(دائره‌یه اضافتی لامیه‌در ودائره‌نك زمانه اضافتی بیانیه‌در (قائم‌مقام اضافتی اسم فاعلك اسم مكانه
اضافتیدر (وسلیمانه اضافت لامیه‌در سلیمان پیغمبرك تخت كاهی علی قول شیراز اولدیغیچون مقامی اكا
اضافت ایلدی ان شاء الله تعالی محلنده تفصیلی كله جكدر (ناصر اهل ایمان اضافتلر بده اسم فاعلك
مفعولنه ولامیه‌در (شاهنشاه اصلنده شاه شاهان ایدی پادشاهلر پادشاهی دیمكدر ملك الملوك معناسنه
بكلربكی دیدكلری كبی صكره مضاف الیهی تقدیم ایدوب شاهانشاه دیدیلر پس الف متوسطی حذف
ایدوب شاهنشاه دیدیلر كاه اولور كه الف اخیر بده حذف ایدوب شاهنشه دیرلر وكاه اولور كه جمیع
الفاتی حذف ایدوب شهنشه دیرلر فاحفظ (معظمه اضافتی بیانیه‌در (اتابك لاله وجلة الملك معناسنه‌در
اتابكان دیرلر برنیجه پادشاهلردر كه جداعلالری اقسنغردر كه جلال الدین ملكشاه ابن الب ارسلان
سلجوقینك قوللرندن ایدی (پس جلال الدین مذكور اقسنغری محمد نام اوغلنه لالا وجلة الملك
ایلدی امدی جلال الدین متوفی اولیجق مذكور سلطان محمد تخت سلطنته جلوس ایلدی ومذكور
اقسنغره غوطهٔ شامی یعنی دمشق وحلبی وبالجمله دیار عربی خانلق طریقیله ویردی وزنكی نام اوغلنه مطلب
دیار بكری ودیار ربیعه وآذربایجانی باباسنه ویردیكی كبی خانلق ایله ویردی الله امری ایله سلطان
محمد چوق یشامیوب متوفی اولدی ویرینه جلوس ایده جك وارث سلطنتی قالمدی پس اقسنغر وزنكی
ابن اقسنغر خروج ایلدی وهر یره كه توجه ایلدیلر باذن الله تعالی فتح میسر اولدی تیمورشاه كبی پس
اقسنغر متوفی اولیجق امور سلطنتده زنكی مستقل اولدی وزیاده پادشاه اولدی وزنكینك
ایكی اوغلی وار ایدی برینه سعد وبرینه زكریا دیرلردی سعده شیرازی وزكریایه خلخالی سنجاقی
ویردی پس زنكیدن صكره سعد پادشاه اولدی زیرا بیوك اوغلی ایدی وزكریا سنجاقده قالدی
وظهیر فاریابی یاننه الدی وكندینه مداح ایلدی نتكه دیوانندن فهم اولنور پس هلاكو ظهور
وخروج ایلدی وسعد بواغر عسكره تحمل ایده مدیكندن لاره وهرمزه فرار ایلدی بعده
هلاكو كتدی سعد ینه یرینه كلدی وچوق معمر اولمیوب ابو بكر بن سعد پادشاه اولدی وكمال
اصفهانی یی یاننه آلوب تربیت ایلدی پس كمال برینك مدحنده بو قصیده ده بیورر (نظم) قطب
كردون ظفر شاهنشه سنغر * نسب وارث تخت سلیمان خسرو جمشید فر * شاه ابو بكر بن سعد آن
كزدم جان * بخش اوزنده شد دردامن اخر * زمان عدل عمر خسروانرا حلقهٔ حكم تو كشته كوشوار *
شاه سنغر شاه را دیدار توكحل بصر (قزل ارسلانده اتابكاندندر بو تقریردن معلوم اولدیكه
زنكیدن صكره سعد آدلی اوغلی جلوس ایلدی اندن صكره مظفر الدین ابو بكر كه
كلستانك نامنه تألیف وتصنیف اولنمشدر جلوس ایلدی كه شیخك مریدی ایمش پس
مظفر الدین لقبی وابو بكر كنیتی كه سعد اوغلی در وسعد زنكی اوغلی وابو بكر تبركا باباسی
ادینی اوغلنه دیمش نتكه سلطان سلیمان مرحوم باباسی ادینی بر اوغلنه دیمش كه سلطان
مراد دام سلطنته آنك اوغلیدر (ظل كولكه‌یه دیرلر لفظة اللهه اضافتی لامیه‌در مجازا
اللهك كولكه‌سی دیمكدر (حضرت محمد مصطفا علیه الصلوة والسلامدن روایت
اولنمشدر كه (السلطان ظل الله فی الارض یأوی الیه كل مظلوم) یعنی پادشاه یریوزنده اللهك
كولكه‌سیدر اكا صیغنور هر مظلوم حاصلی هر كس كنش اسیجغندن كولكه‌یه پناه ایلدیكی كبی
ظالملر شرندن مظلوملر پادشاهلره كذلك پناه ایدرلر (فی ارضه ارض یره دیرلر وضمیر خدایه
راجعدر (رب منادی حرف ندا مقدر یارب دیمكدر اصلنده ربی ایدی كسریله اكتفا ایدوب
یا حذف اولندی (ارض فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر (یا رب راضی اول دیمكدر علم بابنك
ناقص واویسندن مصدری رضا ورضوان كلور (عنه ضمیر ابو بكره راجعدر جار ومجرور صیغهٔ امره

متعلقدر (وارضه واو حرف عطف (ارض همزه نك فتحی وضادك كسريله افعال بابندن فعل
امر مفرد مذكر مخاطبدر علامت جزم ایچون یا ساقط اولمشدر (اصلی ارضی یرضی ایدی (وها
ضمیر منصوب متصل ابو بكره راجعدر (معلوم اوله كه اسجاعده فقره لرك آخری ساكن اوقنور
پس بونده ایكی ضمیر یله ساكن اوقنور (وایكی ارضه ده تجنیس تام واقع اولمشدر زیرا ضمیرلر
علی حدة كلمه لردر و بو ایكی فقره نك اولكیسی اخباریه وثانیسی انشائیه واقع اولمشدر (عین
بونده كوزدرچشم معناسنه (وعنایت عون وقصد معناسنه در واضافت بیانیه در (كرده استك
مفعول غیر صریحیدر ونظر صریحیدر (وكرده ماضیدن قسمدر ایلمش دیمكدر (واو حرف عطف
(تحسین تفعیل بابندن مصدر در لغتده كوزللندرمكدر اما بونك كبی یرلرده احسنت وآفرین
دیمك معناسنه در (بلیغ مبالغه معناسنه در زیاده دیمكدر واضافت بیانیه در (فرموده ماضیدن
قسمدر اسم مفعول دكلدر بیورمش دیمكدر (واو حرف عطف (ارادت مصدر در افعال بابندن
اصلی ارواد ایدی واو حرف علت متحرك ماقبلی حرف صحیح ساكن نقل حركت ماقبل ایتدك
واو متحرك فی الاصل ماقبلی مفتوح الان الفه قلب ایتدك ایكی الف جمع اولدی ایكی الفك بربنی حذف
ایلدك و بدلنه تا ویردك ارادت اولدی الف اولی حذف ایلسك وزنی افاله اولور وثانیسنی حذف ایلسك
وزنی افعله اولور فتأمل (صادقه اضافتی بیانیه در كرچك ارادت دیمكدر پادشاهك كندیه حسن
ارادت وتسلیم ورضای صادق كوستردیكنه اشارتدر (حاصلی پادشاه حضرت شیخك مریدی ایمش
(نموده ماضیدن قسمدر اسم مفعول دكلدر كوسترمش دیمكدر (لاجرم لا ایله مستعمل لفظدر لابد
ولامحالة كبی میمك فتحیله یعنی بالضروری دیمكدر (كافه فانك تشدیدیله جمیع معناسنه در انامه
اضافتی لامیه در انام الفك فتحیله خلق معناسنه در جمیع خلق دیمكدر (از بونده من تبیین
معناسنه در (خواص خاصك جمیدر (وعوام عامك جمیدر ایكیسیده نصر بابنك مضاعفندندر
یعنی خلقك شریفلری ووضیعلری (بمحبت باحرف صله محبت میمك فتحیله معروف اویه اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر (او ضمیر سعدیه راجعدر (كراییده كاف عجمینك كسریله
ماضیدن قسمدر اسم مفعول دكلدر ایلمش دیمكدر (كه حرف تعلیل (الناس لفظا مرفوع مبتدا
آدم اوغلانی دیمكدر (علی حرف جر مقدر كائنون لفظنه متعلقدر (دین بونده عادت وخوی
معناسنه در ملوكه اضافتی لامیه در وضمیره اضافت كذلك (ملك جمیدر پادشاهلرك دیمك
(ملوك ملكك جمیدر بكلر بكی دیمكدر دین عجب سویلمش (محصول تركیب) یعنی سعدینك
مذكور اوصاف واحوالنی كندینك كمال فضل و بلاغتنه حمل ایلمك اولماز بلكه جهان پادشاهی
دخی دائرهٔ زمانك قطبی قائم مقام حضرت سلیمان نبی اهل ایمان واسلامك ناصری اعظم اتابك معظم
پادشاهلر پادشاهی (یعنی دنیا پادشاهلرینك اولوسی مظفر الدین ابو بكر بن سعد بن زنكی یر یوزنده
اللهك كولكه سی یاربسن اندن راضی اول وانی ده راضی ایله (حاصلی مذكور اوصافله موصوف
والقابله ملقب خداوند جهان سعدیه عین عنایتله نظر ایلمشدر ومبالغه ایله آفرین وتحسین
بیورمشدر وحسن اعتقاد وصدق وارادت كوسترمشدر پس شك یوق كه خواص وعوامدن
جمیع انام سعدینك محبتنه میل ایلشلر (زیرا ناس پادشاهلرك توره سی وعادتی اوزره در (یعنی
سلاطینك عادت وخلقنه تابعدر (حاصلی خلق انك طور وطریقنه تقلید ایده كلدكلریدر (پس زمان
پادشاهی سعدیه زیاده طالب وراغب اولدیغیچون جهان خلقیده اكا تقلید ایله سعدیه زیاده
طالب وراغبلردیر ❁ رباعی ❁ درت مصراعدن مركب نظمه دیرلر كه مطلعی اوله ودردنجی
مصراعك قافیه سیله متفق اوله (و بحر هزج اخربدن اوله (پس بو كه مطلقا نظم وقطعه دینلر
وزن رباعیدن آكاه دكللر ایمش ❁ زانكه كه ترا بر من مسكین نظرست ❁ آثارم از آفتاب مشهورترست ❁

ردلامی

افعله یعنی الفك كسری وفانك فتحی وعینك سكونیله للطبایع

ردلامی

ردلامی

رد لامی

رد ابن سید علی ولامی وكافی

زانکه زای مفرده حرف ابتدادر منذ معناسنه (وآن اسم اشارتدر (که کاهدن مخفف وقت معناسنه (که حرف بیان توراد ن مخفف ضمیر مرفوع منفصل (را ادات تخصیصدر لام جاره معناسنه سنك دیمکدر (بر بونده حرف صله در باء مفرده معناسنه (من بن دیمکدر انا معناسنه (مسکینه اضافتی بیانیه در (من ده نونك کسری ضرورت وزن ایچوندر دین اضافات احوالندن آکاه دکل ایمش (مسکین بونك کبی یرلرده درویش وفقیر معناسنه‌در (نظر معروف وسین وتا ادات خبر (آثار اثرك جمعیدر نشان وعلامت دیمکدر (میم ضمیر متکلم وحده (ازك همزه‌سی وصلله ساقط اولمشدر (آفتات الف ممدوده وفانك سکونیله کونشه دیرلر آفتابك همزه سیده وصلله ساقط اولور (مشهور معروف (تر ادات تفضیل (سین وتاینه معروف (محصول بیت) اول وقتدن بری که سنك بن مسکینه نظر والتفاتك واقعدر یعنی بکا حسن نظرك اولدیدن بری بنم آثارم یعنی تألیفات وتصنیفاتم حاصلی نظم ونثرم آفتابدن مشهورترقدر یعنی تمام دنیاده شهرت بولمشدر ٭ کر خود همهٔ عیبها بدین بنده درست ٭ هرعیب که سلطان بپسندد هنرست ٭ کر اصلنده . کرچه درضرورت وزن ایچون تخفیف قلندی (خودروم ضمه‌ایله بدودد قافیه سنده مستعمل لفظدر بونده ادات تأکیددر (همه جمیع وقاطبه معناسنه در (عیبها عیبك جمعیدر (ذوی العقولك غیری اولدیغیچون ها ایله جمع اولندی (بدین باحرف ظرفدر فی معناسنه دال همزه دن بدل اولمش اصلنده (این اسم اشارتدر بنده یه (در بامتضمن اولدیغی معنای ظرفیتی تأکید ایدر (وسین وتاینه معهود مصراع ثانی مصراع اولادن مستدرکدر لکن تقدیرنده هرکل افرادی معناسنه کل عیب دیمکدر بونده مبتدادر (که حرف رابط صفت (سلطان مبتدا بپسند د بابونده تأکید افاده ایدر بو بایی ظرفاء عجم مکسور وغیریلری مضموم اوقورلر (پسندد باء عجمی مفتوحه ایله فعل مضارع مفرد غائبدر بکنه دیمکدر جملهٔ فعلیه خبر سلطاندر وجملهٔ اسمیه صفت هرعیبدر (هنر عیبك نقضیدر وخبر هرعیبدر (محصول بیت) اکرچه که جمیع عیوب بو بنده ده حاصل وموجوددر یعنی باشدن اباغه دك معیوبم لکن هرعیبی که پادشاه بکنور اول عیب هنردر حاصلی بن که پادشاهك مقبولی ومرغوبی اولام هرعیبم خلقك کوزنه هنر کورینور (زیرا محب محبوبدن هنردن غیری نسنه کورمز ٭ بیت ٭ کر هنری داری وهفتاد عیب ٭ دوست نبیند بجز آن یك هنر ٭ قطعه ٭ ٭ کلی خوشبوی درحمام روزی ٭ رسید ازدست محبوبی بدستم ٭ کل کاف عجمینك کسریله لغتده مطلقا یاپراقدر اما بونده رومده کاف عربیله کل دیدکلریدر که استانبولده کفه کلی دیو صاتدقلریدر ظاهر بودر که کاف عجمیدن محرفدر (یا حرف وحدتدر (خوشبوی وصف ترکیبیدر بونده کوزل وطاتلی معناسنه در (بوی مطلقا قوقیدر کوزل وطاتلی قوقولی بر باچق دیمکدر کل مبتدا وخوشبوی واو رسمیله صفتیدر در حرف ظرف (حمام مشهور میم ساکن اوقمق کرك که اضافت فهم اولنمیه (روزی یا حرف وحدتدر برکون دیمکدر قیاس حمامده یای وحدتله اولمق ایدی اما وزن تحمل ایلمدیکیچون تقدیر اولندی فتأمل (رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر فاعلی کله راجعدر تحتنده ضمیردر جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر ازدست رسیده متعلقدر محبوبه اضافتی لامیه در (ویا حرف وحدت (بدستم باحرف صله رسیده متعلقدر (محصول بیت) برکون حمامده بر کوزل قوقولی بر پاره کل برمحبوبك الندن الیمه ایرشدی (یعنی برمحبوب برکون حمامده برمقدار کل صوندی (معلوم اوله که رومده کلی حمامده خاتون کشیلر صاچلرینه سوروب اندکه باشلرینی وصاچلرینی شست وشو ایدرلر (اما اعجامك ذکور یده حمامده محاسن وبدنلرینی انکله یورلر نتکه بعض عرب بدنلرینی حنا ایله یورلار

زدابن سیدعلی وسروزی

❊ بدو کفتم که مسکی یا عبیری ❊ که از بوی دلاویز تو مستم ❊ بدو باحرف صله ودال همزه‌دن
بدلدر (واو ضمیر غائب کله راجعدر (بدو کفتم فعلنه متعلقدر (که حرف رابط مقول قولدر
(مسك میمك کسریله وسین مهمله نك سکونیله عربیدر ومیمك ضمی وشین معجمه نك سکونیله
عجمی بونده ایکی وجهله بیله اوقومق جائزدر و بونك کبی یایه حرف خطاب دیه کلمشلر (اما اولی
بودر که ضمیر اوله حرف اولمیه (یا بونك کبی یرلرده حرف عطفدر عربیده ام واو کبی مقام
تردیدده مستعملدر (عبیر معروف (یا ضمیر خطاب وتردید اخبار وانشا طریقیله اولق
جائزدر (که حرف تعلیل (بوی دلاویز موصوفله صفتدن مرکب توصیفی ترکیبی در (اما
دلاویز وصف ترکیبی در آویزیدن آویختن‌دن دکل بحسب لغت کوکل اصیجی دیمکدر (اما
استعمالده کوکل متعلق ومائل ومفتون اولقدن تعبیردر (تو یه اضافت لامیه‌در (مستم
ضرورت وزن وقافیه ایچون مستم دیمشدر والا بحسب المقام مست شدم ایدی یعنی
اسرك اولدم معناسنه (محصول بیت) تردید طریقیله اول کل خوشبویه بن دیدم سن مسکسن
یا عنبرسن یعنی بو ایکینك بریسك البته یاخود مسکمسین یوخسه عنبر مسین ایکی صورتده
بیله تجاهل طریقیله خطابدر زیرا سنك کوکلی کندیه ویا کوکلی کندینه متعلق ومفتون
ایدیجی بویکدن مست اولدم حاصلی سنك کوزل قوقوکه متعلق ومفتون اولدم ❊ بکفتی من کل
ناچیز بودم ❊ ولکن مدتی با کل نشستم ❊ بکفتی حرف تأکید والف اکثر سؤالی جوابدن
فرق ایچون کاور تحسین کلام ایچونده کاور فاعلی مذکور کل خوشبو یدر یعنی کل خوشبوی
اسان حال ایله دیدی (کل ناچیز اضافتله یعنی بیانیه ایله (ناچیز لاشی معناسنه‌در حاصلی
بی قدر و بی اعتبار دیمکدر قیاس کل خوشبو یده‌ده اضافت ایدی امانسخه‌لر هب بایله در
ولکن ادات استدراکدر امامعناسنه (مدت زمان دیمکدر (یا حرف وحدت (با حرف
مصاحبت (کل معروفدر که عربیده ورد دیرلر واوك فتحیله (اما اضافتله هرچیچکه کل دیرلر
کل زنبق کبی مثلا (نشستم فعل ماضی متکلم وحده‌در (نشستن مصدرندن اوتوردم دیمکدر
مراد مقارنتدر (محصول بیت) کل خوشبوی جواب ویردیکه بن هیچ مرتبه‌سنده یالحق ایدم
یعنی سائر بالچقلر کبی هیچ حیز واعتبارم یوغیدی (لکن برمدت کله مقارن اولوب آنکله
همنشین اولدم (پس انك بوی دلاویزی بکا تأثیر ایلدی که بویله مقبول اولدم (حضرت شیخك
بیوردیغی بز بوسنه سرایندہ مشاهده ایلمشز که مذکور بالچغی بر کوچك فوجی‌یه استانبولده
بال‌فوجیسی کبی قورلر واکا کل یپراغنی یولوب دوکرلر و نیچه زمان اول فوجیده کل ایله
آمیخته کلی دوکرلر اندنصکره پاره پاره قورودرلر ولازم اولدقچه حمامده خاتونلر استعمال
ایدرلر ❊ کمال همنشین در من اثر کرد ❊ وکرنه من همان خاکم که هستم ❊ شراحك بعضیسی
کمال یرینه جمال یازمش لکن کمال مقامیدر جمال دکل فتأمل (هم ادات صحبت وجمعیتدر
(همنشین مجالس ومصاحب معناسنه‌در (در حرف صله‌در یا معناسنه (اثر کرد تأثیر ایلدی دیمکدر
(کمال مبتدا وکرد خبری (واثر کردك مفعول صریحیدر (ودر من غیر صریحی (وکرنه واکرنه‌دن
مخففدر والادیمکدر (اکثر نسخه‌لرده نه یرینه نی واقعدر یایله (خاك طپراق (که حرف بیان (هستم
وارم دیمکدر (یعنی بن الآن اولده اولان خاك ذلیل وتراب حقیرم بونده کله خاك دیدی زیرا خاکه
کل دیرلر (کل ارمنی دیرلر (خاك ارمنی دیجك یرده (محصول بیت) کل ناچیز (الصحبة مؤثرة) مثلی
فحواسنجه دیرکه بنله ممتزج ومخمر یعنی سرشت اولان همنشین کلك کمالیدر بکا تأثیر ایدوب
بو لطیف بوبی و یرن (حاصلی بو بوی خوش همنشیندن مکتسب کمالدر بنده یوخسه بن
بو عارضی بو یدن اول نیجه که خاك بی مقدار وتراب بی اعتبار ایدم یینه شمدی اندن قطع نظر

رد ابن سید علی
وسروری
عبیرا میروزننده کثرتلو شیئه
دینور و بلکی چوق اوقه
وصف اولور وزعفران علی
قول انواع طیبدن یعنی کوزل
قوقو اواجزادن مرکب بر کونه
ترکیبه دیرلر تحفهٔ طیبه ده
مرسومدر کذا فی اللغات
للطابع

رد ابن سید علی
ولامعی وسروری

خاك ذليل وتراب حقيرم (حاصلى پادشاهك كمال التفاتى وحسن نظريدر بكابو شرفى و يروب
مقبول عالم ايلين والابتم ذاتمده بو اوصافه واحواله استحقاق يوقدر (حضرت شيخ كسر نفس
ايدوب تواضع وتنزل بيورمش والاشيخك عظمتنه بو كتاب شاهد عدلدر قدس الله روحه ❊ اللهم
متع المسلمين بطول حياته ❊ (اللهم دعاده مستعمل كلمه در وميم مشدده حرف ندادن عوضدر
اصلنده يا الله ايدى بو جهتدندر كه حرف ندا ايله ميم بر كلمه ده جمع اولماز بو كلمه نك تفصيله استعمالاتنه
وفتح اوزرينه مبنى اولماسنه مطلع اولمق مراد ايلين مقامات حريرينك مطرزى شرحنك ابتداسنه نظر
ايلسون (متع فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر تفعيل بابندن فائده لندر ديمكدر بو لغت افعال بابنده ده
بو معناده مستعملدر متعه الله وامتعه الله ديرلر دعاده يعنى الله تعالى انى فائده لندرسن ديمكدر
(المسلمين لفظا منصوب مفعول صريحيدر متعه نك نصبى يائله در مسلمك جمعيدر (بطول
با حرف تخصيصدر سببيتى متضمندر (طول طالك ضميله مصدردر اوزونلق معناسنه جار ومجرور
متعه يه متعلقدر يعنى مفعول غير صريحيدر (حياته اضافتى مصدرك فاعلنه اضافتى قبيلندندر
حيات اوزنلغى ديمكدر (محصول تركيب) يارب سن مسلمانلرى ابو بكرك عمرى وحياتى اوزنلغى
سببيله فائده لندر زيرا عادلدر و خلق انك ظل حمايتنده آسوده حال ومرفه البالدر ❊ وضاعف ثواب
جميله وحسناته ❊ واو حرف عطف (ضاعف عينك كسريله فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر
مفاعله بابندن امر سابقه معطوفدر درت فقره ده امر صيغه لرى مقام دعاده واقعدر (يعنى
مراد دعادر قات قات ايله ديمكدر (ثواب عوض وجزا معناسنه در لفظا منصوب مفعول
ضاعفدر (جميله تقديرى ثواب فعل جميله در كوزل فعلنك ثوابنى وحسناته تقديرى ثواب
خيرات حسناته در حسنه نك جمعيدر (محصول تركيب) دخى يارب ابو بكرك خيرات حسنه سنك
وفعل جميلنك ثوابنى قات قات ايله يعنى (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) زمرسنه انى ادخال ايله
ديمكدر ❊ وارفع درجة اودائه وولاته ❊ بوده فعل امردر فتح بابندن قالدر ديمكدر (درجة بونده
درجه دن مرتبه ومنزلت مراددر (اوداودينك جميدر احبا حبيبك جمعى اولديغى كبى دوستلر
ديمكدر (ولات واليك جمعيدر حاكملر ديمكدر (معلوم اوله كه ثلاثى مجردك ناقصندن اسم فاعلك
بر جمع مكسرى بو منوال اوزره كلور (قاضينك قضاة ورامينك رماة وحامينك حماة كلديكى
كبى (اصلى ولية وقضية ورمية ايدى نصرة وزنى اوزره پس يا متحرك وما قبلى مفتوح
اولديغيچون الفه قلب ايلديلر (ولاة وقضاة اولدى فانك فتحيله پس قناة مثللى مفردلره
ملتبس اولمسون ديو فائى مضموم ايدوب ولاة وقضاة ديديلر وزنلرى فعلة و زنى اوزره در
(امدى فعلة وزنى اوزره كلور ديين اويله ظن ايلمش كه لام الفعل الفه قلب اولمغله لام الفعل
اولمقدن چقار (شويله ظن اولنور كه بو قائل اوزان تصريفيدن آگاه دكل ايمش عفا الله تعالى عنه
(محصول تركيب) دخى يارب حكامنك واحباسنك دولت وسعادتلرى مرتبه لرينى رفع ايله زدلامغی
يعنى عز وشرفلرينى زياده ايله ❊ ودمر على اعدائه وشناته ❊ دمر ميمك كسريله تفعيل
بابندن فعل امردر قهر ايله ديمكدر على دمر متعلقدر (معلوم اوله كه بو فعل على حرفيله
وعلى سز بر معنايه در يعنى على بونده منصوص اولديغى معنايه دلالت ايلمز اعدا عدونك
جمعيدر دوشمنلر ديمكدر (شناة ولاة كبيدر وزنده واعلالده مبغضلر معناسنه (بونك اصلى
مهموز اللامدر علم بابندن همزه طرفده ما قبلى مكسور اولديغيچون يايه ابدال اولندى (پس حكم
ناقصه داخل اولوب اول اعلال ايله اعلال اولندى وشنات اولدى شينك ضميله (محصول تركيب)
دخى يارب دشمنلرينى واكا بغض ايدنلرى يعنى عدولرينى قهر وهلاك ايله ❊ بما تلى
فى القرآن من آياته ❊ (با حرف قسم (ما اسم موصول تقديرى بحق مادر (تلى فعل ماضى مفرد

مذکر غائب مبنی للمفعول اصلی تلوایدی واو طرفده واقع ماقبلی مکسور اولدیغیچون یایه قلب اولندی
(فی حرف جرتلی فعلنه متعلق قرآن وفرقان دخی نیجه اسم شریفی واردر الله کلامنه دیرلر (من ماء
موصولی بیان ایدر آیات آیتك جمعیدر آی ده جمعیدر نشانلر دیمکدر (اما اصطلاحده کلام
مجیددن برمقداره دیرلر که اهل قرآن سرخله حدوددن تعیین وتبیین بیورمشلر (بعض نسخه ده
ماتلی واقعدر باء قسمدر پس ما مصدریه ظرفیه اولور (محصول ترکیب) یارب مذکور
دعالریمزی قبول ایله شول قرأنده اوقنان آیتلر حقیچون (یاخود مادامکه قرأن آیتلری اوقنور
یعنی قرأن آیتلری اوقندقچه ابو بکر حقنده بزم دعالریمزی قبول ایدوب ثابت ایله (مذکور
بش فقره برقافیه ده واقعدر * اللهم آمن بلده واحفظ ولده * آمن سابقلر کبی دعائی متضمن
امردر آمن یؤمن دن یعنی افعال بابندن (اصلنده ءامن ایدی اجتماع همزتین فی اول کلمة واحدة
واقع اولدی یعنی برکلمه نك اولنده ایکی همزه جمع اولدی اولکی متحرك ثانی ساکن ثانی یی اولکینك
حرکتی جنسنه قلب ایلدك آمن اولدی امین ایله دیمکدر (بلد وبانك ولامك فتحهلریله بلده یه
دیرلر شهر معمور معناسنه جمعی بلاد کلور بانك کسریله بلدان ده کلور بانك ضمیله (پس
بلد بلده نك جمعیدر دینن سهو ایلمش (واحفظ همزهٔ وصلك کسری وفانك فتحیله امر
مذکوردر علم بابندن صقله دیمکدر (ولد اوغله وقزه شاملدر اما بونده اوغل مراددر
(محصول ترکیب) یارب شهرنی آفات وعاهاتدن صقله یعنی خراب اولمقدن امین ایله حاصلی
کندویی امن وامانده حفظ ایله زیرا مملکتك عمارتی انك وجودشریفیله در (دخی سعد نام
اوغلنی ده بلالردن صقله زیرا الولد سرابیه حسبنجه باباسی کبیدر عدل وکرم وانصافده
* نظم * لقد سعد الدنیا به دام سعده * وایده المولی بالویة النصر * (بوایکی بیت حضرت زدلامی وکافی
شیخك بحر طویلدن ابو بکر مدحنده برقصیده سندندر (لقد جواب قسم محذوفدر (سعد بوجوهر
حروف فتح وعلم بابنده مستعملدر لکن علم بابنده لازمله متعدی بیننده مشترکدر لازم اولنجه
اسم مفعولی فعیل وزنی اوزره کلور سعد فهو سعید دیرلر (اما متعدی اولنجه سعد فهو
مسعود دیرلر (پس بونده اوچ صورتی بله اجرا ایلمك قابلدر (فتحدن اولنجه مصدری سعود
کلور یمن وبرکت معناسنه (پس دنیا اوچ صورتده بله تقدیرا مرفوعدر فاعل ونائب
عن الفاعل اولور (به حرف جر فعل سابقه متعلقدر (وضمیر ابو بکره راجعدر ولده ارجاع ایلین
سهو ایلمش (دام فعل ماضیدر نصر بابنك اجوف واویسندن موقع دعاده واقع اولمش دائم
اولسون دیمکدر (سعد سینك فتحی وعینك سکونیله ایهام طریقیله مذکوردر (یعنی ابو بکرك
سعادتی دائم اولسون وسعد آدلی اوغلی دخی دائم اولسون دیمك اولور (اید دام فعلنه معطوفدر محکم
ایلسون معناسنه (ضمیر یننده ابو بکره راجعدر (مولی تقدیرا مرفوع فاعلیدر ایدنك
مولی افندی دیمکدر (با حرف جر ایده متعلقدر (الویه لوانك جمعیدر سنجقلر زدّ ابن سید علی
معناسنه افعلة وزنی اوزره (نصر مصدردر واضافت بیانیه نصرت وظفر سنجقلری
دیمکدر (محصول بیت) خدا حقیچون تحقیق دنیا سعادت وعزت بولدی ویا سعید اولدی
ویا مسعود اولدی دیمکدر نیك بخت شد معناسنه یعنی ایو بختلو اولدی ابو بکر شنیله سعادتی
وسعدی دائم وباقی اولسون (دخی خدا ابو بکری نصرت وظفر سنجقلریله مؤید ومحکم
ایلسون یعنی هر نره یه کیم لوا آچوب عسکر چکرسه خدا ظهیر وناصری اولسون (حاصلی
حضرده وسفرده خدایار ویاوری اولسون * کذلك تنشألینة هو عرقها * وحسن نبات الارض
من کرم البذر * کذلك اسم اشارتدر ابو بکره (تنشأ فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه در
فتح بابندن بوی چکر واوزار دیمکدر آخرنده همزهٔ تلیین ایدوب الفه قلب ایدرلر ضرورت

وزن ایچون حذف اولندی دینلر غلط ایلدیلر (لینة بونده دال وبداق معناسنه در که ابو بکر
اوغلندن یعنی ولد صلبی سندن کنایه در تنشاءنك فاعلیدر (هو محلا مرفوع مبتدا ابو بکره راجعدر
عرق عینك کسری وراءنك سکونیله لغتده طمردر (اما بونده کوك مراد دریخ معناسنه وها لینه یه
راجعدر عرقها خبر مبتدا در وجملهٔ اسمیه صفت لینه در (حسن کو زلك (نبات بردن بتن
نسنه ارضه اضافت لامیه در (من حرف جر حسنه ویا مقدر کائنه متعلق (کرم بونده
ایلك معناسنه در بذره اضافتی لامیه در (بذر بانك فتحیله تخم معناسنه در (محصول بیت) بنه
ابو بکر کبی بر نهال تازه بوی چکوب اوزامه ده در یعنی کندینه مناسب مشابه بر اوغلی بیو یوب
بتشمه ده در که ابو بکر انك اصلی وکوکیدر (مصراع ثانی بی ارسال مثل ایدوب بیورر یردن
بتن اوتك ایولکی وکوزللکی خود تخم ایلیکندندر رحما صلی پادشاه اصیل وجنس اولد یغیچون
اوغلیده کندی کبیدر (معلوم اوله که حضرت شیخ پادشاهك مرشدی واوغلنك استادی
ایمش شویله روایت اولنور والعهدة علی الراوی ۞ ایزد تعالی وتقدس خطهٔ پاك شیراز را
بهیبت حاکمان عادلان وهمت عالمان عاملان تازمان قیامت در امان سلامت نکه دارد ۞ ایزد
الجیمك ظرفا سندن همزه نك وزانك کسریله مسموعدر (اما روستایی وبعض جهله سندن
فتح زا ایله ده مسموعدر خدا معناسنه تکری دیمکدر (خطه خای معجمه نك کسری وطای مفتوحهٔ
مهمله نك تشدیدیله سنور معناسنه در پاکه اضافتی بیانیه در وشیرازه لامیه در پاك لفظی شیراز
لفظنه مضاف اولماز دیین معنی ایله نسبتی یوغیمش (شهر شیراز حضرت شیخك وخواجه
حافظك متولد اولدقلری بلده نك اسمیدر دیار عجمده بریله بونی زیاده مدح ایدرلر نتکه
شعرادن بریسی بیورر (بیت) چه مصر وچه شام وچه بروچه بحر) همه روستایند وشیراز شهر ۞
(با حرف تخصیص معنای سببیتی متضمن (هیبت مهابت معناسنه در یعنی جلال ومخافت ردّ شمعی
اولولق وقورقی دیمکدر (حاکمانه اضافتی لامیه در (وعادلانه اضافت بیانیه در (و بامذکور باکبی در
(همت هانك کسری وفتحیله ارادت وقصد معناسنه در (عالمانه اضافتی مصدرك فاعلنه در
وعاملانه بیانیه در (تا انتهاء غایت ایچوندر زمان قیامت معروف (در حرف ظرف (امان
وامانت امین اولمق معناسنه در سلامته اضافتی بیانیه در بعض نسخه لرده امان وسلامت ردّ ابن سید علی وسروری وکافی
واو عاطفه ایله واقعدر عطف تفسیری شکلی ولکن وجهة امان یرینه لباس ذکر ایدنلر
ایکی یرده سهو ایتمشلر اول بو که امان وزمان تجنیس مطرفدر ثانیا ایکی فقره ذو القافیتین
واقعدر تأمل تدبر (نکهدارد نکه نکاهدن مخففدر (داشتن وداریدن مشتقاتیله مستعمل اولسه
حفظ وصیانت معناسنه در اما کردن وکنید ایله ومشتقاتیله مستعمل اولسه نظر معناسنه در
فتأمل (دارد فعل مضارعدر داریدندن موقع دعاده واقعدر حفظ ایلیه دیمکدر (محصول ترکیب)
خدای تعالی وتقدس شیرازك پاك سنورینی عادل حاکملر هیبتیله وعلمیله عامل عالملر همتیله قیامت
زمانه دك امن وسلامتده حفظ ایلیه ۞ قطعه ۞ ندانی که من در اقالیم غربت ۞ چرا روزکاری
بکردم درنکی ۞ معلوم اوله که بو قطعه اصلنده بر قصیده در حضرت شیخك ابو بکر بن
سعد بن زنکی مدحنده هلاکونك بعض احوالنی ودیار عجمه مستولی اولد یغنی انده ذکر
ایلمشدر وبعض متصرفین ومحرفین بو مقامه الحاق ایلمشلر (ندانی ده نون حرف نفیدر (ندانی
فعل مضارع مفرد مخاطبدر استفهام انکاری طریقیله بیلز میسن دیمکدر خطاب عام طریقیله
(که حرف بیان (اقالیم اقلیمك جمعیدر معلوم اوله که ربع مسکونی شرقدن غربه یدی یه تقسیم
ایلمشلر یعنی یدی حصه یه بولمشلر وهر حصه سنه بر اقلیم دیمشلر امدی حضرت شیخك اقلیمی
جمع ایلمسینك سری بودر که اکثر معموره ارضی سیر ایلمشلردر (حکایت اولنور که

قرق يل مقداری سياحت ايلمشدر وممالك معموره يی كزمدن مرادی بر مرشده ايرشمك ايمش
عاقبت بغدادده شيخ شهاب الدين سهروردی حضرتلرينه واصل اولوب انك زلال فيض
وافضاليله سيراب اولمش نتكه بوستاننده بيورمشدر (بيت) مرا پير داننده مرشد شهاب ٭ دواندرز فرمود وكشتی برآب (غربت مصدردركدرت وزنی اوزره ماضيسی ومضارعی ثلاثيدن
مستعمل دكل بلكه افتعال وتفعلدن كلور اغترب وتغرب ديرلر (غربته اضافت بيانيه‌در (چرا
چيمده فتح وكسر جائز دركسره يه تخصيص ايلين تقصير ايلمش چه ايله رادن مركبدر (چه
معروف ورا ادات تعليل (روز كار بونده زمان معناسنه‌در وياحرف وحدت (بكردم باحرف
تأكيد (درنك دالك كسری ورانك فتحيله اكلنمكه ديرلر عربيده مكث معناسنه (ياحرف
مصدر (محصول بيت) بيلزميسين كه بن غربت اللرنده نيچون برزمان مكث ايلدم يعنی اكلندم
(معلوم اوله كه كاه اولوركه برمعنايی عربيده برلفظله تعبير ايدرلر وغيری ديلده ايكی لفظله
وكاه اولوركه امر بالعكس اولور ٭ برون رفتم از تنك تركان كه ديدم ٭ جهان درهم افتاده چون موی
زنكی ٭ برون وبيرون ياايله ويا سزطشره ديمكدر (تنك عار معناسنه‌در (تركانه اضافت لاميه‌در
مراد تركاندن هلاكو عسكريدركه تمام عجمه ودياره عربه غزه يه دك مستولی اولديلر نتكه تواريخ
الخانيده يازمشدر پس حضرت شيخك انلرك عارندن وطنن ترك ايلمانك اصلی اولدركه كافرلر ايدی
واهل اسلامه اذا وجفا اوزره ايديلر پس الفرار مما لايطاق من سنن المرسلين ديو ترك ديار ايدوب
سياح عالم اولور بو قضيه خلفادن مستعصم بالله زماننده اولش وحضرت شيخك بو خصوصده
برقصيده سی واردركه مطلعی بودر (بيت) آسمانرا حق بود كرخون بكريد برزمين ٭ در زوال ملك
مستعصم امير المؤمنين ٭ حاصلی جنكيز خان وهلاكو خروجی تيمور وشاه اسمعيل فتنه سی كبی دكل
عظيم فتنه ايمش زيرا بونلر اهل قبله ايدی اما انلر كفره ايدی پس تنك تركان بيورديغی انلرك
نامعقول كافرانه اوضاعندن عبارتدر (درهم قرش مورش ديمكدر جهان عبارتی دلالت ايدركه
تمام عالمی فتنه استيعاب ايلمش ايمش (موی قيل وصاچ معناسنه‌در (زنكدن بونده قرال مملكتی
مراددر (ياحرف نسبت زنكه منسوب ديمكدر زنكده زنكبارده ديرلر سياهلر مملكتنه
(محصول بيت) شهر شيرازدن طشره كتدم يعنی ترك ديار ايدوب اغتراب ايلدم اتراكك
جور وظلمندن كه كوردم جهان خلقی بری برينه دوشمش يعنی قرش مورش وهرج ومرج اولمش
زنكی صاچی كبی حاصلی برديار كه باغی تاتار دوشه اولده كافر اوله بالبداهه معلومدر
اول ديارك حالی نه اوليسردر ٭ همی آدمی زاده بودند ليكن ٭ چو كركان بخون خواركی تيز چنكی ٭
(آدمی زاده آدم اوغلی ديمكدر واد آدم معناسنه (بودند حكايت حال ماضی يی مفيددر (ليكن
مصراع ثانی يه مرهوندر (كركان كاف عجمينك ضميله كركك جمعيدر ايكی كاف عجميله
قوردلر ديمكدر (بخون باحرف ظرف خون خوار وصف تركيبی خوار يدندن كه مشتركدر
يمكله ايچمك بيننده قان ايچيجی ديمكدر يا مصدری لاحق اولمق سببيله هاء رسمی كاف
عجمی يه مبدل اولمشدر باء ظرفيه ايله قان ايچيجيلكده ديمكدر خواركی كافنی عربيدر دينك
قلمندن سهو ايله صادر اولمشدر (تيز چنك وصف تركيبی دركسكين قينقلی معناسنه (يا
حرف تنكيردر بونده ده بر بودند مقدردر (چنكی ياسنی حرف مصدر ظو تنلر معنی جانبنه
ناظر اولمامشلر (محصول بيت) مذكور عسكر تاتار هب اولاد آدم ايدی اما قان ايچيجيلكده
قوردلر كبی كسكين قينقلی ايديلر چوكركان مبتدا وتيز چنك خبری يعنی صورتا انسان
وسيرتا برنيجی حيوانات قبيلندن ايديلر (بو بيتده تاتارك چيكاتيدكارينه فی الجمله ايما واردر
وعلی الخصوص كه كفره اوله (مصراع ثانينك معناسی قان ايچيجيلكده پنجه لری كسكينلكده

مطلب

رد لامعی

رد لامعی

رد شمعی وكافی
قينق طرنق ديمكدر
للطابع

قوردلر کبی ایدیلر دیمکدر وخونخوار لقده و پنجه سی کسکین اولمقده قوردلره بکزرلر ایدی دیمکدر حق معنالی وبرمامشلر * درون مردمی چون ملك نیك محضر * برون لشکری چون هزبران جنکی * درون تقدیری درون شهر ایدی ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر (مردم دن نوع

رد شمعی وکافی

مردم مراددر (یا حرف وحدت (ملك فرشته (نیك محضر وصف ترکیبیدر ایو خویلی معناسنه (برون یعنی بیرون شهر لشکری (یا حرف وحدت (هزبر هانك کسری وزانك فتحی وبانك سکونیله ارسلان دیمکدر اسد معناسنه والف ونون ادات جمعدر (جنك صواش (یا حرف نسبت (محصول بیت) اول زمانده شهرك ایچروسی فرشته کبی ایو خویلی ونیك سیرت مردم ایدی وشهرك طشره سنده تاتار عسکری صواش ارسلانلری کبی ایدی یعنی شهر خلقی مظلوم وعاجز وزبون ایدی وعسکر کفرهٔ تاتار ظالم وقاهر ودون ایدی حاصلی شهر خلقی برر فرشته وانلرك هر بری بردیرامز ایشده درون و بیرونی پادشاه عسکرینك هر برینه علی حدة صرف ایدوب ظاهرلری جنك جو وباطنلری نیك خوی معنالرینی قصد ایدنلرك دماغنه شراب فارسیدن برقطره طملامش * چو باز آمدم کشور آسوده دیدم * پلنکان رها کرده خوی پلنکی * باز بونده کرو معناسنه در (کشور کاف عربینك کسریله اقلیم معناسنه در (آسوده الفی ممدوده وسین مضمومه ایله ماضیدن قسمدر دکلمش دیمکدر راحت معناسنه (پلنکان پلنك بای عجمینك ولامك فتحه لریله قپلان دیدکلری برتیجی حیواندر (رها کرده نه ماضیدن قسمدر صالی ویرمش (یعنی ترك

رد ابن سید علی وسروری وکافی

ایلمش دیمکدر (خوی پلنکی اضافتی بیانیه در (یا حرف مصدر (محصول بیت) چونکه اقلیم عربیدن کرو شیرازه کلدم مملکت شیرازی آسوده حال ومرفه البال کوردم پلنکلر پلنکلك خلق وخوینی ترك ایلمش زیرا مرور ایامله اولاد هلاکو اسلامه کلدی واعیان وارکانی هپ مسلمان اولدیلر حتی تبریز یاننده مراغه نام قصبه ده نصیر طوسی یه رصد کاه کواکب انشا ایلمکه امر بیوردی وبو واسطه ایله انی کندی یه وزیر ایلدی وبالجمله انلردن ایو پادشاهلر ظهور ایلدی حتی سلمانك ممدوحی اولان سلاطین الخانیه انلردندر و بوکون سمرقند پادشاهی عبد الله خان انلردندر وکفه خانلری انلردندر امدی خوی پلنکی بی ترك ایلمش دیمکدن غرض اول حالت کفرده ایلدکلری ظلم وتعدی یی ترك ایلمشلر دیمکدر بو تقریر معلوم اولدقد نصکره جمهور بلکه عموم شراح ایلدکلری عندیاته

رد ابن سید علی ولامعی وسروری وشمعی وکافی

التفات اولنمسونکه یقین افاده ایلز * چنان بود درعهد اول که دیدم * جهان پرآشوب وتشویش وتنکی * عهد بونده زمان معناسنه در اوله اضافتی بیانیه (که حرف بیان (دیدم مصراع ثانی یه مرهوندر (آشوب بونده فتنه وقریشقلق معناسنه در (تشویش تفعیل بابندن مصدردر قریشقلق دیمکدر آشوبه عطف تفسیر واقعدر (تنك بونده طار معناسنه در (یا حرف مصدر طاراق دیمکدر یعنی اول زمانده اولان مصیبت وبلادن تعبیردر (محصول بیت) مصراع ثانی اولی بیان ایدوب دیر اول زمان اولده که کوردم انجلاین ایدی جهان یعنی جهان طوبطلو فتنه وآشوب وبلا ومصیبت ایدی * چنین شد درایام سلطان عادل * اتابك ابو بکر سعد بن زنکی * ایامك سلطانه اضافتی لامیه در ادنی ملابسه ایله (وعادله بیانیه در (اتابك کاف عربیله لقب وابو بکر کنیتی (سعد دن ابن لفظی محذوفدر زیرا السانلرنده ابن لفظنی حذف ایلمك جاریدر (محصول بیت) اول جهانك حالی دیدیکم کبی ایدی اما سلطان عادلك زماننده جهان زیاده خوب اولدی که اول سلطان عادل اتابك ابو بکر بن سعد بن زنکی در * قطعه * اقلیم پارس راغم از آسیب دهر نیست * تابرسرش بود چوتو یی سایهٔ خدا * اقلیمدن بونده مملکت مراد در پارسه اضافت لامیه (را حرف صله (یا حرف تخصیص آسیب لغتده یان باشی کلمکدر اما بونك کبی یرلرده فتنه وآشوبدن عبارتدر دهره اضافتی لامیه در مجازا (نی ادات نفیدر وسین وتا ادات

خبر نیست نه است تقدیرنده در دیین اصابت ایلمامش (تا ادات توقیتدر مادام معناسنه (برسرش شین ضمیر اقلیمه راجعدر (بود بانك ضمی وواوك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب تاایله موقت اوله دیمکدر تو بی یاء اول نفس کلمه دندر وثانی حرف وحدت برسنك کبی دیمکدر سایهٔ خدا لامیه در ظل الله معناسنه (محصول بیت) پارس اقلیمنده غم یوق ویا پارس اقلیمنك غمی یوق دهرك

ردلامعی

فتنه سندن یعنی روزکارك آلام وشدایدندن مادامکه انك باشی اوزرنده یعنی اوزرنده برسنك کبی سایهٔ خدا اوله یعنی مادامکه اقلیم پارسك سنك کبی حاکم عادلی اوله آسیب وآشوب روزکاردن غم کورمز وغصه چکمز (معلوم اوله که چوتو بی نسخه سنی چوتوای نسخه سی اوزره ترجیح ایلدك فتأمل (ای کسرهمزه ایله حرف ندادر کاه اوا ور که همزه مفتوح اوقنور دیین عندی سو یلمش زیرا همزهٔ

رد ابن سید علی

ندایی مفتوح اوقق عربیده در چوتو بی ده بریایازوب واوی مکسور اوقق کرك یای وحدت اجلیچون دیین فارسی یی استاددن کورممش ※ امروز کس نشان ندهد در بسیط خاك ※ مانند آستان درت مأمن رضا ※ امروز معلوم اوله که روزه وشبه وساله اسم اشارت قریب یعنی این لفظی داخل اولسه کسر همزه یه دلالت ایلین یا حذف اولنوب نون میمه ابدال اولنور پس امروز بوکون دیمکدر (کس مبتدأ کیمسه دیمکدر (ندهد فعل نفی استقبال مفرد غائب فاعلی تحتنده

رد ابن سید علی

کسه راجع ضمیر جملهٔ فعلیه خبر مبتدأدر (نشان ندهدك مقدم مفعولی یعنی اولی وامروزظرف زمانی (در بسیط خاك ظرف مکانی بونده بسیط خاکدن مراد یریوزیدر روی زمین معناسنه

بکدش بکزر معناسنه

اضافت لامیه در (ماند یکدش دیمکدر مشابه معناسنه آستانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه

اسکی تورکجه ده در للطابع

اضافتی قبیلندندر وآستانك دره ودرك تایه لامیه لردر ماند ندهدك مفعول ثانیسیدر (ومأمن رضا بوندن بدل واضافت لامیه در (محصول بیت) یریوزنده بوکون کیمسه نشان ویرمز سنك قپوك ایشکنه بکزر رضایله امین اولاجق یر یعنی رضای قلب وصفای خاطرله کچنمکه مقام مأمن وجای امین سنك قپوك اشکیدر انجق اکابکزر یردخی یوقدر حضرت شیخ پادشاهی اطراطر یقیله مدح ایلمش (منه سنده درتك تاسی کبی ضمیرك اصلی اتدر همزه ایله دیین همزهٔ مجتلبه اولدیغی بلمزایمش

ردسروری

※ برتست پاس خاطر بیچارکان وشکر ※ برما و برخدای جهان آفرین جزا ※ برتست بر حرف استعلا (تست توایله سین وتادن مرکبدر سنك اوزر یکه یعنی سنك اوزریکه لازم وواجبدر مقدم خبردر (و پاس مؤخر مبتدأ پاسیدندن حفظ وصیانت معناسنه خاطره اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (و بیچارکانه اضافت لامیه در (واو حرف عطف وشکر مصراع ثانی یه مرهون مبتدا (برماخبری وسین وتامقدردر شکری بونده تعمیم ایلك قابلدر یعنی خدایه و پادشاهه (واوحرف عطف برخدای مقدم خبرد روجزا مؤخر مبتدأ (جهان آفرینه اضافتی بیانیه در جهان آفرین وصف ترکیبیدر افریدندن جهان یرادیجی دیمکدر خلاق عالم معناسنه (جزا بونده ثواب وعوض معناسنه در (محصول بیت) پادشاهه خطاب ایدوب بیورر سنك اوزریکه بیچاره لرك خاطرین رعایت وصیانت ایلك لازمدر و بورعایت وصیانتك ایچون سکا شکر ایلك بزم اوزریمزه واجبدر و یاسنك کبی برعادل پادشاهی بزه حاکم ایلدکیچون خدایه شکر بزم اوستمزه لازمدر دخی خلاق عالمه لایق وسزاواردر سنك فقرا و بیچاره لره ایلدیکك

ردشمعی
ردکافی

رفق وعدالتك ایچون ثواب وعوض ویرمك حاصلی هم بزه عدالت وفقرا و بیچاره لره مرحمتك ایچون سکا وخدایه شکر لازم وخدای جهان آفرینه اجرجزیل وثواب جزیل ویرمك لائقدر بونده شکری خدایه قصر ایلین تقصیر ایلمش وخدای لفظنك جهان افرینه اضافتنی تجویز ایلین غریب ملاحظه یه مالك ایمش ※ یارب زباد فتنه نکه دار خاك پارس ※ چندانکه خاك رابود و باد را بقا ※ یارب تخفیف باایله ضرورت وزن ایچون (بادفتنه اضافت بیانیه (نکه دار حفظ ایله دیمکدر

(خاك پارس لامیه ومفعول نکه دارد در پارس باء عجمیله وفا ایله لغتدر مملکت شیرازه دیرلر (چندان
اولقدر دیمکدر (که حرف بیان (خاك معروف (را ادات تخصیص بونده باددن مراد هوادر
یعنی کرهٔ هوا خاکه معطوفدر تقدیری خاك را و بادرا بقا بود بقا بودك فاعلیدر (محصول بیت) یا الله
پارس ترابنی فتنه بلادن یعنی فتنه دن حفظ وصیانت ایله اولقدر که کرهٔ خاك وهوانك بقاسی اوله
ردّ لامعی وشمعی وکافی
(یعنی کرهٔ خاك وهوا ثابت و پایدار اولدقجه حاصلی قیامته دك مصراع ثانینك معناسی اولقدر که
طپراغه و یله بقا اوله دیین واول زمانه دکین که خاك وباده بقا اوله دیین ومادامکه خاك و باد باقی اوله
دیین حق ادایی ایده مشلر فتأمل ❊ سبب تالیف کتاب ❊ یکشب تأمل ایام کذشته می کردم و بر عمر تلف
کرده تاسف می خوردم وسنك سراچهٔ دل را بالماس آب دیده می سفتم واین بیتها مناسب حال خود
می کفتم ❊ بو درت فقره بری برینه معطوف اولمغله متصل یازلدی اسلوب وصله داخل اولدیغیچون
تأمل (ایام اضافتی مصدرك مفعولنه در (کذشته ماضیدن قسمدر کچمش دیمکدر کذشته یه
اضافت بیانیه در (می کردم می حکایت حال ماضیدر ایلرم دیمکدر (واو حرف عطف (بر صله در
باکی (عمر تلف کرده تقدیری عمر تلف کردهٔ خود (عمرك تلف کرده یه اضافتی بیانیه در
(کرده ماضیدن قسمدر لغتده ایلمش دیمکدر اما بونده ایلدیکم معناسنه در (تأسف تفعل بابندن
مصدردر شدت حزنه یعنی غمه دیرلر ثلاثیسی اسفدر همزه نك وسینك فتحه لریله (می
خوردمك مقدم مفعول صریحیدر (و بر عمر غیر صریحیدر (می حکایت حال ماضیدر (خوردم
ردّ لامعی
خاسنی روم ضمه ایله اوقق کرك که فقرهٔ اولینك قافیه سنه مطابق اوله (بعضیلر بونك کبی یرلرده
کرده نی کاف عجمیله اوقودیلر کردیدن دن مخفف یعنی شده معناسنه صیرورت ایچون وحضرت
مولانا جامینك دریای ابراره نظیره لجة الاسرار وتحفة الاحرار نام قصیده سندن بر بیتله استشهاد
ایلدی (بیت) هر کجا بینی در کنجی و بردر حلقهٔ ❊ حلقه مار حلقه کرده در دهان اژ درست ❊
(حلقه کردیده معناسنه لیکن مدعاده ده سندده ده نظر وار (زیرا بعض نسخه لرده کرده پرنده
کشته واقعدر (و کرده کاف عجمیله اولسه لابد بو اسلوب اوزره تخفیف بعضی الفاظده واقع
اولوردی فتأمل (سنك سراچه سنك معروف وسراچه تصغیر سرادر که سرایدن مخففدر یایله او
دیمکدر عربجه داردیرلر دله اضافتی بیانیه در وسنكك اضافتی لامیه در مجازا (را ادات مفعول
بالماس آب دیده باحرف استعانت والماس بر ذوقیمت جوهردر که جمیع ضرب جواهری انکله
دلرلر نتکه حضرت شیخك کلامی بو معنایه اشارت ایدر که سنك سراچهٔ دلی آنکله دلر آبه اضافتی
مشبهه بهك مشبهه اضافتیدر حاصلی بیانیه در (ودیده یه اضافت لامیه در (می سفتم می حکایت
حال ماضی افاده ایدر نتکه مکرر تنبیه اولنمشدر (سفتم فعل ماضی نفس متکلم وحده دلردم دیمکدر
دالدم دیمك دکل (واو حرف عطف این اسم اشارتدر بیتلره (بیتها ها ادات جمعدر (مناسب اسم
فاعلدر مفاعله بابندن حاله اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر وخوده اضافت لامیه در
خود بونده کندی معناسنه در (میکفتم بنه حکایت حال ماضی متکلم وحده سو یلردم دیمکدر
مقول قول این بیتهادر ومناسب حال خود حالدر مقولدن (محصول فقرهٔ اربعه) بر کیجه
کچمش ایامی فکر وملاحظه ایلردم دخی تلف وضایع ایلدیکم عمره غصه یردم دخی کوکل
ردّ شمعی
خانه سنك طاشنی الماس کبی آب چشممله دلردم یعنی ضایع یره تلف ایلدیکم عمرمه نادم اولوب
شویله اغلردم که قره طاش کبی پك کوکله رقت کاوب متأثر اولوردی وبو کلجك بیتلری
کندی حالمه مناسب وموافق سویلردم (فقرهٔ آخره نك معناسنی دخی بو کندی حالمه مناسب
اولان بیتلری ایدر ایدم دیین اسم اشارتی محلنه صرف ایلمامش بر وجهله دخی معنایی تقریر ایدوب
دیرکه دخی بو بیتلری کندی حالمه مناسب ایدر ایدم بو تقدیر اوزره بیتها لفظی مناسب لفظنه

مضاف اولمز دیمش پس بوقیددن معلوم اولدیکه اولکی تقریرنده بیتها لفظی مناسب
لفظنه مضاف ایدرمش اکر بویله ایسه یرامز ایدرمش ※ مثنوی ※ هردم از عمر میرود نفسی
※ چوننکه می کنم نماندبسی ※ دم بونده ساعت ووقت معناسنه (نفسی ده یا حرف وحدتدر

ردشمعی

(چون واو رسمیله ادات تعلیلدر چونکه معناسنه ادات شرطیدر دیین اصابت ایلامش
(نکه می کنم فعل حال متکلم وحده در نظر ایدم معناسنه (نماند فعل نفی مفرد غائب

رد کافی

قالمادی دیمکدر جحد مطلقدر دیین جحد مطلقك معناسنی بلمز ایمش (بسی یا ایله وبسا الفله

ردشمعی

ویس وبسار بر معنایه در چوق دیمکدر زبسی بسانك اماله سیدر دینلر عندی سویلمشلر وبسیده

رد ابن سید علی ولامعی وسروری

یا حرف نسبتدر یکی ده کبی دیین دخی عندی سویلمش نتکه موارد استعمالاتی تتبع ایدنه
معلومدر (محصول بیت) هرآن وهرزمان عمرمدن برنفس کیدر یعنی ساعت بساعت عمرم
اکسلوب آزلمادهدر چونکه بقیه عمرمه نظر ایدم کورورم چوق قالدی یعنی عمرك چوغی
کیدوب آزی قالمش کورورم بعض نسخهده می کنم یرینه می کنی واقعدر لکن بونسخه اولی
واحرادر فتأمل (بونده چونی واو اصلیه ایله اعتبار ایدوب کیف معناسنه اولمسنی تجویز ایدنلر

رد دقایق الحقایق

زبونلر ایمش ※ ای که پنجاه رفت ودر خوابی ※ مکر این پنج روز دریابی ※ ای حرف نداومنادی
محذوفدر تقدیری ای آنکه در (که حرف رابط صفت (پنجاه اللی دیمکدر اسماء اعداددندر (واو حرف
عطف (یا حرف حال (در حرف ظرف (خواب واو رسمیله اویقویه ودوشه دیرلر بونده غفلتدن
کنایتدر (یا ضمیر خطابدر (مکر بونك کبی یرلرده تمنی معناسنهدر بولیکه دیمکدر (پنج اسم عدد
بش دیمکدر (روز بونده ظروف زمانیهدندر ادات ظرف مقدر در تقدیری این پنج روزدر (دریابی
فعل مضارع مفرد مخاطبدر (یابیدن ندن دریافتن دکل (محصول بیت) ای اول کیمسه که

رد لامعی وشمعی

عمرکدن اللی یاش کتدی دخی سن خواب غفلتدهسین مکر بو بش کونده آخرتکه لازم اولان
اسبابی تدارك ایلیهسین یعنی عمرك چوغی کیدوب ازی قالدی حال بوکه سن خواب غفلتدن
متنبه اولمازسین امدی آکاه اول اوله که باقی قلان برایکی کونده تلافی وتدارك مافات ایلیهسن
حاصلی جوانلقده زاد آخرتی تحصیل ایده مدك پس سعی جمیل ایله باشد که پیرلکده
برحالت ایلیهسین دیمکدر (مکر ادات استثنادر الا معناسنه دیین معنی ویردیکی محلده مکر لفظنی
ذکر ایلمش الا لفظنی ذکر ایلامشکه معلوم اولیدی لفظ الا انیجه یاقشر (مصراع ثانینك معناسنی

زدلامعی وشمعی وکافی

الا بو بش کون که دخی کتمدی ایریشهسن واکلیهسن یعنی حال نیجه اید وکنی اکلیوب اکا کوره
تدارك ایده سین دیین بیتدن مراد نه واصل اولمامش بوندنصکره بروجهله دخی معنی ویرمشکه
مکر بو بش کون که کچمدی ایریشوب اکلرمیسین وبومعنالری تزریق تأویل وبلا تأویل
ایلمش که باقل نام احمق دوشنده کورسه بیك کره استعاذه ایدر بز دخی دوشمده کورمیهیم دیو (معلوم
اوله که بو بیت حضرت شیخك برقصیدهسنك مطلعیدر که ابن سید علی ولامعی شرحلرنده تمامنی
ایراد ایلمشلر (وپنجاهدن مراد عمرك اکثری وپنجدن اقلی در ※ خجل آنکس که رفت وکار نساخت ※
کوس رحلت زدند وبار نساخت ※ (خجل خانك فتحی وجیمك کسریله صفت مشبهه در علم

زدلامعی

بابندن مصدری خجل کلور خانك جیمك فتحهلریله اوتانمقدن حاصل اولان حیرته ودهشته دیرلر
پس بونده خجلك معناسی اوتنمقدن متحیر ومدهوش دیمکدر (که حرف رابط صفت (نساخت

ردشمعی

فعل نفی ماضی مفرد غائب لغتده یاپمدی دیمکدر اما استعمالده دوزوب قوشمادی یعنی حاصل ایلمدی
(کوس آلت لهودن برقسمدر که طبل بازشکلندهدر اولور امابیوك اولور شویله که یرده اولدقده ایاغ
اوزره طورور کن چالارلر پادشاهه مخصوص سازدر امابزم پادشاهلرمزدن غیری سلاطینك خانلری
بله استعمال ایدرلر واول زمانده برعسکر ویا قافله کوچهجك وقتده چلرلر ایمش وبرزمان بونك

یرینه قافله کوچچك وقتده چرس چلرلرایمش (اما آل عثمان دورنده بونك کبی یرلرده بوری چلرلر
(رحلته اضافتی لامیه در (رحلت رانك کسری وحاء مهمله نك سکونیله ولامك فتحیله ارتحال
معناسنه در یعنی کوچك (زدند فعل ماضی جمع غائبدر فاعلی کوسی چالان کمسنه لردیر (واو حرف
عطف ویاحرف حال (بار بونده یوك معناسنه عربجه حمل دیرلر حاء مهمله نك کسری ومیمك سکونیله
حانك فتحی ومیمك سکونیله دکل (محصول بیت) مصراع اول اخباره وانشایه محتملدر یعنی شرمنده
ومتحیر ومدهوشدر یاخود شرمنده ومدهوش اولسون دیمکدر اول کیمسه که دنیادن کندی وایشنی
دوزمدی یعنی دنیاده عمل خیر ایلمکسزین آخرته واردی (حاصلی دنیا مزرعه سنده دانهٔ خیرات
اکیوب کندی کوس رحلتی وارتحالی چالدیلر و یوکنی ویاپنی دوزمدی یعنی اجل کوسنی
چالدیلر حال بوکه اول تهیئهٔ اسباب آخرته مباشر اولدی (حاصلی زاد آخرتی تدارك ایلمکسزین
کل دیدیلر پس بویله کیمسه شرمنده اولسون ❋ خواب نوشین بامداد رحیلی ❋ بازدارد پیاده را
زسبیل ❋ نوش باله وهر طاتلویه دیرلر (یا حرف نسبت (نون حرف تأکید نسبت
اصل لغتده بویله در (اماشمدی طاتلی معناسنده مستعملدر شیرین کبی (بامداد بام ایرته
معناسنه در (رحیل اسمدر یعنی کوچه نك اسمیدر (خواب نوشین بیانیه ومابعدنده اضافتلر
لامیه لردر (بازدارد دار یدندن فعل مضارع مفرد غائبدر داشتن دن دکل بحسب الاستعمال
مانع اولور دیمکدر کیرو طوتر دیمك دکل (پیاده یایاغه دیرلر عربیده راجل دیمکدر (را ادات
مفعولدر (سبیل یوله دیرلر (محصول بیت) ارتحال صباحنك یعنی کوچ ایرتسینك طاتلو
اویقوسی پیاده یی یولدن مانعدر یعنی بویله کتمه دن آلیقور (حاصلی لذائذ دنیویه یه توغل
وتهالك زاد راه آخرته اشتغاله مانع واسبابنه مباشرتی معوقدر ❋ هرکه آمد عمارتی نوساخت ❋ رفت
ومنزل بدیکری پرداخت ❋ عمارت عینك کسریله اصلنده مصدردر نصر بابندن برنسنه یی
معمور ایلمك صکره بناده استعمال ایلدیلر (یا حرف وحدت بعض نسخه ده یاسز اضافتله واقعدر
یعنی نوه یعنی یکی یه زیرا نونونك فتحی وواو اصلیه ایله یکی دیمکدر عربجه جدید دیرلر (ساخت
فعل ماضی مفرد غائبدر دوزدی و یاپدی معناسنه بعض نسخه ده رفتدن صکره واو یازمز
منزل پرداختك مفعول صریحیدر (بدیکر غیر صریحی (با حرف صله (دیکر یا ایله غیر
معناسنه دریا حرف وحدت (پرداخت لفظ مشترکدر تمام ایلمکله بوشالتمق یعنی
تخلیه بیننده بونده غیریه یاپدی وتمام ایلدی دیمکدر (محصول بیت) هرکیمسه که دنیایه
کلدی بریکی بنا یاپدی وبرجدید عمارت پیدا ایلدی اول بانی آخرته نقل ایدوب یاپدیغی
عمارتی غیریه یاپدی یعنی غیری ایچون یاپمش اولدی زیرا لابد یرینه برکیمسه کلسه کرك
پس کویا که حقیقتده اول کلنه یاپمش ایمش (معلوم اوله که تمام عالمك بانیلری بوسوزك
ماصدقیدر زیرا هرکس بوعالمده اولدقجه مکانه محتاجدر اول کیتدکده یرینه غیری کیمسه
کلسه کرك پس کویا که آنکیچون یاپمش اولور بعض شارحلر پرداختی تسلیم ایلمك واصمارلق
معناسنه اخذ ایلمش لکن بولغتك معنالری سابقا مذکور اولاندر بو ذکر ایلدیکی دکل
❋ وان دکر پخت همچنین هوسی ❋ واین عمارت بسر نبرد کسی ❋ وان دیکر بیوردوغی
سابقا دیکری بیوردوغیدر (پخت فعل ماضی مفرد غائیدر (هم ادات تأکید (چنین بونجلین دیمکدر
یکی عمارت بنا ایلمکه اشارتدر (واین عمارت مراد دنیادر نبردك مقدم مفعول صریحیدر (وبسر
غیر صریحی (وبای بسر حرف صله (نبرد فعل نفی ماضی مفرد غائب ایلتمدی دیمکدر فاعلی کسی در
یای وحدتله وجائزدر که این عمارت مبتدأ اوله ونبرد خبری وکسی نبردك مفعول صریحی وبسر
اولکی کبی غیر صریحی (محصول بیت) اولکی بانینك عمارتنه کلنده انك کبی هوس پشوردی

رد ابن سید علی

رد لامعی
رد شمعی و لامعی

رد کافی

یعنی اولده مقتضای طبعی اوزره بعض یرینه بنا الحاق (حاصلی بعض یرینی یاپدی و بعض
یرینی یقدی نتکه عالمده مشاهد در امابو عمارتی هیچ برکیمسه نهایته و پایانه ایلتمدی یعنی
هیچ کیمسه دنیاده باقی وخالد قالمدی ویابو عمارت دنیا کیمسه یی نهایته ایلتمدی یعنی اولدرمیوب
ردسروری وشمعی
مؤبد و باقی قومدی (حاصلی هرکسی فنایه ویردی حقیقتده ‌ فاعل مطلق خدا در جهانه
وزمانه وغیریه اسناد مجاز بدر بیتك معناسنی اولکی تقریره قصر ایلین تقصیر ایلمش
※ یار ناپایدار دوست مدار ※ دوستی را نشاید این غدار ※ یار یولداش دیمکدر (ناپایدار ناپونك کبی
یرلرده توصیف نفی افاده ایدر (پایدار وصف ترکیبیدر داریدندن بحسب لغت اباق طوتیجی دیمکدر
اما استعمالده ثابت قدم معناسنه کلور (دوست معروف (مدار فعل نهی مفرد مخاطب (یار مفعول
اولی (دوست ثانیسی ناپایداره اضافت بیانیه در (دوستی یا حرف مصدر را ادات مفعول نشاید فعل
نفی استقبال مفرد غائب شایدندن شایستن دن دکل (این غدار مؤخر مبتدا ونشاید مقدم خبر
ودوستی را مفعول نشاید در غدار مبالغه ایله تارك وفایه دیرلر (محصول بیت) حضرت شیخ خطاب
ردابن شیخ علی ولامعی وسروری
عام طریقیله بیورر ثابت وباقی اولمیان یاری دوست طوتمه یعنی اکا نوب طورمین نسنه یی سومه
حاصلی فانی یه میل ومحبت ایله مقصود بودر که دنیا بی قرار وبی ثبا تدر اکا وزخرفاتنه کوکل بغلیوب
تعشق ایله مصراع ثانی مقام تعلیلده در (زیرا بو دنیا غداری دوستلغه لایق دکل بر محتاله در که
کیمسه نك عقد نکاحنده قرار ایلیوب تازه تازه کویه کورلاسز ※ نیك وبد چون همی ببایدمرد ※
خنك آن کس که کوی نیکی برد ※ نیك ایو دیمکدر (بد یارامز (چون حرف تعلیل (همی
ادات تأکید (ببایدفعل مستقبل مفرد غائب کرك دیمکدر (مرد مردن معناسنه در زیرا ماضی
مضارعه مقارن اولسه مصدر معناسنه در نتکه سابقا بیان اولندی ایدی (پس ببایدمرد
رد لامعی وکافی
اولیسر دیمکدر (باید بایدندن مشتقدر بایستندن دکل بعضلر ظن ایلدیکی کبی (خنك خانك
ونونك ضمی وکاف عربیله لفظ مشترکدر صغرقله مبارك معناسی بیننده (آب خنك وهوای
خنك دیرلر صغوق صو وصغوق هوا دیمکدر بونده بختلو وسعادتلو معناسنه در عربیده طوبی
دیرلر (که حرف رابط صفت (کوی طوپدر که عربجه کوره دیرلر (نیکی یا حرف مصدر (برد
بونده فعل ماضی مفرد غائب در ایلتدی دیمکدر کوی نیکی بیانیه در (محصول بیت) چونکه
انسانك نیك بختی و بد بختی اولیسردر (یعنی دنیاده هیچ کیمسه باقی قالمیوب اولوب کیدیسردر
دولتلو سعادتلو اول کیمسه در که ایلك طوپنی دنیا میداننده ایلتدی (یعنی دنیادن آخرته خیرات
ردشمعی
وحسناتله کتدی بونك اصلی بودر که برطوپی برمیدانك اورتاسنه قورلر ومیدانه حدود وتعیین
ایدرلر و برقاچ اوزن چوکانلی آتلی کیمسه لر بوطوپی چالرلر برکیمسه که بوطوپی تعیین اولنان حدود دن
اخراج ایدرسه دولت انکدرکه سائرینه غالب اولور ایمدی بونده کوی نیکیدن مراد خیرات
وحسناتدر بونده بعض شارحین فارسیده مصدرك انواعنی بیان صددنده اولمش (بریسی کندی
صیغه سی اوزره کلنلردر دیمش آمدن ورفتن کبی (بری دخی ماضی صیغه سی اوزره در که اکا مصدر
رد شمعی
مرخم دیرلر که ایکی قسمدر بری بوکه واوعاطفه ایله استعمال اولنور کفت وشنفت کبی کفتن
وشنفتن معناسنه در نتکه دیوان حافظده واقع اولمشدر (بیت) سخن عشق نه آنست که آید بزبان
※ ساقیا میده وکوتاه کن این کفت وشنفت) بویله دیمش اما خطا ایلمش زیرا بونلر مصدر دکللردر
اسملردر دیمه وایشتمه معناسنه (بری دخی بوکه واو عاطفه ایله استعمال اولنمز آمد شد
کبی که آمدن شدن معناسنه در نتکه جامینك یوسف وزلیخاسنده واقع اولمشدر (بیت) بزندان
تامهش خلوت نشین بود) (شد آمد سوی زندانش چنین بود) بونده ده خطا ایلمش زیرا بونلرده
اسمدر کتمه کلمه معناسنه مصدر دکلدر (اوچنجی وجه امر حاضر صیغه سی اوزره استعمال اولنور

تك ودو كبى تكيدن ودويدن معناسنه نتكه ديوان شاهيده واقع اولمش (بيت) عمرى براه عشق
زسرساختم قدم (بازازروى آن تك ودوميكندمرا) بونده ده خطا ايلمش (زيرا تك و دو يله قوشمه
معناسنه اسملردر مصدردكللر ﷻ برك عيشى بكورخويش فرست ﷻ كس نياردزپس زپيش فرست ﷻ
(برك بانك فتحى ورانك سكونى وكاف عجميله اسباب ويراق معناسنه در يول وسفرتداركى
كبى اغاج يپراغنه ده ديرلر (عيش عينك فتحيله ديرلكدر حيات معناسنه (يا حرف تنكير

رد شمعى

(بكوربا حرف صله كور كاف عجمينك ضميله بونده قبر معناسنه در (خويش واو رسمى
ورم كسرى ايله بونده كندى معناسنه در (كورك خويشه اضافتده وعدم اضافتده
جائز در (فرست فعل امر مفرد مخاطبدر فرستيدندن فرستادن دن دكل كوندر ديمكدر ارسال ايله
معناسنه (نيارد فعل نفى مستقبل (آر يدندن كه مخففدر آوريدندن دكل كتورمز ديمكدر
(زپس زاى مفرده ازدن مخففدر (پيش بونده اوك وايلرو معناسنه درعربيده قدام كبى

ردلامعى وسرورى
ردلامعى وسرورى

بعض نسخده توبس واقعدر (محصول بيت) حيات ابدى تداركنى قبريكه كوندر يعنى آخرتكه
لازم اولان خيرات وحسنات واعمال صالحه يى ايلرو كوندر (حاصلى كندى الكله ارسال ايله
مصراع ثانى مقام تعليلده در زيرا كيمسه سندن نصكره كتورمز سن ايلرودن كوندر يعنى
سن صاغلغكده آخرتك قايرزيرا سندن نصكره اقارب ورثه سى قايرمز ﷻ عمر برفست آفتاب تموز ﷻ
اندكى ماندوخواجه غره هنوز ﷻ عمر عينك ضمى وميمك سكونيله در بونده ياش معناسنه عينك وميمك
ضمى ايله ده لغتدر قسمده عينك فتحيله مستعملدر مصدرده بويله كلور عمر يعمرد ن يعنى علم بابندن
يشامق معناسنه (عمر مبتدا و برف خبرى تقديرى عمر چون برفست در مبالغه قصديله ادات

مشهور سوزدرنه و يررسك
الكله اول بيله كيدر سنكله
مه

تشبيه ترك اولندى برف قاردر عربجه ثلج ديرلر (واوحرف عطف يا حرف حال (آفتاب كنش در
(تموزه اضافتى لاميه در ادنى ملا بسه ايله (تموز تانك فتحى وميم مضمومك تشديدى وتخفيفيله
ياز آيلرينك اورته آينه ديرلر (نتكه بو بيتك ترتيبندن اكلنور (بيت) آذرونيسان ايارست وخزيران
وتموز) (آب وايلول ودوتشرين ودوكانون وشباط) (آفتاب تموز مصراع ثانى يه مرهون مبتدأ
(اندك آز ديمكدر (يا حرف تنكير ماندك مقدم مفعوليدر (ماند نونك سكونيله لازمله متعدى
بيننده مشتركدر قالدى وقودى ديمكدر فعل ماضى مفرد غائبدر فاعلى تحتنده آفتابه راجعدر
جمله فعليه خبر آفتابدر (واوحرف حال (خواجه خاده روم ضمه ايله وواورسميله بونك كبى يرلرده
تعظيمى واجب اولان عزيزلره ووزرايه ديرلر خواجه مبتدا (غره غينك كسرى وراى مشدديله
اسمدر غفلت معناسنه خبر مبتدادر (عجم عينى مفتوح اوقورميدانك ميمى مفتوح اوقوديغى كبى
هنوز الآن ديمكدر (محصول بيت) عمر انسان وحيوان قاردر يعنى تيز كچمكده قار كبى در
تيزاريمده وتموز آينك كنشى برف عمردن ازاجق قودى حال بوكه خواجه دخى غافلدر يعنى
آفتاب تموز قارى نيجه كه تيزاريدرسه مرور ايام وازمنه عمرى انجلين ازالدرواكسلدر حال بوكه
عمر صاحبى دخى خواب غفلتده عمرك كچمه سندن خبرى يوق (حاصلى عمرى تيز كچمه ده

رد ابن سيد على ولامعى
وسرورى وشمعى
رد شمعى

قاره تشبيه ايلمش تيز اريمده (بونده آفتابه برظرف تقدير ايدوب درآفتاب تموز ديو وماند فعلنى
لازم معناسنه الوب از قالدى دينلر بيتك سرنه هيچ واقف اولمامشلر وحاشيه كاتبنده ماند بونده
نهاد معناسنه دين نه ماندى بلورمش ونه نهادى ﷻ اى تهى دست رفته در بازار ﷻ ترسمت پر
نياورى دستار ﷻ (اى حرف ندا منادى محذوف تقديرى اى مرد تهى دست (تهى بوش ديمكدر
خالى معناسنه دستله وصف تركيبيدر الى بوش ديمكدر صفر اليد معناسنه فقردن ويوقلقدن كنايتدر
(رفته ماضيدن قسمدر كتمش ديمكدر (تهى دستك رفته يه عدم اضافتى واضافتى جائز در (در
حرف صله دربا معناسنه (بازار معروف (ترسم فعل مضارع متكلم وحده وتا ضميرى فوع معناسنه

قورقرم سن دیمکدر (پر باء عجمك ضمیله طولو دیمکدر عربجه ملآن دیرلر امابا عربیله براولقده وار
نیاوری نی تأکید ایدر وبو تقدیرجه دستاردن مراد دابنداولور تأمل (نیاوری فعل نفی استقبال
مفرد مخاطب کتورمز سین دیمکدر (دستار بونده دستمال معناسنه در (نیاورینك مفعول اولی
(و پر مفعول ثانیسی (محصول بیت) ای بازاره الی بوش کتمش کیمسه قورقارم که دستمالکی طولو
کتورمز سین (یعنی ای صفرالید بازاره کیدن فقیر قورقرم سن بوش کیدوب بوش کله سین زیرا
بازار اهلی کیمسه یه رایکان نسنه ویرمز (حاصلی ای آخرت بازارینه خیرات وحسناتسز واعمال
صالحاتسز واران کیمسه قورقرم که جنت نعمتلرندن محروم اولاسین (قورقرم دیدیکی انکیچوندر که
بوخصوصده کیمسه نك حقنده جزم یوقدر زیرا اعمال موجب جنت دکلدر بلکه مشیئة اللهه
منوطدر ٭ هرکه مزروع بخورد بخوید ٭ وقت خرمنش خوشه باید چید ٭ هرکه تقدیری
هرکس که ایدی ضرورت وزن ایچون کس حذف اولندی (مزروع اسم مفعولدر زرع یزرعدن
یعنی فتح باندن اکلمش دیمکدر اما بونده اکین مراد در خورده اضافتی لامیه در بخورد
باحرف تأکید وخورد فعل ماضی مفرد غائب یدی دیمکدر (بخوید باحرف مصاحبت
(وخوید واو رسمیله خویش وزنی اوزرینه فصیل که ترکجه اکا حصیل دیرلر (یعنی تازه ایکن
بچوب حیوانه یدردکلری ارپه (وقت خرمن اضافتی لامیه در ویا فی معناسنه در

رد شمعی

(نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنمق کرك ضرورت قافیه ایچون دیین یکلش
سویلمش (شین ضمیر مذکور کسه راجعدر (خوشه بونده بشاقدر یعنی بغدای وغیرینك
بشاغی که عربجه سنبله دیرلر بایدك مقدم مفعولیدر چید جیم عجمینك کسریله فعل
ماضی در مصدر معناسنه زیرا مضارعه مقارندر دیوشرمك کرك دیمکدر (محصول بیت)
هر کیمسه که کندینك اکینی چیکن یدی یعنی خصل ایکن یدی اول کیمسه خرمن
زماننده باشق دیوشرمك کرك حاصلی هر کیمسه که جوانلق عالمنده خیرات وحسنانه واعمال
صالحه یه عمرنی صرف ایلیوب لهو ولعب له تضییع اوقات ایلدی پیرلك زماننده باری قادر
اولدیغی مرتبه آخرت یولنه سعی ایلمك کرك تا که مالایدرك کله لایترك کله ایله عامل اولمش ٭ پند
سعدی بکوش جان بشنو ٭ ره چنینست مرد باش برو ٭ بو بیت قدیم نسخه لرده بولنمدی لیکن شارحلر

رد لامعی

یازدیغیچون یازلدی (پندبای عجمینك فتحی وسکون نونله وعظ ونصیحت معناسنه در (سعدیه
اضافتی لامیه در (باحرف مصاحبت (کوش کاف عجمینك ضمیله قولاغه دیرلر که عربجه اذن وسامعه
دیرلر (جانه اضافت بیانیه در روح حیوانی یه جان وانسانی یه روان دیرلر (بشنو بایله مؤکد فعل
امر مفرد مخاطبدر شنو یدندن شنیدندن دکل ایشت دیمکدر (پند بشنونك مفعول صریحی وبکوش
غیرصریحی (ره راهدن مخفف یول دیمکدر مبتدأ (وچنینست خبری اصلنده چون اینست در چون
ادات تشبیه واین اسم اشارتدر قریبه وسین وتا ادات خبر ترکیب ایله چوندن واو رسمی واینك همزه

رد ابن سید علی ولامعی
وسروری وشمعی وکافی

حذف اولنوب چنینست اولدی بونچلیندر دیمکدر بولفظی چنین است همزهٔ مجتلبه ایله یازنلر
فارسی املادن اکاه ذکالر ایمش مردار دیمکدر رجل معناسنه (باش فعل امر مفرد مخاطبدر
باشیدندن ار اول دیمکدر اکثر نسخه باشد نصکره واو عاطفه یازار باحرف تأکید در رانك فتحیله
فعل امر مفرد مخاطبدر رویدندن کیت دیمکدر (محصول بیت) سعدینك پندینی جان قولاغیله
ایشت یول بونچلین در اراول کیت یعنی بنم نصیحتم شریعته وحقیقته وطریقته موافق ومطابق
در بوکه یاپش وهرقنده کیدرسك کیت ٭ بعد ازتأمل این معنی مصلحت آن دیدم که در نشیمن
عزلت نشینم ودامن صحبت فراخود چینم ودفتراز کفتهای پریشان بشویم ومن بعد پریشان
نکویم ٭ بعد از صوك معناسنه در که عجم پس لفظیله تعبیر ایدر (تأمل مصدر درتفعل بابندن

فكر وملاحظه معناسنه (این معنی به اضافتی مصدرك مفعولنه در (معلوم اولا كه هر كلمه نك كه آخری الف
اوله كركسه اول الف یا شكلنده یازلسون كرکسه الف شكلنده عجم ماقبلنی مكسور ایدر یایه منقلب
اولمق ایچون مثلا موسی وعیسی ومعنی یی یایله اوقورلر (وكاه اولور كه آخری یا اولان كلمه نك یانك
ماقبلنی مفتوح ایدرلر یاالفه منقلب اولماغیچون مثلا تمنی وترجی وتقاضی وتمدی یی تمنا وترجا وتقاضا
وتمدا اوقورلر فاحفظ (پس بونده معنایی ایكی وجهله اوقمق جائزدر و بونده این معنادن مراد ابیات
سابقه نك مضمونلریدر (دیدمك آن مفعول اولی (مصلحت مفعول ثانیسی (كه حرف بیان (نشین
نونك فتحی وكسریله اوتراجق یره دیرلر وهر حیوانك كیجه یتاغنده مستعملدر عزلت ده اضافت
بیانیه در (عزلت فراغت وانقطاع معناسنه در نتكه (العزلة عبادة) بیورلمشدر یعنی خلقدن منقطع
اولمق عبادتدر (نشینم فعل مضارع متكلم وحده در نشیندندن (واو حرف عطف (دامن ودامان
اتكدر كه عربجه ذیل دیرلر صحبته اضافت لامیه در مجازا (فرا بونك كبی برلرده یا صله معناسنه در
یاخود كندی معناسنه در (چینم فعل مضارع متكلم وحده در چیدندن بعض نسخه ده فراهم
دوشمش (واو حرف عطف (دفتر معروف ومضاف الیه محذوف تقدیری دفتر زباندر (كفتها
كفته نك جمعیدر لغتده سویلنمش الفاظ وكلماته دیرلر اما بونده سخنها معناسنه در سوزلر دیمكدر
(پریشانه اضافت بیانیه در لغتده طاغنق دیمكدر اما بونده كلام اغودن عبارتدر (بشویم با حرف
استقبال بو بایی ظرفای عجم مكسور و بعض روستاییلری مضموم اوقورلر (پس منه سنده با مضموم
اوقمق كرك دیین روستایی طبع ایمش (شوییدندن شستندن دكل (نكویم فعل نفی مستقبلدر
كوییدندن كفتندن دكل بو درت فقره واو عاطفه ایله كلدیكیچون متصل یازادی صنعت وصله دلالت
ایلسون حاصلی مذكور معنایی تأمل ایلدكدنصكره مصلحت انی كوررمكه عزلت اوتراغنده اوتورم
وصحبت اتكنی كندومه دیوشورم ودفتر زبانی پرنشان كلماتدن یویم ومن بعد پریشان سو یلمیم یعنی
دنیا كلماتنی ترك ایدم وهر كز رطب و یابس سو یلمیم ※ (بیت) ※ زبان بریده بكنجی نشسته صم بكم ※
به از كسی كه نباشد زبانش اندر حكم ※ زبان معروف (بریده بانك ضمیله اسم مفعولدر بریدندن
كسلمش دیمكدر زبان بریده وصف تركیبیدر دلی كسلك معناسنه (با حرف ظرف (كنج كاف
عربینك ضمی ونونك سكونیله مطلقا بوجغه دیرلر یعنی طاشرالی وایچریكی بو جغه دیرلر
اما یغوله بای عجمینك ضمیله ایچ بوجغه دیرلر (صم صادك ضمی ومیم مشدد له اصمك جمعیدر
حمر احمرك جمعی اولدیغی كبی نهایتی بو مضاعفدر صاغرلر دیمكدر (بكم ده بانك ضمیله
ابكمك جمعیدر دلسزلر دیمكدر (كسی یا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (زبانش
شین ضمیر كسه راجعدر (اندر ادات ظرفدر دركبی بلكه دراندردن مخففدر (حكم بونده امر
معناسنه در (محصول بیت) دلی كسك بر بوجقده اوترمش صاغرلر ودلسزلر یكدر بر كیمسه دن كه
دلی كندی حكمنده اولمیه یعنی دلنه ضبطی اولمیه بلكه كوكلنه كلنی دلنه كتوره یعنی
صاغرلغه ودلسزلكه اوروب خلقدن منقطع اولان كیمسه لر زبانی ضبطنده اولمیان پریشان
وزوائد كو كیمسه دن یكدر (بونده جمع صیغه لرینی ایراد ضرورت وزن ایچوندر دیین معنای بیته
واصل اولمامش واصملر وابكملر كبی بر بوجقده دلی كسلمش یعنی خاموش اوتورمش كیمسه بو وجهله
دخی معنی قابلدر (مقطوع اللسان یعنی خاموش اولوب بر بوجقده صم و بكم اوتورمش كیمسه
بوتقدیرجه ادات تشبیه مقدر اعتبار اولنماز (وصم و بكم ذكر جمع وارادهٔ واحد قبیلندن اولور
غفلت اولنمیه دیین كیمسه ایكی تقریرنده بله خبط عشوا ایلمش (مصراع اولك معناسنده
ادات تشبیه محذوفدر یعنی دلسزلر وصاغرلر كبی بریده زبان بر كوشه ده اوتران كیمسه
یاخود ادات تشبیه ملحوظا اولمیه یعنی بریده زبان اولوب بر كوشه ده صم بكم اوتران كیمسه

دفترجه فروزنده بز بر پنه ضم و پیوند اولنمش نیجه اوراقی مشتمل نسخه یه دینور كركسه اوزرنده حساب یاز لسون كركسه آخر نسنه دالنك كسری دخی جائزدر كذا فی اللغات للطایع

زد لامعی وشمعی

زد سروری

زد شمعی

زد كافی

دیمك مراد اوله بوتقدیرجه صم بکم ذکر جمع وارادهٔ واحد قبیلندن اولور دیین اولکی
کبی صم بکم عمی اصحابندن ایمش ❊ تا یکی ازدوستان که در بجاوه انیس من بودی ودر حجره
جلیس من برسم قدیم ازدر درآمد چندان که نشاط وملاعبت کردو بساط مداعبت کسترد
جوابش نکفتم وسر از زانوی تعبد برنکرفتم رنجیده نکه کرد وکفت ❊ تا انتهاء غایت
ایچو ندر (یکی برسی (که حرف رابط صفت (بجاوه وبجابه واو وبا یله وکژاوه وکژابه ینه
بو یله زیرا واوله بانك تبادلی وتواخیسی وار محفه معناسنه بجاوه معرب کژاوه درکاف وزای فارسیله
ردکافی
دینلر بلمزلر ایمش (زیرا کج ده کژده فارسیدر اکری دیمکدر وکافلر عربیدر بهر حال کاف
عربینك فتحیله کژاوه دن معربدر دیین بولغتدن آگاه دکل ایمش (آوهٔ آو یختندن اشتقاق
ایلینك قلمی سهو ونسیان ایلمش (انیس فعیل بمعنی فاعلدر موانس معناسنه مزاج و خوی
الشدرمق معناسنه (حجره معروف (جلیس فعیل بمعنی فاعلدر همنشین معناسنه تقدیری جلیس
من بودی ایدی فقرهٔ اولی ده ایراد ایلکله اکتفا اولندی باحرف مصاحبت (رسم بونده عادت
دیمکدر قدیمه اضافت بیانیه‌در (درقپو (درآمد ایچرو کردی یعنی قپودن ایچرو کردی (چندان
اوالقدر دیمکدر (نشاط نونك فتحیله سرور یعنی شنلك نونك کسریله اولیجق ناشطك جمعیدر
رد ابن سید علی وسروری
(ملاعبت مفاعله بابندن مصدردر اویون یعنی بازی وحشریلق (بساط مفاعله بابندن مصدر
رد کافی
ثانیدر اما بونده دوشك مراددر (مداعبت ینه مفاعله بابندن مصدردر مزاح ولطیفه معناسنه
رد دقایق الحقایق
(کسترد فعل ماضی مفرد غائب دوشدی دیمکدر (جوابش شین ضمیری یکی ازدوستانه راجعدر
محفه میمك کسری وحانك
(زانو دیزدر عربجه رکبه دیرلر زانك ضمیله تعبده اضافتی بیانیه‌در (تعبد خدمت وقوللغه
فتحی وفاء مشدد ایله
دیرلر (برنکرفتم بحسب لغت یوقاری طوتمدم دیمکدر اما استعمالده قالدرمدم معناسنه در
معروف سه
(رنجیده بونك کبی هاء رسمیلره هاء ترتب دیرلر انجنوب دیمکدر ان شاء الله تعالی کلدوکی
یرلرده تنبیه اولنور (نکه کرد نونك کسر وکاف عجمیله نظر ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب)
سابقا ذکر ایلدیکم مصلحت اوزره اولدم یعنی خلقدن منقطع اولوب بر بوجاق اختیار ایلدم
اول وقته دك که دوستلردن بریسی که حج یولنده بنله محفه‌دش اولوردی ودیار غربتده هم حجره
وهمنشینم ایدی (حاصلی یارقدیم ومحب حمیم ایدی عادت سابق ایله یعنی بی تکلف لاابالی
قپودن ایچرو کردی اولقدر سرور وشاد ماناق ایلدی وشطارت ومباسطت کوستردی
رد ابن سید علی وسروری
یعنی بنی غمگین وحزین ظن ایدوب انواع ملاطفات واصناف مطایبات ایله بنی سویلتمك مراد
وکافی
ایندی (زیرا بوزمانه دك بو یله حالم واقع اولمامشیدی ویانمه کلدکجه بلا تکلف مصاحبتله
ردشمعی
مأنوس ایدی بوقدر احوال که ایلدی اصلا اکا جواب ویرمدم وباشمی زانوی مراقبه‌دن
ردلامعی
ورکبهٔ تعبددن قالدرمدم یعنی انکله هیچ مقید اولمدم وبوقدر حشریلغنه التفات ایلمدم بو یله
ردشمعی
اولیجق بکا انجنوب نظر ایلدی ودیدی (فقرهٔ اولی ده محنت وفقرهٔ ثانیده محبت لفظلرینی
زیانه ایلینلر یانندن ایلمشلر نشاطی ملاعبته مضاف ایدوب معناسنی اولقدر که ملاعبت
سرور بنی ایلدی دیین جمیع نسخه‌لره مخالف یازمش (رنجیده اسم مفعولدر انجمش دیمکدر
دیین صیغه‌ده ومعناده اصابت ایلمامش ومعناسنده انجمش اولد یغی حالده یعنی غضبله بکا
نظر ایلدی دیین منطوق ترکیبه مناسب معنی ویرمش زیرا بومرتبه غضب لازم دکل فتأمل
❊ قطعه ❊ کنونت که امکان کفتار هست ❊ بکوای برادر بلطف وخوشی ❊ کنون کاف
عربینك ونونك ضمیله شمدی دیمکدر الآن معناسنه اکنوندن مخففدر فتح همزه ایله (که
حرف بیان (امکان افعال بابندن مصدردر قدرت معناسنه (کفتار اصلانده وصف ترکیبیدر
آریدندن که مخففدر آوریدندن کفت اسم مصدر قول معناسنه قول کنور یجی دیمکدر

صكره مجموع مركبى كلامده استعمال ايلديلر پس اضافت مصدرك مفعولنه در (با حرف
تأكيد (كو كاف عجمك ضميله فعل امر مفرد مخاطبدر كو يدن كفتن دكل (برادر اصل
لغتده بونك كبيلرده ذال معجمه ايله درلكن عموما استعمال دالله در يعنى مهمله ايله نتكه رشيدالدين
وطواط عروضنده تعيين بيورمشدر (قطعه) در زبان فارسى فرق ميان دال وذال (ياد كيراز
من كه اين نزد افاضل مبهمست (پيش ازو درلفظ مفرد كر صحيح ساكنست) (دال دان آن را
وباقى جمله ذال معجمست) (لطف لغتده يومشقلقدر اما بونك كبى يرلرده ايلك وملايمت
معناسنه در (خوش واو رسميله لطفه عطف تفسيرى شكليدر سابقا اشارت اولندى كه
بونك كبى خارك فتحه لرى روم ضمه ايله اوقنور (يا حرف مصدردر ايلك ديمكدر (محصول بيت)
شيمدى كه سنك كلامه وتكلمه قدرتك وطاقتك وار در امدى اى برادر لطفله واحسان ايله
سويله يعنى لطف واحسان ايدوب تكلمه ونطقه كل ❊ كه فردا چو پيك اجل د ررسد ❊
بحكم ضرورت زبان دركشى ❊ كه حرف تعليل (فردا ايرته ويارين معناسنه در عربجه
غد ديرلر (چو ادات تعليل (پيك معروف عربجه بريد ديرلر فعيل وزنى اوزره (اجله اضافتى
بيانيه در (ياخود لاميه كه حضرت عزرائيل مراد اوله واكل وجه (در حرف تأكيد ردابن سيد على وشرورى
(رسيد رانك وسينك فتحه لريله فعل مضارع مفرد غائبدر رسيدندن بونده ايريشه ديمكدر
(با حرف مصاحبت (حكم بونك كبى يرلرده محض تأكيد افاده ايدر (ضرورت معروف
(در حرف تأكيد (كشى فعل مضارع مفرد مخاطب (زبان مفعول صريحى (بحكم غير صريحى
(محصول بيت) اى قرنداش لطف ايله سويله زيرا يارين كه اجل پيكى ايريشه يعنى موت
وفوت كه متعين اوله بالضروره دلكى تكلمدن چكرسن ❊ يكى از متعلقان منش برحسب واقعه مطلب
مطلع كردانيد كه فلان عزم كرده است ونيت جزم كه بقيهٔ عمر درد نيا معتكف نشيند وخاموشى
كزيند تونيز اكر توانى سر خويش كير وراه مجانبت پيش كفتا بعزت عظيم وصحبت قديم كه
دم برنيارم وقدم برندارم مكر آنكه كه سخن كفته شود بر عادت مألوف وطريق معروف كه
آزردن دل دوستان جهلست وكفارت يمين سهل ❊ متعلقان الف ونونله جمع اولدى ذوى
العقوله صفت اولديغيچون تقديرى از مردمان متعلقان (منش ضميرى قديمه راجعدر
معناده كردانيده مقيددر (حسب حانك وسينك فتحيله اصل ومقدار معناسنه در (واقعه دن
مراد شيخك قصد عزلت وانقطاع عن صحبت خلقدر (كردانيد فعل ماضى مفرد غائبدر
بونده ايلدى ديمكدر (كه حرف بيان (فلان الفاظ كنايتدندر (بونده مراد حضرت شيخدر
(عزم قصد ديمكدر (نيت قصده عطف تفسيردر (جرم قطع معناسنه در (نيت جزم
شول نيتدر كه انفساخ قبول ايتميه كه حرف بيان (بقيهٔ عمر اضافتى لاميه در (خاموش اسم در رد لامعى
ساكت معناسنه خموش وخامش وخمش ده ديرلر (كزيند فعل مضارع مفرد غائبدر
كزيدندن كزيدن دكل اختيار ايليه ديمكدر (نيز دخى ديمكدر (توانى فعل مضارع مفرد مخاطبدر
قادر ايسك ديمكدر (سر لفظ مشتركدر بونده باش اولق جائزدر يعنى باشك تدار كين كور
ديمكدر سودا وهوا معناسنه اولمقده قابلدر يعنى سوداء نفسانيكى وارزوى طبعيكى طوت
ضبط ايله كه پايمال حوادث نفس اوليه سين (مجانبت بونده خلقدن عزلت وانقطاع
معناسنه در (پيش اوك معناسنه در تقديرى پيش كير در فقرهٔ سابقه يه قياس ايله
(كفتا اول يار قديم ديدى (بعزت با حرف قسم (عظيم اولوديمكدر اضافت لاميه در
اولوالله عزتيچون ديمكدر (صحبت قديم عزت عظيمه معطوفدر يعنى ارامزده واقع اولان
قديم صحبت ودوستلق حقيچون ديمكدر (كه حرف بيان (دم نفس (برنيارم چقارميم يعنى

نفس چكنارمم عدم حضور وقراردن كنايتدر نتكه تركيده صلوغم الايم ديرلر ديكلمبك وارام مقامنده (قدم لغتده طباندر اما بونده اياق مراددر رجل معناسنه مجازا (برندارم لغتده يوقاري طوتمدايم امابونده قالدرمم ديمكدر طوردوغي يردن كتمه‌مكدن كنايتدر (مكرادات استثنادر الامعناسنه (آنكه اولوقت ديمكدر (كه حرف بيان (كفته سود فارسيده اسم مفعول افعال عامه نك بريله كلور كاه اولور كه فعل عامي حذف ايدوب بنه مفعوليت معناسني قصد ايدرلر (پس بونده معنى سويلنمه ديمكدر (عادت مألوفدن مراد عادت معهوده‌دركه حضرت شيخله كنديلك ارانسده واقع اولان مصاحبتدر (پس طريق معروف بونكله عطف تفسيري شكلي اولور (كه حرف تعليل (ازردن لازمله متعدى بيننده مشتركدر لازم اولنجه دوستان فاعلى اولور (پس مراد يا شيخك انجمسى اوله ويا معهود دوستلك متعدى اولنجه دوستان مفعول اولور بنه اشتراك اوزره‌لكن سوق كلامه مناسب وملايم اولان متعدى اولوب فاعلى شيخ اوله ومفعولى يار قديم اوله فتأمل (آزردن مبتدأ (جهلست خبرى (كفارت بونده اهل شرع هركنامى ازاله ايچون تعيين وتقدير ايلديكى نسنه‌در (يمين بونده اند معناسنه درفارسيجه سوكندديرلر سينك وكاف عجمينك فتحه‌لريله (بوفقره معناى شرطيتى متضمندر (يعنى يمين ايلديسه كفارتى سهلدر وياىمين ايلميوب بلكه مشايخك برخيره نيت وقصدى حكم يمينده ايسه‌ده كفارتى سهلدركه كفارت يمين اوچ كون اورج طوتمق ويا اون كشينك قارنن طويورمقدر بوايسه چوق مصلحت دكل (محصول تركيب) بنى متعلقلرمدن بريسى يارقديمى اصل قضيه‌يه ومقدار واقعه‌يه مطلع ايلدى كه شيخ قصد وعزيمت ايلمشدر ذنى قطعى نيت طوتمشدركه انفساخه مجالى يوق كه عمرك باقيسنى دنياده معتكف اوتوره وصمت وسكوت اختيار ايليه سنده اكرقادر ايسك باشك قيدنى كور وهواى نفس وارزوى طبعدن كچ وخلقدن انقطاع وعزلت ايدوب تباعد وتجنب طريقنى اوكوكه طوت (حاصلى خلقدن اختلاط وايتلافى قطع ايله اول يارقديم بوتقريرى ايشدوب وبو بيانى دكلنجه ديدى عظيم خدانك عزتى حقيچون وشيخله واقع اولان صحبت قديم حقيچون كه ارام ايلمزم وبر نفس الزم وبرآدم اتوب بوندن كتمزم الااول وقت كه سوز سويلنيله عادت مألوف ومعهود وطريق معروف ومعلوم اوزره يعنى رسم قديم اوزره مكالمه ومصاحبت اولورسه فبها ونعمت والابنده همان شيخك يانده اعتكاف ايدوب كنديلك قتنده صامت وساكت اولوب خلقدن منقطع اولورم زيرا دوستلرى انجتمك ويا دوستلرى انجتمسى جهلدر ويمين ايتديسه كفارتى سهلدر (كانه كه شيخك بويله ايلمسنى حقنده نقيصه اكاركه بونجه الحاح وابرام ايلمز زيرا شيخ كبى بر مفيد فاضلك عزلتى قابل طالبلره زيان ايدر بوايسه مرشدلره لايق دكل نتكه بوندنصكره لميتنى بيان ايدوب بيورر ❋ وخلاف راه صوابست وعكس رأى اولى الالباب ذو الفقار على درنيام وزبان سعدى دركام ❋ واو حرف عطف ويا حرف حال خلاف نقيض صوابدركه طوغريدر (يعنى اويمامق خلافك اضافتى لاميه‌در وراهك بيانيه (عكس معروف (رأى رانك فتحى وهمزه‌نك سكونيله فكر معناسنه‌در همزه‌يى الفه قلب ايلمكده جائزدر (اولى حالت نصبى وجرى ياايله وحالت رفعى واوله در ذونك جميدر خلاف قياس اوزره زيرا قياسى جمعى ذووندر حالت رفعده وذوين در حالت نصب وجرده ارباب واصحاب معناسنه (الباب لبك جميدر عقللر ديمكدر (پس اولوا الالباب اصحاب عقول ديمكدر (ذو صاحب معناسنه اسمدر اسماء سته دن كه حروفله اعراب اولور (فقار فانك فتحيله اوكرغه كمكلرى كه واحدى فقاره‌در اما بونده ذو الفقار فانك فتحيله حضرت

محمد صلى الله تعالى عليه وسلم حضرت على رضى الله تعالى عنهه هبه واحسان ايلديكى قلج در
خلاف مقدم خبر (وتكس اكا معطوف (وذو الفقار مؤخر مبتدا (نيام بونده قين در عربجه
غلاف ديرلر غينك كسريله (كام كاف عربيله لفظ مشتركدر مراده ودماغه وچكه يه ديرلر
بونده چكه مراددر (محصول تركيب) دخى صواب بولينك خلافيدر وياخال بوكه راه
صوابك خلافى ونقيضيدر وار باب عقولك عكسى حضرت علينك ذو الفقارى
قيننده اولمق يعنى غلافدن چقمامق زيرا حضرت على سل سيف ايليوب بوقدر غزوات
ايدوب اندن آثار عجيبه واخبار غريبه كه نقل اولنور وظهوره كلدى (شيخك دخى لسانى دماغنده
قالوب صامت وساكت اولسه بوقدر معارف ومزايا مسطور اوليوب مستور قالوردى (پس
حضرت شيخ ارشاد و وعظدن خاموش اولمق نتيجه قابل طالبلره حرمان ايراث ايدر
(امدى تكلم ايلك كركدر كه مريدان مستفيد ومستفيض اولالر (بعض نسخه ده ونقض
عهد اولى الالباب واقعدر (نقض مصدردر ضرب بابندن بوزمق عهدى بوزمق ديمكدر (كام
بونده كاف عجميله در دينلر خطاى فاحش ايلشلر (نته كه حضرت جامينك كاف قافيه سنده
بربيتده واقعدر (بيت) كسى كه كام درين بحر ميزند پى كام) (بكامى راسد آخرولى بكام نهنك
وخواجه آصفى بيورر (بيت) (بنى خودرا در آب ديده چون ماهى وطن ديدم) (كه تا قلاب
زلفش را بكام خويشتن ديدم ❋ قطعه ❋ زبان در دهان اى خردمند چيست ❋ كليد در كنج
صاحب هنر ❋ بو بيت سؤال وجواب صنعتنى متضمندر (خرد خانك كسرى ورانك فتحيله
عقل معناسنه در هوشنده ديرلر (مندادات نسبتدر لى معناسنه (دولتمند دولتلى ديمكدر
(كليد كاف عربينك فتحيله مفتاح معناسنه اما كسر كافله ده اوقورلر نته كه تركيده قفله
كافك كسريله كليد ديرلر (كنج كاف عجمينك فتحيله خزينه يه ديرلر اضافتلر لاميه لردر (لكن
كليدك دره ودرك كنجه اضافتلرى ياى بطنيه ايله در ياى بطنى مضافك كسره سنك اشباعندن
متولد اولان يايه ديرلر (صاحب هنر وصف تركيبى اقسامندندر (محصول بيت) اى خردمند
اغزده دل ندر بو سؤالدر (صاحب هنرك خزينه سى قپوسنك كليدى يعنى مفتاحيدر بو جوابدر   مطلب
❋ چو در بسته باشد چه داند كسى ❋ كه جوهر فروشست يا پيله ور ❋ بسته بغلو اوله ديمكدر
(داند فعل مضارع مفرد غائبدر (دانيدندن بيلور ديمكدر (كسى ياحرف وحدت (كه حرف بيان
(جوهر فروش وصف تركيبى در (فروشيدندن فروختن دن دكل جوهر صاتيجى ديمكدر
(پيلور چرچى يه ديرلر (محصول بيت) چونكه صاحب هنرك خزينه سى قپوسى بغلو اوله كيسه
نه بيلور كه مذكور صاحب هنرك جوهر صاتيجى ميدر يوخسه چرچيمى يعنى مادام كه بر كيسه تكلمه   رد لامعى
ونطقه كليه عالم ميدر جاهل ميدر كيسه نك معلوى اولماز (پس هر كسك علمى ومعرفتى كلامندن
معلومدر (پيله چرچى اسبابنه ديرلر دين غلط ايلش زيرا پيله ابيكه وابريشمه ديرلر مطلق چرچى
اسبابنه ديمزلر ❋ قطعه ❋ اكرچه پيش خردمند خامشى ادبست ❋ بوقت مصلحت آن به كه
درسخن كوشى ❋ (پيش خردمند لاميه (خامشى ياى مصدريه ايله مبتدا (ادبست خبرى (پيش
خردمند ظرف مكانى (بوقت باحرف ظرف (وقت مصلحت لاميه در (درسخن (در حرف صله   رد كافى
كوشى كاف عربينك ضميله فعل مضارع مفرد مخاطبدر طوريشه سين يعنى سعى ايده سين ديمكدر
(محصول بيت) اكرچه عاقل قتنده واوكنده ايسم اولمق يعنى سكوت ايلك ادبدر (حاصلى
معقولدر اما مصلحت وقتنده اول يكدر كه سوزه چالشه سين يعنى سكوت ممد وحدر اما هر يرده
دكل بلكه تكلم ايلامكدن ضرر ونقصان مترتب اولسه انده سكوت مذمومدر ❋ دو چيز طيره
عقلست دم فرو بستن ❋ بوقت كفتن و كفتن بوقت خاموشى ❋ بو بيت اوله نسبت ايله مقام

رد ابن سيدعلى ولامعى وسرورى وكافى ودقايق الحقايق

تعلیلیه واقعدر (چیز نسنه دیمکدر (طیره معلوم اوله که فارسی دلده سکز حرف اولماز (قطعه)
(هشت حرفست آن که اندرفارسی نابدهمی) (تانیا موزی نباشی اندرین معنی معاف) (بشنواز
من این حروف و یاد گیر ای اهل دل) (ثاوحا وضاد وصاد وطا وظا وعین وقاف) پس
سکز حرفك بریسی موجود اوله بوداده یاتحریفات عوامیه دندر و یا غیری دلدن منقول (پس
طیره نك اصلی تیره در لفظ مشترکدر غضبله بولانق معناسی بینده امدی التباس لازم کلسون دیو
غضب معناسنه اولانی طا ایله یازدیلر (بوندہ عقله اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر وهمزهٔ
مطلب مجتلبه اضافت ایچون کلمشدر (تقدیری سبب طیرهٔ عقلدر (دم بونده نفس در (فروفانك ضمیله
بونك کبی یرلرده محض تأکید ایچوندر نفس بغلامق ترك تکلمدن کنایه در کفتن قرینه سیله (بوقت
باحرف ظرف واضافت ظرفك مصدرینه در (واو حرف عطف کفتن مصدر بنی دم فرو بستنه
عطف ایدر بوقت خاموشی اضافتی سابق کبیدر ویاحرف مصدر (محصول بیت) ایکی نسنه
عقلك غضبنه و بحضور لغنه سببدر بریسی تکلم لازم اولدقده سکوت ایدوب خاموش اولمق
(و بریسی ساکت وخاموش اولاجق وقتده تکلم ایلمك (حاصلی سویلیه جك وقتده سویلمامك
وسویلمیجك وقتده سویلمك (زیرا ایکسنده ده ندامت حاصل اولور که سبب غضب عقلدر
(مصراع ثانینك معناسنده ایکی نسنه عقلی غضبه کتور بجیدر دیوب منه سنده طیره
بونده مصدر یعنی فاعلدر دینعندی سویلمش (وطیره خفت معناسنه در دینن
اوزجه کتمش ✻ فی الجمله زبان ازمکالمهٔ او در کشیدن قوت نداشتم و روی از محاورهٔ او
کردانیدن مروت ندانستم که یار موافق بود ومحب صادق ✻ مکالمهٔ او مکالمه مصدر در
مفاعله بابندن سویلمك وسویلشمك مشارکت بین الاثنین در (او ضمیر غائب یارقدیمه راجعدر
رد شعی (اضافت مصدرك مفعولنه در (در حرف تأکید (کشیدن چکمك زبان مقدم مفعولیدر (محاورهٔ
رد کافی ومحادثه برمعنایه در مصاحبت دیمکدر (کردانیدن بونده دوندرمك دیمکدر اعراض ایلمکدن
کنایه در (روی کردانیده نك مقدم مفعولیدر (فقرهٔ اولیده کی کبی (که حرف تعلیل (محصول
ترکیب) حاصل کلام یارقدیمله سویلشمدن دیلمی چکمکه قوت طوتمادم یعنی انکله مکالمه دن ساکت
اولوب سویلشمامکه قادر اولمادم (دخی انکله مصاحبت ایلمکدن یوزم دوندرمکه مروت بلمدم
حاصلی مصاحبتدن کلیا اعراض ایلمکی معقول ومناسب کورمدم (زیرا یارموافقم ومحب
صادقم ایدی ✻ بیت ✻ چوجنك آوری با کسی برستیز ✻ که ازوی کزیرت بود یا کریز ✻ بو بیتی
بورساله مزده کمال تحقیقله تحقیق ایلمشز مراد ایدن انده کورسون (چون ادات تعلیل (جنك آور
وصف ترکیبی در (آوریدندن (یاضمیر خطاب چونکه جنك آورسین مراد حقیقتده جنك آورلك
دکلدر بلکه قصه دن حصه در یعنی چونکه الکدن ایش کلور دیمکدر (باحرف مصاحبت
برستیزه متعلقدر ماقبلنه دکل (کسی یاحرف وحدت نوعیه (برحرف تأکید ستیزفعل امر مفرد
مخاطب اونکولك یعنی لج وعناد ایله دیمکدر (که حرف رابط صفت (وی واوك فتحی و یانك سکونیله
اوکبی ضمیر غائبدر هو معناسنه (کزیر کاف عجمینك ضمی وزانك کسریله ضرورتسزلك معناسنه در
عربیده بدکبی ادات نفی (یعنی ناداخل اولیجق ضرورت معناسنی افاده ایدر (نتکه حضرت
مولانا جامی برقطعه ده ایکسینی بله جمع ایدوب بیورر (قطعه) علمی که ناکزیرتو باشد بدان کرای)
وآنرا کزان کزیر بود جست وجو مکن) (وآنکه که حاصل توشود علم ناکزیر) (غیر ازعمل بموجب
اوارز ومکن) (ملا حضرتلری اوغلنه نصیحت بیورر (برعلم که سنك ضرورتك یعنی سکا لازم
وضروری اوله اکا میل ایله (امااول علمی که اندن ضرورتك ولازمك اولمیه جست وجو ایلمه (یعنی
اکاطالب اولمه انده کره که سکاعلم ناکزیر یعنی ضروری علم حاصل اوله حاصلی علم ضروری که سکا

حاصل اوله اول علم ناکزیر ایله یعنی موجبیله ومقتضاسیله عملدن غیری نسنه آرزو ایله دیمکدر (بیت)
تو بی که درد وغمت یار ناکزیر منست) (جفا وهرچه رسد ازتو دلپذیر منست) یار ناکزیر ضرورتسز یار
دیمکدر نظامی مخزن الاسرارده بیورر (بیت) هست زیاری همه را ناکزیر ❊ خاصه زیاریکه بود دست
کیر) هرکسه بر یاردن ضروری دردیمکدر (حاصلی بیت مزالق الاقدام واقع اولدیغیچون مکرر
ابیات استشهاد ایراد ایلدک اکرچه که عادتمز دکلدر (تا ضمیر خطاب (بود فعل مضارع
مفرد غائب (کزیرک اوله دیمکدر (یا حرف عطفدر عربیده ام واوکبی (کریز معطوفدر کزیره
بونده اسم مصدردر قاچمه معناسنه نفرت دیمکدر (کریزیدندن کریختن دن دکل (کریز

ردّ لامعی
ردّ لامعی

بونده کریختن معناسنه دردین اسم مصدر زی بلمزایمش (محصول بیت) چونکه جنک آورسین
یعنی صواش ایرسن والکدن لج وعناد وجدال کاور برنوع کمسنه ایله لج وعناد وجدال ایله که
اندن احتیاجسزلکک وضرورتسزلکک اوله یعنی اکا هیچ بروجهله احتیاجک وضرورتک
اولمیه ویا اندن نفرتک وکریزک اوله (یعنی اندن قاچمک واعراضک اوله اما بو بکا کلن یارقدیم
بنم ضرورتلی وناکزیر ومحتاج الیه دوستم ومحبم ایدی واندن هیچ بروجهله کریز ونفرت واعراضم
یوق ایدی (بو بیت بوستانده کلور ومعناسی بونک بودر (پس معلوم اوله که عموما شراح بو بیتک

ردّ ابن شید علی و لامعی
ورد سروری وشمعی وکافی

معناسنه واصل اولمامشلر وبعضیسی شویله اطناب کلام واکثار مقال ایلمش مآل ونتیجه سی
محض ژاژ باقل بلکه اندن دون وسافلدر تأمل تدر ❊ بحکم ضرورت سخن کفتیم وتفرج کنان
بیرون رفتیم ❊ بحکم باحرف مصاحبت وحکم بونک کبی یرلرده تأکید افاده ایدر انجق بالضروری
دیمکدر (سخن کفتیم سوزسویلشدک ویاسویلدک (تفرج لغتده انکشافدر (یعنی آچلمق وغمدن
قورتلمقدر اما سیر محلنده مستعملدر بونده ده مراد سیردر (تفرج کنان اصلی تفرج کن در (یعنی
وصف ترکیبیدر والف ونون مبالغه معنالرینی افاده ایدر تفرج ایدرک دیمکدر (بیرون
طشره یعنی شهردن طشره باغلر وباغچه لر جانبنه کیتدک دیمکدر (محصول فقرتین) وقتاکیم
کلن دوست بنم یار ناکزیرم اولدیسه واکا هیچ بر وجهله استغنا واندن اعراض معقول کورلدیسه
بالضروره انکله مکالمه یه ومحاوره یه کلدک وسیر ایدرک طاشره باغلر وباغچه لر جانبنه کیتدک
❊ در فصل ربیع که صولت برد آرمیده وآوان دولت ورد رسیده ❊ فصل لغتده آیرمقدر
اما بونک کبی یرلرده ییلک درت حصه سندن برحصه سی مراددر بونده ربیعه اضافتله
تخصیص کسب ایلمشدر (ربیع بهار زمانه دیرلر پس فصل ربیع فصل بهار دیمکدر
ربیعه یا الحاق ایدوب وحدت نوعیه دردین کمسنه جمیع نسخه لرده مخالف یازدیغندن غیری

ردّ شمعی

معنانی افساد ایدر (که حرف رابط صفت (صولت لغتده برکمسنه نک اوزرینه صچرایوب
هجوم ایلمکه دیرلر اما بونک کبی یرلرده شدت وسورتدن عبارتدر (برده اضافتی مصدرک
فاعلنه اضافتدر (برد بانک فتحی ورانک سکونیله صغوق معناسنه درکه فارسیده سرما دیرلر
(آرمیده آرامیدندن مخففدر دکلمش دیمکدر رساکن اولمش معناسنه ماضیدن قسمدر
اسم مفعول دکل (بونده حکایت حال ماضی معناسنی افاده ایدر (اوان همزۀ مقصوره نک
فتحیله وقت معناسنه در (ورد واوک فتحی ورانک سکونیله عربجه کل معناسنه در (اوان دولت

ردّ لامعی وسروری
ردّ لامعی

ورد اضافتلری لامیه لر در (رسیده ایرشمش دیمکدر ماضیدن قسمدر اسم مفعول دکل
(محصول فقرتین) طشره کیتدیکمز زمان ربیع فصلنده ایدیکه شدت سرما ساکن
اولمش وکلک دولتی وقتی ایرشمشیدی یعنی کل آچلمشیدی ورده دولت اثباتی اول
جهتدندر که کل چچکلرک سلطانیدر نتکه خواجه حافظ بیورمشدر (بیت) افسر سلطان کل
پیدا شد ازطرف چمن ❊ مقدمش یارب مبارک باد برسرو وسمن) حضرت شیخک بو کلامنده

نوعا مسامحه وار زیرا شدت شتا اواخر خمسینده واول بهارده آرام ایدوب ساکن اولور
وکل خود بهار فصلنك اواسطنده آچلور (شویله که کل زماننده بردك وسرمانك نام ونشانی
هرکز کیمسه نك خاطرینه خطور ایلمز فتأمل ❊ بیت ❊ پیراهن برك بردر ختان ❊ چون جامهٔ
عید نیك بختان ❊ پیراهن الفله والقسمز کوملکدرکه عربجه قمیص دیرلر (برك اضافت بیانیه‌در
یپراق کوملکی دیمکدر (جامه قفتان عیده اضافتی لامیه‌در بیرام قفتانی دیمکدر (نیکبخت
وصف ترکیبیدر دولتلو معناسنه (الف ونون ادات جمعدر ایکی قافیه‌ده بیله (برکك نیکبختانه
اضافتی لامیه‌در (محصول بیت) بهاری توصیف ایدوب بیورراغجلر اوزرنه یپراق کوملکی
ارباب دولتك بیرام لباسی کبی ایدی یعنی یکی وتازه اورسلنمش وصولمش دکل ایدی فقرا لباسی کبی
(حاصلی اسکیمکدن وصغوقدن پزمرده وذبول دکل ایدی دیمکدر ❊ قطعه ❊ اول ارد بهشت
ماه جلالی ❊ بلبل کوینده در منابر قضبان ❊ اول معروف (اردبهشت ماهه اضافتی لامیه‌در مطلب
(ارد بهشت ماهك جلالی‌یه اضافتی بیانیه‌در (معلوم اوله که جمشید زماننه دك تاریخ اعتباری
یوغیدی اما انك زماننده حکمانك زیاده‌سیله غلوسی وکثرتی ووفرتی وار ایدی پس جمشید
تخت سلطنته جلوس ایلدیکنده اول کونی تاریخ قودیلر اندنصکره هرعظیم الشان
پادشاه که تخت سلطنته جلوس ایلسه اول کونی وآیی ویبلی تاریخ ایدرلردی (یزدجرد بن
شهریار بن نوشیروانه کلنجه که آخر ملوك عجمدر انك جلوسی تاریخیکه اول کون هجرت نبوینك علیه الصلاة
والسلام اون برنجی سنه سنك ربیع الاولنك یکرمی ایکنجی کونی ایدی اول کونی اکا تاریخ ایلدیلر
و بوتاریخ انلرده مستمر اولدی (سلطان جلال الدین ملکشاه بن الب ارسلان سلجوقی تخت سلطنته
جلوس ایدنجه که اول کون هجرت مذکوره‌نك دورت یوز یتمش بش سنه‌سنك مبارك رمضانك
سکزنجی کونی ایدی واول کون شمس نصف نهارده رأس حمله داخل اولمش ایدی
پس بعض حکما اول کون پادشاهه مبارکباده وارمش ایدی جمله دن بری عمر خیام ایدی که اول زمان
رصد کواکب ایدوب صاحب زیج اولمش ایدی (پس پادشاه مجلسنده الکلام یجر الکلام
حسبنجه مصاحب ارصاد وزایچه‌یه مؤدی اولدی وتواریخ قدمادن مصاحبت ایلدیلر
بواثناده عمر خیام بیوردی که نه ضرورت که بز قدما تواریخنه اعتبار ایده‌وز سعادتلو پادشاهك
بوکوندن جلوسنی تاریخ ایده‌لم جمله سی بوسوزه قائل اولدیلر واول کونی واول آیی واول ییلی
تاریخ ایلدیلر واتفاق ایلدیلرکه آیلرینك اسامیسنی یزدجردی آیلرینك اسامیسنی ایلیه‌لر
وابتداء سنه فروردین ماهدن اوله (یعنی شمس رأس حمله داخل اولدیغی کون فروردین
ماهك اولی اوله واتفاق ایلدیلرکه اول کونه شنلکلر وشادمانلقلر اوله شویله که سلطان
جلال الدین زماننده بوکونه رعایت سنه بسنه زیاده اولدی وصکره کلن سلاطین دخی
بو رعایت اوزره اولدیلر الی یومنا هذا (پس بوکونه رعایت والتفات رسوم اعجامدن اولدی
غرابت بونده‌در که بعض مفتیلر فتوی ویرمش که نوروز کوننده سیره وار وب اول
کونه تعظیم ایلین کافر اولور دیو اول رعایتی وتعظیمی کفر اولان نوروز رومده قزل یمورطه
کونیدر بو نوروزدکلدر نتکه خلاصهٔ فتاواده بیورر ❊ من اهدی بیضة الی المجوس
یوم النیروز کفر ❊ ومجموع نوازلده بیوررکه ❊ اجتمع المجوس یوم النیروز فقال مسلم
سیرة حسنة وضعوها کفر ❊ وبونلردن غیری کتابلرده بو اسلوب اوزره فتوالر
واقعدرکه اکا بعض کتب فارسیده نوروز خوارزمی دیرلرکه اکا جمیع نصاری
اعتبار ایدوب رعایت ایدربلکه عید اکبرلری اول کوندر یتیمة الفتاواده بو نوروزه
نیروز مجوس دیمشدر (اما مذکور نوروزی اهل کفر بیلز مکرکه اهل اسلامدن

اشیده لر (پس تاریخ یزدجردی آیلرینك اسامیسی بونلردر که ذکر اولنور ✲ نظم ✲
زفروردین چو بکذشتی مه آرد بهشت آید) (بسان خرداد وتیرآنکه مردادت همی باید)
(پس از شهریور واز مهر وابان آزرودی دان) (که بر بهمن جز اسفندارمز ماهی نیفزاید)
(ایمدی بو اعتبار اوزره آرد بهشت فصل بهارك ایکنجی آییدر (پس جلاله اضافت ونسبتی
ارد بهشت یزدجردیدن احتراز ایچوندر که اول بوندن اون سکز کون مقدمدر (معلوم اوله که
ارد بهشت لفظنی ماهه اضافت ایدنلر خطای فاحش ایدرلر زیرا مذکور ایلرك اسملری ماهله

ردابن سید علی ولامعی وسروری ولامعی وکافی ردشمعی وکافی

مرکبدر (مثلا فروردین ماه (وارد بهشت ماه (ومرداد ماه دیرلر (مصراعك معناسنی اولوقت
جلال شاهنه منسوب اولان تاریخ قریه اوزره دیین خطا ایدوب اظهار جهل ایلمشدر (زیرا
تاریخ قری عربه مخصوصدر باقیسی هپ شمسئ حقیقیدر (بلبل مبتدا کوینده خبریدر کوینده
بونده مجازا نالنده معناسنه در (منابر منبرك جمعیدر کسریله ضرب بابندن آلت ارتفاع دیمکدر
مصدری نبر کلور نونك فتحی و بانك سکونیله (قضبان قافك ضمی وکسریله قضیبك جمعیدر
بوداقدر غصن معناسنه اما قافك فتحیله اوقورلر غضبانه موافق اولسون ایچون ضادك ماقبلی
مفتوح اوله ده (محصول بیت) یار قدیمله سیره چقدیغمز زمان جلال الدینه منسوب
ارد بهشت ماهك اولیدی بوداقلر منبرلرنده بلبل کوینده ایدی ✲ بر کل سرخ ازنم اوفتاده لآلی ✲
همچو عرق بر عذار شاهد غضبان ✲ کل سرخ بیانیه در قزل کول دیمکدر (نم چه در که
کیجه یغار (اوفتاده واو ایله واوسز لغتدر واوسز یازوب واو ایله ده لغتدر دیین معلومدر که
ناموزون اوقورمش (لآلی الف ممدوده ایله لؤلؤنك جمعیدر اینجولر دیمکدر (عرق تر (عذاردن

رد سروری

بونده یکاق مرادر رخسار دیمکدر شاهده اضافتی لامیه در وغضبانه بیانیه در (شاهد بونده
محبوب معناسنه در (وغضبان عطشان وزنی اوزره صفت مشبهه در غضبناك معناسنه یعنی
غضبلی دیمکدر (محصول بیت) قرمزی کلك اوزرینه چه دن اینجولر دوشمش ایدی خشمناك
محبوبك عذارینه تر دوشدوکی کبی (حاصلی سیره کتدوکمز زمان جلال الدین تاریخی حسابنجه
ارد بهست ماهك اولی ایدیکه بلبل منابر اغصانده مترنم وغزلسرا ایدی کل سرخك اوزرینه ده

ردابن سید علی ولامعی وسروری وشمعی وکافی

چه دن اینجولر دوشمشیدی یعنی اینجو کبی چه دوشمشدی قاقیمش دلبرك یکاغنه عرق دوشدیکی کبی
(حاصلی قزل کلی غضبدن قزارمش محبوبك روخنه وکل اوزره دوشمش نمی دخی یکاق اوزره عرق
قطره لرینه تشبیه ایلمش و بو تشبیهه تشبیه مطلق دیرلر زیرا کلی رخ جانانه ورخ جانانی کله ونمی
عرق جانانه وبالعکس تشبیه جائزدر ✲ شب را ببوستان یکی از دوسان اتفاق مبیت افتاد ✲ معلوم
اوله که بو کتابك بو محلی اسکی نسخه لرده بویله واقعدر وفی الواقع بویله کرك تاکیم اشاغیده
دیدمش ضمیرینی ارجاع ایلمسده تردد واقع اولمیه یعنی مرجوع الیه یار قدیم اوله بلاتردد (پس

بیتوتت کیجه لمك دیمکدر مهد

عموما شراح بو مقامدن غفلتله یکمشلر تأمل تدر (شب کیجه (را ادات مفعول (با حرف
ظرف (و بوستان واوله فارسی وواوسز عربیدر (یکی یه اضافتی لامیه در (از دوستان از
من تبیین کبی یکئ بیان ایدر دوستلردن برینك بوستاننده دیمکدر (اتفاق مصدردر افتعال
بابندن اصلی اوتفاق ایدی قبل تاء افتعال واو واقع اولدی واو حرفدر حروف مجهوره دن
وتاحرفدر حروف مهموسه دن بینهماده تنافر وتباعد واقع اولدیغیچون واوی تایه قلب ایدوب
تایی تایه ادغام ایلدیلر (مبیت مصدر میمیدر بیتوتت معناسنه بات یبیت دن ضرب بابندك
اجوف یائیسندن اقعال نا قصه دن کیجه واقع اولان مصالحده مستعملدر ظل کوندز واقع
اولانده کبی (بات زید عروسا وظل زید امیرا) کبی (افتاد واقع اولدی دیمکدر (محصول ترکیب)
کیجه یعنی سیره چقدیغمز کونك کیجه سی دوستلردن برینك بوستاننده اتفاق کیجه لمك واقع

اولدی (حاصلی سیره کتدیکمزده کیجه طشرده قالمق اتفاقی یوغیدی لکن اتفاقی دوستلردن
برینک بوستاننده اخشاملادق ❊ موضعی خوش وخرم ودرختان دلکش درهم ❊ کیجه لدکاری
بوستانی وصف ایدر (موضع اسم مکاندر جای معناسنه (یا حرف وحدت جایی دیمکدر
(خوش کوزل (خرم خانک ضمیله ورای مشددک فتحیله (تشدید غلبهٔ استعمالدن ناشیدر نتکه
خسرو بیورر (بیت) ای سراپای معدن خرمی ❊ جسم تو بردلم نهاد کرّ) بونده خرمیده تشدید
یوقدر بلکه اصل اوزره مخفف کلمشدر نتکه سابقا بیان اولنمشدر (ایدی خرم لغتده شاد
معناسنه در اما بونک کبی یرلرده آب وچمن وچچکله آراسته وپیراسته مکان مراددر
(درختان دلکش بیانیه در دلکش وصف ترکیبیدر (کشیدندن کوکل چکیجی یعنی کوکل
الیجی معناسنه (درهم لغتده قرش‌ورش معناسنه در اما بونده اغجلرک صقلغندن ودالری وبداقلری
بری برینه قارشمقدن عبارتدر (محصول فقرتین) کیجه لدیکمز بوستانک بعض یری چایر وچمن
وآب روان ایله مشرف ومزین ایدی وبعض یری کوکل الیجی درخت میوه دن مملو
ومشحون ایدی حاصلی اولکی فقره سی چمن زار اولان یرینی وصفدر وایکنجی فقره سی
درختان میوه ایله پر اولماسنی تعریفدر (درختانی درهم ایله توصیف اول جای لطیف حدذاتنده
برکوهی مقام اولدیغنی افاده ایدر دیین درختانی اودن اغاجی ظن ایلمش عفا الله عنه
❊ کفتی که خردهٔ مینا برخاکش ریخته وعقد ثریا از تارکش درآویخته ❊ کفتی فعل ماضی مفرد
مخاطب شرط محذوفه جوابدر تقدیری اکردیدی کفتی دیمکدر خطاب عام طریقیله (که حرف زد کافی
بیان (خرده اوواق دوک دیمکدر (مینا بونده یشیل صرچه درانک اوواغی دیمکدر (برخاکش
ضمیری موضعه راجعدر (ریخته اسم مفعولدر ریختندن دوکلمش دیمکدر (عقد بونده بوغمدر
(وثریا ثانک ضمی ورانک فتحیله اولکر یلدزینه دیرلر فارسیجه پروین وپرون دیرلر اضافت ردشمعی
بیانیه در (تارک رانک فتحیله دپه یه دیرلر یعنی هرنسنه‌نک دپه‌سنه ودروغنه دیرلر (وشین سروری
ضمیر درختانه راجعدر (درآویخته در حرف تأکید وآویخته اسم مفعولدر اصلمش معناسنه ردشمعی وکافی
(محصول فقرتین) لف ونشر مرتب طریقیله بیورر اکرسن اول موضعی ودرختانی
کوریدک دیرایدک که اول موضعک خاکی اوزره یشیل صرچه اوواغی دوکلمش چمن انواع
شکوفه ایله ململع اولدیغی لمعان وبراقنده یشیل صرچه‌یه تشبیه ایلمش واول درختانک
دپه‌سنده اولکر دیزیسی وبوغمی اصلمش وصاریقمش الماک وامرودک وکرازک وغیرینک
طوپ طوپ اولان چچکنی عقد ثریایه تشبیه ایلمش (خاکش ضمیرینی بوستانه ارجاع ایدوب بیان رد کافی
معناده اوراق درختانی ذکر ایلمک غریب تصرفدر (وفقرهٔ ثانیه‌ده دخی اولکر بوغمی
یعنی عقده بکزر ثریا اول درختلرک فرقندن اصلمشدر دیین تشبیهده اغراب ایلمش (فقرهٔ
ثانیه ده تارکش بدلی ناکش دیدی فقرهٔ اولی ایله صنعت ترصیع اولوردی دیینلر معلومدر که
صنعت ترصیع نه اولدیغنی ونیجه اولدیغنی بلمزلرایمش (بلکه خاک وتاک بیننده تجنیس مطرف
وریخته وآویخته بیننده سجع مطرف اولوردی (بو ایکی فقره‌نک بیاننده اطناب مقال ردلامعی
واکثار کلام ایدنک بنکی خیالاتنه التفات اولنمسون که صداع ایراث ایدر ❊ قطعه ❊
روضة ماء نهرها سلسال ❊ دوحة سجع طیرها موزون ❊ روضه لغتده چندر مرغزار معناسنه
اما بونده موضعی خوش بیوردیغیدر مبتدأ محذوفه خبردر (تقدیری هی روضة در ماء
صویه دیرلر آب معناسنه (ماء الف ممدوده ایله بورا ده صو دیمکدر دیین اصطلاح قومی
فراموش ایلمش (زیرا الف ممدوده شول الفدرکه زائد اوله واندنصکره همزه اوله کساء ورداء
الفی کبی (نهرنونک فتحی وهانک سکونیله بونده ارمق معناسنه‌در (مانک نهره ونهرک ضمیره

اضافتی لامیه‌لردر (وضمیر روضه‌یه راجعدر (سلسال سكربيجی ديمكدر خوشكوار معناسنه يعنی
خفيفدر ثقيل دكلدر حاصلی منهضم ديمكدر (ماء مبتدا وسلسال خبری وجملهٔ اسميه صفت
روضه‌در (دوحه اولو اغاجه ديرلر اسم جنس اولوب قليله وكثيره شامل اولديغی جهتدن
ومقام حسبيله كثرت اشجار ايهام ايدر بوده مبتدأ محذوفه خبردر هی دوحة ديمكدر (سجع
كوكرجنك وقرينك وغيری قوشلرك اوتمه‌سنه ديرلر اما بونده طيره اضافت سببيله مطلق
آواز معناسنه تحرير اولنمشدر (طير قوشه واوچقه ديرلر مشترك لفظدر واضافتلر سابق كبيدر
(موزون معروف (بونده‌ده سجع مبتدا وموزون خبری وجملهٔ اسميه صفت دوحه‌در وضمير
دوحه‌يه راجعدر هی روضة ضميرهی واردقلری بوستانه صرف ايدوب معناسنی يعنی اول
بوستان بر باغچه‌در ديين محلنه صرف ايلامش وهی دوحة معناسنده يعنی انده اولان درختانك
هر بری بر دوحه‌در ديدوكيده مقامه مناسب دكل (محصول بيت) ايكی فقره‌يی‌ده لف ونشر
مرتب طريقيله ذكر ايلديكی كبی بو ايكی مصراعيده اول منوال اوزره يعنی روضه موضع
خوشدن عبارتدر ودوحه درختان دلكشدن امدی اول موضع بر مرغزار ايديكه ايرمغنك صويی
خفيف وسكربيجی ايدی يعنی نقدر ايچسك ضرر ايلمزدی بلكه فوری هضم اولوردی حاصلی صويك ردكافی
زياده ايلوكندن كنايه‌در اول درختان دخی بر اغجلق ايدی كه قوشلرينك اوازی يعنی ترنمات
ونغماتی لطيف وموزون ايدی حاصلی چمزاری دلبر ودرختانی دلكش ايدی ايكی مصراعده
محذوف ضميری موضعه صرف ايدوب محل اعتباريله روضه وحال اعتباريله دوحه دردين
مذكور لف ونشردن آكاه دكل ايمش ☼ آن پر از لاله‌های رنكارنك ☼ وين پر از ميوه‌های كونا كون ☼ ردشمعی
آن اسم اشارتدر روضه‌يه (پر طاو رنكارنك رنك رنك ديمكدر يعنی مختلف رنكلی لاله‌لردن طوبطلو
ايدی (وين اصلنده واين ايدی همزه وصل ايله ساقط اولدقدنصكره كسره‌سی واوه نقل اولندی (ميوه
يمشه ديرلر (وها ادات جمعدر (كونا كون درلو درلو ديمكدر يعنی انواع ميوه‌دن بونده بالقوه
تقدير ايلمك كرككيم كلامده تناقض لازم كلميه فتأمل (محصول بيت) اول روضه رنكارنك لاله‌لردن
مملو ايدی واول دوحه بالقوه درلو درلو ميوه‌لردن طوبطلو ايدی حاصلی اغجلر اودن اغاجی دكل ردسروری وشمعی وكافی
ميوه اغاجی ايدی ☼ باد در سايهٔ درختانش ☼ كسترانيده فرش بوقلمون ☼ باد مبتدا (درختانش
ضميری بوستانه راجع اولمق قابل وميوه‌ها يه راجع اولمق جائز روضه‌يه وموضعه ارجاع ايدنلر بی‌وجه
ايلمشلر كسترانيده الف ونون كه ادات تعديه‌در ضرورت وزن ايچون كلمشدر زيرا كسترده متعديدر
ادات تعديه‌يه احتياجی يوقدر (و بونده ايكی مفعولده استمز كه حرف تعديه‌يه محتاج اوله خبر مبتدادر
باد دوشه‌مش ديمكدر (فرش دوشنن نسنه‌يه ديرلر (بوقلمون بونده موشلی كمخا ديدكلری قماشدر
كه هر نه جانبدن نظر ايلسك بر درلو كورينور حاصلی كلستانی الوان مختلفه شكلن كوسترر زيرا باد
حركت ايلدكه ميوه اغجلرينك چچكنی يشيل چمن اوزره دوكر وچمن اراسنده‌ده بتمش انواع
والوان شكوفه اولغاندر پس چمن بوقدر شكوفه ايله ملمع اولنجه بالضروره بوقلمون شكل ردسروری
اولور امدی فرشی حركت باده اسناد بو جهتدندر بعض شارحين بر وجهله دخی تقرير بيوردیلر
ليكن اول تقرير وجود شمسه مخصوصدر و بزم ذكر ايلديكمز عامدر فتأمل (محصول بيت)
اول بوستانك و يا اول ميوه‌نك اغجلری سايه‌سنده باد بوقلمون شكل فرش دوشه‌مش تقرير اولان
وجه اوزره ☼ بامدادان كه خاطر باز آمدن بر رأی نشستن غالب آمد ☼ بامداد و بامدادان صباح وقتنه
ديرلر (كه حرف رابط صفت (خاطر بونده فكر معناسنه‌در رأی قرينه‌سيله اضافتی لاميه‌در
(باز آمدن كرو كلمك يعنی باغچه‌دن شهره واومزه كتمك فكری (بر رأی نشستن اول كون باغچه‌ده
اوتورمق فكری اوزره (حاصلی بو كون باغچه‌ده اوتورالم می يوخسه شهره كيده لم می فكری اورته‌سنده

متردد اولدم عاقبت کیتمك فکری اوتورمق فکری اوزره غالب کلدی ❊ دیدمش دامنی کل وریحان
وسنبل وضیمران فراهم اورده وعزیمت شهر کرده ❊ دیدمش ضمیری یار قدیمه راجعدر (دامنی
یاحرف وحدت (ریحان فسلکن (ضیمران ضادك فتحی ویانك سکونی ومیمك ضمیله سلطان برکی
و بك برکی دیدکلری بردراو فسلکندر که عجم اکابك بنی دیرلر یانك ضمیله (فراهم آورده دیوشرمش یعنی
جمع ایلمش (وعزیمت شهر مصدرك مفعوانه اضافتیدر شهره کیتمکی نیت ایلمش (محصول ترکیب) زدسعی
شهره کیتمك فکری اوتورمق فکری اوزرینه غالب کلیجك مصاحبمی کورمیه براتك انواع شکوفه
جمع ایلمش وشهره کیتمکی قصد ایلمش (معلوم اولا که کل وسنبل وریحان وضیمران زمانلری مختلفدر
که برزمانده جمع اولمزلر پس کلام تخییلی اوله ویاتغلیب قصد اولنه ❊ کفتم کل بوستان راچنانکه دانی
بقایی نباشد وعهد کلستان وفایی نه وحکما کفته اند هرچه نپاید دلبستکی رانشاید) کل بوستان لامیه در
ورا ادات تخصیص (چنان که انجلاین که دیمکدر (دانی فعل مضارع مخاطبدر دانیدندن بلورسن
دیمکدر (بقا ثبات وقرار دیمکدر ویاحرف تنکیر حرف وحدت دکل (وعهد کلستان اضافتیده زدسعی
لامیه در (ورانه حرف تخصیص وفایی یاسیده حرف تنکیردر حرف وحدت دکل (نه حرف
نفی درنباشد دیمکدر (وحکما یعنی اصحاب حکمت وارباب عقل (نپاید فعل نفی مستقبل مفرد غائبدر
پاییدندن (یعنی ثابت وقرار اولمین دیمکدر یعنی اکلنمین وطورمین (دلبستکی دل کوکل بستکی
یاحرف مصدر باغلامق دیمکدر (ورا حرف صله در با معناسنه (نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب
لایق دکل دیمکدر (محصول ترکیب) دیدم بوستان کلینك شویلکه بلورسین بقاسی اولماز سریع
الزوالدر وکلستان زماننکده وفاسی اولماز یعنی کلستانك وجودی و اعتباری کل ایله در پس
کل کیدنجه کویاکه کلستان کیتمش اولور زیرا دیکندن غیری نسنه قالماز (وحکما وارباب عقل
یعنی عقلا دیمشلردر هرنسنه که پایدار دکل یعنی ثبوتی وقراری یوقدر کوکل بغلمغه لایق دکل
حاصلی ربط قلب وتعلق خاطره سزاوار دکل ❊ کفتا پس طریق چیست ❊ بن بویله دیینجك
دوست دیدی پس طریق ندر (یعنی باقی وثابت ندر که اکا ربط قلب ایدوب کوکل اکلنجه سی
ایده لم ❊ کفتم برای نزهت ناظران وفسحت خاطران کتاب کلستان توانم تصنیف کردن که
باد خزان را بر ورق او دست تطاول نباشد وکردش زمان عیش ربیعش را بطیش خریف
مبدل نکند ❊ برای باء اصلیه ایله لاجل معناسنه در (نزهت نونك ضمی وزانك سکونی وهانك
فتحیله سرور وشادیلق معناسنه در (ناظران دن مراد اهل مطالعه در واضافت مصدرك
فاعلنه در (فسحت فانك ضمی وسینك سکونیله وسعت معناسنه در (خاطران الف ونونله جمع
اولدی شذوذا واضافت مذکور کبیدر (کتاب کلستان بیانیه در (کلستان لغتده کللکدر اما
بونده براعة الاستهلال طریقیله ذکر اولمشدر که بو کتابك اسمی اولاجقدر (توانم فعل مضارع
متکلم وحده در قادرم دیمکدر (کتاب مفعول اولی (وتصنیف مفعول ثانیسی وتوانم معنی جهتندن
کردن مصدرینه مقیددر (که حرف رابط صفت باد خزان لامیه در تقدیری باد فصل خزاندر
(را ادات تخصیص (بر حرف استعلا (با حرف صله در (ورق اولامیه در (دست تطاول
بیانیه در مراد ظلم وتعدیدر بو کتابده بو معنایه نیجه یرده کلور (کردش اسم مصدردر کردیدندن
و بوشینك ماقبلی دائما مکسور اولور نتکه ضمارك ماقبلی مفتوح اولور الا ضرورت وزن
ایچون کاه ساکن اولور (زمانه اضافت مصدرك فاعلنه اضافتی کبیدر (کردش زماندن مراد
فصول اربعه نك تعاقب وتوالیسیدر (عیش عینك فتحیله لغتده دیرلکدر اما بونده ذوق وصفا
مراددر (یاحرف صله (طیش طانك فتحیله خفت وسکسارلق معناسنه در (وخریفه اضافت
مصدرك فاعلنه در تقدیری بطیش فصل خریفدر (کردش میدا (نکند خبری (عیش

زكندك مفعول صريحى و بطيش غير صريحى ومبدل مفعول ثانی صريحى (محصول تركيب)
ديدمكه ناظرلرك واهل مطالعهنك سروری وشادلغيچون دخی قارئلرك خاطرلرينه انشاده
ومعرفتده وسعت ويرمك ايچون يعنی اوقيان منشی واهل انشاده ومعرفتده كامل اولمغيچون
كلستان كتابنی تصنيف ايلمكه قادرم كه حزان يلينك انك يپراغنه تعدی وتجاوز الی اولميه يعنی
ضرر ايدوب برك وبارينی دوككه قادر اولميه يعنی دخی زمانك وفصولك تعاقب وتواليسی نك
بهاری ذوق وصفاسنی حزان فصلنك شدتی تبديل ايده ميه يعنی بركتاب تأليف ايلمكه قادرم كه
فصل حزان وشتابرك وبارنی دوكوب برهنه وعريان ايلمكه قادر اولميه دنيا كلستانلرينی ايلدكی كبی
※ مثنوی ※ بچه كار آيدت زكل طبقی ※ ازكلستان من ببر ورقی ※ بچه باحرف صله (آيد فعل مضارع
مفرد غائبدر آيدندن (تای خطاب ضمير منصوب متصل مفعول صريحى (وزكل غير صريحى (طبق
فاعلی (يا حرف وحدت طبقدن مراد اچلمش كلدر زيرا اچلمش كله ورد مطبق ديرلر عرب (پس
كلدن برطبق و برطبق كلدن ديينلر بومعنايه واصل اولامش وهيچ تعرض ايلينلرده كذلك
والامرض ايدرزدی (ببر بای اولی بونك كبی يرلرده ظرفای عجم مكسور وروستايلری مضموم
اوقورلر (پس ضمه يه تخصيص روستايلقدر (وبرفعل امردر بريدندن بانك فتحيله بردندن دكل (ورقی
باحرف وحدت بونده ورقدن مراد كتابدن برييراقدر يعنی بركاغد (محصول بيت) سنك ايشيكه
كلوريعنی نه كار يكه يارار برطبق كل بنم كتاب كلستانمدن بركاغد مقداری خاطريكه آل
يعنی حفظ ايله كه بيك كل مطبقدن انفعدر خطاب عامدر ※ كل همين روز پنج وشش باشد ※
وين كلستان هميشه خوش باشد ※ كل مبتدا (وباشد خبری (ورو زظرف زمان وپنج وشش
اضافت بيانيه در (وهمين انجق ديمكدر (هميشه دائم ديمكدر خوش واو رسميله وروم ضميله بونده
خوب ولطيف معناسنه در قافيه ايچون خا مفتوح اوقنور دين خوب سويلدی (محصول بيت)
بو بيت بيت اوله مقام تعليلده واقعدر زيرا كل بش التی كون دائم اولور انجق يعنی سريع الزوال
وقصير عمردر اما كلستان دائما تر وتازه ولطيفدر حاصلی نه صولر ونه قورر ونه چورر ※ حالی كه
من اين سخن بكفتم دامن كل برىخت ودر دامنم آويخت كه الكريم اذا وعد وفى ※ حالی يا حرف وحدت
برحالده (كه من اين سخن بكفتم بن بوسوزی سويلدم (دامن كل اضافتی لاميه در ادنی ملابسه
ايله يعنی كل ايچنده اولمق اعتباريله پس دوكلن كلدر اتكدكل بريخت باحرف تأكيد (ريخت فعل
ماضی مفرد غائب دوكدی ديمكدر (دردامنم درحرف صله درباكبی (آويخت بونك كبی يرلرده يابشدی
معناسنه درنتكه كلسه كرك ان شاء الله تعالى غلام عجمی حكايه سنده كه بدودست در سكان كشتی
آويخت يعنی ايكی اليله كمينك دومنه يابشدی ديمكدر (الكريم مبتدا (اذا وعد زمان استقبال
ايچون ظرفدر معناسی شرطی متضمن جمله فعليه يه مضاف اولور جمهور نحويين مذهبنده وكنديده
عامل جوابيدركه وفی فعليدر وجمله ظرفيه خبر مبتدادر (محصول تركيب) همان كه بن يارقدمی
كلدن منع ايدوب كتاب كلستانی تصنيفه قدرت اظهار ايلدم كانه كه تأليفنه وعده ايلش اولدم
زيرا اندن منع و بوكه ترغيب وعد معناسنی متضمندر پس بوكه بناء الكريم اذا وعد وفى بيورر
※ فصلی دو دران چند روز اتفاق در بياض افتاد ※ (فصلی باحرف وحدت دوواو رسميله
ايكی ديمكدر برايكی فصل معناسنه ظاهر بونده فصلدن مراد بابدر زيرا بوكتابده فصلله
ملقب ومسمی نسنه يوقدر (چند نيچه (درحرف صله درباعناسنه بياضه دوشمكدن مراد تحرير
وكتابت اولدی ديمكدر اكرچه مسوده دن بياضه چقمغه قرينه يوقدر اما عدمنده ده يوقدر
ايكيسنه ده محلك تحملی وار (پس هر برينه حكم قرينه سزدر اكثر نسخده درهمان روز واقع در
لكن مبالغه يه حمل اولنماسون ديو بونسخه يی اختيار ايلدك (محصول تركيب) برايكی فصل اول

رد ابن سيد علی ولامعی وسروری وشمعی وكافی
رد ابن سيد علی وسروری

زد ابن سيد علی وسروری

رد ابن سيد علی وسروری

برقاچ کونده اتفاق بیاضه دوشدی یعنی تحریر اولدی و یامسوده‌دن بیاضه چقدی دیمك
اوله و یاخود بستان اول کون بویله اولدی ❋ در حسن معاشرت وآداب محاورت ❋ حسنك معاشرته
اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (آداب محاورت لامیه‌در محاورت مکالمه معناسنه‌در
(محصول ترکیب) فصل اول خلقه حسن زندگانه‌یی واسلوب اختلاطی وقانون مصاحبتی بلدرر
وایکنجی فصل آداب مصاحبت ومکالمه‌یی وطریق محاوره ومحادثه‌یی بلدرر بعضیلر دیدیلر
اولکی باب سابع وایکنجی باب ثامندر ❋ در لباسی که متکلمانرا بکار آید ومترسلانرا بلاغت افزاید ❋
در ادات ظرف در ظرف اولدن بدل افتاد فعلنه (لباس الفاظ وعبارتدن کنایه‌در (یا حرف
وحدت (که حرف رابط صفت (متکلماندن مراد فارسیجه سوبلشنلردر (ورا ادات تخصیص
(بکار با حرف صله آید فعل مضارع مفرد غائبدر آیدندن کلور دیمکدر (مترسلاندن مراد
منشیلردر (افزاید فعل مضارع مفرد غائب در ارتورر دیمکدر (محصول فقرتین) مذکور ایکی
فصل بر لباسده واقع اولدیکه متکلمان فارسینك ایشنه کلور یعنی اول ایکی فصلده واقع اولان
فوائد ولطایف برخوب الفاظ ولطیف عبارت ایله ادا اولدی که فارسی خوانلره لازم وطالب فرس
اولنلره مهمدر واهل ترسل وانشانك بلاغت وکمالنی زیاده ایدر ❋ فی الجملة از کل بوستان بقیتی
موجود بود که کتاب کلستان بعون الملك المنان تمام شد ❋ فی الجمله حاصل کلام (بقیتی یا حرف
وحدت و یا تنکیر (محصول ترکیب) حاصل کلام بوستان کلدن دخی بقیه موجود ایدی که
کتاب کلستان ملك منان عونیله تمام اولدی یعنی اللهك عنایتیله تمام اولدی ❋ وتمام آنکه شود
بحقیقت که پسندیده آید در بارگاه شاه جهان پناه ❋ اما کتاب کلستان حقیقتله اولوقت تمام
اولور که مقبول کله یعنی مقبول اوله جهان صغینیجی و یا جهانی صغندریجی پادشاه درکاهنده
(سایه کردکار اضافتی لامیه در کرد کار کرد کاف عربیله کردندن مشتق اسمدر رانك ودالك سکونیله
وکار ادات فاعلدر یجی معناسنه ستمکار وجفاکار کبی (پس بونك کبی یرلرده کرد کار فعال مطلق
معناسنه یعنی خداد یمکدر (کافلری عجمیدردین بوخصوصده عجمیلك ایلمش وکاف عربینك کسری
ودالك دهدیینلر بونك اصلنی بلمزلر ایمش ❋ و پرتو لطف پروردکار ❋ پروردکار رب معناسنه در پروردندن
(محصول ترکیب) سایهٔ خدادر وخدانك لطفی پرتویدر یعنی اثر لطفیدر ❋ ذخر زمان ❋ زمانك
ذخیره‌سیدر یعنی خلقك سبب حیاتی و باعث معاشی ووسیلهٔ نظام وانتظامی‌در ❋ کهف الامان ❋
(کهف مغاره معناسنه‌در بونك کبی یرلرده صغینجق دیمکدر ملتجا معناسنه‌در یعنی خلق اکا پناه ایلمکله
نوائب روزکاردن ومکاید دهردن امن وامان بولور ❋ المؤید من السماء ❋ مؤید محکم معناسنه‌در
یعنی سمادن تأیید ونصرت وظفر بولمشدر سمایه اسناد مجازیدر ❋ المنصور علی الاعداء ❋ دشمنلری
اوزره نصرت وظفر بولمشدر یعنی دشمنلرینه غالبدر ❋ عضد الدولة القاهرة ❋ عضد عینك فتحی
وضادك ضمیله قولدر باز ومعناسنه دولته اضافتی لامیه‌در وقاهره دولتك صفتی حاصلی دشمنلرینی
قهر وهلاك ایدیجی دولتك بازوسی یعنی معینی وظهیریدر که دولت وسلطنت انکله مستحکمدر
❋ سراج الملة الباهرة ❋ سراج چراغ یعنی شمعك فتیله سنده بنان آتش بونده ضیا ونور
مراددر (ملتدن مراد دین اسلامدر (باهره زیاده روشن بهر القمر دیرلر قچن نوری کوا کبك
نورینه غالب اولسه یعنی دین اسلام که سائر ادیانه غالبدر انك ضیاسی ونوریدر دیمکدر بعض
نسخه‌لرده باهره یرنده زاهره دوشمش یلدریجی معناسنه ❋ جمال الانام ❋ جمال حسن معناسنه‌در
یوزه جمال دیدکلری کوزللك انده ظاهر اولدیغیچوندر (انام خلق معناسنه‌در یعنی خلق
عالمك حسن وبهاسی یعنی حسن حاللری ورونق کارلری انك وجود پرجودیله‌در ❋ مفخر الاسلام ❋
اهل اسلامك فخر ایده جکلری (یعنی انك وجودیله فخر ایدرلر که بویله عاقل وعادل شاهمز

زدلامی

رذشمی

واردر دیو ❊ سعد بن اتابك الاعظم ❊ بو القابله ملقب و بو اوصافله موصوف ابو بكرك
اوغلی سعددر (اتابك اعظمدن مراد ابو بكردر كه بوندن نصكره انك اوصافنی ذكر ایلسه كرك
❊شاهنشاه المعظم ٧❊ شاهنشاه سابقا مفصل ذكر اولنمشدر ملك الملوك المعظم دیمكدر
❊ مالك رقاب الامم❊ مالك رقابه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (رقاب رقبه نك
جمعیدر بیونلر دیمكدر (امم امتك جمعیدر خلایق وطوایف مختلفه دیمكدر یعنی جمیع خلایقك
بیونلرینه مالكدر (حاصلی خلق عالم قوللریدر دیمكدر ز یرا رقبه ایله جمیع بدندن تعبیر ایدرلر
❊ مولی ملوك العرب والعجم❊ مولی بونده افندی وصاحب معناسنه در (ملوك ملكك جمعیدر
پادشاهلر دیمكدر عربدن غیری یه عجم دیرلر مطلقا یعنی عرب وعجم پادشاهلرینك افندیسیدر كه
جمیعی اكا سر فروایدوب انك محتاجلریدر (حاصلی جمله سی اكا التجا ایدرلر وجمیعنك ناصرو یاوریدر
❊ سلطان البر والبحر ❊ بر و بحرك پادشاهیدر یعنی تمام دنیایه امری جاری وحكمی نافذدر
❊ وارث ملك سلیمان ❊ ملك سلیمان شیراز در اما بونده سلطنت سلیمانه وارث دیمكدر بعید
دكلدر كه غلو طریقیله وحوش وطیورك حكمنه مالك اوله❊ مظفر الدین ❊ ابو بكرك لقبی
❊ابو بكر❊ كنیتی❊ بن زنكیست بن سعد❊ انجلین ابو بكر كه سعدك اوغلی دروسعد زنكی اوغلی در❊
ادام الله تعالی اقبالهما❊ الله تعالی ابو بكرك واوغلی سعدك دولت ورفعتلرینی دائم ایلسون❊ وجعل
الی كل خیر مآلهما ❊ دخی الله تعالی هر خیره قلسون مرجع ومآبلرینی (بعض نسخه ده آمالهما
دوشمش (آمال الفك مدیله املك جمعیدر امیدلر دیمكدر یعنی الله تعالی حضرتلری امیدلرینی
خیراته ومیل ورغبتلرینی حسناته توجیه ایلیه یعنی امیدلری خیر وتوجهلری عدالته اوله❊ وبكرشمهٔ
لطف خداوندی مطالعه فرماید ❊ واو حرف عطف و بو فقره پسندیده آید فقره سنه
معطوفدر (باحرف مصاحبت (كرشمه كاف عجمینك ورانك كسری وشین معجمه نك سكونیله
بونده كوز اوجیله بقمغه دیرلر (اما خراسان اهلی كاف عربی مفتوحه ورای مفتوحه ایله
اوقورلر (لطفه اضافت بیانیه در (خداونده اضافتده بو یله در (یاحرف نسبت (مطالعه
معروف (فرماید فعل مضارع مفرد غائبدر فرمایدندن فاعلی سابقا مذكور اولان
شاهزاده سعددر (محصول تركیب) كتاب كلستان حقیقتله اولوقت تمام اولور كه شاهزاده
سعدك دركاهنده مقبول ومعزز واقع اوله وكندینك شاهانه لطفی كرشمه سیله ونظر عاطفتیله
حاصلی كوشهٔ چشمله التفات ایدوب مطالعه بیوره یعنی شاهزاده سعدك مقبولی اولورسه
تمام عالمك مقبولی اولور دیمكدر ❊ قطعه ❊ كر التفات خداوندیش بیاراید ❊ نكارخانهٔ چینی
ونقش ارژنكیست ❊ التفات افتعال بابندن مصدردر كیدركن باشنی اردینه دوندروب بقمغه
دیرلر اكثر آهو وجیران جنسنده مستعملدر (حتی نقل اولنور كه اكر جیران جنسی قچاركن كاه كاه
اردینه بقمسه هركز اكا برحیوان یتشمز دی (خداونده اضافتی مصدرك فاعلنه در (وشین
ضمیر ظاهر ومتبادر اولان كتاب كلستانه راجع اولمقدر بعضیلر سعده ارجاع ایلدیلر و بعضیلر
ذكری اقرب اولان ابو بكره والعلم عندالله (بیارآید با حرف استقبال (بیارآید فعل مستقبلدر آرایدندن
آراستندن دكل (نكار نونك كسری وكاف عجمیله اسمدر نقش معناسنه كوزلره نكاردیمك بوندن
مأخوذدر (خانه اوه دیرلر (نكارخانه نقش اوی دیمكدر دارالنقش معناسنه وصف تركیبی دكل
(چینه اضافتی بیانیه در یای نسبیدایله (چین سرحد هنده بر عظیم شهرك اسمیدر تعریب ایدوب
صین دیرلر ونكارخانه سی بر عظیم كلیسادر كه اول مملكتده پیدا اولان اوستاد نقاشلرك
هر بری كندی استخراج ایلدیكی نقوش واشكال غریبه یی وتصاویر عجیبه یی انده
نقش ایلمشدر (ارژنك فتح همزه وسكون را ایله بر تصویر نامه در كه مانیٔ نقاش استخراج

٧ نعوذ بالله من تقول مثل هذه الكلمات التي لایشك احد في كونها كذبا وافكا لایرضى الله تعالى منها ولا رسوله ولا نشرك بربنا احدا ولا اعانة العباد لهم باموالهم وانفسهم اصار وامثالهم كما كانوا اول مرة (عبده جدی)

زدابن سیدعلی لامعی وسروری زد لامعی رد لامعی

ایلدیکی تصاویر و نقوشی انده رسم ایلمشدر (یا حرف نسبت (سین وتا ادات خبردر (محصول بیت) اکر کتاب کلستانی شاه زادهٔ عالیشانك نظر شاهانه سی مزین ایدوب حسن قبول ایله مقبولی وزیور التفاتیله وعین عنایتیله منظوری اولورسه نکارخانهٔ چین کبی مشهور ونقوش مانی کبی تمام عالده مسلم ومقبول اولور ❊ امید هست که روی ملال درنکشد ❊ ازین سخن که کلستان نه جای دلتنکیست ❊ امید هست مبتدأ وخبر (که حرف بیان (روی ملال بیانیه (در حرف تأکید (زائد دینلر بی وجه سویلمشلر (نکشد فعل نفی مستقبل فاعلی سعددر تقدیری درهم نکشد در (ازین سخن جائزدر نکشده متعلق اوله (واشارت بیت اولك مضمونه اوله وکه حرف تعلیل اوله وجائزدرکه که حرف بیان اوله (وازین سخن مقام تعلیلده اولوب کلستان نه جای دلتنکیست جمله سی مشار الیه اوله کلستان ذکری بونده ایهام طریقیله در فتأمل جایك دلتنکه اضافتی لامیه در دلتنك وصف ترکیبی در کوکلی طار کیمسه ملول معناسنه (یا حرف مصدر (سین وتا ادات خبردر (محصول بیت) امید واردر که شاه زاده بو کتابه التفاتندن و بوکه نظر ومطالعه سندن بحضور اولوب یوزین پور ترمیه یعنی ملالت وسأمت کوسترمیه بوسوزدن و بوسببدن که کلستان کتابی ویا بوستان کتابی طارلق کوستره جك وملالت و بحضورلق یری دکل بلکه ایکیسیده فرح بخش ودلکشا وسیرانکاه وفرح فزادر حاصلی ایکیسنه ده نظردن کوزه نور وقلبه سرور حاصلدر ❊ علی الخصوص که دیباجهٔ همایونش ❊ بنام سعد ابی بکر سعد بن زنکیست ❊ علی الخصوص خصوصا دیمکدر مقام تعلیلده واقعدر نکشده مخصوص علتدر (که حرف بیان (دیباجه لغتده یکاغه دیرلر ایکی دیباجه ایکی یکاق دیمکدر کتابلرك اوللرینه دیباجه دیدکاری تشبیه طریقیله درکانه که اولی یوزیدر همایونه اضافتی بیانیه درمبارك دیمکدر (شین ضمیر کلستان کتابنه راجعدر (بنام با حرف صله (سعد بونده ایهام طریقیله مذکوردر سعادت معناسیله شاه زاده سعد له مصدر مراد اولنجه نامك اضافتی بیانیه اولور (وابی بکر سعدك لامیه (واسم مراد اولنجه نامك اضافتی لامیه اولور وسعدك مقدر ابنه بیانیه (وابنك ابو بکره لامیه (ابو بکردن صکره ابن مقدردر زیرا قاعده لر بدر بین العلمین واقع اولان ابنی حذف ایلمك (محصول بیت) شاه زاده کلستانه نظردن ملول اولماز زیرا کلستان ملالت وسآمت یری دکل خصوصا که مبارك دیباجه سی سعد ابی بکرك نامنه درکه اول ابو بکر بن سعد بن زنکی در دیباجه سی انك نامنه دیر دیمك مجاز مرسل طریقیله در ذکر جزء وارادهٔ کل قبیلندندر والا تمام کتاب انك نامنه درنتکه حضرت مولانا جامی بیورر (بیت) کلستان کرچه سعدی کرد از بن پیش) (بنام سعد بن زنکی تمامش)(بو بیتك ظاهری انی مشعردر که کلستان زنکی اوغلی سعد آدینه اوله لکن کتابدن فهم اولان شاه زاده سعد آدینه اوله (پس واسطه لرك حذفنه حمل ایلمك کرکدر نتکه بزم پادشاهلرمزه عثمان اوغلی دیرلر واسطه لری ترك ایلمکله (معلوم اوله که اکثر شراح ذاهب اولدیلر که کلستان سعد بن ابی بکر نامنه اوله و بعضیسی ابو بکر آدنه در دیدی کتابك ترتیبندن فهم اولان قول بعضدر زیرا اول ذکر جمیل سعدی بیوردوغنده ابو بکرك تعریفی مراد ایدی وسعدی ایهام وتوریه طریقیله ذکر ایلدی وصکره اوغلنك وصفی پادشاه وصفنه توطئه طریقیله ذکر ایلدی واشاغه ده جدال سعدی دیلنده بنه مناسبتله ابو بکری وصف ایلدی لکن بعید دکلدر که ایکیسنکده نامنه در دینلنه و بو قوله ظاهرا مانع ده یوقدر والله اعلم ❊ ذکر امیر کبیر فخر الدین ابو بکر بن ابی نصر ❊ بو ذکر کتاب اوائلنده ذکر محامد کبی اعرابده ایکی وجهه محتملدر تأمل تدر ❊ دیکر عروس فکر من ازبی جمال سر برنیارد ودیدهٔ یأس از پشت پای خجالت برندارد ❊ دیکر بونده دخی دیمکدر (عروس

رد ابن سید علی وسروری

کردك اولمزدن اول اریله عورت بینـده مشترکدر صکره اره زوج و بعل وحلیـل دیرلر
وعورته زوجه وبعله وحلیله دیرلر بونده کلن مراد در فکره اضافتی بیانیه در (ومنه لامید (بی ادات
سلب جمال حسن معناسنه در ویاحرف مصدر پس جمالی سلب ایدیجه چرکنلك معناسنی ویرر
اکرچه نه کوزل ونه چرکن معناسنه ده دلالتی وار (برنیارد قالدرمز دیمکدر یوقاری کتورمز ویوقاری
قالدرمز دیمك دکل (دیدهٔ یأس بیانیه امید سزلك یعنی قطع رجاء معناسنه در (پشت ارقه پایه
اضافتی لامیه در (خجالته اضافت بیانیه در (خجالت اوتنقدر شرمندکی معناسنه در (برندارد
بنه قالدرمز دیمکـدر یوقاری طوتمز دیمك دکل در (محصـول فقرتین) دخی بنم فکرم کلنی
کوزلسزلکدن باش قالدرمز یعنی کوزل اولدیغی ایچون حجابندن باشنی اوکنه طوتوب کوکسنه
بقارنتکه اوتنان کیمسه بویله ایدر دخی فکرم کلنی امیدسزلك کوزینی اوتنق اباغی ارقاسندن
قالدرمز یعنی صاحب نظر واهل بصر قبولندن ناامید اولوب کمال حجابندن وزیاده خجالتدن
کوزنی اباغی ارقاسنه دیکوب باشین قالدرمغه قادر اولماز (حاصلی حیرت ودهشتندن دائما
باشنی اوکنه صالوب یورر ❊ ودر زمرهٔ صاحب جمالان متجلی نشود مکر آنکه که متحلی کردد ❊
زمره زای معجمه نك ضمی ومیمك سکونیله بلوك معناسنه در صاحب جمالانه اضافتی بیانیه در
صاحب جمالان بونك کبیلر عربیده ترکیب اضافیدر اما عجم اضافتدن قطع ایدوب وصف
ترکیبی شکلی ایدر حسن صاحبلری بلوکنده دیمکدر (متجلی اسم فاعلدر تفعل بابندن یعنی
ناقص واو یسندن عرض جمال ایلمکه دیرلر یعنی کوزللکن کوسترمکه (نشود فعل نفی مستقبل
اولمز دیمکدر (مکرادات استثنادر الا معناسنه (آنکه اولوقت دیمکدر (که حرف بیان متحلی کردد
متحلی اسم فاعلدر تفعل بابندن بزینجی اوله دیمکدر (محصول فقرتین) دخی بنم عروس فکرم
صاحب جماللر زمره سنده عرض جمال ایدوب متجلی اولماز مکر اولوقت که مزین ومتحلی اوله
یعنی فکرم کلنی کیمسه یه یوزین کوسترمز الا اولوقتکه آراسته و پیراسته اوله ❊ بزیور قبول امیر کبیر ❊
با حرف مصاحبت (زیور زانك کسری ویانك سکونیله وواوك فتحی ایله زینت معناسنه
اسمدر (قبوله اضافت بیانیه در (وقبولك امیره مصدرك فاعلنه وکبیره بیانیه یعنی اولوقت
عرض جمال ایدر وحسن کمال کوسترکه امیر کبیرك زیور قبولیله وحلی نظریله وعین التفاتیله
مزین وآراسته ومنظور و پیراسته اوله بوندنصکره امیر کبیرك اوصافنه شروع یورر ❊ عالم عادل ❊
بیانیه ❊ مؤید ❊ اسم مفعولدر تفعیل بابندن یعنی خدادن قوت بولمش ❊ مظفر ❊ یعنی غالب
ومنصور على الاعداء مؤید مظفر اضافتی بیانیه در ❊ ظهیر سریر سلطنت ❊ ظهیر بونده معین
معناسنه در (سریره اضافتی اسم فاعلك مفعولنه در (سلطنته لامیه در (تخت سلطنت دیمکدر
تخت سلطنتك معینی دیمکدر ❊ مشیر تدبیر مملکت ❊ مشیر اسم فاعلدر افعال بابندن تدبیره اضافتی
اسم فاعلك مفعولنه در (ومملکته مصدرك مفعولنه در یعنی امور سلطنت وتدبیر مملکت
آنك رأی وتدبیرینه منوط ومفوضدر بو القاب اول معنایی مشعردر که ممدوح وزیر تفویض اوله که
رومده اکا وزیر اعظم و بیوك وزیر و باش وزیر دیرلر (وزیر تنفیذ اولمیان سائر وزرا و بکلربکیلردر
نتکه مسالك الرشاد نام کتابده تحقیق ایلمش ❊ کهف الفقراء ❊ کهف مغاره معناسنه در بونده جای پناه
فقرا دیمکدر ❊ ملاذ الغرباء ❊ ملاذ اسم مکاندر صغنجق یر دیمکدر فقراء وغربا فقیرك وغریبك
جمعلریدر یعنی فعیل وزنی اوزره اسم فاعلك جمعی بو وزن اوزره کلور حاصلی غربانك وفقرانك
ملتجاسیدر ❊ مربی الفضلاء ❊ مربی اسم فاعلدر تفعیل بابندن مفعولنه مضاف یعنی علما وفضلایی
تربیت ایدوب احوال معاشلری وانتظام حاللریله مقید اولجیدر دیمکدرنتکه عاقبت اندیش صاحب
سعادتلرك شاننده در علما وفضلایه رعایت ایلمك بونده مربی اسم مفعول تجویز ایلین مذکور معنایه

زدشعی
زدلامی وشعی

متجلی ومتحلی تجنیس خط صنعتیدر یعنی نقطه ده مختلفلردر
زدشعی

واصل اولامش ❊ محب الاتقياء ❊ محب اسم فاعلدر افعال بابندن يعنی مضاعفندن سوبجی ودوست طوتيجی ديمكدر (اتقيا تقی نك جمعيدر پرهيزكار وصالح واهل تقوی ديمكدر واضافت اسم فاعلك مفعولنه‌در ❊ افتخار آل فارس ❊ افتخار افتعال بابندن مصدردر آل بونك كبی يرلرده اهل معناسنه مستعملدر افتخار آل اضافتی مصدرك فاعلنه‌در وفارسه اضافت لاميه‌در يعنی اقليم شيرازك خلقی انك وجوديله افتخار ايدرلر كه بويله وزيرمز واردر بو ❊ يمين الملك ❊ يمين بونده لفظ مشتركدر قوتله آندييمنی قسم بيننده ملك ميمك ضمی ولامك سكونيله مملكت وسلطنت بيننده مشتركدر اضافت لاميه‌در يعنی مملكت وسلطنت ومذهب وملتك قوتی ونصرتی حاصلی بونلر انك وجوديله قوت ونصرت بولور يعنی بونلرك معين وناصريدر ياخود بونلر انك باشنه آند ايچوب وزير باشيچون ديرلر رومده خنكار باشيچون ديدكلری كبی بعض نسخده يمن الملك يانك ضمی وميمك سكونيله قوتلواق ومباركلك معناسنه ❊ ملك الخواص ❊ ملك ميمك فتحی ولامك كسری ايله پادشاه ديمكدر خواص خاصك جمعيدر اركان دولت واعيان سلطنت ديمكدر يعنی بونك هر بری اوزره حكمی جاری وهر برينه امری نافذدر ❊ فخر الدولة والدين ❊ يعنی اصحاب دين وارباب دولت انك وجوديله افتخار ايدرلر زيرا دينك ناصری وارباب سلطنتك ياوريدر ❊ غياث الاسلام والمسلمين ❊ غياث مدده ايرشنه ديرلر فارسيجه فريادرس ديرلر پس اضافت اسم فاعلك مفعولنه‌در يعنی اهل اسلامك ومسلمينك ناصر وياوری ومعين وظهيريدر ❊ عمدة الملوك والسلاطين ❊ عمده عينك ضمی وميمك سكونيله معتمد عليه يعنی ملوك وسلاطين انك رأی وتدبيرينه اعتماد ايدوب اكا واثقلردر يعنی تدبير وتصرفنه قائللردر عمده‌يه كزيده وزبده معناسنی ويرن يانلدن سويلمش ❊ ابو بكر بن ابی نصر ❊ بو ابو بكر پادشاه ابو بكرك اقرباسندن ايمش واتابكلرك عادتلرندن وزرايی كندو اقرباسندن ايلمك ايمش قاضی بيضاوی نظام التواريخنده بونك زياده الطافنی وخيرات ومبراتنی وعلما وفضلايه ومشايخ عظامه تكريم وتعظيملرينی ذكر ايلدی ❊ اطال الله تعالى عمره ❊ اطال فعل ماضی در افعال بابندن ولفظ الله فاعلی (وعمره مفعولی موقع دعاده واقع اولمش يعنی الله تعالى عمرينی اوزون ايلسون ديمكدر ❊ واجل قدره ❊ اجل دخی فعل ماضی مفرد مذكر غائبدر افعال بابنك مضاعفندن فاعلی تحتنده اللهه راجع ضميردر (مفعولی قدره در موقع دعاده واقعدر الله تعالى قدرنی معظم ايلسون ديمكدر ❊ وشرح صدره ❊ بو جمله دخی دعائيه‌در صدردن مراد قلبدر ذكر محل وارادهٔ حال طريقيله يعنی خدا قلبنی منشرح ومسرور وسينه‌سنی علم لدنيله پرنور ايلسون ❊ وضاعف اجره ❊ ضاعف فعل ماضی مفرد مذكر غائبدر اعرابی ماقبلنده اولان جمله‌لر كبی‌در يعنی الله تعالى خيرات وحسناتنی مضاعف يعنی قات قات ايلسون ❊ كه ممدوح اكابر آفاقست ❊ كه حرف تعليل‌در يعنی بو قدر خير دعايه ومدح وثنايه استحقاقنه علت وبياندر (ممدوحك اكابره اضافتی اسم مفعولك قائم مقام فاعلنه اضافتيدر وآفاقه اضافت لاميه‌در (آفاق افقك جمعيدر همزه‌نك وفانك ضميله فاده سكونده لغتدر بونده اطراف مراددر يعنی اطراف عالم اكابرينك ممدوحيدر حاصلی اكابر دنيا واعيان عالم مداحی ودعاكوييدر ❊ وجمع اسم مكارم اخلاق ❊ مجمع اسم مكاندر فتح بابنده مكارم مكرمتك جمعيدر رانك ضميله ايلكار معناسنه (اخلاق خلقك جمعيدر خانك ولامك سكون وضميله اضافتلر لاميه‌لردر يعنی كوزل خويلر مجمعيدر حاصلی اخلاق واطواری كوزلدر ❊ بيت ❊ هر كه در سايهٔ عنايت اوست ❊ كنهشت طاعتست ودشمن دوست ❊ هر كه اصلنده هر كس كه در كس ضرورت وزن ايچون وقرينه قائم اولديغيچون حذف اولدی (سايهٔ عنايت بيانيه‌در (او ضميری وزيره راجعدر كنهش ضميری كه‌يه راجعدر ومبتدادر وطاعت خبری (ودشمن تقديری دشمنش در قرينه قائم اولدوغيچون حذف اولندی بنه مبتدا وخبردر (محصول بيت) بو بيتك مضمونی هر عيب كه سلطان بپسندد هنرست مضمونه

رد لامعی

يعنی دشمن دوست مبتدا وخبر در

قربیدر یعنی هر کیمسه که وزیرك سایهٔ عنایتنده وظل حمایتنده اولوب لطفنه مظهر وعین رأفت
ورحمتیله منظور اوله حسن التفاتی وعین نظری سببیله خلق عالمك كوزلرنده هرعیبی هنر وكمال
وهرنقصانی شمس بی زوالدر وهركس اكا چشم محبت ودیدهٔ مودتله نظر ایدوب محبوب القلوب
اولوب دشمنلر قتنده ونظرنده محبوب سالم عن العیوب اولور (بیتده محل الضدین صنعتی كه المدح
بمایشبه الذم دین غلط سویلدی (بیتك معناسنده فرضا اندن برجرم صادر اولسه وزیرك خوفندن
كیمسه اكا سوز سویلمكه قادر اولمز واكر انك بردشمنی اولسه اولدخی وزیرك خوفندن انكله
دوست اولور دین عندیات سویلمش ❊ بر هر یكی ازسائر بندكان وحواشی خدمتی متعینست ❊
سائر بونده جمیع معناسنه در حواشی حاشیه نك جمیدر خدمتكارلر ومتعلقات دیمكدر
(محصول تركیب) سلاطین ووزرا واكابر ناسك دركاهلرنده جمیع قوللرك وخدمتكارلرك رد سروری رد شمعی
اوزرلرینه بر خدمت معیندر یعنی هر برینك اوزرینه برخدمت متعیندر (متعینست عبارتنی
همزهٔ مجتلبه ایله یزانلر املا بلمزلر ایمش ❊ كه اكر در ادای آن برخی تهاون وتكاسل روادارند
هرآینه در معرض خطاب آیند ومحل عتاب ❊ ادای آن اضافتی مصدرك مفعولنه در (آن خدمته
اشارتدر (برخ بانك فتحی ورانك سكونیله بعض دیمكدر یاحرف وحدت برمقدار دیمكدر
(تهاون تفاعل بابندن مصدردر برنسنه یی حقیر طوتمقدر تكاسلده تفاعل بابندن مصدردر كاهللك
ایلمكه دیرلر (روا رانك فتحیله جواز معناسنه در اما بونده جائز دیمكدر (هر آینه البته دیمكدر (معرض رد ابن سید علی ولامعی وسروری وشمعی وكافی
رانك كسریله شذوذا اسم مكان معناسنه اصلنده شول قفتاندر كه جاریه یی انكله بیعه عرض
ایدرلر اما جاریه ایله بله صاتلماز بلكه عاریتله بله كوسترلر خطابه اضافت لامیه در (محل عتابده
بویله در یعنی بر آیند مقدردر (محصول تركیب) اكر اول تعیین اولنانلر خدمتی ادا ایلمده برمقدار
تهاون وتكاسلی جائز طوتالر یعنی اول خدمتی حقارتله طوتوب انده اهمالی جائز كوره لر البته
معرض خطابه ومحل عتابه كلورلر (یعنی خدمتكده نیچون تقصیرات واهمالی جائز كوردك
دیوانی قافرلر وآزار ایدرلر ❊ مكر برین طائفهٔ درویشان كه شكر نعمت بزركان واجبست
بر یشان وذكر جمیل ودعای خیرت ❊ مكر ادات استثنادر الامعناسنه (طائفهٔ درویشان بیانیه در
(كه حرف رابط صفت ویاحرف تعلیل (شكر نعمت اضافتی مصدرك مفعولنه در وبزركانه
اضافت لامیه در (شكر مبتدا واجبست خبریدر (برایشان واجبه متعلقدر (ذكر جمیل ودعای خیر
شكره معطوفدر واعرابی انجلیندر (محصول تركیب) الابو درویشلر طائفه سی اوزره برخدمت
تعیین اولمامش كه اكابرك نعمتنه شكر ایلمك انلرك اوزرینه واجبدر (یعنی زمرهٔ درویشان مذكور
تكالیف وخدماتدن مخرج ومستثنالردر كه بونلرك اوزرلرینه لازم وواجب ولی نعمتلرك انعام
واحسانلرینه شكر وسپاس وذكر جمیل ودعای خیردر (حاصلی بونلرك خدمتی بودر بوندن غیری
خدمتله مأمور ومكلف دكللردر ❊ وادای چنین خدمتی درغیبت اولیترست كه در حضور كه
این بتصنع نزدیكست وآن ازتكلف دور و باجابت مقرون ❊ ادای چنین خدمت مصدرك مفعولنه
اضافتی قبیلندندر ویاحرف وحدت ویاحرف تنكیر ومبتدادر (در غیبت اولیترست خبری (كه
حرف بیان در (درحضور درغیبته معطوفدر امامعنی جهتندن مفضل علیه واقع در (پس كه
من تفضیلیه معناسنی متضمن اولور (كه حرف تعلیل (این حضوره اشارتدر (باحرف صله (تصنع
تفعل بابندن مصدردر ریا معناسنه (این مبتدا (نزدیك یقین دیمكدر خبری (وبتصنع خبره متعلقدر
(آن غیبته اشارتدر مبتدا دور خبری (از تكلف خبره متعلقدر (تكلف كوكلده اولمیان معنایی
اظهار ایلمكدر (باجابت ازتكلفه معطوفدر (ومقرونه متعلقدر ومقرون عطفله خبر
بعد الخبردر آن اسم اشارت (محصول تركیب) درویشلر اوزرینه واجب اولان خدمتك اداسی

حضورده (یعنی رو برو اولمقدن ایسه غیبتده اولمق اولی رقدر زیرا بالمواجهه اولان شکر وثنا
ودعا ریایه قریبدر یعنی حقیقتده ریاقصد ایلمسه ده ایشیدن ریایه حمل ایدر اما اول غائبانه اولان
شکر وثنا ودعا تکلفدن دوریعنی کوکلدن اولیوب همان دل اوجندن اولمقدن بعیددر زیرا
قصدنی خدا بیلور انجق حاصلی غائبانه دعا وثنا عن صمیم القلب اولور بهرحال پس ریاوجهله
ردشبروزی
حمل اولنماز زیرا کوکلدندر (دخی غائبانه اولان دعا وثنا اجابت وقبوله موصول ومقروندر یعنی
ریادن وتصنعدن دور اولدیغی کبی اجابته ده مقروندر حاصلی عندالله مستجابدر زیرا حدیث
شریفده واقعدر که ظهرغیبدن صادر اولان دعا رد اولنماز ❊ قطعه ❊ پشت دوتای فلک راست
شد از خرمی ❊ تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را ❊ پشت ارقه تا بونده قات معناسنه در (پشت دوتا
اضافتی بیانیه در ومبتدا وفلکه اضافتی لامیه در راست بونده طوغری دیمکدر (راست شد
طوغری اولدی یعنی طوغرلدی دیمکدر خبر مبتدا در (خرمی یاحرف مصدر در شادلق معناسنه
تا ابتداء غایت ایچون ظرفدر عربیده منذ کبی (فرزند اوغل دیمکدر (زاد فعل ماضی مفرد غائب
لازم ومتعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر طوغدی دیمکدر (مادر انادر ام معناسنه ایامه
اضافت بیانیه در (را ادات تخصیصدر مضاف الیه معناسنی افاده ایدر (زاد فعل لازم اولنجه
فاعلی تحتنده فرزنده راجع ضمیردر متعدی اولمقده قابلدر طغوردی معناسنه پس فاعلی فلک
ومفعولی مادر ایام اولور (را بوتقدیرجه ادات مفعولدر فتأمل (محصول بیت) فلکک ایکی قات
ارقه سی طوغرلدی یعنی منحنی قامت ایکن مستقیم قامت اولدی حاصلی بوکربلکی کتدی
رد لامعی
ایام اناسنک سنک کبی اوغلی طوغالدن برو یاخود فلک ایام اناسنه سنک کبی اوغول طغوردلیدن برو
رد کافی
بوتقدیرجه زایا نید معناسنه اولوب ایکی مفعول آلور زیرا افلاکه آبا دیرلر طوقوز اتا معناسنه
وعناصرار بعه یه امهات دیرلر درت انا معناسنه ومعدن ونبات وحیوانه اوچ اوغول دیرلر زاد لازم
اولدیغی تقدیرجه رانک زیاده سنه حکم ایلین غریب حکم ایلمش تا کیم مادر ایام ایچون سنجلین
اوغلی طوغدی دیین حق ادایی ایلامش ❊ حکمت محضست اگر لطف جهان آفرین ❊ خاص
کند بندهٔ مصلحت عام را ❊ حکمت محض بیانیه ومقدم جزای شرطدر واکر ادات شرط
(خاص کند فعل شرط (تقدیری اکر خاص کند لطف جهان آفرین بندهٔ مصلحت
عام را حکمت محضست (پس لطف فاعل کند دریعنی اسمی واضافتی لامیه در
(جهان آفرین وصف ترکیبی (بنده خبر کنددر (یا حرف وحدت (همزه حرف توسل (مصلحت
خبر ثانیسیدر کندنک زیرا کند بونده جعل وصیر معناسنه در عامه اضافت لامیه در
(را لام جاره معناسنه در (محصول بیت) خدای جهان آفرینک لطف واحسانی اکر
بر بنده سنی عامهٔ ناسک مصالح واوازمنی وامور ومهماتنی کورمک ایچون تخصیص وتعیین
ایدرسه ونظام وانتظام خلق عالمی انک وجود پرجود وکرمنه منسوب ومتعلق قیلورسه محض
حکمت وکمال قدرتدر یعنی سلاطین ووزرا وحکام وقضاتی خدای ذو الجلال که مصالح
ولوازم بشریه یی کوروب تدبیر وتصرف ایلمکیچون تعیین وتخصیص بیورمشدر محض حکمت
وکمال رأفتدر (زیرا بویله اولمسه عقد نظام عالم محلول اولوب خلق عالمده آرام وقرار اولمیوب
ظلم وفساد حددن تجاوز ایدردی (اکرچه که اللهک قدرتی عالمه بروجهله دخی نظام ویرمک
ممکندر امابونده بشقه برحکمت وار (حکمت محض عبارتنی خبر مقدم واکر لطف جهان
آفرین عبارتنی شرط (وخاص کند بندهٔ مصلحت عام را جزای شرط وجملهٔ شرطیه مبتدای
مؤخر وبوتقدیرجه مدح شرطله مقیددر اولور دیین کیمسه نک اعرابدن حظی یوغیش
ومحتملدر که لفظ اکر زائد اوله پس بوتقدیرجه لطف جهان آفرین مؤخر مبتدأ وحکمت محض

مقدم خبر (وخاص کند بنده مصلحت عام را حکمت محضی بیان اوله دیین کیمسنك بو اعرابی
اولکی اعرابدن اعجب واغربدر (بندهٔ ده همزه وحدت ایچوندر دیین اغرب غرایب سویلمش
❊ دولت جاوید یافت ❊ هرکه نکونام زیست ❊ کز عقبش ذکر خیر زنده کند نام را ❊ دولت
جاوید بیانیه در جاوید وجاودان وجاویدان ابدی معناسنه در (یافت فعل ماضی مفرد غائب
بولدی دیمکدر (دولت مبتدأ ویافت خبری وجملهٔ اسمیه (هرکه نکونام زیست متضمن اولدیغی
شرطك جزاسیدر (هرکه اصلنده هرکس که ایدی ضرورت وزن ایچون وقرینه قائم
اولدیغیچون کس حذف اولنوب که یرینه کلوب حرف ایکن اسم اولدی (نکونام وصف ترکیبیدر
ایو ادلو دیمکدر ترکیب توصیفی دکل (کز اصلنده که از ایدی که حرف تعلیل (عقب عینك
فتحی وقافك کسریله بونده ارد وصوك معناسنه در (وشین ضمیری که یه راجعدر (ذکر خیر
بیانیه ومبتدأ (زنده زانك کسریله دیری دیمکدر حی معناسنه (کند خبر مبتدا وزنده مفعول اولی
ونام مفعول ثانیسی تقدیری نامشدر ضرورت وزن وقافیه ایچون ضمیر ترك اولندی (را
ادات مفعول (محصول بیت) دنیاده هرکس ایو ادلو دیرلدی یعنی هرکیمسه که دنیاده آد
ایلکیله کچوب ایو آد چقاردی ابدی دولت وسعادت بولدی زیرا انك اردندن یعنی آخرته
رحلت ایلدیکندنصکره ذکر خیر و یاد جمیل نامنی احیا ایدر (حاصلی حسن مناقب
وجمیل مآثر صحیفهٔ عالمده نامنی باقی ایدوب فراموش ایتدرمز (مصراع اولك معناسی دولت
ابد بولدی هرکیمسه که ایو آدایله دیرلدی دیین معنای بیتی اولدرمش ❊ وصف تراکر کند
ورنه کند اهل فضل ❊ حاجت مشاطه نیست روی دلارام را ❊ وصف اضافتی مصدرك
مفعولنه در (وروا کردن مخففدر (کند ونکند اهلك فاعلیتنده و وصفك مفعولیتنده
تنازع ایدرلر (اهل فضل اضافتی لامیه در شرطلرك جزاسی محذوفدر (تقدیری برابرست
وترا بوصف ایشان احتیاج نیست (مصراع ثانی مقام تعلیلده در (حاجت مشاطه اضافتی
مصدرك فاعلنه در (مشاطه مبالغه ایله اسم فاعل مفرد مؤنثدر دوزکنجی خاتون یعنی قزلرك وکلنلرك
یوزین یازوب زلفلرین طرایوب راستلرین چکوب بزهین عورتدرکه فارسیجه اکا زن پیرایه کر
دیرلر بزکجی عورت دیمکدر (مشط میمك ضمی وشینك سکونیله طراغه دیرلر پس انلرك بوکارلری
طراغله حاصل اولدیغیچون مشاطه دیدیلر (حاجت مبتدا ونیست خبری (روی دلارام اضافتی
لامیه و بیانیه اولمقده ممکندر فتأمل (دلارام وصف ترکیبیدر آرا میدندن کوکل دکلندریجی
یعنی کوکله صبروقرار ویریجی (را ادات تخصیص اضافت معناسنی افاده ایدر (محصول بیت)
اهل فضل وکمال سنك وصفکی یعنی سنی وصف کرکسه ایلیه لر وکرکسه ایلمیه لر سکا نسبت
برابردر زیرا سنك کیمسه نك وصف ومدحنه احتیاجك یوقدر (حاصلی سنده اولقدر محاسن
اطوار ومکارم اخلاق واردرکه وصافك وصفنه ومداحك مدحنه احتیاجك یوق زیرا
روی دلارامك مشاطه یه احتیاجی یوقدرکه حسن خداداده هرنقدرکه زیب وزینت ویررلرسه
برزائد حسن افاده ایلمز نتکه خواجه حافظ بیورر (بیت)کوهر پاك توازمدحت مامستغنیست) (فکر
مشاطه چه باحسن خدا داد کند) پس سنده شرف وجود وکرم ذات وسخا وجود اولقدردرکه
وصاف ومداحلر هرنه مرتبه که مدحکده اطرا ایلسه لر عهده سندن کله مزلر وحق وصفی
ادا ایده مزلر ❊ عذر تقصیر خدمت وموجب اختیار عزلت ❊ بوده سابق کبی اعراب اولور فتأمل
(محصول ترکیب) خدمت وزیرده واقع اولان تقصیرك عذری وعزلت اختیار ایلمسنك سببی
بیان ایدر ❊ تقصیر وتقاعد یکه در مواظبت خدمت بارکاه خداوندی می رود ❊ تقصیر
تفعیل بابندن مصدردر بونده اکسکلك دیمکدر و بریای تنکیر و یای وحدت مقدردر

زد سروری
رد شمعی

رد کافی

رد لامعی:
اطرا مدحده مبالغه یه دیرلر
واقع یا غیر واقع منه

تقاعدی یاسنك قرینه سیله یا وحدت ایچوندر مصدری اولمغه ده مجال واردر دیین فکرسز سویلمش فتأمل (تقاعد تفاعل بابندن مصدردر (بونده خلقدن منقطع اولوب عزلت اختیار ایلمك معناسنه در (كه حرف رابط صفت (مواظبت مفاعله بابندن مصدر در ملازمت معناسنه خدمته اضافتی مصدرك مفعولنه در وبارگاهه اضافت لامیه در (بار اجازت دیمكدر (وگاه بونده ادات ظرف مكاندر نمازگاه وسیرانگاه گبی اجازت یری دیمكدر ملوك وامرا وحكام سرایلرینه دخول قپوجیلر اجازتنه موقوف اولدیغیچون سرایلری قپولرینه مجازا بارگاه دیرلر (خداوندی یه اضافتی بیانیه در زیرا یا حرف نسبتدر (می رود می بونك گبی یرلرده حرف استمراردر رود فعل مضارع مفرد مذكر غائب در بوند واقع وصادر اولور دیمكدر بونده خداونددن وزیر مراددر (محصول تركیب) حضرت شیخ وزیرك خدمته كثرت تردد وملازمت ایلدوكینك عذرینی بیان ایدوب بیورر شول تقصیر وتقاعدكه وزیرك بارگاهنك خدمتی ملازمتده اولور یعنی مجلسلرینه ملازمت ایلدیكمك اصلی ❊ بنا برانست كه طائفهٔ حكمای هند درفضائل بزرجمهر سخن می گفتند ❊ بنا بونده مصدردر مفعول معناسنه انك اوزره مبنی در دیمكدر (یعنی ترك ملازمت خدمت وزیر ایلدیكم انك اوزره واقع وسبب وباعثی اولدر (كه حرف بیان طائفه اسم جمعدر بلوك معناسنه (همزه حرف توسل اضافت ایچون گلمش حكمایه اضافتی بیانیه در حكما حكیمك جمعیدر بونده عقلا مراددر هنده اضافتی لامیه در (در حرف ظرف فضائل فضیلتك جمعیدر كه نقصك ونقیصه نك نقضیدر بزرجمهره اضافتی لامیه در بزرج بانك وزانك ضمه لریله اولو دیمكدر بزرگدن معرب ومهر محبت معناسنه اصلندن وصف تركیبی در اولو محبتلی معناسنه صكره نوشیروان وزراسنك برینه علم خاص اولدی سخن می گفتند مقدم مقول قولی بونده می حكایت حال ماضی معناسنی افاده ایدر سویلرلردی دیمكدر (محصول تركیب) ملازمت خدمت بارگاهدن یرده واقع اولان تقصیر وتقاعد اكا مبنی در كه هند حكماسی طائفه سی بزرجمهرك فضیلت وكمالی خصوصنده سوز سویلدیلر یعنی انك عظمت قدرینی ونباهت شاننی تذكر ایلدیلر معلوم اوله كه بعض شراح دیمش كه آخرنده هاء رسمی اولان كلمه یه همزه لاحق اولسه وحدت افاده ایدر هر یرده و بو یرده طائفهٔ حكماء هند عبارتی هند حكماسنك بر بلوكی دیو تعبیر ایلدكاری خطای فاحش ایلمشلر زیرا وحدت ایچون منصوص اولان یادر وهمزه حرف توسلدر هر یرده تحقیق بودركه بو محلده وحدت محقق ومعتبر در دیین خطاده انلرك اثرنجه گتمش زیرا بویله اولسه حكمانك اعرابدن هیچ محلی اولمزدی و بومقوله همزه مجرد اضافته توسل ایچوندر هر یرده وحدت شرط دكلدر مثلا كاهی خطاب ایچون نده گلور دیین كندویه برجدید خطا اثبات ایلمش زیرا همزه نك بو معنالردن خبری یوق

زد شمعی

ردسروری و شمعی
رد كافی
ردكافی

❊ آخر جز این عیبش ندانستند كه در سخن گفتن بطیست یعنی درنگ بسیار می كند ❊ (آخر عاقبت معناسنه در (جز ین اصلنده جز این در وصله همزه دوشدی جز غیر دیمكدر جزین بوندن غیر (عیبش شین ضمیر بزرجمهره راجعدر (كه حرف بیان بطی یعنی كج معناسنه در (درنگ دالك كسری ورانك فتحی ونونك سكونیله اكلمك معناسنه می كنند مقیددر بسیار چوق معناسنه در (محصول تركیب) عاقبت حكماء هند بزرجمهرك بوندن غیری عیبنی اكلمدیلر كه سوز سویلده بكدر یعنی ادای مراده چوق اكلنور بطیست لفظی بطی است یازان املادن آگاه دكل ایمش ❊ مستمع بسی منتظر باید بود تا وی تقریر سخن كند ❊ بسی یاء اصلیه ایله چوق معناسنه در (بود بونده بودن معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر (تا بونده انتهاء غایت

زدابن سید علی ولامعی
وسروری وشمعی و كافی

ايچوندر الى معناسنه (وى ضمير غائبدر تقرير سخن مصدرك مفعولنه اضافتيدر (محصول تركيب)
مستمع اولان كيمسنه چوق منتظر اولمق كرك تاكيم اول سوزيني تقرير ايليه ومراديني ادا ايده يعنى نه
معنايى كه بيان ايلمك مراد ايدنسه ملاحظه سز وتوقف سز ادا ايلمزدى حاصلى سؤالده
وجوابده وتقرير كلام ومرامده تأمل سز سوز سويلمزدى (بعض شراح طلاقت لسانى اولمامغه
حمل ايلمش يعنى دلى آغرايدى تيز سويلمكه قادر دكل ايدى معناسنه ليكن سباق وسياق كلام
بوندن ابا ايدر (بسى يه چوقلق معناسى ويرنلر اكلامنى بودركيم ياسنى حرف مصدر اكلامش وحرف
نسبتدر ديكى ده اولان ياكبى ديوب دقايق الحقايق سوزيله استشهاد ايدوب دعواسنده ده زدسرورى
دليلنده ده خبط عشوا ايلمش ❊ بزرجمهر بشنيد وكفت انديشه كردن كه چه كويم به از پشيمانى
خوردن كه چرا كفتم ❊ انديشه فكر (كه حرف بيان (پشيمانى يا حرف مصدردر ندامت
معناسنه پشيمانلق ديمكدر (محصول تركيب) بزرجمهر قول حكمايى ايشتدى وديدى نه سويليم زدشمعى
ديو فكر ايلمك فكرسز سويليوب بندن برنامعقول سوز صادر اولوب نيچون بويله سويلدم ديو زدكافى
پشيمان اولمقدن يكدر حاصلى فكر ايدوب معقول سويلمك فكرسز نامعقول سويليوب ندامت
چكمكدن يك كره يكدر (معلوم اوله كه بوكلماتدن مقصود بسط معذرتدركه حضرت شيخ ممدوح
وزيرك ملازمتندن منقطع اولوب اختيار عزلت ايلديكنه يعنى سوز بودركه كثرت تردد وملازمت
سبب اطناب كلام واكثار مقال اولور نتكه ديمشلر چوق سويلين چوق ياكلور اكر اهل مجلسه قار يشوب
صمت وسكوت اختيار ايدرسم ثقلت ونفرت اظهارنه سبب اولور (پس السلامة فى الوحدة) زدشمعى
قوليله عامل اولوب كوشهٔ وحدتده وكنج سلامتده اختيار عزلت ايلمك اولى واحرادر حاصلى
بوكلمات وزيرك عظمت شانى ومحفل ومجلسنه داخل اولان اهل فضل وكمالك تعظيم وتبجيلنى
متضمندر ❊ مثنوى ❊ سخندان پرورده پير كهن ❊ بينديشد انكه بكويد سخن ❊ سخن سينك فتحى
وخانك ضميله وسينك ضمى وخانك فتحيله ده لغتدر پس اثانئ مضارع وابياتده ايكى وجهله اوقومق
جائزدر اما قافيه ده واقع اولمجق برينه مخصوص اولور (سخندان وصف تركيبيدر دانيدندن
دانستندن دكل سوز بليجى ديمكدر (پرورده يه اضافت بيانيه در (پير كهن ده بويله در كهن ده
كافى البته مضمومدر اما ها مضموم ومفتوح اولمق جائزدر سخنك خاسنه تابعدر (پير كهن ماقبلنه
صفت واندن بدل وعطف بيان اولمقده جائز تأمل تدبر (محصول بيت) سوز بليجى مربى
اسكى پير فكر ايدر اندنصكره سوز سويلر (يعنى برسوزى فكر ايتمينجه سويلمز حاصلى فكرسز
سوز سويلمز (پرورده يى پيره اضافت قصد ايدوب دالى سلمكرك اوقومق كرك دين هم لفظده خطا
ايلمش هم معناده مصراع اولك معناسنى كهن پيرك مرباسى اولان سوز بليجى دين اولكى كبى
اضافت قصد ايلمش بكويد فعل مضارعدر كفتن مصدرندن دين اشتقاقده سهو ايلمش ❊ مزن بى تأمل زد لامعى
بكفتار دم ❊ نكو كوى وردير كويى چه غم ❊ مزن فعل نهى مفرد مخاطبدر زنيدندن اورمه ديمكدر ردشمعى
(بكفتار با حرف صله كفتار سوزه ديرلر (دم بونده نفسدر تكلم معناسنه (كوى فعل امر مفرد ردشمعى
مخاطبدر (ورواكردن مخفف ادات شرط (دير كج (كويى فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط
چه غم جواب شرط (محصول بيت) ملاحظه سز وتأملسز كلامه وكفتاره نفس اورمه
يعنى فكرسز سوز سويلمه ايو سويله اكر كج سويلرسك نه غم يعنى غم دكل حاصلى سوزك ايو
اولسون وهر نقدر كه كج سويلرسك تفاوت ايلمز ❊ بينديش وانكه برآور نفس ❊ وزان پيش بس كن كه
كويند بس ❊ بينديش با حرف تأكيد ويا همزه دن مبدلدر نتكه سابقا بيان اولندى (واند يش
فعل امر مفرد مخاطب فكرايله ديمكدر واو حرف عطف (انكه انكاهدن مخففدر بحسب لغت
اولوقتدنصكره ديمكدر اما استعمالده اندنصكره ديمكدر (برآور لغتده يوقارى كتور ديمكدر

امابونك كبی بر لرده چقار معناسنه‌در (آو ریدندن فعل امر مفرد مخاطبدر نفس مفعولی (واو
حرف عطف (زان اصلنده ازان ایدی همزهٔ وصل ایله ساقط اولشدر (پیش بای عجمینك
كسریله اول واولك معناسنه‌در قبل وقدام كبی (پس بای عربینك فتحیله بونده یتر معناسنه‌در (كن
فعل امر مخاطبدر كشیدندن ایله دیمكدر (كه حرف بیان (پس بنه یتر دیمكدر (محصول بیت)
اول فكر ایله اندنصكره نفس چقار یعنی اندنصكره تكلم ایله (یعنی سویلیه‌جك سوزی اول فكر ایله
اندنصكره سویله وسكا سامع اولنلر یتر سویله دك دیمزدن اول سن یتر ایله یعنی دكلینلر سكا اسكت
وخاموش اول دیمزدن اول سن ساكت وخاموش اول بو كلام شول كشی‌یه كوره‌در كه رطب ویابس
سویلیجی زوائد كوی اوله والا علوم ومعارف سویلیوب هر كلامندن بر پند وعبرت وبر نصیحت وحكمت
مستفاد اولان كیمسه هر نقدر چوق سویلسه اندن اوصانلمز بر اهرسوزی صفابخش وروح افزادر

بونده منه سنده كن شومعناسنه‌در دیبن عندی سویلمش ❊ بنطق آدمی بهترست از دواب ❊ دواب
ازتو به كر نكویی صواب ❊ باحرف مصاحبت (ونطق بونده سوز معناسنه‌در (آدمی بونده انسان
معناسنه‌در (بهتر زادات تفضیلدر (دواب دابه‌نك جمعیدر بانك تشدیدیله لغتده یراوزرنده یوریه
دیرلردی صكره درت ایاقلی حیوانانده استعمال ایلدیلر چارپار معناسنه (دواب از تو عبارتنه
وصل اولمغله بای تشدیدیله وتخفیفله اوقومق جائزدر دواب ازتو به مقدم جزاسیدر مؤخر شرطك
(نكویی فعل مضارع مفرد مخاطب (صواب مقول قولیدر نقیض خلافدر طوغری معناسنه
(محصول بیت) نوع انسان سائر حیواناتدن نطقله یكركدر یعنی تكلمله ممتازدر (پس اكر صواب
وخیرلی سویلمز ایسك حیوانات سندن یكدر زیرا كلام لغودن كاه اولور كه فساد منبعث اولور (اما
سكوتدن نادر واقع اولور كه ضرر مترتب اوله حاصلی اولور اولمز سوزی سویلمكدن سكوت
اولی‌در ❊ فكیف در نظر اعیان خداوندی عزنصره كه مجمع اهل دلست ومركز علمای متبحر ❊
فكیف خصوصا دیمكدر (نظر اعیان خداوندی لامیه لردر ویاحرف نسبتدر (عز فعل ماضی
مفرد مذكر غائب مقام دعاده واقع اولمش نصرتی عزیز اولسون دیمكدر مراد كندینك
عزتیدر (كه حرف رابط صفت ویاحرف تعلیل موصوف خداونددر (مجمع میم ثانینك فتحی
وكسریله اسم مكاندر مطلع ومطلع كبی (اهله اضافتی لامیه‌در (دله اضافتده بویله‌در (مركز
بونده مقام ومحل معناسنه در علمایه اضافت لامیه‌در (متبحره اضافت بیانیه‌در متبحر دریك اوقومشه
دیرلر (محصول تركیب) یعنی هر یرده سوزی اندیشه ایله سویلمك كرك خصوصا وزیرلك اعیانی وار كانی
نظرنده الله تعالی نصرتنی معزز ومكرم ایلسون انجلین وزیر كه اهل دل عارفلر مجمعیدر ومحل ومكان
علمای متبحر یعنی علماء وفضلای راسخ وكامل مركزیدر (خداونددن مراد پادشاه ونصر ضمیریده
اكا راجعدر دیمكده نظروار (نصر بونده مصدر بمعنی فاعلدر مراد وزیردیبن عندی سویلمش
(منه سنده مجمع مصدر میمی دیبن فكرسز سویلمش ❊ اكر در سیاقت سخن دلیری كنم شوخی كرده
باشم ❊ سیاقت كسر سین ایله مصدر در درایت وزنی اوزره سخنه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
سوق كلام دیمكدر (دلیری دالك ولامك كسریله بهادر دیمكدر یاحرف مصدر (شوخ بونده
كستاخ معناسنه‌در یاحرف مصدر (باشم فعل مضارع متكلم وحده‌در (محصول تركیب) وزیر
مذكورك مجلسنده اكر سوق كلامده اظهار جرأت ایدوب بهادرلك ایدرایسم كستاخلق ایلمش اولورم

❊ وبضاعت مزجات بحضرت عزیز آورده ❊ بضاعت سرمایه‌در امابونده اسباب ومتاع مراددر
مزجات میمك ضمی وزانك سكونیله ازاجق بهالی نسنه اضافت بیانیه‌در (باحرف صله (حضرت
عزیزدن یوسف پیغمبر مراددر آیت كریمه‌یه تلمیحدر كه حضرت یوسفك قرنداشلری یانه كلدكده
(وجئنا ببضاعة مزجاة) دیدیلر ماقبلی ومابعدیله تمام آیتدر آورده تقدیری آورده باشم دیمكدر كتورمش

معناسنه (محصول ترکیب) دخی قلیل بهالی متاعی حضرت عزیزه کتورمش اولورم یعنی هدیه ایچون الحق بهالی قاش کتورمش اولورم حاصلی اکسکلك ایلمش اولورم ❋ وشبه در بازار جوهریان جوی نیارد ❋ شبه شینك وبانك فتحه لریله وهای اصلیه ایله پرنج که اندن یان دیویدلری یاپارلر واندن دوزیلن بونجق بونده بومراددر (فارسیده های رسمی شکلنده اوقنور حمزه وغمزه هاسی کبی کثرت استعمالدن بویله اوقنور دیمك اصلی یوقدر (جوهریان جوهر معرب کوهردر ویا حرف نسبت (والف ونون ادات جمع (جوجیمك فتحیله اریه در شعیر معناسنه ویاحرف وحدت (نیارد فعل نفی استقبال مفرد غائب کتورمز دیمکدر (محصول ترکیب) پرنج بونجق جوهر فروشلر بازارنده براریه جه قیمت کتورمز یعنی وزیر مجلسنده اولان فضلانك قتنده بنم سوزم جوهر فروشلر بازارنده اریه اکبیدر یعنی بی اعتبار وبی قیمت ❋ وچراغ پیش آفتاب پرتوی ندارد ❋ چراغ شمعك فتیله سندن یانان آتشه دیرلر (پرتو باء عجمینك وتانك فتحه لریله ضیا معناسنه در (محصول فقره) چراغ دخی آفتاب قتنده پرتوطوتمز یعنی چراغك کنش یاننده پرتوی وضیاسی اولماز ❋ ومنارهٔ بلند در دامن کوه الوند پست نماید ❋ مناره معروف بلنده اضافت بیانیه در (دامن کوه اضافتی لامیه در کوه کاف عربینك ضمیله طاغدر جبل معناسنه (الوند همزه نك فتحی ولامك سکونی وواوك فتحیله همدان طاغلرندن بریوکسك طاغك اسمیدر اول ولایتده ارتفاعیله مشهور اولمغین انی تعیین ایلدی والا رومده طاغلر واردر که کوه الوند انلره نسبت بردپه جکدر (پست بای عجمینك فتحی وسکون سینله الحق دیمکدر (نماید فعل مضارع مفرد غائبدر نمایدندن نمودندن ذکل کورینور دیمکدر فعل لازمدر (محصول ترکیب) دخی بلند مناره کوه الوند اتکنده الحق کورینور یعنی برمناره هرنقدر که یوکسك اولسه اول طاغك دبنده اوایجق الحق کورینور (حضرت شیخ تواضع یوزوب کسر نفس ایلدی واعیان مجلس وزیر آفتابه وکوه الونده وکندینی چراغ ومناره یه تشبیه ایلدی بونده وزیری کوهه وارکان مجلسی دامن کوهه تشبیه ایلدی دیمکده نظر واردر ❋ مثنوی ❋ هرکه گردن بدعوی افرازد ❋ دشمن از هرطرف بدو تازد ❋ هرکه هرکس که تقدیرنده در نتکه سابقا بیان اولندی (گردن بیوندر عربیده جید دیرلر (بدعوی باحرف مصاحبت (دعوی واوك کسریله دعوی معناسنه در نتکه سابقا معنی یاننده کچدی (افرازد فعل مضارع مفرد غائبدر (افرازیدندن افراختندن دکل یوجلده دیمکدر فعل متعدیدر (گردن مفعول صریحی (وبدعوی غیر صریحی (دشمن مبتدا (تازد فعل مضارع مفرد غائب تازیدندن تاختندن دکل سکردر یعنی هجوم ایدر دیمکدر خبر مبتدا (محصول بیت) هرکس که دعوی وزعمله وعجب وتکبرایله بوینی یوجلده یعنی تکبرلك وتجبرلك ایلیه هرجانبدن دشمن اکا هجوم ایلر حاصلی هرکس اکا خصومت ایلر بعض نسخه ده مصراع ثانی بویله واقعدر (خویشتن را بگردن اندازد) خویشتن تایله وخویش تاسز برمعنایه در کندی دیمکدر (را ادات مفعول با حرف صله بونده استعلا معناسین افاده ایدر (اندازد فعل مضارع مفرد غائبدر (اندازیدندن انداختندن دکل آتر دیمکدر (محصول مصراع) کندینی بوینی اوزره اتار یعنی خود بین وخود پسند مرادینه واصل اولماز بلکه تکبری وتجبری سبب هلاکی یعنی بوینی اورلمسنه باعثدر ❋ سعدی افتاده ایست آزاده ❋ کس نیاید بجنك افتاده ❋ سعدی مبتدا افتاده خبری وهمزهٔ مجتلبه هاء رسمی ضرورت ایچون کلمشدر (یا حرف وحدت (آزاده صفت افتاده در (کس مبتدا (نیاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب (بجنك با حرف صله (افتاده دشمش ماضیدن قسمدر (محصول بیت) سعدی برجنك

رد لامعی وکافی

ردابن سیدعلی ولامعی وسروری

رد کافی

ردابن سیدعلی ولامعی وسروری وکافی وشمعی

ردابن سیدعلی ولامعی وسروری وکافی وشمعی رد شراح جمیعا

وجدالدن ومعارضه ومناقضه دن آزاده وسالم بردوشکون در دمند در ودعوای علم وفضلدن
وخلقك قبول وردندن فارغ البال وآسوده حال بر نامراد در هرکسله در و پشمانه طور
وردمندانه وضعله بکزوب اغراض نفسانیه دن خلاص بولمش در پس بویله اولیجق کیمسه
دوشمنك ودوشکنك جنکنه کلمز یعنی اظهار عجز ومسکنت ایلینله کیمسه جنك وجدال
ایلمز امامدعی وخودبین وخود پسند ایله هرکس معارضه ومقابله ومناقضه ایلر (حضرت
شیخ بونده کسر نفس ایدوب مسکنت وتذلل اظهار بیورمش تکه نثر سابقده اجمالا
بومعنایی ذکر بیورمش و بالجمله نثر ونظمده عرض نیستی و پستی ایلمش (افتاده ایست
عبارتندن صکره علی الارض دیین خلاف سویلمش (و زاده نك معناسنی فارغ دینه اعتراض
ایدوب بیان معناده کندی فارغ لفظنی اخذ ایلینی مؤاخذه کرك ومصراع اولك
معناسنده سعدی بردوشکون فقیروحقیردر ودعوای تفضل ایلمکه لیاقت واستحقاقی یوقدر
دین مقصود سعدی یه افترا ایلمش ✻ اول اندیشه وانکهی کفتار ✻ پای بست آمدست پس دیوار ✻
وانکهی یا سی حرف اصلیدر (پای بست سکون یا ایله لغتده ایاق باغی دیمکدر بستن دن اما تمل
معناسنه مستعملدر که عربجه اساس دیرلر (آمدست اصلنده آمده است در های رسمیله ضرورت
وزن ایچون هاء رسمیله همزهٔ مجتلبه حذف اولنمش (پس بونده بعد معناسنه در اندنصکره دیمکدر
بو بیت سابقا بحر متقاربده واقع اولان مثنوی بیتلرینه مناسب وموافقدر (محصول بیت) کشی یه
اول فکر وتأمل کرك اندنصکره کلامه شروع وتکلمه ونطقه مباشرت کرك زیرا بناده اول
تمل اندنصکره دیوار کلمش (حاصلی فکر وملاحظه تمل حکمنده وتکلم دیوار حکمنده در
پس نیجه که بنانك تملسز ثبوت وقراری اولمز تأمل وملاحظه سز کلامك رونق واعتباری اولمز
یعنی فکرسز سوز تملسز بنا کبی ناپایدار وخلل پذیردر (بونده ده بست باء عجمیله در ترکیده الحق
دیمکدر دیین الحق قاچشدر (بست باء عربیله فعل ماضیدر بغلدی دیمکدر پای لفظیله
ترکیب اولنغین معنای مصدری مراد در یعنی آیاق بغلق کلمشدر صکره دیوار دیین
بوراپی ایوجه بغلمش بعضیلر بونده بی فائده اطناب کلام ایلمشلر ✻ نخل بندم ولی نه در
بوستان ✻ شاهدم من ولی نه در کنعان ✻ (نخل بند وصف ترکیبی در بندیدندن نخل یغلیجی
(نخلی ترکیده تحریف ایدوب نقل دیدکلری پدر کرکسه چیچکدن وکرکسه بال مومندن اولسون
(ولی ادات استدراك (کنعان قدس مبارکله دمشق بیننده بر یرك اسمیدر که حضرت
یوسف انده طوغوب نشو ونما بولمشدر وحضرت یعقوب اول یرك قومنه تبلیغ احکام رسالت
ایلمشدر (محصول بیت) حضرت شیخ تواضع طریقیله بیورر که (بن نخل بندم امابوستانده دکل
(یعنی بوستانده نخل بندلك ایدمم زیرا انده اولان نخلار صنع یزدانی ومصنوع خدایدر که نخال
هرنقدر که استاد کامل وفنده ماهر وقادر اولسه اکا مشابه نخل احداث و پیدا ایدهمز (ومحبوبم
بن اما کنعانده دکل یعنی حضرت یوسف علیه الصلاة والسلام اولان یرده محبوب دکلم زیرا حسن
وبهاده هرنقدر که سرآمد وممتاز محبوب اولورسه حسن یوسفه نسبت ایله صورت دیواردر محصل
کلام هرنقدر که بن علوم وفنونده ماهر وکاملم اما حضرت وزیرك مجلسنده اولان علما وفضلایه
نسبت طفل ابجد خوان دکلویم یعنی هر یرده علم وفضل ومعرفتدن دم اورمق ممکندر اما
بو مجلس سامیده علوم وفنونده سوز سویلمکه قادر اولمایوب دم بسته قالورم (نخل بندی
یاء مصدریه ایله یازانلر اکثر نسخه لره مخالف یازدقلرندن غیری ناموزون یازمشلر (بعض شارحلر
دیمش که نخل بندی یاء مصدریه ایله وصف ترکیبیدر نخل بغلایجیلق یعنی نخل بغلایجیلق بیلورم اما
بوستانده دکلم که انواع شکوفه جمع ایدوب نقل بغلیدم (معلومدر که بوشارح بیتك مقصودنی

رد سروری
رد سروری
رد کافی

رد سروری
رد لامعی

رد ابن سید علی وکافی
رد ابن سید علی وسروری
وشمعی وکافی

رد سروری

بیلـامش و بو تقدیرندن معلومدر که مصراع ثانیده برغریب وجهله شرح ایتسه کرك ❊ لقمـان
حکیم را کفتند که حکمت از که آموختی کفت ازنابینایان ❊ لقمان ایکیدر بریسی لقمان عاد دیادر که
حضرت هودك زمانـنـده ایدی ودیکری لقمان بن باعور بن ناحور بن تارخ در که تارخ آذردر ابراهیم
علیه السلامك باباسیدر اشبو لقمانك علماء نبوتنده اختلاف ایلدیلر بیك سنه معمر اولوب داود علیه
السلام عصرینه ایریشوب اندن علم اخذ ایلمشدر برفاضل حکیم ایدی انکیچون مؤلف لقمان حکیم
بیوردی بونك برقزی وار ایمش زرقا نام که اوچ کونلك یولدن کوررمش نتکه بعض اشعار عربده
ومقامات حریریده وشروحنده بیان ایلمشلر (نابینایان کورلر دیمکدر (زیرا بینا صفت مشبهه در
بینیدندن کور یکن دیمکدر اما کور یجی معناسنی ویررلر (پس نا ادات سلبدر کورمیجیلر دیمکدر
معنـای لازمیسی کورلردر (محصول ترکیب) لقمـان حکیمه دیدیلر که حکمتی کیمـدن اوکرندك
دیدیکه کورلردن ❊ که تاجای نبینند پای ننهد ❊ که حرف بیان (تا ادات توقیت درمادام معناسنه
تدارك ایتمیه‌لر نسخه‌سی
(نبینـند بونده بلمامك واکلاموق معناسنه در (ننهد فعل نفی مستقبل جمع غائب قومازلر دیمکـدر
(محصول ترکیب) کورلردن حکمت اوکرنمکی تفسیرایدر یعنی مادامکه ایاق بصاجق یری عصایله
وغیری وجهله تدارك ایتمینجه ایاق قومازلر ❊ قدم الخروج قبل الولوج ❊ قدم فعل امر مفرد مخاطبدر
تفعیل بابندن تقدیم ایله دیمکدر (خروج مصدردر نصر بابندن چقماق دیمکدر (ولوج مصدردر
دخول وزنی اوزره ضرب بابنك مثال واوی یسندن انکیچون واوی ساقط اولمشدر کیرمك معناسنه
(محصول ترکیب) بر یره کیرملی اولسك اول چقمغی فکرایله اندنصکره کیریعنی هر ایشك اول صوکین فکر
ردشمعی ولامعی
وملاحظه ایله اندنصکره اکامباشرت ایله ❊ مصراع ❊ مردیت بیا زمای وانکه زن کن ❊ مردیت یا حرف
ردابن سیدعلی وسروری
مصدر (وتا ضمیر خطاب (یاضرورت وزن ایچون ساکن اوقنور دیین غافل ایمش (زیرا یای مصدر یده
ردابن سیدعلی ولامعی وسروری
اصل سکوندر حرکت ضرورت وزن ایچوندر (اصلی مردی ات در دیینلرده سهو ایلمشلر زیرا هیچ
بر وجهله همزه مجتلبه یری دکل (یا حرف تأکید (ازمای فعل امر مفرد مخاطبدر ازمایدندن
ازمودندن دکل (زن کن اصطلاحلرنده اولن یعنی تأهل ایله دیمکدر (زیرا نکاح کن ایله تفسیر
ایدن اصطلاحدن غافل ایمش (کن فعل امردر کنیدندن کردندن دکل (محصول مصراع)
مردلککی اول امتحـان وتجربه ایله اندنصکره تأهل وتزوج ایله یعـنی اول کور که رجولیتك
کامل میدر یعنی مبادا که عنین اولمیاسن اند نصکره اولن بو مصراعك قدم الخروج قبل الولوج
زدشمعی
ترکیبیله زیاده مناسبت وملایمتی وار (پس ملایمتی یوقدر دیین ارالرنده ملایمت اکلامامش
زدشمعی وکافی
(ملایمت اکلمدقدنصکره محله مناسب اولان معنی بودر که مردلککی صنه اندنصکره اورمق ایله
زدشمعی وکافی
دیدوکنی زیاده نامناسب ونا ملایم سویلمش (وبو و یردیکی معنی حد ذاتنده فاسد دکلدر دیین
صحیح وفاسدی فرق ایدر دکل ایمش (زن بونده زدن معناسنه امر حاضر صورتنده مصدردر
دیدیکنی قبول ایلمك بودله عدم وقوفدن وعدم تتبعدن کلور بلکه سابقه قصور زندندر
❊ نظم ❊ کرچه شاطر بود خروس بجنك ❊ چه زند پیش باز رویین چنك ❊ شاطر چابك وچالاك
ردابن شید علی ولامعی وسروری وکافی وشمعی
معناسنه در (خروس معهود (با حرف ظرف (زند فعل مضارع مفرد غائبـدر فاعلی خروسده
راجع تحتـنـده ضمیر (چه مفعولی (پیش ظرف مکان بازه اضافتی لامیـه در (باز فارسی وبازی
یا ایله عربیدر (رویین توجلی دیمکدر (یا حرف نسبت (نون حرف تأکید نسبت (چنك جیم عجمیله
قوش قینـاغنه و یرتجی حیواناتك پنجه سنه دیرلر (محصول بیت) کرچه جنس خروس بری بریله
جنکـده وصواشده شاطر وچویك اولور اماتوچ قینـاقلی طوغان قتنـده نه چالار یعـنی انکله
جنك ایدوب شاطرلك ایلمکه قادر دکلدر حاصـلی انك قاتنده مغلوب ومنهزمدر طوغانك
اباغنی اونده وشدتده توجه تشبیه ایلمش زیرا اوقوشلری یاپشدیغنه محکم یاپشور بوایکی بیتك نظمنه

﴿ قطعه ﴾

قطعه ورباعی دیدیلرنه قطعه‌یی اکارمش ونه رباعی‌یی (چه زندك تقدیری چه بچه رند ایلین وزندی کند معناسنه تأویل ایلین ایکی وجه ایله بله زائددر بعضیلر دیدیلرکه زندك مفعولی مقدر برنسنه اعتبار اولنمق کرك مقامه مناسب بونده زند جرأت مناسنه در دیین عجب جری ایمش ❊ کربه شیرست در کرفتن موش ❊ لیك موشست در مصاف پلنك ❊ کربه کاف عجمینك ضمیله چتك دیمکدر یعنی کدی (شیر بونده ارسلان معناسنه در کربه مبتدا وشیر خبری (کرفتن موش مصدرك مفعولنه اضافتیدر (موش کسکندر عربجه فاره‌یه دیرلر (لیك سکون کافله ادات استدراکدر (مصاف میمك ضمیله جنك وصواش معناسنه در (پلنك قپلان دیدکلری برنجی حیواندر (معلوم اوله که کلمه‌نك آخرنده واقع اولان کافك ماقبلنده نون ساکن اولسه اول کاف البته عجمیدر (محصول بیت) کدی ارسلاندر موش طتوب آولمه‌ده یعنی موشه نسبت کدی ارسلاندر اما کدی موشدر پلنك جنکنده یعنی پلنکه نسبت کدی فاره کبیدر (حاصلی اشیا بربرینه نسبت کیمی ضعیف وکیمی قویدر (حضرت شیخ بیوررکه بن مبتدیلره وضعیفلره نسبت اهل علم وفضلم اما اکابر علما وفضلایه نسبت هیچ نسنه دکلم حاصلی کسر نفس ایدوب تواضع بیورر قدس سره ❊ اما باعتماد سعت اخلاق بزرکان که چشم ازعوایب زیردستان بپوشندودر افشای جرایم کهتران نکوشند ❊ اما ادات استدراك (با حرف مصاحبت (اعتماد مصدردر افتعال بابندن طیانمق دیمکدر سعته اضافتی مصدرك مفعولنه‌ در (سعت اصلنده سینك کسریله ایدی عدت کبی مثال واویدن پس حرف حلق ایچون سین مفتوح قلندی نتکه صرف کتابلرنده مبیندر (اخلاق خلقك جمیدر خانك ضمیله (بزرکان بانك وزانك ضمه‌لریله ورانك سکونیله اولولر دیمکدر (الف ونون ادات جمعدر سعت اخلاق بزرکان اضافتلری لامیه‌لردر (که حرف رابط صفت (عوایب جمع عیبدر اضافتی لامیه‌ در (زیر زانك کسریله الت معناسنه‌ در (دستان دستك جمیدر زیردستان کشینك الی آلتنده اولنلره دیرلر قول وخدمتکار ورعیت کبیلره (بپوشند فعل مضارع جمع غائبدر اورترلر یعنی کوز یومرلر (چشم مفعول صریحی وازعوایب غیرصریحی (در حرف صله (افشاء همزه‌نك کسریله مصدردر افعال بابندن فاش ایلمك معناسنه جرایمه اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (جرایم جریمه‌نك جمعیدر کناه معناسنه‌ در (کهتران کاف عربینك کسری وهانك سکونیله وادات تفضیل ایله کهترك جمعیدر کچوکرکلر دیمکدر جرایمك اضافتی لامیه‌ در (نکوشند فعل نفی استقبال جمع غائب چالشمزلر دیمکدر (محصول فقرتین) اکرچه بنده علم ومعرفت وفضل یوق وفنون وکمالده اضعف مبتدیانم اما اولولرك اخلاقنك وسعتنه اعتماد ایله که زیردستلرینك عیوبندن کوزلرین یومرلردخی کچوکرکلرك کناهلرین اظهار ایلمکه طورشمزلر یعنی سترعیوب ایدرلر ❊ کلمهٔ چند برسبیل اختصار از نوادر وآثار وحکایات واشعار وسیر ملوك ماضی درین کتاب درج کردیم و برخی ازعمر کرانمایه برو خرج ❊ کلمهٔ یا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل (چند نیجه (سبیل اختصار طریق اختصار دیمکدر (نوادر نادرك جمعیدر لغتده بر بولنانه دیرلر اما استعمالده عجیب وغریب معناسنه‌ دربونده شیرین حکایات وغریب کلمات مرادندر (آثار اثرك جمعیدر صحابه سوزلرینه وسلف صالحین کلماتنه دیرلر بعض نسخه‌لرده امثال واقعدر ضرب مثللر دیمکدر ضروب امثال تقدیرنده دخی حکایات واشعار (سیر سینك کسریله ویانك فتحیله سیرتك جمعیدر یوریش یعنی روش وطریقت معناسنه (ملوك ملكك جمعیدر پادشاهلر دیمکدر (درین کتاب (در حرف صله اولدیغی تقدیرجه بو کتابه دیمکدر اما حرف ظرف اولدیغی تقدیرجه بو کتابده دیمکدر (درج مصدردر نصر بابندن درجده کلور دیوشرمك دیمکدر (درج کردیم درج ایلدك

زدابن شیدعلی و دسروری
ردسروری

مطلب

يعنی ديو شرده لك برخ بانك قتحيله بعض وبراز معناسنه در (ياحرف وحدت (كرانمايه كاف عجمينك كسريله اغربها لی معنا سنده استعمال ايدرلر زيرا كران لفظ مشتركدر بها لی واغر يعنی ثقيل يئنده (بر او بر حرف استعلا واوضمير غائب كتابه راجعدر (خرج بونده صرف معناسنه در كرديم يئنه مقدردر (محصول فقرتين) مذكور اعتماد له برنيجه كلمه اختصار طريق اوزره نوادر وآثار وامثالدن دخی حكايات واشعار وملوك سابق طريق وقانون وروشلرندن بوكتابده جمع ايلدك (دخی اغربها اوعمرمزدن بر مقدار يعنی براز تأليف وتصنيفنه صرف ايلدك (حاصلی برقاچ كون عمرمزدن بونك جمع وتأليفنه خرج ايلدك كه بوشكله كيردی

رد ابن سيد علی ولامعی
رد شراح جميعا
رد شمعی

❊ موجب تصنيف كتاب كلستان اين بود وبالله التوفيق ❊ موجب اسم فاعلدر افعال بابندن بونده سبب معناسنه در (تصنيفه اضافتی اسم فاعلك مصدره اضافتيدر وتصنيفك كتابه مصدرك مفعولنه اضافتيدر (توفيق تفعيل بابندن مصدردر لغتده اويدرمق ديمكدر اما اصطلاحده الله تعالی قولك مرادنی كندی مرادينه اويدرمغه ديرلر (محصول تركيب) اخلاق بزركانك سعتنه اعتماد كتاب كلستانك تصنيفنه سبب اولدی بوكتابك تكميلنه توفيق الله تعالی يه مخصوصدر

❊ قطعه ❊ بماند سالها اين نظم وترتيب ❊ زما هرذره خاك افتاده جايی ❊ بونده قطعه يرينه نظم وشعر يزانلر قلمدن سهو واقع اولمش (بماند فعل مضارع مفرد غائبدر (مانيدندن ماندندن دكل قالور ديمكدر (سالها سالك جمعيدر قياس ايله ساليان ده كلور رشدوذا ظرف زماندر (اين نظم فاعل بماندر (ترتيب تفعيل بابندن مصدردر (زمابماند فعلنه متعلقدر تقديری زخاك تن ماهرذره جايی افتاده بماند در (افتاده بود تقديرايلين بی فائده تقديرايلمش (جايی ياحرف وحدت (افتاده ماضيدن قسم اوله ويا اسم مفعول بعضيلر زعمی اوزره (وهاء رسمی حرف ترتيب اولمقده جائزدر (محصول بيت) بوكتابك نظم ونثروترتيبی يعنی بوكتابك يبللرله قالور بزم وجودمز خاكندن هرذره بريره دوشمش قالور يادوشوب قالور (حاصلی كتابمز انجلين قالور خاك وجودمز بونجلين قالور (يعنی افتاده بربماند فعلنه مقيد اولور معناده بعضلر مصراع ثانی يی اولكيدن حال طوترلر يعنی بزم خاك تنمزك هرذره سی بر يرده دوشمش اولديغی حالده كتابمز انجاين قالور ديرلر (ذره اصلنده ذرهٔ خاكدر اضافتله صكره ضرورت وزن ايچون همزهٔ اضافت حذف اولندی ديين عندی سويلمش

رد وسروری لامعی
رد ابن سيد علی
ولامعی وسروری
رد شمعی

❊ غرض نقشيت كزما باز ماند ❊ كه هستی رانمی بينم بقايی ❊ غرض مبتدا (نقشيست خبری بونده نقشدن مراد نشاندر نتكه مشهوردر كه عالمده برنشان قودی ديرلر ياحرف وحدت (كزكه حرف بيان بازبونده كری وصكره معناسنه در (ماند فعل مضارع مفرد غائبدر مانيدندن ماندن دن دكل (كه حرف تعليل (هستی يای مصدريه ايله وارلق ديمكدر (را حرف تخصيص (نمی بينم افعال قلوبدن نفی مستقبل متكلم وحده آكلامم ديمكدر (بقايی يا حرف تنكير بقايی ياسی حرف وحدت طوتانك معناسنه اطلاعی يوغيش (محصول بيت) كتاب كلستانی سويلمكدن غرض برنشاندركه بزدنصكره يادكار قاله زيرا وجودك دخی وارلغك بقاسنی اكلامم يعنی عالمده كيسه باقی دكلدر امدی برنشان قومق كركدر كيم كشی يی كند ودنصكره اكدیره

رد كافی

❊ مكرصاحب دلی روزی برحمت ❊ كند دركار درويشان دعايی ❊ مكر بونده ادات تمنی در شايد معناسنه در دين عندی سويلمش (دلی وروزی يالری حرف وحدتدر باحرف مصاحبت معنای شبيهی متضمن در رحمتدن مراد ترحمدر (درحرف صله (كاردن مراد حقدر نتكه بعض نسخه لرده واقعدر (دعايی ياحرف وحدت وياحرف تنكير (بوبيت غرض نقشيست جمله سنه علت ثانيه در يعنی مراد عالمده براثر وبرنشان قومقدر اوله كيم برصاحب دل بركون مرحمت

وشفقت سببیله بز درویشلرك حقنده بر دعا ایلیه (یعنی صاحب قلب اهل اللهدن بریسی
کتاب صاحبنه دعا ایلیه تتکه مصنفلره دعا ایده کلمشلردر رحمة الله تعالی علیهم اجمعین
امعان نظردر ترتیب کتاب وتهذیب ابواب ایجاز سخن مصلحت دید ؛ امعان مصدر در
افعال بابندن بونده دقت معناسنه در (نظره اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (تقدیری
امعان نظرمدر (تهذیب تفعیل بابندن مصدردر تطهیر وتنقیح معناسنه (ابوابه اضافتی
مصدرك مفعولنه در (ایجاز افعال بابندن مصدردر سخنه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
اختصار سخن دیمکدر ایجاز دیدك مفعول اولی ومصلحت ثانیسی وفاعلی تحتنده
امعانه راجع ضمیردر (محصول ترکیب) بنم دقت نظرم کتابك دخی ابوابك تهذیبنده
وتنقیحنده سوزك اختصارینی مصلحت کوردی (یعنی سوز مختصر ومفید اولمغی لایق کوردی
(ترتیبدن مراد الان اولان ترتیبدرکه اول سلاطینی ذکر ایلدی اندنصکره درویشانی آه
(تهذیب ابوابدن مراد هر بابده مناسبی ذکر ایدوب خلاف نسنه‌یی اول بابده
ذکر ایلمامکدر (ایجازی ما قبلنه عطف ایدوب مصلحتدنصکره در آن لفظنی ایراد
ایدنلر صحیح نسخه‌لره مخالف یازدقلرندن غیری بی معنی سویلمشلر ؛ تامرین

امعان نظر مبتدا مصلحت دید خبری مح

روضهٔ رعنا وحدیقهٔ غلبا چون بهشت بهشت باب اتفاق افتاد ازین سبب مختصر آمد
تا بملالت نینجامد ؛ تا ادات تعلیل مر ادات تأکید (یعنی تحسین کلام ایچون کلمش
لفظدر این سیدعلی بونده کندی مطالعه‌سنی بیاندنصکره بحر الغرایب کلامنی نقل بیورمش
وسروری مرادنی فهم ایلیوب دخل ایلمش حقا بوکه بی تقریب دخل ایلمش (این اسم اشارت
(روضهٔ رعنادن مراد کوزل باغچه در اکرچه که لغتده روضه چمنه دیرلر (رعنا ایکی یوزلی

زدهٔ مروزنی وکافی

کوله ر وصدهٔ اکا کل ناصری دیرلر حدیقه باغچه بونده روضه‌یه عطف تفسیر دوشمش
(غلبا غین معجمه‌نك فتحیله والف ممدوده ایله حمراء وزنی اوزره اغلبك مؤنثیدر اغچلربنك
داللری بداقلری بری برینه کرشمش وقیولمش باغچه‌نك صفتیدر مجاز مرسل طریقیله (بهشت
بانك فتحی وکسریله وهانك کسریله وشینك سکونیله جنت دیمکدر (بهشت باحرف صله (وهشت
هانك فتحی وشینك سکونیله سکز دیمکدر (تاحرف تعلیل (باحرف مصاحبت (ملالت لغتده
اوصانمقدر اما بونده انجمك واضطراب معناسنه در (نینجامد فعل نفی استقبال مفرد غائب آخر
اولیه دیمکدر (ازین سبب یعنی امعان نظرم ایجاز سخنی مصلحت کوردیکی سببدن دیمکدر
(محصول ترکیب) امعان نظرم سوزك اختصارنی مصلحت کوردی تابو رعنا روضه وغلبا حدیقه
سکز جنت سکز بابده واقع اولدی (یعنی سکز بابه منحصر اولدی تاکیم ملالت وبی حضورلق ایله
ختم اولمایه یعنی تطویل کلام ایدوب کتابی بویودوب چوغلتمادم تاکیم آخر اولنجه اوصانمیام
(بهشت بانك معناسنی سکز بابله دیین حرف مصاحبت اعتبار نده نظروار بونده ملالتی
قارئلره صرف ایدوب قارئلره اوصانمیه معناسنی قصد ایدن مراد مصنفك خلافنه صرف

نینجامدده همزه یایه قلب اولمش تتکه مکرر بیان اولندی مح

ایلمش ؛ باب اول در سیرت پادشاهان ؛ اولکی باب پادشاهلرك عادت وقانونلری بیاننده در
؛ باب دوم در اخلاق درویشان ؛ دوم دالك وواوك ضمه‌لریله ایکنجی دیمکدر بومیمك ماقبلی دائما
مضموم اولقدر عربیده ثانی وثالث ورابع دیدکلری کبی بونده دوم وسیوم و چهارم دیرلر

زدکافی
ردکافی

(محصول ترکیب) ایکنجی باب درویشلرك اخلاق ودرویشلری بیاننده در ؛ باب سوم در فضیلت
قناعت ؛ اوچنجی باب فضیلت قناعتی بلدرر ؛ باب چهارم در فوائد خاموشی ؛ دردنجی
باب ایسم اولمق فائده‌لرینی بلدرر ؛ باب پنجم در عشق وجوانی ؛ بشنجی باب عشق وجوانلق
بیاننده در ؛ باب ششم در ضعف وپیری ؛ التنجی باب ضعفی وپیرلکی بلدرر ؛ باب هفتم

در تأثیر تربیت ❁ یدنجی باب تربیت تأثیر ایلمك بیاننده‌در ❁ باب هشتم در آداب صحبت ❁
سكزنجی باب خلقله اختلاط ومصاحبت ایلمكك آداب واسلوبنی بیلدیرر ❁ تاریخ كتاب
دران مدت كه ماراوقت خوش بود ❁ زهجرت شش صد و پنجاه شش بود ❁ مدت بونده
زمان معناسنه‌در (كه حرف رابط صفت (مارا حرف را بونده ادات تخصیص‌در (خوش واو
رسمیله وروم ضمله ایو دیمكدر نتكه سابقا مرور ایلدی (شش صد التیوز دیمكدر تركیب
تعدادی قبیلندندر (واو حرف عطف (پنجاه و پنجه اللی دیمكدر (محصول بیت) اول زمانكه
بزم وقتمز خوش ایدی یعنی حیاتده اولوب بوكتابی سویلدیكمز زمان هجرت نبینك علیه الصلوة

رد كافی

والسلام التیوز اللی التنجی سنه‌سی ایدی خوش لفظی شش لفظنه موافقت ایچون خانك فتحیله
تلفظ اولنور دیین ر وم ضمه‌دن غافل ایمش ❁ مراد ما نصیحت بود كفتیم حوالت باخدا كردیم
ورفتیم ❁ مرادما لامیه‌در بزم مرادمز دیمكدر (حوالت حانك فتحیله اسم مصدردر احاله معناسنه
ویاتفویض معناسنه اوله تا حرف مصدردر فارسیده بویله تالراوزن یازیلور دوات وسعادت تاری
كبی تاء ضمیر خطاب طوتانلر فكرسز سویلمشلر (باخدا باحرف صله (محصول بیت) بزم بوكتابی
سویلمكدن مرادیمز نصیحت ایدی سویلدك كتابی وممدوحمز پادشاه وشاهزاده‌یی و بوكتابی اوقیوب
ویازانی خدایه اصمرلدق وكتدك یعنی بزی دعادن اونتمسونلر دیمكدر (نصیحت بود دنصكره واو

رد لامعی وشمعی ردوكافی

یازنلردماغنده لذت فارسی یوغیمش ❁ باب اول درسیرت پادشاهان ❁ حكایت ❁ پادشاهی راشنیدم كه
بكشتن اسیری اشارت كرد بیچاره در آن حالت نومیدی بزبانی كه داشت ملك راد شنام دادن كرفت
وسقط كفتن ❁ (پادشاهی را یا حرف حدت وراحرف مفعول شنیدمك مقدم مفعولی (كه حرف
بیان (بكشتن باحرف صله اسیره اضافت مصدرك مفعولنه‌در ویاحرف وحدت واسیردن مراد
محبوس ویادشمن اسیرلرندن بری اوله اشارت كردك مقدم مفعولیدر وفاعلی پادشاه بیچاره
یعنی اسیر (دران حالت نومیدی بیانیه یعنی كیمسه دن شفاعت وترحم كورمیوب جاندن

بكشتن اسیری اشارت كردك مقدم مفعولی اوله معه

قطع امید حالتنده (بزبانی كه داشت باحرف مصاحبت ویا حرف وحدت (كه حرف
رابط صفت (داشت فعل ماضی مفرد غائب بحسب لغت طوتدی دیمكدر اما بونده حكایت
حال ماضی مراددر یعنی طوتاردی (زباندن مراد لغتدر نتكه عربی دل وتركی دل دیرلر
یعنی كندینك دلی نه‌ایسه مراد اغزنده اولان دل دكلدر نتكه بعضیلر ظن ایلدی (ملك را
را ادات مفعول یعنی مذكور پادشاهه (دشنام دادن كرفت بحسب لغت دشنام ویرمك
طوتدی یعنی سوكش ویرمك اما استعمالده سوكمكه باشلدی دیمكدر زیرا دشنام دادن ودهیدن
وبونلر مشتقاتیله مستعملدر وكرفتن وكیریدن وبونلرك مشتقاتی بونك كبی یرلرده
شروع ومباشرت معناسنه‌در پس (معنای تركیب) پادشاهی سوكمكه باشلدی وسقط
سینك وقافك فتحه‌لریله الحق قاشه دیرلر اما بونك كبی یرلرده نامعقول وناسزا كلماتدن
عبارتدر (كفتن و بوندنصكره بركرفت تقدیر اولنور یعنی ناسزا سویلمكه باشلدی
❁ كه ❁ حرف تعلیل ❁ كفته اند هركه دست ازجان بشوید هرچه در دل دارد بكوید ❁
هركه تقدیری هركس كه نتكه سابقا بیان اولندی (بشوید باحرف تأكید وشوید فعل
مضارع مفرد غائبدر شوییدن شستن دن دكل بویه دیمكدر دست مفعول صریحی

ردابن سیدعلی وسروری

وازجان غیرصریحی (دار فعل مضارع مفرد غائبدر داریدندن هرچه مفعول صریحی

ردابن سیدعلی وسروری

(دردل غیرصریحی مجموعی بكویدك مقول قولی هرچه بكویدك مقدم مفعولیدر
ذینلر اصابت ایلمامشلر (محصول فقرتین) هركیمسه كه الینی جاندن یویه یعنی
جاندن نا امیداوله یعنی حیاتندن قطع رجا ایلیه هرنسنه كه كوكلنده طوتر انی سویلر حاصلی

كوكلـنه كلنی دیلـنه كتورر ارالرنده بوایكی فقره ضرب مثلدر ❀ بیت ❀ اذایئس الانسان طال لسانه ❀ كسنور مغلوب یصول علی الكلب ❀ اذا بونده زمان استقبال ایچون ظرفدر معنای شرطی متضمن (یئس فعل ماضی مفرد مذكر غائب علم بابندن نا امید اولسه دیمكدر فعل شرط فاعلیله جملهٔ شرطیه در (انسان لفظا مرفوع فاعلی در (طال فعل ماضی مفرد مذكر غائبدر حسن بابندن اوزادی دیمكدر اجوف واویدر اسان لفظا مرفوع فاعلی در وضمیر محلا مجرور مضاف الیه انسانه راجع جملهٔ جزائیه نك اعرابدن محلی یوق مجموع شرطیه وجزائیه نكده بویله درز یرا ابتداء كلامده واقعدر (كسنور كاف حرف جردر مقدر كائنه متعلق (سنور سینك كسری ونون مشدده نك فتحیله بلاور وزنی اوزره كدی یه دیرلر جار مع المجرور اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدای محذو فدر (تقدیر كلام كسنور مغلوب لفظا مجرور مضاف الیه سنوردر موصوفك صفتنه اضافتی قبیلندندر (یصول فعل مضارع مفرد مذكر غائب نصر بابنك اجوف واویسندن فاعلی سنوره راجع تحتنده ضمیردر جمله ایدر دیمكدر (علی الكلب جار مجرور بله یصول فعلنه متعلق جملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مجرور صفت سنور در (محصول بیت) قچن انسان مأیوس ونا امید اولسه دیلی اوزار یعنی هرنكه دانه كلسه بی پروا سویلر حاصلی فحش وقباحت سویلكدن قورقماز مغلوب كدی كبی كه ایته هجوم وحمله ایدر یعنی كورر كه ایت انی هلاك ایلك استر پس ایته پنجه سیله یاپشور ❀ بیت ❀ وقت ضرورت چو نماند كریز ❀ دست بكیرد سر شمشیر تیز ❀ وقت ضرورت اضافتی فی معناسنه در (چو ادات تعلیل (نماند فعل نفی استقبال درماندن قالمیه دیمكدر (كریز كاف عجمینك كسریله اسم مصدر در كریزیدندن كریختندن دكل قچمیه دیمكدر (دست مبتدا (بكیرد فعل مستقبل كیریدندن كرفتندن دكل طوتار دیمكدر خبر مبتدا در (سر مفعول بكیرد در (شمشیره اضافتی لامیه در شینده فتحه ده كسره ده جائزدر (تیزه اضافتی بیانیه در (محصول بیت) ضرورت وقتنده چونكه قاچمغه مجال قالمیه یعنی قاچوب خلاص اولمغه قدرت قالمیه ال كسكین قلجك اوجنی یعنی یلمانی طوتار حاصلی ال كسكین قلجه یاپشور دیمكدر (پس دستش مقابل بكیرد سر شمشیر تیز را دیین واول كسنه دشمنك كسكین قلیچی طرفنه النی طوتار دیین والیله كسكین قلجك اوجنی طوتار بو تقدیرجه دست لفظی بدست تقدیرنده اولور دیین بیتك معنای منطوقیسندن غفلت ایلمشلر ❀ ملك پرسید كه چه می كوید ❀ پادشاه اسیرك سوزینی ایشیدمجه یاننده اولان وزیرلره سؤال ایلدیكه اسیر نه سویلر ❀ یكی ازوزراء نیك محضر كفت ❀ نیك محضر ایوخو یلی یعنی ایوخو یلی وزیرلردن بریسی دیدی ❀ ای خداوند می كوید والكاظمین الغیظ والعافین عن الناس ❀ ای پادشاه سویلركه یعنی بو آیتك مضمونی سویلر (كاظمین جمع كاظمدر غضبی یودقوبجی دیمكدر (غیظ غینك فتحیله غضب دیمكدر كاظمینك مفعولیدر (عافین جمع عافیدر عفو ایدیجی یعنی كشینك كناهندن كچیجی حقندن كلكه قادر ایكن (عن الناس عافینه متعلق در بو تلمیحدر آل عمران سوره سنده (وسارعوا الی مغفرة من ربكم) آیت كریمه سنه یعنی مذكور صفتلر ایله اولان جنت مذكور اهل تقوانكدر دخی غضبی یودقیجیلركدر دخی ناسك كناهلرندن بكچنلركدر حقندن كلمكه قادر ایكن حاصلی كلام پادشاهم فضیلت عفو وكرم بابنده وارد اولان بو آیت كریمه مقتضاسنجه استدعای لطف وعنایت ورجای مرحمت وشفقت ایلردیمكدر ❀ ملك را برو رحم آمد ❀ ملك را را ادات تخصیص ویا حرف صله ملكك ویاملكه دیمكدر (برو اول اسیرك اوزرینه ویا اول اسیره رحمی كلدی یعنی انی اسر كدی ❀ واز سر خون او دركذشت ❀ سر بونك كبی یرلرده جهت وسودا معناسنده مستعملدر

ردابن سیدة علی وشرورى

ردابن سیدة علی وشمى

نیك محضر غائب اولان كیمسه نك حقنده ایو سویلینه دیرلر حاصلی هر كمی خیر ایله ذكر ایدن كیمسه یه صفتدر عرب حسن المحضر دیر

منه

(در كذشت در حرف تا كيد يعنى پادشاه وزيردن بو سوزى ايشدنجه اسيرى امر كدى وقاتى
اوجندن وهوسندن كچدى يعنى قتلندن فراغت ايلدى بونده سرودر لفظلرى زائددر
ديينلر زائد سو يلمشلر و بعيد دكلدر كه تقدير كلام وازسرخون واوله دين سرك معنالرين بلز ايمش
❊ وزير ديكر كه ضد او بود ❊ برغيرى وزيركه نيك محضر وزيرك ضدى ونقيضى ايدى
❊ كفت ابناى جنس مارا نشايد درا حضرت پادشاهان جز براستى سخن كفتن ❊ ابناء ابنك
جمعيدر يعنى اوغلار (ابناى جنس اقران وامثالده مستعملدر (مارا بزم ديمكدر (نشايد فعل
نفى استقبال لايق دكل ديمكدر (حضرت بونك كبى يرلرده حضور معناسنه در (جز غير
ديمكدر (براستى با حرف مصاحبت (راست طوغرى وكرچك معناسنه در (يا حرف مصدر
طوغريلق ايله ديمكدر (سخن كفتن سوز سويلمك يعنى نيك محضر وزيرك ضدى اولان
وزير ديدى بزم جنسمز اوغللرينه لايق دكلدر پادشاهلر حضورنده طوغريدن وكرچكدن
غيرى سوز سويلمك يعنى پادشاهلر حضورنده كرچكدن غيرى سوز سويلمك كرك
❊ اين ملك را دشنام داد وناسزا كفت ❊ اين بو اسير (ملك را پادشاهه (دشنام داد يعنى
سوكدى سابقا دشنامك استعمالنى بيان ايلدك تكراره حاجت يوقدر (ناسزا نا لايق يعنى لايق
اولميان سوزى سويلدى بعض نسخه ده اين خود وبعضده اين مرد واقع اولمشدر ❊ ملك
روى ازين سخن درهم كشيد وكفت ❊ درهم كشيد پوتاردى ديمكدر پادشاه وزير بد محضرك
بو سوزندن يوزنى پوتاردى وديدى ❊ مرا آن دروغ وى پسنديده تر آمد ازين راست كه
تو كفتى ❊ دروغ دالك ورانك ضمه‌لريله يالاندر كذب معناسنه (وى به اضافتى لاميه در (پسنديده
اسم مفعولدر بكنلمش يعنى مقبول ديمكدر (تر تانك فتحيله ادات تفضيلدر بكنلمش رك ديمكدر
(محصول تركيب) پادشاه ديدى كه بكا آنك يالان سوزى مقبول رك كلدى بو كرچكدن كه سن
سويلدك ❊ كه آنرا روى در مصلحتى بود واين را بنا برخبث ❊ (كه حرف تعليل (روى بونده
وجه وظاهر معناسنه در (در حرف صله (مصلحتى يا حرف وحدت (بودايدى ديمكدر (واين را
بوسنك ديديكك (بنا بونده مبنا معناسنه در (خبث مصدردر خباثت معناسنه يعنى مردارلق
يعنى آنك يالانى سنك كرچككدن بكا يكركدر زيرا آنك يالاننك يوزى وظاهرى برخيرلى مصلحت
ده ايدى كه هم بنى قتل نفسدن تخليص وهم بر اسيرى مقتول اولقدن آزاد ايلمكدر اما بو سنك
كرچك لكيكك رويى وصورتى خباثته دركه هم بنى قتله اوغرادر وهم بربى كناهى قتله اغوا
وهم بكا سنى سوكدى ديمكده ده قباحت وار (پس كانه كه بنى سن سوكمش سين زيرا بن اندن شتم
سوزينى اكلامدم ايدى على الخصوص كه بروزير نيك محضرى بكا غمز ايلدك ❊ وحكما كفته
اند كه دروغ مصلحت آميز به از راست فتنه انكيز ❊ (كه حرف بيان (دروغ مصلحت آميز
اضافتى بيانيه در (مصلحت آميز وصف تركيبيدر (آميز يدندن آميختن دن دكل
(راست فتنه انكيزده بيانيه در (فتنه انكيز وصف تركيبيدر انكيز يدندن انكيختندن
دكل (محصول فقرتين) وحكما وعقلا ديمشلردر كه مصلحت قرشدريجى و بتريجى يالان
فتنه قوپاريجى كرچكدن يكدر زيرا مصلحتده صلح وفتنه ده فساد وار ❊ بيت ❊ هر كه شاه
آن كند كه او كويد ❊ حيف باشد كه جز نكو كويد ❊ آن كندك مقدم مفعوليدر (كه حرف
رابط صفت (اوضميرى كه يه راجعدر (محصول بيت) هر اول كيمسه كه شاه انك ديديكنى ايليه
يعنى شاه انك سوزينى طوتار حيف وظلمدر كه اول كيمسه شاهه ايو سوزدن غيرى سوز سويليه
زيرا هم پادشاهى وبالدن وهم كنديني بلادن قورتارر ❊ حكمت ❊ برطاق ايوان فريدون
نوشته بود ❊ بونده طاق كردر (ايوان اصلنده همزه نك كسريله در (اما عجم فتح همزه ايله

زدا بن سيدعلى

بى كناه قيدى انكچوندركه
ظاهرا كناهى معلوم دكل
منه

زدابن سيدعلى
وسرورى
زدابن سيدعلى
وسرورى

اوقور کوشك معناسنه (فریدون قدیم زمان پادشاهلرندن بر پادشاهدر که اکثر ربع مسکون تحت تصرفنده ایدی باباسنه آتبین دیرلردیکه ضحاك ماری انی اولدیروب اورمزنده بتن یلانلره بینی سین یدیردی زیرا هر اومزنده کندی کوده سندن بر ییلان بتمش ایدی دیو زعم ایدرلر وهر بارکه آچ اولسه لرتك طوره یوب یوزینه وباشنه چارپارلر ایدی وهیچ نسنه ییمزلر ایدی الا آدم بینی سنی بوجهتدن هر کون ایکی آدم هلاك ایدوب انلره بینی سنی یدررلر ایدی صکره برعاقل وزیری ظهور ایلدی وحکما ایله مشورت ایلدیکه آدم بینی سندن بدل برنسنه پیدا ایده لرکه بو قدر آدم هلاك اولمیه دیو پس کچی اوغلاغنك بینی سنی بدل بولوب کونده برانسان وبرکچی بینی سنی قارشدروب یدیررلر ایدی که ساکن اولورلر ایدی صکره فریدون یتشوب یکید اولنجه خلق اوزرینه جمع اولوب ضحاکی تا پاکی قتل ایلدی وبو ضحاك نوح طوفانندن بیك ییل صکره ظهور ایلدی ومذکور آتبین طهمورث دیو بند نسلندن ایدی زیاده تفصیلین مراد ایدن فردوسی شاهنامه سنه مراجعت ایلسون دیرلرکه اول مرکبی آته صیچرادوب قاتر پیدا ایدن فریدوندر ودیرلرکه بشیوز ییل سلطنت سوردی واول مناصب ومراتب ترتیبنی ویرن اولدر والعهدة علی الراوی ❊ مثنوی ❊ جهان ای برادر نماند بکس ❊ دل اندرجهان آفرین بند پس ❊ نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قالماز دیمکدر (بکس باحرف صله (اندر بونده ادات صله در بامعناسنه (جهان آفرین وصف ترکیبیدر آفریدندن جهان یرادیجی معناسنه (بند فعل امر مفرد مخاطبدر بندیدندن بستندن دکل واودنصکره پس کلسه انجق دیمکدر فقط معناسنه (محصول بیت) ای برادر جهان کیمسه یه باقی قالماز یعنی دنیاده کیمسه باقی قالماز پس بویله اولنجه کوکلکی جهان یرادیجی اللهه بغله انجق زیرا باقی ودائم اولدر ماعداسی فانیدر (حاصلی محبته وتعلق قلبه خدادن غیری لایق دکلدر ❊ مکن تکیه بر ملك دنیا و پشت ❊ که بسیارکس چون تو پرورد وکشت ❊ مکن فعل نهی مفرد مخاطبدر (تکیه تقدیری تکیه مکن در زیرا تکیه کردن طیانمقدر یعنی ترکیبله مستعملدر (ملك دنیا لامیه در سلطنت دنیا دیمکدر یاخود عز وجاه ومال ومنال مراد اوله (پشت تکیه یه معطوفدر تقدیری پشت مکند در ارقه ایمه دیمکدر عطف تفسیری شکلیدر (که حرف تعلیل (بسیارکس پرورزدك مقدم مفعولی وفاعلی دنیا (وچون تو ما قبلنه ومابعدنه قید اولمق قابلدر فتأمل (کشت پرورده معطوفدر (محصول بیت) ملك دنیایه اعتماد واستظهار ایلمه زیرا چوق سنك کبی کیمسه یی بسلدی واولدردی یعنی چوق کیمسه یی سنك کبی تربیت ورعایت ایدوب هلاك ایلدی (بیت) چرخ مردم خوار اکر روزی دو مردم پرورست) (نیست ازشفقت مکر پرورده او لاغرست ❊ چو آهنك رفتن کند جان پاك ❊ چه بر تخت مردن چه برروی خاك ❊ چو ادات تعلیلدر چونکه معناسنه (آهنك الف ممدود ایله بونده قصد معناسنه در رفتنه اضافتی مصدرك مصدره اضافتی قبیلندندر (جان پاك بیانیه وکندك فاعلی (محصول بیت) چونکه جان پاك بدندن کیتمك یعنی چقماق قصدین ایلیه یعنی که فوت وموت مقرر اوله پادشاهلر کبی تخت وسریر اوزره اولمق نه فقرا کبی بوریا وروی خاك اوزره اولمق نه (حاصلی اجله نسبت اکابرانه وفقیرانه اولمق برابردر بلکه فقرانك موتی اخفدر زیرا موت الفقراء راحة درکه اوزرنده اغلر وایکلر بولنماز وملك ومال وعزوجاه حسرتنی چکمز ❊ حکایت ❊ یکی از ملوك خراسان سلطان محمود سبکتکین را بخواب دید بعد از وفات او بصد سال ❊ خراسان برمملکتك اسمیدرکه تخت سلطنتی هری درهرانده دیرلر خراسان شهر اسمیدر دیین یلمزایمش (سلطان محمود برمشهور پادشاهدرکه فردوسی شاه نامه یه انك نامنه دیمشدر (سبکتکین باباسنك نامیدر کاف اول عربی وثانی فارسیدر

ردابن سیدعلی
مصلب

رد شمعی

وارالرنده کی تا مفتوح ومضموم اوقنور (تقدیری ابن سبکتکین در بین العلمین واقع اولان
ابن لفظی حذف ایلمك افتالرنده شایعدر (بخواب با حرف ظرف (وخواب بونده دوش
معناسنه‌در (بصد با حرف زائد (یعنی خراسان پادشاهلرندن بریسی سلطان محمود غزنوی بی
دوشنده کوردی اولدکدنصکره یوز ییل یعنی فوتندن یوز ییل بجدکدن صکره
بصد سالك معناسنی یوزنجی ییلده دیین عندی سویلمش ❊ که جمله وجود او ریخته بود
وخاك شده ❊ که حرف بیان (جمله وجوده مضاف اولیجق بیانیه اولور مضاف اولمامقده جائز
(او ضمیری محموده راجعدر (ریخته اسم مفعولدر وکلمش دیمکدر (بود ایدی معناسنه ادات
زمانیه‌در (وخاك شده خاك اولمش ایدی یه بود مقدردر یعنی جمیع اعضاسی چوروب
طپراق اولمش ایدی ❊ مکر چشمان او که همچنان در چشم خانه همی کردید ونظر می کرد ❊
(مکر ادات استثنادر الا معناسنه (چشمان الف ونون ایله جمعی شاذدر (او ضمیری سلطان
محموده راجعدر (که حرف بیان (همچنان کذلك معناسنه‌در یعنی حال حیاتنده کبی در
چشم خانه کوز اونده دیمکدر (همی کردید چکزینوردی ونظر ایدردی یعنی هر یری چوروب
طپراق اولمش ایدی الا کوزلری چوروب طپراق اولمامش ایدی که حال حیاتنده
کبی کوز خانه سنده چکزینوردی دخی نظر ایدردی ❊ سائر حکما ❊ سائر بونده جمیع معناسنه‌در
❊ از تأویل آن ❊ اولدوشك تعبیرندن ❊ عاجز ماندند ❊ عاجز قالدیلر یعنی تأویلنه قادر اولمدیلر
❊ مکر درویشی ❊ الا بر درویش تأویلنده عاجز قالمادی ❊ که خدمت بجای آورد ❊ که خدمتی
یعنی مذکور دوشك تعبیرینی یرینه کتوردی حاصلی اصلی ایله بیان ایلدی ❊ وکفت ❊ دخی
دیدی ❊ هنوز نکرانست که ملکش با دیکرانست ❊ هنوز الان (نکران صفت مشبهه‌در
اما بونك کبی یرلرده اسم فاعل معناسنی ویررلر یعنی ناظر (که حرف تعلیل (ملك میمك ضمیله بونده
سلطنت معناسنه‌در (وشین ضمیر محموده راجعدر (با بونك کبی یرلرده ظرفیت افاده ایدر
(دیکران غیریلر دیمکدر یعنی سلطان محمود الآن ناظر ونکراندر زیرا ملکی وسلطنتی
غیری کیمسه‌لرده‌در (حاصلی پادشاهلغندن حسرت ایله آیرلدیغیچون یینه کوزی انده‌در
❊ قطعه ❊ بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند ❊ کز هستیش بروی زمین برنشان نماند ❊ پس
بای عربینك فتحیله چوق دیمکدر بسیار معناسنه‌در (نامور میمك سکونیله نام‌لو یعنی آدلو
زیرا ور نسبت معناسنی افاده ایدر زورور کبی زورلو دیمکدر بعضیلر دیدیلر که نام و آوردن دن
مخففدر علی کل حال مشهور ونامدار دیمکدر لکن بویله دینلره اعتراض قابلدر که همزهٔ ممدوده‌یی
حذف ایلمك معهود دکلدر اگرچه که دقایق الحقایق صاحبی الف ممدودك حذفنه نیجه
یرده حکم ایلمش لکن دعواسی مسلم دکل (بزیر با حرف صله ویا حرف زائد (زیر الت
معناسنه‌در عربیده تحت دیرلر زمینه اضافتی لامیه‌در (دفن کرده اندك مفعول ثانیسی
واولی بس نامور وغیر صریحی بزیر زمین (کز اصلنده که ازدر (که حرف بیان (هستی وارلق
ووجوددن عبارتدر یا حرف مصدر (شین ضمیر ناموره راجعدر (بروی زمین با حرف ظرف
واضافتی لامیه‌در (زمین یردر ارض معناسنه‌در (بریانك معناسنی تأکید ایدر وجائزدر که
بر علی معناسنه اوله ویا ادات تأکید اوله بویله اولمق اولی در یانك مطلق زیاده سنه
حکم ایلمین زائد حکم ایلمش (نشان علامت (نماند فعل نفی ماضی قالمادی دیمکدر (حاصلی
چوق مشهور ونامدار کیمسه‌یی یر التنه دفن ایلدیلر که آنك وارلغندن یریوزنده نام ونشان
قالمدی (یعنی خیرات وحسناتدن کندوبی آکدیرز دنیاده برنسنه‌سی قالمادی (بونده
بس بسادن مخففدر دیین عندی سویلمش (بس بونده زیاده معناسنه‌در دینده بویله در

زدشمی

دوش تأویلی عبارتیله صحیحدر اماتعبیرایله مشهوردر ❊

تعبیرایله مشهور ایسه‌ده نص جلیلده (وما نحن بتأویل الاحلام بعالمین) بیورلمشدر حضرت سعدی تعبیر قرانه اقتفا ایلمشدر
للطابع الفقیر اسعد

زدشمروری

زد ابن سید علی

بر ویك باشنك زیاده سنه حكم ایدنلر زائد حكم ایتمشلر (بر بونده قطعا معناسنه در دیبه نك قطعا
سوزینی دكلك جائز دكلدر ❊ وآن پیر لاشه را كه سپردند زیر خاك ❊ خاكش چنان بخورد
كز و استخوان نماند ❊ واو حرف عطف (آن پیر لاشه اشارتدر مجموده (لاشه
تركیجه اش معناسنه در (ورا ادات مفعول (كه حرف رابط صفت (سپردند فعل ماضی
جمع غائب بونده تسلیم ایلدیلر دیمكدر (خاكش ضمیری پیر لاشه یه راجعدر (كز و اكه
حرف بیان واو ضمیری بنه پیره راجعدر استخوان همزه نك وتانك ضمی وسینك سكونی وخانك
روم ضمه یه فتحیله وواو رسمیله كمكدر یعنی سكك (محصول بیت) دخی اول لاشه قوجه یی یعنی
مجموده یی كه یرالتنه تسلیم ودفن ایلدیلر خاك انی شویله یدی كه اندن كمك بله قالمادی یعنی
مرور ایامله طوپراق اولدی (پیر بونده سست وضعف معناسنه در (ولاشه جسم معناسنه دیین
عندی سوءیلمش (ولاشه لاشی دن مخففدر دینده اثرنجه كتمش ❊ زنده است نام فرخ نوشروان بخیر
كرچه بسی كذشت كه نوشروان نماند ❊ زنده زانك كسریله دیری دیمكدر حی معناسنه بونك كبی
یرلرده هاء رسمیله همزهٔ مجتلبه كتابت اولنمامقدر قاعده (لكن شراح جمیعا كتابت ایلدكلر یچون
كتابت ایلدك نادانلر خطا مزه حمل ایلمسونلر دیو (نام فرخ بیانیه در نام مبارك دیمكدر بحر الغرائبده
فرخ قوتلو ومبارك دیمش (ابن سید علی قوتلو یی عطف تفسیر اكلامیوب قوتلو یی قوی معناسنه
یعنی قوتلو واوك تشدیدیله اكلامش خطا اكلمش (نوشروانه اضافتی لامیه در بونده رانك
تشدیدیله مشهوردر (نوشروانده جائز در تخفیفله (نوشین روانده جمیعا انوشیرواندن متشبعدر
بخیر زنده یه متعلقدر (بسی چوق دیمكدر یعنی چوق زمان (كذشت فعل ماضی مفرد غائب كچدی
دیمكدر (محصول بیت) نوشروانك كوزل آدی خیر ایله دیریدر یعنی عالمده خیر ایله اكلور اكرچه
چوق زمان كچدی كه نوشروان قالمادی یعنی فوت اولدی (نماند لفظی فوت اولدی معناسنده
استعمالاری شایعدر تركیده ده بعض یرلرده فوت اولدی دیهجك یرده قالمدی دیرلر پس دنیاده
قالمدی دیین بو استعمالی بلمزایمش كه دنیاده لفظی تقدیر ایلمش ا بعض تواریخده یازمشلر كه سلاطین
ماضیه ده انوشیروان كبی عادل ومنصف پادشاه كلمامش بونك عدلی عدل شرعی دكلدر عدل عقلیدر
عدل شرعی عالمده موجود ایكن اكا اعتبار یوقدر قانون افرنجی كبی قرق سكز ییل مقداری سلطنت
سوردی قرقنجی ییل حضرت محمد علیه السلام ظهوره كلدی واندنصكره سكز ییل یاشادی
وحضرت پیغمبر علیه الصلاة والسلام انك سلطنتی زماننده دنیایه كلمسیله فخر ایلمشدر انك كبی مناقب
ومآثری چوق پادشاه كلمامشدر ❊ خیری كن ای فلان وغنیمت شمار عمر ❊ زان پیشتر كه بانك برآید
فلان نماند ❊ خیری یاحرف وحدت ویاخود حرف تنكیر (كن فعل امر مفرد مخاطب ایله دیمكدر
(فلان الفاظ كنایه دندر یعنی انسان تسمیه اولنان اسملردن كنایتدر بونده منادی واقع اولمش
(واو حرف عطف (شمار فعل امر مفرد مخاطب (عمر مفعول اولی (غنیمت مفعول ثانیسی (زان
از آندن مخففدر (بانك آواز معناسنه در (برآید چیقار دیمكدر یوقاری كلمه دیین غلط سویلمش
بو ایكی بیتده نماندك معنای لازمیسی اولدی یعنی فوت اولدی دیمكدر (محصول بیت) ای فلان
دنیاده صاغ اولوب دیری ایكن خیر ایله وعمری وحیاتی غنیمت بیل اول كوندن اول كه آواز چقار كه
فلان قالمدی یعنی اولدی حاصلی خلق سنك ایچون فوت اولدی دیمكدن اول دنیاده خیرات
وحسنات ایله ❊ حكایت ❊ ملك زاده را شنیدم كه كوتاه بود وحقیر ودیكر برادرانش بلند
وخوب روی ❊ ملك زادهٔ پادشاه زاده دیمكدر (یا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل ورا ادات
مفعول (كوتاه القلة والقسر قصه دیمكدر قصیر معناسنه (بلند یوكسك بونده بویلو معناسی
مراددر (خوب روی وصف تركیبی در كوزل یوزلی معناسنه (محصول تركیب) بر پادشاه زاده یی
ایشتدم كه قصه بویلو ایدی ونظرده و كورنشده حقیر وكندیدن غیری قرداشلری بویلو وكوزل

رد شمعی
رد ابن سیدعلی وسروری
رد كافی
رد شمعی
رد شمعی وكافی

شارح مرحوم بو مقامده كلمسیله فخر ایلمشدر تعبیرنده اكر قلم ناسخدن سهو دكل ایسه عظیم خطا ایتمشدر بونده ایفای حق تعبیر كلمسیله فخر یرینه كلدیكنی بیان بیورمشلردیمك ایله اولور ذات رسالت سماتلری فخر عالم ایكن بر مجوسینك زماننده كلمكله فخر ایلدی دیمك دیمكدر شارحك باعث خطاسی ولدت فی زمن الملك العادل خبریدر ظن اولنور اشبو خبرك صحتنی ایسه حاكم نیسابوری هدم ایتمشدر حدیث صحیح اولدیغی تقدیرجه مشركه عادل اطلاقی اسمیله تعریف قیلندندر كه فاسقه صالح اغادیمك كبیدر نوشیروان عادل ایله مشهور ومسمی اولمش ایدی یوخسه توصیف دكلدر یاخود (فما اغنت عنهم آلهتهم) نص جلیلنده اولدیغی كبی كذا آلهتهم ای ما كان عندهم آلهة ایله مفسردر انوشروانك عدل ایله اتصافی اعتقاد ایدن معتقدینك اعتقادی اوزره اطلاق اولنمش اوله تأویلی مذكورین مقاصد الحسنه ده بیانكرده امام سخاوی در
للطابع الفقیر اسعد

رد شمعی

بوز او ایدی (یعنی هیچ برخصوصده کندی یه بکزمزلردی (برادرانش خوب روی تعبیرنده بعضیلرکندی قبیح الخد وزشت روی ایدی دیمشلراماحقیرلفظی زشت روی اولماسنی مستلزم دکل فتأمل ❊ باری پدرش بکراهیت واستخفاف دروی نظرکرد ❊ (بار بونده کره معناسنه در (یاحرف وحدت برکره دیمکدر (بکراهیت باحرف مصاحبت (کراهیت تخفیف یا یله مصدردر کره دن یعنی علم بابندن چرکنلك معناسنه (استخفاف استفعال بابندن مصدردر بونده حقارت معناسی مراددر (درحرف صله درباء معناسنه (وی ضمیری پسر کوتاهه راجعدر (نظرکردك فاعلی پدربدر (محصول ترکیب) برکره باباسی قرداشلری یاننده بوکاحقارت نظریله باقدی ❊ پسر بفراست دریافت ❊ باحرف مصاحبت (فراست زیرکلك در (دریافت فعل ماضی مفرد غائبدر افعال قلوبدن اکلدی معناسنه (معلوم اوله که یافت درحرفیله مستعمل اولنجه افعال قلوبدن اولور تفطن معناسنه اماحرف درسز مستعمل اولنجه بولمقدر وجدان معناسنه فاحفظ (پسر پدرینك اکا حقارت نظریله باقدیغنی اکلدی باباسی بونك خوار وحقیر اولدیغنه متعلق برنسنه سویلدی (لکن قلبندن کچوردی کانه که کوکلندن نه اولیدی که بوده قرداشلری کبی اولیدی دیمك کلمش (پس پسر عاقل وزکی اولدیغندن باباسنك ضمیرنی اکلادی ❊ وکفت ای پدر کوتاه خردمند به از نادان بلند ❊ دخی پسرحقیر دیدی ای پدر عقللی کوتاه جاهل بلنددن یکدر ❊ نه هرچه بقامت مهتر بقیمت بهتر ❊ اویله دکلدر که قامتده اولورق اولان قیمت وبهاده یکرك وار تفرق اوله کورمزمیسین که ❊ الشاة نظیفة والفیل جیفة ❊ بوایکی فقره نك هر بریسی برز مبتدا وخبردن مرکبدر (شاة قیوندر (نظیفه پاك وطاهر معناسنه در (فیل معرب بیلدز معروف (جیفة مردار معناسنه در بوایکی جمله ماقبلنده ایکی جمله یه علتدر (بلکه تنویر وتوضیحدر یعنی قیون کوچکدر اما طاهر وفیل بیوکدر اما مرداردر ❊ اقل جبال الارض طور وانه ❊ لاعظم عند الله قدرا ومنزلا ❊ (اقل لغتده اسم تفضیلدر آزرك معناسنه اما بونده اصغر مراددر کوچکرك دیمکدر لفظا مرفوع مبتدا (جبال جبلك جمعیدر طاغلر دیمکدر لفظا مجرور مضاف الیه در (ارضده بویله در (طور لفظا مرفوع خبرمبتدا درسریان دلنده وعرب دلنده طور طاغنه دیرلر (اما بونده مراد طور سینین درکه مدینه ده بر جبلك اسمیدرکه حضرت موسی پیغمبر علیه السلام انده الله تعالی کلامنی استماع ایلدی (وانه واو حرف حال ان اسمیله که طوره راجع ضمیردر مصراع ثانی یه مرهوندر (لاعظم لام حرف تأکید (واعظم لفظا مرفوع خبران در وان اسمیله وخبریله محلا منصوب حالدر طوردن (عند اعظمه متعلق مضافدر لفظة اللهه (قدرا منصوبدر تمیز لکله (ومنزلا اکا معطوف (محصول بیت) بو بیت تنویر ایدر ماقبلنده مذکور اولان فارسی وعربی جمله لرینی یعنی یریوزنده اولان طاغلرك کوچکرکی طورسینین در حال بوکه الله تعالی قتنده قدر ومرتبه جهتندن سائر طاغلردن اولورقدر زیرا الله تعالی قرآنده انکله قسم ایلمشدر برایکی یرده وحضرت موسی ایله تکلم واکا تجلی انده واقع اولمشدر پس شاه زاده دیرکه بنده کوچکم اما پرهنرم ❊ قطعه آن شنیدیکه لاغر دانا ❊ کفت روزی بابله فربه ❊ لاغردانا بیانیه ومصراع ثانی یه مرهون (روزی یاحرف وحدت باحرف صله (ابله احمق (فربه فانك فتحیله ورانك سکونیله وبانك کسری وهای اصلیه ایله سمز دیمکدر (محصول بیت) اول سوزی ایشتدکمی که آرق عالم برکون برسمز ابلهه دیدی یعنی نه دیدوکنی ایشتدکمی استفهام مراددر ❊ اسب تازی اکرضعیف بود ❊ همچنان ازطویله خربه ❊ اسب تازی عربی آت زیراتازی عربی دیمکدر عرب دیمك دکل (همچنان ضعیفلکله دیمکدر (طویله معروف وهمزه اضافت ایچون کلمشدر (خر حماردر به یك دیمکدر (محصول بیت)

ردشمعی

مطلب

ردشمعی

مقول قول بو بيتدر مربى آت اكر ضعيفده اولورسه بويله ايكن برطويله مركبدن يكدر ومقبولدر بو ايكى بيتك قافيه سنده راوبالزوم ما لايلزم واقع اولمش وها حرف روى (حاصلى قافيه

مطلب

معموله در تجزى طريقيله تأمل تدر (طويله ده همزه حرف وحدتدر دينلر غلطسو يلشلر ۞ پدر بخنديد واركان دوات بپسنديدند وبرادران بجان برنجيدند (محصول تركيب) پسر حقير مذكور نثرونظمى اوقيجه باباسى ذوقندن كولدى واركان دوات يعنى انده حاضر اولان اكابر بكنديلر وقرداشلرى جان وكوكلدن انجنديلر بجان ديمك جان وكوكلدن ديمكدر ۞ نظم ۞ تامرد سخن نكفته باشد ۞ عيب وهنرش نهفته باشد ۞ تا حرف توقيت مادام معناسنه (مرد مبتدأ (نكفته نون حرف نفى كفته ماضى دن قسمدر سويلمش حرف نفى ايله سويلمامش ديمكدر فاعلى تحتنده مرده راجع ضميردر (سخن مقدم مفعوليدر (باشد فعل مضارع مفرد غائب اوله ديمكدر فاعلى تحتنده مرده راجع ضميردر (عيب مبتدا (هنرا كا معطوف (شين ضميرى مرده راجعدر (نهفته ماضيدن قسم مفرد غائب كزلو ديمكدر فاعلى تحتنده عيب وهنره تنازع طريقيله راجع ضميردر (باشد كنده فاعلى بويله در (محصول بيت) مادام كه كشى سوز سويلمامش اوله عيب وهنرى نهفته ومخفى اولور حاصلى كشينك علمى ومعرفتى كلماتندن اكلنور نتكه ديباجه ده زبان دردهان بيتنده كچدى ۞ هر بيشه كمان مبركه خاليست ۞ شايدكه پلنك خفته باشد ۞ بيشه باى عربينك كسريله لفظ عربيدر عجم جه ميشه ديرلر وتركيجه مشه معروفدر (كمان مبرك مقدم مفعوليدر (كه حرف بيان (خالى بوش ديمكدر تهى معناسنه (شايد لايق وجائز معناسنه در (كه

قياس مرضيه در اما نسخه لرده مرضى واقعدر منه

حرف بيان (پلنك باى عجمينك فتحيله قپلان ديمكدر (خفته ياتمش واويومش ديمكدر (محصول بيت) هر مشه يى خالى وتهى ظن ايلمه يعنى برنجى حيواندن بوش صانمه جائزكه ايچنده پلنك ياتمش وايومش اوله (بعض نسخه ده بيشه يرينه بيسه دوشمش باى عجمى وسين مهمله ايله الاجه معناسنه (وكه خاليست يرينه نهالى دوشمش نونك فتحى وكسريله قپلان دريسى شكلنده اولان قاليچه معناسنه (پس پلنك مضاف اوقنور اضافت بيانيه ايله (محصول بت) هر الاجه يى كمان ايتمه نهاليدر يعنى هر الاجه يى نهالى صانمه جائزدر ياتمش

فتنه اوتوردى ونزاع قالقدى ديمنده لطيف اداوار فتأمل منه

وايومش قپلان اوله اول كورديكك الاجه (معناى اوله كوره پلنكك اضافتنى تجويز ايلين بى فائده تجويز ايلمش بو ايكى بيتى رباعى ديو يازان اوزان شعردن هيچ خبردار دكل ايمش ۞ شنيد مكه دران مدت ملك زا دشمنى صعب روى نمود ۞ دشمنى يا حرف وحدت (وصعب صادك فتحى وعينك سكونيله صرب معناسنه در يعنى شديد (روى نمودك مقدم مفعوليدر يعنى ايشتدم كه اول مدتده كه پسر حقير بوكلماتى ايلدى پادشاهه برصرب دشمن يوز كوستردى يعنى برقوى خصم ظاهر اولدى بونده نمود ماضيدر نمايدن معناسنه دين لغت عجمدن خبردار دكل ايمش (وصعب روى وصف تركيبى در (شديد الخصومه ديمكدر

معلوم اوله كه نيمى دكرده اختلاف ايلديلر فتأمل منه

دين زياده كج يورمش ۞ چون دو لشكر روى بهم آوردند اول كسى كه اسب درميدان جهانيد آن پسر بود وكفت ۞ لشكر معروف عربيسى عسكردر عين وسين مهمله ايله (روى آورد ندك مفعول صريحى (وبهم غير صريحى (كسى يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (اسب جهانيدك مقدم مفعولى (ودرميدان ظرف مكانى (جهانيدده الف ونون حرف تعديه در (زيرا جهيد فعل ماضى مفرد غائبدر صچرادى معناسنه (وجهانيد صچراتدى ديمكدر (جهانيد جيم عربينك فتحيله درجيم عجميله درديين يازمش (اول مبتدا (وآن پسر بود خبرى (محصول تركيب) چونكه ايكى عسكر برى برينه يوز كتورديلر

(یعنی رو برو اولدیلر (حاصلی مقابل اولدیلر اول بر کیمسه که صواش میداننده آتین
صچر اتدی اول پسر ایدی ودیدی یعنی بو قطعه‌یی اوقودی ❊ قطعه ❊ آن نه من باشم که
روز جنك بینی پشت من ❊ آن منم کاندر میان خاك وخون بینی سری ❊ (نه حرف نفی معنی جهتنده
باشم فعلنه مقیددر تقدیری آن من نه باشم در (ویامن آن نباشم در فعلدن منفصل اولمغله
هاء رسمیله یازلدی (روز جنك لامیه (بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر (بینیدندن
کوررسین دیمکدر خطاب عام طریقیله (پشت من لامیه (کاندر اصلنده که
اندر در ضرورت وزن ایچون متصل اولدی (میان خاك لامیه در (خون خاکه
معطوف (سری یا حرف وحدت (محصول بیت) پسر دیدی بن اول کیمسه دکلم که صواش
کوننده بنم ارقم کوره‌سین (یعنی فرار دکلم بلکه بن اول کیمسه‌یم که خاك وخون بیننده
بر باش کوررسین (یعنی اول کوردکك باش بنم باشمدر (حاصلی بن میدان کوننده دشمنله صواش
ایدوب کله‌سین خاك وخون میاننده غلطان ایدنم فرار ایدنلردن دکلم (بعض شراح سری
لفظنی یعنی رأسی دیمکله تفسیر ایلمش ظاهر بودرکه یایی ضمیر متکلم ظن ایلمش والا رأسانك
دیمك کرك ایدی (پس یعنی رأسی یاسندن وحدت معناسنی اخذ ایلمك زیاده بعیدر فتأمل
❊ کان که جنك آرد بخون خویش بازی می کند ❊ روز میدان وآن که بگریزد بخون لشکری ❊
(کان که حرف تعلیل (آن اسم اشارتدر مقدر کسه تقدیری کان کس که در (بازی
اویونه دیرلر (روز میدان بازی میکنده وجنك آرده و بگریزده ظرف اولمغه قابلدر
(لشکری یا حرف وحدت (محصول بیت) بن قاچوب فرار ایدنلردن دکلم زیرا اول
کیمسه که صواش کتورر یعنی صواش ایدر کندی قانیله اویون ایدر یعنی
کندی قانیله اوینار میدان کوننده اما اول کیمسه که میدان جنکدن قچار بر لشکرك
قانیله اوینار (حاصلی جنك پیدا ایدن کندی‌یه قیاز اما جنکدن قچان تمام عسکری قیار زیرا انك
قچمه‌سیله عسکره انهزام لازم کلور منه سنده بخون لشکری‌یی بگریزده تعلیق ایلین غریب
ملاحظه‌یه مالك وقادر ایمش ❊ این بگفت وبر سپاه دشمن زد وتنی چند از مردان کار دیده
بینداخت ❊ یعنی بو بیتلری سویلدی وکندینی دشمن لشکرینه اوردی یعنی دشمنه برکزدن
حمله وهجوم ایلدی وایش وصواش کورمش ارلردن برنیجه تنی یعنی شخصی یقدی (حاصلی
برنیجه بهادر ارقتل ایلدی (بعضیلر وبرسپاه دشمن زدك تقدیری وبرسپاه دشمن شمشیر زد
دیمشلر لیکن مراد مذکوردر بودکلدر فتدبر ❊ چون پیش پدر آمد زمین خدمت ببوسید وگفت ❊
بو ایشلردن صکره چونکه باباسی یانه کلدی خدمت یرینی اوپدی ودیدی یعنی طریق ادبی
باباسی اوکنده رعایت ایدوب بو قطعه‌یی سویلدی ❊ قطعه ❊ ای که شخص منت حقیر نمود ❊
تا درشتی هنر نپنداری ❊ ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای کسیدر (که حرف رابط
صفت (شخصدن مراد وجوددر (منت تا ضمیر خطاب (نمود فعل لازم کورندی دیمکدر (تا
ادات تنبیه آگاه اول صاقین دیمکدر (درشت ایری دیمکدر جسامتدن کنایه‌در (نپنداری
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب پنداریدن پنداشتندن دکل ظن ایلمه سن دیمکدر (محصول بیت)
ای شول کیمسه بنم شخصم ووجودم سکا حقیر کورندی غافل اولمه کوده ایریلکنی هنر ظن
ایلیه‌سن یعنی هر ایری کوده لی اهل هنر اولماز وهر کوچك کوده لی بی هنر اولماز (حاصلی شجاعت
وبسالت داد حقدر جسامته وعدم جسامته کوره دکلدر (بیتك اولنده که کلمه‌سی منادی اعتبار
ایدوب معناسنی ای کیمسه بنم شخصم سکا حقیر کورندی دیین استقامت معنادن آگاه دکل ایمش
(بو بیت حکایه اولنده باباسی کندی‌یه حقارت نظریله باقدیغنه ناظردر (درشتی بونده غلظت

شارح مرحوم بو مقامده
من دخل دخل بر ینه
دو شمشدر زیرا کافینك
عربی العباره شرحنده رأسی
ایله تفسیری سری منکر
ایسه‌ده تعظیم ایچون معرف
تنکیر اولنمشدر دیمك اولدیغی
یاندر که مآلده بو کلامی قائل
اولان کندی باشی مرادیدر
وصورتده شارحك (پس یعنی
رأسی یاسندن الخ قولی
بعد در زیرا تفسیر اولان
رأسی یاسندن وحدت معناسی
یم المشدر هله فتأمل کلامی
له تنبیهی علیهنه چیقه‌یوز
للطابع الفقیر اسعد
دابن سید علی وسروری
رد سروری
ورد کافی
زد شمعی
زد ابن سید علی

وخشونت معناسنه اخذ ایلیین غلظت ایلمش ❊ اسب لاغرمیان بکار آید ❊ روز میدان
نه گاو پرواری ❊ اسب لاغرمیان اضافتله توصیف ترکیبیدر (لاغرمیان وصف ترکیبیدر

زد سروری

اورته آرق آت یعنی نه قتی سمز ونه قتی ارق زیرا قتی سمز اولنجه اغرلغندن حرکت ایدهمز
وقتی ارق اولنجه ضعفندن قلداعز پس نه قتی سمز کرك ونه قتی ارق (بکار باحرف صله
وکار ایهام طریقیله مذکوردر زیرا ایشه وصواشه شاملدر نتکه مردان کاردیده‌ده بکدی
(بکار آید مصراع ثانی‌یه مرهوندر (روزمیداندن مراد صواش کونیدر التزاما (گاو صغردر که
عربجه بقر دیرلر (پرواری یاء نسبی ایله بسلی معناسنه‌در یعنی ذبح ایلمك ایچون بسلدکلری
حیوان اضافتی بیانیه‌در (محصول بیت) آورته ارق ات میدان کوننده ایشه وصواشه
کلور یعنی یارار بسلی سمز صغر یارامز (حاصلی جنك آنلری نه قتی سمز کرك ونه قتی ارق

رد ابن سید علی
رد سروری وشمعی
رد کافی
رد سروری وشمعی

اسب لاغرمیانك معناسی یعنی درمیان میدان دیین غریب فارسی بلور ایمش طیب الله تعالی
انفاسه و بلی ارق ات ایشه کلور میدان کوننده وجولان کوننده اینجه بللی ات ایشه یارار دیدیلر
عندیات سویلمشلر عفی الله تعالی عنهما یعنی کورمز میسنکه اینجه بللی اولوب صورتا ضعیف
کورینن ات دیین امثالی اثرنجه یورمشدر ❊ آورده اند که سپاه دشمن بسیار بود واینان اندك
طائفهٔ آهنك گریز کردند ❊ طائفهٔ یاحرف وحدت (همزه حرف توسل آهنك قصد (گریز
اسم مصدردر گریزیدن گریختندن دکل قاچمه معناسنه (محصول ترکیب) روایت ایلمشلردر که
دشمنك عسکری چوق و بونلر ازایدی بونك عسکرندن بر بلوکی قاچمق یعنی فرار قصدین
ایلدیلر ❊ پسر نعرهٔ بزد وگفت ای مردان بکوشید تاجامهٔ زنان نپوشید ❊ یعنی پسر بونلرك
قاچمغه قصدین کورنجه بر نعره اوردی یعنی حیقردی ودیدی ای صواش ارلری چالشك یعنی
صواشدن قاچالك تاکیم عورتلر لباسن کیمیه‌سز زیرا قاچمق ارلره عیبدر (بعض نسخه‌ده
تا برینه یا دوشمش التنده ایکی نقطه ایله (ونپوشید برینه نونله بپوشید دوشمش با ایله یعنی
یا کوشش ایلك و یا عورتلر لباسنی کیك (تاجامهٔ زنان نپوشید اشارتدر شول قصه‌یه که جنك محلنده
قچانه زن لباسنی کیدروب تشهیر ایلدکلرینه ❊ سواران رابگفتن او تهور زیادت گشت و یکبار حمله
کردند شنیدمکه هم دران روز بردشمن ظفر یافتند ❊ سواران جمع سوار ذراتلولردیمکدر
(را ادات تخصیص آتلولرك دیمکدر (بگفتن او باحرف سبب واضافتی مصدرك فاعلنه‌در
(تهور تفعل بابندن مصدردر بی پروا برشیئه دخوله دیرلر بونده مراد هجوم واقدامدر (باحرف
تأکید (یکبار دفعة (یعنی براوغوردن (ظفر غلبه معناسنه‌در (محصول ترکیب) اتلیلرك پسرك

زد ابن سید علی
رد سروری وشمعی
زد شمعی
فیه ما فیه
للطابع

سویلمسی سببیله تهوری زیاده اولدی و براغوردن حمله وهجوم ایلدیلر ایشتدم که همان اول کون
دشمن اوزرینه ظفر بولدیلر یعنی انلره غلبه ایلدیلر ❊ ملك سر وچشمش ببوسید ودر کنار گرفت
وهر روز نظر بیش کرد تاولی عهد خویش ❊ (در کنار گرفت ودراغوش کرد یاننه الدی قوجدی
دیمکدر (ناحیه معناسنه‌در (ولی بونده حاکم معناسنه‌در (وعهد زمان دیمکدر (خویش
کندی دیمکدر و بوندنصکره بر کرد مقدردر حاصلی پسر بوقدر هنرلر ایلدکدنصکره
پادشاه باشنی وکوزنی اوپدی ودخی انی قوجدی وهر کون نظر والتفاتنی اکا زیاده ایلدی حتی
کندی زماننك حاکمی ایلدی حاصلی صاغلغنده یرینی اکا تعیین ایلدی (در کنار گرفتك
معناسی دراغوش کرد یك دست دیین قیدینی زائد ایلمش و بو عبارت وصلتدن
کنایه‌در دین عندی سویلمش وقوجاغنده طوتدی دین ده حق ادایی ایلمامش (ولی عهد
خویش کردك معناسی کندی بدنصکره پادشاهلق اول پسره مفوض اوله دیین ولی عهدك
معناسنی بلمزایمش ❊ برادران حسد بردند وزهر در طعامش کردند خواهرش ازغرفه بدید ودریچه

برهم زد پسر در یافت ودست از طعام باز کشید وکفت محالست که هنرمندان بمیرند وبی هنران
زد سروری وشمعی وکافی — جای ایشان کیرند ❊ خواهر واو رسمیله قز قرداش وایکی شین ضمیری پسره راجعدر (غرفه
غین معجمه نك ضمیله ورانك سکونیله چارطاق دیمکدر (دریچه پنجره در بونده کینك مراددر
یعنی پنجره قپاقلری (برهم زدبری برینه اوردی پسر فهم ایلسون دیو (محصول ترکیب)
پادشاهك پسره زیاده نظر والتفاتیچون قرداشلری حسد ایلتدیلر یعنی ایلدیلر وانی اولدرمك
ایچون یمکنه زهر قاتدیلر قزقرداشی بوحالی چارطاقدن کوردی و پنجره قپاقلرینی بربرینه اوردی
پسر اکلدی والینی طعامدن چکدی ودیدی محالدر که اهل هنر اولنلر اولهلر وهنرسزلر
آنلرك یرینی طوتهلر حکایت اولندن بورایه کلنجه شویله معلوم اولدیکه مذکور پسر هم شجیع
وهم فهیم وذکی اوله ❊ بیت ❊ کس نیاید بزیر سایهٔ بوم ❊ ورهمای ازجهان شود معدوم ❊ (بزیر
باحرف صله زیر الت معناسنهدر که عربجه تحت دیرلر (سایه کولکه (بوم بونده بیقوش دیدکاری
شامتله مشهور طیردر اضافتلر لامیهلردر (ر و اکردن مخففدر (همای یمن ومبارکلکله مشهور
قوشدر که هر کیمسهیه که کولکهسی دوشه پادشاه اولور ویاز یاده اولو دولتلو اولور بوندن غیری
چوق خاصهسین یازارلر برخاصهسیده بودر که هواده بمرطلر و یوریسی هواده چقار وچقدیغی
کبی اوچار (محصول بیت) بیقوش کولکهسی التنه کیمسه کلمز اکرجهانده هما قوشی یوق
اولورسهده یعنی بن اولورسهده سلطنت سزلك اوزریکزده قرار ایلمز ❊ پدر را ازین حالت
اکاهی دادند برادرانش رابخواند وکوشمالی بواجبی داد ❊ (پدررا تقدیری پدرش رادر قرینه
قائم اولدیغیچون ضمیر حذف اولندی (آکاهی یاحرف مصدر (دادند فعل ماضی جمع غائب معنای
لازمیسی طیو ردیلر (کوشمال لغتده قولاق بور مقدر اما اصطلاحده تأدیب معناسنهدر
(یاحرف وحدت ویاتنکیر (بواجبی تقدیری بقول ونصیحت واجبی (یاحرف تنکیر حاصلی باباسنه
زد کافی وشمعی / رد سروری وشمعی — بوحالتدن آکاهلق ویردیلر یعنی پادشاهه بوزهر قصهسنی اعلام ایلدیلر قرداشلرینی دعوت
ایلدی وهر برینه طریق وجو بله پند ونصیحت ویروب تأدیب ایلدی ❊ پس هریکی را
ازاطراف بلاد حصهٔ مرضی معین کرد تا فتنه بنشست ونزاع برخاست ❊ (بلاد بانك کسریله
بلدك جمعی در شهر دیمکدر (مرضی اسم مفعولدر رضی یرضی دن یعنی علم بابانك ناقص
واو یسندن (تاحرف تعلیل (نزاع مفاعله بابنك مصدر ثانیسیدر (برخاست قالقدی یعنی رفع اولدی
رد ابن سیدعلی — کتدی (محصول ترکیب) باباری هر برینی تأدیب تام ایلدکدنصکره هر برینه اطراف بلاددن
رد ابن سیدعلی — راضی اولهجق مقداری حصه تعیین ایلدی تاکیم فتنه اوتوردی یعنی یاتدی ورفع اولدی ونزاع
قالقدی یعنی رفع اولدی کتدی ❊ وکفته انده درویش درکلیمی بخسبند ودو پادشاه در
اقلیمی نکنجد ❊ کلیم کاف عجمینك کسریله ترکیجه کاف عربینك کسریله کلیم دیدکاری
دوشنهجك بساط اعجامیکده متبعلرندن کاف عربیله مسموعدر (بخسبند فعل مستقبل جمع غائب
یاتورلر وایوزلر دیمکدر (نکنجد فعل نفی مستقبل مفرد غائب صغمز دیمکدر (محصول ترکیب)
زد شمعی — اون درویش برکلیمده یاتورلر واویورلر اما ایکی پادشاه اقالیم سبعهدن براقلیمده صغمزلر ❊ قطعه
❊ نیم نانی کرخورد مرد خدای بذل درویشان کند نیمی دکر ❊ نیم یارم دیمکدر نصف
معناسنه (نانی یاحرف وحدت (مرد خدا اهل الله معناسنهدر (بذل درویشان مصدرك
مفعولنه اضافتیدر (کندك فاعلی تحتنده مرد خدایه راجع ضمیردر (نیمی یاحرف وحدت
(محصول بیت) اکرخدادوستی یارم اتمك یرایسه درویشلره وفقرایه بذل وعطا ایدر اول بریاریسنی
یعنی یاریسنی حاصلی النه کیره نك یاریسنی مقصود اتمکی یالکز ییمز دیمکدر وجائزدر که
نیمی دیکردن مراد النه کیرن نیمك یولداشی اولان نیم اوله (معلوم اوله که نیم نانه مضاف اولمق

لازمدر فقدر ❊ ملك اقليمى بكيرد پادشاه ❊ همچنان در بند اقليمى دكر ❊ ملك اقليم لاميه‌در
اقليمك حكومت وسلطنتى معناسنه (باحرف وحدت (محصول بيت) پادشاه بر اقليمك ملكنى
الور ضبط ايدر انكله قانع اولميوب ينه انجلين بر اقليمك ملكنى فتح ايدوب تصرفنه المق قيد
وهواسنده‌در حاصلى هر پادشاه بولسه تمام دنيايى فتح ايدوب تصرفنه الوردى حاصلى درويش
ربع نانله قانع اولور اما پادشاه ربع مسكونله انجق قناعت ايدر ❊ حكايت ❊ طائفهٔ دزدان
عرب برسر كوهى نشسته بودند ومنفذ كاروان بسته ❊ طائفهٔ دزدان عرب اضافتلرى
بيانيه‌در (كوهى ياحرف وحدت (منفذ اسم مكاندر نفذ ينفذدن يعنى نصر بابنده كيچه‌جك
يرديمكدر حاصلى عرب حراميلرينك طائفه‌سى برطاغك باشنده اوتورمشلر ايدى وكاروانك كچديرينى
بغلامشلر ايدى يعنى يولى كسمشلر ايدى (طائفهٔ همزه‌سنى حرف وحدت طوتانلر ايكى وجهله
رد سروری وشمعی خطا ايلمشلر برى بودركه وحدت مقامى دكل زيرا بويله اولسه دزدانك اعرابدن محلى اولمازدى
وثانيا وحدت ايچون منصوص اولان يادر همزه دكل ❊ ورعيت بلدان ازمكايد ايشان مرعوب
ولشكر سلطان مغلوب ❊ رعيت بلدان لاميه‌در بلدان بانك ضميله بلدك جمعيدر شهرلر ديمكدر
(مكايد مكيدتك جمعيدر كه مصدر ميميدر مكر معناسنه كيدك جمعيدر دينى خلاف سويلمش
(مرعوب اسم مفعولدر رعبدن رانك ضميله قورقمش ديمكدر (حاصل تركيب) دخى مذكور
رد سروری وشمعی دزدانك حيله ومكرلرندن شهرلرك رعاياسى قورقمش و پادشاه عسكرى مغلوب ايدى ❊ بحكم
آن كه ملاذى منيع ازقلهٔ كوهى بدست آورده بودند وملجاء وماواى خودساخته ❊ بحكم باحرف
مصاحبت وحكم بونك كبى يرلرده سبب وعلت معناسنه‌در (ملاذ اسم مكاندر صغنجق يرديمكدر
(وياحرف وحدت (منيع محكم معناسنه‌در (قله طاغ باشى قنه‌ده‌ديرلر (كوهى ياحرف وحدت
(بدست باحرف صله (آورده ماضيدن قسم مفرد غائب كتورمش ديمكدر (بودند ادات
جمع زمانيه كتورمشلر ايدى ديمكدر (ملجأ ومأوى بونده ايكيسى برمعنايه‌در صغنجق يريعنى مقام
ومكان (ساخته ايلمش ينه ماضيدن قسم مفرد غائب ايلمش ديمكدر تقديرى ساخته بودند در
(محصول تركيب سلطان لشكرى اول سببدن مغلوب ايديكه محكم صغنجق بريرطاغ
باشندن اله كتورمشلر ايدى وكنديلره مقام ومنزل ايلمشلر ايدى حاصلى برطاغك صرب يرنده
اولورلر ديكه انلره ظفر بولمق مشكل ايدى ❊ مدبران ممالك آن طرف در دفع مضرت ايشان
مشورت كردند ❊ مدبران جمع مدبر دراهل تدبير معناسنه (ممالك جمع مملكت اضافتلر لاميه‌لردر
(دردفع مضرت اضافتى مصدرك مفعولنه‌در (مضرت ميمك فتحيله وتشديديله ضرر معناسنه
مصدر ميميدر ايشانه اضافتى لاميه در (مشورت ميمك فتحيله وشينك سكونى واوك فتحيله
دانشمق ديمكدر ميمك فتحى وشينك ضمى وواوك سكونيله ده لغتدر رشوراده ديرلر شينك ضميله
حاصلى اواطرف مملكتلرينك مدبرلرى دزدان عربك ضررلرينى دفع ايلمكده دانشمق
ايلديلر ❊ كه اكر اين طائفه برين نسق روزكارى مداومت نمايند مقاومت با ايشان ممتنع
كردد ❊ نسق نونك وسينك فتحه‌لريله لغتده نظم معناسنه‌در امابونده اسلوب مراددر
(روزكارى ياحرف وحدت (مداومت مفاعله بابندن مصدردر دوام معناسنه حاصلى
ملازمت ديمكدر (مقاومتده مفاعله بابندن مصدردر مقابله ديمكدر (بامع معناسنه حرفدر
(كردد فعل مضارع مفرد غائبدر كرديدندن انتقال معناسنه يعنى انلر ايله مقابله
وجنك ايلمك امكاندن امتناعه منتقل اولور (محصول تركيب) مشورتلرى بواولديكه اكر بوطائفه
بو اسلوب اوزره برزمان ثبوت ودوام كوسترلرسه بونلر ايله مقابله ومقاتله ممتنع اولور حاصلى
مشكل اولور زيرا وارد فججه زياده اولورلر وهر يرده كه برمفسد وار ايسه بونلره ضم اولور

❊ مثنوی ❊ درختی که اکنون کرفتست پای ❊ بنیروی شخصی برآید زجای ❊ پایدن مراد
کوکدر (یا حرف مصاحبت (نیروی نونك کسریله قوته دیرلر (شخصه اضافتی لامیه در
(یا حرف وحدت (برآید بونده چقار معناسنه در (زجای تقدیری زجا یشدر ضرورت
وزن وقافیه ایچون شین حذف اولندی (محصول بیت) براغاج که شمدی یعنی تازه کوك
طوتمشدر حاصلی یکی دیکلمشدر برشخصك قوتیله یرندن چقار وقوپار یعنی جزئی نسنه‌ایله
چقار (بعض نسخه ده شخصی یرنده مردی واقعدر (برآیدك معناسنی یوقاری کلوردیین
حق اداینی ایده‌مامش (نیروی نونك فتحیله در دیین لغت کتابلرینه مخالف سویلمش ❊ ورش همچنان
روزکاری هلی ❊ بکرد ونش ازبیخ برنکسلی ❊ (ورش اصلی واکرشدر ضرورت وزن ایچون
تخفیف قلندی (همچنان کذلك دیمکدر یعنی الآن اولدیغی کبی (هلی فعل مضارع مفرد
مخاطبدر هلیدندن ترك ایلمك یعنی حالی اوزره قومق حاصلی اهمال ایلمك (باحرف مصاحبت
(کردون بونده قاکلی معناسنه درکه بعض مملکتده عربه یرنده استعمال ایدرلرکه عربجه
عجله دیرلر عینك وجیمك فتحه‌لریله (ایکی شین ضمیر درخته راجعدر (بیخ بای عربینك کسری
وسکون یا ایله کوك دیمکدر (برحرف تأکید (نکسلی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب کسلیدندن   زدشمعی
وکافك ضمی وکسریله لغتدر قرمق واوزمك معناسنه (محصول بیت) اما اکرمعهود درختی برزمان
انچلاین حالی اوزره قویوب اهمال ایدرسك انی کوکندن قاکلی ایله قوپاره مزسن یعنی قاکلی چکر
ایکی اوکوز قوتیله کوکندن اوزه مزسن دیمکدر (هلی فعلنی هشتن مصدرندن اشتقاق ایلین
سهوایلمش (ونکسلی فعلنی کسیختن مصدرندن اشتقاق ایلینده غلط ایلمش ❊ سرچشمه شاید
کرفتن ببیل ❊ چو پرشد نشاید کذشتن بپیل ❊ سرچشمه‌لامیه بکار باشی دیمکدر (شاید بونده
ممکن معناسنه فعل مضارع مفرد غائبدر (باحرف مصاحبت (بیل دمور کورك که یوقاری
ولایتده انکله باغ و بستان بللرلر بعض نسخه‌ده بیل یرینه میل یازار طقیج معناسنه (پر بونده   زدابن سید علی وسروری
چوق معناسنه‌در (نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب ممکن دکل معناسنه (باحرف مصاحبت
(پیل فیل دیمکدرکه اندن معربدر (محصول بیت) بکار باشینی بیل ایله طوتمق وجریاندن
مانع اولماق ممکندر یعنی ازاجق ایکن آقدن منع ایلمکه قابلدر اما چونکه صو چوق اوله یعنی
اقه اقه ایرکله وچوغله انی فیل ایله کچمك اولماز باخصوصکه فیل صو صغری کبی زیاده
یوز کجدر انکیچون مصنف قدس سره فیلی تعیین ایلدی صو اقاغله بالحق چوغلوب فیلله
کچمك اولماز دیین مقامه مناسب سویلمامش اکرچه که فیل بالحقده زبوندر دوه کبی
❊ سخن برین مقررشد که یکی را بتجسس ایشان برکماشتند وفرصت نکاه داشتند تاوقتی که
برسرقومی رانده بودند و بقعه خالی مانده ❊ (سخن مبتدا (برین تقدیری براین (مقرراتفاق مقرر شد   زد سروری
خبرمبتدا (که حرف بیان (بتجسس باحرف صله تجسس تفعیل بابندن مصدردر جاسوسلق
ایلمکه دیرلر برحرف تأکید (کماشتند فعل ماضی جمع غائبدر کافك ضمیله حواله ایلدیلر دیمکدر
(نکاه داشتند حفظ ایلدیلر (تا انتهاء غایت ایچوندر (وقتی یاحرف وحدت (که برسر قومی
(برحرف استعلا (سرتحسین لفظ ایچون (قومی یا حرف وحدت (بقعه پارهٔ اززمین
بونده مراد اولدقلری یردر (خالی بوش دیمکدر تهی معناسنه (مانده لفظ مشترکدر لازم ایله
متعدی بیننده لازم اولنجه بقعه‌لری خالی قالمش دیمکدر و بربود تقدیر اولنمق کرك
متعدی اولنجه بقعه لرینی خالی قومشلر دیمك اولور (و بنه‌بود تقدیر اولنور بوتقدیرجه
(محصول ترکیب) سوز بو اتفاق اوزره مقرر اولدیکه برکیمسه‌یی انلرك جاسوسلغنه
حواله ایلدیلر وفرصت زمانی رعایت ایلدیلر یعنی حفظ ایلدیلر شول زمانه دك که

رطائفه‌نك اوز رینه سورمشلر ایدی و بقعه‌لری خالی قالمش ایدی و یا بقعه‌لرینی خالی قومشلر ایدی
حاصلی برقومی غارت ایلمكه كید وب یرلرینی تنها قومشلر ایدی (برسر قومی رانده بودندك
معناسنی برقومك باشی اوزره سورمشلر ایدی دیمك‌اداد ه قصور ایلمش منه سنده مانده بونده نهاده
معنا سنه‌در دیمك ایكیسنك ماینینی فرق ایدرد كل ایمش (تاوقتی كه برسرقومی رآنده بودندك معناسنی
تاشول زمانه دكین كه اول حرامیلر بركون بركاربان باعثه كتمشلر ایدی دیمك كاربان قیدی
ظنی درقتدبر ✲ تنی چند ازمردآن واقعه دیده وجنك آزموده را بفرستادند تادرشعب جبل پنهان
شدند شبانكاه كه دزدان باز آمدند سفر كرده وغارت آورده سلاح بكشادند وغنایم بنهادند — رد شمعی
نخستین دشمنی كه برسرایشان تاخت خواب بود چند آنكه پاسی ازشب بگذشت ✲ (تندن مراد — رد شمعی
شخصدر (یاحرف وحدت (واقعه دیده ه ایش كورمش معناسنه در تنبیه در كه بونك كبی ایشلره — رد شمعی
مجرب امور دیده ه كیسه‌لر ارسال ایلمك كرك (جنك آزموده ما قبلنه عطف تفسیر كبیدر (را ادات
مفعول ازموده ه را راسنی دیده ه دنصكره یازوب بونده حذف ایلمك ایدی قاعدهٔ سجع دیمك خوب
سویلمامش زیرا سجعه مانع دكل كركسه بونك كبی روابط اولكی فقره نك آخرنده یازلسون
وكركسه ایكنجی واوچنجی وغیرینك نهایتی اولكی فقره‌نك آخرنده وقوعی ارتقدر فتدبر (باحرف
تأكید (فرستادند فعل ماضی جمع غائبدر كوندردیلر دیمكدر ارسال ایلدیلر معناسنه (تاحرف
تعلیل شعب شینك كسری وعینك سكونیله طاغ ایچنده اولان یوله دیرلر جبله اضافتی لامیه در — رد سروری
شعب جبلك معناسی بیانده حرامیلر كذركاهی اولان یوللرینه دیمك كذركاه اداسی یرنده دكل
فتدبر (سفر كرده ده وغارت آورده ده هاء رسمیلر حرف ترتبدر سفرایدوب وغارت كتوروب دیمكدر
(سلاح سینك كسریله یاراق معناسنه درقلیج وغیریسی كبی (غنائم غنیمتك جمعیدر طویملق معناسنه
(نخستین یاء نسبت ونون تأكید ایله اولكی دیمكدر زیرا نخست نونك وخانك ضمه‌لریله وسینك
سكونیله اول دیمكدر (دشمنی یاحرف تنكیر و یاحرف وحدت (برحرف استعلا (وسر تحسین لفظ — ردكافی
ایچون كلمش (تاخت فعل ماضی مفرد غائب چابدی یعنی ایلغار ایلدی (خواب بونده اویقو
معناسنه در (پاس بعض معناسنه در (یاحرف وحدت (محصول تركیب) واقعه كورمش
وجنك صنامش ارلردن برنیچه شخص ارسال ایلدیلر تاكیم اولدقلری طاغ یولنده پنهان اولدیلر
كیجه كه حرامیلر كرو كلدیلر سفر ایدوب وغارت كتوروب سلاحلرین بلارندن آچدیلر یعنی
چوزدیلر وطویملوغی قودیلر اولكی دشمن كه اوزرلرینه ایلغار ایلدی اویقو ایدی یعنی یورغون
كلوب اویودیلر اول قدر كه كیجه دن برمقدار كچدی ✲ بیت ✲ قرص خورشید درسیاهی رفت ✲
یونس اندر دهان ماهی رفت ✲ قرص خورشید دن بونده مراد كونش چوركیدر یعنی جرم
شمس (سیاهی یاء مصدر ایله قراكولق دیمكدر (رفت كتدی دیمكدر بعض نسخه ده رفت یرینه
شد واقعدر معنی بردر (یونس یعنی یونس پیغمبر علیه السلام (اندر ادات صله (ماهی یاء اصلیه ایله
بالق دیمكدر اضافتی لامیه دربیتده ادات تشبیه مضمردر (محصول بیت) دزدان خوابه
طالدی كانه كه قرص خورشید ظلمانه كتدی حضرت یونس ده دهان ماهی یه كتدی اویقویه
زیاده طالوب منغمس اولدقلرندن كنایه‌در حاصلی شدت خوابدن تعبیردر ✲ مردان دلاوران
ازكمین بدرجستند ودست همرایكان بركتف بستند ✲ كمین كاف عربینك فتحی ومیمك
كسریله پوصویه دیرلر (بدر باء صله ایله طاشره دیمكدر (جستند فعل ماضی جمع غائب صچرادیلر
دیمكدر (دست همه لامیه در (را ادات تخصیص (یكان یكان یانك فتحی وكسریله وكاف
عجمیله برر بر دیمكدر عربیده احاد دیرلر همزه‌نك ضمیله (بر بونده حرف صله‌در (كتف كاف
عربینك فتحی وتانك كسری ایله وسكونیله یغرن معناسنه در وفارسیجه شانه دیرلر بونده مراد

آرد در (بستند فعل ماضی جمع غائب اردینه بغلدیلر دیمکدر (محصول ترکیب) دزدان که
قوی او یقویه طالدیلر بهادر ارلر پوسودن طاشره صچرادیلر و بر بر رالری یی اردلر ینه بغلدیلر
* بامداد ان بدرکاه ملك حاضر آوردند همه رابکشتن اشارت فرمود * (محصول ترکیب)
ایرتسی پادشاه درکاهنه جیمنی احضار ایلدیلر شاه جیمنك قتلنه اشارت بیوردی * اتفاق
دران میان جوانی بود که میوهٔ عنفوان شبابش نورسیده وسبزهٔ کلستان عذارش نودمیده *
اتفاق اصلنده اوتفاق ایدی واوحرفدر حروف مجهوره دن وتا حرفدر حروف مهموسه دن
بینهماده تنافر وتباعد اولدیغیچون واوی تایه قلب اید وب تایی تایه ادغام ایلدیلر اتفاق
اولدی الف ونون تنوینده ن مبدلدر (دران میان اول اورته ده یعنی انلرك ارا سنده (جوانی یا
حرف وحدت (که حرف رابط صفت میوه یمش وهمزه اضافت ایچون کلمشدر (عنفوان اول
معناسنه در (شباب بونده یکیتلك دیمکدر وشین ضمیر جوانه راجعدر (نو نونك فتحیله یکی دیمکدر
جدید معناسنه در (رسیده ماضیدن قسم مفرد غائب ایرشمش بودلفظی مقدردر (سبزه سینك فتحی
وهاء رسمیله چمن معناسنه در اما ها سز یشل رنك معناسنه در (کلستانه وکلستانك عذاره اضافتلری
لامیه لردر (عذار بونك کبی یرلرده صقال بتن یره دیرلر (دمیده ماضیدن قسم مفرد غائب بونده
بتمش دیمکدر (ینه بر بود مقدردر (محصول فقرتین) اتفاق اول حرامیلرك اراسنده برجوان وار
ایدیکه آنك تازه یکیتلکی میوه سی یکی ایرشمش ایدی حاصلی جوانلغك اولی ایدی یعنی تازه جوان
ایدی دخی عذاری کلستانك سبزه سی یکی بتمشیدی یعنی خطی تازه کلمش ایدی * یکی ازوزرا پای
تخت ملك بوسه داد وروی شفاعت برزمین نهاد وگفت این پسر همچنان ازباغ
زندگانی برنخورده وازریعان جوانی تمتع نیافته توقع بکرم اخلاق خداوندی آنست که بخشیدن
خون او بر بنده منت نهی * پای تختدن مراد سریر ایاغیدر (بوسه داد بحسب لغت بوسه
ویردی دیمکدر اما اوپدی معناسنده مستعملدر معلوم اوله که بعض الفاظ عجم دادن ودهیدن
وبونلرك مشتقاتیله مستعملدر بوسه داد ودشنام دادی کبی (روی شفاعت بیانیه در (همچنان
انجلاین یعنی یولداشلری اولان حرامیلر کبی الآن معناسنه مستعملدر بونده ده جائزدر که الآن
معناسنه اوله (باغ زندکانی بیانیه (زنده دیری دیمکدر (والف ونون زائد ادات جمع شکلنده
اولدیغیچون هاء رسمی کاف عجمیه یه ابدال اولمش (یا حرف مصدردر (زندکانی وزندکانه
برمعنایه در دیرلك دیمکدر (بر بونده میوه در یمش معناسنه (ریعان رانك فتحی ویانك سکونیله
اول معناسنه در (عرب ریعان الشباب دیر اول جوانی معناسنه (تمتع تفعل بابندن مصدردر
انتفاع معناسنه یعنی فائده لنمك (نیافته فعل نفی ماضی یعنی ماضیدن قسم مفرد غائب بولمامش
معناسنه (توقع رجا دیمکدر امید معناسنه (بکرم با حرف مصاحبت (یا حرف صله من معناسنی
متضمندر توقعه متعلق اخلاقه اضافتی لامیه در خلقك جمعیدر خانك ضمی ولامك ضمی
وسکونیله خداونده اضافتی بیانیه در (توقع مبتدأ وآنست خبری (که حرف بیان (بخشیدن
با حرف صله (خونه اضافتی مصدرك مفعولنه در (واو ضمیرینه لامیه در (بر بنده تقدیری
براین بنده در (منت نهد منت نهدك مفعول صریحی (وبخشیدن وبر بنده غیری صریحی
(محصول ترکیب) وزرادن بریسی پادشاهك تختنك اياغنی اوپدی یعنی تعظیم وتبجیل ایلدی
وشفاعت یوزینی یره قودی ودیدی بو اوغلان اول یولداشلری کبی الآن دیرلك باغندن
میوه یمشدر یعنی هنوز کنج یاشلیدر (دخی جوانلق اولندن متمتع اولمامشدر حاصلی یکیتلکه
طویمامشدر یعنی دخی کنجدر پادشاهك کرم اخلاقندن امید اولدر که بونك قانن باغشلمقلغنی
بو بنده نك اوزرینه منت قویه یعنی امیدم اولدر که کرم ایدوب بونی عفو ایلیه سین بونده

مطلب

ریمسانی ربیع معناسنه اولوب حاصل دیمکله تعبیر ایدنلر خطا ایلمشلر (توقع بکرم اخلاق خداوندی آنستك معناسی خداونده منسوب اولان اخلاق حمیده دخی کرم ایله بنم امید ورجام اولادر دین اخلاق حمیده دخی کرم ایله دیدیکنده ابهام ایلمش (بخشیدن خون او معناسی اول جوانك قانی باغشلمغله دیین باء صله معناسندن بی خبر ایمش ✱ ملك روی از ین سخن درهم کشید وموافق رأی بلندش نیامد وکفت ✱ (روی درهم کشیدك معناسی یوزنی پورتاردی و بورشدردی دیمکدر (موافق رأی اضافتی اسم فاعلك مفعولنه در (وبلنده اضافتی بیانیه در (یعنی پادشاه وزیرك مذکور کلامندن یوزنی پورتاردی (ورأی بلندینه موافق کلمدی ودیدی (بعض نسخده بلند برینه جهان بین دوشمش وموافق رأی بلندش فقره سی ماقبلنده فقره یه مقام تعلیلده در دین واو عاطفه نك وجودینه ملتفت اولمامش فتدبر ✱ بیت ✱ پرتو نیکان نکیرد هر که بنیادش بدست ✱ تربیت نا اهل راچون کردکان بر کنبدست ✱ پرتو ضیا واثر معناسنه در (نیکانه اضافتی لامیه در پرتو مبتدا (نکیرد فعل نفی مستقبل مفرد غائب کیریدندن طوتماز دیمکدر خبر مبتدادر (هر که اصلنده هر کس که در نتکه سابقا مفصل بیان اولندی (بنیاد بنا معناسنه در بونده اصل ونسل مراددر (شین ضمیر که یه راجعدر (نا اهل رانا حرف نفی اهلیتی نفی وسلب ایدر (را ادات صله در بامعناسنه نا اهله دیمکدر یعنی ناجنسه و بد اصله دیمکدر (چون واو رسمیله ادات تشبیه در (کردکان اکثر اعجام ایکی کافی بله عجمی اوقودیلر واولکیسی مکسور وبعضیلر ثانیسی عربی وبعضلر عکسنجه قوز دیمکدر که عربجه جوز دیرلر جیمك فتحیله (بر حرف استعلا (کنبد کاف عجمك ضمیله قبه معناسنه در تعریب ایدوب جنبذه دیرلر جیمك وبانك ضمه لریله (محصول بیت) ایولر پرتوینی طوتماز یعنی قبول ایلمزهر کیمسه که سرشت وخلقتی یارامز در حاصلی ایولردن نور وفر آلوب متأثر اولماز (مصراع ثانی مصراع اولك تنویر وتوضیحی ایچون کلمشدر (یعنی نا اهل وناجنسه تربیه ایلك قبه اوزره قوز قومق کبیدر یعنی قبه او زره قوز قرار ایلمدیکی کبی بد اصله تربیه تأثیر ایلمز ✱ نسل وتبارا ینان منقطع کردن اولیترست وبیخ و بنیاد ایشان براوردن بهتر که آتش نشاندن واخکر کذاشتن وافعی کشتن و بچه نکاه داشتن کار خرد مندان نیست ✱ نسل معروف ترکیجه دول دیرلر (تبارتانك فتحیله بونده قوم وقبیله مراددر (اینانه اضافتی لامیه در (این اسم اشارتدر قریبه (الف ونون ادات جمعدر ذوی العقولدن اولدیغیچون (منقطع انفعال بابندن اسم فاعلدر فعل ثلاثی یه مطاوعدر قطعته فانقطع کسدم کسلدی دیمکدر بونك کبی یرلرده اسم فاعل اسم مفعول معناسنه در کسلمش دیمکدر (کردن ایلمك یعنی کسلمش ایلمك حاصلی کسلمك دیمکدر (اولیتر ایکی ادات تفضیلدن مرکب اسمدر اولکیسی عربیدر که اصلنده لامك فتحیله در لامی مکسور اوقومق دأب عجمدندر پس بونده ترتأکید ایچون کلمشدر انجق بیخ باء عربینك کسریله کوکدر (بنیاد اصل معناسنه در (ایشانه اضافتی لامیه در (حضرت شیخ تفنن قصد ایدوب قریبدن بعیده انتقال بیوردی (برآوردن بونده چقارمقدر قلع وقمع معناسنه بیخ و بنیاد مقدم مفعولیدر نتکه نسل وتبار منقطع کردنك مقدم مفعولیدر (بهتر یکرك دیمکدر و ینه برسبن وتامقدردر (که حرف تعلیل (آتش نشاندنك مقدم مفعولیدر نشاندن لفظ مشترکدر آتش ایله مستعمل اولسه سیوندرمك معناسنه در امادرختله مستعمل اولسه دیکمك معناسنه در عربجه غرس دیرلر غینك فتحیله طاش دیکمکده ده استعمالی بویله در اما انسانده اقعاد واجلاس معناسنه وبر کیمسه یی بر مصلحت اوزره نصب ایلمکده دیرلر بعض شراح اصلنده نصب معناسنه در و بونده اطفا معناسنه در دیمش و بعضیسی نصب معناسیله اطفانك مناسبتی چندان واضح دکلدر اما اجلاس معناسیله مناسبتی واضحدر دیمش ظاهر بودر که معنای اشتراکدن ایکیسیده آکاه

زد سروری وشمعی وکافی
ردشمعی
زد کافی

بعضیلرد یدیلر که کردکانك اصلی کرده در کاف عجمك کسریله وکاف عجم هاء رسمیدن بدلدر ✱

اولمامش فتأمل (اخکر کاف عربینك فتحیله کوز دیمکدر قورمعناسنه (کذاشتن ترك ایلمك (افعی عینك فتحیله عربیدرانکرك یلاننه دیرلر اماعجم کسرعینله اوقورتکه سائرلرینی بویله ایدر (بچه‌بای عربینك فتحی وجیم عجمی ایله یاوری جوجه ده دیرلر (کار خرد مندان لامیه‌در ومبتدا نیست خبری (محصول ترکیب) بیت سابقله بوترکیب مقول ملکدر بیورر که بونلرك اصل ونسلنی منقطع ایلمك اولی رکدر وبونلرك کوکنی ودیبنی یرندن اوز وب چقارمق یکرکدر زیرا آتشی سوندروب قورینی الیقویوب اهمال ایتمك ویلانی اولدروب یاوروسنی اولدرمیوب صقلمق وبسلمك عاقللر ایشی دکلدر بعض نسخه‌ده نشاندن یرینه کشتن یازار ینه لفظ مشترکدر اولدرمك آتش سوندرمك بیننده پادشاه بیوردیغنك حاصلی ونتیجه سی بودر که جمیعنی قتل ایدوب هیچ برینی ترك ایلمامك کرك (معلوم اوله که آتشدن وا فعیدن صکره رایازمق وبچه دن صکره برهمزه ایله شین ضمیر یازمق صحیح نسخه‌لره مخالفدر ❊ قطعه ❊ ابر اکر آب زندکی بارد ❊ هرکز از شاخ بید برنخوری ❊ ابر بلوط (زندکی دیرلکدر حیات معناسنه (بارد فعل مضارع مفرد غائبدر لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده متعدیدر یاغدیرر معناسنه (شاخ دال وبداق دیمکدر بیده اضافتی لامیه‌در (بید باء عربینك کسریله سکوت اغاجنه دیرلر (بر بونده یمش معناسنه‌در (نخوری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب یمزسین دیمکدر (ابر مبتدأ وجملهٔ شرطیه خبر وبارد فعل شرط وآب زندکی مقدم مفعولی وفاعلی تحتنده ابره راجع ضمیر ونخوری جزاء شرط (بر مفعول صریحی (ازشاخ غیرصریحی (محصول بیت) بولوط اکر آب حیات یاغدیررایسه‌ده هرکز سکوت دالندن میوه یمزسین بونده بارد مجازا بارند معناسنه‌در دیین معنای اشتراکدن غافل ایمش (بعید دکلدر که دنیله ازا براکر آب زندکی بارد دیین احتیاجسزتکلفه دوشمش اصلنده فعل لازمدر یاغمق معناسنه اما بونده یاغدرمق معناسی مقصوددر دیین معنای اشتراکدن آکاه دکل ایمش ❊ با فرومایه روزکار مبر ❊ کزنی بوریا شکر نخوری ❊ با حرف صله یاخود مصاحبت (فرومایه الحق اصلاو (یعنی بد اصل ناجنس دیمکدر (روزکار بونده ازمان واوقات معناسنه‌در (مبر فعل نهی مفرد مخاطب ایلتمه معنای لازمیسی صرف ایله دیمکدر (کز که حرف تعلیل (نی قامش بوریایه اضافتی لامیه‌در (بوریا بردرلو حصیردرقارغی قامشندن طوقنور اناطولیده ودیار عربده فقرا استعمال ایدرلر زیرا مشهور ومعروف حصیردن اوجوزدر (شکر نخورینك مفعول صریحی وازنی غیرصریحی (محصول بیت) الحق اصلاو ناجنس کیمسه‌یه روزکار ایلتمه یعنی تربیه‌سنه اوقات وایام صرف ایلمه وآنکله روزکار کچورمه زیرا بوریاقمشندن شکر یمزسین حاصلی بد اصل ناجنسه سعی وکوشش صرف ایدوب اندن صلاح ورشد توقع ایلمك همان نی بوریادن شکر تحصلنی رجا ایلمك کبیدر ❊ وزیر این سخن بشنید طوعا وکرها بپسند وبرحسن رأی ملك افرین خواند وکفت انچه خداوند دام ملکه فرمود عین حقیقتست که اکر درسلك صحبت آن بدان تربیت یافتی یکی ازیشان شدی امابنده امیدوارست که بصحبت صالحان تربیت پذیرد وخوی خردمندان کیرد که هنوز طفلست وسیرت بغی وعنادان کروه درنهادوی متمکن نشده است ❊ طوعا وکرها تمیزلکله منصوب مصدرلردر (یعنی دیلرد یلمز فارسیجه خواه وناخواه دیرلر حاصلی ملك ظاهرا مقر ومنقاد اولدی اما باطنا کریه کوردی (دام ملکه جملهٔ معترضه علم بدیعده دعایی مشتمل جملهٔ معترضه‌یه حشو ملیح دیرلر (که حرف تعلیل (سلك دیزیه ودیزی ایپلکنه دیرلر صحبته اضافتی بیانیه‌در (بدان یرامازلر دیمکدر (یافتی حکایت حال ماضی بولایدی دیمکدر (شدی ده بویله‌در (امیدوار امیدلو دیمکدر زیرا وار ادات نسبتدر (که حرف بیان (بصحبت با حرف

ردّ شمعی وسروری وکافی

ردّ ابن سید علی وسروری وکافی

ردّ شمعی وسروری
ردّ ابن سید علی
ردّ کافی

سبب (پذیرد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده غلامه راجع ضمیردر (كیرد فعل مضارعدر سابق كبی (كه حرف تعلیل (هنوز الآن دیمكدر (بغی تعدی معناسنه در (عناد سركشلك (آن كروهدن مراد دزدان عربدر (نهاد خلقت وطبیعت دیمكدر (متمكن ثابت دیمكدر (محصول تركیب) وزیر شفیع چونكه پادشاهدن مذكور كلامی ایشتدی ظاهرا طاعتله وباطنا كراهتله بكندی و پادشاهك حسن رأی وتدبیرینه آفرین اوقدی یعنی تحسین ایلدی دخی دیدی اول نسنه یی كه پادشاه ملكی دائم اولسون بیوردی عین حقیقتدر زیرا اكر بواوغلان اول یرامزلرك مصاحبتی دیزیسنده وانلرك صراسنده تربیت بولیدی بیوردیغكز كبی انلرك بری اولوردی امابن قولك امید ایدركه صلحا مصاحبتی سببیله تربیت قبول ایلیه وعقلا خوینی طوته زیرا الآن تازه اوغلاندر واول حرامیلر بلوككنك بغی وعناد طریق وروشی طبیعتنده ثابت اولوب قرارطوتمامشدر (بونده طفل بیوردیغی مجاز طریقیله در زیرا بوقاروده نوخط جوان بیورمشیدی پس ایكی كلام تعارض ایدرامدی طفل بیوردیغی تازه لكله تعبیر ایلمك كرك كه تناقض اولمیه (از ایشان شدی فقره سنك اوانده واو عاطفه ایراد ایلمین شرطی جزاسز قومشدر (وحقیقتستی همزهٔ مجلتبه ایله یازانلر املاده خطا ایلمش (عین حقیقتستدنصكره حرف تعلیلی یعنی كه ترك ایدنلر مقصوده واصل اولمامشلر ❊ ودر حدیثت كه (ما من مولود الا وقد یولد علی فطرة الاسلام ثم ابواه یهودانه وینصرانه ویمجسانه ❊ واو حرف حالدر (حدیثست تقدیرنده درحدیث وارد وثابتست (كه حرف بیان ورود (ما حرف نفی (من حرف صله بریره متعلق دكل (مولود اسم مفعولدر طوغمش معناسنه بونده ولد مراددر الاحرف استثنا (واو حرف حال (قد حرف تحقیق (یولد فعل مضارع مفرد مذكر غائب مبنی للمفعول (علی حرف جر یولدیه متعلق (فطرة مجروردر علی ایله معناسی خلقتدر اسلامه اضافتی لامیه در (ثم حرف عطف ابواه تثنیه ایلدی تغلیب طریقیله (یعنی ابی امه تغلیب ایلمش افظا مرفوع مبتدأ (ضمیر محلا مجرور مضاف الیه مولوده راجع (یهودانه مولوده راجع ضمیرله فعل مضارع تثنیهٔ مذكر غائب مبنی للفاعلدر تفعیل بابندن الف ضمیری ابوانه راجعدر یهودی ایدرلر (وینصرانه یهودانه كبیدر هرخصوصده نصرانی ایدرلر دیمكدر (نصران شامده بركویك اسمیدر بودین اول اول كویك خلقندن ظهور ایلدیكیچون اكا نسبت ایدوب نصرانی دیدیلر (ویمجسانه سابقلر كبیدر بابده وصیغه ده مجوسی آتشه طپانه دیرلر فارسیجه كبر دیرلر كاف عجمك فتحیله یعنی مجوسی ایدرلر دیمكدر (محصول معنی) موالیددن برمولود طوغماز الاخلقت اسلام اوزرینه یعنی دین اسلام قابل وایمانه مستعد خلق اولور شویله كه كندی حالی اوزره قالوب خلاف دین اسلام بركیمسه یه مقارن اولماز سه مؤمن موحد قالور (پس باباسی واناسی انی یهودی ایدرلر یهودیلر ایسه ونصرانی ایدرلر نصرانیلر ایسه ومجوسی ایدرلر مجوسیلر ایسه وزیرك بوحدیثی سوقندن فهم اولنور كه مذكور پسر طفل اوله لیكن حكایه نك اولی جوانلكنی كوستر رعلی كل حال حكایه تعارضدن سالم اولماز الا تجوز ارتكاب ایله معلوم كه وزیر كلامنی حدیث شریف ایله تأیید ایلدیكی كبی بوایكی بیتله تأیید ایدر ❊ قطعه ❊ بابدان یار كشت همسر لوط ❊ خاندان نبوتش كم شد ❊ با حرف صله با حرف مصاحبت (بدان بدك جمعیدر یرامزلر دیمكدر (یار یولداش (كشت فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمكدر (همسر بونده باشدش دیمكدر (حضرت لوطه اضافتله خاتونی مراد اولور (خاندان اهل بیت معناسنه در نبوته اضافتی لامیه در (شین ضمیری حضرت لوطه راجعدر یعنی حضرت لوطك پیغمبرلك

ردشمعی
رد ابن سیدعلی وشروری
وشمعی وكافی

مطلب

خاندانی واهل بیتی (کم شد کاف عجمینك ضمیله یتدی یعنی ضلالته دوشدی (محصول بیت)
حضرت لوطك خاتونی یرامزلره یاخود یرامزلرله یار اولدی یعنی یرامزلره قوشلدیغیچون
حضرت لوطك اهل بیتی اولدیغی کم اولدی یعنی ضایع اولدی (حضرت شیخ دیمك استر که مذکوره
خاتون حضرت لوطك همسریکن وحرم نبوت اولمشیکن یعنی منبع هدایت اولان نبوته
اضافتله شرف بولمش خاندان عظیم الشان ایکن ضلالت اهلنه قوشلماغله ضاله اولدی
غرض یرامزلره مصاحبت ایدوب بدکارلرله یار اولمانك طبیعت انسانیهده قوة تأثیرین
بیاندر (نبوتش ضمیرینی همسره ارجاع ایدوب معناسی اول خاتونك نبوتی خاندانی ضایع
اولدی دیین خاتونه نبوت اثبات ایلمش بو خود جائز دکل ❊ سك اصحاب کهف روزی — زدشمی
چند ❊ پی نیکان کرفت ومردم شد ❊ (سك سینك فتحی وکاف عجمیله کلب دیمکدر یعنی
کلبك اصحابه اضافتی لامیهدر وکهفه کذلك (مغارهیه کهف دیرلر (اصحابك کهفه
اضافتی ادنی ملابسه ایلهدر (بونجه ییللر انده یاتوب انده محفوظ اولدقلری چوندر (روزی
یاحرف وحدت (چند جیم عجمك فتحیله نیچه دیمکدر (پی بونده بای عجمك فتحیله ایزوآرد
معناسنهدر نیکانه اضافتی لامیهدر (نیکان نونك کسریله وکاف عجمیله نیکك جمعیدر ایولر
دیمکدر (کرفت فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر فاعلی تحتنده ضمیرسکه راجعدر
مردم بونده انسان دیمکدر (محصول بیت) اصحاب کهفك سکی بر نیچه کون ایولر ایزین
وآردین طوتدی یعنی ایولره اویدی ومردم یعنی انسان مرتبهسنه واصل اولدیکه انسانله
جنته بله کیرسه کرك نتکه مشکوة انوارده بیورر که (عجل ابراهیم (وکبش اسمعیل (وناقهٔ
صالح (وبقرهٔ موسی (وحوت یونس (وحمار عزیر (ونملهٔ سلیمان (وهدهد بلقیس (وکلب اصحاب
کهف (وناقهٔ محمد علیهم الصلوة والسلام بونلر جمیعا اما کلب قوچ صورتنده جنته داخل اولورلر
(پس بونده سك قیامتده آدم صورتنده متمثل اولوب جنته کیرسه کرك دیین عندی
سویلمش (مردم بونده مفرد در مرد معناسنه دین مردمی بیلمزایمش (حضرت لوطك
زوجهسی حکایهسی واصحاب کهف قصهسی کتب تفاسیرده وشروح احادیث شریفهده مفصل
یازلدیغیچون بونده بیانی ترك اولندی ❊ این بکفت وطائفهٔ از ندماء ملك باو بشفاعت
یار شدند تا ملك از سرخون او در کذشت وکفت بخشیدم اکرچه مصلحت ندیدم ❊
این بکفتك فاعلی وقائلی وزیر شفیعدر (طائفهٔ یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل — زدشمی وکافی ردشمی
(ندماء ظاهر بودر که بونده ندما مصاحبلر معناسنه اوله اما لغتلرده بو جمع بولنمدی
بلکه ندیم باده مصاحبنه دیمشلر وجمعی ندام کلور کسر نونله دیمشلر ملکه اضافتی
لامیه (باحرف مصاحبت (او وزیره راجعدر (بشفاعت باحرف ظرف (یار بولداش
بونده قرین مراد در (تا حرف تعلیل (سرخون او سابقا تحقیق وبیان اولندی یعنی قانی
هوای وسوداسندن (در حرف تأکید (کذشت بکجدی (بخشیدم فعل ماضی
متکلم وحده بغشلدم دیمکدر (محصول ترکیب) وزیر شفیع بوحدیث شریفی وبوایکی بیتی
اوقودی وپادشاه مصاحبلرندن برطائفه انکله شفاعتده یار اولدیلر تا کیم پادشاه اوغلانك قانی
دوکمك هواسندن بکجدی دخی دیدی قانی سکا بغشلدم اکرچه لایق ومناسب کورمدم ❊ رباعی ❊
❊ دانی که چه کفت زال بارستم کرد ❊ دشمن نتوان حقیر وبیچاره شمرد ❊ دانی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر استفهامی متضمن (که حرف بیان (زال بونده رستم داستانك باباسی مراد در
(کرد کاف عجمك ضمیله بهادر دیمکدر اضافتی بیانیهدر (دشمن شمردك مفعول اولی (وحقیر
مفعول ثانیسی (بیچاره حقیره معطوف (شمرد بونده مصدر معناسنهدر زیرا نتوانده رائحهٔ

ردابن سید علی
ردابن سید علی وسروری

استقبالیت ملحوظدر صایمق دیمکدر ✿ دیدم بسی آب زسر چشمهٔ خرد ✿ چون بیشتر آمد شتروبار ببرد ✿ سرچشمه بکار باشی دیمکدر (خرد خانک ضمی ورانک سکونیله اوواق دیمکدر ازاجق معناسنه (شتر دوه (بار بونده یوکدر حمل معناسنه ککسر حالیله (محصول رباعی) خطاب عام طریقیله بیورر بلورمیسین باباسی زال پهلوان و بهادر رستمه نه دیدی بوندنصکره اوچ مصراع مقول زالدر یعنی دشمنی حقیر و بیچاره صایمق اولماز حاصلی زبون اعتقاد ایلمک اولماز (بو بیت مقام تعلیلده درز براچوق کوردک که اوواچق وازاجق بکار باشندن صوچونکه زیاد. کلدی دوه یی یوککیله کتوردی یعنی کاه اولور که دشمن قوتلنور واندن سزمدیکک ایشلر ظهور ایدر (رباعی یرینه قطعه یازان بلمز ایمش (رستم کرد کاف عربیله دینلر خطا ایلمشلر ✿ فی الجمله وزیر پسر را بخانه برد و بناز ونعمت بپروردواستاد وادیب بتربیتش نصب کرد تاحسن خطاب و رد جواب وسائر آداب ملوکش بیاموختند تادر نظر همکنان پسندیده آمد باری وزیر ازشمائل واخلاق در حضرت ملک شمهٔ می کفته که

ردسروری وشمعی
ردسروری وشمعی

تربیت عاقلان دروی اثر کرده است وجهل قدیم ازجبلت او بدر برده ملک را ازین سخن تبسم آمد وکفت ✿ بیت ✿ عاقبت کرک زاده کرک شود ✿ کرچه با آدمی بزرک شود ✿ (فی الجمله حاصل کلام بعض نسخهده استاد وادیب واو عطفله واقعدر (فی الحقیقه بیاموختند وعاقلان کلمهلرینه مناسب بودر ونسخهده بونی اقتضا ایدر فتأمل (بپروردک ونصب کردک فاعلی وزیر مذکوردر (کردند یازانلر فاعل ملاحظهسنی ایلمشلر ونسخهدن غافل اولمشلر (ادیب فعیل بمعنی فاعلدر ادب تعلیم ایدیجی کیمسه ادیبدنصکره را یزانلر موجود نسخهلره مخالف یازمشلر (تا حرف تعلیل (حسن خطاب یعنی هرکسه لطف وحسنله تکلم وخطاب ایلمکی ورد جواب یعنی رد جوابی حسن واطفله حاصلی وجه معقول ایله جوابی رد ایلمکی (سائر بونده جمیع معناسنه در (آداب ملوک لامیهدر پادشاهلره لایق ادبلر دیمکدر (شین ضمیر پسره راجعدر (تاحرف تعلیلدر حتی معناسنه (همکنان هانک فتحی وکاف عجمینک کسریله لفظ مشترککدر جمع واقران وامثال بیننده حاصلی اسم جمعدر (شمائل شمالک جمعیدر شینک کسریله (واخلاق خلقک جمعیدر خانک ضمی ولامک ضمی وسکونیله عطف تفسیر قبیلندندر کوزل خویلر دیمکدر (حضرت بونک کبی یرلرده حضور معناسنهدر (شمه بونده ازاجق معناسنهدر (یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه یی حرف وحدتدر دیین بلمز ایمش (که حرف رابط مقول قولدر (تربیت عاقلان مصدرک فاعلنه اضافتیدر (در حرف ظرف (یاخود حرف صله. (وی ضمیری پسرهدر (تربیت عاقلان مبتدا (اثر کرده است خبری (جبلت خلقت معناسنهدر (بدر برده لغتده طشره ایلتمش دیمکدر اما مراد اخراج وازاله در. (ملک را بونده را حرف صله در. (تبسم کلمسمک حاصلی خندهیه کلدی و بو بیتی اوقودی (کرک ایکی کاف عجمیله در اولکیسی

ردشمعی

مضمومدر ورا ساکن (باآدمی انسان ایله دیمکدر (بزرک بانک وزانک ضمهلریله ورانک سکونی وکاف عجمیله اولو و بیوک معناسنه در (بزرک شود بیوک اولور و بیور (محصول کلام) وزیر اوغلانی اوینه ایلتدی وناز ونعمتله بسلدی واستاد وادیبی اوغلانک تربیهسنه نصب ایلدی تاکیم حسن خطابی ورد جوابی اکا تعلیم ایتدیلر وسلاطین آداب وارکانی جمله اکا اوکرتدیلر حتی اقران وامثالی نظرنده مقبول کلدی (سوق کلام اول معنایی افهام ایدر که وزیر اوغلانی اوغل ایدنمش اوله که انکله بوقدر تقید ایلمش (برکره وزیر انک شمائل واخلاقندن پادشاه حضورنده برمقدارین سویلدیکه عقلا تربیهسی اکا تأثیر ایلمشدر وجهل قدیمی انک خلقت وطبیعتندن چقرمش پادشاهه بوسوزدن کلسمک

كلدی ودیدی عاقبت قورد انیکی قورد اولور اکرچه که انسان ایله بیور یعنی قورد انیکی انسان
النده بیورسده بر تجلغی ترك ایلمز (كه تربیت عاقلان ما بعدیله وزیرك مقول قوانه داخل
اولمیوب بلکه حضرت شیخ وزیرك مقصودنی بیان ایراد ایلمك ایچون کتورمشدر دیین کلامك
روحنه واصل اولمامش فتأمل ❋ سالی دو برین بر آمد طائفهٔ اوباش محلهٔ در او پیوستند وعقد
مرافقت بستند تا بوقت فرصت وزیر رابا دو پسرش بکشت ونعمت بی قیاس برداشت ودرمغارهٔ
دزدان بجای پدر بنشست وعاصی شد ملك دست تحیر بدندان کرفت وکفت ❋ سالی یا حرف
وحدت (برین بو تربیت ورعایت اوزرینه کلدی یعنی بو حال اوزره برایکی ییل کچدی (طائفهٔ
همزه اضافت ایچون کلمش وحدت ایچوندر دیین خطا ایلمش (اوباشدن بونده لوندلر مراددر
(اوباشه اضافت بیانیه در (محله یه اضافت لامیه در (در حرف صله او ضمیری پسره راجعدر پیوستند
اولاشدیلر وقاوشدیلر حاصلی انکله مختلط اولدیلر عقد عینك کسریله دوکم وباغ مرافقته اضافتی
بیانیه در (تا بونده حتی معناسنه در (بوقت با حرف ظرف واضافت لامیه در (محصول ترکیب)
برایکی ییل بوحال مذکور اوزره کچدی وزیرك محله سی لوندلری اوغلانه قارشدی وانکله الشدیلر دخی
یولداشلق عقدنی باغلدیلر یعنی اتفاق ایلدیلر (تا فرصت وقتنده وزیری ایکی اوغلیله قتل ایلدی
وبی حد وبی قیاس نعمت قالدردی وحرامیلر مغاره سنده باباسی یرنده اوتوردی وعاصی اولدی
سوق کلامدن فهم اولان بودر که مذکور پسر سردارلری اوغلی اوله پادشاه ایشدیجک
حیرت الینی دندانیله طوتدی یعنی الینی حیرتندن ایصردی ودیدی ❋ قطعه ❋ شمشیر نیك
ازآهن بدچون کند کسی ❋ ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس ❋ شمشیر شینك فتحی وکسریله
قلج نیکه اضافت بیانیه در ایو قلج (کندك مفعول صریحیدر (وآزاهنی غیر صریحیدر (بده
اضافتده بیانیه در یرامز دمردن دیمکدر (چون واو اصلیه ایله استفهام انکاری بی مفید در
(کسی یای وحدتله فاعل کنددر (ناکس الحق دنی الاصل دیمکدر (بتربیت با حرف سبب (نشود
فعل نفی مستقبل شویدندن اولماز دیمکدر اسمی تحتنده ناکسه راجع ضمیر وخبری کسدر (ای
حکیم جملهٔ معترضه (محصول بیت) پادشاه حیرتدن الینی ایصردی ودیدی ایو قلیجی یرامز دمردن
نیجه ایدر بر کیمسه یعنی بر نسنه نك اصلی یرامز اوله انی بر کیمسه نیجه ایو ایدر ایدی ای عاقل ناکس
دونی الاصل تربیتله کس اولماز حاصلی اصلی یرامز تربیتله ایو اولماز نشودی شدندن اشتقاق
ایلین مصادر احوالندن غافل اولورمش ❋ باران که درلطافت طبعش خلاف نیست ❋ در باغ
لاله روید ودرشوره بوم خس ❋ باران یغمور (که حرف رابط صفت (لطافت طبع لامیه
شین بارانه راجعدر (خلاف ظرفك فاعلیدر (در باغ رو یدك ظرفیدر (لاله مفعولی اکر متعدی
اعتبار اولنورسه وتضمین طریقیله لازم اعتبار اولنورسه لاله مبتدأ (ورو ید خبری
(رو یدك صله سی بیتمقدر نسنه اولور مثلا ازسبیش وازوکبی (درشوره در باغه معطوفدر
(بوم یردر زمین معناسنه پس شوره بوم چورق یر دیمکدر که انده اوت بتمز (خس خانك فتحی ایله
چورچوب معناسنه در (محصول بیت) باران که انك اطافله طبعنده خلاف یوقدر یعنی هر یرده
طتلی یاغر هیچ بر یرده ککرك یغمازبویله ایکن باغده لاله بتورر (وشوره یرده چورچوب
بتورر یا خود انك سببیله باغده لاله بتر وچورق یرده خار وخس حاصلی هر یرك نسه
استعدادی وارایسه انی بتورر معلوم اوله که سید علی زاده ظاهر بودر که رو یدرو یاند معناسنه در
اشتراك ویا مجاز طریقیله دیدوکنه سروری اعتراض ایلمش لیکن اعتراضی قانون مناظره
اوزره دکلدر فتأمل (وشوره بوم چورق یر دیدوکنه ده دخل ایلمش که مفرد ظن ایلمش دیو حال
بو که تفسیرندن هیچ بر وجهله افراد اکلا نمز زیرا عربی تفسیرنده ارض ذات ملح دیمش وترکیده

رد كافی

رد كافی

عربی لغتلرده اوباش الناس
الاخلاط دیمش یعنی ناسك
درتیسی اوشاب ده دیرلر
رد سروری

چوراق بر پس دخلی برنده دكل ولفظ شوره مضافدر بومه ليكن همزه ضرورت وزن ايچون
حذف اولندی ديدوكيده فاسددر زيرا اصلی بوم شوزه ايدی اضافتله صكره اضافتدن قطع
ايدوب تركيب مزجی ايلديلر پس بالفعل اضافت دعواسی باطلدر (رويدی رستندن اشتقاق
ايلين اشتقاق احوالنی بلز ايمش * ديكر * زمين شوره سنبل برنيارد * درو تخم عمل ضايع مكردان *

رد سروری
رد كافی

زمين شوره بيانيه در بوم شوره كبی نتكه ذكر اولندی زمين مبتدأ (برنيارد فعل نفی استقبال مفرد
غائب لغتده يوقاری كتورمز ديمكدر اما بونده حاصل ايلمز و بتورمز ديمكدر خبر مبتدادر
(وسنبل مقدم مفعوليدر وضميری زمين شوره يه راجعدر (تخم عمل بيانيه در (مكردان فعل نهی
مفرد مخاطب ايله ديمكدر تخم عمل مفعول اولی (ضايع مفعول ثانيسی (محصول بيت)چوراق بر
هركز سنبل كتورمز پس زمين شوره ده تخم عملكی ضايع ايله يعنی سنبل بتورمكيچون اكاسعی
وكوشش ايله كه بی فائده در تخم عمل عبارتلرينی واو عاطفه ايله ايراد ايلين معنايه واصل دكل
ايمش * نكويی بابدان كردن چنانست * كه بد كردن بجا بی نيك مردان * نكويی ياحرف

رد شمعی وكافی

مصدر ايلك ديمكدر (بابدان باحرف صله كردنك نكويی مفعول صريحی و بابدان غيرصريحی
(چنانست مصراع ثانی يه مرهوندر (كه حرف بيان بد كردنك مفعول صريحی (و بجای غيرصريحی
جای عهده وحق معناسنه اولنجه باحرف ظرف اولور اما مقحم اولنجه باحرف صله در واضافتی
لاميه در (نيك مرد تركيب مزجيدر اصلنده تركيب اضافی ايدی يعنی مرد نيك صكره اضافتی
فسخ ايدوب تركيب مزجی ايلديلر كه قانونلری بودر (مردان الف ونون ادات جمعدر
(محصول بيت) يرامزلره ايلك ايلمك ايولره يارامزلق ايلمك كبيدر يعنی ايكسيده يرامزدر حاصلی
يارامزلره رعايت وتعظيم ايلمك ايولره اهانت وتحقير ايلمك كبيدر نامعقولقده ياخود مراد بواوله كه
يرامزلره رعايتك عوضی اهانتدر وايولره اهانتك عوضی رعايتدر زيرا بددن بد كلور هرنقدر كه
ايلك ايلسك نيكدن نيك كلور هرنقدر يارامزلق ايلسك والله تعالی اعلم * حكايت * سرهنك
زادهٔ رابردر سرای اغلمش ديدم كه عقل وكياستی وفهم وفراستی زائد الوصف داشت هم
ازعهد خردی آثار بزركی در ناصيهٔ او پيدا * سرهنك چاوش وچری باشی اغلرده بوايكی
كيمسه يه تعيين ايلمش پس نيجه كيمسه يه تعميم ايلين يانلدن تعميم ايلمش (زادهٔ ده ياحرف وحدت
وهمزه حرف توسل ورا ادات مفعول (برظرفيت افاده ايدر (درسرای اضافتی لاميه در (اغلمشه

رد سروری وكافی
ردسروری وشمعی

اضافتده بويله در (اغلمش همزه نك ولامك ضمی وغينك سكونی وميمك كسريله جنكيز خان
نسلندن بر پادشاهك اسميدر پس ايكی ضمه ايله دينلر ابهام ايلمشلر (كه حرف رابط صفت
كياست زيركلك ياحرف تنكير (فراست عطف تفسيری كبيدر (ياحرف تنكير (زائدالوصف
وصفدن بيرون (عهد خردی لاميه (عهد زمان وخرد اوواق بونده كوچك مراددر ياحرف
مصدر (آثار اثرك جمعيدر بونده نشانلر مراد(در بزركی يه اضافت لاميه در(ياحرف مصدر (ناصيه
لغتده آلين اوزرنده اولان صاچه ديرلر بونده آلين مراددر (يعنی پيشان پيدا لايح واضح ديمكدر
(محصول تركيب) سلطان اغلمش قپوسنده برسرهنك زاده كوردم كه عقلی وزيركلكی وفهم
وفراستی وصفدن زياده ايدی يعنی بواوصافی تقريروتعبيردن ووصف وبياندن بيرون ايدی
اوواقلغی زماننده دخی اولولق آثاری ودولت وسعادت نشانلری آلننده ظاهر وهويدا وباهر ونمايان
ايدی يعنی عظيم الشان اولاجغی كوچكلوكندن معلوم ايدی * بيت * بالای سرش زهوشمندی *
می تافت ستارهٔ بلندی * بالا بونده اوست معناسنه در عربجه فوق ديرلر سره اضافتی لاميه در شين
ضمير سرهنك زاده يه راجعدر (را حرف ابتدا (هوش اوصدر يعنی عقل (مند ادات نسبت ياحرف
مصدر می تافت حكايت حال ماضی يلدرار دی يعنی تابان ودرخشان اولوردی ديمكدر (زهوشمندی

بوفعله متعلقدر (ستاره فاعل میتافندر بلندی یه اضافتی بیانیه در (بلند یوجه دیمکدر رفعت
معناسنه (محصول بیت) سرهنك زاده نك باشی اوزره اوصلولغندن رفعت کوکبی تابان
ودرخشان ایدی یعنی کوچکلکندن صاحب عز وسعادت اوله جغنه سیماسی دلالت ایدردی
(حاصلی جبیننده آثار سعادت ودولت نجمی لامع ودرخشان ایدی بالای سرش اولنده بردر تقدیر
ایدوب در بالای سرش دیین فارسی بلمز ایمش زهو شمندی ستاره یی بیاندر دیین ابو بیان ایلامش
☼ فی الجمله مقبول نظر حضرت سلطان آمد که جمال صورت وکمال معنی داشت ☼ که حرف تعلیل
(جمال کوزللکدر حسن کبی صورتدن مراد شکلدر یعنی روی (ومعنادن مراد اخلاق واطوار یعنی امور

ردابن سید علی
رد کافی

باطنی (داشت لغتده طوتدی دیمکدر اما استعمالده وارلقدن عبارتدر (محصول ترکیب) حاصل کلام
مذکور جوان نظر سلطانك مقبولی کلدی یعنی پادشاهك مقبولی اولدی زیرا شکلی وصورتی
کوزل وکمال اخلاق واطواری وارایدی حاصلی ظاهری و باطنی معمور ایدی زیرا هم حسن
صورته وهم کمال سیرته مالك ایدی ☼ وحکما گفته اند توانگری بهترست نه بمال و بزرگی بعقلست
نه بسال ☼ توان مطلق قوتدر (گر کاف عجمك فتحیله کاردن مخففدر ادات فاعل بجی معناسنه
توان ایله ترکیب اولمغله غنی معناسنی افاده ایدر که ترکیجه زنکین دیرلر (یا حرف مصدردر (با حرف

شاهدی
نه جاه ایله در نه مال ایله در
بکم اولولق کمال ایله در

مصاحبت (هنر صنعت وصنعتده مهارته دیرلر اما استعمالده عیبه مقابلدر که عربجه منقبت
دیرلر میمك وقافك و بانك فتحیله مقابلی مثلبتدر عیب معناسنه (بزرك اولو (یا حرف مصدر
اولولق دیمکدر بونده عظمت ونباهت شان مراددر (محصول ترکیب) وحکما وعقلا دیمشلردر که
غنیلك و بایلق هنر ایله در یعنی معرفت وکمال ایله در مال ایله واسباب دنیویه ایله دکلدر
واولولق و بیوکلك عقل ایله در ییل ایله دکل یعنی سن وسال ایله وچوق یشامق ایله دکل
یعنی عقلا نظرنده عاقل وکامل جوان نادان پیرسال خورده دن معزز ومکرمدر حاصلی
عقل وکمال اولمایجه چوق یشامق فائده ایلمز دیمکدر ☼ ابنای جنس او برحسد بردند و بخیانتی
متهم کردند ودر کشتن اوسعی بی فائده نمودند ☼ ابنای جنسدن مراد سائر چاوش زاده لردر
(با حرف مصاحبت (خیانت معروف (یا حرف وحدت یاسز ایراد ایدنلر جمیع نسخه لرده
مخالف یازمشلر (کشتن او مصدرك مفعولنه اضافتیدر (محصول ترکیب) اول سرهنك
زاده نك ابنای جنسی اکا حسد ایلدیلر یعنی پادشاهك منظور نظری ومقبول خاطری
اولدیغنی قسقندیلر و برخیانتله انی متهم ایلدیلر وقتلنده بی فائده سعی کوستردیلر اما
کارکر اولمادی مصراع ☼ دشمن چه کند چومهربان باشد دوست ☼ مهر محبت (بان

رد سروری و کافی

ادات فاعلدر بجی معناسنه (محصول مصراع) دشمن نه ایلمکه قادردر چونکه دوست اهل
محبت وشفقت اوله یعنی برکیمسه که برکیمسه یی دوست و یار ایدینه دشمن بیك درلو اغوا ایدرسه
دوستلغی بوماز ☼ ملك پرسید که موجب خصمی ایشان در حق توچیست گفت در سایهٔ
دولت خداوندی همکنانرا راضی کردم مگر حسود را که راضی نمیشود الا بزوال نعمت من ☼ که
حرف بیان (موجب بونده سبب معناسنه در اضافتی لامیه در (خصم بونده دشمندر (یا
حرف مصدر (همزه اضافت ایچون کلمشدر که لامیه در (سایهٔ دولت بیانیه در
(خداوندی یه اضافتده بویله در (یا حرف نسبت (همکنان جمع (را ادات مفعول (مگر
ادات استثنا (حسود را ادات مفعول (که حرف تعلیل (لا حرف استثنا (با حرف مصاحبت
(زوال مصدردر زال یزول دن یعنی نصر یا بنك اجوف واوی سندن گیتمك معناسنه (نعمته
اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (ومنه اضافت لامیه در (محصول ترکیب) پادشاه بونك

رد سروری وشمعی وكافی

خصوصنده بد خواهلرك ایلدكاری مكر وحیله یه مطلع اولیجق بوكه سؤال ایلدیكه انلرك سنك حقكده خصومتلرینك سببی ندر یعنی عداوتلرینه باعث ندر پس دیدیكه پادشاهك سایهٔ دولتنده جمیع قپوقولنی راضی ایلدم الا حسودی كه راضی اولماز الا بنم نعمتمك زوالیله یعنی مرادلری بنی باب سعادتكزدن مهجور ونعمتكزدن دور ایلمكدر ❊ دولت واقبال خداوندی باد پاینده ❊ دولت واقبال بونك كبی یرلرده عطف تفسیر قبیلندندر (خداونده اضافتی لامیه‌در (یا حرف نسبتدر (باد موقع دعاده فعل امر غائب صیغه‌سیدر یعنی پادشاهك دولت واقبالی دائم اولسون دیمكدر صحیح نسخه‌لر بویله واقعدر تقدیری دائم و یا باقی وثابت وباجاوید در (پس بو الفاظك بریسنی كتابنده اثبات ایدنلر صحیح نسخه‌لره مخالفت ایلمشلر وقتاكه بسر الابزوال نعمت من دیدیسه لازم اولدی پادشاهك دعاسیله تعقیب ایلمكه اگرچه كه رومده عادت ابتدای كلامده دعا ایلمكدر (مثلا سلطانم صاغ اولسون دیرلر اند نصكره تكلمه ابتدا ایدرلر ❊ قطعه ❊ توانم آنكه نیازارم اندرون كسی ❊ حسودرا چه كنم كوز خود برنج

رد سروری
رد ابن سید علی

درست ❊ توانم فعل مضارع متكلم وحده توانیدندن قادرم دیمكدر (آن اسم اشارتدر و برزا مقدر در تقدیری توانم آنرادر (كه حرف بیان (نیازارم فعل نفی استقبال متكلم وحده بونده متعدیدر انجتمم دیمكدر لازمنده كوز انجنیم معناسنه (اندروندن مراد خاطردر جوف دیمین اصابت ایلمامش (كسی به اضافت لامیه‌در (حسودرا را ادات مفعول (كنم فعل مضارع متكلم وحده در كندندن بونده ایلیم دیمكدر تقدیری چه چاره كنمدر (حسود كنمك مقدم مفعول اولی (وچه مفعول ثانیسی (كوكه حرف تعلیل (واو ضمیری حسوده راجعدر (خود بونده رومضمه ایله وواو رسمیله كندی معناسنه‌در (برنج با حرف ظرف رنج رانك فتحیله زحمته دیرلر

وسروری

(بادر متضمن اولدیغی معنای ظرفیتی تأكیدایدر (بایه زائد دینلر زائد دیمشلر (درست سین وتا ادات خبردر همزهٔ مجتلبه ایله یازانلر همزه‌یی زائد یازمشلر (محصول بیت) قادرم اكاكه كیمسه‌نك خاطرینی پریشان ودلنی رنجیده ایلیم یعنی هیچ بروجهله كیمسه‌یی آزار ایلیم اما حسوده نه چاره ونه درمان ایده‌یمكه اول كندودن رنج و بلاده در یعنی حسد ممتنع الازاله برذاتی

رد ابن سید علی
وسروری

وجبلی مرضدر آنی اندن رفع ایدوب ازاله‌سنه قادر دكلم ❊ بمیر تا برهی ای حسود كین رنجیست ❊ كه از مشقت آن جز بمرك نتوان رست ❊ بمیر با حرف تأكید میر فعل امر مفرد مخاطب اول دیمكدر عربجه مت دیرلر (تا حرف تعلیل (برهی با حرف استقبال رهی رانك فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطبدر قورتلاسن دیمكدر (كین اصلنده كه این در (كه حرف تعلیل واین اسم اشارتدر حسده (رنجیست یا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (مشقت آن اضافتی لامیه‌در ورنجه اشارتدر (بمرك با حرف مصاحبت مرك موت معناسنه‌در (رست بونده رستن معناسنه درز یرانتوانده بوی استقبالیت واردر (محصول بیت) ای حسود اول تاكیم مرض حسددن خلاص بولاسن زیرا بوحقد وحسد برالمدر كه انك مشقتندن موتدن غیری علاجله خلاص بولمق ممكن دكل یعنی حقد وحسد برمرضدر كه چاره ودرمانی موت وفوتدر زیرا امر ذاتی وجبلیدر ❊ قطعه ❊ شور بختان بآرزو خواهند ❊ مقبلانرا زوال نعمت وجاه ❊ شوربخت بونده بدبخت معناسنه در اصلنده قرشورش طالعلو دیمكدر (الف ونون ادات جمعدر (شور بختان مبتدا (وخواهند فعل مضارع جمع غائب خبر مبتدا استرلر دیلرلر (وبارزو با حرف مصاحبت وآرز و الف ممدوده ایله شوق واشتیاق معناسنه‌در خواهنده متعلق یعنی مفعول غیر صریحیدر (مقبلان اصحاب اقبال معناسنه‌در (والف ونون ادات جمعدر (را ادات تخصیص (زوال خواهندك مفعول صریحیدر ونعمته اضافتی مصدرك

فاعلنه اضافتیدر (وجاه نعمتــه معطوف جاه منصب معناســنه در (محصول بیت) بدبخت
و برکشــته طالع اولنلر اهل اقبــال ودولتك ارزو واشتیاقله نعمت وجاهلرینك زوالنی استرلر یعنی
کندولری کبی تمام عالمی شــوره بخت و بی نعمت وجاه اولدقلرین استرلر (بیت) ای نجاتی استریمش
یـقلانی یـقلان ❊ آنکیچون هب کوزلر بی وفا اولسون دیرین ❊ کر نبیند بروز شــبپره چشم ❊
چشمهٔ آفتاب راچه کناه ❊ نبیند فعل نفی استقبال مفرد غائبدر بینیدندن اکر کورمزسه دیمکدر
بروز با حرف ظرف روز بونده کوندز معنــاسنه درکه عر بجه نهار دیرلر شبپره اصلنده وصف ترکیبیدر
شبله پریدندن کیجه او چوبجی معنــاسنه صکره یراســه جنسنه اسم اولدی پس چشم ایله وصف
ترکیبی اولدی کیجه کوروب کوندز کورمین کیمسه یه یراسه کوزلی دیمکدر (چشمهٔ آفتاب بونده عین — رد ابن سید علی
الشمس معنــاسنه در کونش چشمه سی اضافت بیانیه در (را حرف اختصاص (چه کناه تقدیری چه — رد شمعی
کناهست (محصول بیت) اکر یراسه کوزلی اولان کیمسه کوندز کورمزسه آفتــاب چشمه سنك نه — رد شمعی
کناهی وار یعنی اول شخصك کوندز کومدکی آفتابك قصورندن دکلدر بلکه کندینك اول مرضندندر — رد ابن سید علی
(بونك تقــدیری چشم شــبپره ایلین وصف ترکیبی دن آکاه اولمدیغنــدن ترکیب اضافی یی — وسروری وکافی
ارتکاب ایلمش (واکر روزده شــبپره نك کوزی کورمیه دینده اثر نجه کتمش (مصراع ثانینك — رد سروری
معنــاسنی آفتاب چشمه ســنك نه کناهی وار (زیرا بو قبــاحت شمسدن دکلدر بلکه یراســه نك
کندو ســندندر دیین مصراع اولده ایلدوکی خطــایی تأییــد وتأکید ایلمش (بعض شراح
شبپره عبارتنك اصلی شبپرنده در دیمش و بعضیلر رد ایدوب شبپره اصل وضع اوزره لغتدر دیمش
وبعضیسی حق بودر که شب پرنده دن مأخوذ اولمغــه مانع یوقــدر دیمش (لیکن حق بودر که
اوچی بیله اصابت ایلمــامش زیرا اصلنــده پرندهٔ شبدر سائر مشــتقاتدن اولان ترکیبلر کبی
(شبپره چشمك معنــاسنی ای عینه دیین معلومدر که ایکی اولکیــلر کبی وصف ترکیبیدن آکاه
اولمامش ❊ راست خواهی هزار چشم چنان ❊ کور بهــتر که آفتــاب سیاه ❊ راست بونده
کرچك وطوغری معنــاسنه در (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر دیلرســك معنــاسنه
یعنی معنــای شرطی متضمن در جواب حق بودر دیمکدر (هزار بیك دیمکدر عربجــه (الف
دیرلر لامك ســکونیله اسم عدد در مبتدا واقع اولمش (چشم چنان موصوفك صفتنه اضافتی
قبیلندندر و ممیز هزار (کور مبتدای ثانی (بهــتر خبری وجملهٔ اسمیه خبر مبتدای اولدر که
من تفضیلیه معنــاسنی متضمندر (آفتــاب مبتدا (سیــاه خبری (محصول بیت) طوغریسین
دیلوب کرچکین اســترسك بیك یراسه کــوزلینك کبی کور اولمق یکر کدر قرص آفتــاب
سیاه اولمقدن زیرا برقاچ شبپره کوزلی کیمسه اعمی اولمقدن عالمه ضرر مترتب اولمــاز اما آفتــاب
سیاه اولمقدن تمــام عالمی ظلمت قپلار (اکر خواهی که هزار چشم چنــان یعنی شــبپره چشمی
کبی کور اولمق یکر کدر آفتــاب ســیاه اولمقــدن راست دیلرســك (پس راست خواهی معنی
جهتنده شرط محذوفه جوابدر دیین تطویل کلام ایلمش بلا فائده زیرا معنی دیدیکمز کبیدر — رد ابن سید علی
بویله دکل سن صحیح دیلرسك بیك یراســه کوزی کبی کوزی کور اولمق اولیدز آفتــاب ســیاه — ردسروری
اولمقــدن دیین مقصود بیتــه واصل اولمــامش بیتــك معناســنك تحقیقنده اولمقوله بیــك دانه — دکافی
چشم اعمی ونابینــا اولمق یکدر آفتــاب بی نور وضیا اولمقــدن دیین اولمقوله بیــك دانه چشــم
عبــارتنده ابهام ایلمش ❊ حــکایت ❊ یکی از ملوك عجم حکایت کــنند که دست تطــاول
بمال رعیت دراز کرده بود وجور واذیت آغاز ❊ که حرف بیــان (دست تطاول بیانیه تعــدی
وظــلم الینی دیمــکدر با حرف صله (مال رعیت لامیه (دراز کرده بود اوزاتمش ایدی (دراز
دالك فتحی وکسریله اوزون دیمــکدر بونده دست تعــدیدن عبــارتدر (اذیت فتح همزه

وكسر ذال وتشديد يا ايله رعيت وزنى اوزره انجمك ديمكدر ايذا معناسنه (اغاز دنصكره
بركرده بود تقدير اولنوركه اولكى فقره يه مطابق اوله (محصول تركيب) عجم پادشاهلرندن
برينى حكايت ايدرلركه تعدى وظلم اليني مال رعيته اوزاتمش ايدى وجور وجفا وايذايه
باشلمش ايدى ❊ خلق ازمكائد ظلمش درجهان برفتند واز كربت جورش راه غربت كرفتند ❊
خلقدن مراد سلطنتى التنده اولان قومدر (مكائد مساجد وزنى اوزره جمع مكيده در
جمع كيد دينلر اصابت ايلديلر (ظلمه اضافتى بيانيه در (درحرف صله جهان عالم (برفتند
بونده طاغلديلر ديمكدر (كربت كافك ضميله لغتده غم وغصه ديمكدر (امابونده شدت

رد ابن سيد على وسرورى وكافى وشمعى

معناسنه در جوره اضافت لاميه در (شين ضمير (يكى را ازملوك عجمه راجعدر راه غربت لاميه
(محصول تركيب) حكمى وامرى التنده اولان خلق ظالمنك مكر وحيله لرندن عالمه طاغلوب
كتديلر دخى جور وجفاسى شدت والمندن ترك اوطان ايدوب غربت يولين طوتمشلر يعنى
ديار غربت اختيار ايتمشلر ايدى ❊ چون رعيت كم شد ارتفاع ولايت نقصان پذيرفت وخزينه
تهى ماند و دشمنان ازهرطرف زور آوردند ❊ چون ادات تعليل (كم كاف عربينك فتحيله
اكسك معناسنه در كاف عجمك ضميله ديبن معنايى كم ايلمش ارتفاع افتعال بابندن مصدر در

رد سرورى

محصول معناسنه ولايته اضافتى لاميه در مراد مملكتدر (نقصان نونك ضميله مصدردر
غفران وزنى اوزره (پذيرفت باى عجمك فتحيله فعل ماضى مفرد غائب قبول ايلدى ديمكدر
(تهى تانك فتحى وكسريله وهانك كسريله خالى معناسنه در يعنى بوش (ماند
فعل ماضى مفرد غائب قالدى ديمكدر (محصول تركيب) چونكه رعيت اكسلدى محصول
مملكت نقصان قبول ايلدى خزينه دخى بوش قالدى دشمنلر ده هرجانبدن زور كتورديلر
يعنى هرجانبدن غلبه وهجوم كوستر ديلر زيرا محصول رعايادن وتجاردن حاصل اولور
بونلر ايسه ظالمدن غيرى مملكته فرار ايلديلر ايدى پس محصولى كيمدن آلسون ❊ قطعه ❊
هركه فريادرسى روز مصيبت خواهد ❊ كودر ايام سلامت بجوانمردى كوش ❊ فريادرس
وصف تركيبيدر رسيدندن كيمسه نك مددينه ايريشجى يه ديرلر (يا حرف تنكير يا حرف وحدت
(روز مصيبت اضافتى فى معناسنه در (خواهد فعل ماضى مفرد غائب فاعلى هركه ده كه يه راجع
تحتنده ضمير ومفعولى فريادرس (ظرف زمانى روز مصيبتدر (كوخطاب عام (در حرف
تأكيد (ايام سلامت اضافتى فى معناسنه در (با حرف صله (جوانمرد سخى معناسنه وصف
تركيبيدر يا حرف مصدر (كوش فعل امر مفرد مخاطبدر سعى ايله يعنى طورش ديمكدر
(محصول بيت) هركيمسه كه مصيبت كوننده يعنى باشنه برايش دوشوب برحاله اوغراد وغنده
مدديه وفريادنه ايريشجى بركيمسه استرايسك اول كيمسه يه دى ذوق وصفا وسلامت ورفاهيت
ايامنده سخا وكرم وخلقله حسن معامله يه سعى وكوشش ايله يعنى وقت ضرورتده يار وياور
ومعين ومعاون ديلين كيمسه يه سويله فراغت وحضور زماننده هركسه عزت وحرمت اوزره

رد سرورى

اول تاكيم سكا احتياج وقتنده هركس فريادرس ومغيث اوله فريادرسى ياسنى حرف مصدر
ديبن ظن ايلمشدر جوان مرد رجل شاب معناسنه ده كلور ديبن عندى سويلمش ❊ بندهٔ
حلقه بكوش ارننوازى برود ❊ لطف كن لطف كه بيكانه شود حلقه بكوش ❊ بندهٔ حلقه
بكوش اضافتى بيانيه در (زيرا حلقه بكوش وصف تركيبيدر قولاغى حلقه لى ديمكدر (معلوم
اوله كه رسوم اعجامدندرزر خريده عبيدينك قولاغنه حلقه بجورمك تاكيم آزاد اولردن
ممتاز اوله يعنى يومش اوغلانلرندن كه رومده اكا قپو اوغلانى ديرلر فرق اوله دپو
(ار اكردن مخففدر ادات شرط (ننوازى فعل نفى استقبال مفرد مخاطب (نواز يدندن بونده

فتحه د ه ضمه ده جائزدر اوخشامز ایسك دیمكدر (برودفعل مستقبل مفرد غائبدر (رو یدندن كیدر دیمكدر (نوازی نواختدن دیین اشتقاق ایلین بلمز ایمش ورودی رفتن دن اشتقاق ایلین ده بلمزایمش (لطف كن فعلنك مقدم مفعولیدر وتكرار تأكید لفظی قبیلندندر (و بنه لطف ثانیده نصكره بركن مقدر در (كن فعل امر مفرد مخاطبدر كنیدندن ایله دیمكدر (كه حرف تعلیل (بیكانه باء عربینك كسری وكاف عجمیله یاد معناسنه در یعنی آشنا اولمین كیمسه (شود فعل مضارعدر یعنی فعل مفرد غائب شو یدندن اوله دیمكدر اسمی تحتنده بیكانه به راجع ضمیر وخبری حلقه بكوش (بیكانه مبتدأ ومابعدی خبری (محصول بیت) حلقه بكوش قوللكی یعنی عبد مملوككی اكر اوخشامز ایسك یعنی رعایت ایلیوب جفا ایدر ایسك قاپودن كیدر یعنی قچار فرار ایدر حاصلی جوره تحمل ایده میوب سنی ترك ایدوب كیدر (امدی لطف ایله یعنی تعظیم وتبجیل ایله كه بیكانه حلقه بكوشك اوله حاصلی ایلك اوزره اولكه هركس سكا بنده مثال اوله حضرت شیخ بو بیتده محتمل الضدین صنعتنی رعایت ایلمش تأمل تدبر ❋ روزی در مجلس اوكتاب شاهنامه همی خواندند در زوال مملكت ضحاك وعهد فریدون ❋ روزی یا حرف وحدت اوضمیری پادشاه مذكوره راجعدر بونده كتاب شاهنامه دن مراد ظاهرا فردوسینك شاهنامه سی اوله زیرا بو اسمله مشهور اولدر انكیچون اضافتله ذكر ایلدی (همی خواندند اوقورلردی دیمكدر حكایت طریقیله (در حرف ظرف زوال مصدردر ذهاب وزنی اوزره زال یزول دن یعنی نصر بابنك اجوف واویسندن (مملكته اضافتی مصدرك فاعلنه در (ضحاكه اضافتی لامیه در (ضحاك وفریدون قصه لری سابقده مفصل بیان اولندی (محصول تركیب) بركون مذكور پادشاهك مجلسنده شاهنامه كتابنی اوقورردی ضحاكك مملكتی زوالی خصوصنده یعنی انك كبی قهار وقوتلی پادشاهك مملكت وسلطنتنه زوال نیجه كلدی وفریدون بریتیم بی كس شاه زاده ایكن نه وجهله پادشاه اولدی دیو شاهنامه نك بوراسی اوقورردی ❋ وزیر ملك را پرسید كه فریدون كنج وملك وحشم نداشت بروپادشاهی چه كونه مقرر شد ❋ حشم حانك وشینك فتحه لریله خدام معناسنه در اما بونده امام نووی شرح مسلم حدیثنده بیوردیغی مراددر (حشم الرجل من تعصب له وخدمه من یخدمه وتعصب له یعنی كشینك حشمی شول كیمسه در كه كشی یه تعصب ایلیه واول متعصبه خدمت ایلیه اول كشی یه خدمت ایلین اول كشی تعصب ایلیه (فریدون ضحاكك حشمیدر كه ضحاكه تعصب ایلدی وفریدونه خدمت ایلدی ضحاكه خدمت ایلین ضحاكه تعصبده ایلدی زیرا ضحاك اوموزنده بتن ایكی یلانه بینسنی یدرمك ایچون كونده ایكی كیمسه هلاك ایدردی اول جهتدن هركس خوف ایدوب مملكتندن فرار ایدردی (وفریدون بن آتبین قواتوغنه صغنوردی وضحاكه عدو اولوردی بوجهتدن یاننه جم غفیر جمع اولدی وجمیعا ضحاكه دشمن اولدیلر پس بركون علی الغفلة ایلغار ایدوب باصوب باشین كیسدیلر وفریدون تختنه چقوب پادشاه اولدی مذكور توار یخده یازیلانك مجملیدر تفصیلین مراد ایدینن حمدی مستوفی تاریخنه و شاهنامهٔ فردوسی یه مراجعت ایلسون (محصول كلام) وزیری پادشاه ظالمه سؤال ایلدیكه فریدون بریتیم وبی كس شاهزاده ایدی خزینه وملك وحشمی وخدامی یوق ایدی اوزرینه پادشاهلق نیجه مقرر اولدی وضحاك كبی صاحب عظمت وقدرت پادشاهه نه وجهله ظفر بولدی ❋ كفت آنچنانكه شنیدی خلق بروی بتعصب كرد آمدند وتقویت كردند پادشاهی یافت ❋ خلقی یا حرف وحدت نوعیه در بربلوك خلق دیمكدر (بر حرف استعلا اوضمیری فریدونه راجعدر (با حرف مصاحبت (تعصب معروف (كرد آمدند كاف عجمینك كسریله جمع اولدیلر دیمكدر (تقویت

زد سروری

معلوم اوله كه ضحاك ماریكه انواع ظلمله شهرتكیر براحمق بدكار شاه اولوب خلق كندندن امن وامانی قالدرد قلری ایچون یلانه منسوب ایدوب یلان كبی مضر وغدار ظالم ضحاك دیدیلر یوخسه حقیقتده اموز لرنده ایكی یلان خلق اولوب یومی ایكی آدم بینی ییرلر ایدی دیدكاری بی معنی ترهات كلاملر عجم وضاعلرینك تصنع واكاذیبلرندندر زیرا عقل سلیم بونی غایتله بعید ووقوعی مستبعد وغیر مثبتدر
(حمدی)

تفعیل بابنك ناقص واو یسندن مصدردر قوت ویرمك معناسنه (پادشاهی یاحرف مصدر (محصول ترکیب) پادشاه دیدی انجاین که کتابدن بومجلسده ایشتدك ویابوندن غیری یرده ایشتدك دیمك اوله بر بلوك خلق انك اوزرینه تعصب طریقیله جمع اولدیلر وتقویت ایلدیلر پس
رد سروری
پادشاهلق بولدی حاصلی بو وجهله پادشاه اولدی پادشاهك آنچنانکه شنیدی عبارتندن مفهوم اولان اولدرکه وزیرك سوألی تجاهل طریقیله اوله تأمل تدبر ❊ وزیر کفت چون کردآمدن خلق موجب پادشاهیست توخلق را چرا پریشان میکنی مکر سر پادشاهی نداری ❊ چون ادات تعلیل (کردآمدن دالك سکونیله جمع اولمق معناسنه در (خلقه اضافتی لامیه در موجب پادشاهی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (یا حرف مصدر (خلق را ادات مفعول (خلق میکنینك مفعول اولی (وپریشان مفعول ثانیسی ومیکنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر مکر بونده کانه معناسنه در (سرسودا وهوس وآرزو معناسنه اسمدر (مکر پادشاهلق باشك یوقدر دیین باشدن خطا ایلمش (نداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب طوتمازسین یعنی سنك شاهلغه محبتك یوقدر دیمکدر (محصول ترکیب) پادشاهه وزیر دیدی چونکه خلقك جمع اولماسی پادشاهلغه وسلطنته سببدرسن خلقی نیچون پریشان ایدرسن مکر پادشاهلق سوداك یوقدر یعنی اکر سنده سلطنت سوداسی اولسه ظلم وجور ایله خلقی اورکدوب مملکتدن قاچرمزدك ❊ بیت ❊ همان به که لشکر بجان پروری ❊ که سلطان بلشکر کند سروری ❊ پروری فعل مضارع مفرد مخاطب لشکر مفعول صریحی (وبجان غیر صریحی (که حرف تعلیل (سلطان مبتدأ ومابعدی خبری (سروری یاحرف مصدر (محصول بیت) هم اول یکدرکه لشکری جانله بسلیه سین یعنی کمال رعایتله تربیه ایلیه سین زیرا پادشاه لشکر ایله سرورلك وپادشاهلق ایدر (پس چونکه بقای سلطنت اجتماع عسکر واتفاق رعایا ایله در انلری جان وکوکلدن رعایت اوزره طتوب ممکن اولدیغی دکلی حرمت وعزت ایلمك کرك ❊ کفت موجب کردآمدن سپاه ورعیت چیست ❊ پادشاه وزیره دیدیکه سپاه ورعیتك جمعیتنه سبب ندر ❊ کفت پادشاه را عدل باید تابر وکرد آیند ورحمت تادرسایهٔ دولتش ایمن نشینند وترا این هردو نیست ❊ (محصول ترکیب) وزیر دیدیکه پادشاهه عدل وکرم کرك تاکیم اوزرینه عسکر ورعیت جمع اولهلر ورحمت وشفقت کرك تاکیم سایهٔ دولتنده امین وآسوده اولوب بی غم وغصه مملکتنده قرار ایدوب حضور ایدهلر سنده ایسه مذکورك ایکیسی بیله یوق پس اوسنکده سلطنت نیجه قرار ایدر حاصلی سنك جور وظلمك برحده وارمشدرکه سلطنت الدن کتمکه قریب اولمشدر ❊ مثنوی ❊ نکند جور پیشه سلطانی ❊ که نیاید زکرك چوپانی ❊ نکند فعل نفی مستقبل مفرد غائب (جور پیشه وصف ترکیبی اسم نکندر جور پیشه جور صنعتلی معناسی لازمیسی ظالمدر (سلطانی یاحرف مصدر در وسلطانی خبرنکندر (که حرف تعلیل (نیاید فعل نفی مستقبل کلمز دیمکدر کرك ایکی کاف عجمیله قورد دیمکدر (چوبان جیم وبای عجمیله ترکیده جیم عجمی وبای عربیله چوبان دیدکاریدر عربجه راعی دیرلر یاحرف مصدرچوبانلق دیمکدر (محصول بیت) جور پیشه اولان کیمسه پادشاهلق ایلمز یعنی ظالم پادشاهلق ایده مز زیرا قورددن چوبانلق کلمز حاصلی ظالم کیمسهنك پادشاهلغی قوردك چوبانلغی کبیدر زیرا قوردك قیون یرتمقده اختیاری یوقدر کذلك ظالمك رعیت انجتمده اختیاری یوقدر (بعض شراح نکندی نشود وجوری اکا اسم وپیشهٔ سلطانی یی اضافتله اکا خبر وسلطانینك یاسنی حرف وحدت طتوب تصویر معناده یعنی جورپیشهٔ سلطانی نشود دیمش صکره کذا سمعت وفیه تکلف استعمال کند فی معنی شود مجازا دیمش صکره دیمش که اومولور که نکند جوررا پیشه سلطانی یاحرف وحدت اولمق

اعتبار یله ومعنا سنی پادشاهلردن بر پادشاه جور پیشه ایلمز دیمش و بجوزان یقـال دیوب اعراب ایدوب دیرکه جور پیشه وصف ترکیبی درنکند لك فاعلی وسلطـانی یاء مصدریه ایله مفعولی ومعناسنی سلطنت ایده مز اول کیسه که صنعتی جور اوله دیمش بونك کبی تزریقاتی صواب ایراد ایلمامك ایدی لکن اختلاف طبایع وتفاوت اذهان ومراتب اذعانی بیان ایلمك ایچون ذکر اولندی

❊پادشاهی که طرح ظلم افکند ❊ پای دیوار ملك خویش بکند ❊ پادشاهی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (طرح بونده قانون واساس معناسنه‌در پس ظلمه اضافت بیانیه اولور (افکند فعل ماضی مفرد غائب فاعلی مذکور پادشاهدر (وطرح ظلم مقدم مفعولی (پای بونده اساس معناسنه‌در که ترجمه تمل دیرلر (دیواره اضافتی لامیه‌دز وملکه اضافتی بیـانیه‌در وخویشه لامیه (بکند باء تأکیـد ایله فعـل ماضی مفرد غائب در قازدی وقوپاردی یعـنی قلع ایلدی حاصلی یقدی وخراب ایلدی دیمکدر (پادشاه مبتدا بکند خبری(و پای بکندك مقدم مفعولی (محصول بیت) بر پادشاه که ظلم رسم وقانوننی خلق عالمه صاله یعنی مملکتی خلقنه ظلمی عادت ایلیه کنـدی مملکتی ویا سلطنتی دیوارینك اسـاس وتملنی خراب ایلدی زیرا ظلمله سلطنت ثابت وقائم اولماز (بعض شراح طرح عوارض وصالغون معنـاسنه در واضافتی بیـانیه در دیمش وبعضیسی تعرض ایدوب بیـانیه اولمق لازم دکلـدر دیوب معنـاسنی ظلمی خلق عالمه طرح ایلیه دیمش بوندن اول طرح رسم واساس در دیمشدر پس بوایکی کلامی بیننده تعـارض زدکانی
واقع اولدی زیرا ظلمی خلق عالمه طرح ایلیـه مصدر معنـاسیدر پس مصدرك مفعولنـه اضـافتی قبیلندن اولور (مصراع اولك معنـاسنی بر پادشـاه که ظلم تملنی براقدی یعنی ظلمه بنیـاد ایلدی دیین ابو بنیاد ایده ممش (ومصراع ثانینك معناسنی حقیقتده اول پادشاه کند و سلطنتی دیوارینك اياغنی قازدی دیدوکیده بی بنیاد در ❊ ملك راپند وزیر ناصح موافق طبع نیـامد زدشمی
بندفرمود وبزندان فرستاد ❊ یعنی وزیر ناصحك نصح وپندی پادشـاه ظالمك طبعنه موافق ومطـابق کلمدی زیرا ظلم وجور اوزره مخلوق ایدی پس وزیرك کلامی رأی باطلنـه موافق کلمدیکنـدن بحضور اولدی یاخود وزیر بویله سخت ودرشت سویلدیکندن بحضـور اوله زیرا اکابرك کوکلی مکابر اولغـاندر پس وزیره قید وبند بیوردی وانی زندانه کوندردی یعنی حبس ایلدی ❊ بسی برنیامد که بنی عم سلطان بمنازعت برخاستند وبمقاومت لشکر آراستند وملك پدر خواستند ❊ بسی چوق (برنیامد بونده چوق بچمدی یعنی چوق زمان مرور ایلمدی که حرف بیان (بنی اصلنده بنین ایدی اوغللر دیمکدر نون اضافت سببی ایله دوشدی (بنینـك عمه وعمك سلطانه اضافتی لامیه لردر (بمنازعت باحرف صله ویاحرف مصاحبت (برخاستنده متعلق (منازعت مفاعله بابنـدن مصـدر در (برخاستند برحرف تأکید وخاستند فعـل ماضی جمع غائب قالقدیلر (بمقاومت باحرف صله (اراستنده متعلق مقاومتده مصدر در مقابله ومقاتله معناسنه اراستندك مفعول غیرصریحی ولشکرصریحی (اراستند فعل ماضی جمع غائبدر بزه دیلر یعنی حاضر ومهیا ایلدیلر (ملك پدر لامیه خواستندك مقدم مفعولیدر استدیلر ودیلدیلر دیمکدر (محصول ترکیب) وزیری حبسدن نصکره چوق زمان بچمدیکه پادشاه جانبك عمی اوغللری منازعته ومخاصمه‌یه قالقـدیلر وپادشـاه جانبنك مقـاتله ومقابله سیچون لشـکر حاضر ومهیـا ایلدیلر واندن بابالرینـك مملکتنی طلب ایلدیلر ❊ قومی که از دست تطاول اوبجـان آمده بود وپریشـان شده برایشان کرد آمدند وتقویت کردند تاملك ازتصرفش بدر رفت ❊ قومی یاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (دست تطاول بیانیه (بجان آمده جاندن بیزار اولمشلر (ایشاندن مرادبنی عم در (تقویت مصدر در تفعیل بابندن قوت ویرمك معنـاسنه (تا حرف

تعلیل (محصول ترکیب) برقوم که پادشاه جائرك ظلم وتعدیسی الندن بیزار اولوب ترك دیار ایدوب غربت اختیار ایلشلر ایدی وهر طرفه طاغلمشلر ایدی بنی عملری انك اوزرینه جمع اولدی واکا نصرت وقوت و یردیلر (حاصلی اکا معین وظهیر اولدیلر تا ملك وسلطنت تصرفندن چیقدی یعنی مملکتی الندن الدیلر ❊ و بر آنان مقرر کشت ❊ وعمی زاده‌لر اوزرینه مقرر اولدیلر ❊ قطعه ❊ پادشاهی کورو ادارد ستم بر زیردست ❊ دوستدارش روز سختی دشمن زور آورست ❊ کو اصلنده که او ایدی (که حرف رابط صفت (واو ضمیر غائب پادشاهه راجع (روا رانك فتحیله جائز معناسنه‌در (ستم سینك کسریله ظلم دیمکدر (زیر دست وصف ترکیبیدر کشینك الی التنده اولانه دیرلر رعایا وخدام کبی (دوستدارده وصف ترکیبیدر محب معناسنه (شین ضمیر اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر (روز سختی اضافتی فی معناسنه‌در (یا حرف مصدردر شدت کوننده دیمکدر (دشمن زور آور ترکیب توصیفی وزور آور وصف ترکیبی آور یدندن زور کتوریجی یعنی قوی وغالب دیمکدر (محصول بیت) بر پادشاه که الی التنده اولنلره ظلمی جائز طوته یعنی جائز کوره انك محبی شدت واضطراب کوننده قوی وغالب دشمندر یعنی الك دوستی شدت وضرورت حالنده محکم وشدید خصمی وعدوسیدر حاصلی هوادار ومحبلری دشمنی اولور ❊ بارعیت صلح کن وزجنك خصم ایمن نشین ❊ زانکه شاهنشاه عادل را رعیت لشکرست ❊ با حرف مصاحبت (جنك خصم اضافتی مصدرك فاعلنه ویا مفعولنه‌در (ایمن کسر همزه ایله بی پروا وامین معناسنده مستعملدر (زان ادات تعلیلدر لاجل معناسنه (که حرف بیان (شاهنشاه عادل بیانیه‌در (رعیت مبتدا ولشکر خبری (محصول بیت) رعیتله صلح ایله (یعنی رعیتی ارضا وخوشنود ایله وخصمك جنك وجدالندن فارغ وبی پروا اوتور (زیرا عادل پادشاهك رعیتی لشکردر یعنی محلی دوشنجه رعیت لشکرلك ایدر (حاصلی عدالتی سببیله لازم کلدیکه پادشاه اوستنه دونوب لشکر وناصر و یاور اولورلر ودشمنه جواب ویروب پادشاهی محاربه قیدندن آزاد ایدرلر ❊ حکایت ❊ پادشاهی باغلام عجمی درکشتی نشسته بود غلام دیکر دریا ندیده بود ومحنت کشتی نیازموده کریه وزاری اغاز کرد — ردّ سروری وشمعی وکافی

ولرزه براندامش افتاد چند آن که ملاطفت کردند آرام نکرفت ❊ با حرف مصاحبت (غلام قول عجمی یه اضافت بیانیه‌در دل بلمینه عجمی دیرلر (یا حرف نسبت حرف وحدت طوتانلر اصابت ایلمدیلر (کشتی کاف عربك فتحی و یاء اصلیه ایله کیدر سفینه معناسنه (قیاس عجمیده وکشتیده یازندنصکره بر یاء وحدت ایراد ایلمك ایدی امابو مقام بر یا ذکریله مشهوردر (غلام مبتدأ (دیکر دخی دیمکدر (دریا مفعول ندیده بود (وجمله خبر مبتدادر (محنت دریایه معطوف (کشتی یه اضافتی لامیه‌در (نیازموده فعل نفی استقبال صنامش یعنی تجربه ایلمامش (کریه اسم مصدردر اغلمه معناسنه (زاری یاء اصلیه ایله اسم مصدردر ایکلدی معناسنه یاء مصدر دینلر اصابت ایلمامش (آغاز کرد باشلدی دیمکدر (لرزه لامك فتحیله اسمدر دترمه معناسنه عربجه رعشه یه دیرلر اندامدبونده اعضامرادر (ملاطفت ملایمت معناسنه‌در — ردّ سروری

(آرام بونده قرار معناسنه‌در (محصول ترکیب) بر پادشاه عجمی قول ایله یعنی دل بلمز کوله ایله کمی یه کروب اوتورمش ایدی (غلام بوندن غیری دریا کورمش ایدی وکشتینك بلا ومحنتی صنامش ایدی یعنی بوندن اول کمی یه کرمش ایدی پس اغلمه وایکلمکه باشلدی یعنی فریاد وفغانه باشلدی واندامنه لرزه ورعشه دوشدی یابوغلق خوفندن و یاد کز طوتمقدن اولقدر که بو که ملاطفت وملایمت ایلدیلر قرار وآرام طوتمدی حاصلی دترمه سنی وفریاد وفغانی کسمدی (یاء وحدتله اولسه بر پادشاه برعجمی قول ایله برکشتیده اوتورمش ایدی یعنی دریا سفریچون

بر کشتی‌یه کرمش ایدی دیمك اولوردی (بر پادشاه احوال بلمز برعجمی غلامه که کندینك محبوبی ایدی دیوب حاشیهٔ کتابده غلام عرب وعجمده محبوب معناسنده استعمالی زیاده شایعدر ومحل اکا قرینه‌در دیمین عندیات سویلمه‌ده عجب ماهردر (و بر پادشاه خاطری مربوط اولان بردیل بلمز عجمی غلام خدمتکار ایله کمی‌یه کیرمشلر ایدی دینده اثرنجه کتمش زیرا ترکیبدن ربط خاطر فهم اولنماز ❊ ملك راعیش ازومنغض شد ❊ (را ادات تخصیص (عیش عینك فتحیله درلکدر حیات معناسنه (منغص اسم مفعولدر تفعیل بابندن صاد مهمله ایله مکدر دیمکدر حاصلی غلام بو یله اولدیغندن پادشاهك عیش وصفاسی اندن مکدر اولدی (یعنی زیاده

رد شمعی
رد کافی

متألم اولدی ❊ چاره نمی دانستند ❊ اهل کشتی بو غلامك اضطرابنی و پادشاهك الم وکدرنی دفع ایلمکه چاره بلمدیلر حاصلی غلامك بی قرارلغنی دفع ایده‌مدیلر که پادشاهك الم وکدری مندفع اوله (چاره‌ده برهمزه یازوب وحدت ایچون طوتنلر زائد یازمشلر وزائد سویلشلر

❊ حکیمی در آن کشتی بود کفت اکر فرمایی من اورا خاموش کنم پادشاه کفت غایت لطف باشد ❊ حکیمی یا حرف وحدت مراد یا اهل حکمت اوله و یا عاقل ودانا برکیمسه (غایت لطف لامیه‌در کمال لطف دیمکدر حاصلی کشتیده بله برحکیم وار ایدی پادشاهه دیدی اکر بیوررسك بن انی خاموش ایدین یعنی کریه وزار یسنی واضطراب و بی قرارلغنی دفع ایده‌ین پادشاه دیدیکه

رد شمعی وکافی

غایتله لطفدر ❊ حکیم فرمود تا غلام را اندر دریا انداختند باری چند غوطه خوردمو یش بکرفتند وسوی کشتی آوردند بهر دودست در دنبال کشتی او یخت چون آمد بکوشهٔ بنشست وقرار یافت ❊ تا حرف تعلیلدر (غلام را را ادات مفعول (انداختند مفعول صریحی (و بدریا غیر صریحی با حرف صله (باری یا حرف وحدت (چند بیچه دیمکدر (غوطه غینك فتحیله صو یه طالق معناسنه‌در (خورد بونده ایچدی معناسنه‌در غوطه‌یه اسنادی مجازیدر زیرا ایچدیکی دکز صو یدر یعنی هر غوطه ایلدکجه بوغازینه دکز صویی کدیسر اول اعتبار ایله غوطه ایچدی دیر حاصلی سببه اسناد مجاز مرسل قبیلندندر (مو یش بکرفتند اوغلانك صاچنی طوتدیلر (بهر دودست ایکی الیله بله دیمکدر (در بونده حرف صله‌در بامعناسنه (دنبال بونده کمی دومنیدر

رد سروری

بعض نسخه‌ده دنبال یرینه سکان دوشمش عمان وزنی اوزره دومن معناسنه بعض شراح جمع ساکن دیمش ظاهر کیده ساکن اولنلر مرادر اکر بو یله ایسه خطای فاحش ایلمش تأمل تدر (آو یخت بونك کبی یرلرده یاپشدی دیمکدر (آو یخت فعل ماضی مجهولدر دیمش ابن سید علی وسروری افترا ایدوب فعل ماضی معلوم دیدی دیمش و بووجهله تعرض ایلمش لکن ایکیسی بیله اصابت ایلمامش (زیرا آو یخت بونده یاپشدی معناسنه‌در اصلدی معناسنه دکل فتأمل (بر آمد چقدی یعنی کمی اوزرینه (بکوشهٔ با حرف ظرف (وکوشه بوجق و یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل (محصول ترکیب) حکیم بیوردی تا کیم غلامی دریایه آتدیلر برنیچه غوطه ایچدی یعنی برنیچه کره دریایه طالدی و چیقدی پس صاچین طوتدیلر وکمی جانبنه یعنی یاننه کتوردیلر ایکی الیله بیله دومنه یاپشدی چونکه کمینك اوستنه چقدی برکوشه‌ده اوتوردی وتسکین وقرار بولدی حاصلی اولکی کریه وزاریسی وفریاد وفغانی مندفع اولدی ❊ ملك رارأی حکیم پسندیده آمد کفت درین چه حکمتست ❊ یعنی پادشاهه حکیمك وضع عاقلانه‌سی وتدبیر حکیمانه‌سی مقبول کلدی وحکیمه سؤال ایلدیکه بو تدبیرکده حکمت ندر دیو ❊ کفت اومحنت غرق شدن نچشیده بودقدر سلامتی نمی دانست همچنین قدر عافیت کسی داند که بمصیبت کرفتار آید ❊ قدر سلامت لامیه دریا حرف تنکیر (بعض نسخه‌ده سلامت کشتی واقعدر همچنین کذلك دیمکدر یعنی غلام عجمی کبی (قدر عافیت لامیه

بوند، عافیتدن صحت مراد در (کسی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (با حرف صله
(مصیبت اسم فاعل مفرد مؤنث غائبه در افعال بابندن اما بونك كبی یرلرده روزكاردن
ایریشن محنت و بلایه دیرلر بعض نسخه لرده بمصیبتی یای وحدتله واقعدر (محصول ترکیب)
حکیم دیدی اول بو عجمی غرق اولمق محنتنی طاتمامش ایدی پس صحت قدرنی بلمز ایدی
شمدی بكه غرق اولمق اذیتنی طاتدی واولمه دن خلاص بولدی كیده صحت وعافیتله
اوتورمغی عظیم نعمت بلدی یعنه بونجلاین سلامت وعافیت قدرنی بر کیمسه بلور که بر مصیبته
كرفتار اولمش اولا (بعض شراح همچنین عبارتنی مابعدیله شیخه تخصیص ایلدیلر
قصه دن حصه اعتباریله لكن تتمهٔ قول حكیم اولمق انسبدر (همچنین قدر عافیت کسی داند قولنی
ای من یعرف قدر العافیة دیو تفسیر ایلین تقشیر ایلمش ✵ قطعه ✵ ای سیر ترا نان جوین خوش ردسروری
ننماید ✵ معشوق منست آن که بنزدیك تو زشتست ✵ ای حرف ندا منادی محذوفدر (تقدیری رد سروری
ای شخص سیر دیمكدر (سیر سینك كسری و یاء مجهوله ایله طوق دیمكدر كه عربجه شبعان
دیرلر عجم لغتنده واو و یا معروفه ومجهوله اعتبار اولنور (معروف اولدر كه واو ساكنك ماقبلنده
اولان ضمه یی و یاء ساكنك ماقبلنده اولان كسره یی تمام اشباع ایلیه سین (ومجهول اولدر كه تمام
اشباع ایلمیه سین (ترا سكا دیمكدر (نان جوین بیانیه (جوجیمك فتحیله ارپه در كه عربجه
شعیردیرلر شینك فتحی وعینك كسریله (یا حرف نسبت ونون حرف تأكید ارپه مطلب
اتمكی دیمكدر (ننماید فعل نفی مستقبل نمایدندن كورنمز دیمكدر (معشوق منست اضافتی
لامیه در (آن كه تقدیری آن كس كه در نتكه مكرر بیان اولندی (زشت زانك كسریله چركین
دیمكدر قبیح معناسنه (محصول بیت) ای شول كیمسه كه طوقسین یعنی بنم كبی آج دكلسین سكا
ارپه اتمكی خوش كورنمز یعنی طوقلغكدن ارپه اتمكنی بكنمزسین لیكن بنم معشوق ومحبوبمدر
اول نسنه كه سنك قتكده چركیندر یعنی سكا خوش كلمین بكا خوش كاور حاصلی سكا ارپه اتمكی
طوقلغكدن مقبول دكلدر امابن كه آج ومحتاجم بنم مسلمدر ✵ حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف
✵ از دوزخیان پرس كه اعراف بهشتست ✵ حوران حورانك ضمیله احورك وحوراءنك
جمعیدر حمر احمر وحمراءنك جمعی اولدیغی كبی اما عجم مفرد مقامنده استعمال ایدوب ادات جمع
ادخال ایدوب حوران دیدیلر بهشتی یه اضافتی بیانیه در یا حرف نسبتدر (را ادات صله (دوزخ
دالك ضمی وزانك فتحیله طامو در یعنی جهنم اعراف جنتله جهنم ارasنده بر دیوارك اسمیدر
(دوزخیان دوزخینك جمعیدر اهل دوزخ معناسنه (و پرس فعل امر مفرد مخاطب سؤال ایله
دیمكدر (كه حرف بیان (اعراف بهشتست مبتدأ وخبر (محصول بیت) جنت حوریلرینه اعراف كه
جنتله جهنم بیننده در دوزخدر یعنی جنته نسبت اعراف دوزخدر اما اهل دوزخه سؤال
ایله كه اعراف جنتدر حاصلی احوال عالم جمیعا امور اضافیه در مثلا آدم واردر كه تاوق اتینی
بكنمیوب بلدرجین وكوكرجین اتینی استر (اما آدم واردر كه صغراتی یانده قوزی اتیدر ایسه ده
وسائر نسنه ده بوكا نسبتدر ✵ بیت ✵ فرقست میان آن كه یارش در بر ✵ با آن كه دوچشم
انتظارش بردر ✵ فرقست مقدم خبر (میان مؤخر مبتدأ (آن مضاف الیه در لامیه ایله (كه حرف
رابط صفت (یارش ضمیر آنه راجعدر (در حرف ظرف (و بر یان معناسنه در یعنی عنده سینه ده
اولمق احتمالی وار (بافرقه متعلقدر (آن كه اصلنده ان كس كه در (چشم انتظار بیانیه (شین
ضمیر آنك مشار الیهی اولان كسه راجعدر (بر حرف استعلا (در قپو باب معناسنه
(محصول بیت) فرق وتفاوت واردر اول كیمسه نك اراسنده كه یار وداداری یاننده بلكه سینه سنده
اوله اول كیمسه ایله كه ایكی چشم انتظاری قپوده در كه جانان كلورمی كلمزمی یعنی عین وصالده

اولان کیسه ایله محض هجرانده اولان کیسه بیننده فرق عظیم وار در زیرا اول جنت وصالده
و بودوزخ هجران وحرمانده در ❊ حکایت ❊ هرمز تاجدار را کفتند وزیران پدر را چه خطا
دیدی که بند فرمودی ❊ (هرمز هانك ومیمك ضمه لریله ورانك سكونیله نوشروان
اوغلیدر (تاجدار دیدیکی انکچوندر که مرصع التون تاجی اول اول کیدی تاکه خلفای
عباسیه‌ده منتصر بالله اول کیدی (واندن اول دابند صرارلر ایدی (محصول ترکیب) هرمز
تاجداره سؤال ایلدیلر که باباکك وزراسنك نه خطاسنی کوردك که حبس بیوردك مکر کیم تخت
سلطنته جلوس ایدنجه باباسی وزیرلرینی حبس ایلمش ایمش ❊ کفت خطایی معلوم نکردم ولیکن
دیدم که مهابت من در دل ایشان بی کرانست و برعهد من اعتماد کلی ندارند ❊ خطایی مطلب
یا حرف وحدت و یا تنکیر (مهابت میمك فتحیله بونده خوف معناسنه‌در (کران کاف
عربك فتحیله حد وغایت دیمکدر (عهد لفظ مشترکدر پیمان وزمان بیننده (محصول ترکیب)
هرمز جواب ویروب دیدی که بونلردن برخطا معلوم ایلدم اما کوردم که بنم خوفم کوکللرنده
بی حد وغایتدر و بنم پیمانمه کلی اعتمادلری یوقدر ❊ ترسیدم که از بیم کزند خویش
قصد هلاك من کنند پس قول حکمارا کار بستم که کفته اند ❊ که حرف بیان (بیم قورقودر
خوف معناسنه (کزند کاف عجمك ضمیله ضرر معناسنه‌در اضافتلر لامیه لردر (قصد هلاك
مصدرك مفعولنه اضافتی درومنه لامیه‌در (حکمارا راحرف تخصیص (محصول ترکیب) هرمز
دیرکه بویله اولد قلرندن قورقدم که کندولرینك ضررلری خوفندن بنم هلاکمه قصد ایلیه لر
(پس حکمانك قولنی ایش بغلدم یعنی قوللریله عمل ایلدم که دیمشلردر ❊ قطعه ❊ از آن کز تو
ترسد بترس ای حکیم ❊ وکر باچو اوصد برآیی بجنك ❊ ازان یعنی ازان کس دیمکدر (کز که
حرف رابط صفت (ترسد تانك وسینك فتحه لریله ورانك سکونیله فعل مضارع مفرد غائبدر
فاعلی تحتنده انك مشار الیهی اولان کسه راجعدر (بترس باحرف تأکید ترس تانك فتحیله فعل
امر مفرد مخاطبدر (وکروا کردن مخففدر (باحرف مصاحبت (چوادات تشبیه اوضمیری
انك مشار الیهی اولان کسه راجعدر (صد یوزدر (چواو عبارتنه قیددر (بعضیلر احتمال
بعید ایله برایی فعلنه قید طوتمشلر (برحرف تأکید (آیی فعل مضارع مفرد مخاطب برآیی بونده
چقشرسك معناسنه‌در (بجنك باحرف صله و یاحرف ظرف (محصول بیت)صاقن اول کیسه دنکه
اول سندن قورقر یعنی سندن خوف وخشیت ایدن کیسه‌دن قورق واکر یوز آنك کبی ایله
جنکده چقشرسك یعنی یوز آنك کبی ایله جنك ایلکه قادر ایسکده قورق حاصلی صواشده رد شمعی
یوزانك کبی کیسه‌یه غالب ایسکده سندن خوف ایدن دن خوف ایله زیرا جائزدرکه زور وقوتله رد کافی
سکا ظفر بولمیوب حیله ومکر ایله ظفر بوله (مصراع اولك معناسنی اکر یوز انجابن
ایله جنکده یوقاری کلورسك دین یوقاری کلامش (وفرضا یوز انجلین کیسه ایله جنکده غالب
اولورسکده دیین اثرنجه کتمش ❊ نبینی که چون کربه عاجز شود ❊ برارد بچنکال چشم پلنك ❊
نبینی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهام انکاری‌یی متضمن (بینیدندن مشتق کورمز میسین
دیمکدر (که حرف بیان (چون حرف تعلیل (کربه چتك که عربجه هره وسنور دیرلر
یعنی کدی مبتدا (شود فعل مضارع مفرد غائب اسمی تحتنده کربه‌یه راجع ضمیر (وعاجز خبری
وجمله فعلیه خبر مبتدادر (برارد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی ینه کربه‌یه راجع تحتنده
ضمیر چقارر دیمکدر باحرف مصاحبت (چنکال جیم عجمك فتحیله پرنجی حیوانك قینغی یعنی
پنجه‌سی (چشم پلنك لامیه‌در (و براردك مفعول صریحی (و بچنکال غیر صریحی وجمله
فعلیه جواب تعلیلدر تدبر (محصول بیت) کورمز میسین چونکه کربه عاجز اوله وخلاص

اولمغه مجال بولیه چشم پلنکی پنجه‌سیله اخراج ایدر حاصلی جان قوتارمیه جغن بلنجه پلنك
هر نقدر که کندو یه غالب ایسه ده بورننه وصورتنه پاپشوب کوزن چیقارر ❊ ازان مار بر پای راعی زند ❊
که ترسد سرش را بکوبد بسنك ❊ ازآن ادات تعلیل لاجل معناسنه (مار یلان (بر بونده حرف صله در
(پای راعی لامیه‌در (راعی فتح بایله اسم فاعلدر یعنی رعی یرعی‌نك ناقص یائیسندن (زند
لغتده اورر دیمکدر اما بونده مراد لدغدر یعنی صوقر (که حرف بیان ازآن‌در (سرش را را ادات
مفعول (بکوبد کاف عربك ضمی وبانك فتحیله کوبیدندن باء عربیله دوکمك معناسنه
بونك کبی یرلرده ازمك مراد در فعل استقبال مفرد غائب ازر دیمکدر (با حرف مصاحبت (سرش
بکوبدك متقدم مفعول صریحی (وبسنك غیر صریحی (محصول بیت) انکچون یلان

رد ابن سید علی وسروری وشمعی

چوبانك ایاغن صوقر یعنی ایاغن انکچون ایصرر که قورقار که باشنی طاشله ازه دیو یعنی
چوبانك طاشله باشنی ازه جکین بیلور اول جهتدن ایاغنی صوقار حاصلی اول بنی هلاك
ایلمزدن اول بن انی هلاك ایلیه‌یم دیو ایاغن ایصرر هرمز بویله دیرجائزدر که وزرا
بندن قورقدقلرندن هلاك کده قصد ایلیه‌لر بن انلری خود هلاك ایلمدم نهایتی
حبس ایلدم (کوبدی کوفتندن اخذ ایدنلر غلط ایلمشلر ❊ حکایت ❊ یکی از ملوك عرب
رنجور بود در حالت پیری وامید از زندکانی قطع کرده ❊ بعض نسخه ده عرب یرینه عجم
واقعدر (رنجور رانك فتحیله مریض معناسنه‌در مستعمل اوغلانجقلره تحریف ایدوب
رنجل دیدکلری بوندندر (زندکانی سابقا بوعبارتی بیان ایلمش ایدك دیرلك مراد در
حیات معناسنه (محصول ترکیب) عرب پادشاهلرندن بریسی مریض اولمش ایدی پیرلك
حالتنده یعنی پیرلك وقتنده حیاتندن امیدینی قطع ایلمش ایدی حاصلی اوله جکین بلمش ایدی
ینه بربود مقدر در کرده دنصکره ❊ ناکاه سواری ازدر درآمد وبشارت آورد که
فلان قلعه را بدولت خداوندی کشادیم ودشمنان اسیرشدند وسپاه ورعیت آن طرف بجملکی
مطیع فرمان کشتند ❊ سواری یاحرف وحدت (بشارت بانك کسریله وضمیله مشتولغك اسمیدر
(که حرف بیان (بجملکی جمیعا دیمکدر (محصول ترکیب) پادشاهك مذکور حالی واشتداد
مرضی وقتنده ناکاه قپودن براتلو کلدی ومژده کتوردیکه فلان قلعه‌یی پادشاهك دولتنده
فتح ایلدك ودشمنلر اسیر اولدیلر واول جانبك سپاه ورعیتی جمیعا مطیع فرمان اولدیلر دیدی
❊ چون این سخن بشنید نفسی سرد برآورد وکفت این مژده مرا نیست دشمنانم راست یعنی
وارثان مملکت ❊ بعض نسخه ده دشمنانم راست یرینه دشمنان مراست واقعدر معنی بردر دشمنلریمکدر

یعنی وارثان مملکت جائزدر که پادشاهك کلامی اوله وجائزدر که حضرت شیخك اوله تدبر ❊

دیمکدر زیراسین وتاادات خبر درایکی اداده‌بله (محصول ترکیب) چونکه پادشاه کلن سوارك
مژده سنی وکلامنی دکلندی برصغوق نفس کتوردی یعنی برآه سرد ایلدی ودیدی بومژده
بکا دکل دشمنلریمه‌در یعنی مملکت وسلطنت وارثلرینه‌در که بنم اولادوکیم دیلرلرکه پادشاهلق
انلره قاله‌دیو ❊ قطعه ❊ درین امید بسرشد دریغ عمر عزیز ❊ که انچه در دلمست ازدرم
فراز آید ❊ بسر باحرف صله (وسر نهایت وغایت معناسنه در (عمرعزیز موصوفك صفتنه
اضافتیدر بهرحال بیانیه‌در (که حرف بیان (دردلمست درحرف ظرف دلمست دلمده در
(ازدرم در قپوو میم معناده فرازه مقید درفرازم آید تقدیرنده در یعنی بکا حاصل ومیسر اوله
دیمکدر (فراز قپوده قپامق معناسنده مستعملدر امابونده حصول معناسنه در (محصول بیت)
بوامیدده یعنی مصراع ثانی بیان ایلدیکی امیدنده نهایته وغایته واردی حیف ودریغ عمرعزیز
یعنی عمرم بوارزو وهوسده آخراولدی حیف ودریغ که اول ارزو ور جاکه کوکلمده در قپودن
ایچرو کله یعنی حاصل ومیسراوله حاصلی کوکلم دیلکی حاصل اولمق امیدنده عمرم دوکندی

(بونده شدی صیرورت ایچون یعنی اولدی معناسنه طوتان خطا ایلمش (و بسر شدك معناسنی تمام شدله بیان ایلینی رد ایدن مردوددر (و بوعبارتی تم دیمکله تفسیر ایلمسی ناتمامدر (وتمام شدله تفسیر ایلیه نك کلامنده استدراك وار دیمسی مستدرکدر (وعمر عزیز اضافتی موصوفك صفتنه در بیانیه دکلدر دیین بی وجه سویلمش ❊ امید بسته برآمد ولی چه فائده زانك ❊ امید نیست که عمر کذشته باز آید ❊ امید بسته بیانیه در (برآمد حاصل اولدی (ولی ادات استدراك (زانك کافك سکونیله ادات تعلیلدر (که عمر کذشته بیانیه (باز آید عودت ایلیه دیمکدر (محصول بیت) کوکلده بغلو اولان امید حاصل اولوب وجود بولدی یعنی نیجه ییللر رجا وآرزو ایلدیکم مرادات حصول بولدی امانه فائده حصول بولمسنده انکیچونکه رجا وامید یوقدر که کچن عمر عودت ایلیه یعنی مرادات وارزولر هب حاصل اولدی لیکن کچن عمر عودت ایدوب حاصل اولماز (حاصلی کچن عمری تحصیل ایلمکه چاره یوق ❊ قطعه ❊ کوس رحلت بکوفت دست اجل ❊ ای دو چشمم وداع سر بکنید ❊ کوس رحلت بیانیه در ویا لامیه مجازا (کوس طبل بازشکلنده بر ساز در حرب وقتنده و بیراملرده وامور عظیمه ده چالنور ایری اولور شویله که ایاغ اوزره طورزکن ویادوه اوزره چالنور (بکوفت فعل ماضی مفرد غائب لغتده دوکدی دیمکدر اما مراد چالدی دیمکدر (دست اجل اضافتیده مذکور کبیدر (وداع واوك فتحیله تودیع معناسنه اسمدر سلام تسلیم کلام تکلیم معناسنه اولدیغی کبی (سر اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (بکنید با حرف تأکید (کنید فعل امر جمع مخاطب وداع مقدم مفعولیدر (محصول بیت) آخرت کوسنی چالدی اجل دستی یعنی اولوم وقتی کلدی آخرته سفر ایلمك لازم کلدی زیرا اول زمانلرده کوچ وقتنده کوس چالارلردی اما بو زمانده صورنای چالارلر پس زمان سابق عادتنه اشارتدر نتکه برزمانده جرس یعنی چاك چالارلردی (خواجه حافظ بیورد یغی کبی (ای ایکی کوزم باشمه وداع ایلك زیرا خاکه کیروب بر بریکزدن جدا اولیسرسز (ایمدی) بر بریکزله شمدیدن وداع ایلك ❊ ای کف دست وساعد و بازو ❊ همه تودیع یکدیکر بکنید ❊ کف الك آیه سنه وتابانه دیرلر کف پای کبی دسته اضافتی لامیه در مراد پنجه در (ساعد عینك کسریله بلکه دیرلر بازو دیرسکدن یوقارو اوموزه دك قرجه لره دیرلر (تودیع یکدیکر مصدرك مفعولنه اضافتیدر و بکنیدك مقدم مفعولیدر (محصول بیت) ای آل ایه سی وای ساعد وای باز وجیعکز بری بریکزله توديع ايلك زيرا خاك التنده بری بریکزدن ایریلوب چوریسکز کرك ایمدی شمدیدن بری بریکزله وداع ایلك ❊ برمن اوفتاده مرك دشمن کام ❊ آخر ای دوستان کذر بکنید ❊ بر حرف استعلا (منك اوفتاده یه اضافتی بیانیه در (اوفتاده واوله وواوسز لغتدر افتاده کبی (دشمن کام وصف ترکیبی اقسامندندر دشمن مرادلی دیمکدر (یعنی دشمنك مراد نجه حاصلی دشمنك دیلدیکی کبی دشمنك دیلدیکی خود موت وفوتدر (آخر فارسیده تقریر وتأکید افاده ایدر انجق نتکه خواجه حافظك (ببوی نافۀ کاخر) بیتنك شرحنده مفصل ذکر ایدوب تحقیق ایلمشز مراد ایدینلر اول رساله مزه مراجعت ایلسونلر (کذر اسم مصدر در کذر یدندن کچمه واوغرامه معناسنه (کذر بکنیدك مفعول صریحی (برمن غیر صریحی (تقدیری برمن کذر بکنید در (محصول بیت) دشمنك مرادنجه بن افتاده نك اوزرینه یعنی دشمنك استدیکی ودیلدیکی کبی بن دشمنك اوزرینه البته ای دوستلر کذر ایلك بوعبارت ایکی معنایه محتملدر یعنی بنی عیاده ایلك ویا قبرمی زیارت ایلك دیمك اوله بعض نسخه ده بو بیتك مصراع اولنی (برمن افتاده مرك دشمن کام) یازمش وابن سید علی بزم

زدسروری
زدسروری
ردکانی

يازديغمز كبي يازمش لكن معناسني تحقيق ايده مش وساوئ تركيبنده خطا ايلدكلري كبي معناسنده ده خطا ايلشلر على الخصوص كافي اولقدر ياولر سويلمش كه استماعي صداع دكل جنون ايراث ايدر ❊ روزكارم بشد بنادانى ❊ من نكردم شما حذر بكنيد ❊ روزكار ازمان وايام معناسنه در كاه اولور كه عمردن كنايت ايدرلر بونده ده بويله در مبتدأ و بشد خبرى (بشد برفت معناسنه در (بنادانى بشده متعلق باحرف مصاحبت (نادان جاهل (يا حرف مصدر (من مبتدأ نكردم فعل نفي ماضي متكلم وحده مفعولى بر مقدر حذردر كه مذكور حذر آني بيان وتفسير ايلر جمله فعليه خبر مبتدادر (مذكور حذر مفعول بكنيددر (محصول بيت) بنم ايام عمرم واوقات حياتم جهالله ونادانلغله كچدى يعنى عمرمى هوا وهوسله و آرزوى نفسله كچوردم يعنى عذاب وعقاب آخرتدن حذر ايدوب زاد آخرتله تقيد ايلميوب غفلت ايلدم ايمدى سزه نصيحت اولسونكه اول باقى ايچون بوفانيده زاد اعمال صالحه كسب ايلك كه غفلت واهمال ندامت وشرمنده لك ويرر

❊ حكايت ❊ سالى بر بالين تربت يحيى پيغمبر عليه الصلوة والسلام معتكف بودم در جامع دمشق ❊ سالى يا حرف وحدت (بر حرف استعلا (بالين وبالش يصدغه ديرلر كه عرب وساده دير واولك كسريله (تربتدن مراد قبر شريفلريدر مراد باشى اوجيدر بالينك تربه يه وتربه نك يحيايه اضافتلرى لاميه لردر (معتكف ملازم معناسنه در (بودم فعل اولنجه اولدم ديمكدر وادات اولنجه ايدم ديمك اولور جامع دمشق اضافتي لاميه دركه مراد جامع بني اميه در دمشق اصلنده دالك كسرى وميمك فتحيله در اما شهرت ايكيسنك كسريله در (محصول تركيب) بر ييل شامده بني اميه جامعنده حضرت يحيى پيغمبر عليه الصلوة والسلام مقبره سنك باشى اوجنده معتكف اولدم ويا معتكف ايدم بو تركيب تمام سنه معتكف اولديغنى خبرويرمز نهايتى سنين دن برسنه معتكف ايمش يا تمام سنه ويا برمقدارينى بالينك تربته اضافتي مشبه بهك مشبهه اضافتي قبيلندندر ديين معلومدر كه تربه يى بالينه تشبيه ايلمش لكن مراد سابقا مذكور اولانلر بودكلدر (يحيا پيغمبر عليه السلامك تربه سني ياصدندم ديمكدر ديديكى سابقا ذكر ايلديكى تشبيهى تعيين ايلمش ليكن مردود دربوده جائزدركه سرمرقد منورلرنده اولان حجرى ادعاء بالين اطلاق ايدوب بطريق الاستعارة قبر ايچون بالين اثبات ايدوب باشى اوجنده ديمك مراد اوله (بودخى معلوم اوله كه قبر شريفلرينك باشى واياغى اوجنده حجر يوقدر همان شويله مسنم برقبردر يشيل صوفله مستور (وبعضيلر ديديلركه بالش وبالين عبارتلرى عتبة بابه اطلاق اولنور كه قپونك ايشيكى مرادد بوتقديرجه تربه دن مراد قبر شريفى محتوى اولان محوطه وبقعه اولور نقل قول بعضده باطلدر زيرا قبر شريفلرى اول زمانده كشاده ايمش يعنى جامع اورته سنده اطرافى آچق برقبرايمش (وآل عثمان بكلر بكيلرندن لطفى نام بكلربكى كه شامده متوفى اولوب دكز جامعى قربنده مدفوندر استانبولدن سرواغاجى كتوردوب اوزربنى پارمقلى برمقصوره انشا ايلمش (معلوم اوله كه دعاكو يك سياحتى زماننده بوقدر قبور كه زيارت ايلدم حضرتك قبرى كبي بلند قبر كورمدم بنده كه اطول ناسدنم بنم قامتمدن يوكسكدر ❊ يكى از ملوك عرب كه به بى انصافى موصوف بود اتفاق بزيارت آمد ونماز كرد وحاجت خواست ❊ كه حرف رابط صفت (بزيارت آمد يا حرف صله (ونماز كرد يعنى نماز قيلدى (محصول تركيب) عرب پادشاهلرندن بريسى كه انصافسزلغله موصوف ايدى زيارته كلدى ونمازادا ايلدى وحاجت ديلدى نتكه زيارت قبورده عادتدر ❊ بيت ❊ درويش وغنى بنده اين خاك درند ❊ وآنانكه غنى ترند محتاج ترند ❊ بنده نك اين لفظنه اضافتي لاميه در (خاك درنده ده بويله در

زدشراح جميعا

ردكافى

رد كافى

مسنم تفعيل بابندن اسم مفعولدر اوركو چلمش ديمكدر للطابع

رد كافى

محوطه تفعيل بابندن اسم مفعولدر حائط كه ديواره ديرلر اطرافنه ديوار چكلمش نسنه يه ديرلر ❊

دكز جامعى شامده برجامعدركه اورته سندن يعنى حرمى اورته سندن برايرمق آقركه فقرا اندن اثوابن يورغانله مقبول يردر استانبولده كاغدخانه كبي اول زمانده وقف جانبندن اثواب يوبانه صابون ويررلر ايمش اما شيمدى ويرمزلر | ❊

(نون ودال ادات خبردر (انان اصلنده آنان در الف ممد و د ایله وصلله همزه ساقط اولمشدر
(كه حرف رابط صفت (یا حرف بیان (ترادات تفضیل (ونون ودال ادات جمع یعنی سین
وتا كه مفردك ادات خبریدر انك جمعیدر (محصول بیت) فقیروغنی انبیا واولیاقپوسی طپراغنك
مطیع ومنقادلریدر وانلركه غنی ركدر یعنی صاحب جاه ومنصبدر بوخاك دره محتاج ركدر
زیرا انلرك نیجه دراو مرادات وارزولری وار (خاك دردن مراد اول خاكده مدفون اولاندر
ذكر محل واراده حال قبیلندندر (نهایتی خاك در بورد یعنی تأدب طریقیله درخاكدن مراد
اول بابك خدمتكارلریدر دیمكده نظر وار ❊ آنكه روی بمن كرد وكفت از انجا كه همت
درویشانست وصدق معاملهٔ ایشان خاطری همراه من كنید❊ انكه انكاهدن مخففدر اندنصكره
دیمكدر یعنی نماز قلوب ودعا ایدوب وحاجت دیلدكدنصكره روی تقدیری رویشدر ردشمعی وكافی
قرینه قائم اولدیغیچون شین حذف اولندی (بمن با حرف صله یوزین بكا ایلدی یعنی بكا
توجه ایلدی دیمكدر (ازانجا اول مقام ومرتبه دن دیمكدر (زیرا جابونك كبی یرلرده محل ومكان
معناسنه در (همت هانك فتحی وكسریله لغتدر اهتمام معناسنه (درویشانه اضافتی لامیه در
(صدق معامله یعنی معاملهٔ صادقه كه انده ریا وسمعه اولمیه دیمكدر خدا ایله معامله لری مراد در
(خاطری یا حرف وحدت ویاحرف تنكیر (همراه یولداش (زیرا هم ادات جمعدر (هم خانه
خانه دش وهم حجره حجره دش دیمكدر بونده رفیق معناسنه در (پس منه اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتی قبیلندندر (كنید فعل امر جمع مخاطب ایلك دیمكدر تعظیم طریقیله (همراه
مقدم مفعولیدر (محصول تركیب) ملك بی انصاف نمازقلوب ودعا ایدوب وحاجت دیلدكدنصكره
دیدی اول مقامدن كه درویشلرك همتی مقامیدر یعنی اهل اللهك برمرتبه سی وار در
اول مرتبه دن هر نیه كه همت ایلیه لر باذن الله حصول بولور (صدق معامله ده بومعنایه در یعنی
خدا ایله برمعاملهٔ صادقه لری واردر كه اول معاملهٔ صادقه مرتبه سندن هرنكه مراد ایدینورلرسه ردابن سید علی
اللهك امریله ظهوره كلور (حاصلی واصل الی الله اولنلر هرنكه مراد ایدرلرسه میسراولور
(نهایتی اراده لری خدانك ارادتنه موقوفدر پس مذكور مرتبه دن بكا برخاطر توجهی
وكوكل همتی همراه ایله یعنی بنی كوكلدن چقارمه حاصلی بنی دعادن اونتمه دیمكدر
(ازانجانك معناسنی ازدرون دل وجان دیین عندی سویلمش زیرا بوعبارتدن مستفاد
اولماز (بعضیلر دیمشلركه بوتقدیرجه خاطری قیدی مستدرك اولور بویله دیین مستدرك
سویلمش زیرا خاطردن مراد توجه خاطردر حاصلی طلب دعادر (بعضیلر دیمشكه جان مراد ردسروری
فیض وفضل خدادر زیرا همتلری خدادندر كندیلردن دكلدر بومعنی كرچه صحیحدر اما ردسروری
بوعبارتدن مستفاد دكلدر فتأمل (بعضیلر ازان روی وازان سبب وازان جهت معناسنه در دیمش رد كافی
بوده بوعبارتدن مستفاد اولماز❊ كه ازدشمن صعب اندیشناكم ❊ كه حرف تعلیل (دشمن صعب
بیانیه (اندیشناكم ناك بونك كبی یرلرده نسبت معناسنی افاده ایدر غضبناك وترسناك وبرشناك كبی
بونده ترسناك معناسنه در اما لغتده فكرلی معناسنه در (حاصلی سندن همت دیلدیكم انكیچوندر كه
صرب دشمندن خوف وبیم اوزره یم❊ كفتم بررعیت ضعیف رحمت كن تا ازدشمن قوی زحمت نبینی
(رعیت ضعیف بیانیه(رحمت كن فعلنك مقدم مفعولیدر(كن كافك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر
كنیدندن ایله دیمكدر تاحرف تعلیل (دشمن قوی بیانیه (زحمت نبینی نك مقدم مفعولیدر (نبینی
فعل نفی استقبال مفرد مخاطبدر بینیدندن كورمیه سین دیمكدر (محصول تركیب) حضرت شیخ
بیورر وقتاكیم ملك بی انصاف بندن همت رجا ایلدیسه بن اكا دیدم ضعیف رعیته مرحمت ایله
تاكیم قوی دشمندن زحمت كورمیه سین یعنی رعایایی اسر كه الله تعالی سنی اسركه سین ودشمندن

امین وسالم ایلسون (رحمت وزحمت تجنیس خطـدر ❊ نظم ❊ ببـازوان توانا وقوت وسر
دست ❊ خطـاست پنجهٔ مسکین ناتوان بشکست ❊ (ببـازوان با حرف مصـاحبت (بشکسته
متعلق (بازوان باز ونك جمعیدر قوی مراددر (توانایه اضافتی بیانیه‌در (قوت بازوانه معطوفدر
سره اضافتی وسرك دسته لامیه‌لردر (بونده سردستدن پنجه مراددر (خطاست مقدم خبر (پنجه‌نك
مسکینه اضافتی لامیه‌در (ناتوانه بیانیه‌در (پنجه بشکستك مقدم مفعولیدر (بشکست بونده مصدر
معناسنه‌در اول جهتدن فاعل استز ومبتدا اولغه قابلدر (محصول بیت) زورلی بازولر له و پنجه
قوتیله مسکین ناتوانك پنجه‌سنی صمق یعنی قرمق خطـادر یعنی سلطنت زور وقهرایله رعایای
مسکینك پنجه سین بورمق یعنی جور وجفا وظلم ایلمك خطادر ❊ بترسد آنکه برافتاد کان نبخشاید
که کر زپای در آید کسش نکیرد دست ❊ بترسد فعل امر مفرد غائب فعل مضـارع مفرد غائبله
مشترکدر تثنیه‌لرده جمعلرده بویله‌در (پس فعل مضـارعدر امر معناسنه دینـلر مشترك صیغه
اولدیغن بلمزلر ایمش (انکه تقدیری انکس که درنته که مکرر بیان اولندی (بر حرف استعلا (افتاد
زدشمعی وکافی
کان مساکین وضعفا نبخشاید فعل نفی مستقبل بخشایدندن امرکه مردیمکدر (که حرف بیان یا حرف
تعلیل (زپای درآید متعلقدر که فعل شرطدر (کس مبتدا (نکیرد فعل نفی مستقبل مفرد غائب طوتماز
دیمکدر خبر مبتدادر جملهٔ اسمیه جزایه شرط واقعدر تقدیری کس دستش نکیرد در (محصول بیت)
قورقسون شول کیمسه که ضعفا ومساکینه رحم ایلمز یعـنی فقرایه ظلم ایلین خوف ایلسونکه آیقدن
دشوب زله ولغزش واقع اولورسـه یعنی روزکاردن باشنه برمصیبت کلورسه کیمسه الینی طوتمـاز
حاصلی کیمسه اکا دستکیر ومعین وظهیر اولماز (پس قورقوب فقرایه ظلم ایلمسون بعض نسخه‌لرده
نترسد واقعدر فعل نفی مستقبل استفهامی متضمن قورقازمی دیمکدر (یعنی البته قورقق کرکدر
دیمکدر ❊ هرآن که تخم بدی کشت وچشم نیکی داشت ❊ دماغ بیهده پخت وخیال باطل بست ❊
(تخم بدی بیانیه تخم معروف (بدیرامز (یا حرف مصدر یرامزلق تخمی دیمکدر (کشت فعل ماضی
مفرد غائب کشتن‌دن اکدی دیمکدر (واو حرف عطف (چشم نیکی لامیه‌در (چشم بونده رجا
معنـاسنه (نیکی یا حرف مصدر ایلك دیمکدر (داشت فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکـدر
(دماغ دالك کسریله ترکجـه طماق دیدکلریدر بونده فکر مراددر ذکر محل وارادهٔ حال
قبیلندندر (بیهده وبیهوده بی فائده وباطل معناسنه‌در (خیال باطل بیانیه‌در (دماغ پختك مفعولی
(وخیـال بستك (محصول بیت) هر اول کیمسه که یرامزلق تخمنی اکدی وایلك امیدنی طوتدی
یعـنی فقرا ومساکینه ظلم ایدوب فلاح وایلك مکافاتنی رجا ایلدی فکرفاسد بشوردی وتصور
باطل بغلدی زیرا سیئـاته حسنات جزا اولماز بلکه سیئاته سیئات وحسناته حسناتدر (کشت فعلنی
رد ابن سید علی
کاشتن‌دن اخذ ایلین غفلت ایلمش (من کاشتن بعـنی افشاندن دینی تخطئه ایلین تعصب ایلمش
زیرا مرادی تصویر معنادر بیان ترادف دکلـدر ❊ زکوش پنبه برون آر وداد خلق بده ❊ وکرتو
می‌ندهی داد روزدادی هست ❊ کوش کاف عجمینك ضمیله قولاق دیمکدر (پنبه بای اول عجمیدر
حرکات ثلثه ایله پاموق معناسنه (برون طاشره دیمکدر (آر فعل امر مخاطب کتور دیمکـدر
آریدندن که مخففدر آوریدندن بحسب لغت طاشره کتور دیمکدر امامراد چقار دیمکـدر (داد
بونده اسمدر عدل معنـاسنه خلقه اضـافتی مصدرك مفعولنه‌در (بده باحرف تأکیـد (ده دالك
کسریله وهاء اصلیه ایله ویردیمکـدر دهیدندن لیکن مصدرنده ومضارعنده واسم فاعلنده دالك
فتحی مشهوردر (داد بدهك مقدم مفعولیدر (می‌ندهی تقدیری نمی دهی درضرورت وزن ایچون
نون تأخیر اولندی اکرویرمزسك دیمکـدر فعل مضارع مخاطبدر (داد مفعولیدر عدل معناسنه
روزدادی لامیه‌در (یاحرف وحـدت یاخود حرف تنکیر (محصـول بیت) ملك بی انصـافه

و یاهر ظالمه خطاب ایدوب یورر قولغکدن غفلت پنبه سنی چقار وخلقك عدل وانصافنی ویر
یعنی الك التنده اولنلره عدالت ایله وانصاف کوستر واکرسن داد وعدل ویرمزسك یعنی عدل
وانصاف ایلزسك عدل کونی واردر که انده هرکسك بلکه هرحیوانك انتقامنی الوب انتصاف
ایدرلر حاصلی دنیاده ظلم ایدرسك آخرتده جزاسین کوررسین (می ندهیده می وزن ایچون
تقدیم اولدی دیین حق اداینی ایلمامش (نون تأخیر اولدی وزن ایچون دیمك کرك ایدی
(بو نظمك اوائده بعض یازانلر اقسام نظمی غریب بیلورلر ایمش (اکر تو می ندهیده داد برینه رد سروری
دان یازوب امردر دانستندن دیین ایکی وجهله خطا ایلمش فتدبر (وروزدادی برینه روزدادنی
دیدیکی اغربدر و یامصدری مصدره داخل اولدیغی کورلمش وایشدلمش دکلدر
* مثنوی * بنی آدم اعضای یکدیکرند * که در آفرینش زیك کوهرند * بنی اصلنده
بنین ایدی اضافتله نون ساقط اولمشدر آدمدن بونده مراد حضرت آدمدر (اعضا عضوك
جمعیدر (یکدیکره اضافتی لامیه در ونون ودال ادات جمعدر خبردر (که حرف تعلیل (آفرینش رد سروری
اسم مصدردر آفریدندن یرادلمش معناسنه عربجه خلقت وفطرت دیرلر کوهر کاف
عجمك فتحیله معروف تعریب ایدوب جوهر دیرلر (نون ودال بنه ادات جمع خبردر (محصول
بیت) حضرت آدم اوغللری بری برینك اعضاسیدر یعنی بری برینك جسدی حکمنده در
(زیرا خلقتده وفطرتده برکوهردندرلر یعنی جمله سی برا تادن و براناندر که حضرت آدم
وحوادر بعض نسخه ده مصراع ثانی (که در اصل فطرت زیك جوهرند واقعدر وبعض رد سروری
شراح بو نسخه یی اختیار ایلمش وبعضیسی بو نسخه یی اختیار ایلدیکنه تعصب طریقیله
اعتراض ایلمش لکن اعتراضی موجه دکلدر بعض شراح جوهردن مراد نطفهٔ حضرت آدمدر
دیمش بویله اولسه بعید دکلدر مجازا نطفه یه جوهر دیمش اولور بعضیلر دخل ایلدیلرکه نطفه یه
جوهر دیمك صحیح دکلدر دیو لکن دخلی مدخولدر * چو عضوی بدرد آورد روزکار * دیکر رد شمعی
عضوهارا نماند قرار * چوادات تعلیل (عضوی یا حرف وحدت (بدرد با حرف صله
(درد اغری یه دیرلر عربجه الم دیرلر (پس درده مرض دیین لغت معناسنی سویلمامش
(روزکار آوردك فاعلیدر وعضوی مفعول صریحی (وبدرد غیرصریحی (عضوها ها ادات
جمع ورا حرف تخصیص (نماند ایکی نونك فتحیله فعل نفی مستقبل مفرد غائبدر ماندندن
قالماز دیمکدر (قرار فاعلی آرام وسکون دیمکدر (محصول بیت) چونکه روزکار برعضوی وجع
وفجعه یعنی المه کتوره حاصلی دردناك ایلیه غیر اعضانك آرام وقراری قالماز (یعنی اول
دردناك عضوك المی سائر اعضایه تأثیر ایدر (پس چونکه بنی آدم برجوهردن خلق اولوب رد ابن سید علی
بری برینك اقرباسی حکمنده اولدیسه برینه برالم و بلاکلیجك جمیعی متألم ومتأثر اولمق کرك رد سروری و شمعی
(بدردك باسنه حرف زائد دیین زائد سویلمش * توکز محنت دیکران بی غمی * نشاید که نامت رد ابن سید علی
نهند آدمی * کز اصلنده که از ایدی که حرف بیان (محنت دیکران لامیه یای بطنیله رد ابن سید علی
(غمی یا ضمیر خطاب (نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب لایق دکل دیمکدر (که حرف بیان نامت
تا ضمیر خطاب آدك دیمکدر (نهند فعل مضارع جمع غائب نهیدندن قورلر دیمکدر آدمی
یا ایله انسان معناسنه در (محصول بیت) سنکه غیریلرك محنتندن بی غمسین یعنی سائر قرداشلرك المی
وبلاسندن بی پرواسین حاصلی انلرك دردندن بی درد وغمسین وانلری آجیمازسین لایق دکلدر که
آدکی آدمی قویالر یعنی سکا انسان دیمك لایق دکل (زیرا انسانیت ومردملك بلاو المه کرفتارلری
قایروب انلرایچون غم وغصه چکمکدر * حکایت * درویشی مستجاب الدعوه در بغداد پدید آمد *
(درویشی یا حرف وحدت (مستجاب اسم مفعولدر استفعال بابندن مقبول معناسنه دعوته

اضافتی قائم مقام فاعلنه اضافتیدر (دعوت بونده دعا معناسنه در یعنی دعاسی مقبول دیمکدر
(بغداد عرب دال ثانی بی معجمه اوقوز پارسیده زوراء در زانک فتحی وواوک سکونیله وسلامده
دیرلر (پدید فصحاء عجم باء عجمیله اوقور اما رومیلر باء عربیله آشکاره معناسنه (محصول ترکیب)
بغدادده دعاسی مقبول بردرویش ظاهر اولدی (پدیدآمدک معناسی ظاهر اولدی دیمکدر
❊ حجاج یوسف بخواندش وکفت دعاء خیر برمن کن کفت خدا جانش بستان ❊ حجاج لغتده
مبالغه ایله حجلشیجی اما بونده برشخصک اسمیدر که ظلمده نامداردر عدالتده نوشروان نامدار
اولدیغی کبی بنی ثقیف قبیله سندن مروان بن حکمک اوغلی که عبدالملک ایدی انک وزیری و بکلر بکیسی
مقامنده برظالم ایدی حضرت کعبه یی منجیلقلر قوروب ییقدی و ینه یاپدی الآن اولان یاپی
آنکدر قصه لری بی حد و بی نهایه در (بریسی بودر که حکومتی وولایتی زماننده التیوز بیک
مقداری نفوس قتل ایلمش وحبسنده اون سکز بیک نفوس هلاک اولمش وحکومتی اون سکز سنه
مقداریدر (کذا فی تاریخ الخلفاء باباسنک اسمی یوسف ایمش (تقدیر کلام حجاج بن یوسف در
بین العلمین واقع اولان ابنی حذف ایلمک دأب اعجامدندر (بخواندش با حرف تأکید (خواند
واو رسمی وروم ضمه ایله فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده حجاجه راجع ضمیر ومفعولی
درویشه راجع شین در (کفت حجاج درویشه دیدی (دعاء خیر برمن کن بر بونده باء صله
معناسنه در استعلا ایچون دکلدر که دعاء علیه لازم کله اولسه ده خود ضرر ایلمز (زیرا اول
قاعده عربه مخصوصدر عجمده معتبر دکل بکا خیر دعا ایله دیمکدر (کفت درویش دیدی
(جانش شین حجاجه راجعدر (بستان با حرف تأکید ستان سینک کسریله آل دیمکدر ستانیدندن
امر مخاطبدر ستاندندن دیین اصابت ایلمامش (محصول ترکیب) حجاج بن یوسف مذکور
درویشی یانـنه دعوت ایلدی ودیدی بکا برخیر دعا ایله درویشده یاربی جانن ال دیدی
❊ کفت ازبهر خدا این چه دعاست کفت دعای خیرست ترا وجمله مسلمانانرا ❊ ازبهر خدا
الله ایچون دیمکدر (محصول ترکیب) حجاج درویشک بویله دعاسنی استغراب واستعجاب
ایدوب دیدی الله ایچون بونه دعادر که بنم حقمده ایلدک یعنی بویله دعا ایشدلمش دکل (درویش
دیدی بوخیر دعادر سکا وجمیع مسلمانلره تاکیم سن اولمکله ظلم وکناه کسبندن خلاص بولاسین
ومسلمانلر سنک شر وفسادکدن خلاص بولالر حاصلی ایکی جانبه بله بودعاده نفع وار
❊ مثنوی ❊ ای زبردست زیردست آزار ❊ کرم تاکی بماند این بازار ❊ ای حرف ندا منادای
محذوف تقدیری ای مرد زبردست در (زبردست وصف ترکیبیدر الی اوستون معناسنه
بلکه الی اوستلی دیمکدر (زیرا زبر زانک و بانک فتحه لریله اوست معناسنه در که عرب
فوق دیرلر برک دسته اضافتی بیانیه در (زیردست ده وصف ترکیبیدر الی آلتلی معناسنه
مغلوبدن کنایه در (زیرا زیر زانک کسریله آلت معناسنه در عربجه تحت دیرلر (آزار
زیردسته بروصف ترکیبی دخی اولمش اما معناسی زیردسته مقیددر (کرم لغتده اسیجق
دیمکدر بونده قزغن مراد در تا الی معناسنه در که قچن دیمکدر عربجه متی دیرلر اسماء
منقوصه دندر تاکی قچانه دک دیمکدر (این بازاره اشارتدر (محصول بیت) ای الی
التنده کیلری انجیدیجی الی اوستلی یعنی ای زبونلری ومغلوبلری آزار ایدیجی زورلی وکوچلی
(حاصلی ای فقرا ومساکینی انجیدوب انلره ظلم وجفا ایدیجی جوار ظالم سنک ظلم وجفانک
بازاری نجانه دک قزغون قاله یعنی سنک فقرا ومساکینه جور وجفاک نه زمانه دک ممتد اولوب
باقی قالور البته برکون نهایت و پایان بولور (حاصلی بومنصب ودولته برکون زوال کلورایمدی

مطلب

ردّ شرروزی

جاهکه مغرور اولمه ❊ بچه‌کار آیدت جهانداری ❊مردنت به که مردم آزاری ❊بچه‌با حرف صله
(آید فعل مضارع مفرد غائب (تا ضمیر منصوب معناسنه مفعولی (جهاندار وصف ترکیبیدر
جهان طوتیجی یعنی صاحب سلطنت وحکومت معناسنه (یا حرف مصدر جهاندارلق
دیمکدر (مردنت تا ضمیر مجرور معناسنه مضاف الیه‌در که ضمیر خطابدر (که بونده من تفضیلیه
معناسنه‌در (مردم آزار وصف ترکیبیدر آزاریدندن مردم انجید بجی معناسنه (یاحرف مصدر
(محصول بیت) زیر دسته خطاب ایدوب بیورر جهاندارلق وسلطنت سنك نه ایشیکه کاور
یعنی پادشاهلق نکه کرك حاصلی سلطنته لایق وسزاوار دکلسن زیرا ظالم بی باکسن پس سنك اولمك
یکدر مردم آزارلقدن یعنی صاغ اولوب خلقه جور وظلم ایلمکدن اولمك یعنی موتك یکدرکه
هم سن مأثم ومظالم کسبندن خلاص بولورسن وخلق عالم دخی جور وظلمکدن خلاص بولور
رد سروری وشمعی
(بعضیلرکه حرف تعلیل اعتبار ایدوب یایی ضمیر خطاب طوتمش ومعناسنی زیرا مردم
رد ابن سید علی
انجید یجیسن دیمش لکن یاء مصدرایله یاء خطاب برقافیه‌ده جمع اولمق عیبدر (و بعضیلر آزاری
فعل مضارع مخاطب دیمش بنه عیوب قافیه‌دن سالم اولماز ❊ حکایت ❊یکی ازملوك بی انصاف
پارسایی را پرسید که از عبادتها کدام فاضلترست ❊ پارسا باء عجمیله عابده دیرلر (یاحرف
وحدت (را ادات مفعول (پرسید باء عجمینك ضمیله ورانك سکونی وسینك کسریله فعل ماضی
مفرد غائب صوردی دیمکدر (که حرف بیان (کدام کاف عربك ضمیله قنقی دیمکدر (فاضلتر
مرنسخه
افضل معناسنه در (محصول ترکیب) انصافسز وظالم پادشاهلردن بریسی برعابده صوردیکه
ردابن سید علی وسروری
عبادتلردن قنقی عبادت افضلدرکه اکامقید اولوب مشغول اوله یم (عبادتها دنصکره مرا
عبارتنی ایراد ایدنلر زائد ایلمشلر زیرا سؤال عموم اوزره وارد اولمشدر ❊ کفت ترا خواب نیم روز ❊
تراسکا دیمکدر (خواب بونده اویقو معناسنه‌در (نیمه اضافت لامیه‌در (نیم لفظی روزه وشبه
وسا له مقارن اولان یرلرده مضاف قلمامق مشهوردر لیکن قیاس مضاف قلمقدر شول یرده کیم
نصف نهار
نصف مراد اوله مثلا نیم نان یارم اتمك دیمکدر (ونیم سیب یارم المه دیمکدر پس قیاس اضافتله
نسخه
اوقومقدر ومراد یارم کون اوله نصف یوم معناسنه پس نیم روزدن قیلوله وقتنی اراده ایلمکه
هیچ بروجهله مساغ یوقدر واول ظالمی اویومقدن خلقی ظلم وتعدیسندن راحت ایلمك مراد
اولنجه (قیلوله وحیلوله بومعنا یه نسبت برابردر علی کل حال بونده یارم کون مراددر
نتکه نیم نانی کرخورد مرد خدا بیتنده مرور ایلدی نصف نان مراددر وبومعنی اضافتسز
مستفاد اولماز نتکه عقل سلیم وطبع مستقیمه واضحدر پس عابد پادشاه جاره دیرکه سکا
ردجمیع شراح
اویله زماننه دك اویومق احسن عباداتندرکه اول حالده کسب مأثم ایلمزسن وکیسه
اوزرینه جور وظلمك جاری اولماز که انك سببیله آخرتده معذب اولاسین فتدبر ❊ تادران
یك نفس خلق را نیازاری ❊ تا حرف تعلیل (آن اسم اشارتدر یك نفسه ویا مذکور خوابه
(نیازاری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب آزار ایلیه‌سن یعنی انجتمیه‌سن (محصول ترکیب) عابد
دیرکه سکا نصف یوم نوم افضلدر تاکیم او یودیغك برساعتده خلقی آزار ایلیه سن یعنی خلق خدا
سندن امن وامان اوزره اولالر یاخود تاکیم او یودیغك حالده برنفس و برساعت خلقی آزار ایلیه سن
یعنی او یود یغکده خلق برنفس سنك جور وظلمکدن آزاد اوله‌لر (اکثر نسخه‌لرده یك عبارتی
یوقدر و بعضنده نفس دوشمش وبعضنده ساعت یکنفس یورد یغی قلت زماندن کنایتدر
نتکه خواجه حافظ (تفسیر این دوحرفست) بیورمشدر قلت الفاظ وکثرت معانیدن کنایتدر
❊ قطعه ❊ ظالمی را خفته دیدم نیم روز ❊ کفتم این فتنست خوابش برده به ❊ ظالمی یاحرف
وحدت (را ادات مفعول (خفته لفظ مشترکدر یاتمش واو یومش بینده ماضیدن قسمدر

بونده او یومش معناسنه در (نیم روز اضافت لامیه در یارم کون یعنی کونك یار یسی حاصلی زوال وقتنه دك (این اشارتد ر ظالمه ومبتـدأ (فتنه است خبری (خواب مبتـدأ (شین ضمیر ظـالمه راجعد ر معنی جهتـدن (پرده نك مفعولیـدر ضرورت و زن ایچون تقدیم قلنمشـدر تقدیری اوراخواب پرده بهدر (پرده به خبرمبتدادر (محصول بیت) برظالمی نصف نهار ده او یومش کوردم دیدم بوظالم برفتنه در فتنه او یودیغی یکدر یعنی او یومش اولمسی یکدر زیرا یاتمش واو یومش فتنه یی او یارانه لعنت وارد اولش پس بو ظـالمی خواب المش وایومش او لمق یکد رحاصلی خوابده اولمسی محض خیردر ❊ آنکه خوابش بهتراز بیدار یست❊ آنچنان بد زندکانی مرده به ❊ آنکه یعنی آن کس که (که حرف رابط صفت (خواب مبتـدأ (شین ضمیرآنك مشارالیهی اولان کسه راجعدر (و بهتر خبر مبتدأ (ازمن تفضیلیه معناسنه د ر (بیدار او یانق دیمکدر صفت مشبهه د ر عربجه یقظان دیرلر (یا حرف مصـدر (سین وتا ادات خبر (آنچنـان آن اسم اشارتدر چنان ادات تشبیه (بدزندکانی وصف ترکیبی یرامز دیرلکلی دیمکدر کاف عجمی هاء رسمیدن بدلدر (الف ونون شذوذا داخل اولشدر زیرا زندکی وزندکانی یاء مصدر ایله برمعنایه در (مرده تقدیری مرده شدن یعنی مرده اولق دیمکدر (محصول بیت) اول کیمسه که او یقوسی بیدار لغندن یکدر یعنی او یوماسی او یانقلیغندن یکدر پس آنچلاین بد زندکانه یعنی یرامز درلکلی کیمسه مرده اولق یکدر حاصلی مماتی حیاتندن یکدر (انچلاین یرامز نا معقول دیرلکدن اولش اولمق یکدر دیین عندی سو یلمش ❊ حکایت ❊ یکی را ازملوك شنیـدم که شبی در عشرت روزکرده بود ودر پایان مسـتی می کفت ❊ که حرف بیان (شبی یا حرف وحدت (در حرف ظرف (عشرت لغتده اختـلاط معنـاسنه اسمدر اما بونده ذوق وصفـادن عبارتدر (کرده بود ماضیدن قسمـد رایلمشیدی دیمکدر جعل وتصییر معناسنی متضمن اولدیغیچون ایکی مفعول آلور اولکیسی شب وثانیسی روزدر (پایان باء عجمیله غایت ونهایت دیمکدر مستی یه اضافتی لامیه در (می کفت حکایت حال ماضی سویلردی دیمکدر (محصول ترکیب) پادشاهلردن بریسنی ایشتدمکه کیجه یی عشرت وصفاده کوندز ایلمشیدی یعـنی صباحه دك باده ذوقنه مشغول اولوب او یومش ایدی کیجـه یی کوندز ایلك او یومامقدن کنایتدر یعنی اچکی ایله احیاء لیـل ایلمشیدی ومستلك آخرنده سـو یلردی یعـنی بو بیتی اوقوردی ❊ بیت ❊ مارا بجهان خوشتراز ین یکدم نیست ❊ کزنیك و بداندیشه وازکس غم نیست ❊ مارا را حرف صـله یا حرف تخصیص بزه و یابزم دیمکد ر (بجهـان با حرف ظرف (ازحرف ابتدا (این اسم اشارتدر برمقدردم لفظنه ویامذکور یکدمه و بوند نصکره بردم تقدیر اولنوب مبتـدا قلنه (نیست خبری (کزاصـلی که از ایدی که حرف تعلیـل (نیك ایو (بد یرامز اندیشه بونده غم وغصه وخوف معناسنه در (محصول بیت) بزه و یابزم جهـانده بو بر دمدن خوشترق بردم یوقدر زیرا ایودن و یرامزدن وغم وغصه وخوفز بوقدر یعنی کیفیت باده ایله برحالته وارمشزکه دنیاومافیها کوزمزه چو بجه کورنمز زیرا عقل کتمشدر مجنون اولمشدر حاصلی باده نك برحالتی وارد رکیم کدایی پادشاه ایدر فی زعمه الفاسد نتکه شاعر دیر (بیت) برعالمه وارمشـدرر ارباب خرابات) کیم دوشده دخی کورمز انی اهل کرامات) (اندیشه یی نیك و بدله وصف ترکیبی اعتبار ایدوب زیرا ایوفکرلیدن و یرامز فکرلیدن و کیمسه دن غم یوقدر دیین هنوز وصف ترکیبی لذتنی طاتمامش ❊ درو یشی برهنه بیرون بسرما خفته بود وکفت ❊ درو یشی یاحرف وحدت (برهنه بانك فتحی وضمیله وهانك سکونیله چپلاقدر عریان معناسنه (بیرون طاشره ده دیمکدر ظروف مکاندندر (بسرما باحرف ظرف سرما صغوق دیمکـد ر سینك فتحی ورانك سکونیـله (خفته بونده یاتمش معنا سنه در (بودادات زمانیه در ایدی معناسنه (محصول ترکیب) پادشاه

زدشمی

زدشمی

مذکور بیتی اوقودیغی حینده برعریان درویش طاشره ده صغوقده و یا توردی بیتی ایشدیجك دیدی آه (سرما هم صغوقه وهم زمانه دیرلر دیین افترا ایلمش (زمانه زمستان دیرلر ❋بیت❋ ای آن که باقبال تودر عالم نیست ❋ کیرم که غمت نیست غم ما هم نیست ❋ ای آن که ای آن کس که تقدیرنده در (باقبال باحرف تخصیص اقبال دولت معناسنه در تو یه اضافتی لامیه در (کیرم فعل مضارع متکلم وحده در کیریدندن طوتایم یعنی فرض وقیاس ایده یم (که حرف بیان (غمت نیست کند وکه مخصوص غمك یوق (غم ما اضافتی لامیه در یای بطنیله ینه تخصیص افاده ایدر (هم بونده عطف وجمعیت معناسنی افاده ایدر استفهام انکار یله (محصول بیت) ای شول

زد سروری

عشرت وذوق ایلین پادشاه که سنك دولت واقبالکده عالمده برفرد یوقدر یعنی سن واصل اولدیغك ذوق وصفایه کیمسه واصل دکل فرض ایده یم که کندوکه مخصوص غمك یوقدر بزه مخصوص غمکده یوقمی یعنی فقرا ومساکینك غمین چکمزمیسین حاصلی بزم ایچون غم چکمك کرکسین زیرا آخرتده سلاطیندن رعایا وفقرا ومساکین احوالی نقیر وقطمیر تفتیش وتفحص اولسه کرك مصراع ثانینك معناسنی طوتالم که غمك یوقدر بزمده یوقدر پس سنکله برابرز بی غم اولمقده دیین اکرچه بوعبارت بومعنایه متحملدر اما مقام بومعنادن کلی ابا ایدر فتأمل بو بیتده غم وهم اعتباری لطفدن خالی دکلدر زیرا عربیده همّ میمك تشدیدیله غم معناسنه در معلوم اوله که بوایکی بیتك اجتماعندن بر رباعی حاصل اولور ❋ ملك را این کلام خوش آمد صرهٔ هزار دینار از روزن بیرون داشت وکفت ای درویش دامن بدار کفت دامن ازکجا آرم که جامه ندارم ❋ ملك را پادشاهه دیمکدر کلامدن مراد اوقدیغی بیتدر (صره صادك ضمی وراء مشدد له کیسه معناسنه در هزاره اضافتی لامیه در (روزن بونده پنجره معناسنه در (جامه ندارم جامم یوق دیمکدر (محصول ترکیب) پادشاهه درویشك اوقدیغی بیت خوش کلدی یعنی حظ ایلدی بیك التون صره پنجره دن طاشره طوتدی ودیدی ای درویش اتکك آچ درویش دیدی که اتکی قندن کتوره یم که قفتانم یوق یعنی قفتان اولمق کرك که دامن اوله ❋ پادشاه را برضعف حال او رحمت زیادت کشت خلعتی بر آن مزید کرد و بیرون فرستاد ❋ (پادشاه را را ادات تخصیص (ضعف حال لامیه در یعنی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (کشت بونده صار معناسنه در اولدی دیمکدر (خلعتی یاحرف وحدت برقفتان دیمکدر (برآن اول صره اوزرینه (مزید مصدرمیمیدر

زد ابن سید علی وکافی

زیاده معناسنه (بیرون طاشره یه (فرستاد فعل ماضی مفرد غائب (فرستادندن کوندردی یعنی ارسال ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) پادشاهك درویشك ضعف حالنه رحمتی زیاده اولدی واول صره اوزرینه برخلعت زیاده ایلدی وطاشره ارسال ایلدی ❋ درویش آن نقدرا باندك مدت بخورد وتلف کرد و بازآمد ❋ (محصول ترکیب) (درویش صرهٔ هزار دیناری ازاجق زمانده یدی وتلف ایلدی وکرو پادشاه حضورینه کلدی ❋بیت❋ قرار برکف آزادکان نکیرد مال ❋ نه صبردر دل عاشق نه آب درغربال ❋ (قرار مبتدا (آزادکاندن مراد قیود دنیا ایله مقید اولمیانلردر (نکیرد فعل نفی مستقبل طوتمز دیمکدر (مال فاعلی (برکف ده اکا متعلقدر جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (غربال غین معجمه نك کسریله ترکیجه قالبر دیدکاریدر بعضیلر اندن تحریف اولنمش دیدیلرو بعضیلر محرف اولدیغنه دلیل یوقدر دیدیلر علی کل حال ایکیسنکده دلیلی یوق لکن تحریفنه حکم اولنسه ترکیده انکچون موضوع اواش لفظ بولنمامق لازم کلوردی بوایسه خلاف قیاسدر پس عدم تحریفنه حکم قیاسنه وتحریفنه تحکم در (محصول بیت) حضرت شیخ مذکور درویش کبی آزاده لر خصوصنده بیورر دنیا قیودیله مقید اولمیان فقرا آوجنده مال قرار طوتماز یعنی کسبیله مقید اولمدقلری کبی حفظیله ده تقید ایلمزلر کذلك عاشق کوکلنده صبر قرار ایلمز

يعنى عاشق بى صبر وبى قرار اولور صو غربالده قرار ايلمز (حاصلى اهل فنا الندە مال دل عاشقدە صبر وغربالدە آب كبيدر قرار طوتمامقدە يعنى سريع الزوال وتيز كذران ابدر بونلرك جيجى ❊ در حالتى كه ملك را پرواى او نبود ❊ (در حالتى باز آمدە متعلقدر (حاصلى درويش بر حالتدە كلديكە پادشاهك انكله مقيد اولەجق پرواسى يوق ايدى (يعنى اكا التفات زمانى دكل ايدى بلكه فكرى امور سلطنتە ومهمات عالە مصروف ايدى اول ملاقاتندە اولان ذوق وشوق وحبور وسرورى يوغيدى ❊ حالش بكفتند بهم بر آمد وروى ازوى درهم كشيد ❊ حالش ضميرى درويشە راجعدر (بهم بر آمد پادشاه منقبض ومنفعل اولدى بى وقت كلديكيچون

مطلب

(روى ازوى درهم كشيد دخى پادشاه يوزنى اندن بورشدردى يعنى يوزتاردى (حاصلى درويشك حالنى پادشاهە اعلام ايلديلر پادشاهدە چهرەسنى قرشمورش ايلدى (يعنى منقبض ومنفعل اولدى واكا انجنديكندن يوزن بورشدردى (حاصلى عبوس الوجە اولدى ❊ وازينجا كفتە اند اصحاب فطنت وخبرت كه از حدت وسورت پادشاهان بر حذر بايد بود كه غالب همت ايشان بر معضلات امور مملكت متعلق باشد وتحمل ازدحام عوام نكنند ❊ ازين جا ازين دە ايكى اعتبار وار برى ازحرف ابتدا (واين اسم اشارتدر جا الفظنە (وجادن مراد محل ومقام اولە (برى ازين ادات تشبيە اولە نتكە بو كتابدە واقعدر (ازين مه پارۀ عابد فريبى) بونك كبى بر مهپارە ديمكدر فتأمل (پس بوندە بو مقامدن ويا بونك كبى مقامدن ديمكدر (اصحاب فطنت لاميە (فطنت فانك كسرى وطانك سكونيلە مصدردر فهم وزيركلك معناسنە بو لغت ايكى بابدن مستعملدر نصر وعلم بابلرندن (خبرت نصر بابندن كسر خا ايلە مصدردر خبر يخبر خبرا ضم خا ايلە وخبرة كسر خا ايلە پس خبرت خانك ضمى وكسريلە ديمك ضمه بى بابندن سويلمش (وخبرت خبيرلق معناسنەدر

زدكافى
رد شمعى

ديمك اصل لغتدن آكاه دكل ايمش زيرا خبرت تجربە وامتحان معناسنەدر (كه حرف رابط مقول قولدر (حدت حانك كسرى ودالك تشديديلە كسكنلك بوندە ياوزلق مراددر (سورت سينك فتحى وسكون واو ايلە بوندە خشم وغضب معناسنەدر (پادشاهانە اضافتى لاميەدر (حذر حاء مهملەنك وذال معجمەنك فتحەلريلە علم بابندن مصدر صاقنمق معناسنە (بايد فعل مضارع مفرد غائبدر بايستندن كرك اولمق معناسنە (بود بوندە بودن معناسنەدر زيرا مضارعە مقارندر انكيچون فاعل اقتضا ايلمز (كه حرف تعليل (غالب تقديرى غالب اوقاتدر (همت ايشان لاميەدر پادشاهلرك همتى ديمكدر (بر معضلات باحرف صلە (معضلات وزندە ومعناسدە مشكلات كبيدر اموره اضافتى وامورك مملكتە لاميەلردر بوندە امور احوال معناسنەدر (متعلق بر معضلاتك صلەسيدر (غالب مبتدا (وهمت ثانى (ومتعلق باشد خبر ثانى وثانى خبريلە خبر اول وتحمل متعلقە معطوفدر (وازدحامە اضافتى مصدرك مفعولنەدر (وعوامە اضافت لاميە در تحمل مبتدا وكنند خبرى (محصول تركيب) بو محل ومقامدن ويا بو محل ومقام كبيدن يعنى سلاطين مختلف الاحوال ومتغير الاطوار اولدقلرندە اصحاب فطنت وخبرت سويلمشلردر كه پادشاهلرك حدت وسورتندن يعنى غضب وخشمندن حذر اوزره اولمق كرك زيرا غالب واكثر اوقات انلرك همتى ونظرلرى مشكلات امور مملكتە متعلق اولور وازدحام عوامە تحمل ايلمزلر (حاصلى ناسك غلوسندن مضطرب اولورلر ❊ مثنوى ❊ حرامش بود نعمت پادشاه ❊ كه هنكام فرصت ندارد نكاه ❊ حرامش شين ضمير مصراع ثانى اولندە مقدر آن كسە راجعدر اضمار قبل الذكر طريقيلە تقديرى آنكس كەدر (بود بانك ضمى وفتحيلە وواوك فتحيلە فعل مضارعدر بو ديدندن كينونت معناسنە اولمق ديمكدر (بودندن اشتقاق ايلين غلط ايلمش (نعمت پادشاه لاميەدر (كه حرف رابط صفت (هنكام وقت معناسنەدر فرصتە اضافتى لاميەدر (ندارد

زدسروزى
مطلب

فعل نفی استقبال مفرد غائب طوتماز دیمکدر (نکاه بونده حفظ معناسنه در (معلوم اوله که نکاه
لفظی داشتن وداریدن مصدریله ومشتقاتیله مستعمل اولسه حفظ معناسنه در اما کردن
وکندن مصدریله ومشتقاتیله مستعمل اولسه نظر معناسنه در یعنی باقق (محصول بیت)
اول کسه پادشاهك نعمتی حرامدر ویا حرام اولور ویا حرام اولسونکه زمان فرصتی
رعایت وصیانت ایلمیه یعنی احوالندن خبردار اولمیوب هرزمانی بربیله ✽ مجال سخن تانبینی زپیش [مطلب]
✽ بیهوده کفتن مبر قدر خویش ✽ مجال بونده محل معناسنه در سخنه اضافتی لامیه در (تا
حرف توقیتدر مادام معناسنه (نبینی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر بینیدن مادامکه
کورمیه سین دیمکدر (زپیش نبینی یه متعلقدر بیهوده یه تعلیق ایلین خطاء فاحش ایلمش
(باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (کفتن مصدرینه متعلق (بیهوده زائد وباطل معناسنه در
(مبر میمك وبانك فتحه لریله فعل نهی مفرد مخاطبدر بریدندن بردندن دینلر بلمزایمش ایلمه [ردشمعی]
دیمکدر یعنی ضایع ایلمیه (قدر خویش لامیه در (محصول بیت) سوز محلنی مادامکه سویلمزدن
اول کورمیه سن یعنی قبل التکلم سوزك فرصتنی وکلامك محلنی کورمکسزین بیهوده
وباطل سوز سویلمکله کندی مقدارکی ضایع ایلمه وحرمتکه نقصان ویرمه زیرا بی محل سوز
سویلمك حرمتسزلکه سببدر ✽ کفت برآنید این کدای شوخ مبذررا که چندین نعمت باندك [رد ابن سید علی وسروری]
مدت برانداخت نداندکه خزینهٔ بیت المال لقمهٔ مساکینست نه طعمهٔ اخوان شیاطین ✽ برآنید
فعل امر جمع مخاطبدر رانیدندن سوریکز دیمکدر راندندن اشتقاق ایلینلر غلط ایلمشلر
(کدا بونده دیلنجی معناسنه در (شوخه اضافتی بیانیه در (شوخ بونده کستاخ وبی ادب وبی
شرم معناسنه در (مبذره اضافتی بیانیه در تفعیل بابندن اسم فاعلدر مسرف دیمکدر (که
حرف تعلیل (یا حرف رابط صفت (باندك با حرف ظرف (اندك آز دیمکدر قلیل [رد ابن سید علی وسروری]
معناسنه (مدت زمان دیمکدر (برحرف تأکید (انداخت فعل ماضی مفرد غائب آتدی
یعنی تلف ایلدی (نداند فعل نفی مستقبل مفرد غائب بلمز دیمکدر یاخود استفهام طریقیله
بلمزمی دیمك اوله (که حرف بیان (خزینهٔ بیت المال لامیه در (لقمهٔ مساکینده بویله در
(خزینه مبتدا ولقمه خبری (نه حرف نفی (طعمه طانك ضمیله وسکون عینله مطعوم معناسنه [رد ابن سید علی وسروری]
ییلن نسنه که فارسیجه خورش دیرلر (اخوانه اضافتی واخوانك شیاطینه لامیه لردر (اخوان [وشمعی وکافی]
کسرهمزه ایله قرداشلر معناسنه در (محصول ترکیب) وقتاکیم پادشاهه مذکور کدانك [ردابن سید علی وسروری]
احوالنی عرض ایلدیلر ایسه دیدیکم سورك بو کستاخ ادبسز مسرف جراری بوندن کتسونکه [رد شمعی]
بوقدر نعمت ومالی ازاجق زمانده تلف ایدوب یا بانه آتدی یعنی اسراف ایله ضایع ایلدی بلمزکه [رد کافی]
ویابلمزمیکه خزینهٔ بیت المال فقرا ومساکین لقمه سیدر یعنی بونلره نفقه اولمغیچون ودفع احتیاج [رد کافی]
ایچون وبریلور لقمهٔ اخوان شیاطین دکلدر یعنی مسرفلره ومتلفلره اسراف واتلاف ایچون وبرلمز
حاصلی خزینهٔ بیت المال محتاجلرك حقیدر مبذرینك حقی دکلدر (مبذری شوخه عطف ایدنلر
صحیح نسخه لره مخالفت ایلدکلرندن غیری لذت کلامدن بی خبر ایمشلر وشوخدنصکره چشم
لفظنی زیاده ایدن زائد ایلمش ونعمتدنصکره مال لفظنی زیاده ایدنلر صحیح نسخه لره مخالفت
ایلمشلر برانداختدنصکره وتلف کرد ترکیبنی عطف ایدنلر یانندن ایلمشلر (نداند عبارتنی
ترك ایدنلر صحیح عبارتی ترك ایلمشلر ✽ بیت ✽ ابلهی کو روز روشن شمع کافوری نهد ✽
زود بینی کش بشب روغن نباشد در چراغ ✽ ابلهی ابله صفت مشبهه در احمق معناسنه در
یا حرف وحدت (کو اصلنده که اودر (که حرف رابط صفت وضمیر ابلهه راجعدر (روز روشن
بیانیه در وظرف زماندر آیدین کونده دیمکدر (شمع کافوری بیانیه در شمع عربیده شینك

فتحی ومیمك كسریله بال مومنه دیرلر اما عجم میمك سكونیله اوقو زینه بومعنایه اصكره تعمیم ایلدیلر
پس كافوری قید احتراز یدر یای نسبیله آق بال مومنه دیرلر (نهد فعل مضارع مفرد غائبدر
نهیدندن نونك فتحی وكسریله لغتدر قومق معناسنه قومقدن مراد یاقمقدر (زود تیز
دیمكدر یعنی یقین زمانده (بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر كورهسین دیمكدر (كش كافك
فتحی وكسریله لغتدر اصلی كه در كافك كسریله لكن شین ضمیرایله تركیب اولنجه قیاس
فتحه تخصیص ایلمك ایدی زیرا ضمایرك ماقبلی بو دیلده مفتوح اوقنور الا ضرورت وزن
ایچون ساكن اوقنور اما بعضیلر شذوذا كش اوقورلر اصلی كسری رعایتیله شین معنی
جهتندن چراغه مقید در چراغش تقدیرنده (بشب باحرف ظرف نباشده متعلق (روغن رانك
ضمی وعینك فتحیله ایچ یاغندن غیری یاغه دیرلر اما ایچ یاغنه پیه دیرلر بای عجمك كسریله
(نباشد فعل نفی استقبال مفرد غائب اولماز دیمكدر (چراغ فتیله ده یانان آتشك اسمیدر
اما بونده شمعدان مراد در ذكرحال وارادهٔ محل طریقیله (محصول بیت) برابله كه ایدین
كونده یعنی كوبه كوندز شمع كافوری یقار یقین زمانده كورهسین كه چراغدانده یاغ اولماز
یعنی ایچ یاغی ویابزر یاغی یاقمغه قادر اولمازقده قالدی كه زیت یاغی وشیرلغان یاغی حاصلی
بویله اسراف ایلین احمق از زمانده شویله مفلس وفقیر اوله كه اك اوجوز اولان یاغی
یاقمغه قادر اولماز دیمكدر بعض نسخه لرده نباشد یرینه نماند كلمش وشراحك بعضیسی آنی
اختیار ایلمش و بعضیسی بومختاره دخل ایلمش كه تركیبدن ابلهك روغن یاقدیغی مفهوم
دكلدر كه چراغنده روغن قالیه دینله و بعضیسی امعان نظر ایلیوب مختاره معاون اولمش
وخیلی اكثار كلام ایلمش ایكن طریق مكابره یه سلوك ایلمش فتأمل (كشك كافنی كسره یه
تخصیص ایلین سمت شذوذه ذاهب اولمش ❊ یكی از وزرای ناصح گفت ای خداوند
مصلحت آن می بینم كه چنین كسانرا وجه كفاف بتفاریق مجری دارند تادر نفقه اسراف
نكنند ❊ بعض نسخه ده ناصح یرنده نیك محضر واقعدر لكن ناصح اولیدر وبعضنده آن می
بینم یرینه آنست دوشمش و بعضیلر بونسخه یی اختیار ایلمش و بعضیلر اختیارینه اعتراض
ایلمش لكن اعتراضی مكابره در (وجه جهت وخرجلق (كفاف كافك فتحی وكسریله رزقه
وآزیغه دیرلر (باحرف مصاحبت (تفاریق تفریقك جمعیدر آیری آیری یعنی كون بكون و یاهفته
بهفته ویاماه بماه دیمكدر (مجری اسم مفعولدر افعال بابندن معین معناسنه حتی بعض
نسخه لرده عطف تفسیری طریقیله كلمش (تاحرف تعلیل (محصول تركیب) پادشاه سورك
شوندن شوجراری دینجه ناصح وزرانك بری پادشاهه دیدی ای پادشاه مصلحت انی كورورمكه
بونجلاین مسرف ومتلفلرك وجه معیشت لرینی وجهت كفافلرینی دفعة الیته و یرمیه لر بلكه
متفرق آزار آزار و یره لر یعنی كون بكون و یاهفته بهفته و یاماه بماه تعیین ایده لر تاكیم نفقه ده اسراف
ایلمیه لر ❊ اما انچه فرمودی از زجر ومنع مناسب سیرت ارباب همت نیست یكی را بلطف
امیدوار گردانیدن و باز بنومیدی خسته خاطر كردن ❊ اما ادات استدراكدر مصلحت
می بینم دن زجر ومنع عطف تفسیریدر سورمك وكیدرمك معناسنه سابقا پادشاهك سورك
دید وكنه اشارتدر (امیدوار امیدلی دیمكدر امید وامید تخفیف وتشدید ایله لغتدر دیین لغو
سویلمش زیرا لغت عجمده تشدید ضرورت وزن ایچون كلور نتكه سابقا بیان اولندی (كردانیدن
بونده ایلمك معناسنه در دوندرمك دیین خطا ایلمش (باحرف مصاحبت (ونومیدی نونك
فتحیله ونا امیدی مأیوس معناسنه در یای مصدریه ایله امیدسزلك دیمكدر (محصول تركیب)
پادشاهم مصلحت بنم سویلدیكمدر اما زجر ومنع كه بیوردیكز یعنی اولدر و یشی سورك

مختار ابن سید علی
ومعترض شمعی

ومعاون مختار كافی
رد شمعی

مختار ابن سید علی
ومعترض سروری

رد شمعی
لكن معتبرات لغات فارسیه دن
شرفنامه ده (اره معروف كه
ازا اره بتخفیف نیز نامند)
دیوب ضرورت وزنه دائر
برقید یوقدر وبعض لغت
معتبره ده دخی امید تخفیف
وتشدیدایله مروی لغتدر
دیوب ضرورت لقر دیمی
یوقدر (فتدبر) لطابع

شوندن بیوردیغکز ارباب همتك اخلاقنه واصحاب کرمك شانلرینه مناسب ولایق دکلدر
بریسنی برکره لطف واحسانله امیدوار ایدوب تکرار امیدسزلکله خسته خاطر و پریشان
درون ایلمك حاصلی سنك کبی صاحب لطف وکرم پادشاهلره سزاوار وملایم دکلدر برفقیری
برکره احسانله مسرور و صکره زجر ومنعله مأیوس ومغموم ایلمك (الله تعالی رحمت ایلسون
بو یله وزیرلره ﴿ بیت ﴿ بروی خود دراطماع بازنتوان کرد ﴿ چو بازشد بدرشتی فرازنتوان کرد ﴿
(بروی باحرف صله نتوان کرده متعلق (روی خود لامیه در (اطماع ده لامیه در (اطماع افعال
بابندن مصدردر برکیمسه یی طمعه دوشورمك (بازنتوان کرد ترکیبله فتح معناسنه در یعنی اچق
کرد بونده کردن معناسنه در (نتوان کرد اکثر یرلرده عدم امکاندن کنایه در اما بونده عدم جوازدن
عبارتدر (چوادات تعلیل بازشد اچلدی دیمکدر بنای مفعول معناسنه (بدرشتی باسببیتی متضمن
حرف مصاحبت (درشت دالك ورانك ضمه لریله ایردی دیمکدر که عربجه خشن دیرلر صفت
مشبهه در مقابلی نرم در (یا حرف مصدردر (فراز فانك فتحی وکسریله بونده بند واغلاق
معناسنه در (نتوان کردینه سابق کبیدر (محصول بیت) کشی کندی یوزینه یعنی کندینه
اطماع قپوسنی یعنی خلق کندینك لطف واحسانته طمعه دوشورمك بابنی اچامق کرك
حاصلی خلق کندینك جود وکرمنه طمعکار ایلمامك کرك اما چونکه باب اطماع مفتوح اولدی
یعنی چونکه خلق کندینك سخا وکرمنه طامع وامیدوار ایلدی خشونت وجفا ایله اول بابی
سد ایلمك جائز دکلدر (حاصلی خلقی اولدن لطف واحسانته معتاد وامیدوار ایلمامك کرك
اما ایلدکدنصکره زجر ومنعله خسته خاطر و پریشان درون ایلمامك کرك باز ایکی مصراعده
بله مفتوح معناسنه در دیمکده نظر وار (فرازی کسر فایه تخصیص ایدوب ایکی معنایه کلور
بری یوکسك و بری یوقش معناسنه وکاه اولور که انکله منع واغلاقدن کنایت اولور دینلر
کسره یه تخصیصده و یوکسك دیمکده ومنعدن کنایه در دیمه لرنده افترا ایلمشلر (ومصراع
اولك معناسنی کندو یوزکه امید لوامید قپوسنی کوجله اچق ممکن دکلدر یعنی سندن بلارضاء
برنسنه آلمق ممکن دکلدر مکرسن احسان ایده سن دیین بریلاق یول معنای بیتدن ایراق کتمش
فراز بونده بسته ومغلق معناسنه در دیین قتی مغلق سویلمش (نتوان کرد عبارتی ایتمکه
مجال یوقدر ممکن دکلدر دیمکدر دیین ناممکن سویلمش (نتوان کرد عبارتنده ابن سیدعلی
مبالغه وار دیمش وسروری معنای مبالغه یی انکار ایلمش الیکن انکاری منکردر ﴿ قطعه ﴿
کس نبیند که تشنگان حجاز ﴿ بلب آب شور کرد آیند ﴿ که حرف بیان حجازدن مراد مکه وحاجیلر
اولمغه قابلدر نتکه بو کتابده نیچه یرده ایکیسندن حجازله تعبیر بیورمش (باحرف صله لب بونده
کنار معناسنه در آبه اضافتی لامیه در (وشوره بیانیه (شوردن بونده توزلی صوو ککرك مراددر
(کرد کاف عجمك کسریله ورانك سکونیله لغتده ذکرمی واطراف معناسنه در (و بعض لفظك
ترکیبله جمعیت معناسنه ده کلور مثلا کرد آمد دیرلر جمع اولدی معناسنه وکرد آیند دیرلر جمع اولور
معناسنه (محصول بیت) کیمسه کورمز که حجاز تشنه لری یعنی کعبه یولینك صوسوزلری
اجی صوکنارینه جمع اولورلر یعنی شوره صوکنارینه جمع اولدقلرینی کیمسه کورمشدر هرنقدرکه
تشنه ومتعطش اولورلرسه ده ﴿ هرکجا چشمهٔ بود شیرین ﴿ مردم ومرغ ومور کرد آیند ﴿
چشمهٔ بیکار معناسنه در یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل (بود فعل مضارع مفرد غائب
اولور دیمکدر شیرین طاتلی دیمکدر (مور قرنجه (محصول بیت) هر یرده که برطاتلی بکار اوله اوزرینه
مردم ومرغ ومور جمع اولورلر حضرت شیخ وزیر جانبندن پادشاهه خطاب ایدوب بیورر که
پادشاهم سز ماء معین وچشمهٔ شیرین حکمنده سزلایق اولان اولدر که احسان وکرمکه تشنه دل

ردابن سیدعلی وسروری
وکافی
ردشمعی
رد شمعی وکافی
رد سروری وشمعی وکافی
رد کافی

فقرا آب جود کدن وسحاب لطفکدن سیراب اولوب برفرد مظهر حرمان واقع اولمیه
بلکه هرکس علی قدر حاله سخاء وکرمکدن فیض یاب اوله ❁ بیت ❁ مرغ جایی پرد که چینه بود ❁
❁ نه بجایی رود که چه نبود ❁ بعض نسخه ده پرد یرینه زود واقعدر (جایی یاحرف وحدت (پرد باء
زدشمی وکافی
عجمك ورانك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غائب اوچار دیمکدر (مرغ مبتدأ و پرد خبری (که حرف
بیان و یا رابط صفت (چینه جیم عجمك کسریله قوش یمنه دیرلر (نه حرف نفی معناده رود ده
مقید در زود تقدیرنده فعل نفی غائب کتمز دیمکدر (بجایی باحرف صله زود ده متعلق (یا حرف
وحدت (که سابق کبیدر (چه جیم ضرورت وزن ایچون برمقدار مد اولور که تلفظده بر یا متولد
اولور که مصراع اولده چینه بود له تجنیس مرکب اولور مذکور یایی کتابتده اثبات ایدوب
زد کافی
زدشمی
چی یازانلر ضرایر شعردن بی خبر ایمشلر (محصول بیت) مرغ بریره اوچار که انده قوش یمی اوله
یعنی دیره جك دانه اوله بریره کتمز که هیچ نسنه اولمیه یعنی چینه اولمیان یره اوچوب کتمز (چی
لفظی چه کبی نسنه معناسنه در دیین ظاهر در که یا ایله و یاسز لغت طوتارمش بوند نصکره
آخرنده کی یایی ضرورت وزن ایچون اشباع اتمکدن حاصل اولور دید یکی نوع تناقض شکلیدر
منه سنده چی چیز معناسنه در یا ایله دیین ترادف شکلین اعتبارنده سهو ایلمش ❁ حکایت ❁ یکی
از پادشاهان پیشین در رعایت مملکت سستی کردی ولشکر بسختی داشتی چون دشمن صعب
روی نمود همه پشت بدادند ❁ پادشاهان پیش اضافتی بیانیه در (پیش اولك یاحرف نسبت ونون
حرف تأکید نسبتدر اولکی دیمکدر (رعایت مملکت مصدرك مفعولنه اضافتیدر برمضاف تقدیریله
اهل مملکت دیمکدر (سستی سست سینك اولك ضمی وثانینك سکونیله کوشك معناسنه در
اما بونك کبی یرلرده اهمال وتغافلدن کنایتدر و یاسی حرف مصدردر (کردی یاحرف حکایت
لشکر در رعایته معطوفدر بعض نسخه ده لشکر دنصکره بررا یازمش علامت مفعول (بسختی
باحرف مصاحبت داشتی یه متعلق (سخت سینك فتحی وخانك سکونیله قتی معناسنه در (یا حرف
مصدر (داشتی یاحرف حکایه طوتاردی دیمکدر (چون ادات تعلیل (دشمن صعب بیانیه روی
نمودك مقدم مفعولیدر (همه ادات تأکیدر عربیده جمیع کبی (پشت باء عجمك ضمیله ارقه
دیمکدر بدادندك مقدم مفعولیدر ارقه و یردیلر دیمکدر (محصول ترکیب) حضرت شیخ
بیورر که بزم شمدیکی زمانه مزدن پادشاهلرندن اول برپادشاه اهالی مملکت رعایتنده تقصیر وتغافل
واهمال ایدردی ولشکری شدت ومحنتله طوتاردی یعنی علوفه لرینی و ییلاقلرینی وسائر رسوم
ولوازمنی ویرمزدی حاصلی ذلیل وزبون طوتاردی پس چونکه بوکه دشمن ظاهر وهویدا
زدسروری
اولوب یوز کوستردی یعنی بونکله جنك ایلمکه کلدی جمیع عسکر ارقه و یروب بوندن اعراض ایلدیلر
سلاطین عثمانیه دن یلدرم خان بایزیددن اعراض ایلدکلری کبی شراحك بریسی یکی لفظنی مبتدأ
و پادشاهانی اکه بیان و پیشین عبارتنی صفت پادشاهان طتوب خبر مبتدأ ذکرینی اهمال ایلمش
ظاهردر که خبری سستی کردیدر (دررعایت مملکت اولنده که حرفنی کتابت ایلمین عجب معنی ملاحظه
ایلدی کردی عبارتنك معناسنی ایلدی وداشتینك طوتدی دینلر یاء حکایه معناسنی رعایت ایلمشلر
زدشمی
❁ بیت ❁ چو دارند کنج از سپاهی دریغ ❁ دریغ آیدش دست بردن بتیغ ❁ دارندك فاعلی سلاطین
زدشمی وکافی
وحکامدر (کنج بونده مالدن خزینه معناسنه در کلور (دریغ بونده اسرکمك وقصغنمق
معناسنه در (دریغ ثانی حیف معناسنه در (آیدش شین ضمیر سپاهی یه راجعدر (دست بردنك
مقدم مفعولیدر ایلمکدن مراد صونمق واوزاتمقدر (بتیغ باحرف صله (محصول بیت) چونکه
سلاطین وحکام سپاه ولشکردن خزینه ومالی اسرکرلر یعنی امساك ایدوب رعایتلرنده تقصیر
ایدرلر سپاه وعسکره ده لازم کلدکده قلجه ال اورمق یعنی جنك ایلمك حیف ودریغ کلور (ایکی

در یغی بیله حیف معناسنه طوتنلر غلط ایلمشلر (اولکی دریغی منعله شرح ایدنلر ده
معنای مطابقیله شرح ایلمشلر ❊ یکی را از آنان که غدر کردند بامنش دوستی بود ❊ یکی را
را حرف تخصیص رایی ترك ایدنلر بی وجه ترك ایلمشلر (آنان جمع آن درکه اسم اشارتدر
(که حرف رابط صفت (غدر غین معجمه نك فتحی ورانك سكونیله ترك وفا معناسنه در (با
حرف مصاحبت (منش شین ضمیر یکی یه راجعدر (دوستی یا حرف مصدر (محصول ترکیب)
اول ترك وفا ایدنلردن برینك که بنمله دوستلغی وار ایدی ❊ ملامتش کردم وکفتم دونست
وناسپاس وسفله وحق ناشناس که باندك تغیر حال از مخدوم قدیم خود برکردد وحقوق نعمت
سالیان درنوردد ❊ ملامتش ضمیری یکی یه راجعدر بعض نسخه ده ضمیر بولنمادی اولماسی ردابن سید علی وشمعی ردسروی وکافی ردجمیع شراح
اولیدر اوله آشنام اولانی اوم وسرزنش ایلدم (دون الحق معناسنه دریعنی یراماز پس ضد
فوق دیین الحق قاجمش (ناسپاس کفران نعمت معناسنه در سفله ضم وکسر سینله الچقدر
دون معناسنه (حق ناشناس وناحق شناس طوز اتمك حقنی بلمز کفران نعمت معناسنه (حاصلی
مذکور الفاظ متقارب المعانیدر (که اصلنده آنکه در (که حرف رابط صفت (باندك بابیتی
متضمن حرف مصاحبت (برکرد ده متعلق (تغیر حال لامیه بعض نسخه ده باندك مایه تغیراه
(مایه ماده وسرمایه معناسنه در (ازمخدوم قدیم برکرد ده متعلق بیانیه در (برکردد دونه یعنی
یوزین چویره حاصلی اعراض ایلیه یرجع ایله تفسیر ایلین بوکلمنك معناسنی بلمزایمش (حقوق
نعمت لامیه در (سالیانه اضافتده بویله در (یا حرف نسبت (والف ونون ادات جمعدر شذوذ رد سروری
طریقیله (در حرف تأکید (نوردد نونك فتحی وضمی وواوك ودال اولینك فتحه لریله فعل
مضارع مفرد غائب فاعلی برکردد کده بونکده یکی یه راجع ضمیردر (محصول ترکیب) بنمله
دوستلغی اولان قاچینك برینی اوم وسرزنش ایلدم ودیدم الچقدر ودنی وکفران نعمت
وطوز اتمك بلمز وناشاکردر اولکه ازاجق سرمایه تغیر حال سببیله کندی مخدوم قدیمندن
روکردان اولوب اندن اعراض ایلیه ونیجه ییلاق حقوق نعمتی طی ایدوب ضایع ایلیه وکفران رد سروری
نعمت طریقنه زاهب وسالك اوله ❊ کفت اکر بکویم معذورداری ❊ اوم ایلدیکم سپاهی
دیدی اکر بوقضیه نك اصلنی بیان وترك وفا ماجراسن عیان ایلرسم بنی معذور طوتوب
البته لوم ایلمزسن ❊ شاید که اسبم بی جو بود ونمدزینی درکرو وسلطان که بزر با سپاهی بخیلی
کند با او بجان جوانمردی نتوان کرد ❊ شاید فعل مضارع مفرد غائبدر شایدندن استفهام
انکاری طریقیله لایقمیدر دیمکدر فاعلی این حاله راجع تحتنده ضمیردر (که حرف بیان (اسب
فتح همزه وسکون سینله وباء عربیله آت دیمکدر فرس معناسنه (جو جیمك فتحیله ارپه دیمکدر
(نمدزین لامیه در نمد مطلقا کچه یه دیرلر وزین زانك کسریله اکر معناسنه در که عربجه سرج
دیرلر (نمد زیندن مراد اکرکچه سیدر که زمان سابقده تکلتی اولمازایمش بلکه برکچه بی قات قات
ایدوب اکرالتنه تکلتی یرینه قورلرایمش ومنزله وارنجه آلوب کلم وزیلی یرینه التنه دوشرلرایمش
پس سپاهی دیرکه مناسبیدرکه اکرکچه سی که التمه دوشوردم رهنده اوله (کرو کاف عجمك
کسری ورانك فتحیله رهنه دیرلر (که حرف رابط صفت بزر با حرف ظرف زر بونك کبی
یرلرده مطلقا اقچه معناسنه در (با حرف صله (سپاهی یا حرف نسبت عسکری دیمکدر (بخیلی
یا حرف مصدر (کند فعل مضارع مفرد غائب بونده ایلیه دیمکدر با حرف صله (واو ضمیری
سلطانه راجعدر (جوانمرد لفظ مشترکدر بهادرله سخی وکریم بیننده (یا حرف مصدر پس
بها درمعناسنه اولورسه بجانك باسی حرف مصاحبت اولور اماجود وسخا معناسنه اولورسه
حرف صله درولکل وجهة (نتوان کرد ایلك اولمازدیمکدر عدم جوازدن کنایه در (محصول ترکیب)

معهود كريخته بورر لايفهميدر كه آتم اربه سز واوتلقسز آج وذليل وزبون اوله والتمدوشنديكم
اكر بچه سى برمقدار دين ايچون مرهون و پادشاه كه خزينه ومال خصوصنده عسكره بخل
وامساك ايدوب وظيفه لرينى و بخششلرينى وسائر رسوم ولوازمنى محلنده ويرميه اكا جان ودل ايله
بهادرلك وفدا يلك ايلمك اولماز ويا انك يولنه جان بذل وفدا ايلمك اولمازحاصلى انك اوغورينه
جان وباش ويرمك جائز دكل (نمدزين اضافتله اكر بچه سيدر دالك سكونيله تكلتى معناسنه در
ديينلر لفظده ومعناده خطا ايلمشلر (شايد كه اسبم بى جو بود عبارتنى كلام اخبار يه حمل
ايدوب احتمالات بعيده ايله تأويل ايدوب اكثار كلام واطناب مقال ايدن ايشى وكوجى اولديغندن
بولديغن سويلرايمش ❁ بيت ❁ زر بده مرد سپاهى راتاسر بنهد ❁ وكرش زرندهى سر بنهد درعالم ❁
زر بونك كبى يرلرده اقچه يه والتونه شامل در سكه لى اولد قلرى تقدير جه (با حرف تأكيد
(وده دالك كسريله فعل امر مفرد مخاطبدر ويرديمكدر دهيدن دادندن دكل زر بدهك
مفعول اولى (ومرد مفعول ثانيسى ارديمكدر بهادر معناسنه تركيده ده كاه بهادره اردبرلرحتى
ارلك ايلدى ديرلر بهادرلق معناسنه (سپاهى يه اضافتى بيانيه در (ورا اداة مفعول (تا
حرف تعليل (سر بنهدك مقدم مفعوليدر (وكرش اصلنده واكرشدر ضرورت وزن ايچون تخفيف
قلندى شين مرد سپاهى يه راجعدر زر ندهيك مقدم مفعوليدر (ندهى فعل نفى استقبال مفرد
مخاطبدر (سر بنهدك مفعول صريحى (ودرعالم غيرصريحى (درحرف صله در (محصول بيت) بهادر
سپاهى يه التون واقچه ومال واسباب وآت دخى طون ويرحاصلى التفات ورعايت ايله تا كيم سكا منقاد
ومطيع اولوب قپوك بكليه ولازم كلجك يولكه واغوريكه جان وباش فدا ايليه حاصلى رعايت
ايله كه سكا مخصوص اوله واكرمرد سپاهى يه مال واسباب ويرمزسك قپوك بكلمز (وسنى قيوب
باشين الوب ترك ديار ايدر ديمكدر روزمره زنده سردار عالم نهاد درلر باشين الوب كيتدى
وسر درعالم بنهد باشين الوب كيدر ديمجك يرده حاصلى ترك ديار ايتمكدن كنايتدر (بنهد برينه
بايله نهد يازان نوله عجب طبع سقيم ايمش (وبويله يازانلرك افسانه سيله تقيد ايلين غريب
قوى دماغه مالك ايمش الله قوت ويره ❁ بيت ❁ اذا شبع الكمى يصول بطشا ❁ وخاوى البطن
يبطش بالفرار ❁ شبع فعل ماضى مفرد مذكر غائبدر فتح بابندن تچن طويسه (كمى بهادره ديرلر
شجيع كبى (شبع نك لفظا مرفوع فاعليدر (اصلى كميى در ادغام اولمغله كمى اولدى (يصول
فعل مضارع مفرد مذكر غائبدر هجوم وحمله ايدر ديمكدر جزاء شرطدر (بطشا يصول نك
مفعول مطلقيدر (قعدت جلوسا كبى خاوى اسم فاعلدر لفيف مقروندن خالى معناسنه يعنى
بوش بطن لفظا مجرور مضاف اليه قرن ديمكدر شكم معناسنه (يبطش فعل مضارع مفرد مذكر
غائبدر ضرب بابندن (يصول معناسنه حمله وهجوم ايدرديمكدر (با حرف مصاحبت (يبطش يه
متعلقدر (فرار كسرفا ايله قاچمقدر كريز معناسنه (محصول بيت) جنكم دلاورار طوق اولسه يعنى
آج اولسه حاصلى غنى اولسه فقير اولسه عدو يه شدتله يايشور (وزياده هجوم وحمله ايدر
اما قرنى بوش اولسه يعنى آج اولسه حاصلى فقير ومفلس اولسه عدو يه يك يايشماز (بلكه همان
باشين قورتارمغه مقيد اولور انجق (حاصلى محكم صواش ايده مز زيرا اسبابى وآلاتى وسلاحى
يرنده دكل (فرار ايله حمله وهجوم ايدر ديمكدن مراد كاه كارزار وهنكام پيكارده دشمنه جان
وكوكلدن وارماز (زيرا انه آتنه اعتمادى وار ونه سلاحنه (مصراع ثانيده اسم فاعل يرينه مفاعله
بابندن فعل ماضى ايراد ايلين وبطن لفظنى اكامرفوع فاعل طوتوب اذا خاوى البطن تقديرنده
كندى زعميله تقدير ايلمش زيرا بو لغت مفاعله ده مستعمل دكل مصراع ثانينك معناسنى قچن
بهادرك قرنى آج اولسه قاچمغه محكم طوتار يعنى قدرتى اولماسه جنكه اصلا طاقت كتورميوب

رد جميع شراح
ردكافى
رد ابن سيد على

رد سرورى
ردكافى

رد شمعى

فرار ایدر دیین معنای حقیقتدن فرار ایلمش ❊ حکایت ❊ یکی از وزرا معزول شد و بحلقهٔ
درویشان در آمد و برکت صحبت ایشان در وی اثر کرد وجمعیت خاطرش دست داد ❊
(با حرف صله (حلقه حانك فتحی ولامك سكونیله انسانده مستعملدر ولامك فتحیله غیرده
درویشانه اضافتی لامیه‌در (برکتدن مراد بونده مبارکلکدر یمن معناسنه صحبته اضافتی لامیه‌در
وصحبتك ایشانه مصدرك مفعولنه و یافاعلنه اضافتیدر (در حرف صله (وی واوك فتحیله
وزیره راجع ضمیر غائبدر (محصول ترکیب) وزیرلردن بریسی معزول اولدی ودرویشلر حلقه سنه
یعنی مجلسنه داخل اولدی وانلرك مصاحبتی برکتی اکا تأثیر ایلدی وجمعیت خاطر دخی اکا ال ویردی
یعنی دنیا جیفه سنه التفاتدن خلاص واکا تعلق وتلبسدن آزاد اولدی ❊ ملك بار دیگر
برودل خوش کرد وعمل فرمود قبول نکرد وگفت معزولی به که مشغولی ❊ (برواصلنده براو ایدی
وصلله همزه ساقط اولمشدر (برحرف استعلا (یاحرف صله (واو ضمیری وزیره راجعدر (دل کردك
مفعول اولی (خوش مفعول ثانیسی (تقدیری داش خوش کرد درشین ملکه راجع اولور
(وعمل یعنی عمل وزارت (معزولی یاحرف مصدر (که من تفضیلیه معناسنه در (مشغولی یاحرف
مصدر (محصول ترکیب) پادشاه وزیراوزرینه ویاوزیره بردخی کوکلنی خوش ایلدی یعنی
کدورت غضب وتیرکیٔ خشمی کیدوب وزیره صاف دل اولوب ینه وزارت عملنی وخدمتنی
بیوردی یعنی تکلیف ایلدی وزیر قبول ایلمدی ودیدی معزوللق مشغوللقدن یکدر یعنی زخارف
دنیا ایله آلوده وقیودیله پریشان حال ومتشتت البال اولمقدن کوشهٔ فراغت اختیار ایدوب
قیودوتفرقه دن آزاده وآلام و بلیاتدن آسوده اولمق اولی واحرادر ❊ رباعی ❊ آنان که بکنج عافیت
بنشستند ❊ دندان سك ودهان مردم بستند ❊ (آنان آنك جمیدر انلر دیمکدر (که حرف رابط صفت
(بکنج باحرف ظرف (کنج کاف عربك فتحیله بوجاقدر که عرب زاویه دیر عافیته اضافتی بیانیه‌در
(عافیت الله تعالی قولندن بلایی دفع ایلمکه دیرلر دندان دیشه دیرلر که عربجه سن دیرلر سینك
کسریله ونونك تشدید (سکه اضافتی لامیه‌در (سك سینك فتحی وکاف عجمله کلب دیمکدر
(دهان الفله والفسز آغزه دیرلر (محصول بیت) شونلر که عافیت وفراغت کوشه سنده
اوتوردیلر یعنی خلقدن منقطع اولوب کنج عزلت اختیار ایلمشلردر دندان کلب عقور
موذی ناسك شرورندن کنایتدر دهان مردم بدکو بستند بغلدیلر یعنی کوشهٔ تقاعد
اختیار ایدنلر خلقك مؤذیلرندن وغیبتکو و بدکو مردمدن خلاص اولوب سالم اولدیلر
عافیت یرینه قناعت یازانلر ناموزون یازوب خطا ایلدی ❊ کاغذ بدریدند وقلم بشکستند ❊
وز دست وزبان حرف گیران رستند ❊ کاغد کاف عربی وغین مفتوح معجمه وذال معجمه ایله
مشهور عربجه قرطاس دیرلر (بدریدندك مقدم مفعولیدر (باحرف تأکید (دریدند فعل ماضی
جمع غائبدر یرتدیلر دیمکدر (قلم معروف بشکستندك مقدم مفعولیدر (زبان حرف گیران
لامیه (حرف گیر وصف ترکیبیدر کشینك عیبنی ونقصاننی طوتیجی دیمکدر الف ونون ادات جمعدر
(محصول بیت) عافیت بوجاغنده اوتورانلر کاغد ودفتری پاره لیوب قلمی شکست ایلدیلر یعنی
عالم ظاهرده جمیع عوایق وعلائق دنیویه‌یی ترك ایدوب دنیا ومافیهادن ال چکوب فارغ البال
وآسوده حال اوتوردیلر حاصلی هرنسنه دن آزاده وسالم اولوب حضور ایلدیلر دخی بدکویلر وعیب
بینلر الندن ودیلندن قورتلدیلر یعنی کوشهٔ فراغت اختیار ایلمکله عیب بین وغیبت کویلر شر
وحسدندن خلاص بولدیلر حضرت شیخك بیوردیغی نادر واقع اولور زیرا خلقك دیلندن انبیا
واولیا بیله خلاص بولماز دکل که عباد وزهاد ❊ ملك گفت هرآینه مارا خردمندی کافی باید که
تدبیر مملکت را شاید ❊ هرآینه البته (خردمندی یاحرف وحدت کافی بونده مقبول معناسنه‌در

رد جمیع شراح
رد کافی
رد ابن سید علی
رد سروری
رد کافی بحر وافر
رد شمعی
متشتت پریشان دیمکدر
تفعیل بابندن اسم فاعلدر
منه

رد ابن سید علی

عجم بنده دیرباء عربیله (باید فعل مضارع مفرد غائب کرك دیمکدر (که حرف رابط
صفت (تدبیر مملکت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (را ادات مفعول (شاید فعل مضارع مفرد
غائبدر شایدندن (محصول ترکیب) پادشاه دیدی البته بزه برعاقل ومقبول وزیر کرك که تدبیر
مملکته لایق اوله یعنی امور سلطنته وتدبیر مملکته شایسته وسزاوار برعاقل ودانا وصدر
وزارته مستحق برمرد کارازما کرك ☼ کفت نشان خردمند کافی آنست که بچنین کارها تن در
ندهد ☼ خردمند کافی بیانیه (که حرف بیان (بچنین با حرف صله (تندن مراد وجودی وذاتیدر
(در حرف تأکید (ندهد فعل نفی استقبال مفرد غائب ویرمیه دیمکدر یعنی بویله ایشلره کیرمیه
دیمکدر (محصول ترکیب) وزیر پادشاهه دیدی خردمند کافینك نشانی وعلامتی اولدرکه بویله
ایشلره کندینی ویرمیه یعنی امور سلطنته وتدبیر مملکته اختیاریله داخل اولمیه حاصلی عاقل
ودانا اولدرکه بونجلین ایشلره قارشمیه وکندینی بویله دشوار مصالحه اختیاریله کرفتار ایلمیه
☼ بیت ☼ همای برهمه مرغان ازان شرف دارد ☼ که استخوان خورد وجانور نیازارد ☼ همای
برطیر معروفك اسمیدرکه سابقا بعض خواصی بیان اولندی ایدی (ازان ادات تعلیلدر لاجل معناسنه
(شرف رفعت معناسنه در (دارد فعل مضارع مفرد غائب وارلقدن عبارتدر (که حرف تعلیل یا
حرف بیان (استخوان همزه نك وتانك ضمی وسینك سکونی وواوریله کمك معناسنه (جانور جان
روح حیوانی (ور ادات نسبتدر جانلی دیمکدر جانور نونك سکونیله اوقنور (نیازارد فعل نفی
استقبال مفرد غائب لازم ومتعدی کاوربونده متعدیدر انجتمز معناسنه (محصول بیت) مرغ
همای انکچون جمیع طیورك اوزرینه شرف طوتار یعنی انك ایچون شرفی وار دیمکدرکه
استخوان ییروجانلی حیوانلری انجتمز سائر ذوات مخالب کبی حاصلی سائر قاینقلی برنجی جنسی
طوغان وشاهین کبی طیورك بعضی شکار ایدر وانکله معاش ایدر اما هما استخوان ایله قانع
اولوب جانلی جنسنی آزار ایلمز استخوان ایله قناعتنده اختلاف ایلدیلر کیمی دیدیکه ییره قریب
ایمزوکمك کوردوکی یرده منقاریله قپار وهوایه ایلدوب اکل ایدر زیرا ایقلری یوقدرکه یرده
یورویه سائر حیوانات کبی وکیمی دیدیکه پنسان استخوانك توتونیله قناعت ایدر وبعضیلر
دیدیلرکه منقارنده برخاصه وارکوکی منقارنه الدقده متفتت اولور یعنی طاغیلور (والعهدة
علی الراوی شویله روایت اولنورکه همانك دیریسی اله کیرمز بلکه صحرای خطا وختنده ودشت
قبچاقده وهندستان اطرافنده اولوسنی بولورلر تحصیلم زماننده شام شریفده برعجم بازرکاننده
کوردم شکررنك اولور مثلا صقصغان شکررنك اولسه همایه بکزردی ☼ مثل ☼ سیاه کوش را کفتند
ترا ملازمت صحبت شیربچه وجه اختیار افتاد کفت تا فضلهٔ صیدش میخورم وازشر دشمنان در
پناه صولتش زندکانی می کنم ☼ سیاه کوش قره قولاق دیدکلری حیواندرکه ارسلانه ملازمت ایلر
ایکی قولاغی بله سیاهدر پارس دکلی اولور (را ادات مفعولدر (ملازمت صحبت شیر اولکی اضافت
مصدرك مفعولنه در وایکنجی لامیه در ویا اولکی کبی (تا حرف تعلیل (فضله ارتغه یعنی زیاده
قلانه دیرلر صیده اضافتی لامیه در (شین ضمیر شیره راجعدر (میخورم ییم دیمکدر (پناه اسمدر صغنه جق
محل معناسنه صولتنه اضافتی بیانیه در بناهیدن معناسنه در اسم مصدر در دیو اضافتی لامیه در
دیین مجاز ارتکاب ایلمش بلاضرورة (زندکانی دیریلمکدر حیات معناسنه (محصول ترکیب)
(قره قولاغه دیدیلرسکا ارسلانك صحبتنه ملازمت نه وجهله اختیار واقع اولدی قره قولاق
دیدی تا کیم شکار ایلدیکی حیوانك کندیدن باقی قلاننی ییم ودشمنلر شرندن انك صولت وشدتی
صغینه جاغنده پکنوب دیرلك ایلیم بومثلی حضرت شیخ پادشاهله وزیره نسبت ایراد ایلمش
☼ کفتند کنون که بظل حمایتش در آمدی و بشکر نعمتش اعتراف کردی چرا ز دیکتر نیابی

ردیتیروری

تابحلقهٔ خاصانت در آورد از بندكان مخلصت شما ❊ دركه حرف بيان باحرف صله (ظل ظانك
كسرى ولامك تشديديله كولكه دز (حمايت حفظه ديرلر اضافتى بيانيه در (شين شيره راجعدر
(در آمدى در حرف تأكيد (باحرف صـله (شكر نعمت مصدرك مفعولنه اضـافتيدر (نزديك
نونك فتحيله يقين ديمكدر قريب معناسنه (تاحرف تعليل (باحرف صله (حلقهٔ خاصان اضافتى
بيانيه (درحرف تحسين كلام (آورد واوك ورانك فتحهلريله كتوره ديمكدر آوريدندن آوردندن
دن غلط سويلمش (بندكان مخلص بيانيه (محصول تركيب) قره قولاغه ذيديلرشمديكه ظل حمايتنه
داخل اولدك وشكر نعمتنه اعتراف ايلدكڭيچون شيره يقينرق كلمزسين تاكه سنى خاصلر مجلسنه
ادخال ايده ومخلص بنده لردن عد ايليه يعنى بويله ايكن سبب ندركه بوسعادت ودولته وصول
ممكن ايكن هركزيانته تقرب ايلميوب ايراقدن سير ايدجيسين ❊ كفت همچنان از بطش اوايمن
نيستم ❊ همچنان انجاين ديمكدر كذلك معناسنه يعنى شيرك اخلاص بنده لرندن وشاكر نعمتندن ايكن
صولت وشدتندن و بطش وغضبندن مأمون وبى باك دكلم جائزدركه بركون قهر وخشمنه مظهر
دوشوب بنى هلاك ايليه على الخصوص كه آج اوله ❊ بيت ❊ اكرصد سال كبر آتش فروزد ❊ اكر يكدم
درو افتد بسوزد ❊ كبر كافك بجمك فتحيله آتش پرسته ديرلر عرب مجوسى دير جمعى مجوس كلور
(فروزد فانك ضمه لريله وزانك ورانك فتحيله افروز يدندن ياككندرمق يعنى ياقق معناسنه همزه ايله
وهمزه سز لغتدر (بسوزد باحرف تأكيد (سوزد فعل مضارع مفرد غائب لازمله متعدى بيننده
مشتركدر لازم اولنجه فاعلى كبردر متعدى اولنجه فاعلى آتش ومفعولى كبر اولور (محصول بيت)
اكر يوز ييل كبر معبودمدر ديو آتشه دائما تعظيم وتبجيل ايدوب آتشه اودنلر دوكوب برنفس
سوندرمسه فائده ايلمز زيرا اكر برنفس آتشك ايچنه دوشرسه يانار ياخود آتش انى يقار يعنى
آتش بكا تعظيم ايلدى ديوانى اسركه مزپس سلاطينده بويله درمثلا يوز ييل خدمتنده پروانه اولوب
يانسك ويا قلسك ادنى رنجش خاطر سببيله سكاقيار ❊ افتدكه نديم حضرت سلطان زر بيابد
وباشدكه سر برود ❊ افتد واقع اولور ديمكدر (نديم بونده مصاحب معناسنه در (سر برودك
تقديرى سرش برود در (محصول تركيب) واقع اولوركه پادشاه حضرتنك نديمى التون واقچه
واثواب وآت وطون بولور يعنى كاه اولوركه جود وكرمه والطف واحسانه متسارن اولور وكاه
اولوركه باشى كيدر يعنى مظهر قهر وغضب اولور وباشدن چقار ❊ وحكما كفته اند از تلون
طبع پادشاهان برحذر بايد بودكه كاه بسلامى برنجند وكاه بدشنامى خلعت دهند ❊ تلون تفعـل
بابندن مصدر در دراو دراو صور واشكاله كيرمكدر (محصول تركيب) حكما وعقلا ديمشلردر
پادشاهلرك طبعى تلوننددن حذر اوزره اولمق كرك يعنى مختلف احواللرندن وتغير مزاج
واطوارلرندن اجتناب ايلمك كركه كاه اولوركه برسلام سببيله رنجيده خاطر وپريشان درون
اولورلر وكاه اولوركه بردشنام سببيله خلعت ونعمت احسان ايدرلر حاصلى مزاجلرينى اكلامق
كرك ❊ وكفته اند ظرافت بسيار هنرنديما نست وعيب حكيمان ❊ (محصول تركيب) دخى حكما
وعقلا ديمشلركه چوق ظرافت وحشريلق مضحكلرك ومسخره لرك هنريدر يعنى انلره مخصوص
كاردر اما عقلا وحكما وعلما قتنـده زياده لطيفه سازلق وشـاطرلق عيب ومحض نقصاندر لكن
احيانا ظرافت لطيفه وكشاده طبع ودرون اولمق عيوبدن معدود دكل بلكه دائما عبوس الوجه
وغمناك شكلى اولمق محل طعن ومقـام تشنيع اولور وفى الحقيقه مذموم حالدر ❊ بيت ❊
تو برسر قدر خويشتن باش ووقار ❊ بازى وظرافت بنديمان بكذار ❊ تونك ضمى تمام اشباع ايلمك كركه
واوملفوظ اولوب شعر موزون اوله (سر بونده سودا وهوا معناسنه در (قدر مقدار معناسنه در
تقديرى برسر حفظ قدردر (وقار قدره معطوف (بازى وظرافت بكذارك مفعول صريحلريدر

نزدك نونك فتحى وزانك سكونى ودالك كسريله در سه

زدسروری

(و بندیمان غیر صریحی (با حرف تأکید (کذار کاف عجمك ضمیله فعل امر مفرد مخاطب قودیمکدر یعنی ترك ایله (محصول بیت) سن کندی قدرك حفظی سوداسنده و وقارك صیانتی هواسنده اول یعنی مقدارکی و وقارکی رعایت اوزره اول واویونی وظرافتی وسخریه ونزاکتی ندیملره قو یعنی انلره حواله ایله زیرا بوکار انلره سزاواردر ❁ حکایت ❁

یکی ازرفیقان شکایت روزکار نامساعد بنزدیك من آورد که کفاف اندك دارم وعیال بسیار ❁ رفیقان رفیقك جمعیدر یولداشلر دیمکدر (شکایت روزکار لامیه (ونامساعده اضافت بیانیه (باحرف صله (نزدیك قت معناسنه درعند کبی (منه اضافتی لامیه‌در (آورد فعل ماضی مفرد غائب فاعلی یکیدر (که حرف بیان (کفاف کافك فتحیله رزق دیمکدر (اندك آز دیمکدر قلیل معناسنه (عیال عینك کسریله فقرا دیمکدرجمع عیلدرعینك فتحی ویانك کسریله جیاد جیدك جمعی اولدیغی کبی ایلر دیمکدر (عیال فرزند ودختره تخصیص ایلدیکن بلمزایمش (محصول ترکیب) حضرت شیخ بیورر رفیقلردن بری روزکار نامساعدك شکایتنی بنم قتمه کتوردی یعنی بکا زمان غدارك وایام مکارك عدم موافقتندن شکایت ایلدیکه قوت وزادم از وعیال وخورندم چوقدر دیو عیال کشینك اوزرینه نفقه‌سی لازم اولانه دیرلر ❁ وطاقت بارفاقه ندارم ❁ اضافتلر لامیه‌لردر (بار یوکدر (فاقه فقر وحاجته دیرلر یعنی فقر واحتیاج یوکنه طاقتم یوقدر یعنی فقره طاقت کتوره مزم ❁ بارهاد رلم آمد که با قلیم دکر روم تادر هرصورت که زندکانی کنم کسی را بر نیك وبد من اطلاع نباشد ❁ باربونده کره معناسنه‌در (وها ادات جمعدر معلوم اوله که بوادات جمعك ماقبلی ساکن اوقنور مکر که جمع اولان کلمه‌نك آخری هاء رسمی اوله (لاله کبی زاله کبی (پس اولوقت متحرك اوقنور (لالهها وزالهها دیرلر (پس بارهاده رانك فتحیله دردینی مذکور قاعده‌یه مخالف سویلمش (که حرف بیان (باحرف صله (اقلیم دیباجه‌ده مفصل بیان اولندی (دکره اضافتی بیانیه‌در بعضی نسخه‌ده باقلیمی یای وحدتله واقعدر ایکیسیده جائزدر (روم رانك وواوك فتحه‌لریله فعل مضارع متکلم وحده‌در رویدندن بونده کیدم دیمکدر (تاحرف تعلیل (که حرف بیان (زندکانی دالك فتحیله بونده معاش معناسنه‌در دیرلك دیمکدر (کسی یاحرف وحدت (را ادات تخصیص (برحرف استعلا (بد من لامیه‌در (اطلاع نباشد اطلاعی اولمیه دیمکدر (محصول ترکیب) رفیق دیرکه کراتله کوکله کلدیکه غیری اقلیمه کیدم یعنی ترك دیار ایدم تاهرصورتده کیم معاش ایدم هیچ برکیمسه‌نك بنم ایومه ویرامازیمه اطلاعی اولمیه یعنی ایومی کچنورم یرامزمی کیمسه بلمیه حاصلی هرنه وجهله کچنورسم حالمه کیمسه مطلع اولمیه ❁ بیت ❁ پس کرسنه خفت وکس ندانست که کیست ❁ پس جان بلب آمد که بروکس نکریست ❁ کرسنه بونده کاف عجمك ضمی ورانك سکونی وسینك کسریله آچ دیمکدر عربجه جوعان دیرلر تقدیر کلام پس کس کرسنه آه (خفت فعل ماضی مفرد غائب یاتدی واویودی بیننده مشترك صیغه‌در (که کیست که حرف بیان (کیست کیمدر دیمکدر معلوم اوله که چه وکه عبارتلری ادات خبر اولان سین وتایه متصل اولسه هاء رسمی یایه تبدیل اولور فاحفظ (پس جان تقدیری پس کس را جان اه (بلب باحرف صله اب طوداق که حرف بیان (برحرف استعلا اوضمیری مذکور کسه راجعدر (نکریست فعل نفی ماضی مفرد غائبدر کریستندن اغلمدی دیمکدر (محصول بیت) دیارغربتده واقلیم آخرده چوق کیمسه آچ یاتدی وایودی وهیچ برکیمسه بلمدیکه بوآچ یاتوب اویوبان کیمدر وکیمك اوغلیدر وچوق کیمسه‌نك جانی طوداغه کلدی واوزرنده کیمسه اغلمدی یعنی دیارغربتده چوق کیمسه تسلیم روح ایلدی وهیچ کیمسه اوزرینه ماتم چکوب اغلمدی حضرت شیخك بو بیتی دیارغربتده اولان غربانك احوالنی بیان ایدر فی الواقع بیوردقلری کبیدر

ردشمعی

رد ابن شیدعلی

مطلب

﴿ بازاز شماتت اعدامی اندیشم که بطعنه در قفای من بخندند وسعی مرا در حق عیال بر عدم
مروت حمل کنند وکویند ﴾ شماتت دشمن دشمنك بلاسنه وحزننه ساونمكه دیرلر (پس
اعدا تجرید طریقیله ذکر اولمش (اندیشم فعل مضارع متكلم وحده در فكر وخوف ایدرم
دیمكدر (که حرف تعلیل یا حرف بیان (با حرف مصاحبت (طعن لغتده نیزه ایله اورمغه دیرلر
اما بونك كبی یرلرده دخل وتعرض معناسنه در وآخرنده هاء رسمی شكلی علامت نقلدر عربیدن
عجمی یه (قفا قافك فتحیله اكسه دیمكدر (منه اضافتی لامیه در (سعی مرا مصدرك فاعلنه اضافتیدر
(عدم مروت لامیه (محصول تركیب) دیار غربته باشم آلوب كتمك استرم ینه دشمنلرك ساونمه سندن
اوشنورمكه طعن وتشنیعله اردمدن كولرلر وبنم عیالم حقنه سعیمی عدم مروته حمل ایدرلر حاصلی ترك
دیار ایلك خاطرمدن كچر لكن شماتت اعدادن وطعن دشمناندن اندیشه ایدرمكه ضعف غیرته
وعدم حمیته حمل ایدوب سویلرلر ﴾ قطعه ﴿ ببین آن بی حمیت را كه هرگز ﴾ نخواهد دید
روی نیك بختی ﴾ با حرف تأكید (بین فعل امر مفرد مخاطب بینیدندن كوردیمكدر بعض نسخه ده
مبین دوشمش فعل نهی مفرد مخاطب كورمه دیمكدر (بی حمیت بی عار وبی غیرت دیمكدر (را اداة
مفعول (كه حرف رابط صفت یا حرف تعلیل (نخواهد دید كورمیسر دیمكدر (دید بونده
دیدن معناسنه در (روی مفعول نخواهد اضافتی لامیه در (نیك بخت وصف تركیبیدر ایو بختلی
یعنی دولتلی (یا حرف مصدردر دولتلیلك دیمكدر (محصول بیت) اول عارسز وغیرتسز نامردی
كور كه هرگز دولت وسعادت یوزینی كورمیسردر ویا كورمیجكدر (نخواهد دیدك معناسنی رد سروری وكافی
كورمسه كركدر دینلر حق ادایی ایده مشلر (مبین اولیجق دیمك اولور اول بی عار وبی غیرت رد سروری
نامردی هرگز كورمه یعنی یوزنی كوروب التفات ایده جك مرد دكلدر (ببین امر دریدندن رد كافی
دیین اصابت ایلامش مذكور بیتك معناء مطابقیسی مسطور اولاندر (پس نخواهد دیدك معناسنی رد سروری
دعاء علیهه حمل ایدوب كورمسون دیین لزوم ما لایلزم یورمشلر مبین نسخه سنی اختیار ایدنه
بی جهت دخل وتعرض ایدن كندی مدخول ومعترضدر ﴾ تن آسانی گزیند خویشتن را ﴾
زن وفرزند بگذارد بسختی ﴾ تن آسان وصف تركیبی صاحب حضور وراحت دیمكدر (یا
حرف مصدر (گزیند كاف عجمك ضمیله گزیدندن فعل مضارع مفرد غائب اختیار ایدر
گزیدندن دیین اصابت ایلامش (خویشتن واو رسمی وروم ضمه ایله كندی دیمكدر (را رد سروری
اداة مفعول گزیندك (تن آسانی مفعول اولی وخویشتن مفعول ثانیسی (بگذارد فعل مضارع
مفرد غائب قورکیدر دیمكدر (زن وفرزند مفعول صریحی (وبسختی غیر صریحی (با حرف ظرف
ویا حرف الصادق (یا حرف مصدر (محصول بیت) كور اول بی عار نامردی ویا كورمه انی هرگز كه
كندی نفسنه حضور وراحت اختیار ایدر وعورت واوغلانی شدت فقر وفاقه ده قور یعنی كندی
باشین الوب ترك دیار ایلدی واهل وعیالنی بلا ومحنت وفلاكتده قور كیدر حاصلی كندی طالب
حضور وصفا اولوب كیدر واولاد وانسالنی فقر وفاقه ده قور (بیت ثانی بیت اوله مقام تعلیلده
واقع اولمشدر فتأمل ﴾ ودر علم محاسبه چنان كه معلومست چیزی دانم ﴾ یعنی دخی علم محاسبه ده
آنجلین معلومكزدر برنسنه بلورم یعنی علم دفتر وفن ارقامده واسلوب كتابتده معلومكزدر كه
بر مقدار وقوفم واردر ﴾ اگر بجاه شما جهتی معین گردد كه موجب جمعیت خاطر باشد بقیه
عمر ازعهده شكران نتوانم بیرون آمدن ﴾ اگر حرف شرط (با حرف مصاحبت سببیتی متضمن
(جاه قدر ومنصب ومنزلت (شمایه اضافتی لامیه در (جهتی یا حرف وحدت (گردد فعل
مضارع مفرد غائب اوله دیمكدر صیرورت معناسنه (كه حرف رابط صفت (موجب جمعیت
فاعلك اسم مفعولنه اضافتیدر (جمعیت خاطر مصدرك فاعلنه در (باشد فعل مضارع مفرد

غائب اوله دیمکدر صیرورت معناسنه (بقیهٔ عمر لامیه‌در (عهدهٔ شکر حق شکر دیمکدر آن لفظنه
اضافتی مصدرك مفعولنه‌در (بیرون طشره (محصول ترکیب) اکر سزك دولت وسعادتکز
سببیله برجهت معین اوله که موجب جمعیت خاطر اوله عمریمك بقیه سنده انك شکری حقندن
طشره چقمغه قادر دکلم یعنی اکر سزك قدر ومرتبه کز سببیله جمعیت خاطر اولاجق بر خدمت
ودفتر ومحاسبه‌یه متعلق برجهت تعیین بیورورلرسه اولنجه اول احسانکزك شکرین ادا ایلمکه قادر
اولمازین ✻ کفتم ای یار عمل پادشاه دوطرف دارد امیدنان و بیم جان وخلاف رأی خردمندانست
بدین امید دران بیم افتادن ✻ (محصول ترکیب) رفیقه دیدم ای یار پادشاه عملنك ایکی جانبی
وار بریسی اتمك امیدی یعنی نعمت دنیا و بریسی جان قورقوسی یعنی غضب وقهر سلطانه
مظهر دوشمك (وعقلا رأی وتدبیرینك خلافیدر بو منصب وریاست امیدیله جان قورقوسنه
دوشمك یعنی ورطهٔ هلاکه وخطر جان پاکه دوشمك ✻ قطعه ✻ کس نیاید بخانهٔ درویش ✻
که خراج زمین وباغ بده ✻ با حرف صله (خانهٔ درویش لامیه (که حرف بیان (خراج
زمین لامیه (بده فعل امر مفرد مخاطب ویر دیمکدر (محصول بیت) درویشك خانه سنه
کیمسه کلمز که یرك وباغك خراجنی ویر دیو حاصلی یرك مقاطعه سنی وارضك خراج وعشرینی
وباغ وباغچه نك خضرواتی حقنی درویشدن کیمسه استمز زیرا اول بونلره مالك دکلدر
یوخسه مالك اولسه اندن استرلردی ✻ یا بتشویش غصه راضی شو ✻ یا جکر بند پیش زاغ بنه ✻
یا جائزدر که حرف ابتدا اوله عربیده اما کبی کسر همزه ایله ومخاطب رفیق اوله یعنی
یا تشویش وغصهٔ فقر وفاقه‌یه راضی اول وانکله قانع اول ویا سلاطین خدمتنی اختیار ایدوب
قتل قبول ایله لاشه‌کی زاغ وزغن طعمه ایلسون (یا حرف عطف اوله مابعدنی خراجه عطف
ایله انسب بویله اولمقدر (جکر بند بوکرکدر برآدیده کرده در کاف عجمك ضمیله
وعربجه کلیه دیرلر کاف عربك ضمی ولامك سکونیله (محصول بیت) خانهٔ درویشه کیمسه
کلمز که تشویش وغصه‌یه راضی اول یعنی اهل دنیا کبی غم وغصه چکوب بلیه‌یه صابر اولوب
راضی اول یا بوکرککی زاغ اوکنه قو بوکرکی زاغ اوکنه قومق محنت وبلیهٔ دنیایی
چکمکدن عبارتدر حاصلی درویشه وتارك دنیایه خانه سی اولدیغی تقدیرجه کیمسه قپوسی
اوکنه کلوب عوارض وکوزبکجی ویرکو اقچه سین تقاضی ایلیوب انواع عقوبات واصناف
بلیات تکلیف ایلمز (اما اهل ضیعه وعقار دائما محنت وبلا چکوب تشویش وغصه والمدن
خالی دکل وطیونجه بغدآی اتمکی بیمز حاصلی درویش بومذکوراتله مکلف دکل بو بیتده رفیق
مخاطب طوتوب یا فقروفاقه یعنی فقرجهتندن تشویش وغصه‌یه راضی اول ویا کندوکی
مخاطره ومهلکه‌یه القا ایدوب مقتول بیل دینلر رفیقی تخصیص بلا مخصص ایلدکلرندن غیری
سباقه وسیاقه ملایم دکل فتأمل ✻ کفت این سخن موافق حال من نکفتی وجواب سؤال من نیاوردی
نشنیدهٔ که کفته اندهر که خیانت ورزد دستش از حساب بلرزد ✻ موافق حال اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر (ومنه اضافت لامیه در جواب سؤالده بویلەدر (ورزد فعل مضارعدر
ورز بدندن برنسنه‌یی اعتبار ایدوب سعی وکوشش ایلمکه دیرلر (بلرزد با حرف تأکید (لرزد فعل
مضارع مفرد غائب (محصول ترکیب) رفیق دیدی بوسوزی بنم حاله موافق سویلمدك وبنم سؤالمه
جواب مطابق ومناسب کتورمدك زیرا بن سکا دعوای استقامت ایدریکن وسن بنی اهل خیانت
عقوباتیله تخویف وتحذیر ایدرسین ایشتمامش میسین بوضرب مثلی که هرکس که خیانت ایلر
الی حسابدن دترر یعنی خیانتی وسقامتی ظهور ایلر دیو خوفندن الی رعشه طوتار ✻ بیت ✻
راستی موجب رضای خداست ✻ کس ندیدم که کم شد ازره راست ✻ راستی یا حرف مصدر

زدشتی وکافی

زدشتی

موجب رضای اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (وخدا به اضافت لامیه‌در (کس ندیدمك مقدم مفعولیدر (محصول بیت) استقامت خدانك رضاسنی موجبدر کیمسه‌یی کورمدم طوغری یولدن ضایع وهالك اولدی یعنی طریق مستقیمه سالك اولان کم اولدوغن کورمدك (کم شدك معناسی یتدی دیمکدر آزدی دیمك دکلدر پس ضل فعلیله تفسیر ایدنلر ازمشلر ❊ وحکما کفته‌اند چهار کس از چهار کس بجان برنجند حرامی از سلطان ودزد از پاسبان و فاسق از غماز وروسبی از محتسب وانرا که حساب پاکست از محاسبه چه باکست ❊ (محصول ترکیب) وحکما دیمشلردر درت کیمسه‌درت کیمسه‌دن جان وکوکلدن انجنورلر (حرامی پادشاهدن زیرا انی اله کتورنجه پاچنکله بیندیرر و یا قازوغه (اوغری پاساندن زیرا انی طوتان اولدرر و حاکمه ایلدوب سیاست ایتدورن اولدر (وفاسق غمازدن انجنور زیرا انی صو باشی‌یه طوتدیرر (وروسبی محتسبدن انجنورز یرا محصنه ایسه رجم لازم کلور ودکل ایسه یوزدکنك اوردیرر معلوم اوله که عجمده مناهی شرعه متعلق اولان احوالی محتسبلر کورر (شارب خمر وزانی وتارك صلوة و بونلردن غیری احوال محتسب عهده‌سنده‌در و محتسب صلحا و علمادن اولورمش (واول کیمسه‌نك که حسابی پاکدر محاسبه‌دن اکا نه باکدر حاصلی بن مستقیمم کیمدن نه پروام وار دیمکدر ❊ قطعه ❊ مکن فراخ روی درعمل اکرخواهی ❊ که وقت رفع تو باشد مجال دشمن تنك ❊ فراخ فانك فتحی وکسریله کیك دیمکدر واسع معناسنه فراخ رو رانك فتحیله وصف ترکیبی‌در (رو یدندن رفتن‌دن دکل (یا حرف مصدردر (درعمل فراخ رو ینك ظرفیدر (اکرخواهی مصراع ثانی یه مرهوندر (که حرف بیان وقت رفع لامیه‌در (وقت عزل دیمکدر تو یه اضافت مصدرك مفعولنه‌در (باشد فعل مضارع مفرد غائب بونده اوله دیمکدر (مجال فاعلی یعنی اسمی اسم مکاندر جولانکاه معناسنه محل حرکت دیمکدر (دشمنه اضافتی لامیه‌در (تنك طار دیمکدر عربجه ضیق دیرلر (باشد فعلنك خبریدر (محصول بیت) عملده ایکن فراخ رواق ایلمه یعنی هر ایشده اعتدال ایله حرکت ایله اکر خلقله معامله‌ده واکر تعیین اولنان خدمتده حاصلی نه کیمسه‌یه تحقیر وتعذیب اوزره اول ونه خیانت وسقامت ایله دیلرسك که عزلك زماننده مجال مقال دشمن تنك وهنکام تفتیش وتفحصده پای اعتراضی لنك اوله حاصلی منصبده ایکن هر کارك عدالت واستقامت اوزره اولسون دیمکدر (بیتك معناسی منصبده و عملده اولدیغك حالده حد اعتدالدن تجاوز ایدوب مسرف ومبذر اولمه دیمك معنی جهتنده اسراف ایلمش ❊ تو پاك باش ومدار ای برادر ازکس باك ❊ زنند جامهٔ ناپاك کازران برسنك ❊ تو مبتدا و پاك باش خبری (باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشیدندن سن پاك اول دیمکدر (مدار فعل نهی مفرد مخاطبدر داریدندن طوتمه دیمکدر (باك باء عربیله صاقنمق دیمکدر بونده خوف معناسنه‌در (جامهٔ ناپاك بیانیه (کازران کاف عجمیله وزای مضمومله بز چرپیجیلره دیرلر بونده مطلقا اثواب یویان مراد در جامه‌شورلر وغیریلر کبی مفردی کازر درعربجه قصار دیرلر مبالغه صیغه‌سیله (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر ای برادر سن پاك ومستقیم اول یعنی هر ایشده راست رو و پاك رو اول وهیچ کیمسه‌دن خوف وخشیت ایلمه که طوغری اولانه برکیمسه زبان درازلق ایده‌من زیرا ناپاك لباسی کازرلر طاشه اوررلر پاك ایلمك ایچون حاصلی کارنده پاك اولان اعدادن واغیاردن ومکروحیله‌لرندن آزاده وسالمدر اما ناپاك وخائن هرکسدن پروا چکر ❊ کفتم حکایت آن روباه مناسب حال تست که دیدندش کریزان وافتان وخیزان کسی کفتش چه آفتست که موجب چندین مخافتست کفت شنیدمکه شترزا بسخره می کیرند ❊ روباه دلکو وزو به الفك حذفیله ده لغتدر معلوم اوله که هر کلمه‌نك که آخرنده الفدن و واو و یا دنصکره هاء اصلی

اولسه بو حروفك اثباتی واسقاطی جائزدر مثلا روباه وروبه وديه وده وانبوه وانبه ديرلر فاحفظ (حكايت مبتدا آن مضاف اليه (روباه مشار اليه (مناسب خبر مبتدا حاله اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر وتو يه لاميه (كه حرف بيان (ديدند فعل ماضی جمع غائب (شين ضمير منصوب متصل معناسنه مفعول اولی (وكر يزان كاف عجمك وراء مهمله نك كسريله صفت مشبهه دركر يزندن قاچاغن ديمكدر (افتان دوشكن ديمكدر افتيدندن (خيزان قالقاغن ديمكدر خيزيدندن بواو ج صفت روباهكدر (كريختن (وافتادن (وخاستن دن مشتق ديين احوالی اشتقاقدن بی بهره ايمش (كسی يا حرف وحدت (كفتش شين روباهه راجعدر (آفت بلايه ديرلر (كه حرف بيان و يا حرف رابط صفت (موجب چند ين اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر (مخافت مصدر ميمی درخوف معناسنه چندينك مشار اليهی (كفت روباه ديدی كه حرف بيان (شتر را دوه يی ديمكدر (با حرف صله ويا حرف مصاحبت (سخره سين مهمله نك ضمی وخاء معجمه نك سكونيله اجرتسز قهرا استخدام ايلدكلری مثلا اولاغ آتلری وسائرنسنه كه مفت قوللنورلر (می كيرند فعل مضارع جمع غائب طوترلر ديمكدر (محصول تركيب) رفيقه ديدمكه اول تلكينك حكايتی كه سو يلنور سنك حالكه مناسبدر كه انی كورديلر قاچاغن ودوشكن وقالقاغن يعنی دوشه طوره سكه سكه طورميوب فرار بركيمسه اكا ديدی نه بلادركه بوقدر خوفه سببدر يعنی نه آفت پيدا اولدی ونه حادثه ظهورايلديكه بوقدر خوفه وخشيته واضطراب وفراره باعث اولدی روباه ديديكه ايشتدمكه دوه يی سخره يه طوترلر جائزدركه بنی ده طوته لر اول قورقودن دوشه طوره قاچوب كيدرم سخره لفظی عربی اولديغنی انكار ايدرز ❊ كفتند ای سفيه شتررا با توچه مناسبتست وترا با اوچه مشابهت ❊ روباهه ديديلر ای سفيه يعنی ای خفيف العقل شترك سنكله نه مناسبتی وار وسنك اكا نه مشابهتك حاصلی ارالكزده ذره دكلی نسبت بوقدركه بو يله وهم و بيمه دوشرسن ❊ كفت خاموش كه اكر حسودان بغرض كويند كه اين شترست وكرفتار آيم كراغم تخليص من باشد تا تفتيش حال من كنند وتاترياق ازعراق آورده شود ماركزيده مرده شود ❊ كرا كاف عربينك كسريله اسمدر كيم معناسنه (را ادات تخصيص كيمك ديمكدر غم تخليص لاميه (ومنه اضافت مصدرك مفعولنه در (تا حرف تعليل غم تخليصه قيد در تفتيش حال مصدرك مفعولنه اضافتيدر ومنه لاميه (تا بونده حتی والی معناسنه در (ترياق معروف عراق ايكی در بری عراق عرب كه بغداددر و بری عراق عجم كه اصفهاندر مرحوم ومغفور سلطان سليمان ايكيسنی بيله بر يلده دولاشديغيچون اول سفره عراقين سفری ديرلر و بغدادی اول سنه ده فتح ايلمشدر پس معلوم اوله كه حضرت شيخك عراقدن مقصودی ظاهرا بغداددركه اول زمان خلفاء عباسيه نك پای تختی ايدی وزياده معمور ايدی (آورده شود كتورلمش اوله ديمكدر (ماركزيده وصف تركيبی در تقديری مردم ماركزيده در كاف عجمك فتحی وزانك كسريله لغتده اصر مقدر اما بونده صو قمش معناسنه در ماركزيده عربجه ملدوغ ديرلر زيرا لدغ لامك فتحيله چيان و يلان صوقمغه ديرلر (مرده شود اولمش اولور (محصول تركيب) روباه بو يله ديمه نه ديدی ايسم اولك كه سو يلديككز سوز زائددر اكر حسودلر غرضله ديه لركه بوشتردر وكرفتار كلم يعنی حسودلر سوزينه اعتماد ايدوب بنی جبر وقهر ايله كرفتار ايدرلرسه بنی قورتارمغه كيمك غمی اولور كه بنم حالمی تفتيش ايليه و بنم روباه اولوب شتر اولمديغمی بلديره وبنی قورتاره وعراقدن ترياق كتورلنجه يلان صوقمش كيمسه اولمش اولور يعنی اول زمانه توقف ايلمز ايمدی بكاده مصلحت بودركه كرفتار اولمامغه كوشش ايليم والا بن روباهلغم اثبات ايدنجه ايشم تمام اولور ❊ وترا همچنان فضلست وديانت

زدابن شیدغلی وشترزوری

زد شترزوری

اما حسودان در کمینند ومدعیان کوشه نشین اکر آنچه حسن سیرت تست بخلاف آن تقریر
کنند ودر معرض خطاب پادشاه آیی و محل عتاب افتی دران حالت کرا مجال مقالت باشد
مصلحت آن می بینم که ملك قناعت حراست کنی وترك ریاست کویی که عاقلان کفته اند ❁
(بعض نسخه ده همچنان یرینه همچنین دوشمش یعنی آنجلین که بن بیلورم و یابونجلین بن بیلورم
حاصلی بیلدیکم کبی (کمین کاف عربك فتحیله پوسو دیمکدر ونون ودال ادات جمدر (حسن
سیرت مصدرك فاعلنه اضافتیدر (تسته اضافت لامیه (معرض بونك کبی یرلرده محل معناسنه در
شذوذا زیرا معرض شول لباسه دیرلر که جاریه یه عاریة صاتمق ایچون کیدیررلر که کوزل کورینه
پس معرض میمك کسری ورانك فتحیله مشهوردر اما صحیح میمك فتحی ورانك کسریله در
دیبن عندی سویلمش (عتاب آزارلمق وقاقیماق معناسنه در (مقالتده تا اثباتی حالت تاسیچوندر رد کافی
(ملك قناعت بیانیه در (حراست حفظ معناسنه مصدر در (ترك ریاست مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (کویی فعل مضارع مخاطبدر یعنی دلدن وزباندن ریاستی ترك ایلدم دیه سین
حاصلی ریاست هواسندن کلیا کیچه سین (محصول ترکیب) حضرت شیخ رفیقنه بیورر
روباه شترا اولمدیغی مقرر محققدر که هیچ کلامنده ریب یوقدر سنکده آنجلین که بن بیلورم
و یابونجلین که بن بیلورم حقیقت حال فی نفس الامر دیانت وتقوالك وفضیلت واستقامتك
کمال مرتبه ده درهرنه خدمتکه سکا تعیین اولسه کما ینبغی حقندن کلورسین اما حسودلر پوسوده درلر
یعنی درونندن حسد ایدوب ظاهرده سنکله دوست صورتنده معامله ایدرلر ومدعیلر
یعنی سنك واقع اولدیغك خدمتده استقامت و پرهیزك خلافنی دعوی ایدنلر کوشه نشینلردر
یعنی ایصال مضرته قاصد وهفوات وزلات ایرشدرمکه مقید ومترصدلردر اکر اولکه سنك
حسن سیرتکدر انك خلافنی تقریر ایدرلرسه یعنی اتفاق ایدوب پادشاهه سنك استقامتکی
سقامت وصداقتکی خیانت تقریر وبیان ایدرلرسه پادشاهك معرض خطابنه کله سین
ومحل عتابنه دوشه سین یعنی مقهور ومعاتب اولا سین اول حالده سنك حقکده معقول
ومقبول سوز سویلمکه کیمك قدرتی وطاقتی اولور پس مصلحت انی کورزم که ملك قناعتی
حفظ وحراست ایلیه سین تاکیم دشمنان بدخواهان سکا هیچ بر وجهله طعن وتعرضه ظفر
بولمیه لر دخی ترك ریاستی وجاه ومنصبی وهوا وارزوسنی کوکلکدن کلیا قلع وقمع ایدوب ابن سید علی
اخراج ایلیه سین که عقلا وحکما بیورمشلر ❁ بیت ❁ بدریا درمنافع بی شمارست ❁ اکرخواهی
سلامت در کنارست ❁ بدریا با حرف ظرف (دریاده کز (دریا متضمن اولدیغی ظرفیت
معناسنی تأکید ایدر (منافع جمع منفعت فوائد دیمکدر (بی شمار بی حساب معناسنه در (خواهی
فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط دیلرسك دیمکدر (سلامت مفعولی (درحرف ظرف رد شمعی
(کنار معروف (سین وتا ادات خبر در (کنارست جزای شرطدر (محصول بیت) دریاده
منافع وفوائد بی حد و بی شماردر اما اکر سلامت وعافیت استرسك کنارده در یعنی
سلاطین خدمتی دریا سفرینه بکزر هم نفع جلیل وهم خطر عظیمی وار (در حرف صله در
دیبن معنایه واصل دکلش وبازاندر دیبن کذلك ❁ رفیق این سخن بشنید بهم بر آمد وروی
درهم کشید وسخنهای رنجش آمیز کفتن کرفت که این چه عقل وکفایتست وفهم ودرایت
وقول حکما درست آمد که کفته اند دوستان در زندان بکار آیند که بر سفره همه دشمنان دوست
نمایند ❁ بعض نسخه ده رفیق چون این سخن بشنید واقعدر (این سخن دن مراد روباه قصه سیدر آه
بیتله بیله (بهم برآمد منقبض ومکدر اولدی دیمکدر (روی درهم کشید دخی یوزنی بورتردی
یعنی عبوس الوجه اولدی حاصلی غضبه کلدی (وسخنهای رنجش آمیز بیانیه در (رنجش آمیز

وصف ترکیبیدر رنجش فارسیدر ریجی یعنی درد والم و یریجی (کفتن کرفت سویلمك طوتدی یعنی
سویلمکه باشلادی (که حرف رابط مقول قول (کفایت عقلك عطف تفسیری واقع اولمش
تکه خواجه حافظ کفایتله عقلدن تعبیر ایلمش (مصراع) جانا کدام سنك دل بی کفایتست)
بی عقل و بی ادراك دیمکدر (پس خواجه نك بو بیتنده کی عقلی کفایته اضافت ایلمین بی کفایت
ایمش (بیت) من وانکار شراب این چه حکایت باشد) (غالبا این قدرم عقل وکفایت باشد)
(درایت ادراك معناسنه در (درست دالك ورانك ضمه لریله وسکون سین ایله لفظ مشترکدر
کرچکله بتون یتنده بونده کرچك دیمکدر صحیح معناسنه اکرچه عرب بتونه ده صحیح در
(دوستان در زندان بکار آیند تقدیری دوستان آنانندکه درزندان بکار آیند (که حرف تعلیل
بر حرف استعلا (سفره معروف (همه جله دیمکدر (محصول ترکیب) رفیق چونکه بندن
مذکور کلامی استماع ایلدی منقبض ومکدر اولدی ویوزین بورشدردی یعنی عبوس الوجه
اولدی دخی خاطر پریش ورنجش آمیز کلمات سویلمکه باشلادیکه بونه عقل وادراك در ردا بن سید علی وسروری
ونه فهم وفراستدر وحکما وعقلا قولی کرچك کلمشدرکه دیمشلر دوست انلردرکه دوسته
زندانده بولنه لر یعنی بوك دمنده وفلاکت زماننده دوست ایچون سعی جمیل وکوشش جزیل
ایلیه لر حاصلی دوست اولدرکه کشینك باشنه ایش دوشدکده اوستنه دونه (زیرا سفره ونعمت
اوستنده ومنصب ودولت وقتنده جمیع دشمنلر دوست شکلنده کورینورلر ومحبت ومودت
اظهار ایدوب تقرب کوسترلر ✻ قطعه ✻ دوست مشمار انکه در نعمت زند ✻ لاف یاری و برادر
خواندکی ✻ مشمار فعل نهی مفرد مخاطب صایمه یعنی عد ایله شمار یدندن شمردندن دکل
(دوست مفعول اولی (وآن بررا تقدیریله مفعول ثانیسی انرا تقدیرنده (که حرف رابط صفت
(درنعمت زند مصراع ثانییه مرهوندر (زند فعل مضارع مفرد غائبدر زنیدندن (لاف یاری
بیانیه ویاحرف مصدر (برادر یاری یه معطوف (برادرخواندکی روزمره لرنده قرداش اوقومق زدبعض
معناسنه در کاف عجمی هاء رسمیدن بدلدر (محصول بیت) دوست عد ایله اول کیسه یی که
خوان ونعمت وجاه ودولت زماننده دوستلق و یارلق لافنی وقرداش اوقومق چکه سنی اوره
(یعنی سنکله قرداش اقوشه وقرداشکم دیو لاف اوره انی کرچکدن دوست بیلمه ✻ دوست
آن دانم که کیرد دست دوست ✻ در پریشان حالی ودرماندکی ✻ دانم فعل مضارع مفرد متکلم
دانیدندن بیلورم دیمکدر (دوست مفعول اولی (وآن بررا تقدیریله مفعول ثانیسی (که حرف بیان
(کیرد فعل مضارعدر مفرد غائب دوته دیمکدر (دست مفعولی دوسته اضافتی لامیه در (در
حرف ظرف کیرده متعلق (پریشان حال وصف ترکیبی (ویاحرف مصدر (واوحرف عطف
(درمانده عاجز دیمکدر (وکاف عجم هاء رسمیدن بدلدر (ویاحرف مصدر (محصول بیت)
کرچکدن صادق دوست اول کیسه یی بیلورمکه پریشانلق دمنده و بیچاره لك واضطراب
زماننده دوسته یار و یاور اولوب دستکیر اوله ✻ دیدمکه متغیرمی شود ونصیحت من بغرض میشنود
بنزدیك صاحب دیوان رفتم بسابقهٔ معرفتی که میان ما بود صورت حالش بکفتم تابکاری
مختصرش نصب کردند ✻ میشنود فعل مضارع مفرد غائب ایشیدر دیمکدر شنویدندن (با
حرف صله (نزدیك قت معناسنه در عنددیمکدر (صاحبه اضافتی لامیه (وصاحبك دیوانه ده
بویله در (صاحب دیواندن وزیر مرادر (بسابقه با حرف سبب (رفتم فعلنه متعلق تقدیری
رفتم بسبب معرفت سابقه در برمضاف تقدیریله صکره حذف ایدوب مثلیله بیان ایلدیلر
(بسابقه یه همزه اضافت ایچون کلشدرکه لامیه در (معرفتی یاسی حرف وحدت (که حرف
رابط صفت (میان مالامیه (صورت حال لامیه وشین رفیقه راجعدر (تاحرف تعلیل (بکاری

باحرف صله (ويا حرف وحدت (مختصر بونده جزئى ديمكدر (محصول تركيب) كوردمكه رفيق
سوز مدن متغير و بى حضوراولورو بنم اكا نصيحت و پندمى كوش رضاايله استماع ايليوب غرض
ايله ايشيدر بالضرورى وزيريانته واردم بر آشنالق سابقه سى سبيله كه ما بينمزده وار ايدى
جواب سؤال مقدردرسؤال كلديكه اهل الله اهل دنيا يانته وارغان دكلدر ياسن نيچون واردك
جواب بسابقهٔ وزيره صورت حالنى وخصوص آمالنى تقرير ايلدم وقابليت واهليتنى بيان
ايلدم تا انى بر جزئى ايشه وخدمته نصب وتعيين ايلديلر حاصلى بنم شفاعت وشهادتم
سببيله وزير انك حقنده حسن اعتقاد ايدوب برمختصر مصلحت اوزرينه انى نصب ايلدى

❁ چند روز برين برآمد لطف طبعش بديدند وحسن تدبيرش را بپسنديدند كارش ازان
در كذشت و برتبهٔ برترازان متمكن كشت وهمچنين نجم سعادتش درترقى بود تا باوج ارادت رسيد
ومقرب حضرت سلطان شد ومشار اليه بالبنان ومعتمد عليه عند الاعيان برسلامت حالش
شادمانى كردم وكفتم ❁ (محصول تركيب) برنيچه كون بوحال اوزره كلدى وكچدى (يعنى مذكور
كار مختصر خدمتده برقاچ كون مرور ايلدى لطف طبعنى ولياقت واستعدادنى كورديلر
وحسن تدبيرينى پسند ايلديلر ايشى يعنى حالى وشانى ومنصب وجاهى اولكى مرتبه دن كچدى
واولكى مرتبه دن يوجه رك برمرتبه ده متمكن وثابت اولدى بونجلين نجم سعادتى ترقيده
اولدى تاكيم اوج ارادتمه يعنى استيوب ديلديكى مرتبه لرك اعلا سنه وكوكلى ديلديكى مناصبك
غايت ونهايتنه ايرشدى و پادشاهك مقرب ومقبولى اولدى دخى مشار اليه بالبنان اولدى يعنى
برمغله كوستريلور اولدى حاصلى انكشت نماى عالم اولدى (بنان ذكر ايدوب انكشت
اراده ايلمك مجاز مرسل قبيلندندر (يعنى ذكر جزء وارادهٔ كل طريقيله زيرا بنان برمق اوجنه
ديرلر دخى رفيق اكابر واعيان ناس قتنده معتمد عليه اولدى يعنى اركان دولت واعيان سلطنت
يانتده موثوق به ومرجع اليه اولدى بنا ندن واعيا ندنصكره برشد تقدير اولنمق كرك فتأمل بويله
اولنجه سلامت حالنه شادمانلق ايلدم وديدم ❁ بيت ❁ زكار بسته ميند يش ودل شكسته مدار ❁
كه آب چشمهٔ حيوان درون تاريكيست ❁ كار بسته بيانيه (ميند يش فعل نهى مفرد مخاطب
انديشه وغم چكمه ديمكدر (ودل تقديرى دلت را در (شكسته صنيق ديمكدر (مدار فعل نهى
مفرد مخاطب طوتمه ديمكدر (دل مفعول اولى (وشكسته ثانيسى كه حرف تعليل (آب چشمه
لاميه در (وحيوانه اضافتى بيانيه در (يانك سكونى ضرورت وزن ايچوندر (درون ايچ وايچرو
ديمكدر تاريكه اضافتى لاميه در (تاريك قراكو ويا ايله قرا كولق ديمكدر يعنى يا حرف مصدردر
وسين وتا ادات خبر (محصول بيت) بغلنمش ايشدن بيحضور اولوب غم چكمه يعنى حصول
مرامك برقاچ كون عقدهٔ تأخيره دوشوب برزمان روزكارال و برميوب صعوبت حال وعكس رجا
وآمال كوستردېسه غم چكمه وكوكلكى شكسته طوتمه حاصلى منكسر البال اولمه زيرا آب چشمهٔ
حيوان قراكولق ايچنده در يعنى حضرت خضر قراكولق زحمتنى ومشقتنى بيلكه ظلمتده كم
اولق خوفنى چكمينجه آب حيات نصيب اولمدى ايمدى سنده اى رفيق روزكارك برمقدار
شدت فقر وفاقه سين چكدك عاقبت دولت عظيم ونعمت جسيمه واصل اولدك مذكور بيتى
عمومه صرف ايلمكده قابلدر ❁ بيت ❁ الا لا تحزنن اخا البلية ❁ فللرحمن الطاف خفيه ❁ الاحرف
استفتاح ويا حرف تنبيه (لاحرف نهى (لا تحزنن فعل نهى مفرد مخاطب مؤكد بانون الثقيله در
علم بابندن البته محزون ومغموم اولمه ديمكدر (اخا اسمدر اسماء سته دن مضاف اولدقده نصبى
الفله اولور بونده منادای مضاف واقعدر تقديرى يا اخا البليه يانك فتحى ولامك كسريله
بلا معناسنه در اخا البلية صاحب البليه ديمكدر حاصلى بلا يه ملازم وملا بس ديمكدر

يانك اسكانيله حيوان تلفظى
حسب القاعده يانك الفه
ابدالندن تحفظه مبنى در اشبو
حيوان جولانكى حركهٔ
لفظى مسمانك حركه سنه
تنبيهى اشعار ايچوندر خلاصه
يانك سكونى دخى لغتدر (للطابع)

نتکه جنکه ممارس اولانه اخو الحرب دیرلر آب واهلده بویله دیرلر مثلا ابو الاخبار وام الاخبار دیرلر (فا حرف تعلیل (ولام اولی حرف جر بر فعل عامه متعلق (ولام ثانیه حرف تعریفدرکه همزه سی وصلله ساقط اولمشدر بونك کبی یرلرده رحماندن مراد خدادر و بوصفت خدای متعال حضرتندن غیری یه اطلاق اولنماز فا حفظ جار مع المجرور اعرابدن محلا مرفوع مقدم خبر (الطاف لطفك جمعی لفظا مرفوع مؤخر مبتدا (خفیه صفت الطافدر ضرورت وزن ایچون آخری ساکن اولوب اعرابی تقدیری اولور (معلوم اوله که کتب تعلیمیه ده رحمان الفله یازلمق کرك (محصول بیت) بو بیتك مضمونی بیت سابقك مضمونه مناسب وملایمدر بیور رکه ای بلا قرداشی یعنی بلا وجفالر و روزکاره مبتلا کیمسه البته محزون اولمه زیرا خدای تعالینك مخفی لطف وعنایتلری واردر یعنی سزمدیکك یردن بر باب سعادت ودولت فتح اولور حاصلی جفایه صبرایدن ایرر وفایه ❊ بیت ❊ منشین ترش از کردش ایام که صبر ❊ تلخست ولیکن بر شیرین دارد ❊ منشین فعل نهی مفرد مخاطب نشینیدندن نشستندن دکل (ترش تانك ورانك ضمه لریله اکشی دیمکدر رانك سکونیله ده لغتدر (تقدیری ترش رو یدر ضرورت وزن ایچون حذف اولندی (کردش کاف عجمك فتحیله ورانك سکونیله اسم مصدردر (کردیدندن دونش دیمکدر معلوم اوله که اسم مصدر شیننك ماقبلی مکسور اولور (جمیع زمانده (ایامه اضافتی لامیه در (که حرف تعلیل (صبر بانك سکونیله مبتدا ومصراع ثانی یه مرهون معناسی بونده ابهام طریقیله مذکوردر زیرا بانك کسریله صبر دیدکلری اوتکده کاهی بانی ساکن ایدرلر (تلخست خبر مبتدادر (بر بونده میوه در یمش معناسنه (شیرینه اضافتی بیانیه در (دارد فعل مضارع مفرد غائب طوتر یعنی بر شیرینی وار دیمکدر فاعلی صبره راجع ضمیردر (محصول بیت) کردش ایام وتصاریف روزکار وتقلب احوالدن ترش روی وعبوس الوجه اوتورمه یعنی دور وسیر فلك کج رفتاردن منقبض ومنفعل اولمه صابر اول زیرا که محنت وشدت روزکاره صبر ایتمك کرچه صعب ودشوار ولیکن آخر الامر فائده سی ظاهر وثمره سی لایح اولوب عسر یسره وغموم وهموم سرور وحبوره مبدل اولمسی مقرردر نتکه مذکور نبات ذاتنده اجیدر اما منفعتی چوقدر اجیلغنه تحمل ایلین (کل مر دواء) حسبنجه علاج پذیر اولور بو بیتك مضمونیده بیت سابقنه مناسب وملایمدر ❊ دران مدت مرا با جمع یاران اتفاق سفر مکه افتاد چون از زیارت مکه باز آمدم دومنزلم استقبال کرد ظاهر حالش را دیدم پریشان ودرهیأت درویشان کفتم حال چیست کفت چنانکه تو کفتی طائفه حسد بردند وبخیانتم منسوب کردند وملك در کشف حقیقت آن استقصا نفرمود ویاران قدیم ودوستان رحیم از کلمهٔ حق خاموش شدند وصحبت دیرینه فراموش کردند ❊ دران مدت یعنی رفیق مرتبهٔ علیایه واصل اولدیغی مدت (مرا بکا دیمکدر (بامع معناسنه جمع یاران لامیه (اتفاق سکون قافله اتفاقا معناسنه (سفر مکه لامیه (افتاد دوشدی یعنی واقع اولدی (دومنزلم استقبال کرد میم معناده استقباله مقید (هیأت بونده صورت معناسنه در (طائفهٔ یا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل طائفه مبتدا (حسد بردند خبری حسد ایلتدیلر یعنی حسد ایلدیلر دیمکدر (بخیانت با حرف صله (معناده منسوبه مقیددر (کشف حقیقت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (وآنه اضافت لامیه اشارتدر (خیانته منسوبه (یعنی نسبت خیانتك حقیقتنی کشف خصوصنده (استقصا برنسنه یی حقیقتیله تفتیش ایدوب بیلمکه دیرلر (نفرمود بیورمدی یعنی بنی حقیقتله تفتیش ایلمدی (یاران قدیم بیانیه در (دوستان رحیمده بویله در بعض نسخه ده رحیم یرینه حمیم واقعدر (کلمهٔ حقدن مراد حق سوزدر (صحبت دیرینه بیانیه فراموش کردند اونتدیلر (محصول ترکیب) اول زمانکه رفیق پایهٔ علیایه

واصل اولدی (بکا بر بلوك یارانله اتفاقا مکه یه سفر واقع اولدی چونکه مکه زیارتندن بنده کام ایکی منزل مقداری بنی قرشولدی (ظاهر حالنی پریشان وفقرا شکلنده ودرو یشان صورتنده کوردم اکا دید مکه حال ندر و بوصورته کیرمنك سببی نه (دیدیکه سن دیدیکك کبی بر بلوك اصحاب حسدوار باب غرض بکا حسد ایدوب خصومت ایلدیلر و بنی خیانتله متهم ایتدیلر و پادشاه دخی اول خصوصده وکشف حقیقتده تفتیش وتفحص بیورمدی تاکیم محسود اولوب استقامتم اکا معلوم اولیدی دخی نیچه زماندن بری یاران مشفق ومهربان کچینن احباب حقیقت حاله واصل ایکن حق سوزی سویلمکدن خاموش اولوب سکوت ایلدیلر واسکی صحبت واختلاطی فراموش ایلدیلر ❋ قطعه ❋ بصنع خدا چون کسی او فتاد ❋ همه عالمش پای برسر نهند ❋ باحرف مصاحبت (صنع خدا لامیه امر خدا دیمکدر (چون ادات تعلیل (کسی یاحرف وحدت (اوفتاد واوایله دوشدی یعنی منصبدن ودولتدن دوشدی حاصلی دوشه ویادوشه دیمکدر (عالمش ضمیری کسی یه راجعدر (نهند فعل مضارع جمع غائب قورلر دیمکدر (پای مفعول صریحی (و برسر غیر صریحی (محصول بیت) الله امریله برکیمسه که دولتدن ومنصبدن دوشسه جمیع عالم ایاغنی باشی اوزره قور یعنی هر کشی انی چیکنر حاصلی هر کس قادر اولدیغی دکلی انی پایمال ایدر قدیم نسخه لرده بو بیت بویله واقعدر لکن اکثر شراح بونی یازمش ❋ نبینی که پیش خداوند جاه ❋ ستایش کنان دست بر برنهند ❋ نبینی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهام انکاری یی متضمن کورمزمیسین یعنی کوررسین (که حرف بیان (پیش خداوند جاه اضافتلری لامیه لردر منصب صاحبنك اوکنده دیمکدر (ستایش اسم مصدر در ستایدندن اوکش دیمکدر (کنان الف ونون جائزدر که ادات جمع اوله یعنی ستایش کن وصف ترکیبی اوله وستایش کنان جمعی وجائزدر که ادات صفت اوله ستایش ایدرك معناسنه (دست نهندك مفعول صریحی (و بر بر غیر صریحی اولکی بر حرف استعلا ایکنجی سینه معناسنه در (محصول بیت) کورمزمیسین که خداوند جاه ومنصب اوکنده ستایش ایدیجیلر و یاستایش ایدرك الن کوکسی اوزره قورلر (حاصلی خلق عالم محافظتك الله دیه رك قرشوسنده ایاق اوزره طوروب اللرین کوکسنه قورلر ❋چو بینند کاقبال دستش کرفت ❋ ستایش کنان دست بر برنهند ❋ چو ادات تعلیل (بینند فعل مضارع جمع غائب بینیدندن (که حرف بیان (اقبال دولت دیمکدر مبتدا واقعدر (دستش کرفتك مقدم مفعولی وخبر مبتدادر (شین کسی یه راجعدر (محصول بیت) چونکه کوره لر که دولت واقبال و بخت وسعادت اکا معین ویاراوله (یعنی شو یله که کوره لر که جاه ومنصب وعزت ورفعت صاحبی اوله ستایش ایدرك اللرین سینه لری اوزره قورلر (بو بیت مذکور نسخه ده بویله واقعدر ❋ بیت ❋ وکرروزکارش درآرد ز پای ❋ همه عالمش پای برسر نهند ❋ روزکارش شین ضمیر خداوند جاهه راجعدر (درآرد (در حرف تأکید آرد فعل مضارع مفرد غائبدر آریدندن که مخففدر آوریدندن کتوره دیمکدر (ز پای آرده متعلقلدر ایاقدن کتورمکدن مراد تحقیر وتذلیلدر (محصول بیت) واکر خداوند جاهی روزکار آیقدن یقارسه یعنی منصبدن دوشروب ذلیل وحقیر ایدرسه جمیع عالم تحقیرا باشنه آیق قورلر یعنی پایمال ایدر ❋ فی الجمله بانواع عقوبت کرفتار بودم تادرین هفته که مژدهٔ سلامتی حجاج برسید از بند کرانم خلاص کردند وملك موروثم خاص ❋ فی الجمله حاصل کلام (با حرف صله (انواع نوعك جمعیدر دورلی دورلی دیمکدر (عقوبته اضافتی لامیه (کرفتار اصلنده وصف ترکیبی در بونده مبتلا دیمکدر (بودم جائز در که فعل ماضی متکلم وحده اوله اولدم معناسنه وجائز در که ادات زمانیه اوله ایدم معناسنه ولکل وجهة (تا انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه (درین هفته بوهفته ده (که حرف رابط صفت (مژده مشتاق وهمزه اضافت

مطلب

زد سروری

مطلب

ایچون کلمشدر که لامیه در (سلامتی یا حرف مصدر مصادر عربیه یه یاء مصدر لاحق اولمق جائزدر اما کندی مصدرلرینه لحوقی شایع دکل (زیرا عرب مصدرلری حکم جامدده در یالرنده ومصدر یتی ظاهر وروشن دکل (حجاجه اضافتی لامیه در (حجاج حاجك جمعیدر اصلی حاجج ایدی مضاعفدر نصر بابندن پس ایکنجی جیمی ماقبلی مکسور اولوب طرفده اولدیغیچون یایه قلب ایلدیلر تقضی البازی کبی (برسید ایرشدی دیمکدر بندکران بیانیه میم معناده خلاصه مقید در ضمیر منصوب متصل معناسنه بنی خلاص ایلدیلر دیمکدر (وملك میمك کسریله بونده مال واسباب یعنی متملکات معناسنه در (موروثه اضافتی بیانیه در یعنی ارثله انتقال ایلاین ملکم دیمکدر خاص ایلدیلر بونده برکردند تقدیرا اولنور (محصول ترکیب) حاصل کلام انواع شکنجه یه مبتلا اولدم تا بو هفته ده که حجاجك سلامتی مژده سی شهره کلدی وایرشدی وآغر قیدو بندن بنی اطلاق ایلدیلر وملك موروثم یعنی اولادن ارثله انتقال ایلاین مال وملکمی غصب ایدوب ظالمله المدن الدیلر ومال میری یه خاص ایدوب ضبط ایلدیلر حاصلی مالملکم و یرمکله باشمی کوجیله قورتردم ❊ کفتم آن نوبت اشارت من قبول نکردی که عمل پادشاه چون سفردریاست سودمند وخطرناك یا کنج برکیری یا درطلسم بمیری ❊ اشارت من لامیه یعنی مصدرك فاعلنه اضافتیدر نکردینك اشارت مفعول اولی (وقبول مفعول ثانیسی اشارتمی قبول ایلدك دیمکدر (که حرف بیان (عمل پادشاه لامیه در یعنی خدمت پادشاه (چون ادات تشبیه (سفردریا لامیه (سودمند سود فائده (مند ادات نسبت فائده لی دیمکدر (خطر بونك کبی یرلرده خوف معناسنه در (وناك ادات نسبت زهرناك زهرلی دیمکدر (یا کنج برکیری یعنی یا مال صاحبی اولورسین (برکیری فعل مضارع مخاطبدر کیریدندن قالدررسین دیمکدر تحصیلندن عبارتدر (یادرطلسم بمیری طلسم دفینه یی حفظ ایلاین شکل (بمیری یا حرف تأکید میری فعل مضارع مفرد اولورسین دیمکدر حضرت شیخ سفردریایی پادشاهك خدمتنه مشبه به ایدر فائده ده وخطرده (محصول ترکیب) پادشاه خدمتنه طالب اولدیغك وقت بنم رمز واشارتمله نصح وپندیمی سمع قبول ایله استماع ایدوب قبول ایلمدك زیرا بنم کلامم سکا بویله اولاجغك اشارت ایلمش ایدیکه پادشاه خدمتی دریا سفری کبیدر هم فائده لی وهم قورقنج یا وافر مال قالدررسین یعنی تحصیل ایدرسین ویاطلسمده اولورسین مراد قصه دن حصه در کرچکدن حاصلی کاه اولورکه برکیسه دریا سفرین ایدوب مال فراوان تحصیل ایدر وکاه اولورکه کمیسی پاره لنوب غرق اولور پادشاه خدمتنده بویله در کاه اولورکه برکیسه اعلی مناصبه واصل اولوب کلی خزینه یه مالك اولور وکاه اولورکه پادشاه غضبنه مظهر دوشوب باشدن چیقار پس یادرطلسم بمیری دیمکدن مرادی بوایکی معنادر یعنی کمیسی پاره لنوب غرق اولمق وپادشاه خشمنه مظهر دوشوب هلاك اولمقدر (حقیقتده طلسمده اولمك دکلدر بعضیلر ظن ایلدکاری کبی ❊ بیت ❊ یا زر بهر دودست کند خواجه درکنار ❊ یا موج روزی افکندش مرده برکنار ❊ یاعربیده امای ابتدائیه معناسنه در (بهر یا حرف مصاحبت (وهر ادات تأکید تقدیری بدودست در (کند فعل مضارع مفرد غائب ایلر دیمکدر (خواجه فاعلی مراد سفردریا ایلاین کیسه در بازرکان اولسون غیری اولسون لیکن مقصود تجارتدر (درکنار لغتده قوچقدر اما بونده کندی یه ضم ایدوب احاطه دن کنایتدر حاصلی مالك اولور دیمکدر (یا حرف عطف مابعدنی زره عطف ایدر (موج دکز طالغه سی (روزی یا حرف وحدت (افکند همزه نك وکاف عربینك ونونك فتحیله وفانك سکونیله فعل مضارع مفرد غائبدر براغور دیمکدر (مرده اولی یعنی میت (برکنار بر حرف صله (کنار قاره معناسنه در (محصول بیت) دریا سفرین اختیار ایلاین خواجه یا صاغ وسالم سفردن مال

مطلب

مطلب

رد شعی وکافی

فراوان تحصیل ایدوب کلور یعنی دولتی مساعد اولوب دریادن ساحل نجاته دوشوب
مال فراوان صاحبی اولور ویا بر کون موج انی اولو یعنی میت کناره براغور حاصلی طلازی
بونی سوره سوره کناره آتار نتکه صولك حالی بو یله در یعنی سفردر یا کاه سودمند وکاه زیانکار در
خواجه دن کشیله تعبیر ایلین بی وجه ایلمش ❊ مصلحت ندیدم ازین بیش ریش درون
رد شمعی خراشیدن ونمك پاشیدن ❊ بیش زیاده معناسنه در (ریش یاره در درونه اضافتی لامیه در
(درون شین رفیقه راجعدر (خراشیدن خانك کسریله مصدردر طرملامق (نمك توزدر
(پاشیدن پاء عجمیله صاچمق دیمکدر یعنی نثر یمك (محصول ترکیب) مصلحت ومعقول کورمدم
ذکر ایلدیکم نثر ونظم مضموننادن زیاده کلامله وانسان آزارله درونی ریشنی خراش ایدوب
یعنی یورکی دردنی تازه ایوب یاره سنه توز سرپمکی (ریش درونی خراش ایلمکدن مراد دردن تازه لمکدر
❊ بدین دو بیت اختصار کردم وکفتم ❊ بو ایکی بیتله کلامی مختصر قلدم ودیدم ❊ قطعه ❊
ندانستی که بینی بندبر پای ❊ چودر کوشت نیامد پند مردم ❊ ندانستی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب
استفهام انکاری یی متضمن بیلمزمیدك یعنی بلوردك (که حرف بیان (بینی فعل مضارع مفرد
مخاطب کوررسین دیمکدر بند بونده دوشقدر یعنی بوقاغی (بر بونده ادات ظرفدر (چو ادات
رد کافی تعلیل (ودر حرف صله (کوش کاف عجمك ضمیله قولاق دیمکدر عربجه اذن دیرلر همزه نك
وذالك ضمی ونونك سکونیله (تا ضمیر خطابدر رفیقه (نیامد کلمدی مراد کیرمدی دیمکدر (پند مردم
لامیه در مردمله حضرت شیخ نفسندن کنایت بیورمش (محصول بیت) ایاغکده بو قاغی
کور جکك بیلد کیدی چونکه مردمك نصیحتی قولاغکه کیرمدی یعنی خلقك نصیحتی
رد کافی قولاغکه کیرمدیکندن بویله اولاجغك بیلد کیدی یعنی بیلدك ایدی اما مقید اولمادك استفهام
انکاری بومقامده انکار واقع ایچوندر نیچون بلمدك دیمکدر دیین عندی سو یلمش زیرا انکار واقع
مراد اولان یرده چرا لفظیله استعمال اولنور عربیده لم حرفیله مستعمل اولدیغی کبی اما استفهام
بونك کبی یرده اوقو یشدن چقار قرینه ایله نتکه تتبع ایدنه معلوم در فتدبر جانب عربیده لفظ
اذا شرط ایچون وظرفیت ایچون اولدیغی کبی فارسیده دخی چون لفظی شرط ایچون وظرفیت
ایچون اولمق جائزدر وبو محلده ظرفیت معناسی انسبدر دیین ایکی لفظك تحقیقنده اصابت
ایلمامش زیرا اذا معنای شرطه دلالتی ضمنیدر وضعی معنای ظرفیت ایچوندر وچون لفظی ادات
تعلیلدر نه شرطه دلالت ایدر ونه ظرفیته فتأمل ❊ دیکرره کر نداری طاقت نیش ❊ مکن
انکشت در سوراخ کژدم ❊ (دیکرره ره راهدن مخففدر بر یول دخی یعنی بر کره دخی دیمکدر
معنی جهتنده مصراع ثانی یه مصروفدر (نداری فعل نفی حال مفرد مخاطب فعل شرط
اکر طوتمازسك دیمکدر (طاقت نیش مصدرك مفعولنه اضافتیدر نیش نونك کسریله عقربك
رد شمعی وارینك وساٸر لادغ حیواناتك صوقدیغی عضوه دیرلر که ترکیجه اکا ایکنه دیرلر (انکشت همزه نك
فتحی وکاف عجمك ضمیله پارمغه دیرلر سوراخ سینك ضمی وخای معجمه ایله دلکدر عرب بخش دیر
بانك ضمی وخاء معجمه نك سکونیله ثقب ده دیر ثاء مثلثه وسکون قافله (کژدم کاف عربك فتحی
وژانك سکونی ودال مهمله نك ضمیله عقرب دیمکدر (محصول بیت) بر دخی اکر نیشنه
طاقت وقدرت طوتمزسك یعنی سنی زهرلی حیوان صوقدیغنه تحملك یوغیسه پرمغکی عقرب
دلکنه ایلمه یعنی صوقمه زیرا البته عقرب صوقایجه اولماز حاصلی خاصه سیدر که انی ترك ایلمز
امدی سنده سلاطین وحکام جفاسنه تحمل ایده مزسك بر دخی یانلرینه اوغرامه که بر کره دادینی
کوردك بر دخی تجربه یه احتیاج قالمدی (نیش دخی صقوندی معناسنه در دیین عندی سو یلمش
❊ حکایت ❊ تنی چند در صحبت من بودند ظاهر حال ایشان بصلاح اراسته ❊ تندن مراد

شخصدر (یا حرف وحدت (چندنیجه دیمکدر (تی چندبرنیجه تن معناسنه در (صحبت من لامیه در
بعض نسخه ده من پرینه ما دوشمش بزم صحبتمزده دیمکدر (بودند ادات زمانیه جمعیدر اید یلر
دیمکدر (ظاهر حال اسم فاعلك فاعلنه اضافتیدر (وایشانه اضافت لامیه در (بصلاح با حرف
مصاحبت آراسته یه متعلق آراسته اسم مفعولدر بزنمش دیمکدر (محصول ترکیب) درویشاندن
برنیجه کیمسه بنم صحبتمده ایدیلر یعنی مرید لرم ایدیلر ظاهر حاللری صلاح ایله بزنمشیدی حاصلی
اهل صلاح وتقوی ایدیلر آراسته دنصکره بود تقدیر اولنور ❊ یکی از بزرکان در حق این طائفه
حسن ظن بلیغ داشت وادراری معین کرده بود ❊ حسن ظن بلیغ حسن ظن مصدرك فاعلنه
اضافتیدر (وبلیغه اضافت بیانیه در (داشت حکایت حال ماضیدر طوتردی دیمکدر وارلقدن
عبارتدر (ادرار کسرهمزه ایله افعال بابندن وظیفه معناسنه در (یا حرف وحدت (کرده بودك
مفعول اولی (ومعین مفعول ثانیسی زیرا کردهده جعل وتصییر معناسی ملحوظدر (بود ادات زمانیه
(محصول ترکیب) اکابردن بریسی بوطائفه نك حقنده مبالغه ایله کوزل ظن طوتردی یعنی بونلرك
حقنده زیاده کوزل ظنی وار ایدی زیرا ظاهرلری صلاح وتقوی ایله پیراسته ایدی وبونلره
حاللرینه کوره برمقدار وظیفه تعیین ایلمش ایدی ❊ مکر یکی ازایشان حرکتی کرد نامناسب حال
درویشان ظن آن شخص فاسد شد وبازار اینان کاسد ❊ مکر بونده کانه معناسنه در (حرکتی
(یا حرف وحدت (نا حرف توصیف نفی (مناسب حال اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر ودرویشانه
لامیه (ظن آن لامیه ومبتدأ (وشخص مشار الیهی (فاسد شد خبر مبتدا وجمله اسمیه جواب
شرط محذوف (بازار اینان لامیه ومبتدا وکاسد خبری وجمله اسمیه سابقه یه معطوف وبرشد
مقدردر نتکه مکرر اشارت اولندی کاسد شد دیمکدن مراد اول صاحب دولتك حسن التفاتندن
دوشدیلر وظیفه لری قطع اولدی وحاللری مکدر اولدی (محصول ترکیب) مکر بنم صحبتمده
اولانلرك بریسندن درویشلر حالنه نامناسب برحرکت صادر اولدی حاصلی برمخالف ایش
اشلدی پس بونلرك حقنده اول شخصك ظنی فاسد اولدی وبوماده سببیله بودرویشلرك بازاری
کساده دوشدی یعنی اول صاحب دولتك حسن التفاتندن دور وادرار معیندن مهجور اولدیلر
❊ خواستم تابطریقی کفاف یاران را مستخلص کنم ❊ خواستم فعل ماضی متکلم وحده (تا حرف
تعلیل (با حرف مصاحبت (طریقی یا حرف وحدت (کفاف کافك فتحیله آزق ورزق معناسنه در
یارانه اضافتی لامیه در (را ادات تخصیص (کنمك کفاف مفعول اولی ومستخلص ثانیسی مستخلص
اسم مفعولدر استفعال بابندن (محصول ترکیب) دیلدم تابرطریقله مذکور فقرانك کفافنی تخلیص
ایلیم یعنی برتدبیر وتدارك ایذوب اول صاحب دولته فقرانك وظیفه لرین ینه تعیین ایتدرم ❊ آهنك
خدمتش کردم دربانم رهانکرد وجفا کرد معذورش داشتم بحکم آن که کفته اند ❊ آهنك بونده قصد
معناسنه درخدمته اضافتی مصدرك مفعولنه در (وکردمك متقدم مفعولیدر (دربان قپوجی زیرا در
قپودر (وبان ادات فاعل بجی معناسنه در (میم معناده نکردك مفعول اولی (رها مفعول ثانیسی
ودربان مبتدا ونکرد خبری (رها نکرد ایلمدی یعنی صالیو یرمدی وجفا ایلدی (معذورش شین دربانه
راجعدر (محصول ترکیب) اول دولتلینك خدمتنه وارمق قصد ایلدم یعنی ملاقات مراد ایلدم
قپوسنه واردقده بواب ایچری کیرمکه اجازت ورخصت ویرمدی وبکا جفاده ایلدی نتکه
بوکلابك عادتلریدر اما انی معذور طوتدم زیرا بربلوك مسلمانك مصلحتنه خبرینله زحمت اختیار
ایدوب وارمش ایدم پس بوجهتدن هیچ بحضور اولمادم وبواب ناسازکارك غلظتنی معذور
طوتدم اول معنا ایله واول سببله که عقلا وعلما بو بابده سوزسویلشلر ❊ قطعه ❊ درمیر و وزیر
وسلطان را ❊ بی وسیلت مکرد پیرامن ❊ در میر لامیه در (وزیر میره معطوف (وسلطان وزیره

(ورا حرف تخصيص (معناده دره مقيد ومصراع اول مصراع ثانی يه مرهوندر (مكرد فعل
نهی مفرد مخاطب دونمه وچكزنمه معناسنه در حاصلی طولنمه ديمكدر (پيرا من اطراف
معناسنه در (پيراموند ه ديرلر (محصول بيت) بك وو زير و پادشاه قپوسنك وسيله سز
اطرافنی طولنمه يعنی ايچرو داخل اولايم ديسك وسيله سز يانـنه اوغرامه كه ميسر دكل ✵ سك
ودربان چو يافتند غريب ✵ اين كريبانش كيرد آن دامن ✵ سك ايتدر (دربان قپوجی (چو حرف
تعليل (يافتند فعل ماضی جمع غائب بولديلر ديمكدر (سك ودربان مبتدأ ومصراع ثانی خبری
(غريب يافتند ك مفعولی وفاعلی تحتنده سك ودربانه راجع ضميردر (معلوم اوله كه فارسيده وتركيده
تثنيه ايچون فعل وضع اولمامش بلكه تثنيه وجمع صيغه ده مشتركلردر فاحفظ (اين دربانه اشارتدر
(وآن سكه لف ونشر طريقيله (كريبان كاف عجمله وراءنك كسره لريله يقايه ديرلر (نون
ضرورت وزن ايچون ساكن اوقنور (دامن ودامان اتكه ديرلر (محصول بيت) سك كرنده ايله
بواب طائفه سی بيننده مناسبت وجهت جامعه وار خاصه لری بودر كه بر غريب وفقير شكلنده
كيمسه بولدقده بواب يقاسنه يا پشور وكلب دامانه حاصلی بالطبع ايكيسيده موذيدر ✵ چندان كه مطلب
مقربان حضرت آن بزرك برحال من واقف شدند باكرام در آوردند وبرتر مقامی معين كردند اما
بتواضع فروترنشستم ✵ چندان اولقدر ديمكدر همان معناسنه (كه حرف بيان (مقربان مقربك
جمعيدر يقينلر ديمكدر يعنی مخصوص آدملری معناسنه (حضرته اضافتی لاميه در (وآنه اضافتده
بويله در (بزرك بانك وزانك ضمه لری وراءنك سكونيله اولو ديمكدر بونده مذكور دولتلی مراددر
(برحرف صله (حال من لاميه در (باكرام با حرف مصاحبت در آوردنده متعلق اكرام افعال
بابندن مصدر در بونده تعظيم مراددر ميم ضمير معنی جهتنده ضمير منصوب متصل آوردندك
مفعول صريحی (وباكرام غير صريحی در (آوردند ايچری كتورديلر (برتر يوجه رك (مقامی يا حرف
وحدت (اما حرف استدراك (با حرف مصاحبت (نشسته متعلق (تواضع الحقلق كوسترمكه ديرلر
زيرا وضيع مقابل رفيعدر الحق معناسنه (فروتر مقابل برتردر اشاغرق ديمكدر (نشستم اوتوردم رد سعدی وكافی
(محصول تركيب) اولقدركه يعنی همانكه اول دولتلينك مخصوص ومقرب آدملری بنم حالمه
واقف اولديلر وسعدی اولديغمی بلديلر بنی تعظيم وتبجيل ايله ايچری صاحب دولتك يانـنه
كتورديلر وبر يوجرك مقام تعيين ايلديلر يعنی صدر مجلسده جلوسی تكليف ايلديلر حاصلی
بكا اعزاز واكرام ايلديلر اما بن تواضع ايدوب اول بيوردقلری مقامدن اشاغرق يره اوتوردم
وديدم (چندانك معناسنی اول زمانه دك قپوده بوابله خصومت وغوغاده اولدم ديين واولقدركه
يعنی دربانك جفاسيله قپوده توقفمز اولدقلو ممتد اولدی وشول مرتبه يه واردیكه ديين حضرت
شيخه بوادازردن غلظت شان لازم اولديغنی بالمشلر عفی الله عنهما ✵بيت✵ بكذاركه بنده كينم ✵
تادرصف بندكان نشينم ✵ بكذار فعل امر مفرد مخاطب قو ديمكدر مصراع ثانی يه مرهوندر (كه
حرف بيان (ويا حرف تعليل (بنده كين بيانيه (كين يا حرف نسبت (ونون حرف تأكيد اكسكلی
ديمكدر كاه اولوركه برهاء تخصيص ادخال ايدوب كمينه ديرلر بونده ده جائزدر كه هاء رسمی همزهٔ
مجتلبه ايله حذف وايصال طريقيله ترك اولنه ضرورت وزن ايچون (تا حرف تعليل (صف بندكان
لاميه صف نعال ديمكدر (فاضرورت وزن ايچون تخفيف قلندی (محصول بيت) بنی كندی حالمه قو
بعله مقيد اولمه زيرا كه بن عبد كترين ودرويش حقيرم وفقيرم ايمدی قوبنی تاكيم صف نعال
ومقام رذالده اوتورايم حاصلی تكليف بيورديغكز مقام فقرا مقامی دكل كبرا مقاميدر بن ايسه
افقر واحقر ناسم ✵كفت✵ اول صاحب دولت بندن بو بيتی ايشيدجك ديدی ✵مصراع✵ الله الله
چه جای اين سخنست ✵ الله الله بونده تعجب افاده ايدر يعنی نه عجب سويلديكز بو كلامك

نه محلیدر بو یله نیچون بیوررسز یعنی سز بو یله دیمجك مقامده دكلسز (بونده الله الله معناسنی
زد سروری
الله تعالی دیین عجب سویلمشكه محل تعجبدر ❊ بیت ❊ كر برسر وچشم من نشینی ❊ نازت بكشم
كه نازنینی ❊ نشینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر اوتوررسك دیمكدر فعل شرط واقعدر (كه حرف
تعلیل (نازنینی ایكی نون ارالرنده یا ایله حروف نسبتدر اولكی نون شذوذا داخلدر و یاء اخیر
ضمیر خطابدر (محصول بیت) اكر بنم باشم وكوزم اوزره اوطوررسك نازو استغناكی چكرمكه
قتی نازلیسین (ناز استغنا معناسنه در یعنی هرنقدر كه صدر مجلسده اوطوروب استغنا ایدوب
پایان مجلسده اوتوردك ایسه استغناكی چكرز و بزده یانكده واروب اوطوررز زیرا مقبولمز
ونازلیمزسك بهرحال بزسكا تابعز ❊ فی الجمله بنشستم وازهردری سخن پیوستم تاحدیث زلت یاران
درمیان آمد كفتم ❊ فی الجمله حاصل كلام (بنشستم مذكور صف نعالده ویاتكلیف بیوردقلری
مقامده اوطوردم (وازهردری یا حرف وحدت فارسیده درعربیده باب كبی كاه اواو ركه
مطلب
اسلوب ونوع وكونه معناسنده استعمال اولنور بونده بو یله در (یعنی هرسمتدن ونوعدن
سوز سویلدم یعنی دفعة واردیغم قضیه یی اورته یه كتورمدم بلكه مناسبتله هربابدن سوزی
سوزه وقصه یی قصه یه ایصال ایلدم (پیوستم فعل متعدیدراولشدردم (تابونده حرف تعلیل در
حتی معناسنه (زلت زانك فتحیله ولامك تشدیدیله طارنغق یعنی باچقده وغیریده سورجك اغزیدن
معناسنه (یارانه اضافتی لامیه در (درحرف صله (میان اورته دیمكدر (محصول تركیب)
طارنغق سوزجكك مرادفیدر للطابع
محصل كلام اوطوردم وهربابدن مناسبتله سوق كلام ایلدم بیان ایلدیكمز كبی تاكیم الكلام یجر
الكلام حسبنجه تقریب دشوب یارانك ایلدكلری تقصیر وخطا ارایه كلوب مذكور اولدی
پس فرصت بولوب عرض حال و بیان مافی البال شروع ایدوب دیدم ❊ قطعه ❊ چه جرم دید
خداوند سابق الانعام ❊ كه بنده درنظرخویش خورمی دارد ❊ حضرت شیخك سوق كلامی
نظمله بیوردیغندن حاصلی سباق وسیاق كلامی دلالت ایدركه مذكور صاحب دولت ارباب
نظمدن اوله (جرم جیمك ضمی وراینك سكونیله كناه دیمكدر عربیدر (خداوندك سابق الانعامه
اضافتی بیانیه در (وسابق صفة جرت علی غیر من هی له در (اصلی سابق انعامه دركه سابقك
انعام فاعلیدر صكره ضمیری حذف ایدوب بدلنه الف ولام وروب فاعلنه مضاف ایدوب
سابق الانعام دیدیلرفقدبر (انعام ولطفی سابق اولان خداوند دیمكدر (كه حرف بیان (بنده
تقدیری بنده رادر (نظرخویش لامیه (میداردك بنده مفعول اولی (وخور مفعول ثانیسی
(محصول بیت) انعام واحسانی سابق خداوند نه كناه كوردیكه بنده سنی نظرشریفنده
خور وحقیر طوتار جائزدركه بنده دن حضرت شیخ كندینی مراد ایلیه (زیرا فقراسنه حقارت
وهوان معنیجهتندن كندینه راجعدر (دیمك امتركه سابقا فقرا حقنده انعام واحسانی جاری
اولان دولتمند وسعادتمند بو بنده دن نه مقوله جرم كوردیكه بنده یه حقارتله نظر ایدوب
وخور وذلیل كوروب فقرانك جهت معاشلری قطع بیورلدی وجائزدركه بنده لفظیله مقصر
ومجرم اولان درویش مراد اوله یعنی اول بنده لرندن صادر اولان سهو وخطا اول مرتبه ده
دكلدركه مجرد اولقدر تقصیر سببیله جمله درویشانی محروم ایدوب اسباب معاشلرین قطع
ایلمكه باعث اوله (بونده خداوندی صاحب لفظیله تفسیر ایلین تقشیر ایلمش (وسابق الانعام
زد شمعی دكافی
لفظی خداوندك صفتیدر اضافت درست دكلدر دیین عجبا خداوندی نیجه اوقومش كه
اضافت درست اولمیه ❊ خدایراست مسلم بزركواری ولطف ❊ كه جرم بیندونان برقرار میدارد ❊
خدایرا ادات صله تقدیری خدایرا مسلمست دربوعبارت مقدم خبردر (و بزركواری یاء
مصدریه ایله عظیم الشان ونبیه القدر حاصلی عظمت وكبریا صاحبی دیمكدر یعنی اولو اق

مؤخر مبتدا لطف بونده جودوسخا وکرم معناسنه در (که حرف تعلیل (یا حرف رابط صفت (جرم بنده‌نك مقدم مفعولیدر (ونان میداردك مفعول صریحی (و برقرار غیر صریحی (محصول بیت) عظمت وکبریا ولطف وعطا خدایه مسلمدر یعنی اکا مخصوصدر زیرا عبادك هردم وهرساعت نیجه درلو خطایا وجرایمنی کورر و بیلور ایکن نان ونعمتلرینی برقرار وثابت علی الدوام طوتار نتکه کتاب اولنده (ووظیفهٔ روزی بخطای منکر نبرد) بیورمشیدی پس شرط مروت ومقتضای علو همت اولدر که آدمیلك وانسانیت دعواسین ایدن صاحب سعادتلر (تخلقوا باخلاق الله) ایله عمل ایدوب فقرا ودرو یشانك مقتضای بشریت اوزره واقع اولان تقصیرات وزلات سبب اعراض و باعث عدم التفات اولمیوب هرایشلری حسبة لله اوله ریا وسمعه ایچون اولمیه * حاکم را این سخن پسندیده آمد واسباب معاش یاران فرمود تا برقاعدهٔ ماضی مهیا دارند ومؤنت ایام تعطیل وفا کنند * اسباب معاش یاران اضافتلری لامیه‌لردر (تا حرف تعلیل (مهیا اسم مفعولدر تفعیلدن یعنی حاضر لنمش دیمکدر (مؤنت زحمت ومشقت دیمکدر (ایامه اضافتی وایامك تعطیله لامیه‌لردر (محصول ترکیب) حاکمه بو ایکی بیت مقبول کلدی وفقرانك اسباب معاشلرین وادرار معهودلرین ینه تعیین ایدوب بیوردی تا کیم اولکی اسلوب وقاعده اوزره حاضر ومهیا ایده‌لر دخی ایام تعطیلك زحمت ومشقتنی وفا ایده‌لر یعنی برقاچ کون متطوع اولان وظیفه‌لرین بیله و یره‌لر * شکر نعمت بکفتم وزمین خدمت ببوسیدم (وعذر جسارت بخواستم ودرحالت بیرون آمدن این سخن بکفتم * شکر نعمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (و بکفتمك مقول قولیدر (زمین خدمت بیانیه‌در (و ببوسیدمك مقدم مفعولی وعذر جسارت لامیه (جسارت جیم عربینك فتحیله جرأت معناسنه‌در وترکیب اضافیدر (بخواستمك مقدم مفعولی (حالت بیرون آمدن بیانیه (محصول ترکیب) نعمتنه شکر دیدم یعنی ممنون اولوب حاکمه شکر وثنا ایلدم وتواضع ایدوب زمین خدمتی بوس ایلدم حاصلی مسکنت اظهار ایلدم و بهادرلق وکستاخلق ایلدککه کلوب باشکزی اغرتدق دیو عذر دیلدم وچیقوب کیتملی اولیجك بوسوزی سویلدم یعنی بو قطعه‌یی اوقودم * قطعه * چو کعبه قبلهٔ حاجت شد ازدیار بعید * روند خلق بدیدارش از بسی فرسنك * کعبه مکه شهرنده اولان بیت اللهه دیرلر (قبلهٔ حاجت لامیه (از من معناسنه حرف ابتدادر (دیار لغتده دارك جمعیدر اولر دیمکدر اما مملکت معناسنه مستعملدر (بعیده اضافت بیانیه‌در ازدیار بعید مصراع ثانی یه مرهوندر (روند فعل مضارع جمع غائبدر رویدندن کیدرلر دیمکدر (خلق فاعلی (با حرف صله دیدار اصلنده وصف ترکیبیدر دید کتوریجی یعنی کورمکه کتوریجی صکره یوزده وزیارتده استعمال ایلدیلر نتکه بو کتابده ایکی معنایه بیله کلور ان شاء الله تعالی بونده زیارت معناسنه‌در (بسی یای اصلیه ایله چوق دیمکدر بسیار معناسنه (فرسنك فارسیدر عربیسی فرسخدر اون ایکی بیك ادیم یره دیرلر (محصول بیت) چونکه کعبهٔ مکرمه قبلهٔ حاجت اولوب دعا رقبول اولاجق مقام اولدی خلق عالم بعید دیاردن نیجه فرسخ یوللردن قطع مسافه ایدوب زحمت ومشقت چکوب زیارتنه کیدرلر (لفظ دیدار دیدندن مشتق اسم مصدردر دیدن معناسنه رفتار رفتن معناسنه اولدیغی کبی دیدن نه دیداری بیلور مش ونه رفتاری زیرا ایکیسیده اصلنده وصف ترکیبیدر نهایتی ترکیبلری خفیدر * ترا تحمل امثال ما بباید کرد * که هیچ کس نزند بردرخت بی بر سنك * ترا سکا دیمکدر (تحمل امثال مصدرك مفعولنه اضافتیدر ومایه اضافت لامیه‌در (بباید فعل مستقبل مفرد غائب کرك دیمکدر (کرد مصدر معناسنه‌در زیرا مضارعه متصارندر (که حرف تعلیل (هیچ کس هیچ برکیمسنه دیمکدر (نزند فعل نفی مستقبل

بی حرف سلب (بریمش میوه معناسنه (محصول بیت) سکا ای صاحب دولت لایق وسزاوار
اولدر که بزم کبی فقرا وارباب حاجاتك قصد یملرینه تحمل ایلیه سین وحصول مرادلری
ایچون واقع اولان کستاخانه الحاح وابراملرین معذور طوته سین زیرا میوه سزدرخته هیچ کیمسه
طاش آتمز یعنی لطف وجودیکزه اعتمادلری اولماسه سزه بوقدر زحمت ویرمزلرایدی پس دولتلیلك (اشبو بیت فضولایکندر (لطائف))
شانی ومردملك نشانی اولدر که فقرانك حاجاتن رواکوره سین (بیت) کرم قیل کسمه لطف
والتفاتك بی نوالردن ❊ الکدن کلدیکی خیری دریغ ایتمه کدالردن ❊ حکایت ❊ ملك زاده ٔ
کنج فراوان از پدر میراث یافت دست کرم برکشاد وداد سخاوت بداد ونعمت بی قیاس
برسپاه ورعیت بریخت ❊ زاده ٔ یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل (همزه حرف وحدت در
دیین غلط سویلمش (کنج بونده خزینه معناسنه‌در (فراوان فانك کسریله چوق دیمکدر (زد سمعی)
اضافت بیانیه‌در (از پدر تقدیری از پدر شد در قرینه قائم اولدیغیچون ضمیر حذف اولندی
(یافت فعل ماضی مفرد غائب بولدی دیمکدر فاعلی تحتنده ملك زاده یه راجع ضمیر در
ومفعول اولی (کنج وثانیسی میراث (وغیرصریحی از پدردر (وجمله ٔ فعلیه خبر مبتدادر که
ملك زاده‌در(دست کرم بیانیه‌در(و برکشادك مقدم مفعولی(بر حرف تأکید(وکشاد فعل ماضی
مفرد غائب آچدی دیمکدر فاعلی تحتنده ملك زاده‌یه راجع ضمیردر وجمله ٔ فعلیه شرط محذوفه
جوابدر فتدبر (داد سخاوت لامیه (بداد باحرف تأکید (داد ویردی یعنی سخاوته عدالت
ویردی حاصلی اسراف ایلیوب سخا وکرمی عدل ایله ایلدی (دادسخاوت بدادك مقدم
مفعولیدر (وفاعلی سابق کبی وایکی داد بیننده تجنیس تام صنعتی واقعدر (دست کرم برکشاد
داد سخاوت بداد) واو عاطفه سز موزون برمصراع اولور بحر منسرحدن فتأمل (نعمت
بی قیاس بیانیه‌در (اورانسزیعنی تخمینسزنعمت دیمکدر(بریخت باحرف تأکید(ریخت فعل ماضی
مفرد غائب دوکدی دیمکدر فاعلی سابق کبیدر ومفعول صریحی نعمت (وغیرصریحی
برسپاه ورعیتدر (وجمله ٔ فعلیه ماقبلنده جمله‌یه معطوفدر (محصول ترکیب) بر پادشاه زاده
باباسی میراثندن چوق خزینه بولدی یعنی باباسندن ارث طریقیله کندویه چوق مال دکدی
پس بویله اولیجق سخا وکرم الینی اچدی یعنی جومردلك ایلدی وسخاوت وکرمه
عدالت ویردی یعنی غلط بخش وکنج عطا اولوب اسراف ایلمدی بلکه جود وکرمی محلنده
ایلدی وسپاه ورعایا اوزرینه اورانسز یعنی تخمینسز نعمت ومال دوکدی یعنی بونلره وافر انعام واحسان (زد ابن سیدعلی وسروری)
ایلدی بزم زمانمزده سلطان محمد بن سلطان مراد ایلدیکی کبی ❊ قطعه ❊ نیاساید مشام
ازطبله ٔ عود ❊ برآتش نه که چون عنبر ببوید ❊ نیاساید فعل نفی استقبال مفرد غائب آسایش ایلمز
وراحت اولماز دیمکدر بونده معطر ومبخر اولماز دیمکدر آسایدندن مشتقدر اسودندن دکل (مشام
فاعلی ککزده قوقی آلان یره دیرلر یعنی قوت شامه موضعی (طبله ٔ عود اضافتی لامیه در ادنی ملابسه
ایله زیرا عربده وعجمده مبخرات ومعطراتی مثلا عود وحصلبان وعنبر وسائرلرینی طبله لره ترتیب (زد سروری وکافی)
ایدوب صتارلر نتکه استانبولده میوه‌یی وغیریسنی طبله لرده صتارلر (پس بونده همزه وحدت ایچوندر
دینلرایکی وجهله خطا ایلدیلر بری اولدر که همزه فارسیده وحدت ایچون کلمز بلکه وحدته منصوص
یادر(ویریسیده اولدر که اضافتدن مقطوع اولسه عودك اعرابدن محلی اولمازدی نتکه عقل سلیم
وطبع مستقیم اربابنه معلومدر فتأمل (برآتش برحرف استعلا (نه نونك کسریله وهاء اصلیه ایله (زد ابن سیدعلی وسروری)
فعل امر مفرد مخاطب قو دیمکدر نهیدندن نهادندن دکل (مفعول صریحی مقدر عود
وغیرصریحی برآتشدر (که حرف تعلیل (چون ادات تشبیه (عنبر معندنی نامعلوم قوقی

و یرنلردن برنو عدر مسك کبی (بویه باحرف تأکید (بوید فعل مضارع مفرد غائبدر
بونده لازمدر قوقه دیمکدر لازمی معنای لازمیسی قوقی ویره فاعلی عود در پس متعدی
اولمسنی تجویز ایدوب مشامی فاعلی اعتبار ایدن مشامنده بوی لذت فارسی یوغیمش
(محصول بیت) مشام طبلهٔ عود دن محظوظ ومعطر اولماز یعنی عود طبله ده طوردیغی یرده
قوقی ویرمز پس آتش اوزره قوکه عنبر کبی قوقه یعنی اندن قوقی چیقه (ایمدی قصه دن
حصه بودرکه اموال ونقود مقارن بذل موجود اولسه بی سود ونا محمود در یانیوب طبله ده
طوران عود کبی ❊ بزرکی بایدت بخشندکی کن ❊ که دانه تا نیفشانی نروید ❊ بزرکی یاحرف مصدر
اولواق دیمکدر (باید فعل مضارع مفرد غائب معنای شرطی متضمن کرکسه دیمکدر (تا — رد ابن سید علی و سروری
ضمیر منصوب متصل مفعولی (بخشنده اسم فاعل بغشلیجی معناسنه (و کاف عجم هاء رسمیدن
بدلدر (و یاحرف مصدر بغشلا یجیلق دیمکدر (کن کاف عربك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر
کنیدندن ایله دیمکدر (بخشندکی کن جواب شرط مقدردر (که حرف تعلیل (دانه حبه دیمکدر
(تاحرف توقیت مادام معناسنه (نیفشانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب صاچیه سین (نروید
فعل نفی مستقبل مفرد غائب بتمز دیمکدر (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر اکر سکا
اولواق کرك ایسه یعنی دولت وعزت ورفعت استرسك همیشه عطا وجود و بذل موجود
ایله تا که خلق بندهٔ احسانك وشاکر نعمت فراوانك اولسون زیرا مادامکه تخم ودانه صاچوب
اکیه سین اندن نسنه بتمز (حاصلی حرمت و رفعت احسان وکرم ایله در امساك زر ودرهمله
دکلدر (مصراع ثانی مصراع اوله مقام تعلیلده واقعدر ❊ یکی ازجلسای بی تدبیر نصیحتش
آغاز کرد که ملوك پیشین این نعمت را بسعی اندوخته اند و برای مصلحت نهاده ❊ جلسا
جیمك ضمی ولامك فتحیله جالسك وجلیسك جمعیدر (بی تدبیره اضافت بیانیه در آغاز کرد
شروع ایلدی (که حرف بیان (ملوك پیشین بیانیه (بسعی باحرف مصاحبت (اندوخته
ماضیدن قسم مفرد غائب (اندادات جمع قزانمشلردر یعنی کسب ایدوب ادخار ایلمشلر
دیمکدر (برای باء مفتوحهٔ اصلیه ایله ادات تعلیلدر لاجل معناسنه (مصلحت اضافت لامیه در
تخصیص ایچون (نهاده ماضیدن قسم تقدیری نهاده اند در قومشلردر یعنی حفظ ایلمشلر
دیمکدر (محصول ترکیب) مذکور شاه زاده یه بی تدبیر مصاحبلرك بریسی نصیحته شروع — مطلب
ایدوب ایتدی اولکی پادشاهلر یعنی آبا واجدادك بوقدر اموال وخزاینی زحمت ومشقتله جمع
ایدوب قومشلر ومهم مصلحت ایچون صاقلمشلر یعنی برکون لازم اوله دیو حفظ ایلمشلر پس سنك
اوزریکه دخی ضبط وصیانتی لازمدر ❊ دست ازین حرکت کوتاه کن که وقتها در پیشست ودشمنان
درپس نبساید که دروقت حاجت درمانی ❊ (دست کن فعلنك مفعول اولی (کوتاه ثانیسی (ازین
حرکت غیر صریحی (کوتاه کاف عربك ضمیله قصه دیمکدر (که حرف تعلیل (واقعها واقعه نك — رد ابن سید علی و سروری
جمعیدر معلوم اوله که هر کله نك که فارسیده آخری هاء رسمی اوله و یا عربی کلمه اوله که آخرنده — رد ابن سید علی و سروری
هاء رسمی شکلنده ها اوله که تلفظ اولنمیه (واقعه وقلعه ورقعه وحقه وشقه وغیر یلری ها ایله
جمع اولدقده هاء رسمی مرتبه سنده اولان ها کتابت اولنماز واقعها کبی فاحفظ (در پیشست
اوکده در (ودشمنان در پس ارتده دیمکدر (واقعها مبتدا (ودر پیش خبری (ودشمنان مبتدا
ودر پس خبری نباید فعل نفی استقبال مفرد غائب کرکمز یعنی لایق دکل (بایدندن بایستندن دکل
(دروقت حاجت در حرف ظرف واضافت لامیه (درمانی فعل مضارع مفرد مخاطب عاجز قاله سن
دیمکدر درله مصدر اولنجه معنی بویله اولور درمانیدندن مشتقدر درماندن دکل (محصول ترکیب)
جلیس بی تدبیرك تتمهٔ مقول قولیدر شاه زاده یه دیرکه الیکی بوحرکتدن کوتاه ایله یعنی بواسراف

واتلافدن كنج وفارغ اولمكه ايلرودە واقعه لر وار يعنى نيجه درلو حوادث ظهور ايلمك احتمالى وار
ودشمنلر اردكده پوسیدەدر فرصت اسیری اولوب سنك حالکه ناظر ومقیدلردر اولمیه كه
وقت حاجتده عاجز وفرومانده قالەسین برجانبدن اعدا مستولی اولدقده خزینەدە قلتدن
عسكر جمع ایدمەیەسین مالك اولیاسین مملکت الدن کیدە واندە بیکلك اسرافلره ندامت چکەسین
✽ قطعه ✽ اكر كنجى كنى برعاميان بخش ✽ رسد هر كدخدايى را برنجى ✽ كنج بوندە خزینه
معناسنەدر (یا حرف وحدت (كنى فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط واقعدر اكر
ايلرايسك ديمكدر (بر حرف استعلا (عاميان عامينك جمعيدر عامهٔ ناس معناسنه (بخش حصه
وقسم معناسنەدر (رسد فعل مضارع مفرد غائب (كدخدا صاحب خانه یعنی هرخانه یه ایریشور
(یا حرف وحدت (را حرف صله (برنج لفظ مشتركدر عربدن غیری دالده (یا حرف وحدت
(محصول بیت) اكر تحت تصرفكده و ممالك سلطنتكده اولان عوام ناسه خزینه بی تقسیم
ایلسك خانه دن خانه یه بر پرنج ایریشور انجق یعنی پرنج مقداری كومش ویا جمیع خزینه كی
پرنجه صرف ایدوب عامه یه توزیع ایلسك هر برینك حصه سنه بردانه دوشر انجق یعنی شیٔ
قلیل اولوب هیچ كس اندن منتفع و بهره مند اولماز سنك اموال وخزائندن آیرلدیغك
قالور انجق جود وكرمله و بذل درمله خلق طیبور مق میسر دكلدر پس پادشاهلق اولدركه
سن خلقدن آلوب جمع ایلیه سین دیمكدر ✽ چرا نستانى ازهريك جوى سيم ✽ كه كرد آيد
تراهر روز كنجى ✽ چرا عربیده لمه معناسنەدر نیچون دیمكدر (نستانی فعل نفی استقبال مفرد
مخاطب نیچون المازسین دیمكدر (ازهريك یعنی هر عامیدن ویا هر كدخدادن (جو جیمك
فتحیله وواو اصلیه ایله ارپەدر (یا حرف وحدت (سیم كومش یعنی برشعیر مقداری كومش (كه
حرف تعلیل (كرد آید جمع اوله (ترا سكا هرروز هر كون دیمكدر (كنجى یا حرف وحدت برخزینه
دیمكدر (محصول بیت) نیچون عامینك و یا كدخدانك هر برندن ارپه مقداری كومش آلوب جمع
ایلمزسین تاكیم هر كون سكا بر خزینه جمع اوله یعنی بذل موجود ایلمكدن هم سكا ضرر مترتب
اولور وهم انلر اول قدر مستفید اولماز لكن هر برینه برشیٔ قلیل تعیین ایدوب سن انلردن
جلب ایلسك هم انلره چوقلق ضرر اولماز وهم سكا نفع عظیم وكلی خزینه حاصل اولور
دیمكدر بعض شراح ازهريك عبارتنی رعایانك هر برندن دیو تفسیر ایلمش و بعضیسی
آنی رد ایدوب بومحلده رعایایه تخصیصك وجهی یوقدر بلكه رعایانك وسپاهك جمله سندن
دیمكدر مقدما برسپاه ورعیت بر بخت دیدیكی اكا شاهددر دیمش (مخفی دكلدركه سپاهه
اولان بذل وجود محل اعتراض اولان اسرافدن دكلدر (وسپاهه صالحن صا اوب انلردن
جلب مال ایلمك جمیع زمانده جائز كورلامشدر (سوق كلامك دخی اول معنایه مساعدەسی
یوقدر جدا شارح اولك كلامی صحیحدر (عجبدركه شارح معترض سابقا مذكور اولان
برسپاه و رعیت عبارتیله عمومه استدلال ایدوب بومقامده برعامیان بخش عبارتنك خصوص
عوامه دلالتندن غفلت ایلمشدر فتأمل (معلوم اوله كه قوافیده واقع اولان الفاظك حرف
اخیر اصلیسنه روی اصطلاحی دیرلر وماقبلنده حرف صحیح ساكنه حرف قید دیرلر اولده اولان
حرفه مخصوصدركه بریسی بودر پس مادامكه حرف روی ساكندر قیدك ماقبلنده اولان حركه نك
اختلافی جائز دكلدر اما روی حرف وصل كلمك سببیله متحرك اولسه اختلافی جائزدر نتكه
كمال اصفهانینك بو رباعیسنده واقعدر (رباعی) كر سوز توام یكنفس آهسته شود)
از دود دلم راه نفس بسته شود) (در دیده ازآن آب همی كردانم) (تا هرچه نه نقش تست ازو
شسته شود) روی یه متصل اولان حرفه حرف وصل دیرلر بور باعیده هاء رسمی كبی فقدبر

عامی لغت میمك تشدیدیله در
لیکن عجم تخفیف ایله اوقور
مجه

شارح اول ابن سید علی
مطلب
شارح معترض

پس پرنج كنج لفظنه قافيه اولمغه مذكور اولان قانون ايله درايمدى بو محلده يانك لحوقيله حاصل
اولان طول سببيله عيبدن سالم اولشدر ديين فن قافيه يه مطلع دكل ايمش ❊ ملك زاده روى
ازين سخن درهم كشيد كه موافق رأيش نيامد وكفت خداى عز وجل مرا مالك اين
مملكت كردانيد نست تابخورم وبخشم نه پاسبانم نكه دارم ❊ درهم كشيد عبارتنك معناسى
مكرر بيان اولدى (كه حرف تعليل (موافق طبع اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر (شين ملك زاده يه
راجعدر بعض نسخه ده موافق رايش واقعدر (مرابنى ديمكدر (مالك اين مملكت اسم فاعلك
مفعولنه اضافتيدر (كردانيد ايلمش ديمكدر كرديدندن (الف ونون ادات تعديه در
(تا حرف تعليل (پاسبان سينك سكونيله عسس معناسنه در (كه حرف بيان (نكه دارم
صاقليم يعنى حفظ ايدم سابقا نكاه لفظنك استعمالى مفصل بيان اولشدر (محصول تركيب)
ملك زاده جليس بى تدبيرك بوسوزندن يعنى پند ووعظندن يوزين پورتاردى (حاصلى
بحضور اولدى زيرا بو نصيحت رأى وطبعنه موافق كلدى (دخى ديدى الله تعالى بنى بو مملكتك
مالك وپادشاه ايلمشدر تاكيم امساك ايليوب كندم ييم وخلقه بذل واحسان وانعام ايليم پاسبان
دكلم كه يغوب واچميوب وكيسه يه ويرميوب طلسم كبى اوستنده دتريوب صاقليم (موافق طبعش
نيامدندنصكره مراوراز جر فرمود يازان جيع نسخه لرده مخالف يازمش ❊ بيت ❊ قارون هلاك
شد كه چهل خانه كنج داشت ❊ نوشين روان نمرد كه نام نكو كذاشت ❊ (قارون حضرت موسى
عليه السلامك عمى اوغليدى وقرنداشين طوتردى بعض تفسيرلرده قصه سى مفصلدر
وسرورى شرحنده برمقدارين يازمشدر مراد ايدينلر اكا مراجعت ايلسون (كه حرف علت
(چهل جيم عجمك وهانك كسره لريله قرق ديمكدر اربعين معناسنه كاه اولوركه هاسنى حذف
ايدوب چل ديرلر جيم عجمك كسريله (خانه اودر بيت معناسنه (كنج بونده مال معناسنه در (داشت
بونك كبى يرلرده مى داشت تقديرنده در يعنى حكايت حال ماضى طوتاردى يعنى انك كنجى وار ايدى معلوم
اوله كه قارون حضرت موسى عليه السلامك عمى اوغليدى وقرنداشينك ارى ايدى وقتاكه
خداى تعالى موسى يه توراتى التون صو يله يازديو بيورديسه حضرت موسى ديدى يارب بن
التونه مالك دكلم قنده بولايم كه انكله سنك كتابكى يازام پس الله تعالى اكا علم كيميايى تعليم ايلدى
وقارون اول زمان غايتله فقير ايدى واهل عيالوز يادة عبادته ملازم وكيجه قائم كوندز صائم ايدى
پس موسى اكا مرحمت ايدوب علم كيميايى تعليم ايلدى حتى بوطريقله زياده چوق ماله مالك اولدى
شويله كه خزينه لرينك مفاتحنى يوزدوه چكردى وبر روايتده يتمش دوه مجاهد ديركه هر بر
مفتاحك وزنى بردرهم ايدى وبر روايتده نصف درهم وهر بر مفتاحله يتمش قپو آچيلوردى پس
وقتاكيم قارون مالك جمعنه مشغول اولديسه نوافل وعباداتى كليا ترك ايلدى اندنصكره الله تعالى
موسى يه بيورديكه اندن مالك زكاتنى استيه واردى استدى قارون مالنك زكاتنى حساب ايلدى كورديكه
فتى چوق مال كيتمك لازم كلور پس زكاتنى ويرمدى وكنديله بيك قول وبيك جاريه آتلانوردى
جيمنك اكرلرى ورختلرى آلتون ايدى ولباسلرى كذلك وقتاكيم حضرت موسى زكات ويرمسنى
الحاح وابرام ايلديسه قارون ديدى ايرته شهر خلقنى جمع ايدوب سنكله مناظره ومباحثه ايدرين اكر
بحث وحجتده سن بكا غالب اولورسك مالمك زكاتنى ويره يين والا ويرم ديدى واول وقت بنى اسرائيل
اراسنده زياده كوزل برزانيه عورت وار ايدى قارون آنى چغرتدى واكا ديدى ايرته بن بنى اسرائيلى
جمع ايلسم كرك اكر سن موسى يه فسقله شهادت ايدوب بكا زنا ايلدى وبنى اندن يوكلى يم ديرسك
سكا بوقدر مال ويره يين ديدى پس عورت سوزنى قبول ايدوب ايليم ديدى ايرته اولنجق قارون
بنى اسرائيلى كندى اوينه دعوت ايدوب جمع ايلدى اندنصكره حضرت موسى يى دعوت ايلدى

زد كافى

زدشمعى

فيه تصحيح (للطابع)

شوقصه نك مجمل وصحيحى حق
جل وعلا نك قول شريفنك
(وآتيناه من الكنوز ما
ان مفاتحه لتنوء بالعصبة
اولى القوة) بيانى اوزره
خزينه سنك مفتاحنى كوجلى
قوتلى برجماعت چكردى
(عصبه ديو اون كشيدن قرق
كشيه وارنجه جماعته ديرلر
(وعصبه دن مراد بورادة اون
كشيمى يا زياده مى معلوم دكل
مفتاحلرك دخى مقدارى وكيفيتى
معلوم دكلدر غايتى حق تعالى
اكا چوق خزينه ومال ويرمش
قيل وقاله ومنفور عقل سليم
اولان مقاله التفات اولنميه
(جدى)

موسی ده دخی کلدی اندنصکره بنی اسرائیل ایتدی یاموسی بزه وعظ ایله حضرت موسی وعظه شروع ایدوب اثنای کلامده بیوردی برکیمسه که مال محفوظی سرقه ایلسه الینی کسرم و برکیمسه که یول کسوب قطاع طریق اولسه باشین کسرم و برکیمسه که زنا ایلسه آنی طاش ایله دپه‌لرم دیدی بوکره قارون ایاق اوزره طوروب دیدی بودیدکاریکی سن ایلرسه‌ک سنك اوزریکه حکم نیجه‌ جار یدر حضرت موسی بیوردیکه اکر بن دیدکاریمی اشلرسم بنم اوزریمه دخی حکم تورانده الله تعالی بیوردیغی کبی در اندنصکره قارون دیدی سن بوعورته زنا ایلمش سین واقرار ایدر که سندن بوکلی در دیوب اشارت ایلدی وعورته قالق بوقاری سویله دیدی (پس الله تعالی عورتك قلبنه خوف وخشیت دوشوردی ولسانی کذبدن صدقه دوندردی ودیدی حضرت موسی قارونك دیدیکندن مبرا ومنزهدر وبکا قارون بوقدر مال وعده ایلدی وبکا تعلیم ایلدی که موسایه ربهتان افترا ایدم دیو بن ایسه اللهدن قورقارم حقك نبی سنه وکلیمنه بر برامز نسنه افترا ایدم اندنصکره حضرت موسی غضبه کلوب ایتدی یاعدو الله نه مراد ایلدك بو افترا ایله بکا اندنصکره حضرت موسی مجلسدن طشره کتدی والله تعالی‌یه سجده ایلدی ومناجات ایلدی وقاروندن شکایت ایلدی پس حضرت جبریل امین کلدی ودیدی یاموسی الله تعالی سکا سلام ایدر و بیورر که کره ارضی سنك امریکه مأمور ایلدم هرنه بیورسك سنك امریکه مطیعدر قارونك هلاکنده اندنصکره موسی دوندی قارونه کلدی وکوردیکه برالتون تخت اوزرنده اوتورر دیبادن دوشکاره ویصدقلره طیانمش (پس موسی عصاسنی یره اوردی (وقارونك سریرینه یره کیر دیدی اول ساعت سریری یره باتدی قارونده سریردن صچرایوب قچایم دیدی حضرت موسی یره امر ایلدی یوت شونی دیدی فوری دیزلرینه‌دك یره باتدی (پس موسایه تضرعه باشلادی هیچ تضرعنه التفات ایلمیوب یوت دیدی اندنصکره یر قارونی واوینی یوتدی روایت اولنور که الله تعالی موسایه وحی ایلدیکه یاموسی قارون سکا درت کره امان یاموسی دیدی امان ویرمدك عزتم وجلالم حقیچون اکر بندن برکره امان دیلسه البته بن اکا خسفدن امان ویردم اندنصکره بنی اسرائیل اراسنده کفت وکو دوشدیکه موسی قارونی یره باتوردی اموال وخزاینی کندو یه قاله دیو اندنصکره حضرت موسی الله تعالی‌یه تضرع ایلدیکه مالیده یره باتسون پس خدای تعالی مالنیده یره باتوردی (فخسفنا به وبداره الارض) آیت کریمه‌سی بو قصه‌یی خبرویرر معلوم اوله که حضرت شیخك مرادی کثرتی بیاندر چهله حصر دکلدر زیرا یازدقلری برده شویله مبالغه ایدرلر که (چهل خانه بیوردیغی عشر عشیری اولماز (نمرد فعل نفی ماضی مفرد غائب (که حرف تعلیل (نام نکو بیانیه (کذاشته کاف عجمك ضمیله فعل ماضی مفرد غائب قودی (یعنی کندیدنصکره قالدی (محصول بیت) قارون هلاك اولدی زیرا حددن زیاده مالی وخزینه‌سی وار ایدی یعنی کثرت مال هلاکنه سبب اولدی نتکه قصه‌سندن فهم اولور اما نوشیروان اولمدی زیرا عالمده عدل وداد ایله آد قودی یعنی اوصافی دللرده مذکور ومشهوردر (پس کویا که هنوز زنده و باقی‌در مصراع اولك معناسنی قارون هلاك اولدی حال بوکه قرق اوکنج وخزینه طوتدی دیمن وقارونك قرق خانه طلوسی مال وخزینه‌سی وار ایکن فائده ایتمیوب هلاك اولدی دیمن مراد مصنفه واصل اولمامشلر زیرا مساق کلام امساك مال سبب هلاك اولدیغی بیاندر بوقدر مالی وار ایکن اولدی دیمك مراد دکلدر (زیرا حضرت موسی اندن مالك زکاتنی طلب ایلیجك حساب ایلدی کوردیکه چوق مال کیدر پس قیامدی عاقبت مالیده کندیده یره باتدی (کذاشت لفظنی منه سنده نهاد لفظیله تفسیر ایلین تقشیر ایلمش ❊ حکایت ❊ آورده اند که نوشیروان عادل را

در شکارکاهی صید کباب کردندی نمك نبود غلامی بروستا فرستاند تانمك آورد نوشیروان

زدشراح جمیعا
شیئی

کفت نمک بقیمت بستان تارسمی نکردد وده خراب نشود ❁ آورده انده لغتده کتورمشلر دیمکدر اما اصطلاحده روایت ایلشلر دیمکدر (در حرف ظرف شکارگاه ظرف مکان آو یری دیمکدر (یا حرف وحدت (صید شکار یعنی آو (یا حرف وحدت (کردندی یا حکایت حال ماضی افاده ایدرایلرلردی دیمکدر صید مفعول اولی وکباب مفعول ثانیسی (نمك نونك ومیمك فتحه‌لریله توز دیمکدر عربجه ملح دیرلر میمك کسری ولامك سکونیله (غلامی یا حرف وحدت (بروستا با حرف صله روستا کویه دیرلرده معناسنه (فرستادند فعل ماضی جمع غائب کوندردیلر دیمکدر (غلامی مفعول صریحی (بروستا غیر صریحی (تا حرف تعلیل (بیاورد فعل مضارع مفرد غائب کتوره دیمکدر نمك مقدم مفعولی تا که توزدیمکدر (بقیمت با حرف مصاحبت (قیمت بها معناسنه‌در بستان فعل امر مفرد مخاطب صاتون آل دیمکدر ستانیدندن (نمك مفعول صریحی (بقیمت غیر صریحی (تا حرف تعلیل (رسم بونده عادت معناسنه‌در یا حرف تنکیر (نکردد فعل نفی مستقبل اولمیه دیمکدر (کردیدندن صیرورت معناسنه کاف عجمك فتحه‌یله‌ده مبتدا (خراب مبتداء ثانی (نشود فعل نفی مستقبل مفرد غائب فاعلی تحتنده دهه راجع ضمیر جمله‌ٔ فعلیه خبر خرابدر وجمله‌ٔ اسمیه خبرده‌در (محصول ترکیب) (روایت ایلشلردر که نوشیروان عادله برکون برصید کاهده کندی حضورنده برشکاری کباب ایلرلردی اتفاقا حاضر توز یوغیدی یعنی اول حالده یانلرنده توز بولنمدی براوغلانی کویه کوندردیلر تاکیم توز کتوره نوشیروان اول واران آدمه دیدی توزی مفت ومجانا المه بها ایله آل تاکیم بوندنصکره رسم وعادت وقانون اولمیه پادشاهلر وحکام صید کاهده کباب ویا طعام بشورمك لازم کلدکجه توزی رایکان یعنی بداوه المق وکویك خرابلغنه سبب اولیه ❁ کفتند ازین قدر چه خلل زاید کفت بنیاد ظلم در جهان اول اندك بوده است وهرکه آمد برومزید کرد تا بدین غایت رسید ❁ خلل لغتده کدك معناسنه در (یعنی رخنه اما بونك کبی یرلرده نقصان معناسنه‌در (زاید فعل مضارع مفرد غائبدر (زاییدندن طوغار دیمکدر (یعنی حادث وظاهر اولور معناسنه‌در (بنیاد بونده ابتدا معناسنه (ظلم اضافتی لامیه در (بوده ادات زمانیه (سین وتا ادات خبر (اندك بوده است آز ایمشدر دیمك اولور (بر حرف استعلا (واو ضمیری بنیاد ظلمه راجعدر (مزید مصدر میمی در زیاده معناسنه (تا حرف تعلیل (بدین با حرف صله دال همزه‌دن بدلدر اصلنده این ایدی نتکه سابقا بیان اولدی ایدی (غایت بونده حد معناسنه‌در (محصول ترکیب) نوشیروانك یاننده حاضر اولانلر دیدیلر که بوقدر بدعتدن ندکاو خلل ونقصان حادث اولور و بومقدار جزئی تعدی برمعمور کویك خراب اولماسنه‌ندن باعث اولور (نوشیروان دیدی ظلمك بنیادی جهانده اول آزشیدن وجود بولور وهرکیمسه که سلاطین وحکامدن کلدی اول شیٔ قلیل اوزرینه زیاده ایلدی تاکیم بوغایته ایرشدی ودنیا ظلمیله طولدی (معلوم اوله که فقها خلفاء راشدیندنصکره کلن سلاطینه عادل اطلاقندن منع ایلشلردر حتی بعض فتاواده کفر ینه حکم ایلشلر مکر کیم عادل عدولدن مأخوذ اوله اهل اسلام پادشاهلر یکن اما نوشروان کافر ایکن اکا عادل اطلاق ایلدیلر بو اطلاق اکا لقب مقوله سیدر وانك عدالتی عدالت عقلیه در شرعیه دکلدر زیرا عدالت شرعیهٔ آلهیه مادامکه عالمده موجود در عدالت عقلیه یه اصلا اعتبار یوقدر ❁ قطعه ❁ اکر زباغ رعیت ملك خورد سیبی ❁ بر آورند غلامان او درخت از بیخ ❁ باغ رعیت لامیه (خورد فعل مضارع مفرد غائب فعل شرط (سیب الما عربجه تفاح دیرلر تانك ضمی وفانك تشدیدیله (یا حرف وحدت (بر آورند بونده چقاررلر دیمکدر (غلامان قوللر وخدمتکارلر معناسنه‌در (او ضمیری ملکه راجعدر (بیخ باء عربینك کسریله اغاجك وغیرینك کوکنه دیرلر (محصول بیت) اکر رعیتك باغ وباغچه‌سندن پادشاه غصب وتعدی طریقیله بر الماییك جائز کوررسه قوللری وخدمتکارلری اول المانك اغاجنی کوکندن چقاررلر یعنی اول باغی

بونك جوابی مرور ایتمشدر (للطابع) زد سروری

خراب ایدرلر ❊ به پنج بیضه که سلطان ستم روا دارد ❊ زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ ❊ بیضه یانك فتحیله یمورطه (كه حرف بیان (ستم سینك كسری وتانك فتحیله ظلم معناسنه‌در (روا رانك فتحیله بونده جائزدیمکدر (دارد طوته یعنی جائز طوته (زنند فعل مضارع جمع غائب اوررلر (لشکریان یا حرف نسبت (والف ونون ادات جمع لشکریلر دیمکدر هزار بیك دیمکدر عربجه الف معناسنه (مرغ لغتده هر قوشه دیرلر اما بونده طاوق مراد در مرغ خانکی معناسنه غلبهٔ استعماله مرغ طاوغه دیرلر عربجه دجاجه دیرلر سیخ کباب دموری که ترکیجه سوغلی یعنی شیش دیرلر (محصول بیت) بش یمورطه‌جه ظلمی که پادشاه جائز کوره یعنی بش عدد یمورطه مقداری طمع ایدوب غصبله السه انك عسکری وسپاهیسی بیك طاوغی شیشه صانجوب کباب ایدرلر یعنی پادشاهك اول مقدار ظلمی عسکره کلی ظلمه اجازت اولور ❊ بیت ❊ نماند ستمکار بد روزکار ❊ بماند بر او لعنت پایدار ❊ نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قالمازدیمکدر (ستمکار ظالم دیمکدر (زیرا کار کاف عجمله ادات فاعلدر جی معناسنه نتکه سابقا مفصل بیان اولندی ایدی نماندك فاعلیدر (بدك روزکاره اضافتی بیانیه‌در (بدروزکار وصف ترکیبیدر بونده روزکار زمان معناسنه در یرامز زمانلی دیمکدر یرامازلق کندی نسبتدر روزکاره نسبت دکل (بماند قالور فاعلی لعنتدر (پایداره اضافتی بیانیه‌در (محصول بیت) ظالم بد عهد و بد زمان قالماز یعنی برکون دنیادن کوچوب کیدر باقی قالماز البته ولکن انك اوزرنده لعنت ثابت و باقی ومؤبد و برقرار قالور حاصلی قبایح واوصافن هرکیم ایشیدرسه اکا نفرین و بد دعا ایدر (ستمکاری وصف ترکیبیدر دینلر خطا ایلمشلر (فارسیده موصوف صفتنه مضاف اولق جائز دکل دینلر میدان فرسك فارسلرندن دکل ایمش ❊ حکایت ❊ عاملی را شنیدم که خانهٔ رعیت خراب کردی تا خزینهٔ سلطان آبادان کند بی خبر از قول حکما که گفته اند هر که خدای تعالی را بیازارد تا دل خلقی بدست آرد خدای تعالی همان خلق را بروی گمارد تا دمار از روزگارش برآرد ❊ عاملی یا حرف وحدت (ورا ادات مفعول (كه حرف بیان (خانهٔ رعیت لامیه کردی یا حرف حکایت (کردینك خانه مفعول اولی (وخراب مفعول ثانیسی (تا حرف تعلیل (خزینهٔ سلطان لامیه (آبادان الف ممدود ایله معمور معناسنه‌در (کندك خزینه مفعول اولی (وآبادان مفعول ثانیسی (بی خبر از قول حکما حالدر کندك فاعلندن (كه حرف بیان (هر که اصلنده هرکس که ایدی نتکه مرارا بیان اولندی (تعالی را را ادات مفعول (بیازارد فعل مستقبل مفرد غائب بونده انجیده دیمکدر (تا حرف تعلیل (دل خلق لامیه (یا حرف وحدت وخلق مخلوق معناسنه‌در (بدست با حرف صله (آردك دل خلق مفعول صریحی (و بدست غیر صریحی (همان هم ایله آندن مرکب اولمق جائز مفرد اولمقده جائز (خلق را را ادات مفعول (بر حرف استعلا (وی ضمیر غائب عامله راجع (گمارد کاف عجمله ضمله حواله ومسلط ایدر دیمکدر (خلق مفعول صریحی و بری غیر صریحی (تا حرف تعلیل (دمار لفظ مشترکدر عربله عجم بیننده عربی اولنجه هلاك معناسنه‌در وعجمی اولنجه ینه مشترکدر اصلی وکوکله انتقام بیننده (برآرد بونده چقاره دیمکدر (دمار مفعول صریحی (وازروزکار غیر صریحی تقدیر کلام دمارش ازروزکار برآرد در (محصول ترکیب) برظالم عاملی ایشتدمکه پادشاهك خزینه‌سنی معمور وآبادان ایلمك ایچون رعایانك خانه‌لرینی ظلمله خراب و یباب ایدردی حکما وعقلا قولندن بی خبر اولدیغی جهتندن بویله ایدردیکه دیمشلردر هرکیمسه که الله تعالینك سخط وغضبنه سبب اوله برمخلوقك کوکلنی اله کتورمك ایچون الله تعالی هم اول مخلوقی یعنی کوکلنی اله کتورمکه سعی ایلدیکی مخلوقی اوزرینه مسلط وحواله ایدر تا کم روزکاردن اصلنی

رد ابن سید علی وسروری رد کافی

وكوكنی چغاره يعنی انی هلاك ايليه (معلوم اوله كه خدای تعالينك خصوصنده آزار واذی
وجفا ممتنع ومحالدر بلكه رضاء شريفنه نسبت مخالفت سببيله مستوجب عذاب وعقوبت
اولمقدن كنايتدر ※ بيت ※ آتش سوزان نكند باسپند ※ انچه كند دود دل مستمند※ آتش سوزان
بيانيه‌در (سوزان صفت مشبهه‌در ياقغان ديمكدر سوز يدندن بونك كبی يرلرده ياقيجی
وياندريجی معناسنه‌در (باحرف صله (سپند سينك كسری وباء عجمك فتحيله يوزرلك
ديدكلری نباتدر ياوز كوز دكمك ايچون يقارلر (باسپند نكندده متعلق (انچه كندك مقدم
مفعوليدر (نكندك مفعوليدر ديين فكرسز سوياش (دود دل لاميه (وكندك فاعلی (مستمند
مست ميمك ضمی وسينك سكونيله لفظ مشترك‌در شكايت وغم وغصه ونحافت بيننده يعنی
ضعيف ونحيف اولق (ومند ادات نسبتدر دردمند دردلی ديمكدر (پس مستمند غملو وغصه‌لو
ونحيف ديمكدر (محصول بيت) ياقيجی آتش سپنده اول حالی واول كاری ايلمز كه برفقيرك
دود دلی وانكسار قلبی ايلر يعنی بر مسكين مظلوم كوكلدن چكد يكی آهی وبد دعاسی
ايلديكی تأثيری آتش سوزان سپنده ايلمز (حضرت شيخ سپندی تخصيص بالذكر ايلديكنك
نكته‌سی اولدر كه آتشده ياند يغنده چترديسی سائر يانان نباتدن وجوه‌ايله زياده‌در (بعض
شراح ديمش خفی اوليه كه بعض ديارده يوزرلك وفرت اوزره اولوب آغستوس زماننده
شدت حرارتدن برحالت واستعداد پيدا ايدر كه برصحرانك بر اوجندن جزئی آتش طوقنسه
طرفة العينده بالتمام يانوب كول اولور (حضرت شيخ بو بيتله اكا اشارت وسرعت تأثيردن
كنايت ايتمشدر (سپندی تخصيص بالذكر ايتديكنك وجهی بودر ديمش خفی دكلدر كه
جميع نباتات قور ودقدنصكره بو استعدادی بولور فقد بر (سوزان ملتهبله بيان ايلينلر غلط
ايلمشلر※لطيفه※ كويند سرور جمله حيوانات شيرست وكمترين جانوران خر وباتفاق خردمندان
خربار بربه ازشيرمردم‌در ※ سرور رئيس معناسنه‌در ومبتدا (جمله‌يه وحيواناته اضافتلری
لاميه‌لردر (شيرست خبر مبتدا (شير بونده ياء مجهوله ايله ارسلان معناسنه‌در (كم اكسك بونده
الحق ديمكدر (وترادات تفضيل (يا حرف نسبت (نون حرف تأكيد جانورانه اضافت
صفتك موصوفنه اضافتيدر (جانور نونك سكونيله جانلی ديمكدر زيرا ور واوك فتحيله
ادات نسبتدر والف ونون ادات جمع (باحرف مصاحبت كلجك خبره متعلق (اتفاق خردمندان
مصدرك فاعلنه اضافتيدر عقلا اتفاقيله ديمكدر (خربار بر بيانيه (باربر وصف تركيبيدر
بريدندن بانك فتحيله ايلتمك معناسنه (بار بونده يوكدر باربر يوك كتوريجی يعنی يوك چكيجی
(بری بردندن اخذايدن احوال اشتقاقدن كليا غافل ايمش (خربار بر مبتدا (به‌يك ديمكدر (كه
من تفضيليه معناسنه‌در بعض نسخه‌ده كه برينه از واقعدر (شيرمردم‌در بيانيه وخبر مبتدا
(ومردم در وصف تركيبيدر يدندن دالك فتحيله زيرا دالنده فتحه وكسره جائزدر
(محصول تركيب) ديرلر كه جميع يرتيجی حيواناتك سروری ورئيسی وسرداری ارسلاندر
وجانلیلرك الك الچاقرغی خردر زيرا خرغايتله احمق وابله‌در وعقلا اتفاقيله يوك چكيجی
خرآدم يرتيجی شيردن بهتر ومقبولتر ومرغوبتردر زيرانيچه اموره استخدا می قابلدر ※ مثنوی ※
مسكين خراكرچه بی تميزست ※ چون بارهمی كشد عزيزست ※ مسكين خر اصلنده
خرمسكين ايدی موصوفك صفته اضافتی قبيلندن يعنی بيانيه ضرورت وزن ايچون اضافتدن
فك اولدی (تميز اصلنده تميزدر تفعيل بابندن مصدر لكن انجام ياء مصدرك حذفيله استعمال
ايدر (چون ادات تعليل (همی ها حرف تأكيد (می بونك كبی يرلرده ادات استمراردر (كشد فعل
مضارع مفرد غائبدر كشيدندن چكرديمكدر (مسكين خر مبتدا ومابعدی خبری و بارهمی كشدك

بعض نسخه‌ده (هركه خلق خدای تعالی را) واقع اولمشدر اشبو نسخه‌يه كوره كنايه تأويلنه حاجت يوقدر (للطابع)

زد ابن سيدعلی

ای صبا امشتی سپندی برسر آتش بريز ※ كربپرست يار حال صائب دلتشنه را

رد كافی
زد ابن سيدعلی وسروری

زد ابن سيدعلی وسروری وكافی

مقدم مفعولی وجملهٔ فعلیه معلل عزتدر (محصول بیت) خرمسکین اکرچه کیم ادرا کدن محروم وفهم ودرایتدن دور وتمییز وتشخیصدن مهجور اماچونکه یوك چکر وضر ورت حالنده مرکوبدر عزیزدر یعنی بویله بی تمییز وادراك ایکن بعض جهتدن استخدامه قابل اولدیغیچون ارسلاندن اعز واکرمدر ❊ کاوان وخران باربردار ❊ به زآدمیان مردم آزار ❊ کاوان مبتدا (وخران اکا معطوف (باربرداره اضافت بیانیه‌در (باز بردار وصف ترکیبیدر بردار یدندن بانك فتحیله بحسب لغت یوك قالدیریجی دیمکدر اما کوتوریجی مراددر (به یك (زاء مفرده‌بونده من تفضیلیه معناسنه‌در (آدمیان وصلله همزه ساقط اولمشدر (مردم آزاره اضافت بیانیه‌در مردم آزار وصف ترکیبیدر آزار یدندن مردم انجدیجی یعنی موذی مصراع ثانی خبر مبتدادر (محصول بیت) یوك چکیجی کاولر وخرلر خلقی انجدوب موذیلق ایدن ظالم آدم اوغلانلرندن یکدر یعنی بارکش حمارلر وکردون کش کاولر دلازار وخاطر شکن بنی آدمدن یکدر زیرا بونلرك فائده‌لری وار وهیچ ضررلری یوقدر (خرانی باربرداره وآمیان مردم آزاره اضافت ایلین یعنی اضافتلرین تجویز

کردون قیغلی مهد

ایلین فارسیده باشقه برصاحب مذهب ایمش (حضرت شیخ مذکور لطیفه‌یی جملهٔ معترضه طریقیله ذکر ایلدکدنصکره ینه اصل حکایه‌یه شروع ایدوب بیورر ❊ ملك را طرفی ازذمایم اخلاق معلوم شد بشکنجه کشیدش و بانواع عقوبت بکشت ❊ ملك را را ادات مفعول (طرف طانك ورانك فتحه‌لریله بونده بعض معناسنه‌در (یاحرف وحدت (ذمایم ذمیمه‌نك جمعیدر مذمومه معناسنه‌در (اخلاقه اضافتی صفتك موصوفنه اضافتیدر اصلنده اخلاق ذمیمه ایدی بیانیه ایدی شمدی لامیه‌در (بشکنجه باحرف صله وشکنجه عذاب معناسنه‌در (کشیدش فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده ملکه راجع ضمیر وشین ضمیر عامل ظالمه راجعدر (باحرف مصاحبت (انواع عقوبت لامیه‌در (بکشت دپلدی (محصول ترکیب) پادشاهه برمقدار

رد کافی

رد ابن سید علی وشمعی وکافی

مطلب

عامل جائرك اخلاق ذمیمه‌لرندن معلوم اولدی یعنی خلق عالمه ایلدیکی جفا وظلمی اکلادی آنی اشکنجه‌یه چکدی وانواع عقوبت واصناف عذابله انی هلاك ایلدی ❊ قطعه ❊ حاصل نشود رضای سلطان ❊ تاخاطر بنداکان نجویی ❊ رضای سلطان لامیه ومبتدا (وحاصل نشود مقدم خبر (تاحرف توقیت (خاطر بندکان لامیه (ونجوینك مقدم مفعولی (ونجویی فعل مضارع مفرد مخاطبدر جو یدندن جستندن دینلر غلط سویلمس زیرا جستندن فعل ماضی ایله اسم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولماز (معلوم اوله که فارسیده مصادرك اواخری نوندر ونونك ماقبلی تادر ویادالدر (ودالك ماقبلی یا اولورسه جمیع مشتقات اندن اخذ اولنور قیاس مطرد له (اما اوایکی صورتده اولان مصادردن یعنی تالی مصدردن وشول دالی مصدردن که ماقبلی یا اولمیه مثلا شدن وبودن کبی انلردن ماضیله اسم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولماز بو اسلوبی ضبط ایدنجه جمیع مشتقات عجم قیاسی اولور هیچ نسنه‌سی سماعی اولماز نهایت فکره برمقدار ریاضت ویرمك کرك فتدبر (محصول بیت) پادشاهك رضاسی حاصل

رد بیان مشتقات ازمضادر

مهد

اولماز یعنی پادشاه سندن راضی وخشنود اولماز تاکیم مادامکه قوللرینك وفقرا ورعایاسنك خاطرلرین استمینجه یعنی خاطرلرین رعایت ایدوب اله کتورمینجه زیرا مقرردر که مادامکه فقرانك خاطرلرین رعایت ایلیه‌سین ورعیت پرور اولیه‌سین وداد کستر اولوب خلقه عدل کوسترمیه‌سین البته پادشاه سندن راضی اولماز پس رضای پادشاهی وعطای شهنشاهی‌یه مظهر اولمق بهر تقدیر رعایا وفقرایه عدل وداد ایله میسر اولور ❊ خواهی که خدای برتو بخشد ❊ باخلق خدای کن نکویی ❊ خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای شرطی متضمن دیلرمیسین دیمکدر (که حرف بیان (خدای مبتدا (برحرف استعلا (بخشد فعل مضارع مفرد

غائب فاعلی خدایه راجع بخشنده ضمیر وجمله فعلیه خبر مبتدادر وجمله اسمیه مفعول خواهی در
باحرف صله (خلق خدا لامیه خلق بونك كبی یرلرده مخلوق معناسنه‌در (نكو ین باء اولی اصلیه (ویاء
ثانی مصدر یه در ایلك دیمكدر (محصول بیت) استرمیسین كه الله تعالی سكا رحمت وغفران ایلیه
یعنی خدای تعالی سكا مرحمت ومغفرت ایلدیكن دیلرسك خدانك مخلوقنه اكر انسان واكر
غیر یدر ایلك ایله یعنی سن مخلوقاتی اسركه كه الله تعالی سنی اسركه‌سون (معلوم اوله كه بخشیدن
مصدری مشتركدر بغشلامقله اسركمك بیننده وایكی معنانك بیله مضارعی بخشد كلور بونده
اسركمك معناسنه‌در كه بخشودن و بخشایدنله مرادفدرتكه خیام بر رباعیده ذكر ایلمش (رباعی)
(یارب تو كریمی وكریمی كرمست) (عاصی زچه روبرون زباغ ارمست) (آمرزش اكر بطاعتست نیست
كرم) (در معصیتم اكر بخشی كرمست) اكر بخشی اكر رحمت وغفران ایدرسك دیمكدر پس بیت مطلب
سابقك شرحنده ذكر ایلدیكمز قاعده اوزره بخشد بخشیدن مصدرندن مشتقدر بخشودن مصدرندن
مشتق اولمق احتمالی یوقدر زیرا دالك ما قبلنده یایوقدر و بخشایدندن مضارع بخشاید كلور
بخشد كلمز (پس شراح عموما بخشد بخشودن مصدرندن در دیدكلری الحق خطایادندر فتدبر
❊ یكی ازستم دیدكان بر و بكذشت وكفت ❊ ستم دیده وصف تركیبی درظلم كورمش (یعنی مظلوم
(بر و برحرف استعلا (او ضمیری عامل مقتوله راجعدر (بكذشت كچدی (یعنی یانندن مرور ایلدی
ودیدی (محصول تركیب) مظلوملرك بریسی عامل مقتولك اوستنه اوغرادی وحال مستهجنه
نظر ایدوب دیدی ❊ قطعه ❊ نه هركه قوت بازو ومنصبی دارد ❊ بسلطنت بخورد مال مردمان
بكذاف ❊ نه حرف نفی مصراع ثانیده (بخورد فعلنه ناظردر (هركه اصلنده هركس كه ایدی
نته كه مرارا مرور ایلدی (قوت بازو لامیه (منصبی یاحرف وحدت ویاحرف تنكیر (باحرف
مصاحبت (سلطنت قهر وغلبه (یعنی تسلط معناسنه (بخورد فعل مضارع مفرد غائب یه دیمكدر زد شراح عموما
(مال مردمان لامیه (باحرف مصاحبت (كذاف كاف عجمك ضمی وزای معجمه ایله مفت وآیلق یره
دیمكدر یعنی بیهوده وغصبله (محصول بیت) اویله دكلدر كه هر كیمسه‌نك كه قوت باز و
وقوت قاهره‌سی وقوت منصبی و یابر منصبی اوله قهر وغلبه ایله وتسلطله خلق عالمك مالنی
اخذ ایلیه (رایكان ومفت و بی وجه وغصبله اكل ایلیه (حاصلی بومعنی میسر دكلدر البته بر كون
هضم ایده میوب بورننده كلور (یعنی بلاسین وجفاسین چكر البته ❊ توان بحلق فرو بردن
استخوان درشت ❊ ولی شكم بدرد چون بكیرد اندر ناف ❊ توان امكان وقدرت معناسنه اسمدر
فرو بردنه متعلق (باحرف تأكید (وحلق حاء مهمله‌نك فتحی وسكون لامله بوغزدر كلو معناسنه
فرو بردن لفظ مركبدر فرو ایله بردن یوتمق معناسنه كه عربجه بلع دیرلر بانك فتحی ولامك
سكونیله (استخوان واو رسمیله كمكدر عربجه عظم دیرلر عینك فتحی وظانك سكونیله (درشت
دالك ورانك ضمه‌لریله وشینك سكونیله بونده ایری معناسنه‌در ایكی معنی ایله (یعنی بیوك و یومشغه
مقابل كه قتی عربجه اكا خشن دیرلر خانك فتحی وشینك كسریله (ولی ادات استدراك (شكم شینك
كسری وكافك فتحیله قرن دیمكدر كه عربجه بطن دیرلر بانك فتحیله (باحرف تأكید (درد
دالك فتحه وكسره‌سی لغتدر رو رانك فتحیله یرتار دیمكدر عربجه خرق دیرلر خاء معجمه‌نك فتحیله
(چون ادات تعلیل (باحرف تأكید (كیرد فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه طوتله
دیمك اولور (ناف كو بكدر عربجه سره دیرلر (محصول بیت) بوغاز ایری و بیوك كمكی یوتمغه
قادردر یعنی یوتمسی ممكندر اماقرنی یرتاركو بكده طوتلوب قالنجه یعنی بارسغه چوب كتمیجه
شكمه ضرر ایدر وجائزدر كه بحلق باسی از معناسنه اوله (وفر بردندن تركیب معناسی مراد اوله
یعنی اشاغه ایلمتك چورمك معناسنه (پس محصول بیت) ایری كموكی بوغزدن چورمك ممكندر

اما کو بکده طوتلوب اشاعه کتمیجه قرنی یرتار یعنی صاحبنی هلاك ایدر ❊ حکایت ❊
مردم آزار را حکایت کنند که سنکی برسر صالحی زد درویش را مجال انتقام نبود سنك راباخود نکاه
می داشت تاوقتی که ملك برآن لشکری خشم کرفت ودرچاهش کرد ❊ مردم آزار وصف ترکیبیدر
آزار یدندن (یاحرف وحدت (راحرف مفعولیت (سنکی یاحرف وحدت (سر صالحی لامیه
یاحرف وحدت (درویش مراد مذکور صالحدر (وراحرف تخصیص (مجال انتقام لامیه (نبود
یوق ایدی (سنك را را ادات مفعول (نکه می داشت حفظ ایدردی (حفظ ایتدی دیین معنای
منطوقی ویرمش (تاانتهاء غایت ایچوندر (وقتی یاحرف وحدت (که حرف بیان (یارابط صفت
(ملك مبتدا (لشکری یاحرف نسبت (خشم خانك فتحی وسکون شین ایله غضب دیمکدر (کرفت
فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده ملکه راجع ضمیر ومفعول صریحی خشم وغیر صریحی
برآن لشکری وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (درچاه در زندان دیمکدر (وشین ضمیر مردم آزاره
راجعدر (محصول ترکیب) بر انسان اینجیدیجی مؤذی یی حکایت ایدرلرکه بر صالحك باشنه
ردّ شمعی
برطاش اوردی درویش صالحك انتقامه مجالی یوق ایدی زیرا پادشاه قولی ایدیکه قوت قاهره
صاحبی ایدی پس اندن کینن آلامدی طاشی کندیله صاقلردی یعنی باشنه اوردیغی طاشی
حفظ ایدردی شول وقته دك که پادشاه اول مردم آزار لشکرینه خشم ایدوب قویی یه صالنجه
یعنی زندانه حبس ایدنجه ❊ درویش درآمد وآن سنك برسرش انداخت کفت توکیستی
واین سنك برسرمن چرازدی کفت من فلانم واین سنك همان سنکست که در فلان تاریخ برسرمن
زدی کفت چندین مدت کجابودی کفت ازجاهت اندیشه می کردم اکنون که در چاهت دیدم
فرصت غنیمت شمردم ❊ درآمد ایچری کیردی یعنی زندانه کیردی (محصول ترکیب) درویش
صالح زندانه کیردی واول حفظ ایلدیکی طاشی ظالمك باشنه آتدی یعنی اوردی ظالم دیدی
سن کیمسین وبوطاشی باشمه نیچون اوردك درویش دیدی کیم بن اول فلانم که باشمه طاش اوردك
وبوطاش اول طاشدر که فلان تاریخده بنم باشمه اوردك ایدی مردم آزار دیدی بوقدر مدت وزمان
قنده ایدك درویش دیدی سنك منصبك وقوت قاهره کدن خوف ایدردم شمدی که سنی چاه
وزندانده بولدم فرصتی غنیمت بلدم مکه عقلا دیمشلردر ❊ مثنوی ❊ ناسزایی راچو بینی بختیار ❊
عاقلان تسلیم کردند اختیار ❊ نا حرف توصیف نفی (سزا لایق (ناسزا لایقسز (یاحرف وحدت
(را ادات مفعول (چوحرف تعلیل (بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بیندندن بونده کورهسین
دیمکدر (بختیار وصف ترکیبی اقسامندندر بخت دولتدر ویار قرین ومصاحبدر یعنی دولت
کندی یه یار دیمکدر (عاقلان مبتدا وتسلیم کردندك مفعول اولی واختیار مفعول ثانیسی وجملهٔ
فعلیه خبر مبتدادر (محصول بیت) برنااهل ونامقبول کیمسه یی که بختیار ودولتمند
ردّ ابن سید علی وسروری وشمعی
وسعادتمند کورهسین یعنی دولت اکا یار وهروجهله قوی الاقتدار کوره سین عقلا انجلین
ناسزا وناهمواره مقابله ایلیوب وانکله مجادله ایلیوب اکا تسلیم اولمغی وسرفرو ایلمکی
اختیار ایلدیلر (قصه دن حصه یعنی عاقللر بویله ایلدیلر سنده عاقل ایسك اکا تسلیم ورضایی
اختیار ایله مصراع ثانینك معناسنی عاقللر اول ناسزایه اختیارلرینی تسلیم ایلدیلر دیینلر
ناسزا سویلمشلر ❊ چون نداری ناخن درنده تیز ❊ بابدان آن به که کم کیری ستیز ❊ چون حرف
تعلیل (نداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب چونکه طوتمازسین یعنی چونکه سنك یوقدر
دیمکدر (ناخن خانك ضمیله طرنقدر (درنده به اضافتی بیانیه در درنده اسم فاعلدر دریدندن
دالده فتحه وکسره جائزدر وراده تشدید ضرورت وزن ایچوندر زیرا لغتلرنده تشدید یوقدر
نتکه سابقا مفصل بیان اولندی (تیزیای مجهوله ایله کسکین دیمکدر (باحرف مصاحبت

(بدان بدلك جمعيدر يرامزلر ديمكدر (آن اسم اشارتدر برمقدره مثلا حال وشان كبى برنسنه يه (كه حرف بيان (كم كاف عربك فتحيله لغتده اكسك ديمكدر امابونك كبى يرلره ترك كليدن عبارتدر يعنى هيچ ايلمامك معناسنه (كيرى فعل مضارع مفرد مخاطب طوتميه سين يعنى هيچ طوتميه سين (ستيز سينك وتانك كسره لريله اسمدر عناد معناسنه (كم كيرينك مفعول صريحى (و بابدان غير صريحى (محصول بيت) چونكه كسكين پرنجى طرناغك يوقدر يعنى خصمله معارضه يه ومجادله يه حاصلى مقاومته ومقابله يه قادر دكلسين اول يكدر كه يرامزلرله هيچ ستيز وعناد ايليه سين يعنى ظالمه و بدكارلرله هيچ خصومت وعداوت اوزره اولميا سين (مصراع ثانينك معناسى اول يك كه يرامزلرله ونا معقوللرله ستيز وعنادى آز طوته سين دين وظالم و بدكارلرله چوقلق خصومت ومجادله ايتميه سين دين كم سويلمشلر زيرا بونده كم محض
ردشمعی وکافی
عدمدن عبارتدر فتدبر ❊ هر كه باپولاد بازو پنجه كرد ❊ ساعد سيمين خود را رنجه كرد ❊ هر كه تقديرى هر كسكه درنتكه مكرر بيان اولندى (باحرف مصاحبت (پولاد باى عجميله چلك دمره ديرلر تعريب ايدوب فا ايله فولاد ديرلر عربجه حديد ذكر ديرلر ذالك وكافك فتحه لريله (پولاد بازو وصف تركيبيدر چلك بازولى ديمكدر كمال قوتدن كنايه‌در (پنجه هاء رسمى بونك كبى يرلرده تخصيص افاده ايدر زيرا هر بشه پنج ديرلر صكره ها ايله بش پرمغه تخصيص ايلديلر پنجه كردك مفعول صريحى و باپولاد غير صريحى (ساعد عينك كسريله بلكدر سيمينه اضافتى بيانيه در (يا حرف نسبت ونون حرف تأكيد در خوده اضافت لاميه در (را حرف تخصيص (رنجه رنج رانك فتحيله الم ديمكدر وهاء رسمى نسبت وتخصيص معناسنى افاده ايدر دردلى والملى ديمكدر (ساعد كردك مفعول اولى (رنجه مفعول ثانيسى (محصول بيت) هر كيمسه كه پولاد بازو ايله يعنى قولى قوتليله پنجه ايلدى يعنى طوتشدى حاصلى زورلى شخص ايله خصومتدن كنايه‌در كنديسنك كومش كبى بياض بلكنى رنجيده ودردناك ايلدى يعنى كندى مقدارين بلميوب اولولر ايله خصومت ايلين البته بيحضور اولور ديمكدر ❊ باش تا دستش ببندد روزكار ❊ پس بكام دوستان مغزش برار ❊ باش روزمره لرنده صبر ايله ديمكدر نتكه ديوان شاهيده واقعدر (بيت) تو در دل ميرسى مهمان چه جاى صبر وعقل وجان) (زمانى باش كن نامحرمان خالى كنم جارا) پس بونده حاضر باش وخاموش باش دينن وحالك اوزره اول دينن مذكور اصطلاحدن غافل ايمش (تا انتهاء غايت ايچوندر الى معناسنه (دستش ضميرى
ردابن سید علی رد سروری
پولاد بازويه راجعدر (ببندد فعل مستقبل باغليه ديمكدر (روزكار فاعلى (ودست مقدم مفعولى پس بونده ادات تعقيبدر اندنصكره معناسنه (بكام دستان لاميه (بادن بونك كبى يرلرده تركيده جه ديمكله تعبير اولنور دوستلرك مرادنجه ديمكدر (مغز ميمك فتحى وغينك سكونيله بينى وايلك وفندق وفستق وبادم كبينك ايچنه ديرلر شين ضمير سابق كبيدر (برآر فعل امر مفرد مخاطب چقار ديمكدر (مركبدر برايله آردنكه فعل امردر آريدندن كتور معناسنه (محصول بيت) صبر ايله تاكيم مذكور پولاد بازونك يعنى قوى وزورلى ظالمك روزكار زوركارالنى بغليه يعنى منصب ومرتبه دن انى دشورب خوار وذليل ايدنجه حاصلى روزكار كاركذار انى منكوب ايدنجه صبر ايله اندنصكره دوستلرك مرادنجه ديه سندن بينيسنى چقار كوكلكدن كچن كبى اندنصكره انتقامك الوب حقندن كل بو بيت خطاب عام طريقيله سوق اولنمشدر ❊ حكايت ❊ يكى را از ملوك مرضى هائل بود كه اعادهٔ ذكران موجه نبود طائفهٔ حكماء يونان متفق شدند كه مرين دردرا دوايى نيست مكر زهرهٔ آدمى كه بچندين صفت موصوف بود ❊ مرضى يا حرف وحدت (هائل قورقنج (كه حرف رابط صفت (اعادهٔ ذكر مصدرك مصدره اضافتيدر

(اعاده افعال بابندن مصدردر اجوف واو يدن لغتده دوندرمكدر اما بونك كبي يرلرده تكرار
مراد در بوتركيبده حضرت شيخه اعتراض ايلمشلركه مرض هائل بركره ذكراولديغنه
اعاده سی موجه اوليه ولفظ هائل ذكرندن بركراهت اكلنديغكه تكراری مستكر اوله (ذكرك آنه
اضافتی لاميه در (طائفهٔ حكماء يونان اضافتلری بيانيه ولاميه در لف ونشر طريقيله (يونان
مملكت قرامانه وحواليلرينه ديرلر كه حكماء اقدمين اندن ظهورايلمشدر كه اسكندر بن فيلقوش انلرك
بريدر (كه حرف بيان (مرين دردرامر را نك دلالت ايلديكی معنای مفعوليت تأكيد ايدر تحسين
لفظ ايچون زائد دكلدر (دوايی يا حرف تنكير (مكر ادات استثنا (زهره اود كه جكرك يانده
اولور عربجه مراره ديرلر (زهره نك آخرنده هاء رسمی بونك كبی يرلرده تخصيص افاده ايدر
زيرا زهر اغود راغويه منسوب ديمكدر كاه اولور مجال معناسنده (تركجه اودی يوق ديرعجم رد شمعی
زهره ندارد ديرنتكه شاعر بيورر (بيت) زهره ندارمكه ببوسم لبت) (تير وكمان دارد
ابروی تو) بعض شراح اودمعناسنده اولان زهره يی عربيده وفارسيده مستعمل اولان الفاظ
مشتركه دن ظن ايدوب غلط ايلمش ولغات عربيه ده مستعمل اولديغنی مختار صحاحدن نقل
ايدوب افترا ايلمش كه انده بو بحثدن نام ونشان يوقدر (آدمه اضافتی لاميه در (يا حرف وحدت
(كه حرف رابط صفت (بچندين يا حرف مصاحبت چندين بونده الفاظ كنايه دندر عدد غير معين رد ابن سيد علی
مراددر (بود فعل مضارع مفرد غائب بونده اوله ديمكدر (محصول تركيب) پادشاهلردن
برينك برقورقنج مرضی وارايديكه ذكرينی دوندرمك يعنی انی تكرار دله كتوروب اكمق
موجه ومعقول دكلدر طائفهٔ حكماء يونان متفق اولديلر وسوزلرين بركتدرديلر كه بومرضه
هيچ علاج ودوا يوقدر الابر آدم اوديكه اول آدم نيجه صفتله موصوف اوله وصفتلرين بيان
ايلديلر ❊ ملك بفرمود طلب كردند دهقان پسری يافتند بدان صفت كه حكما گفته اند ❊
(دهقان كويلی وا كنجی معناسنه در (پسری يا وحدت ايچون كويلی وا كنجی اوغلی ديمكدر حاصلی
زراعدن براوغلان ديمكدر (محصول تركيب) پادشاه بيوردی طلب ايلديلر بركويلی وا كنجی اوغلانی
بولديلر اول صفتلرله كه حكما ديمشلردر ❊ ملك پدر ومادرش بخواند و بنعمت بی كران
خوشنود كردانيد وقاضی فتوی داد كه خون يكی از رعيت ريختن برای سلامتی نفس پادشاه
روا باشد ❊ سلامتی ده يا حرف مصدر در وهمزه اضافت ايچون كلمش (محصول تركيب)
پادشاه دهقان پسرك اتاسنی واناسنی دعوت ايدوب بی حدو بی قياس نعمتله خوشنود ايلدی
يعنی راضی ومتسلی ايلدی وقاضی فتوی ويرديكه پادشاه زمانك صحت وعافيتيچون رعايادن
برينك قانن دوكوب هلاك ايلمك جائزدر ديو ❊ جلاد قصد كشتنش كرد پسر روی
بسوی آسمان كرد و بخنديد ❊ يعنی جلاد اوغلنی قتل ايلمك قصد ايلدی اوغلان يوزونی
آسمان جانبنه ايلدی وكولدی حاصلی حياتدن نا اميد اولوب يوزونی كوكه دوندروب تعجبدن
كولدی ❊ ملك كفت درين حالت چه جای خنده است ❊ پادشاه اوغلانه سؤال ايدوب ديدی
بوحالتده يعنی قتل حالنده نه كولمه نك يريدر زيرا بو شاشوب مبهوت اولاجق محلدر
❊ پسر گفت ناز فرزندان بر پدر ومادر باشد ودعوی پيش قاضی برند وداد از پادشاهان
خواهند اكنون پدر ومادر بعلت حطام دنيا مرا بخون در سپردند وقاضی بكشتنم فتوی
داد وسلطان صحت خويش درهلاك من بيند بجز خدای پناهی ندارم ❊ (محصول تركيب)
اوغلان ايتدی اولادك نازلری پدر ومادرلرينه در يعنی انلر رحيم وشفيق اولد قلريچون
ناز وشيوه لرين چكرلر وشرعله دعواسی اولنلر بهر تقدير قاضی يه كيدوب مرافعه اولورلر يعنی
عدل وانصافله اجرای حق ايدوب دفع ظلم ايتمكی اهل شرعدن رجا ايدرلر وعدل ودادی

ودفع ظلم و بيدادی پادشاهلردن تمنی ایدوب اغیاردن جفا کورسه‌لر انلره پناه ایلدرلر بونلرك جمیعی
بنم حقمده برطرف و یوق یره وجودم تلف اولماسنی محقق بیلوب بو کار بوالعجبی استغراب ایدوب
کوالدم شمدیکی حالده ایسه پدر ومادرم متاع واسباب دنیا ایچون یعنی نعمت دنیایه طمع ایدوب
بنم قتلمه رضا ویردیلر وقاضی قتلمه فتوی ویروب هلاکمه حکم ایلدی و پادشاه کندی صحت
وجودنی بنم هلاکمده اکلیوب باعث حیاتنی بنم قتلمده بیلور پس بونلرك جمله سندن مأیوس اولوب
حق تعالی جنابندن غیری امیدکاهم وملجاء و پناهم قالمادی اول سببدن تعجب ایدوب خنده ایلرم
* بیت * پیش که برآورم زدست فریاد * هم پیش ازدست تو میخواهم داد * پیش بونده اوك وقت
معنالرینه اولمق جائز (که اسمدر کیم معناسنه (برآورم چقارم وکتورم دیمکدر زدست تاضمیر خطاب
(فریاد برآورمك مفعول صریحی (وزدستت غیرصریحی (هم ادات تأکید (پیش تولامیه
(دست توده بویله در (میخواهم فعل مضارع متکلم وحده در (دادمفعول صریحی (وازدست تو
غیرصریحی (محصول ترکیب) حضرت شیخ پسرك جانبندن پادشاهه تضرع بیورر یعنی
زدابن سید علی رد سروری
سنك الکدن کیمه فریاد ایده یم وکیمك اوکنه و یانه واروب شکایت ایدوب حالم اغلایایم حاصلی سنك
الکدن کیمه داد ونالش وفریاد ایدوب شکایت ایده یم ینه سنك الکدن سکا شکایت ایدوب سنك
انصافکه راضی اولوب عدل ودادی ینه سندن توقع ایدرم * سلطان را دل از ین سخن بهم
برآمد وآب دردیده بکردانید وکفت هلاك من اولیترست ازخون بی کناهی ریختن سر وچشمش
ببوسید ودرکنار کرفت ونعمت بی کران بخشید و آزاد کرد کویند که ملك هم دران هفته شفایافت *
(محصول ترکیب) پادشاهك کوکلی بوسوزدن متأثر اولوب مرحمت وشفقتی غالب اولدی
وکوزلری یاشله طولدی ونامرادك حال پرملالنه کریان اولدی ودیدیکه بر بیکناه مظلومك ناحق
یره قانن دوککدن بن بومرضدن شفا بولیوب هلاك اولمام یکدرانك هلاکیله کلن عافیتدن کچدم
و برفقیرك مماتیله حاصل اولان حیاتدن ال چکدم واول هوایی کوکلدن چقاردم دیوب اوغلانك باشین
وکوزین اوپدی وانی قوچدی حاصلی پادشاه پسرك کلامندن متنبه اولوب بیچاره یه تسلیه واستمالت
ایدوب یوزین کوزین اوپوب قوچدی ونیچه ٣ نعمت ومال احسان ایدوب آزاد ایلدی دیرلر که
٣ بحد نسخه
پادشاه همان اول هفته ده اللهك عون وعنایتیله شفاخانهٔ خدادن صحت بولوب ومرض هائلدن
خلاص اولوب کورمامش کبی اولدی (بعض شراح ازخون بی کناهی ریختن تقدیر کلام از ریختن
خون بی کناهیدر دیمش و بعضیلر رد ایدوب بوتقدیری پسند ایلمامشدر لکن پسند ایلمامسی
ناپسندر * قطعه * همچنان درفکر آن بیتم که کفت * پیلبانی برلب دریای نیل * همچنان بونده
الآن معناسنه در یعنی هنوز (فکر آن لامیه در (که حرف رابط صفت (پیلبان فیلجی دیمکدر
٤ ظن فقیرانمه کوره بحر اولملیدر دیرلر (لطابع)
زیرا پیل فیلدر یعنی اندن معربدر (وبان ادات فاعلدر بجی معناسنه (لب بونده کنار معناسنه در
دریایه اضافتی لامیه در (ونیله بیانیه نیل ارماغنه دریا اطلاقی انکچوندر که دیار عربده اندن
عظیم صو یوقدر والا حقیقتده طونه ارماغی اندن اعظمدر لکن عربستانده اولمامغله ٤ بحر دیمزلر
(محصول بیت) دریای نیلك کنارنده برفیلجی سویلدیکی بیت هنوز خاطرمده در که هرکز فکرمدن
کتمامشدر اول بیت بوقطعه‌نك بیت ثانیسندندر یعنی * زیرپایت کرندانی حال مور * همچو حال
تست زیرپای پیل * زیرپای لامیه (وتا ضمیر خطاب عام طریقیله (ندانی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب فعل شرط اکر بلمزسك دیمکدر (حال مورده لامیه در (ندانینك مفعولی وزیرپایت ظرف
مکانی (همچو ادات تشبیه (حال تست لامیه در (زیرپای پیل ایکی اضافت بیله لامیه لردر
(محصول بیت) اباغك التنده قرنجه‌نك حالی معلومك دکل ایسه و بیلمك استرایسك همان سنك
حالك کبیدر فیلك اباغی التنده یعنی کندوکی فیلك اباغی التنده فرض ایلسك نه حالده اوله جغك

معلومدر

معلومدر اعدی مورضعیفکده حالی سنك اياغك التنده چاق او يله در اعدی ضعيفلره مرحمت ايله كه قو يلر اياغى التنده دوشوب پايمال حوادث اولميه ❊ (پيلبانى وسكبانى ودربانى وغيريلرى وصف تركيبى ديندلر وصف تركيبيدن آگاه دكللر ايمش (وبان ادات نسبتدر دين ادات فاعل ايله ادات نسبى فرق ايلمز ايمش (پيلبانى براب دريای نيلك معناسنى برفيلجى نيل در ياسنك كنارى قتنده دين اداده قصور ايلمش فتأمل ❊حكايت❊ يكى از بندكان عمروليث كريخته بود كسان درعقبش رفتند وباز آوردند وزيررا باوى غرضى بود اشارت بكشتن او كرد تاديكر بندكان چنين حركت نكنند بنده پيش عمرو سر بر زمين نهاد وكفت❊ عمروليث

رد ابن سيد علي وسروري

رد سروري

رد شمعي

تقديرى عمرو بن ليث در (علمين بينده واقع اولان ابن لفظنى حذف ايلك بو ذلده شايعدر (كريخته بود قاچش ايدى (كسان جمع كس در (عقب عينك وقافك فتحه لريله آرد معناسنه در (وزيررا ادات تخصيص وزيرك ديمكدر (باحرف صله (وى ضمير غائب بنده يه راجع (غرضى ياحرف وحدت (باحرف صله (كشتن اومصدرك مفعولنه اضافتيدر (تا حرف تعليل (محصول تركيب) عمرو بن ليثك بندكارى پادشاهك برقولى قاچش ايدى برقاچ كيمسه آرديجه كيدوب طوتوب كرو كتوردیلر وزيرك اكا غرضى وار ايدى پادشاهه آنى قتل ايلكه القا واشارت ايلدى تاكيم سائر بنده لره موجب عبرت اولوب انلردن بريسى دخى بويله ناشايسته حركتى تجويز ايلميه اول بندهٔ مستمند بيچاره وزيرك كندى حقنده يرامز قصدنى كوريجك پادشاه او كنده يره باش قيوب ديدى❊ بيت ❊ هرچه رود برسرم چون تو پسندى رواست ❊ بنده چه دعوى كند حكم خداوندراست ❊ هر كل افرادى معناسنه در (چه نه ديمكدر شئ دن عبارتدر هرشئ كه ديمكدر مبتدا واقعدر (رود فعل مضارع مفرد غائب كيدر يعنى كچر ديمكدر (برحرف استعلا روده متعلق (چون ادات تعليل ادات شرط دكل (پسندى باى عجمك فتحيله فعل مضارع مفرد مخاطب بكنور ولايق كوررسين ديمكدر (روا جائز ديمكدر (وسين وتا ادات خبر ومجموع مركب خبر مبتدادر (بنده مبتدا (چه كنندك مفعول اولى (دعوى مفعول ثانيسى وجمله خبر مبتدا (حكم سكون ميله مبتدا (خداوند افندى ديمكدر (را ادات تخصيص (سين وتا ادات خبر ومجموعى مركب خبر مبتدادر (تقدير كلام خداوند راست ايدى دين قاعدهٔ فرسدن آگاه دكل ايمش (محصول بيت) بندهٔ آبق عمروه خطاب ايدوب دير هرنه حال وهرنه سركذشت وعقوبت كه باشمدن بكرسه چونكه سن آنى مستحسن وجائز كوررسين لايق وسزاوار در وهيچ بركيمسه نك چون وچرايه ومخالفته قدرتى وامكانى يوقدر بنده نه دعوى ايدر ونه سوزى وار يعنى نيه قادر ونيه مالكدر حكم پادشاهكدر هرنه ديلرسه انى ايدر وهرنه كه امر ايدرسه كيمسه معارضه ومناقشه يه مالك دكل (شراحك برى خداوندراستك تقديرى بخداوند مفوضست ديمكدر ديمش (وبرشارح ديمش كه خداوندراست خبردر تقديره احتياجى يوقدر (وبرشارح تقديره احتياج وارديو شارح اول جانبندن شارح ثانى يه معارض اولمش وزياده تطويل كلام واطناب مقال ايلمش كه ذكرى صداع ايراث ايدر (اما حق بودر كه معارضه سى بيهوده در سوز شارح ثانينكدر❊ اما بموجب آن كه پروردهٔ نعمت اين خاندانم نخواهم كه درقيامت بخون من كرفتار آيى اكراين بنده بخواهى كشت بارى بتأويل شرع بكش تادر قيامت مؤاخذه نباشى ❊ باحرف مصاحبت (موجب جيمك فتحيله بونده سبب معناسنه در (آنه اضافتى لاميه در (كه حرف بيان (پروردهٔ نعمت اسم مفعولك قائم مقام فاعلنه اضافتيدر (وينه اضافت لاميه در (وخاندان مشاراليه (نخواهم فعل نفى استقبال متكلم وحده (كه حرف بيان (باحرف مصاحبت سببيتى متضمن (خون من لاميه (كرفتار بونده مؤاخذه معناسنه در (آيى فعل مضارع مفرد مخاطب

رد سروري

رد شمعي

شارح مقدر ابن سيد علي وشارح راد سروري وشارح ناصر كافي

کرفتارکله سین یعنی مؤاخذه اوله سین دیمکدر (بخواهی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط
(کشت بونده کشتن معناسنه‌در (باری باء اصلیه ایله ادات توسل در اولی واحرایی اختیار
معناسنه نته که خواجه سلمان بیورر (بیت) (دل اکر بار کشد بار نکاری باری) (ورکسی یار
کزیند چوتویاری باری) (باحرف مصاحبت (تأویل شرع لامیه (بکش فعل امر مفرد مخاطب
دپه‌له دیمکدر (تا حرف تعلیل (مؤاخذه مفاعله بابندن اسم مفعولدر معذب ومعاقب معناسنه
مصادرده مؤاخذه برکیمسه‌یی ایشلدیکی کناه ایچون طوتمغه دیرلر دیمش (محصول ترکیب) بنده‌ٔ
کریخته بیتی اوقودقدنصکره پادشاهه استدراك طریقیله دیر (پادشاهم هرنه که بکا ایلسك
قادرسین وکیمسه نك بوخصوصده قیل وقاله مجالی یوق اما بوخانداناك نعمتیله مربی اولوب
ولی نعمتم اولمق سببیله استمزمکه قیامتده بنم قانم ایچون معذب ومعاقب اولاسین یعنی
ناحق یره ظلمله قانم دوکمك سببیله روز جزاده معذب اولاد یغك لایق کورمزم زیرا
زدکانی
اباقت عبد شرعا موجب قتل دکلدر (بعض شراح بخون من باسنی حرف صله اعتبار ایدوب
حرف سببیت ومصاحبت معناسنی طوته‌نه اعتراض ایلمش لیکن بی‌وجهدر ❊ ملك کفت تأویل
چه کونه کنم کفت اجازت فرمای تامن وزیر را بکشم آنکه بقصاص اومرا بفرمای کشتن
تابحق کشته باشی ملك بخندید و وزیر را کفت چه مصلحت می بینی کفت ای خداوند بصدقهٔ
کور پدرت این حرامزاده را آزاد کن تامراهم دربلا نیفکند کناه ازمنست که قول حکمارا
معتبرنداشتم که کفته اند ❊ (محصول ترکیب) پادشاه دیدی نیجه تأویل ایده‌ین ونه وجهله
صورت شرعه قویاین بنده دیدی اجازت بیور تاکیم بن وزیری قتل ایده‌ین اندنصکره انك
قصاصیله بنم قتلمه حکم بیور تاکیم شرعله قتل ایلمش اوله‌سین وو بالمدن سالم اوله‌سین پادشاهه
بوسوز خوش کلدی وبی اختیار کولدی ووزیره دیدی بوسوزه نه‌دیرسین ونه معقول کوررسین
وبودعوادە جوابك ندر بنده نك قولیله عمل ایده لمی دیو لطیفه ایلدی (وزیر دیدی پادشاهم
باباك قبری صدقه سنه یعنی باباك روحیچون بوحرام زاده‌یی آزاد ایله تاکیم بنی ده بلایه
دوشرمیه‌صوچ بنده ندرکه عقلا سوزیله عمل ایلمدمکه بویله عیار حرام زاده‌یی لازم دکل
ایکن کندیمه خصم ایدوب باشمه بلا کتوره یازدم زیرا عقلا دیمشلر ❊ قطعه ❊ چوکردی
باکلوخ انداز پیکار ❊ سرخودرا بنادانی شکستی ❊ چوادات تعلیل (کردی فعل ماضی
مفرد مخاطب ایلدك دیمکدر با حرف مصاحبت (کلوخ کاف عربك ضمیله کسکه دیرلر بعض
عجم فتح کاف عربیله اوقور (کلوخ انداز وصف ترکیبیدر اندازیدندن کسك آتیجی دیمکدر
صیق قرمق دیمکدر (للطابع)
تیرانداز کبی اوق آتیجی دیمکدر حاصلی بونلری شول یرده استعمال ایدرلر که آتدیغی یره‌دوشمیه
اصابت ایده (پیکار باء عجمك فتحی وکاف عربیله‌صواشه دیرلر حرب وجنك معناسنه و بعضیلر باء
عربك کسری وکاف عجمه‌له اوقورلر (سرخود لامیه دریاء بطنیله (را ادات تخصیص
باء حرف مصاحبت (نادان جاهل (یا حرف مصدر ر نادانلغله یعنی جاهللکله (شکستی فعل
رد سروزی
ماضی مفرد مخاطب صیدك دیمکدر (محصول بیت) چونکه استاد ماهر کلوخ انداز
وسنك انداز ایله جنك وحرب ایلدك شك یوق که جهالت ونادانلغله کندی باشك
صیدك زیرا فنده ماهردر هرزه یه کیم استرسه اورر (چون لفظنه ادات شرط معناسنی و یرن
بوفنده مهارتی یوغیمش ❊ چوتیرانداختی در روی دشمن ❊ حذر کن کاندراوماجش نشستی ❊
چوادات تعلیلدر سابق کبی (انداختی فعل ماضی مفرد مخاطب آتدك دیمکدر (تیر مفعول
اولی ودر روی ثانیسی (در حرف صله در بامعناسنه دشمنه اضافتی لامیه (حذر کن حذر
ایله یعنی صاقن (کاندر که حرف تعلیل اندر ادات ظرفیه (او ماج همزه نك ضمیله

اوق نشـانی که عرب هدف وترك پوته دیز آماجده دیرلر الف ممدوده ایله (شین ضمیری دشمنه راجعـدر (نشستی فعل ماضی مفرد مخاطب اوتوردك دیمكـدر (محصول بیت) چونكه دشمن یوزینه ومواجهه‌سنه اوق اتدك یعـنی انی تیركله اوروب هلاك ایتمك قصد ایلدك حذرایله كه سنده انك نشانكاهنـده اوتوردك یعنی سنك تیرك اكا واردیغی بولجه انكده‌نخی تیری بهر تقـدیر سكا واصل اولور (پس وز یر قصه‌دن حصه ایدوب بیور ركتی خصمنی بلمك كرلتهرنه ایسه كه جائزدركـه سن ضرر یتشدرمك مراد ایدندیكك كیمسه اوله كه سندن اول سكا ضرر ایرشدیره

❊ حكایت ❊ ملك زوزن را خواجهٔ بود كریم النفس ونیك محضر كه همكنـان رادرمواجهه خدمت كردی ودرغیبت نكویی كفتی ❊ ملك كاف مكسوردر اضافت ایچون (زوزن ایكی زانك فتحیله وارالرنده سكون واوایله برشهرك اسمیدر كه معلقـات شارحی امام زوزنی وتلخیص شارحی زوزنی اول‌شهردندر (پس ملك زوزنی اضـافتی لامیه‌در تخصیص افاده ایدر (راحرف تخصیص زوزنی پادشاهنك دیمكدر (خواجه لفظی وزیره ودفترداره اطلاق ایدرلر بونده دفتردار مراددر وآخرنده یاحرف وحـدت وهمزه حرف توسل (پس بجمده وكیل خرجه واول مقوله خدمتلرده اولانه دیرلر دیبین عندی سویلمش (بود ادات زمانیه ایدی دیمكدر (كریم النفس تركیب اضافی نیك نفس معنـاسنه (حاصلی بدنفس وبدخو دكل ایدی نیك محضرعطف تفسیری شكلیـدر حسن‌خلق یعنی كوزل‌خویلی ایدی چركین خویلودكل ایدی (كه حرف رابط صفت(همكنان هانك فتحی ومیـك سكونی وكاف عجمك كسریله جمیع معناسـنه اسمدر همه نك جمیدر دیبین عنـدی سویلمش (را ادات مفعول (در حرف ظرف (مواجهـه بونده حضور معنـاسـنه‌در كه‌مقابلی غیبتدر (كردی فعل حكایت ماضی ایدردی دیمكدر (همكنـان مفعول اولی (وخدمت مفعول ثانیسی (در غیبت در مواجهه‌یه معطوف (نكویی یاحرف مصـدر (كفتی فعل حكایت حال‌ماضی دركردی كبی (همكنان مفعول اولی‌ونكویی مفعول ثانیسی ودرمواجهه ودرغیبت ظرف مكانلردر (محصول تركیب) زوزن پادشاهنك بركریم النفس وخوشخوی دفترداری وار ایدیكه هركسـك مواجهه سنده وحضورنده خدمت ایدردی وغیبتـده هركسك ایلـكنی سویلردی حاصلی افعال‌واقوالندن‌تمام خلق راضی‌وشاكر ایدی ❊ اتفاقا ازوی حركتی درنظرملك ناپسندیده آمد مصـادره كرد وعقوبت فرمود سرهنكان ملك بسوابق نعمت اومعترف بودندو بشكر آن مرتهن پس درمدت توكیل اورفق وملاطفت كردندی وزجر ومعاتبت رواند اشتندی ❊ اتفاقا بالاتفاق دیمكدر (وی ضمیر غائب خواجه‌یه راجعدر (ناپسندیده نامطبوع (مصادره مفاعله بابنـدن مصدردر ناحق یره بركیمسـه‌نك مالین المغه دیرلر (عقوبت بونده اشكنجه معنـاسنه‌در (سرهنـكان الف ونون ادات جمعدر بونده چاوشلر دیمكدر (ملـكه اضافتی لامیه‌در (باحرف صله (سوابق سابقه‌نك جمعیدر (نعمته اضافتی صفتـك موصوفنه اضافتیدر (تقـدیری بنعم سوابقدر (اوخواجه‌یه راجعدر (معترف مقرمعناسنه‌در بانه حرف صله (شكران لامیه (مرتهن اسم مفعولدرافتعال بابندن لیكن صحاحده مرتهن آخذ الرهن دیمش (پس مناسب اسم فاعل اولمقدرفتدبر (بودند مقدردر قرینهٔ سابقه ایله یعنی اوزرلرنده نعم سابقه‌سی چوق ایدی‌شویله كه شكری عهده‌سندن كله مزلردی (پس بو یله اولنجه مدت زمان معنـاسنه (وتوكیله اضـافتی مصدره اضافتدر (واوضمیرینه مصدرك مفعولنه اضافتیدر (رفق زانك كسریله وفانك سكونیله ملایمت یعنی یومشقلق (وملاطفت عطف تفسیری (كردندینك رفق مفعولی (ودر مدت ظرف زمانی زجر زانك فتحیله سورمك وآزارلامق معناسنه در (معاتبت مفاعله بابندن مصدردزماقبلنه عطف تفسیر در (روا جائز معناسنه‌در (ند اشتندی یاحرف حكایه نداشتند ینـك زجر مفعول

رد كافی

ردسعی

اولى وروا ثانيسى زجرنى جائزطوتمزلردى ديمكدر (محصول بيت) اتفاقا مذكور خواجه‌دن
پادشاه نظرنده برنامطبوع ونامقبول حركت صادر اولدى آنك مالنى الدى واكا اشكنجه بيوردى
پادشاهك اوزرينه حواله ايلدكلرى چاوشلر خواجه‌نك دولت واقبالى ومنصبى زماننده كوردكلرى
احسسان وكرمنه معترف ومقرلر ايدى يعنى برمرتبه لطفنى كورمشلر ايديكه فراموش ايلك ممكن
دكل ايدى واول احسسان وكرمنه ونعمت سابقه‌سنه مرتهنلر ايدى يعنى شكرينك عهده‌سندن
كله‌مشلر ايدى كانه كه شكرينه مرهونلر ايدى حاصلى نعمتنك ممنونلرى ايدى پس انك اوزرينه
موكل وحواله اولدقلرى مدتده اكا رفق وملاطفت ايلرلردى وزجر ومعاتبتى جائزطوتمزلردى
حاصلى رعايت ايدرلردى وجور وجفايى لايق كورمزلردى ✻ قطعه ✻ صلح بادشمن اكر خواهى
هركه كه ترا ✻ در قفا عيب كند درنظرش تحسين كن ✻ خواهى فعل شرط ديلرسك ديمكدر
صلح مفعول صريحى (بادشمنى غيرصريحى (هركه هركاهدن مخففدر (كه حرف بيان (ترا سكا
ديمكدر (قفا اكسه كندك عيب مقدم مفعوليدر (قفا ظرف مكان كندكده تحسين مقدم مفعوليدر
(نظر ظرف مكانى (شين ضمير دشمنه راجعدر (محصول بيت) اكر دشمنله صلح ايدوب بارشمق استرسك
وانى كندوكه دوست ايدوب مكرندن سالم اولهيم ديرسك هربار كه اول سنك ازدكده عيب
ومذمتك وقدح وغيبتك ايليه سن انك نظرنده وحضور ومواجهه‌سنده تلطيف ايدوب هروضعنى
تحسين ومدح ايله هرنه دكلو سنكدل وبدخوى اولورسه‌ده البته باذن الله تعالى عداوتى صداقته
مبدل اولور (معلوم اوله كه خواهى فعلنك ياسى سكونله يعنى سكتـله اوقنور اماحين تقطيعده
يايه كسره حركت ويره‌لر ✻ سخن آخر بدهن مى كذرد موذيرا ✻ سخنش تلخ نخواهى دهنش
شيرين كن ✻ سخن مبتدا آخر لفظ فارسيدر تأكيد وتقرير ايچون كاوراننجق (بدهن بابونك كبى برلرده
ازمعناسنه‌در از دهن تقديرنده مى كذرده متعلقدر (موذى اسم فاعلدر افعال بابندن اذا ايديجى
جفاكار معناسنه (را ادات تخصيص موذينك ديمكدر (ميكذرده متعلق وجمله‌ٔ فعليه خبر مبتدا
(سخنش شين ضمير موذى يه راجعدر (تلخ آجى ديمكدر (نخواهى فعل نفى استقبال معناى شرطى
متضمن اكر ديلرسك ديمكدر (سخن مفعول اول وتلخ مفعول ثانيسى (دهنش شينى موذى يه
راجعدر كنك دهن مفعول اولى (شيرين مفعول ثانيسى (محصول بيت) البته بدكوى وبد زبان
موذينك اغزندن سنك حقكده سوز چقر وچقار يعنى سنك حقكده سوز سويلمكه قادر دكلدر البته
سويلر ايمدى آجى سوزينى ايشتمامك استرسك اغزيكى طاتلى ايله يعنى مدارا ايدوب رعايت ايله تاكيم
حقكده بدكوى وبدزبان اولماسون حاصلى موذينك بدكويلقده اختيارى يوقدر همان نه ايلرسك
ايله انكله مدارا اوزره اول (معلوم اوله كه بوايكى بيت اصل حكايه‌يه چوقلق چسبان دكلدر
(مصراع اولك معناسى يعنى سخن توآخر بدهن موذى ميكذرد دين شارح اكر مرادى سخن تودن
سنك سويلديككك سوز ايسه نتكه بعض شراح بونك توجيهنده يعنى نه سويلرسك آخر موذينك دهانته
شارح اول ابن سيد على
واصل اولور ديمش بوتزريق محضدر بونى كورمكزديوانه سويلر واكر مرادى سخن تودن سكا
شارح معترض سرورى
موذى البته سوز سويلر ديمك ايسه شارح معترض وموجه بوكلامى اكليوب بى تقريب دخل ايلمشلر
شارح موجه كافى
بعض شارح يعنى تحقيق موذى اغزنده كلام اجرا ايلمكه قادردر سوزده اغزندن جارى اولور
رد سرورى
وبومعنى مصراع ثانينك معناسنه مناسبدر ديمش ليكن زياده نامناسب سويلمش (وبعض شارح
ديمش كه آخر موذينك سوزى سكا دهن وسيله سيله كذر ايلر يعنى سكا اذاسى اغزندن چقان
سوز ايله‌در سائر اعضا ايله دكلدر بوده اغزندن چقان سوزك معناسنى بلمز ايمش وبعضيسى سوز
رد شمعى
بهر تقدير موذى وبدزبانك دهاننده جريان ايدر غيرى كذركاهى يوقدر ديمش بوده تزريق
رد كافى
سو يلمه‌ده سابقلره پيرولك ايلمش عفا الله عنهم ✻ انچه مضمون خطاب ملك بود ازعهده‌ٔ بعضى

بیرون آمدن و بقیتی در زندان بماند ✲ انچه مبتدا اول نسنه که دیمکدر مضمون بونده معنی دیمکدر
(خطابه اضافتی لامیه در خطابدن بونده مراد امردر (ملکه اضافتده لامیه‌در (عهده حق
معناسنه در (وهمزه اضافت ایچون کلمشدر (بعضی‌ده یا حرف تنکیردر (ازعهده بعض بیرون
آمده متعلقدر یعنی بعضی‌نك حقندن طشره کلمکدن مراد ادا ایلمکدر جمله فعلیه خبر مبتدادر
(بقیتی یا حرف سبب یا حرف تنکیر (محصول ترکیب) مذکور خواجه امر ملك مقتضاسنجه
مصادره ومطالبه اولنان مالك برمقدارین تدارك ایدوب تسلیم ایلدی و باقی قلان برمقدارك
اداسندن عاجز قالوب عهده‌سندن کله‌مدیکیچون زندانده محبوس قالدی ✲ یکی ازملوك آن نواحی
درخفیه پیغامش فرستاد که ملوك آن طرف قدرچنان بزرکواری ندانستند و بی‌عزتی کردند ✲
نواحی ناحیه نك جمیدر طرف معناسنه (خفیه خانك ضمی وفانك سکونیله کزلین دیمکدر
(پیغام وپیام وپیغم وپیم خبر معناسنه در (فرستاد فعل ماضی مفرد غائب کوندردی دیمکدر
(فاعلی تحتنده یکی ازملوکه راجع ضمیردر (که حرف بیان (ملوك آن طرف لامیه ومبتدا (قدر
چنان لامیه (بزرکوار بزرك بانك وزانك ضمه‌لریله در ورانك وکافك سکونیله اولودیمکدر عظیم معناسنه
(واونسبت وتخصیص معناسنی افاده ایدر عظیم الشان ونبیه القدر دیمکدر (یا حرف وحدت
(ندانستند فعل نفی ماضی جمع غائب بیلمادیلر دیمکدر قدرچنان مقدم مفعولی وجمله فعلیه خبر
مبتدادر (وبی عزتی کردند متعلق وجمله فعلیه ندانستنده معطوف (محصول ترکیب)
خواجه زندانده ایکن اول اطرافده اولان سلاطینك بری مخفی خبرکوندردی که اول جانبك
سلاطینی سنك کبی واجب الاحترام وجلیل القدر صاحب دولتك قدرین بیلمدیلر وحرمتسزلك
وعزتسزلك ایلدیلر ✲ اکرخاطرعزیزفلان احسن الله عواقبه بجانب ما التفات کند
در رعایت خاطرش هرچه تمامتر سعی کرده شود که اعیان این مملکت بدیدار او مفتخرند وجواب
مکتوب را منتظر ✲ خاطرعزیز بیانیه (فلانه اضافت لامیه (احسن الله عواقبه جمله دعائیه
معترضه واقع اولمش اعرابدن محلی اولماز (عواقب عاقبتك جمع مکسری منتهای جموعدندر
فواعل وزنی اوزره (خواجه‌یه دعادر الله تعالی عاقبتلرین کوزلك ایلسون یعنی عاقبتلرین
خیرایلسون (با حرف صله (جانب ما لامیه (التفات کندك مفعول صریحی (بجانب
غیرصریحی (رعایت خاطر مصدرك مفعولنه اضافتیدر (هرچه تمامتر هرنسنه که تمام وکمال
مرتبه در سعی اولنه (که حرف تعلیل (اعیان این لامیه ومبتدا (مملکت مشار الیه (با حرف صله
مفتخرند متعلق (دیدار لفظ مشترکدر یوز وکوز ایله کورمك بیننده بونده ایکی وجه بله جائزدر
مفتخر اسم فاعلدر افتعال بابندن (ونون ودال ادات جمعدر (بدیدارا ومفتخرند خبر مبتدادر
(جواب مکتوب لامیه (را حرف تخصیص منتظرك جواب مفعولیدر (محصول ترکیب)
اکرفلان کسك خاطرعزیزی یعنی خواجهٔ مذکورك الله تعالی عاقبتلرین خیرایلسون بزم
جانبمزه التفات ایلرسه یعنی بو دیاری قدوم شریفی مشرف ایدرسه خاصلی بزه کلورسه
خاطرینی رعایت ایلمکده وعزت وحرمتده هرنکه اتم واوفر رعایتدر انك خصوصنده سعی واقدام
اولنه زیرا بو مملکتك اکابر واعیانی دیدارینه مفتقر وجمال پرکمالنی کورمکله مفتخرلردر وجواب
مکتوبمزه منتظرلر (مذکور مکتوبده خواجه‌یی غائب یرینه تنزیل ایلدکلرندن بعض شراح
مکتوب بالذات خواجه‌یه اولمیوب بعض هوادارلرینه اوله دیو زعم ایلمش لکن وهم ایلمش
زیرا اکابر واعیان ناسه تعظیم قصد ایلدکلرنده غائب منزلنه تنزیل ایدرلر ✲ خواجه برین
وقوف یافت واز خطر اندیشید جوابی مختصرچنان که مصلحت دید برظهر ورق نوشت وروان
کرد یکی ازمتعلقان ملك برین واقعه مطلع شد وملك را اعلام کرد وکفت فلانرا که حبس فرموده

ردکافی

باملوك نواحی مراسلات دارد ☼ برین اشارتدر مضمون مكتوبه (خطر بونده ضرر وفساد معناسنه در (اندیشید فعل ماضی مفرد غائب قورقدی دیمكدر (جوابی یاحرف وحدت (مختصر صفت جوابدر (چنان انجلین دیمكدر (كه حرف رابط صفت (دیدك مصلحت مقدم مفعولی (برحرف استعلا (ظهر ورق لامیه مكتوب ارقاسنه دیمكدر (نوشتك مفعول غیر صریحیدر (جواب صریحی (چنان كه مصلحت دید معترضه روان كردك مقدم مفعولیدر (متعلقان جمع متعلقدر ملكه اضافتی لامیه ملكك خواصندن بریسی دیمكدر (برین واقعه یعنی مكتوب قصه سنه (مطلع طانك تشدیدیله افتعال بابندن اسم فاعل درآگاه اولدی (فلان را الفاظ كنایه دندر ورا ادات مفعول كه حرف رابط صفت (باحرف مصاحبت (ملوك نواحی لامیه (مراسلات مفاعله بابندن مصدر در مكتوبلشمق معناسنه (محصول تركیب) خواجه مضمون مكتوبه وقوف بولدی یعنی مكتوبدن قصدنه اید وكن بیلدی وضرر وفساددن قورقدی

زدّ شمعی

یعنی بوسر نهانی بیلنوب پادشاهدن كندی یه ضرر وخطر ایریشه دیو خوف ایلدی پس كندی معقول ومناسب كوردیكی وجه اوزره كلن مكتوبك ارقاسنه برمختصر جواب یازدی وكوندردی پادشاهك متعلقات وتوابعندن بریسی بوحاله واقف اولدی بعضیلر مصاحبلرندن بریسی دیمش مصاحب اولمق لازم دكل اتباعدن بریسی دیمكدر كركسه مصاحب وكركنه غیریسی (وپادشاهه اعلام ایلدی ودیدی فلان كیمسه‌یی كه حبس بیورمشسین اطراف پادشاهلریله مراسله سی وار یعنی كیزلی مكتوبلشور ☼ ملك بهم برآمد وكشف این خبر فرمود قاصدرا بكرفتند ورساله را بخواندند نوشته بود كه حسن ظن بزركان بیش ازفضیلت بنده است وتشریف قبولی كه فرموده اندبنده را امكان اجابت آن نیست ☼ ملك مبتدا (بهم برآمد خبری (وكشف این خبر مصدرك مفعولنه اضافتیدر (فرمود بیوردی (قاصد اصطلاحلرنده پیكه دیرلر وعرب برید دیرباك فتحیله (را ادات مفعول (بكرفتند باحرف تأكید ومدخولی فعل ماضی جمع غائبدر طوتدیلر معناسنه (رساله مكتوبه دیرلر (را ادات مفعول (بخواندند فعل ماضی جمع غائب (نوشته بودیازمش ایدی دیمكدر (كه حرف بیان حسن ظن بیانیه وبزركانه اضافت لامیه (بیش باء عربك كسریله آرتقدر زیاده معناسنه (فضیلت عامده وكالده ارتقلغه دیرلر (بنده‌یه اضافت لامیه‌در (وتشریف قبول مصدرك مفعولنه اضافتیدر (یاحرف وحدت وتشریف مبتدا (كه حرف رابط صفت (فرموده اند بیورمشلردر (بنده زارا ادات صله (امكان اجابت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (واجابتك انه ده بویله در (امكان مبتدا ونیست خبری وجملهٔ اسمیه خبر تشریفدر (محصول تركیب) پادشاه غمازك غمزندن بحضور اولدی یعنی منقبض ومضطرب اولدی وبوخبرك كشفنی بیوردی یعنی بوخبرك صحتی بیلمك وقاصد وحامل

تشریف بونك كبی یرلرده احسان دیمكدر مح

مكتوب بولمق كركدر دیدی پس قاصدی یعنی حامل مكتوبی طوتدیلر وملكك حضورینه كتوردیلر وكاغدی اوقودیلر رساله ده خواجه یازمش ایدی ویامكتوبده یازلمش ایدی یعنی ظهر مكتوبده یازمش ایدی كه صاحب سعادتلرك بوبنده نك حقنده حسن ظنی فضیلتندن زیاده در یعنی ظن ایلدكلری فضل وكمال كه اول سببله رغبت والتفاته لایق اولام بنده ده اول حالت یوقدر وخدمتلرینی قبول تشریفنی كه بیورمشلردر بنده نك انی قبول ایلمك امكانی یوقدر یعنی حضور شریفلریله مشرف اولمق قبولنی كه بیورمشلردر حاصلی بزمله اولمق شرفیله متشرف اولمغی قبول ایله بیورلمشدر بنده یه اول تكلیفی اجابت واول فرمانه اطاعت ایلمكه مجال وقدرت یوقدر ☼ بحكم آن كه پروردهٔ نعمت این خاندانم وباندك مایهٔ تغیر خاطر باولی نعمت خود بیوفایی نتوان كرد كه كفته اند ☼ باحرف مصاحبت (وحكم

بونك كبی یرلرده سبب معناسنه‌در (كه حرف بیان (پرورده‌ٔ نعمت این اضافتلری لامیه‌در (خاندان
اینك مشار الیهی (ومیم ضمیر متكلم (واو حرف حال (با حرف مصاحبت (اندك آز دیمكدر
قلیل معناسنه مایه بونده اصل وسبب معناسنه‌در (همزه اضافت ایچون كلمشدر (تغیره وخاطره
اضافتلری لامیه‌لردر (بعضی اعجام مایه‌نك اضافتنه قائل دكلدر (فی الواقع مضاف اولماق اصلدر
لكن اكثر خلق اضافتله استعمال ایدرلر اول جهتدن اضافتنه ذاهب اولدق فتدبر
(وكلستانك سكزنجی بابنده اضافتسز واقع‌در نتكه بو بیتده او یله‌در (بیت) (الا تانشنوی مدح
سخن كوی) (كه‌اندك مایه نفعی ازتو دارد) با حرف صله (ولی فعیل فاعل معناسنه‌در (ونعمته
اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر صاحب نعمت دیمكدر (خوده اضافت لامیه‌در
(بی حرف سلب (وفایی یاسی حرف مصدردر (كرد بونده كردن معناسنه‌در زیرا نتوانده بوی
مضارعت وار (محصول تركیب) بیوریلان تشریفی قبول ایلمك ممكن دكل اول سببله كه بو خاندانك
نعمتك پرورده‌سی ومربیسی‌یم (وجزئی تغیر خاطر سببیله كندیمك ولی نعمته وصاحب دولتمه
وفاسزلق ایلمك جائز ومعقول دكلدر زیرا حكما وعقلا دیمشلردر ❊ بیت ❊ آن را كه بجای تست
زد شمعی وكافی
هردم كرمی ❊ عذرش بنه ار كند بعمری ستمی ❊ آن را كه تقدیری آن كس را كه‌در (بجای با حرف صله
(جای مقحمدر ضرورت وزن ایچون (بونك كبی یرلرده جایه حق معناسنی ویرنلر افترا ایلمشلر
(جایك تسته اضافتی لامیه‌در (هردم هر ساعت دیمكدر (كرم ایلك دیمكدر (یا حرف وحدت نوعیه
(عذرش ضمیر آن كسه راجعدر (بنه با حرف تأكید (ونه نونك كسری وهاء اصلیه ایله قودیمكدر
زد كافی
(عذرش بنه انی معذور طوت دیمكدر (را ادات شرط اكردن مخففدر با حرف ظرف (وعمر
بونك كبی یرلرده زمان معناسنه‌در (یا حرف وحدت یا حرف تنكیر وابهام دیین عندی سویلمش (ستم
ظلم (یا حرف وحدت فردیه (محصول تركیب) اول كیمسه‌نك كه سكا هردم وهر ساعت برنوع
كرم واحسانی واردر یعنی دائما سكا لطف واحسانی واصل اوله انی معذور طوت وخاطرك پریشان
زد سروری
طوتمه اكر سكا برزمانده برجفا ایدرسه حاصلی نیجه لطف واحسانن كوردیكك كیمسه‌نك برجفاسی
سببیله اندن روكردان اولوب ترك وفاسین ایلمه بعض نسخه‌ده عذرش بنه بر بنه نازش بكش
دوشمش وبعضیسنده عیبش مكن واقعدر بعض شراح جای بونده مكان معناسنه‌در دیمش
یعنی كرمی سنك یریكه اولنجه سكا نیجه اولاق كرك یعنی سكا زیاده اولمق كرك دیمش بوندن
معلومدر كه بو كیمسه بو میدانك فارسلرندن دكلدر ❊ ملك را حق شناسی او پسند آمد نعمت
وخلعت بخشید وعذر خواست كه خطا كردم وترا بی كناه بیازردم كفت ای خداوند بنده در ین
حالت شمارا كناهی نمی بیند بلكه تقدیر خدای تعالی چنین بود كه مر ین بنده را مكروهی برسد
پس بدست تو اولیتر كه سوابق نعمت برین بنده داری وایادی منت ❊ ملك را را حرف صله (حق
شناس وصف تركیبیدر حق بلیجی واكلایجی معناسنه (یا حرف مصدر كسره او یه اضافت ایچون
كلمشدر بعض نسخه‌ده ملك را سیرت حق شناسی او واقعدر (پسند مقبول معناسنه اسمدر
(وعذر خواستك مقدم مفعولی (كه حرف بیان (عذر بی كناه كناهسز دیمكدر (بیازردم فعل
ماضی متكلم وحده سنی كناهسز انجتدم (كفت خواجه دیدی ای پاد شاه (شمارا را ادات
تخصیص سزك دیمكدر (كناهی یا حرف تنكیر (نمی بیند فعل نفی استقبال مفرد غائب سزك كناهكز
كورمز بعض نسخه نمی بینم دوشمش متكلم وحده صیغه سنده كورمم دیمكدر (بلكه ادات
اضراب (تقدیری خدای تعالی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (چنین بود بویله ایدی (كه حرف بیان
(مر ادات تأكید یعنی را متضمن اولدیغی معنایی تأكید ایدر (مكروهی یا حرف وحدت
مكروهدن بونده شدت والم مراددر (برسد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده مكروهه راجع

ضميردر (پس فاى جزائيه معناسنه در (با حرف ظرف (دست تولاميه (كه حرف تعليل (سوابق سابقه نك جمعيدر نعمته اضافتى صفتك موصوفنه اضافتيدر اصلنده نعم سوابقدر (دارى فعل مضارع مفرد مخاطب لغتده طوتارسين ديمكدر اما استعمالده وارقدن كنايتدر (ايادى ايدينك جمعيدر وايدى يدك جمعى حاصلى منتهاى جموعدندر منته اضافتى لاميه در (محصول تركيب) پادشاهه خواجه نك حق شناسلغى سيرتى ووفادارلغى طريقى مقبول ومطبوع كلدى يعنى بكندى واتصاف ايلدى خواجه يه نعمت وخلعت باغشلدى واندن عذر ديلديكه خطا ايلدم وسنى بى كناه وناحق يره انجتدم خواجه ايتدى اى پادشاه بنده كز بو خصوصده سزك كناهكز بلمم و بو حالتده سزدن كناه اكلامم حاصلى بونده سزك كناهكز يوقدر بلكه خداى تعالينك تقديرى بويله ايديكه بو بنده يه برمكروه ايريشه يعنى باشمه بر بلا كله پس بومصيبت وبلاسنك السكدن اولمق اوليدر زيرا بو بنده نك اوزرنده نيجه نعم سوابقك وانعامات متواترهك واردر ومنته لايق وسزاوار واو زرمده ايادى واحساناتك وار حاصلى قت قت نعمتككورمشم پس بر ذلتك وتحقيرك بكا چوق كورنمز وعلما وحكما ديمشلر ✻ مثنوى ✻ كر كزندت رسد زخلق مرنج ✻ كه نه راحت رسد زخلق نه رنج ✻ كزند كاف عجمك ضمى وزانك فتحيله ضرر معناسنه اسمدر (رسد رانك وسينك فتحه لريله فعل مضارع مفرد غائب زخلق رسده ومرنجه متعلق اولمق قابلدر ولكل وجهة (كه حرف تعليل (نه حرف نفى معناده رسده مقيددر (رنج رانك فتحى وسكون نونله درمحنت والم ديمكدر (محصول بيت) اكر سكا خلقدن ضرر وزيان ايريشورسه انجنمه و يا اكر سكا ضرر ايريشورسه خلقدن انجنمه زيرا خلقدن كيمسه يه نه راحت ايريشور ونه زحمت ومشقت بلكه هپ خدادندر نته كه بيت ثانى ده بيورر ✻ ازخدادان خلاف دشمن ودوست ✻ كه دل هردود رتصرف اوست ✻ دان فعل امر مفرد مخاطبدر دانيدندن دانستن دن دكل بيل واكله ديمكدر (خلاف دشمن مصدرك فاعلنه اضافتيدر (دوست دشمنه معطوفدر (خلاف مفاعله بابندن مصدر ثانى در دوستك ودشمنك سنكله مخالفتى زيرا بعض امور ده كشينك دوستيده كندى يه مخالفت ايدر يا خود معنى بويله اوله دوست ودشمن سنك خصوصكده متخالف اولدقلرينى يعنى دوست صداقت ودشمن عداوت اوزره اولدقلرينى خدادن بيل زيد وعمرودن بيلمه (كه حرف تعليل (دل هردو لاميه در ياء بطنيله (تصرف اوست مصدرك فاعلنه اضافتيدر (محصول بيت) دوستك ودشمنك مخالفتنى خدادن بيل يعنى سكا دوستى محب صادق ودشمنى عدو مخالف ايلين خدادر (زيرا ايكيسنك بيله كوكللرى خدانك حكمنده وتصرفنده در يعنى جميع امور ظاهرا و باطنا خدانك النده در ديلديكى كبى تصرف ايدر لكن كسبك تأثيرينى بحسب الشرع الشريف اونتمه تا كه جبريه ورطه سندن خلاص اوله سن زيرا جبر محض مذمومدر قال تعالى لها ما كسبت وعليها ما اكتسبت ✻ كرچه تير از كمان همى كذرد ✻ از كماندار بيند اهل خرد ✻ همى ها حرف تأكيد (مى كذرد فعل مضارع مفرد غائب بونده چقار كيدر ديمكدر (كماندار وصف تركيبيدر ياى طوتيجى ديمكدر امامراد تيراندازدر (بيند فعل مضارع مفرد غائب كورر ديمكدر بينيدندن (اهل خرد لاميه در (محصول بيت) اكرچه ظاهرا اوق يايدن چقار كيدر اهل عقل و بينش انى كماندار وتيراندازدن بيلور يعنى ظاهرا يايدن چقار اما حقيقتده تيرى آتان تيراندازدر وكمان اراده بر واسطه وآلتدر انجق افعال عبادده بويله در ظاهرا هر فعل زيد وعمرودن صادر اولور اما اول فعلى انلردن اصدار ايدن خالق اشيادر كه افعال عبادى خلق ايدن اولدر وزيد وعمرو اراده آلت ملاحظه در انجق ✻ حكايت ✻ يكى از ملوك عرب متعلقان ديوان را فرمود كه مرسوم فلان را چندان كه هست مضاعف كنيد كه ملازم دركاهست ومترصد فرمان وساير خدمتكاران بلهو ولعب مشغولند ودر اداى خدمت متهاون صاحب دلى بشنيد وكفت علو درجات بندكان

رد شعى

خواجه نشئت نه هوا ونه كمان ونه كمانكش انجق ✻ ايردرن مرزانه تيرى نداى ياحق

بدرگاه حق جل وعلا همین مثال دارد ☼ متعلقان دیوان اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (را
ادات مفعول (كه حرف بیان (مرسوم بونده وظیفه دیمكدر (فلان الفاظ كنایه‌دندر فلان
بنده دیمكدر (مضاعف اسم مفعولدر مفاعله بابندن ایكی اول قدر دیمكدر (كه حرف تعلیل
(ملازم درگاه اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (مترصد فرمانده بویله در (سائر خدمتكاران
سائر بونده باقی دیمكدر (لهو لامك فتحیله وسكون هاایله او یون معناسنه‌در (لعب لامك فتحی
وعینك كسریله مرادف لهودر (ادای خدمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر خدمتی ادا ایلمه
دیمكدر (متهاون اسم فاعلدر سست معناسنه (درجات درجه‌نك جمعیدر یوكسك یره چیقاجق
بصمقلره دیرلر نتكه الحق یره اینجك درکات دیرلر دركه‌نك جمعیدر(بندكانه اضافتی لامیه‌در فلان
(محصول تركیب) عرب پادشاهلرندن بریسی دیوانه متعلق اولان اركان واعیانه امر ایلدیكه
قوللك وظیفه‌سنی نقدر ایسه براول قدردخی زیاده ایلك زیرا دائما آستانه‌مزه ملازمت وخدمت
دیوانمزه مداومت ومواظبت ایلر وهرنه یوزدنكه امریمز وارد اولورسه احسن وجهله یرینه
كتوروب اداء خدمت ایلمكه ناظر وحاضر ومترقبدر وباقی خدمتكارلر لهو ولعبه وهواء
نفسلرینه مشغوللردر واداء خدمته كاهل وسست یعنی تهاون وتكاسل اوزره‌درلر اهل دل
اولیادن بریسی پادشاهك بو كلامنی استماع ایدوب دیدی الله تعالی قوللرینك دركاه حقده
علو درجاتی ورفعت مقاماتی بوكا ماننددر یعنی عبادت وطاعته ملازم اولنلرك مراتبی رفیع
و پایه‌لری منیعدر واهمال وتقصیر اوزره اولنلرك ایشلری خدانك لطفنه قالمشدر (فیغفر
لمن یشاء ویعذب من یشاء والله علی كل شیءٍ قدیر ☼ نظم ☼ دو بامداد اگر آید كسی بخدمت شاه ☼
سوم هر آینه در وی كند بلطف نگاه ☼ بامداد ارته‌دیمكده یعنی ایكی صباح (كسی یا حرف وحدت
(با حرف صله (خدمت شاه اضافتی لامیه‌در (سوم سینك كسری وواوك ضمیله اوچنجی دیمكدر
نتكه بابلرده بیان اولدی ایدی (هرآینه البته دیمكده برلفظدر (در حرف صله در بامعناسنه‌در
(وی ضمیر غائب كسی یه راجعدر (كندك فاعلی تحتنده شاهه راجع ضمیردر (با حرف مصاحبت
(لطف مصدردر ملایمت معناسنه نگاه نظر دیمكدر (كندك مفعول صریحی (در وی وبلطف
غیرصریحلری (محصول بیت) ایكی صباح اگر بركیمسه پادشاه خدمتنه كاسه ومرتبهٔ ملازمت
ومداومتده بولنسه اوچنجی صباح اول كیمسه‌یه بهرحال لطف وشفقتله نظر والتفات ایلر
☼ امید هست پرستندگان مخلص را ☼ كه نا امید نگردند ز آستان اله ☼ امید مبتدا (هست
خبر(پرستنده اسم فاعل در عابد معناسنه وكاف عجم هاء رسمیدن بدلدر والف ونون ادات جمع
مخلصه اضافتی بیانیه‌در (را ادات تخصیص (مصراع اول مصراع ثانی‌یه مرهوندر(كه
حرف بیان (نا امید مأیوس مبتدا (نگردند خبری فعل نفی استقبال جمع غائب لفظ مشتركدر
اولمامق ودونمامك بیننده (گردیدندن مشتق كاف عجمیله (زاء مفرده ازدن مخففدر نگردنده
متعلق (آستان اله لامیه (محصول بیت) خالص ومخلص عابد وزاهدلرك امیدی واردر یامعنی
بویله اوله (خالص ومخلص عابدلر ایچون امید واردر یعنی امیددر كه دركاه كبریادن محروم ونا امید
وخائب وخاسر اولمیه‌لر ویارجوع وعودت ایلمیه‌لر بلكه نظر عنایت حقه مظهر دوشوب منظور
خدا اوله‌لر حاصلی دنیا پادشاهلرینه ملازمت ایدنلر احسانلرینه امید وار اولنجه پس جناب
حقه خلوص طویت ایله عبادت وطاعت ایدنلر امید وار اولملری اولی واحرادر بو ایكی بیتی رباعی
دیو یازانلر اسلوب شعردن عجب بی بهره ایمشلر (ونگردندی عودت ورجوعه تخصیص ایدنلر
تقصیر ایلمشلر ☼ مثنوی ☼ مهتری در قبول فرمانست ☼ ترك فرمان دلیل حرمانست ☼ مهتر
مه اولوبه دیرلر (وتر ادات تفضیل اولوق دیمكدر یا حرف مصدر (قبول فرمان مصدرك مفعولنه

زدشراح جمیعا
ردسروری وشمعی وكافی

اضافتیدر (ترك فرمان بنه مصدرك مفعولنه اضافتیدر (دلیل حرمان اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر (مهتری مبتدا ومابعدی خبری (وترك فرمان مبتدا (ودلیل حرمان خبری
(محصول بیت) اواواق ودوات وسعادت بو یرق قبول ایلمه‌ده‌در یعنی امره امتثال ایدوب
عبودیت شرطنی برینه کتورمکده‌در اما بو یرلیغی ترك ایلمك یعنی امره اطاعت ایلیوب ترك فرمان
دلیل حرمان ونشان خسران وسبب خذلاندر ❊ هر که سیمای راستان دارد ❊ سرخدمت
بر آستان دارد ❊ هر که هر کس که تقدیرنده (سیماسینك کسریله علامت ونشان معناسنه‌در
راستانه اضافتی لامیه‌در طوغریلر سیماسی دیمکدر (دارد طوتار وارلقدن کنایه‌در (نتکیه
مکرر بیان اولندی (سرخدمت بیانیه‌در (برحرف استعلا (آستان وآستانه اشك دیمکدر
(محصول بیت) هر کیمسه‌نك که مستقیم وسعادتلیلرك نشانی اوله یعنی دائما استقامت طریقی اوزره اوله
حاصلی دولتلی باشی اولان کیمسه سرخدمتی افندیسنك آستانی اوزره اولور (طوتار دیمکدن
مراد افندیسنك خدمتنده اولور واندن آیرلماز دیمکدر ❊ حکایت ❊ ظالمی را حکایت کنند که
هیزم درویشان خریدی بحیف وتوانکرانرا دادی بطرح صاحب دلی و بکذشت وکفت ❊ ظالمی
یاحرف وحدت (را ادات مفعول (که حرف بیان هیزم هانك کسریله وزانك ضمیله (وهیمه هانك
کسری ویمك فتحیله اودونه دیرلر عربجه حطب دیرلر درویشانه اضافت لامیه‌در (خریدی
یاحرف حکایه صاتون الوردی دیمکدر (هیزم مفعول صریحی (و بحیف غیرصریحی (حیف بونده
ظلم معناسنه‌در (توانکر بونده کوجلی دیمکدر یعنی غنی والف ونون ادات جمع (را ادات مفعول
دادی‌نك مقدم مفعول صریحی (بطرح غیرصریحی (دادینك یاسی حرف حکایه‌در
(وطرحدن مراد صالغوندر (بروبرا وتقدیرنده در (محصول ترکیب) برظالمی حکایت ایدرلر که
فقرانك اودننی زورایله اوجوز بهاایله صاتون آلوردی واغنیایه جبرایله صالغین طریقیله صتاردی
(حاصلی فقرایه واغنیایه ظلم ایدردی (زیرا انلردن اوجوز الوردی و بونلره بهالی صتاردی
برصاحب دل برکون یانندن کچدی ودیدی ❊ بیت ❊ ماری تو که هر کرابینی بزنی ❊ یا بوم که
هرکجانشینی بکنی ❊ ماری تواخباره وانشایه ۳ محملی وار پس برینه قصر ایدنلر تقصیر ایلمشلر
(ماری یاسی ضمیرخطابدر حرف وحدت دیین اصابت ایلمامش (که حرف تعلیل ویاحرف بیان
(هر کراهر کیمی دیمکدر (بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر (بینیدندن کوررسین دیمکدر
(بزنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر زنیدندن اوررسین دیمکدر (یاحرف عطفدر اومعناسنه (بوم
بایقوش دیدکاری طیردر (تقدیری یابومی (تو که بنه سابق کبیدر (هرکجاهرقنده دیمکدر (نشینی
فعل مضارع مخاطبدر نشینیدندن اوتورسین دیمکدر (بکنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر کنیدندن
که مشترکدر قازمق وقوپرمق و یولمق بیننده بونده تخریبدن کنایه‌در حاصلی کاف عربك
فتحیله ونونك کسریله کنیدندن مشتقدر دینلراحوال اشتقاقدن آکاه دکل ایمشلر (محصول بیت)
سن یلان سین ویاسن یلانمی سین که هر کیمی که کوررسین صوقرسین ویابایقوش سین
ویابایقوش میسین که هرنه یرده اوتورسین یعنی هر قنده که قونارسین خراب ایدرسین ایکی
مصراعك تقدیرنده ادات تشبیه ایراد ایدن بی‌وجه ایلمش ❊ قطعه ❊ زورت اریش میرود باماه
باخداوند غیب‌دان نرود ❊ زور زانك ضمیله قوت معناسنه‌در وتاضمیرخطاب (پیش باء عربك
کسریله ارتق دیمکدر زیاده معناسنه (می رود فعل مضارع مفرد غائب لفظ مشترکدر کیتمك
وواقع اولمق بیننده (باحرف صله (مانز دیمکدر نحن معناسنه (بایینه حرف صله‌در (خداوند
غیب‌دان بیانیه‌در (غیب‌دان وصف ترکیبیدر عالم الغیب معناسنه (نرود فعل نفی استقبال مفرد
غائب کتمز وواقع اولماز دیمکدر راشتراك اوزره (محصول بیت) اکر زورك یعنی قوت

رد ابن سید علی وسروری و شمعی وکافی
۳ انشادن مراد استفهام انکاری درسعد

ردسروری
رد ابن سیدعلی وسروری وکافی
رد کافی

قاهره‌لریزه زیاده واقع اولوب تجاوز ایدرسه یعنی فرض وقیاس ایده‌لوم کیم امرك وحکمك وظلم
وحیفـك بزم اوسته‌زه وحقمزه نافذ وجاری یدر وبزده بالضروره تحمـل ایدوب دفع ومنعنه قادر
دكلوز لیكن عالم الغیب اولان خداونده امرك جاری وحكمك نافذ وجور وظلمك ساری وتجاوز
دكلدر البته غیرت حق بوظلمه وبوتعدی یه تحمل ایلمز بركون سنی اخذ ایدر ❊ زور مندی مكن
بر اهل زمین ❊ تا دعایی بر آسمان نرود ❊ زور مند مند ادات نسبتدر زورلی دیمكدر (ویا
حرف مصدر (مكن فعل نهی مفرد مخاطب ایله دیمكدر (بر حرف صله (اهل زمین لامیه تا حرف
تعلیل (دعایی یا حرف تنكیر وابهام (بر حرف صله (آسمان سینك سكونیله فلك معناسنه‌در
(نرود كتمیه وواقع اولمیه دیمكدر (محصول بیت) اهل زمینه یعنی یر یوزنده اولانلره قوت قاهره
اظهار ایدوب ظالملق وجفاكارلق ایلمه تا كیم آسمانه دعا كتمیه یعنی كیمسه سكا بد دعا ایلمیه زیرا
مظلومك بد دعاسی ظالمه البته تأثیر ایدر (دعایی یاسی حرف وحدت طوتنلر لذت معنادن آكاه
دكلر ایمش ❊ ظالم ازین سخن برنجید وروی ازودرهم كشید وبروالتفاتی نكرد اخذته العزة رد سروری وشمعی وكافی
بالاثم ❊ ازین سخندن مراد ابیات مذكوره‌در (بر حرف صله (واو ضمیری صاحب دله راجعدر
(التفاتی یا حرف تنكیر (اخذته فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه وضمیر غائب مفعول صریحی (اخنس بن
شریق نام منافقه راجعدر (والعزة لفظا مرفوع فاعلیدر اخذتك (با علی معناسنه حرفدر (اثم
كسر همزه وسكون ثای مثلث ایله كناه معناسنه‌در بونده اخذته جملتـه معناسنه‌در (عزت
تكبر وغیرت جاهلیه معناسنه‌در مذكور اخنس منافقیندن بردلی طاتلی شخص ایدی هر باركه
حضرت محمد علیه والسلامه ملاقی اولسه مسلمانم وسنی سورم دیو دعوی ایدردی لیكن بر موذی
منافق ایدی چوق فسادلر ایدردی حتی بعض مسلمینك اكینن یقاردی وچوق زیانلر ایدردی
پس اللهدن قورق بویله ایلمه دینلدكده غرور وتكبر آنی كناه اوزره طوتردی یعنی عناد افسادی
ارتق ایدردی آیت كریمه‌نك حقیقتله فحواسنه مطلع اولمق استین تفسیرلره مراجعت ایلسون
حق تعالینك عزتی انی طوتدی كناهی سببیله دیبن عندی سـو یلیوب خطا ایلمش قـد بر رد كافی
(محصول تركیب) صاحب دلك مذكور كلماتندن ظالم بیحضور اولدی واندن اعراض كوستروب
یوزین بورتاردی یعنی عبوس الوجـه اولدی وا كا هیچ التفات ایلمدی زیاده تكبر وغرورندن
❊ تاشبی كه آتش ازمطبخ درانبار هیزمش افتاد وسائر املاكش بسوخت واز بستر نرم برخاكستر
كرمش نشاند ❊ تا انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه (شبی یا حرف وحدت (آتش مبتدا
(مطبخ اسم مكاندر فتح بابندن یمك بشوره‌جك یر دیمكدر (در حرف صله با مع معناسنه انبار
معروف هیزمه اضافتی لامیه‌در (شین ظالمه راجعدر (سائر بونده جمع معناسنه باقی معناسنده‌ده
تحملی وار (املاكه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر املاك ملكك جمعیدر میمك كسری
ولامك سكونیله (یا حرف تأكید (وسوخت فعل ماضی مفرد غائب لازمله متعدی بیننده مشتركدر
بونده ایكیسنه ده تحمل وار لیكن افتاده ونشانده نسبت متعدی اولور فتأمل (بستر یای تجمك
كسری وسكون سینله دوشـك دیمكدر (نرمه اضافتی بیانیه‌در (خاكستر كاف عربك كسریله
وسكون سینله كول در عربجه رماد دیرلر رانك فتحیله (كرمه اضافتی بیانیه‌در (وشین بنه ظالمه رد شمعی
راجعدر (نشاند فعل ماضی مفرد غائب اوچ فعلك فاعلاری تحتنده مستكن ظالمه راجعدر
(محصول تركیب) ظالم مذكور خلقله بومعامله یی ایدردی بركیجه یه‌دك كه مطبخندن آتش اودن
انبارینه دوشدی وجمیع املاكنی ویا اودندن غیری املاكنی بله یاقدی ویاندردی دخی یومشق
دوشـكدن انی اسیجق كوله اوتورتدی یعنی عزتدن وحضوردن ذات وهوانه دوشدی حاصلی
اسباب واملاك یانغله خوار وحقیر اولدی سائری بونده بقیه معناسنه اخذایلین سروری یه تقلید

ایلمش لیكن فیه مافیه ✻ اتفاقا همان صاحب دل بروبگذشت شنیدمش كه بایاران همی گفت ندانم كه
این آتش ازكجادر سرای من افتاد گفت ازدود دل درویشان ✻ بو كتابده هر یرده كه صاحب دل
عبارتی مذكوردر حضرت شیخ كندی مراددر دیرلر والعلم عندالله تعالی (محصول تركیب) اتفاقا
همان مذكور صاحب دل ظالمك یانندن كچدی یعنی اولدیغی یره اوغرادی ایشتدی كه ظالم
یارانـنه سو یلردی بلمزمكه بو آتش بنم سرایمه قندن دوشدی و بومصیبت بكا نره‌دن كلـدی
مذكور صاحب دل اول حریفه دیدی بو آتش سنك سرایكه فقرانك دود دلندن دوشدی یعنی
فقرایه ایلدیكك ظلم وجفا سببیله بومصیبتـه اوغرادك وانلرك بد دعاسی و آه سوزناكی ایله
خانمانك یانوب بی نام ونشان اولدی (ناشی بونده واقع اولان بگذشته مربوط ومتعلقدر دیین وهم
ایلمش فتأمل ✻ قطعه ✻ حذر كن زدود درونهای ریش ✻ كه ریش درون عاقبت سر كند ✻
(حذر كن حانك وذالك فتحه‌لر یله صاقن دیمكدر (دود درونها اضافتی لامیه درو ریشه
اضافت بیانیه‌در بونده ریش یاره‌لی دیمكدر مجروح معناسنه (كه حرف تعلیل (ریش
رد كافی
درون لامیه در درون‌دن بونده قلب مراددر یاره‌لی یورك ومجروح دل دیمكـدر (سر كند باش
ایلر یعنی اوج ویرر حاصلی تأثیر ایدر (محصول بیت) مجروح كوكللرك توتـندن حذر ایله
یعنی شكسته خاطرلر آهندن و بد دعاسندن احتراز ایله حاصلی كیمسـه‌نك بد دعاسین المه زیرا
عاقبت ریش دل اوج ویرر یعنی سنده اثرین اظهار ایدر حاصلی سنی مجروح وپریشان ایدر
(درونهای ریشك تقدیری ریش درونهادر دیین تقدیره خلل ویرمش (درونهای ریش
وصف تركیبیـدر دیین تركیب اضافیله وصف تركیبی یی خوب فرق ایدرمش (بعض شراح
بعضنك كلامنی نقل ایلدكـدنصكره بوتكلفاتی ارتكاب اصل معنایه عدم اطلاعدن ناشیدر
دیمش قیاس بوتكلفاته دیمك ایدی نتكه جوهری ارتكاب الذنوب اتیانهـا یورمش (ذنوبه
رد ابن سید علی
كلك دیمكدر ذنوبی كلك دیمك دكلدر فتـدبر (بعض شراح سر كندك معناسنی ریش درون
رد سروری
عاقبت او كلور وانك اوكامی موذینـك هلاك اولماسـیله اولور دیمش یرامز توجیه دكل اما
رد كافی
استعمالرینه مطابق اولسه ✻ بهم برمكن تاتوانی دلی ✻ كه آهی جهانی بهم بركند ✻ بهم برمكن
رد ابن سید علی
قرش مورش ایلمـه دیمكدر یعنی بیحضور و پریشان ایله (دلی یاحرف وحدت (كه حرف تعلیل
(آهی یاحرف وحدت وجهانی یاحرف تنكیر (بهم بركند قرش مورش ایدر یعنی زیرو زبر ایدر
(محصول بیت) مادامكه قادرسین بر كوكلی پریشان و بی حضور ورنجیده ایلمه یعنی كوكل یقمه زیرا
مظلومك برآهی جهانی بری برینه اورر یعنی عالمی خراب ایدر ✻ حكمت ✻ برتاج كیخسرو نوشته
بود ✻ كیخسرو سیاوشك اوغلیدر وسیاوش افراسیاب اوغلیدر تفصیلی شاهنامه‌لرده مسطور
ومذكوردر (نوشته بود یازلمش ایدی یازیلن بوقطعه‌در ✻ قطعه ✻ چه سالهای فراوان وعمرهای
درازه ✻ كه خلق برسرما برزمین بخواهد رفت ✻ چه بو بونك كبی یرلرده مبالغه افاده ایدر نتكه خواجه
رد ابن سید علی وسروری
حافظ (چه خون افتـاد در دلها) بیورمش یعنی مبالغه خون دیمـكدر (سالهای فراوان
بیانیه‌در فراوان چوق دیمكدر (عمرهای درازده بویله در (عمر بونك كبی یرلرده زمان ومدت
معناسنه تضمین قلنور (كه حرف بیان (خلق مبتدا (بر حرف استعلا (سرما لامیه (بر حرف
استعلا زمین یردر ارض معناسنه (بخواهد فعل مضارع مفرد غائب (رفت بونده رفتن معناسنه
زیرا مضارعه مقارندر (برسرما و برزمین بخواهد رفته متعلقدر وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر
(محصول بیت) نه چوق ییللر ونه اوزون مدتلر وزمانلر كه خلق عالم بریوزنده بزم باشمز اوزره
كچوب كتسه‌لر كرك یعنی بز اولوب ومقبره‌مزی باصوب چیكنه سلر كرك (بونده چه چندان
معناسنه‌در دینلر فارسی یی چندان بیلمزلر ایمش ✻ چنان كه دست بدست آمدست ملك بما ✻

بدستهاى دكر همچنين بخواهد رفت ❊ چنان آنجلين ديمكدر (كه حرف بيان (دست بدست الدن اله ديمكدر عربجه يدا بيد ديمكدر (آمدست اصلنده آمده است ايدى حذف وايصال اله آمدست اولدى ضرورت وزن ايچون (ملك ميمك ضميله مملكت وسلطنت معناسنه در (بما با حرف صله (ملك آمده استك فاعلى در وبما مفعولى (بدستهاى باحرف صله ودستهاى ديكر بيانيه و يا لاميه ايكى اعتبار ايله غيرى اللره و ياغيرينك اللرينه (همچنين بونجلين ديمكدر (بخواهد رفت ينه رفتن ديمكدر (محصول بيت) مملكت وسلطنت نيجه كه الدن اله بزه كلديسه يعنى ملوك سالفه وسلاطين ماضيه دن نيجه كه سلطنت بزه انتقال ايدوب كلشدر غيريلرك اللرينه بونجلين كنسه كرك يعنى دولتلر كيسه يه باقى دكل والا بو زمان پادشاهلرى دولت وسلطنتى قنده بولورلردى مقصود بو قطعه دن بودر كه عالمك سرعتله فناسنى وعدم بقاسنى ملاحظه ايدنلر جور وظلمه راغب ودنيانك مال وملكنه طالب اولماز ❊ حكايت ❊ يكى درصنعت كشتى بسرآمده بود سيصد وشصت بندفاخر درين علم دانستى وهرروز بنوعى كشتى كرفتى ❊ صنعت كشتى بيانيه كشتى باء اصليه ايله كورش معناسنه در (بسر آمده حده وغايته كلش يعنى سرآمد و بى نظير اولمش ايدى (سيصد اوچيوز ديمكدر (واو حرف عطف (شصت التمش ديمكدر سينله ده اقتدر (بند فاخر بيانيه بندباء عربك فتحيله اول صنعتك هر براو يونه بند ديرلر فاخردن مراد معتبر ومقبول ديمكدر (درين علم يعنى درين صنعت ديمكدر (دانستى حكايت حال ماضيدر بيلوردى ديمكدر (باحرف مصاحبت (نوعى ياحرف وحدت (كشتى كورش (كرفتى ياحرف حكايه طوتردى ديمكدر (محصول تركيب) بريسى كورش صنعتنده حد وغايتده ابرشمش ايدى يعنى اول فنده ماهر وسرآمد و بى نظير اولمش ايدى اوچيوز التمش مقبول ومعتبر اويون بيلور ايدى بو صنعتدن وهر كون بردر او يون ايله كورش طوتر ايدى حاصلى برسنه ده هر كون كورش طوتسه بر كون كوستردیكى فنى بركون دخى كوسترمكه قادر ايدى وهر كورش طوتديغنده برغيرى هنرعرض ايلمكه مالك ايدى ديمكدر ❊ مكر كوشهٔ خاطرش باجمال يكى از شاكردان ميلى داشت سيصد و پنجاه ونه بندش در آموخت مكر يك بند كه در تعليم آن دفع انداختى ❊ مكر بونك كبى يرلرده كانه واتفاق معناسنه در (كوشه لغتده بوجاقدر اما بونك كبى يرلرده همتان خاطر كندى مراد در اضافت بيانيه طريقيله (باحرف صله (جمال يكى لاميه (از حرف بيان (شاكرد معروف (والف ونون ادات جمعدر (ميلى يا حرف تنكير (داشت طوتدى يعنى ايلدى (پنجاه باء عجمك فتحيله وسكون نونله اللى ديمكدر (نه نونك ضمى وهاء اصليه ايله طقوز ديمكدر حاصلى اللى طقوز ديمكدر (بندش ضمير شاكرده راجعدر (در حرف تأكيد (آموخت فعل ماضى مفرد غائب لازمله متعدى بينده مشتركدر بونده متعدى واقعدر فاعلى تحتنده استاده راجع ضميردر ومفعولى سيصد معطوفاتيله (وبند تميز عدد در (مكر ادات استثنا (يك بند مستثنا (كه حرف رابط صفت (درحرف ظرف (تعليم آن مصدرك مفعولنه اضافتيدر (دفع مصدردر كيدرمك معناسنه (انداختى انداخت لغتده اتدى ديمكدر اما بونك كبى يرلرده ايلك معناسنه تضمين اولنمشدر (ياحرف حكايه در بعض نسخه ده تهاون كردى واقعدر يعنى اهمال ايدوب تكاسل ايدردى ديمكدر (محصول تركيب) اتفاق مذكور كشتى كيرك خاطرى كوشه سى شاكردلرندن برينك جمالنه ميل طوتدى يعنى مائل اولدى حاصلى محبت ايلدى واكا همتى وتعليم وتربيتى غيريلردن زياده اولدى اوچيوز اللى طقوز بندى بو فندن اكا تعليم ايلدى حاصلى بيلديكى فنوندن برينى اوكرتمدى غيريلرينى جميعا اوكرتدى يعنى بر بندك تعليمنده اهمال كوستروب انى تعليمده دفع ايدردى واوكرتمزدى حاصلى بر اويونى

اوكرتمدہ تعلل وبهانه كوستردی زیرا بیلوردی باشنه كله جكنی (آموخت یرینه آموزانید یازوب
آموزانیدن متعدید ر دیوب اما آموز ید آموز یدندن لازمدر آموختن كبی دیندلره دانستن لغتی
اوكرتمليدر كه غلط سویلیه لر ☼ پسر در صنعت وقوت بسر آمد وكسی را با او امكان مقاومت
نبودی تا بحدی كه پیش سلطان كفت استاد را فضیلتی كه برمنست از روی بزركی وحق
تربیتست والا بقوت از و كمتر نیستم و بصنعت با او برابرم ☼ پسردن مراد مذكور شاكرد در
(بسر آمد حده وغایتـه كلدی یعنی صنعتـده وقوتده كماله ایریشوب سر آمد اقران اولدی
(كسی یا حرف وحدت (را ادات تخصیص (با حرف مصاحبت (او ضمیری پسره راجعدر
(امكان مقاومت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (مقاومت بونده قارشو قومقدر یعنی بوقده
بو كا كیمسه قارشو قویوب طورشه مزدی (تا انتهاء غایت ایچوندر (بحدی با حرف صله (یا حرف
وحدت (كه حرف بیان (پیش سلطان لامیه (كفت پسر دیدی (استاد را را حرف
تخصیص (فضیلت زیاده لك (یا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (روی بزركی
لامیه در (حق تربیت بیله بو یله در (و الا ادات استثنا (بقوت با حرف ظرف یا حرف
مصاحبت (از و استاد دن (كمتر اكسكرك واز رق (بصنعت بقوت كبیدر (با حرف مصاحبت
(او استاده راجعدر (محصول تركیب) پسر صنعت وقوتده حد وغایته ایرشدی یعنی فننده
وزورده كامل وسرآمد اولدی وهیچ بركیمسه نك انكله مقابله وقارشو قومغه امكان ومجالی
یوغیدی حاصلی فایق الاقران وغالب الامثال اولدی برحده دك كه بر كون پادشاه اوكنده
دعوای مرد تفرد فی الفن ایدوب دیدی استادمك بنم اوزریمه فضیلتی ورجحانی ومزیتی
اولواق یوزندن واستادم اولوب بكا فن كشتی یی تعلیم ایلدیكی جهتندر حاصلی اوستمده
حق تعلیمی اولدیغندندر والا قوتده اندن اكسك دكلم وصنعتده انكله برابرم یعنی بوفنده هرنكه
اول بیلور ایسه بنده بیلورم وانكله طوتشمغه قادرم ☼ ملك را این ترك ادب ازوی پسندیده
نیامد بفرمود تا مصارعت كنند مقامی متسع معین كردند اركان دولت واعیان حضرت حاضر
شدند پسر چون پیل مست در آمد بصدمتی كه اكر كوه آهنین بودی ازجای بركندی
استاد دانست كه جوان از و بقوت برترست بدان بند غریب كه ازوی نهان داشته بود با وی
در آویخت جوان دفع آن ندانست استاد بدودست اززمین برداشت و بربالای سر برد و بر زمین
زد غریواز خلق برخاست ☼ ملك را را ادات صله (ترك ادب مصدرك مفعولنه اضافتیدر (از وی
یعنی پسردن (پسندیده مقبول (تا حرف تعلیل (مصارعت مفاعله بابندن مصدر در كورشمك
معناسنه (مقامی یا حرف وحدت (متسع اسم فاعلدر افتعال بابندن واسع دیمكدر یعنی بركنكش یر
(معین بونده مصدر میدر تعیین معناسنه (چون ادات تشبیه (پیل مست بیانیه (با حرف
مصاحبت (صدمت لغتده كوده ایله وجسد ایله برنسنه یه طوقنمقدر اما بونده هیبت وجلادت
وعظمت مراد در (یا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (كوه آهنین بیانیه در (آهن
دموز (یا حرف نسبت (ونون حرف تأكید دموره منسوب یعنی دموردن طاغ (بركندی
(بر حرف تأكید (وكندی كاف عربك فتحیله ویاء حكایه ایله قوپاردی دیمكدر (بند غریب
بیانیه (كه حرف رابط صفت (نهان كزلی دیمكدر (با حرف صله (وی پسره راجعدر
آو یخت یاپشدی دیمكدر (نتكه غلام عجمی قصه سنده بدو دست درسكان كشتی دراویخت
دیدیكنده یاپشدی دیمكدر بونده ده اویله در (قیاس بدو دستش ایدی شین ضمیرله لكن
اكثر نسخ ضمیرسز واقعدر فتدبر (دفع آن مصدرك مفعولنه اضافتیدر (جوان مبتدأ (ندانست
خبری (دفع آن مفعولی (محصول تركیب) پادشاهه پسردن مذكور ترك ادب مقبول ومطبوع

زدا بن شید غلی وسروری وكافی

یعنی اختیار اولدیغی جهتندر

كلمدى حاصلى استادى حقنده مذكور مدعاسنى بكمدى پادشاه بيوردى كورشدلر يعنى امر ايلدى تا كيم استاد وشاكرد كورش طوتەلر بر بيوك ميدان و بر واسع مكان تعيين ايلديلر اركان دولت واعيان حضرت ملك حاضر اولوب كلديلر اوغلان مست فيل كبى ميدانه كيردى بر هيبت ومهابتله كه اكر دموردن طاغ اولسه يرندن قوپاررايدى استاد بلديكه جوان اندن قوتده اعلادر اول بند غريبله وفن عجيبله كه پسردن كزلردى يعنى اندن اول بندى نهان طوتار ايدى او غلانه اول بندله يا پشدى جوان اول بندى دفع ايلمكى بيلمدى ودفعةً مالك اولمدى استاد پسرى ايكى اليله يردن قالدردى و باشى اوزره يته ايلتدى و يره اوردى خلقدن غريو وفرياد وفغان قالقدى نتكه عادتدر ❊ ملك فرمود تا استاد را خلعت ونعمت دادند و پسررا زجر وملامت كرد كه با پرورندهٔ خويش دعوى مقاومت كردى و بسر نبردى كفت اى خداوند استاد بزور وقوت برمن دست نيافت بلكه درعلم كشتى دقيقهٔ مانده بود كه از من دريغ همى داشت امروز بدان دقيقه برمن دست يافت استاد كفت از بهر چنين روز نكه مى داشتم كه حكما كفته‌اند دوسترا چندان قوت مده كه اكر دشمنى كند بتواند ❊ زجر بونده قاقيمق وآزارلمق معناسنه‌در (باحرف مصاحبت (پرورنده اسم فاعلدر مربى معناسنه (خويشه اضافت لاميه‌در (دعوىٔ مقاومت مصدرك مفعولنه اضافتيدر (بسر نبردى باشه ايلتمدك (برمن دست نيافت بنم اوزريمه غالب اولدى ديمكدر (دقيقه‌دن مراد براو يون و بر بنددر (دريغ همى داشت اسر كردى وصاقلردى ديمكدر (ودسترا را اداتِ مفعول (چندان اولقدر ديمكدر (مدهك دوست مفعول اولى (وقوت مفعول ثانيسى (كه حرف بيان (دشمنى (يا حرف مصدر (تواند فعل مضارع مفرد غائب فاعلى تحتنده دوسته راجع ضميردر (محصول تركيب) پادشاه بيورديكه استاده خلعت ونعمت و يرديلر و پسرى زجر وملامت ايلديلر كه استادك وولى نعمتكله دعواى مقاومت ومقابله ايلدك و باشه چقره مدك وسوزيكى اثباته قادر اولمدك ديو پسر ديدى اى خداوند استادزوريله وقوتيله بكا غالب اولوب اوزريمه ال بولمادى بلكه علم كشتى‌ده بردقيقه قالش ايدى يعنى بو فنده براو يون قالمش ايديكه هميشه انى بندن دريغ طوتردى بوكون اول دقيقه ايله بكا غالب اولدى وظفر بولدى استاد ديدى اول دقيقه‌يى بو نجلين بر كون ايچون صاقلردمكه حكما وعقلا ديمشلردر كه دوستكه اولقدر قوت وقدرت و يرمه كه اكر دشمنلك ايلملى اولوب كفران نعمت مسلكنه سالك اولورسه سكا ظفر بولمغه قادر اوله ميه يعنى عداوته فرصت بوله‌ميه عداوت قصد ايدرسه ❊ نشنيدهٔ كه چه كفت آن كه از پروردهٔ خود جفا ديد ❊ تتمهٔ قول استاد دريركه ايشتمامش ميسنكه نه‌ديدى اول كه كندى بسلەسندن جفا وجور كوردى (يعنى بسلەسندن انجين نه‌ديديكنى ايشتمدكمى (يعنى بوقطعه نك فحواسنى ايشتمدكمى ❊ قطعه ❊ يا وفا نبود درعالم ❊ يا مكر كس درين زمانه نكرد ❊ يابونده ابتداء كلامده واقع اولان اما معناسنه در (خودواورسيله اسميله ادات تأكيد بينده مشتركدر (بونده اداتدر اكرچه تكلفله كندى معناسنه اسم اولمقده قابلدر (نبود اولمدى و يوقدر معناسنه در (يا حرف عطف (مكر كانه معناسنه وادات تأكيدده اولمق جائز واستثنا ايچون الا معناسنه اولمقده جائز (كس مبتدا (نكرد فعل نفى ماضى مفرد غائب خبر مبتدا (درين زمانه ظرف زمان (محصول بيت) يا عالمده هركز وفا يوقدر يعنى دنياده وفا وحقيقت ديدكلرى هيچ يوقدر وهركز اولمامش حاصلى برفردن وفا وحقيقت وجوده كلمامش ياخود زمان سابقده ساده دللك و بونلك زماننده وار ايمش اما بوزمانده هيچ بركيمسه كيمسه‌يه اظهار وابراز ايلمدى (حاصلى مهر ووفا وحقيقت يادنياى دنى‌يه هركز كلمامش و يابرزمان وار ايمش اما بوزمانده عنقا وكيميا كبى موجود الاسم ومعدوم الجسمدر ❊ كس نياموخت

علم تیر ازمن ٭ که مرا عاقبت نشانه نکرد ٭ کس مبتدا (نیاموخت فعل نفی ماضی (علم تیر لامیه ومفعول صریح نیاموختدر (واز من غیرصریح وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (که حرف بیان فرابنی دیمکدر (نکردك مفعول اولی (نشانه مفعول ثانیسی (نکرد فعل نفی (محصول بیت) کیمسه بندن اوق علمنی اوکرنمدی یعنی تیراندازلق علمنی تعلم ایلمدی که عاقبت بنی نشان تیر ایلمدی یعنی هر کیمه کیم تیراندازلق فننی تعلیم ایلدمسه عاقبت بنی نشان تیر وهدف سهام ایلمك قصد ایلیه بلکه ایلدی قصه دن حصه یعنی هر کیمه کیم برلطف وکرم واحسان ایلدمسه اندن بکا اساءت وشر وضرر ایرشدی دیمکدر نتکه حضرت بیورمشدر (اتق شرمن احسنت الیه) بوندن کثیر الوقوع حدیث شریف اولمازفقدبر ٭حکایت٭ درویشی مجرد درکوشهٔ صحرایی نشسته بود پادشاهی بروبکذشت درویش ازانجا که فراغ ملك قناعتست سر برنیاورد والتفات نکرد وپادشاه ازانجا که سطوت سلطنت بهم برآمد وکفت این طائفهٔ خرقه پوشان برمثال حیوانند٭ درویشی یا حرف وحدت (مجرد اسم مفعولدر تفعیل بابندن (کوشهٔ صحرا لامیه در (یا حرف وحدت(پادشاهی یا حرف وحدت(ازانجا اول مقام ومرتبه دن دیمکدر (که حرف رابط صفت (فراغ ملك لامیه وقناعته اضافت بیانیه سر برنیاوردك مفعولی (والتفات نکردك مفعول صریحی وغیرصریحی محذوف با وتقدیرنده در (کمینه سابق کبیدر اسطوت سینك فتحی وطانك سکونیله قهر وغلبه معناسنه مصدردر نصر بابندن(سلطنته اضافتی لامیه در (طائفهٔ خرقه پوشان بیانیه (خرقه پوش وصف ترکیبی درخرقه کییجی معناسنه(یعنی عالی قفتان کییجی والف ونون ادات جمع(برمثال حیوانند اضافتی لامیه در (محصول ترکیب) بردرویش یعنی برسالك مجاهد برکوشهٔ صحراده خلقدن منقطع اولوب عزلت کزین وتنها نشین اولمش ایدی اتفاقا درویش اولدیغی مقامه برپادشاه اوغرادی اول کوشه ده درویشی کوردی مکردرویش عالم مراقبه یه وارمش ایمش پس درویش اول مقامدن که فراغ ملك قناعتدر یعنی ملك قناعت عالم وعالمیاندن فراغت بال ویردیکی جهتدن مراقبه دن باشین قالدرمدی و پادشاه وتوابعنه هیچ التفات ایلمدی وپادشاه اول مقام وجهتدن که سلطنت قهر وغلبه سیدر یعنی سلطنت قهروغلبه سی جهتدن حاصلی پادشاهلق قهارلق اولدیغی جهتدن منقبض وبیحضور اولدی یعنی رنجیدهٔ خاطر اولدی ودیدی یعنی یانده اولنلره سویلدی که بوخرقه پوشلر طائفه سی یعنی صوفیون طائفه سی وعباپوش زمره سی امثال حیواناتدر که مقادیر ناس بیلمزلر وشاه وکدایی برابر کوررلر ازانجایی ازان سبب معناسنه اخذ ایدنلر لغته واصطلاحه مخالف سویلمشلر (ازان مقام وازان جهت معناسی ازان سبب ظن ایلمشلر وسطوت سلطنتی قوت سلطنتله شرح ایلین ضعیف سویلمش ٭ وزیر کفت پادشاه روی زمین برتو کذر کرد چرا خدمت نکردی وشرط ادب بجای نیاوردی کفت بکو ملك راتوقع خدمت از کسی دار که توقع نعمت از تو دارد ودیکر بدان که ملوك از بهر پاس رعیتند نه رعایا از بهر طاعت ملوك ٭ مذکور پادشاه بویله دیجك وزیر کلدی درویش مجرده دیدی ای درویش پادشاه روی زمین اضافتلری لامیه لردر یریوزینك پادشاهی دیمکدر کذر اسم مصدردر کذریدندن اوغرامه معناسنه (کرد فعلیله اوغرادی دیمکدر (خدمت نکردی خدمتدن مراد بونده تعظیمدر نیچون تعظیم ایلمدك دیمکدر شرط ادب لامیه در(بجای باحرف صله (وجای محل معناسنه در (نیاوردی فعل ماضی نفی مفرد مخاطب کتورمدك دیمکدر (کفت درویش وزیره دیدی (بکوملك را راحرف مفعول ملکه سویله دیمکدر (توقع تفعل بابندن مصدردر امید معناسنه (خدمته اضافتی مصدرك مفعولنه در (کسی یاحرف وحدت (دارفعل امر مفرد مخاطبدر (داریدندن طوت دیمکدر (که حرف رابط صفت توقع نعمت

مذکور بیت برعربی بیتك ترجمه سیدر که اولی بودر (اعلمه الرمایة) ایکن عربی بیلین شرح ایلمینجه ذوق ایلمدیکی ایچون یازلمدی
منه

ردشعی ردکافی
ردشعی

توقع خدمت كبى در اعرابده دارد فعل مضارع مفرد غائب طوتر ديمكدر (واو حرف عطف
(ديكر دخى ديمكدر (بدان درويش وزيره خطاب ايدوب ديربيل واكله (كه حرف بيان (بهر ادات
تعليلدر لاجل معناسنه پاسه اضافتى لاميه‌در (پاس باء عجميله اسمدر حفظ معناسنه
پاسيدندن مشتق قورومق معناسنه رعيته اضافتى مصدرك مفعولنه‌در (ونون ودال ادات
جمعدر ملوك اعتباريله (نه حرف نفى (رعايارانك فتحيله رعيتك جمعيدر معلوم اوله كه ناقصدن
فعيلة وزنى اوزره كلن اسم فعالى وزنى اوزرينه جمع اولور (مثلا قضية وهدية وثنية جملرى
قضايا وهدايا وثنايا ۷ كلور فانك فتحه‌لريله فتدبر (طاعت ملوك مصدرك مفعولنه اضافتيدر

مطلب
۷ ثنايا اوك ديشلرينه ديرلر ايكى ديش الت چكه سندن و ايكى ديش اوست چكه سندن

(محصول تركيب) وزير پادشاهدن مذكور مصاحبتى ايشيدنجه ديدى اى درويش پريوزينك
پادشاهى سنك اوستكه اوغرادى نيچون تعظيم ايدوب خدمت ايلمدك وشرط ادبى يرينه
كتورمدك (درويش وزيره ديدى پادشاهه سويله ودى اى پادشاه خدمت اميدينى بركيمسه‌دن
طوتكه اول سندن نعمت اميدينى طوتار دخى اى وزير بيلكه پادشاهلر رعيتى حفظ وصيانت
ايچوندر رعايا سلاطينه خدمت ايچون دكلدر ❊ قطعه ❊ پادشاه پاسبان درويشست ❊ كرچه
نعمت بفر دولت اوست ❊ پادشاه مبتدا (پاسبان بان ادات فاعلدرجى معناسنه قوروجى
ديمكدر حافظ معناسنه (درويشه اضافتى اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر وخبر مبتدادر
(نعمت مبتدا (باحرف مصاحبت سببيتى متضمن (فر بونده قوت معناسنه‌در وتشديد ضرورت
وزن ايچوندر دولته اضافتى لاميه‌در (واوست لفظنده‌ده بويله‌در (بفر مابعديله خبر مبتدادر
(محصول بيت) پادشاه درويشك يعنى فقرا ورعايانك پاسبانيدر يعنى ظلمه نك شرندن حافظ
وحاميدر اكرچه نعمت وحضور فقرا ورعايا پادشاهك دولتى قوتيله‌در يعنى سايهٔ حمايتنده
آسوده حال ومرفه البال كچنورلر ❊ كوسفند از براى چوپان نيست ❊ بلكه چوپان براى
خدمت اوست ❊ كوسفند كاف عجمك ضمى وواو وسينك سكونى وفانك فتحيله قويونه ديرلر
عربجه غنم ديرلر غينك ونونك فتحه‌لريله فاريه بايله‌ده لغتدر (براى ياء اصليه ايله ادات
تعليل وتخصيصدر (چوپان جيم وباى عجميله معروف (كوسفند مبتدا (براى چوپان لاميه
(ونيست خبر مبتدادر (بل حرف اضراب (كه حرف بيان چوپان مبتدا (براى خدمت اوست
لاميه‌لر وخبر مبتدا (محصول بيت) بيت اولايى توضيح وتنوير ايدوب بيورر قويون چوبانه خدمت
ايچون دكلدر بلكه چوپان قويونه خدمت ايچوندر نهايتى سوديله ويا ياغيله منتفع اولور
يعنى انكله فائده لنور ❊ قطعهٔ اخرى ❊ يكى امروز كامران بينى ❊ دكر يا دل از مجاهده ريش ❊
يكى تقديرى يكى رادر (دكريا قرينه سيله بينينك مفعول اوليدر (امروز ظرف زمان كامران
وصف تركيبى در رانيدندن مراد سوريجى ديمكدر مفعول ثانيدر (بينى فعل مضارع مفرد
مخاطب كوررسين ديمكدر (دكرى ياحرف وحدت (را ادات مفعول برمقدر بينينك مفعول اولى
ودل مفعول ثانيسى (از مجاهده مفعول غير صريحى وريش صريحى (محصول بيت) دنياده
برشخصى بوكون كامران وكامين كوررسين (يعنى عيش وعشرت وذوق وصفاده برمراد
وخوش حال ومسرور ومرفه البال كوررسين وبرغيريسنى ويا غيريسنك يوركينى مجاهده
ودرد والمدن مجروح كوررسين (يعنى دنيانك حالى بويله‌در كيم كيمى نازونعمتده وكيمى
هوان وذلتده‌در ❊ روزكى چند باش تا بخورد ❊ خاك مغز سر خيال انديش ❊ روزكى كاف حرف
تصغير (ياحرف وحدت (چند نيچه ديمكدر (باش فعل امر مفرد مخاطب صبر ايله ديمكدر تاحرف
تعليل (ياحرف غايت (بخورد فعل مضارع مفرد غائب تا كيم ييه خاك فاعلى (مغز بينى وايلك
سره اضافتى لاميه‌در (وخيال انديشه لاميه ويا بيانيه ايكى اعتبار ايله (خيال انديش وصف تركيبيدر

در اندیشیدندن (محصول بیت) برنیچه کونجکز صبر ایله تا کیم طپراق خیال اندیشك باشنك بینی سنی یه‌ـه و یا خیال اندیش باشك بینی سنی یه یعنی بر قاچ کون چور یوب طپراق اولنجـه صبر ایله ❊ فرق شاهی و بندکی برخاست ❊ چون قضای نوشته آمدپیش ❊ فرق شاهی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (بندکی معطوفدر شاهی یه (برخاست قالقدی ورفع اولدی (چون ادات تعلیل (قضاحکم ازلی نوشته یه اضافتی بیانیه (پیش بونده اوك دیمکدر (محصول بیت) پادشاهلق و بنده‌لك فرقی قالقدی یعنی ارالرنده تمیز وتشخیص قالمدی چونکـه خدانك قضای نوشته‌سی اوکلرینه کلدی یعنی ایکیسنکـده موت مقدری کلـکله مابینلرنده تفاوت وتغایر قالمیوب برابر اولدیلر ❊ ارکسی خاك مرده بازکند ❊ نشناسد توانکر از درویش ❊ کسی یا حرف وحدت (خاك مرده لامیه در مجاز اخاك مرده دن مراد قبریدر (بازکند کافك فتحیله اولنجه قازه دیمکدر پس باز تأکید ایچون کلمش اولور (وکافك ضمیله اولنجه مجموع مرکب آچه دیمك اولور (نشناسد فعل نفی استقبال اکلامز وتشخیص ایلمز دیمکـدر (توانکر مفعول صریحی (واز درویش غـیر صریحی (محصول بیت) اکر برکیمسه مرده‌نك مقبره‌سنی آچسـه یعنی قازسه غنی یی فقیردن تشخیص وتمیز ایلمز یعنی طپراغـه کرد کدنصکره ایکیسنك اراسنی یعنی مابینـلرینی فارق اولان مقبره یا پسیله کفنلردر که پادشاهك و بعض اغنیانك مقبره سنی طاشله یا کیرمدله ویا کرپجله یا پرلر واوستنه اینچه کفنلر صررلر امابودر ویشك بوحاللری اولماز لکن جسدلری برابر اولور بعض نسخـه‌ده ❊ بالله ان خاك مرده بازکند ❊ نشناسد توانکر از درویش ❊ جمع صیغـه‌لریله بازکند فعلنی ضمه‌یه تخصیص ایلین اوچ جهتدن خطا ایلمش (ضمه‌یه تخصیصده وکردندن اشتقاقنده وفتح کافی ترجیح ایلینه دخل ایلمـه سنده (کند کاف عربینك فتحیله کندندن فعل مضارع مفرد در دیین حکم اشتقاقده خطا ایلمش زیرا کنـد کاف عربینك فتحیله کندندن مشتقـدر نتکـه سابقا قاعدهٔ اشتقـاق بیان اولنمش ایدی (بازکندك معناسنی کاف عربینك ضمیله اولدیغی تقدیرجه آچه یعنی کشف ایلیه دیمکدر کیروایلیه دیین حق ادایه مالك دکل ایمش ❊ ملك را کفتار درویش استوارآمد کفت ازمن چیزی بخواه کفت آن میخواهم که دیکر زحمت من ندهی کفت مرا بندی بده کفت ❊ کفتار بونده کلام معناسنه در (استوار همزه‌نك ضمی وسینك سکونی وتانك ضمیله محکم دیمکـدر (زحمت من مصدرك مفعولنه اضافتی در (ندهی فعـل نفی مستقبل مفرد مخاطب (محصول ترکیب) پادشاهه درویشك کلامی محکم یعنی مؤثر کلدی درویشـه دیدی بندن برنسنه استه درویش دیدی انی استرم که دخی بکا زحمت ویرمیه سین پادشاه دیدی بکا بر نصیحت ویردرویش دیدی ❊ بیت ❊ دریاب کنون که نعمتت هست بدست ❊ کین دولت و ملك میرود دست بدست ❊ دریاب فعـل امر مفرد مخاطبدر (دریابیدندن (دریافتن دن دیین ویافتن دن دیین حرف درسز اصابت ایلامشلر (دریاب لفظ مشترکدر اکلامغله تدارك بینده ایله دیمکـدر ایرشمك واکلامق وطویمق معناسنـه در دیین اکسك سویلمش فهم ایله دیمکده کذلك (کنون شمدی دیمکدر (که حرف بیـان (باحرف تعلیل ((نعمتت تای خطـاب معنی جهتنده دسته مقیددر (بدستت تقدیرنده (کین که حرف تعلیل (واین اسم اشـارتدر دولته (ملك میمك ضمیله سلطنت ومملکت معناسنه در (میرود فعل مضـارع مفرد غائب فاعلی دولت وملکـه راجع تحتنده ضمـیردر علی سبیل البدل (دست بدست تقـدیری از دست بدست در الدن اله دیمکدر (محصول بیت) شمدی آخرته لازم اولان احوالی تدارك ایدوب قایرکه الکده نعمت ودولت وار یعنی فرصت الده ایکن فوت ایلمـه که صوك پشیمانلق اصی ایلمز زیرا بونعمت وملك ودولت الدن اله کیدر یعنی سندن اول اوله‌نلرك النـده قلمادیغی کبی سنکده

ردّ سروزی
فتح کافی مرجع ابن سید
علی در
رد شمعی
ردّ شمعی

ردّ ابن سیدّ علی
رد سروری
رد ابن سید علی
و سروری

الکده قالمساز ❊ حکایت ❊ یکی از وزرا پیش ذوالنون مصری رفت وهمت خواست که روز وشب
بخدمت سلطان مشغولم و بخیرش امید وار واز عقوبتش ترسان ذوالنون بکریست وکفت
اکر من از خدای تعالی چنین ترسیدمی که تواز سلطان ازجملهٔ صدیقان بودمی ❊ پیش
بونده قت معناسنه‌در (ذوالنون دیمکله دنیاده ایکی کیمسه مشهوردر بریسی انبیادندر که حضرت
یونس پیغمبر علیه السلامدر و برسیده اولیادندر که ذوالنون مصری حضرتلریدر ذوالنونی مشایخ
تذکره‌لرنده طبقهٔ اولیده یازارلر واسم شریفی ثوباندر وکنیتی ابو الفیض در ولقبی ذو النون
وذوالنون لقبیله ملقب اولمه‌سنده وجه تفصیله محتاجدر انکچون ترك ایلدك ترسیدمی وبودمی
یالری حکایت ایچوندر (محصول ترکیب) وزیرلردن بریسی ذوالنون مصرینك یاننه واردی وهمت
دیلدی که کیجه وکوندز پادشاهك خدمتنه مشغولم وخیر وحسناتنه امیدوارم یعنی امیدلیم
وعقوبت وعذابندن قورقارم ذوالنون بوسوزی ایشدیجك اغلدی ودیدی بن اللهدن
بونجلاین قورقایدم که سن پادشاهدن قورقرسین صدیقلرك بریسی اولوردم ❊قطعه❊ کرنبودی
امید راحت ورنج ❊ پای درویش برفلك بودی ❊ نبودی فعل نفی ماضی (یاحرف حکایه
(امید راحت اضافتی مصدرك مفعولنه‌در (رنج راحته معطوفدر برمضاف تقدیریله یعنی
بیم رنج (پای درویش لامیه‌در درویشدن مراد عابد وزاهددر (برحرف استعلا (فلك
معروف (بودی فعل ماضی حکایت حال (محصول بیت) اکر راحت ونعمت امیدی
اولمایدی یعنی جنتده راحت وحضور امیدی اولمایدی وجهنمده عذاب وعقاب قورقوسی
اولمایدی یعنی اکر عباد وزهاد نیت وخلوص طویتله مجرد خدانك عبادتنه وطاعتنه
استحقاقی ایچون وذاتنك تعظیم وتبجیل واجلاله لیاقتیچون عبادت ایلسه‌لر درویشكایاغی
فلك اوزره اولوردی یعنی مذکور شرطله عباد وزهاد خدایه عبادت وطاعت ایلسه‌لر
ملائك مقربین کبی عرش عظیمده سیر ایدرلردی حاصلی مقبول خدا اولورلردی یعنی مراتب
عالیه‌یه واصل اولورلردی ❊ وروزیر از خدا بترسیدی ❊ همچنان کز ملك ملك بودی ❊ وراصلی
واکر ایدی ضرورت وزن ایچون تخفیف قلندی (بترسیدی یاحرف تأکید (و یاحرف حکایت
قورقیدی دیمکدر مصراع اول ثانی‌یه مرهوندر (همچنان انجلاین دیمکدر (کز ملك اصلی
که از ملك در ضرورت وزن ایچون تخفیف قلندی (ملك بودی ملك اولوردی یعنی ملك کبی
مکرم ومعزز اولوردی زیرا ملائکه خدادن زیاده قورقار که دائما نظرنده وحضورنده‌در
(واکروزیر پادشاهدن قورقدیغی کبی خدادن قورقیدی ملك کبی معزز ومکرم ومبجل
رد شراح جمیعا
اولوردی (حاصلی حضرت عیسی کبی عوایق وعلایق دنیادن پاك ومجرد اولوب فلکه
عروج ایدوب ملك مرتبه‌سن بولوردی (ورینه کریازانلر شرطی شرطه عطف ملاحظه‌سن
ایلمامشلر بعض شراح بو بیتك مصراع ثانیسنی (چوملك برفلك ملك بودی) یازوب لامك کسریله
اولکیده وفتحیله ثانیسنده واکر قافیه رعایتی اولمیایدی ایکنجیده کسر لامك وجهی وارایدی
رد ابن سید علی
دیمش (واکثر صحیح نسخه‌لرده مذکور مصراعك بدل همچنان کز ملك ملك بودی اولکینك
کسری وثانینك فتحیله دیمش صحیح نسخه‌لرده اولانی ترك ایدوب غیر صحیحی یازماسی غرابتدندر
بونك صحتنی بیلوب اکه اعتراف ایلدکده نصکره ❊ حکایت ❊ پادشاهی بکشتن بی کناهی فرمان
داد کفت ای ملك بموجب خشمی که ترا برمنست ازآزار خود مجوی کفت چه کونه کفت این
عقوبت بیك نفس برمن برآید وبزهٔ آن برتوجاوید بماند ❊ پاشاهی یاحرف وحدت (بکشتن
باحرف صله (بی کناهه اضافتی لامیه در برمضاف تقدیریله شخص بی کناه دیمکدر (حاصلی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر (یاحرف وحدت (فرمان داد فرمان ویردی یعنی بیوردی

(كفت بى كناه ديدى (باحرف مصاحبت (موجبد ه فتح جيم وكسر جيمد ه جائزدر فتحـله مقتضا معنـاسنه وكسر ايله سبب معناسنه فتدبر (خشمه اضـافتى لاميه در (يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (ترا سنك ديمكدر مفعول آزار خود مصدرك مفعولنه اضافتيدر (مجوى فعـل نهى مخاطب جو ييدندن ديله ديمكـدر (چه كونه نوجهـله ونك كبى ديمكـدر (عقوبت بونده عذاب معنـاسنه در (بيك باحرف ظرف (نفس كندى معنا سنه وساعت معناسنه اولمق جائز (بر آيد حاصل اولور ديمكدر يعنى تيز كچر (وبزهٔ آن اضـافتى لاميه در (بزه باء عز بينك فتحيـله كناه معنـاسنه در (جاويد ابدى حاصلى باقى ودائم (بماند فعل مضارع مفرد غائب قالور ديمكـدر مانيدندن مشتقدر ماندندن ديينلر غلط ايلمشلر (محصول تركيب) ردابن‌سيدعلى وسرورى

بر پادشاه بر بى كناه مظلومى قتل ايله امر بيوردى اول مظلوم ديدى اى پادشاه بنم اوزريمه اولان خشم وغضبك سببيله ومقتضاسيله حاصلى بنى قتـل ايلمكله كندينكى انجيـدوب آزار ايله زيرا حدت نفس مقتضاسيله بنى هلاك ايدرسين لكن سن بندن زياده زحمت وضرر چكرسين پادشـاه ديدى سنى قتـل ايلمكله بن نوجهله متضرر اولورم (مظلوم ديدى بكا ايده جكك عذاب وعقوبت بنم اوزرمدن برانده وبرنفسده تمام اولور يعنى برنفسده انك المندن قورتلورين اما انك كناهى ابد الآباد سنك اوزركده قالور زيرا قتله مستوجب دكلم كه بنى قتل ايلمكله سن آخرتده معذب اولياسن ❋ رباعى ❋ دوران بقا چو باد صحرا بكذشت ❋ تلخى وخوشى وزشت وزيبا بكذشت ❋ دوران بقا لاميه زمان بقا ديمكدر يعنى زمان حيات زيرا بقادن مراد حياتدر (چو ادات تشبيهدر (باد صحرا لاميه صحرايه تخصيص ضرورت وزن وقافيه ايچوندر والاباد مطلقا سريع المرور در صحرايه وعمرانه نسبتى برابردر (بكذشت باحرف تأكيد (كذشت فعل ماضى مفرد غائب كچدى ديمكدر بونك كبى يرلرده اولاجغى اولمش يرينه تنزيل ايدوب ماضى فعليله تعبير ايدرلر نتكه قرآن عظيمده مواضع عديده ده خصوصا قيامت احوالنده واقعـدر پس بونده بكذرد معنـاسنى ويروب بومقوله مواضعده معنـاى ماضى معتبر دكلدر ديو كچدى دينلر رذكا

دخـل ايدن بى وجه سويلمش (تلخى ياحرف مصـدر (خوشى ده بويله در مراد خوشيـدن لذتدر (زشت چركين (زيبا لغتده يراشقـدر اما بونده خوب معنـاسنه در ضرورت وزن وقافيه ايچون زيبا ديمش (محصول بيت) زمان حيات بى ثبات باد صحرا كبى سرعتله كچدى يعنى باقى قالمدى حاصلى عمر هرنه قدركه ممدود ومطول ايسـه ده ذوكمنى مقرردر پس بكمش حكمنده در ايمدى دنياده لذت ولذتسزلك وكوزل وچركين هرنه ايسه كچدى كندى باقى قالمـادى (ياء مصـدريلر ضرورت وزن ايچوندر والازشت وزيبايه نسبت يالازم دكل يعـنى آجى وطتلو وچركين وكوزل دنيـادن كچوب كندى باقى قالمـادى ❋ پند آشت ستمكر كه ستم برما كرد ❋ دركردن او بماند وبرما بكذشت ❋ پند آشت ظن ايلدى (ستمكر ستم ظـالم وكر كاف عجمك فتحيله وكاردن مخفف ادات فاعلدر جى معنـاسنه ستمجى يعنى ظلمجى معناسنه (كه حرف بيـان (برحرف صله (كردن بيون ضمير • اضـافتى لاميه در (بماند فعل ماضى قالدى ديمكدر (برما ازما ديمكدر (محصول بيت) ظـالم ظن ايلديكه بزه ظلم ايلدى يعـنى خيـال ايلديكه جور وجفـايى بزه ايدوب كندى حضور وصفـا سوردى لكن خبرى يوق كه بزدن برانده كچوب كتدى وكناه ومظلمه سى ابدى كنديـنك بوينده قالدى زيرا دنيـاده بدنام اولوب آخرتده عـذاب چكر العيـاذ بالله من غضب الله ❋ ملك را نصيحت او سود مند آمد واز سرخون اودركذشت وعذر خواست ❋ پادشاهه بى كناهك نصح وپندى فائده لى كلدى يعنى تأثير ايلدى وانك قتلى سوداسندن كچدى يعنى قتلدن عفو ايلدى وعذر

دیلدیکه سنی ناحق یره قتل ایدوب اولوکناه ارتکاب ایده یوردمکه آخرتم اوینی یقا یوردم زیرا قتل نفسی بغیر حق ایده یوردم دیدی حاصلی لطف واحسانله خاطرین تسلی ایلدی

❊ حکایت ❊ وزرای نوشیروان در مهمی از مصالح مملکت اندیشه میکردند وهر یکی بروفق دانش خود رأیی میزد ملك نیز همچنین اندیشه میکرد بزرجهر را رأی ملك اختیار افتاد وزیران درسر کفتندش رأی ملك راچه مزیت دیدی برفکر چندین حکیم کفت بموجب آن که انجام کار معلوم نیست و رأی همکنان در مشیت خدا است که صواب آید یا خطا پس موافقت رأی ملك اولیترست تا اکر خلاف صواب آید بعلت متابعت او از معاتبت او ایمن باشیم ❊

(مهم بونده ضروری معناسنه در (یا حرف وحدت (مصالح مصلحتك جمیدر (مملکته اضافتی لامیه در (اندیشه فکر معناسنه در (میکردند حکایت حال ماضیدر ایلرلر دی دیمکدر (وفق مصدر در موافق معناسنه (دانش وخوده اضافتی لامیه لردر (رأیی یا حرف وحدت (میزد فعل حکایت ماضی اورردی دیمکدر (نیز دخی معناسنه در (همچنین وزرا کبی دیمکدر (میکرد فعل حکایت ماضی ایدردی دیمکدر فاعلی ملکدر (بزرجهررا ادات صله (رأی ملك لامیه در (افتاد دوشدی یعنی واقع اولدی معناسنه فعل ماضی مفرد غائبدر (معلوم اوله که می ایله مصدر فعل ماضیلرده حکایت حال ماضی یه دلالت ایدر بس بونلره ماضیٔ خالص معناسنی ویرنلر می حرفنك معناسنی ضایع ایلمشلر (وزیران مبتدادر (درسر یعنی خفیة (کفتندش ضمیر بزرجهره راجع وفعلك فاعلی وزرا وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (رأی ملك را ادات تخصیص ملك رأینك دیمکدر (مزیت میمك فتحی و زانك کسری و یاء مشدده نك فتحیله فضیلت یعنی ارتفاق معناسنه در بو بر مصدر در که فعلی یوقدر یعنی مستعمل دکلدر (کفت بزرجهر دیدی (با حرف مصاحبت (موجب جیمك کسریله سبب دیمکدر و فتحیله مقتضی معناسنه در (آن لفظنه اضافتی لامیه (که حرف بیان (انجام آخر وصوك معناسنه در (کاره اضافت لامیه در (انجام مبتدا ونیست خبری (ورأی مبتدا همکنانه اضافت لامیه در (همکنان هانك فتحی ومیمك سکونی وکاف عجمینك کسریله جمیع معناسنه اسمدر (مشیت ارادت معناسنه مصدر در یعنی مصدر میمی خدایه اضافتی لامیه در جملهٔ ظرفیه خبر مبتدا (که حرف بیان (صواب طوغری (و خطا اکری پس شرطك جوابنه داخل اولان فا معناسنه در (موافقت رأی ملك لامیه لر ومبتداء (اولیترست خبری (تا حرف تعلیل (خلاف صواب مصدرك مفعولنه اضافتیدر (باحرف مصاحبت (علت متابعت لامیه (معاتبت او مصدرك فاعلنه اضافتیدر (ایمن همزه نك ومیمك کسریله وارالرنده سکون یا ایله امین معناسنه در (باشیم فعل مضارع متکلم مع الغیردر باشیدن بونده اولاوز دیمکدر (محصول ترکیب) نوشیروانك وزیرلری امور مملکت ومصالح دولت خصوصنده بر مهم امرده وضروری حالده تدبیر ومشاورت ایدرلر دی وهر بری کندی بلدیکی اوزره بر رأی وتدبیر ایدر دی پادشاه دخی بونلر کبی بر رأی وتدبیر ایدر دی بزرجهره پادشاهك رأی وتدبیری مختار وواقع اولدی یعنی انك رأیینی ترجیح ایلدی سائر وزیرلرك رأی وتدبیرینه وزیرلر بزرجهره خفیة دیدیلر پادشاهك رأی وتدبیرینك فضیلتنی ومزیتنی راجح کوردك بوقدر حکیمك فکر وتدبیری اوزره بزرجهر دیدی اول سببله ترجیح ایلدم پادشاه فکرینی که ایشك صوکی معلوم دکلدر وجمیعنك فکر وتدبیری الله تعالینك ارادت ومشیتنده در که صوابمی کله ویاخطامی یعنی جمیع تدبیر وتصرف خدانك ارادتنه مفوضدر صوابمیدر خطامیدر اندن غیری کیمسه بلمز پس پادشاهك رأی وتدبیرینه موافقت ایلمك اولی در تا کیم اکر راه صوابه مخالف کلورسه اکا

مطلب
رد شمعی وکافی
مطلب

متابعت سببیله معاتبتندن وخشم وغضبندن امین اولاوز ٭ مثنوی ٭ خلاف رأی سلطان
رأی جستن ٭ بخون خویش باشد دست شستن ٭ خلاف رأی سلطان اضافتلری لامیه لر در
(رأی جستن مصدرینك مقدم مفعولیدر (بخون باحرف مصاحبت (خون خویش لامیه در
(وشستن مصدرینك مفعول غیر صریحیدر (ودست صریحی (محصول بیت) پادشاهك
رأی وتدبیرنه مخالف تدبیر استمك یعنی انك ایلدیکی تدبیره مخالف تدبیره طالب اولمق کندی
قانیله الیو مقدر یعنی پادشاهه مخالفت ایلمك کندی جانندن وباشندن کچمکدر زیرا اولو الامره
اطاعت لازمدر ٭ اکر خود روز را کوید شبست این ٭ بباید کفتن اینك ماه وپروین ٭ خود
ادات تأکید (روز را را ادات مفعول (کویدك مفعول اولی (وشبست ثانیسی (واین اسم
اشارتدر شبه (باحرف استقبال (باید فعل مضارع مفرد غائب کرك دیمکدر بایدندن بایستندن
دینلر خطا ایلمشلر (اینك اشته دیمکدر (پروین اولکر یلدزینه دیرلر (محصول بیت)
اکر پادشاه فرضا روزر وشنه بو کیجه در کوندز دکلدر دیرسه اکا موافقت ایدوب کلامنی
تصدیق وتأیید ایدوب کرچکدر بیوردیغکز حقیقت حال اشته آی واشته اولکر کورینوب
آشکاره طورر دیمك کرك (ظاهر بودر که حضرت شیخك بیوردیغی ظلمه وجوره متعلق
سوز اولمدیغی برده در والا ظلمه متعلق سوزده تصدیق ظلم صریحدر ٭ حکایت ٭ شیادی
کیسوان برتافت که من علویم وبا قافلهٔ حجاز بشهر درآمد که ازحج می آیم وقصیدهٔ
بیش ملك برد که من کفته ام ٭ بونده نعمتش داد واکرام کرد ونوازش بی کران فرمود ترکیبی
زیاده ایلین زائد سویلمش که هیچ برنسخه ده بوموجود دکل ٭ یکی از ندمای ملك دران
سال از سفر آمده بود کفت من اورا درعید اضحی در بصره دیدم حاجی چه کونه باشد
ودیکری کفت پدرش نصرانی بود در ملاطیه علوی چه کونه باشد وشعرش در دیوان انوری
یافتند ملك فرمود تابزنندش ونفی کنند که چندین دروغ چرا کفتی کفت ای خداوند روی
زمین سخنی دیکر بکویم اکر راست نباشد بهر عقوبت که فرمایی سزاوارم کفت آن چیست
کفت ٭ شیاد شینك فتحیله زراق معناسنه در نتکه بوستانده بیورمش (بیت) کره برسر بند
احسان مزن) که این زرق وشیدست وآن مکروفن) قصه خوانلره ده شیاد دیرلر پس بو برلفظدر که
رومده وعجمده مستعملدر دیو مجمل قویان ظاهر بودر که معناسنی بلسه مهمل قومزدی
وغیری یه دخل ایلمزدی (شیاد کذاب معناسنه در اما بونده نخسند وظریف معناسنه در
دیین نخسند افترا ایلمش (کیسو صاچ بلوکی (برتافت اوردی دیمکدر امیرلر صاچلرینی
اوردیکی کبی (که حرف بیان (علوی یاحرف نسبت علی یه منسوب دیمکدر (حاصلی امام علی
اولادنه دیرلر (قصیدهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل (پیش بونده قت معناسنه در
(عید اضحی قربان بیرامنه دیرلر (ملاطیه سیواسدن آمد یولنده برشهرك اسمیدر (انوری
شعراء متقدمیندن برمشهور زورلی شاعرك تخلصیدر اواوليغنه دیوانی دلالت ایدر
(محصول ترکیب) برشیاد صاچلرینی اوردی امیرلر کبی که بن علوی یم یعنی امیرم دیو وحجاز
قافله سیله شهره کیردیکه حجدن کلورین دیو وپادشاهه برقصیده صوندیکه بن سویلدم دیو
اتفاقا اول اثناده پادشاهك ندماسندن بریسی یعنی مصاحبلرندن بریسی اول ییل سفردن
کلمش ایدی دیدیکه بن بوشیادی قربان بیرامنده بصره شهرنده کوزدم حاجی نیجه اولوز
وحجاجله بله شهره کیرمکدن حج نیجه ثابت اولور وبر مصاحبی دخی دیدیکه ملاطیه شهرنده
باباسی برنصرانی ایدی یعنی برنصرانینك اوغلیدر پس علوی نیجه اولور وحقنده شرف
نوجهله ثابت اولور وصوندیغی شعرینی دیوان انورده بولدیلر (حاصلی اوچ جهتدن

زدابن سید علی وسروری

زد سروری

رد سروری
ردشمعی

كذبی ظاهر اولدی پادشـاه بیور دیكه اكا دینك اوره لر وشهردن سـوره لر كه بوقدر یلانی نیچون
سویلدك دیو (شباد دیدیكه ای یریوزینك پادشاهی برسوزدخی سویلیه یم اكر كرچك
اولمازسـه هرعقوبت وجفاكه بیورر سـین لایق وسزاولام پادشاه بیوردی اول سوزندر
شباد دیدی ❊ قطعه ❊ غریبی كرت ماست پیش آورد ❊ دو پیمانه آبست و یك چمچه دوغ ❊
غریبی یاحرف وحدت (كرت تاضمیر خطـاب (ماست سین وتانك سـكونیله یوغرت دیمكدر
(پیمانه اولچك (چمچه تركیچه چمچاق دید كار یدركه بوزا جیلر استعمال ایدرلر كپچه دینلر
افترا ایلمدیلر (محصول بیت) برغریب یعنی برمرد غریب اكر حضوركه یوغرت
كتورسه ایكی پیمانه سی صو وبرچمچه سی آیراندر یعنی كتوردیكی یوغرت من وردر
صافی یوغرت دكلدر حاصلی كتوردیكی ذاتنده صوایله ایراندر پس یوغرت كتوردم
دیو كذب ایلمش اولور یاندندر كه عادتا اكا زجر وعتـاب وعقوبت اولمـاز و بكا اولور ❊ كراز بنده
لغوی شنیدی مرنج ❊ جهـان دیده بسیار كوید دروغ ❊ لغو لامك فتحی وسكون غینله كلام
باطله دیرلر (یاحرف وحدت (مرنج فعـل نهی مفرد مخاطبدر رنجیدندن انجنمه دیمكدر فعل
لازمدر (جهان دیده وصف تركیبی در سیاح معناسنه در (دروغ كذب معناسنه در (محصول بیت)
پادشاهم یوغرت كتورمنك كذبندن انجنمزسین پس بن بنده دن ده برنامعقول فعل و برخلاف
قول ایشتدكسه بحضور اولوب بكا عتاب وعقاب ایلیوب معذور بیور زیرا جهان دیده
وهرزه كووهر جایی اولان كیمسه چوق كذب ایدر ایمدی اكا اعتبار ایدوب جفا و جور
ایلمامك كرك ❊ ملك بخندید وكفت ازین راستر سخن در عمر خود نكفته بفرمود تا آنچه مأمول
اوست مهیـاد ارند ❊ عمر خود لامیه در (نكفته ده یاضمیر خطـاب وهمزه حرف توسل همزه
خطـاب ایچوندر دیین خطابه قابل دكل ایمش (تاحرف تعلیل (مأمول اسم مفعولدر نصر
بابندن امید لنمش دیمكدر یعنی امید ایلدیكی نسنه (مهیـا حاضر دیمكدر (دارند فعل مضـارع
جمع غائب طوتارلر یعنی ایلیه لر (محصول تركیب) پادشـاه بو ایكی بیتك مضمونته كولدی ودیدی
بوندن كرچكرك سوزی تمـام عمر كده دیمامش سین پس پادشـاه بیوردی تاهرنه كه امید
ایلدیسه یعنی آتدن وطوندن واقچه والتوندن حاصلی دیلدیكی نه ایسه آنی حاضر ایدوب
ویردیلر وحاجتن بتوردیلر كیم خوش دل اوله ❊ حكایت ❊ آورده اند كه یكی از وزرا بزیردستان
رحمت آوردی وصلاح همكنـان جستی اتفاقا بخطـاب ملك كرفتـار آمد همكنان در موجب
استخلاص او سـعی كردند وموكلان بروی درمعـاقبتش ملاطفت كردندی وبزركان
دیكر در سیرت نیك او بپـادشاه كفتند تاملك ازسر خطـای او در كذشت صـاحب دلی برین
حال اطلاع یافت وكفت ❊ آورده اند روایت ایلمشلر یعنی راویلر روایت ایلمشلر (زیردست وصف
تركیبی در والف ونون ادات جمعدر یعنی رعایا وفقرا اوالی التنده اولان كیمسه لر (آوردی یاحرف
حكایت (صلاح همكنـان لامیه جمیعنك ایلكنی وفائده سنی دیمكدر (جستی بنه یاحرف
حكایت استردی (موجب كسر جیمله سبب دیمكدر (استخلاصه اضـافتی اسم فاعلك مفعولنه
اضـافتیدر وضمیره اضافت مصدرك مفعولنه در موكلان كافك فتحیله موكلك جمعیدر اسم
مفعولدر تفعیل بابندن والف ونون ادات جمعدر (معـاقبت مفاعله بابندن مصدر دربونك كبی
یرلرده اشكنجه وعقوبت معنا سنه در (ملاطفت مفاعله بابندن مصدر در ملایمت معنا سنه در
(كردندی یاحرف حكایت ایلرلردی دیمكـدر (وبزركان دیكر بینانیه (محصول تركیب)
روایت ایلمشلردر كه وزیرلردن بریسی الی التنده اولان رعایاوفقرایه ترحم كتورردی یعنی ایدردی
وجمیعنك ایلكنی استیوب دیلردی حاصلی هركسله دوستلق ایدردی اتفاقا پادشاهك

ردابن سید علی وسروری و كافی

رد شمعی

خطابنـه (کرفتار و مبتلا کلدی یعنی بر خصوصده پادشاه مذکور وزیره انجنوب حبس وعقوبت بیوردی جمیع اعیان وارکان آنك استخلاصنه سعی ایلدیلر (یعنی سبب خلاصنه کوشش ایلـدیلر واو زرینه موکل اولنـلر عقوبت وعـذابنده ملاطفت ایدرلردی یعنی مـلایمت کوستررلردی (زیرا جمیعی آنك احسان دیده لری ایدی پس اکاعقوبت ایلمکده مساهله اوزره اولوب لطفله معـامله ایدرلردی وغیری اولولر یعنی دفتردارلرو نشانجیلر واغالر و بکلر و پاشـالر آنك خوب سیرت وروشی خصوصنده پادشاهه سویلدیلر (حاصلی هروجهله مدح وثنـاسنی وایلك جهتندن دعاسنی ایلدیلر (تا کیم سـوزلری پاشـاهك کوکلنه تأثیر ایدوب صوچندن کچدی یعنی خطاسنی عفو ایلدی برصـاحب دل بو حاله اطلاع اولدی یعنی بومعـامله یه مطلع اولدی ودیدی صـاحب دلدن بونده مراد حضرت شیخ کندیدر دیدیلر (قطعه ٭ تادل دستان بدست آری ٭بوستان پدر فروخته به) تاحرف تعلیـل (دل دوستـان لامیه (بدست باحرف صله (آری فعل مضارع مفرد مخاطبدر (بوستـان پدرلامیه درمراد پدردن ارثله انتقال ایدن بوستاندر ویابالفعـل پدرك النده اولان بوستـان مراد اوله زیرا لفظ ما مدر ایکی وجهله بیله تحملی وار ایکن حقیقتده بوستـان مراد دکلدر بلکه مالملکدر یعنی سنك و پدرك مالملکنی بیع ایدوب دوستلره بذل وصرف ایله دیمکدر (فروخته اسم مفعولدر صاتلمش معنـاسنه (به بانك کسری وهای اصلیه ایله یك دیمکدر حسن لفظیله شرح ایلین چرکین سویلمش (محصول بیت) تاکیم دوستلرك کوکلنی اله کتوره سین (یعنی احبا کوکللرینی اله کتوروب تسلیه ایلمك ایچون پدرك بوستانی صاتمش اولدیغك یکدر (ویاپدرك بوستانی صاتلمش اولدیغی یکدر قصه دن حصه در (حاصلی احبـاب قلوبنی رعایت وتسـلی ایلمـك ایچون بعض اموالکی بذل وصرف ایله یوللرینـه (بختن دیك نیکخواهان را ٭ هرچه رخت سراست سوخته به) بختن دیك مصدرك مفعو لنه اضـافتیدر (دیك یاء مجهو لك کسریله وکاف عجمیله چولمك دیمکـدر که عرب قدر دیر قافك کسری وسـکون داللـه کاف عربیله دینلر غلط سویلشلر (نیکخواه وصف ترکیبی در ایلك دیلیجی دیمکدر دوست معنـاسنه (الف ونون ادات جمـدر (را ادات مفعول (ودیکك اضافتی لامیه در (رختدن مراد بونده جائزدر که مطلقا اسبـاب اوله (ویاتمقدن بذل وصرف مراد اوله (یعنی بیع ایدوب دوستلر یولنه نثـار ایلمك اولادر (یعنی صاتوب دوستلر مصـالح ومهماتنه تلف ایلمك احسندر ایلا مکدن (بومعنی اوجه واصوبدر فتدبر (سرآیه اضافتی لامیه در اصلی سرآی دریاضرورت وزن ایچون حذف اولنمش (محصول بیت) مخلـص وخیرخواه دوستلره قزان قینـادوب طعام بشور مکیچون هرنه که اوك اسبـاب و متاعیدر یانمش اولمسی یکـدر یعنی هرنه که رخت خانه در دوستلر یولنه صرف وبذل اولمق اولادر (زیرا احبـاب یولنه مصروف اولان اسباب ومتـاع ومال ومنال اسرافدن معدود دکلدر که بر کون نفعی وفائده سی اولیه البته ظهور ایدر (نکته مذکور وزن برنمونه در (مصراع اولك معنـاسنی دوستلرك چولمکنی قینـادوب ایچنده کی بشور مکیچون دینه دخل ایلین کندی مدخولدر (زیرا کندی چولمکنی بشورمکیچون دیو تعبیر ایلمش (بابداندیش هم نکویی کن ٭ دهن سك بلقمه دوخته به) باحرف صله (بداندیش وصف ترکیبی در دشمن معنـاسنه (دهن سك لامیه (بلقمه باحرف مصـاحبت لقمه معروف (دوختن لفظ مشترکدر دکمك ومیخلمق بننده (محصول بیت) بداندیشه ده یعنی دشمنکه ده ایلك ایله یعنی اندن احسان وکرمکی دریغ ایلمه زیرا ایتك اغزینی لقمه ایله طوتمش اولدیغك یکدر (یاخود ایتك اغزی لقمه ایله دیکلمش ومیخلنمش اولمسی یکدر (ضرب مثلدر ایتك اغزنی کمك طوتدیرلر (حاصلی حسن خلق وکرم واحسـان آدمه دشمنلریده دوست

زدسرزوی

زدان سید علی و سروری

اثواب اولی
للطابع

رد سروری

ایدر دیمکدر دشمنی و بداندیشی کابه تشبیه ایلمش (زیرا ایکیسنده موذیدر مخلمقدن ودیکمکدن
مراد اغز بن طوتوب یارامز سویلمامکدر ❊ حکایت ❊ یکی ازپسران هارون الرشید پیش پدر آمد
خشمناك كه فلان سرهنك زاده مرا دشنام داد بمادر هارون ارکان دولت را كفت جزای این چه
باشد یکی اشارت بکشتن کرد ودیکری بزبان بریدن ودیکری بمصادره ونفی هارون کفت ای پسر
کرم آنست که عفو کنی واکر نتوانی تونیز دشنام مادرش ده نه چندان که انتقام ازحد کذرد آنکاه
ظلم ازطرف ما باشد ❊ هارون الرشید خلفای عباسیه نك التنجی خلیفه سیدر کنیتی ابو جعفردر — مطلب
تاریخ نبویه نك یوز یتمشنده سریر خلافته جلوس ایلدی (معلوم اوله که کتب عربیده ثلاثینك
اسم فاعل وزنی اوزره اولان اعلام طاهر وظاهر کبی و فاعول وزنی اوزره اولنلر الفسز یازیلور
هرون کبی وفارسی وترکیده الفله (خشمناك (ناك ادات نسبتدر (که حرف بیان (محصول ترکیب)
هارون الرشید اوغللرینك بریسی باباسی قتنه خشم وغضبله کلدی که فلان سرهنك زاده انامه شتم
ویردی یعنی سوکدی هارون الرشید ارکان دولتنه سؤال ایلدیکه بونك جزاسی ندر (یعنی
خلیفهٔ زمانك خاتوننه شتم ایلینك جزاسی نیجه اولمق کرك (ارکان دولتك بریسی قتلنه اشارت
ایلدی یعنی قتل لازمدر و برغیریسی دلن کسمك کرکدر دیدی (و بریسی مصادره ایدوب یعنی
وافر مالن الوب نفی بلد ایلمك کرك دیدی هارون دیدی ای اوغل کرم ولطف اولدرکه انتقامله
مقید اولیوب کناهندن کچوب عفو ایلیه سین (زیرا انتقام اللهه لایقدر واکر کناهندن کچوب
عفوه قادر دکل ایسك سنده انك اناسنه شتم ایله اما اول قدر سوکه که انتقام حددن تجاوز ایلیه
یعنی اول سکا سوکدوکی دکلو سوك زیاده سوکمه که زیاده سوکدوکك تقدیرجه کناه وظلم بزم
جانبمزدن اولور پس عدالتدن تجاوز ایدر ودعوای انتقام انك حقی اولور ملانزوزن حکایه سنده — رد سروری
مصادره یی وشیاد حکایه سنده نفی ایلدی شرح ایلدکدنصکره بونده ایکیسنده تکرار شرح ایلینه
دخل ایلین بی وجه دخل ایلمش زیرا التکرار احسن در ❊ قطعه ❊ نه مردست آن بنزدیك خردمند
❊ که با پیلدمان پیکارجوید ❊ پیلدمان بیانیه در (دمان دمیدندن صفت مشبهه در کوکرمش
ویاوزلنمش دیمکدر (جوید بونده استمك معناسنه دکلدر بلکه ایلمك معناسنه درزیرا پیکارجو — رد سروری
وجنك جو صواش ارینه یعنی بهادره دیرلر پس پیکارجوید صواشه وجنکه قادر اولور
دیمکدر (حاصلی قوت وقدرتدن کنایتدر ایدی جنك ایلمك استه یه دیین مذکور اصطلاحی بیلمز
ایمش (محصول بیت) عاقل قتنده اردکلدر اول کیمسه که کوکرمش فیلله جنك ایلمکه طالب اوله یعنی
شویله بهادر اوله که فیلله جنك ایلمکه مالك اوله علی الخصوص که فیلك خشمی وغضبی وقتنده
❊ بلی مردان کسست ازروی تحقیق ❊ که چون خشم آیدش باطل نکوید (محصول بیت) بلی تحقیق
بوزندن مرد اولدرکه چون خشم وغضبی کله باطل و لغو کلمات ایلیه (حاصلی پیلدمان
وببربیابانله جنك وصواشه مالك اولوب انلرك حقندن کلمك یعنی انلره غالب اولمق چندان
هنر دکل عقلا قتنده بلکه کمال هنر و زیاده ارلك اولدرکه خشم وغضبی کلدیکی حینده باطل
وبیهوده سوز سویلمیه ❊ مثنوی ❊ یکی راز شت خویی داد دشنام ❊ تحمل کرد وکفت
ای نیك فرجام ❊ زشت خو وصف ترکیبیدر (یا حرف وحدتدر یا اصلیه و یا مصدریه — رد سروری
دردیین معلومدرکه بو بیتك معناسنه واصل اولمامش (نیك فرجام وصف ترکیبیدر آخری — ردسروری
و عاقبتی خیرلی معناسنه فرجامك معناسی عاقبت اولدیغنی انکار ایدن زائد انکار ایلمش
(محصول بیت) بریسنه بریرامز و چرکین خویلی بر کیمسه دشنام ویردی یعنی شتم ایلدی — ردابن سیدعلی وسروری
حاصلی سوکدی اول سوکولن کیمسه ده شتمنه تحمل ایلدی ودیدی ای آخری وعاقبتی خیرلی
کیمسه نیك فرجام وصف ترکیبی اولدوغنی بلمیلر نسنه بیلمز ایمش ❊ بترزانم که خواهی

کفتن آنی ✻ که دانم عیب من چون من ندانی ✻ بتر لفظنده بعضیلر تفصیـل ایدوب بدتردن مخففدر دیدیلر وبعضیلر دیدیلر که مخفف دکل بلکه اول معنایه بر کلمه در والله اعلم (زانم اصلنده ازآنم در (که حرف بیان (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب (آنی آن اسم اشارت (ویا ضمیر خطاب (که حرف تعلیـل (عیب من لامیه (چون ادات تشبیه (ندانی فعل مضـارع مفرد مخـاطب بلمز سین دیمکدر (محصول بیت) بن اندن بترمکه سن بکا اولسون دیجك سین (حاصلی هر قباحت که بکا اسنـاد ایدوب اولسون دیجك سین بن اندن بترم یعنی هر دیجککدن بترم زیرا بلور مکـه عیبی بندن ایی بلمز سین حاصلی بنی کا ینبغی سوکمك استرسین عیبلریمی بندن اوکرن اندنصکره مرادکجه سوك ✻ حکایت ✻ باطـائفهٔ بزرکان در کشتی بودم زورقی در پی ما غرق شد ودو برادر درکردابی در افتـادندیکی از بزرکان ملاح را کفت بکیران هردو برادر را تا ترا صددینـار بدهم ملاح تایکی خلاص کرد دیکری هلاك شد کـفتم عمرش نمـانده بو دازان سبب در کرفتن اوتأ خیر افتـاد ملاح بخندید وکفت آنچه تو کفتی یقینسـت ودیکر خاطر من برهـانیدن این بیشتر بود بسبب آن که وقتی در بیابان مانده بودم این مرا باشتر نشاند وازدست آن دیکر تازیانه خورده بودم در طفلی کفتم صدق الله العظیم که (من عمل صالحا فلنفسه ومن اسـاء فعلیها ✻ باحرف مصاحبت (طائفهٔ بزرکان اضافتی بیانیه در (زورق زانك و رانك فتحه لریله وسکون واوله صندل معنـاسنه در و یاحرف وحدت (در پی مالامیه (کرداب کاف عجمك کسری وسکون را ایله صو چورلدیکی محل که عربجه اکا در دور دیرلر ایکی دالك ضمه لریله یعنی صو چکزینی یرکه انده غرق اولمق خوفی اوله (ملاح لغتـده کشتیبان در یعنی کمیجی امابونك کبی یرلرده رئیس مراددر (کمی صـاحبی دیین غلط سویلمش (بکیر فعـل امر مفرد مخـاطبدر کیر یدندن کرفتندن دینلر غلط سویلـدیلر (تاحرف تعلیل (صد دینـار یوز التون دیمکـدر هر بریچون یوز التون دیین عندی سویلمش (تاحرف تعلیـل (خاطرمن لامیه (باحرف صله (رهانیدن مصدر در قورتارمق معناسنه (الف ونون ادات تعدیه در زیرا اصلی رهیدنذر (اشتر همزه نك وتانك ضمی وشینـك سکونیله دوه یه دیرلر همزه حذفیـله ده لغتدر شتردیرلر شینك وتانك ضمه لریله (نشـاند فعـل ماضی مفرد غائب بونده بندردی دیمکدر (تازیانه زانك کسریله قامجی دیمکدر (طفلی یاحرف مصدر اوغلانجقلق دیمکـدر (من اسم موصول محلا مرفوع مبتدا (عمل فعـل ماضی مفرد مذکر غائب فاعلی تحتنده منه راجع ضمیردر (صـالحا لفظا منصوب مفعولیدر جملهٔ فعلیـه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولك (فلنفسه فامعنای شرطیتی متضمن اولان اسم موصولك خبرینه داخل اولمشدر زیرا صله سی جملهٔ فعلیه در (لام حرف جر مقـدر کان یه ویا کائنه یه متعلق (نفس روحه وجانه وجسمه دیرلر بونده ذات مراد در (ضمیر محلا مجرور مضاف الیه جملهٔ ظرفیه محلا مرفوع خبر مبتدادر وجملهٔ اسمیه بونك کبی یرلرده مقول قول خدادر (ومن سابق کبی مبتدا (اساء فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر افعـال بابندن اصلی اسوءایدی اعلال سببیله اسـاء اولدی وزنی افعلـدر اسـاء نقیض احسن در یرامزلق ایلدی دیمکدر (فاینه سـابق کبیدر (وضمیر مؤنث نفسه راجعدر جار مجرور ایله سابق کبی یافعله ویااسم فاعله متعلقدر و خبر مبتدادر (محصول ترکیب) (یعنی هرکس نه اشلرسه کندی یه در اکر خیر واکر شر حاصلی عمل صالح ایشلر ایسه ده کندینه در وعمل فاسـد ایشلرسه ده کندینـه در (محصول ترکیب) حکایه حضرت شیخ سیـاح عالم ایکن کوردیکی وقایع وحوادثدن بربنی ایراد ایدوب بیورر (اکابر ناسله برکمیده ایدم بزم اردمزده برصندل غرق اولدی واول زورقده اولان خلقـك اراسنده ایکی قرداش برکردابه دوشدیلر دولتلولردن

زد سروری
زدابن سید علی وسروری
رد سروری

بریسی ریشسه دیدی اول ایکی قرداشی طوت یعنی خلاص ایله تا سکا یوزالتون ویره ین ملاح ایکی قرداشك بریسنی خلاص ایدنجه اول بریسی هلاك اولدی یعنی غرق اولدی شیخ دیرکه ملاحه دیدم بقیهٔ عمری قالمادی اول سببدن انی تخلیص ایلمه سنده تأخیروتقصیر واقع اولدی یعنی بونی خلاص ایلمکه مقید اولدك وانی اهمال ایلدك ملاح کولدی ودیدی سنك دیدیکك مقرر ومحققدر دخی بنم خاطرم بونی خلاص ایدوب قورتارمغه اندن زیاده ایدی اول سببله که بر وقت بیابان و بریه ده پیاده یوریلوب قالمشیدم بو بنی دوه یه بیندردی واول برینك الندن طفل ایکن قامچی ییمش ایدم اول سببدن قلبمده عقده قالمشیدیکه استخلاصنه متوجه اولمادم حضرت شیخ بیورر بوسوزی ایشیدنجه دیدم الله تعالی کلام قدیمنده بیوردیغی بونده ظاهر اولدیکه بیورمشدر من عمل الآیه ☼ قطعه ☼ تا توانی درون کس مخراش ☼ کاندرین راه خارها باشد ☼ تاحرف توقیف (توانی فعل مضارع مفرد مخاطب (درون کس لامیه مراد خاطردر (مخراش فعل نهی مفرد مخاطب طرمالمه دیمکدر یعنی رنجیده خاطر ایلمه (که حرف تعلیل (راهدن مراد کشینك حیاتنده واقع اولان احوالدر (خارها دیکنلر دیمکدر (محصول بیت) مادامکه قادرسین کیمسه نك خاطرین پریشان ورنجیده ایلمه یعنی ممکن اولدیغی دکلو هرکسك کوکلین اله کتوروب خاطرین رعایت ایله زیرا عمر وحیات یولنده نیجه درلو دیکنلر یعنی مشکلات ومعضلات وار حاصلی انسانك باشنه چوق ایش کلور پس خلقله شویله معامله ایتمك کرك کیم باشکه برحال کلیجك هرکس سنك یولکه جان وباش فدا ایلیه بویولده دیکنلر وار دیمکدن مراد یعنی سن کیمسه نك کوکلن خراش ایدرسك سنك کوکلکیده ایدرلر حاصلی کماتدین تدان وکماتکیل تکال فتدبر ☼ کار درویش مستمند برآر ☼ که ترانیز کارها باشد ☼ مصراع اولده اضافتلر لامیه لردر (برآر حاصل ایله دیمکدر (که حرف تعلیل (تراسنك دیمکدر سکادیمك دکلدر (نیز دخی دیمکدر (کارها ایشلر دیمکدر (محصول بیت) درویش وفقیر مستمند وبیچاره نکده مصلحتنده بولون یعنی انکده کارنده معاونت ومظاهرت ایله زیرا سنکده نیجه درلو مصالح ومهماتك واقع اولور پس غیریلرده سنك مصالحکده بولنوب مهماتك ادا ایلسونلر ویاخدا ایلیه دیمك اوله (معلوم اوله که بو حکایه وزیر شفیقك حکایه سنه متصل یازلمق کرك ایدیکه بو بابه فی الجمله مناسبتی اولیدی فتدبر ☼ حکایت ☼ دو برادر بودندیکی خدمت سلطان کردی ودیکری بسعی بازوان نان خوردی باری این توانکر درویش را کفت چرا خدمت سلطان نمی کنی تا ازمشقت کار کردن برهی کفت توچرا کار نکنی تا ازمذلت خدمت رهایی یابی که حکما کفته اندنان خود خوردن ونشستن به که کمرزرین بستن وبخدمت ایستادن ☼ باحرف مصاحبت (سعی بازوان مصدرك فاعلنه اضافتیدر بازوانده الف ونون ادات جمعدر بازولر دیمکدر (باری یاحرف وخدت برکره دیمکدر (خدمت سلطان مصدرك مفعولنه اضافتیدر (مشقت کارکردن اضافتیده بویله در (برهی فعل مضارع مفرد مخاطب قورتوله سین دیمکدر (مذلت خدمت مصدرك فاعلنه اضافتیدر (رهایی یاحرف مصدر رهایی خلاص معناسنه در (یابی فعل مضارع مفرد مخاطب بولاسین دیمکدر یابیدندن (که حرف تعلیل یاحرف بیان (نان خورد لامیه وخوردنك مقدم مفعولی (به بك دیمکدر نتکه مکرر بیان اولندی (پس حسن دیین حسنله احسنی فرق ایدر دکل ایمش (که من تفضیلیه معناسنه در یعنی از (کمرزرین بیانیه بستنك مقدم مفعولیدر (بخدمت باحرف ظرف (ایستادن اایاغ اوزره طورمق دیمکدر (محصول ترکیب) برزمان ایکی قرداش وار ایدی بریسی پادشاهه خدمت ایدردی وبریسی بازولری سعیله یعنی کدیمینی وعرق جبینله اتمك ییوب تعیش ایدردی حاصلی

زدشتی

زد سرزوری

ارباب کسبدن ایدی برکره غنی قرد اشه دیدی نیچون پادشاهه خدمت
ایلمزسین تا ایش اشلمك مشقت والمندن قورتیلوب خلاص بولاسین درویش قرداش دیدی
سن نیچون ایش اشلمزسین تا خدمت ذلتندن خلاص بولاسین یعنی مخلوق قپوسنه خدمت ایلمك
ابتذالندن قورتلاسین که حکماء دیمشلر کندی اتمکین یوب اوتورمق یعنی حضور ایلمك یکدر
التون قوشاق قوشانوب مخلوق خدمتنده طورمقدن یعنی کندك کبی بر مخلوقك خدمتنده
اولمقدن ❊ بیت ❊ بدست آهك تفته کردن خمیر ❊ به ازدست برسینه پیش امیر ❊ آهك الف
ممدود ایله وهانك فتحیله وکاف عجمله آلجی وکرج بونده کرج مراد در (تفته قرینه سیله تفته یه
اضافتی بیانیه در قیزمش کرج دیمکدر (کردن خمیر تقدیری خمیر کردندر ضرورت وزن ایچون
تقدیم وتأخیر اولندی یعنی قزمش کرج یوغرمق یعنی قارشدرمق (پیش امیرلامیه (محصول بیت)
ال ایله قزمش کرجی خمیر ایلمك یعنی قارشدروب یوغرمق یکدر پادشاه اوکنده الی سینه
اوزره قیوب طورمقدن یعنی اکا بر خدمتنده ال قاوشدروب اباغ اوزره طورمقدن
ردابن سید علی وسروری
قزمش کربجی ال ایله قرشدروب یوغرمق یکدر (آهك کاف عربیله دردینلر بلمزلر ایش
ردابن سید علی
(وآهن وزنی اوزره برقرمزی صوا درکه ترکیجه اکا آلجی دیرلر دیین هم لونده خطا ایلمش
رد ابن سید علی
وهم کنندنده زیرا بونده آهك تفته دن مراد سو ینمش طاش کرجدر علی کل حال بونده آهکی
وسروری
الجی یه تخصیص ایدنلر بیتدن مقصوده واصل اولمامشلر (مصراع ثانیسی به ازدست بردست
رد سروری وشمعی
پیش امیریازانلر نادر واقع اولانی اختیار ایلمشلر بعض نسخه ده آهن تفته واقع اولش مبالغه
رد کافی
طریقیله قزمش دمور دیمکدر (دست بر دست نسخه سنی دست برسینه نسخه سنه ترجیح
رد سروری
ایلین نادری مشهوره ترجیح ایلمش تفته یه اسجق معناسنی ویرن قتی صغوق سو یلمش ❊قطعه❊
عمر کرانمایه درین صرف شد ❊ تاچه خورم صیف وچه پوشم شتا ❊ عمر کرانمایه بیانیه (کرانمایه
وصف ترکیبیدر (کران کاف عجمك کسریله لفظ مشترکدر آغر وقیمتلی بیننده بونده قیمتلی
معناسنه در (ومایه اصل معناسنه در پس معناسی اغر اصللی دیمکدر معنای لازمیسی قیمتلی
دیمکدر پس معنای مطابقیسنی قیمتلی دیین وچوق قیمتلی واغر بهالی دینلر معنای لازمنی
ویرمشلر (درین اسم اشارتدر برمقدر فکره مصروفدرکه مصراع ثانی انی بیان ایدر (تابونك کبی
رد ابن سید علی
یرلرده عجبا معناسنه در نتکه دیوان حافظ شرحنده مکرر بیان اولمشدر (صیف صاد مهمله نك
رد سروری وشمعی وکافی
فتحی ویانك سکونیله یاز معناسنه در (وشتا شینك کسریله قیش معناسنه در (محصول بیت)
عمر کرانمایه بوفکرده صرف اولدی عجبا یازین نه ییرم وقیشین نه کیرم دیو یعنی فکر معاش
قیدندن بردم اسوده وفارغ اولمادم وتفرقهٔ خرج وقیود کسوه ولباسدن برنفس خلاص بولمادم
(درین لفظنك مشارالیهی مصراع ثانینك مضمونیدر دینلر مشارالیهی اکلامشلر
❊ ای شکم خیره بنانی بساز ❊ تانکنی پشت بخدمت دوتا ❊ شکم شینك کسری وکافك فتحیله
رد سروری وکافی
قارن دیمکدر (خیره خاء معجمه نك کسریله الحق وزبون معناسنه در نتکه خیره رأی دیرلر فاسد
فکرلی کیمسه یه (بنانی با حرف مصاحبت (یا حرف وحدت (بساز با حرف تأکید (وساز
فعل امر مفرد مخاطبدر سازیدندن قانع اول دیمکدر (تاحرف تعلیل (نکنی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب ایلمیه سین دیمکدر (پشت مفعول اول صریحی (بخدمت باحرف ظرف ویا
حرف مصاحبت مفعول غیر صریحی (دوتا ایکی قات دیمکدر نتکه دیباجه ده پشت دوتای
فلکده بیان اولدی ایدی (دوتا نکنینك مفعول ثانیٔ صریحیدر (محصول بیت) ای فاسد شکم
براتمکله قانع اول وحیوانات کبی اکل وشرب وآب وعلف قیدینه دوشمه تاکیم اکا برملازمتنده
وملوك وسلاطین خدمتنده ارقه کی ایکی قات ایلیوب عالمده پادشاه کبی اوله سین (زیرا القناعة کنز

لایقنی‌در (خیره‌نك معنـاسنی لجوج و بداندیش دید کدن صکره خیره چشمی وخیره دستی بوکا ضم ایدوب قاشمش واو یوشمش معنـالرینی ذکر ایدن صدددن کلیاخارج اولمش (ولجوج ومعاند ونادان و بداندیشله تفسیر ایدوب بومحلده حریص وغیر قانع معناسی مراد دردیین اکثـار کلام ایلمش بلافائده (وخیره لجوج وغیرقانع معناسنه‌در دیین محله منا سب سوز سویلمامش ✱ حکایت ✱ کسی پیش نوشیروان عادل مژده آورد که خدای عز وجل فلان دشمنت را برداشت کفت هیچ شنیدیکـه مرا فرو کذاشت ✱ برداشت قالدردی یعنی دنیادن رفع ایلدی حاصلی اولدردی دیمکدر (هیچ شنیدی استفهـام معنا سنی متضمندر هیچ ایشتدکمی دیمکـدر (فرو کذاشت ترك ایلدی واهمـال ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) برکیمسه نوشیروان عادل قتنه کلوب مژده کتوردیکه الله تعالی فلان دشمنکی قالدردی یعنی دنیـادن کتوردی نوشیروان بوخبری ایشیدیجك کلن کیمسه یه دیدیکه هیچ کیمسه دن ایشتدکمی که بنی ترك ایدوب باقی ومؤبد قودیغنی یعنی اصلـده خبرلی بشـارت بوایدیکه بنی امانت ایلمیوب دنیـا ده باقی قویا یدی والا اول بو کون کتدیسه بزیارین کیدرز نهایتی برایکی کون اول بزدن اول کتمش اولور یابوکه نه‌مشتواق کرك ونه سرور وحبور ✱ بیت ✱ مرا بمرك عدوجای شادمانی نیست ✱ که زندکانیٔ ما نیزجاودانی نیست ✱ مرا بکا دیمکدر (باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (مرك عدو لامیـه (جای بونده محل معناسنه‌در (شادمان صفت مشبهه‌در (یا حرف مصدر واضـافت لامیه در محل مسرت وسرور دیمکدر (که حرف تعلیل (زندکانی یاحرف مصدر مایه اضـافتی لامیه در (جاودانی یا حرف نسبت بعض نسخـه ده مرابمرك عدو یرینـه اکر بمرد عدو دوشمش (محصول بیت) بکا دشمنك مرکی وهلاکی سببیـله سرور وشادمانلق محلی یوقدر یعـنی دشمن اولدیکـه مسرور اولاجق یردکل زیرا بزم حیاتمز دخی باقی ومؤبد وثابت دکلـدر یعنی عدونك اولومیله مسرور اولماز زیرا بزده عالمده ثابت و پایدار دکل ایز (حاصلی اول بوکون اولدیسه بزمده یارین ویاکون اولمز مقرردر ✱ حکایت ✱ کروهی از حکما در بارکاه کسری درمصلحتی سخن میکفتنـد بزرجهر خاموش بود کفتنـد چرادرین بحث با ماسخن نکویی کفت وزرا امثال اطبا اند وطبیب دارو ندهد جز سقیم را پس چون بینم که رأی شمـا برنهج صوابست مرادران سخن کفتن حکمت نباشـد ✱ کروه کاف عجمی ضمیله بلوك معناسنـه‌در (یا حرف وحدت (بارکاهـدن بونده مراد سرای ودیوانخـانه در (کسری عرب کافـك فتحی وکسریله وسکون سین وفتح را ایله اوقور (اما عجم کسررا ایله دیرلر کسری عجم پادشاهلرینك لقبی‌در (نتکـه رومك قیصر (وحبشه نك نجاشی (ومصرك فرعون (وخاقان چین وفغفورك لقبی‌در (کسری خسروك معربیـدر جمعی اکاسره کلور خلاف قیاس اوزره زیرا قیاس کسر ور دیمك ایدی رانك فتحیله عیسون وموسون دیدکلری کبی سینك فتحیـله کذا فی مختار الصحاح (محصول ترکیب) کسری بارکاهنده حکمادن بر بلوکی برمصلحت خصوصنده سوز سویلشورلردی بزرجهر که کسرینك وزیراعظمی ایدی ابسم اولوردی وبونلرك تدبیر ومشاوره سنه داخل دکل ایدی یعنی بونلرله مشاوره ده بله دکل ایدی حکمادیدیلرکه نیچون بو خصوصده بزمله مشاوره وتدبیره داخل اولمزسین بزرجهر دیدی وزرا طبیبلر مثللودر وطبیب دوا ویرمز مریضدن غیری یه پس چون کوردم که سزك رأی وتدبیریکز طریق مستقیم اوزره در بکا انده سوز سویلمك حکمت اولماز ✱ مثنوی ✱ چوکاری بی‌فضول من برآید ✱ مراد روی سخن کفتن نشاید ✱ کاری یاحرف وحدت (فضول من لامیه‌در (فضول فانك وضادك ضمه‌لریله عجم مصدر معناسنه استعمال ایدر ارتقلق وزیاده لك معناسنه (اما صحاحده بو بابده بووزن اوزره مصدر

ردابن سیدعلی
ردکافی
رد سروری وشمعی
رد ابن سیدعلی
ردسروری وشمعی

شادمانده دال ساکندر
وهر یرده مانك ماقبلی ساکن
اوقنور تدبر سعد

کتورمش (محصول بیت) چونکه برایش بنم زیاده لکمسز وارتقلغمسز حاصل اوله یعنی برایش که بن قریشوب قاتلق سزین حاصل اوله بکا اول ایشده سوزسو یلمك لایق دکلدر زیرا تحصیل حاصل لازم کلور (فضوله بریا ادخال ایدوب آدینی یاء مصدر دینلر زیاده فضوللق ایلمشلردر که هضمی قابل دکل تأمل تدر ❊ وکر بینم که نابینا وچاهست ❊ اکرخاموش بنشینم کناهست ❊ که حرف بیان (نابینا اعمی یعنی کوره دیرلر (چاه جیم عجمله قویو معناسنه‌در (محصول بیت) فاما شویله که بر یرده قویی اوله و براعمی کیسه اول محلده بولینوب قویودن بی خبر اولوب دوشمك احتمالی اوله و بنده بوحالی کورم اکرنابینایی طریق سلامته دلالت ایلیوب اهمال ایدوب طنمازسم کنکار اولورم زیرا اول حینده سکوتم تلف نفسه سبب اولور (قصه دن حصه بودرکه اکرسزك رأی وتزبیرده خطا کرزاکلاسم البته سویلرم سکوت ایلمزم دیمکدر ❊ حکایت ❊

هارون الرشید را چون ملك مصر مسلم شد کفت بخلاف ان طاغی که بغرور ملك مصر دعوی خدایی کرد نبخشم این مملکت را مکر بکمترین بندکان ❊ بخلاف با حرف صله (خلاف بویله یرلرده رغم وکورلك معناسنه‌در (آن طاغی یه اضافتی لامیه‌در (طاغی ازغون دیمکدر (که حرف رابط صفت (با حرف مصاحبت (غرور ملك لامیه‌در (ومصره اضافت بیانیه (یالامیه (دعوی خدایی مصدرك مفعولنه اضافتی در (یا حرف مصدر (نبخشم فعل نفی مستقبل متکلم وحده بغشلامیم دیمکدر (مکر ادات استثنادر الامعناسنه (با حرف صله (کمترین زادات تفضیل (یا حرف نسبت (ونون حرف تأکید (بندکانه اضافت لامیه‌در (محصول ترکیب) چونکه هارون الرشیده ملك مصر مسلم اولدی یعنی خلافته وسلطنته داخل اولدیکه اول ازغونك یعنی فرعونك رغمنه وکورلکنه که مصر سلطنتی غروری سببیله تکریلق دعواسنی ایلدی مملکت مصری بغشلایم الا قوللریمك غایتله دنی سنه یعنی الحقراغنه ❊ سیاهی داشت کودن نام او حصیب ملك مصر رابوی ارزانی داشت ❊ سیاهی یا حرف وحدت (داشت طوتاردی یعنی کندینك وار ایدی (کودن کاف عربك ودالك فتحه لریله لغت عربده سمرآتنه دیرلر تشبیه واستعاره طریقیله احمق کیسه یه کودن دیرلر (نام او لامیه (حصیب حانك ضمی وصادك فتحیله صورت تصغیرده (بوی یا حرف صله (ارزانی لایق (داشب طوتدی یعنی مناسب کوردی (محصول ترکیب) هارونك برقره عربی وار ایدیکه آدی حصیب ایدی مملکت مصری اکا لایق کوروب حاکملکنی اکا ویردی ❊ کویند عقل وکفایت او بحدی بود که طائفهٔ حراث مصر شکایت آوردند که پنبه کاشته بودیم بر کنار نیل باران بی وقت آمد تلف شد کفت پشم بایستی کاشتن صاحب دلی بشنید وکفت ❊ عقل وکفایت عطف تفسیری شکلیدر بعض نسخه ده کفایت یرینه کیاست دوشمش زیرکلك معناسنه (بحدی یا حرف ظرف (یا حرف وحدت (که حرف بیان (طائفهٔ حراث اضافت بیانیه درهمزه‌یی اضافت ایچون کلمش دینلر اولکی بلدکلری خطالری اوزره ذاهب اولمشلر (حراث ضمله جمع حارثدر نصار وزنی اوزره اکنجیلر دیمکدر زراع ده دیرلر مصره اضافت لامیه‌در (که حرف بیان (پنبه باء عجمك اوچ حرکتیله سکون نونله پمق معناسنه‌در (کاشته بودیم اکمش ایدك دیمکدر کاشتن مصدرندن مشتق (بر حرف استعلا (کنار معروف (نیل واضافت لامیه مصر ایرماغی (باران بی وقت آمد تلف شد ظاهر بوندن مراد نیلك طغیانیدر والا مصرده اولقدر یغمور یاغمزکه اکنلری افنا ایلیه (پشم باء عجمك فتحه وسکون شینله یوکه دیرلر (بایستی یا حرف حکایه در (بایستن دن کرك اولمق (کاشتن اکمك (محصول ترکیب) روایت ایدرلرکه عقل وکفایتی وفهم وفراستی برحدده و برمرتبه ده ایدیکه یعنی برطبقه ده ناقص العقل ونادان و احمق ایدیکه مصرك

ردشراح جمیعا

دعویده همزه اضافت ایچوندر دیین عندی سو یلمش زیرا هرکز اضافت همزه اقتضا ایلمز مکر که کلمه نك آخرنده هاء رسمی اوله انده ده همزه عین بتراشکلنده یازیلور بین بین اوقنوربونده خودیانك کسریله اوقنور لکن کاه اولورکه ضرورت وزن ایچون بالفعل یازیلمن یا یی ساکن اوقیوب اضافت ایچون بربادخی اثبات ایدرلر بونجلاین دعوایی مثلا نتکه باب ثانیده کلور (بیت) درازیٔ شب ازمزکان من س) (که یك دم خواب در چشمم نه کشتست ❊ ردشمعی وکافی زیرا اضافت ایچون کلان یادر همزه دکلدر ❊ اشبومنه لرده تناقض کوریلور (للطابع)

اکنجی طائفه‌سی شکایت کتور دیلر که نیل کنارنده پاموق اکمش ایدك یغمور وقتسز کلدی یعنی نیل وقتسز طاشدی و پنبه‌مز فاسد وتباه اولوب هب تلف اولدی بو شکایتدن مقصودلری بو که آفت سماویدن نقصان وخسران کوردك بوییل بزدن پنبه جهتندن عشر وخراج طلب ایلمك دیمکدر حصیب دیدی یوك اکمك کرك ایدیکز که یغمور ضرر ایلیوب زیان کورمیدیکز یعنی شویله احمق ونادان ایدیکه یوکده پنبه کبی اکیلور وبچیلور صانوردی پس بر صاحب دل بوسوزینی ایشیدوب دیدی جائزدر که صاحب دلدن شیخ کندی مراد اوله وایشتمه‌سی ایلمدن روایت طریقیله اوله ❊ مثنوی ❊ اکر روزی بدانش درفزودی ❊ زنادان تنك روزی ترنبودی ❊ روزی باء اصلیه ایله رزق معناسنه‌در (با حرف مصاحبت (ودانش اسم مصدردر علم معناسنه ترکیجه بیلش دیمکدر (در حرف تأکید (فزودی حکایت حال ماضی ارتایدی (تنك لغتده طار دیمکدر اما بونك کبی یرلرده قلتدن عبارتدر (ترادات تفضیلدر معناده تنکده مقیددر تنکتر دیمکدر (نبودی یا حرف حکایه‌در (محصول بیت) اکر ارزاق واموال وجاه وجلال عقل ودانش مقدارنجه ارتوب زیاده اولیدی یعنی هرکسك رزقی عقلنه وفهمنه کوره اولیدی جاهلدن رزقی ومالی ازرق وطاررق کیمسه اولمازدی یعنی جهله افقرناسدن اولوردی لکن ارادت خدا ایله بویله دکل بلکه خدا ❊ بنادانان چنان روزی رساند ❊ که صددانا درآن حیران بماند ❊ با حرف صله (نادانان الف ونون ادات جمعدر (رساند الف ونون ادات تعدیه‌در ایرشدیرر دیمکدر اصلنده رسد ایدی ایریشور معناسنه (که حرف بیان (دانا صفت مشبهه‌در علیم معناسنه (دران یعنی رزق ایرشدرمه‌ده (صددانا مبتدای اول (حیران مبتدای ثانی (بماند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده حیرانه راجع ضمیر جملهٔ فعلیه خبر حیراندر وجملهٔ اسمیه خبر صددر وجملهٔ صغری وکبرانك اعرابدن محلی یوق جملهٔ ابتدائیه (محصول بیت) نادانلره خدا انجلین رزق ومال ویررکه یوز عاقل ودانا اول رزق ومال وجاه وجلال ویرمه‌سنده حیران وسرکردان ومدهوش قالور عربیده بومضمونی ایراد ایلمشلر لکن عربی بیلین شرح اولمایجه حظ ایلمدکی ایچون ترك ایلدك ❊ مثنوی ❊ بخت ودولت بکاردانی نیست ❊ جز بتأیید آسمانی نیست ❊ با حرف مصاحبت (کاردان وصف ترکیبیدر ایش بلیجی دیمکدر (یا حرف مصدر (باحرف مصاحبت (تأیید تفعیل بابندن مصدردر لغتده محکم ایلمکدر (امابونك کبی یرلرده مراد توفیق ربانی ولطف واحسان صمدانیدر (آسمانه اسناد مجازیدر زیرا فاعل حقیقی خلاق عالمدر (آسمانی یاسی حرف نسبتدر (محصول بیت) بخت ودولت وسعادت ورفعت ایش بلیجیلکله ومبصر اغله دکلدر بلکه توفیق ربانی وتأیید صمدانیدن غیریله دکلدر (حاصلی بخت ودولت قوت علم ومعرفت وکمالله میسر دکلدر بلکه فقر وغنا ویرمك خلاق عالمك ارادتنه منوطدر انجق ❊ اوفتادست درجهان بسیار ❊ بی تمیز ارجمند عاقل خوار ❊ اوفتادست اصلنده اوفتاده است‌در حذف وایصال طریقیله هاء رسمیله همزهٔ مجتلبه بی ترك ایلدی زیرا سین وتا ادات خبردر فعله داخل اولمازاسمه مخصوصدر (تمیز اصلنده تمییزدر ایکی یا ایله اما عجم عین الفعل یاسنك حذفیله استعمال ایدر (ارج قیمت ومقدار معناسنه‌در (مند ادات نسبت معنای لازمیسی معزز ومکرم دیمکدر بونك معناسنی مقدار صاحبیله تفسیر ایدوب معزز ومکرم معناسنه کلدیکنی انکار ایلین فرزند ارجمند معناسنی بیلمزایمش (ارجمند سکون جیمله جیمك ضمیله دردینن خطا سویلمش (زیرا مند لفظنك ماقبلی دائما ساکن اولور (خوار واو رسمیله ذلیل وحقیر معناسنه‌در مصراع اول ثانی به مرهوندر (محصول بیت) دنیاده چوق واقع اولمشدر بی عقل وبی تمیز یعنی تشخیص وتمییزه مالك اولمیان معزز ومکرم

رد سرروزی
ردابن سید علی وشمعی

اولمق وعاقل وعالم خوار وذليل اولمق عادتدر . بوجوق واقع اولمشدر * كيمياكر بغصه مرده
ورنج * ابله اندر خرابه يافته كنج * كيميا كاف عربك كسريله علوم حيله نك بريسيدركه
بعضی حيله ايله التوندن غيری معدنياتی التون ايدرلر (كرادات فاعلدرجی معناسنه كيمياجی ديمكدر
يعنی اول فنه چالشن ديمكدر (باحرف مصاحبت (غصه غم اما اصلنده بيك يركن بوغزده
طوران لقمه در (رنج الم معناسنه (ابله همزه نك ولامك فتحه لريله احمق معناسنه در
(خرابه ويرانه معناسنه در (كنج بونده دفينه معناسنه در (محصول بيت) كيمياكر يعنی
اول عمله سعی وكوشش ايلين كيمسه غم وغصه ورنج ومحنت والمله مفلس اولوب كتمش
وفقر وفلاكتله اولش ويتمش (اما ابله وجاهل هيج الم وزحمت چكمكسزين وطالب وراغب
دكل ايكن ويرانه ده كنج ودفينه بولمق واقع اولمش * حكايت * يكی را از ملوك كنيزك
چينی آورده بودند خواست كه در حالت مستی باوی جمع آيد دختر ممانعت كرد ملك
در خشم شد ومراورا ازبندكان بسياهی بخشيد كه لب زيرينش از پرۀ بينی در كذشته
بود وزيرينش بكريبان فروهشته هيكلی بود كه صخرجنی ازطلعتش برميدی وعين القطر
از بغلش بكنديدی * كنيزك وكنيز جاريه يه ديرلر (چينی يه اضافت بيانيه (درخشم
خانك فتحی وسكونيله غضب ديمكدر (شد بونده رفت معناسنه در (مرادات تأكيد يعنی
رانك مضمونی تأكيد ايدر (اب زيرين بيانيه (پرۀ بينی بورون قلغی ديمكدر (زيرينش زيرينه
معطوف (بكريبان باانتهاء غايت ايجوندر الی معناسنه (فروفانك ضميله ادات تأكيد (هشته
بونده صارقش معناسنه در (هيكل بونده هيئت معناسنه در (يا حرف وحدت (كه حرف بيان
(صخرجنی صادك فتحی وخانك سكونيله كوجلو قوتلو مكروه منظر برخبيث عفريت در
ديديلركه زياده بدشكل وچركين قيافت ايش كه سائر عفريتلر اندن اوركر ايمش (طلعت بونده
يوز معناسنه در (رميدی حكايت حال ماضی اوركردی ديمكدر (قطر قافك كسری وطانك
سكونيله بونده قطران معناسنه در (پس عين القطر قطران بكاری ديمكدر (بغل بانك وغين
معجمه نك فتحه لريله قولتق معناسنه دركه عربجه ابط ديرلر همزه نك وبانك كسره لريله (باحرف
تأكيد (كنديدی كاف عجمك فتحيله فناقوقی كه عربجه اكانتن كريه ديرلر حضرت شيخ
قره نك اوصافنده مبالغه بيورر (محصول تركيب) پادشاهلردن برينه چين ولايتندن جاريه كتورمشلر
ايدی پاشاه استديكه مستانه لك حالتنده انكله مجامعت ايليه جاريه منع ايلدی يعنی ال ويرمدی
ورضا كوسترمدی پادشاه غضب ايلدی وانی قوللرندن برقره قولنه بغشلديكه اوست طوداغی
بورننك قلاغندن آشمش ايدی والت طوداغی يقاسنه دك صارقشيدی بربدشكل ايديكه
صخرجنی بويله بدشكل وبدقيافت ايكن يوزين كورسه اوركوب قجاردی وقطران بكاری
قولتوغندن قوقاردی يعنی شكلی بدوكندی بغلی بدتر ايدی * بيت * توكويی تاقيامت زشت
رويی * بروخمست وبريوسف نكويی * كويی شرط محذوفه جوابدر (يعنی قره نك شكلنی
كوريدك ديدك فعل مضارع مفرد مخاطبدر كويدندن (تاحرف انتهاء غايت (زشت رويه
وصف تركيبيدر (يا حرف مصدر چركين يوزلی لك ديمكدر (برحرف استعلا (واو ضميری
قره يه راجعدر انك اوزرينه تمامدر ديمكدر (نكويی ياء مصدريه ايله ايلك ديمكدر (محصول بيت)
سن ديدك قيامته دك چركين يوزليلك يعنی بوچركينلكی انك اوزرينه مختومدر يعنی اكا ختمدر
حاصلی چركنلك اندن اوته اولماز وحضرت يوسف اوزره كوزللك يعنی حضرت يوسف
عليه السلامك حسنی بی حد وبی پايان اولديغی كبی بونك قبحی كذلك بی حدوبی غايتدر * قطعه *
شخصی نه چنان كريه منظر * كززشتیء اوخبرتوان داد * شخصی يا حرف وحدت (كريه بونده

مكروه معناسنه در (منظر بونده شكل معناسنه در (كريه منظر وصف تركيبيدر بدشكل ومكروه هيئت معناسنه (كزاصلی كه ازايدی (كه حرف بيان (زشتی ياحرف مصدر (واو يه اضافتی لاميه در (داد بونده دادن معناسنه در (محصول بيت) بر شخص ايدی اما او يله بدشكل وكريه هيئت دكل ايديكه انك چركنلكندن وزشت رولغندن خبر ويرمك ممكن اوليدی يعنی چركنلكی فوق الحد ايديكه قابل تعبير دكلدر ✻ وانكه بغلش نعوذ بالله ✻ مردار با آفتاب مرداد ✻ واو حرف عطف (كه كاهدن مخففدر (مردار دن لاشه وجيفه مراد در (باحرف ظرف (آفتاب مرداد لاميه در تقديری ماه مرداد ويامرداد ماه ايدی ضرورت وزن ايچون حذف وايصال اولدی (مرداد تاريخ جلالی حسابی اوزره شهور صيفيه نك اورته آينك اسميدركه اول آيده لاشه لر وجيفه لر زياده بد قوقار خصوصا كيم عربلرك يعنی قره لرك قولتقلری (محصول بيت) قره نك شكلی وصورتی معلوم اولدقدنصكره قولتغی نعوذ بالله آفتاب مرداد ماهده لاشه وجيفه كبی ايدی يعنی قتی بدقوقاردی شوقابله كه هيچ بروجهله قوقوسنه تحمل اولنمازدی استعاذه بوجهتدندر ✻ سياه رادران مدت نفس طالب بود وشهوت غالب مهرش بجنبيد ومهرش بر داشت بامدادان ملك كنيزك راجست ونيافت ماجرا كفتند خشم كرفت وبفرمود تاسياه راباكنيزك دست وپااستوار بندند وازبام جوسق بخندق دراندازنديكی ازوزرای نيك محضر روی شفاعت برزمين نهادو كفت سياه رادرين خطايی نيست بلكه سائر بندكان وخدمتكاران ببخشش وانعام خداوندی معتادند كفت اكردر مفاوضهٔ اوشبی تأخيركردی چه شدی كفت ای خداوند نشنيدهٔ كه كفته اند ✻ سياه رارا حرف تخصيص سياهك ديمكدر (مهر ميمك كسريله محبت معناسنه در (بجنبيد دپرشدردی ديمكدر (مهر ميمك ضميله بكارتدن عبارتدر مهرين قالدردی يعنی بكارتن ازاله ايلدی (بامدادان ايرته ديمكدر (بام طام اوستی (معلوم اوله كه يوقاری ولايتك اولرينك اوستی دوزدر (يعنی مسطح دراكا عجم بام دير (جوسق جيم عربك وسينك فتحه لريله برج اوزره اولان كوشكدر قصر معناسنه واضافت لاميه در (باحرف صله (وخندق معروف (در حرف تأكيد (اندازند فعل مضارع جمع غائب (ويا فعل امر جمع غائب حاصلی ايكيسيده صيغه ده مشتركلردراتارلر وياآتسونلر ديمكدر (خطايی ياحرف تنكير (بل ادات اضراب (كه حرف تعليل (سائر جميع وباقی معنالرنده مستعملدر (مفاوضه لغتده مشاركت معناسنه در امابونده مجامعت معناسنه در (او يه اضافت مصدرك مفعولنه در (كردی ياحرف حكايه (شدی ده بويله در (محصول تركيب) اتفاقا سياهك اول مدتده نفس خبيثی طالب شهوت وتوقان وارزوسی غالب ايدی جاريه يه مهرومحبتی حركته كلوب اختياری الدن كتدی ومهرينی قالدردی يعنی قزلغنی الدی ايرتسی كه پادشاه شراب كيفيتندن آيلوب عقله كلدی جاريه يی استدی وبولمادی كيجه واقع اولان ماجرايی سويلديلر غضبه كلدی وبيوردی تاسياهك جاريه ايله بله الی واياغنی محكم بغليه لرو برج اوزرنده اولان كوشكدن حصارك خندقنه اتالر وياآتسونلر بويله اولنجه ايی خويلی وزيرلردن بريسی شفاعت يوزينی يره قودی يعنی پادشاهه تعظيم ايلدی وديدی پادشاهم سياهك بوخصوصده خطاسی يوقدر بلكه سائرقوللرو خدمتكارلرسعادتلو پادشاهك انعام واحسانته معتادلردر سياه بيچاره ده بونی معتاد اولان بخششلره قياس ايدوب اسرداد احتمالنی خاطرينه كتوره يوب خنكار ويردی ديوماالكانه تصرف ايلمشدر (پادشاه وزيردن بومصاحبتی ايشيدنجك ديدی اكر بركيجه مجامعتنی تأخير ايلسه نه اولوردی وزير ديدی ای پادشاه مسموعكز اولمادمی حكما وعقلانك ديدكاری ✻ قطعه ✻ تشنهٔ سوختهدر چشمهٔ روشن چو رسيد ✻ تومپندار كه از پيل

دمان اندیشد ❊ بعض نسخه‌ده روشن یرینه حیوان واقعدر ((تشنه صوسز سوخته یه اضافتی
بیانیه‌در (همزه حرف توسل (ویاء بطنی اضافت ایچون کلمشدر (درحرف صله چشمهٔ روشن
بیانیه در (وعین بترا شکلی که عربیده وفارسیده همزه دن بدل کتابت اولنور بونك کبی یرلرده اضافته
دلالت ایدر لیکن خالص همزه تلفظ اولنماز بلکه یائله بین بین تلفظ اولنور (پس بونده ایکی
یرده بله همزه اضافت ایچون کلمش دیین اضافتی انکار ایدوب همزه صفتله موصوفی رابط
ایچون کلمشدر دیین ذکر اولان تحقیق وتدقیقه واصل اولمامشلر (تو مبتدا مپندار فعل نهی
مفرد مخاطبدر پندار یدندن ظن ایله دیمکدر ما بعدیله خبر مبتدادر (که حرف بیان (پیل دمان
بیانیه درکوکره‌مش وغضبه کلمش فیل نتکه پسرها رونده کچدی (اندیشد فعل مضارع
مفرد غائب قورقه دیمکدر (محصول بیت) نار درون ایله سوزان اولان تشنه وعطشان چونکه
صافی صوچشمه سنه ویاآب حیات بکارینه ایرشدی یعنی واصل اوله سن ظن ایلمه اووقت
هیبتلی وکوکره‌مش فیلدن خوف ایدوب پرواچکه بلکه خاطرینه بله کلمز انده فیل وارسلان
وقپلان اولدیغی ❊ ملحد گرسنه درخانهٔ خالی پرخوان ❊ عقل باور نکند کز رمضان اندیشد ❊
ملحد اسم فاعلدر الحد یلحددن یعنی افعال بابندن طریق شرعیدن خارج اواوب حشره
ونشره منکر اولان ظالمه دیرلر (گرسنه بونده کاف عجمك ضمی ورانك سکونی وسینك کسریله
آچ معناسنه درکه عربجه جایع دیرلر کاف عجمك ضمی ورانك کسری وسینك سکونیله ده
لغتدر فاحفظ (درحرف ظرف (خانهٔ خالی بیانیه پرباء عجمك ضمیله طلومعناسنه در عربجه مطلب
ملأن دیرلر (خوان بونده نعمت وطعام معناسنه در (ملحدمبتداء اول وعقل مبتداء ثانی در (باور زدشمعی وکافی
باء عربیله وواوك فتحیله کرد ویاکند لفظیله مستعملدر ویابعض مشتقاتیله نفی واثبات طریقیله مطلب
تصدیق معناسنه در بونده کند فعلیله مستعملدر که فعل نفی مستقبلدر ایلمز معناسنه تصدیق ایلمز ردکافی
دیمکدر مابعدیله خبرمبتداء ثانی وجملهٔ اسمیه خبراول مبتداء اول خبریله جملهٔ مستأنفه فتدبر (کز که زدسروری
حرف بیان (رمضان معروف (اندیشد فعل مضارع مفرد غائبدر فکرایدر دیمکدر (محصول بیت)
آچ ملحد خالی اوده یعنی تنها خانه ده که کیمسه حالنه مطلع اولمیه وخانه نعمت وطعامدن
ملأن اوله یعنی پراوله عقل تصدیق ایلمز که رمضان فکرین ایدوب طعامه ال صونمیه یعنی
رمضان فکرین ایدوب طعام یمماسنی عقل اینانمز البته آچ اولنجه یر (پرلفظنی باء عجمیله
برظن ایدوب باء عربینك فتحیله وخوانه مضاف قلان وخوانی سفره معناسنه اخذ ایلین عجب
متصرف ایمش (وخالی لفظنی پرخوانه مضاف قلان نه خوب موزون ایمش (وپری باء عربك
فتحی ورانك سکونیله تجویز ایلین غلط سویلمده مذکورلرك اثرنجه کتمش عفی الله عنهم ❊ ملك را
این لطیفه خوش آمدو کفت سیاه رابتو بخشیدم کنیزك راچه کنم کفت کنیزك رابسیاه بخش که
نیم خوردهٔ اوهم او راشاید ❊ سیاه راارادات مفعول (بتو باحرف صله (بخشیدم بولفظ ایکی معنایی
متضمندر (بری وزیره بغشلمق یعنی تملیك ایلك وبری اکا صوچین بغشلمق (کنیزك رارا ادات
مفعول جاریه یی دیمکدر (بسیاه باحرف صله سیاهه دیمکدر (بخش فعل امر مفرد مخاطب
بغشله (نیم خورده برکیمسه نك یعنی انسانك ویاحیوانك یدیکندن ویاایچدیکندن آرتنه دیرلر که
عربجه اکا سؤر دیرلر (اویه اضافت لامیه در (اورا اکا دیمکدر (شاید فعل مضارع مفرد
غائب لایق معناسنه در (محصول ترکیب) پادشاهه وزیرك مذکور لطیفه سی خوش کلدی
ودیدی سیاهی سکا بغشلدم ایکی معنا ایله یاجاریه یی نیجه ایده‌لیم وزیر دیدی پادشاهم هم جاریه یی
سیاهه بغشله که انك نیم خورده سی یعنی ارتوغیدر که بنه اکا لایقدر شمد نصکره سزك
حرمکزه وسز انکله متمتع اولمق جائز دکلدر بوفکرلرکلیاخاطریکزدن چقمساق کرك ❊ قطعه ❊

❋ هركز او ر ابدوستى مپسند ❋ كه رود جاى نا پسنديده ❋ اورا انى ديمكدر اضمار قبل الذكر
وا قعدر (مرجع اليهى مصراع ثانى اولنده مقدر آن كس اوله ياخود اورا آن كس را تقديرنده
اوله پس طريق اضمار اولماز (باحرف صله (دوستى ياحرف مصدر (مپسند فعل نهى مفرد
مخاطب بكنمه ولايق كورمه (كه حرف رابط صفت (جاى ناپسنديده بيانيه (محصول بيت)
هركز اول كيمسه يى دوستلغه بكنمه ولايق كورمه كه نامعقول ونامقبول يره واره يعنى اكر
محبوبك ومطلوبك واكر غيريسى كه اراذل نشين وارا ذل پرست اوله انى دوست اتخاذ ايلمه
وكندى يارى و ياورم ديو اكا اعتبار قلمه بعض شراح جائزدركه مپسند لفظى مفعول معناسنه اوله
يعنى مرضى ومقبول اولماسون ديو لكن فسادى زياده واضحدر فتدبر ❋ تشنه راد ل نخوا هد
آب زلال ❋ نيم خورده دهان كنديده ❋ تشنه رارا ادات تخصيص تشنه نك ديمكدر
(نخواهد فعل نفى مستقبل مفرد غائب فاعلى تحتنده دله راجع ضميردر ومفعولى (آب زلال
اضافت بيانيه ايله زلال طاتلى صويه ديرلر پس بونده زلال وصفنده اطناب ايلين مطنب ايمش
(نيم خورد ونيم خورده برمعنايه دركه سابقاذكر اولندى ايدى تركيب مزجى قبيلندندر (دهانه
اضافتى لاميه در (وكنديده يه بيانيه در (مصراع ثانى آب زلالدن حال واقع اولمش (محصول بيت)
تشنه نك كوكلى آب زلالى استمزوا كا مائل اولمازقوقش اغزك ارتغى وسؤرى اولديغى حالده
اول آب زلال يعنى هرنقدركه كيمسه تشنه ايسه ده اغزى قوقش كيمسه نك ارتغن وفضله سن
ايچمز حضرت شيخ بو بيتى مبالغه طريقيله سوق ايلمش والا قوقش اغزلى برصودن ايچمكله
اول صو متغير اولماز وحلال ايكن حرامده اولماز (وجائز دركه تشنه انك اغزينك قوقوسنيده
بيلمه و بيليجك اكراه لازم كليه واقعا اكراه نره دن لازم كلور وخلقك بعضى سنك اغزى قوقار
و ينه بلور كن برى برينك سؤرنى ييروايچر بعض شراح نيم خورده هاء رسميله وهمزه ايله
يازوب اكثر نسخه لره بوشكلى اسناد ايدوب افترا ايلمش حال بوكه بو نسخه يى كندى شرحندن
غيرى يرده كورمدك بوقدر تدبعمز وارايكن ❋قطعه❋ دست سلطان دكر كجا بيند ❋ چون بسركين
در اوفتاد ترنج ❋ دست سلطان لاميه (كجاقنده ديمكدر استفهام انكاريدر (بيند فعل مضارع
مفرد غائبدر بينيدندن قنده كورر يعنى كورمز (چون ادات تعليل ادات شرط دين اصابت
ايلمامش (باحرف صله (سركين سينك فتحى وكسريله ورانك سكونى وكاف عجمك كسريله
حيوانات ترسى وكرده سى تعريب ايدوب سرقين ديرلر (درحرف تأكيد (اوفتاد واواصليه ايله
دوشدى ديمكدر (ترنج معروف اوفتادك فاعليدر وملاحظه ده مصراع ثانى مصراع اولدن
مقدمدر زيرا علت معلولدن مقدمدر پس تقدير كلام چون بسركين در اوفتاد ترنج دست سلطان
دكر كجا بيند در بويله اولنجه بيند واوفتاد ترنج ده تنازع ايدر ديمكه احتياج اولماز بيندك
فاعلى ترنجه راجع ضمير در فتدبر بعض نسخه ده بيند يرينه يابد واقع اولمش معناسى سهلدر
(محصول بيت) قازورات ومهملات ايچنه دوشن ترنج بردخى پادشاه الينى قنده كورر ونره ده بولور
يعنى ترسه وكره يه دوشن ترنج هركز پادشاه الينى كورمديكى وپادشاه انى النه المديغى كبى
حاصلى پادشاهه لايق اولديغى كبى سياهك ارتغى اولان كنيزك دخى پادشاهك نظر شريفنه
وفراش لطيفنه هركز لايق ومناسب دكل قصه دن حصه در فتأمل ❋تشنه رادل كجا نخواهد آب ❋
كوزه بكذشته برد هان سلنج ❋ آبدن مراد مذكور آب زلالدر ضرورت وزن ايچون حذف
اولندى (كوزه كاف عربك ضميله وهاء رسميله فارسيدر وهاسز كوزعربيدر بارداغه ديرلر (بكذشته
ماضيدن قسمدر كچمش ديمكدر (برحرف استعلا (دهان سلنج بيانيه سلنج سينك ولامك ضمه لريله
ونونك سكونيله دوداقده يالامه ديدكلرى مرضدر غايتله اغريغان اولور (مصراع اولده

زد كافى
رد كافى
رفى كاد
زد ابن سيد على وسرورى

استفهام انکاری وار (محصول بیت) برجوملك كه آغزی یلامه کیسه‌دنك آغزندن بچه یعنی سلنج
اغزلی کیسه که اول جوملکدن صوایچه تشنه‌نك کوکلی اول جوملکدن صو یه قنده طالب اولور یعنی
هر نقدر صوسز اولورسه ده کوکلی اندن صوایچمکه مائل اولماز زیرا طبعی اندن اکراه ایدر (بو بیت
حضرت شیخك اولدیغنده نظروار زیرا ترکیبنده ترکیك واداسنده ضعف حاصل وعلی الخصوص
بعض متونده موجود دكل بو بیتك شرحنده مکروهی ارتکاب ایلمز دیین اداده خلاف صحیحه
ارتکاب ایلمش فتأمل * حکایت * اسکندر رومی را کفتند که دیار مشرق ومغرب بچه کرفتی که
ملوك پیشین را خزاین وملك وعمر ولشکر بیش ازین بود وچنین فتحی میسر نشد کفت بعون الله تعالی
هر مملکتی که کرفتم رعیتش نیازردم ونام پادشاهان جز بنیکویی نبردم * اسکندر مشهور بر پادشاهك
اسمیدر که علما نبوتنده اختلاف ایلدیلر اصح قول بودر که نبی دکل ایمش لکن بر صالح وعابد
ومتدین بر حکیم کامل ایدی که علمی ارسطاطالیس دن الدی ابن فیلقوش رومی دیمکله مشهور در
بعضیلر سلسلهٔ اجدادینی حضرت نوحك اوغلی یافثه ایصال ایلدیلر و بعضیلر حضرت
ابراهیم پیغمبره علیه السلام (وذوالقرنین لقبیله ملقب اولمسنده نیجه وجه یازمشلر لکن بو مقام
استیفاسی دکل امدی اسکندره دیدیلر (که حرف بیان (دیاردن بونده مملکت مراددر (کرفتی
فعل ماضی مفرد مخاطبدر (که حرف تعلیل (ملوك پیشین بیانیه (جز غیر معناسنه در (با حرف
مصاحبت نیکویی یا حرف مصدر (محصول ترکیب) اسکندر رومی یه دیدیلر که مشرق
ومغرب دیارینی نوجهله ضبط ایدوب تحت تصرفکه کتوروب مسخر قلدك که ایلروکی پادشاهلرك
خزینه‌لری وسلطنتی وعمر ولشکری سندن زیاده ایدی حال بو که بو فتح وتسخیر انلره میسر اولمادی
که سکا میسر اولدی اسکندر دیدی خدای تعالینك عونیله هر مملکتی که فتح وتسخیر ایلدم رعیتنی
انجتمدم ونام سلاطین ماضیه یی ایلکدن غیریله انکمادم یعنی جمیعنی ایولکله ذکر ایلدم که الله تعالی بکا
جمیعنه اعطا ایلدیکنی اعطا ایلدی * بیت * بزرکش نخوانند اهل خرد * که نام بزرکان بزشتی
برد * بزرکش شینی اضمار قبل الذکر طریقیله (مصراع ثانینك اولنده مقدر آن کسه راجعدر
تقدیری انکس را که در (نخوانند اوقومازلر یعنی دیمزلر (اهل خرد لامیه (وفاعلی نخواننددر (که
حرف رابط صفت (نام بزرکان لامیه ذر یاء بطنیله (بزرکاندن بونده اکابر مراددر (با حرف
مصاحبت (زشتی یا حرف مصدر در چرکنلك دیمکدر (برد فعل مضارع مفرد غائبدر (بریدندن
بردندن دکل (محصول بیت) اهل عقل وفراست اول کشی یی بزرك وکبیر اوقومازلر یعنی
اکا اولو کیسه دیمزلر که اکابرك نامنی زشتلکله اکار حاصلی اکابر ناسی چرکنلکله ذکر ایده نی
عقلا اراذل ناسدن عد ایدرلر * قطعه * این همه هیچست چون می بکذرد * بخت وتخت
وامر ونهی کیرو دار * این همه مبتدأ ومصراع ثانینك مضمونه اشارتدر (هیچست خبر مبتدأ
(چون حرف تعلیل (می حرف تأکید زیرا می حاله ویا استقباله دلالت ایدز بو ایسه استقبال
مقامیدر (بکذرد فعل مضارع مفرد غائب وفاعلی این همه یه راجع تحتنده ضمیر و بعضیلر
مصراع ثانیده معدود اولانلر فاعلدر دیدی لکن فیه نظر (کیرودار ودار وکیرواو عطف
ایکیسی بیله صواش معناسنده مستعملدر کیر کیریدندن ودار داریدندن مشتقدر (کرفتن دن
وداشتن دن دیین احوال اشتقاقدن کلیا غافل ایمش فتدبر (محصول بیت) جمیع امور
دنیا یعنی بخت وتخت ودولت وسلطنت وامر ونهی وحکم وحکومت وعسکر چکوب اورمه
وطوتمه وفتح ممالك هیچ نسنه دکلدر چونکه آخری فانی وکذران در حکم عدمده در پس
عاقل اولان بونلره کوکل بند ایدوب عقد قلب ایلمز بعض شراح کیرودار طمطراق وطنطنه
وصاول یورت معناسنه در بونك استعمالی بودر غفلت اولنمیه دیمش معلوم اولا که کندی

ردكافی
خدای نسخه
نخوانند فعلی اهل خرده اسناد مسامحه طریقیله در فتدبر
مه
ردكافی

بواستعمالدن كليا غافل ايمش فندبر ❊ نام نيك رفتكان ضايع مكن ❊ تا بماند نام نيكت پايدار ❊ نام
نيك بيانيه (ورفتكانه اضافت لاميه نام نيك مكنك مفعول اولى وضايع ثانيسى (تا حرف تعليل
(بماند فعل مضارع مفرد غائب قاله ديمكدر (نام نيك بيانيه و بماندك فاعلى (پايدار وصف تركيبى در
(داريدندن ثابت و برقرار معناسنه در اعرابدن بماندك خبرى واقع اولمشدر (محصول بيت)
يكمشلرك يعنى موتانك ايى آدينى ضايع ايلمه يعنى آدلرنى خيرايله ذكرايله (اذكروا موتاكم بالخير) فحواسنجه
تا كيم عالمده سنكده ايى آدك ثابت و پايدار و برقرار قاله يعنى تا كيم سنده صحيفهٔ روزكارده خيرايله مذكور
اولاسين ❊ باب دوم دراخلاق درويشان ❊ حكايت ❊ يكى از بزركان پارسايى را كفت كه چه
كويى در حق فلان عابد كه ديكران در حق او بطعنه سخنها كفته اند كفت درظاهرش عيب
نمى بينم ودرباطنش غيب نمى دانم ❊ دوم دالك وواوك ضمه لريله ايكنجى ديمكدر (اخلاق
خلقك جمعيدر خاء مضموم ولام مضموم وساكن اولمق جائزدر (درويشانه اضافت لاميه در

رذ كافى

درويشاندن مراد اهل سلوك صوفيلردر (پارسا باء عجمه له عابد وزاهده ديرلر ويا
حرف وحدت (را ادات مفعول (كه حرف بيان (فلان الفاظ كنايه دندر (كه حرف تعليل
(با حرف مصاحبت (طعنه ها تصرفات اعجامندندر زيرا بونك اصلى طعندر طانك فتحى
وعينك سكونيله مصدردر نصر بابندن مصدرى طعانده كاور طانك فتحيله (كفت مسؤل عنه
اولان پارساديدى (در حرف ظرفدر ايكى يرده بله (باطن ظاهرمقابليدر (محصول تركيب)
اكابردن بريسى بر زاهده صوردیكه فلان عابدك حقنده نه ديرسين زيرا سندن غيريلرى انك
حقنده طعنله سوزلر سويلمشلركه زهد وصلاحه منافى ايشلرى وار دردنو پس سن نه ديرسين
انك حقنده (پارسا جواب ويرديكه ظاهرنده عيب كورمم و باطننده غيب بلمم يعنى ظاهرنده
وباطننده برقصور ونقصاننه مطلع دكلم زيرا مؤمنه لايق اولان بودركه ظاهر حالنه ناظر
اولوب احوال درونني صلاحه حمل ايدوب سوء ظن اوزره اولميه ❊ قطعه ❊ هركرا جامه
پارسابينى ❊ پارسادان ونيك مرد انكار ❊ هركرا هركيمسه يى ديمكدر حرف رابطه يى ضرورت
وزن ايچون كتورمش (جامه پارسا پارسا جامه وصف تركيبى اقسامندندر زاهد وعابد
لباسلى ديمكدر (بينى نك هركرا مفعول اولى وجامه پارسا ثانيسى (پارسادانك مقدم مفعولى
(نيك مرد تركيب مزجيدر اصلنده مردنيك ايدى اضافتله ضرورت وزن ايچون مزج ايلدى

ردشمعى وكافى

انكارك مقدم مفعوليدر (انكار فعل امر مفرد مخاطبدر افعال قلوبدن ظن ايله ديمكدر

رد سرورى

(محصول بيت) هركيمسه يى كه عابد وزاهد لباسلى كورهسين انى زاهد وعابد بيل وايى آدم

ردسرورى

ظن ايله يعنى انى صالح بيل وايى كيمسه در ديو اعتقاد ايله (حاصلى صلحا لباسنده اولانه مادامكه

رذ كافى

شريعت مطهره يه مخالف برحالى معلوم اولميه حسن ظن لازمدر (مصراع اولك معناسنى

ردشمعى

هركيمكه پارسا جامه سيله كورهسين دين اداده قصور ايلمش فتأمل (هركرا راسنى لام جاره
معناسنه طوتان غلط ايلمش (جامه اصلنده جامهٔ ايدى همزهٔ اضافتله صكره همزه ضرورت
وزن ايچون ساقط اولدى ديين بيتك مضموننك يانينه اوغرامش (وانكار انكاشتن وانكاريدندن
امردر ديوب ويا لكز انكاريدندن مشتقدر دينه اعتراض ايدن كندى معترض واقع اولمش
(جامه پارسا خواجه سراكيبدر وسيلهٔ اضافت اولان همزه محذوفدر ديين مقصود بيته
واصل اولمامش منه سنده جامه پارسايه جامه پارسا تقديرنده در ديين بوميدانك فارسلرندن
دكلدر ❊ ورندانى كه در نهادش چيست ❊ محتسب را درون خانه چه كار ❊ وراصلنده
واكردر (ندانى فعل نفى مستقبل (كه حرف بيان (درحرف ظرف (نهاد نونك كسريله طبع
وخلقت معناسنه در (محتسب ديار عجمده امر معروف ونهى منكر ايلين محتسبدر اول دخى

ازهد واورع علمادن اولاغندر (را حرف تخصیص در لام جاره معناسنه (درون ایچ معناسنه در (خانه به اضافتی فی معناسنه در (محصول بیت) واکر پارسا جامه لینك قلبنده و درونده نه وار ایدیکن یعنی خبردن وشردن نه حال اوزره در بلز سك نسنه لازم کلز یعنی سکا احوال درونه اطلاع لازم دکل زیرا محتسبك اوایچنده نه ایشی وار یعنی محتسبك امر معروف ونهی منکرده وظیفه سی فساد ومنکری ظاهر اولانی اخذ ایلمکدر احوالی مستور اولانه تعرض ایلمکه مرخص دکلدر زیرا فقها بیورمشلردر (الفسق الخفی لایسقط العدالة) یعنی برکیمسه که فسقنی اخفا ایلیوب اشاعت ایلمیه بزا کا ظالم دیمزز ❊ حکایت ❊ درویشی را دیدم که سر بر آستان کعبه نهاده می نالید ومی کفت یاغفور و یارحیم تو دانی که ازظلوم وجهول چه آید که تراشاید ❊ درویشی (یا حرف وحدت (را ادات مفعول (که حرف بیان (آستان کعبه لامیه کعبه نك ایشیکی دیمکدر (کعبه مکه شهرنده اولان تکری اویدر (نهاده ها رسمی حرف تربدر قیوب دیمکدر (می نالید حکایت حال ماضی ایکلردی دیمکدر (می کفت ده بویله در سویلردی دیمکدر (یا حرف ندا (غفور مبالغه ایله اسم فاعلدر غایتله یارلغایجی معناسنه (رحیم بوده مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده اسرکیجی دیمکدر (ظلوم ده مبالغه ایله ظالم (جهول مبالغه ایله جاهل دیمکدر (چه آید نه کلور یعنی نه حاصل اولور دیمکدر (که حرف بیان (تراسکا دیمکدر (شاید فعل مضارع مفرد غائب بونده یاراپه یعنی لایق اوله معناسنه در (محصول ترکیب) بردرویشی کوردم که باشنی کعبه ایشکینه قیوب ایکلردی وسویلردی یاغفور و یا رحیم سن بلورسن که ظلوم وجهولدن نه کلور ونه حاصل اولور که سکالایق اوله یعنی بن سکالایق طاعت وعبادت کتورمکه قادر دکلم معلوم اوله که عموما شراح نهاده لفظندنصکره (بود وروی در زمین می مالید) ترکیبی زیاده ایتدیلر لکن کتابك عرضنی بوزمشلر زیرا کعبه نك ایشیکی یردن بوقاروآدم بوبنجه واریعنی یوکسك واقعدر پس باشنی ایشیکه قودقدنصکره یوزینی یره سورتمك هرکز متصور دکلدر زیرا مانعة الجمعدر ایکیسی برآنده و برساعتده اولمق میسردکلدر (آستاندن مراد جدار کعبه در دیین پر استعلا ایچون اولدیغنی ملاحظه ایلمز امش زیرا جداری اورزه باش قومق سطحنه عروجله میسردر اول ایسه ممکن دکلدر فتدبر ❊ قطعه ❊ عذر تقصیر خدمت آوردم ❊ که ندارم بطاعت استظهار ❊ عذرك تقصیره وتقصیرك خدمته اضافتلری لامیه لردر (وعذرآوردمك مفعولیدر (که حرف تعلیل (بطاعت ندارمك مفعول غیرصریحی (استظهار استفعال بابندن مصدر در ارقه لنمق معناسنه مفعول صریحی (محصول بیت) یارب سنك ذات پاککه لایق خدمت وعبادت وطاعت کتوره میوب بلکه خدمتکده واقع اولان قصور ونقصانك عذرینی کتوردم زیرا عبادت وطاعتمه اعتمادم یوق وعمل موجب جنت اولمادیغنی بلورم پس اعتمادم محض لطف وکرمکه در ❊ عاصیان ازکناه توبه کنند ❊ عارفان از عبادت استغفار ❊ عاصیان الف ونون ادات جمعدر مجرمان معناسنه در یعنی کناهکارلر (عارفان الف ونون ادات جمعدر اهل عرفان اولان الله دوستلری ازعبادت تقدیری ازتقصیر و یاازنقصان عبادتدر برمضاف تقدیریله (محصول بیت) عاصیلر ومجرملر کناهلرندن توبه ایدرلر اما اهل عرفان تقصیر ونقصان عبادتلرندن استغفار ایدرلر یعنی عبادتلرنده اولان قصورلرین بلوب عبادتلرین عین معصیت عد ایدوب استغفار ایدرلر ❊ عابدان جزای طاعت خواهند و بازرکانان بهای بضاعت ومن بنده امید آورده ام نه طاعت و بدریوزه آمده ام نه بتجارت اصنع بی ماانت اهله ولا تفعل بی ماانا اهله ❊ فارسیجه مذکور درت فقره (وعربجه ایکی فقره تمهٔ قول درویش در (عابدان الف ونون ادات جمعدر

زدشراح جمیعا عجبا ایکیسی برآنده اولمق لازمیدر (للطابع) رد سروری

ومبتدادر (جزای طاعت لامیه (وخواهندك مفعولی وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (بازرکانان بونك اصل مفردی بازاره در بازاره مخصوص معناسنه زیرا هاء رسمی بونك كبی یرلرده تخصیص افاده ایدر پس الف ونونله جمع اولمق سببیله هاء رسمیٔ كاف عجمیه یه ابدال ایلدیلر بازارکان اولدی زانك فتحیله بعده کثرت استعمال ایله الف حذف اولوب را ساكن قلندی بازرکان اولدی پس بوعبارته تعبیر بومقدار یول بولیجق کثرت استعمال ایله حکم مفرده واروب تکرار بردخی جمع ایدوب بازرکانان دیدیلر (معلوم اوکه حضرت مولانا جامی سبحة الابرار نام کتابنده عقد هفتمده الفی و رانك فتحه سنی اثبات ایدوب یاء نسبتله الف ونونی جمع ایلمش (بیت) ایك بازاره کیان دیده ورند (صداز بن جنس بیك جونخرند (وحضرت شیخ بوستانده بازارکان عبارتنی مقام مفردده ذکر بیورمش (بیت) شهنشه که بازارکان رابخست) (درخبر برشهر واشکر بیست) (امدی بونده بازرکان زانك فتحیله اوقیمق کرك فتأمل (بضاعت لغتده تجارته برمقدار مال ارسال ایلمکه دیرلر (مثلا برتاجره برمقدار مال ویررسین که کندی مالی یانیجه سنك مالکی سنکیچون قوللانه (امابونده مطلقا اسباب ومتاع مراد در (باحرف صله (دربوزه دالك فتحی و رانك سکونیله جرایلمکه ودیلنمکه دیرلر تحریف ایدوب عوام دروازه دیرلر (اصنع فعل امر مفرد مذکر مخاطب افعل معناسنه یعنی اشله (بی باحرف صله و یاضمیر متکلم بکا دیمکدر (ماسم موصولدر الذی معناسنه (اصنعك مفعول صریحی و بی غیرصریحی (انت ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتداسن دیمکدر (اهل بونده لایق وسزاوار معناسنه در لفظا مرفوع خبرمبتدادر وضمیر مجرور مایه راجعدر وجملهٔ اسمیه نك اعرابدن محلی یوق مانك صله سیدر (لا تفعل فعل نهی مفرد مذکر مخاطب اشلمه دیمکدر (بی سابق کبیدر (انا اهله انت اهله کبیدر بعض نسخه ده بی یرینه بنا دوشمش بزه دیمکدر (محصول ترکیب) عابدلر ایلدکلدی عبادتك ثواب وجزاسین استرلر واول امید ایله طاعت ایدرلر و بازرکانلر اسباب ومتاعلرینك بهاسین استرلر کیسه یه مفت نسنه ویرمزلر اما بن عبد عاصی درکاهکه امید خالصله والطف وکرمکه اعتماد ایله کلدم عبادت وطاعتم یوق کیم مقابلنده عوض جنت وجزای کوثر رجا ایدم ودخی تهی دست مجرد جره ودریوزه یه کلشم بضاعت وسرمایم یوق وتجارته کلدمکه قیمت و بها استیم بکا سنکا لایق اولانی اشله که مغفرت ومرحتدر که عاصی بنده‌ك سندن انی رجا ایدر و بکا بن لایق ومستحق اولدیغمی اشلمه که عذاب وعقابدر زیرا سندن لطف واحسان رجاسیله قپوکه کلشم

زدسروری

☼ بیت ☼ کرکشی ورجرم بخشی روی وسر بر آستانم ☼ بنده را فرمان نباشد هرچه فرمایی برانم ☼

کشی ضم كاف عربیله فعل مضارع مفرد مخاطب قتل ایدرسك دیمکدر (کشیدندن کشتندن دکل (جرم جیم عربینك ضمی وسکون را ایله کناه معناسنه در (بخشی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بخشیدندن لفظ مشترکدر بغشلمغله عفوایلمك بینده بونده ایکیسنه ده تحمل وار (روی وسر تقدیری رویم وسرمدر (آستانم میمی معنی جهتنده بونلره مصروفدر (بنده رارا حرف تخصیصدر لام جاره معناسنه بنده نك دیمکدر (فرمان اسمدر بویرق معناسنه (فرمایی فعل مضارع مفرد مخاطب بیوررسین دیمکدر (برحرف استعلا (آن اسم اشارتدرچدیه (میم ضمیر متکلم (محصول بیت) اکر بنی قتل ایدرسك کناهلرم ایچون واکر کناهلرم بغشلیوب عفو ومغفرت ایدرسك هرنکه ایلرسك یوزم وباشم آستان کرم واحسانکده در (حاصلی هرنه کیم بکا اشلرسك تسلیم و رضا اوزره یم روکردان وسرکش دکیلم بن بندهٔ عاصینك ومجرم قاصینك فرمانی و بویروغی اولماز هیچ نسنه سویلمکه مالك وقادر دکیلم هرنه کیم سن بیوررسك اول بویروغك وامرك اوزرینه یم (حاصلی

هرنه كيم ايدرسك امريكه تابع ومنقادم ❊ قطعه ❊ بردر كعبه سائلى ديدم ❊ كه همى كفت ومى
كرستى خوش ❊ بر حرف ظرف (دركعبه لاميه (سائلى يا حرف وحدت (كه حرف بيان
(ها حرف تأكيد (ومى حرف حكايه در ايكى فعلده بله (اصلى كريستيدر رادنصكره يا ايله
يا ضرورت وزن ايچون ساقط اولدى (خوش واو رسميله وخاده روم ضمه ايله بونده مبالغه
معناسنى افاده ايدر محكم اغلردى ديمكدر (محصول بيت) كعبه قپوسنده خدادن سائل
بر درويش كوردم كه سويلردى ومحكم اغلردى يعنى جان وكوكلدن درد ايله كريه ايدردى
❊ من نكويم كه طاعتم بپذير ❊ قلم عفو بركناهم كش ❊ با حرف تأكيد پذير باء عجمله فعل امر مفرد
مخاطب قبول ايله ديمكدر (قلم عفو بيانيه (كش كافك فتحيله فعل امر مفرد مخاطبدر چك ديمكدر
(محصول بيت) بو بيت بيت اولده همى كفتك مقوليدر يعنى يارب بن ديمزمكه عبادت وطاعتم
قبول ايله حاصلى جزا وثوابه مستحق عملم يوقدر بيلورم بلكه لطف وفضلكه وعنايت وكرمكه
اميد وارم انجق پس عفو وصفح قلمنى كناهمه چك يعنى صحايف سيئاتمدن جرايم صغاير
وكبايريمى اخراج ايله تاكيم مجرمين ايله حشر اولميايم حاصلى سكا لايق اولين عملارمدن
كليا كچ ❊ حكايت ❊ عبد القادر كيلانى درحرم كعبه روى برحصانهاده همى كفت اى خداوند
ببخشاى واكر مستوجب عقوبتم در قيامت مرا نابينا برانكيز تادر روى نيكان شرمسار نشوم ❊
كيلانى يا حرف نسبت (كيلان كاف عجمك كسريله مملكت اسميدر اصلنده كيلان دوروندر
معتبر اولان رشت ولاهجاندر عبد القادر كيلانى رشتدندر مشايخ عظام واولياء كرامدن
مناقب شنى وكرامات عليا صاحبى بر عزيزدر اوليا اراسنده زياده شهرتى واردر (حرم كعبه
لاميه (حصا حاء مهملهنك فتحيله جمع حصاندر كه كعبه حرمنده دوكيلن خرده چاقل طاشلريدركه
فارسيجه سنكريزه ديرلر بوشول خرده طاشلردركه بيرام كونلرنده مناده اتارلر اول طاشلرى
خدام كعبه جمع ايدوب حرمه دوكرلر (نهاده ها حرف ترتبدر قويوب ديمكدر بوهايى شرحنده
يازميان معناى ترتيبى بلمزايمش ويازوب قومش معناسنى و برنده كذلك (ببخشاى فعل امر مفرد
مخاطب اسركه ديمكدر (مستوجب عقوبت اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر لايق عقوبت
ديمكدر (نابينا نا حرف نفى يعنى حرف توصيف نفى (بينا صفت مشبهه در (نابينا اعمى ديمكدر
(بر حرف تأكيد انكيز فعل امر مفرد مخاطبدر انكيزيدندن انكيختندن دكل (تا حرف تعليل
(نيكاندن مراد نظر ومواجههٔ نيكاندر (شرمسارميك سكونيله صفت مشبهه در خجل
معناسنه (نشوم فعل نفى استقبال اولميام ديمكدر (محصول تركيب) عبد القادر كيلانى حرم
كعبه ده يوزينى طاش دوكنديسى اوزرينه قويوب سويلردى يعنى مناجات ايدرديكه يارب
رحمت وعفو ايله واكر عذابه لايق ومستحق ايسم يعنى عقوبت مقرر ايسه بارى قيامتده بنى
اعمى حشر ايله تاكيم مقبول قوللرك نظرنده ومواجهه سنده خجل وشرمسار اولميام ❊ قطعه ❊
روى برخاك عجز مى كويم ❊ هرسحر كه كه باد مى آيد ❊ روى مقدر نهادهنك مقدم مفعوليدر
تقديرى روى برخاك عجز نهاده مى كويم در (هرسحر كه ظرف مى كويمدر (محصول بيت)
يوزيمى خاك عجز ومذلته قويوب سويلرم هرسحر وقتنده كه باد سحرگاه هبوب ايليه يعنى اسه
❊ اى كه هركز فرامشت نكنم ❊ هيچت از بنده يادمى آيد ❊ اى حرف ندامنادى محذوف
تقديرى اى جاناندركه حرف رابط صفت (فرامش اصلى فراموشدر واو ضرورت
وزن ايچون حذف اولندى بودلده ضمايرك ماقبلى مفتوح اولمق قاعده اولديغيچون تاء خطابك
ماقبلى مفتوح قلندى حركت فتح اخف اولديغيچون ديدنلر عندى سويلمش (هيچت تا ضمير
خطاب تقديرى هيچ ترا در (ياد اكمقدر (محصول بيت) بو بيت ميكويمك مقوليدر يعنى

ردسرورى وشمعى
رد ابن سيد على وسرورى
ردسرورى

ای جانانکه بن سنی هرکز فراموش ایدوب اونتمام یعنی هیچ یادمدن کتمزسین عجبا بو بنده دن سکا هرکز یاد یعنی اکمق کلورمی یعنی عجبا سنده بندکی هیچ یاد ایدوب اکارمیسین حاصلی بن سنك هیچ خاطریکه کلورمیم (بادسحردن مراد بادصبادر زیرا عشاق دلفکارك خبر و پیامنی وسلام وکلامنی ایصال واظهار شوق وغرامنی جانان قتنه ایلدن اولدر انکیچون اکا برید عاشقان وپیك مشتاقان دیرلر بریده بادصباده دیرلر ❊ حکایت ❊ دزدی درخانهٔ پارسایی در آمد چندان که طلب کرد چیزی نیافت دلتنك شد پارسارا خبر شد کلیمی که برآن خفته بود دررهکذر دزد انداخت تامحروم نکردد ❊ دزدی یاحرف وحدت (در حرف صله (خانهٔ پارسا لامیه (یاحرف وحدت (درآمد کیردی دیمکدر (دلتنك وتنك دل وصف ترکیبدر یحضور معناسنه (پارسارا را ادات مفعول (کلیمی یاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (خفته یاتمش واویومش دیمکدر (رهکذر رانك فتحی وهانك سکونی وکاف عجمنك ضمیله کچد یرینه دیرلر ترکیب مزجیدر (انداخت آتدی دیمکدر (تاحرف تعلیل (نکردد اولمیه ویادونمیه (محصول ترکیب) براوغری برعابدك خانه سنه کیردی برنسنه اوغرولمق ایچون اول قدرکه اولك ایچنده برا لاجق نسنه ارادی بولمدی بحضوز اولدی عابده خبر اولدی یعنی اوینه اوغری کیردیکی معلومی اولدی برکلیم که اوزرنده یاتمشیدی دزدك کچدینه اندی تاکه محروم اولیه ویادونمیه ❊ قطعه ❊ شنیدم که مردان راه خدا ❊ دل دشمنان را نکردند تنك ❊ (مردان راه خدا لامیه لردر (دل دشمنانده بویله در (نکردندك مفعول اولی (وتنك ثانیسی (محصول بیت) اشتدمکه خدایولینك مردلری ورجال الله یعنی مردان طریق حق دشمنلرین بله دلتنك وپریشان خاطر ایلمدیلر بلکه عدولرینکده خاطرلرین رعایت ایلدیلر ❊ تراکی میسر شوداین مقام ❊ که بادوستانت خلافست وجنك ❊ تراسکا دیمکدر (کی قچن دیمکدر وقتدن سؤالدر (که حرف بیان (محصول بیت) سکاقچن میسراولور بومقام یعنی دشمنلرك خاطرلرینی رعایت ایلك مقامی که دوستلرکله جنك وجدال ونزاع وخصومت ایدرسین یعنی سنکه دوستلریکه بدمعاشرت و بد زندکانیسین پس دشملرکله قچن حسن زندکانی وصفای معاشرت اوزره اولورسین ❊ ومودت اهل صفاچه‌در روی وچه‌در قفا نه‌چنان که ازپست عیب کیرند وپیشت بمیرند ❊ مودت محبت معناسنه در (اهله اضافتی واهلك صفایه لامیه‌لردر (نه چنان اویله دکلدر دیمکدر (که حرف بیان (پس آرد معناسنه در (ازبونده ادات ظرفدر (بست تقدیرنده (کیرندك ظرف مکانی (وعیب مفعولی (کیرند فعل مضارع جمع غائب کیریدندن طوتالر دیمکدر (پیش اوك وقت معناسنه در (تالر خطاب ایچوندر (میرند فعل مضارع جمع غائبدر میریدندن اوله‌لر (محصول ترکیب) اهل صفا وذوقك محبت ومودتی حضورکده وغیبتکده یعنی اوکیکده وارد کده برابردر متفاوت دکلدر انلرك حالی اویله دکلدر که اردکده وغیبتکده عیب ونقصانك طوتالر ویانکده وحضورکده محبت ورأفت اظهار ایدوب یولکده اولمك دعواسنی ایده‌لر حاصلی حضورکده وغیبتکده صافی درونلردر ❊ بیت ❊ در برابر چوکوسفند سلیم ❊ در قفا همچو کرك مردم خوار ❊ کوسفند قیون (کرك مردم خوار اضافتی بیانیه در (مردم خوار وصف ترکیبدر آدم ییجی معناسنه (محصول بیت) یعنی اهل صفانك مناقضلری برابرکده وحضورکده قیون کبی سلیم وحلیم کوسترلر کندیلرینی اماآردکده وغیبتکده آدم ییجی قورد کبیدر یعنی اهل نفاقك حاللری بویله در اما اهل صفا واصحاب وفاده بوحال یوقدر بلکه ظاهرلری و باطنلری معمور ودرون و بیرونلری طیب وطاهر حضورکده نیجه ایسه غیبتکده همان اویله در اردکجه بردراووا وکیکجه بردراو دکلر بلکه اردکده واوکیکده برابردرلر

✽ بيت ✽ هر كه عيب ديكران پيش تو آورد شمرد ✽ بيكمان عيب تو پيش دكران خواهد برد ✽
عيب ديكران لاميه (آورد شمردك مقدم مفعولى (و پيش تو لاميه وايكيسنك ظرف مكانى
(عيب تو لامية ومفعول خواهد برد (پيش دكران لامية وظرف مكانى برد مصدر معناسنه در
(محصول بيت) هر كيمسه كه غيرلرك عيوب ومثالبنى سنك حضوركه كتوروب تعداد
ايده يعنى بر بر سويليه بى شك وريب سنك دخى عيوب ونقايصكى غيرلره نقل ايدوب
سويليسه كرك خاصلى يرامز كيمسه لر هركسى ذم وقدح ايلمه ده در يوز بيك احسان ايلسك
فائده ايتمز زيرا بدنهاد در ايلك بلمز بلكه ايلك قتنده يرامزلقدر ✽ حكايت ✽ تنى چند از روندكان
متفق سياحت بودند و شريك رنج وراحت خواستم كه مرافقت كنم موافقت نكردند ✽ تنى
ياحرف وحدت (روندكان رونده نك جمعيدر سياحلر ديمكدر (متفق سياحت اسم فاعلك
مفعولنه اضافتيدر (سياحت سينك كسريله مصدر در ضرب بابندن يريوزنده يوريوب
كتمكه ديرلر (شريك رنج اضافت فى معناسنه در تقديرى شريك در رنجدر رنجدة والمدة
شريك ديمكدر (راحت رنجة معطوف بنه بودند مقدر در (مرافقت مفاعله بابندن مصدردر
يولداشلق (موافقتده مفاعله بابندن مصدر در اويمق معناسنه (محصول تركيب) سياحلردن
برنيچه كيمسة سياحته متفق ايديلريعنى سياحت ايلمكه اتفاق ايلمشلرايدى ورنج وراحتده
شريك اولمشلرايدى يعنى روزكارك كرم وسردين وراحت ودردين بيله چكلم ديوقول وقرار
ايلمشلرايدى شيخ بيورر ديلدمكه بونلره يولداشلق ايدم يعنى دنيايى بله كزمك مراد ايتدم
لكن بوخصوصده بكا موافقت ايلمديلر يعنى يولداشلغه قبول ايلمديلر ✽ كفتم از كرم واخلاق
بزركان بديعست روى ازمصاحبت مسكينان تافتن وفائدهٔ دريغ داشتن كه من در نفس خويش
اين قدر قوت وقدرت مى شناسم كه در خدمت مردان يارشاطر باشم نه بارخاطر ✽ اخلاق بزركان
لامية در . (بعض نسخه ده كرم اخلاقه مضاف واقعدر (بديع عجيب وغريب معناسنه در
بونده بعيد وجور معناسنه در (مصاحبت مسكينان مصدرك مفعولنه اضافتيدر (تافتن لغتده
دوندرمك و بوكمك معناسنه در امابونك كبى يرلرده اعراض معناسنه در (فائده داشتنك مفعول
اولى (ودريغ ثانيسى (كه حرف تعليل (نفس خويش لاميه خويش واو رسميله كندى
معناسنه در (مى شناسم فعل مضارع متكلم وحده اكارم ديمكدر (كه حرف بيان (خدمت مردان
لاميه (يارشاطر بيانيه (يار يولداش (شاطر اياغنه چويك خدمتكار (بارخاطر لاميه (محصول تركيب)
حضرت شيخ بيورر روندهلر بنى مرافقته قبول ايلميجه ديدمكه اولولرك كرملرندن واخلاق
حميده لرندن زياده بعيد در مسكينان وفقيرلرك مصاحبتندن اعراض ايلمك وانلردن فائده يى
دريغ طوتمق زيرا بن كندى نفسمدهٔ وعقلمده بومقدار قوت وقدرت ادراك واحساس ايدرمكه
يارانك خدمتنده يارشاطر اولام بارخاطر اوليمام حاصلى هروجهله بندن حظ ايلرسكز اكارم
بوقدر اعراض بيورمك ✽ بيت ✽ ان لم اكن راكب المواشى ✽ اسعى لكم حامل الغواشى ✽
ان ولم ايكيسيده حروف جازمه دندر حتى بعض علما ما بعدنده كلن فعل مضارعده عامل
اولمرنده اختلاف ايلمديلر كيمسى عامل اولان ان در وكيمسى لم در ديدى (اكن اصلنده اكون
ايدى جزمله واو دوشدى فعل مضارع متكلم وحده صيغه سيدر اسمى تحتنده متكلم ضميرى
انا مستتر وخبرى راكبدر مواشى يه اضافتى اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر (مواشى ماشيه نك
جمعيدر بونده بنيد طوارى مراد در آت كبى وقاطر كبى (اسعى فعل مضارع متكلم وحده در
مجزوم اولمديغندن معلومدركه اكن ده عامل اولان لم در ان دكل (لكم اسعى يه متعلقدر (حامل
لفظا منصوب حالدر اسعى نك فاعلندن (غواشى يه اضافتى سابق كبيدر (غواشى غاشيه نك

جمیدز اکر قلفنه دیرلر (محصول بیت) اکر طواره سوار اولمازسم یعنی سزکله مصاحب ویاران وراکب وهمعنان اولمغه قابلیت ولیاقتم اولمازسه غاشیه دار یکز اولوب خدمتکز ایدرك کیدرم (یعنی مصاحبکز اولیمزسم خدمتکاریکز اولمغه لیاقت واستحقاق اکلرز کندیمزده (سعی یوریمکه دیرلر بونده سعیی کوشش معناسنه اخذ ایلین لغته ابی سعی ایلامش ❁ یکی ازان میان کفت ازین که شنیدی دلتنك مدار که درین روزها دزدی بصورت درویشان درآمد وخودرادر سلك صحبت ما منتظم کرد ❁ ازان میان ارالرندن دیمکدر (دل مدارك مفعول اولی (وتنك ثانیسی (که حرف تعلیل (روزها روزك جمعیدر کونلر دیمکدر (با حرف ظرف (صورت درویشان لامیه (خودرا رااداة مفعول (وخود کردك مفعول اولی (ومنتظم مفعول ثانیسی (درسلك درحرف صله سلك دیزی ودیزی اپلکی صحبته اضافتی بیانیه ومایه لامیه در سلك کردك مفعول صریحی (محصول ترکیب) بن مذکور سوزلری سویلیجك بریسی ارالرندن دیدی بو سوزدنکه ایشتدك کوکلکی تنك طوتمه یعنی تنکدل اولمه وخاطرك بحضور طوتمه زیراسنی یولداشلغه قبول ایلیوب سنکله مرافقت ایلدیکمزك اصلی بودر که بو کونلرده براوغری صورت درویشانده بزه داخل اولدی یعنی بزه یولداش اولدی وکندینی بزم صحبتمز دیزیسنه دیزدی یعنی بزمله هم صحبت وهم عشرت اولدی ❁ بیت ❁ چه دانند مردم که درجامه کیست ❁ نویسنده داند که درنامه چیست ❁ مردم اسم جمعدر که فعل جمعه فاعل اولمغه قابلدر (که حرف بیان (درحرف ظرف (جامه لباس (کیست هاء رسمی یایه تبدیل اولمشدر (نویسنده اسم فاعل (که حرف بیان (نامه مکتوبه دیرلر که عرب صحیفه دیر بعض نسخه ده خامه دوشمش قلم معناسنه (محصول بیت) خلق عالم نه بیلورکه لباس ایچنده کیمدر یعنی صالح وطالح ظاهرا لباسدن معلوم اولماز زیرا نیچه صالح وزاهد وعابد تستر حال ایچون عوام شکلنده کزر ونیچه طالح وفاسق وفاجرزی زهاد وعباد وصلحا ایله متلبسدر فسق وفجورینی اخفا ایچون حاصلی کیمسه‌نك حالی لباسندن معلوم اولماز نتکه مخفی یازیلان مکتوبك ایچنده نه وار ایدیکین کاتب بیلور انجق یعنی یازان کاتب بیلور ایچنده نه وارونه یوق انجق بهرحال مخفی کاری خدا بیلور فقط ❁ ازآنجا که سلامت حال درویشانست کمان فضولش نبردند وبیاری قبولش کردند ❁ ازآنجا اول مقام ومرتبه‌دن واول جهتدن (که حرف بیان (سلامت حال درویشان لامیه‌لردر (سلامت حالدن مراد صافی درون وبی غرض وبی علت اولمالرندن کنایتدر (کمان فضول لامیه‌در ظن فاسد ووهم باطل معناسنه در یعنی لباس فقراده اولدیغیچون انی باطل وفاسد اعتقاد ایلمدیلر وانی یار ویاور اعتقاد ایدوب مرافقته قبول ایلدیلر (محصول ترکیب) اول مقام ومرتبه‌دنکه درویشلر صافی درون وپاك ضمیرلردر وهرکسه حسن حال ایله معتقد اولدقلری جهتدن اول کیمسه‌یه یارامزدر دیو اعتقاد ایلمدیلر وحقنده سوء ظن ایلمدیلر حاصلی زی صلحاده اولدیغیچون کندوبی صالح وعارف اکلادیلر ومصاحبتلرینه انی اختیار ایلدیلر ❁ مثنوی ❁ ظاهر حال عارفان دلقست ❁ این قدر بس که روی در خلقست ❁ ظاهر حال لامیه ومبتدا (عارفانه اضافت لامیه عارف بالله دیمکدر (یعنی من عرف نفسه فقد عرف ربه دیدکاریدر (دلق دالك فتحی ولامك سکونیله فقرا خرقه‌سی خبرمبتدادر (این ظاهر حال عارفان دلق اولمغه اشارتدر (قدر مقدار معناسنه در (بس یتر دیمکدر کافی معناسنه (که حرف بیان (روی بونده ظاهر معناسنه در یعنی غیبته مقابل حضور دیمکدر نتکه مروز ایلدیکه (چه در روی وچه درقفا) درحرف صله (وبا حرف مصاحبت (وخلق معروف (محصول بیت) بو بیت ماسبقه حکم تعلیلنده واقعدر (یعنی یاران مذکور دزدك زی صلحا

آدشمی

ولباس عارفینده اولماسیله اکتفا اید وب یولداشلغنه قبول ایلدیلر وبونك احوال درونینه
اطلاع و باطنی استکشافله مقید اولمدیلر زیرا عارفینك ظاهر حالی خرقهٔ صوفیه‌در و بومقدار
حسن ظنه کفایت ایدر ظاهرلرینك خلقله اختلاطنه یعنی ظاهرلری خلقه و باطنلری حقله اولمغه
بومقدار کفایت ایدر زیرا باطنلرینه اطلاع میسر دکل انی خلاق عالم بیلور انجق (پس
یارانده انك لباس صوفیانه سنه اعتبار اید وب انی عارفیندن ظن ایلدیلر ویاران ومصاحب
ایدندیلر (بو بیتی اکلیوب انواع تصرفات ایلینلر بی فائده تکثیر کلام واطناب مقال ایلمشلر که
هضمه قابل دکل عفی الله عنهم ❊ درعمل کوش وهرچه خواهی پوش ❊ تاج برسرنه وعلم
بردوش ❊ درحرف صله کوشه متعلق (هرچه خواهینك مقدم مفعولیدر ومجموعی پوشك
(نه فعل امر مفرد مخاطبدر قودیمکدر (علم معطوفدر تاجه (وعلمدن مراد دیار عربك و عجمك
دیلنجیلری اوموزینه قویوب انکله جر ایلدکاری علمدر (محصول بیت) عمله سعی وکوشش ایله
وهرنه لباس کیرسك کی یعنی عمل صالحه تقید ایله وهرنه استرسك کی تك همان حرام اولماسون
حریر والتونلی اسباب کبی کرکسه باشکه پادشاهلر تاجی قو یعنی شاهانه تاج ولباس کی
کرکسه کدایانه زیرا اوموزه علم قومقدن مراد کدالق ایلمکدر نتکه عرب وعجم وکدالرینك
دأبیدر (بو بیتك معناسنده‌ده بعض شراح اولقدر یاوه‌لر سو یلمشلر که بالضروره صداع ایراث ایدر
❊ زاهدی در پلاس پوشی نیست ❊ زاهد پاك باش واطلس پوش ❊ زاهدی یاحرف مصدر
(پلاس لغتده دوه‌نك سمری التنه اوردقلری چوادر که عربجه حلس دیرلر اما بونك کبی یرلرده
اسکی پسکی لباسدر که فقرا کیر (پلاس پوش وصف ترکیبیدر خرقه پوش کبی پوشیدندن
بونده کیمك دیمکدر پلاس کیجی دیمکدر (یا حرف مصدردر (زاهد پاك بیانیه (باش فعل امر مفرد
مخاطب (اطلس بونده معهود قوماشدر (پوش فعل امر مفرد مخاطب کی دیمکدر عربجه
البس دیرلر (محصول بیت) زاهدلك اسکی پسکی کیجیلك دکلدر یعنی فقرا خرقه‌لرینی
کیمکله دکلدر زاهد پاك اول یعنی کرچکدن زاهد وعابد اول دختی اطلس وکمخا
ودیبا وسراسرکی یعنی زهد وتقوی نه لباس فاخرله اولور نه غیرفاخرله (حاصلی صوفیلق
مجرد کهنه پلاس وصوفیانه لباس کیمکله دکلدر بلکه افندکله حسن معامله در حضرت شیخك
مرادی حرام لباس کیمکه اغرا دکلدر بلکه مرادی لباس فاخر زهد وتقوایه مانع دکل
مادامکه اکا کوکلده تعلق اولمیه (حاصلی افندکله معامله‌ك درست اولدقدنصکره لباس
فاخر وغیرفاخر برابر اولور نتکه نفحات انسده حضرت مولانا جامی شاه شجاع کرمانینك حالندن
نقل بیورر که صاحب ولایات وکرامات ایکن قوماش کیردی واولادسلاطیندن ایدی
❊ ترك دنیاوشهوتست وهوس ❊ پارسایی نه‌ترك جامه و پس ❊ ترك دنیا مصدرك مفعولنه اضافتیدر
(شهوت وهوس دنیایه معطوفدر (ترك خبر مقدمدر (پارسایی مؤخر مبتدا (یا حرف مصدر
(نه حرف نفی (ترك جامه اضافتی سابق کبیدر (وپس واو ایله انجق دیمکدر فقط معناسنه
(محصول ترکیب) زاهد وعابدلك وصوفیلق دنیایی والذات نفسانیی وهواوهوسی ترك ایلمکدر
مجرد لباس فاخر وتبدیل شکل ظاهر ایلمك دکلدر یعنی صوفیلق انجق لباس فاخر کیمامکله
دکلدر (پس لفظنده کی واو ضرورت وزن ایچون کلمشدر دیین بوکلمه‌نك استعمالندن آکاه
دکل ایمش ❊ درکزاغند مرد بایدبود ❊ برمخنث سلاح جنك چه سود ❊ کزاغند وکزاکند
وقزاکند کاف عربك وقافك فتحه‌لریله وزاء عجمه ونونك ماقبلنده کاف عجمه یعنی ایکی
لغتده بیله کاف ثانی عجمیدر اما اولکیسی عربیدر (قزاکندی بعضیلر زای عربله اوقودیلر
حاصلی اوچنی بیله زرهه وجبه وجوشنه دیرلر (بود مصدر معناسنه‌در (مخنث بونده قورقاق

ردشمعی
وکافی

رد سروری وشمعی وکافی

رد سروری و کافی
لفف ونشر طریقیله
معه

معناسنه در نتکه رومیلر تحریف اید وب مهانت دیرلر ایکی نقطه ایله (سلاح جنك لامیه در (محصول بیت) درع وجبه وجوشن ایچنده مرد بهادر ودلیر بی پروا اکر کدر و الا مخنث ونامرد ولوقه نك اوزرنده آلت حرب وسلاح جنك نه فائده ویرر حقندن کلمیجه (قصه دن حصه بودر کیم درویشلر لباسنی کیجك اول لباسك مقتضاسنی ویرمك کرك والا ترك ایلمك کرك

❊ فی الجمله روزی تاشب رفته بودیم وشبانکه بپای حصاری خفته دزد بی توفیق ابریق رفیق برداشت که بطهارت می روم اوخود بغارت می رفت ❊ فی الجمله محصل کلام (روزی یا حرف وحدت (تا انتهاء غایت ایچوندر (شبانکه اخشام وقتی دیمکدر (صبحکه صباح وقتی اولدیغی کبی (باحرف ظرف (پای حصار لامیه حصار دیبی دیمکدر (یا حرف وحدت (خفته یاتمش واویومش یننده مشترکدر بنه بودیم مقدر در (دزدبی توفیق بیانیه بی دولت وبدبخت دیمکدر (ابریق رفیق لامیه یولداشك ابریقنی (برداشت قالدردی دیمکدر (که حرف بیان

ردابن سید علی وسروری

(یاحرف تعلیل (بطهارت باحرف صله طهارته دیمکدر (اوضمیری مذکور دزدبی توفیقه راجعدر (خود ادات تأکید (بغارت بانه حرف صله (غارت یغما (می رفت کیدرمش دیمکدر (محصول ترکیب) محصل کلام برکون اخشامه دك کتمش ایدك واخشام وقتی برحصارك دیبنده یاتمش ایدك دزد بدبخت وبی دولت یارانك برینك ابریقنی قالدردیکه طهارته کیدرم دیو اول نامرد مکر غارت ویغمایه کیدر ایمش (روزی تاشب برینه روزی وشب یازان معنی جانبنه ناظر دکلمش ❊ بیت ❊ پارسایین که خرقه در برکرد ❊ جامهٔ کعبه را جل خر کرد ❊ پارسایینك مقدم مفعولیدر (که حرف بیان (یا حرف رابط صفت (خرقه کردك مفعول صریحی (ودر برغیر صریحی (در حرف صله (وبر اوسبت معناسنه اسمدر اوستنه ایلدی دیمکدر کیمکدن کنایتدر (جامهٔ کعبه لامیه یاء بطنیله (را ادات مفعول (جل خر لامیه درکه باء بطنیله جامه کردك مفعول اولی وجل خر مفعول ثانیسی (جل اصلنده جیمك ضمی ولامك تشدیدیله در ضرورت وزن ایچون تخفیف قلنمشدر معناسی معلوم (محصول بیت) عابد وزاهدی کورکه

ردشمعی

خرقهٔ صوفیانی ولباس عارفانی اکنه الدی وکیدی بیت مکرم اورتوسنی خره جل ایلدی یعنی بویله بدبخت وبدکردار خرقهٔ صوفیانی کیمك همان کعبه اورتوسنی اشکه جل ایلمکدر (مصراع اولك معناسنی پارسایی کورکه اوزرنده خرقه ایلدی دیین معنایه اپی لباس کیدرهمش

ردابن سید علی وسروری وکافی ورد ابن سیدعلی

❊ چند ان که از نظر درویشان غائب کشت ببرجی بر رفت ودرجی بدزدید تاروز روشن شدان تاریك دل مبلغی راه رفته بودورفیقان بی کناه خفته بامدادان همه را بقلعه بردند وبزندان کردند ازان تاریخ ترك صحبت کفتیم وطریق عزلت کرفتیم که السلامة فی الوحدة ❊ ببرجی با حرف صله برجدن مراد حصار بورجیدر (یا حرف وحدت بر برجه دیمکدر (بررفت اوزرینه چیقدی دیمکدر عروج معناسنه (ببرجی ازحصار لفظنی متن یازانلر زائد ایلمشلر (درج جوهر حقه سی (یا حرف وحدت (انجی حقه سنه تخصیص ایلین بلا مخصص ایلمش (بدزدید اوغورلدی دیمکدر تا انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه (روز روشن شد صباح اولنجه دیمکدر بونده شدی مصدر صورتنده شدن یازانلر عجب نه معنی ملاحظه ایلدیلر (تاریك دل کوکلی

ردابن سید علی وسروری وکافی ورد ابن سیدعلی وسروری وکافی

قاره دیمکدر (تاریك دل برینه آن در تاریك یازانلر متنی تحریف ایلمشلر (مبلغی برخیلی نسنه دیمکدر (رفیقان بی کناه بیانیه (خفته یاتمش واو یومش دیمکدر (وبزندان باحرف صله (کردند ایلدیلر یعنی حبس ایلدیلر (تاریخ تفعیل بابندن مصدر در وقت تعین ایلمکه دیرلر توریخده دیرلر همزه نك برینه واوایله ارخ وزخت برمعنایه در برنسنه نك وقتنی تعریف وتعیین ایلمکه دیرلر اما بونده وقت مراد در (ترك صحبت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (کفتیم فعل ماضی

متكلم مع الغير يعنى يارانله اتفاق ايلدك وسويلشدك ديمكدر (طريق عزلت لاميه
ويا بيانيه (كه حرف تعليل (السلامة) زيرا سلامةوحضور (فى الوحدة) تنها لقده ويالكزلقده در
ديمكدر (محصول تركيب) اولقدر كه درويشلرك نظرندن غائب اولدى يعنى همان كه
حضورلرندن ونظرلرندن ناپيدا اولدى بربرجه چيقدى وبر جواهر حقه سنى اوغروادى معلوم
اوله كه درج كرچه جواهر حقه سنه ديرلر وخاتونلرك زينت اثوابنه كاه ظرف اولان نسنه يه ده
ديرلر كه رومده اكا قپرجق ديو اطلاق ايدرلر لكن بونده اهمال اوزره مذكوردر يعنى ايچنده
نه وار ايدوكى معلوم دكل بوده غريب قصه در كيم حصاره نيجه كيردى وحقه طورديغى يرى
نيجه بيلدى بوكتابك بومقامى تردددن خالى دكل روز روشن اولنجه يعنى صباح اغارنجه اول قره
كوكلى خيلى ير كتمشيدى يعنى خيلى مسافه قطع ايلمشيدى وبى كناه يولداشلر كندى حاللرنده
غافل ياتمشلر ايدى ايرته سى جميعنى قلعه يه ايلتديلر وزندانه حبس ايلديلر اول زماندن برى
بركيمسه ايله هم صحبت اولوب اختلاط ستمين كسدك وهيچ كيمسه ايله الفت ومرافقت ايلميه لم
ديو قول وقرار ايلدك وخلقدن انقطاع وعزلت طريقنى طوتدق زيرا سلامت وحدتده در
يعنى خلقله مناسبتى والفتى قطع ايلمك حضور وصفايه سبيدر حاصلى خلقله آشنالق باش
اغريسيدر ❊ قطعه ❊ چوازقومى يكى بى دانشى كرد ❊ نه كه را منزلت ماندنه مه را ❊ قومى
ياحرف وحدت (بى حرف سلب (دانش اسم مصدر در علم معناسنه بيلش ديمكدر (يا
حرف مصدر (بى دانشى نادانلق ديمكدر (كه كافعربك كسرى وهاء اصليه ايله
٧ كچى ديمكدر (ومه ميمك كسرى وهاء اصليه ايله اولو معناسنه در (وراز ادات مفعول (منزلت
بونده قدر ومرتبه ديمكدر (كه ومه ماندك مفعول اولارى (ومنزلت ثانيسى (محصول بيت)
چونكه برقومدن بريسى نادانلق وجاهللك ايليه (حاصلى ناشايسته ايش اشليه اول قومك
نه كبيرينه حرمت ورعايت قالور ونه صغيرينه يعنى برينك كناهى جميعنه سرايت ايدر نتكه
تعيين ادرار حكايه سنده سبق ايلدى ❊ نمى بينى كه كاوى درعلف زار ❊ بيالايد همه كاوان دهران ❊
(نمى بينى فعل نفى استقبال مفرد مخاطب استفهامى متضمن كورمزمى سين ديمكدر (كه حرف بيان
(كاو كاف عجمله صغر ديمكدر عربجه بقرديرلر (يا حرف وحدت (علف طوار يه جك
نسنه (زار اداتدر مدخولنك وفرتنى افاده ايدر كلزار ولاله زار كبى كل لك ولاله لك ديمكدر بونده
علف زار اكنلكه وچايرلغه عامدر (بيالايد فعل مضارع مفرد غائب بولشدرر ديمكدر معناى
مطابقيسى بودر معناى لازميسى انجتديرر ديمكدر (همه ادات تأكيد (كاوان الف ونون
ادات جمعدر (دهه اضافت لاميه در اصلى ديه ايدى لكن ياسز استعمال زياده در اصلنده كوى
وكند معناسنه در (ورا ادات تخصيص (محصول بيت) استفهام طريقيله بيورر كورمزميسنكه
بركاو اكنلكده ويا چايرلقده كويك جميع كاوينى آلوده ايدركه يا حقيقتده آلوده ايدر تازه اوتى
چوق ييمك سببيله يامجازا آلوده ايدر يعنى اول بركاوزيان ايلمكله جمعسى ياكوتك يرلر ويا قويرقلرى
كسيلور نتكه نيجه كره مشاهده اولمشدر حاصلى زيانكارلغى بريسى ايلر واول سببله غيريلره
جفا وبلا ايريشور قصه دن حصه بودر كه ارامزدن بريسى قباحت ايلمكله جميعمز زندانه
كيروب نيجه عذاب وعقاب چكدك (كه كهتر معناسنه در بلكه اندن مخففدر دينن قتى كهترلك
ايلمش (ماند ماندندن مشتقدر ديدنلر احوال اشتقاقده قتى كيروده قالمشلر (مه مهتر معناسنه در
بلكه اندن مقصوردر دينن سابقده ايكى وجهله كهترلك ايلمش فتأمل (علف زارى تارلايه
تخصيص ايلينلر تخصيص بلامخصص ايلمشلر اسم مكانى سائر اسم مكانلره قياس ايدوب معلف دينن
ياننده سويلمش زيرا بونك اسم مكانى معلف كلور ميمك كسرى وعينك سكونى ولامك فتحيله آرى ده

اكرچه بعض كيمسه قپرجغى
بويدان معناسنده استعمال
ايدرلر يعنى قوقو جنسى
قوياجق يركرسه قوطى
اولسون كركسه حقه
اولسون منه
منه

٧ يعنى كوجك
للطابع

رد ابن سيد على
رد ابن سيد على وسرورى
رد ابن سيد على وسرورى
وكافى رد سرورى وكافى

کلور اصلی اروی درقتدیر (آخورده اتلراو کنده تکنه شکلنده بزنسنه یاپارلر او تلغی وضع انی
وازه یی اتك ایچندن ییر (علف زار معناسنه دکلدرظن ایلدیکی کبی بونك ایچون سید علی زاده
علف زاری مرعی ایله تعبیر ایلمش (بیالاید معنای مطابقیسی ترکیجه بولاشدر یز دیوب معنای لازمیسی
اذ اوجفا ایدز دینه تعرض ایدن کندی متعرضدر زیرا مقام لزوم ومطابقتدن اعمدر

رد سروری

☼ کفتم منت خدایرا عز وجل که ازفوائد درویشان محروم نماندم اکرچه از صحبت
ایشان وحید شدم وبدین حکایت مستفید کشتم وامثال مرادرهمه عمر این نصیحت
بکار آید ☼ که حرف رابط صفت (و یاحرف بیان (فوائد فائده نك جمعیدر (درویشانه اضافت
لامیه در (صحبت ایشان لامیه ذر (وحید یالکز دیمکدر تنها معناسنه بعض نسخه ده وحید
یرینه فرید دوشمش (مستفید اسم فاعلدر استفعال بابندن فائده الجی دیمکدر (امثال مثلك
جمعیدر یکدش دیمکدر (مرا یه اضافت لامیه در (ورا ادات تخصیص بنم کبی سیاحلرك (همه
ادات تأکید عمری تأکیدایدر (یاحرف صله (امثال مرا آیدك مفعول صریحی و بکار
غیرصریحی (ودرهمه عمرظرف زمانی (محصول ترکیب) اولدرویشدن بوسوزی ایشید نجه
دیدم شکراللهه که درویشلرك ملاقاتی برکتندن محروم قالمادم بلکه فوائد عظیمه لرندن فائده مند
اولدم اکرچه شرف مصاحبتلرندن وسعادت مرافقتلرندن تنها دو شدم یعنی کرچه سز که
مصاحب ومرافق اولمدم اما سزدن منتفع اولدم حاصلی بواشتدیکم حکایتله بکا چوق
فائده حاصل اولدی وبو نصیحت بنم کبیلرك تمام عمرنده ایشنه کلور یعنی بو نصیحتی
ایشیدن کمال مرتبه منتصح اولور وبدین حکایت اولنده واو یرنده اما یازان جمیع نسخه لره

رد ابن سید علی و سروری و کافی

مخالف یازمشلر ☼ مثنوی ☼ بیك ناتراشیده در مجلسی ☼ برنجد دل هوشمندان بسی ☼ بیك باحرف
مصاحبت سببیتی متضمن (ناحرف نفی (تراشیده لغتده یونلمش (وناتراشیده یونلمادق دیمکدر
(حاصلی ناساز وناهموار دن کنایتدر (مجلسی یا حرف وحدتدر (برنجد با حرف تأکید
(رنجد فعل مضارع مفرد غائب بونده فعل لازمدر اما متعدیده کلور (دل فاعلی (هوشمندانه
اضافت لامیه در عاقلان دیمکدر (بسی باء اصلیه ایله چوق دیمکدر (محصول بیت) برمجلسده
برناساز وناهموار کیمسه سببیله عقلا وفضلانك کوکللری چوق رنجیده اولوب خاطرلری
زیاده پریشان اولور بسی لفظنی هوشمندانه قید ظن ایلین بی هوش ایمش ☼ اکر برکه پرکند
ازکلاب ☼ سکی درروی افتد کند منجلاب ☼ برکه بانك ضمی ورانك سکونیله کوله دیرلر
وعربجه حوض وغدیر دیرلر (سکی یاحرف وحدت وی ضمیری برکه یه راجعدر کلاب ایله
پر اولمق اعتباریله (افتد معنای شرطی متضمن فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده سکه
راجع ضمیردر (کند فعل مضارع مفرد غائب (کنیدندن مشتق فاعلی تحتنده سکه راجع
ضمیردر (کردیدندن دیین خطا ایلمش (منجلاب میمك وجیمك ضمه لریله وسکون نونله

رد سروری وشمعی

مردار وناپاك صویه دیرلر (محصول بیت) اکر برحوضی کلابدن پر ایلسه لر برایت ایچنه
دوشرسه مردار ایدر قصه دن حصه بودر که بریرامز نجه ایدنك آدینی یرامز ایدر (برکه یه
متصل اولان همزه وحدت ایچوندر دیین اسکی خطاسی اوزره مصر اولمش ☼ حکایت ☼
زاهدی مهمان پادشاهی بود چون برسفره بنشستند کمتر ازان خورد که ارادت او بود وچون
بنماز برخاستند بیشتر ازان کرد که عادت او بود تا ظن صلاحیت درحق او زیادت کنند ☼

رد شمعی

زاهدی یا حرف وحدت (مهمان میمك کسری وهانك سکونیله قونق معناسنه در (پادشاهه
اضافت لامیه در (یا حرف وحدت (بود ادات زمانیه ویافعل ماضی (چون حرف تعلیل

رد شمعی

(برحرف استعلا سفره اوستنده یمیك یدکاری نسنه (بنشستند باحرف تأکید (نشتند فعل ماضی

جمع غائب او تور دیلر دیمکدر (کمتر کم اکسك (ترادات تفضیل اکسکرك دیمکدر (خورد
فعل ماضی مفرد غائب یدی دیمکدر (که حرف بیان (ارادت افعال بابندن مصدر در دیلك
معناسنه (او ضمیری نه اضافت لامیه در (بودادات زمانیه (نماز یا حرف صله (برخاستندقالقدیلر
برخاستندن مشتقدر اوروطورمق معناسنه (بیش باء عربك کسریله زیاده دیمکدر (ترادات
تفضیل زیاده رك دیمکدر (که حرف بیان (عادت او لامیه (تاحرف تعلیل (ظن صلاحیت
مصدرك مفعو لنه اضافتیدر (صلاحیت یاسی مخففدر مشدد یازان خفت ایلمش (حق او لامیه
(زیادت بونك کبی تالرعربیده کردیاز یلور اما عجم اوزن یازار (محصول ترکیب) بر زاهد بر پادشاهك
قونغی ایدی و یاقونغی اولدی چونکه سفره یه او تور دیلر اشتهاسی اولدیغی دکلو یمدی یعنی
استدیکی دکلو یمدی بلکه استدیکندن اکسکرك یدی حاصلی قارنی طیور میوب آچ
قالقدی و چونکه نمازه قالقدیلر نمازی عادتندن زیاده قیلدی یعنی معتاد اولان وظیفه سندن
زیاده رك قیلدی بونجه ریائی خلق انك حقنده زهد و صلاح وریاضت و پرهیز اعتقادینی زیاده
ایلیه لر دیوایدردی ❊ بیت ❊ ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی ❊ کین ره که تو میروی بترکستا نست ❊
(ترسم فعل مضارع متکلم وحده در (ترسیدندن قورقارم دیمکدر (نرسی فعل مضارع منفی یعنی
نفی مستقبل (با حرف صله (کعبه خانهٔ خدا (اعراب صحرالرده و بر و بیابانده قونار کوچر طائفه در
حاصلی اسم جنسدر عربك جمعی دکلدر یاسی حرف نسبتدر (کین که حرف تعلیل (واین اسم
اشارتدر رهه (که حرف بیان (می روی فعل مضارع مفرد مخاطب کیدرسین دیمکدر (با حرف صله
ترکستان جیحون ایرمغندن اکاریسنه ترکستان دیرلر (محصول بیت) ای اعرابی قورقارین که
کعبهٔ مقصوده واصل اولیه سین حاصل کلام مرادك کعبه سنه وصول بولمیه سین زیرا اول که
سن کیدرسین سنی ترکستانه ایلدر یعنی مرادکه سنی ایصال ایلمز حاصلی زاهد زرق وزیا ایله
حقه واصل اولمماز بلکه کتدکجه بعدی ارتار وکندی جاننه ایلدیکی جفا قالور انجق یعنی
حطب دوزخ اولور ایلدیکی ریاسببیله ❊ چون بمقام خویش بازآمد سفره خواست تا تناول
کند پسری داشت صاحب فراست کفت ای پدردردعوت سلطان چیزی نه خوردی کفت در
نظر ایشان چیزی نخوردم که بکار آید کفت نماز راهم قضا کن که چیزی نکردی که بکار آید ❊
تا حرف تعلیل (تناول اکل طعام معناسنه در (پسری یا حرف وحدت (صاحب فراست اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر (فراست بونده زکاوت وطبیعت معناسنه در (دعوت سلطان مصدرك
فاعلنه اضافتیدر (چیزی یا حرف وحدت (نخوردی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای
استفهامی متضمن یمدکمی دیمکدر (نظر ایشان لامیه (که حرف بیان (کفت پسر دیدی
(محصول ترکیب) چونکه زاهد مرائی دعوت سلطاندن ینه کندی مقامنه کلدی سفره
دیلدیکه طعام اکل ایلیه بر صاحب فراست وزکاوت فرزندی وار ایدی دیدی ای پدر پادشاه
دعوت وضیافتنده برنسنه یمدکمی زاهد دیدیکه انلرك نظرنده برنسنه یمدم که کفایت ایلیه
حاصلی اکابر واعیان نظرنده طویجه نسنه یمدم بلکه آچ قالدم پسر دیدی که نمازیده قضا ایله
زیرا برنسنه ایلمدك که کفارته یارایه یعنی ظاهر بودر که اکل طعامده ایلدیکك ریائی اداء
صلاتده ده ایلمش سین ایمدی انیده قضا ایله که انده ایلدیکك ریا ایله قلدیغك نمازحقه یراماز
❊ قطعه ❊ ای هنرها نهاده بر کف دست ❊ عیبها برکرفته زیر بغل ❊ ای حرف ندا (مناداسی
مقدر (هنر صنعته وصنعتده مهارته دیرلر حاصلی شخصی مقبول ایلین نسنه عربیسده منقبت
دیرلر (ها ادات جمعدر (نهاده هاء رسمی بونك کبی یرلرده حرف ترتب اولور معناسی قویوب
دیمکدر (کف دست لامیه در الك ایاسی دیمکدر (هنرها نهاده نك مفعول صریحی (و بر کف

ردشمی
کردیاز یلن تایه نای مربوطه
دیرلر واو زون یاز یلنه مطوله
دیرلر منه

غیر صریحی (عیبها بر کرفته نك مفعول اولی (زیر بغل لامیه و مفعول ثانیسی (زیر الت معناسنه درجهات سته دندر عربیده تحت دیرلر (بغل قولتق در عربیده ابط دیرلر همزه نك وبانك کسره لریله سکون باایله ده لغتدر (محصول بیت) ای هنرلرینی الك ایاسنه قویوب عیبلرینی قولتوغك التنه الوب کیزلین کیسه (کیسه معناده منادادر یعنی ای هنرلرینی اظهار ایدوب عیبلرینی ستر ایدن کیسه ❊ تاچه خواهی خریدن ای مغرور ❊ روز درماندکی بسیم دغل ❊ تاحرف تعجب در عجبا معناسنه (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب دیلرسین دیمکدر (خریدن خاورانك کسره لریله مصدر درصاتون المق معناسنه (ای حرف ندامنادی محذوف تقدیری ای مرد مغرو ردر (مغرور بونده غافل معناسنه در (روز در ماندکی لامیه در کاف عجم های رسیمدن بدلدر (ویاحرف مصدر روز عجز دیمکدر (با حرف مقابله (سیم دغل بیانیه (دغل قالب و فاسد وچکمز اقچه ناسره معناسنه (محصول بیت) مغروره خطاب ایدوب بیورر عجبانه السك کرك ای مغرور یعنی نه صاتون السك کرك عجز کوننده قالب کموش ایله حاصلی ریا ایله اولان عمل فاسد وکاسددر ومردود ومطرو دد رپس خدا قتنده حیز اعتبا رده دکلدر که مقا بلنده ثواب وجزا میسر اوله یعنی ریا ایله اولان عمله خدای تعالی الدانماز ایمدی بویله عمله اعتماد ایدوب جنت امید ایله ❊ حکایت ❊ یاد دارم که در عهد طفولیت متعبد بودم وشب خیز ومولع زهدو پرهیز ❊ یاددارم خاطرمده دردیمکدر (که حرف بیان (عهد بونده زمان معناسنه دراضافتی لامیه در (طفولیت صباوت یعنی اوغلنجقلق زمانی دیمکدر (متعبد اسم فاعلدر تفعل بابندن عبادتله مقید اولیجی دیمکدر (شب خیز کیجه قالقیجی یعنی متهجد (ومولع افعال بابندن اسم مفعولدر حریص معناسنه بومعناده بولغت اسم مفعول وزنی اوزره مستعملدر (زهد وپرهیز عطف تفسیری شکلیدر (محصول ترکیب) هنوز یاد مده در فراموش ایلمامشیم که صباوت زماننده متعبد ومتزهد ایدم یعنی عبادت وطاعته مشغول ایدم وکیجه تهجده قالقیجی وزهدو پرهیزه حریص حاصلی ایشیم صوفیجه سنه ایدی ❊ شبی درخدمت پدر نشسته بودم وهمه شب دیده بهم نبسته ومصحف عزیز در کنار کرفته وطائفهٔ کرد ماخفته پدر را کفتم از ینان یکی سر بر نمی دارد که دو کانه بکذارد چنان خفته اند که کویی مرده اند کفت جان پدر تونیز اکر بخفتی به که در پوستین خلق افتی ❊ شبی در خدمت پدر یاء وحدتله برکیجه پدرك خدمتنده دیمکدر (دیده بونده کوزدر (بهم بری برینه (نبسته بغلمادم معنای لازمی کوز یومادم دیمکدر حاصلی ترك نومدن کنایه‌در (در کنار قوجاقده دیمکدر (کرفته طوتمشیدم بو سجعلرك جمعنده بودم لفظی مقدر در (وطائفهٔ یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل (کرد بونده اطراف معناسنه در (مایه اضافتی لامیه در (خفته بونده اویومش دیمکدر (پدررا را حرف صله (از ینان بونلردن یعنی اطرافمزده یتانلردن (سر برنمی دارد باشن قالدرمز (دو کانه ایکی رکعت دیمکدر (بکذارد ادا ایلیه (چنان آنجلین (که حرف بیان (کویی فعل مضارع مفرد مخاطب (کفت پدر دیدی (جان پدر منادی حرف ندامحذوف در (نیز دخی دیمکدر (بخفتی باحرف تأکید (وخفتی فعل ماضی مفرد مخاطب فعل شرط واقعدر (به که حرف بیان (پوستین لغتده کورك در اما اصطلاحده مساوی وغیبت معناسنه در (افتی فعل مضارع مفرد مخاطب جزاء شرط واقعدر (محصول ترکیب) برکیجه پدر عزیزمك حضور شریفنده اوتوردم ایدی یعنی احیاء لیل ایلدم (معلوم اوله که حضرت شیخك مناقبنده یازمشلردر که پیر نظر حضرت شیخ سعدی سلطان العاشقین شیخ زوزبهانست کویند پدر حضرت شیخ سعدی یعنی شیخ عبدالله خادم حضرت شیخ بوده است وچون

دوکانه ایکی رکعت نمازدن کنایه‌درنتکه بعض نسخه‌لرده دورکعت واقعدر
منه

حضرت شیخ سعدی متولد شده بخدمت شیخ آورده وحضرت نظرفرموده اندوفرموده اند که
عشق رابخش کردیم بدوهم نصیبی دادیم اما مرشد اوشیخ شهاب الدین سهروردیست
قدس الله ارواحهم (وتمام کیجه صباحه دك کوزم یومـادم واویقویوزین کورمدم ومصحف
شریفی الدن قومایوب تلاوت ایدر دم حاصلی صبـاحه دك یانمده ایدی و بربلوك طائفه یعنی
اوجـاعتی اطرافزده خواب غفلتـده یاتوب اویورلردی پدرمه دیدم بونلردن بریسی باشین
قالدرمز ایکی رکعت نمـازادا ایلیه شویله اویمشلر کو یاکه اولمشلردر (یعنی خواب غفلته
شویله مسـتغرقلردر کو یاکه موتادرلر (پدرم بوسوزی بندن ایشید یجك دیدی ای جان پدر
سنده اکراویو یایدك چوق یك ایدیکه خلقك غیبت ومسا و یسین ایلمیه سین یعنی خلقـك
معـایب ومثـالبن سو یلکدن اویومغك یك ایدی زیرا انلراکرچه خواب غفلته مستغرقلردر
وعبـادتده مقصرلردر لیکن اول حینده کسب معصیتدن خالی وسـالملردر اما سن اکرچه
عبادت وطـاعتده سین لیکن غیبت ومساوی سببیله ضایع یره زحمت چکرسین که بونك سببیله
عملك مبرور دکل ❊ قطعه ❊ نبیندمدعی جزخو یشتن را ❊ که داردپردهٔ پندار در پیش ❊ نبیند
فعـل نفی مستقبل مفرد غائب (مدعی افتعال بابندن اسم فاعلدر یلان یره برنسنه دعوی ایدن
بونده مرادخود بین وخود پسنددر (جزغیری (خویشتن خاده روم کسره ایله وواو رسمی ایله
کندی دیمکدر (ورا ادات مفعول (که حرف تعلیل (پردهٔ پندار بیانیه (پندار ظن معناسنه در
(محصول بیت) خود بین مدعی دنیـاده کندندن غیری یی کورمز یعنی همان کندی طاعت
وعبادتنی کوزرانجق زیرا اوکنده زعم و پندار وعجب واستکبار پرده سی غیریلرك حسن حالن کورمکه
مانعـدر وحاللرینـه اطلاعی دافع ❊ کرش چشم خدا بینی ببخشند ❊ نبیند هیچ کس عاجزتر
ازخو یش ❊ کرش کرحرف شرط وضمیرمدعی یه راجعدر (چشم خدا بین بیـانیه (خدا بین
وصف ترکیبیدر خدادن غیری یی فانیٔ مطلق کورن کوز دیمکدر (و یاحرف مصدر (ببخشند
فعل مستقبل جمع غائب بغشلیه لر دیمکدر (نبیندفعل نفی مستقبل مفرد غائب کورمز دیمکدر
(هیچ کس مفعول اول صریحی (عاجزتر مفعول ثانیٔ صریحی (ازخو یش مفعول غیرصریحی
(محصول بیت) اکرمدعی یه جناب کبریادن عنـایت وهدایت اولوب چشم خدا بین عطـا
ایلسه لر حقایق اشیـایی کماهی کورمکه وبلکه موفق اولوب خلق عالمده کندیدن عاجزرك
وحقیررك هیچ برکیمسه کورمزدی وکندی حالین بیلوب اصلاانانیت ووجوددن لاف اورمزدی
حاصلی زبان بریده قالوردی و هیچ کیمسـه یه دخل وتعرض ایلمزدی بو بیتده نسخه لر مختلفدر
لیکن اصح نسخه یازدیغمزدر ❊ حکایت ❊ بزرکی رادر محفلی همی ستودند ودر اوصاف جمیلش
مبالغه می نمودند سر برآوردو کفت من آنم که من دانم ❊ بزرکی یاحرف وحدت (ورا ادات مفعول
(محفل اسم مکاندر مجمع معنـاسنه زیرا حفل کثرت معناسنه در ضرب بابنـدن (یاحرف وحدت
(هاحرف تأکید (ومی حکایت حال ماضی افاده ایدر (ستودند فعـل ماضی جمع غائب
اوکرلردی دیمکدر یعنی مدح ایدرلردی (اوصاف جمیل بیانیه (سر برآورد باشین قالدردی یعنی
محفلده حاضر ایدی مذکور اوصاف ومدحاتنی ایشید یجـك باشین قالدردی و دیدی (من آنم
بن اول کیمسه یم (که حرف بیان (من دانم بن بیلورم (محصول ترکیب) براولوکیمسه یی مواجهة
برمجمعده اوکوب مدح ایدرلردی واوصاف جمیلنده واخلاق حمیدنده مبالغه کوسترلردی مذکور
عزیز مبالغه لرینی ایشیدنجه باشنی قالدردی ودیدی بن اول کسم که بن بیلورم یعنی سز بنم حقمده
هرنقدرکه مبـالغه ایدر سکز فائده سی یوقدر زیرا اوزحالی بن سزدن ایی بلورم سز بیوردیغکز
مبـالغه دربنم حقمـده بنده انلردن نسنه یوقدر ❊ بیت ❊ کفیت اذی یامن تعد محـاسنی

مدعی لغتده بالکسر شارحك ذکر ایتدیکی اشبو معنـایه منحصر دکلدر فتدبر
(للطابع)

❊ علانیتی هذا ولم تدر باطنی ❊ کفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب ضرب بابنك ناقص یائیسندن
مبنی للمفعول بس وکافیسین دیمکدر (اذی مصدر در اذی یأذی دن حسب بابندن
مهموز الفاء معتل اللام جفا معناسنه‌در بونده تمییز لکله منصوبدر کفیت فاعلندن (یا حرف
ندا (من اسم موصول منادی (تعد فعل مضارع مذکر مخاطب فاعلی تحتنده انت مستتر
(محاسن حسنك جمعیدر خلاف قیاس او زره مساجد وزنی اوزرینه مفعول تعددر وجمله
فعلیه‌نك اعرابدن محلی یوق موصولك صله سیدر ویا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه
محاسندر (تعدی یا ایله یازوب تا ایله یازانلر خلاف ظاهره حمل ایلشلردیبن خلاف ظاهره ذاهب
اولمشلر (نتکه یامن بدا جمالك دن ظاهردر (علانیه آشکاره دیمکدر (ویاضمیر متکلم محلا مجرور
مضاف الیه در (وعلانیه محلا مرفوع مقدم خبر ویامبتدأ (هذا مؤخر مبتدأ ویا خبر مبتدأ
(ولم تدر فعل جحد مطلق لم ترم کبی دری یدری دن ضرب بابنك ناقص یائیسندن بیلمك
دیمکدر مصدری درایت کلور (باطن فاعل وزنی اوزره کیزلی دیمکدر لم تدرنك مفعولیدر
(ویاضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه (محصول بیت) ای بنم محاسن وهنرلریمی یوزیمه
قرشو بربرذکر وتعداد ایدن وقارشمده مدح وثنا واوصاف جمیله مه مشغول اولان بوجهتدن
بکا جفا واذا ایلمکده کافیسین زیرا بونك وراسنده قباحت وارکه نفسمه عجب وغرور ویررکه
حقدن دوز وطریق استقامتدن مهجور اولمامه باعث اولور علی کل حال بکا بوجهتدن ضرر
کلی مترتبدر وبوسنك سویلدیکك بنم ظاهر حالمدر ومطلع اولدیغك بنم اشکاره وضعمدر
اما باطنمی بیلمدك وبیلمزسین زیرا خلقك احوال باطنه‌سنه خلاق عالم مطلع وعالمدر انجق ❊ قطعه ❊

رد سروری

شخصم بچشم عالمیان خوب منظرست ❊ وزخبث باطنم سر خجلت فتاده پیش ❊ شخصمدن
مراد نظره کلن وجودیدر (با حرف صله (چشم عالمیان لامیه (یا حرف نسبت (والف ونون
ادات جمع عالمه منسوب خلقك کوزینه دیمکدر (منظر اسم مکاندر نظرکاه معناسنه (خبث
باطن لامیه (خبث خانك ضمی وبانك سکونیله مصدردر مردارلق معناسنه (میم متکلم معناده
خجلته مقیددر (سر خجلت بیانیه (ویامیم پیشه مقید درپیشم تقدیرنده (ویابومیم قرینه سیله
پیشه برمیم تقدیر اولنه (محصول بیت) بنم وجودم وشخصم خلق عالمك کوزینه خوب
سیران کاهدر یعنی ظاهرم نظرلرینه خوب کورینور اما باطنم خباثتندن ودرونم قباحتندن
شرمنده لك باشنی قالدروب کیمسه یوزینه بقامم بلکه خجالتمدن باشم اوکومه دوشمش (سر خجلت
اضافتی مجازیدر زیرا خجلتك باشی واباغی اولماز مقصود خجالتدن باشم اوکومه دوشمش دیمکدر
نتکم اوتانن کیمسه حجابندن باشی اوکونه صارقیدر ❊ طاوس را بنقش ونکاری که هست خلق ❊
تحسین کنند واوخجل از پای زشت خویش ❊ طاوس معروف حیواندر (ورا حرف صله
(باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (نقش ونکار عطف تفسیری (یا حرف وحدت نوعیه
(که حرف رابط صفت (خلق مصراع ثانی یه مرهوندر (کنندك طاوس مفعول اول

اطرا مدحده مبالغه‌یه دیرلر
مخ

صریحی (وتحسین ثانیسی وبنقش غیرصریحی اوضمیری طاوسه راجعدر (خجل صفت
مشبهه‌در اوتانغن معناسنه (پای زشت بیانیه (وخویشه اضافتی لامیه‌در (محصول بیت)
طاوسه یردر اونقش ونکاری سببیله که انده واردر خلق تحسین ایدرلر اما اول کندی زشت اباغندن
شرمساردر قصه دن حصه بودر کیم محمد وح عزیز بیوررکه بنم علم ومعرفت وکمالله اراسته
وپیراسته اولدیغم ظاهرا سکا خوش کلور وبنی زیاده مدح واطرا ایدرسین اما بنم باطنم
ظاهرمه اویماز پس اول جهتدن زیاده شرمنده یم حاصلی عیوب درونمدن زیاده محجوبم که
ظاهریمه اویماز ❊ حکایت ❊ یکی ازصلحای جبل لبنان که مقامات اودر دیارعرب مذکور

بود وكرامات اومشهور ❊ صلحـاى جبل لبنان (صلحانك جبله اضافتى لاميه در (ولبنـانه بيانيه
لبنان طرابلسله شام بيننده بر طـاغك اسميدر عثمـان وزنى اوزره (كه حرف رابط صفت
مقاماتدن بونده مراتب مراد دركه طريق مشايخده مستعملدر (محصول تركيب) جبل لبنـان
صلحاسندن بريسى كه ديار عربده مقـامات ومراتبى مذكور وكراماتى مشهور ايدى ❊ بجـامع
دمشق در آمد و بر كنار بركهٔ كلاسه طهارت مى كرد پايش بلغزيد و بحوض در افتاد و بمشقت
بسيار از انجا خلاص يافت چون ازنماز بپرداختند يكى از اصحاب گفت مرا مشكلى هست شيخ گفت آن
چيست گفت ياد دارم كه بر روى درياى مغرب مى رفتى وقدمت ترنمى شد وامروز درين يك
قامت آب از هلاكت چيزى نمانده بود درين چه حكمتست ❊ با حرف صله (جامع دمشق
لاميه در مراد جامع بنى اميه در كيم اصلنده كليسا ايمش صكره معاويه زماننده نصف شرقيسنى
صحابه نصارادن الوب مسجد ايدزلر الآن محرا بلرى طورر واول محرابه محراب صحابه ديرلر

مطلب

صكره وليد بن عبد الملك نصارايه بعض كنيسه ويروب واول نصفى دخى آلوب مجموعنى براولو
جامع ايلدى پس مذكور جامع شريفى ترميم وتطيين ايلدكده كرچ جامعك قربنده ديوار
جامعه متصل يرده ييغلورمش يعنى جمع اولورمش انكيچون اول يره كلاسه ديديلر مبالغه
صيغـه سى اوزره ارض كلاسهٔ تقـديرنده زيرا كلس كرجه وآهكى يه ديرلر صكره نور الدين
محمود بن زنكى مذكور كلاسه ده سنه خمس وخمسين وخمسمائه ده بر مدرسه بنيـاد ايلدى واول
مدرسه نك اسمى الآن كلاسه در ارض كلاسه ده مبنى اولديغيچون ائمهٔ شافعيه يه مشروطدر
(امابوزمانده انده بانى بنـاسندن نام ونشان يوقدر زيرا سنه سبعين وخمسمـائه ده آتشه ياندى

كلس كاف عربك كسرى
وسكون لامله كرجه واهكى يه
ديرلر ❊

اكا متصل جامع شريفك برمناره سيله كه اكا مأذنة العروس ديرلر پس نيجه زمان بويله قالدى
صكره سلطان صلاح الدين شامه پادشاه اولدقده بناسنه امر بيوردى لكن حجره لرينى شويله
كوچك ايلديلر كه برآدمدن غيرى صغماز ايدى مذكور بركه مذكور كلاسه نك اورته سنده در
جامع شريفه چقار بركوچك قپيسنك قرشوسنده ودركلكى بر بوچق آدم بويجه وار پس
جامع بنى اميه ديدكلرى نصارادن اول آلوب جامع ايدن انلر اولديغيچوندر (بر كنار بركهٔ كلاسه
بركهٔ كلاسه نك كنارنده ديمكدر كنارى قتنده ديمك دكلدر (طهارت مى كرد طهارت ايدردى
(پايش شين ضمير صالحه راجعدر (بلغزيد باء تأكيد ايله قايدى ديمكدر فعل ماضى مفرد غائبدر
لغزيدندن (با حرف صله (حوضدن مراد مذكور بركه در (با حرف مصاحبت (مشقت بسيـار

زدشعى
تركيدهٔ قايدى سورچدى
ديمكدر (للطابع)

مصدرك فاعلنه اضـافتيدر (چون حرف تعليل (ازنمـاز نمازدن ديمكـدر (بپرداختند باء
تأكيـد ايله فارغ وخالى اولديلر (يكى از اصحـاب مريدلردن برى (گفت ديدى يعنى صوردى
(مرا بنم ديمكدر (مشكلى يا حرف وحدت (شيخ گفت ديدى (آن اشارتدر مشكله (گفت
مريد ديدى (ياد دارم خاطرمده دركه (يك قامت آب برآدم بويى صو ديمكدر بعض نسخه ده
قامت يرينه قله واقعدر قافك ضمى ولامك تشديديله بريوكدستى يه ديرلركه ايكيوز اللى بطمان صو
الهبونده صوبك قلتندن كنايتدر (هلاكت تا ضمير خطابدر (از هلاكت چيزى نمـانده بودك
معنـاسنى غير از هلاكت تقدير ايدن معنـايى هلاك ايلمش وكلى هلاكك بولندى واندن برجزء
وبرپاره اصلا قالمدى ديين عجب معنى تصور ايلمش (محصول تركيب) مذكور صالح جامع دمشقه

ردابن شيد على
وسروری

يعنى جامع بنى اميه يه داخل اولدى وكلاسه صوضنك كنارنده ابدست آلوردى اللهك حكمتيله
اياغى قايدى وحوضه دوشدى وچوق مشقت ومحنتله بوغلمقـدن كوجله خلاص بولدى
چونكه نمازدن فارغ اولديلر عزيزك مريدلردن بريسى عزيزه خطـاب ايدوب بيوردى بنم
برمشكلم وار شيخ بيور ديكه اول مشـكل ندر مريد ديديكه يادمده دركه سن درياى مغرب

یوزنده کیدردك واباغك یاش اولمازدی یعنی اصلا نمزدی وبو کون برآدم بوبی صوده هلا ککدن
نسنه قالمامشیدی حاصلی غرق اوله یازدك ❋ سر بجیب تفکر فروبرد وپس از تأمل بسیار
سر برآورد وکفت نشنیدهٔ ❋ نشنیدهٔ همزه سنی خطاب ایچون طوتان بونی کیمسه دن نه کورمش
ونه ایشتمش ❋ که سید عالم محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم کفت (لی مع الله وقت لایسعنی
فیه ملك مقرب ولانبی مرسل) ونه کفت علی الدوام ❋ باحرف صله (جیب جیمك فتحیله یقه یه ردشمی
دیرلر تفکره اضافتی بیانیه در (فروبرد بحسب لغت اشاغه ایلتدی دیمکدر اما استعمالده
ایندیردی دیمکدر مراد فکره طالدی دیمکدر (تأمل بسیار بیانیه (سر برآورد اولکی سرفرو
بردك مفعول صریحیدر (وبجیب غیر صریحیدر وایکنجی سر برآوردك مفعولی لام
حرف جر (یا ضمیر متکلم محلا مجرور لامله متعلقدر مقدر حاصل کلمه سنه (که مقدم خبریدر
مؤخر مبتدانك که وقتدر (مع میمك وعینك فتحه لریله زمان مصاحبت ومقارنتك ومکانلرینك
اسمیدر محلنه کوره اضافت وظرفیته ملازم مذکور حاصله متعلق جلاله اضافتله مجرور در
تقدیر کلام خدا ایله بنم بر وقتم واردر دیمکدر (لایسعنی فعل نفی استقبال مفرد مذکر غائب حسب
بابندن اصلی یوسع در واو بین یاء وکسره واقع اولدیغیچون حذف اولدی صکره حرف
حلق ایچون سین مفتوح قلندی وزنی اصله نسبت یفعل در کسر عینله (اما فرعه نسبت
یفعل در فتح عینله (ونون حرف وقایه ویا ضمیر متکلم محلا منصوب مفعولیدر وجملهٔ فعلیه محلا
مرفوع صفتیدر وقتك یعنی بکا لایق ومناسب دکل ویابکا مجامع ومقارن دکل (ملك فرشته
لفظا مرفوع فاعل لایسع در (مقرب تفعیل بابندن اسم مفعولدر لفظا مرفوع صفت ملك در
(واو حرف عطف (ولا حرف نفی (ونبی ملکه معطوف تقدیری لایسعنی نبی در (مرسل لفظا مرفوع
صفت نبیدر (مرسل شول پیغمبره دیرلر که خلقی برتازه دینه دعوت ایلمکه جانب خدادن برکتابی
اوله حضرت محمد وعیسی وموسی وداود کبی صلوات الله علی نبینا وعلیهم (واو حرف عطف
(نه کفت حدیث شریف اولنده کفته معطوفدر (علی الدوام مقول نه کفتدر (محصول ترکیب)
عزیزك مریدی ایکی حالك بیننده اولان مخالفت ومغایرتك حکمتندن سؤال ایدنجه عزیز باشنی
فکر یاقه سنه ایلتدی یعنی فکره طالدی دیمکدر فکره یاقه اثباتی مجازایله در وچوق تأملدن صکره
باشنی قالدیروب دیدی ایشتمامش میسین که حضرت محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم دیدی
یعنی بیورمشکه بنم خدا ایله بر وقتم واردر که اول وقتده بکا ملك مقرب لایق ومناسب ویا مجامع
ومقارن دکل پیغمبر مرسلده یعنی خدایه انلردن یقینرق اولورم حضرت پیغمبر علیه السلام خدا ایله
بر وقتم واردیدی هر وقت وهرساعت دیمدی حاصلی دائما حالم خدا ایله بویله در دیمدی زیرا اول
مقامه مقام محمود دیرلر نوع انسانه میسر دکل دیو سویلرلر لایسعنی فیه ملك مقرب ولانبی مرسلك ردشمی
معناسنی اویله وقت که بکا وسعت ویرمز اولوقتده مقرب ملك ومرسل نبی دیین معنایه ایی وسعت ردشمی
ویرمش ❋ وقتی چنین که فرمود بجبرائیل ومیکائیل نپرداختی ودیکر وقت باحفصه وزینب
درساختی ❋ وقتی یا حرف وحدت (چنین بوتجلین دیمکدر (که حرف بیان (بجبرائیل ومیکائیل
(باحرف صله ویا حرف مصاحبت (نپرداختی فعل نفی حکایت ماضی مقید ومشغول اولمازدی دیمکدر
(یعنی بونلره ملتفت اولمازدی ومناسبت ایلمزدی (نپرداختینك معناسنی مقارنت ایلمزدی
دیین عندی سویلمش (با حرف مصاحبت (حفصه حضرتك خاتونی وامام عمر حضرتك
قزی هجرتدن ایکی سنه اول آنی تزوج ایلدی وامام عثمان خلافتنده مدینه ده وفات ایلدی
(زینب آدلی ایکی خاتونی اولمشدر امابونده حزیمه قزی مراد در که حضرتك حال حیاتنده وفات
ایلمشدر (درساختی قانع وراضی اولوردی فعل ماضی حکایت حال (یعنی بویله علو مرتبه

صاحبی ایکن انلرك مصاحبتیله قانع وراضی ایمش (محصول ترکیب) بروقت بونجلین ایدیکه حضرت بیوردی (یعنی جبرائیل ومیکائیل ایله مقید ومشغول اولمازدی (یعنی مرتبه سی انلردن اعلی ایدی انلرك مرتبه سنه تنزل ایلمزدی وبر وقت دخی حفصه و زینب ایله قانع وراضی اولوب مصاحبت ایدردی (یعنی انبیا واولیانك ایکی حالی واربری روحانیت وبری بشریت روحانیت حاللری خدا ایله اولان حاللریدر وبشریت حاللری بشرله اولان حاللریدر ❊ که مشاهدت الابرار بین التجلی والاستتار می نمایدو می ربايد ❊ که حرف تعلیل (مشاهده مفاعله بابندن مصدردر بوندن مراد مشایخك سیر وتماشاسندن عبارتدر (ابرار برك وبارك جمیدر صفت مشبهه‌لردر ایلر دیمکدر مراد مقربین خدادر (تجلی تفعل بابندن مصدردر بابنه رعایت ایچون لام مکسور اولمش معناسی ظهوردر (استتار افتعال بابندن مصدر در کزلنمك دیمکدر (می نماید فعل حال مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر فاعلی خدادر (واو حرف عطف (می ربايد فعل حال مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه قپار دیمکدر استتاردن کنایه‌در (یعنی کورنمامك نتکه می نماید تجلیدن کنایه‌در یعنی کورنمك (محصول ترکیب) حضرت حبیب اللهك کاه حقله وکاه خلقله مناسبتی انکچوندر که اولولرك وایلرك سیر وتماشاسی (یعنی انبیا واولیانك حقی مشاهده‌لری تجلی واستتار بیننده‌در (یعنی بونلره کاهی جمالن عرض ایدوب سیر ایتدیرر وکاهی اخفا ایدوب کیزلر حاصلی کاه کورینور وکاه کورنمز حدیث شریفکده مضمونی بودرفتدبر (می نمايند ومی ربايند فعللرندنصکره قلوب اولیایی ذکرایدن معلومدرکه مقصوده واصل اولمامش ومذکور فعللر مفرد اولمق کرك جمع صیغه سیله ایراد ایلینلر معنالریله جمع اوله ممشلر معنالرینی بردم کوستررلر وبردم قپارلر دیین وویررلر ینه آلورلر دیین ملاحظه سزو برمشلر والمثلر ❊ بیت ❊

دیدارمی نمایی وپرهیز میکنی ❊ بازار خویش وآتش ما تیز میکنی ❊ دیداردن بونده یوز مراددر (می نمایی فعل مضارع مفرد مخاطبدر (دیدار مقدم مفعولی (وپرهیز میکنینك بومصراع می نمایینك ومی ربايینك معنالرینی متضمندر (بازار خویش لامیه ومیکنینك مفعول اولی (وآتش ما معطوفدر اکا (وتیز مفعول ثانیسی (محصول بیت) بزه دیدارکی کوسترسین یعنی عرض جمال ایلرسین وپرهیز ایلرسین یعنی جمالکی کیزلرسین حاصلی کاه تجلی ایدوب بزی دیدار یکه مشتاق ایدرسین وکاه متستر اولوب بزی واله وحیران ایدرسین بوندن مرادك کندو بازارورونقکی کسکین ورایج ایدوب بزم آتش عشقمزی زیاده ایلمکدر حاصلی کاه متجلی وکاه متستر اولمغله کندی آتش محبت وعشقکی قیزغن وبزم عشق وشوقمزی کسکین وزیاده ایلرسین خواجه حافظ بیورر (بیت) شیدا ازان شدم که نکارم چوماه نو) (ابرونمود وجلوه کری کردور بست

❊ اشاهد من اهوی بغیر وسیلة ❊ فیلحقنی شأن اضل طریقا ❊ اشاهد فعل مضارع متکلم وحده در مفاعله بابندن کورورم دیمکدر (من اسم موصول محلا منصوب مفعول اشاهددر (اهوی فعل مضارع متکلم وحده در علم بابندن تقدیری اهواه در اسم موصوله راجع ضمیر منصوب ضرورت وزن ایچون حذف اولمشدر ضرور تسزده حذفی جائزدر سورم دیمکدر (بغیر باحرف جر اشاهدیه متعلق (وسیله برنسنه یه اولاشمغه سببه دیرلر (فیلحقنی فاسببیتی وترتیبی متضمن حرف تعقیبدر (یلحق فعل مضارع مفرد غائبدر علم بابندن (نون حرف وقایه (یا ضمیر متکلم محلا منصوب مفعول یلحق در پس بکا اولاشور (شان لفظا مرفوع فاعل یلحق در همزه یی الفه قلب ایلمکده جائز حال معناسنه در (اضل فعل مضارع متکلم وحده در ضرب بابنك مضاعفندن یتورورم یعنی کم ایدرم دیمکدر جمله فعلیه صفت شاندز وموصوفه راجع ضمیر محذوفدر تقدیری اضل به در (طریقا لفظا منصوب مفعول اضلدر (محصول بیت)

بربانك فتحیله صفت مشبهه در ایو دیمکدر
مصح

ردسروری
ردسروزی وشمعی وکافی
ردشمعی و کافی

سود بکمی یعنی جانانمی وسیله سز وواسطه سز کورورم وسیرو تماشا ایدرم حاصلی آشکاره
تماشالنورم پس بکا برحال وشان اولا شور یعنی برحال اولور که بن اول مشاهده سببیله یواومی
کم ایدرم کمال حیرت ودهشتدن حاصلی عرض جمال ایدوب بکا تجلی ایدنجه مدهوش اولوب
کندیمی یتورورم ✵ یؤجج نارا ثم یطفی برشة ✵ لذاك ترانی محرقا وغریقا ✵ یؤجج فعل مضارع
مفرد غائب فاعلی بیت اولك مصراع اولنده منه راجع ضمیردر تفعیل بابندن (تأجیج آتش
یالکلندرمق ایقادده دیرلر (نارا لفظا منصوب مفعولی (ثم حرف عطف ترتیب وتراخی افاده ایدر
(یطفی فعل مضارع مفرد مذکر غائب افعال بابندن اصلنده مهموز اللامدر ضرورت وزن ایچون
رد شمعی
همزه یایه قلب اولندی سوینددرر دیمکدر فاعلی تحتنده یؤجج فاعلی کبی منه راجع ضمیردر (باحرف
رد ابن سید علی
جر اطفایه متعلق (رشة رانك فتحی وشینك تشدیدیله چسنتی یه دیرلر مثلا یغمور چسیسی کبی
رد سروری
(لذاك لام حرف جر تعلیل ایچون (ذاك اسم اشارتدر تأجیج ناره واطفایه (ترانی تری فعل
مضارع مفرد مخاطب اصلی ترأی ایدی همزه سماعا حذف اولمشدر (نون حرف وقایه (یا
ضمیر متکلم محلا منصوب مفعولی سن بنی کوررسین دیمکدر رؤیت عین مراد ایسه برمفعول ایله
اکتفا اولنور ورؤیت قلب مراد اولورسه ایکی مفعول آلور سائر افعال قلوب کبی بونده
ایکیسنده مساغ وار (محرقا افعال بابندن اسم مفعولدر (تری تبصر معناسنه اولورسه محرقا
حالیتله منصوب اولور ترانی یاسندن اما فعل قلبی اولورسه محرقا مفعول ثانی اولور یانمش
کوررسین ویاپانمش اولدیغم حالده کوررسین (وغریقا اعرابده محرقا کبیدر فعیل مفعول
معناسنه در مغرق دیمکدر غرق اولمش معناسنه (محصول بیت) جانان آتش عشق ومحبتی
تجلی سببیله ایقاد ایدوب یالکلندیر ریعنی جمالنی کوسترمکله عشق آتشنی پیدا ایدر صکره استتار
واختفا رشاشیله سوینددرر حاصلی تأجیج نار تجلیدن کنایتدر ورشاشله اطفا تستر واختفادن
یعنی کندینی جانان ازل عاشق ومحبنه کوستررصکره کیزلر (می نماید می ربایددیمکدر سابقا
بیوردیغی کبی فتدبر (مصراع اولك معناسنی فراقنده بنی عشق آتشنه یقار صکره وصالی صوینك
سرپندیسیله اولمآتشی سوینددرر دیین معنای بیتی سویندرمش (ومصراع اولك معناسنی
عشق ناریني ایقاد ایدر فراقدن برنوعله اندنصکره ماء وصالدن بررشه ایله انی سویندرر
دیین مذکور کبی معنای مصراعی سویندرمش ونار عشقی جانان تأجیج ایدر اندنصکره
وصالك ازاجق صوییله سویندرر دیین مذکورلر کبی تأجیج واطفاده زیاده ایهام بیورمش
✵ حکایت منظومه ✵ یکی پرسید ازان کم کرده فرزند ✵ که ای روشن کهر پیرخردمند ✵
رد سروری
یکی یا حرف وحدت (پرسید فعل ماضی مفرد غائب صوردی دیمکدر (کم کرده کم ایلمش یعنی
یترمش (فرزند اوغل (که حرف بیان (روشن لغتده آیدین دیمکدر اما بونك کبی یرلرده واضح
وصحیح وپاك معناسنه در (کهر کافك ضمی وهانك فتحیله کوهر معناسنه در بونده مراد اصل
ونسب ونهاد ونژاددر (روشن کهر وصف ترکیبیدر پاکیزه اصل وصحیح النسب وعالی نژاد
تقدیری مرد روشن کهردر (پیرخردمند بیانیه وروشن کهردن بدل روشن کهرك معناسی
رد سروری
لفظی کبی روشندر دیوب صافی وپاك کهرله تفسیر ایده نه اعتراض ایلین کندی معترض
واقع اولمش (محصول بیت) بریسی اوغلنی یترندن سؤال ایلدی یعنی حضرت یعقوب
پیغمبردن علیه السلام که یوسفی یترمش ایدی بویله دیوکه ای نبی پاك وپاکیزه اصل ونسب
ای پیرخردمند ✵ زمصرش بوی پیراهن شنیدی ✵ چرا در چاه کنعانش ندیدی ✵ زمصرش
شین ضمیر معناده پیراهنه مقیددر (وزاء مفرده ازدن مخففدر پس بویله دینه اعتراض ایدن
کندی متعرضدر (بوی پیراهن لامیه (شنیدی فعل ماضی مفرد مخاطب ایشتدك یعنی طویدك

دیمكدر (شنیدن یعنی ایشتمك حاسهٔ سمعه مخصوص ایكن مجازا حاسهٔ شمه ده استعمالی چوقدر نتكه خواجه حافظ بیورر (بیت) بوی بنفشه بشنو وزلف نكار كیر) (بنكر برنك لاله وعزم شراب كن) حاصلی قوقویی طویمقده استعمالی چوقدر تركیده ده یورنم قوقی طویمازدیرلر (در حرف ظرف (چاه كنعان لامیه (چاه قویی وكنعان حضرت یعقوبك مملكتی وسرایندن قویینك ارا قلغی ایكی فرسخ بر مقداری انجق وار والآن مذكور چاه مستعملدر یاننده بر مسجد وار بولك اوستنده بر كوچك كویك یاننده حاصلی شامدن قدس مباركه واران یولك اوستنده‌در (ایكی شین ‌یله حضرت یوسفه راجعدر كه فرزند اندن عبارتدر (محصول بیت) حضرت یعقوبه سائل دیركه مصردن حضرت یوسفك كوملكی قوقوسین طویدك نتكه مشهور حكایه‌در یانیچون چاه كنعانده ایكن انی كورمدك یعنی كنعاندن مصراون بش كونلك یول ایراغ ایكن قوت شامه ایله پیراهنی بویینی احساس ایلدك یاقوت باصره ایله بوقدر قرب مسافه‌ده انی نیچون كوره مدك ❊ بكفت احوال مابرق جهانست ❊ دمی پیداودیكردم نهانست ❊ احوال ما لامیه ومبتدادر (برق جهان تركیب توصیفی وخبر مبتدادر (برق شمشكدر (وجهان جیم عربك فتحیله صفت مشبهه درجهیدندن جیم عجمله اوقیان عندی اوقورمش جیمك كسریله جهان اوقیانلر دنیامعناسنه ملاحظه سز اوقورلار ایمش ادات تشبیه مقدردر (هم چو برق جهانست تقدیرنده صچراغن شمشك كبی دیمكدر (جستن وجهیدنی قالقمغله شرح ایدنلر غلط ایلمشلر (دمی یاحرف وحدت بردم وبر ساعت دیمكدر (دمی مبتدا وپیدا خبری تقدیری پیداستدر نهانست قرینه سیله (دیكردم ینه مبتدا (ونهانست خبری مصراع ثانی جائزدر كه برق جهانی بیان ایلیه وجائزدركه مذكور احوالی (محصول بیت) حضرت یعقوب سائله جواب ویروب دیدی انبیا واولیانك معجزات وكرامات وخرق عادتلری برق جهان كبیدر یعنی استمرار و دوام اوزره دكل حاصلی انبیادن ظهور معجزات واولیادن ظهور كشف وكرامات دائمی دكلدر بلكه مفیض ازلدندر افاضه ایدرسه مستفیض اولورلر والا فلا ❊ كهی بر طارم اعلی نشینم ❊ كهی بر پشت پای خود نبینم ❊ كهی الف تخفیفا حذف اولندی (یاحرف وحدت بروقت دیمكدر (بر حرف استعلا (طارم راده حركات ثلث ایله تركیده درم دیدكلری تركان وكوچر اولیلر كچه ایله اورتدكلری اودركه فلكی اكا تشبیه ایدوب طارم دیرلر بونده ده مراد طارمدن فلكدر (اعلایه اضافتی بیانیه در (بر حرف استعلا اولی بودركه حرف صله اوله (پشت ارقه (پایه و پایك خوده اضافتلری لامیه لردر (نبینم فعل نفی مستقبل بینیدندن (محصول بیت) حضرت یعقوبك جانبندن بیورر كاه اولوركه فلك اعلاده وفوق سماده اوتورورم یعنی زمان تجلیده كندیمی اعلای علیین ده بولورم وكاه اولوركه ایاغمك ارقه‌سنی كورمم یعنی اسفل سافلینه دوشرم حاصلی مصراع اول مقام سكردن خبرویرر ومصراع ثانی مرتبهٔ صحودن كه بشریت عالمی در (بعض شراح مصراع ثانینك معناسنده كاه اولوركه ایاغك ارقه سی اوزرنده اولان نسنه یی كورمم دیمش فی الواقع نسنه كورمشه بكزمز (طارمی قره او دیمكله تفسیر ایلیلر طارمی بیلمزایمش (زیرا قره او عرب صحرانشینك واكرادك و بعض كوچر اولی تركانك اویدركه طولانی اولور چركه اسلوبنده قره چوللردن جتارلر (پس فلكله بونك هیچ وجهله مناسبتی ومشابهتی یوقدر زیرا بواوزوندر اكابر كلاری كبی (بعض شراح انجامك بعض مقلدلرندن مصراع ثانینك مكتوب نسخه سنه مخالف كلمات نقل ایلدیكنه اعتبار اولنماسونكه نامعولدر ❊ اكر درویش برحالی بماندی ❊ سردست ازدو عالم برفشاندی ❊ حالی یاحرف وحدت ظاهر برحالدن مراد عالم كشف وتجلیدر یعنی عالم سكردر (بماندی فعل حكایت حال ماضی سر بونك كبی

حاصلی شنیدن بونك كبی یرلرده طویمق معناسنه در سعد

ردشمعی

ردشمعی وكافی

ردشمعی وكافی

رد ابن سید علی

ردسروری وشمعی وكافی

بغداد اطرافنده قونوب كوچن تركانك اولری قره اودرعرب صحرانشینك كبی سعد

ردكافی

برلرده اوچ معناسنه در (دسته اضافتی لامیه در بونده سرد ستدن مراد پرمقلردر لیکن
ذکرجزء وارادهٔ کل طریقیله نفس دست مراد در (برحرف تأکید (فشاندی حکایت حال ماضی
مفرد غائب لغتده سلکردی دیمکدر اما بونده ال چکوب فارغ البال اولمقدن کنایتدر
(محصول بیت) اکردرویش سالك برحال اوزره قالیدی یعنی احوال کشف وتجلی ممتد ومستمر
ودائم وباقی قالیدی یعنی گاه گاوب گاه گتمسه ایکی عالمدن الی چکوب حضور ایدوب فارغ البال
اولوردی حاصلی احوال سکر دوام اوزره قرار ایدیدی ماسوادن منقطع اولوب دائما افندیسی
ایله معا مله ده اولوردی ❊ حکایت ❊ درجامع بعلبك کلمهٔ چند برطریق وعظ می کفتم باجماعتی
افسرده دل مرده راه ازعالم صورت بمعنی نبرده دیدم که نفسم درنمی گیرد وآتش گرمم در هیزم تر
ایشان اثرنمی کند دریغ آمدم تربیت ستوران وآیینه داری درمحلهٔ کوران ولیکن در معنی بازبود
وسلسلهٔ سخن دراز ❊ جامع بعلبك بیوردیغی قصبه نك اورته سنده بر بیوك جامعدر که جمیع قصبه یی
آلور یعنی هپسی اکا صغار (خالد بن ولیدك بناسیدر دیرلر (وبعلبك شامك بری یاننده بر بوچق کونلك
یولده برشیرین قصبه درکه اول ولایتده اندن اوجوزلق بر یوق هرنسنه سی وفرت اوزره در
خصوصا صویی (کلمهٔ یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل همزه یه حرف وحدت دیین حرف
وحدتی بلمزایمش (چندنیجه (باحرف صله (جماعتی یاحرف وحدت (افسرده طوکمش دیمکدر
صربجه مجمددیرلر جماعته صفتدر (دل مرده وصف ترکیبی درکوکلی اولمش معناسنه صفت بعد
الصفتدر جماعتك (راه یول (عالم صورت بیانیه (بمعنی باحرف صله (نبرده فعل نفی ماضی دن
برقسمدر (راه مفعول صریحی (واز عالم و بمعنی غیرصریحلری (راهك اولنده واوحرف عطف
یازانلر صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر وجماعته صفت ثالث اولدیغنی بلمامشلر (که حرف بیان
(نفس نونك وفانك فتحه لریله بونده سوزمراددر (یعنی نصیحت و پند (درحرف تأکید (نمی گیرد
فعل نفی استقبال مفرد غائب استعماللرنده تأثیرایلمز دیمکدر (نتکه خواجه حافظ بیورر (بیت)
دلم جز مهر مهرویان طریقی برنمی گیرد) (زهر در می دهم پندش ولیکن درنمی گیرد) آتش گرم
بیانیه (ومنه اضافت لامیه در (درحرف صله (هیزم تر بیانیه (هیزم اودن در (وترباش معناسنه
(ایشانه اضافت لامیه در(دریغ حیف معناسنه (آمدم بکا کلدی دیمکدر (تربیت ستوران مصدرك
ردسروری وشمعی وکافی
مطلب
مفعولنه اضافتیدر (الف ونون ادات جمعدر (ستور طوار دیمکدر (یعنی بینلن حیوان
وقاطر وغیریسی کبی (آیینه دار وصف ترکیبی در(دار یدندن آیینه طوتیجی(معلوم اوله که آیینه دار
وآیینه گردان شول کیمسه یه دیرلر که برآیینه النه الوب کز دیرز وملاقی اولدیغی کیمسه یه صونار
اولده برپاره آیینه یه بافنور اندنصکره چقاروب النه براقچه و یا برقاچ منغرو یروب آیینه یی النه وضع
ایدر (بووضع اکثر هند وعجم فقراسنکدر وآیینه دن مراد دمشقی آیینه درکه دموردن صاپی اولور
وانلر آیینه دیسه لر اول مراد در خواجه حافظ آیینه داری مذکور معنایه قصد ایلمش بو بیتده
(بیت) دل سرا پردهٔ محبت اوست) (دیده آیینه دار طلعت اوست) پس آیینه داری آیینه فروش
معناسنه اخذایدنلر وتفسیر بنی کلیا اهمال ایدنلرمعلوم درکه مذکور تقریردن بی نصیب ایمشلر
ردشراح جمیعا
(ولیکن ادات استدراك (درمعنی لامیه (باز بونده مفتوح دیمکدر (سلسلهٔ سخن بیانیه (سلسله
زنجیره دیرلر(سوزه اضافتی مجازایله در (درازدالك کسریله وفتحیله اوزن دیمکدر (محصول ترکیب)
(بعلبك جامعنده وعظ طریقیله برنیجه کلمه سویلردم یعنی خلقه وعظ ایدردم حاصلی کندیلری
طوکمش وقلبلری اولمش برجماعته نصح و پند ایدردم عالم صورتدن جانب معنایه یول ایلتمامش حاصلی
عالم معنایه ومقصد اقصایه وصول بولمامش بربلوك فاسیلر ایدی کوردمکه نفسم وکلمات نفیسم یعنی
وعظ دل پسندم وتذکیر دلپذیرم اول طاش یورکلیلره تأثیر ایلمز و بنم ایسیجق آتشم یعنی آتش کبی

سوز نالك كلماتم انلرك یاش اودن كبی بارد طبیعتلرینه اثر ایلمز حاصلی اول حجر دللی بعلبك قومنه
نفس سوزناكم و پند آتشناكم تأثیر ایلمزپس بكا حیف كلدی حیوانا ته تربیه ایلمك وكورلر
محله سنده آینه دارلق قلمق یعنی وعظ ونصیحتدن فراغت ایلمك كلدی ایدی لیكن معنی قپوسی
آچق ایدی وسوز سلسله سی دراز یعنی وعظ ونصیحتی ترك ایلمك یری دكل ایدی زیرا بكا معنی
الویرمشیدی واوزن اوزاق سوزه باشلدم ایدی حاصلی زیاده سوز كتور ریرایدی ✱ در بیان
این آیت كه (ونحن اقرب الیه من حبل الورید ✱ بو آیت كریمه نك بیاننده ایدیكه (نحن ضمیر
مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا (اقرب اسم تفضیل یقین رك دیمكدر لفظا مرفوع خبر
مبتدادر (الی حرف جر (ها ضمیر مجرور متصل جار ومجرور اقربك صله سیدر (من حرف
جر اقربه متعلق (حبل مجرور در من حرفیله لغتده ایب معناسنه در بونده وریده اضافتی
بیانیه در (ورید واوك فتحیله بیون طمرینه دیرلر بونلر ایكی طمردر بری بیونك برجانبنده وبری
برجانبنده حبل الوریدی قرب امكنه ده ضرب مثل ایدرعرب (محصول تركیب) وعظ ونصیحتم
بو آیت كریمه نك بیاننده ایدیكه بزانسانك هرحالنه اعلمز حبل وریددن اكا اقرب اولان كبی
یعنی هرحالنه بز واقفز وبزدن ایی انك حالنی بیلور یوقدر ✱ سخن بجایی رسانیده بودم كه
كفتم ✱ یعنی سوزی بریره ایرشدرمشیدم كه دیردم ✱ قطعه ✱ دوست نزدیكتر از من بمنست ✱
وین عجبتر كه من ازوی دورم ✱ دست مبتدا (نزدیكتر نزدیقین دیمكدر نزدیكده بویله در
(ترادات تفضیل (وبمنست سین وتاسی معناده نزدیكتره متعلقدر حاصلی خبر مبتدادر زدیكتر وزی وكافی
ازمن بمن بندن بكا دیمكدر (وین اصلنده واین ایدی همزه ضرورت وزن ایچون حذف اولوب
كسره سی واوه نقل اولدی ویاهمزه كسره سیله حذف اولوب واوك فتحی كسره یه مبدل اوله
مابعدنده یاء ساكنه ایچون ولكل وجهة (محصول بیت) حضرت شیخ بوقطعه یی آیت
كریمه یه مناسب ذكر ایلمش دوست یعنی جانان بندن بكا یقین رقدر امابو زیاده عجیب وغریبدر كه
بن اندن دورم یعنی بن انك نوزینه مستغرق وانك نوری بنده سار یدر اما عوایق دنیویه
وعلایق بدنیه بنی اول نوردن غافل قلوب دورومهجور ایلمشدر ✱ چه كنم باكه توان كفت كه او ✱
دركنار من ومن مهجورم ✱ باحرف صله (كه اسمدر كیم معناسنه (كفت مصدر معناسنه در
كه حرف بیان (اوضمیری مذكور دوسته راجعدر ومصراع ثانی یه مرهوندر (در حرف ظرف
(كنار یان معناسنه در (منه اضافتی لامیه (واو حرف حال (ؤ من مبتدا (ومهجور خبری
(محصول بیت) نیچه ایدوب نیلیه یم كیمه دیمك اولور وكیمه اكلدوب اذعان ایتدرمك ممكندركه
جانان بنم یانمده دروبن اندن دور ومهجورم ✱ من ازشراب این سخن مست وفضلهٔ قدح
دردست ✱ من مبتدا ومابعدی خبری (منك اولنده واو عطف ایراد ایدنلرك معنی جانبنه
وصولی یوغیمش (فضله ارتغه وزیاده یه دیرلر (قدحه اضافتی لامیه (محصول تركیب)
بن آیت كریمه نك فحواسندن ومذكور قطعه نك مضمونی شرابندن مست وبواسرارك كیفیتندن واله
وحیران ایدم واول جامك فضله سی واول باده نك بقیه سی هنوز الده ایدی یعنی كلامم مطول زدشمعی زدكافی
ودورودراز اولوب سوزیمی تمام ایدوب دوكتمدم ایدی ✱ كه روندهٔ از كنار مجلس كذركرد
ودور آخردرو اثركرد نعرهٔ جنان زد كه دیكران موافقت اودرخروش آمدند وخامان مجلس
درجوش كفتم سبحان الله دوران باخبردر حضور ونزدیكان بی بصردور ✱ (كه حرف بیان
(رونده اسم فاعل كیدیجی دیمكدر یعنی یولجی (ویا حرف وحدت (همزه حرف توسل
(همزه یی حرف وحدت طوتان خطا ایلمش (كنار مجلس لامیه (كذركرد كذر ایلدی یعنی
كچدی (دور آخر بیانیه مضاف الیه محذوف تقدیری دور آخرمجلس دیمكدر مجلسك

صوك دوری (درو اثر کردا کا اثرایلدی دیمکدر زیرا در بونده حرف صله در (نعره اغتده ککرزدن
یعنی خیشو مدن چیقـان صوته دیرلر اما بونك کبی یرلرده قتی حیقرمغه دیرلر (چنـان انجلین
دیمکدر (که حرف بیـان (دیکران غیری لر (باحرف مصاحبت (موافقت اومصدرك مفعولنه
اضـافتیدر (در حرف صله (خروش خاء معجـه نك و رانك ضمه لریله اسمدر خر و شـیدندن
چوقرامق معنـاسنه مثلا تنجره و یاچوملك قینـار کن قپـا غن اوستنه قو سـك اندن چقان
صوته چو قرامه وخشله دیرلر وفارسیجه خروش (خامان خامك جمعیدر ناپخته لر دیمکدر مجلسه
اضـافت لامیة درمجازا (در حرف صله (جوش اسمدر (جوشیدندن قینامق معناسنه) سبحان
مقام تنزیه وتعجبده مستعمل لفظدر (بونده تعجب مراد در (جلالهیه اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (دوران دورك جمعیدر ایراقلر دیمکدر (باخـبره اضـافت بیـانیه ومبتدا (باحرف
مصاحبت (باخبرخـبردار دیمکدر (در ظرف (حضور بونده غیبت مقـابلی در (نزدیکان
دورانه معطوف (بی بصره اضافت بیـانیه (ودورخبر نزدیکاندر (تقدیر کلام درحضورند
ودورندر ادات خبرقرینـه قائم اولدیغیچون حذف اولندی (محصول ترکیب) سـوزیمی
هنوز تمـام ایتمدین برکیجی مجلس وعظك یانـندن کذر ایلدی ومجلس وعظك صوك دوری
یعنی آخر مجلسـده نقل اولنان کلـات اکا تأثیر ایلـدی انجلین برنعره اوردی که غیریلرانك
موافقتیله های وهوی وخروشه کلدیلر ومجلس وعظده اولان خام وناپخته لری چوشه وشوقه
کتوردی یعنی جمله سنه برحال غلبه ایلدی که انکله بیله فریاد وفغـان وهای وهویه باشلدیلر
بوحالتدن بن تعجب ایدوب سبحان الله دیدم ۳ نه عجب حالدرکه مسـافهٔ بعیدهده اولوب عارف
۳ نه غریب نسخه
بالله وخبردار وآکاه اولنلر مجلسـده حاضر کبی اوله بلکه حقیقتـده حاضر اوله وقریب مجلس
رد ابن سید علی وسروری
وداخل صحبت اولان بی فهم وبی ادراکلر ظـاهرده حاضر ایکن معنی عالمـندن غائب ودور
وجدا ومهجور اوله لر اصلا متأثر اولمیوب (لهم قلوب لایفقهون بها) فحواسنه ماصدق اوله لر
✵ قطعه ✵ فهم سخن چون نکند مستمع ✵ قوت طبع از متکلم مجوی ✵ فهم سخن مصـدرك
مفعولنه اضـافتیدر (چون ادات تعلیـل (مستمع اسم فاعل (قوت طبع مصدرك فاعلنه
رد سروری
اضـافتی در (مجوی فعل نهی مفرد مخـاطب (جو یدندن (جستن دن دینلر خطـا ایلدیلر
زد ابن سید علی وسروری
(محصول بیت) مخـاطب وسامع متکلمك سوزینی فهم واذعان ایلمینجه متکلمدن قوت طبع
وشوق وتأثیر توقع ایلمه یعـنی مستمع که سوزنی اکلیه سوزه طـاقتی اولماز وسوز سویلیهجکی
کلمز حاصلی حسن تقریره وفصاحت بیانه مالك اولماز ✵ فسحت میدان ارادت بیـار ✵ تابزند
مرد سخن کوی کوی ✵ فسحت وسعت کبی مصـدردر (میدانه اضـافت مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (وارادته اضافت بیانیه در (بیار فعل امر مفرد مخاطب درآریدندن که مخففـدر
آوریدندن(آوردندن فعل امر در دیین خطا ایلمش (فسحت بیارك مقدم مفعولیدر (تاحرف تعلیل
(بزندفعل مضارع مفرد غائب اوره دیمکدر یعنی چاله (مردسخن کوی بیانیه (سخن کوی وصف
ترکیبی درکوییدندن کفتن دن دینلر خطـا ایلمشلر (کوی کاف عجمك ضمیله طوب دیمکدر
بزندك مقدم مفعولیدر ومرد سخن کوی فاعلی (محصول بیت) ارادت میدانه وسعت کتور
یعنی میدان ارادتکی واسع ایله ارادتکی چوق وبیوك ایله تاکیم سوز سویلیجی مرد کوی
سخنی مرادی اوزره اوده استدیکی کبی بسط کلامه قادر اوله حاصلی سن ارادتکی واسع ایله
تاکیم متکلم فصاحت و بلاغتله تکلمنی واسع ایلیه ✵ حکایت ✵ شبی در بیـابان مکه ازغایت
بی خوابی پای رفتنم نماند سر بنهادم وشتربان راکفتم دست ازمن بدار ✵ شبی یا حرف وحدت
(درحرف ظرف (بیابان مکه یعنی بریهٔ مکه لامیه (غایت بیخوابی لامیة زیاده اویقوسزلقدن

دیمکدر (پای رفتن بیانیه کتمك یعنی یورومك ایاغی دیمکدر (نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر عجزدن کنایه‌در (سر بنهادمك مقدم مفعولی باشم قودم (یعنی برمقدار استراحت ایچون باشمی یره قودم (شتربان شتر همزه‌نك حذفیله دوه دروبان ادات فاعل دوه‌جی دیمکدر (را ادات مفعول کفتمك مقدم مفعولی‌در (دست بدارك مقدم مفعول صریحی (وازمن غیر صریحی درالك بندن طوت (یعنی قوبنی برمقدار بونده او یویایم (محصول ترکیب برکیجه مکه یولنده و بیابانده حاصلی بریه سنده زیاده اویقوسز لقدن حرکته ویورومکه مجالم قالمقادی کتمك ایاغم قالمدی کمال عجزدن کنایه‌در والا کتمنك الی و ایاغی اولمز حاصلی کلام مجازیدر بویله اولنجه باشمی یره قودم ودوه‌جی‌یه دیدم الك بندن چك بر پاره استراحت ایده‌یم ❊ قطعه ❊ پای مسکین پیاده چند رود ❊ کز تحمل ستوه شد بختی ❊ پای مسکین پیاده اصلنده پای پیادهٔ مسکین ایدی (پس ضرورت وزن ایچون صفتی موصوف اوزره تقدیم ایدوب (پای مسکین پیاده دیدی (مسکین پیاده‌نك ایاغی دیمکدر مسکینی پایه صفت ایدوب معناسنی بیچاره وقدرتسز ایاق پیاده نیجه برکیده دیین ترکیب عجمده عجب متصرف ایمش (کزکه حرف تعلیل (زا حرف ابتدا (تحمل تفعل بابندن مصدردر بونده یوك کوتورمك وتعب ومشقته صبر ایلمك معناسنه‌در (ستوه سینك ضمیله عاجز وفرومانده معناسنه‌در (بختی بانك ضمی وخای معجمه‌نك سکونیله بسرك دوه دیمکدر (محصول بیت) مسکین ونامراد وبیچاره پیاده‌نك ایاغی نیجه برکیدر یعنی نه دکلی یول یورمکه وقطع مسافه ایلمکه قادردر یعنی مالك دکل زیراطی منازل وقطع مراحل ایلمکده بوراه پرمشقتده بسرك وتوانا دوه‌لر بی طاقت و بی مجال اولدی یعنی یورلدی قالدی پس بشرك نه طاقتی وارکه تحمل ایلیه مصراع ثانی‌یی جملهٔ حالیه اعتبار ایدنلرك بوداده برحاللری یوغیمش ❊ تاشود جسم فربهی لاغر ❊ لاغری مرده باشد ازسختی ❊ تا حرف غایت درالی معناسنه (شود فعل مضارع مفرد غائب افعال ناقصه‌دن یصیر معناسنه (جسم اسمی (فربهه اضافتی لامیه (یاحرف وحدت (فربه فانك فتحی ورانك سکونی وبانك کسریله وهای اصلیه ایله سمیز دیمکدر عربجه سمین دیرلر (یا حرف وحدت لاغر شودك خبریدر آرق دیمکدر عربجه غث دیرلر غینك فتحی وثای مثلثه (لاغری یا حرف وحدت ویاتنکیر بر لاغر (یا مطلق لاغر (مرده باشد اولمش اولور یعنی اولور (لاغری مبتدأ ومرده باشد خبری (وازسختی باشده متعلق خبری (محصول بیت) سفرلرك شداید وآلامی بدیهیاتدن اولدیغی هرکسك معلومی ومعهودیدر تعریفه احتیاج یوق وعلی الخصوص که مکهٔ مکرمه سفری نه‌مرتبه صعب وشدید اولدیغنی کورن وچکن بیلور انجق ایمدی بومبارك سفرده سمیز حیوانك تعب ومشقتدن جسمی لاغر یعنی الام وشدایده تحمل ایدوب ضعیف وزبون اولمق مرتبه سنه وارنجه لاغر اولان حیوان محنت وفلاکتدن صاغ قالمازاولور وتوانالر بی مجال اولدقلری محلده ناتوانلر طاقت کتورمیوب هلاك اولور ❊ کفت ای برادر حرم در پیشست وحرامی در پس اکر رفتی بردی واکر خفتی مردی ❊ کفت شتربان دیدی (حرم یعنی حرم مکه (حرامی یعنی دشمن (حرامی ذکری حرمله صنعت اشتقاقه داخل اولسون ایچوندر (بوصنعته جناس مطلق دیین مطلقا افترا ایلمش (پیش وپس ذکری صنعت تضاددر اکثر نسخه‌ده در پس یرینه (ازپس واقع‌در (رفتی فعل ماضی مفرد مخاطبدر اکر کتدك یعنی کتدکسه (حاصلی کتدیکك تقدیرجه دیمکدر (بردی فعل ماضی مفرد مخاطب بونده خلاص بولدك دیمکدر بویله یرده بوعبارت اصطلاحلرنده مفعول تقاضی ایلمز (ظفر بولدك ومراد که غالب اولدك معنالرنده استعمال ایدرلر پس بونده جان وروح عبارتلرینی تقدیر ایدنلر

ردشمعی
شارح مرحومك توجیه شمعی‌یه اعتراضی مسلمدر لکن کندینك توجیه اولی دخی سوز کتوره‌جکی ایدی التأمل معلوم اولور (للطابع)

زدکافی

ردّ شراح جميعـا مطلب

بواستعمالدن غافلار ایمش (خفتی فعل ماضی مفرد مخاطب بونده اویودك دیمكدر (مردی یا ضمیر
خطابدر اولدك دیمكدر (معلوم اوله كه عربیده ادات شرط فعل ماضی یه داخل اولسه انی
استقباله نقل ایدر (اما فارسیده نقل ایلمامكده جائز پس بونده ایكی وجهله بیله مساغ وار
(محصول تركیب) شتربانه الك بندن چك بر پاره استراحت ایده ین دیجك شتربان دیدی ای برادر
حرم مكه اوكده در یعنی ایلروده دیمكدر زیرا بونده قرینه و بعدینه اشارت یوقدر اگرچه
تركیده اوك عبارتی نوعا قربه دلالت ایدر وحرامی وعد وكیروده وآرد ده ذراكر كیدرسك
وباكندكسه خلاص بولورسین ویا بوادك یعنی مراد كه غالب اولدك واكر اویورسك
ویا اویوب قالدكسه اولورسین ویا اولدك حاصلی كیدرسك مراد كه ظفر بولورسین اویورسك
هلاك اولدیكی مقرر بیل ✻ بیت ✻ خوشست زیر مغیلان براه بادیه خفت ✻ شب رحیل ولی ترك
جان بباید كفت ✻ زیر مغیلان لامیه مغیلان كلمه بولنده یعنی بریه ده بردیكنلی اغاجك اسمیدر كه
دیكنلری اوزون وسیاه اولور وبیوكلیكی شفتالو اغاجی دكلو اولور بریه نك اودونی اولدر
(زیر مبتدا (وخوشست مقدم خبری (وبراه بادیه خفته متعلقدر (وخفت مصدر معناسنه در

مغیلان اصلی ام غیلاندر لكن ناس اراسنده تحریف ایله مشهوردر منه
رد شیخ

(بادیه صحرا بونده بریه مراددر (شب رحیل لامیه (رحیل رحلتك اسمیدر كوج معناسنه
یعنی سفر اوزره كوجه نك اسمیدر (ولی ادات استدراك (ترك جان مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (بباید باحرف تأكید (باید فعل مضارع مفرد غائب كرك دیمكدر (كفت مصدر معناسنه در
كه مضارعه مقارندر (محصول بیت) رحلت كیجه سی راه بریه ده مغیلان آلتنده یاتوب اویومق
لطیفدر وحضور وصفادر ولكن جان تركن سویلمك كرك یعنی كیچدم جاندن وباشدن واولورسم
اولیم دیمك مرتبه سنه وارمق كرك حاصلی هلاك اولوب اولمكی اختیار ایلمك كرك وجائزدركه
بونده كفت مجازا كرد معناسنه اوله (معلوم اوله كه مغیلان آلتنده یاتمقدن مراد كولكه لنمكدر

جواب ازطرف شیخ
مغیلان آلتنده یاتمق مجرد كولكه لنمك ایچون دكلدر كیجه ایچره اچقده خفته اولمدن برودت ماه وهوا یاخود ژاله وباراندن مهما امكن وقایه ایچون زیر مغیلانده یاتمق اولادر بوصورتده حضرت شیخك مغیلان ذكری یرنده در (للطابع الفقیر اسعد)

بومعنی ایسه شبده ملحوظ دكل زیرا كیجه ده هر یر كولكه در اما كوندزاگرچه بعض یرلرده
قیا قواتقلریده كولكه در لكن هر یرده بولنماز ومغیلان اكثر یرده بولنور علی كل حال بونده
مغیلان ذكری تردددن خالی دكل ✻ حكایت ✻ پارسایی را دیدم بركنار دریا كه زخم پلنك
داشت وبهیج دارو به نمی شد ومدتها درآن رنجور بود ودم بدم شكر خدای تعالی همی
كفت الحمد لله كه بمصیبتی كرفتارم نه بمعصیتی ✻ پارسایی (یا حرف وحدت (ورا ادات
مفعول (بر ادات ظرف (كناردریا لامیه كه حرف بیان (زخم پلنك لامیه زخم یاره (و پلنك
قپلان (داروانك ضمیله دوا وعلاج دیمكدر (به بونده ایو معناسنه در یعنی یاره سی اوكلمزدی
(رنجور مریضه دیرلر زیرا رنج المدر پس رنجور المدار دیمكدر (كنج خزینه یه وكنجور خزینه داره
دیدكاری كبی (دم بدم ساعت بساعت یعنی هردم وهرساعت (شكر خدا مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (مصیبت آدمه كلن بلا والم (ومعصیت كناه وعصیان (ویاری وحدت وتنكیره قابلدر
(محصول تركیب) حضرت شیخ بیورر سیاحتم زماننده دریا كنارنده برعابد كوردمكه پلنك یاره سین
طوتردی یعنی آنی پلنك یاره لمشدی وهیچ بردوا ایله اوكلمزدی وداعما خدایه شكر سویلر دیكه
الحمدلله كه مصیبته كرفتارم یعنی مبتلایم معصیته كرفتار دكلم یعنی نقدر كه عذاب والم چكرسم بكا
كناه یازلماز دیو داعما خدایه شكر ایدردی ✻قطعه ✻ كرمرا زار بكشتن دهدان یار عزیز ✻تانكویی

رد ابن سید علی وسروری وكافی
رد دقایق الحقایق
اولكی مرغزار سكون غینله ایكنجی مرغزار كسر غینله در (للطابع)

كه دران دم غم جانم باشد ✻ زار اسمدر ذلیل وحقیر معناسنه انكچون زار وذلیل وحقیر وزار دیرلر
عطف تفسیری طریقیله ایمدی زار ایكنجی معناسنه در دینلر زارله زاری یی فرق ایلمامشلرتكه
دقایق الحقایق مرغ زارایله مرغزار بیاننده ایكیسنیده تحقیق ایده مامش لكن متتبع اولان اكلار انجق
مقلد اكلامز تأمل تدر (باحرف صله (كشتن مصدردر قتل معناسنه (دهد فعل شرط مفرد مضارع

غائب آن فاعلی (و یار عزیز اضافت بیانیه ایله آنك مشار الیهی (ومرادهذك مفعول اول صریحی و زار مفعول ثانیء (بکشتن غیرصریحی زار لفظنی حال طوتنلر بی حال ایتشلر (د هدایکی مفعول الدیغنی انکار ایلینلرمعنایه واصل دکللرایمش (تاحرف تنبیه (نکوبی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب (که حرف بیان (درحرف ظرف (آن اسم اشارت (دم نفس وساعت معناسنه در(غم جانم لامیه (باشد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده غم جانه راجع ضمیردر (محصول بیت) اکر اول یار عزیز یعنی جانانم بنی زار وذلیل قتل ایلمکه و پررسه یعنی قتله فرمان و پررسه حاصلی بنی ذلت وحقارتله قتل ایدرسه زنهار دیمه سین که اولدمده واول وقتده جانم غمی اوله یعنی جان غمی واولمك قیغوسی اوله حاصلی اولمدن پروا چکمم (مصراع اولك معناسی اکر بن ضعیفی قتل ایتمکه ویره دیین ضعیف سویلمش (ومصراع ثانینك تحقیقنده بویله خیال ایتمه که اول حالده اولان ناله وانینم باش ویرمك المدن اوله دیین زار لفظنی ناله وانین معناسنه ظن ایلدیکی زیاده فاسددر (وانینم جانم کتدیکندن دکلدر دیین بیتك معناسنی ایکلتمش ❊ کویم از بندهٔ مسکین چه کنه صادر شد ❊ که دل آزرده شد ازمن غم آنم باشم ❊ بندهٔ مسکین بیانیه (کنه کناهدن مخففدر (که حرف بیان (دل آزرده وصف ترکیبی اقسامندندر کوکلی انجنمش دیمکدر (غم آن لامیه (محصول بیت) قتلم زماننده جان وباش غمین چکمم بلکه دیرم بندهٔ مسکیندن نه کناه صادر اولدیکه بندن آزرده دل و پریشان خاطر اولدی اول جانان بنده انك غمی اولور یعنی جانانك بنی قتل ایلمکه بندن مغبرالبال و پریشان خاطر اولدیغیچون در پس الم وغم بو جهتندر بوخسه مقتول اولدیغمدن دکلدر حاصلی جانان بندن پریشان خاطر اولدیغندن بیحضورم والاانك کشته سی اولمق حیات جاودانیدر بندن آزرده دل و پریشان خاطر اولدی دیو ناله ایدرین دین پریشان سویلمش ❊ حکایت ❊ درویشی راضرورتی پیش آمد کلیمی ازخانهٔ یاری بدزدید حاکم فرمود که دستش ببرند صاحب کلیم شفاعت کرد که من اورا بحل کردم حاکم کفت بشفاعت تو حد شرع فرونکذارم کفت راست فرمودی اماهرکه ازمال وقف چیزی بدزدد قطعش لازم نباید که الفقیر لایملك شیئا ولایملك هرچه درویشانراست وقف محتاجانست ❊ درویشی را یا حرف وحدت (را ادات مفعول (ضرورتی یاحرف وحدت (پیش آمداو کنه کلدی یعنی واقع اولدی (کلیم کاف عربك ولامك کسره لریله انواع بساطدن برنوع بساطك اسمیدر که هرکسك معلومیدر کاف عجمك کسریله دینلر عندی سویلمشلر (یاحرف وحدت (خانهٔ یار لامیه (یاحرف وحدت (بدزدید اوغروادی دیمکدر (که حرف بیان (ببرندبای تأکید ایله فعل امرجمع غائب (دستش مقدم مفعولی (صاحب کلیم لامیه اضافتسزده استعمال ایدرلر بونك کبیلری (شفاعت کرد شفاعت ایلدی (که حرف بیان (بحل بانك فتحی وحاء مهمله نك کسری وسکون لامله حلال معناسنه مستعمل لفظدر (باسببیتی متضمن حرف مصاحبت شفاعت تو لامیه (حدشرع ده بویله در (فروادات تأکیددر بونك کبی یرلرده (نکذارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده ترك واهمال ایلم دیمکدر (راست فرمودی راست بونده کرچك معناسنه در کرچك بیوردك دیمکدر امااادات استدراك (که اصلنده هرکس که درحذف وایصال طریقیله کس ترك اولندی (مال وقف چیزی یاحرف وحدت (بدزدد فعل مضارع مفردغائب اوغرولیه دیمکدر (قطعش تقدیری قطع یدش در (که حرف تعلیل (الفقیرلفظا مرفوع مبتدأ (لایملك فعل نفی مستقبل مفرد مذکرغائب مبنی للفاعل فاعلی تحتنده مستتر فقیره راجع ضمیر (شیئا لفظا منصوب مفعولی هیچ برشیئه مالك اولماز دیمکدر (ولایملك مذکورکبی در مبنی للمفعول قائم مقام فاعلی مذکورکبیدر کیمسه یه مملوك اولماز دیمکدر (درویشان فقرامراد در(را ادات تخصیص (سین وتاادات خبردردرویشلرك دردیمکدر (وقف محتاجانست مصدرك مفعولنه اضافتیدر (الف ونون ادات جمعدر (وسین وتا ادات خبر (محصول ترکیب)

زد سروری وکافی

زد سروری وکافی

قوله (وزار مفعول ثانیء) اشبو عباره نسخهٔ متعدده ده ذکور لمش ایسه ده تأمله محتاجدر (للطابع)

زد شمعی

رد کافی

زد سروری

رد کافی

زد شمعی وکافی

بردر ویشك اوكنه بر ضرورت كلدی یعنی احتیاجی واقع اولدی بریارینك یعنی كندی كبی
بردرویش بولداشنك اوندن بركلیم اوغریلدی حاكم یعنی قاضی بیوردی كه الین كسه‌لر (السارق
والسارقة) حكمیله بویله اولنجه صاحب كلیم شفاعت ایلدی كه بن اكا حلال ایلدم ودعوی
ونزاع ایلزم دیو (قاضی دیدیكه سنك شفاعتك سببیله اقامت حد شرعی ترك ایلم بونك كبیلرده
رعایت خاطر مشر وع دكلدر البته شرعله لازم اولان حكمی اجرا ایدرم صاحب كلیم دیدی
كرچك بیورر سین اما هركیمسه كه وقف مالدن برنسنه اوغری‌اسه اكا قطع ید لازم كلمز زیرا فقیر
دنیاده نه برنسنه‌یه مالك اولور ونه كیمسه‌یه مملوك اولور هرنكه واردر و یشلركدر اول فقرایه ومحتاجلره
وقفدر یعنی درویشلردن اخذ اولنان نسنه فقرایه موجب عقوبت اولماز زیرا معناده كندی
حقلرین المش اولورلر پس انلره نه قطع مترتب اولور ونه ضمان ❊ حاكم دست از و بداشت وكفت
جهان برتوتنك آمد . بود كه دزدی نكردی الا ازخانهٔ چنین یاری كفت ای خداوند نشنیدهٔ كه
كفته اند خانهٔ دوستان بروب ودرد شمنان مكوب ❊ دست از و بداشت اندن الن چكدی دیمكدر
یعنی الین كسمكدن فراغت ایلدی (برتوتنك آمده بود اوستكه طارمی كلدی دیمكدر استفهام طریقیله
(كه حرف بیان (الاادات استثنا (خانهٔ دوستان لامیه ومقدم مفعول بر و بدر كه بای تأكید ایله
فعل امر مفرد مخاطبدر ر وبیدندن (رفتن‌دن دینلر خطا ایلدیلر سپور دیمكدر (دردشمنان لامیه
(مكوب فعل نهی مفرد مخاطبدر كوبیدندن كوفتن‌دن دینلر خطا ایلدیلر (دردشمنان مكوبك
مقدم مفعولیدر بای عجمله در (بای عربله دیین بلمزایمش (محصول تركیب) صاحب كلیم مذكور
بوتقریری ایدنجه حاكم سارقدن ال چكدی ودیدی جهان باشكه طارمی كلدی ایدی كه اوغرولق
ایلدك الابو نجلین بردرویشدن یعنی بویله برفقیرك خانه سندن سارق دیدی ای خداوند
ایشتمامش میسین كه ضرب مثل طریقیله دیمشلر (یعنی اكابر كلماتیدر (دوستلرك خانه سنی سوپور
(یعنی انلرك خانه سنده هرنه كه المغه قابل ایسه ال تكلف چكمه ودوشمنلر قپوسنی قاقه (یعنی عرض
احتیاج ایلك ایچون دق باب ایله حاصلی دشمنه عرض احتیاج ایله ❊ بیت ❊ چون فرومانی بسختی تن
بعجز اندرمده ❊ دشمنان را پوست بركن دوستان را پوستین ❊ فرومانی ماندن ومانیدن مصدرلری
ومشتقاتی فرو ایله مستعمل اولسه عجز معناسنی افاده ایدر بونده كی كبی (یا ضمیر خطابدر عاجز
قاله‌سین دیمكدر (بسختی با حرف مصاحبت سختی یای مصدرله شدت ومحنت معناسنه‌در (تن
بدن معناسنه‌در مراد بونده وجودی وكندیسیدر (بعجز با حرف صله ویا حرف ظرف (اندر بانك
معناسنی تأكید ایدر (مده فعل نهی مفرد مخاطب و یرمه دیمكدر (بعض نسخه‌ده (منه دوشمش
قومه دیمكدر امامكن هیچ برنسخه‌ده موجود دكل (دشمنان را ادات تخصیص دشمنلرك دیمكدر (پوست
دری دیمكدر (بر حرف تأكید (كن كاف عربك فتحیله قوپار دیمكدر بونده صوی معناسنه‌در
یعنی در یسنی یوز دیمكدر (بركن فعلنی كندیدن اشتقاق ایلین بیلمزایمش (دوستان را حرف
تخصیص دوستلرك دیمكدر (پوستین كورك دیمكدر بركنك مفعول اولی (و پوستین مفعول ثانیسی
(محصول بیت) چونكه شدت ومحنتله عاجز قاله‌سین تنكی و وجودكی یعنی كندیكی عجزه
و یرمه یعنی كربت ومشقتله بی كار و بی نوا اوتورمه (بلكه فرصت بولورسك دشمنلرك در یسنی یوز
ودوستلرك صرتندن كوركنی صوی حاصلی ضرورت وعجز ایله اوتورمه وكندیكی محنت والمه دوشورمه
بلكه فرصت بولورسك دشمنك مالنی وجاننی قهر ایله وجبر ایله ال امان و یرمه (اما ابتذال ایله عرض
حال واظهار حاجت كوسترمه لكن دوستلرله هرنه معامله ایلرسك ودفع ضرورت ایچون عرض حال
واظهار عجز ایدرسك رخصت واجازت وار ❊ حكایت ❊ یكی از پادشاهان پارسایی را كفت هیچت
ازما یاد می آید كفت بلی هر كه كه خدا را فراموش میكنم ❊ هیچت تا ضمیر خطابدر (هیچت سكا دیمكدر

ردشراح جمیعا
ردشراح جمیعا
رد ابن سید علی

ردشمعی وكافی

(ازمابزدن دیمکدر (یادمی آید اکی کلورمی یعنی هیچ بزی اکارمیسین (محصول ترکیب)
بر پادشاه برصالحی کوردی ودیدی هیچ بزدن یادك کلورمی یعنی هیچ بزی اکارمیسین اولده
بلی هرکه که خدایی فراموش ایدم سنی یادمه کتوررم بونك کبیلر تعلیق بالمحال قبیلندندر یعنی
هرکز خاطرمه کلزسین زیرا بن برنفس ذکر خدادن خالی دکلم که سن یادمه کله سین ❊ بیت ❊
هرسو دودان کش زدرخویش براند ❊ وان را که بخواندبدرکس ندواند ❊ سوسینك ضمیله
جانب دیمکدر (دود دالك و واوك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غائبدر دویدندن یلك
ویوپورمق معناسنه (آن فاعلیدر (کش که حرف بیان (وشین ضمیر جائزدرکه خدایه راجع
اوله قرینه قائم اولد یغیچون یعنی براندك فاعلی قرینه سیله وجائزدرکه انك مقدر مشار الیهنه
راجع اوله زیرا تقدیر کلام آن کس کش در اول کیمسه که انی دیمکدر (زدرخویش
کندی قپوسندن (براند باحرف تأکید (راندسوره دیمکدر فعل مضارع مفرد غائب فاعلی
خدادر (واومعنای استدراکی متضمندر حرف عطفدر (ان را که اصلنده آن کس را که در
حذف وایصال طریقیله (کس ترك اولندی (که حرف بیان (بخواند دعوت ایلیه یعنی مقبولی
طوتوب معزز ومکرم درکاهی ایلیه (باحرف صله (درکس لامیه (ندواند فعل نفی مستقبل
مفرد غائب فاعلی خدادر (الف ونون ادات تعدیه در یلدرمز دیمکدر (محصول بیت)
هرجانبه یلربوپورر یعنی بی قرار وبی آرام اولوب هرجانبه نك وپوایدر اول کیمسه که خدا
انی کندی درکاه لطف وباب کرمندن طرد وطرح ایلیه یعنی خدانك مقبول ومعززی اولمیان
زائدیره قپودن قپویه تك وپوایدوب اسباب معاشی دربدر اولمسندن اکار وحصول مرام
ومقاصدی اکابرقپولرینه ملازمتندن بیلور العیاذ بالله تعالی اما اول کیمسه یی که خدا کندی یه
دعوت ایلیه کیمسه نك قپوسنه انی یلدرمز یعنی یلکده محتاج ایلمز زیرا انك مقبولی اولان غیری
کیمسه یه محتاج اولماز واغیارك قپولرینه وارمز حاصلی پادشاه صورت ومعنی اولور وهرکس
اکه محتاج اولور واول هیچ کسه محتاج اولماز معلوم اوله که صحیح نسخه لرده مصراع اول
هرسو دوان کش واقعدر شین ضمیرایله پس سین مهمله ایله یازانلر ضمیردن اکاه دکل ایمشلر

❊ حکایت ❊ یکی ازصالحان پادشاهی را بخواب دید در بهشت و پارسایی را دردوزخ پرسید که
موجب درجات آن چیست وسبب درکات این چه که مابخلاف این پنداشتیم کفتند آن پادشاه
بمحبت درویشان در بهشتست واین پارسا بتقرب پادشاهان دردوزخ ❊ باحرف ظرف (وخواب
یونده دوشدر (پرسید مذکور صالح دوشنده سؤال ایلدی ویااویاندقدنصکره بعض کیمسه لره
صوردی (که حرف بیان (موجب درجات آن اسم فاعلك مفعولنه ولامیه اضافتلریدر
سبب درکات این اضافتلری لامیه لردر (درجات درجه نك جمعیدر یوکسك یره چقمغه
بصامقلره دیرلر جنت مقاماتنده ده مستعملدر (ودرکات درکه نك جمعیدر یعنی الحق یره اینمکه
سبب اولان بصامقلره دیرلر مراتب دوزخده ده مستعملدر (که حرف تعلیل (مابز دیمکدر
(بخلاف باحرف تأکید (اینه اضافت لامیه در (پنداشتمك مقدم مفعولیدر (کفتند صالحه
جواب ویردیلر (باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (محبت درویشان مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (تقرب تفعل بابندن مصدر در پادشاهانه اضافتی سابق کبیدر (محصول ترکیب)
برصالح دوشنده برپادشاهی جنتده وبرعابدی جهنمده کوردی سؤال ایلدیکه اول پادشاهك
مقامات جنته موجبی ندر وبوزاهدك درکات جهنمه سببی ندر زیرا بز بونك خلافنی ظن ایدردك
دیدیلر که اول پادشاه فقرا ودرویشانه محبتی سببیله جنتده در واول پارسا سلاطین وامرایه
تقربی سببیله دوزخده در ❊ قطعه ❊ دلقت بچه کارآید ومسحی ومرقع ❊ خودرا زعملهای

زد سروری وکافی

نكوهيده برى دار ❊ دلق فقرا خرقه سى (تا ضمير خطاب (مسح ميمك كسرى وسين مهمله نك
سكونيله پلاس معناسنه در يعنى اسكى پسكى (يا حرف نسبت پلاسه منسوب لباس ديمكدر
فقرالباسى مراددر (مرقع تفعيل بابندن اسم مفعولدر نيجه پاره ايله يماو خرقه هند فقراسى
كيديكى خرقه لر كبى (خود واو رسميله بوندن كندى معناسنه در (را ادات مفعول
(عملهاى نكوهيده بيانيه (نكوهيده نونك كسرى وكاف عجمك ضميله حقير وذليل معناسنه در
(برى يانك سكونيله اصلنده برئ در همزه ايله فعيل وزنى اوزره لكن عجم اكثر همزه نك
حذفيله استعمال ايدر (دار فعل امر مفرد مخاطب (خود را برى دارك مفعول صريحى (وزعملها
غير صريحى (محصول بيت) دلق سنك نه ايشوكه كاور يعنى نه ايشوكه يرار حاصلى سكا اندن نه فائده
مسحيده يعنى مسحى كيمكده سكا فائده ايلمز مرقع خرقه دخى يعنى درويشلك وصوفيلك فقرالباسنه
كرمكله اولماز همان كنديكى يرامز عملاردن برى وسالم وعارى طوت يعنى يالكز فقرا لباسيله صوفيلق
اولماز بلكه كشى يى دوزخدن خلاص ايلين اعمال صالحه وافعال مبروره در صوفيلق كسوه سى
دكل ❊ حاجت بكلاه بركى داشتنت نيست ❊ درويش صفت باش وكلاه تترى دار ❊ با حرف صله
(كلاه بركى بيانيه (بره بانك ورانك فتحه لريله وهاى رسميله قوزى يه ديرلركه عربجه حمل ديرلر
حانك وميمك فتحه لريله (ايمدى معلوم اوله كه شروان وقره باغ وآذربايجان وبالجمله اكثر اعجام
قوزى دريسندن كلاه كيرلر واكا كلاه بركى ديرلر ياه نسبتله خواجكى وبندكى ديدكلرى كبى
كلاه اولوركه يالكز بركى ده ديرلر (اكثر مذكور كلاهى فقرا جنسى كيديكيچون بونده انى
تخصيص بالذكر ايلدى (داشتن مصدر (تا ضمير خطاب (درويش صفت وصف تركيبيدر
درويش صفتلى يعنى درويش خويلى وصوفى قلقلى ديمكدر (باش فعل امر مفرد مخاطب
اول ديمكدر (كلاه تترى بيانيه (لغتلرده كلاه ابرانه ايله تفسير ايلمشلر اكا بر علماى اعجامدنده
مسموعمز بويله در (خصوصا نادره زمان واعجوبه دوران صاحب تصانيف رائقه و ماللك
قصائد منصوعات فائقه افنديمز وولى نعمتمز واستاديمز مولانا حليمى شيروانى قدس الله تعالى روحه
وجعل فى غرف الجنان فتوحه كه شام شريفده توطن ايدوب ادنى وظيفه ايله قانع اولوب
طلبه نك افاده سيله تقيد ايلمش (بو بنده دعا كويلرينه كلستان تعليم ايلدكده بويله افاده
بيوردليلر (وسائر طلبه يه حين تعليمده بويله افاده بيوررلردى كه كلاه بركى مقابلنده واقع اولغين
زدابن سيد على
اندن كلاه فقيرانه (وبوندن كلاه اميرانه مراددركه آنى تاتار خانلرى وميرزالرى وسلطانلرى
رد سرورى
كيرلر (اكثرى سمور وشقدن اولورمش (بركى كاف عربيله متاعدن بر نوعدركه صوفيلر
ردشمعى
آنى عمامه يرينه كيرلر دين ايكى وجهله خطا ايلمش (كافى عربى ديمه سنده ومتاعدن
ردكافى
برنوعدركه صوفيلر آنى عمامه ايدرلر ديمه سنده (وكاف عربيله جنس قلنسوه دن برنوعدر ديننده
ايكى وجهله خطا ايلمش كاف عربى ديمكده وقلنسوه يى ديمكده (وكلاه بركى بركونه كلاهدركه
درويشلر كيرلر دين تحقيق مقام ايده مش (كلاه تترى دن مراد قلنسوه دركه انى جندى وتاتار
طائفه سى كير دين خطا ايلمش (خراسانده كلاه بركى ديرلر قوزى دريسندن برجنس طاقيه
ردكافى
اولورا كثر درويشان ومشايخ كيرلر كاه اولوركه اول كلاه اوزره لف عمامه ايدرلر ديننده ايكى
ردكافى
وجهله قصور ايلمش (خراسانه تخصيصده واكثر درويشان ومشايخه زيرا اغنياى اعجام
دخى كاه اولوركه آنى كيرلر (بركى اصلنده تشديد ايله در لكن كثرت استعمالله خصوصا بومحلده
ضرورت شعر ايچون مخفف اولمشدر دين خفت ايلمش زيرا سابقا مكرر بيان اولدى كه اصل
لغتلرنده تشديد يوقدر (بعض شراح بركى ايكى فتحه ايله در ديمش (و بعضيسى اعتراض
ايدوب ايكى فتحه حالت افراده مخصوصدر (اما حالت اضافتده كافه متصل اولان حرف مكسور

استعمـال اولنور دیمش سهو فاحش ایلمش زیرا ایکی حالتده بله ایکی فتحـه ایله در (تتربونده
کافر معنـاسنه در نتکه محل اکا قرینه‌در و بومعنیده مبالغـه واردر دینی افحش خطـایا ایلمش
(زیرا بوکلامك فحواسی درویش صفت اول وکافر شبقه‌سنی کی دیمکدر بوایسه هرکز جائز
دکلدر زیرا برکیمسه ارکان اسلامی رعایت ایلمسه وباشنه کافر شبقه سنی کیسه ویا بلنـدن زنار
صارقتسه اهل‌شرعك انك کفرینه حکم ایدرلر که بونلر علامت تکذیب شعارٔاسلامدر دیو (بونده
خود مبـالغه طریقیله کندی دید یکی کبی شعار کفری اظهـاره رخصت وجوا ز کوسترمك

رد کافی
رد شمعی

فهم اولنور العیـاذ بالله تعالی ❊ حکایت ❊ پیاده سرو پابرهنه باکاروان حجاز ازکوفه بدر
آمدوهمراه ما شـد خرامان همی رفت ومی کفت ❊ پیـاده یا حرف وحدت (وهمزه حرف
توسل همزه‌یه حرف وحدت دینلر معهود خطالری اوزره مصراولمشلر زیرا آخرنده هـای رسمی
اولان کلمه‌لرده همزه حرف توسلدر فقط وحدت معنـاسنی افاده ایلین یاء مقـدرهٔ غیرمکتوبه
در (نهایتی متقـدمین یایی هاء رسمیدنصکره کتابت ایدوب اظهـار ایدرلردی لکن متأخرین

رد سروری وشمعی

هاءرسمی اوزرینه برعین بتراشکلنی وضع ایدرلر که هم یایه وهم همزه یه دلالت ایدر (واول‌شکله همزه
دیدکاری مجاز ایله در (زیرا همزه‌نك حروف علتـدن غیری شکلی یوقدر فتأمل (سرو پابرهنه
باشی وایاغی چپلق (برهنه بانك فتحی وضمی ایله لغتـدر چپلق دیمکدر با حرف مصـاحبت
(کاروان حجاز لامیه در (کوفه مشهور شهردر (لکن بوزمانده جامعنك‌در ودیواری وبعضی
تربه لرك جدرانی (وبعضنك یارم قبه سی وبعضنك ارتق وکیمنك اکسك خراب اولمشـدر
وباقیسی شویله مندرس اولمشـدر که اثار بنادن ذره مقـداری پیدا دکلدر زیرا نجفك آدمیسی
اسـاس وبنانك طاشنی وکرمد ینی چقاروب یابولرینه سورمشلر پس شمد یکی حالده نه بنادن
اثروارونه اساسدن وبالجمله عالمك فناسندن عبرت المق استین بغـداد جانبنه کـذر ایلیوب
کورسـون که اول مشهور کوزل مملکت نیجـه خراب ویبـاب اولوب یاتور پس حضرت
شیخك یوقدر دیدیکی کوفه معمور ایکن درکه اندن حضرت مکه‌یه اول زمان مستقل محمـل
چقارمش بوزمانده استانبولدن ومصردن و یمندن چقدیغی کبی (بدر آمد چقدی دیمکدر (همراه ما
لامیه بزم یولداشمز دیمکدر (خرامان صفت مشبهه در رصـالنارق دیمکدر (همی هـا حرف
تأکید (محصول ترکیب) باشی وایاغی چپلق بر پیـاده کوفه شهرندن قافلهٔ حجـاجله طاشره

نجف حضرت امام علی
مدفون اولدیغی قصبه‌نك
اسمیدر که کوفه‌یه برپچق میل
یرمقداری نجفه قریبدر
منه

چیقدی وبزمله همراه اولدی صالینی صالینی کیدردی وبو بیتلری اوقوردی ❊ نظم ❊ نه براشتر
بسوارم نه چواستر زیر بارم ❊ نه خداوند رعیت نه غلام شهریارم ❊ برحرف استعلا (بسوارم
با حرف تأکید (سوارآتلی دز یـاق مقابلی (چوحرف تشبیه (استر همزه‌نك فتحی وسینك سکونیله
قاتر دیمکدر عربجه بغل دیرلر بانك فتحی وغینك سکونیله بعض نسخه ده استر برینه اشتردوشمش
ظـاهر تصحیف طریقیـله در (زیربار لامیه‌در یوك التنـده دیمکدر (غلام شهریار لامیـه در
(شهریار راء اولك سکونیله پادشاه دیمکدر (محصول بیت) نه دوه اوزرینه سوارم یعنی راکب
دکلم نه استرکبی یوك التنده یم یعنی راکب دکلسمده یوکده یوق یعنی کیمسـه‌نك یوکی التده دکلم
رعیتـك افنـدی سیده دکلم یعنی صـاحب رعیت وخدمه دکلم پادشـاه قولیده دکلم
حاصلی نه حاکم ونه محکوم بلکه دنیانك جمیع امورندن سالم وازاده‌یم ❊ غم موجود وپریشـانیٔ
معدوم ندارم ❊ نفسی میزنم آسوده وعمری بسر آرم ❊ غم موجود بیانیه ویالامیه بالفعـل موجود
غم ویا بالفعـل موجودك غمی (پریشـانیٔ معدوم ده بیـانیه ویالامیه در (ندارم ایکی ترکیب
اضـافی یه مصروفدر (نفسی یا حرف وحدت یا حرف تنکیر (می زنم اورزم (آسوده راحت
وحضور (عمری یا حرف وحدت ویا تنکیر (بسر با حرف صله (سر بونده نهـایت ویایان

معناسنه در (آرم فعل مضارع متکلم وحده (غم مفعول صریحی (و بسر غیر صریحی (محصول بیت) غم موجودم و پریشانیٔ معدوم بوقدر (یعنی هرگز هیچ بروجهله غم یوقدر آسوده حال ومرفه البال نفس اورروم (یعنی آسوده لکله وراحتلکله نفس چکرورم (حاصلی اوقات وازمانم حضور ایله چکررو بو وجهله پایانه عمر ایلدرم (یعنی عمرمی صفا وحضور ایله چکرورم (حاصلی عمرمی نهایت و پایانه بی غم وغصه ایلدرم (مذکور ایکی بیت بحر رمل مخبون اقسامندندر اما بحور ایله آشنا اولمیان بیت اولی ایکی بیت ظن ایدوب دیمش (خفی دکلدر که مصراع ثالثده سکته وار در اشعار قدماده چوقدر بی سکته اوقونسه نه خداون رعیت اوقونور دیمش حق بودر کیم ظن فاسد ایلمش بوندن بو قاری اولماز معلوم اوله کیم بو بیتلرک تقطیعی بویله اولور (نه بر اشتر فعلاتن (بسوارم فعلاتن (نه چو استر فعلاتن (زیر بارم فعلاتن (نه خداون فعلاتن (درعیت فعلاتن (نه غلام فعلاتن (شهریارم فعلاتن (غم موجو فعلاتن (دو پریشا فعلاتن (نیٔ معدو فعلاتن (م ندا زم فعلاتن (نفس می فعلاتن (زنم اسو فعلاتن (ده وعمری فعلاتن (بسرارم فعلاتن بیت اولک قافیه لرنده واقع اولان الفاظ سالم تقطیع اولنور باقیسی جمیعا مخبوندر (نفس می زنم آسوده و عمری بسرارم) بو مصراعیده تمام بیت ظن اید وب شرحنی استیفا د نصکره دیمش خفی اولمیه که اکرچه بو بیتک قافیه سی نظم سابقه موافقدر اما بحرلری متحددکلدر (معلوم اوله که بو کیمسه نه وزن بیلورمش نه بحر (بو مصراعک معناسنی برنفس و بردم آسوده و بی قید اولدیغمی برعمر عدایدرم دیمکدر دیین معنایی پاک عدایده مش (پریشانیٔ ده همزه اضافت ایچون کلمشدر دیین قتی پریشان سو یلمش (حاصلی بو ایکی بیتک ترکیبنی جمیع شراح نامو زون یازد قلرند نصکره معنالرینی هب غلط و یرمشلر تأمل تدر (وبعضیسی بو نظمی رباعی و زندن فرق ایده میوب نظم بازجق یرده رباعی بازار ❊ اشترسواری کفتش ای درویش بکجا میروی باز کرد که بهبختی بمیری نشنید وقدم در بیابان نهاد و برفت چون بنخلهٔ محمود رسیدیم توانکررا اجل فرا رسید ومرد درویش ببالینش بیامد وکفت ما بسختی نمردیم وتو بر بختی بمردی ❊ اشترسوار وصف ترکیبی در دوه یه بینجی معناسنه یعنی دوه راکبی (یا حرف وحدت بازکرو (وکرد فعل امر مفرد مخاطبدر کردیدندن دون دیمکدر (که حرف تعلیل (بسختی با حرف مصاحبت یا حرف ظرف (یا حرف مصدر شدتله ویاشدتده دیمکدر (نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر (قدم مقدم مفعول صریحی (ودربیابان غیرصریحی (چون ادات تعلیل (یا حرف صله (نخلهٔ محمود کوفه شهرندن اوچنجی قونقده عین زرقانک منبعی یعنی باشی اولان یرک اسمیدر که زبیده خاتون انده برمسجد و برعالی خان یاپمشدر واعلی برکه لر وحوضلر بنا ایلمشدر حجاج انده اوج کون اوتراق ایدوب حضور وصفا ایدرلر (رسیدیم فعل ماضی متکلم مع الغیر ایرشدک دیمکدر (توانکر غنی دیمکدر مراد مذکور اشترسواردر (را ادات مفعول (فرا ادات تأکید (با حرف صله (بالین یصدق وشین ضمیر توانکره راجعدر (بختی بانک ضمی وخانک سکونیله بسرک دوه یه دیرلر (محصول ترکیب) مذکور درویشه براشترسوار دیدی ای درویش قنده کیدرسک استطاعتک یوغیکن نه سببدن بوزحمتی اختیار ایدرسین سکا خود فرض دکل کرو دون که بلا وشدتله اولورسین حاصلی بومبارک یول براغر یولدر تحمل ایده میوب هلاک اولورسین درویش سوزینی دکلیوب بیابانه قدم قیوب الدی یوز یو یردی چونکه نخلهٔ محموده ایرشدک اشترسواره اجل ایرشدی واولدی درویش یصدوغنه یعنی باشی اوجنه کلدی ودیدی بز فقیرلق و یایاقلق زحمت ومشقتیله اولمدک وسن بسرک دوه اوزره حضور وراحتده ایکن اولدک ❊ بیت ❊ شخصی همه شب بر سر بیمار کریست ❊ چون روز شد او بمرد و بیمار بزیست ❊ شخصی

زد کافی

زدشمعی

سالم یعنی فاعلاتن (للطابع)

زد کافی
زد سروری وکافی
زدشمعی
زد شراح جمیعا

باحرف وحدت (سر بیمار لامیه در بیمار خسته‌یه دیرلر اصلنده وصف ترکیبدر بیم کتور یجی
معناسنه صکره خسته‌یه اسم اولدی اکثر خسته لر اوله کن اولدیغیچون خسته‌یه بیمار دیدیلر
یعنی اولمك قورقوسنی کتور دیکیچون بیمار دیدیلر (کریست کاف عجمك ورانك کسره‌لریله فعل
ماضی مفرد غائب اغلادی دیمکدر (بیمار مبتدا (بزیست یاء تأکید ایله خبری زانك کسریله فعل
ماضی مفرد غائب صغا ادی ودیرلدی دیمکدر (محصول بیت) برشخص یعنی بر کیمسه بتون کیجه
بر بیمارك باشی اوزرنده اغلادی حاصلی اولور ظن ایدوب خوفدن صباحه دك کریه و بکا ایلدی
چونکه صباح اولدی کیجه صباحه دك قورقی جهتندن کریان اولان اولدی و بیمار اولان
صغا ادی ودیرلدی یعنی بوقصه دنیاده چوق واقع اوور اولمسندن قور قولان خسته صاغلوب
وطول امله نیجه ییل دخی صاغ اوور بن دیین ناکهان اولك اولور ❊قطعه❊ ای بسا است تیزرو که
بماند ❊ که خرلنك جان بمنزل برد ❊ ای حرف ندا منادی محذوف ای یار دیمکدر (بسا چوق
ونیجه نیجه (اسب تیز رو بیانیه تیزرو وصف ترکیبدر رو یدندن تیز یوریجی دیمکدر (که
حرف بیان (بماند فعل ماضی مفرد غائب یور یلوب قالدی دیمکدر (که بونده حرف استدراکدر
(خرلنك بیانیه اغسق اشك دیمکدر (برد فعل ماضی مفرد غائب (جان مفعول صریحی
و بمنزل غیر صریحی وجملهٔ فعلیه خبر مبتدا درکه خرلنك در بعض نسخه ده خرك لنك واقعدر
کاف تصغیر ایله (محصول بیت) ای یار نیجه نیجه یعنی چوق وا قع اولمشدر که یوکرك
وبورغه آت یوکده یور یلوب طوردی و قالدی وخرلنك افتان وخیزان ضعف حالله اغسا یرق
قطع منزل ایدوب مقصده جان ایلتدی یعنی بوقضیه چوق واقع اولدی تیز روده رو کلمه سنی
رفتندن آلانلر غلط ایلمشلر ❊ پس که در خاك تندر ستانرا ❊ دفن کردند وزخم خورده نمرد ❊
پس چوق (که حرف بیان (درخاك در حرف صله (تندرست وصف ترکیبیدر صحیح البدن
معناسنه (الف ونون ادات جمع (ورا ادات مفعول مصراع ثانی یه مرهوندر (کردندك
تندرستان مفعول اولی ودفن ثانیسی (واوحرف حال (زخم خورده وصف ترکیبدر ومبتدا
(نمرد فعل نفی ماضی مفرد غائب خبرمبتدا اولمدی دیمکدر (محصول بیت) چوق کره واقع
اولمشکه صاغ وسالم تندرست اولان کیمسه‌لری اجلی کلوب خاکه دفن ایلدیلر یعنی ناکهان
صاغ وسالم ایکن اجلی کلوب واولوب خاکه تسلیم ایلدیلر و یاره‌لنوب زخم شدیدین کیمسه
اولمیوب قورتلدی یعنی مجروح اولوب حیاتدن نا امید اولان کیمسه‌یه اجل کلمیوب موتدن امان
بولوب یعنی اولمیوب قورتلدی باذن الله تعالی ❊حکایت❊ عابدی را پادشاهی طلب کرد
عابد اندیشید که دار و یی بخورم تاضعیف شوم مکر اعتقاد درحق من زیاده کند آورده اند که
داروی قاتل بود بخورد و بمرد ❊ که حرف بیان (دارو یی یا حرف وحدت (تا حرف تعلیل
(مکر ادات تمنی (داروی قاتل بیانیه (بود ادات زمانیه (محصول ترکیب) برعابدی بر پادشاه
طلب ایلدی یعنی کلسون کند وایله مشرف اولالم عابد فکر ایلدیکه بردار و یعنی بر معجون اکل
ایده‌یم ویا برشربت نوش ایده‌یم تاضعیف اولایم اوله که بنم حقمده اعتقادنی زیاده ایلیه
یعنی بویله ایلمکله شایدکه پادشاه بکا اعتقادینی زیاده ایلیه حاصلی بنی کرچکدن زاهد
ومرتاض خیال ایدوب کمال صلاحله حسن ظن اوزره اوله روایت ایدرلرکه اول دارو دیو
تناول ایلدیکی مکر زهر قاتل وسم هلاهل ایمش همان ییدیکی کبی هلاك اولدی ❊قطعه❊
آن که چون پسته دیدمش همه مغز ❊ پوست بر پوست بود همچو پیاز ❊ آنکه تقدیری آنکس که در
حذف وایصال طریقیله (آن کسکه قالدی (چون ادات تشبیه (پسته باء عجمله وفتح
وکسر ایله لغتده فستق دیمکدر لکن مراد حلب فستغیدر (دیدمش شین ضمیر آن کسه

ردابن شید علی وسروری

راجعدر (بعض نسخه‌ده دیدیش دوشمش یای خطابله (دیدندن بونده مراد فعل قلبدر ظن معناسنه (همه هب دیمکدر (مغز بیتی وایلاك وبادم وفستق کبیلرك ایچنه دیرلر (بوست باء عجمك ضمیله حیوانات دریسنه وهر نسنه‌نك قبوغنه دیرلر بونده قبوق مراددر (بودبونده ادات زمانیه‌در ایمش معناسنه (همچو ادات تشبیه (پیاز صوغن معناسنه در (محصول بیت) اول کیمسه‌یی که فستق کبی هب ایچ ظن ایلدم زیرا فستغك ایچی صاغ اولدیغی تقدیرجه فندغك ایچی کبیدر صاغ اولدیغی تقدیرجه یعنی ظاهرینه بقوب باطننی دخی معمور ظن ایدوب صلاح حاله اکا معتقد اولدم اون او یله دکل ایمش بلکه اول کور دوکیم بری بری اوستنده قشر وقبوق ایمش ایچنده هیچ نسنه‌سی یوغیمش پیاز کبی یعنی بی معنی برقوری صورت ایمش ❊ پارسایان روی در مخلوق ❊ پشت برقبله می کنند نماز ❊ پارسایان جمع پارسادر عابدلر دیمکدر (رویه اضافت بیانیه (در مخلوق درحرف صله (رویه مقیددر (پشت ارقه (برقبله بر حرف صله (پارسایان مبتدا ومصراع ثانی خبر واقع اولمش (محصول بیت) یوزی وتوجهی مخلوق جانبنه اولان عابدلر وزاهدلر ارقالرینی قبله‌دن یکا ویروب نماز قلورلر حاصلی انلر بو حکمده‌در زیرا قلب که حقدن معرض اوله قالب دخی قبله‌دن روکردان اولمش حکمنده‌در حاصلی عباداتده قالب قلبه تابعدر ❊ بیت ❊ چون بنده خدای خویش خواند ❊ باید که بجز خدا نداند ❊ چون ادات تعلیل (خواند فعل مضارع مفرد غائب دعوت ایلیه دیمکدر (خدای خویش لامیه مقدم مفعولی (باید فعل مضارع مفرد غائب کرك دیمکدر (که حرف بیان بجز باحرف زائد (جز غیر معناسنه‌در (نداند فعل نفی مستقبل مفرد غائب بونده بلیه دیمکدر (خدا مفعول صریحی (وبجز غیر صریحی (محصول بیت) چونکه بر قول خدای تعالی حضرتنی کندینك معبودی بله وزعمدرده کرك ولایق وسزاوار اولان اولدر که خدا حضرتندن غیری بی بلیه وماسوایه کوکل بندایتمیه خواندك فاعلی خدایه راجع ضمیردر ومفعولی بنده‌دردیین ظاهر ترکیبه مخالف سویلمش ❊ حکایت ❊ کاروانی را در زمین یونان بزدند ونعمت بی قیاس بردند بازرکانان کریه وزاری کردند وخدا ورسول شفیع آوردند فائده نداد ❊ زمین یونان قرمان ولایتنه دیرلر (زاری یای اصلیه ایله فریاد وفغان معناسنه‌در (محصول ترکیب) یونان مملکتنده بر کاروانی حرامیلر اوردیلر وبی حد وبی پایان نعمت ومال الدیلر بازرکان طائفه‌سی کریه وفریاد وفغان ایلدیلر وخدا ورسولی حرامیلره شفیع کتوردیلر یعنی چوق یلواروب نیاز ایلدیلر لیکن فائده ویرمدی ❊ بیت ❊ چو پیروز شد دزد تیره روان ❊ چه غم دارد از کریهٔ کاروان ❊ پیروز باء عجمك کسریله مظفر وغالب معناسنه (دزد تیره روان بیانیه (تیره روان وصف ترکیبی قره جانلی دیمکدر (زیرا روان روح انسانی‌یه دیرلر قره جانلی اوغری معناسنه در (کریهٔ کاروان لامیه (محصول بیت) چون که جانی قره دزد یعنی بی رحم وسنککین دل اوغری مظفر وغالب اولدی کاروانك کریه وزاریسندن نه غم طوتر یعنی نه غمی وار ونه پرواچکر حاصلی فرصت الوب مال مردمه ظفر بولدقدنصکره بیك کره فریاد وفغان وتضرع وزاری قلسه‌لر متأثر اولوب مرحمت ایلمزلر (تیره روان جمع تیره رودر یعنی وصف ترکیبی‌در شبرو معناسنه دیین تیره روان ایمش وبوندن صکره غیرینك قولنی نقل ایدوب دیمش که تیره ظرفدر وروان صفت مشبهه‌در رفتن‌دن روان کبی رویدندن یعنی دزدی که رونده است در تیره یعنی فی ظلمة اللیل اصلی ونقلی فاسد اولدیغنده اشتباه یوقدر مصراع اولك معناسی چون مظفر اولدی جانی بولانق وجانی قرا کو اوغری دیین بولانق سویلمش ❊ لقمان حکیم درآن میان بودیکی ازکاروانیان کفت کلمهٔ چند از حکمت وموعظت با اینان بکوی باشد که طرفی ازمال ما دست بدآرند که

رد ابن سید علی

رد ابن سید علی
رد ابن سید علی
رد سروری

دریغ باشد که چندین نعمت ضایع کردد لقمان کفت دریغ باشد کلمهٔ حکمت با ایشان کفتن ❊
(کاروانیان کاروان اصلی کارباندر کارایش (و بان ادات فاعلدر جی معناسنه ایشجی دیمکدر
با ایله واوك بیننده تواخی وتبادل اولدیغی جهتدن واو ایله ده با ایله ده مستعملدر (مثلا کاربان
سرای (و کاروان سرای دیرلر (یا حرف نسبت (الف ونون ادات جمع (موعظت مصدر
میمیدر وعظ دیمکدر (طرفی یا حرف وحدت برمقدار دیمکدر (دست بدآرند ال چکه‌لر دیمکدر
(محصول ترکیب) لقمان حکیم اول کاروان اراسنده ایمش کاروانیلرك بریسی لقمانه دیدی بونلره
حکمت وموعظه‌دن برنیچه کلمه سویله اوله که برمقدار مالمزدن ال چکه‌لر یعنی برمقدارین
بزه ویره‌لر (طرف شرف وزنی اوزره بعض دیمکدر ال طوته‌لر یعنی ترك ایده‌لر دیمکدر زیرا
حیفدر که بوقدر نعمت ومال رایکان یوق یره ضایع اوله والمزده سرمایه اولاجق برمقدار مبلغ قالمیه
لقمان دیدی حیفدر بویله ظالمره کلمهٔ حکمت وموعظت سویلمك زیرا بونلره سوز تأثیر ایلمز که
متأثر اولوب سیزه مرحمت ایده‌لر ❊قطعه❊ آهنی را که موریانه بخورد ❊ نتوان برد ازو بصیقل زنك ❊
آهن دمور (یا حرف وحدت (را ادات مفعول (که حرف رابط صفت (موریانه دمور
قوردینه یعنی پاسنه دیرلر (نتوان بردبرد مصدر معناسنه‌دز (از و با حرف مصاحبت (صیقل فیعل
وزنی اوزره پاس اچیجی استاده دیرلر نصر بابندن مصدری صقل کلور صادك فتحی وقافك
سکونیله صقالده کلور صادك کسریله مصقله اسم آلت یعنی پاس آچیجی آلت (زنك زاء عربك
فتحیله پاس معناسنه‌در وبعضیلر تصحیف ایدوب زاء عجمیله اوقودیلر (محصول بیت)
بردموریکه موریانه یمش اوله انك پاسنی صیقل سببیله کیدرمك اولماز زیرا پاس انك ماده سین
افساد وجوهرین افنا ایلمشدر (بونده موریانه نك ایکی معناسی اولمغه قابلدر اولکی یه زدآهن شبدعلی
تخصیص ایلین بلا مخصص ایلمش بوتقریر بعض لغتلرك یازیشنه کوره‌در اما بعضیسی
دیدیکه موریانه شول پاسه دیرلر که دموری دلك دلك ایلیه که انی صیقل آچوب جلا ویرمکه
قادر اولمیه زیرا ماده سی فاسد وجوهری فانی اولمش اولور حضرت شیخك کلامنده ده ملایم
بودر اما زنك مطلق پاسدر ❊ باسیه دل چه سود کفتن وعظ ❊ نرود میخ آهنین درسنك ❊
باحرف صله (سیه دل وصف ترکیبی قره کوکللی دیمکدر سابقا تیره روان دیوب قره جانلی
مراد ایلدیکی کبی (کفتن وعظ مصدر مفعولنه اضافتیدر (میخ آهنین بیانیه (آهنین یا حرف
نسبت ونون حرف تأکید (در حرف صله (سنك طاش (محصول بیت) قره کوکللی کیمسه یه
وعظ ونصیحت سوزینی سویلمك نه فائده ویرر یعنی فائده ویرمز (مصراع ثانی یی تعلیل
طریقیله ذکر ایدوب بیورر زیرا دمور میخ طاشه کیرمز یعنی بویله ظالمره نصح وپند
ایلمك طاشه دمور میخ قاقمقدر حاصلی پند پذیر اولوب متأثر اولمق احتمالی یوقدر ❊ قطعه ❊
بروزکار سلامت شکستکان دریاب ❊ که جبر خاطر مسکین بلا بکرداند ❊ با حرف ظرف
(روز کارسلامت لامیه (شکستکان الف ونون ادات جمعدر دلخسته ومکسور خاطر اولان
فقرا مراددر (دریابك مقدم مفعولیدر (دریاب فعل امر مفرد مخاطب اکله وتدارك ایله دیمکدر
تقدیری حال شکستکان دریابدر (که حرف تعلیل (جبر جیمك فتحی وبانك سکونیله
برصنغی سیکلمکدر واول صنغك تحته‌لرینه جبیره دیرلر (خاطره اضافت مصدرك مفعولنه‌در
(ومسکینه لامیه (بلا بکرداندك مقدم مفعولیدر (با حرف تأکید (کرداند فعل مستقبل
مفرد غائب کردانیدندن دوندزر دیمکدر (الف ونون ادات تعدیه‌در (محصول بیت) صحت
وعافیت وسلامت ورفاهیت زماننده فقرای شکسته دل ودرویشان مکسور خاطرلری یوقلیوب
وبولوب تفقد وتدارك ایله یعنی احسان وصدقه وزکاتله خاطرلرینی تسلی ایله زیرا مسکین

وفقیرلرك خاطرلرینی تسلی ایدوب جبرایلك بلالری رد ایلر یعنی صدقه و زكات مالی وجانی حفظ ایدوب بلیاتی دفع ایدر ❊ چو سائل از تو بزاری طلب كند چیزی ❊ بده وكرنه ستمكر بزور بستاند ❊ چو حرف تعلیل (سائل دیلنجی وباحرف مصاحبت (زاری فریاد وفغان (چیزی یاحرف وحدت (بده فعل امر مفرد مخاطب (وكرنه والادیمكدر (ستمكر ظالم (باحرف مصاحبت (زور بونده قوت وقدرت وقهر دیمكدر یعنی كوچله (بستاند فعل مضارع مفرد غائب آلور دیمكدر (محصول بیت) چونكه سائل سندن تضرع وزار یلغله بر نسنه ایستدیه ویر (واما السائل فلا تنهر) حسبنجه والا ویرموب خست ایدرسك ظالم سندن زورایله یعنی كوجله آلور مذكور كاروان خلقندن الدیغی كبی ❊ حكایت ❊ چندان كه مرا شیخ اجل شمس الدین ابو الفرج ابن جوزی بترك سماع فرمودی و بخلوت وعزلت اشارت كردی عنفوان شبابم غالب آمدی وهوا وهوس طالب ناچار بخلاف رأی مربی برفتمی واز سماع ومخالطت حظی بركرفتمی چون نصیحت شیخم یاد آمدی كفتمی ❊ چندان كه اولقدر كه دیمكدر (مرا بكا دیمكدر (اجل تشدید لامله اصلی اجلل ایدی ادغام اولدی (شمس الدین لقب (ابو الفرج كنیت (ابن جوزی صفت (بترك باحرف صله (ترك سماع مصدرك مفعولنه اضافتیدر (سماع بونك كبی یرلرده سازآوازینه وخوانندە وكوینده آوازینه دیرلر نتكه حضرت شیخ بوستانده بیورر (بیت) نه مطرب كه آوازسم ستور) (سماعست اكر عشق داری وشور) بالبداهه معلومدر كه بونده آواز جنسنه سماع بیور مشدر فتأمل (پس از سماع ومخالطت حظی بركرفتمی) معناسی سماع ایدردم دینلر معلوم اولدیكه سماعی بونده صوفیلرك رقصی معناسنه اخذ ایدرلر ایمش ایمدی معلومدر كه سبحة الابرارك اوتوزدنجی عقدینك مرادینه واصل اولمازلر ایمش (عنفوان اول معناسنه (شباب یكتلك اولی دیمكدر (مرا بكا (غالب آمدی غالب كلوردی (یاحرف حكایه (ناچار بالضروره (بخلاف باحرف صله (خلاف رأی مربی لامیدلردر (مربی اسم فاعلدر تفعیل بابندن تربیه ایدیجی دیمكدر (مراد ابن جوزی حضرتلریدر (برفتمی كیدردم یاحرف حكایه (مخالفتدن مراد خلقله اختلاطدر (حظی برحرف تأكید (كرفتمی طوتردم یاحرف حكایة (محصول بیت) اولقدر كه بكا شیخ اعظم ابن جوزی حضرتلریكه اول زمانده حضرت شیخك مربیسی ایمش (سماع تركنی بیوردی دخی خلوت وعزلته اشارت ایدردی (جوانلغمك اولی یعنی تازه لكی غالب كلوردی (هوا وهوس مقتضای نفس اولان احوالی وارزوی خاطری طالب اولوردی (بالضروره مربینك رأیی خلافنجه خلوت وعزلتدن كیدردم دخی سماع واختلاطدن حظ آلوردم (چونكه شیخك نصح وپندی یادمه كلوردی یعنی چونكه نصیحتنی اكاردم دیردم (مذكور افعالك اواخرنده اولان یالر حكایه ایچوندر نتكه هر برینه اشارت اولدی ❊ بیت ❊ قاضی ار باما نشیند بر فشاند دست را ❊ محتسب كر می خورد معذور دارد مست را ❊ بو بیت كفتمی بیور دیغنك مفعولیدر (ار اكردن مخففدر (برفشاند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده قاضی یه راجع ضمیردر ال قاقاردی دیمكدر نتكه خواننده وكوینده وساز یانیجه ال اصوللی طوترلر ال سلكمك دینلر غلط ایلمشلر (محصول بیت) قاضی بزمله اوتورسه یعنی مجلسمزه داخل اولسه ذوق وشوقدن مجلسده ال قاقاردی (حاصلی بزمله هم حال وهمرنك اولوردی (محتسب اكر باده ایچرسه مستلری معذور طوتر یعنی كندی باده نوش اولمغله احكام شرعی اجرا ایده مز (بو مصراع مصراع اوله نسبت مقام تعلیلده وتمثیلده واقعدر (یعنی حضرت ابن جوزی اكر بزم مجلس ومحفلمزك رونق وصفاسنی كوریدی وبیلیدی داخل مجلس اولوب بزمله همرنك وهم جنس اولوردی

ردشرح وزی وكافی وشمعی

رد كافی وشمعی

هرنقدر كه متورع وزاهد ايسه ده نتكه محتسب اورع ناسدن اولـديغى تقديرجه باده مجلسنه داخل اولوب باده نوش اولسه مى نوشلرى معذور طوتردى ❊ مصراع اولك معناسنده قاضى ال سلكردى (يعنى سماع ايدردى ديبلر دست افشاندن مرادى بيلمزلر ايمش ❊ سماعدن دخى فتدر ((محتسب بومحلده صوباشى معناسنه در ديبلر محتسبى بيلمزلر ايمش ❊ تاشبى بمجمع قومى برسيدم ودران مطربى ديدم ❊ تا انتهـاء غايت ايچوندر الى معناسنه (شبى ياحرف وحدت (بمجمع باحرف صله (مجمع مجلس (قومى ياحرف وحدت (محصول تركيب) سماع ومخالطه دن حظ الوزم بركيجه يه دك كه برقومك مجلسنه ايرشدم (يعنى اول كيجه يه دك بويله ايدردم (واول قومك اورته سنده برمطرب كوردم مذكور بيتده بيورديغى كبى ❊ بيت ❊ كوبى رك جان مى كسلد زخمهٔ سازش ❊ ناخوشتراز آوازهٔ مرك پدر آوازش ❊ كوبى فعل مضارع مفرد مخاطب دير ايدك ويا ديدك ديمكدر (يعنى حاضر اولوب ايشيدسك ديرايدك (رك رانك فتحى وكاف عجميله طمر معناسنه دركه عربيده عرق ديرلر عينك كسرى ورانك سكونيله (جانه اضافتى لاميه ويابيـانيه در (مى كسلدمى بونده حرف تأكيد واقعدر (كسلد كاف عجمك ضمى وكسريله وسينك فتحى وكسريله كسليدن مصدرندن فعل مضارع مفرد غائب اوزر وقيرار ديمكدر مثلا ايب ويا ايبلك قيرمق كبى (قطعله تعبير ايدنلر خطا ايلديلر (زخمهٔ ساز چالدقلرى اغج وياكمك ويابو نوز پاره سى كه سازنده لر اكا تازيانه ديرلر (سازه اضافتى لاميه در (شين ضمير مطربه راجعدر (نادات توصيف نى (خوش واو رسميله ايى ديمكدر (وترادات تفضيل در ناخوشترك ديمكدر (اوازهٔ مرك پدر لاميه لردر (يعنى بركيسه يه بابانك اولدى ديو موحش خبرويرمك صدا سندن اول مطربك صداسى جان كاه تر وبدتر ايدى (بو قضيه اكثره بنـاء در والا نيچه ناخلف واردر كه باباسنك اولوسى خبرينه مژدكانه لرويرر (محصول بيت) مذكور مطربك خصوصنده بيورر اكر مذكور مطربك زخمهٔ سازينى ايشدسك ديرايدك كه جان طمرنى قيرار واوزرسازينك زخمه سى شول مرتبه مزعج ومؤلم ايدى (واوازى پدر اولوسى خبرى اوازندن دخى ناخوش وموحش ايدى (حاصلى سازنده لكى وكوينده لكى كمال مرتبه منفور وقبول طبعدن زياده دور ايدى زخمه برينه نغمه يازانلر نغمه ايلمى در ❊ كاهى انكشت حريفـان ازو دركوش وكاهى برلب كه خاموش ❊ (محصول تركيب) مذكور مطربك زخمهٔ سازينى وناساز آوازنى ايشتميه لم ديو كاهى اهل مجلسك پرمقلرى قولغنده ايدى (وكاهى خاموش اول ديو لبنده ايدى (حاصلى سكوت ايله ديو اشـارت ايلرلردى ❊ بيت ❊ يهاج الى صوت الاغانى لطيبه ❊ وانت مغن ان سكت تطيب ❊ يهاج فعل مضارع مبنى للمفعول اجوف يائى ضرب بابندن مصدرى هيجان كلور هانك ويانك فتحه لريله ميل ورغبت معناسنه (الى حرف جر مجروريله قائم مقام فاعل يهاج دروجائزدركه كندى مصدرينه مسند اوله (صوت صادك فتحى وسكون واو ايله آواز معناسنه در اغانى يه اضافتى لاميه در (اغانى منتهاى جموعدن اغنيه نك جمعيدر همزه نك ضمى وغينك سكونيله وتشديد يا ايله (امانى امنيه نك جمعى اولديغى كبى امنيه ارزو يه ومراده ديرلر (واغنيه غنا معناسنه دركسرغين والف ممدودايله ايرلق معناسنه كه فارسيجه سرود ديرلر (لطيبه لام حرف تعليل يهاج فعلنه متعلق وضمير مذكر صوته راجعدر (اطيبها يازانلر خطا يازديلر (وانت واو حرف حال انت ضمير مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا (مغن اسم فاعل (ان سكت مفرد مذكر مخاطب تقديرا مرفوع خبر مبتدا الام الفعلى اعلالله ساقط اولشدر (ان حرف شرط (سكت فعل شرط (تطيب فعل مضارع مفرد مخاطب جزاء شرط جملهٔ شرطيه اعرابدن محلا مرفوع صفت مغن در (بعض نسخه ده نطيب دوشمش نون متكلمله وبعضنده (يطيب دوشمش ياى غيبتله فاعلى مقدر اولان سكوت اولور (محصول بيت) مغنيلر صوتنه ميل ورغبت

رد كافى وشمعى

رد شراح جميعا

رد شراح جميعا

رد سرورى وكافى

اولنور لطيف اولديغيچون يعنى لطيف وخوب اولديغى تقديرجه روح اصواته مائل وراغب اولور حال بوكه سنده مغنيسن اكرساكت اولسك زياد . طيبسين حاصلى سكوت ايتسك سكوتك موسيقى يرينه كچر ياخود سكوت ايلمسك برطيب اولوب خوشحال اولورز ياخود سكوتك طيب اولور فقد بر

* بيت * نبيند كسى درسماعت خوشى * مكر وقت رفتن كه دم دركشى * نبيند فعل نفى مستقبل مفرد غائب كورمز ديمكدر (كسى ياحرف وحدت (سماعت تا ضمير خطاب سماع يرينه نغمه وصوت معناسنه در (خوشى خاده روم ضمه ايله وواو رسميله وياى مصدر ايله ايلك ديمكدر (مكر ادات استثنا (وقت رفتن لاميه كتمك وقتى ديمكدر (دم نفس در حرف تأكيدر (كشى فعل مضارع مفرد مخاطب (محصول بيت) كيمسه سنك سماعكده ايلك كورمز يعنى سنك ساز واوازكده برذوق بوقدر كه اندن كيمسه صفا كسب ايليه مكر كتمك وقتنده كه نفسك چكه سين يعنى سكوت ايليه سين حاصلى مجلسدن كيدوب سكوت ايليه سين هركس مسرور اولور زيرا سنك ناهموارسازكدن وناساز اوازكدن خلاص اولورلر بونده سماع صوت وآواز معناسنه اولديغى زياده بديهيدر پس سماعى صوفيلر رقصى معناسنه واستماع ايتمك معناسنه اخذ ايدنلر بو معنايى بلمز ايمش (خوشى خانك فتحيله اوقنور كشى يه قافيه اولمغيچون دينلر روم ضمه دن آكاه دكللر ايمش (وقت رفتن معناسنى موت معناسنه اخذ ايلين بيتك معناسنى فوت ايلمش بو بيتده . دلالت واردر كه اول ناساز بد آواز ناساز وناهموار اولديغندن غيرى صوتنه مغرور اولوب دكه بلا ايله ديكمد يكنه زيرا ناسازلرك حالى بويله در كه چغيرمقدن اوصانمز * مثنوى * چون در آواز آمد آن بربط سراى * كدخدارا كفتم از بهر خداى * چون حرف تعليل (درحرف صله در با معناسنه (بربط سراى وصف تركيبيدر قپوزله ايرليجى يعنى قپوز چاله ويانجه ايرلايه (بربط ايكى بانك فتحه لريله قپوزه ديرلر اما مشهور باء ثانينك ضميدر (سراى سينك فتحى وكسريله لغتده رضميله روستايلر دليدر (كدخدا كاف عربك فتحيله اوانى صاحب خانه معناسنه (بهرادات تخصيص (محصول بيت)چون اول قپوزجى آوازه كلدى يعنى قپوز يانجه ايرلمغه باشلدى يعنى خواننده لك ايلمكه باشلدى اواسينه ديدم الله ايچون * زيبقم دركوش كن تانشنوم * ياردرم بكشاى تابيرون روم * زيبق زانك كسرى وبانك فتحيله جيوه يه ديرلر ميم معناده كوشه متيدر (تاحرف تعليل يا حرف عطف (درم درقبو وميم ضمير متكلم يعنى ميم ضمير منصوب متصل معناسنده در تاحرف تعليل (روم فعل مضارع متكلم وحده در (محصول بيت) كتخدايه ديدم الله ايچون قولغمه زيوه ايله يعنى قوى تاكيم صاغر اولوب بو ناسازك آوازنى ايشدميم زيرا قولغه زيوه كيرنجه صاغر ايدر ياباكاقپويى آچ تاكيم طاشره كيدم يعنى بوايكى ايشك برينى ايله ديو اواسينه يعنى و يردم تاكيم مذكور بربط سراى ناسازى نه كوره يم ونه ايشيده يم * فى الجمله پاس خاطر ياران موافقت كردم وشبى بچندين مجاهده بروز آوردم * پاس حفظ معناسنه در خاطره اضافتى مصدرك مفعولنه و يارانه لاميه (شبى ياحرف وحدت ياحرف تنكير (بروز باحرف صله (محصول تركيب) حاصلى كلام يارانك خاطريچون اول كيجه يارانه موافقت ايلدم وكيجه يى نيجه زحمت ومشقتله كونه كتوردم يعنى صباحه چقردم * قطعه * مؤذن بانك بى هنكام برداشت * نمى داند كه چند از شب كذشتست * بانكدن مراد بونده تمجيد وصباح اذانيدر (برداشت قالدردى يعنى اوقودى (محصول بيت) مؤذن بانكى وقتسز قالدردى يعنى اذانى وقتسز اوقودى بلازكه كيجه دن نقدر زمان وساعت كچمشدر * درازى شب ازمژكان من پرس * كه يكدم خواب درچشمم نكشتست * درازى ياحرف مصدر شبه اضافتى لاميه (مژكان من لاميه مژكان جمع مژه درديين فارسى يى غريب تتبع ايلمش (پرس باى عجمك ضمى وراءنك سكونيله فعل امر مفرد مخاطب صورديمكدر سؤال ايله معناسنه (كه حرف تعليل (دم نفس وساعت معناسنه در

ردشمعى وكافى

ردشمعى وكافى

ردشمعى

شارح مرحومك لغتجه وير ديكى معنى يولنده در لكن شمعى مرحومك معناسى دخى رنكيندر ظن ايدرم زيرا اول ناساز فوت اولدقجه خلق آواز كريهندن قورتلمز هرنقدر برمجلسدن كتمه سيله انده اولنلر قورتلسه لر دخى بوندن بشقه دقت رفتنك فوت معناسنه اولديغنه دم دركشى قرينه در (للطابع)

شارح مرحوم اشبو بيتده اولان درازى مضافنك آخرينه ضرورت وزن ايچون بريا كلوز ديو بوقارودهامشدهاشارت ايتمشيكن كندو نسخه سندن يازيلان نسخه ده يازلميوب همزه يازلمش نسخه سنده دخى بويله ايسه اصابت ايتمشدر فتبصر (للطابع)

رد سرورى

(خواب او يقو ديمكدر (نكشتست فعل نفی ماضی مفرد غائب اولمامش و يا جكز تمامش ديمكدر
اشتراك اوزره (محصول بيت) كيجه‌نك اوز ونلغی بنم كر پكمدن سؤال ايله يعنی كيجه اوزونلغی
مؤذن نه بلور كه صباحه دك پستر راحتده ياتور بلكه بنم مژكانم ابی بيلور زيرا برنفس كوزومه
او يقوكرمشدر يعنی كوزمده او يقوطولا نمامشدر حاصلی كوزم او يقو كورمشدر ❊ بامدادان
بحكم تبرك دستار ازسر ودينار ازكر بكشادم و پيش مغنی نهادم ودركارش كرفتم وبشی شكر
كفتم يارا ن ارادت من درحق او برخلاف عادت ديدند و برخفت عقل من حمل كردند ونهفته
می خنديدند يكی ازيشان زبان تعرض درازكرد وملامت كردن اغاز كه اين حركت
مناسب حال خردمندان نكردی خرقهٔ مشايخ بچنين مطربی دادی كه درهمه عمرش
درمی دركف نبوده است وقراضهٔ دردف ❊ بامدادان و بامداد ايرته ديمكدر (با حرف
مصاحبت (حكم تبرك لاميه (تبرك تفعل بابندن مصدردر تحفه وهديه معناسنه تبرك رسميله
واسلو بيله ديمكدر (دستار دلبند (دينار التون كرقوشق ديمكدر (معلوم اوله‌كه عربك
وعجمك فقراسی نقدنی هرنه ايسه قوشاغنه بغلرز يرا انلرك قوشاقلری بزدن اولور پس
دينار ازكر بيوردبغی بومعنايه كوره در پس بومعنايی بلميوب كيسه وجيبدن ديناری چيقردم زر كافی
ديين خلاف سمته سلوك ايلمش (دستار وديناری ياء وحدت ايله ايراد ايلين جميع نسخه‌لره مخالف زر شمعی
ايراد ايلديكندن غيری معنايه خلل و يرمشدر فتدبر (مغنيدن مراد مذكور مطربدر
(ارادت من مصدرك فاعلنه اضافتيدر (برحرف صله (خلاف عادت لاميه عادتك خلافنجه
ديمكدر (خفت عقل مصدرك فاعلنه اضافتيدر ومنه اضافت لاميه‌در بعض نسخه‌لرده ونهفته
بخنديدند دوشمشدر يعنی خفيه طريقيله بنی مزه لنوب كولشديلر (زبان تعرض بيانيه اغازدن
صكره بركرد مقدردر (كه حرف بيان (مناسب حال اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر (خردمندانه
اضافت لاميه در بعض نسخه ده حال برينه رأی دوشمش (خرقهٔ مشايخ اين حركتدن
بداد ژ وداد ينك مقدم مفعول صريحيدر (وبچنين غير صريحی (مطربی ياحرف وحدت
(دادی فعل ماضی مفرد مخاطب و يردك ديمكدر (كه حرف رابط صفت ما بعدی مطربه
صفتدر (درم دالك كسری وراننك فتحيله اقجه معناسنه در (كف آيه يعنی آوچ (قراضه
التون خرده سی فارسيجه ريزهٔ زر ديرلر (دف دالك فتحی وفانك تشديديله لفظ مشتركدر
عربله عجم بيننده (تركيجه دمری ديرلر دالك ضمی وميمك سكونيله وراننك كسريله
(محصول تركيب) اول كيجه‌نك ايرته سی تبرك حكميله يعنی تحفه وهديه رسميله باشمدن
دستاری وقوشغمدن ديناری چيقروب مغنی او كنه قودم وانی دركار ايلدم يعنی قوچدم وچوق
شكر ايلدم ياران بنم ارادتمی مغنی حقنده عادتمك خلافنجه كورديلر يعنی بو يله ايده كن
دكل ايدم خصوصا بونجلاين ناساز مغنی يه وبو اوضاعمی خفت عقله حمل ايلديلر
وكزليجه يعنی خفيه طريقيله بو حالمه كولشديلر پس بريسی ياراندن بكا تعرض وطعن
زبانی دراز ايلدی حاصلی بكا اعتراض ايلدی دخی بنی لوم وملامت ايلمكه باشلدی كه زر شمعی
بوحركتی عقلا رأی وحالنه مناسب ايلمدك (مشايخ خرقه سنی بونجلاين برمطربه و يردك كه رد شمعی
جميع عمرنده النده واوجنده براقچه اولمامشدر يعنی براقچه يه مالك اولمامشدر و برقراضه يعنی
برالتون اوواغی دفنده كورمشدر حاصلی كيسه اندن حظ ايدوب النه و آوجنه برحبه
و يرمش دكلدر دستاره خرقهٔ مشايخ بيورديغی مجازيدر (حضرت شيخك مبارك
باشنده اولدیغی اعتبار يله ذر بحكم تبرك اولنده بركه يازان يانندن يازمش (در حق او
برينه درحق آن يازان اوايله آنك معنالرينی بيلمز ايمش حركتده نصكره را يازانلر جميع

نسخه‌لرده مخالف یازمشلر (خرقهٔ مشایخ اولانده که یازانلرده بویله ایتمشلر ❁ مثنوی ❁ مطربی
دور از ین خجسته سرای ❁ کس دو بارش نه دیده دریك جای ❁ مطربی مطرب اسم فاعلدر
افعال بابندن ساوندر یعنی دیمکدر نفس ایی سازنده وکوینده‌دن منسر و ر اوله یغیچون مطرب
دیدیلر (یا حرف وحدت (دور تقدیری دور باد در (خجسته قوتلی دیمکدر مبارك معناسنه
(کس تقدیری که کس در (که حرف رابط صفتدر ضرورت وزن ایچون ترك اولندی
وکس قالدی (دو بار ایکی کره دیمکدر (ندیده ماضی‌دن قسم کورمش دیمکدر (در حرف
ظرف (دریك جای بر یرده (دور از ین خجسته سرای جملهٔ معترضه‌در که بدیعده حشو ملیح دیرلر
صفتله موصوف بیننده اعتراض ایلمش (محصول بیت) بر مطرب ایراغ اولسون بو مبارك
سرایدن بو معترضه سرایه نسبت دعاء له‌در (ومطربه نسبت دعاء علیه‌در (کس دو بارش
دو بار ایکی کره دیمکدر (وشین مطربه راجعدر آنجلین مطرب که کیمسه آنی بر محفلده
و بر مجلسنده ایکی کره کورممشدر (یعنی شویله ناساز وناهموار درکه بر کره آنی دیکلین بردخی
مجلسنده اوغراتمز (پس ایکی کره بر یرده کورنمز بو تقریر مطرب مبتدای محذوفه
خبر ومصراع صفت اولدیغی تقدیرجه‌در وجائزدر که مصراع ثانی حشو ملیحه مقام تعلیلده
اوله فتدبر (معلوم اوله که حضرت شیخ بو ابیاتی مذکور معترض جانبندن نقل بیوردیغی بو صفتله
متصف بر ناسازه سن بو قدر تعظیم وتبجیل ایلمك ندن لازم کلور دیمك اسر ❁ راست چون بانکش
ازدهن برخاست ❁ خلق راموی بر بدن برخاست ❁ راست کرچك یعنی بی شك وشبهه (چون
ادات تعلیل (بانك کاف عجمله آواز معناسنه‌در (برخاست قالقدی یعنی صادر اولدی دیمکدر
(خلق را را حرف تخصیص خلقك دیمکدر (محصول بیت) بی شك چونکه آوازی اغزندن
صادر اولدی خلقك یعنی اهل مجلسك بدننده مویی قالقدی یعنی اوزردی صوتی زیاده
مزعج اولدیغندن جائزدرکه بونك کبی یرلرده بر یاء حکایه تقدیر اولونه یعنی قالقاردی (راستك
معناسی مستقیم دینلر مستقیم سویلمامشلر و براوغردن دیین قنی اکری کتمش وتقدیری موی
بر بدن راست برخاست دردیین بیتك ترکیبنده غریب تعقید صالمش ❁ مرغ ایوان زهول
او بپرید ❁ مغز ما بردو حلق خود بدرید ❁ مرغ مطلقا قوشدر (وایوان بونك کبی یرلرده
کوشکدر یعنی چارطاق (معلوم اوله که قزلباش بدمعاشدن اول شیراز شهرینك دأب
وعادتی بو ایمشکه کوشکلرینك علی یرینه اغاجدن بر رقوش تراش ایدوب وضع ایدرلر ایمش
کیمی آل طوطی وکیمی یشل وکیمی بیاض وکیمی کبوتر وقومری وطاوس وشاهین وغیریلرینی
و بو مرغانك ایچنی تجویف ایدرلر ایمش یعنی ایچلرینی قوغق ایدرلر ایمش واغزلرینه برر
سبی وضع ایدرلر ایمش پس هر بار که بر باد حرکت ایلسه بو حیوانلر دونوب بونلردن اصناف
اصوات صادر اولور ایمش (پس حضرت شیخ (مرغ ایوان زهول او بپرید) بیوردیغی مبالغه
طریقیله‌در یعنی اول ناساز مطربك مزعج وهولناك صداسندن مرغ ایوان جامد ایکن
اورکوب قاچدی ایمدی قیاس ایله نه مرتبه مولم وموحش اواز ایمش اوازی (هول قورقو
(بپرید با ایله مؤکد فعل ماضی مفرد غائب اوچدی دیمکدر (مغز سابقا مفصل بیان اولندی
نه یرده استعمال اولندیغی (حلق حانك فتحی ولامك سکونیله بوغازدر (خود ده اضافتی لامیه‌در
(با حرف تأکید (درید دالك فتحی وکسریله فعل ماضی مفرد غائب یردك ودر یدك فاعلی
هر برینك تحتنده مطربه راجع ضمیردر (محصول بیت) مرغ ایوان اول مطرب ناسازك اوازی
هولندن اورکوب اوچدی یعنی تحمل ایده مدیکندن یرندن پران اولدی کندی بزم بینلریمزی الدی
ایلتدی وکندی بوغازینی یرتدی حاصلی هم بزه جفا ایلدی وهم کندی یه (شراحك هیچ

زدابن شیدعلی وسروری
ردسروری وشمعی
رد کافی
رد شمعی
زد کافی
رد شراح جمیعا

بريسى مرغ ايوانه تعرض ايلديكندن معلومدركه جيعنك مجهولى ايمش ❊ كفتم مصلحت آنست كه زبان تعرض كوتاه كنى كه مرا كرامت اوظاهر شد كفت مرا بركيفيت آن مطلع كردان تا همكنان تقرب نماييم و بر مطايبهٔ كه رفت استغفار كنيم كفتم بحكم آن كه مرا شيخ بارها بترك سماع فرموده بود وموعظهاى بليغ كفته ودرسمع قبول من نيامده امشب مرا طالع ميمون وبخت همايون بدين بقعه رهبرى كردتا بدست اين مطرب توبه كردم كه دكر باز كرد سماع ومخالطت نكردم ❊ زبان تعرض بيانيه (كه حرف تعليل (كرامت اولاميه (كفت متعرض ديدى (كيفيت ياء مشدد وتا ادات مصدردر نيجه لك معناسنه (اينه اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتى قبيلندندر (كردان فعل امر مفرد مخاطب مطلع ايله ديمكدر (الف ونون ادات تأكيد در مصدرى كردانيدن كلور (تا حرف تعليل (همكنان جيعمز ديمكدر (تقرب تفعل بابندن مصدر در نماييمك مقدم مفعوليدر (مطايبه مفاعله بابندن مصدر در لطيفه وخشر يلق معناسنه (يا حرف وحدت (همزه حرف توسل (كه حرف رابط صفت (كفتم حضرت شيخ متعرضه ديدم دير (با حرف سبب (حكم بونك كبى يرلرده علت معناسنه در (آن لفظنه اضافتى مصدرك فاعلنه در (كه حرف بيان (بارهاها ادات جمعدر كراتله ديمكدر (با حرف تأكيد (ترك سماع مصدرك مفعولنه اضافتيدر (فرموده بود بيورمشيدى (وموعظه ميمك فتحى وعينك كسريله مصدر ميميدر وعظ معناسنه (وها ادات جمعدر بليغه اضافتى بيانية (كفته يعنى كفته بود (واو حرف حال (در حرف صله (سمع قبول بيانيه (ومنه اضافتى لاميه (طالع ميمون بيانيه مبارك طالع ديمكدر (واو حرف عطف (بخت همايون عطف تفسيرى (با حرف صله (بقعه بانك ضمى وقافك سكونيله پارهٔ ارض معناسنه در يعنى يردن برپاره بونده مراد مذكور مطربله جمع اولدقلرى خانه در (رهبر وصف تركيبيدر قولاغوز معناسنه (ويا حرف مصدر قولاغوزلق ديمكدر (تا حرف تعليل (با حرف ظرف (دست اين لاميه (مطرب مشار اليه (كه حرف تعليل (دكر بار بركره دخى ديمكدر (كرد سماع لاميه (كرد كاف عجمك كسريله وسكون را ايله دكرمى واطراف معناسنه در (مخالطت مفاعله بابندن مصدردر اختلاط معناسنه (نكردم كاف عجميله فعل نفى استقبال متكلم وحده در كرديدندن دونمك وچكزنمك معناسنه (محصول تركيب) متعرضه ديدم مصلحت اولدر كه تعرض ديلنى كوتاه ايليه سين يعنى دخل وطعن ديلنى بندن چكه سين زيرا بكا بونك كرامتى ظاهر اولدى (پس اول جهتدن بوكا بوقدر تعظيم ايلدم معترض ديدى بى بونك كيفيتنه مطلع ايله يعنى بيورديغك احوالى بكا اكلت تاكيم جيعمز بوكا تقرب كوستره لم وبزدن صادر اولان مطايبه ولطيفه يه استغفار ايده لم ديدم اول حكمله كه بكا شيخ كرات ايله سماعى ترك ايلمكى امر بيورمشيدى ومبالغه ايله نصيحتلر سويلمش ايدى حال بوكه بنم قبولم قولاغنه كلدى يعنى سوزين قولاغمه قومادم وقبول ايلمدم بوكيجه بكا مبارك طالعم وقوتلى بختم بوخانه يه قولغوزلق ايلدى تاكيم بو مطربك الندە توبه ايلدم تاكيم بردخى سماع اطرافنده واختلاط چوره سنده چكزنميم يعنى نه سماع دكليم ونه كيمسه ايله اختلاط ايليم ❊ قطعه ❊ آواز خوش از كام ودهن ولب شيرين ❊ كر نغمه كند ورنكند دل بفريبد ❊ آواز خوش بيانيه كوزل آواز ديمكدر (كام كاف عربيله دماغ واغزك ايچى (لب شيرين بيانيه شيرين اوچنه بله قيد اولمقده قابلدر (نغمه كندك مقدم مفعوليدر (ورواكردن مخففدر (دل مقدم مفعوليدر بفريبدك كوكلى الدار ديمكدر (محصول بيت) كوزل آواز طاتلى چكه دن وطاتلى اغزدن وطاتلى دودقدن كركسه تغنى ايلسون كركسه ايلسون كوكلى كندى به ميل ايتدير ريعنى آواز كوزل اولدقدنصكره نغماتسزده كوكلى جذب ايدر ❊ ور پردهٔ عشاق وصفاهان وحجازست ❊ از حجره

مطرب مكروه نزيبد ✿ معلوم اوله كه عشاق وزنكله راستك فرعلريدر بعض اهل فن فرعه
پرده اطلاق ايلمش (اما صفاهان نه فرعدر نه پرده بلكه اصول رابعه نك اصل رابعيدر (حجاز دخى

مطلب

نه فرعدر نه اصل بلكه مابه وبوسلكك آوازيدر (پس حضرت شيخ اوچنه بيله پرده بيورديغى
بالتغليب طريقيله در ويا پرده يى مقام ونغمه معناسنه اعتبار ايلمش اوله (حنجره وحنجور حانك
فتحيله حلقومدر يعنى بوغز (حنجرهٔ مطرب لاميه (ومكروهه اضافت بيانيه (نزيبد فعل نفى
مستقبل مفرد غائب ياراشمز ديمكدر (محصول بيت) كام ودهان ولب شيرين دن صادر اولان آواز
بويله در اما اكر نغمهٔ عشاق وصفاهان وحجاز ايسه ده مكروه وناساز مطربك حلقومندن زيبا
دكلدر يعنى مقبول دكلدر بلكه دلخراشدر ✿ حكايت ✿ لقمان را كفتند ادب از كه آموختى كفت
از بى ادبان هرچه ازايشان درنظرم ناپسند آمد از فعل آن پرهيز كردم ✿ لقماندن مراد لقمان
عاديدر كه ديباجه ده ذكر اولندى (كه بونده اسمدر كيم معناسنه (آموختى فعل ماضى مفرد مخاطب
اوكرندك ديمكدر (بى ادبان الف ونون ادات جمعدر ادبسزلر ديمكدر مابعدى بى ادبانى بيان ايدر
(هرچه ازايشان هرنه كه انلردن (درنظرم درحرف ظرف نظرمده ديمكدر (ناحرف توصيف
نى پسند اسمدر مقبول معناسنه (فعـل فانك فتحيله مصدر در اشلمك معنـاسنه امافانك كسريله
اسمدر ايش معناسنه (پرهيز باى عجمك فتحى وراتك سكونى وهـانك كسريله صاقنمق ديمكدر
(محصول تركيب) لقمانه ديديلر ادبى كيمدن اوكرندك ديدى ادبسزلردن زيرا هرنسنه كه انلردن
نظرمده نامقبول كلدى انى اشلمكدن پرهيز ايلدم ✿ قطعه ✿ نكويند از سر بازيچه حرفى ✿
كزان پندى نكيرد صاحب هوش ✿ نكويند فعل نفى مستقبل جمع غائب بونك كبى فعللرك كاه اولور كه
فاعلى خلق ويا ناس ويا قوم تقديراولنور نتكه عربيده ايدرلر (مصراع) يقولون ليلى بالعراق مريضة)
يقولون فاعلى واو ضميردر كه مقدر مذكورلرك برينه راجعدر فتأمل (سر بونك كبى يرلرده جهت
معناسـنه در (بازيچه تصغير بازيدر اويون معنـاسنه (پس بازيچه اويونجق ديمكدر اضافتى
لاميه در ياى بطنيله (حرفى يا حرف وحدت نكويندك مفعول صريحيدر (واز سر غيرصريحى
(كزان كه حرف بيان وان اسم اشارتدر حرفه (پندى يا حرف وحدت ويا تنكير (نكيرد فعـل نفى
مستقبل مفرد غائب (صاحب هوش ياى بطنيله لاميه درونكيردك فاعلى ممكندر كه صاحب هوش
نكويند ونكيرد فعـللرينه تنازع طريقيله فاعل اوله ديين معنى جهتنه نظرى اولماديغندن غيرى
ايكى فعلك افراد وجمع جهتنده ده التفات ايلمز ايمش (محصول بيت) لطيفه ومزاح جهتندن برسوز
وبرحرف سويلمزلر كه صاحب عقـل اندن يعنى اول حرفدن برپند ونصيحت اليـه حاصلى
لعب وبازى طريقيله ده برسوزى خلق سويلرسه اهل ادراك اولان اندن منتصح اولور ديمكدر
منتصح اسم فاعلدر افتعـال بابندن نصيحت قبول ايلك معناسنه اما تفعل بابندن متنصح ناصحلره
تشبه معناسنه در پس بونده متنصح ديينلر اصابت ايلمديلر ✿ وكر صد باب حكمت پيش نادان ✿
بخوانند آيدش بازيچه دركوش ✿ واو حرف حال (كر حرف شرط (باب حكمت لاميه عدم اضافتى

رد ابن سيد على

نجويزايدنلر باب حكمتدن خبردار دكل ايمش (باب حكمت بخواندك مقـدم مفعولى (وپيش نادان

مطلب

ظرف واضافتى لاميه (بخوانند فعل مستقبل جمع غائب فعـل شرط اوقسه لر ديمكدر (آيد جواب

رد سرورى وشمعى

شرط وشين ضمير نادانه راجعدر (امامعنى جهتندن كوشه مقيددر تقديرى در كوش آيد

رد ابن سيد على وسرورى

(در حرف صله (محصول بيت) اما حال وشان بويله دركه اكر يوز ابواب وفصول حكمت نادان
اوكنده اوقوسه لر قولاغنه بازيچه كلور يعنى اندن عبرت الوب منتصح اولماز زيرا عقلى افسرده
وطبعى پژمرده اولمش وقولاغى غفلت پنبه سيله طولمش در ✿ حكايت ✿ (عابدى را حكايت كنند كه
شبى ده من طعام خوردى وتاسحر ختمى در نماز كردى صاحب دلى بشنيد وكفت اكر نيم نانى بخوردى

و بخفتی بسیار فاضلتر ازان بودی ❊ عابدی یاحرف وحدت را ادات مفعول (که حرف بیان
(شی یاحرف وحدت (تقدیری هرشیٔ در (وتا انتهاء غایت ایچوندر (ختمی یاحرف وحدت برختم
دیمکدر (کردی یاحرف حکایه (نیم نان لامیه (ویاحرف وحدت براتمکك نصفی دیمکدر (بخوردی
یاحرف حکایه ییسیدی دیمکدر (و بخفتی ایو یه ایدی (ازان یعنی اون بطمان طعام ییوب نمازده
برختم قرآن ایلمکدن (فاضلتر ثوابلیرك دیمکدر (محصول ترکیب) برعابدی حکایت ایدرلر که
بر کیجه‌ده اون بطمان طعام یردی وصباحه دك برختمله نماز قلوردی برصاحب دل بوحالنی ایشتدی
ودیدی اکر براتمکك نصفنی ییدی واو یو یایدی چوق مرتبه اندن خیرلیرق وثوابلیرق اولوردی
زیرا هرنکه وار ایسه آچلقده‌در ❊ قطعه ❊ اندرون ازطعام خالی دار ❊ تادر ونور معرفت بینی ❊
اندر وندن مراد شکم در (خالی بوش دیمکدر (تاحرف تعلیل درواصلنده دراودر همزه ضرورت
وزن ایچون ساقط اولمشدر (ضمیر اندزونه راجعدر (نور معرفت بیانیه و بینینك مقدم مفعولی
(وبینی فعل مضارع مفرد مخاطب بینیدندن کوره سین دیمکدر (محصول بیت) ایچروکی طعامدن
بوش طوت یعنی کند یکی آچ طوت تا کیم درونکده معرفت نورینی کوره سین حاصلی تاکیم سکا
معرفة الله میسر اوله ❊ تهی از حکمتی بعلت آن ❊ که پری از طعام تابینی ❊ تهی خالی دیمکدر (حکمتی
یاسی ضمیر خطابدر (باحرف مصاحبت (علت آن لامیه (که حرف تعلیل (پری یا ضمیر خطاب
طلوسین دیمکدر (تاانتهای غایت ایچوندر (بینی یای اصلیه ایله بورن دیمکدر که عرب انف دیر
(محصول بیت) اول علت واول سببله حکمت ومعرفت وکمالدن خالی وعار یسین که بورنکه دك
طعامدن مملو سین یعنی درونك طعامدن طوبطلی اولق سببیله نور معرفت وحکمته اند ه یریوق
زیرا برظرف که برنسنه دن مملو اوله انده غیری نسنه صغماز ❊ حکایت ❊ بخشایش الهی
کم شدهٔ رادر مناهی چراغ توفیق فراراه داشت تابحلقهٔ اهل تحقیق در آمد بین صحبت درویشان
و صدق نفس ایشان ذمایم اخلاقش بحماید مبدل کشت ودست ازهوا وهوس کوتاه کرد
وزبان طاعنان در حق اودراز که همچنان برقاعدهٔ اولست وزهد وصلاحش نامعول ❊ بخشایش   ردابن سید علی وسروری
اسم مصدر در بخشایدندن (بخشودندن دینلر خطا ایلمشلر (دانش دانستندن مشتق اولدیغی کبی   ردابن سید علی وسروری
دیدکلری ده فاسددر (زیرا دانش دانیدندن مشتقدر دانستندن دکل (الهی یه اضافتی بیانیه در   رد شمعی
ویاحرف نسبتدر (الهی صفت بخشایشدر دیین ظاهر بودر که اضافته قائل دکلدر (کم   ردشمعی
کاف عجمك ضمیله یتکدر یعنی ضایع (شدهٔ یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه
حرف وحدتدر دیین زائد سویلمش (را ادات تخصیص کم شده‌نك دیمکدر (در مناهی ظرف
کم شده در (مناهی منهینك جمعیدر که اسم مفعولدر مرامی کبی (چراغ توفیق بیانیه (فرا
فانك فتحیله ادات صله در (راهه مقید (داشتك چراغ توفیق مفعول اولی (وفراراه
مفعول ثانیسی (فرا بونده فوق معناسنه در تحته مقابل دینلر فوق وتحتی وزیر وبالایی فرق ایدز
دکللر ایمش (وفرا بونده قریب معناسنه در دیین تزریق سویلمه ده مذکورلره قریب ایمش (تاحرف
تعلیل باحرف صله (حلقه حانك فتحی ولامك سکونیله انسان دائره سنده مستعملدر ولامك فتحیله   ردابن سید علی وسروری
غیر یسنده بونده مراد مجلسدر مراد زمره در دیین حلقه‌نك معناسنی بلمز ایمش (اهله اضافتی   زد شمعی
واهلك تحقیقه لامیه لردر (باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (یمن یانك ضمی ومیمك سکونیله برکت
معناسنه مبارکلك دیمکدر (صحبته اضافتی وصحبتك درویشانه لامیه لردر (صدق نفس
ایشانده لامیه لردر (نفس ایکی فتحه ایله بونده سوز معناسنه در یعنی انلرك کلمات طیبه لری
(ذمایم ذمیمه‌نك جمعیدر مذمومه معناسنه یعنی اخلاق مذمومه (باحرف صله (حماید حمیده‌نك
جمعیدر محموده معناسنه یعنی اخلاق محموده (مبدل اسم مفعولدر تفعیل بابندن زمانك

اخلاقه اضافتی صفتك موصوفنه اضافتیدر حمایده ده بویله تقدیر اولنور (دست کردك مفعول اول صریحی (وکوتاه ثانیسی وازهواغیرصریحی (زبان طاعنان لامیه در (در حرف ظرف (حق او لامیه در (درازتقدیری درازشدو یادرازکشت در (که حرف بیان (همچنان آنجلاین دیمکدر (بر حرف استعلا (قاعدهٔ اول لامیه (ناحرف توصیف نفی (معول اسم مفعولدر تفعیل بابندن اعتماد سز دیمکدر بی معول دیین خطا ایلمش زیرا بی اسماء جوامده واسماء مصادره مخصوصدر مشتقاته داخل اولماز فتدبر (محصول ترکیب) خدایه منسوب ترحم لطف واحسان طرق مشاهیده کم اولمش یعنی ضال اولمش برکیمسه نك یوانه توفیق وهدایت چراغنی

رد شمعی

طوتدی یعنی طریق مستقیمه دلالت ایدوب انصاف و یردیکه جمیع مناهی ومعاصیدن توبه واستغفار ایلدی تاکیم اهل تحقیق مجلسنه داخل اولدی درویشلرك صحبتی برکتیله وانلرك مبارك نفسلرینك صدقیله اخلاق ذمیمه سی اخلاق حمیده یه مبدل اولدی والنی هواوهوسندن کوتاه ایلدی یعنی جمیع نفسانی ارزولردن چکدی اما اهل طعن حسودلرك زبانلری انك حقنده دراز اولمشیدیکه آنجلاین قاعدهٔ اول اوزره دریعنی اولکی کبی هواوهوس وارزوی نفسانیسی سوروب چکورمه ده در وزهدوصلاحی وتقوی وفلاحی بی اعتبار و بی اعتمادر دیدیلر ❊ بیت ❊

بعذر توبه توان رستن از عذاب خدای ❊ ولیکن می نتوان از زبان مردم رست ❊ باحرف مصاحبت (عذر توبه لامیه (عذاب خدای ده لامیه در (می نتوان تقدیری نمی نتواندر ضرورت وزن ایچون تقدیم وتأخیر قلندی (زبان مردم لامیه (رست بونده رستن معناسنه در زیرا نتوانده بوی مضارعت وار (محصول بیت) توبه عذریله وسببیله خدانك عذابندن خلاص بولمق ممکندر اما زبان خلقدن خلاص بولمق ممکن دکلدر یعنی خلق البته هرکسی اغتیاب ایدر کرکسه هواده اوچسه ودریاده یوریسه حاصلی بدکویلر دلندن خلاص اولمق ممکن دکل

❊طاقت جور زبانها نیاورد وشکایت پیش پیرطریقت برد شیخ بکریست وکفت شکراین نعمت چه کونه کزاری که بهترازآنی که پندارندت❊ طاقت جور زبانها لامیه لردر (پیش پیرطریقتده بویله در (باحرف تأکید (کریست کاف عجمك ورانك کسریله اغلدی دیمکدر (شکر این نعمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (کزاری کاف عجمك ضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب ادا ایدرسین دیمکدر زاینه ذال یازانلر بو لفظك املاسندن اکاه دکللرایمش (که حرف تعلیل (بهتر

رد ابن سید علی وسروری

رد شمعی

یکرك (ازحرف ابتدا (وآن اسم اشارت (یاضمیر خطاب اندن یکرکسین دیمکدر (که حرف بیان (پندارند فعل مضارع جمع غائب (تاضمیر خطاب سنی ظن ایدرلر دیمکدر (محصول ترکیب) مذکور مهتدی خلقك دیللری جور وجفاسنه طاقت کتوره مدی وطریقت پیرنك یاننه شکایت ایلدی یعنی پیرینه شکوی ایلدی شیخ اغلدی ودیدی بونعمتك شکرینی نیجه ادا ایدرسین که سنی ظن ایلدکلرندن یکرکسین حاصلی خلقك سنی ظن ایلدکلرندن یك اولدیغك برنعمتدر بونعمتك شکرینی پس نیجه ادا ایدرسین ❊قطعه ❊ چندکویی که بداندیش وحسود ❊ عیب جویان من مسکینند ❊ کویی فعل مضارع مفرد مخاطب نیجه سویلرسین (که حرف بیان (بداندیش وصف ترکیبیدر برامز صانیجی بدکمان معناسنه (حسود معروف (عیب جو وصف ترکیبیدر بحسب لغت عیب استیجی دیمکدر امامراد عیب لیجی معناسنه در الف ونون ادات جمعدر (منه اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (ومسکینه بیانیه در یاء بطنیله (محصول بیت) نیجه برسویلرسین که دشمنله حسود بن مسکینه عیب ایدیجیلردر یعنی دائما بنم معایب ومثالبم سویلیجیلردر حاصلی بنی غیبت ومساوی ایدرلر ❊ کر بخون ریختنت برخیزند ❊ وربد خواستنت بنشینند ❊ بخون باحرف صله (ریختن مصدر دوکمك معناسنه

جمیدر بظاهر و بباطن بالریده ظرف ایچوندر (پریشان پراکنده کبی طاغنق معناسنه در
(محصول ترکیب) شام مشایخندن برینه سؤال ایلدیلرکه حقیقت تصوف ندر دیدی بوندن اول
جهانده برطائفه وار ایمش صورتده پراکنده ومعناده جمع یعنی ظاهرلری زی عوامده و باطنلری
زهد وتقوی ایله اراسته ایدی حاصلی ظاهرلرین دوزوب قوشمغله مقید دکللر ایمش امادر ونلری
نور معرفتله مملو اولوب جمعیت خاطره مالکلر ایمش (معلوم اوله که الک اول صوفیلر ایچون خانقاه
بنیاد ایلین شام ولایتنده رمله شهرنده امرای نصارادن برامیردر نتکه حضرت مولانا جامی
نفحات انسده تحقیق بیور مشدر (پس بونده طائفهٔ بودندر جهان پراکنده پراکنده بی
درجهان لفظنه قیداکلیوب علتنی بیان ایدوب دیمش زیرا زمان سابقده صومعهٔ صوفیه
یوق ایدی بلکه الک اول رمله ده امرادن برامیر بنیاد ایلدی دیین عجب کج رفتار ایمش مطلب رد سروری
* قطعه * چو هر ساعت از تو بجایی رود دل * بتنهایی اندر صفایی نبینی * بجایی با
حرف صله (و یاحرف وحدت (باحرف ظرف (تنها یالکز (و یاحرف مصدر (اندر معنای
ظرفیتی تأکید ایدر یعنی بامتضمن اولدیغی ظرفیتی تکه مکرر مرور ایلمشدر (صفایی یا
حرف تنکیر (نبینی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب کورمزسین دیمکدر (محصول بیت) چونکه
هردم وهر ساعت کوکلك سندن بریره کیده یعنی کوکلکی عوایق وعلایق دنیویه ایله
مشوش وپریشان ایلیه سین تنهالقده یعنی خلوت وعزلتده جمعیت خاطرسزلغله صفا کورمزسین
حاصلی سنك صفاك جمعیت خاطرله دیر کرکسه خلوتده اول کرکسه کثرتده * کرت مال
وجاهست وزرع وتجارت * چو دل باخدایست خلوت نشینی * جاه منصب (زرع اکین
(خلوت نشین وصف ترکیبی (یا ضمیر خطاب بو بیت بیت سابقی تنویر ایدر (محصول بیت)
اکر سنك مال ومنصبك وزراعت وتجارتك وار ایسه یعنی ظاهرا بونلرله مقید ایسهك چونکه
کوکلك خدا ایله در خلوت نشین سین یعنی هرنه که ایشلسك وهرنیه که مشغول اولسهك
کوکلك خدا ایله اولنجه حاصلی ماسوایه تعلقك اولمدیغجه سکا ضرر ایلمز بلکه کثرتده وحدت
ایلرسین * حکایت * یاد دارم که شبی درکاروانی همه شب رفته بودیم وسحر در کنار بیشهٔ
خفته شوریدهٔ که دران سفر همراه ما بود نعرهٔ بزد وراه بیابان کرفت ویکنفس ارام نیافت رد شمعی
چون روز شد کفتمش این چه حالتست کفت بلبلانرا دیدم که بنالش درآمده بودند ازدرخت رد شمعی
وکبکان ازکوه وغوکان از آب وبهایم ازبیشه اندیشه کردم که مروت نباشد همه درتسبیح
رفته ومن بغفلت خفته * یاد دارم یاد مده در یعنی خاطرمده در دیمکدر (که حرف بیان
(شبی یاحرف وحدت درکاروانی برکاروان ایچنده یعنی ارالرنده (بیشه عربیده مشه
معناسنه درعجم میشه دیر (یاحرف وحدت (همزه حرف توسل (همزه بی حرف
وحدتدر دیین غلط سویلمش (خفته یاتمش واویومش دیمکدر (شوریده عشقدن براثری
اولان کیمسه یه دیرلر (یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل (برشوریده شخص دیمکدر (که حرف
رابط صفت (نعرهٔ یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل شوریده نك ونعره نك همزه لری بی
وحدت ایچون طوتن بی خبر ایمش (نالش اسم مصدر در ایکلیش معناسنه یعنی فریاد وفغان
(کبکان کبلین جمیدر ککلك دیمکدر (غوکان غوکك جمیدر قوربغه لر دیمکدر (بهایم
بهیمه نك جمیدر چار پا حیوانات معناسنه عربیدر (درتسبیح رفته تقدیری در تسبیح رفته باشند در
یعنی تسبیحه طالمش وکتمش اوله لر (محصول ترکیب) یاد مده در که برکیجه بتون کیجه
برکاروانده کتمش ایدك وسحروقتنده برمیشه کنارنده یاتمش واویمش ایدك برشوریده کمسنه که
اول سفرده بزمله یولداش ایدی برنعره اوردی و بیابان یولن طوتدی یعنی بیابانه کتدی وبرنفس

وبرساعت آرام وقرار ایلمدی چونکه صباح اولدی اول شوریده یه دیدم بونه حالتدرکه سندن ظاهر اولدی شوریده ایتدی بلبللری کوردم ایدیکه آغاجلردن فریاد وفغانه کلمشلر ایدی یعنی لسان حالله خدانك تسبیحنه مشغول اولمشلر ایدی وککلکلر طاغدن وقربغه لر صودن وحیوانات مشه‌دن فکرایلدمکه مروت دکلدر دوکلی اشیا خدانك تسبیحنه مشغول اوله‌لرو بن خواب غفلتده اولام باخصوص که بن اکرم واشرف مخلوقات اولام وخدایه تعبد ومحبت ایچون خلق اولام ✻ قطعه ✻ دوش مرغی بصبح مى‌نالید ✻ عقل وصبرم ببرد وطاقت وهوش ✻ دوش دون کیجه (مرغی یاحرف وحدت (بصبح باجارّدرکه ظرف اوله وجارّدرکه حرف انتها اوله یعنی صباحه دك (محصول بیت) دون کیجه برمرغ صباح وقتنده وصباحه دك ایکلردی یعنی ناله وفغان ایدرزدی (عقل وصبروطاقت وهوشمی ایلتدی یعنی ناله سی بنی مدهوش ایلدی ✻ یکی ازدوستان مخلص را ✻ مکر آوازمن رسید بکوش ✻ دوستان مخلص بیانیه ورا حرف تخصیص (مکر کأن معناسنه‌در (آواز من لامیه (بکوش باحرف صله (محصول بیت) مخلص دوستلرك برینك مطلب
قولغنه مکر بنم آوازم ایرشدی یعنی احبادن برینك کوشنه بنم فریاد وناله‌م واصل اولدی مراد حضرت شیخدر ✻ کفت باورنداشتم که ترا ✻ بانك مرغی چنین کند مدهوش ✻ معلوم اوله که لفظ باور کردن وداشتن وبونلرك مشتقاتیله استعماله محتاجدرکه معنی افاده ایلیه (باورنداشتم اینانمادم دیمکدر (که حرف بیان (تراسنی (بانك مرغ لامیه (ویاحرف وحدت (مدهوش متحیر معناسنه‌در (محصول بیت) محب مخلص دیدی اینانمادمکه سنی برمرغك آوازی بونجلاین مدهوش ومتحیر ایلیه یعنی برقوش آوازی سنی بویله بی اختیار ایلیه که راه بیابانه دوشوب کیده سین تصدیق ایدهمم ✻ کفتم این شرط آدمیت نیست ✻ مرغ تسبیح خوان ومن خاموش ✻ شرط آدمیت لامیه آدمیده یاو تاادات مصدردر (مرغ مبتدا (وتسبیح خوان وصف ترکیبی خبرمبتدا (واو حرف حال (ومن مبتدا (خاموش خبری تقدیر کلام مرغ تسبیح خوان باشد ومن خاموش باشم دز (شرط فارسیده لایق معناسنه مستعملدر دیبن افترا ایلمش (محصول بیت) محب مخلصك جوابنده بیورر دیدم بو آدملك شرطی دکلدرکه مرغ تسبیح خوان اوله وبن خاموش اولام یعنی بن عبادت ردشمعی
وطاعت ایچون مخلوق اولوب تسبیح وتهلیلدن خالی اولام ومرغ بی عقل وادراك اولوب مسبح اوله بوانسانیت شرطی دکلدر بوقطعه شیخك حسب حالیدر مذکور شوریده نك حسب حالی دکلدر دیبن حضرت شیخ آنك حالنی بیان ایلدیکندن غافل ایمش دیمك اولور بوخود فاسددر فتدبر ✻ حکایت ✻ وقتی درسفرحجاز طائفهٔ جوانان صاحب دل همدم من بودند وهمقدم وقتهازمزمه کردندی وبیتی محققانه بکفتندی وعابدی درسبیل منکر حال درویشان بود بیخبر ازدرد ایشان تابرسیدیم بنخیل بنی هلال کودکی سیاه ازحی عرب بدرآمد واوازی براورد که مرغ ازهوا دراوردی اشترعابد رادیدم که برقص درآمد وعابدرا بینداخت وراه بیابان کرفت کفتم ای شیخ درحیوانی اثرکرد وترا اثرنمی کند ✻ وقتی یاحرف وحدت (سفرحجاز لامیه مراد مکه‌در (طائفهٔ جوانان بیانیه جوانلر بواوکی دیمکدر صاحبه اضافتدر بویله صاحبك دله اضافتیده ردشمعی
جائزعدم اضافتیده (همدم همنفس یعنی مصاحب (همقدم ایقداش یعنی یولداش (وقتها جمع وقت کاه‌کاه دیمکدر (زمزمه کوك کورلمك آوازی بونده مراد مطلق آوازدر (یاحرف تنکیر (وهمزه حرف توسل (کردندی یاحرف حکایه ایلرلر ایدی دیمکدر (بیتی یاحرف وحدت (چندنیچه دیمکدر (محققانه محقق اسم مفعولدر تفعیل بابندن والف ونون وهاء رسمی نسبت ولیاقت معناسنی افاده ایدر حاصلی توحیدانه دیمکدر (بکفتندی یاحرف حکایه (عابدی یاحرف وحدت (سبیل یول منکر حال اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (درویشانه اضافت لامیه‌در (درد ایشان دخی

بو یله در (تا حرف انتها (با حرف صله (نخیل لغتده خرما اوزدکنه دیرلر اما بونده بر یرك اسمیدر که کوفه دن اون اوچنجی منزلدر اندن مدینهٔ منوره یه درت قوناق قالور اصلنده نخیل یحیی بن بنی هلالدر حذف وایصال طریقیله نخیل بنی هلال واقع اولمش نخل یرینه نخی یازان جمیع نسخه لره مخالف یازمش (کودك کاف عربینك ضمی وسکون واو ایله ودالك فتحی وکاف عرب ایله اوغلان دیمکدر صبی معناسنه (و یا حرف وحدت (حی عرب لامیه عرب قبیله سی دیمکدر (بدر آمد چیقدی دیمکدر (آوازی یا حرف وحدت (برآورد چقارر دی دیمکدر یعنی بر صدا ایلدیکه (در آورد ایندردی دیمکدر یعنی اوچار قوشی یره ایندردی (محصول ترکیب) بر وقت سفر حجازده صاحب دل جوانلر بلوکی یعنی برقاچ صاحب دل جوان بنمله همدم وهمقدم ایدیلر یعنی مصاحب بولداشلرم ایدیلر گاه گاه بو جوانلر زمزمه ایدرلردی یعنی تغنی وترنمات ایدرلردی و برنیجه محققانه وتوحیدانه بیتلر اوقورلردی درویشلرك حاللرینه منکر بولده برعابد وار ایدی انلرك دردندن بی خبر یعنی اهل حال دکل ایدی بو حال اوزره یوله کیدردك نخیل بنی هلاله ایریشنجه برقره اوغلان عرب قبیله سندن طشره چیقدی و برآواز قالدردیکه قوشی هوادن ایندیرردی یعنی بر مؤثر اوازکه طیوری یره دوشورر دی حاصلی اوچاقدن آلیقوردی عابدك دوه سنی کوردمکه رقصه کلدی و عابدی اوستندن یره دوشوردی و بیابان یولنی طوتدی یعنی صحرایه کتدی بو یله اولنجه دیدم ای شیخ بر حیوانه خوب اواز تأثیر ایلدی وسکا تأثیر ایلمدی یعنی بو اده بونده کلنجه بو قدر اصوات طیبه دکلدك وسکا هیچ تأثیر ایلمدی نه عجب شدید قلب ایمش سین

زد شمعی

❊ نظم ❊ دانی چه کفت مرا آن بلبل سحری ❊ تو خود چه آدمی کز عشق بی خبری ❊ دانی فعل مضارع مفرد مخاطب استفهامی متضمن (بلبل سحری بیانیه سحره منسوب بلبل دیمکدر (تو واو حرف رسمیدر اما بونده ضرورت وزن ایچون اصلی کبی اوقونورمد ایله (خود ادات تأکید (آدمی یاء اولی حرف نسبت وثانی ضمیر خطاب (کز که حرف بیان (بی خبری یا ضمیر خطاب (محصول بیت) بیلورمیسین اول سحر بلبلی بکا نه دیدی یعنی بکا سویلدیکین بیلورمیسین دیدی بکا سن نه آدمیسین که عشقدن بی خبرسین یعنی بکا بو یله خطاب ایلدی حاصلی عشقدن بی بهره اولان انسان دکل دیمکدر بعض نسخه ده مرآن دوشمش را دنصکره الفسز دیین کیسه مسکین زیاده نا موزون ایمش ❊ اشتر بشعر عرب در حالتست وطرب ❊ کر ذوق نیست ترا کج طبع جانوری ❊ بشعر عرب با حرف مصاحبت واضافت لامیه (حالتدن مراد شوق وذوقدر (وطرب شنلك (کج کاف عربك فتحی وجیم عربیله اکری دیمکدر کژ ده دیرلر (کاف عربك فتحی وزاء عجمله پس کج سهو له واقعدر زیرا کج کرجه دیر دینلر ایکی وجهله سهو ایلمشلر بریسی کج کژه مرادف اولدیغنی بلدکلری بریسیده کج کرجه ردیدکلری زیرا کرج کجدر کاف عجمله عربله دکل حاصلی بونلر بومقدار بضاعتله کلستان کبی کتابك شرحنه اقدام ایلمك زیاده جنوندر عفی الله عنهما (کج طبع وصف ترکیبیدر اکری طبعلو دیمکدر (جانور جانلی دیمکدر (یا ضمیر خطاب (محصول بیت) اشتر عرب شعریله حالت وطربده در یعنی ذوق وشوق وصفاده در اکرسنك اشعار واصوات طیبه دن ذوق وشوقك یوغیسه اکری طبعلی جانورسین یعنی دوه دن دون ودنی برحیوانسین (معلوم اوله که دیار عربده دوه جیلر سفرلرده دوه لریانجه برنوع صوت ایدرلر که اکا حدی دیرلر ودوه لر حدی یی ایشتدکله زیاده سرعت وجلادتله یوررلر پس شیخك در حالتست وطرب بیوردیغی بو حاللرینه اشارتدر (معلوم اوله که مذکور نظمك بحرینه بحر بسیط دیرلر که عربه مخصوصدر وعجم بو بحرده شعرسو یلمزلکن حضرت شیخ التزام ایلمشدر که کلستانده جمیع بحوری اجرا ایلیه و بو بحرك

مطلب

زد ابن سید علی وسروری

رد ابن سید علی

﴿ اصلی ﴾

اصلی مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلاندر لیکن بونده فاعلن مخبون مستعملدر یعنی ایکنجی ساکنی که الفدر محذوفدر پس تقطیعی بویله‌در (دانی چه گفت مستفعلن (تمرافعلن (آن بلبلی مستفعلر (سحری فعلن وقس الباقی علیه بو بیتلره رباعی دینلر رباعی نه وجهله اولدیغنی بیلزلر ایمش ❊ بیت ❊ شتررا چوشور وطرب در سرست ❊ اگر آدمی را نباشد خرست ❊ شتررا رااداة تخصیص شترك (محصول بیت) چونکه شترك شور وطرب وار باشنده یعنی باشنده سودا

رد ابن شیدعلی وسروری وشمعی

وهوا وار اگر آدمینك اولمازسه خردر یعنی عشق وشوق اهلی اولمیان خردر زیرا خر اخس حیواناتدر ❊ بیت ❊ وعند هبوب الناشرات علی الحمی ❊ تمیل غصون البان لاالحجر الصلد ❊ هبوب مصدردر دخول وزنی اوزره مضاعفدر یل اسمك معناسنه (ناشراته اضافتی لامیه‌در (ناشرات ریاح معناسنه در یللر دیمکدر (علی هبوبه متعلقدر (حمی حانك کسری ومیمك فتحیله چایر که طوازدن قوروررلر تقدیرا مجروردر علی ایله (تمیل فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه اجوف یائی ضرب بابندن میل ایدر یعنی صالنور (غصون غصنك جمعیدر داللر وبوداقلر دیمکدر بانه اضافتی لامیه‌در (بان صورقون اغاجی (لاحرف نفی (صلد صادك فتحی ولامك سکونیله صفت مشبهه‌در قتی معناسنه صفت حجردر (محصول بیت) یللر قوری وچایر اوزره اسدیکی حینده بان اغاجنك تازه داللری وفدانلری صالنور قتی طاش صالنمز (حاصلی اصوات طیبه‌دن والحاندن نفیسه‌دن عقل سلیم وطبع مستقیم صاحبی لذتلنور یابس طبیعتلر دکل ❊ مثنوی ❊ بذکرش هرچه بینی در خروشست ❊ دلی داند درین معنی که کوشست ❊ باحرف مصاحبت (ذکر ذالك کسریله دل ایله اکمغه دیرلر (وضمیله کوکل ایله اکمك مصدرك مفعولنه اضافتی‌در (شین ضمیر داله مذکور اولان خدایه راجعدر (خروش خانك وزانك ضمه‌لریله لغتده چوقرا مقدر یعنی کوکره‌مکدر امابونده صدادن کنایتدر (دلی یاحرف وحدت (درحرف ظرف (این اسم اشارتدر خروشه ویا ذکره (معنی داندك مفعولیدر (که حرف رابط صفت (محصول بیت) هرنسنه‌یی که عالمده کوررسین اللهك ذکریله خروش وجوشنده‌در یعنی جمیع اشیا ذکرینه مشغولدر بوخروشده وذکرده معنایی برکوکل بیلور که سرتاسر قولقدر (حاصلی هرشئ خدانك ذکرینه مشغول اولدیغنی کوزی وقولغی آچق اولنلر بیلور انجق غافللر بومعنادن آگاه دکللر ❊ نه بلبل برگلش تسبیح خوانیست ❊ که هرخاری بتسبیحش زبانیست ❊ گلش شین خدایه ویا بلبله راجعدر (تسبیح خوان وصف ترکیبی‌در (نعت خوان وعشر خوان کبی تسبیح اوقیجی دیمکدر (یاحرف تنکیر (که بونده معنای اضراب افاده ایدر (خاری یاحرف وحدت (یاحرف مصاحبت ویاحرف ظرف (زبانی یاحرف وحدت (محصول بیت) یالکز بلبل گل اوزره خدانك تسبیح خوانی دکلدر بلکه هر برد یکن اللهك تسبیحیله بردلدر حضرت شیخ خاری زبان بلبله تشبیه ایلمش (زیرا طیور جنسنك دیللری

رد سروری

سوریدر بلبل وگل وخاری جمعی مراعات نظیر قبیلندندر بونلرك اجتماعی صنایع شعریه اقسامندندر دیوب اسم صنعتی تعیین ایلمین ظاهردرکه نه صنعت اولدیغنی بیلزلر ایمش ❊ حکایت ❊ یکی را ازملوك مدت عمر سپری شد وقائم مقامی نداشت وصیت کرد که بامدادان نخستین کسی که ازدر شهر در آید تاج پادشاهی برسروی نهید وتفویض مملکت بدو کنید ❊ سپری سینك وباء عجمك ضمه‌لریله وسینك کسری وباء عجمك فتحیله لغتدر دوکنمك معناسنه سپری شد دوکندی دیمکدر اما تمام اولدی معناسنی ویررلر (قائم مقام لامیه‌در (ویاحرف وحدت (نخستین یاحرف نسبت ونون حرف تأکید (کسی یاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (درآید ایچری کیره دیمکدر (برحرف استعلا (سروی لامیه (نهید فعل امر جمع مخاطب قوك

دیمکدر وضع ایلمك معناسنه بعض نسخه ده (نهند دوشمش یا برینه نونله (یعنی فعل امر جمع غائب صیغه سیله (ولیکن وجه قوسونلر دیمکدر (تفویض مملکت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (بدو با و دیمکدر (همزه داله ابدال اولمشدر (کنیدو یا کنند نهیدکبی ایکی وجهه محتملدر (محصول ترکیب) ملوکدن برینك مدت عمری دوکندی (یعنی عمری آخر اولدی وقائم مقامی یوغیدی وصیت ایلدیکه اولدوکمك ایرتسی اول کیمسه که شهر قپوسندن ایچرو کیره پادشاهه منسوب تاجی آنك باشنه قوك ویاقوسونلر ومملکتی اکا تفویض ایلك ویا ایلسونلر ❊ اتفاقا اول کسی که ازدر شهر درآمد کدایی بود که درهمه عمر لقمه لقمه اندوختی وخرقه برخرقه دوختی ارکان دولت واعیان حضرت وصیت ملك را بجای آوردند وملك وخزائن بدوازانی داشتند درویش مدتی مملکت راند ❊ کدایی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (اندوختی یا حرف حکایت قزانوردی (یعنی دیلنوردی (خرقه برخرقه یمه یمه اوزرینه (دوختی یا حرف حکایت دیکردی (یعنی دیلنجی جنسندن برکیمسه ایدی (ارزانی لایق (داشتند طوتدیلر یعنی لایق کوردیلر (محصول ترکیب) اتفاقا اول برکیمسه که شهرك قپوسندن ایچرو کردی بردلنجی ایدیکه لقمه لقمه قزانوردی یعنی دیلنوردی و یمه یمه اوزره دیکردی یعنی یماردی ارکان دولت واعیان حضرت پادشاهك وصیتنی برینه کتوردیلر وملك وخزینه لری اکا تسلیم وتفویض ایلدیلر درویش برزمان ملك سوردی ❊ تابعضی ازامراء دولت کردن ازطاعت او بپچانیدند وملوك دیار ازهر طرف منازعت برخاستندن و بمقاومت لشکر آراستند فی الجمله سپاه ورعیت بهم برآمدند و برخی از بلاد از قبضهٔ تصرف او بدر رفت ❊ تا حرف انتها ویا حرف تعلیل (یعنی یا حرف وحدت (برخ بعض یعنی برقاچ کیمسه (امرا امیرك جمعیدر یعنی بکلر دولته اضافتی لامیه در (کردن بیون (طاعت اطاعت معناسنه در (بپچانیدند فعل ماضی جمع غائب (الف ونون ادات تعدیه در دوندردیلر (بمنازعت باحرف صله منازعت چکشمك (باینه حرف صله (مقاومت مقابله ومقاتله معناسنه (بهم برامدند قرشدیلر و بیحضور ومضطرب اولدیلر (حاصلی اضطرابه دوشدیلر یاخود عاصی اولان بکلرك سپاه ورعیتی جمع اولوب متفق اولدیلر (و برخی بعضی دیمکدر (بلاد بلدك جمعیدر شهرلر دیمکدر (قبضهٔ تصرف بیانیه (قبضه بونده ال واوج معناسنه در (اویة اضافت لامیه (بدر رفت چقدی دیمکدر (محصول ترکیب) درویش سلطنت سوردی تا امراء دولتك بعضیسی اکا اطاعتدن بیون دوندرنجه ویا حتی امراء دولتك بعضیسی اکا اطاعتدن بیون دوندردیلر یعنی یوز چوردیلر بعض نسخه ده ازمتابعت اودشمش یعنی انی پادشاهلغه قبول ایلیوب عاصی اولدیلر وغیر مما لکك پادشاهلری هرجانبدن منازعه یه قالقدیلر ومقابله ومقاتله یه عسکر ترتیب ایلدیلر حاصلی درویشله جنکه مهیا اولدیلر حاصل کلام اطراف پادشاهلرینك سپاه وعسکری جمع ومتفق اولدیلر ویا کندینك سپاه ورعیتی یاد عسکره تحمل ایده میوب مضطرب ومضطر اولدیلر و بعضی مملکت قبضهٔ تصرفندن چیقدی ❊ درویش ازین واقعه خسته خاطر همی بود تا یکی ازدوستان قدیمش که درحالت درویشی قرین او بود ازسفر بازآمد واو رادر چنان مرتبه دید وکفت منت خدای را عزوجل که بخت بلندت یاوری کرد واقبال رهبری تا کلت از خار وخارت از پای برآمد و بدین پایه رسیدی ❊ همی ها حرف تأکید (تا حرف انتها (دوستان قدیم بیانیه (که حرف رابط صفت (بخت بلند بیانیه (وتا ضمیر خطاب (یاور یاردمجی دیمکدر معاون معناسنه (ویا حرف مصدر (تا حرف تعلیل (کلت ازخار کلك دیکندن چیقدی (یعنی دیلنجیلك اضطرابندن سلطنت ذوقنه واصل

اولدك دیكنده اباغكدن چقدی یعنی هر وجهله فراغت خاطر ال ویردی (محصول تركیب)
درویش مذكور وقعه‌دن خسته خاطر ایدی تاكیم قدیم دوستلرندن بریسی كه درویشلك
حالتنده اكاقرین ویولداش ایدی سفردن كلدی وانی بوبحالینه مرتبه‌ده كوردی ودیدی
منت خدا اللّٰهه عز وجل كه بخت بلندك وطالع میمونك معین وظهیرك اولدی واقبال
ودولت دلیلك تاكلك دیكندن ودیكن اباغكدن چیقدی یعنی فقیراق ودیلنجیلك اضطرابندن
خلاص بولدك وبوعالی مرتبه‌یه واصل اولدك (ان مع العسر یسرا (عسر زحمت ومشقته
دیرلر (ویسر آسانلغه وحضوره یعنی تحقیق عسر له یسر مقرردر یعنی جفایه صبرایدن
ایروفایه یعنی بوقدر كه فقرچكدك اول واسطه ایله خداسنی غایت غنایه ایصال ایلدی ❊بیت❊
شكوفه كاه شكفتست وكاه خوشیده ❊ درخت وقت برهنست وكاه پوشیده ❊ شكوفه مطلقا
چچكدر (شكفتست اصلنده شكفته است در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال واقع اولمشدر رد سروری
آچلمش دیمكدر (خوشیده ماضیدن قسمدر قوریمش وبورشمش وصولمش دیمكدر (برهنست رد ابن سیدعلی
بونده اصلنده برهنه است در حذف وایصال طریقیله برهنست اولدی (پوشیده اورتلمش یعنی
یپراغله مستور اولمش (درویش مذكوره تمثیل بیورر (محصول بیت) چچك كاه تازه آچلمش
اولور وكاه پژمرده وصولمش اولور یعنی كاه تازه وكاه پژمرده اولور اغجده كاه یپراقدن چپلق
اولور وكاه یپراقله مستور اولورسند. نیجه زمان فقر وفاقه چكدك ایسه منت خدایه كه انك
سببیله سلطنته قدم بصدك (خوشیده اسم مفعولدر دیین مفعولیت وفاعلیت معناسنی ادراك
ایلمز ایش (شكفته استك معناسنی اچش دیمكله تعبیرایلین ایجه اچامش ❊ كفت ای برادر
تعزیتم كن كه جای تهنیت نیست انكه كه تودیدی غم نانی داشتم وامروز تشویش جهانی❊
تعزیه مصیبت وقتنده بركیمسه‌یه صبرو یرمكدر (ثلاثیسی عزا كلور صبر معناسنه
(تهنیت مبارك باد معناسنه در (غم نانی لامیه (یا حرف وحدت (تشویش جهان مصدرك
مفعولنه اضافتیدر (ویا حرف تنكیر (محصول تركیب) درویش شاه رفیقنه دیدی ای یاربنی
تعزیه ایله زیرا تهنیت یری دكل اول وقت كه سن بنی كوردك ایدی براتمك غمنی چكردم انجق
یعنی بوغزم قیدی وارایدی فقط اما بوكون دنیا غمنی یعنی رعیت وعسكر وغیرینك قیودین چكرم رد شمعی
بعض نسخه‌ده جهان یرینه جان دوشمش (جهانیده اولان یاوحدت ونسبت ایچون اولق
جائز دردیین نسبت معناسنی بیلمز ایمش ❊ مثنوی ❊ اكر دنیا نباشد دردمندیم ❊ وكر باشد
بمهرش پای بندیم ❊ دنیادن مراد اموال واثقال دنیادر (ذكر محل واراده حال طریقیله (بمهرش
با حرف صله (ومهر بونده محبت معناسنه در (وشین دنیایه راجعدر (پای بند اباق باغنه دیرلر
(محصول بیت) اكر دنیا اولمزسه فقر وفاقه جهتندن دردمند وبیچاره یز اما اكر اولورسه
محبتنه پای بندز یعنی ایا غمز بغلیدر حاصلی اولدیغی تقدیرجه مهر ومحبتنه كرفتارز ❊ بلایی
زین جهان آشوبتر نیست ❊ كه رنج خاطرست ازهست ورنیست ❊ بلایی یا حرف وحدت (زین
ازیندن مخففدر (جهاندن مراد دنیادر مذكور معنایه (آشوبتر مشوشرك وپریشانرك دیمكدر زیرا
آشفتن وآشوبیدن قرشدرمق وبرنسنه یی قورجلمق معناسنه در حاصلی تشویشدن عبارتدر
(كه حرف تعلیل (رنج خاطر لامیه در الم خاطر معناسنه در (محصول بیت) بو دنیادن مشوشرك
بر بلا یوقدر یعنی دنیا تشویش وغصه دن عبارتدر زیرا خاطرك المیدر اكر وار واكر یوق یعنی
وارلغیده رنج والمدر یوقلوغیده حاصلی وارلغی دنیاده خوف وبیم وآخرتده حساب وعذاب ویوقلغی
ذلت وهوان (ازاكردن مخففدر ور واكردن زاء مفرده ازدن مخفف اولدیغی كبی بو تخفیفه رد سروری
انكار ایلین بوداده بهره سی یوق ایمش ❊ قطعه ❊ مطلب كر توانكری خواهی ❊ جز قناعت كه

دولتیست هنی ❊ مطلب فعل نفی مفرد مخاطب طلب ایله یعنی استمه طلبیدندن مشتقدر عربی الفاظده عجم تصرف ایلسه اکا معمول دیرلر (توان قوته دیرلر (وکر کاف عجمك فتحیله ادات فاعلدر (یاحرف مصدر (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط واقع اولمش (ومطلب جزاسی (جز غیر معناسنه‌در ومطلبك مفعولی (که حرف تعلیل (دولتی‌ده یاحرف وحدت (هنی فعیل فاعل معناسنه‌در منهضم دیمکدر (محصول بیت) اکر توانکرلك دیلرسك یعنی اکا برلك استرسك قناعتدن غیری نسنه طلب ایلمه زیرا منهضم بردولتدر حاصلی قناعتدن کواردولت وسعادت اولماز ❊ کرغنی زر بدامن افشاند ❊ تانظر در ثواب اونکنی ❊ غنی فعیلدر فاعل معناسنه (غنی مبتدا (وافشاند فعل مضارع مفرد غائب خبری (وزر مفعول صریحی (وبدامن غیرصریحی وجملهٔ اسمیه شرطیه (تا حرف تنبیه (درحرف صله در بامعناسنه (ثواب اولامیه (واو ضمیری غنی‌یه وزره راجع اولمق جائز (نکنینك نظر مفعول صریحی (ودر ثواب غیرصریحی (محصول بیت) اکرغنی کیسه احسان و یاتصدق طریقیله التونی اتکیله بذل ایدوب نثار ایدرسه صاقن آنك ثوابنه نظر والتفات ایلمیه سین یعنی غنینك ثواب قصدنه و یااندن الدیغك زرایله ثواب اشلمك قصد ایله که حاصلی زرین قبول ایله هرنه‌وجهله ایسه ❊ کز بزرکان شنیده ام بسیار ❊ صبردرویش به که بذل غنی ❊ کزکه حرف تعلیل بیت سابقه علتدر (وزای مفرد ازدن مخففدر (بزرکان الف ونون ادات جمعدر اواولر دیمکدر (صبردرویش مصدرك فاعلنه اضافتیدر (به یك دیمکدر (که من تفضیلیه معناسنی افاده ایدر (بذل غنیده مصدرك فاعلنه اضافتیدر (محصول بیت) غنینك اتکله مال نثار ایلدیکنه التفات ایلمه زیرا اکابردن چوق اشتدم که درویشك صبری غنینك بذل ونثارندن یکدر زیرادرویشه مال ایچون حساب وعذاب یوقدر ❊ بیت ❊ اکر بریان کند بهرام کوری ❊ نه چون پای ملخ باشد زموری ❊ معلوم اوله که بهرام توار یخده ایکیدر بریسی بهرام چوبیندرکه بربهادر کیسه ایمش بریسیده بهرام کوردرکه برجبار پادشاه ایمش کور کاف عجمك ضمیله قلونه دیرلر یعنی یبان اشکینه مذکور پادشاه شکارنی اکا تخصیص ایلدیکیچون ادنی ملابسه ایله بهرام کور دیدیلر حاصلی اندن غیری نسنه اوله مازدی حتی برکون شکارده برکورك اردینه دوشوب کندی کور برمغاره کندی بوده اردنجه اندنصکره معلوم اولمدی نیجه اولدیغی حتی آنه سی سلحدار ایله چوقداری اشکنجه ده هلاك ایلدیکه اوغلی نیجه ایلدیکز دیو بهرامك مذکور قصه سنه خیام اشارت ایدوب بیورر (رباعی) این قصرکه بهرام درو جام کرفت (آهو بچه کرد وروبه آرام کرفت (بهرامکه کورمی کرفتی همه عمر) بنکرکه‌چه کونه کور بهرام کرفت) (کوری یاحرف وحدت (وکور کمندك مفعول اولی (وبریان ثانیسی (وبهرام فاعلی (نه حرف نفی (چون حرف تشبیه (پای ملخ لامیه میمك ولامك فتحه‌لریله چکرکه‌یه دیرلر عرب جراد دیر (موری یاحرف وحدت برقرنجه دیمکدر (محصول بیت) اکر بهرام کور برکوری بریان ایدوب فقرایه بذل ایدرسه خدا قتنده برموردن چکرکه ایاغی مقداری دکل زیرا موره نسبت چکرکه اباغی چوقدر اما بهرامه نسبت بیك کور چوق دکلدر حاصلی خدا قتنده اعتبار فقر وصبره‌در غنایه وتکبره دکل ❊ حکایت ❊ یکی را دوستی بود که عمل دیوان کردی مدتی اتفاق دیدنش نیفتاد کسی کفت که فلانرا دیر شد که ندیدی کفت من اورا نمی خواهم که بنیم قضارا ازکسان اویکی حاضر بود کفت چه خطا کرده است که ازدیدن او ملولی کفت خطایی نیست ولی دوست دیوانی را وقتی توان دید که معزول باشد ❊ که حرف رابط صفت (عمل دیوان مصدرك مفعولنه اضافتیدر (مدتی یاحرف وحدت (اتفاق افتعال بابندن مصدردر واضافتی مصدرك مصدره در وشین ضمیر دوست دیوانی‌یه راجعدر (نیفتاد واقع اولمدی دیمکدر (دیر لغتده کچ معناسنه‌در

امابونك كبی یرلرده چوق زمان دیمكـدر (كه حرف بیـان ندیدی كورمدك دیمكدر (كفت فاعلی یكیدر دیدی یعنی سویلدی (قضارا ناكـكهـانی واتفاق دیمكدر معناسنی قضای آلهی به نظر ایله دیبن بی نظروبی بصرایمش (كسان او لامیه (دوست دیوا نینـك كیسه لر ندن دیمكـدر (محصول بیت) برینـك بردوستی وار ایدیكـه دیوانه خدمت ایدر دی یعنی اهل دیوان ایدی برمدت وزمان كورمك اتفاق واقع اولمدی بركیمسه دیدی چوق زمان اولدیكه فلان اهل دیوانی كورمدك دیدیكه بن انی كورمك استه م یعنی كوره جكم كلمز ناكهانی اهل دیوانك كیسه لرندن بری مجلسده حاضر ایدی دیدیكه نه خطـا ایلمشدر كه انی كورمكدن ملول و بیحضور سین دیدیكه خطـا بو قدر یعنی برخطا اشلمـدی اما دیوا نه متعلق دوستی بروقت كورمك ممكندر كه معزول اوله زیرا مادام كه عملده در مصالح دیوا نه و خدمت انا مه مشغول اولورلر ودوستلره مصاحبته فرصت بولمیزلر حاصلی انی كورمك استدیكیم بوجهتدندر غیری معنی ایچون دكلدر ❊ قطعه ❊ در بزركی وداروكیر عمل ❊ زآشنـایان فراغتی دارند ❊ بزركی یاحرف مصدر (داروكیروكیرو دار طوتمه قاپمه معناسنه در (عمله اضافت لامیه در (فراغتی یاحرف تنكیر حرف مصدر طوتمیلرایمش (محصول بیت) اكابرلكده وعمـل هنكامنده وغوغاسنده یعنی شغل حالتنده آشنالردن فراغتلری اولور یعنی آشنالری یاد ایلمزلر بلكه دنیاذوقنه مشغول اولورلر ❊ روز در ماندكی ومعزولی ❊ درددل پیش دوستـان آرند ❊ درظرف زمان مابعـدینه اضـافتی لامیه (در مانده وفرو مانده عاجز معناسنه در وكاف عجم هـای رسیدن بدل (و یاحرف مصدر (معزوایده بویله در (درد دل لامیه (پیش دوستانده بویله در (آرند فعل مضارع جمع غائب (محصول بیت) عملده اولدقلرنده بویله درلر اما عاجزلق ومعزوللق كوننده كوكللری دردینی دوستلریانده ایلدرلر یعنی اظهار عجز و شكایت ایدرلر حاصلی درد سرلرینی دوستلره عرض ایدرلر ❊ حكایت ابوهریره ❊ صحـابه دن برعزیزك كنیتیدر اسمی عبـد الرحمن در ابوهریره دیمك كدیجك باباسی دیمكدر مكرمرحوم كدی جنسنه مائل ایمش بركـون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بونی كورر كه اثوا بنده برنسنه كتورر سؤال ایدر كه یاعبدالرحمن نه وار اثوابكده بیورركه كدیدر یارسول الله حضرت بیورر كه (انت ابوهریره) یعنی سن ابوهریره سین كدی باباسی دیمكدر پس بو اسمله مشهور اولدی وسوردی بو اسمله چاغرلدیغی تبركا زیرا اكا بو اسمی حضرت قودی ابو هریره حضرتی حضرت پیغمبردن بش بیك اوچیوز قرق حدیث شریف روایت ایلمشدر ❊ هرروز بخدمت مصطفی صلی الله علیه وسلم آمدی كفت (یاابا هریرة زرنی غبا تزدد حبا ❊ یعنی هرروزمیا تامحبت زیاده كردد ❊ زرزانك ضمی ورانك سكونیله فعل امر مفرد مخاطبدر ونون حرف وقایه ویاضمیر متكلم بنی زیارت ایله دیمكدر (غباغینك كسریله كون آشری دیمكدر تمیزلك ایله منصوبدر (تزدد فعل مضارع مفرد مخاطبدر افتعال بابندن جواب امر اولمغله مجزومدرز یاده اوله سین دیمكدر (حباحانك ضمیله محبت معناسنه در تمیزلكله منصوبدر (محصول حدیث شریف) یااباهریرة بنی كاه كاه زیارت ایله محبت جهتندن زیاده اوله سین یعنی محبتك زیاده اوله حضرت شیخ معنـاسین بیورر یعنی هر كون كلمه تامحبتك زیاده اوله ❊ لطیفه ❊ صاحب دلی راكفتند بدین خوبی كه آفتابست نشنیده ایم كه كسی اورا كرفته باشد كفت از برای آنكه هرروزش می توان دید مكر درزمستان كه محجو بست ومحبوب (محصول تركیب) برصاحب دله دیدیلر بو كوزللكله كه كنش در هیچ ایشتمدككـه كیمسه انی سومش اوله یعنی اكا عاشق اولمش اوله صاحب دل دیدی انكیچونكـه هر كون كورمك اولورمكر قیشن كه محجوب ومحبوبدر زیرا (كثرة المشاهدة تقل الحرمة) مشهوردر یعنی زمستانده كاه قارباغوب وكاه بلوده كروب ناپیدا اولدیغیچون مقبول ومحبوبدر (شمسك ضیادن غیری اسبـاب حسندن نسنه سی یو قدر دیبن حسن صـاحبلرینی كونشه تشبیه ایلد كلرندن

مرزویات
ابوهریرة
زدمروری
ردشمی
شارح مرحوم مرحوم یرینه
اول ذات شریف یاخود
مشارالیه یازسه صواب ایدی
(للطابع)
(من المقـامات)
لاتزرمن تحب فی كل شهر
غیر یوم ولاتزده علیه
فاجتلاء الهلال فی الشهر یوم
ثم لاتنظر العیون الیه

آكاه دكل ايمش مسكين ❊ قطعه ❊ بد يدار مردم شدن عيب نيست ❊ وليكن نه چند آن كه
كويند بس ❊ با حرف صله ديدار اصلنده وصف تركيبيدر آرنده ديد معناسنه در تركيب
اضافيله صكره كاه يوزده وكاه زيارتده استعمال ايلديلر بونده زيارت معناسنه در (مردمه اضافت
مصدرك مفعولنه در (شدن بونده رفتن معناسنه در (محصول بيت) مردمك زيارتنه وارمق
عيب دكلدر زيرا زيارت مستحبدر اما اول قدر چوق وارمه كه يتركلدك ديه لر واحيانا
وار ديغك تقديرجه چوق اوتورمه كه اوتور ديغكدن ملول اولا لر ❊ اكر خويشتن را ملامت كنى ❊
❊ ملامت نبايد شنيدن زكس ❊ خويشتن كندى معناسنه در (را ادات مفعول (كنى نك مفعول
اولى وثانيسى ملامتدر (نبايد شنيدن جواب شرط (وملامت مفعول صريحى (وزكس
غيرى صريحى (محصول بيت) اكر كنديكى لوم ايدرسك يعنى كنديكه پند ايدرسك
كيمسه دن لوم وپند ايشتمكه محتاج اولمازسين جواب شرطى محذوف اعتبار ايدنلر
نه شرطى بيلورلرايمش ونه جزايى ❊ حكايت ❊ يكى را از بزركان باد مخالف در شكم پيچيدن
كرفت وطاقت ضبط آن نداشت بى اختيار ازو صادر شد كفت اى دوستان مرا درانچه
كردم اختيار نبود بزه بر من ننويسند وراحتى بمن رسيد شما نيز بكرم معذور داريد ❊ باد مخالف
بيانيه (پيچيدن بونده دولانمق وبورلمق ديمكدر پيچيدن كرفت طولندى وبورلدى
ديمكدر (وطاقت ضبط مصدرك مفعولنه اضافتيدر (وآنه اضافت بنه مصدرك مفعولنه در
وطاقت نداشتمك مقدم مفعوليدر (محصول تركيب) اكابردن برينك قرننده مخالف يل
طولنمغه وبورلمغه باشلدى حاصلى قرنى وبوركى بوردى وضبطنه طاقت طوتمدى يعنى
ضبط ايده مدى بى اختيار اندن صادراولهجق اولدى ديدى اى دوستلر بنم ايلديكمده اختيارم
يوغيدى يعنى بندن بى اختيار صادر اولدى وبوخصوصده بنم اوزريمه بركاهده يازمزلر
وبكا راحتده ايرشدى يعنى اول ناساز كتمكله بكا حضور حاصل اولدى سزده كرمكزله
معذور طوتك (بعض نسخه ده بزه آن دوشمش اضافتله ❊ مثنوى ❊ شكم زندان بادست اى
خردمند ❊ ندارد هيچ عاقل باد دربند ❊ شكم مبتدا (زندان باد لاميه وخبرمبتدا (ندار دك
فاعلى هيچ عاقل در (وباد مفعول صريحى ودربند غيرصريحى (بنددن مراد حبس
وزنداندر (محصول بيت) شكم بادك زندانيدر اى عاقل پس برعاقل بادى بند وزنداندنه
طوتمازز زيرا ثقلت وضرر ويزر ❊ چو باد اندر شكم پيچد فروهل ❊ كه باد اندر شكم باريست
بردل ❊ پيچدك باد مفعول صريحى (واندرشكم غير صريحى (فرو ادات تأكيد در (هل
هانك كسريله فعل امر مفرد مخاطبدر هليدندن صاليويرمك معناسنه (كه حرف تعليل
(باد مبتدا باريست خبرى (بردل خبره متعلق (واندرشكم حالدر باددن وياضمروزن
وزن ايچون اضافتدن مقطوع صفتى (محصول بيت) چونكه باد شكمده دولانه وبوروله
يعنى سكا اضطراب ويره صاليويرز زيرا باد شكمده يورك اوزره يوكدر يعنى ثقلت ويررحاصلى
اكر بادى واكر افسايى همان الم ويردكده كيدرمك كرك مكر كيم حجاب ايده جك كيمسه حاضر
اوله اكاده برچاره وبرتدارك مقيد اولمق كرك زيرا حكما تأخيرنه اذن ويرمزلر اكرچه كه
حضرت شيخك بوحكايه يى صورت هزلده در ليكن محض نصيحتدر ❊ بيت ❊ حريف
ترش روى ناساز كار ❊ چو خواهد شدن دست پيشش مدار ❊ حريف اصطلاحلرنده باده
مصاحبنه ديرلر اما بونده مطلقا مقارن ديمكدر (ترش رويه اضافتى بيانيه در (ترش رو
وصف تركيبيدر اكشى صورتلى معناسنه (نا ادات نفى (سازكار موافق معناسنه در وناساز كار
ناموافق ديمكدر (چو حرف تعليل (خواهد شدن كتمك استيه ديمكدر (دست مدارك

زدنسر ورى زدابن سيدعلى وسرورى

مفعول اولی و بیش ثانیسی (مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر (محصول بیت)
ناموافق اکثی صوزتلی حریف چونکه کتمك استیه الیکی اوکونه طوتمه یعنی مانع اولمه
قوکتسون اللهه اصمارلدق حاصلی ناسازك صحبتی عذاب روحدر (مصراع) روح را صحبت
ناجنس عذابیست الیم ❊ حکایت ❊ از صحبت یاران دمشقم ملالتی پدید آمده بود سردر بیابان
قدس نهادم و با حیوانات انس کرفتم تا وقتی که اسیر قید فرنك شدم در خندق طرابلس
باجهودانم بکار کل بداشتند تا یکی از رؤسای حلب که سابقهٔ معرفتی میان مابود کذر کردومرا
بشناخت کفت این چه حالتست وچه کونه کذاری کفتم ❊ صحبت یاران دمشق لامیه‌لردز
(ملالتی یا حرف وحدت نوعیه (پدید عجم باء عجمله اوقور وروملیر باء عربله (در بیابان در
حرف صله یا معناسنه قدسه اضافت لامیه قدس مبارك مراددر (تا حرف انتها بو حرف
آنی کوستررکه بیابانده برمدت اولمش اوله (وقتی یا حرف وحدت (که حرف بیان (اسیر قید فرنك
لامیه‌لردر (خندق خانك فتحی ونونك سکونیله معروف (طرابلسه اضافتی لامیه (طرابلس
اق دکز کنارنده شام نواحیسنده برشهرك اسمیدر حصاریده وارشهری وحصاری
دریادن برمیل یارا قدر لیکن لب دریاده جابجا برجلر وار که دریا جانبنی حفظ ایدر (تا یکی
بوتاده انتها ایچوندر وبوندنده امتداد فهم اولنور (رؤسا رانك ضمی وهمزه وسینك
فتحه‌لریله رئیسك جمعیدر (حلبه اضافت لامیه‌در (که حرف رابط صفت (سابقهٔ یا حرف
وحدت (وهمزه حرف توسل تقدیری معرفت سابقه در بعض نسخه‌ده سابقهٔ معرفتی
واقعدز (میان ما لامیه (کذاری بونده کچنورسین دیمکدر (محصول ترکیب) دمشقده اولان
یارانك صحبتندن بکا برملال ظاهر اولدی باشمی قدس بیابانسه قودم وحیواناتله انس طوتدم
شول وقته دك که فرنك قیدنه اسیر اولدم وطرابلس خندقنده بنی جهودلرله بالچق ایشنه
طوتدیلر شول وقته دك که حلب اکابرندن بریسی که انکله ارامزده معرفت سابقه وار ایدی
ایش ایشلدیکمز یره اوغرادی و بنی بیلدی ودیدی بونه حالتدر ونیجه کچنورسین دیدم
❊ قطعه ❊ همی کریختم ازمردمان بکوه و بدشت ❊ که ازخدای نبودم بدیکری پرداخت ❊
همی ها حرف تأکید (می کریختم حکایت حال ماضی متکلم وحده قیچاردم دیمکدر
(مردماندن مراد انساندر (بکوه با حرف صله (که حرف تعلیل (نبودم میم معنی جهتنده
پرداخت کلمه سنه مقیددر پرداختم نبود تقدیرنده (محصول بیت) انساندن ومردماندن کوهه
وصحرایه قیچاردم زیرا خدادن غیریله مصاحبت ومقارنتم یوغیدی یعنی متقرب الی الله
اولدیغم ایچون مردمدن نفرت ایدوب کوه ودشته قیچاردمکه صحبت ومقارنتم اکا مخصوص
اوله فقط حاصلی اغیار مانع تقرب وصحبتم اولماسون دیو اغیاردن قیچاردم بعض شراح
دیمش طاغه وصحرایه قیچاردم خدادن غیره مقارن اولمیایم دیو لیکن معنای منطوقی بویله
دکلدر فتأمل (مصراع ثانینك معناسنی زیرا حق تعالی حضرتندن غیری برکیمسه ایله بکا
مصاحبت ومقارنت اولمدی دینحق اداپه مالك اولمامش ❊ قیاس کن که چه حالت بود
درین ساعت ❊ که در طویلهٔ نامردم بباید ساخت ❊ که حرف بیان (درین ساعت بوساعتده
وبوحالده دیمکدر (که حرف تعلیل (طویلهٔ نامردم لامیه (میم متکلم معناده بباید مقید در
بکا کرك دیمکدر (ساخت بونده مصدر معناسنه در راضی وقانع اولمق دیمکدر (محصول بیت)
قیاس ایلکه نه حالم واربوده‌مده وبوساعتده که ناجنس ونامرد صراسنده وديزیسنده
کچنمك واختلاط ایلك كرك یعنی بربلوك جهودله طبراق وبالچق خدمتنده فرنکده اسیر
اولان مسلمانك حالی نه اولدیغی معلومدر قیاس ایله صورمغه احتیاج سز حاصلی بونك کبی

زدابن سید علی وسروری
ردشمعی

محنت وعذاب بد يهيساندر تعريفه محتاج دكل ❊ بيت ❊ پاى در زنجير پيش دوستان ❊
به كه با بيكانكان در بوستان ❊ بيكانكان كاف ثانى هاء رسميدن بدل كلمشدر (والف ونون ادات
جمعدر (محصول بيت) دوستلر قتنده اياق زنجيرده اولوب محبوس اولمق بيكانه‌لر له بوستانده
اولوب ازاد اولمقدن يكدر حاصلى دوستلر قتنده محنتده اولمق بيكانه‌لر وناجنسلرله راحتده
اولمقدن يكدرا كرچه كه بيكانه‌لرله راحت مشكلدر ❊ برحالت من رحم آورد وبده دينار
ازقيد فرنكم خلاص كرد وباخود بحلب برد دخترى داشت درعقد نكاح من آورد بكابين
صد دينار چون مدتى برآمد دختر بدخوى بود وستيزه روى ونافرمان زبان درازى كردن
كرفت وعيش مرامنغص داشتن چنانكه كفته اند ❊ دخترى يا حرف وحدت (عقد نكاح
بيانيه (كابين كاف عربيله عقد نكاح ومهر مؤجلدر بونده مراد اخيردر (بدخوى وصف
تركيبيدر (ستيزه روى بوده او يله در معاند ديمكدر (بعض نسخه‌ده نافرمان دوشمش غيرمطيع
معناسنه (منغص اسم مفعولدر تفعيل بابندن مكدر ديمكدر (محصول تركيب) مذكور رئيس بنم
مذكور بترحالمه رحم كتوردى واون ديناره بنى قيد فرنكدن خلاص ايلدى وكنديله حلبه
ايلتدى برقزى وارايدى انى بنم عقد نكاحمه كتوردى يعنى بكا نكاح ايلدى يوز التون مهره چونكه
برمدت مرور ايلدى دختر بدخوى وستيزه روى ايمش وغير منقاد ومطيع ايمش زبان دراز ايلمكه
بشلدى وبنم عيش وصفامى مكدر قلمغه شويلكه ديمشلر ❊ مثنوى ❊ زن بددرسراى مردنكو ❊
هم درين عالمست دوزخ او ❊ زن بد بيانيه (سراى مردنكو لاميه وبيانيه‌در (دوزخ اولاميه
ومؤخر مبتدا (ادرين عالم مقدم خبر (محصول بيت) ايى كشينك اونده يرامز عورت بوجهانده
انك جهنميدر يعنى يرامز عورت انك جهنميدر ويا اول اوانك جهنميدر ❊ زينهار ازقرين بد
زنهار ❊ وقنا ربنا عذاب النار ❊ زينهار زانك كسرى ويا ايله نونك سكونيله ياسزده
لغتدر ومشتركدر ردع وتحذير وامان بيننده بونده تحذير وامان معنالرى ملايمدر (قرين بد بيانيه
(واو حرف ابتدا (قنا قافك كسريله فعل امر متكلم مع غيره در وقى يقى دن يعنى لفيف مفروقدر
ضرب بابندن بزى صاقله ديمكدر (ربنا تقديرى يا ربنادر منادى مضافدر اول جهتدن منصوبدر
(عذاب نزع خافضلغله منصوبدر تقديرى عن عذاب النار در (محصول بيت) زينهار يرامز
يولداشدن زنهار (يعنى صاقن يرامز يولداشدن ويا امان يرامز يولداشدن يارب بزى صقله يرامز
يولداشدن كه عذاب ناراندن كنايتدر (نته كه حضرت امام على كرم الله وجهه بيورر دنياده جهنم
يرامز عورتدر (حضرت شيخك ده بونده مرادى كنديك بدخوى وستيزه روى ونافرمان خاتونيدر
❊ بارى زبان تعنت درازكرده همى كفت توان نيستى كه پدر من ترا ازقيد فرنك بده دينار باز
خريد كفتم بلى بده دينار بازخريد وبصد دينار بدست توكرفتار كرد ❊ بارزى يا حرف وحدت
(زبان تعنت بيانيه كشينك ذلت وحقارتنى ديلمكه تعنت ديرلر (كرده بونك كبى يرلرده هاء رسميه‌يه
هاء ترتيب ديرلر (درازكرده اوزادوب ديمكدر (دراز ايلمش اولديغى حالده دين مذكور ترتبدن
آكاه دكل ايمش (همى كفت حكايت حال ماضيدر سويلردى ديمكدر (تو واو رسميله انت
معناسنه‌در (آن اسم اشارتدر بومقدركسه وياشخصه وغيريسنه (تقديرى توان كسى نيستى ديمكدر
سن اول شخص دكلسين استفهام انكارى طريقيله (كه حرف رابط صفت (پدر من لاميه (باز
ادات تأكيددر (خريد فعل ماضى مفرد غائب صاتون الدى ديمكدر (بلى عربيده لامك فتحيله
اوقنور (وفارسيده كسره ايله اود ديمكدر (فارسيده آرى ديرلر (بده دينار باحرف مقابله
اون التون ديمكدر (بصد ديناره بويله در (بدست تو باحرف صله واضافت لاميه‌در (محصول تركيب)
حضرت شيخ بيورر مذكوره خاتون بركره هوان وذلت زبانى دراز ايدوب سويلردى (سن اول كيمسه

لف ونشر طريقيله ❊

زدشمی مطلب

دكلسين كه بابام سنی اون دیناره قید وحبس فرنكدن صاتون الدی بلی دیدم كرچك اون دیناره صاتون الدی وسكا یوز دیناره كرفتار ایلدی ❊ مثنوی ❊ شنیدم كوسفندی را بزركی ❊ رها نید ازدهان ودست كركی ❊ كوسفند كاف عجمك ضمی وواو وسینك سكونی وفانك فتحی وفادن بدل بایله قیون دیمكدر (یا حرف وحدت (ورا ادات مفعول (بزرك بانك وزانك ضمه لریله ورانك سكونیله اولو دیمكدر (رهانید فعل ماضی مفرد غائب الف ونون ادات تعدیه در قورتاردی یعنی خلاص ایلدی (كرك كاف عجمك ضمی ورانك سكونیله قورد دیمكدر عربیده مشهور آدی ذئبدر دخی نیچه آدی وار (محصول بیت) ایشتدمكه برقیونی براولو كیمسه برقوردك اغزندن والندن خلاص ایلدی ❊ شبانگه كارد برحلقش بمالید ❊ روان كوسفند ازوی بنالید ❊ شبانگه كیجه سی دیمكدر

رد ابن سید علی
رد شمعی

(كارد كاف عجمله واو جساكنله بچاقدر عربجه سكین دیرلر (حلق حاء مهمله نك فتحی وسكون لامله بوغاز عجم كلودیر كاف عجمله (بمالید فعل ماضی مفرد غائب لغتده اوغمقدر بونده سورتمك مراددر حاصلی بوغزلدی دیمكدر (روان بونده جان معناسنه در زیرا روان روح انسانده مستعملدر وجان حیوانده . (كوسفنده اضافتی یاء بطنیله در (محصول بیت) قیونی قورد پنجه سندن خلاص ایلین كیجه اول قیونك كلوسنه بچاق سورتدی یعنی ذبح ایلدی ناپاك اولمسون دیو زیرا قورد الندن چقمشدر بویله ایدیجه جان كوسفند انك ذبحندن ناله ایلدی ❊ كه از چنگال كركم دررپودی ❊ چو دیدم عاقبت كركم تو بودی ❊ چنگال قینق معناسنه در یعنی آوجی حیوانانك پنجه سی اضافتی لامیه در (در حرف تأكید (ربودی راده فتح وضمله فعل ماضی مفرد مخاطب قاپدك دیمكدر (تو بودی سن ایدك ویاسن ایمش سین (محصول بیت) روان كوسفند ناله ایلدی كه چنگال كركدن بنی قپدك خلاص ایلدك چونكه نظر صالدم عاقبت قوردم سن اولدك یعنی بنی خلاص ایدن وهلاك ایدن سن اولدك قصه دن حصه بودركه حضرت شیخی رئیس قید فرنكدن تخلیص ایلدی امابویله بدخوی دخترینه كرفتار ایلدی ❊ حكایت ❊ یكی از پادشاهان عابدی را پرسید كه اوقات عزیزت چه كونه میكذرد كفت همه شب درمناجات وسحر در دعا وحاجات وهمه روز در بند اخراجات ملك فرمود تاوجه كفاف اومعین دارند تابار عیال ازدل او برخیزد ❊ بند بونده قید معناسنه در (اخراجاتدن مراد اهله وعیاله نفقه وكسوه ایچون خرج تدارك ایلمكدر قلبدن خواطر اخراجی مراد دكل (تا حرف تعلیل (وجه بونده جهت معناسنه در (كفاف كافك فتحیله رزق وآزق معناسنه در (وجه كفاف بیانیه ویالامیه مجازا (اویه اضافتی لامیه (كفافی كسریله

لف ونشر مرتب طریقیله
❊
رد سروری

قید ایلین كافی دكل ایمش (بارعیال لامیه در مجازا بار یوكدر امابونده ثقلت مراددر (عیال عینك كسریله عیلك جمعیدر (عینك فتحی ویاء مكسورك تشدیدیله جیاد جیدك جمعی اولدیغی كبی (محصول تركیب) بر پادشاه برعابده صوردیكه عزیز وشریف وقتلرك نیجه كچر وحالك ندر دیدی (عابد دیدی بتون كیجه مناجاتده وسحر وقتی دعا وحاجاتده وبتون كون قیود اخراجات نفقات اهل وعیالده یعنی بونلرك اوازمی قیدنده یم (پادشاه بیوردی تاكیم جهت معاش وكفافنی معین طوتالر یعنی تعیین ایلیه لر تاكیم كوكلندن عیالی یوكی وثقلتی قالقه یعنی قیود عیاله مقید اولمیوب عبادته مشغول اوله ❊ مثنوی ❊ ای كرفتار پای بند عیال ❊ دكر آزادكی مبند خیال ❊ كرفتار اصلنده وصف تركیبی در تراكیب خفیه دنصكره مبتلا معناسنده استعمال ایلدیلر (پای بند اصلنده وصف تركیبی در اباق باغی معناسنده استعمال ایلدیلر بایی واوه قلب ایدوب پایونده دیرلر نتكه آتلر اباغنه اوردقلری بنده پیوند دیرلر حاصلی اباق باغی دیمكدر معناسی اباغی بغلودیمین (وكرفتاره عطف تفسیر یدردیمین ایكی اداسنده بله خبط ایلمش (اضافتلر لامیه وبیانیه در (آزاده كرفتار مقابلی (صنعت تضاددر (ویا حرف مصدر (بعض نسخه ده

آسودکی دوشمش (مبتد فعل نهی مفرد مخاطب (آزادکی مفعول اولی (وخیال ثانیسی (محصول بیت) ای عیال اباق باغنه مبتلا اولان یعنی اهل وعیال قید یله مقید اولان کیمسه دخی آزاده لك وآسوده لك خیالنی بغلمه یعنی شمد نکر وسکا صفای عبادت وحضور قلب میسر دکل * غم فرزند ونان وجامه وقوت * بازت آرد زسیردر ملکوت * ملکوت لغتده ملك معناسنه در (ملکوت عراق دیرلر ملك عراق معناسنه بونده مراد عالم ملکوتدر یعنی عالم قدس (محصول بیت) اوغل غمی واتمك ولباس ورزق غمی یعنی بونك کبی غملرسنی عالم ملکوت سیرندن آلیقو ر یعنی اول عالمك سیرینه مانع اولور زیرا خدایه وصوله ادنی نسنه مانع اولور بونلر خود کلیاتدر مصراع ثانینك معناسنی عالم ملکوتده اولان سیر ومشاهده دن سنی کرو کتورر دیین ادابی ایی کتورمش ومصراع اولی غم فرزند و بارجامه وقوت یازانلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر * همه روز اتفاق میسازم * که بشب باخدای پردازم * میسازم بونده ایلرم دیمکدر (که حرف بیان (بشب باحرف ظرفه (باخدای تقدیری باعبادت خدایدر (باحرف مصاحبت (پردازم فعل مضارع متکلم وحده مقید اولام دیمکدر (محصول بیت) بتون کون اتفاق ایدرم یعنی نیتمده وفکرمده طوتارم که کیجه عبادت خدا ایله مقید اولایم دیو یعنی جناب عزته توجه ایدوب کوکلمی ماسوادن خالی وسالم ایدم باخدای پردازم معناسنی خدا ایله اختلاط ایدم دیین اختلاطه لایق دکل ایمش * شب چو عقد نماز می بندم * چه خورد بامداد فرزندم * شب درشب تقدیرایدنلر زائد ایلمشلر (محصول بیت) بتون کون مذکور اتفاق اوزره اولورم (اما چونکه کیجه عقد نماز بند ایدرم یعنی تکبیرة الافتتاح ایدوب چون نمازه شروع ایدرم خاطرمه بوکلور که ایرته اوغلنجقلرم نه یر دیو حاصلی غم فرزند ونان وجامه وقوت خاطرمده صفای عبادته وخلوص طاعته مجال و یرمز علی کل حال سلوك حقده هیچ برجهتدن مانع راه اولمامق کرك مذکورلرك خود هر بریسی بر مانعدر جائزدر که چه خورد اولنه بر اتفاق تقدیر اولسه وجه دن خالی دکل * حکایت * یکی ازمتعبدان شام در بیشهٔ سالها عبادت کردی و برك درختان خوردی پادشاه آن طرف بحکم زیارت بنزدیك اورفت وکفت اکر مصلحت بینی درشهر از برای تومقامی سازیم که فراغت عبادت ازین به میسر شود ودیکر ان ببرکات انفاس شما مستفید شوند و بر اعمال صالح شما اقتدا کنند * متعبد تفعل بابندن اسم فاعلدر عبادت ایدیجی یعنی خدایه قوللق ایدیجی متنسك معناسنه در (الف ونون ادات جمعدر شامه اضافتی لامیه در (بیشه مشه معناسنه در (و یاحرف وحدت (همزه حرف توسل بر میشه ده دیمکدر (سالها ییللر (کردی یاحرف حکایت (برك درختان لامیه (خوردی یا حرف حکایت (بحکم باحرف مصاحبت (حکم بونك کبی یرلرده علت وبهانه معناسنه در (زیارته اضافت لامیه در (مقامی یاحرف وحدت (که حرف تعلیل و یا حرف رابط صفت (فراغت عبادت مصدرك فاعلنه اضافتیدر و یا مفعولنه باحرف مصاحبت (برکات برکتك جمعیدر مبارکلك معناسنه (انفاس نفسك جمعیدر (بونده مراد کلماتدر (اعمال صالح بیانیه (وشمایه اضافت لامیه (اقتدا مصدردر افتعال بابندن برنسنه یه اویمق مثلا امامه اویمق کبی (محصول ترکیب) شام عابدلرندن بریسی برمیشه ده ییللرجه عبادت ایلردی واغچلر یپراقلرینی طعام یرینه یردی اول جانبك پادشاهی زیارت سببیله عابدك یاننه واردی دخی دیدی اکر مصلحت کورسك یعنی لایق کوررسك شهرده سنك ایچون برمقام پیدا ایده ین که فراغ عبادت بوندن یك میسر اولور وغیریلر دخی سزك مبارك نفسکزله مستفید اولورلر یعنی ارشاد و پند یکزله نیجه کیمسه مسترشد ومنتصح اولوز حاصلی نیجه محب ومرید پیدا ایدرسین دخی سزك اعمال صالحه کزه اقتدا ایدرلر یعنی اوراد واذکار وسائر عباداتده سزه تابع اولورلر * زاهد این سخن قبول نکرد ارکان دولت کفتند پاس خاطر ملك را مصلحت آنست که

رد شمعی
رد ابن سید علی وسروری

رد سروری وشمعی
رد ابن سید علی وسروری

چند روزی بشهر درایی و کیفیت مقام معلوم کنی پس اکر صفای وقت عزیزان از صحبت اغیار کدورتی پذیرد اختیار باقیست آورده اند که عابد بشهر درآمد بستان سرای خاص
ملك را از برای او پرداختند مقامی دلکشای وروان آسای ❊ پاس باء عجمله حفظ معناسنه اسمدر (خاطره اضافتی مصدرك مفعولنه در (وملکه لامیه (را ادات تعلیل (صفاء الف ممدوده ایله مصدردر بولانقلق مقابلی (وقته اضافتی لامیه درمجازا (عزیزانه لامیه مراد مذکورمتعبددر ادات جمع تعظیما کلمشدر (صحبت اغیار مصدرك فاعلنه و یامفعولنه اضافتیدر (کدورتی یاحرف وحدت (پذیرد فعل مضارع مفرد غائب قبول ایلیه یاایلرسه دیمکدرفاعلی تحتنده صفایه راجع ضمیردر معنی جهتنده فعل شرط واقعدر (اختیار مبتدا (و باقیست خبری وجملهٔ اسمیه جواب شرط واقعدر (بستان سرای اصلنده سرای بستان ایدی بستانده اولان سرای دیمکدر صکره اضافتدن قطع ایدوب تقدیم وتأخیر ایله ترکیب مزجی ایدوب بستان سرای دیدیلر سرای بستان معناسنه (خاصه اضافت بیانیه (وملکه لامیه (را ادات تخصیص (پرداختند فعل ماضی جمع غائب خالی ومهیا قلدیلر دیمکدر مقامی بستان سرایی بیان ایدر یاحرف وحدت (دلکشای وصف ترکیبیدر کوکل آچیجی معناسنه کشایدندن (روان آسای ده وصف ترکیبیدر روح راحت اولاجق یر دیمکدر آسایدندن (محصول ترکیب) زاهد پادشاهك بوسوزنی قبول ایلدی ارکان دولت دیدیلر ملکك خاطرینك رعایتی ایچون مصلحت اولدر که برنیچه کون شهره کله سین اکر عزیزلرك صفای وقتی صحبت اغیاردن کدورت قبول ایدرسه یعنی مکدرالاوقات اولورسه حاصلی ازدحام عوامدن خاطر شریف بی حضور اولورسه اختیار یکزباقیدر (روایت ایلشلردر که عابد شهره کلدی پادشاهك خاص باغچه سراینی انکیچون خالی قلدیلر یعنی ایچنده اولان اثواب واثقالی قالدروب عابده تسلیم ایتدیلر بر دلکشای وروان آسای مقام ایدی مذکور بستان سرای که اوصافنی بیتلردن فهم اولنور
❊ مثنوی ❊ کل سرخش چو عارض خوبان ❊ سنبلش همچو زلف محبوبان ❊ کل سرخ بیانیه (شین بستان سرایه راجعدر ادنی مناسبتله اکرچه حقیقتده کل بستانده در اولور (چو ادات تشبیه (عارض اسم فاعل وزنی اوزره اصلنده صقاله اسم ایدی صکره صقال بتن یره اطلاق ایلدیلر اما عجم عارضك وخاتمك وکافرك عین الفعلنی سمت کلامده مفتوح اوقورلر (خوبانه اضافت لامیه در (کل سرخ مبتدا ومابعدی خبری (سنبلش مبتدا وما بعدی خبری (محصول بیت) مذکور بستان سرایك کل سرخی محبوبلر عارضی کبی ایدی رنکده وطراوتده سنبلی خوبلر زلفی کبی ایدی بویده واونده
❊ همچنان ازنهیب برد عجوز ❊ شیر ناخورده طفل دایه هنوز ❊ هم ادات تأکید چنان انجلین عربیده کذلك دیرلر (نهیب خوف و بیم معناسنه در قورقی دیمکدر (برد عجوز اضافت لامیه در (برد عجوز قیشك آخرنده بهاره قرشو یدی کونك اسمیدر که حضرت اوط قومی عاد قومنه یل قیامتی اول یدی کونده واقع اولمش واول کونلردن عربجه هر برینك براسمی وار (قطعه) هست ایام عجوز ای سرور دانا سه روز (زآخره ماه شباط واول آذر چهار (صن ١ وصنبرست ٢ وو بر ٣ وعامر ست ٤ ومؤتمر ٥ (مطفئ الجمرست ٦ ومکفئ الظعن ٧ هفتم برشمار) شیر بونده سود معناسنه در (نا ادات توصیف نفی (خورده بونده ایچمش دیمکدر ناخورده ایچمهمش (طفل تازه طوغمش اوغلنجق و یاوری یعنی حیوانات جنسنك اوشاغی دایه یه اضافت لامیه در مجازا دایه اوغلنجقلر بسلین خاتون جنسنه دیرلر عربیده ظئر دیرلر دایه یه اضافت تربیه جهتندندر (هنوز الآن دیمکدر (محصول بیت) کل وسنبلی مذکور اوصافله اولدیغی کبی برد عجوزك بیمندن الآن سود ایچمامش طفل دایه در یعنی رنك

شارح مرحومك ذکر ایلدیکی خاء معجمه ایله ایسه یوزك معناسنه اولوب تاسنك کسریله لغت اولدیغی مثللو فتحیله دخی لغت فصیحه ومشهوره در یوق طی قبیله سندن اولان سخیٔ مشهورك اسمی ایسه فی الحقیقه حاتم وزننده عین الفعلی مکسور اولوب دیدیکی کبی عجم فتحیله اوقورلر لکن اول اسم حاء مهمله ایله در بوصورتده معجمه ایله ضبط اولنمسی قلم ناسخدن سهوه محمولدر فتدبر (للطابع)

شارح مرحوم بو محلده ایکی یرده خطا ایلمشدر اولکی خطاسی عاد قومی دیه جك یرده لوط قومی دیمشدر ایکنجی خطاسی بو محلده یدی کون دیدیکیدر که آیتده سکز کون ویدی کیجه در نتکه قرآنده سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما نازل اولمشدر (حمدی)

و بولری کالده اولدیغی کبی طراوت وتازه لکلریده کال مرتبـه ایدی (بیتـك نتیجه سنده یعنی انك کل وسنبلی برد عجوز لك خوفندن و شدتنـدن تمام اچلمـامش ایدی اما اچلسه شیخ وصف ایلدیکی کبی او اوردی دیین بیتك معنـاسنی اینجه اچامش ❊ بیت ❊ وافانین علیهـا جلنار ❊ علقت بالشجر الاخضر نار ❊ بحر رمل مسدس مخبون (افانین جمع افنـاندر که جمع فنـدر اغاج داللری وفدانلری دیمکدر لفظا مرفوع مبتدا (علیها هـا محلا مجرور افانینـه راجعدر (جلنار کلنارك کاف عجمك ضمیله معربیدرلیکن عرب لام مضمومك تشدیدیله استعمال ایدر بریده انارینك چیچکنه دیرلر ظرفك فاعلیدر وجلهٔ ظرفیه صفت افانیندر (علقت فعـل ماضی مفرد مؤنث غائبه درتفعیل بابندن مبنی للمفعول اصلادی دیمکدر یاپشمقدن کنایتدر تعلق ایلدی معناسنه (بالشجر علقته متعلق (الاخضر صفت شجردر یشل اغاچ دیمکدر (نار لفظا مرفوع قائم مقـام فاعلیدر علقت فعلنـك جلهٔ فعلیـه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتـدا در وجلهٔ اسمیه نك اعرابدن محلی یوق جلهٔ ابتدائیه (محصول بیت) کلنـار تعلق ایلین افانین (حاصلی کلنـار داللری و بداقلری چیچکلنه کانه یشل اغاجه یاپشمش آتشـدر (یعنی مذکـور مقـامك شکوفه سنی یعنی کل وسنبلنی وصف ایلـدی پس شمدی درختـانك شکوفه سنی وصف ایدر حاصلی انار اغاجنـك چیچکی کویاکه یشـل اغاجه آتش یاپشمشـدر انار اغاجنك چیچکنی آتشه تشبیه ایلمش (جلنـارونارك رالری سـاکن اوقنور ❊ ملك در حال کنیز کی خوب روی پیشش فرستـاد ❊ نظم از ین مه پارهٔ عابد فریبی ❊ ملائك صورتی طـاووس زیبی ❊ معلوم اوله که فارسیده بعض مقـامده ازین لفظنی تشبیه معناسنده استعمـال ایدرلر نتکه وحید تبریزی تجنیس خط بینـده ایراد ایلمش (بیت) پری ندارد ای صنم بروشنی چنـین جبین) (بشر دهد ازین پسرکه بود زحور عین) ازین پسر بونك کبی پسر دیمکـدر (مه پاره آی پاره سی دیمکـدر (یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل (عابد فریب وصف ترکیبیدر عابد الدایجی معنـاسنه فریبیدندن ویاحرف وحدت (ملائك صورت وصف ترکیبیدر و یاحرف وحدت (طـاوس زیبده وصف ترکیبیدر (و یاحرف وحدت (محصول بیت) بو بیت بیت ثانی یه مزهونددر بونك کبی برعابد الدایجی برملائك صورتلی برطـاوس براشقـلی مه پاره ایدی یعنی بو صفتـلرله متصف برکوزل کنیزك ایدی ❊ که بعد از دیدنش صورت نه بندد ❊ وجود پارسـا یانرا شکیبی ❊ که حرف بیـان (دیدنش مصـدرك مفعولنه اضافتیـدر (وشین کنیز که راجعـدر (صورت نبنـددك مقـدم مفعولیدر (وشکیب فاعلی (و یاحرف تنکیر (شکیب شینـك وکاف عربك کسره لریله صبره دیرلر (وجود پارسـایان لامیه پارسای عابده دیرلر (والف ونون ادات جمعـدر (را ادات تخصیص بو ابیاتك مضمونـه شراح واصل اولمامشلر (محصول بیت) برمهپاره که انی کورمکدنصکره عابدلر وجودینك صبر وشکیبی صورت بغلماز یعنی انی کوردکدنصکره عابد وزاهدلرك وجودنده صبر وقرار قالماز حاصلی یوزینی کورنجه بی تاب وطاقت اولورلر دیمکدر بو نظمی رباعی دیو یازنلر احوال شعره شعورلری یوغیمش ❊ همچنـان درعقبش غلامی بدیع الجمـال لطیف الاعتدال ❊ یعنی جاریه کبی جاریه اردنجه جمـالی غریب یعنی حسنده بی نظیر اعتدالی لطیف یعنی لطیف ومعتدل برقول ارسال ایلدی متعبده حاصلی بی مثل ومانند برجاریه و برغلام احسـان ایلدی ❊ قطعه ❊ هلك النـاس حوله عطشی ❊ وهو ساق یری ولایسق ❊ هلك فعـل ماضی مفرد مذکر غائب (الناس لفظـا مرفوع فاعلی (حول ظرفیتله منصوبدر وضمیر غلامه راجعـدر (عطشی تمیز لکله منصوبدر هلك نانسه اسناددن (وهو محلا مرفوع مبتدا (ساق تقدیرا مرفوع خبری وجلهٔ اسمیه محلا منصوب جلهٔ حالیه (یری فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر افعال

رد شمعی

مطلب

ردشراح جمیعا

ردشراح جمیعا

بابندن فاعلی تحتنده ساقی یه راجع ضمیر وجملهٔ فعلیه محلا مرفوع صفتیدر ساقینك (لایسقی جملهٔ فعلیه معطوفدر ماقبلنده جملهٔ فعلیه یه وایکی فعلك مفعوللری محذوف وفدر تقدیری
رد سروری
یریهم الکأس ولایسقیهم الشراب (محصول بیت) ناس اول غلامك اطرافنده صوسزلق جهتندن هلاك اولدی حال بوکه اول بر ساقیدر ناسه کاسی کوسترر وباکندی کوریور اما بونلره شراب ایچرمز یعنی مرحمت ایدوب قاندرمز (یری افعال بابندن مبنی للفاعل اولوب مفعوللری محذوف اعتبار اولق اولادر مبنی للمفعول اولقدن فتدبر ✲ دیده از دیدنش نکشتی سیر ✲ همچنان کز فرات مستسقی ✲ دیده مبتدا (از دیدنش مصدر مفعولنه مضافدر (وشین غلامه راجعدر (نکشتی یاحرف حکایه اولمزدی دیمکدر وفاعلی دیده یه راجع تحتنده ضمیر (وسیر مفعول صریحی واز دیدنش غیر صریحی (کزا صلنده که از در (فرات فانك ضمیله بونده طاتلی صو مراد در (مستسقی استفعال بابندن اسم فاعلدر استسقا مرضنه مبتلی اولان کیمسه (محصول بیت) کوز اول غلام نازنینی کورمکدن یعنی سیر وتماشا ایلمکدن سیر اولمازدی یعنی نقدر باقسه طویمزدی انجلیکه طاتلی صودن مستسقی هرنقدر که ایچسه قانمز باخصوص که کندینه ضرری وار حاصلی کمال حسندن کوز باقدقچه باقه جغی کلور ✲ عابد لقمهٔ لذیذ
مطلب
خوردن کرفت وکسوهٔ لطیف پوشیدن واز فواکه ومشموم حلاوت وتمتع یافتن ودر جمال غلام
رد ابن سید علی
وکنیزك نظر کردن وخرد مندان کفته اند زلف خوبان زنجیر پای عقلست ودام مرغ زیرك ✲ (لقمهٔ لذیذ بیانیه (خوردن کرفت یعنی که باشلدی بونك کبی عبارتلر ایشه شروعدن کنایه‌در بونترك آخرینه وار نجه هر فقره ده بر کرفت تقدیر اولنور وبوکرفتك ماقبلنده بر عادت لفظنی تقدیر ایدن زائد ایلمش (فواکه فاکهه نك جمعیدر تازه میوه دیمکدر (مشموم خوش قوقولی نسنه (حلاوت مصدر در لذت معناسنه (حلاوت یافتن کرفت یعنی لذتلنمکه باشلدی (تمتع تفعل بابندن مصدردر لغتده متاعلنمك یعنی فائده لنمکدر اما بونده ذوقلنمك معناسنه در جائزدر که حلاوت وتمتع فواکه ومشمومه لف ونشر مرتب طریقیله مصروف اوله وجائزدر که ایکیسی یله هر برینه اوله (در حرف صله (جمال غلام لامیه (خرد مندان مبتدا (کفته اند خبری جملهٔ اسمیه حالیه واقعدر (زلف خوبان لامیه ومبتدا (زنجیر پای عقلست لامیه لر وخبر مبتدا (دام مرغ زیرك لامیه وبیانیه در خبره معطوف (دام طوزاغه وآغه دیرلر (محصول ترکیب) عابد لذیذ ولطیف لقمه یمکه باشلدی وپاك ولطیف کسوه کیمکه وفواکه ومشموماتدن حلاوت وذوق بولمغه وغلام وجاریه نك جمالنه باقمغه نظر ایلمکه بشلدی حال بوکه عقلا دیمشلر محبوبلرك زلفی عقل اباغنك زنجیریدر یعنی عقلی زنجیره چکر دخی زیرك وچابك قوشك طوزاغی یعنی هرنقدر که بر کیمسه زیرك ودانا اولسه محبوب قصد ایدنجه
مطلب
انی صید ایدر ✲ بیت ✲ در سر کار تو کردم دل ودین باهمه دانش ✲ مرغ زیرك بحقیقت منم امروز تودامی ✲ در حرف صله با حرف ظرف (سر بونده سودا وهوا معناسنه در (کاره وکارك تویه اضافتی لامیه لر در سنك ایشك سوداسنه وپاسوداسنده دیمکدر (کردم بونك کبی فعللرك ماقبلنده برصرف لفظی تقدیر اولنور صرف کردم دیمکدر (دل مفعولی ودین اکا معطوف
رد ابن سید علی وسروری
(با حرف مصاحبت کردم فعلنه متعلق (دانش اسم مصدردر بلیش معناسنه بونده مراد علمدر (مرغ زیرك بیانیه ومبتدا (بحقیقت زیرکه متعلق (با حرف مصاحبت و یاحرف ظرف (منم خبر مبتدا (امروز ظرف زمان (وتو مبتدا (دامی یاء خطابله خبری یانك وحدت ایچون اولماسنی تجویز ایدنلر بی ذوق ایمشلر (محصول بیت) ای جانان سنك ایشك هوا وسوداسنده وپاسوداسنه صرف ایلدم دل ودینمی جمیع علم ومعرفتمله یعنی مال ملکمی سنك عشقك هواسنه بذل ایلدم پس مرغ

زیرك بوكون بنم وسنر دوزاق سنكه بنی ایكی ایاغمدن صید ایلدك ❊ فی الجمله دولت وقت مجموعش بزوال آمد چنانكه كفته اند ❊ دولت وقت لامیه و مجموعه اضافتی بیانیه (بزوال باحرف صله حاصل كلام عابدك وقت مجموعنك دولتی زواله كلدی یعنی جمعیت وقتی وصفای خاطری زائل اولوب كتدی حاصلی دنیا ذوقی اولكی ذوقندن انی دور ایلدی شویلكه علماء وعقلا دیمشلر ❊ قطعه ❊ هر كه هست ازفقیه و پیرومرید ❊ وز زبان آوران پاك نفس ❊ كه بونده اسمدر كیم معناسنه (ازحرف تبیین (فقیه بونده عالم معناسنه در (و پیرمرشد (زبان آور وصف تركیبیدر فصیح وبلیغ معناسنه بونده مراد واعظ وناصحدر (آور آوردیدندن مشتقدر اوردندن مشتقدر دیین خطا ایلمش الف ونون ادات جمعدر (پاك نفسه اضافتی بیانیه در (پاك نفس وصف تركیبیدر بونده مؤثر سوزلی دیین خطا ایلمش شیخلر وناصحلر مراد در (محصول بیت) هر كیمسه كه وار درفقیه دن و پیردن ومریددن و پاك ومؤثر نفسلی فصیح و بلیغ واعظلردن (زبان آورانی سخن دانا ایله شرح ایدن بلمز ایمش ❊ چون بدنیای دون فرود آمد ❊ بعسل در بماند پای مكس ❊ چون ادات تعلیل (بدنیا باحرف صله دونه اضافتی بیانیه دراجق دنیایه دیمكدر (فرود بونده داالله درآمد تركیبله میل وتنزلدن عبارتدر بعض مقامده اشاغه لق معنالرنده ده مستعملدر (بونده اشاغه كلدی دینلر اشاغه دن سویلمشلر (بعسل باحرف ظرف (درحرف تأكید نتكه مكرر مرور ایلدی (بماند فعل ماضی مفرغائب (پای مكس لامیه مصراع ثانی تمثیل وتشبیه طریقیله وارد اولمشدر (محصول بیت) مذكورلردن هر بریسی چونكه الچق ودنی دنیایه میل ایدوب تنزل ایلدی یعنی اكا تعلق ایدوب تشبث ایلدی انك لذتنه الدانوب قالدی عسلده مكس اياغی قالدیغی كبی حاصلی دنیایی عسله واهل دنیایی مكسه تشبیه ایلمش پس نیجه كه مكس عسله میل ایدوب كرفتار اولور اهل دنیاده انك حطامنه میل ایدنجه انجلاین كرفتار اولور (پای مكس یرینه همچومكس یازانلر نسخه لره مخالف یازد قلرندن غیری برمعین مألده چیقمازمذكورقطعه دنصكره كلستانه خارجدن برقطعه الحاق ایدوب شرح ایلین معتوه بونك كبی تصرفلری داخل معرفت ظن ایدر فهم اولنور بویله ایسه بئس الظن وبئس الفهم ❊ باری ملك بدیدن او رغبت كرد عابد را دید ازهیئات نخستین بكردیده وسرخ وسفید كشته وفربه شده و برباش دیبا تكیه زده وغلام پری پیكر بامروحهٔ پرطاوسی بالای سرش ایستاده برسلامت حالش شاد مانی كرد واز هر دری سخن كفتند تاملك بانجام سخن كفت من این دوطائفه را درجهان دوست میدارم علماء وزهادرا وزیری فیلسوف جهان دیده حاضر بود كفت ای ملك شرط دوستی آنست كه باهر دوطائفه نكویی كنی علماء را زر بده تادیكر بخوانند وزهاد راچیزی مده تازاهد بمانند ❊ بدیدن او باحرف صله واضافت مصدرك مفعولنه در (هیئت بونده شكل وسیما معناسنه در (نخستینه اضافتی بیانیه در (بكردیده دونمش یعنی اولكی شكلدن برشكله دخی كیرمش (بالش دیبا بیانیه (دیباشیب دیدكاری قوماشدر (تكیه زده طیانمش دیمكدر لفظ تكیه تركیبله مستعملدر (غلام پری پیكر بیانیه پیكر بای عجمك فتحی وسكون یا وفتح كافله صورت معناسنه در(باحرف مصاحبت (مروحه میمك كسری ورانك سكونیله وواو وحانك فتحه لریله اسم آلتدر یلپازه یه دیرلر عجم بادپیزن دیر (پرقناد و یلكدر دیمكدر (طاوسی یه اضافتی بیانیه (یاحرف نسبت طاوسه منسوب دیمكدر(بالای سرش لامیه باشی اوزره دیمكدر (ایستاده طورمش یعنی اياغ اوزره (واز هر دری یاحرف وحدت هر بربابدن وهر برفصلدن دیمكدر (تاملك تابونده حتی معناسنه در باحرف ظرف (انجام آخر دیمكدر سخنه اضافتی لامیه در (وزیری یاحرف وحدت (فیلسوف بونده عاقل ودانا معناسنه در (جهاندیده یه اضافتی بیانیه در (جهاندیده وصف تركیبیدر جهان كورمش دیمكدر مراد مجرب روزكاردر (نكویی یاحرف مصدر (تادیكر تاحرف تعلیل دیكر دخی یعنی زیاده دیمكدر

زد سروری

زد ابن سید علی

زدش براح بجیما

مطالعه اولنسه مآل چیقه جقدن ماعدا همچو مكس نسخه سنه كوره قطعه نك اعرابنده تكلف قالقار لكن شارحك التزام ایلدیكی نسخه خیال بولیدر (للطابع)

(بخواند اوقویه لر یعنی علمده ترقی ایده لر (دیکر برینه دیکران یازوب معناسنی تانیم غیریلر اول
رعایتی کوروب دخی اوقویه لر دیین جمع نسخه لره مخالف یازوب مقصوده واصل اولمامش
(محصول ترکیب) برکره ملانك عابدی کورمکه رغبت ایلدی عابدی کوردی اولکی شکل وسیمادن
دونمش وقرزیلی قزل آغی آق اولمش وسمرمش ودیبا یصدیغنه طیانمش وپری سیمالی جوان
طاوس تویلرندن معمول یلپازه ایله باشی اوزره طوروب یل صاورز پادشاه عابدك سلامت
رد شمعی
حالنه وصفای ظاهرینه شادمانلق ایلدی یعنی ایی حالده بولدیغنه مسرور اولدی وهر بابدن
وهرجهتدن سوز سویلدی حتی پادشاه آخر کلامنده بیوردیکه بن بوایکی طائفه یی جهانده
سوه رین یعنی علما وزاهدلری برعاقل ودانا وزیر اول مجلسده حاضر ایدی دیدی ای پادشاه
محبتك ودوستلغك شرطی اولدرکه ایکی طائفه یه بله احسان ولطف ایلیه سین علمایه التون واقچه
ویرتا علمده ترقی ایلیه لر احسان سببیله علمه زیاده کوشش ایلیه لر وزاهدلره نسنه ویرمه تاکیم
زاهد قاله لر یعنی زهد وصلاحنه مانع اولمیه تتکه یانکده کی عابده مانع اولدی حاصلی زهد
وتقوالرینی دنیا لذتی افساد ایلمیه ❊ بیت ❊ نه زاهد رادرم باید نه دینار ❊ چو بستد زاهد
دیکر بدست آر ❊ بستد فعل ماضی مفرد غائب (ستدندن فعل مضارع دیین زیاده غلط سویلمش
(چونکه الدی دیمکدر (زاهدی یاحرف وحدت (بدست باحرف صله (آر فعل امر مفرد مخاطبدر
آریدندن کتوردیمکدر (محصول بیت) زاهد اولان کیسه یه نه اقچه کرك نه التون زیرا بونلر زاهدلکی
بوزار جونکه زاهد درم ودینار آلدی برغیری زاهداله کتور زیرا بودرم ودینار قبض ایلکله
زاهدلکدن خارج اولدی ❊ قطعه ❊ آنرا که سیرت خوش وسر یست باخدای ❊ بی نان وقف ولقمهٔ
زدسروری
در یوزه زاهدست ❊ انرا که تقدیری انکس راکه در حذف وایصال طریقیله ترك اولندی (سیرت خوش
بو تحریف مشهوردکلدر (للطابع)
بیانیه دریای بطنیله (سر یست یاحرف وحدت ویا تنکیر (لقمهٔ در یوزه لامیه در (در یوزه جره
دیرلر تحریف ایدوب رومده دروازه دیرلر (محصول بیت) اوکیسه نك که کوزل خلقی حسن سیرتی
والله ایله برسری وار وقف اتمکسز ولقمهٔ جرسز زاهددر یعنی زاهد حقیقی اولنه فقرا
لقمه سن یمك لازم دکل هرنه برسه اکا ضرر ایلمز ❊ انکشت خوب روی وبنا کوش دلفریب ❊
❊ بی کوشوار وخاتم فیروزه شاهدست ❊ انکشت خوب روی لامیه در (انکشت برمق (خوب روی
وصف ترکیبیدر کوزل یوزلی دیمکدر (بنا کوش قولاق توزی (دلفریبه اضافت بیانیه در (دلفریب
وصف ترکیبیدر فریبیدندن کوکل الدایجی دیمکدر (کوشوار کوپه (خاتم فیروزه بیانیه فیروزه
برجوهرك اسمیدرکه عجم پیروزه دیر ظاهرا معربدر پیروزه دن (شاهد بونده محبوب معناسنه در
(محصول بیت) لف ونشر غیر مرتب طریقیله بیورر خوب رویك انکشتی وکوکل الدایجی بنا کوشی
کوپه سز بنا کوشی وخاتم فیروزه سز انکشتی محبوب ومقبولدر یعنی برکوزلك خلقتی مقبول
اولدقدنصکره اسباب زینته هیچ احتیاجی اولماز حاصلی حسن ذاتی یه اسباب زینت لازم دکل
زدسروری
❊ قطعه ❊ درویش نیك سیرت فرخنده رای را ❊ نان رباط ولقمهٔ در یوزه کومباش ❊ درویش نیك
سیرت بیانیه (نیك سیرت وصف ترکیبیدر ایی خویلی دیمکدر (فرخنده رایه اضافتده بیانیه در بعض
نسخه ده فرخندیی واو عطفله ایراد ایلمش لیکن اسلوب عجمه مخالفدر (فرخنده رای وصف
ترکیبیدر مبارك فکرلی دیمکدر (را ادات مفعولدر باء صله معناسنه (نان رباط لامیه بونده رباطدن
مراد خانقاه وتکیه کبی یرلردر بومقامده رباطك مشترك معنالرینی ذکر ایدوب تطویل کلام
ایلین اطناب بی فائده ایلمش (لقمهٔ در یوزه لامیه (کوفعل امر مفرد مخاطب سویله دیمکدر
(مباش فعل نهی مفرد مخاطب اولمه دیمکدر (کومباشك معنای مطابقیسی اولمادی ودی اولمه
دیمکدر ومعنای التزامیسی دی اولسون دیمکدر (کوفعلنی بعض یرده امر ونهی صیغه لریله

استعمالی شایعدر بزینه کوره معنی ور یلور خطاب عام مراد در (محصول بیت) مبارك فكرلی ابو خو یلی
درویشه رباط اتمكی ودزیوزه لقمه‌سی دی اولمسون یعنی بركیسه‌نك كه درویشلكی پاك
وصافی اوله اكا وقف اتمكی یمك لازم دكل مراد بودركه درویشلك خانقاهلرده یاتوب فقرا
لباسین كیمكله دكلدر (كومباشدن مراد سلبدر همان اولمسون دیمكدر پس كوتأكید افاده ایدردین
بی ملاحظه سوَیلمش بونك كبی برلرده كومقحمدردین اثرنجه كتمش ❊ خاتون خوب صورت و پاكیزه

ازدرسروری
زدابن سیدعلی

روی را ❊ نقش ونكار وخاتم فیروزه كومباش ❊ خاتون خوب صورت بیانیه خوب صورت وصف
تركیبیدر (پاكیزه پاك معناسنه در پاكیزه روی وصف تركیبیدر بو ایكی وصف تركیبی عطف
تفسیر طریقیله وارد اولمش (را ادات مفعولدر حرف صله معناسنه ویا حرف تخصیص (نقش
ونكار عطف تفسیر (خاتم تانك فتحیله یوزك دیمكدر (محصول بیت) خوب صورت و پاكیزه روی
خاتونه ویاخاتونك نقش ونكاری دخی خاتم فیروزه‌سی دی اولمه ویا اولمسون یعنی خاتونكه رویی
خوب وچهره‌سی پاكیزه اوله اكا اسباب زینت اولمسون یعنی لازم دكل زیرا اسباب زینت
خلقتده ناقص اولنه كوره در كاملك اسباب حسنه یه احتیاجی یوقدر ❊ بیت ❊ تامرا هست
ودیكرم باید ❊ كرنخوانند زاهدم شاید ❊ هست رابطه‌در است معناسنه (یعنی تاكه مراچیزی
دیكر جز خدای بایدست دیبن عجب تصرفه مالك ایمش (تا حرف توقیت‌در مادام معناسنه
(مرا بنم دیمكدر (هست واردر دیمكدر (یعنی مادام كه بنم برنسنه‌م واردر هرنه اولورسه اولسون
(دیكری غیری (باید فعل مضارع مفرد غائب كرك دیمكدر (نخوانند فعل نفی مستقبل جمع
غائب اوقومیه‌لر یعنی دیمیه‌لر (زاهدم میم معناده نخوانده مقیددر (ضمیر منصوب متصل
معناسنه (شاید فعل مضارع مفرد غائب لایق دیمكدر (محصول بیت) مادام كه بنم برنسنه‌م واردر

زدابن سیدعلی
زدسروری
ردشمعی

هرنه ایسه وبرغیری‌سی كه كركم اوله یعنی بر وار ایكن بردخی نسنه‌یه طالب اولم اكر بكا زاهد
دیمسه‌لر لایقدر زیرا برنسنه‌نك تكرارینه طالب اولمق زاهدلكه منافیدر حاصلی زاهد اولدركه هیچ
برنسنه‌نك تكرارینه طالب اولمیوب بریله اكتفا ایلیه مصراع اولك معناسنی قیچن كیم بوسدرمق
مقداری نسنه‌م اوله وغیری‌یه طالب اولم دیین معنای مصراعی سد ایلمش ومادام كه بنم قوت لایموت
مقداری نسنه‌یه قدرتم واردر واندن غیری بكا كرك اوله دیین اثرنجه یوریمش ❊ حكایت مطابق
این سخن ❊ پادشاهی را مهمی پیش آمد كفت اكر انجام این حالت برمراد من باشد چندین درم
زاهدانرا بدهم چون حاجتش برآمد وفای نذرش بموجب شرط لازم آمد یكی را از بندكان
خاص كیسهٔ درم داد كه بزاهدان تفرقه كند كویند غلام عاقل وهشیار بودهمه روز بكردید
وشبانكه بازآمد ودرمهارا بوسه داد وپیش ملك نهاد وكفت زاهدانها نیافتم كفت این چه
حكایتست انچه من دانم درین شهر چهارصد زاهدند كفت ای خداوند جهان انكه زاهدست
نمی ستاند وانكه می ستاند زاهد نیست ملك بخندید وندیمانرا كفت جندانكه مرادر حق

مطلب

این طائفهٔ خدا پرستان ارادتست واقرار این شوخ دیده را عداوتست وانكار وحق بجانب
اوست ❊ مطابق این سخن اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (این سخن اشارتدر ابیات
سابقه‌یه (یعنی بوحكایه انلرك مضموننه مطابق وموافقدر (مهمی یا حرف وحدت (انجام
این حالات لامیه (چندین بونده الفاظ كنایه دندر عدم تعیین دن عبارتدر (درم
دالك فتحی وكسریله وراك فتحیله اقچه‌یه دیرلر (وفای نذر مصدرك مفعولنه اضافتیدر
(با حرف مصاحبت (موجب اسم فاعل وزنی اوزره اولیجق سبب معناسنه در (واسم مفعول
وزنی اوزره اولیجق مقتضا معناسنه در (شرطه اضافتی بوكه كوزه در (تفرقه مصدر در
تفعیل بابندن یاء مصدر حذف اولنوب بدلنه تاو یرلشدر بو حذف وبدل سالمده سماعیدر

(اما ناقص ده قیاسی (بکردید چکزندی وطولاندی (وشبانکه کیجه سی (ندیمان مصاحبان
معناسنه (طائفهٔ خدا پرستان بیانیه در (خدا پرست وصف ترکیبیدر زاهد و عابد معناسنه والف
ونون ادات جمعدر (شوخ دیده اصطلاحلرنده کستاخ معناسنه در و را ادات تخصیص (وحق
واو حرف حال (وحق مبتدا یا حرف ظرف (جانب اولامیه در (محصول ترکیب) بو حکایه
مذکور بیتلر مضموننه مطابق در بر پادشاهك اوکنه بر مهم ایش کلدی یعنی بر مهم
مصلحت واقع اولدی دیدی که اکر بو حالتك و بو مهمك عاقبت و پایانی بنم مرادم اوزره
اولورسه زهاده بو قدر اقچه ویره یم چونکه حاجتی حاصل اولدی ایلدیکی شرط موجبله
نذره وفا لازم کلدی خاص بنده لرندن بریسنه بر کیسه اقچه ویردی تا کیم زاهدلره تقسیم
ایده دیرلر که بنده عاقل ودانا ایدی بتون کون کزدی وچکزندی وکیجه سی کرو کلدی
واقچه یی اوپدی وپادشاه اوکنه قودی ودیدی هیچ زاهد بولمادم پادشاه دیدی بونه حکایتدر
اول که بن بلورم بوشهرده درتیوز زاهد وار بنده دیدی ای خداوند جهان اولکه زاهد در
الماز واولکه آلور زاهد دکلدر پادشاه کولدی ومصاحبلرینه دیدی اولقدر که بنم بو خدا
پرستلر طائفه سی حقنده ارادت واقرارم وار بو کستاخك عداوت وانکاری وار حال بو که
حق آنك جانبنده در زیرا سوزی حقدر ❊ بیت ❊ زاهد که درم کرفت ودینار ❊ زاهدتر
ازو کسی بدست آر ❊ که حرف رابط صفت (درم ودینار کرفتك مفعوللریدر (زاهدتر
زاهدرك دیمكدر (کسی یا حرف نسبت بدست (باحرف صله (.آر الف ممدود ایله فعل امر مفرد زدأن سیدعلى
مخاطبدر آریدندن (آوریدندن دیین یا بانه آوردلمش (محصول بیت) زاهد که اقچه
والتون قبض ایلدی یعنی قبول ایلدی اندن بر زاهدرك کیسه اله کتور یعنی دنیایه مائل
اولان زاهدی ترك ایله و مائل اولیانی اله کتور یعنی تحصیل ایله ❊ حکایت ❊ یکی از علمای
راسخ را پرسیدند که چه کویی در نان وقف کفت اکر از بهر جمعیت خاطر وفراغ عبادت
ستانند حلالست واکر مجموع از بهر نان نشینند حرام ❊ علمای راسخ بیانیه (راسخ محکم
دیمكدر (ورا ادات مفعول (که حرف بیان (در نان وقف تقدیری (در حق نان وقف در (ستانند
فعل مضارع جمع غائب فعل شرط واقعدر (حلالست جزای شرط (محصول ترکیب) علمای
راسخك بریسندن صوردیلر که نان وقفك حقنده نه دیرسین دیو دیدی اکر جمعیت خاطر و فراغ
عبادت ایچون الورلرسه حلالدر واکر جمع اوب وقف اتمکنی یمك ایچون اوتورلرسه حرامدر
❊ بیت ❊ نان از برای کنج عبادت کرفته اند ❊ صاحب دلان نه کنج عبادت برای نان ❊
کنج عبادت لامیه در مجازا (نان کرفته اندك مفعول صریحیدر (واز برای غیر صریحی وصاحب
دلان فاعلی (محصول بیت) صاحب دللر اتمکی کنج عبادت ایچون الشلردر یعنی کوشهٔ
عبادتده عزلت ایدوب اوتوردقلری ایچون نان وقفی الوب یرلر صاحب دللر کنج عبادتی و کوشهٔ
عزلتی اتمك المغیچون ووقفك حقنی یمکیچون طوتمادیلر حاصلی وقفك اتمکنی کنج عبادت اختیار
ایلدکلری ایچون الورلر کنج عبادتی اتمك الملق ایچون اختیار ایلمدیلر ❊ حکایت ❊ درویشی
بمقامی رسید که صاحب بقعهٔ کریم النفس بود طائفهٔ اهل فضل و بلاغت در صحبت او
هر یکی بذلهٔ ولطیفهٔ چنان که رسم ظریفان باشد همی کفتند درویش راه بیابان قطع
کرده بود و مانده شده وچیزی نه خورده یکی را ازان میان بطریق انبساط کفت تراهم چیزی
بباید کفت درویش کفت که مرا چون دیکران فضل و بلاغت نیست وچیزی نخوانده ام
بیك بیت ازمن قناعت کنید همکنان برغبت کفتند بکوی کفت ❊ (محصول ترکیب) بر درویش
بر مقامه ایرشدی که صاحب مقام کریم النفس کیمسه ایدی اهل فضل و بلاغت طائفه سی

آنك مجلسنده هر برينى نثر كه ظرفانك رسم وآيينيدر بربذله ولطيفه سويلردى درويش راه بيابان
قطع ايلمش ايدى وقالمشدى ونسنه يمەمشدى آرالرندن بريسى حشريلق طريقيله ديدى سنده برنسنه
سويلمك كركسين درويش ديدى بنم سائرلركبى فضل وبلاغتم يوقدر و برنسنه اوقومامشم بندن
بربيتله قناعت ايلك جميع اهل مجلس ارادت ورغبتله سويله ديديلر درويش ديدى ٭ بيت ٭ من
كرسنه در برابرم سفرهٔ نان ٭ همچون عزبم بردر حمام زنان ٭ من كرسنه مصراع اولك تقديرى من
كرسنه ام در برابر سفرهٔ نان در ضرورت وزن ايچون ميم تأخير اولندى وجائزدر كه ديه وزميم
ضرورت وزن ايچون كلمشدر ومعنى جهتنده اكا هيچ احتياج يوقدر (ومن كرسنه مبتدا اوله
ومصراع ثانى خبرى تأمل تدر (كرسنه بونده كاف عجمك ضمى وراننك سكونى وسينك
كسريله در آچ ديمكدر جوعان معناسنه (سفرهٔ نان لاميه (عزب عينك وزانك فتحه لريله
اركن يعنى بكار آدم معناسنه در (در حمام زنان لاميه لردر (محصول بيت) اتمك سفره سى قرشوسنده
بن كرسنه عورتلر حمامى قپوسنده اركن كبى يم (يعنى اركن اولان كيمسنه عورتلر حمامى
قپوسنده نيجه كه تحسر چكرسه بن كرسنه اتمك سفره سى قارشوسنده انجلين تحسر چكرم
(وجائزدر كه من كرسنه مبتدا اوله وسفرهٔ نان مبتداء ثانى اوله ودر برابرم خبر ثانى اوله وجملهٔ
اسميه حال اوله ومصراع ثانى خبر مبتداى اول اوله فتدبر ٭ همه بپسنديدند وسفرهٔ پيش آوردند
صاحب دعوت كفت اى يار زمانى توقف كن كه پرستارانم كوفته بريان ميسازند درويش
سر برا ورد كفت ٭ پرستا قوللقجى ديمكدر اصلنده وصف تركيبى در آرندهٔ پرست معناسنه
طاپوق كتوريجى يعنى طاپوجى صكره خدمتكار جنسنه اسم قلندى (الف ونون ادات
جمعدر اكثر جوارى جنسنه اطلاق ايدرلر (كوفته يى رومده بچاق قيمه سندن ايدرلر اما انلر اولانى زدابن سید علی رذسبزوزی
خورده خورده طوغرارلر صكره هاونه قويوب دوكرلر حقيقتده كوفته بو جنس اولان اته ديرلر
(بريان صوسز بشن ات جنسنه ديرلر (ميسازند ايلرلر بچاق قيمه سنه كوفته دينلر عجم كوفته نيه
ديدكلرين بيلمز ايمش (محصول تركيب) جميع اهل مجلس درويشك بيتنى بكنديلر واوكنه سفره
كتورديلر صاحب دعوت ديدى اى يار برزمان توقف ايله كه قوللقجيلرم كوفته بريان ايدرلر درويش
باشين قالدردى وديدى ٭ بيت ٭ كوفته در سفرهٔ من كومباش ٭ كوفته را نان تهى كوفته است ٭
بيت اولنده اولان كوفته مذكور كوفته در ومصراع ثانى اولنده اولان اسم مفعولدر دوكلمش معناسنه
(يعنى سفرشدايد وآلامى چكمش كرسنه كيمسه (را ادات صله (نان تهى بيانيه تهى بوش ديمكدر
مراد قاتقسز اتمكدر قافيه دەكى كوفته مذكور كوفته در (محصول بيت) كوفته بنم سفرمده
اولمسون دى يعنى بكا كوفته لازم دكل زيرا يول كوفته سنه قاطقسز اتمك كوفته در (حاصلى آچ
اولان كيمسه قورى اتمكك شكرين چقاررتك بولنسون ٭ حكايت ٭ مريدى كفت پيررا
چه كنم كه از خلايق بزحمت اندرم از بسيارى كه بزيارتم همى آيند واوقات عزيزمرا از تردد ايشان
تشويش حاصل مى شود كفت هرچه درويشانند ايشان را وامى بده وهرچه توانكرانند
از يشان چيزى بخواه كه ديكر كردتونكردند ٭ باحرف ظرف زحمت صقلمق وصقنشمق مطلب
معناسنه در (اند ربا افاده ايلديكى معناى ظرفيتى تأكيد ايدر (بسيارى ياحرف مصدر (كه
حرف بيان بزيارتم باحرف صله (تردد تفعل بابندن مصدر دركلمه وكتمه معناسنه (ايشانه
اضافت مصدرك فاعلنه اضافتيدر (هرچه بوكتابك بومقامى بويله واقعدر جميع نسخه ده
اكرچه غير ذوى العقولده استعمالى اغلبدر ليكن ذوى العقولده ده استعمال اولنور
عربيده ماكبى (وامى ياحرف وحدت ويا تنكير (كه حرف تعليل كرد تو لاميه (نكردند فعل
نفى مستقبل جمع غائب (محصول تركيب) برمريد برپيره ديدى نيجه ايدەيين كه خلايقدن زحمتده يم

زیارتمه چوق کلدکلرندن یعنی زیارتمه چوق کلد کلرندن زحمت چکرم واوقات عزیزمه انلرك کلوب کیتملرندن تشویش حاصل اولور یعنی کثرت ناسدن اوقاتم مضبوط دکل پیردیدی اول که درویشلردر انلره دین ویر یعنی مدیون ایله واولکه اغنیادر انلردن برنسنه ایسته که بردخی سنك اطرافکده چکزنمیه لر ویانکه اوغرامیه لر زیرا مدیونلر ادای دین ایلمك لازم کلسون دیو یانکه کلمزلر واغنیا استدیکك نسنه‌یی ویرمك لازم کلسون دیو قورقولرندن یانکه اوغرامزلر حاصلی ایکی فرقه دن بیله بووجهله خلاص بولورسین ❋ بیت ❋ کر کدا پیشرو لشکر اسلام بود ❋ کافر از بیم توقع برود تا درچین ❋ کدادن بونده مراد دیلنجیدر (پیشرو وصف ترکیبیدر اوکجه کیدیجی دیمکدر (لشکره واسلامه اضافت لامیه‌لردر (کافرفای عجم مفتوح اوقور (بیم توقع لامیه (توقعدن مراد سؤال در یعنی دیلك (برود فعل مضارع مفرد غائب کیدر دیمکدر اما مراد قیچمقدر فرار معناسنه (درچین لامیه در مراد سرحد چیندر (در حرف ظرف با معناسنه دیین چین سویلامش یعنی خطا ایلمش (محصول بیت) اکر کدا لشکر اسلامك مقدمی اولورسه یعنی دایلی وقولاغوزی اولورسه کافر دیلنمك قورقوسندن سرحد چینه دك قیچر یعنی بوکلن عسکرهب دیلنجیلردر بزدن دیلنورلر دیو خوفندن طورمز قیچار (پیشرو وده رولفظنی و برود فعلنی رفتن مصدرندن اخذ ایدنلر خطاایلشلر ❋ حکایت ❋ فقیهی پدر راکفت هیچ ازین سخنان دلاویز متکلمان درمن اثرنمی کند بعلت آن که نمی بینم ایشانرا کرداری موافق کفتار ❋ فقیهی یاحرف وحدت (پدررا یعنی پدرش را (ازحرف تأکید (واین اسم اشارتدر سخنانه (ودلاویزه اضافت بیانیه در (دلاویز وصف ترکیبیدر (آویزیدندن کوکل تعلق ایدیجی دیمکدر (متکلمانه اضافت لامیه‌در (متکلماندن مراد واعظلر وناصحلردر (درمن در حرف صله دربامعناسنه (باحرف مصاحبت (علت سبب دیمکدر (آنه اضافت لامیه‌در (که حرف بیان (ایشان را راحرف تخصیص انلرك دیمکدر (کردار اصلنده وصف ترکیبیدر (کردکه فعل معناسنه اسمدر آرایله که آرنده دن مرخمدر (تقدیری آرندهٔ کرددر کاف عربك فتحیله ایش کتوریجی معناسنه صکره مجموع مرکبی فعل معناسنه اسم ایلدیلر ایمدی کردار کاف عربك فتحیله عمل دیمکدر پس کافك کسریله اوقویانلر بولفظك حقیقتنه واصل اولمامشلر (کفتارده کردارکبی وصف ترکیبیدر تقدیری آرندهٔ کفت در (کفت اسمدر قول معناسنه پس مجموع مرکبی کلام معناسنه اسم ایلدیلر (محصول ترکیب) برفقیه باباسنه دیدی هیچ بو واعظلرك وناصحلرك کوزل ادالری وکوکل تعلق ایدیجی سوزلری بکا تأثیر ایلمز اول سببله که انلرك اقوالنه موافق اعمالنی کورمزم حاصلی ایشلری سوزلرینه اویمازیعنی خلقه کوزل پند ایدرلر اما کندیلر نصیحتلریله متصح اولمازلر ❋ مثنوی ❋ ترك دنیا بمردم اموزند ❋ خویشتن سیم وغله اندوزند ❋ ترك دنیا مصدرك مفعولنه اضافتیدر (بمردم باحرف صله (آموزندك ترك مفعول صریحی (وبمردم غیر صریحی (خویشتن واو رسمیله بونده کندیلر دیمکدر مبتدا واقعدر (غله حبوب جنسنده مستعملدر مثلا بغدای واربه وغیریسنده (اندوزندك سیم وغله مقدم مفعوللریدر (وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر قزانورلر یعنی کسب ایدرلر دیمکدر (محصول بیت) مذکور واعظ وناصحلر دنیا ترکنی خلقه تعلیم ایدرلر اما کندیلری کوشله غله کسب ایدرلر حاصلی خلقه سویلدکلرینی کندیلر اشلمزلر بلکه عکسنی ایشلرلر ❋ عالمی راکه کفت باشد وبس ❋ چون بکوید نکیرد اندر کس ❋ عالمی یاحرف وحدت (ورا حرف تخصیص (کفت بونده اسمدر قول معناسنه واوایله مستعمل اولان پس فقط معناسنه درانجق دیمکدر (نکیرد تأثیر ایلمز دیمکدر فعل نفی

رد سروری وشمعی چینك برمعناسی کرچکدر ❋ رد ابن سید علی وسروری

رد شراح جمیعا

مستقبل مفرد غائب در (اندر ادات صله (در با معنا سنه (در حرف صله در فی معناسنه دیین سهو ایلمش (کیمسه نك قلبنده تأثیر ایلمز دیین ظاهر ومتبادر اولدر که اندر حرفی اندرون معناسنه اخذ ایلمش (کیمسه ده تأثیر ایلمز دین اندر حرف صله اولدیغندن آکاه دکل ایمش (محصول بیت) برعالمك که همان قولی اوله انجق یعنی قولنه کوره فعلی اولیه یعنی قولیله عامل اولمیه چونکه خلقه نصیحت ایدوب سویلر نصیحتی کیمسه یه تأثیر ایلمز ✻ عالم انکس بودکه بدنکند ✻ نه بکوید بخلق وخود نکند ✻ (محصول بیت) عالم اول کیمسه درکه یرامز ایش اشلمیه عالم اول دکلدرکه خلقه سویلیه وکندی سویلدیکنی طوتمیه یعنی کندی نصیحتیله منتصح اولمیه حاصلی عالم علمیله عامل اولاندر اولمیان دکلدر کما قال الله تعالی (اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) ✻ بیت ✻ عالم که کامرانی وتن پروری کند ✻ اوخویشتن کمست کرا رهبری کند ✻ که حرف بیان (کامران وصف ترکیبیدر راندن راندندن دکل مراد سوریجی دیمکدر ویا حرف مصدردر (تن پرورده وصف ترکیبیدر پروریدندن بدنی بسلیجی دیمکدر (ویا حرف مصدر (اوعالمه راجعدر (خویشتن مبتدا (کمست خبری (کراکه اسعدر کیم معناسنه (ورا ادات مفعول (رهبر وصف ترکیبی دربریدندن قولغوز معناسنه (عزبجه دلیل وهادی دیرلر (محصول بیت) عالم که کامرانلق وتن پرورلك ایلیه یعنی حضور وصفای نفسانیده وبدننی تربیه ایلمسیله مقید اوله اول کندیسی ضالدر یعنی یتمش وضایع اولمشدر پس کیمه هدایت ایدر حاصلی کندی باشنه چاره‌سی یوق یاغیریسنه نه چاره‌سی اوله ✻ پدر کفت ای پسر بمجرد این خیال باطل نشاید روی از تربیت ناصحان برتافتن وراه بطالت کرفتن وعلما را بضلالات منسوب کردن ودرطلب عالم معصوم ازفوائد علم محروم ماندن ✻ مثل ✻ همچوان نابینایی که شبی دروحل افتاد وکفت ای مسلمانان چراغی فراراه من دارید زنی فاجره بشنید وکفت توکه چراغ نبینی بچراغ چه بینی همچنین مجلس وعظ کلبهٔ بزاز انست آنجا تانقدی ندهی بضاعتی نستانی وانیجا تا ارادتی نیاری سعادتی نبری ✻ خیال باطل بیانیه (تربیت ناصحان مصدرك فاعلنه اضافتیدر (برتافتن دوندرمك بعض نسخه ده (کردانیدن دوشمش مال بردر (طلب عالم مصدرك مفعولنه اضافتیدر (ومعصومه اضافت بیانیه در (فوائد علم لامیه در (هر برفقره یه برنشاید تقدیر اولنور (نابینا کور دیمکدر (یاحرف وحدت ویاتنکیر که حرف رابط صفت (وحل واوك وحانك فتحه‌لریله صویق بالچغه دیرلر (چراغی یاحرف وحدت (فرا بونك کبی یرلرده باء صله معناسنه در (فرابقین دیمکدر دیین زیاده بعید کتمشدر (راه من لامیه (دارید فعل امر جمع مخاطب طوتکز دیمکدر (زنی یاحرف وحدت (فاجره فاسقه دیمکدر (همچنین مجلس وعظ بعض نسخه‌ده همین مجلس وعظ بومجلس وعظده دیمکدر (کلبه کاف عجمك ضمی ولامك سکونیله بونده دکان معناسنه در (بزازان لفظنه اضافتی لامیه در (بزاز مبالغه ایله اسم فاعلدر والف ونون ادات جمعدر بزصاتیجیلر دیمکدر (آنجا یعنی کلبهٔ بزازانده (تاحرف توقیت (نقدی یاحرف وحدت ویاتنکیر (بضاعتی یاسیده بویله در (ندهی (ونستانی فعل نفی مستقبللردر (اینجا یعنی مجلس علمده (تاحرف توقیت (ارادت افعال بابندن مصدردر استك وطلب معناسنه در (ویاحرف تنکیر (سعادتی یاسیده حرف تنکیردر (نیاری ونبری کذا فعل نفی مستقبللردر (محصول ترکیب) فقیهك پدری اوغلندن بومقوله سوزی اشیدنجه دیدی ای اوغل مجرد بوخیال باطل ایله یعنی ادلهٔ عقلیه ونقلیه سز همان بوظن فاسد ایله لایق دکلدر ناصحلر تربیه سندن یوز دوندروب انلرك مجلسندن اعراض ایلمك وکلیا بطالت یولین طوتمق یعنی بطال اوتورمق وعلما وناصحلری ضلالته نسبت ایلمك وعالم معصوم طلبنده یعنی عالم پاك وخالص طلبنده وعلم وفائده‌لرندن محروم قالمق یعنی علما علمیله

رد سبروری
در ابن سید علی
ردشمی

رد ابن سید علی وسبروری

ردشمی

عامل دکلدر دیوعلم مجالسندن کلیاتقاعد ایلمك لایق دکل (شول نابینا کبی که برکیجه بالجغه دوشدی
یعنی سنك حالك اکابکزر ودیدی ای مسلمانلر بواومه برچراغ طوتکز برفاسقه زن اعمالك بوسوزنی
ایشتدی ودیدی سن که چراغ کورمزسین چراغله نه کورر سین قصه دن حصه بودرکه سنك که
علمایه حسن ظن واعتقاد خالصك یوقدر پس علمدن نه نور وضیا کسب ایدرسك حاصلی علمایه
حسن ظنـك کرکدر کیم علو میله مهتدی اولاسین ایمدی بو مجلس وعظده بزازلر دکانی کبی در
مادامکه انده نقد ایلمیه سین بر بضاعت آله مزسین وبونده مادامکه ارادت صادق ومحبت کامل
کتورمیه سین علم سماعیله مسعود اولمازسین ✵ قطعه ✵ کفت عالم بکوش جان بشنو ✵ ورنماند
بکفتنش کردار ✵ کفت بونده قول معناسنه اسمدر عالمه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر
(باحرف مصاحبت (کوش جان بیانیه (ور واکردن مخففدر (نماند فعـل نفی مستقبل مانیدندن
بکزمزسه دیمکدر مانستن دن دینلر خطا سویلدیلر (باحرف صله (کفتن مصدرشین ضمیری عالمه
راجعدر (کردار کاف عربك فتحیـله عمل معناسنه در (محصول بیت) عالمك قولنی جان قولغیله
ایشت اکرعملی قولنه بکزمزسه ده یعنی عالمك فعلی قولنه اویمازسه ده قولنی جانله استماع ایله
✵ باطلست آنکه مدعی کوید خفته راخفته کی کند بیدار ✵ مدعی بونده شول جاهلدرکه عالم کجنور
یعنی دعوای علم ایدر لکن علمی یوق (محصول بیت) عالمك قولنی وسوزینی هرنیجه ایسه دکله
امامدعینك وجاهلك سوزی وسو یلدیکی باطلـدر زیرا او یومشی او یمش قچن اویارز یعنی
جاهلك کندی یه چاره سی یوقدر باغیره نه چاره سی اولور وجائزدرکه مدعیدن حکیم سنایی مراد ردشراح جمیعا
اوله وکویدك مقولی مصراع ثانی اوله زیرا حکیم سنایی عبرت نامه نام قصیده سنده بر بیت ایراد
ایلمش که حضرت شیخ ذکرایلدیکی مصراع ثانیسیدر (بیت) عالمست خفته است وتو خفته)
(خفته راخفته کی کند بیدار) یعلم الله شیخك مرادی بواوله ✵ مرد باید که کیرد اندر کوش ✵ ورنوشتست
پند بردیوار ✵ باید فعل مضارع مفردغائب (که حرف بیـان کیرد فعل مضارع مفرد غائب
طوته دیمکدر (اندرادات ظرف قولغنده طوته یعنی خاطرینه آله (نوشتست اصلنده نوشته استدر
ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی (محصول بیت) مرد عاقل ودانا کرکدر کیم نصحی قولغنده
طوته یعنی قولغنـه آله ومنتصح اوله واکر نصیحت دیواره ده یازلمش ایسـه دکل که عالم غیر
عاملدن حاصلی انسـان اولدرکه هرنه یردن اولورسه پند پذیر اوله (پندی دیوارده منقوشده
کوررسه عالم غیر عاملدن خود بطریق اولی ✵ حکایت منظومه ✵ صاحب دلی بمدرسه آمدزخانقاه
بشکست عهد صحبت اهل طریق را ✵ دلی یاحرف وحدت (باحرف صله (مدرسه اسم مکان علم تحصیل
ایده جك مکان (خانقاه معرب خانکادر صوفیلر تکیه سی عهدك صحبته وصحبتك اهله واهلك طریقه
اضافتلری لامیه لردر (را ادات تخصیص (محصول بیت) برصاحب دل خانقاهدن مدرسه یه کلدی
یعنی خدادوستلرندن بریسی صوفیلر طریقنی ترك ایدوب علما طریقنه داخل اولدی بو یله ایدنجه اهل
طریقك عهد صحبتنی کسر ایلدی یعنی انلر ایله هم صحبت وهم جنس وهم بیشه اولمغی عهد ایلمشکن
اول عهدی شکست ایلدی ✵ کفتم میان عالم وعابد چه فرق بود ✵ تااختیار کردی اذان این فریق را ✵
تاحرف تعلیل آن اهل طریقـه مصروفدر واین اهل مدرسه یه (فریق اسم جمعدر بلوك معناسنه
(محصول بیت) حضرت شیخ بیورر مذکور صاحب دله دیدم عالمله عابدك بیننده فرق نه ایدی تاکیم
اول طائفه دن مدرسه قومنی اختیار ایلدك یعنی علما زمره سنی اختیار ایلمکه مرجح نه ایدی ✵ کفت آن
کلیم خویش بدرمیبرد زموج و ین سعی میکند که بکیرد غریق را ✵ کلیمدن مراد وجودیدر (خویشه
اضافتی لامیه در (بدر ظاشره دیمکدر بعض نسخه ده بدر برینه برون دوشمش (ومیبرد برینه می کند
دوشمش وسعی برینه جهد واقعدر (غریق فعیل مفعول معناسنه در بوغیلان کیمسه (ورا ادات

مفعول (محصول بیت) صاحب دل دیدی اول اهل خانقاه کندی کلیمنی موجدن چقارر انجق یعنی جهنم عذابندن کندینی قورتارر انجق اما اهل مدرسه جهد ایلرکه موجدن غریقی یله تخلیص ایلیه یعنی کندینی خلاص ایلدکدن غیری عذاب دوزخه مستحق اولانی بله تخلیص ایلمکه سعی ایلر حاصلی عالم پندیله خلقی مناهیدن منع ایدر زیرا طریق ضلالتی وهدایتی تعیین ایدر پس بو وجهله خلقه جنت یولنی کوسترر ❊ حکایت ❊ یکی بر سرراهی مست خفته بودوزمام اختیار ازدست رفته عابدی بر سر او کذر کرد ودر حالت مستقبح اونظر کرد جوان سر بر آورد وکفت واذا مروا باللغو مروا کراما ❊ سرراه یول اوجی وسوقاق باشی (و یاحرف وحدت (خفته یونده یاتمش معناسنه در (زمام زانک کسریله اویان دیزکنی (اختیاره اضافتی بیانیه در (ازدست رفته تقدیری ازدست رفته ایدی و بربود مقدر در (عابدی یاحرف وحدت (برسر اولامیه انک باشی اوزرندن (کذر کرد کچدی (حالت مستقبح بیانیه (اویه اضافتی لامیه واوحرف عطف (اذا ادات شرط غیر جازم (مروا فعل ماضی جمع مذکر غائب (باللغو تقدیری باهل اللغودر (مروا جواب شرط (کراما حالیتله منصوبدر جوابک فاعلندن مکرمین معناسنه (محصول ترکیب) بریسی بریول اوجنده مست یاتمش ایدی وزمام اختیاری الندن کتمشیدی برعابد انک باشی اوزرندن کذر ایلدی ومستک حالت مستقبحنه نظر ایلدی چون جوان مست باشین قالدردی ودیدی قوله تعالی وفحوای کلام الله قوللری براهل لغوک وصاحب کناهک یانندن کچسه لر نفسلرینه تکریم ایلدکلری حالده کچرلر یعنی انلرک احوالندن اعراض ایلدکلری حالده و یانلرنده طورمدقلری حالده کچرلر حاصلی اهل لغوک چرکین حالنه مقید اولمدقلری حالده کچرلر ویانلرنده اکلنمزلر ❊ نظم ❊ اذا رأیت اثیما کن ساترا وحلیما ❊ اذا ادات شرط (رأیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب کورسک دیمکدر فعل شرط (اثیما مفعول رأیت در فعیل بمعنی فاعلدر اثم یأثمدن یعنی علم بابندن مهموز الفاء کناهکار دیمکدر (کن فعل امر مفرد مذکر مخاطب اول دیمکدر کان یکوندن یعنی نصر بابنک اجوف واویسندن اسمی تحتنده مستترانت (ساترا لفظا منصوب خبری (وحلیما معطوفدر ساتره (محصول بیت) قچنکم برکناهکاری کورسک کناهنی سانر و کندی یه حلیم اول یعنی انک حالنی تعییب وتقبیح ایلمه ❊ یامن تقبح لغوی لم لاتمر کریما ❊ یاحرف ندا من اسم موصول منادی (تقبح فعل مضارع مفرد مذکر مخاطب تفعیل بابندن چرکین کورسک دیمکدر (لغوی تقدیرا منصوب مفعولیدر تقبحک جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولک (لم لامک کسری ومیمک سکونیله اوقنور ضرورت وزن ایچون اصلنده لم در میمک فتحیله (لاتمر فعل نفی استقبال مفرد مذکر مخاطب نیچون کچمزسین (کریما منصوبدر حالیتله (محصول بیت) ای اول کیمسه که بنم یرامزوچرکین ایشومی تقبیح وتعییب ایدرسین نیچون یانمدن کرامتله وایلکله کچمزسین یعنی نیچون یانمدن معززومکرم کچمزسین حال بوکه خدا واذا مروا باللغو مروا کراما بیورمشدر ❊ قطعه ❊ متاب ای پارسا روی از کنهکار ❊ بخشایندکی دروی نظر کن ❊ متاب فعل نهی مفرد مخاطب چویرمه دیمکدر تابیدندن تافتندن دینلر خطا ایلشلر (متابک روی مفعول صریحی (واز کنهکار غیر صریحی (باحرف مصاحبت (بخشاینده اسم فاعلدر بخشاییدندن بخشودندن دیین سهو ایلمش اسرکمک یعنی ترحم ایلمک کاف عجمی هاء رسمیدن بدلدر (و یاحرف مصدر (درحرف صله در بامعناسنه (روی واوک فتحیله ضمیر غائبدر کنهکاره راجع (محصول بیت) ای عابد روینی کنهکاردن چوزمه ترحم ولطفله اکا نظر ایله یعنی برمجرم کورسک اندن یوزیکی دوندرمه بلکه اکا لطف ورفقله نظر ایله ❊ اکرمن ناجوانمردم بکردار ❊ تو برمن چون جوانمردان کذر کن ❊ ناجوانمرد جوانمرد سخی کشی یه وکریم کیمسه یه دیرلر وناجوانمرد نقیضنه (باحرف ظرف (کردار کاف

درشرح جیقا
زدشیروزی

عربك فتحیله مطلق عمله دیرلر پس یرامز عمل دیمك وایی عمل دیمك زائد سویلمشلر (محصول بیت)
اكر بن عملده ناجوانمرد ایسم یعنی اكر افعال واعمالم بد ایسه سن بنم یانمدن جوانمردلر كبی

رد ابن سید علی
رد سروری
رد شراح جمیعا

كذر ایله یعنی یانمدن كریملر وحلیملر كبی كچ و بو قطعه نك اولنده بیت یازانلر بیتی قطعه دن
فرق ایلمزلر ایمش ❊ حكایت ❊ طائفهٔ رندان بانكار درویشی بدر آمدند وسخنان ناسزا
كفتند و برنجانیدند شكایت پیش پیر طریقت برد وكفت چنین حالتی رفت كفت ای فرزند خرقهٔ
درویشان جامهٔ رضاست هركه درین كسوه تحمل نامرادی نكند مدعیست وخرقه بروی
حرام ❊ طائفهٔ رندان بیانیه طائفهٔ همزه سنه حرف وحدت دیمك ایكی وجهله خطا ایلمش

رد شمعی

بریسی معنای اضافتی فهم ایلمدیكی بریسیده همزه یه حرف وحدت دیدیكیدر (با حرف صله
(انكار درویش مصدرك مفعولنه اضافتیدر (ویا حرف وحدت (بدر آمدند خارج اولدیلر
یعنی انكار نه كلدیلر حاصلی حالنه منكر اولدیلر (سخنان ناسزا بیانیه (حالتی یا حرف وحدت

رد شراح جمیعا
در ابن سید علی
وسروری

ویا تنكیر (رفت واقع وصادر اولدی دیمكدر (خرقهٔ درویشان لامیه (جامهٔ رضاده لامیه در
مجازا (تحمل نامرادی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (نامرادی یرینه بی مرادی یازانلر بی نك
استعماللرندن آكاه دكللر ایمش (وخرقه بروی حرام یرینه درویش یازان صحیح نسخه لره
مخالف یازمشلر بعض نسخه ده بانكار یرینه بخلاف دوشمش خلافنجه دیمكدر (محصول تركیب)
رندلر طائفه سی بر درویشك انكارنجه كلدیلر یعنی درویشلكنه انكار ایلدیلر حاصلی
درویشلكندن خارج ایش اشلدیلر و ناسزا سوز سویلدیلر واینجتدیلر درویش عدم
تحملندن پیر طریقت اوكنه شكایت ایلدی ودیدی بو نجلین بر حالت واقع اولدی پیر دیدی
ای اوغل درویشلر خرقه سی جامهٔ رضادر یعنی بو خرقه یی كین هر بلایه صابر كركدر
هر كیمسه كه بو كسوه ده نامرادلغه تحمل ایلمز مدعیدر یعنی اكا درویشلك دعواسی كذبدر
وانك اوزرینه خرقه حرامدر حاصلی فقرا خرقه سنه استحقاقی یوقدر بانكار درویشی

رد شمعی

بدر آمدندك معناسنی بر درویشه انكار ایله طشره كلدیلر دیمك قتی ایراق كتمش ❊ بیت ❊
دریای فراوان نشود تیره بسنك ❊ عارف كه برنجد تنك آبست هنوز ❊ دریای فراوان
بیانیه چوق دریا دیمكدر عظمتدن كنایه در (تیره بولانق دیمكدر (تنك تانك فتحی ونونك ضمی
وكاف عربیله یوفقه دیمكدر (هنوز الآن دیمكدر (محصول بیت) اولو دریا یه طاش اتمغله
تیره اولماز یعنی بولنماز پس عارف كه انجنور دخی اول یوفقه صودر دریا اولمغه قریب دكل
حاصلی دخی نهر صغیر در دكز دكل ❊ قطعه ❊ كر كزندت رسید تحمل كن ❊ كه بعفو از كناه
پاك شوی ❊ كزند كاف عجمك ضمی وزانك فتحیله ضرر معناسنه در (كه حرف تعلیل
(بعفو با حرف مصاحبت (محصول بیت) اكر سكا ضرر ایریشورسه بر كیمسه دن تحمل ایله
مضطرب اولوب شكایت ایلمه زیرا عفو سببیله كناهدن پاك اولورسونكه اكر انتقام قصد ایلسك
جائزدر كه حددن تجاوز ایدوب مجرم اولاسین علی كل حال تحمل محموددر ❊ ای برادر چو عاقبت
خاكست ❊ خاك شو پیش ازان كه خاك شوی ❊ (محصول بیت) ای برادر جونكه عاقبت
خاكدر یعنی فنا مقرردر خاك اول اندن اوكدین كه خاك اولورسین یعنی اولوب خاك اولمزدن

رد ابن سید علی
وسروری
رد شمعی

اول خاك اول حاصلی (موتوا قبل ان تموتوا) مقامنه واصل اول ❊ حكایت منظومه ❊
این حكایت شنو كه در بغداد ❊ رایت و پرده راخلاف افتاد ❊ شنو شینك كسری ونونك فتحیله
فعل امر مفرد مخاطبدر خطاب عام طریقیله شنو بدندن شنیدندن دینلر خطا سویلدیلر (كه حرف
بیان (بغداد مشهور شهرك اسمیدر عرب دال اخیری نقطه ایله اوقور (رایتدن مراد سنجاقدر كه
علمده دیرلر (پرده دن مراد او پرده سیدر قپو پرده سی دكلدر بعضیلر ظن ایلدیكی كبی (را ادات

تخصیص (محصول بیت) بو حکایتی ایشت که بغداد شهرنده رایت یعنی سنجاق و پرده نك اختلافی واقع اولدی یعنی بحث وجداللری واقع اولدی ❊ رایت از کرد راه و رنج رکاب ❊ کفت با پرده از طریق عتاب ❊ کرد راه لامیه یول توزی (رنج رکابده بویله در اوزنکی زحمتی دیمکدر زیرا رایه نك اغاجی اوزنکیه طیانسه ضبطی مشکل اولور حاصلی رایه اغاجینك اوجنه سنی رکابه طیارلر که ضبطی قابل اوله اما بوزماننده قایشدن برنسنه یعنی قفوق پیدا ایدرکه اکرك اوك قشندن صارقیدرلر وسنجاق اغاجینك ایاغنی اکا کچوررلر که ضبطی قابل اوله (عتاب آزارلقدر (محصول بیت) رایه یول توزی زحمتندن واوزنکی رنجندن پرده یه عتاب وخطاب جهتندن دیدی ❊ من وتو هر دو خواجه تاشانیم ❊ بندهٔ بارکاه سلطانیم ❊ ترکیده تحریف ایدوب خواجه دش دیدکلریدر یعنی ایکیمز بر افندی قوللری یز سنکله (والف ونون ادات جمع (یا ومیم ادات تکلم (مصراع ثانی مصراع اولی بیان ایدر (محصول بیت) رایه پرده یه خطاب ایدوب دیر بن سنکله خواجه دشلرز یعنی برافندیلی یز خواجه افندی معناسنه در سلطان بارکاهنك بنده لری یز یعنی ایکیمز بر پادشاه قوللری یز ❊ من ز خدمت دمی نیاسودم ❊ کاه و بیکاه در سفر بودم ❊ دم نفس وساعت (و یا حرف وحدت برنفس و برساعت دیمکدر (نیاسودم فعل نفی ماضی متکلم وحده (کاه و بیکاه وقتلی وقتسز دیمکدر (محصول بیت) رایه دیر بن خدمتدن برنفس و برساعت اسایش ایلمدم یعنی دکلنمدم وقتلی وقتسز سفرده اولدم ❊تو نه رنج ازموده نه حصار ❊ نه بیابان و باد کرد وغبار ❊ رنج زحمت (آزمودهٔ ماضیدن قسم مفرد مخاطب (یا ضمیر خطاب (همزه حرف توسل صنامش سن دیمکدر (حصار قلعه معناسنه در (حصار صنامقدن مراد اولدرکه حصاره یوریش ایلدکلری وقت سنجغی ایلری چکرلر حصاره دیکمك قصدیله پس حصار ایچنده اولان خلق توفنك واوق وطاش وغیریسنی سنجغه اتارلرد وشورمکیچون شویله اولور که بیچاره سنجق دلك دشك اولور ایمدی بوجهتله حصارده صنامش سین دیمکدر غرض بومعنادر یعنی بن بومحنتلری هب چکمشم (بادکرد بوکتابك بومقامی بویله واقعدر (اما کرد باد دیسه ده وزنه خلل و یرمزدی غالبا تعلیم ایچوندر (معلوم اوله که بونك کبی تراکیب مزجیه نك اصلی اضافیدر یعنی کرد بادك وکردابك اصلی باد کرد وآب کرد ایمش دکرمی یل وکرمی صو دیمکدر (صکره کرد باد قصرغه یه وکرداب صوچورندیسنه دیدیلر بونلری کافك فتحیله اوقیان بیلمز ایمش (محصول بیت) پرده یه دیرسن نه زحمت صنادك یعنی صنامدك ونه حصار صواشنی ونه بیابان کوردك ونه سکا قصرغه صارلدی ونه سنی بنم کبی توز باصدی حاصلی سن هیچ برمشقت کورمدك ❊ قدم من بسعی بیشترست ❊ پس چرا عزت تو بیشترست ❊ قدم ایاق (بسعی با حرف مصاحبت پیشتر ایلری دیمکدر (بیشترك معناسنی اشد تقدیما دیین غلط ادا ایلمش قتدبر (عزت تو لامیه دریاء بطنیله (بیشتر باء عربیله زیاده رك دیمکدر (محصول بیت) بنم ایاغم سعی وکوششله ایلری رکدر زیرا سنجغی صواشده وحصاره یوریشده ایلری چکرلر پس نیچون سنك عزت وحرمتك بندن زیاده رکدر ❊ تو بربندکان مه رویی با کنیزان یاسمن بویی ❊ بربندکان لامیه (مه رویه اضافت بیانیه در (مهروی وصف ترکیبیدر آی یوزلی دیمکدر (یا ضمیر خطاب (با حرف مصاحبت (کنیز جاریه درکاف عربك فتحی ونونك کسریله (والف ونون ادات جمعدر (یاسمن بویه اضافت بیانیه در (یاسمن بو وصف ترکیبیدر (یاسمن و یاسمین برمعنایه در (یا ضمیر خطابدر (محصول بیت) بو بیت بیت سابقده مذکور اولان عزتی بیان ایدر رایه پرده یه دیر که سن آی یوزلی قوللر ومحبوبلر قتنده سین یاسمن قوقولی

زدشمی

زدسروری

جار یه‌لره سین حاصلی ارکك ودیشی کوزللرله مصاحب ومقارنسین ❊ من فتاده بدست
شاکردان ❊ بسفر پای بند وسرکردان ❊ فتاده تقدیری فتاده‌ام‌در (باحرف صله (دست شاکردان
لامیه شاکرداندن مراد خدمتکار طائفه سیدر (بسفر باحرف ظرف (پای بند وصف ترکیبیدر
اباغی بغلی دیمکدر (سرکردان استعمالرنده متحیر معناسنه در (امابونده مراد یللر آنی تحریك
ایدوب انواع زحمتلر چکدکیدر (محصول بیت) سنجاق دیرکه بن قدرمی وقیمتی بیلمز
خدمتکارلر الینه دوشمشم یعنی انواع حقارت وهوان چکرم اللرنده سفرده اباغم بغلی سرکردان
وسراسیمه کیدرم حاصلی هر وجهله رنج والمده یم ❊ کفت من سر براستان دارم ❊ نه چوتو
سر برآسمان دارم ❊ (محصول بیت) پرده سنجاقدن بوقدر کلماتی ایشیدیجك جواب ویروب
دیدی بن باشمی ایشکده طوتارم سنك کبی باشم کوکده طوتمازم یعنی بنم بو حرمت وعزته
سبب بو زم پرده اولوب تکبر ایلدیکمدندر وخاك کبی تواضع ایلدیکمدندر سنك کبی کبر وغرور ایله
باشم کوکلرده دکل زیرا (من تواضع رفعه الله ومن تکبر وضعه الله در ❊ هرکه بیهوده کردن
افرازد ❊ خویشتن را بکردن اندازد ❊ بیهوده زائد وباطل معناسنه در (کردن افرازدك
مقدم مفعولی‌در (افرازد رفع ایلیه یعنی بو جلده حاصلی تکبر وتعظمدن کنایه‌در (خویشتن
اندازدك مفعول صریحی وبکردن غیر صریحی (افرازد واندازد فعل مضارع مفرد غائبلردر
اندازد اتار دیمکدر (محصول بیت) حضرت شیخ بیورر هر کیمسه که باطل وزائد یره تکبر وتعظم
ایلر کندینی بوینی اوزره براغور یعنی ایلدیکی تکبر وغرور کندویی هلاك ایدر زیرا تکبر خدایه
لایق صفتدر انجق ❊ حکایت ❊ یکی ازصاحب دلان زورازمایی رادید که بهم برآمده ودرخشم
شده وکف بردهان آورده کفت این راچه حالتست کسی کفت فلان دشنام داده است کفت این
فرومایه هزار من سنك بر می دارد وطاقت سخنی نمی آرد ❊ زور ازمایی وصف ترکیبیدر
(ازمایندن زور صنایجی دیمکدر آنلره زوربازو زور ازمادیرلر (را ادات مفعول‌در (بهم برآمده
قاقیمش وغضبه کلمش (درخشم شده خشمه وارمش دیمکدر (ماقبلنه عطف تفسیر واقعه‌در
(کف کپوکدر (فلان تقدیری فلانشدر (دشنام داده است دشنام ویرمشدر (یعنی
سوکمشدر (فرومایه الحق اصالی یعنی بد اصل دیمکدر (من نونك تشدیدیله عربی بطمان دیمکدر (برمی
دارد قالدیرر دیمکدر (طاقت سخن مصدرك مفعولنه اضافتیدر (یا حرف وحدت (نمی آرد
فعل نفی استقبال مفرد غائب استفهامی متضمن کتورمزمی دیمکدر (محصول ترکیب) صاحب
دللردن بریسی برزور بازی کوردی که قاقیمش وغضبه وارمش واغزینه کبوك کتورمش یعنی
کپورمش صاحب دل دیدی بوکانه حالت اولدی برکیمسه دیدیکه فلان کیمسه آنی سوکمشدر
صاحب دل دیدی بو بد اصل بیك بطمان طاشی قالدیرر و برسوزه طاقت کتوره مزمی یعنی برسوز
کوتورمزمی ❊ قطعه ❊ لاف سر پنجکی ودعوی مردی بکذار ❊ عاجز نفس فرومایه چه مردی
چه زنی ❊ لاف سر پنجه لامیه‌در اصطلاحلرنده سر پنجه قوی یه وغالبه دیرلر (یاء مصدری
لاحق اولمق سببیله هاء رسمی کاف عجمی یه ابدال اولمشدر قویلق لافنی (دعوی مردی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر (ویا حرف مصدر مردلك دعواسنی (بکذار بانك ضمی وکاف عجمك
سکونیله ترك ایله دیمکدر (عاجز نفس فرومایه لامیه وبیانیه‌در (بو عبارتده اعجام اختلاف
ایلدیلر (بعضیلر دیدیلر عاجز منادادر تقدیری ای عاجز دیمکدر (وبعضیلر دیدیلر که
فرومایه ده بریاء خطاب مضمردر (تقدیری فرومایه‌ئدر (والکل وجهه (چه مردی چه زنی
یالر ضمیر خطابدر (بو عبارتلرك معناسی ارلکك وزنلکك بیننده فرق یوقدر دیمکدر (یعنی
بو ایکی صفتك بیننده فرق یوقدر (محصول بیت) سر پنجه‌لك لافنی ومردلك دعواسنی ترك ایله

ای الحق نفسك عاجزی سنك ارلككله زنلكك بیننده فرق یوقدر بلكه زنلكك غالبدر فرومایه یی
عاجز صفت اعتبار ایلین فرومایه لك ایلمش ❊ کرت ازدست برایدهنی شیرین کن ❊ مردی آن
نیست که مشتی بزنی بردهنی ❊ کرت تاسی معنی جهتنده دسته مقیددر (ازدستت دیمكدر (دهنی
(یاحرف وحدت (مردی یاحرف مصدر (مشتی یاحرف تنكیر (بزنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
(دهنی یا حرف وحدت (محصول بیت) اكرالكدن كلورسه برآغزی طتلی ایله یعنی بركوكل
اله كتوركه سندن شیرین دهن اولسون كه سكا خیردعا ایلسون بد دعا ایلسون مردلك اول
دكلدر كه برآغزه مشت اوره سین یعنی بركیمسه نك خاطرین پریشان ودروننی بیحضور ایلیه سین
حاصلی مردلك برخاطری تسلی ایلمكدر پریشان ایلمك دكلدر ❊ قطعه ❊ اكر خود بردرد پیشانیٔ رد ابن شید علی
پیل ❊ نه مردست آن كه درو ی مردمی نیست ❊ خود ادات تأكید (برده بویله در (درد دالك
فتحی وكسریله ورانك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب (پیشانیٔ پیل لامیه در (پیشانی باء عجمك
كسریله یاء اصلیه ایله آلن دیمكدر عرب جبهه دیر (آن كه اصلنده ان كس كه ایدی تتكه
مكرر بیان اولندی (وی مذكور كسه راجعدر (مردمی یاحرف مصدر (محصول بیت) اكر فیلك
النی ده چاك ایلمكه قادر ایسه یعنی فیل ایله جنكه مالك ایسه ده مرد دكلدر اول كیمسه ده انده
مردملك وانسانیت یوقدر یعنی شجاعتدن سخاوت وكرم معتبردر ❊ بنی آدم سرشت ازخاك
دارد ❊ اكر خاكی نباشد آدمی نیست ❊ سرشت سینك ورانك كسری وشینك سكونیله اسم مصدردر
خلقت معناسنه فعل ماضی مجهول دیین مجهول سویلمش (خاكی یاحرف نسبت (محصول بیت)
بنی آدمك یعنی آدم اوغلارینك سرشتی وخلقتی خاكدندر زیرا حضرت آدم ترابدن خلق اولدی
پس بنی آدم خاكی اولمزسه آدمی دكلدر بلكه جنی وشیطانیدر علی كل حال تحمل وتواضع محمود در
❊ حكایت ❊ بزركی راپرسیدند كه ازسیرت اخوان صفارا كفت كمینه آن كه مراد خاطر یاران برمصالح
خود مقدم دارد وحكما كفته اند برادر كه در بند خویشست نه برادرست نه خویشست ❊ بزركی یا رد سروری
حرف وحدت (را ادات مفعول (سیرت خوی وخلق معناسنه در (اخوان اخك جمعیدر
قرداشلر دیمكدر (سیرت اخوان صفا لامیه لردر (كمینه كم اكسك (ویا حرف نسبت (ونون
وها ادات تأكید اكسكلی دیمكدر یعنی اشاغه مرتبه سی اخوان صفانك بومرتبه در
دیمكدر (انكه یعنی آنكس كه (مراد خاطریاران لامیه لردر (مصالح خود ده بویله در
(محصول تركیب) براولو یه صوردیلر اخوان صفا اخلاق واطوارندن یعنی صفا قرداشلری
كیملردر دیدیلر دیدیكه الك اكسكلیسی اولدر كه یارانك كوكلی مرادینی كندی مصالحی
اوزره مقدم طوته وحكما وعقلا دیمشلر در برادر كه كندی مرادی وفائده سی قیدنده در
یعنی كندی نفسی هواسنه مقیددر اول حقیقتده نه برادر ونه خصمدر زیرا سائر ناسله سكا نسبت
انك تفاوتی هیچ یوقدر ❊ بیت ❊ همراه اكر شتاب كند همره تونیست ❊ دل دركسی مبند كه
دلبستهٔ تونیست ❊ همراه یولداش (شتاب اسم مصدر در ایومك معناسنه یعنی عجله (همره تو
لامیه در (كسی در حرف صله (ویا حرف وحدت (مبند فعل نهی مفرد مخاطب بغلمه دیمكدر
(كه حرف رابط صفت (دلبسته وصف تركیبی اقسامندندر (تو یه اضافتی لامیه در
(محصول بیت) یولداشك اكر ایورسه سنك یولداشك دكل زیرا سكا مناسب وموافق
دكلدر ایمدی كوكلكی بركیمسه یه بغلمه كه سنك دلبسته ك دكل یعنی كوكلنی سكا بغلیه سنده
اكا كوكلكی بغلمه حاصلی سكا مقید اولمیانه سن مقید اولمه ❊ بیت ❊ چون نبود خویش را
دیانت وتقوی ❊ قطع رحم بهتراز مودت قربی ❊ خویش بونده خصم معناسنه در (ورا
ادات تخصیص (قطع رحم مصدرك مفعولنه اضافتیدر (رحم رانك فتحی وحاء مهمله نك

کسر یله قرابتدر خصملق معناسنه (مودت مصدر میمدر محبت معناسنه (قربایه اضافتی مصدرلك مفعولنه در (قربی خصملق (محصول بیت) چونکه خصمك دیانت وتقواسی اولیه یعنی دیندار ومتقی اولمیه انکله خصملق محبتندن خصملق علاقه سنی قطع ایلك اولیدر زیرا جائزدرکه قرابت محبتی سببیله اکا تابع اولوب خلاف شرع مصلحته ارتکاب ایلیه سین

* یاد دارم که مدعی درین بیت برقول من اعتراض کرد وکفت حق جل وعلا در کتاب مجید ازقطع رحم نهی کرده است وبمودت ذوی القربی فرموده وآنچه توکفتی مناقض آنست کفتم غلط کردی موافق قرآنست قال الله تعالی وان جاهداك علی ان تشرك بی مالیس لك به علم فلا تطعهما * مدعی یا حرف وحدت (ان حرف شرط (جاهدا فعل ماضی تثنیه مذکر غائبدر مفاعله بابندن تثنیه الفی والدینه راجعدر (وكاف ضمیر منصوب متصل (علی جاهدایه متعلق مفعول به غیرصریحیدر (ان تشرك تأویل مصدرده محلا مجرورعلی ایله جار مع المجرور ان تشرکه متعلقدر مفعول غیرصریحیدر (ما محلا منصوب مفعول صریحی (لیس فعلدر افعال ناقصه دن (علم لفظا مرفوع اسمی (ولك محلا منصوب خبری (به علمه متعلق (فلا تطعهما جمله فعلیه جواب شرط (محصول ترکیب) خاطرمده درکه برمدعی بو بیتده بنم قولمه اعتراض ایلدی ودیدی خدای تعالی کتاب مجیدنده قطع رحمدن نهی ایلمشدر ومودت ذوی القربایه بیورمشدز واول که انی سن دیدك خدانك دیدیکنه مناقضدر دیدمکه غلط ایلدك موافق قرآندر اکر سکا والدینك زحمت ویررلرسه بکا شریك قوشمغه اول نسنه یکه سنك اکا علمك یوقدر یعنی شول نسنه یکه بکا شریك اولمغه استحقاقی اولدیغنی بلیه سین وانلر سکا تکلیف ایلسه انی بکا شریك ایلمکه صاقن انلره اطاعت ایلیه سین

* بیت * هزار خویش که بیکانه ازخدا باشد * فدای یك تن بیکانه کاشنا باشد * هزارخویش مبتدا (که حرف رابط صفت (فدای یك تن بیکانه خبرمبتدا (که ثانیه حرف رابط صفت (محصول بیت) بیك خصمکه خدادن بیکانه اوله یعنی خدا ایله آشنا اولوب تقرب الی الله ایلمیه ایمدی بونجلین بیك خصم بر بیکانه تنه یعنی بر بیکانه وجوده فدا اولسونکه خدا ایله آشنا اوله یعنی تقرب الی الله ایلیه * حکایت منظومه * پیرمردی لطیف در بغداد * دخترش را بکفش دوزی داد * پیرمردی یا حرف وحدت (با حرف صله (وکفش دوز وصف ترکیبیدر دوزیدندن بشمق دیکیجی یعنی بشمقجی (محصول بیت) برلطیف پیرمرد بغداد ده قزینی بر بشمقجی یه ویردی یعنی اکا نکاح ایلدی دوزی دوختن مصدرندن اخذ ایلین خطا ایلمش * مردك سنكدل چنان بكزید * لب دختر که خون ازو بچکید * مردك تصغیر مرددر (سنكدله اضافتی بیانیه در سنكدل وصف ترکیبیدر طاش یورکلی دیمکدر (بکزید باحرف تأکید (کزید فعل ماضی مفرد غائب ایصردی دیمکدر فاعلی تحتنده مردکه راجع ضمیر ومفعولی (لب دختر اضافت لامیه ایله (که حرف بیان (بچکید باحرف تأکید چکید فعل ماضی مفرد غائب طاملدی دیمکدر (محصول بیت) طاش یورکلی ارجکز قزك دوداغنی انجلین ایصردیکه اندن قان طاملدی * بامدادان پدر چنان دیدش * پیش داماد رفت وپرسیدش * پیش بونده قت معناسنه در داماد کویکو (محصول بیت) ایرتسی قزك باباسی قزی اویله کوردی کویکونك قتنه واردی واکا صوردی * کای فرومایه این چه دندانست * چند خایی لبش نه انبانست * کای که حرف بیاندر سؤالی وای حرف ندامنادامی محذوف تقدیری ای مردك فرومایه در بداصل دیمکدر (خایی فعل مضارع مفرد مخاطب چیکنرسین دیمکدر (لبش مفعول (انبان همزه نك فتحی وسکون نونله اغنده طغارجه دیرلر امابونده دباغت اولمش دری مراد در مطلقا (محصول بیت) داماده صوردیکه ای احمق

ردابن سیدعلی

اصللی بونه دیشدرنیجه چیکیرسین دوداغنی انبان دکلدر یعنی قرلك دود اغنی محتبانمی ظن ایلدك كه
بو یله چیكنه دك ٭ بمزاحت نكفتم این كفتار ٭ هزل بكذار وجداز و بردار ٭ باحرف مصاحبت (مزاح
میمك ضمیله اسمدر لطیفه معناسنه ومیمك كسریله مفاعله بابندن مصدر ثانیدر (هزل لطیفه
(جد جیمك كسریله كرچكدر (محصول بیت) حضرت شیخ بیورر كه پشمقچیله دختر قصه سنی
بن سكا لطیفه ایله دیمدم خطاب عام طریقیله سن لطیفهٔ ترك ایله واندن كرچكی اخذ ایله
قالدرمقدن مراد اخذ ایلمكدر یعنی سكا لایق اولان اولدر كه بوكلامدن هزلی ترك ایدوب
جدی اخذ ایلیه سین اول جد بیورد یغی بو بیتك مضمونیدر ٭ خوی بد درطبیعتی كه نشست ٭
نرود جز بروز مرك ازدست ٭ خوی بد بیانیه (طبیعتی یاحرف وحدت (كه حرف بیان (محصول بیت)
برطبیعتده كه یرامز خوی اوطوردی اجل كوننددن غیری كونده كتمز اول یرامازخوی و یاطبیعت
یعنی اولكاه انجق خلاص بولور اول یرامز خویدن اول طبیعت ٭ حكایت ٭ فقیهی دختری
داشت بغایت زشت روی و بجای زنان رسیده باوجود جهاز ونعمت كسی بمناكحت او رغبت
نمی نمود ٭ فقیهی یاحرف وحدت دختری یاسیده بویله درزشت روی وصف تركیبی چركن
یوزلی دیمكدر جهاز جیمك فتحی وكسریله قیزوكلن وسفر اثوابنه دیرلر باحرف صله (مناكحت
مفاعله بابندن مصدر در ونكاح مصدر ثانیسی عورتی اره ویرمكه دیرلر (اویه اضافتی مصدرك
مفعولنه در (محصول تركیب) برفقیهك برقزی وارایدی غایتله چركین یوزلی وعورتلرمرتبه سنه
ایرشمشیدی یعنی بالغه اولوب حیض كورمشیدی وافر جهاز ونعمت وجودیله هیچ بركیمسه
مناكحه سنه رغبت كوسترمزدی ٭ بیت ٭ زشت باشد دبیقی ودیبا ٭ كه بود برعروس نازیبا ٭ دبیق
دالك فتحی وبانك كسریله مصرنواجنسنده برقصبه نك اسمیدر (یاحرف نسبت پس دبیقی اول
قصبه ده اشلنن قوماشه دیرلر بغداد شهرنده اشلنن قوماشه بغدادی دید كاری كبی (ودیبا
تركیجه شیب دید كاری قوماشدر (كه حرف رابط صفت (عروس كردك اولمزدن اول اره ده
عورته ده دیرلر مثلا رجل عروس وامرأة عروس دیرلر (ناحرف توصیف نفی (زیبا یراشق ونازیبا
یراشقمز (محصول بیت) دبیقی ودیبا قوماشلری چركین اولور یراشقمز عورت اوزرنده اولهلر
یعنی چركین عورت اوزره كوزل قوماشلر یراشمز ٭ فی الجمله بحكم ضرورت باضریری عقد نكاحش
بستند آورده اند كه درآن تاریخ حكیمی ازسرندیب برسید كه دیدهٔ نابینایان روشن كردی فقیه
را كفتند چرادامادت را علاج نكنی كفت ترسم كه بیناشود ودخترم را طلاق دهد ٭ باحرف صله
ضریراعمایه دیرلر بونده حكیمدن مراد كحالدر (سرندیب هند دیارنده بریرك اسمیدر (محصول تركیب)
حاصل كلام امرضرورتله دختر زشت رویی براعمایه عقد نكاح ایلدیلر روایت ایلشلردر كه
اول تاریخده سرندیب طرفندن برحكیم كحال كلدی ایرشدیكه نابینالرك كوزلرینی روشن ایدر
یعنی كورلرك كوزلرینی اچاردی فقیهه دیدیلر نیچون كویكوكه علاج ایلمزسین دیدی
قورقارمكه بینا اوله وقزمه طلاق ویره ٭ ع ٭ شوی زن زشت روی نابینابه ٭ شوی عورت اری
زنه اضافتی لامیه در وزشت رویه بیانیه شوی مبتدا نابینابه خبری (محصول مصراع)
چركین یوزلی عورتك اری نابینا اولمق یكدر كه كوروب اندن ایكرنمیه ٭ حكایت ٭ پادشاهی
بچشم حقارت درطائفه درویشان نظر كردی یكی از ایشان بفراست دریافت وكفت ای ملك
مادرین دنیا بجیش ازتوكمتریم وبعیش ازتوخوشتر و بمرك برابر و بقیامت بهتر ٭ درطائفه
در حرف صله در بامعناسنه درویشانه اضافت بیانیه نظر كردی یاحرف حكایه یافت
اكلدی دیمكدر (باحرف مصاحبت یاحرف ظرف وجیش عسكردر و بعیش باسیده بویله
و بمرك و بقیامت ده بویله در (محصول تركیب) برپادشاه طائفهٔ درویشانه حقارت كوزیله

مطلب

نظر ایدردی دروپشلرك بریسی انك حقارت ایله نظرنی اکلدی ودیدی ای ملك بز بوجهانده عسکر ایله
ویا عسکر خصوصنده سندن اکسکرکز وعیش وصفاده سندن خوشرغز وموتده برابر وقیامتده
یکرکز ❊ مثنوی ❊ اکر کشور کشای کامرانست ❊ وکر درویش حاجتمند نانست ❊ کشور کشا
وصف ترکیبی در مملکت آچیجی دیمکدر و یا حرف وحدت (کشور کاف عربك کسری وسکون
شین وفتح واوله اقلیم معناسنه در (کامرانده وصف ترکیبی در (رانیدندن مراد سوریجی دیمکدر
(حاجتمند میمك فتحیله ادات فاعلدر رجی معناسنه (یعنی حاجتلی دیمکدر (نانه اضافت
اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر (محصول بیت) (بو بیت بیت آتی یه مرهوندر (اکر
بر کشور کشا یعنی برفاتح مملکت پادشاه کامران ایسه یعنی مرادنجه بجنورسه واکردرویش بیچاره
نانه حاجتلی ایسه یعنی محتاج نان ایسه ❊ در آن ساعت که خواهداین وآن مرد ❊ نه خواهند
ازجهان بیش ازکفن برد ❊ مردبونده مصدرمعناسنه در زیرا مضارعه مقارندر (برده مصدر
معناسنه در (محصول بیت) اول ساعتده که درویش و پادشاه اولیسر درجهانده کفندن زیاده نسنه
ایلتمیسرلردر یعنی قبره ایلد جکلری برکفندر فقط ❊ چو رخت ازمملکت بربست خواهی ❊
کدایی بهترست از پادشاهی ❊ مملکتدن مراد جهاندر (برحرف تأکید (بست بستن معناسنه در
قیاس خواهی بر بست ایدی ضرورت وزن وقافیه ایچون بواسلوبه ارتکاب ایلدی (محصول بیت)
چونکه دنیا ملکندن اثواب آخرتی بغلیسرسین یعنی آخرته نقل ایلك ایستدیسین کدالق
یکرکدر پادشاهلقدن زیرا پادشاهلرك نیجه درلو سؤال وجوابی ونیجه درلو حسابی اولور اما
کدانك بونجلین اولماز ❊ ظاهر درویش جامهٔ زنده است وموی سترده وحقیقت آن دل زنده
است ونفس مرده ❊ زنده زای عجمله اسکی لباسده مستعملدر (موی سترده (مولانا حلیمی شیروانی
ومولانا مصلح الدین لاری (ومولانا صبوحی بدخشی اضافت بیانیه ایله زنده یه عطف ایلدیلر
تقدیری جامهٔ موی سترده در بوکدن طوقنان جامه دیمکدر عبا وکبه کبی مثلا (اما شراح
وصف ترکیبی طوتوب جامه یه عطف ایلدیلر وتجرددن کنایت ایلدیلر (محصول ترکیب) درویشك
ظاهری اسکی عبالی قفتاندر وبوکدن طوقنمش جامه در (اما حقیقی یعنی دلی زنده ونفسی مرده اولمقدر — ردشراح جمیعا
❊ قطعه ❊ نه آنکه بردر دعوی نشیند از خلق ❊ وکر خلاف کنندش بجنك برخیزد ❊ نه آنکه
نثر سابقدن مستثنادر (یعنی ظاهر درویش مذکور اولاندر (بو بیتده ذکر ایلدیکی دکلدر
بربونك کبی یرلرده ظرفیت معناسنی افاده ایدر (در دعوی بیانیه دعوی قپوسنده دیمکدر اسلوب
عجم دعوی ده واوك کسریله اوقومقدر (ازخلق نشیند متعلقدر (یاحرف تنکیر (وکروا کردن
مخففدر بونك برینه که کریازانلر صحیح نسخه لره مخالف یازدقلرندن غیری معنی جهتی ترزیق اولور — رد شراح جمیعا
(کنندش فعل مضارع جمع غائب وشین ضمیر اسم اشارتك مشار الیهنه راجعدر (بجنك باحرف
صله (برخیزد فعل مضارع مفرد غائب قالقه یعنی قیام کوستره (محصول بیت) ظاهر درویش
اول دکلدر که خلقدن دعوی قپوسنده اوطوره یعنی خلقدن تقاعد ایدوب دعوای درویشلك
ایلیه واکر مزاجنه مخالف وضع ایلرلرسه جنك وجدال قیام کوستره حاصلی درویش
اول دکلدر که دعوای مرد ایدوب خلقك جفاسنه تحمل ایلیه از خلق عبارتنی مصراع ثانی یه — ردشمعی
قید ایدوب معناسنی خلقدن برنیجه کمسنه اکر اکا مخالفت ایدهلر تحمل ایتمیوب جنك وخصومت — ردشراح جمیعا
ایتمکه قالقه دیین بیتك مرادنه ذره دکلی واصل اولمامش ❊ اکر زکوه فرو غلطد آسیاسنکی ❊
نه عارفست که از راه سنك برخیزد ❊ بونده که کریازانلر وکریازانلر صحیح نسخه لره مخالف
یازمشلر (فرو برده آشاغه لق معناسنی افاده ایدر ادات اولق جائز ادات تأکید اولمقده جائز
(غلطد فعل مضارع مفرد غائب بونده یوارلنه دیمکدر اصل لغت تا ایله در طاتادن بدل

اولمشدر (نتکه عربیده بعض یرلرده بدل اولور (زیرا لغتلرنده طا یوقدر نتکه سابقا برقطعه ایله
بیان اولمشیدی (آسیاسنک ترکیب مزجیدر اصلنده سنك آسیا ایدی اضافتله
(یاحرف وحدت (راه سنك لامیه (محصول بیت) اکرطاغدن بر دکرمن طاشی یوارلنورسه
عارف دکلدر که اول کیمسه که طاشك یولندن قالقه یعنی درویشده تسلیم ورضا اولقدر
کرکدر که هرنکه اوکنه کلورسه خدادن محض عطیه بیلك کرکدر حاصلی قضایه رضا ویروب
توکل ایدوب طورمق کرك * طریق درویشان ذکرست وشکر وخدمت وطاعت وایثار
وقناعت وتوحید وتوکل وتسلیم وتحمل * ذکردن مراد دیلکدن وکوکلکدن الله تعالی آدینی
دوشرمکدر (وشکردن مراد ویردیکی نعمته شاکر اولوب شاکی اولما مقدر (وخدمتدن
مراد هرمؤمنك مهما امکن قوللوغن ایلمکدر (نتکه حضرت بهاء الدین نقشبند قدس سره
بیومشدر (طریق ماخدمتست) طاعت خدمته عطف تفسیر مقامندهدر (ایثارمالملکی بذلدر
قناعت قلیل ایله اکتفا ایدوب قسمته رضا ویرمکدر (توحید خدایی برلمکدر (اوده اوچ
قسمدر (توحید افعال وصفات وذاتدر (مشایخشك هر برنده اقوالی وار لیکن بومقام استیفاسی
محلی دکل توکل اللهه اعتماد ایدوب خلقك النده کنه بقمامقدر (بونده نیچه قول وار (تسلیم
اظهار عبودیت وتحمل ودنیا آجیسن یودقوب یوزین وکوزین اکشتمامکدر * هرکه بدین
صفتها موصوفست بحقیقت درویشست اکرچه در قباست اما هرزه کوی بی نماز
وهوا پرست هوس بازکه روزها بشب آرد در بند شهوت وشبها روز کند در خواب غفلت
بخورد هرچه درمیان آید وبکوید هرچه برزبان آید رندست اکرچه درعباست * هرتقدیری
هرکس که ایدی (بدین دال همزهدن مبدلدر (صفتها صفتك جمعیدر (قبا اوکی آچق
قفتان (هرزه کوی وصف ترکیبیدر (هرزه زائد وباطل معناسنهدر بعض نسخهده (هرزه کرد
دوشمش بی نمازه اضافتی بیانیه (وهوا پرست وصف ترکیبیدر هوایه طاپیجی یعنی اهل هوا
وهوس (بازه اضافتی بیانیهدر هوس اوینادیجی یعنی اهل هوس (که حرف رابط صفت
(روزها روزك جمعیدر اسلوب عجم اوزره (شبهاده بویلهدر (خواب غفلت بیانیه (رند بونده
مباحی وفاسق معناسنهدر (محصول ترکیب) هرکیمسه که بوصفتلرله موصوفدر حقیقتده
درویشدر ولباس فاخرده ایسهده اما هرزه کوی بی نماز وهوا پرست هوس بازکه کونلری
کیجهیه کتورر لذت دنیا قیدنده یعنی ایام واوقاتنی شهوات دنیویهده کچوره وکیجهلرینی
صباحه خواب غفلتده چقاره هرنکه اورتهیه واوکنه کلهیه وهرنکه دلنه کلسه سویلیه رند
وفاسقدر عباده ایسهده حاصلی درویشلك عمله کورهدر لباسه کوره دکل * قطعه *
ای درونت برهنه از تقوی * وز برون جامهٔ ریاداری * ای حرف ندا منادی مصراعك
آخرنده تقریر اولنور (دروندن مراد دلدر (تا ضمیر خطاب (برهنه بانك ضمی وفتحیله وفتح
رائله وسکون ها ایله چپلق دیمکدر عریان معناسنه (وز اصلنده وازدر (واو حرف حال (بعض
نسخهده کز واقعدر (پس که حرف رابط صفت اولور (جامهٔ ریا لامیهدر مجازا (داری
طوتارسین دیمکدر وارلقدن کنایهدر (محصول بیت) ای درونی تقوادن چپلق اولان کیمسه
یعنی قلبی زهد وتقوادن خالی اولان کیمسه حال بوکه طشرهدن جامهٔ ریاك واردر یعنی ظاهرکی
ریا لباسیله بزهمشسین * پردهٔ هفت رنك در مکذار * توکه درخانه بوریاداری * پردهٔ هفت
رنك بیانیه یدی رنکلی (پرده دره اضافتی لامیهدر (مکذار فعل مضارع نهی مفرد مخاطب
قومه دیمکدر یعنی صارقتمه (بوریا بانك ضمی ورانك کسریله بردراو حصیردر که قرغو
قامشندن اوریلور دیار عربده وشرق مملکتنده چوق اولور اوجوز اولدیغیچون فقرا استعمال

ایدر اول برحصیرلر کبی دیوشرلمز (یعنی رومك ومصرك حصیرلری کبی (بلکه
همان تخته کبی دوشنور (محصول بیت) قپونك یدی رنکلی پرده سنی یعنی قپوکه یدی رنکلی
پرده آصمه سن که اوکده بوریا طوترسین یعنی سنك خانه لككه اثواب واثقال وفراشدن خالی
اولوب فقر کدن بوریادوشمکه محتاج سین قپوکه یدی رنکلی چوقه دن ویاقماشدن دیکلمش
پرده صارقیدوب آصمه باطنی تقوادن خالی اولوب ظاهری ریااثوابیله مزین اولان کیمسه
ایچریسی اثوابدن وفراشدن خالی اولوب قپوسنه یدی رنکلی پرده اصلمش خانه یه تشبیه
ایلمش بو بیتده درلفظنی زائد طوتن زائد سویلمش ❊ حکایت منظومه ❊ دیدم کل تازه چند رد سروری
دسته ❊ برکنبدی ازکیاه بسته ❊ کل تازه بیانیه (کنبد کاف عجمك ضمی ونونك
سکونیله وبانك فتحیله قبه معناسنه درعرب تعریب ایدوب جنبده دیرلر جیمك وبانك ضمه لریله
(یاحرف وحدت ازکیاه بسته یه متعلقدر (ازبونده بامعناسنه در (محصول بیت) برقبه نك
اوزرنده تازه اوتله بغلی برنیچه دسته تازه کل کوردم زیرا عادتدر کلستانده ایلك بولنمسه
برنوع اوزون اوتلق اولور که کللری انکله بند ایدرلر پس ازکیاه عبارتنی کنبده قید
ایدوب معناسنی برقاج دسته تازه کل کوردم اوتدن بریغن اوزره بغلنمش یعنی بر مقدار کلی
برمقدار کیاه اوزره بغلنمش کوردم دیمک معتوه بغلنملی سوز سویلمش ❊ کفتم چه بود کیاه ناچیز
❊ تادر صف کل نشیند اونیز ❊ چه بود عبارتنده استفهام تحقیری وار یعنی نه شیدر کیاه
ناچیز (تاحرف تعلیل (صف کل لامیه (نیز دخی دیمکدر ادات عطفدر (محصول بیت)
حضرت شیخ بیوررکلی اوتله بغلی کورنجه دیدم (بونك کبی قضیه لرك وقوعی اولمازبلکه زد شمعی
فرض وتخمین طریقیله در (یعنی دیدم کیاه ناچیز یعنی لاشی کیاه نه نسنه در تاکه اودخی کل
صفنده اوطوره (یعنی کل ایله همنشین ومصاحب اوله (حاصلی یابان اوتی کله مقارن اولمق
مناسب دکلدر مجموع بیتك معناسنده نه فائده یه یارار ونه اعتباری وار درکه لاشیء وحقیراوت که
اول کیاه دخی کل صفنده اوتوره دیین عجب استقامت طبعه مالك ایمش که بویله خوب
معنی تصورایلمکه قادردر ❊ بکریست کیاه وکفت خاموش ❊ صحبت نکند کرم فراموش ❊
باحرف تأکید (کریست فعل ماضی مفرد غائب (کیاه فاعلی کفت کریسته معطوفدر
(کفت خاموش وفعل امر مفرد مخاطبدر ابسم اول دیمکدر (صحبت مبتدا نکندك کرم
مفعول اولی (فراموش مفعول ثانیسی (محصول بیت) حضرت شیخ بیورر که کیاه بندن رد شمعی
مذکور کلماتی ایشیدنجه اغلادی وزبان حال ایله دیدی اپسم اول مصاحبت کرم واحسانی
فراموش ایلمز (یعنی مصاحبت ومقارنت کرم ولطفی اونتماز (حاصلی کرم واحسان بونی اقتضا ایدر
ایمدی بنده کل ایله بر باغده اولدیغمزدندرکه بوقدر کرم واحسانه مظهر دوشمشم ایمدی
صحبتی نکندك متقدم مفعولنی وکرمی فاعلنی اعتبار ایدنلر معنای مقصوده واصل اولمامشلر
مصراع ثانینك اصل کرم سابقده اولان مصاحبتی ودوستلغی فراموش ایلمز دیین تصویر
معاده عجب متصرفدر ❊ کرنیست جمال ورنك وبویم ❊ آخرنه کیاه باغ اویم ❊ آخر فارسیدر رد ابن سید علی و سروری
تقریر وتأکید مقامنده استعمال ایدرلر (مصراع ثانی استفهام تقریریتی افاده ایدر (کیاه باغ در شمعی
اضافتلری لامیه لردر (محصول بیت) کیاه دیرکه اکربنم کل کبی جمال ورنك وبویم یوغیسه
کلك باغینك کیاهی دکلیم مقرر اویله یم ایمدی صحبت کرمی فراموش ایلمز پس کلك میاننده
صار اسم غریب دکلدر ❊ من بنده حضرت کریمم ❊ پرورده نعمت قدیمم ❊ بنده حضرت
لامیه در (وکریمه اضافت بیانیه در (پرورده نعمت قدیم لامیه لردر (محصول بیت)
حضرت شیخك کل وکیاه ذکرندن مقصودی تمثیلدر یعنی کنبدیی کیاه وحضرت کریمی

کل مقامنه تنزل یلدر دیرکه بن کریمك بنده سیم نعمت قدیمك پرورده سیم یعنی خدانك
قولی ونعمتنك پرورده سیم ❊ کر بی هنرم وکر هنرمند ❊ لطفست امیدم از خداوند ❊
(محصول بیت) اکر کل کبی صاحب جمال دکل ایسم واکر کیاه کبی بی هنر ایسم خداونددن امیدم
لطف واحساندر یعنی هرحالده مأیوس دکلم ❊ با آنکه بضاعتی ندارم ❊ سرمایهٔ طاعتی ندارم ❊
بضاعت سرمایه (یاحرف وحدت ویاحرف تنکیر (سرمایهٔ طاعت بیانیه ویا مذکور
کبی (محصول بیت) آنك برله که بضاعتم یوقدر یعنی باخصوص که بضاعتمه مالك دکلم
سرمایهٔ طاعتمه قادر دکلم که انکله برثواب اشترا ایدم مصراع ثانی مصراع اولی بیان ایدر
❊ اوچارهٔ کار بنده داند ❊ چون هیچ وسیلتش نماند ❊ اومبتدا (داند خبری (چارهٔ کار بنده
لامیه درلر (وداندك مقدم مفعولی (محصول بیت) اول خداوند بندهسنك ایشنك چارهسنی
بلور یعنی ایشنه درمان نه اولدیغنی اول خداوند بلور چونکه بندهنك هیچ بروجهله وسیلهسی
قالمیه یعنی هیچ شفیعی اولمدیغی تقدیرجه درمانی انك النده در ❊ رسمست که مالکان تحریر ❊
❊ آزاد کنند بندهٔ پیر ❊ رسم عادت دیمکدر (که حرف بیان (مالکان تحریر اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر (تحریر بونده آزاد ایلمك معناسنه مصدردر تفعیل بابندن حر ایلمك معناسنه بندهٔ پیر
بیانیه (وکنندك مفعول اولی (وآزاد مفعول ثانیسی (محصول بیت) عادتدر که قول آزاد ایلمکه مالك
اولانلر اختیار قولی آزاد ایدرلر ❊ ای بارخدای کیتی آرای ❊ بر بندهٔ پیرخود ببخشای ❊ ای حرف ندا
بارخدا افندی دیمکدر نتکه انوری بیورر (بیت) (عالم مجد که بر بارخدایان ملکست)(مجددین ردابن سید علی
آن بسزا برملکان) بارخدای افندی دیمکدر بوده انور ینکدر (بیت) (خواجهٔ کل جهان
آنکه خدایش کردست) (جاودان برهمه احرار جهان بار خدای) بار اصلنده باری ایدی
یا ایله ویاسی ضرورت وزن ایچون حذف اولندی دیین ظاهردرکه بونی لفظ عربی ظن
ایلمش خالق معناسنه لیکن ظن فاسد ایلمش که بولفظ عجمیدر کیتی آرایه اضافتی بیانیه در
(کیتی آرای وصف ترکیبیدر آرایدندن جهان بزیجی دیمکدر (بر حرف استعلا (بندهٔ پیرخود
بیانیه ولامیه در (ببخشای فعل امر مفرد مخاطب بخشایدندن امر که یعنی ترحم ایله دیمکدر
(محصول بیت) ای کیتی بزیجی افندی یعنی ای عالمی مخلوقات ومصنوعاتله مزین ایدیجی
افندی کندی پیر قوللکه ترحم ایله حاصلی پیر قوللری ازاد ایلمك عادتدر بنده سنك پیر قوللکم
بنی جهنم عذابندن آزاد ایله ❊ سعدی ره کعبهٔ رضا کیر ❊ ای مرد خداره خدا کیر ❊ سعدی
منادی حرف نداسی محذوف (ره کعبهٔ رضا لامیه وبیانیه در (کیر فعل امر مفرد مخاطب
طوت دیمکدر (مرد خدا لامیه (ره خداده بو یلدر ایکی مصراعده یله ره لفظی کیر فعلنك
مفعوللریدر (محصول بیت) ای سعدی رضا کعبه سنك یولین طوت یعنی طریق رضایه
سالك اول حاصلی رضا اوزره اول ای مرد خدا خدایولین طوت یعنی خدایه لایق یوله
کیت که طریق انبیا واولیادر ❊ بدبخت کسی که سر بتابد ❊ زین در دکر نیابد ❊ بدبخت ردابن سید علی وسروری
وصف ترکیبیدر (کسی یاحرف وحدت (سر بتابدك مقدم مفعولیدر (زین در بتابده
متعلقدر (که حرف تعلیل (در دکر بیانیه ولامیه ایکی اعتبار ایله ونیابدك مقدم مفعولی
(محصول بیت) بدبخت برکیمسه درکه باشنی بوقپودن چویره یعنی باب خدادن اعراض ایلیه
زیرا غیرقپویی ویاغیرینك قپوسنی بولماز حاصلی باب خدادن اعراض ایلیه بدبخت اولوب
بربابه دخی مالك اولماز تابد تابیدندن مشتقدر یابد یابیدندن اولدیغی کبی تافتن یافتندن
مشتقدر دینلر خطا ایلمشلر ❊ حکایت ❊ حکیمی را پرسیدند که از شجاعت وسخاوت کدام
بهترست کفت آنراکه سخاوت هست شجاعت حاجت نیست ❊ (محصول ترکیب) برحکیمه

صوزر دیلرکه شجـاعت وسخاوتدن قنغیسی یکرکدر یعنی قنغیسی افضلـدر جواب ویر دیکـه
اول کیسه‌نك که سخاوتی وار شجاعته حاجتی یوقدر ❊ بیت ❊ نوشتست بر کور بهرام کور ❊
که دست کرم به ز بازوی زور ❊ نوشتست اصلنده نوشته است در ضرورت وزن ایچون
حذف وایصال اولدی پس هاء رسمیله همزه کتابت ایدوب صحتنه حکم ایدنلر سهو ایلمشلر
ردابن سیدعلی وسروی
(کورکاف عجمك ضمیله قبردیمکدر (بهرام کور برشاه اسمیدر سابقا مفصل بیان اولندی (که حرف
بیان (دست کرم بیانیه (بازوی زور لامیه در (محصول بیت) بهرام کورك قبرنده یازلمشدرکه
کرم الی بازوی زوردن یکدر یعنی کرم واحسان صادر اولان ال زور صادر اولان بازودن
یکدر ❊ قطعه ❊ نماند حاتم طایی ولیك تاابد ❊ بماند نام بلندش بنیکویی مشهور ❊ نماند
قالمدی یعنی اولدی دیمکدر ❊ حاتم حاء مهمله ایله اسم فاعل وزنی اوزره برمشهور سخی عرب بکنك
اسمیدر لیکن عجم تانك فتحیله استعمال ایدر (طایی طی قبیله‌سنه منسوبدر خلاف قیاس اوزره
(ولیك ادات اضراب (تاحرف انتهی باحرف صله (تاابد غایت ونهایت معناسنه (نام بلند
بیانیه (شین ضمیرحاتمه راجعدر (باحرف مصاحبت (نیکو واو کتابت اولنور اما تلفظ اولنماز
ضرورت وزن ایچون یاء ثانیه حرف مصدردر (محصول بیت) حاتم طائی قالمدی اولدی اما
ابده دك یعنی انقراض عالمه دك نام بلندی ایلکله مشهور قالدی حاصلی آدی عالمده ایلك ایله داستان
قالدی ❊ زکوة مال بدر کن که فضلهٔ رزرا ❊ چو باغبان ببرد بیشتر دهد انکور ❊ زکوة
معروف قرآنده الف واو شکلنده یاز یلور اماسائر کتابلرده کندی شکلنده کتابت اولنسه
جائزدر (ماله اضافت لامیه در (باحرف صله در (بونده طاشره معناسنه در مجازا (که حرف
تعلیل (فضله زیاده‌یه دیرلر رز رانك فتحی وزاء معجمه ایله باغ چبوغی (رااداتمفعول (چو
حرف تعلیل (باغبان باغ بکجیسی مراد باغه تیمار ایدن کیسه‌در (ببرد کسه مراد بودا مقدر
(انکور اوزم (محصول بیت) مالك زکاتنی طاشره ایله یعنی مالکدن اخراج ایله زیرا اصمه‌نك
فضله‌سنی چونکه باغبان کسه یعنی بودایه اوزمی زیاده‌رك ویرر کسلمدیکندن نتکه مجرب
قضیه‌در پس زکوة ظاهرا وصورتا نقصاندر اما حقیقتا زیاده در باغ چبوغی کبی
❊ باب سیوم در فضیلت قناعت ❊ قناعت مصدردر علم بابندن مالك اولدیغنه راضی اولمغه دیرلر
(اما قنع بابندن دیلنمکه دیرلرنتکه دیرلر (العبد حران قنع والحر عبدان قنع ❊ حکایت ❊ خواهندهٔ
مغربی در صف بزازان حلب می کفت ای خداوندان نعمت اکرشمارا انصاف بودی ومارا قناعت
ردشمعی
رسم سؤال ازجهان برخاستی ❊ خواهندهٔ مغربی بیانیه ویاحرف نسبت همزه یی وحدت ایچون
طوتوب معناسی برمغرب دیلنجیسی دیین غریب مغربیلك ایلمش (صف فانك تشدیدیله صره
معناسنه درمراد دکان صره‌سیدر (بزازانه اضافت لامیه در (حلبه ده بویله در (حلب حانك
ولامك فتحه‌لریله دیارعربده برمعمور ومشهور شهردر (بزازان مبالغه ایله اسم فاعلدر بزصاتیجیلر
دیمکدر (مراد بزاستاندر (والف ونون ادات جمعدر (خداوندان نعمت یعنی اغنیا واصحاب نعمت
دیمکدر اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (شمارا رااداتتخصیص (انصاف عدالت دیمکدر
افعال بابندن مصدردر (رسم سؤال لامیه در عادت سؤال دیمکدر (بودی و برخاستی یالری
حرف حکایه در (محصول ترکیب) مغرب دیلنجیسی حلب بزجیلری بازارنده سویلردی ای نعمت
اصحابی اغنیا اکر سزلرك انصافی اولیدی یعنی زکوة وصدقاتکزی بغیرسؤال ادا ایلسه‌کز
وبزمده ویردیککزله قناعتمز اولیدی دیلنجیلك عادت وقانونی جهاندن قالقایدی یعنی مرفوع اولیدی
❊ قطعه ❊ ای قناعت توانکرم کردان ❊ که ورای توهیچ نعمت نیست ❊ توانکر کرادات فاعلدر
بجی معناسنه توانکر غنی معناسنه در میم معنی جهتنده کردان فعلنه مقید در ضمیر منصوب متصل

معناسنه کردان کاف عجمك فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر بونده تصغیر معناسنی افاده ایدر ضمیر مفعول اولی وتوانکرنانیسی بنی غنی ایله دیمکدر (که حرف تعلیل وراءاکاری دیمکدر تویه اضافت لامیه در (محصول بیت) قناعته مجازا خطاب ایدوب بیورر ای قناعت بنی غنی ایله زیراسندن اوته واکاری نعمت یوقدر یعنی جمیع نعمتلرك منتهاسی سن سین ❊ کنج صبراختیار لقمانست هرکرا صبر نیست حکمت نیست ❊ کنج کاف عربك ضمیله بوجقدرکه عرب زاویه دیروکاف عجمك فتحیله خزینه معناسنه دربونده ایکیسنه ده مساغ وارصبره اضافت بیانیه در و مبتدا (اختیارلقمان لامیه وخبر (محصول بیت) کنج صبریعنی صبربوجاغی ویاصبر خزینه سی لقمانك مختاریدر یعنی حکیم مشرب کرکدر کنج صبراختیارایلیه زیراهرکیمسه نك که صبری یوقدر حکمتی یوقدر یعنی کنج صبر مختار لقمان در پس هرکس که انك مختارینی اختیار ایلدی حکیم مشربدر ❊ حکایت ❊ دوامیرزاده درمصر بودندیکی علم آموخت ودیکری مال اندوخت آن علامهٔ عصرشد واین عزیز مصرکشت پس این توانکر بچشم حقارت در فقیه نظر کردی و کفتی من بسلطنت رسیدم وتوهمچنان درمسکنت بماندی کفت ای برادرشکر نعمت باری تعالی برمنست که میراث پیغمبران یافتم یعنی علم وتومیراث فرعون وهامان یعنی ملك مصر ❊ آموخت وانداخت بوایکی فعلده قیاس یاء حکایه ایله اولمق ایدی (بعض نسخه دماندوختدن صکره عاقبة الامر واقعدر (آن اسم اشارتدر کاسب علم واین کاسب ماله (علامهٔ عصر لامیه در علامه مبالغه صیغه سیدر مذکره ومؤنثه صفت اولور (عصرزمانه دیرلر (عزیز مصر لامیه در (باحرف مصاحبت (چشم حقارت بیانیه (در حرف صله (فقیه یعنی کاسب علم (فقیه یرینه فقیریازان متن صحیحه مخالف یازمش (کردی وکفتی یالری حرف حکایه در (باحرف صله (سلطنت پادشاهلقدر (همچنان اولکی کبی دیمکدر یعنی کسب علمدن اول نیجه که مسکین ایدك ینه آنجلاین مسکین سین دیمکدر (مسکنت مصدر در (شکر نعمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر وباری یه اضافت لامیه در (باری عربیده خالق معناسنه در (یعنی علم بوتفسیر مصنفکدر (میراث فرعون لامیه هامان وزیر فرعوندر دیرلرکه فرعونك ربوبیتنه اول اقرار واعتراف ایلین ودعوای الوهیتنی تصدیق ایلین هاماندر (یعنی ملك مصر بوده شیخكدر (محصول ترکیب) مصرده ایکی بکزاده وار ایدی بریسی کسب علم ایدردی وبریسی کسب مال عاقبت اول علامهٔ عصراولدی وبو عزیز مصر یعنی حاکم مصر پس بو غنی قرداش عالم قرداشنه حقارت کوزیله بقاردی دویرایدی بن سلطنته ایرشدم وسن اولکی کبی مسکنتده قالدك عالم دیدی ای قرداش خدانك شکر نعمتی بنم اوزریمه درکه انبیا میراثنی بولدیم که (العلماء ورثة الانبیادر) وسن میراث فرعون وهامانه که انلر بر زمان بو سلطنت سببیله دعوای الوهیت ایدرلردی ❊ مثنوی ❊ من آن مورم که در پایم بمالند ❊ نه زنبورم که از نیشم بنالند ❊ (که حرف رابط صفت (درحرف ظرف پایم میم معناده بمالند فعلنه مقید در ضمیر منصوب متصل معناسنه (بمالند فعل مضارع جمع غائب اوارلر دیمکدر یعنی چکنزلر (زنبوراری جنسنه دیرلر (که حرف رابط صفت (نیش اول اکنه درکه آری وغیریسی آنوکله صوقارنیش یرینه دست یازان اولی وانسی بلمزایمش باحرف تأکید (نالند فعل مضارع جمع غائب ایکارلر دیمکدر (محصول بیت) بن اول قرنجه یمکه بنی ایاقده چکنزلر یعنی بن اول حقیرمکه حقار تمدن بنی پایمال ایدرلر اول آری دکلم که نیشمدن ایکارلر (یعنی اول موذی دکلم که مظلوملر بندن فریاد وفغان ایدرلر ❊ کجا خود شکراین نعمت کزآرم ❊ که زور مردم آزاری ندارم ❊ خود ادات تأکید (شکراین نعمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (کزارم فعل مضارع متکلم وحده ادا ایدرم دیمکدر بومعنایه اولان کزارم زایله یازیلور ذال ایله یازانلر بوادابی بلمزلر ایمش (که حرف بیان نعمتی

ملك نزا درفقیه براد ره اثر یوسف علیه السلام اقتفا ایتدم دیوجواب ویرمش اولسه ایدی رنکین دوشردی لکن جهلنه بناءاشبو پاسخ لطائف راسخنی تدارك ایده ماسی ینه علمك شرفنی تنویر ایدر لکن علم ایله مال جمع اولمق زهی سعادتدر (للطابع)

رد ابن سید علی

زدشمی

زدسمر وری شمی

بيان ايدر (روزمر دم آزاره صدرك مفعولنه اضافتيدر مردم آزار وصف تركيبدر مردم انجيد بجى
ديمكدر وياحرف مصدر (ندارم طوتمام يعنى بنم زورم يوقدر (محصول بيت) بو نعمتك شكرينى قنده
ادا ايدرم يعنى ايده مزم كه مردم انجيد بجيلك زورم يوقدر يعنى كيمسه يه جفا واذا ايلمه قادر
اولمديغم برعظيم نعمتدر پس بو نعمتك شكرينى قنده ادا ايده بيلورم يعنى ايده مزم ❊ حكايت ❊
درويشى راشنيد مكه در آتش فاقه ميسوخت وخرقه مى دوخت وتسلئ خاطر خود بدين
بيت مى كرد ❊ آتش فاقه بيانيه فقر آتشى ديمكدر (خرقه بونده پاره معناسنه در اولكى خرقه برينه درشتی
رقعه يازان يانلدن يازمش (ميسوخت وميد وخت وميكرد حكايت حال ماضيلردر (تسلى تفعل
بابندن مصدر در خاطره اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتيدر وخوده لاميه در (محصول تركيب)
بر درويشى ايشتدمكه فقر آتشنه يناردى و پاره يى پاره اوزره ديكردى يعنى يماردى وكندى خاطرينى
بو بيتله تسلى ايدردى ❊ بيت ❊ بنان خشك قناعت كنيم وجامه دلق ❊ كه بار محنت خود به كه بار
منت خلق ❊ نان خشك بيانيه جامهٔ دلقده بويلەدر (كه حرف تعليل (بار محنت خود بيانيه ولاميه در
بار منت خلقده بويله در (محصول بيت) قورى اتمكله قناعت ايده رز و يا ايده لوم فعل مضارع
ويا فعل امر اوله دخى فقرا خرقه سيله يعنى لباس فاخر استمزز زيرا كندى محنتمز يوكى يكدر خلقك
منتى يوكندن يعنى خلقك نفايس ولباسى ايچون منت دارى اولمقدن محنت دار فقر وفنا اولمق يكدر
❊ كسى كفتش چه نشينيكه فلان درين شهر طبع كريم دارد وكرم عميم ميان بخدمت آزاد كان
بسته و بر درد لها نشسته اكر بر صورت حال تومطلع كردد پاس خاطر عزيزان منت دارد كفت
خاموشكه در نيستى مردن به كه حاجت پيش كسى بردن كه كفته اند ❊ كسى ياحرف وحدت
(كفتش شين ضميردر و يشه راجعدر (كه حرف تعليل (فلان بونده شخص ذوى العقولدن كنايتدر
(كرم عميم بيانيه در كرم عام معناسنه در (باحرف صله (خدمت آزادكان مصدرك مفعولنه اضافتيدر
(در دلها لاميه در مجازا (صورت حال تو لاميه لردر (پاس باء عجمله حفظ معناسنه در وخاطره
اضافتى مصدرك مفعولنه در و عزيزانه لاميه (خاموش فعل امر مفرد مخاطب ابسم اول ديمكدر
(كه حرف تعليل (نيستى ياحرف مصدر در يوقلق ديمكدر (كه حرف تفضيلدر من معناسنه حاصلى
من تفضيليه معناسنه در (حاجت بردنك مقدم مفعوليدر (پيش ظرف مكانى وكسى يه اضافتى
لاميه در (ياحرف وحدت (محصول تركيب) بر كيمسه درويشه ديدى نه اوتورر سنكه فلان كيمسه
بو شهرده طبع كريم وكرم عميم صاحبيدر آزاده لر يعنى ايولر خدمتنه بل بغلمش اكر سنك صورت
حالكه مطلع اولورسه عزيزلر خاطرينى رعايت ايدر يعنى سزك كبى عزيزك خاطرينى رعايت ايلمكى درسروری
جاننه منت بيلور درويش ديدى ابسم اول زيرا يوقلقده اولمك يكدر كيمسه اوكنه احتياج ايلدوب
عرض ايلمكدن زيرا ديمشلردر ❊ قطعه ❊ هم رقعه دوختن به والزام كنج صبر ❊ كز بهر جامهٔ
رقعه برخواجكان نوشت ❊ رقعه بونده يمه معناسنه در (دوختن مصدر در ديكمك معناسنه
(رقعه مقدم مفعوليدر الزام كنج صبر مصدرك مفعولنه و بيانيه اضافتلريدر (الزام مصدر در
افعال بابندن برنسنه يى ياپشدرمق بونده مراد كنج صبرى نفسنه لازم ايلمكدر ويا كنج
صبره ملازم اولمقدر صبره كنج اضافتى استعاره طريقيله در زيرا صبرك بوجغى اولماز نهايتى
اوتوروب صبر ايلديكى بوجغه مجازا كنج صبر ديرلر سائرلرنيده بوكا قياس ايله (الزام بونده اعتناق
معناسنه در دينمقامه مناسب سويلامش زيرا اعتناق قوجقدر كه عجم دراغوشله تعبير ايدر
اول ايسه التزامك معناسيدر الزامك دكل (كز من تفضيليه معناسنه در بعض نسخه ده كز برينه
ازواقعدر اصح بويله اولمقدر اكرچه كه اكثر نسخه ده كز واقعدر (بهر جامه لاميه (رقعه
بونده كاغد پاره سيدركه اندہ حسب حال وياعرضحال يازوب اكابره صونرلر (برخواجكان

لامیه در اکا برقاتنــه دیمکدر (نوشت بونده نوشتن معناسنه در (محصول بیت) یعه یعه اوززه
دکمك ونفسه صبر بوجغنی لازم ایلمك یکدر جامه ایچون اکابر قاتنه رقعه وعرضحـال یازمقدن
یعنی یمالی لباس کیوب بربوجقـده صبر اید وب اوتورمق خواجــه لره لباس ایچون عرضحـال
یازمقدن افضل واحرادر ❋ حقا که باعقوبت دوزخ برابرست ❋ رفتن بپای مردیٔ همسایه
در بهشت ❋ (حقا بولفظی عرب قسمـده استعمال ایدر حرف نفی ایله مثـلا حقا لاآتیك دیرلر
اما عجم صدق مقامنده استعمال ایدر حقیقت حال وحقیقت امر دیجك یرده قسم معنا سیـده
مراد اولسه تحملی وار (که حرف بیـان (باحرف مصاحبت (عقوبت شکنجـه معناسنه در
دوزخه اضافت لامیه (باحرف مصاحبت (پای مرد اصطلاحلرنده شفیع ومعین معناسنه در
نتکه بوستانده بیورمشدر (بیت) یکی کفتش ای مجلس آرای مرد) (که بود اندرین مجلست
پای مردی) یاء مصدری لاحق اولمغله شفاعت معناسنی افاده ایدر نتکه لسانی دیواننده واقعـدر رد ابن سیـد علی وسروری
(بیت) خود کرده ایم کار لسانی درست وراست) (از غیر پای مردیٔ همت ندیده ایم)
پس بونده پای مرد وپای مردم یازانلر مـذکور اصطلاحـه واصل اولمامشلر (همسایه یه
اضافت لامیه در (در حرف صله در یا معناسنه (محصول بیت) حقیقت حالکه جهنم عـذابیله
برابر درقومشی شفاعتیله ومعاونتیله جنته کتمك یعنی غیر یلرك عون وعنا یتیله حضوره وذوقـه
واصل اولمق جهنم عذابنه مقارن اولقدر ❋ حکایت ❋ یکی از ملوك عجم طبیبی حاذق بخدمت
مصطفی علیه الصلوة والسلام فرستاد سالی چند در دیار عرب بود کسی بتجربتی پیش اونیامد ومعالجتی
زوی در نخواست روزی پیش سید الانبیاء علیه الصلوة والسلام آمد وکله کرد که مرا برای معالجت
اصحاب فرستاده اند ودرین مدت هیچکس بمن التفات نکرد تا خدمتی که برین بنـده معینست
بجای آرم رسول علیه الصلوة والسلام فرمود که این طائفه را طریقیست که تا اشتها غالب نشود چیزی
نخورند وهنوز که اشتها باقی باشد دست از طعام بازدارند حکیم کفت اینست موجب تنـدرستی
پس زمین خـدمت ببوسید وبرفت ❋ حاذق ماهر دیمکدر (کسی یاحرف وحـدت (باحرف
مصاحبت (تجربتی یاحرف وحدت ویاتنکیر (معالجتی یاسیده بویله در (در نخواست در حرف
تأکید (روزی یاحرف وحدت (کله کاف عجمك کسریله شکایت معناسنه در (مرا بنی دیمکدر
(برای معالجت اصحاب (برای باء اصلیه ایله ادات تعلیل معالجه یه اضافتی لامیه در واصحابه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (درین مدت یعنی بو قدر زمانده که بونده اوتوردم (هیچکس
هیچ کیمسه دیمکدر (تاحرف تعلیل (خـدمتی یاحرف وحدت (بجای آرم برینه کتورم یعنی
ادا ایدم دیمکدر (طریقیست یعنی قاعده (یاحرف وحدت (که تاحرف توقیت مادام معناسنه ردشمعی
(وهنوز که بوکـه حرفی هنوزدن صکره یازمیوب باشـدن صکره یازان مخالفه یازمش ردسروری
(بازدارند لغتده کیرو چکرلر دیمکدر اما مراد ترك اکل ایدرلر دیمکدر متون قدیمده برآرند ده
دوشمش بازدارند بدلی پس برآرند دینـه اعتراض ایلین کندی معترض واقعدر زیرا ایکی
ادادن مقصود بردر (موجب جیمك کسریله سبب دیمکدر (تندرستی یه اضافت لامیه در (یا
حرف مصدر (بازدارند لك معناسنی کیرو طوتارلر دیمن معنایی کیروطوتمش (محصول ترکیب)
عجم پادشاهلرندن بریسی برحاذق طبیب حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسـلامك خـدمتنه
ارسال ایلدی طبیب برنیچه ییل دیار عربده اولدی کیمسه تجربه طریقیله اوکنه کلمدی یعنی اصحابدن
کیمسـه بونی تجربه ایلمـدیکه بوفنده برحـذاقتی وار میـدر دیو وبوندن برمعالجـه ده طلب
ایلمدی برکون حضرت سرور کائنات علیه الصلوة والسلامك قاتنه کلدی وشکایت ایلدیکه
بنی معالجـهٔ اصحاب ایچون ارسـال ایلدیلر وبو قدر مدت که دیار عربده اولدم هیچ کیمسـه بکا

التفات ایلدی تا بر خدمت که بو بنده نك اوزرینه تعیین اولمشدر ادا ایلیم حضرت علیه الصلوة والسلام
بیور دیکه بو طائفهٔ اصحابك بر عادتلری واردر مادامکه اشتهالری غالب اولمیه بر نسنه ییمزلر
و اشتهالری باقی ایکن اللرین طعامدن چکرلر حکیم دیدی صحت وتندرستلکه سبب
بو معنادر اندن صکره زمین خدمتی او پدی وکتدی ❋ مثنوی ❋ سخن آنکه کند حکیم آغاز ❋
یا سر انکشت سوی لقمه دراز ❋ سخن کندك مفعول اولی (آغاز ابتدا ایلدی دیمکدر ومفعول ثانیسیدر
یا حرف عطفدر او وام معناسنه (انکشت پارمقدر امام ادالدر مجاز مرسل طریقیله سر انکشت
پارمق اوجی دیمکدر بونك کبیلر اضافتله ده اوقونور وزن تحمل ایلدیکی یرده سر انکشت کندك
مفعول اولی (وسوی لقمه لامیه ومفعول ثانیسی در (ودراز ثالثی (درازدالك فتحی وکسریله
اوزون دیمکدر (محصول بیت) بو بیت لف ونشر طریقیله مابعدنه مرهوندر بیورر که
حکیم سوزه اولوقت ابتدا ایدر یعنی سوز سویلمکه اولوقت باشلر ویالقمه جانبنه پرمغین اولوقت
اوزادر یعنی طعام اکل ایلمکه اول حینده ابتدا ایدر ❋ که ز ناگفتنش خلل زاید ❋ یا ز ناخوردنش
بجان آید ❋ که حرف بیان (ناکفتن سویلمامك (وشین ضمیر حکیمه راجعدر (خلل بونده ضرر
معناسنه در زاید فعل مضارع مفرد غائب بونده طوغه دیمکدر (زایدندن یعنی صادر اوله
(یا حرف عطف (ناخوردن یمامك (شین ینه حکیمه راجعدر (با حرف صله جانه کلمکدن مراد
مخمصه یه قریب اوله دیمکدر (محصول بیت) حکیم سوزه شول دمده ابتدا ایلرکه سویلمامکدن
ضرر مترتب اوله و یمکه الین اولوقت اوزادر که یمامکدن مضطرب اوله یعنی مخمصه یه
قریب اوله ❋ لاجرم حکمتش بود گفتار ❋ خوردنش تندرستی آرد بار ❋ لاجرم لاشك ولاشبهه
دیمکدر (حکمتش شین معناده کفتاره مقیددر (گفتارش حکمت بود دیمك اولور مبتدا وخبر
طریقیله (خوردنش مبتدا (آرد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده خوردنه راجع
ضمیردر (وتندرستی مفعول اولی وبار ثانیسی وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (بار حاصل ونتیجه
معناسنه در (محصول بیت) حکیم مذکور کبی ایدنجه شك یوق که کفتاری حکمت اولور
و یمه سی تندرستلکی حاصل ونتیجه کتورر یعنی کلامی محض حکمت وطعام اکل ایلمه سی
محض صحت اولور ❋ حکایت ❋ یکی توبه بسیار کردی و باز بشکستی تا یکی از مشایخ بدو گفت
چنین می دارم که بسیار خوردن عادت داری وقید نفس را از موی بار یکترست یعنی توبه ونفس را
چنین که تو می پروری زنجیر بکسلاند وآید روزی که ترا بدرد ❋ یکی مبتدا (توبه کردینك
مفعول اولی (و بسیار ثانیسی (وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (وجملهٔ اسمیه مستأنفه در (توبهٔ
بسیاره اضافت ایدنلری وجه ایلمشلر (و باز شکستی تقدیری توبه را باز شکستید ر (یا از حرف
حکایه در (تاجائزدر که حرف انتها اوله الی معناسنه وجائزدر که حرف تعلیل اوله
(قید نفس لامیه در نفسك باغی دیمکدر (باریك بای عربی ورانك کسریله اینجه دیمکدر
(ترادات تفضیل انجرك دیمکدر یعنی توبه حضرت شیخك مذکور شیخك قید نفس قوانی
تفسیریدر (ونفس راچنین که تو می پروری واو حرف حال (نفس می پروریك مقدم مفعولیدر
(را ادات مفعول (پروری فعل مضارع مفرد مخاطب پروریدندن (زنجیر موی مناسبتیله
مذکوردر (بکسلاند با حرف تأکید کسلاند کاف عجمك ضمی وسینك فتحیله فعل مضارع
مفرد غائبدر (کسلیدندن قرار دیمکدر (وآید فعل مضارع مفرد غائبدر آییدندن وفاعلی
(روزدر بر کون کلور یعنی بر کون اولور (که حرف بیان (یا حرف صفت (تراسنی دیمکدر
(با حرف تأکید (درد دالك فتحی وکسریله ورانك فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر دریدندن
(محصول ترکیب) بر کیمسه چوق توبه ایدردی وینه صیردی حتی مشایخك بری اکا دیدی شویله

رد سروری وشمعی

اکلرم که چوق یمك عادتکدر حال بوکه نفس قیدکه توبه در قیلدن انجرکدر ونفسی
شونجلین که سن بسلرسین زنجیرقرار و برکون واقع اولورکه سنی یرتار ❊ بیت ❊ یکی بچهٔ کرك
می پرورید ❊ چو پرورده شدخواجه رابردرید ❊ بچه بای عربی وجیم عجمیله انیکه دیرلر
یاوری یه ده دیرلرتشدید ضرورت وزن ایچون کلمشدر (کرکه اضافتی لامیه دیر (می پرورید حکایت
حال ماضیدر بسلردی دیمکدر (چوحرف تعلیل پرورده شد بسلندی دیمکدر زیرا اسم مفعول
انلرده افعال عامه نك بریله مقید اولغندر کاه اولورکه قید حذف اولنور قرینه قائم اولدیغی یرده
(پس بسلنمش اولدی دینلر بوتحقیقدن آکاه دکل ایمش (خواجه دن مراد صاحبیدر (ورا
ادات مفعول (بر حرف تأکید (درید فعل ماضی مفرد غائب یرتدی دیمکدر (محصول بیت)
برکیسه قورد اینکنی بسلردی یعنی تربیه ایدردی چونکه تمام بسلندی یعنی بویودی صاحبنی
زدسر وری وشمعی
یرتدی یعنی هلاك ایلدی ❊ حکایت ❊ درسیرت اردشیربابکان آمده است ❊ معلوم اوله که
شاهنامه ده مسطور اولان اردشیر ایکیدر بریسی اردشیربن اسفندیاربن کستاب شاهکه
اسفندیاررویین تن دیمکله مشهوردر (برسیده اردشیربن ساساندرکه بابکانك قزی اوغلیدر
(زیرا بابکان قزینی ساسانه ویردی (واردشیراندن متولد اولدی (امدی بابکان قیداحترازیدر
اردشیربن اسفندیاردن که اردشیربن بابکانك یدنجی جد اعلا سیدر (بوده معلوم
اوله که حضرت سید الانبیا اول برپادشاهك فوتندن صکره وارث سلطنتی قالمسه
ساسانیلردن بریسنی الوب پادشاه ایدرلردی امام عمر رضی الله عنه خلافتنه دك حال بویله ایدی
اندن صکره بوقانون مرفوع اولدی فاحفظ ❊ که حکیم عرب را پرسید که روزی چه مایه طعام
باید خورد کفت صد درم سنك کفایت می کند کفت این قدرچه قوت دهد کفت هذا
المقدار یحملك ومازاد علی ذلك فانت حامله یعنی این قدر ترا برپای همی دارد وهرچه
زدشمی
ردشمی
برین زیادت کنی تو حمال آنی ❊ بابکانده بابك ده اردوان نام پادشاهك بکلرندن
برینك اسمیدر (پس بابکانی جمع ظن ایلین اصل قصهٔ بلمزایمش (حکیم لفظنی یاء وحدتله
ایراد ایلین جمیع نسخه لره مخالف یازدیغندن غیری معناسی یوقدر (روزی یعنی هرروز (مایه بونده
مقدار معناسنه در (درم درهم معناسنه در (صد درم سنك یوز درهم طاش وزنی دیمکدر
(قدرقافك ودالك فتحه لریله وسکون داله برمعنایه در یعنی مقدار معناسنه در (هذا اسم اشارت
محلا مرفوع مبتدأ (المقدار لفظا مرفوع نعتی ویاعطف بیانی (یحملك فعل مضارع مفرد
مذکر غائب فاعلی هذایه راجع تحتنده ضمیر (وکاف ضمیر منصوب متصل مفعولی (وجملهٔ فعلیه محلا
مرفوع خبر مبتدأدر (جملهٔ اسمیه نك اعرابدن محلی یوق جملهٔ مستأنفه (واو حرف عطف
ما الذی معناسنه اسم موصول محلا مرفوع مبتدأ (زاد فعل ماضی مفرد مذکر غائب فاعلی تحتنده
مایه راجع ضمیر (علی ذلك جار مع المجرور زادیه متعلقدر جملهٔ فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر
مانك (فانت فا مبتدأ اسم موصول اولدیغیچون خبره داخل اولمشدر (انت ضمیر مرفوع منفصل
محلا مرفوع مبتدأ (حامل لفظا مرفوع خبر ضمیر محلا مجرور مضاف الیه جملهٔ اسمیه محلا مرفوع
خبر مبتدأ اولدرکه اسم موصولدر (وبوجمله نك اعرابدن محلی یوق معطوفدر جملهٔ اولی یه
مطلب
حضرت شیخ بوعربی ترکیبی شرح ایدوب بیورر یعنی این قدر بومقداز دیمکدر (همی
ها حرف تأکید (زیادت معلوم اوله که مصادر اواخرنده واقع اولان تالری عرب کرد یازار
اکا تاء مربوطه دیرلر (اما عجم کاه هارسمی شکلنده یازار واوقور (وکاه اوزون یازوب تا اوقور
دولت وسعادت تالری کبی وبوتایه تاء مطوله دیرلر فاحفظ (حمال آن اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
ویاضمیر خطاب (محصول ترکیب) اردشیربن بابکانك اخلاق واطوارنده وارد اولمشدر

یعنی انك طریقنده مذکور درکه عرب حکیمنه صوردیکه کونده نمقدار طعام ییمك کرك حکیم دیدی
یوز درهم طاش آغری کفایت ایدر اردشیر دیدی بوقدرنه قوت ویرر یعنی بدنه بومقدار یترمی
حکیم دیدی بوقدار سنی کوترر و بومقداردن زیاده نی سن کتورر سین یعنی بومقدار طعام سنی
اباق اوزره طوتار حاصلی قیام بدنه کافیدر وهرنه که بومقدار اوزره زیاده ایدرسك سن انك
حمالی سین دیمکدر ٭ بیت ٭ خوردن برای زیستن وذکر کردنست ٭ تومعتقد که زیستن از بهر
خوردنست ٭ خوردن مبتدأ مابعدی خبری (برای ادات تعلیل (زیستنه اضافتی لامیه در (وذکر
کردنك مقدم مفعولیدر (تومبتدأ (معتقد خبری افتعال بابندن اسم فاعل (که حرف بیان
(زیستن مصدر در دیرلمك معناسنه (بهرادات تعلیل (خوردنه اضافتی لامیه در (محصول بیت)
ییمك حیاتده اولوب ذکرحقه مشغول اولمق ایچوندر سن ایسه معتقد سین که حیاتده اولمق
ییمك ایچوندر یعنی صاغ اولمق طعام اکل ایلمك ایچون اوله ٭ حکایت ٭ دودرویش خراسانی
ملازم صحبت یکدیکر سیاحت کردندی یکی ضعیف بود که بهرد وشب افطار کردی وآن دیکر
قوی که روزی سه بار خوردی قضارا بردرشهری بتهمت جاسوسی کرفتار آمدند بهردورا
بخانهٔ کردند ودرش بکل براوردند بعد ازدوهفته معلوم شد که بی کناهند دربکشادند قوی را
دیدند مرده وضعیف جان سلامت برده درین عجب بماندند حکیمی کفت خلاف این عجب بودی که
آن یکی بسیار بودخوار طاقت بی نوایی نداشت هلاك شد وآن دیکر خویشتن دار بود برعادت خود
صبر کرد وبسلامت بماند ٭ خراسانی یاحرف نسبت ملازم صحبت اسم فاعلك مصدره اضافتیدر
(ملا زم اولنده که حرفنی زیاده ایلین زائد ایلمش (و یکدیکره مصدرك مفعولنه در (سیاحت ردشمعی
سینك کسریله مصدر در ساح یسیح دن یعنی ضرب بابنك اجوف یائیسندن کتمك دیمکدر
ذهاب معناسنه (کردندی یاحرف حکایه (بهر باحرف ظرف (هرادات تحسین (افطار
لغتده صومی اچمقدر (امابونده مطلق اکل مراددر (افطاری یاء وحدتله ایراد ایلین زائد ایلمش ردشمعی
(کردی یاحرف حکایه در (قوی دن صکره بر بودمقدردر که حرف تعلیل (روز بونده خوردینك
ظرفیدر و یاحرف وحدت (سه بار اوچ کره دیمکدر خوردی یاحرف حکایه (قضارا ناکهانی
دیمکدر بعض نسخه ده اتفاقا دوشمشدر (درشهری لامیه (و یاحرف وحدت (باحرف مصاحبت
سببیتی متضمن (تهمت جاسوسی لامیه (و یاحرف مصدر (بخانه بعض نسخه ده درخانه دوشمش
(درحرف صله در با معناسنه (و یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل برخانه یه ایلتدیلر (یعنی
حبس ایلدیلر (درش ضمیر خانه یه راجعدر (باحرف مصاحبت (بکل برآوردند بالچغله یاپدیلر
یعنی دیواراوردیلر بومعنابرحرفیله مستعملدر (پس درحرفیله یازانلر بواستعمالدن آکاه دکل ایمشلر رد ابن سید علی
(عجب بودی که (که حرف تعلیل (بسیارخوار وصف ترکیبی درچوق ییجی معناسنه (طاقت بی نوایی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر (نوا بونده التزاما آزق معناسنه در نوانك لغتلرده مذکور اولان
معنالرینی بونده جمع ایدوب محله مناسب وملایمنی تعیین ایلیوب نوایی زاد ایله تفسیر ایدنه
اعتراض ایدن کندی معترض اولمشدر یاسی حرف مصدردر (خویشتن دار وصف ترکیبی در رد سروری
کندینی حفظ ایدیجی یعنی پرهیزکار که طعام اکل ایلمیه زیاده تقید ایلمزدی بلکه حمیه اوزره
اوراردی (بسلامت باحرف ظرف و یاحرف مصاحبت (محصول ترکیب) ایکی خراسان درویشی بری
برینك صحبتنه ملازم اولوب سیاحت ایدرلردی یعنی متحد اولوب عالم سیرین ایدرلردی بریسی
ضعیف ایدیکه ایکی کیجه ده برافطار ایدردی واول بریسی قوی ایدیکه کونده اوچ کره یمك
یردی ناکهانی برشهرك قپوسنده جاسوسلق تهمتیله کرفتار اولدیلر ایکیسین بله برخانه یه حبس
ایدوب قپوسنی دیوار ایلدیلر یعنی طاشله و یا کرپیچ ایله اوردیلر ایکی هفته دن صکره معلوم

اولدیکده بی کناهلردر قپو بی اچدیلر قوی بی کوردیلرکه اولمش وضعیف جانی سلامتده ایلتمش یعنی اولمکدن خلاص بولمش خلق بو خصوصده عجبه قالدیلر یعنی تعجب ایلدیلر برحکیم آنده حاضر بولنوب دیدی بونك خلافی عجب ایدی یعنی ضعیف اولوب قوی سالم قالسه زیرا اول بریسی اکول ایدی که کونده اوچ کره یردی پس اچلغه طاقت کتورمدی هلاك اولدی واول بریسی کندینی کثرت اکل وشربدن حفظ ایدوب پرهیز ایدردی پس عادتی اوزره آچلغه صبر ایلدی وسلامتله قالدی ❊ قطعه ❊ چوکم خوردن طبیعت شد کسی را ❊ چوسختی پیشش آید سهل کیرد ❊ طبیعت بونده عادت وخوی معناسنه در (سختی یاء مصدریه ایله شدت معناسنه در (سهل آسان معناسنه در (محصول بیت) چونکه برکیمسه یه آز یمك عادت وخوی اولدی یعنی چوق یمك یمامکه معتاد اولدی اوکنه شدت کلنجه آسان طوتار یعنی برنیجه کون طعام بولمسه ویابرمدت حبس اولسه مذکورلر کبی چوق زحمت چکمز ❊ وکرتن پرورست اندر فراخی ❊ چوتنکی بیند ازسختی بمیرد ❊ تن پرور وصف ترکیبیدر تن بسلیجی یعنی چوق ییجی (فراخ کیك معناسنه در یعنی واسع (یاحرف مصدر وسعت دیمکدر (تنکی نقیض فراخیدر (محصول بیت) واکر برکیمسه وسعت وبوللقده تن پرور اولوب اکول وییجی که بی صبر وبی احتما اولورسه چونکه طارلق ومضایقه کوره آچلق شدتندن یعنی مخمصه دن اولور ❊ حکایت ❊ یکی از حکما پسرش رانهی کرد از بسیار خوردن که سیری مردرا رنجور دارد کفت ای پدر کرسنکی بکشد نشنیده که ظریفان کفته اند بسیری مردن به که کرسنکی بردن کفت اندازه نکه دار که قال الله تعالی کلوا واشربوا ولاتسرفوا ❊ سیری یاحرف مصدر (رنجور مریض دیمکدر (کرسنه کاف عجمك ضمی ورانك کسری وسینك سکونیله اج دیمکدر که عربیده جوعان دیرلر (وکاف هاء رسمیدن بدلدر (ویاحرف مصدر (یاحرف مصاحبت (سیرسینك کسری ویاء مجهول ایله طوق دیمکدر که عرب شبعان دیرلر (ویاحرف مصدر (بهیك که حرف تفضیل (اندازه مقدار (نکه دار حفظ ایله (کلوا کافك ولامك ضمه لریله فعل امر جمع مذکر مخاطب نصر بابنك مهموز الفاسندن اکل ایلك یعنی ییك (واشربوا واوحرف عطف (اشربوا فعل امر جمع مذکر مخاطب علم بابندن ایچکز دیمکدر (ولاتسرفوا فعل نهی جمع مذکر مخاطبدر افعال بابندن اسراف ایلك (یعنی ییمه ده وایچمه ده حددن تجاوز ایلك دیمکدر (محصول ترکیب) حکمادن بریسی اوغلنی چوق ییمکدن نهی ایلدی که طوقلق شخصی مریض طوتر یعنی مریض ایدر اوغل دیدی ای بابا آچلق اولدرر حاصلی طوقلقدن آدم مریض اولور اما اچلقدن اولور ایشتمدیمیسین که ظریفلر دیمشلر طوقلقله اولمك یکدر آچلق چکمكدن باباسی دیدی ای اوغل اندازکی رعایت ایله یعنی نه قتی طوق اول که امتلا اولوب مریض اوله سین ونه قتی اچ اول که مخمصه یه واروب هلاك اوله سین زیرا خدا قوللرینه بیورمشدر ییك وایچك اما اسراف ایلمك یعنی حد اعتدالی رعایت ایدوب حددن تجاوز ایلمك دیمکدر ❊ بیت ❊ نه چندان بخور کزدهانت بر آید ❊ نه چندا نکه از ضعف جانت بر آید ❊ نه حرف نفی معناده بخور امرینه مقیددر نهی معناسنه چندان مخور تقدیرنده در (کز که حرف بیان ویاحرف تعلیل (مصراع ثانیده نه چند اندن صکره برفعل تقدیر اولنور تقدیری چندان کرسنه مباش دیمکدر (که حرف تعلیل (محصول بیت) اولقدر چوق ییه که اغزکدن چیقه یعنی استفراغه محتاج اوله سین اولقدر دخی اچلق چکمه که ضعفدن جانك چیقه یعنی حالت مخمصه یه وارمق مقداری اچ اولمه حاصلی آیت کریمه ایله عامل اول نتکه شاعر دیر (بیت) کرچه خدا کفت کلوا واشربوا) (درعقبش کفت ولاتسرفوا) برابدك معناسی یوقاری

كله دیمكله تعبیر ایلین استعمالدن خبرد اردكل ایمش ❊ قطعه با آن كه در وجود طعامست
حظ نفس ❊ رنج آورد طعام كه بیش ازقدر بود ❊ طعام مبتدا (وسین وتامعناده نفسه قیددر
(وحظ نفس لامیه وخبر مبتدا (رنج آوردك مقدم مفعولیدر (وطعام فاعلی (كه حرف رابط
صفت (بیش باء عربینك كسریله زیاده معناسنه در (قدر قافك ودالك فتحه لریله مقدار
معناسنه در (محصول بیت) آنك بریله كه یعنی بویله ایكن حاصلی وجود حیوانده طعام
اكرچه كه حظ نفسدر یعنی حظ نفس ایكن طعام مرض ایراث ایدر چونكه مقداردن
ردشمعی
زیاده اوله حاصل طعام بدنه نافع ایكن حداعتدالدن زیاده اولنجه مرض كتورر ❊ كر كلبشكر
خوری بتكلف زیان كند ❊ ورنان خشك دیر خوری كلبشكر بود ❊ كلبشكر (وكل باشكر برمعنایه در
(وكلبشكر شكرله كل مرباسنه درلر امتلایه نافعدر زیرا مسهلدر (تكلفدن مراد طوقلقدر
(نان خشك بیانیه در قوری اتمك دیمكدر یعنی قتقسز (دیر كیج دیمكدر بونده آچلقدن كنایتدر
(محصول بیت) اكر طوقله كلبشكر ییرسك نافع محض ایكن زیان ایدر زیرا امتلا ایدر اكرچه
برمقدار شكمده مكثله اسهال ایدر اما قتقسز قوری اتمكی اجلقله ییسك فائده ده كلبشكر حكمن
ویرر حاصلی طوقله یمك ییمك ضرر محضدر اما اجلقله اعتدالله یمك نفع محضدر ❊ حكایت ❊
رنجوری را كفتند دلت چه میخواهد كفت انچه دلم هیچ نخواهد ❊ بعض نسخه ده (ان كه
دلم چیزی نه خواهد مآل بردر (محصول تركیب) بر مریضه دیدیلر كوكلك نه استر دیدی
كوكلم هیچ نسنه استمدوكن استر یعنی كوكلم هیچ برنسنه یه طالب وراغب اولدیغن استر
حاصلی كوكلم نسنه استمیه جكن استر ❊ بیت ❊ معده چوپر كشت شكم درد خواست
❊ سود ندارد همه اسباب راست ❊ معده میمك كسری وعینك سكو نیله ومیمك فتحی
وعینك كسریله ویائله ایكسیده برمعنایه لغتدر (لسان عربده حیوان جنسنك شبردان مقامنده در
انسانده (شكم معطوفدر معده یه (واو عاطفه سز اولمسنی تجویز ایدوب معناسنی چونكه شكم
طعامله طولدی معده یه درد قالقدی (یعنی مرض حاصل اولدی دیین تزییق معنی و یرمه ده
بی نظیردر (درد مبتدا (وخاست خبری درد قالقدی (یعنی ظاهر وهو یدا اولدی (سود
مبتدا فائده دیمكدر (ندارت فعل نفی مستقبل طوتماز یعنی ایلمز دیمكدر خبر مبتدادر (همه
ادات تأكید جمع كبی (اسباب راست بیانیه (اسباب نداردك فاعلیدر (راستدن مراد صحتدر
(یعنی صحیح اسباب (یعنی تجربهٔ صحیح ایله مجرب اسباب مراد اسباب معالجه در اسباب
معاش دیین یتسك فحواسنه ذرجه واصل اولمامش (غرابت بونده دركه تجربهٔ صحیحه ایله
رد شمعی
مجرب اولان معالجه نفع ایلمز دیینك كلامنه اعتراض ایلمش كه مقامه مناسب دكل دیو
(اما كندی معترض اولدیغندن خبردار دكل عفی الله تعالی عنه (مصراع ثانی برمقدر كلام اقتضا
ایدر ویا بر بس لفظنی (محصول بیت) معده ایله شكم كه ممتلی اولدی درد ورنج هویدا وظاهر
اولدی بویله اولنجه نفع ایلمز جمیع معالجات صحیحه وجائزدر كه درد خاست جملهسنك اولنده
وسروری
برحرف عطف تقدیر اولنه پس مصراع ثانی برمقدره محتاج اولماز بوتقدیرجه معنی معده ایله
شكم ممتلی اولدی ودرد ورنج حاصل اولدی جمیع معالجات صحیحه ایله صحت پذیر اولماز
حضرت شیخك بیوردیغی مبالغه طریقیله در والاعلاج كه صحیح اوله البته مرضی
دفع ایدر حاصلی نافع اولور ❊ حكایت ❊ قصابی رادر شهر واسط برصوفیان درمی چند
كرد آمده بود هر روز مطالبت كردی وسخنهای باخشونت كفتی اصحاب ازتعنت او خسته
خاطر بودند وجز ار تحمل چاره نبود صاحب دلی ازان میان كفت نفس راوعده دادن بطعام
آسانترست كه قصاب را ابدرم ❊ بعض نسخه ده (قصاب یرینه بقال دوشمش (وشراح اثنی

اختيـار ايتمشلر ليكن خطـا ايتمشلر زيرا بوندن صـكره مذكور قطعـه نك قافيه سى فاسد اولور زيرا بواب ايله بقـال قافيه اولماز حال بوكه قطعـه ده مذكور اولان كوشت وقصـابدر بقـال دكل (شهر واسط بغـداد ايله بصره بيننده برشهردركه بغـداد جانبنـدن كلان قلم اول دياره حاصل اولور انكيچون قلم واسطى ديرلر (ليكن شراح شهر واسطى ذكر ايتما مشلر ظاهر بودر كه بو كتابى چوق كورممشلر (كردآمده جمـع اولش ديمكـدر (مطـالبت تاسى اسلوب عجم اوزره مطلول كتابت اولنور (سخنهـاى باخشونت بيانيه در نامعقول كلمات ديمكـدر (كردى وكفتى يارى حـكايت ايچوندر (اصحـاب يعنى صوفيلر (تعنت تفعـل بابندن مصدردر زلت ديمكـدر يعنى بر كيمسـنك سور چوب يقلدوغن استمـكدر (بونده مراد جفـا واذادر (صاحب دلدن بونده مراد حضرت شيخ كنديدر و بو كتابده هر يرده كه صاحب دل بيورر كنـديلر مرادر ديمشلر والعلم عند الله تعالى (از آن ميان يعنى اصحاب ارالرندن (نفس راوعده دادن بطعـام نفسه طعـامله وعده ويرمكك معناسى اولدركه ديه سين اى نفس ان شاء الله تعالى صدقات وزكوة كلدكده سكا اعلا نفـايس يـديره يم ديو (محصول تركيب) بر قصـابك شهر واسطده صوفيلر اوزره برنيچـه اقچه سى دين طريقـيله جمع اولمشيـدى وهركون اقچه سين مطـالبت ايدردى وبونلره خشونتـلى يعنى ايرى يارى سوزلر سويلردى واصحـاب انك تعنت وجفـاسندن خسـته خاطر اولورلردى ليكن تحملدن غيريـه چاره لرى يوغيدى زيرا فقـير لر ايدى واداسنه مالك دكللر ايدى اول جهتـدن هر نه بلا ايسه چكرلر ايدى ارالرنده بر صاحب دل ديدى نفسه طعـامله وعده ويرمك آسانرقدر قصـابه اقچه ايله وعده ويرمكدن نتكه اداى دينـه مالك اولميـان مديونلر وعده ويررلر (باخشونت برينـه ناخوش يازانلر نسخه لره مخالف ناخوش يازمشلر ❊ قطعه ❊ ترك احسـان خواجه اوليتر كاحتمـال جفـاى بوابان ❊ ترك احسـان مصدرك مفعولنه اضافتيـدر (خواجه يه اضافت مصدرك فاعلنه در (ترك مبتـدا (اوليتر خبرى (كه من تفضيليه معناسنه در (احتمـال جفاى بوابان ايكى اضافت بله مصدرك فاعلنه اضافتيدر (بوابان بواب نصـار وزنى اوزره قپوجى ديمكدر (والف ونون ادات جمعدر (محصول بيت) خواجه نك يعنى وزيرك وسائر اكابرك احسـاننى ترك ايلمك اولى رقدر قپوجيلرك اذا وجفـاسين چكمكدن ❊ بتمنـاى كوشت مردن به ❊ كه تقـاضاى زشت قصـابان ❊ باحرف مصـاحبت (تمنـاى كوشت مصدرك مفعولنه اضافتيدر (تمنـا تفعل بابندن مصدردر نونى مفتوح قيلوب يايى الفه قلب ايلمك تصرفات عجمدندر (كه حرف تفضيل (تقـاضا تفاعل بابندن مصدردر وضـادى مفتوح قيلوب يايى الفه قلب ايلمك تمنـا كبيدر (زشته اضافت بيانيدر (وقصـابانه لاميه (قصـاب مبالغه ايله اسم فاعلدر ات پاره ايجى ديمكدر مصدرى قضب كلور قافك فتحى وصادك سكونيله (محصول بيت) ات ارزوسيله اولمك يكـدر قصـابلرك چركين تقاضـالرندن يعنى انلرك چركين تقـاضالرين چكمكدن اتسزلك چكمك يكدر ❊ حكايت ❊ جوانمردى را درجنـك تاتار جراحتى هول رسيـد كسى كفتش فلان بازركان نوش دار ودارد اكر بخواهى شايد كه قدرى بدهد وكويند آن بازركان ببخـل معروف بود ❊ جوانمرد سخى معنـاسنده مستعمل لغتدر (پس جوانمردهما جوان ديمكدر دين نامردلك ايلمش (يا حرف وحدت (را حرف صله دربا معنـاسنه (تا تاردن مراد هولاكو تاتاريدركه كافرلر ايدى (جراحتى يا حرف وحدت (هول هانك فتحيـله قورقنج كه عرب مخوف دير جراحته صفتـدر (نوش دارو بونده فائده لو معناسنه در يعنى ايو مرهم (قدرى قافك ودالك فتحه لريله وياء وحدتله برمقدار ديمكدر (وكويند واو حرف حال (محصول تركيب) برسخى اره هولاكو تاتارى جنكنـده برقورقنج ياره

در شراح جميعا
يعنى چوق نسخه سنى
كورمشلر منه
ردشراح جميعا

ردابن سيد على وسرورى

يعنى من تفضيليه معناسنه
ديمكدر منه

درشمعى

ایرشدی یعنی جنکده یاره اندی بر کیسه اکا دیدی فلان بازر کانك نوش دار وسی وار یعنی نافع
مرهمی وار اکر دیلرسك جائزدر که برمقدار و یره ودیرلر که اول بازر کان بخل ایله معروف ایدی
❊ بیت ❊ کر بجای نانش اندر سفره بودی آفتاب ❊ تاقیامت روز روشن کس ندیدی درجهان ❊
بعضیلر بیته مطلع اولماد یغیچون درجهان یرینه جز بخواب یازمشلر لیکن صحیح نسخه لره مخالف

ردابن سید علی وسروری

یازمشلر (محصول بیت) اکر مذکور بازر کانك سفره سنده اتمك یرینه آفتاب اولیدی
قیامته دك کیمسه جهانده ایدینلی کون کورمزدی زیرا کیمسه یه سفره سین اچمزدی حاصلی
هیچ بر کیمسه اتمکینك یوزین کورمزدی ❊ جوانمرد کفت اکر نوش دارو خواهم دهد یا ندهد
واکردهد منفعت کند یا نکند بهر حال ازوچیزی خواستن زهر قاتلست ❊ (محصول ترکیب)
جوانمرد دیدی اکر نوش داروا ستیم ویره ویاویرمیه واکر ویره فائده ویره ویا ویرمیه بهر حال
اندن برنسنه استمك زهر قاتلدر ❊ بیت ❊ هرچه ازدونان بمنت خواستی ❊ درتن افزودی
ازجان کاستی ❊ دونان دونك جمعیدر الچاقلر دیمکدر (خواستی فعل ماضی مفرد مخاطب
دیلدك دیمکدر (افزودی لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر آرددك دیمکدر
(کاستی ده بویله در لیکن بونده لازمدر اکسدك دیمکدر نتکه عربیده نقص لازمله متعدی
بیننده مشترکدر (محصول بیت) هر نسنه که الچقلردن منتله استدك اکرچه تنده ارتدك
اماجاندن اکسلدك یعنی تنکه اندن منفعت حاصل اولدی اما جانکه نقصان محضدر

ردسروری

زیرا اول نسنه یی دیلمکله عرضکه کسر ویردك ❊ وحکیمان کفته اند اکر آب حیات
فی المثل باب روی فروشند دانا نخرد ❊ فی المثل میمك وثانك فتحه لریله فرضیات وتقدیریاتده
مستعملدر فرضا دیمکدر (باحرف مقابله (آب روی یوزصویدر عرض معناسنه (فروشند
فعل مضارع جمع غائبدر صاتهلر ویاصاتسه (دانا عالم دیمکدر لیکن مراد عاقلدر التزاما
پس دانایی عاقل ایله تفسیر ایدنه دخل ایلین کندی مدخولدر (نخرد خانك فتحی وکسریله
فعل نفی مستقبل مفرد صاتون الماز دیمکدر (محصول ترکیب) وحکیملر دیمشلردر اکر آب حیاتی
مثلا یوزصوینه صاتارلرسه عاقل ودانا صاتون الماز ❊ که مردن بعزت به اززندکانی بمذلت ❊
(که حرف تعلیل (بعزت مردنه متعلقدر زندکانی کاف عجم هاء رسمیدن بدلدر (والف ونون
تحسین کلام ایچون کلمشدر (باحرف مصدر (یاحرف مصاحبت (مذلت مصدر میمیدر حقارت
معناسنه (محصول ترکیب) دانا آب حیاتی یوزصوینه الماز زیرا عزت ایله اولمك ذلت وحقارتله

حنظله عربجه ثمرة العلقم درر سعد

زندکانیدن یکدر ❊ بیت ❊ اکر حنظل خوری ازدست خوشخوی ❊ به از شیرینی ازدست ترشروی ❊
حنظل حای مهمل وظای معجمه ایله ابوجهل قرپوزینه دیرلر که بریده بتر قرپوز شکلنده اما
ایری اولماز بلکه همان یلاغج مقدارنده اولور زیاده آجیدر قرغه بوکنی کبی لیکن اطبا بعض
علاجله اجسین الوب انکله بعض امراضه علاج ایدرلر (خوشخوی وترشروی رانك سکونیله
وصف ترکیبیدرایی خویلی واکشی صورتلی دیمکدر (محصول بیت) اکر مثلا حنظل یرسك
خوش خوی الندن ترش الندن لذیذ وطتلو نسنه یمکدن یکدر نتکه شاعر دیمش ❊ بیت ❊ اکر

زده سروری ردشمعی

زهر یسه خوشدر یار الندن (کرکمز شکری اغیار الندن) ❊ حکایت ❊ یکی از علما خورنده بسیار
داشت وکفاف اندك بایکی از بزرکان که حسن ظن بلیغ درحق اوداشت بکفت روی ازتوقع وی
درهم کشید وتعرض سؤال ازاهل ادب درنظرش ناپسند آمد ❊ خورنده اسم فاعلدر یجی
معناسنه مراد اهلی وعیالیدر (خورندهٔ بسیاره مضاف ایدنلر معنی جانبنه ناظر دکللر ایمشلر (کفاف
بونده رزق معناسنه در (بایکی باحرف صله (از بزرکان یکی یی بیان ایدر (که حرف رابط صفت
(حسن ظن مصدرك فاعلنه اضافتیدر بلیغه بیانیه (حق اولامیه (روی درهم کشیدك مفعول

صریحی (وازتوقع غیرصریحی (وبه اضافت مصدرك فاعلنه درتوقع امید معناسنه دربونده مراد
عرضحال وطلبدر (وی ضمیری عالمه راجعدر (داشت ودرهم کشید فاعلی یکی ازبزرکاندر (تعرض
سؤال مصدرك مفعولنه اضافتیدر دیلمکه تعرض دیمکدر (نظرش شین ضمیر یکی یه راجعدر
(محصول ترکیب) علمادن برینك اهل وعیالی چوق ایدی وکفافی آزاکا بزدن برینه که انك
حقنده حسن ظن بلیغی وار ایدی حالنی سویلدی یوزنی انك توقعندن بورشدردی یعنی
عبوس الوجه اولدی واهل ادبدن دیلمك عرض ایلمك نظرنده ناپسند کلدی حاصلی نا معقول
کلدی ٭ قطعه ٭ زبخت روی ترش کرده پیش یارعزیز ٭ مرو که عیش برونیز تلخ کردانی ٭
روی کرده نك مفعول اول صریحی (وترش ثانیسی (وزبخت غیرصریحی (کرده ده هاء رسمی
ردشراح جمیعا
حرف ترتبدر هاء ترتبی بیلینلر کرده مرودن حال طوتوب خطا ایلمشلر (پیش یارعزیز لامیه
وبیانیه در (پیش مروك مقدم مفعولیدر (مرو فعل نهی مفرد مخاطب رویدندن کتمه دیمکدر
(که حرف تعلیل (عیش عینك فتحیله بونده دیرلك مراد در (برو بر حرف استعلا واو ضمیر
غائب یارعزیزه راجعدر انك اوززینه دیمکدر عرب علیه دیر بونده معنی اکا دیمکدر (تلخ تانك
فتحی ولامك سکونیله آجی دیمکدر (نیز حرف عطف واو کبی دیدم کل تازه چند دسته حکایه سنده
کلمش ایدی وبعض شارح انده ذکرنی اهمال ایدوب بونده ذکر ایدوب واو عطف معناسنه در
دیمش وبعض شارح انده اهمال ایدوب بونده ذکر ایلدیکنی خطاسنه حمل ایدوب
زیاده تعرضلر ایلمش لیکن حقیقت حاله نظر ایدنجه محل تعرض دکل فتأمل (کردانی فعل
رد سروری
مضارع مفرد مخاطبدر کردانیدندن ایلرسین دیمکدر (عیش مفعول اول صریحی (وتلخ ثانیسی
وبرو غیرصریحی (محصول بیت) طالعکدن یوزك اکشدوب عزیز یارك اوکنه وارمه زیرا
اکاده دیرلکی وصفایی تلخ ایدرسین یعنی سنك بی حضورلغکدن اوده بی حضور اولور
٭ بحاجتی که روی تازه روی وخندان رو ٭ فرونبندد کارکشاده پیشانی ٭ بحاجتی باحرف صله
(که حرف بیان ویارابط صفت (روی فعل مضارع مفرد مخاطبدر رویدندن کیدرسین
دیمکدر (تازه روی وصف کیبدر تازه یوزلی کولج یوزلی معناسنه (خندان تازه رویه
معطوفدر خندان رو تقدیرنده یعنی کولج یوزلی دیمکدر (رورانك فتحیله فعل امر مفرد
مخاطبدر رویدندن کیت دیمکدر تنازع طریقیله ایکی وصف ترکیبیه مصروفدر مصراع ثانی
مقام تعلیلده واقعدر (فروبونده ادات تأکید در (نبندد فعل نفی مستقبل بناء مجهول معناسنه
باغلنماز دیمکدر (کارکشاده پیشانی یه مضافدر یاء بطنیله پس یاء بطنی یه حرف وحدت
دیین ظاهردرکه یائی کتابتده اثبات ایلمش بویله ایدنجه خطا ایلمش کشاده پیشانی وصف
ترکیبدر آچق آلنلی دیمکدر آلنی اجق معناسنه (محصول بیت) برحاجته که کیدرسین تازه روو خندان
رویه کیت زیرا اچق آلنلینك ایشی باغلنماز یعنی ایشی فتح اولور منعقد اولماز خندانی حال طوتانلر بیحال
رد ابن سید علی
ایمشلر ورورفتن دن مشتقدر دین ایووارمامش مصراع ثانینك معناسنی آلنی اچلمش اولان کیسه نك
رد ابن سید علی وسروری
ایشی آشاغه باغلنمز دین قتی اشاغه دن سو یلمش ٭ آورده اند که اندکی در وظیفهٔ اوزیادت کرد
در شمعی
وبسیاری ازارادت کم بس ازچند روز چون محبت معهود برقرار ندید کفت ٭ آورده اند روایت
رد شمعی
ایلمشلردر (که حرف بیان (اندکی یاحرف تنکیر (زیادت تا اسلوب عجمه در مطول یازلمشدر (بسیاری
یاسیده حرف تنکیردر (ارادت افعال بابندن مصدردر تامطول یازلمشدر زیادت کبی (محبت معهود
بیانیه (محصول ترکیب) (روایت ایلمشلردرکه صاحب دولت وظیفه سنه ازاجق زیاده ایلدی
وارادت ومحبتدن چوق نقص ایلدی یعنی ارادتنی ناقص ایلدی وعالم نیجه کوندن صکره
چونکه معهود محبتی قرار اوزره کورمدی دیدی ٭ بیت ٭ بئس المطاعم حین الذل تکسبها

❊القدر منتصب والقدر مخفوض❊ (بئس فعلدر افعال ذمدن (المطاعم معرف باللام فاعلی مفردی مطعم کلور میمك فتحی وطانك سکونی وعینك فتحیله یتلن نسنه نك اسمیدر (بئس مخصوص بالذم محذوفدر تقدیری بئس المطاعم مطاعم (حین منصوبدر تکسبنك ظرفیتله مضافدر ذله (تکسبها فاعلی تحتنده مخاطبدن کنایت ضمیر (وها ضمیر منصوب متصل مفعولی راجعدر مطاعمه (القدر قافك کسریله (چوملك لفظا مرفوع مبتدا (منتصب افتعال بابندن اسم فاعلدر وخبر مبتدا انتصاب (لغتده دیکلوب طورمقدر (بونده مراد چوملك قینا تمقدر (واو حرف عطف (قدر قافك فتحی ودالك سکونیله مرتبه ورفعت دیمکدر لفظا مرفوع مبتدا (مخفوض اسم مفعول نقیض مرفوعدر وخبر مبتدا (مصراع ثانی مصراع اوله نسبت مقام تعلیلده در (محصول بیت) نه یرامز ییجکلردر شول ییجکلر که انلری ذل وهوان وقتنده کسب ایدرسین زیرا اکرچه چوملك آتش کنارنده طعامله مملودیکلوب قینار اکرچه ذل وهوانله مکسوبك ازدیاد نعمته سبیدر اما مرتبه وحرمتك انتقاصنه باعثدر حاصلی دیلنجینك یوزی قاره وطورباسی طلو دیمکدر ❊بیت❊ نانم افزود وآب رویم کاست❊ بی نوایی به از مذلت خواست ❊نانم مبتدا اتمکم دیمکدر (افزود فعل ماضی مفرد غائب لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر آرتدی یعنی زیاده اولدی دیمکدر خبر مبتدادر (آب رویم لامیه ومبتدا (کاست کاف عربیله فعل ماضی مفرد غائب لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر اکسلدی معناسنه خبر مبتدادر بی نوایی آز قسزاق وفقیراق معناسنه در (مذلت خواست لامیه در (مذلت مصدر میمیدر حقارت (خواست فعل ماضیدر خواستن معناسنه یعنی دیلنمك (محصول بیت) اتمکم زیاده اولدی اما یوزم صویی اکسلدی پس نواسزاق یکدر دیلنمك مذلت وهواندن یعنی خلقه عرض حاجت ایدوب عرض وناموسی تلف ایلمدن نواسزاق ایله وفقر ایله کچنمك اولیدر ❊ حکایت ❊ درویشی را ضرورتی پیش آمد کسی کفتش فلان نعمت بی قیاس دارد اکر برحاجت تو واقف کردد همانا درقضای آن توقف روا ندارد کفت من اورا ندانم کفت منت رهبری کنم دستش بکرفت تا بمنزل آن کس درآورد درویش یکی را دید اب فروهشته وتند نشسته سخن نکفت وبازکشت کفتش چه کردی کفت عطای اوبلقای او بخشیدم ❊ درویشی وضرورتی یاری حرف وحدت (نعمت بی قیاس بیانیه (همانا کانه وما مولدر دیمکدر (قضای آن مصدرك مفعولنه اضافتیدر (منت بن سکا دیمکدر (رهبر وصف ترکیبی در بریدندن قولاغوز معناسنه در (یا حرف مصدر تا حرف غایت با حرف صله (منزل آنکس لامیه در حرف تأکید (آورد کتوردی (فرو بونده حرف در اشاغلق معناسنی افاده ایدر (هشته ماضی دن قسمدر لغتده صالیورمش معناسنه در اما فرو لفظیله صارقتمق معناسنی افاده ایدر (لب مقدم مفعولیدر دوداغین صارقتمش دیمکدر (تند تانك ضمی ونونك سکونیله لغتده ایتی دیمکدر یعنی کسکین اما بونده عبوس الوجه اولمقدن کنایتدر بازکشت کیرو دوندی (عطای او مصدرك فاعلنه اضافتیدر (با حرف صله (لقای اولامیه لقا یوزه وکوزمکه دیرلر بونده یوزمرادر (محصول ترکیب) بردرویشك اوکنه برضرورت کلدی یعنی برضرورتی واقع اولدی برکیمسه اکا دیدی فلان کیمسه نك بی قیاس نعمتی وار واکرسنك حاجتکه واقف اولورسه اومیدرکه انی قضا واادا ایلمده توقفی روا طوتمز درویش دیدی بن انی بلمم اول کیمسه دیدی بن سکا قولاغوزلق ایدرین درویشك الن طوتدی اول وصف ایتدیکی کمسنه نك اوینه ادخال ایدنجه انی ایلتدی درویش برشخص کوردی دوداغن صارقتمش وغضبناك وعبوس الوجه اوتورمش هیچ سوز سویلیوب کیرو دوندی قولاغوز درویشه نیلدك دیدی درویش دیدی انك عطا واحسانی لقاسنه یعنی صورتنه باغشلدم ❊ قطعه ❊

* مبرحاجت بنزدیك ترش روی * كه ازخوی بدش فرسوده كردی * مبر فعـل نهی مفرد
مخـاطبدر بر يدندن ايلتمـه ديمكدر (حاجت مفعول صريحی (بنزديك غـير صريحی (با
حرف صله در (ترش رويه اضافت لاميه در ترش روی وصف تركيبيدر اكشی صورتلی معناسنه
(كه حرف تعليل (خوی بد بيـانيه (وشين ضمير ترش رو يه راجعـدر (فرسوده لغتده آشنمش
معناسنه در ماضيدن قسمدر اما استعمـاللرنده اضطراب و بی حضورلق معناسنـه در بونك كبی
صيغه لره اسم مفعول اطلاق ايدنلرك تتبعی يوغيمش (فرسودن ازمكدر دين خطـا ايلمش زيرا
سودنك معناسيـدر فرسوده نك دكل (كردی كاف عجمك فتحی وسكون را ايله فعـل
مضارع مفرد مخـاطب اولورسـين ديمكدر صيرورت معناسنه مصدری كرديدن كلور اصلنده
دونمكـدر مولوی كبی ودكرمن كبی وعربه تكرلكی كبی ودولاب كبی صكره انقلاب
معنـاسنده ده استعمال ايلديلر برحالدن برحاله دونمك معنـاسنه بوندر كه اولمق معنا سنـه ده
استعمـال ايلديلر فاحفظ (محصول بيت) اكشی صورتلينك يانـنـه حاجتك ايلتمه يعنی عبوس
الوجـه اولنه عرض حاجت ايله زيرا چركين خويندن وبد مشربندن بی حضور ومضطرب
اولورسين يعنی حاجتك بتمز پس بی حضورلق لازم كلور * اكر كويی غم دل باكسی كوی *
كه ازرويش بنقد آسوده كردی * كويی فعل مضـارع مفرد مخـاطب (غم دل لاميه
وكويينك مفعولی (با حرف صـله (كسی يا حرف وحدت (باكسی كوينك مقدم مفعوليدر
(كه حرف رابط صفت (بنقـد الآن وبالفعـل ديمكدر (آسوده ماضيدن قسمدر ديكلنمش
ديمكـدر راحت معنـاسنه (محصول بيت) اكر كوكل غمنی سويلرسك بركيمسـه يه سويله كه
كولر يوزندن حالا وبالفعـل آسوده وراحت اوله سـين يعنی كوكل غمنی ديمـك لازم اولنجـه
بركيمسه يه سويلكه روی خندانندن مستريح وراحت پذير اوله سين (شـارحك بريسی مصراع
ثانينك معنـاسنی كولر يوزندن فرح ومستريح اوله سـين ديمش وبريسی مسـتريح عبارتنی ترك
ايدوب تعصب طريقيله يالكز فرح عبـارتنی اسنـاد ايدوب اعـتراض ايلمش ليكن بوخصوصده
كندی معـترضدر (ومصراع ثانينك معنـاسنی كه انك يوزندن اول حالده آسوده ومسرور
دونه سـين دين معنايی بيـانه دوندرمش * حكايت * خشك سالی در اسكندريه پديد آمد
چنان كه عنان طـاقت خلق ازدست رفته بودودر هـای آسمـان برزمين بستـه وفرياد اهل
زمين باآسمان پيوستـه * خشك سال قوراقلق ييل يعنی قتلق (يا حرف وحدت حرف مصدر
دين يابس سويلمش (اسكنـدريه دن مراد مصرك اسكندريه سيـدر (پديد عجم باء عجميله
اوقور وروميلر باء عربيله آشكاره ديمكدر (عنان طاقت خلق بيـانيه ولاميه در (درهای آسمان
لاميه در مجـازا (محصول تركيب) اسكندريه ده برقوراقلق ييل ظاهر اولدی شويلكه خلقك
عنـان طاقتی الدن كتمش ايدی زياده قتلقـدن واچلقدن وكوك قپوسی براوزره بغلنمش ايدی
يعنی يغمور يغمز ايدی وير يوزندن بركات قالقمش ايدی واهل زمينـك فرياد وفغـانی آسمـانه
اولاشمش ايدی اچلقدن وقتلقدن خلق برينه درويشان يازانلر نسخـه لری تتبع ايلمـامشلر
* قطعه * نمـاند جانور ازوحش وطير وماهی ومور * كه برفلك نشد از بی نوايی افغانش *
جانور نونك سكونيله وواوك فتحيله جانلی ديمكـدر زيراوواوك فتحيله ادات نسبتـدر (از
بونده حرف تبيين در (وحش انسانله مأنوس اولميان حيوان (كه حرف بيـان (نشد بونده
رفت معناسنه در (بی نوايی بی زادی وبی نعمتی ديمكـدر (دو درويش خراسانی حكايه سنده
نوانك معنـاسنی بيان ايليـوب بونده صحاح فرسدن نعمتـله تفسير ايدنه تعرض ايلين بی وجـه
تعرض ايلمش (افغـانش شين ضمير جانوره راجعـدر (محصول بيت) وحش وطـير وماهی

رد سروری
رد سروری
مطلب
فرح فانك فتحی ورانك سكونيله صفت مشبهه در (للطابع)
وسروری
رد شمعی
رد سروری
رد ابن سيد علی وسروری
رد سروری

ومو ردن جانلى قالديكه نواسزلقدن فلكه افغانى كتمدى يعنى كتدى نشدك فاعلى افغاندر
حاصلى جميع جانليلر محنت وعذابده ايدى قتلقدن ❊ عجب كه دود دل خلق جمع مى نشود ❊
كه ابر كردد وسيلاب ديده بارانش ❊ دود دل خلق لاميه‌لردر مجازا (مى نشود تقديرى
نمى شوددر ضرورت وزن ايچون بويله اولدى (كه بونده حتى معناسنه‌در (كرد دفعل
مضارع مفرد غائبدر كرديدندكه اصلنده دونمك معناسنده در نتكه كردى فعلنده مفصل
بيان اولدى ايدى على كل حال صيرورت معناسنده استعمال نقل طريقيله‌در (سيلاب مركبدر
سيل ايله آبدن سيل عربيدر صوسيلى ديمكدر (ديده‌يه اضافتى استعاره طريقيله در (بارانش
شين ضميرابره راجعدر (محصول بيت) عجبدركه چوق اغليوب ياش دوككدن و آه وناله
ايتمكدن خلقك كوكلى توتنى بلوط اولوب كوزلرى سيلابى باران اوليه يعنى عجبدركه
خلقك كوكلى توتنى جمع اوليه كه بلوط اوله وكوزلرى سيلابى اول بلودك يغمورى اوله دوتن
حاصلى بو محل تعجبدر زيرا حددن زياده آه وناله وكريه ايلديلر قتلق محنت وعذابندن نسخهٔ اصل
❊ در چنين سالى مخنثى دوراز دوستان كه سخن دروصف او ترك ادبست خاصه درحضرت
بزركان و بطريق اهمال ازسرآن دركذشتن هم نشايد كه طائفهٔ برعجزكوينده حمل كنند پس
برين دو بيت اختصار كنيم كه اندكى دليل بسيارى بود ومشتى نمونهٔ خروارى ❊ سالى يا
حرف وحدت (مخنثى يا حرف وحدت (مخنث تفعيل بابندن اسم مفعولدر بوكلمش ظاهر
بودركه پشت انساندن كنايتدر (دوراز دوستان دعاله در دوستلردن ايراغ اوله ديمكدر
بودعانك معناسنده كه حرفنى ايراد ايدن يعنى بر مخنث كه دوستلردن ايراغ اولسون دينن
ادايه خلل ويرمش (كه حرف رابط صفت (سخن مبتدأ (وصف او مصدرك مفعولنه رد شمعى
اضافتيدر (ترك ادب دخى بويله در وخبر مبتدأدر (خاصه خصوصا ديمكدر نتكه نظامى
مخزن الاسرارده بيورر (بيت) هست زيارى همهٔ رانا كزير) (خاصه زيارى كه بود دستكير)
تشديد ضرورت وزن ايچون كتمشدر (حضرت حضور معناسنه‌در (بزركانه اضافت
لاميه‌در (با حرف مصاحبت (طريق اهمال بيانيه (سرآن لاميه (سر جهت وسودا
معناسنه‌در (وآن اشارتدر وصف مخنثه (دركذشتن تجاوز ايلمك ديمكدر يعنى اهمال ايلمش
(نشايد لايق دكل (كه حرف تعليل (طائفهٔ يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه‌يى
حرف وحدت دينن سابقى اوزره ذاهب اولمش (عجزكوينده لاميه‌در (برعجزكوينده
حمل كوننديك مقدم مفعوليدر (برين بونده بدين معناسنه در نتكه بعض نسخه‌ده بويله واقعدر
(با حرف مصاحبت ويا حرف ظرف (كنيم فعل مضارع متكلم مع غيره ويا فعل امر متكلم
مع غيره در اختصار ايدرز ويا ايده‌لم ديمكدر (كه حرف تعليل (اندكى مبتدأ (دليل بسيارى
لاميه‌در ومبتداء ثانى (بود فعل مضارع مفرد غائب خبر مبتداء ثانى وجملهٔ اسميه خبر مبتداء اول
وايكى يا حرف تنكير حرف مصدر (وحرف وحدت طوتانلر معنى جهتنه ناظر اولمامشلر (مشتى
يا حرف وحدت بونده بر آوچ ديمكدر (نمونه اورنك ديمكدر (وهمزه اضافت ايچون كلمشدر
(خروار اصلنده اشك يوكنه اسمدر صكره هر يوكه اطلاق ايلديلر تحريف ايدوب توركجه
خرار ديديلر شول معروف ظرفه (وبعضيلر ديديلر خرار غرارندر غينى خايه تبديل ايلديلر رد شراح جميعا
(يا حرف وحدتدر (حرف اصليه ديينلر عندى سو يلمشلر نمونهٔ خروارى لاميه‌در (محصول تركيب)
شونجلاين بر قحط وغلاسنده بر مخنث دوستلردن ايراغ اولسونكه انك وصفنده سوز سويلمك
ترك ادبدر خصوصا اكابر نظرنده وطريق اهمال الله انك اوصافى ذكرندن تجاوز ايدوب رد ابن سيد على وسرورى
بچمكده لايق دكلدر زيرا بعض طائفه كوينده‌نك عجزينه حمل ايدرلركه قادر اولمدى

شانه كوره وصف ايلمكه ديرلر پس بو ايكى بيتله اختصار ايدهلم كه ازاجق نسنه چوغك دليلى
اولور وبر آوچ نسنه برانك يوككندن اورنك اولور ❊ قطعه ❊ كرتتر بكشد آن مخنث را ❊
تتر يرا دكر نبايد كشت ❊ تتر تاتاردن مخففدر ضرورت وزن ايچون (بكشد بانك ضمى وسكون
كاف عربيله ضرورت وزن ايچون (تترى ياحرف تنكيرورا ادات مفعول (دكر لفظ مشتركدر
دخى معناسيله غيرى معناسى بيننده ديكر كس ديمكدر (نبايد كشت كشتن معناسنهدر شراح
ديكر بر بنسه بدان يازرلر لكن صحيح نسخهلره مخالف يازمشلر (محصول بيت) اكر اول مخنثى
تاتار اولدوررسه قتلنه تاتارى تعيين ايلديكى انكيچوندركه اول زمان عرب وعجمك پادشاهى
هولاكو ايدى واول جميع عسكريله كافر تاتارلر ايدى وتاتار زياده بى رحم وحو نحوا راولور
على الخصوصكه كافر اوله تترى دخى انك ايچون قتل ايلامك كرك وياغير كيمسه تترى
انى قتل ايلديكى ايچون اولادرمك كرك حاصلى بويله مخنثى قتل ايدن تاتارى قصاص
ايلامك كرك ❊ چند باشد چوجسر بغدادش ❊ آب درزير وآدمى بر پشت ❊ جسر جيمك
كسرى وسينك سكونيله كپرلراو زرينه قوريلن كوپريكه بغدادك كبريسى بويلهدر
(وشين ضمير مذكور مخنثه راجعدر (اب باشدك اسمى (ودرزير خبرى (ادمى آبه معطوفدر
(بر پشت درزير كبيدر (محصول بيت) نيچه بهدك بغداد كوپريسى كبى اوستندن آدم التندن
صوكچه يعنى او زرنده ادم التنده صو اوله آب درزير فرجنك صولنماسندن كنايتدر
❊ چنين شخصى كه طرفى از نعت اوشنيدى دران سال نعمت بى كران داشت تنك دوستانرا
سيم وزر دادى ومسافران را سفره نهادى كروهى درويشان ازجور فاقه بجان آمده
بودند آهنك دعوت اوكردند ومشورت بمن آوردند سرازموافقت باززدم وكفتم ❊
شخصى يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (نعت بونده وصف وياصفت معناسنهدر
زيرا نعت مدحده مستعملدر (اوبه اضافت لاميهدر (نعمت بى كران بيانيه (تنك
دست وصف تركيبيدر بحسب لغت الى طار يعنى الى يوفقه فقردن كنايتدر والف ونون ادات
جمع ورا حرف صله (دادى ياحرف حكايه نهادى ياسيدهبويلهدر (كروه بلوك ديمكدر وياحرف
وحدت (درويشان بدلدر كروهدن (جورفاقه لاميهدر (بجان آمده باحرف صله جانه كلديلر انلرده
استعمالدر جاندن اوصانديلر ديمكدر (آهنك دعوت اومصدرك مفعولنه ولاميه اضافتلريدر
بوكلامدن معلومدركه حضرت شيخك درويشلريني دعوت ايلمش اوله (مشورت ميمك وواوك
ورانك فتحهلريله وشينك سكونيله ومشورت ميمك فتحى وشينك ضمى وواوك سكونيله وشورى
شينك ضمى ورانك فتحيله بر معنايهدر طانشمق ديمكدر (سرازموافقت باززدم باشمى انلره
موافقت ايلمكدن كروا وردم اعراض ايلمكدن كنايتدر (محصول تركيب) بونجلين برشخص كه نعتندن
برمقداريني ايشتدك اول سنهده نعمت بى نهايهسى وارايدى حاصلى اهل مكنت وقدرت ايدى
الى يوفقه اولنلره اقچه والتون ويرردى ومسافران وغربايه سفره قوردى يعنى ضيافت ايدردى
بربلوك درويشلر فقر جورندن جاندن اوصانمشلرايدى آنك دعوت وضيافتنه قصد ايلديلر
وبكامشورت كتورديلر يعنى بنمله مشاوره ايلديلرانلره موافقتدن اعراض ايلدم وديدم ❊ قطعه ❊
نخورد شيرنيم خوردهء سك ❊ وربسختى بميرد اندر غار ❊ نخورد فعل نفى استقبال شير فاعلى
(نيم خورده يه وايچمهدن بركيمسهنك ويابرنسنهنك ارتغنه ديرلرفضله معناسنه كه عربجه
سؤر ديرلر (سكه اضافتى لاميهدر ايتك ارتغى ديمكدر (وروا وحرف حال (وراى مفرده حرف شرط
اكردن مخففدر شراح واوسزا كريازمشلر لكن صحيح نسخهلره مخالف يازمشلر (بسختى باحرف
مصاحبت وياظرف وياحرف(مصدرغارمغاره معناسنهدر (محصولبيت) ارسلان ايت ارتغى

تترو تتار وتاتاركبى مخففالغتلردر تخفيفى ضرورت ايچون اولميوب كلام منثور فصحاده دخى واقع ايكن شارح مرحومك عبارهسى بونى ايهام ايدر فتدبر (للطابع)

زدشراح جميعا

بیمز حال بو که مغاره‌ده شدت جوعله اولورسه‌ده ❊ تن بیچارکی و کرسنکی ❊ بنه ودست پیش سفله
مدار ❊ تن مصراع ثانی اولنده بنـه فعلنك مقدم مفعولیدر یاحرف صله (بیچارکی کاف های
رسمیدن بدل (یاحرف مصدر بیچـاره لکله دیمکدر (کرسنکی کاف عجمك ضمی ورانك سکونی
وسینك کسریله ویای مصدرایله اچلق دیمکدر بوایکی لفظ بنه فعلنك مفعول غیر صریحلریدر
(بنه باحرف تأکیدونه نونك کسری وهای اصلیه‌ایله فعل امر مفرد مخاطب قودیمکدر (واوحرف
عطف (ومدار معناده بنه فعلنه معطوفدر (ودست مفعولی (و پیش ظرف مکانی (وسفله‌یه
اضافتی لامیه‌در (محصول بیت) تنکی بیچاره لکه واچلغه قو یعنی تسلیم ایله والکی الحق اوکنه
طوتمه یعنی احتیاج عرض ایله دیمکدن کنایتدر ❊ کرفر یدون شود بنعمت ومال ❊ بی هنررا بهیچ
کس مشمار ❊ بهیچ کس باحرف تأکید (مشمار فعل نهی مفرد مخاطب صـایمه یعنی حسابه
اله (محصول بیت) اکر نعمت ومالله فریدونده اولورسـه هنرسزی هیچ کیمسـه صـایمه یعنی
بی هنراولانی هیچه صای حاصلی انسان یرینه قومه دیمکدر ❊ پرنیـان ونسیج برنا اهـل ❊
لاجورد وطـلاست بردیوار ❊ پرنیـان منقش قوماش جنسـنه دیرلر (نسیج آغر بهالو قوماشه
دیرلر یعنی معتـبر قوماشه دیرلر (برحرف استعلا (نااهلدن مراد ناداندر (لاجورد معروف
(وطلا طـانك کسریله یالدز لاننه دیرلر (محصول بیت) نادانك اوزرنده پرنیانله نسیج دیوارك
اوزرنده لاجورد ایله طلا کبیدر ادات تشبیه مضمردر یعنی نااهلك اوزرنده آغر بهالی قوماشـلر
لاجورد والتون صویله منقش دیوار در طلایی عجم اماله ایدوب طلی دیرلر موسایی موسی وعیسایی درشمعی
عیسی دیدکاری کبی ❊ حکایت ❊ حاتم طایی راکفتند از خود بزرکتر همت درجهان دیدهٔ یاشنیدهٔ
کفت روزی چهل شترقربان کرده بودم وباامرای عرب بکوشهٔ صحرا بیرون رفتیم خارکنی رادید مکه
پشتهٔ خار فراهم آورده، کفتم بمهمانیٔ حاتم چرانروی که خلقی برسماط او کرد آمدانده کفت (بیت) ردسروری
(هر که نان ازعمل خویش خورد (منت حاتم طایی نبرد) من اورا بهمت وجوانمردی برتر ازخود دیدم ❊
حاتم عرب تانك کسریله اوقور اسم فاعل وزنی اوزره اما عجم تانك فتحیله استعمال ایدر شارحك
بری عجم تایی مفتوح اوقودیغنه واقف اولدیغندن فتح تایه منکردر (طایی‌یه اضافتی بیـانیه‌در
طایی اسم منسوبدر طی قبیله‌سندن سید وزنی اوزره (پس طایی قبیله‌سنه منسوبدر دیین اصل
لغت طی اولوب نسب شاذه‌دن اولدیغنه آکاه دکل ایمش (بزرکتر اسم تفضیل (وهمت هانك ردشمعی
فتحی وکسریله فاعلی معنـاسی قصد واراده‌در دیدهٔ‌ده وشنیدهٔ‌ده اولان یا ضمیر خطـاب وهمزه یولق ایله قوپارمغك فرقی
حرف توسل همزه‌لر خطـاب ایچوندر دیین قابل خطاب دکل ایمش (روزی یاحرف وحدت ندر بیان بیوریله
(چهل قرق (امرای عرب لامیه (امرا امیرك جمعیدر زیرا فعیل وزنی اوزره اولان اسم اکثریا بو وزن (للطابع)
اوزره جمع اولور فقیرك فقرا کبی (خارکن وصف ترکیبیدر کنیدندن دیکن قریجی (که حرف وحدت ردشمعی
(دیکن یولیجی دنسه‌ده جائز (اما قوپاریجی دیمز زبعض شارح دیدیکی کبی (ویاحرف بیـان ردشمعی
(ویاحرف رابط صفت (پشته دپه‌یه ویغنه دیرلر بونده مراد یغندر (پس ارقه یوکی دین غلط
سویلمش (خاره اضافتی بیـانیه‌در (بشته‌ده اولان همزه وحدت ایچوندر دین ایکی وجهـله
خطـا ایلمش فندبر (فراهم آورده جمع ایلمش دیمکـدر (باحرف صله (مهمـان میمك کسری
وهـانك سکونیلـه قونغه دیرلر که عربجه ضیف دیرلر ضادك فتحیله (ویا حرف مصدر (که
حرف تعلیـل (خلقی (یاحرف وحدت (برحرف استعلا (سمـاط بونده سفره معنـاسنه‌در ردشمعی
(کردآمد اندجمع اولمشلر (هرکه تقدیری هرکس که در حذف وایصـال طریقیله کس ترك اولندی
پس هرکـه مبتدا (نان خوردك مقدم مفعول صریحی (وازعمل غیر صریحی (عمل خویش
لامیه‌در (خورد واو رسمیلـه خانك وزانك فتحـه‌لریله فعل مضـارع مفرد غائب ردیعکـدر

منت حاتم طایی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (نبرد فعل نفی مستقبل مفرد غائب ایلتمز دیمکدر (بونده کتوره مز مراد در (من اوراین انی دیمکدر (بهمت باحرف ظرف و یاحرف مصاحبت (جوانمردی یاحرف مصدر (برتر بوجهه رك یعنی اعلی (محصول حکایه) حاتم طائی یه دیدیلر کندکدن اولورق همتلی کیمسه جهانده کورمش و یا ایشتمش میسین حاتم دیدی برکون قرق دوه قربان ایلمشیدم وعرب بکلریله کوشهٔ صحرایه طشره کتمش ایدك برخارکنی کوردم دکن یعنی جمع ایلمش دیدم نیچون حاتمك ضیافتنه وارمزسین که بربلوك خلق انك ضیافتنه واروب سفره سی اوزره جمع اولمشلر خارکن بوبیتله جواب ویردی یعنی هر کیمسه که کندی عملندن اتمك یر یعنی هر کس که کندی کسبیله تعیش ایدر حاتم طاینك منتنی کتورمز حاصلی انك منتی یوکنی چکمز حاتم دیدی بن انی همتده وجوانمردلکده کندمدن بوجهه رك کوردم یعنی انی کندمدن زیاده بلند همت کوردم ❊ حکایت ❊ موسی پیغمبر علیه السلام درویشی رادید که از برهنکی بریك اندر نهان شده بود کفت یاموسی دعایی بکن تاخدای تعالی مرا کفاف دهد که ازبی طاقتی بجان آمدن موسی علیه السلام دعا کرد تاحق تعالی اورادستکاهی دادپس ازچند روزی که ازمناجات بازآمد دیدش کرفتار وخلقی انبوه بروکردآمده کفت این راچه حالتست کفتند خمر خورده وعربده کرده ویکی راکشته اکنون قصاص میکنند ❊ درویشی رایاحرف وحدت (را ادات مفعول (برهنه باده فتح وکسر جائزورا مفتوحدر چپلقلق دیمکدر عربجه عریان دیرلر عینك ضمیله وکاف عجم هاء رسمیدن بدلدر (یاحرف مصدر چپلقلق دیمکدر (باحرف ظرف (ریك رانك کسری وکاف عجمله قوم دیمکدر عربجه رمل دیرلر رانك فتحی ومیمك سکونیله (اندریا متضمن اولدیغی معنای ظرفیتی تأکید ایدر (نهان نونك کسریله کزلی دیمکدر (دعایی یاحرف وحدت (ویاتنکیر (تاحرف تعلیل (کفافی یاحرف وحدت (ویاتنکیرکه حرف تعلیل (دستکاه دالك فتحی وسین وتانك سکونیله قدرت ومکنت دیمکدر (ویاحرف وحدت (ویاحرف تنکیر حرف وحدته تخصیص ایلین امعان نظر ایلمامش (دستکاهیدن صکره داد برینه دهدله اجابت آمد یازانلر صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر (دید فاعلی موسی (وشین ضمیر درویش برهنه یه راجعدر (خلقی یاحرف تنکیر (انبوه فتح همزه وسکون نون وضم با وهاء اصلیه ایله چوق معناسنه یعنی کثیر (عربده سرخوش صواشنه دیرلر (محصول ترکیب) حضرت موسی بردرویشی کوردی چپلقلقدن قوم ایچنه پنهان اولمش یعنی کندینی قومله ستر ایلمش دیدی یاموسی دعا ایله خدا بکا کفاف ویره که طاقتسزلکدن جاندن بیزار اولدم موسی دعا ایلدی تاحق تعالی اکا قدرت ومکنت ویردی نیچه کوندن صکره که موسی مناجاتدن کلدی حریفی مؤاخذ وکرفتار کوردی واوزرینه خلق کثیر جمع اولمش دیدی بو کانه حالت اولدی دیدیلر که خمر ایچمش وسرخوشلغله غوغا وبرینی قتل ایلمش شمدی حریفی قصاص ایدرلر ❊ بیت ❊ کربهٔ مسکین اکر پرداشتی ❊ تخم کنجشك ازجهان برداشتی ❊ کربهٔ مسکین بیانیه (پرباء عجمك فتحیله بونده قناد معناسنه در (داشتی حکایت حال ماضی مفرد غائب قنادطوتایدی یعنی قنادی اولایدی (تخم معروف (کنجشك کاف اولی بعض اعجام عربی وبعضیسی عجمی اوقودیلر (وجیم عربیدر (کاف ثانیده (برداشتی فعل ماضی حکایت حال مفرد غائب جزاء شرطدر قالدیرردی دیمکدر (محصول بیت) مسکین کدینك اکر قنادی اولایدی سرچه نك تخمنی جهاندن قالدیرردی یعنی فرصت النه کیرسه دنیاده برسرچه قومازدی (بیت) بو بیت شجرهٔ اخرب اوزانندن اولدیغیچون شراح بونی نثرظن ایلمشلر که نثرشکلنده یازمشلر ❊ عاجز باشد که دست قدرت یابد ❊

زدسر وزی

بنجشکده ده بومعنایه یعنی سرچه معناسنه اعتدر
ردشراح جیغا
قناد
نسخه

برخیزد ودست عاجزان برتابد ❊ عاجز تقدیری شخص عاجز در (باشد که اولورکه (دست
قدرت بیانیه‌در (ویابدك مقدم مفعولی (یابدبونده بویله معناسنه دریابیدندن (برخیزد فعل
مضارع مفرد غائبدر برخیزیدندن قالقار (واوحرف عطف (دست عاجزان لامیه (وبرتابدك
مقدم مفعولی (برحرف تأکید تابدفعل مضارع مفرد غائبدر تابیدندن تافتندن دینلرخطا ایلدیلر

زدنشراح جیعا

(محصول بیت) عاجز وزبون کیمسه اولورکه قدرت الی بواوریعنی قادراولنجه قالقار وعاجزلرك
الی بورر حاصلی عاجزاولورکه اکاقدرت ال ویرنجه ضعیف وزبون اولنلره جور وجفا ایدر نتکه
عالمده تکرار مشاهده‌در (باشد بونده اولور واوله معناسنه محتملدر یعنی چوق واقع اولورکه
عاجز اولان کیمسه قوت وقدرت صاحبی اولنجه یعنی اکاقدرت ال ویرنجه عاجز اولان کیمسه لرك
الن بورر یعنی جفا اذا ایدر ❊ موسی علیه السلام بحکمت جهان آفرین اقرارکرد وازتجاسر
خویش استغفار وآیت (ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض) برخواند ❊ باحرف صله
(حکمت جهان آفرین لامیه (جهان افرین وصف ترکیبی درتقدیری خدای جهان افرین در (تجاسر
تفاعل بابندن مصدردر جرأت معناسنه ثلاثیسی جسارتدر پس تجاسره کستاخلق دین کستاخلق
ایلمش (خویشه اضافتی لامیه‌در (استغفار دنصکره برکرد لفظی مقدردر (لوحرف شرط (بسط

رد شمعی

فعل ماضی مفرد مذکرغائب فعل شرط (الله لفظام رفوع فاعلی (الرزق رانك کسریله مفعول
صریحی (لعباده غیرصریحی (لبغوا فعل ماضی جمع مذکرغائب جواب شرط (فی الارض ظرف
مکانیدر لبغوا فعلنك (محصول ترکیب) حضرت موسی علیه السلام خدانك حکمتنه اقرار ایلدی
وکندینك اول حریف ایچون ایلدیکی دعایه جرأتندن استغفار ایلدی ومذکور آیتك مضمونی
اوقودی واکرخدا قوللرینه رزقی واسع ایلسه یریوزنده البته بری بری اوزره ازغونلق ایدرلردی
یعنی جمیعنی غنی ایلسه بری برینه ظلم ایدرلردی واکر جموسنی فقیر ایلسه هلاك اولورلردی
(دیدیلرکه بوآیت کریمه اصحاب صفه‌نك برطائفه‌سی حقنده نازل اولدیکه وسعت رزق وغنا طلب
ایلدیلر ❊ بیت ❊ ماذا اخاضك یامغرور فی الخطر ❊ حتی هلکت فلیت النمل لم یطر ❊ ماذا اسلوب

مطلب اعراب ماذا

عربیت اوزره ایکی وجهله اعراب اولور بریسی ما اسم استفهام محلا مرفوع مبتدأ وذا اسم موصول
الذی معناسنه (اخاض فعل ماضی مفرد مذکرغائبدر افعال بابندن ادخال معناسنه اما اصلنده
صوده مستعملدر یعنی صویه ادخال ایلمك مثلا اخاض دابته فی الماء اذا ادخلها دیرلر یعنی
طواری صویه کیوردی ثلاثیسی لازمدر افعاله نقل ایلمکله متعدی اولور خاض یخوض خوضا
وخیاضا نصر بابنك اجوف واویسندن کاف ضمیر منصوب محلا منصوب مفعولی (وجملهٔ فعلیه
اعرابدن محلی یوق صله‌سیدر ذانك وذاصیله سیله اعرابدن محلا مرفوع خبر مادر (وجملهٔ
اسمیه نك اعرابدن محلی یوق جملهٔ ابتدائیه (پس معنی نه نسنه در شولکه سنی ادخال ایلدی
دیمکدر (ایکنجی وجه اولدرکه ماذا مجموعی اسم واحد اعتبار اولنه ای شیء معناسنه محلا مرفوع
مبتدا نه نسنه دیمکدر اخاضك جملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدأ معناسی ای شیء
جعلك خائضا دیمکدر یعنی سنی نه شیء داخل ومقتحم قلدی دیمکدر (یا حرف ندا (مغرور منادی
مفرد معرفه مبنیدر ضم اوزره (فی الخطر جار مع المجرور اعرابدن محلا منصوب مفعول فیه در
اخاض فعلنك یعنی غیرصریح ظرفیدر (خطر خاء معجمه نك وطاء مهمله نك فتحه لریله اشراف
علی الهلاك ایله تفسیر ایدرلر یعنی هلاکه قریب اولمق (حتی بونده تاء تعلیلیه معناسنه در (هلکت
فعل ماضی مفرد مذکر مخاطبدر ضرب بابندن هلاکا وهلوکا ومهلکا ومهلکا ومهلکا ومهلکة
کاور مصدرلری (اسمی هلاك کلورهانك ضمیله (مصدری تهلکه‌ده کلورشذوذا فاحفظ (فلیت
فاء شرط محذوفه جوابدر (لیت لامك فتحیله حرفدر حروف مشبهه بالفعلدن (نمل نونك فتحیله

اوالکی مهلکا لامك فتحی ایکنجیسی کسر اوچنجیسی ضمیله ومهلکة بنه لامك ضمیله در (للطابع)

قرنجه دیمکدر لفظا منصوب اسم لیت در (لم یطر طانك کسریله فعل جحد مفرد مذکر غائب
جملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبرلیت در ایکی راضرورت وزن ایچون کسرك اشباعیله
او قنور که تقدیرا بریامتولد اولور بعض شارح لم یطرك طاسنی مفتوح اوقمق کرك خطرك
طاسنه قافیه موافق اوله دیمش و بعضیسی فتحك جوازنه حکم ایلمش لیکن ایکسی بله سهو ایلمش — رد ابن سید علی
زیرا طاوحرکه‌سی حروف وحرکات قافیه یه داخل دکلدر فتدبر (لم یطرده طا فتحله ورا کسرله
اوقنور قافیه ضرور تیچون دین خطا ایلمش زیرا طانك حالی مذکور کبیدر اما رانك کسری — رد سروری
وتولد یاسی ضرورت وزن ایچوندر ضرورت قافیه یه تعلقی یوقدر فتأمل (محصول بیت) ای مغرورسنی
نه شروع ایتدردی خطرناك محله تاکیم هلاك اولدك یعنی مخوف محله سنی نه نسنه ادخال — رد شمعی
ایلدیکه هلاککه سبب اولدی نه اولیدی قرنجه اوچمیایدی جمیع دللرده قرنجه قناد لنماسی
ضرب مثلدر مذکور عربك مثلیدر وعجمك کبی بوندن صکره کلان قطعه ده کندی حضرت شیخ — رد شمعی
ایراد ایدر وترکیده قرنجه نك قنادلنمسی زوالی دیرلر ❊ نظم ❊ سفله چوجاه آمد وسیم وزرش سیلی
خواهد بضرورت سر ❊ بو ایکی بیتی رباعی دیو یازانلر احوال نظمدن بی خبر وبی بهره ایمشلر — رد ابن سید علی وسروری
وبو نظمه بیت اطلاق ایلین وشرحنده بیت یازان هنوز بیت نیه دیرلر بیلمز ایمش (سفله اصل لغتده
سینك فتحی وفانك کسریله اسم جمعدر الحق قوم معناسنه صکره بعض عرب فانك کسرنی سینه
نقل ایلدیلر بعده سلب حرکة سین سفله دیدیلر بنه جمع معناسنه لیکن عجم بو مشکلی مفرد ده
استعمال ایلدی بونده کی کبی الحق معناسنه بررا تقدیر یله آمدك مفعولیدر (زرش ضمیر سفله یه
راجعدر (سیلی سینك ولامك کسره لریله ویای اصلیه ایله ترکیده سله معناسنه دره‌پز ده دیرلر
سیلینك یاسنه کسره حرکت ویریلور ضرورت وزن ایچون دیینلرك صورتنه سیله اورمق کرك
احوال وزنه مطلع دکل ایکن بویله کتابلره شرح یازدقلری ایچون یایه کسره حرکه
ویرمکسزین سوزندر نتکه مولانا جامی بسمله وعروضنده تقطیع ایلدکده مفعول مفعول
فاعلات بیورمشدر بو نکنده اولی مفعول کلمکله ناموزون اولماز نهایتی سائر مصار یعه تقطیعده — رد شراح جامی
موافق اولماز لیکن ضرر ده ویرمز نتکه اوزانی تتبع ایده نه معلومدر نظامینك مخزن الاسرار
اولی ونواینك حیرة الابراری اولی بسمله ایله واقع اولمش وسائر ابیاتك تقطیعاتنه موافق دکل
لیکن موزوندر حضرت مولانا جامینك تقطیع ایلدیکی کبی سیلی بعض شارح اوغلانجقلرك اساءت
حینده یوزینه اوریلان طبانجه ایله بیان ایلمش وبعضیسی اکسه یه اوریلان سیلله یه تخصیص
ایلمش لیکن ایکسیده تخصیصده خطا ایلمش زیرا استعمالده اعمدر نتکه ترکیجه ایی بیلنه معلومدر — رد ابن سید علی وسروری
سیلی سیلله معناسنه دراکا متصل اولان همزه وحدت ایچوندر دین ایکی جهتدن خطا ایلمش زیرا
بونده همزه نك وجودی یوغیکن همزه اثبات ایلمش ووحدت ایچون منصوص اولان یا ایکن
وحدته دلالتی همزه یه حکم ایلمش بحقیقت یا حرف ظرف یاخود حرف مصاحبت بعض نسخه ده حقیقت
برینه ضرورت دوشر سرش ضمیری ینه سفله یه راجعدر (محصول بیت) الحق کیمسه که منصب
والتون واقچه کله یعنی بو مذکورلره که مالك اوله دناءتندن نا معقول وناشایسته شیلر ایشلر وتکبر — رد شمعی
وغرور بغلرپس انك باشی بالضرور وره وبا لحقیقه طبانجه ایستر حاصلی اکا تأدیب لازمدر
❊ این مثل آخرنه حکیمی زدست مورهمسان به که نباشد پرش ❊ این اسم اشارتدر مصراع ثانیه
(ومثلدن مراد ضرب مثلدر که مصراع ثانیدن عبارتدر (آخر ادات تأکید وتقریر (نه
بونده ادات استفهام انکاریدر (حکیمی یا حرف وحدت (زدست اصلنده زده استدر ضرورت
وزن ایچون حذف وایصال ایلدی ((محصول بیت) بو ضرب مثلی برحکیم اورمدیمی یعنی البتته
اوردی قرنجه یه اولیکدر که قنادی اولیه حکیمك سوزی حاصلی بودرکه قرنجه نك قنا دیدر

زوالی قصدندن حصه بودر که حضرت موسی علیه السلام دعا ایلدیکی کیمسه نك غنا سبب هلاکی اولدی ❊ حکمت ❊ بدر را عسل بسیارست ولیکن پسر کرمی دارست ❊ کرمی دار وصف ترکیبیدر حرارت دار معناسنه زیرا کرمی یای مصدریله حرارته دیرلر کرکسه ذاتی اولسون کرکسه عارضی حار المزاج دیمك ذاتی یه تخصیص بلا مخصص ایلمش (محصول ترکیب) بو حکمت سابق حکایه تمثیل طریقیله واقع اولمش بیورر که پدرك عسلی چوقدر اما اوغل حرارت دار در یعنی باباسی اوغلنه عسل ویرمدیکی بخلندن وخساستندن دکلدر بلکه ضررندن خوف ایدر که حرارتنی آرتوره دیو قورقار ایمدی الله تعالی هر کسی غنی ایلدیکی اول جهتدندر که هر کس غنایه تحمل ایلمز حضرت موسی علیه السلام حقنده دعا ایلدیکی فقیر کبی بو بیت تمام مقصودی توضیح وتنویر ایدر ❊ بیت ❊ آن کس که توانکرت نمی کرداند ❊ او مصلحت تو از تو بهتر داند ❊ توانکر قوت وقدرت صاحبی دیمکدر وتا ضمیر خطابدر (کرداند فعل مضارع مفرد غائبدر کردانیدندن تصییر معناسنه سابقا مذکور اولان کبی (محصول بیت) اول کیمسه که سنی غنی ایلمز یعنی الله تعالی سنی اغنیادن وصاحب ثروتدن ایلمز اول سنك مصلحتکی وسکا لایق وموافق اولانی سندن یکرك بیلور زیرا هر کس غنایه تحمل ایلمز فقیر ریك نشین کبی که سابقا مرور ایلدی ❊ حکایت ❊ اعرابی را دیدم در حلقهٔ جوهریان بصره حکایت همی کرد که وقتی در بیابان راه کم کرده بودم واززاد معنی با من چیزی نمانده بود دل برهلاك نهاده بودم که ناکه کیسهٔ یافتم پراز مروارید هرکز آن ذوق وشادی فراموش نکنم که پنداشتم که کندم بریانست وباز آن تلخی ونا امیدی که معلوم کردم که مروارید ست ❊ اعراب بریهده ساکن اولان قومك اسمیدر اسم جنسدر جمعی اعاریب کلور (پس شیخك اعرابی یوردیغی یا وحدتله در (ورا ادات مفعول (حلقه دن مراد چارشولردر (جوهریان یا حرف نسبت (والف ونون ادات جمع جواهر صاتیجیلردن عبارتدر (حلقه نك اضافتی بیانیه در (وبصره لامیه در (زاد معنی بیانیه دریجکدن عبارتدر هرنه ایسه زاد سفر ایچون الثان طعام (ومعنی ذخیره ایدیلن طعام دیمن یانندن سویلمش (دل برهلاك نهاده بودم کوکلمی هلاکه قومش ایدم یعنی هلاك اولمغی مقرر ایلدم ایدی (که حرف بیان (ناکه کیسهٔ یا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل (مروارید میمك ضمی وراتك سونیله انجو دیمکدر (شادی یا حرف مصدر در (پنداشتم باء عجمك کسریله فعل ماضی متکلم وحده ظن ایلدم دیمکدر (کندم بریان بیانیه کندم کاف عجمك فتحیله بغدای دیمکدر (بریان بونده قاورلمش معناسنه در (شارحك بریسی قاورلمش بغدای دیدکدن صکره بعضیلر دیدیلر که اوتمه بغدای دردیمش (وبعض شارح قاورلمش بغدایدر دیدیکنی کند ویه اسناد ایدوب اوتمه یی مذکور شارحه اسناد ایدوب تعصب ایدوب دخل ایلمش ایکن بو قولی مدخولدر (تلخی ونا امیدی یالری مصدریه لردر (محصول ترکیب) بصره جوهر فروشلری مجلسنده براعراب کوردم یعنی بریه نشین کوردم که حکایت ایلردی که بر وقت بیاباننده یول یترمش ایدم زاد معنیدن بنمله هیچ برنسنه قالمامش ایدی کوکلمی هلاکه قودم یعنی موتمی مقدر بلدم ناکاه انجو دن طلو برکیسه بولدم هرکز اول ذوق وشادلغی فراموش ایلمزم که بولدوغمده ظن ایلدم که قاورلمش بغدایدر وینه اول امیدلکی واجیلغی تحقیق بلدم که انجوایمش قاورلمش بغدای دکل ایمش (معنی بونده مراد ولازم اولان نسنه معناسنه در دیین بی معنی سویلمش (دالك ماقبلنده بر واو ایراد ایدنلر زائد ایلمشلر (وباز لفظندن صکره فراموش نکنم عبارتنی ذکر ایدنلر یعنی کاتبه کتورنلر بی فائده ذکر ایلمشلر ❊ قطعه ❊ در بیابان خشك وریك روان ❊ تشنه را در دهان چه در چه صدف ❊ ریك رانك کسریله وکاف عجمله قوم دیمکدر روان صفت مشبهه در

رد ابن سید علی

رد سروری

رد سروری

رد شمعی
رد ابن سید علی وسروری
رد شراح جمیعا

آقغان معناسنه (تشنه‌رارا ادات تخصیص (صدف معروف (محصول بیت) قوری بیا بانده
و آقغان قمده یعنی بر یه قمنده تشنه‌نك دها نندن انجونه صدف نه یعنی ایکسی برابردر زیرا کسر
عطش ایدوب صوسزلغی قاندر ماز (شارحك بریسی مصراع اولك معناسنده یعنی دربریه دیمش

زد سروری

وبریسی شویله ظن ایلمش که ریك روان بیا ندر واعتراض ایلمش لیکن مقصوده عدم وصولندن
کندی معترض اولمش (فکم من غائب قولا صحیحا) (و آفته من الفهم السقیم) ❊ بیت ❊ مردبی
توشه کاوفتاد از پای در کمربند اوچه زرچه خزف ❊ مردبی توشه بیانیه (توشه ازقدر
(کاوفتاد اصلی که اوفتاد ایدی ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی (که حرف رابط
صفت (واو فتاد واوله وواو سزلغتدر دو شدی دیمکدر سقوط معناسنه (پس شراح

در شراح جمیعا

کاواصلندن که اوایدی (اوضمیر غائب (مردبی توشه یه راجع (وفتاد فانك کسریله بعضیسنك
قولی اوزره (وضمیله بعضیسنك وبری برینك قولنه دخل وتعرض ایلند کاری هب فاسددر
(فارسیده بومقدار بضاعتله بویله مغلق کتابه شرح یازمق غرابتدندر (ازپای اوفتاده فعلنه
متعلقدر (در حرف ظرف (کمربند قوشغه درلر (زر معروف (خزف خاوزاء معجمه ایله سقسی
دیمکدر (خزفه سقسی پارەسی دینه اعتراض ایلین زائد ایلمش (محصول بیت) از قسمی

رد ابن سید علی وسروری

ارکه ایاقدن دوشه یعنی یورومکه طاقت وقدرتی قالمیه انك قوشغنده التون اولمق نه
سقسی اولمق نه یعنی التونله طپراق اکا کوره برابردر زیرا بونلر قارن طیوررمز قوشاقده التون
اولمغك معناسی بودر که عرب وعجم فقراسی التونی واقچه‌یی قوشاغنه بغلر پس دربینه بریزانلر
بومعنادن اکاه دکلنرایمش ❊ حکایت ❊ یکی ازعرب ازغایت تشنکی همی کفت
❊ نظم ❊ یالیت قبل منیتی ❊ یوما افوز بمنیتی ❊ یاحرف ندا منادی محذوف تقدیری
یاالله (لیت حرفدر حروف سته دن اسمی وخبری محذوفدر (تقدیری لیت الحال

زدسروری

کمااتمنی (قبل ظرف افوزدر (منیة فعیلة وزنی اوزره اسمدر موت معناسنه (ویاضمیر
متکلم محلا مجرور مضاف الیه (یوما بدلدر ظرفدن یومدن بونده مراد مطلق ظرفدر یعنی
مطلق وقت پس یومی تعریف مشهور ایله تعریف ایلدکدن صکره اما بونده مناسب اولان یومدن
مطلق وقت مراد اولمقدر دینه اعتراض ایلین بی تقریب تعصب ایلمشدر (افوز فعل مضارع
متکلم وحده ظفر بولام دیمکدر نصر بابندن اجوف واویدر (باحرف جر (منیه میمك ضمی ونونك
سکونیله آرزوو مرادمعناسنه در (ویاضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه (وجار ومجرور افوزیه
متعلقدر (محصول بیت) یاالله نولیدی موت وفوتمدن اول برکون آرزوو مرادمه ظفر بولیدم
❊ نهر تلاطم رکبتی ❊ فاظل املاء قربتی ❊ نهر مجرور در منیه دن بدل اولمغله مرفوع اولمق جائز
مبتداء محذوفه خبر اولمغله (تقدیری تلك المنیة نهر (تلاطم فعل ماضی مفرد مذکر غائب لغتده
تبانجه اورمقدر اما بونده مراد موج چارپمقدر زیراطلازی بری برینه طوقنمقده ده مستعملدر
(رکبه رانك ضمی وکافك سکونیله دیز دیمکدر یاضمیر متکلم وحده محلا مجرور مضاف الیه (و رکبه
تقدیرا منصوب مفعول به صریحیدر تلاطم نك وجملهٔ فعلیه صفت نهردر (و اظل ان مقدرله
منصوب جواب تمنیدر تقدیری فان اظل در فعلدر افعال ناقصه دن اصیر معناسنه فاعلی تحتنده
مستتر انا عبارتدر متکلمدن (املاء فعل مضارع متکلم وحده در فتح بابنك مهموز اللامندن طولدرام
دیمکدر (قربه قافك کسریله طلومه دیرلر که عجم مشك دیر میمك وشینك سکونیله (یاضمیر
متکلم وحده محلا مجرور مضاف الیه (قربه تقدیرا منصوب مفعول به صریحیدر ملاءنك وجملهٔ
فعلیه محلا منصوب خبریدر اظل نك (محصول بیت) منیه دیدیکم برنهر درکه موجی دیزیمی
چارپاریعنی بنم مرادم دیزه دك نهردرحاصلی دیزه‌دك ایرمغه کرسم وقربامی طولدرر اولسم یعنی

خزف شارح مرحومك یازدیغی اوزره لغتلرده سقسی وطپراقدن یاپیلان چنق وچوملك دیو مفسر اولوب سقسی قریغی دیمش یوغیکن سقسی قریغی دینه اعتراض ایدنه زائد ایلمش دیو اعتراض یرنده اولمامق کرکدر (للطابع)

ردسروری

نه اولایدی بویله برابر معنه ظفر بواسم اولمدن اول (تلاطم فعل ماضی صورتنده کلدیکی تفأل
قصدیله در فتدبر ❊ حکایت ❊ همچنین درقاع بسیط مسافری کم شده بودوقوت وقوتش نمانده
ودرمی چنددر میان داشت بسیار بکر دید راه بجایی نبرده وبسختی هلاك شد طائفهٔ برسیدند
ودرمها پیش رویش نهاده دیدند وبرخاك نبشته ❊ قاع بونده صحرا معناسنه در (وبسیط
مبسوط معناسنه در یعنی اوزون وککیش حاصلی بول صحرا دیمکدر (مسافری یا حرف وحدت
(کم کاف عجمك ضمیله ییتك دیمکدر (کم شده بودیتمش ایدی دیمکدر وقوت وقدرتی دخی قوت
وتوشه سی (نمانده قالما مشیدی برنود تقدیر یله تتکه اسجاعده قاعده در (بکردید چکزندی
یعنی مذکور صحراده چوق کزدی (یا حرف صله (جایی یا حرف وحدت راه نبردك مفعول صریحی
(وبجایی غیرصریحی (باحرف مصاحبت (سختی یا حرف مصدر شدتله دیمکدر (طائفهٔ یا حرف
وحدت (وهمزه حرف توسل (درمها ها ادات جمع اقچه لر دیمکدر (درمها نهاده نك مفعول
اولی (وپیش مفعول ثانیسی ومجموعی دیدندك مفعولی (برخاك نبشته نك مفعول غیرصریحی (ومضمون
بیت صریحی (محصول ترکیب) مذکور ایکی عربی بیتی اوقیان عرب کبی بریبوك صحراده برمسافر
ضایع اولمش ایدی (وقوت وتوشه سی قالما مشیدی وبلنده برقاچ اقچه سیده واریدی صحراده
چوق دولاندی وچکزندی وبرده یول ایلده مدی یعنی سلامت یقاسنه یول چقاره مدی وشدتله
هلاك اولدی هلاك اولدیغی یره بربلوك طائفه ایرشدی وکوردیلر اقچه یی یوزی اوکنه قومش
وطپراق اوزرینه بوقطعه یی یازمش ❊قطعه❊ کر همه زرجعفری دارد ❊ مرد بی توشه برنکیرد کام ❊
زری راده تشدید ضرورت وزن ایچوندر (جعفری یه اضافتی بیانیه در جعفره منسوب التون
دیمکدر که ایریلکله وخالصلغله مشهوردر (مردبی توشه بیانیه (برنکیرد قالدرمز (کام کاف
عجمله آدیم معناسنه در که عرب خطوه دیر خای معجمه نك ضمی وطاء مهمله نك سکونیله وجائزدر که
کام کاف عربیله مراد معناسنه اوله زرقرینه سیله حاصلی مقام قرینه سیله زرقرینه سی تعارض ایدر
(محصول بیت) مرد بی توشه آدیم قالدره مز یعنی ادیم اتامز حاصلی حرکته مالك اوله مز ویامرادینی
قالدیرامز یعنی مرادنی الماغه مالك اوله مز کرکسه مالی جمیعا جعفری التون ایسه ده یعنی مسافرده
توشه اولمایجه زر خالص حرکته قوت ویرمز زیرا التون اکل اولنمز (بعض شراح کاف عربیله کام ردسروری
اولماسنده تجویز ایلمش وبعضیسی تجویزینی رد ایلمش لیکن ردی مردوددر ❊ دربیابان فقیرسوخته را
شلغم پخته به که نقرهٔ خام ❊ فقیر سوخته بیانیه (شلغم پخته ده بویله در (نقرهٔ خامده بویله در
(نقرهٔ خام سکه اتمامش کمش (محصول بیت) بیابانده سوخته فقیره یعنی هوا و کونش
اسجغنده یانمش فقیره پشمش شلغم خام کمشدن یکدر زیرا شلغم غدا اولور اماسیم خام اولماز ردسروری
نقرهٔ خام سبیکه کمش معناسنه دیبن مسامحه ایلمش ❊ حکایت ❊ هرکز ازدورزمان ننالیده
بودم وروی از کردش آسمان درهم نکشیده مکروقتی که پایم برهنه بود واستطاعت پای پوشی
نداشتم بجامع کوفه در آمدم دلتنك یکی رادیدم که پای نداشت سپاس و شکر نعمت حق بجای
آوردم وبربی کفشی صبر کردم ❊ هرکز لفظ فارسیدر شراحك بری اصلا دیمکله تفسیر رد شروری
ایلمش وبری اعتراض ایلمش لیکن اعتراضنك اصلا اصلی یوق (دورزمان لامیه در مجازا
(زیرا تغیرات زماندن عبارتدر زمان ایسه متغیر اولماز بلکه احوال ناس متغیر اولور فتدبر
(ننالیده بودم نون حرف نفی ایکلما مشیدم دیمکدر بی حضور اولمامقدن کنایتدر (کردش
اسم مصدر دونش معناسنه آسمانه اضافتی لامیه در دور فلك دیمکدر (مکرادات استثنادر
الا معناسنه (وقتی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (استطاعت قدرت معناسنه در
(پای پوش وصف ترکیبیدر پابوج معناسنه در (ویا حرف وحدت (باحرف صله (جامع کوفه

حضرت امام علی امامت ایلدیکی جامعدر که کوفه شهرینک اندن غیری جامعی یوقدر حضرت شیخک بو ردیغی زمانده معمور ایمش اما بوز مانده جدران اربعه سی قالمشدر باقیسی شهر کوفه کبی خراب و یبابدر شویلکه اثر بنادن نام ونشان قالمامشدر (در آمدم داخل اولدم (دلتنك وصف ترکیبیدر کوکلی طار دیمکدر قسوت قلبدن کنایتدر (شکر نعمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر (وحقه اضافت لامیه (بر باء صله معناسنه در (بی ادات سلب (کفش کاف عربك فتحیله وسکون فایله پاشمق دیمکدر (و یاحرف مصدر (محصول ترکیب) هرکز دور زماندن ایکلمامشیدم وکردش آسماندن یوزم پورتارممشیدم یعنی بی حضور ومضطرب اولمامشیدم الابر وقتده که ایاغم چپلق قالمشیدی یعنی یالك ایاق قالدم ایدی وبر بابوج المغه قدرتم یوق ایدی جامع کوفه یه قاسی القلب یعنی کوکل طارلغیله وبی حضورلغله کیردم بریسنی ایاقسز کوردم یا بر ایاقسز یا ایکی ایاقسز پس حقك نعمتنه شکر ایلدم وپشمقسزلغه صبر ایلدمکه پشمغم یوغیسه الحمد لله تعالی الیم وایاغم صاغدر دیو اول کیمسه دن عبرت الدم ❊ قطعه ❊ مرغ بریان بچشم مردم سیر ❊ کمتراز برك تره برخوانست ❊ مرغ ظاهر بودر که بونده مراد مرغ خانکی در یعنی طاوق مطلق مرغ دکلدر نتکه استعمالات خلقدن معلومدر پس مطلق قوش ایله بیان ایدنلر اصابت ایلمامشلر (بریانه اضافت بیانیه در (با حرف صله در (چشم مردم سیر لامیه و بیانیه در طوق آدمك کوزینه دیمکدر (برك تره تشدید ضرورت وزن ایچوندر اضافت لامیه در (تره ترکیده دهبواسمله در (خوان بونده سفره معناسنه در (محصول بیت) پشمش طاوق طوق کشینك کوزینه تره یاپراغندن سفره سنده اکسکرکدر یعنی اندن بی قدر وقیمتدر حاصلی بی اعتباردر زیرا طوقلغندن کوزینه کورنمز ❊ وآن که را دستکاه قدرت نیست ❊ شلغم پخته مرغ بریانست ❊ وآن کسکه را اصلنده وانکس را که در حذف وایصال طریقیله ترك اولنمشدی (دستکاه وقدرت عطف تفسیر شکلیدر (شلغم پخته بیانیه (مرغ بریانده بویله در (محصول بیت) اما اول کیمسه نك که قدرت ومکنتی یوقدر یعنی فقیر اولان کیمسه یه پشمش شلغم همان پشمش طاوقدر یعنی پشمش طاوق کبی خوره یچر حاصلی اشتهایه دائردر ❊ حکایت ❊ یکی از ملوك باتنی چند از خاصان درشکارکاهی بزمستان ازعمارت دور افتاد شب درآمد خانهٔ دهقانی دیدند ملك کفت شب انجا رویم تازحمت سرما نباشد یکی ازوزرا کفت لایق قدر پادشاهان نباشد انجا بخانهٔ دهقانی رکیك بردن هم اینجا خیمه زنیم وآتش افروزیم ❊ ازخاصان تنی چندی بیاندر (با حرف ظرف (زمستان زانك ومیمك کسره لریله قیش دیمکدر (خانهٔ دهقانی لامیه در (یا حرف وحدت (رویم فعل امر متکلم مع الغیر کیده لم دیمکدر (تاحرف تعلیل (زحمت سرما لامیه صغوق زحمتی (انجا افتعال بابندن مصدر در صغنمق دیمکدر (رکیك ضعیف دیمکدر (زنیم وافروزیم فعل امر متکلم مع الغیر در زنیدندن وافروزیدندن (محصول ترکیب) پادشاهلردن بریسی خاصلردن برنیجه شخصله شکار کاهك برنده قیش کونی عمارتدن ایراق دوشدی یعنی اولدیغی شهردن دور دوشدی کیجه کلدی برکویلی اوینی کوردیلر پادشاه دیدی کیجه انده کیده لم تاکیم صغوق زحمتی اولمیه یعنی صغوق زحمتنی چکمیه لم وزرادن بریسی دیدی پادشهلرك قدرنه لایق دکل بر ضعیف کویلینك خانه سنه پناه ایلتمك یعنی اوینه صغنمق بونده چادر قورالم وآتش یاقالم دیره لم ❊ دهقان راخبر شد ماحضری ازطعام ترتیب کردو پیش سلطان بردوزمین خدمت بوسید وکفت قدرت بلند سلطان بدین قدر نازل نشدی ولکن نخواستند که قدر دهقان بلند شود ❊ دهقان را را ادات مفعول (ماحضری یا حرف وحدت بر ماحضر

ردشراح جیما

دیمکدر زیرا ما اسم موصول (حضر فعل ماضی مفرد مذکر غائب صله سیدر الذی حضر دیمکدر (از طعام ماحضری بیاندر (ماحضر ترتیب کردك مقدم مفعولیدر (زمین خدمت لامیه‌در (قدر قافك فتحی ودالك سکونیله مقدار معناسنه‌در (بلنده اضافت بیانیه (وسلطانه لامیه (بدین دال همزه‌دن بدلدر اشارتدر پادشاهك کندینك خانه‌سنه مهمان اولغه (قدر قافك ودالك فتحه‌لریله بنه مقدار معناسنه‌در (نازل نشدی الحق اولمازدی یعنی مرتبه‌سندن دوشمزدی (محصول ترکیب) دهقانه خبر اولدی پادشاه انك خانه سنه میل ایدوب و زیر مانع اولدیغی پس طعامدن ماحضر ترتیب ایدوب پادشاه اوکنه ایلتدی وزمین بوس خدمتنی ایلدی ودیدی (پادشاهك بلند مقداری بنم خانه‌مه مهمان اولمغله نازل اولمزدی یعنی قدرنه نقصان کلمزدی ولیکن استدیلرکه دهقانك قدری بلند اوله ❊ ملك راسخن کفتن اومطبوع آمدشبانکه بمنزل اونقل کردند بامدادان خلعت ونعمتش بخشید شنیدمکه درر کاب ملك قدمی چندمی رفت ومیکفت (محصول ترکیب) پادشاهه انك سوز سویلمسی مطبوع ومقبول کلدی کیجه‌سی یعنی همان اول کیجه انك منزله نقل ایلدیلر ایرتسی پادشاه اکا خلعت ونعمت بغشلدی اشتدمکه پادشاهك اوزنکی سنده برنیچه قدم یعنی برقاچ اياق کیدردی وسو یلردی ❊ قطعه ❊ زقدر وشوکت سلطان نکشت چیزی کم ❊ زالتفات مهمان سرای دهقانی ❊ شوکت شینك وکافك فتحه‌لریله وسکون واوایله شدت حرب یعنی قتی صواش وآلات حربه کامل کیرمك حاصلی آلت حربی تمام اوستنه المغه دیرلر اما عجم هیبت وعظمت معناسنده استعمال ایدر (سلطانه اضافت لامیه‌در (نکشت کاف عجمك فتحیله فعل نفی ماضی مفرد غائب اولمدی دیمکدر زیرا کشتن وکردیدن مترادفلردر اصلنده دونمك معناسنه‌در سابقا ذکر ایلدیکمز کبی هرنه وجهله اولورسه دونمك بوندندر که انتقال معناسنده مستعملدر مثلا شراب سرکه‌یه دونمك کبی پس صیرورت معناسنده استعمال بوندندر فاحفظ فانه من المهمات فی هذه اللغة (چیزی یا حرف وحدت (کم کاف عربك فتحیله اکسکدر ناقص معناسنه (نکشتك چیزی اسمی وکم خبری (زالتفات نکشته متعلق (زاء مفرده ازدن مخففدر تخفیفسزده نسخه‌لرده واقعدر حاصلی بو بحرده ایکسیده جائزدر بلاتفاوت (التفات افتعال بابندن مصدردر لغتده کیدرکن باشنی اردینه دوندروب باقمغه دیرلر (اما استعمالده مطلق بقمغه دیرلر (یا حرف صله (مهمان سرای ترکیب مزجیدر (اصلنده سرای مهماندر اضافتله قونق اوی معناسنه روم ایلنده عزبخانه دیرلر (دهقانه اضافت لامیه‌در (ویا حرف وحدت ویاتنکیر (محصول بیت) پادشاهك عظیم قدرندن وعظمت وهیبتندن هیچ برنسنه اکسك اولدی یعنی هیچ نقصان و یرمدی برناتوان وضعیف کویلینك مهمان سراینه التفات ایلمکدن (یعنی برضعیف کویلینك اوینه نزول ایدوب قونق اولمق شان سلطنته نقصان و یرمدی ❊ کلاه کوشهٔ دهقان با آفتاب رسیده ❊ که‌سایه برسرش افکند چون توسلطانی ❊ کلاه کوشه هانك سکونیله ترکیب مزجیدر اصلنده کوشهٔ کلاه ایدی اضافت ایله کلاه اوجی دیمکدر دهقانه اضافت لامیه‌در یا حرف صله (آفتاب فانك سکونیله کونش (رسید فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده کلاه کوشه‌یه راجع ضمیر (با آفتاب مفعول غیرصریحی (که حرف تعلیل (سایه کولکه (برحرف استعلا (سرش شین ضمیر دهقانه راجعدر (افکند فعل ماضی مفرد غائب فاعلی سلطان ومفعول صریحی (سایه وبرسرش غیرصریحی (سلطانی یاسی حرف وحدت ویاحرف تنکیر (محصول بیت) کویلینك بركی اوجی قدر وشرفده آفتابه ایرشدی یعنی دهقان مکرم ومعزز اولدی زیرا باشنه سایه صالدی سنك کبی برعظیم الشان پادشاه حاصلی سلاطین همامثالدرهر کیمك که باشنه سایهٔ رأفت وعنایت صالەلر قدر وشرف صاحبی اولور ❊ حکایت ❊ کدایی هول راحکایت کنند که نعمت وافر داشت یکی ازملوك کفت می نماید که مال

اشبو ترکیبده اولان اوج قدر
سراپا قافك فتحی ودالك
فتحه‌لریله مقدار معناسنه‌در
دالك فتحه‌سنی ایکنجی قدرده
شارحك ضبطی تخصیص
دیمك دکلدر لکن تخصیص
اکلاشیلور
(للطابع)

مطلب

بیکران داری ومارا مهمی هست اکر برخی ازان دستکیری کنی بحکم عاریت چون ارتفاع
ولایت رسد وفا کرده شود کفت لایق قدر بلند خداوند جهان نباشد دست همت بمال چون
من کدای آلودن که جوجو فراهم آورده ام کفت غم نیست که بتاتار میدهم که الخبیثات للخبیثین *
کدای یا حرف وحدت (هول مخوف یعنی قورقنج یعنی هر کس بویله دیلنجی اولقدن خوف مطلب
ایدردی شهر آمدده مولانا مصلح الدین لاریدن سؤال ایلدمکه کدای هول کیمدر دیدیکه
شول کدادر که سؤال ایلدیکی کیمسه دن الماینجه اولمیه که عرب اکا ذوالوجه الوقاح دیر دیدی
(کدایه صفتدر بعض نسخه ده اضافتله واقعدر بیانیه طریقیله (را ادات مفعول کندك کدا
مفعول اولی وحکایت ثانیسی (که حرف بیان (یا حرف رابط صفت نعمت وافر بیانیه
وداشتك مقدم مفعولی (می نماید فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه کورینور
دیمکدر (که حرف بیان (مال بیکران بیانیه مال بی حد دیمکدر (داری فعل مضارع مفرد
مخاطب طوتارسین یعنی سنك وار دیمکدر (مهمی یا حرف وحدت (با حرف مصاحبت (برخ
بانك فتحیله بعض معناسنه در (یا حرف وحدت برمقدار یله دیمکدر (دستکیر وصف ترکیبیدر
کیریدندن ال طوتیجی دیمکدر یاء مصدر ایله معاونت معناسنه در (کنی فعل مضارع مفرد
مخاطب (عاریت یانك تشدیدیله قرض مراددر (چون ادات تعلیل (ارتفاع ولایت مصدرك
فاعلنه اضافتیدر (کرده شود کرده انضمامیله (شود فعل مضارع مبنی للمفعول معناسنی
افاده ایدر (کفت کدا دیدی (لایقك قدره اضافتی اسم فاعلك مفعولنه در (وقدرك بلنده
بیانیه (وبلندك وخداونده وخداوندك جهانه لامیه لردر (دست همت بیانیه (با حرف
مصاحبت (مال چون من لامیه (کدای یا حرف وحدت (آلوده کردن الوده بولاشق دیمکدر
(که حرف تعلیل (جو جو یعنی حبه حبه حاصلی آز آز دیمکدر (فراهم آورده ام جمع ایلمشم
دیمکدر (کفت پادشاه دیدی (بتاتار با حرف صله تاتار بونده کفار معناسنه در (زیرا اول زمانده
بعض سلاطین هلاکویه جزیه طریقیله مال تعیین ایلمش ایدی بعض نسخه ده (بکافران هولاکو نسخه
دوشمش (خبیثات خبیثك جمعیدر مرادلر دیمکدر (محصول ترکیب) برقورقنج دیلنجی بی
حکایت ایدرلر که وافر مال ونعمتی وار ایدی پادشاهلردن بریسی اکا دیدی شویله کورینور که
بی حد و بی قیاس مالك وار بزم ایسه برمهم ایشمز وار اکر برمقدار یله بزه عاریت ودین
طریقیله معاونت ودستکیرلك ایدرسك محصول مملکت ایریشنجه وفا اولنه یعنی قرض طریقیله
استرم غصب طریقیله دکل کدا دیدی جهان پادشاهنك بلند قدرینه لایق دکل همتی النی
بنم کبی برکدانك مالیله آلوده ایلمك یعنی بولاشدرمقکه آز آز جمع ایلمشم پادشاه دیدی
غم دکل که سندن الاجغم مالی کافر تاتاره ویره جکیم زیرا خبیثلر خبیثلر ایچوندر یعنی سندن الاجغم
مال مردار ایسه غم دکل زیرانی کافره ویره جکیم که مردار مرداره لایقدر * بیت * قالوا عجین
الکلس لیس بطاهر * قلنا نسد به شقوق المبرز * عجین فعیل بمعنی مفعولدر یعنی خمیر (کلس
کافك کسری وسکون لامله الچیکه جاملی بنجره لری اندن دوزرلر (عجین الکلس جرد قطیفه
کبیدر (لیس اسمی تحتنده عجینه راجع ضمیر (بطاهر باء زائد ایله محلا منصوب خبری (قلنا
جواب قالوا (نسد فعل مضارع نفس متکلم مع الغیردر نصر بابنك مضاعفندن سد ایدرز
مثلا برکدیکی ویا یارلیکی بغلمه واصلاح ایلمکده استعمال ایدرلر (به نسدیه متعلقدر وضمیر
عجین کلسه راجعدر (شقوق المبرز لامیه (شقوق شقك جمعیدر اصلنده مصدردر اما بونده
یارق وکدك مراددر (مبرز رانك زا اوزره تقدیمیله اسم مکاندر محل بروز معناسنه یعنی چقاجق یر
مراد خلادر (محصول بیت) دیدیلر که کرچ والچی خمیری طاهر دکلدر یعنی ناپاکدر بز بویله

دینلرك جوابنده دیدك بأس یوقدر یعنی قایرمز زیرا انكله آنخانه یارقلرینی ودلكلرینی سد ایدرز
☼ بیت ☼ كرآب چاه نصرانی نه پاكست ☼ جهود مرده میشویم چه باكست ☼ آب چاه نصرانی
لامیه درلر (نصران شامده بركویه دیرلركه بوطائفه اندن ظهور ایلمشدر (یاحرف نسبتدر
(نه پاكست ناپاكست معناسنه در (جهود مرده بیانیه در یاء بطنیله (می شویم فعل مضارع متكلم
وحده در شویدندن (محصول بیت) اكر بت پرست كافرك قیوسی صوبی پاك دكل ایسه
یعنی ناپاك ایسه قایرماز زیرا انكله اولمش جهودی یورم (حاصلی مراد ری مردار ایله یورم
مطلب
☼ شنید مكه سرا ز فرمان ملك باززد وحجت آوردن كرفت وشوخ چشمی كردن ملك فرمود
تامضمون خطاب ازوبزجروتوبیخ مستخلص كردند ☼ فرمان ملك مصدرك فاعلنه اضافتیدر
(باززد كیری اوردی یعنی ملكك قولنه اطاعت ایلمدی وسركشلك ایلدی (شوخ چشم بونده
بوزسز وحشری معناسنه در (یاحرف مصدر (تاحرف تعلیل (زجروتوبیخ بونده عطف
تفسیری شكلیدر سرزنش معناسنه (مستخلص لامك فتحیله اسم مفعولدز استعمال بابندن
(محصول تركیب) ایشتدمكه ملكك فرماندن باشنی دوندری یعنی سوزینی قبول ایلمدی
وذلیل وحجت كتوره مكه باشلدی وادبسزلك وكستاخلق ایلمكله پادشاه بیوردی تاكیم مضمون
خطابنی یعنی بیوردیغی مقداری مالی اندن زجروتوبیخله یعنی سرزنش وغصبله استخلاص
ایلدیلر ☼ مثنوی بلطافت چوبرنیاید كار ☼ سر به بی حرمتی كشد ناچار ☼ برنیاید حاصل
اولماز دیمكدر سرتقدیری سرش در سر بونده اوج معناسنه (یعنی حدی وغایتی دیمكدر
(شین كاره را جعدر (باحرف صله (بی ادات سلب (حرمتی یاحرف مصدر (كشد فعل مضارع
مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه چكلور دیمكدر فاعلی كاره راجع ضمیردر تأمل تدر (یعنی
منقلب اولور نتكه ذیرلر شراب سركه یه چكلدی (ناچار بالضروره دیمكدر (محصول بیت)
لطافت ورفق وملایمتله چونكه ایش حاصل اولمیه یعنی ایلكله كه بر مصلحت بتمیه حد
وغایتی حرمتسزلكه منجر ومتحول ومنقلب اولور حاصلی حرمتسزلكه مؤدی اولور بالضروره
☼ هركه برخویشتن نبخشاید ☼ كرنبخشد بروكسی شاید ☼ هركه یعنی هركس كه برحرف صله
(خویشتن كندی معناسنه در (نبخشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب بخشایدندن ترحم
ایلمز دیمكدر (كرحرف شرط (نبخشد فعل نفی مستقبل مفرد غائب بخشیدندن كه مشتركدر
اسركمك ایله بغشلق بیننده (بونده اسركمك معناسنه در (بخشودندن مشتقدر دیین لغوسو یلمش
ردشیمی
(شاید لایقدر (محصول بیت) هركس كه كندی یه ترحم ایلمز اكركیمسه اكا ترحم ایلمزسه
لایق وسزاوار در ☼ حكایت ☼ بازركانی رادیدم كه صد وپنجاه شتر بار داشت وچهل بنده
وخدمتكار شبی در جزیرهٔ كیش مرابحجرهٔ خویش برد وهمه شب نیارآمید ازسخنهای
پریشان كفتن كه فلان انبارم بتركستانست وفلان بضاعت بهند وستان واین كاغد قبالهٔ
فلان زمینست وفلان چیزرا فلان ضمین كاه كفتی كه خاطر اسكندریه دارم كه هوایش خوشست
وكاه كفتی نه كه دریای مغرب مشوشست سعد یا سفری دیكر در پیشست اكران كرده شود
بقیت عمر خود بكوشهٔ بنشینم وترك تجارت كنم كفتم آن كدام سفرست كفت كوكرد پارسی
بچین خواهم بردشنیدم كه انجا عظیم قیمت دارد وازانجا كاسهٔ چینی بروم ارم ودیبای رومی
بهند وپولاد هندی بحلب وابكینهٔ حلبی بیمن وبرد یمانی بپارس وازان پس ترك تجارت كنم
وبدكانی بنشینم چندین ازین ماخولیا فرا وخواند كه بیش طاقت كفتنش نماند كفت ای سعدی
تونیز سخنی بكوی ازانها كه دیدهٔ وشنیدهٔ كفتم ☼ شتر باردوه یوكی (جزیرهٔ كیش سرحد هندده
برجزیره نك اسمیدر (نیارآمید فعل نفی مستقبل مفرد غائب ارام ایلمدی (یعنی دیكلنمدی ارامیدندن

انباز فتح همزه ایله شریك دیمكدر اورتق معناسنه (بترکستان باحرف ظرف (بضاعت بونده
سرمایه معناسنه در (قباله فتح قافله قاضی مکتوبی (فلانه اضافتی لامیه در (ضمین کفیل معناسنه در
(خاطر اسکندریه فکر اسکندریه دیمکدر (که حرف تعلیل (هوایی یا حرف تنکیر هوا مبتدأ
وخوش خبری (نه یعنی اسکندریه یه کیتم (که حرف تعلیل دریای مغرب لامیه ومبتدا (مشوش
خبری (دریای مغرب برینه دیار عرب یازانلر متنی تتبع ایلمامشلر (سفری دیکر دیدیکندن
یاء وحدتله معلومدر که متعدد اسفار که مسافات بعیده ده واقع اولور برسفر عدایدر (کرده
شود ایلمنمش اوله (بکوشهٔ یا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل (ترك تجارت مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (کدام قنغی دیمکدر (کوکرد ایکی کاف عجمیله ترکیجه ایکی کاف عربیله کوکرد
دیدکلریدر که عرب کبریت دیر (پارسی یه اضافت بیانیه در (کاسهٔ چینی ده بیانیه در (دیبای
رومیده بویله در (پولاد هندیده بویله در (پولاد چلیك دمر (آبکینهٔ حلبیده بویله (بردیمانی ده بویله در

ردابن سیدعلی وسروری.

(برد برنوع الاجه در که یمندن کلور اکثرمکه ده خلق انی کیر (چندان اولقدر دیمکدر (ازین
بونك کبی دیمکدر یعنی تشبیه افاده ایدر نتکه سابقا بیان اولندی (مالخولیا فکر فاسد دیمکدر
(فر وادات تأکید (خوانداوقودی یعنی سویلدی (که حرف بیان (بیش زیاده (طاقت
کفتن مصدرك مفعولنه اضافتیدر (محصول ترکیب) بربازرکانی کوردم که یوز اللی دوه یوکی
تجارت اثوابنه مالك ایدی وقرق عدد قول ایله خدمتکاره برکیجه جزیرهٔ کیشده بنی کندی
حجره سنه ایلتدی وبتون کیجه آرام ایلمدی پریشان سوزلر سویلمکدن که فلان شریکم ترکستانده در
وفلان بضاعتم هندستانده وبو کاغد فلانیرك قباله سیدر وفلان نسنه یه فلان کیمسنه

شارح مرحوم بوصورتده
نابجا اعتراض ایتمشدر فتدبر
(للطابع)

کفیلدر کاه دیرایدی که خاطرم اسکندریه یه سفر ایلمك در که هواخوشدر و کاه
دیرایدی که یوق دریای مغرب مشوشدر یعنی مخوفدر کفاردن و اونداندن (بعض نسخه ده
دریای مغرب یرینه دیار عرب واقعدر فتدبر (ای سعدی اوکمده برسفر دخی وار اکر اول سفری
ایلمتمش اولورسه بقیهٔ عمرمده برکوشه ده اوتورورم وتجارتی ترك ایدرم شیخ دیر دیدیکه اول سفر
قنغی سفردر دیدی فارسی کوکردی چینه ایلتمك یسرم ایشتدم که انده عظیم قیمتی وار واندن کاسهٔ
چینی رومه کتورم ورومی دیبایی هنده وپولاد هندیی حلبه وحلب شیشه سنی یمنه وبرد یمانیی
فارسه واندن صکره تجارتی ترك ایدرم وبر دکانده اوتورورم اولقدر بونك کبی مال خولیای اوقودیکه
آرتق سویلمکه طاقتی قالمدی اندن صکره دیدی ای سعدی سنده برسوز سویله انلردنکه کورمشسین
وایشتمشسین یعنی کوردکلرکدن وایشتدکلرکدن بنده دیدم * نظم * آن شنیدستیکه در صحرای

ردسروری ردشمعی
ردسروری
ردسروری

غور * بارسالاری بیفتاد ازستور * آن اسم اشارتدر بیت ثانی یه (شنیدستی سین وتا ادات خبردر و یا ضمیر
خطاب ایشتمشسندر دیمکدر (صحرای غور بیانیه غور ایکیدر بریسی تهام ایله یمن ما بینده اولاندر
وبریسی دخی هند ایله بلخ اراسنده در نتکه انوری شعرندن فهم اولنور (بارسالار پار باء عربی وسکون
را ایله یوکدر (وسالار اولویه دیرلر مراد تجاراراسنده کاروان باشی دیدکلری بازرکاندر (پس
باری باء عربیله پار باء عجمیله اعتبار ایدوب یلدر معناسنه اخذ ایدنلر ومعناسنی کچن ییل
برسالار دیینلر تراکیب فارسیده غریب متصرفلردر (بو تصرفدن صکره تصرف خاص ایدوب باری
باء عربیله سالاره اضافت ایدوب سالارك باری دیین اغرب تصرف ایلمش غرابت بو مقدار
بضاعت ومطالعه ایله صحیح معنایه واصل اولنه اعتراض ایلمکده در (بیت) فکم من عایب قولا
صحیحا (وآفته من الفهم السقیم) ستور طوار معناسنه در آت وقاطر وغیریسی کبی حاصلی بتید مراددر
(محصول بیت) آنی ایشتمش میسکدر که صحرای غورده برکروان باشی طواردن دوشدی یعنی
دوشدیکین ایشدکمی * کفت چشم تنك دنیادار را * یاقناعت پرکند یا خاك کور * کفت فاعلی

بارسالاردر (چشم تنك بيانيه در طاركوز ديمكدر يعنى آچ كوز (دنيادارە اضافتى لاميه در (ودنيادار وصف تركيبيدر مالدار وخزينه داركبى اهل دنيا ومحب دنيا ديمكدر يا عربيده اما كبيـدركاه ابتداء كلامده وكاه مقام عطفده واقعدر (خاك كور لاميه در مقبره طپراغى ديمكدر (محصول بيت) پارسالار طواردن دوشجك ديدى دنيا دارك آچ كوزينى يعنى مال ايله طويمز كوزينى يا قناعت برايدر ويامقـبره طپراغى يعنى يا قنـاعت كوزينى طيورر ويا اولدكده مقبره ترابى بوايكى يينى رباعى يازانلر اقسام شعرى غريب ابى بيلورلر ايمش ❊ حكايت ❊ مالدارى راشنيدم كه بخل چنان مشهور بود كه حاتم طايى بسخا ظاهر حالش بنعمت اراسته وخست نفس جبلى درنهادش همچنان متمكن كه نانى بجانى ازدست ندادى وگربهٔ ابوهريره رابلقمه ننواختى وسك اصحاب كهف را استخوانى نينداختى فى الجمله خانهٔ اوراكسى نديدى در كشاده وسفرهٔ اوراسر كشاده ❊ بخل

وسروری ر دشمی

باحرف مصاحبت (حاتم طايى بيانيه (بسخا باحرف مصاحبت (ظاهر حالش لاميه (اراسته بزنمش يعنى معمور (وخست نفس جبلى مصـدرك فاعلنه وبيانيه اضـافتلريدر جبلى خلقى ديمكدر خانك كسريله (وياحرف نسبت يراد لشى ديمكدر (نهاد طبع معناسنه در (متمكن تفعل بابندن اسم فاعلدر ثابت معناسنه (كه حرف بيان (نانى ياحرف وحدت (بجانى باحرف مقابله (وياحرف وحدت (ندادى ياحرف حكايه (وگربه كدى كاف عجمك ضمى وراءنك سكونيله (ابوهريره به اضافت تعظيميادر (وراحرف تخصيص (باحرف مصاحبت (لقمهٔ ياحرف وحدت وهمزه حرف توسل (ننواختى فعل نفى ماضى مفرد غائب (وياحرف حكايه نواختندن اوخشامزدى يعنى رعايت ايلمزدى (كهف را رااداتمفعول اصحاب كهفك كلبنه ديمكدر (نينداختى فعل نفى ماضى مفردغائب وياحرف حكايت انداختندن اتمزدى ديمكدر (فى الجمله حاصل كلام (خانهٔ اولاميه (ورا حرف تخصيص (نديدى ياحرف حكايت كورمزدى ديمكدر (دركشاده قپوسى آچق ديمكدر (سفرهٔ اولاميـه (ورا ادات تخصيص (سركشاده سربونده اوست معناسنه دراوستى آچق ديمكدر (محصول تركيب) برمالدارى ايشتدمكه بخل ايله شويله مشهورايديكه حاتم طايى سخا وكرمله يعنى حاتم سخا ايله نيجه كه مشهوردر ونامدارد ر مذكور مالدار بخل ايله اويله مشهور ايدى ظاهر حالى نعمتله مزين پيراسته يعنى نعمتى چوق ايدى ونفسـنك خستى وبخـل جبليسى طبعنـده شويله متمكن ايديكه براتمكى برجانه دكشمزايدى يعنى يانـنده براتمـك جاندن عزيزايدى وابوهريره حضرتـنك كديسنى برلقمه ايله اوخشامزايدى يعنى برلقمـه ويروب رعايت ايلمزايدى اصحـاب كهفك كلبنه اتمك آتمزايدى ايكسينك بله رعايته استحقاقى وارايكن حاصل كلام انك او يـنده كيمسه قپوسنى اچق كورمزايدى سفره سنك اوستنى واغزنى كيمسه اچق كورمزايدى حاصلى كيمسه اوكنه سفره چكمزايدى يعنى هيچ بركيمسه يه اتمك يديرمزايدى ❊ بيت ❊ درويش بجز بوى طعامش نشنيدى ❊ مرغ ازپس نان خوردن او ريزه نچيدى ❊ درويش يعنى فقير (بجز باحرف زائد (بوى طعام لاميه (شين مذكور بخيله راجعدر (نشنيدى فعل نفى حال ماضى مفرد غائب بونده دويمازدى ديمكدر مجـازا ايشتمك معناسنه دكلدر شراح ظن ايلديكى كبى (نتكيم تركيده بورنم قوقى طويمازدير لر (مرغ ظاهر مراد مرغ خانكيدر يعنى طـاوق مطلق مرغ دكلدر (پس پاى عجمله ارد وصوك معناسـنه در (نان خوردنه اضافتى لاميه در (نان خوردنك مقدم مفعوليدر (اوه اضافتده لاميه در (ريزه دوكوندى معناسـنه در بونده اتمك خوردەسى مراددر (نچيدى فعل نفى ماضى مفرد غائب وياحرف حكايت ديرمزدى يعنى ديوشرمزدى ديمكدر (يعنى خساستدن اتمـك دوكوند وسين بيـله ديوشروب يرايدى (محصول بيت) فقير يعنى فقراجنسى طعامنك قوقيسندن غيريسنى دويمازدى يعنى بولدن كچن درويش طعامنك قوقوسنى انجق استشمام ايدردى يوزين كورمـك ويا اكل ايلمك هركز ميسر

بومقامده دز ويشى قيله وقوعيدرديننه دخى مبالغه لى اولور ردشراح جميعا (للطابع)

دكل ايدى طاوق دخى انك يمك واتمك يدكندن صكره اتمك اوواغين ديوشرمزدى يعنى كندى
ديوشروب يبردى طاوغـه قالمازدى زياده خسـاستندن ❋ شنيدم كه بدرياى مغرب راه مصر
بركرفته بود وخيال فرعونى درسر قوله تعالى) حتى اذا دركه الغرق ❋ راه‌مصر لاميه (وبركرفته نك
مقـدم مفعولى (خيال فرعونى بيانيه (راه مصره معطوف تقديرى خيـال فرعونى درسر كرفته
بوددر (اذا ادات شرط (ادرك فعل ماضى مفرد مذكر غائبدر افعال بابندن وضمير فرعونه راجع
محلا منصوب مفعولى (غرق لفظا مرفوع فاعلى (مذكور كلام فرعونك حقنده نازل اولان آيت
كريمـه نك بعضيدر (محصول تركيب) (ايشتدم كه مغرب درياسنـده مصر يولنى طوتمشيدى
يعنى مصره كيـدرdى وفرعونه منسوب خيالى يعنى تكبر وغرورى باشنده طوتمشيدى حتى اكا
غرق اولمق ايرشدكده ❋ ناكاه باد مخالف كرد كشتى برآمد چنانكه كفته اند ❋ (محصول تركيب)
حريف فرعون كبى غرور ايله مصره كيدركن ناكاه مخالف يل كمى اطرافنه طولندى (كردبرآمد
طولاندى ديمكدر شويله كه ديمشلردر ❋ بيت باطبع ملولت چه كنددل كه نسازد ❋ شرطه همه
وقتى نبود لايق كشتى ❋ با حرف مصاحبت ويا حرف صله (طبع ملول بيانيه (وتاء ضميره اضافت لاميه
(چه كند بونده نيه مالك وقادر در ديمكدر (كنندك دل فاعلى (كه حرف بيان (نسازد فعل نفى استقبال
مفرد غائبدر اويميه ديمكدر يعنى موافقت ايلميـه فاعلى دل در (جميع شراح باء مكسوره ايله
يازمشلر ليكن خطا ايلمشلر كه بونده باايله اولنجه معناسى اولماز فتأمل (شرطه شينك فتحيله پويراز
ديدكلرى يلك اسميدر (موافق يلك اسميدر ديدیلر فكرسز سويلمشلر زيرا موافق يل كشتى يه
لايق اولمامنك معناسى يوقدر زادنى فكره مالك اولان بيلور (وقتى ياحرف تنكير (لايق كشتى
اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر (محصول بيت) كوكل نيه مالكدر كه سنك ملول طبعكه اويميه
يعنى موافق اوليه (حاصلى موافق اولماسى ضروريدر (زيرا صاحبى انى اقتضا ايدر يعنى

رد شراح جميعا

موافقت ايدرسه بالطبع ايلمز بلكه باقسر ايلر (نتكـه ريح شرطه بالطبع هر كشتى يه لايق اولماز
(مثلا مصره رومدن كيدن كشتى يه پويراز لايقدر اما كلنه لايق دكل بلكه لدوس لايقدر (مصراع ثانى
مصراع اوله نسبت مقام تعليلده واقعدر ❋ دست دعا برآورد وفريادبى فائده كردن كرفت قال الله

ردسرورى وشمعى

تعالى ❋ فاذا ركبوا فى الفلك ❋ (دست دعا لاميه درمجازا (برآورد قالدردى ديمكدر يوقارى كتوردى ديمك
دكلدر (فريادبى فائده بيانيه (كردن كرفت ايلمكه باشلدى يعنى شروع ايلدى (اذا ادات شرط
(ركبوا فعل ماضى جمع مذكر غائبدر علم بابندن فتحنكم كبى يه بنسه‌لر ديمكدر (فى الفلك فى حرف جر
ركبوا فعلنه متعلقدر (فلك فانك ضمى ولامك سكونيـله كشتى معناسنه در (بوكلام شريف
برمحذوف كلامه متصلدر كه بوندن اول شرح حال مشركين اكا دلالت ايدر (وبو مقامده مفصل
بيانى تطويله مؤديدر (محصول تركيب) شيخك بوكلامى ناكاه باد مخالف كلامنه مربوطدر دعا

ردشمعى

اليني قالدردى يعنى دعا ايچون ال قالدردى ديمكدر وفائده سز فريادہ باشلدى شول طائفه كبى كه
خدايه شريك اثبات ايدرلر اماكمى يه بند كارنده اللهه تضرع ودعا ايدرلر الله ايچون دينى خالص
ايلدكلرى حالده مؤمنلر كبى يعنى كنديلرينى مؤمنلر صورتنده مخلص اظهار ايلدكلرى حالده دعايه
مشغول اولورلر وقتا كه خدا انلرى كمى اضطرابندن قورتاروب نجات ويردكده ينـه اولكى شرك
اوزره اولورلر ❋ بيت ❋ دست تضرع چه سود بنده محتاج را ❋ وقت دعا بر خدا وقت كرم دربغل ❋
(دست تضرع بيانيه (تضرع تفعل بابندن مصدر در زاريلق ايدوب عرض نياز ايلمكه ديرلر
(بنده محتاج بيانيه (ورا ادات صله (وقت دعا لاميه (برحرف صله با معناسنـه (وقت كرم ده
لاميه در (درحرف ظرف (بغل بانك وغينك فتحه‌لريله قولتق معناسنه در كه عربجه ابط ديرلر
همزه نك وبانك كسره‌لريله (محتاج بنـده يه تضرع ونيـازالى يعنى تضرع

بومقامده قوله تعالى واشاغيكى فقره ده قال الله تعالى عبارەلرى بعض نسخه ده يوقدر اولسه‌لر دخى معناده مدخللرى اوليوب همان نقطه كبى فصل ايچون كلمشلردر زيرا آيت كريمه‌لر اقتباس طريقيله ذكر اولنمشلردر كه شارحك اويرديكى معنادن دخى مستباندر (للطابع)

ونیاز ایله ال قالدرمق نه فائده (مصراع ثانی اوله نسبت مقام تعلیلده در تضرع ونیاز فائده
ویرمدیکی انکیچوندر که ضرورت وقتنده دعا الی خدایه دریعنی حین مضایقه ده خدایه دعا ایچون
ال قالدررسین حاصلی خدادن دعا ایله مرادك دیلرسین اما کرم واحسان وقتنده الك قولتغکده در
یعنی محتاجلره برنسنه اعطا ایچون الك اوزتمزسین بلکه ایکی الکی قولتغکه قصدررسین خاصلی
فقرایه نسنه تصدق ایلمزسین پس دعاك نیجه مقبول اولسون (وقت دعا بر خدا نك معناسی دعاوقتی
ال خدا اوزره اوله دیبن خطا سو یلمشدر ❋ قطعه ❋ از زر وسیم راحتی برسان ❋ خویشتن هم تمتعی
برکیر ❋ راحتی یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر ویا حرف تأکید (رسان فعل امر مفرد مخاطبدر
رسانیدندن ایرشدر دیمکدر (الف ونون ادات تعدیه در اصلی رسیدندر ایرشمك معناسنه (خویشتن
واورسیله کندی معناسنه در دیمکدر (تمتع تفعل بابندن مصدردر فائده لنمك دیمکدر (یا حرف
وحدت ویا حرف تنکیر (بر حرف تأکید (کیر فعل امر مفرد مخاطب اخذایله دیمکدر (محصول بیت)
زر وسیمدن محتاجلره راحت ایرشدر یعنی فقرایه مال بذل ایلمکله آسوده حال ایله کندك دخی بذل
واحسان سببیله فائده اخذایله یعنی (الصدقة ترد البلاء وتزید العمر) ایله عامل اولمکه بوندن ایو فائده
اولماز ❋ دان که این خانه از تو خواهد ماند ❋ خشتی از سیم وخشتی از زر کیر ❋ دانکه برینه چونکه یازانلر
وآنکه یازان صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر (این خانه یعنی کندی خانه ك (ماند بونده ماندن معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر (خشتی یاری حرف وحدت (کیر طوت یعنی فرض ایله ترکیده ده طوت
فرض ایله معناسنده مستعملدر (محصول بیت) بیلمکه سن بونده کی اولکسندن کیرو قالیسر در برکرپچی
کومشدن وبر کرپچی التوندن فرض ایله یعنی خانه کی هر نقدر که تزیین ایدرسك غیری ایچون ایدرسین
پس مالکی خانه زینتنه صرف ایلمه بلکه صدقات وزکوة وآخرت یولنه صرف ایله که منتفع اولاسین
تا که ورثه یه قالمیه زیرا انلر عدولر کدر که سنك موت وفوتك تمنی ایدرلر ❋ آورده اند که در مصر اقارب
درویش داشت بقیت مال او توانکر شدند وجامهای کهن بمرك او بدر یدند وخز ودمیاطی
بریدند هم دران هفته یکی را دیدم از یشان بر بادپایی روان وغلامی پری پیکر در پی او دوان باخود
کفتم ❋ آورده اند روایت ایلمشلر دیمکدر (اقارب اقربانك جمعیدر واقربا قریبك جمعیدر اصدقا
صدیقك جمعی اولدیغی کبی درویشه اضافت بیانیه در (خز خاء معجمه نك فتحی وزاء معجمه مشدده
ایله دکز قیونی وانك یوکنه دیرلر سمور وسنجاب ووشق هم حیواننه وهم کورکنه دیدکلری کبی
(دمیاطی دالك کسریله دمیاط مصرده طقونن الاجه جنسیدر (بریدند فعل ماضی جمع غائبدر
کسدیلر یعنی بچندیلر (بادپای آتك صفتلرندن وصف ترکیبیدر یل ایقلی دیمکدر (روان صفت
باد پادر یورو کن معناسنه صفت مشبهه در غلامی یا حرف وحدت (پری پیکر وصف ترکیبیدر
پری یوزلی معناسنه (دوان صفت مشبهه در غلامه دوایدندن یاپجی دیمکدر (محصول)ترکیب روایت
ایلمشلردر که مصرده بر فقیر اقرباسی وار ایدی انك مالنك بقیه سیله (یعنی دریاده کندیله غرق اولان
مالدن غیریله غنی اولدیلر واسکی لباسلرینی انك اولمسی سببیله یرتدیلر بونده ایهام وار رفتند بر
(وخز ودمیاطی بچندیلر هم اول غرق اولدیغی هفته ده انلردن بریسنی کوزدم بریورغه
اتك اوزرنده وآردنجه بر پری پیکر قول یلوب کیدر کندومه دیدم ❋ قطعه ❋ وه که کر مرده باز کردیدی ❋
بمیان قبیله و پیوند ❋ وه واوك فتحی وهاء اصلیه ایله ادات حسرت وتغابندر واه ده دیرلر (مرده
اولی (باز کرو وکردیدی فعل حکایت مفرد غائب دونیدی یعنی ینه دنیایه کلیدی (با حرف صله
(میان قبیله لامیه قبیله او تارسنه وارا سنه دیمکدر (پیوند خصم وقوم معناسنه در (محصول بیت)
حیف کدا کر میت کیرو دونیدی یعنی حی اولوب دنیایه کلیدی قبیله سی واقرباسی اراسنه (حاصلی
تکرار حیات بولوب قبیله سی و پیوندی ایله سابقده کبی اختلاط ایلسه ❋ رد میراث بتلخ بودی ❋

رد شمعی

دران سید علی وشهر وری
ردشمعی

❊وارثان را زمرك خويشاوند ❊ رد ميراث مصدرك مفعولنه اضافتيدر (سختر اسم تفضيل قتيرق ومشكلرك ديمكدر(وارثان فاعل رد در (را ادات صله (زاء مفرده من تفضيليه معناسنه در (مرك خويشاوند مصدرك فاعلنه اضافتي قبيلندندر (خويشاوند اسم جمعدر اقربا معناسنه مفرد مقامنده ده مستعملدر (محصول بيت) اكر مرده مذكور كبي بشه كليدي وارثلره ميراثي رد ايلمك حصملرك موتندن قتيرق ومشكلرك اولوردي (يعني مال جاندندر پس مال ويرمك همان جان ويرمكدر ❊ سابقهٔ معرفتي كه ميان مابود آستينش بكشيدم وكفتم ❊ باحرف مصاحبت سببيتي متضمن سابقهٔ معرفت لاميه (معرفت بونده آشنالق معناسنه در يعني كچمش آشنالق سببيله (كه حرف رابط صفت (ميان مالاميه (محصول تركيب) يورغه آت اوزره سوار اولان خصميله كچمش آشنالق سببيله كه آرامزده وار ايدي يكيني چكدم وديدم ❊ بيت ❊ بخوراي نيك سيرت سره مرد ❊ كان نكون بخت كرد كرد ونخورد ❊ نيك سيرت وصف تركيبي درخوش خوي معناسنه (سره مرده اضافتي بيانيه در نيك مرد ديمكدر (زيرا اصلنده چكن ايي اقچه يه ديرلر (سره مردي اكاعطف ايدنلر اسلوب عجمه مخالف ايلمشلر (كان اصلنده كه آن در (كه حرف تعليل (نكون بختك وصف تركيبي در رد شراح جميعا
نونك كسري وكاف عجمينك ضميله باشي اشغه ديمكدر كه عربيده منكس ديرلر افتعال بابندن اسم فاعلدر عجم روستايلري نونك ضميله اوقورلر پس بضم النون ديين روستايلق ايلمش بد بخت معناسنه در (كرد كرد كاف اول عجمي ومكسور در وثاني عربي ومفتوحدر جمع ايلدي ديمكدر (نخورد خانك فتحي وواو رسميله فتحه قافيه ضرورتي ايچوندر وزن ضرورتي ايچون ديين خطا سويلمش (محصول بيت) اي ايي خويلي ايي مرد زيرا اول بد بخت جمع ايلدي ويمدي يعني چونكه اول بدبخته يمك ميسر اولمدي اي نيك مرد سن يي نوش جان اولسون ❊ حكايت ❊ صياد ضعيف را ماهیٔ قوی دردام افتاد طاقت ضبط آن نداشت ماهي رد سروری
بروغالب آمد ودام ازدستش در ربود وبرفت ❊صياد ضعيف بيانيه (ورا ادات تخصيص (ماهیٔ قوي بيانيه (در حرف صله دام بونده آغ معناسنه دركه عربيده شبكه ديرلر (طاقت ضبط مصدرك مفعولنه اضافتيدر (وضبطك آنه مصدرك مفعولنه در (ماهي مبتدا (غالب آمد خبري (درحرف تأكيد (ربود فعل ماضي مفرد غائب قاپدي ديمكدر ((محصول تركيب) صياد ضعيفك قوي بالق (يعني ايري وقوتلي بالق اغنه دوشدي آني ضبط ايلمكه طاقتي اولمدي (يعني ضبط ايده مدي ماهي اكا غالب كلدي وآغي النيدن قاپدي وكتدي ❊ قطعه ❊ شد غلامي كه آب جوي آرد ❊ آب جوي آمد وغلام ببر ❊شد بونده رفت معناسنه در (غلام بونده اوغلان ديمكدر (ويا حرف وحدت (كه حرف بيان (آب جوي لاميه جوي ايرمق غلام ببردك مقدم مفعوليدر (محصول بيت) اغلان كتدي كه ايرمق صويني كتوره (يعني ايرمقدن صو كتوره ايرمق صويي كلدي (واوغلاني ايلتدي (يعني كتوردي ماهي دامي يعني اغي كتور ديكي كبي رد ابن سيد علي
❊ دام هر بار ماهي آوردي ❊ماهي اين بار رفت ودام ببرد❊ بار بونده كره معناسنه در (محصول بيت) اغ هر زمان بالق كتوردي (يعني بالق اولاردي ماهي بوكره كتدي وآغي ايلتدي (يعني اغي قاپدي وكتوردي ❊ ديكر صيادان دريغ خوردند وملامتش كردند كه چنين صيدي در دامت افتاد ونتوانستي نكاه داشتن كفت اي برادرين چه توان كرد كه مرا روزي نبود وماهي را همچنان روزي مانده بود ❊ دريغ دالك كسريله مشهوردر امام حسين معناسنده ضمه ايله ده كلمشدر حيف ديمكدر دريغ يديلر يعني حيفلنديلر (كه حرف تعليل (چنين صيدي ياحرف وحدت بونجلين برصيد ديمكدر (واو حرف حال (نتوانستي فعل نفي ماضي مفرد مخاطب

(نكاه داشتن حفظ ايلك يعنى ضبط ايلك (مراد وزى ياء اصليه ايله رزق ونصيب معناسنه در (ايكنجى ر وزى ده رزق ونصيب معناسنه اولق جائز (وياء تنكير ايله يوم معناسنه اولق جائز (محصول تركيب) غيرى صيادلر حيفلنديلر وانى ملامت ايلديلركه بونجلين صيد دامكه دوشدى وضبطنه مالك اولمدڭ ديوديدى اى قرداشلر نيجه ايتمك كركدركه بنم نصيبم دكل ايدى وماهينڭ بنم نصيبم اولمديغى كبى نصيبى قالمش ايدى ويادر باده درى كزميه كونى قالمش ايدى يعنى دخى اجلى كلمامش ايدى ✲ حكمت ✲ صياد بى روزى در دجله ماهى نكيرد وماهى بى اجل برخشكى نميرد ✲ (محصول تركيب) نصيبسز صياد دجله ده ماهى طوتماز دجله ماهى چوقلغنڭ مقامى ايكن واجلسز ماهى قراده اولمز زيرا كاه اولور كه صياد شبكه سندن بالقلرى قراده دوكر وبعضيسى طالب رزق يته صويه دوشوب خلاص اولور ✲ حكايت ✲ دست وپا بريده هزار پايى رابكشت صاحب دلى بر وبكذشت وكفت سبحان الله باهزار پاى كه داشت چون اجلش فرارسيد از بى دست وپايى نتوانست كريخت ✲ بريده اسم مفعولدر (ويا حرف وحدت وهمزه حرف توسل (هزار پا قرق اياق ديدكلرى بوجك (ويا حرف وحدت (ورا ادات مفعول (سبحان مصدر لغله منصوبدر برفعل مقدرله تقديرى اسبح در انزه معناسنى يعنى انزه الله تنزيهـا اكثر مقام تعجبده مستعملدر بونده لى كبى (فرا حرف تأكيد (كريخت بونده كريختن معناسنه در (محصول تركيب) برالى واياغى كسلمش كيمسنه بر هزار پايى قتل ايلدى برصاحب دل اوزرينه اوغرادى وديدى سبحان الله بيك اياغله كه طوتاردى يعنى بيك اياغله كه انڭ وار ايدى چونكى اجلى ايرشدى برالسز واياقسزدن قاچمغه قادر اولمدى يعنى خلاص بولمدى ✲ مثنوى ✲ چوآيد زپى دشمن جان ستان ✲ ببندد اجل پاى مرد دوان ✲ پى بونده ارد معناسنه در (دشمن جان ستان بيانيه در (جان ستان وصف تركيبيدر جان آليجى معناسنه (ببندد فعل مضارع مفرد غائب اجل فاعلى (وپاى مرد لاميه ومفعولى (دوانه اضافت بيانيه (محصول بيت) چونكه اردن جان آليجى دشمن ايريشه يعنى كه اجل يليجى مردڭ اياغين بغلر شويلكه برآديم اتمغه قادر اولمز حاصلى اولجك وقتى كلدككده دشمندن خلاص بولمز ✲ دران دمكه دشمن پياپى رسيد ✲ كمان كيانى نشايد كشيد ✲ دم بونده وقت وساعت معناسنه در (كه حرف رابط صفت (پياپى برى برى اردنجه (كمان كيانى بيانيه سلاطين ماضيه نڭ برقسمنه كيانيان ديرلر اوللرى كيخسرو واخرلرى اسكندر بن دارادر (نشايد فعل نفى مستقبل مفرد غائب لايق دكل ديمكدر بونده عدم امكاندن عبارتدر (كشيد مصدر معناسنه در زيرا مضارعه مقارندر (محصول بيت) اولدمده كه دشمن برى برى اردنجه كله ايريشه كمان كيانى يى چكمك ممكن دكل يعنى هر نقدر كه كمانكش وزور بازايسه الى واياغى دترشويلكه كمان چكمكه قادر اولماز كمانى كيانه تخصيص ايلدى زيرا انلرڭ كمانلرى هم ابى وهم قتى اولور ايمش وانلر جمله سى كمانكش اولور ايمش نتكه بعض توار يخده ذكر اولنمش ✲ حكايت ✲ ابلهى را ديدم سمين وخلعتى در برثمين ومركب تازى درزير وقصب مصرى برسر كسى كفت اى سعدى چه كونه مى بينى اين ديباى معلم برين حيوان لايعلم كفتم خطى رستست كه باب زرنوشتست ✲ ابلهى يا حرف وحدت (ورا ادات مفعول (سمين فعيل وزنى اوزره سميز ديمكدر (وثمين بهالى ديمكدر زيرا ثمن قيمت معناسنه در (اسب تازى عربى آت ديمكدر بعض نسخه ده (مركب عربى دوشمش (قصب مصرى ارشى ايپك وارغجى كتاندن طوقنور بردورلى الاچه بزدركه مصرڭ تازه جوانلرى واونداتى باشنه صارر لرالآن ارالرندن مستعملدر (ديباى معلم بيانيه معلم اسم مفعولدر افعال بابندن مراد طرازدركه اول زمانده لباسنه انى نشان ايدرلردى

اومو زلرنده و کوکسلرنده اما بوزمانده مهجور ومتروکدر الاآل عثمانك سر ایلرنده ایچ او غلانی
استعمال ایدر حاصلی ایکیدن بهسار شکلنده یعنی کل وسنبل وقرنفل وغیریلری کبی اید رلر
(پس تو بدن برپاره در که ایکی اوموزه دیکرلر دیبن طرازی بیلزایمش (محصول ترکیب) ردشمعی
برسمز ابلهی کوردم اوزرنده آغر بهالی خلعت والتنده عربی آت وباشنده قصب مصری یعنی صرمالی
برکیسه بکادیدی ای سعدی نیجه کوررسین بو دیبای معلم ومطرزی بو حیوان لایعلم ولا یفهم
اوزرنده دیدم برچرکین خطدرکه آلتون صویی ایله یازلمشدر ❊ بیت ❊ قدشابه بالوری حمار ❊
عجلا جسداله خوار ❊ قدحرف تحقیق (شابه فعل ماضی مفرد مذکر غائب مفاعله بابندن
(باحرف صله (وری واوك ورانك فتحه لریله بنی آدم دیمکدر حرف جر فعله متعلقدر تقدیرا
مجرور مفعول به غیرصریحیدر (وحمار لفظا مرفوع فاعلیدر (عجلا قیاس مرفوع اولمق
ایدی حماردن بدل الکله لیکن قرآندن اقتباسه دلالت ایلمك ایچون نصب ایلدی (زیرا انده
منصوبدر مفعولیت ایله اتخذ فعلندن اما بونده جائزدرکه دینلن کبی حکایتله اوله وجائزدرکه
اعنی تقدیریله اوله (وجسدا بدلدر عجلادن (له خوارله مقدم خبروخوار مؤخر مبتدا وجمله
اسمیه صفت جسددر (خوار خاء معجمه نك ضمیله بقرآوازینه دیرلر (محصول بیت) مذکور ابلهی
کاه حماره تشبیه ایلدی وکاه بقره تحقیق حمار بنی آدمه مشابه اولدی یعنی بوزاغی جسد یکه
صغیرآوازی صاحبیدر حاصلی صغیراوازلی بربوزاغی جسدلی حمار بنی آدمه مشابه اولدی ❊ قطعه ❊
با آدمی نتوان کفت ماندآین حیوان ❊ مکردراعه ودستار ونقش بیرونش ❊ باحرف صله (آدمی
انسان (کفت مصدر معناسنه در (ماند فعل مضارع مفرد غائبدر مانیدندن بکزر دیمکدر
مانستندن دیبن خطا ایلمش مصراعده تقدیم وتأخیر واردر تقدیری نتوان کفتنکه با آدمی ماند
این حیوان (دراعه دالك کسریله طیلسان دیدکلری لباسدرکه بوزمانده مهجور ومتروکدر
(دستار بونده دالبنددر (محصول بیت) دیمك اولمازکه آدمی یه بکزر بو حیوان مکر طیلسان ردشروری
ودالبند ونقش وشکل بیرونی (یعنی حقیقتده انسان دکلدر وانسانه بکزمز مکر صورت ظاهر یسی
بعض نسخه ده مکر برینه بجز دوشمش ❊ بکرد درهمه اثواب وملك هستی او ❊ که هیچ چیز نیابی
حلال جزخونش ❊ باحرف تأکید (کرد کاف عجمك فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر کردیدندن چکزین
ودولان دیمکدر (ملکی وهستی بیانیه (محصول بیت) جمیع اثواب ووارلغی ملکنده یعنی مالکنده
چکزین ودولان یعنی تجسس وتفحص ایله که هیچ برنسنه سنی حلال بولمازسین قانندن غیری یعنی
قانی حلال وسائر اثواب واملاکی جمیعا حرامدر ❊ قطعه ❊ شریف اکرمتضعف شود خیال مبر ❊
که پایکاه بلندش ضعیف خواهد شد ❊ متضعف تفعل بابندن اسم فاعلدر ضعفدنکه ضد
ونقیض قوتدر (که حرف بیان (پایکاه پاء عجمیله بونده مرتبه مراددر (بلنده اضافتی بیانیه در
(شد مصدر معناسنه در (محصول بیت) شریف اکرضعیفده اولورسه خیال ایلمه یعنی ایله
حاصلی خیال طوتمه که انك بلند مرتبه سی وعالی منصبی ضعیف اولیسردر یعنی شریفك وجودی
ویا امر دنیویسی ضعیف اولمغله شریفلك مرتبه سنه ضعف ونقصان کلمز ینه شریف شریفدر
❊ ورآستانهٔ سیمین بمیخ زردوزد ❊ کمان مبرکه یهودی شریف خواهدشد ❊ آستانهٔ سیمین
بیانیه (باحرف مصاحبت (میخ زرده بیانیه در (دوزد فعل مضارع مفرد غائبدر (دوزیدندن
میخلیه دیمکدر زیرا دوختن ودوزیدن مشترکدر دیکمککله میخلمق بینده بعض نسخه ده
بزند دوشمش بنه بومعنایه (شریف بونده عزیز ومقبول معناسنه در (محصول بیت) واکر
کمش اشیکی آلتون اکسرایله میخلرسه یعنی بوقدر اموال واثوابه مالك اولورسه ظن ایلمه که
یهودی شریف وعزیز اولیسردر یعنی مال وملك چوقلغیله یهودی معزز ومکرم اولماز

﴿ حكايت ﴾ دزدی كدايی را كفت شرم نداری كه ازبرای جوی سيم دست پيش هر لئيم
دراز ميكنی كفت ﴿ (محصول تركيب) بر اوغری بر دیلنجی یه دیدی اوتانمز میسین كه بر ار به
مقدار نجه كمش ایچون اللكی هر الجغك اوكنه اوزا در سين دیلنجی دیدی ﴿ بيت ﴾ دست دراز
ازپی يك حبه سيم ﴿ به كه ببرند بدانكی ونيم ﴾ دست دراز تقديری دست دراز كردندر
رد سروری
پس دست كردنك مفعول اولی ودراز ثانيسی پس دست دراز وصف تركيبدر دين معنای بيته
واصل دكل ايمش بعض نسخه ده دست درازی دوشمش ياايله بوتقديرجه وصف تركيبی اولور
(پی باء عجمك فتحيله ادات تعليلدر (حبه شیء قليلدن عبارتدر (ببرند فعل مضارع جمع
غائب تشديد ضرورت وزن ايچوندر كسه‌لر ديمكدر (دانك كاف عجمله درهمدن التی حصه دن
برحصه یه ديرلر (محصول بيت) بر حبه كموش ايچون ال اوزن ايلك يعنی ال ازاتمق يكدر كه
الی كسه‌لر بردانك كموش ايچون ويايارم دانك حاصلی اوغريلق ايدوب ال كسلمكدن ايسه ديلنجيلك
ايدوب ال صاغ قالمق اولی در (بونده پی بعده معناسنه در دين خطا سويلمش ﴿ حكايت ﴾
مشت زنی را حكايت كنند كه از دهر مخالف بجان آمده بود وازحلق فراخ ودست تنكی بفغان
رد ابن سيد علی
شكايت پيش پدر برد واجازت خواست كه عزم سفر دارم تا مكر بقوت باز و دامن كامی
بكف آرم ﴿ مشت زن وصف تركيبدر يومرق اورو يجی ديمكدر بونك اصلی بودر كه مشت زنلك
برفندر كه صاغ الك باش برمغين سبابه ووسطی بيننه الور وصول النده برنسنه یی سپرايدر ومطرق
اوبی كبی اوشار حاصلی صاغ الينی مطرق يرينه استعمال ايدر وبو طائفه بوفنده اول قدر
ادمان ايدرلر كه صاغ الينك هر بر برماغی خياره دونمشدر تحصيليم زماننده شام شريفه برقاچ
سمرقندی طالب علم كلدی وبعضنك بوفنده برمقدار مهارتی وارايدی مسافرلردر ديو بونلری
منجيك حمامنه ايلتدك ايچروده برمقدار تراد كدن صكره حمامك ديوارينه اولقدر مشت
اورديلر كه قابل تعبير دكل مكر انواع ادمانلر ندن بو برنوع ادمان ايمش وبركره بونلری ربوه
جانبنه سيره چقاردق حين مصاحبتده بردزمانی برضعيفجه سنه قالق برمقدار اوشايه ايم ديدی
قالقديلر واوينا يراق اول ضعيف توانانك قولغی توزينه برمشت اوردی همان دپه سی اوزره كلدی
وكوم كوك اولدی بزبرقاچ رومی طالب علملر خوف ايلدك كه اولدی ديو امالنلر هيچ آلغمادی
وقالقديلر اول مضر وبی اوغديلر عقلی باشنه كلنجه (پس مشت زنی زور بازايله تفسير ايدنلر
تقشير ايلمشلر (يا حرف وحدت (را ادات مفعول (دهر مخالف زمان غير مساعددن عبارتدر
اضافت بيانيه در (حلق فراخده بويله در (حلق نقطه سزعربيده بوغازه ديرلر وفارسيده
در شراح جميعا
كاو ديرلر كاف عجمك فتحی وضميله فراخ فانك فتحی وكسريله ككش ديمكدر واسع معناسنه
كثرت اكل وعدم قناعتدن كنايتدر (دست تنك وصف تركيبدر (يا حرف مصدر الطارلغی
ديمكدر صفر اليد معناسنه حاصلی افلاسدن كنايتدر (دست تنك ديوتانك كسرينه تنبيه
ايدوب اضافتله اوقويانلر تنك طبع ايمشلر (بفغان باحرف صله تقديری بفغان آمده بود در
شكايت پيش پدر برد (بعض نسخه ده مشورت دوشمش شكايت يرينه (كه حرف بيان (عزم سفر
رد ابن سيد علی وسروری
مصدرك مفعولنه اضافتيدر (تا حرف تعليل (مكر حرف تمنی اوله كه ديمكدر (باحرف مصاحبت
(قوت بازو مصدرك فاعلنه اضافتيدر دامن لاميه در مجازا (يا حرف وحدت وياحرف تنكير
مراداتكنی ديمكدر (باحرف صله (كف الاياسی درم ادال درمجاز طريقيله (آرم فعل مضارع
متكلم وحده در اله كتورم ديمكدر بعض نسخه ده بچنك دوشمش (محصول تركيب برمشت زنی
حكايت ايدرلر كه دهر مخالفدن جانه كلمشيدی يعنی جاننددن اوصانمش وبيزار اولمشيدی
وكيلك بوغزدن وال طارلغندن فغانه واضطرابه شكايتی باباسی قتنه ايلتدی يعنی باباسنه حالندن

شكايت ايلدى واجازت ديلديكه سفره نيت ايدم اوله كه قوت بازوايله مراد اتكني اله كتورم ديو
❊ بيت ❊ فضل وهنرضايعست تانمايند ❊ عود برآتش نهند ومسك بسايند ❊ تاحرف توقيت در
مادام معناسنه (محصول بيت) فضل وهنرضايعدر مادامكه كوز نميه لر وياكوسترلميه لر لزوم
وتعدى طريقيله مصراع ثانى تمثيل طريقيله واقعدر پس عودى آتشه قورلر ققوسى ظاهر
اولماغيچون ومسكى ارزلر زيرا ازمكله ققوسى زياده اولور حتى زلفه وكاكله وكيسويه مشكسا
ديرلر بومعنى اعتباريله فتدبر ❊ پدركفت اى پسر خيال محال ازسربدركن وپاى قناعت
در دامن سلامت كش كه بزركان كفته اند دولت نه بكوشيدنست چاره كم جوشيدنست ❊ (خيال
محال بيانيه (پاى قناعت لاميه درمجازا (دامن سلامتده بويلدر (كش فعل امر مفرد مخاطبدر
كشيدندن (كه حرف تعليل (كوشيدن طورشمق ديمكدر (يعنى سعى ايلمك (كم بونك كبى يرلرده
ترك كليدن عبارتدر (جوشيدن لغتده قينامقدر (امابونك كبى يرلرده اضطراب ومشقتدن
عبارتدر (محصول تركيب) باباسى ديدى اى اوغل خيال محالى باشكدن چيقار يعنى اخرا ايله
وپاى قناعتى دامن سلامته چك يعنى ممكن اولديغى دكلو قناعت ايد وب اضطراب ومشقتدن
سالم وآزاده اول زيرا اكا برديمشلردر دولت وسعادت سعى وكوششله دكل يعنى چالشمقله
دولت ال ويرمز مادامكه جانب حقدن عنايت اولميه پس چاره اضطراب ومشقتى ترك ايلمكدر
يعنى صبرايدوب بحضور اولمقدر ❊ بيت ❊ كس نتواند كرفت دامن دولت بزور ❊ كوشش
بى فائده است وسمه برابروى كور ❊ كرفت مصدر معناسنه در (دامن دولت لاميه در مجازا
(كوشش بى فائده بيانيه در (وسمه واوك فتحى وسينك سكونيله بونده راستق مراددركه قادنلر
قاشلرينه چكرلر (ابروى كور بيانيه در زيرابونده كورعدم ابرودن عبارتدر اعمى معناسنه دكل
يعنى ابرونك قيلى اولمايجه ابرويه راستق چكمك فائده ويرمز شراح كورك بومعناسنه تعرض
ايلمدكلرندن معلوم دركه كورى اعمى معناسنه اخذ ايدرلر (محصول بيت) كيمسه دولت اتكنى
زورايله طوتمغه قادر دكلدر يعنى قوت بازوايله دولت ال ويرمز زيرا ابروى كوره وسمه چكمك كبى
بى فائده در دولت وسعادته سعى جانب حقدن عنايت اولمايجه ❊ بيت ❊ اكر بهرسرمويت هنر
دوصدباشد ❊ هنربكارنيايد چو بخت بدباشد ❊ بهرباحرف ظرف (سرمو لاميه قيل اوجى ديمكدر
(هنر دوصد ضرورت وزن ايچون تقديم وتأخير اولمش اصلنده دوصد هنردر (محصول بيت)
اكرهر برقيلك اوجنده ايكيوز هنرك اولورسه هنر ايشه كلمز يعنى فائده ايلمز چونكه بخت وطالع
يارامز اوله يعنى طالعده مساعده اولمايجه هنر فائده ايلمز ❊ بيت چه كند زورمند وارون بخت
بازوى بخت ❊ به كه بازوى سخت ❊ (زورمند زورلى ديمكدر (زيرا منداداة نسبتدر (پس زورمند
وصف تركيبيدر دين خطا ايلمش (وارون بخت وصف تركيبيدر (نحس طالعلى ديمكدر
زورمندك اضافتى بيانيه در (بازوى بخت وبازوى سخت لاميه لردر مجازا (محصول بيت) زورلى
نحس طالعلى نه ايلسون يعنى نيه قادردر (ونيه مالكدر طالع ايشلمايجه (مصراع ثانى
مقام تعليلده در (زيرا طالع بازوسى يكدر قوى بازودن يعنى طالع قوى اولمايجه باز وقوتى
فائده ايلمز بو ايكى بيتى بر بحردن ظن ايد وب مثنوى يازانلر غريب بى تشخيص ايتشلر
❊ پسر كفت اى پدر فوائد سفربسيارست ازنزهت خاطر وجذب فوائد وديدن عجايب وشنيدن
غرائب وتفرج بلدان ومحاورات خلان وتحصيل جاه وادب ومزيد مال ومكسب
ومعرفت ياران وتجربت روزكاران كه سالكان طريقت كفته اند ❊ فوائد سفر لاميه
(از حرف تبيين (نزهت خاطر مصدرك فاعلنه اضافتيدر سرور خاطر ديمكدر (جذب فوائد
مصدرك مفعولنه اضافتيدر فائده لر چكمك (يعنى فوائد تحصيل ايلمك (ديدن عجايب وشنيدن

زدشراح جميعا
بروى كورك اضافتى لاميه
اولوب كوراعمى ديمك اولسه
هرنقدرجزالت اولمزايسه ده
معنى فاسد اولماز حتى شارح
مرحوم دخى شراحك
يك يوريمديكندن جوازينه
اشارت ايتمشدر
(للطابع)
ردابن سيدعلى
وسرورى

ردابن سيدعلى وسرورى

غرائب ایکیسی بیله مصدرك مفعولنه اضافتیدر (تفرج بلدان مصدرك مفعولنه در (بلدان بالك ضمیله بلدك جمیدر شهرلر دیمکدر (محاورت مفاعله بابندن مصدر در (خلانه اضافتی مفعولنه در سابقلرکبی (خلان خلیلك جمیدر تشدید لامله (مزید مصدر میمی ماله اضافتی فاعلنه در (ومعرفت یاران مصدرمیمیك مفعولنه در (تجربت روزکاران تجربت تفعل بابندن مصدر در سماعی زیرا معتل اللام اولمایجه یاء مصدری حذف ایلمك سماعیدر فتأمل (روزکارانه اضافتی مفعولنه در (روزکاران الف و نون ایله جمع اولمسی خلاف قیاسیدر (محصول ترکیب) پسر دیدی ای پدر سفرفائده لری چو قدر خاطر سرورندن وجذب فوائد دن وعجایب احوال کورمکدن وغرایب قصه لر ایشتمکدن وشهرلر سیرندن ودوستلرله مکالمه دن ومنصب وادب تحصیلندن ومال ومکسب زیاده لکندن ویارانی بلمدن وزکارلر تجربه سندن شویلکه طریقت سالکاری دیمشلردر ❊ قطعه ❊ تابدکان وخانه در کروی ❊ هرکزای خام آدمی نشوی ❊ تاحرف توقیت مادام معناسنه (بدکان باحرف ظرف (در حرف تأکید (کر وکاف عجمك کسری ورانك فتحیله رهن معناسنه در (یاضمیر خطاب (نشوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر (محصول بیت) مادام که دکان وخانه ده رهنده سین یعنی انلرله مقید سین هرکز ای خام کیمسه آدمی اولمازسین یعنی مادام که دکان وخانه دن چیقوب غربته کتمزسین هرکز خاملغك کتمز وانسان اولمازسین ❊ بروآندر جهان تفرج کن ❊ پیش ازان روز کزجهان بروی ❊ بروفعل امر مفرد مخاطب کیت دیمکدر (اندر همزه نك فتحیله ادات ظرفدر (کزاصلنده که ازایدی (محصول بیت) وارجهانده تفرج ایله اول کوندن اول که جهاندن کیدر سین یعنی دکاندن واودن چیقوب وارعالمی سیر ایله اول کوندن اول که عالم فانیدن عالم باقی یه کیدر سین یعنی اولمزدن اول ❊ پدر کفت ای پسر منافع سفر برین نمط که کفتی بسیار رست ولکن پنج طائفه را مسلمست اول بازرکانی که باوجود نعمت ومکنت غلامان وکنیزان دلاویز وشاکردان چابك دارد هرروز بشهری وهرشب بمقامی وهردم بتفرج کاهی ازنعیم دنیا متمتع شود ❊ منافع سفر لامیه (نمط نونك ومیمك فتحه لریله اسلوب دیمکدر (بعض نسخه ده بسیار برینه بی شمار دوشمش (پنج طائفه را (را ادات صله ویاادات تخصیص فتدبر (بعض نسخه ده مسلم برینه سین وتا ادات خبر در واقع اولمش پنج طائفه راست دیمش (بعض شراح بویله یازمش بعینه (وبعضیسی افترا ایلمش که پنجك اولنه بر باء صله ایراد ایلمش دیو لیکن یانمزده اولان نسخه مذکور شارحك نسخه سندن یازلش غایتده صحیح نسخه در وانده افترا ایلدیکی بادن نام ونشان یوق (پس معلوم اولدیکه یانده واقع اولان نسخه یازیاده سقیم ایمش ویاتعصبا افترا ایدرمش وبویله اعتراضی چوق واقع اولیور (اعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا (بعض نسخه ده اول برینه نخستین واقعدر (بازرکانی یاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (باحرف مصاحب سببیتی متضمن (وجود نعمت لامیه (مکنت قدرت دیمکدر (غلامان داردك مقدم مفعولیدر (وکنیزان اکا معطوف (الف ونونله جمع اولدقلری ذوی العقولدن اولدقلری ایچوندر (بعض شراح غیردن نقل ایدوب (کنیزان کنیزکك جمیدر دیمش (صکره بحر الغرایب دن نقل ایدوب دیمش (کنیزان کنیزکك جمعی (وکنیزکان کنیزکك جمیدر ومر جودرکه کنیزان کنیزکك جمعی اوله دیمش (وبعضیلر تعصب ایدوب بوکه بوتقریردن اسناد جهل ایدوب حیلی پریشان کلمات ایلمش (غلامان اولنه بر که حرفنی ایراد ایلین حق معنایه واصل دکل ایمش (دلاویز وصف ترکیبیدر آویزیدندن لغتده اصمقدر

محاورت ایله مصاحبت معناسنه در وجیم ایله قوکشیلق ایلمکدر
❊

عجبا یازانك سهواتینی جائز دکلیدر (للطابع)

ردسروری

ردسروری

وردسعدی

اما استعمالده تعلق معناسنه در کوکل تعلق ایلدیکی نسنه لرده استعمال ایدرلر بونده غلامانه وکنیزانه صفت واقع اولمش اشتراك طریقیله (شاکردان چابك بیانیه (وغلامانه وکنیزانه معطوف شاکردلردن خدمه مراد دریعنی خدمتکار جنسی (دار دفعل مضارع مفرد غائب مذکورلر مقدم مفعوللری باز رکانه راجع تحتنده ضمیر فاعلی (بشهری باحرف ظرف (یاحرف وحدت (بقامیده بویله در بعض نسخه ده هردم برشه هرلحظه دوشمش (بتفرج کاهیده بویله (نعیم دنیا لامیه نعمت دنیادیمکدر (متنعم تفعل بابندن اسم فاعلدر فائده لنیجی معناسنه (محصول ترکیب) پدر دیدی ای پسر بو اسلوب اوزره که سن بیان ایلدك سفر فائده لری چوقدر امابش طائفه یه مسلمدر اولکیسی بربازرکاندر که نعمت وقدرت وجودیله دلاو پزجوانلری وجاریه لری اوله وچابك خدمتکارلری دخی اوله هرکون برشهرده وهر کیجه برمقامده وهرلحظه برسیرانکاهده دنیا نعمتلرندن فائده لنه ❊ قطعه ❊ منعم بکوه ودشت وبیابان غریب نیست ❊ هرجاکه رفت خیمه زد وخوابکاه ساخت ❊ منعم اسم فاعلدر افعال بابندن صاحب نعمته اطلاق ایدرلر حاصلی اهل دولت دیمکدر غنی معناسنه اسم مفعول طوتوب عینی فتحیله قید ایلین تصرف خاص ایلمش (بکوه باحرف ظرف (دشت دالك فتحی وشینك سکونیله اوه وصحرا معناسنه (منعم مبتدا وغریب ثانیسی (ونیست خبر ثانی وثانی خبریله جمله اسمیه خبر اول واول خبریله جمله ابتدائیه (خیمه چادر وزدك مقدم مفعولی (خوابکاه یتاجق یر یعنی یتاق وراحت یری دیمکدر (ساختك مقدم مفعولیدر (محصول بیت) منعم وغنی اولان کیمسه طاغده واوه ده و بیابانده غریب دکلدر هر یره که واردی چادر قوردی و یتاق وحضور یری پیدا ایلدی حاصلی هرزه یه که وارسه حضور وصفا ایدر دیمکدر یعنی اهل دنیا هرقنده ایسه ذوق وصفاده در دیمکدر ❊ وآن راکه برمراد جهان نیست دسترس ❊ درزادوبوم خویش غریبست وناشناخت ❊ واو بونك کبی یرلرده استدراك معناسنی متضمندر (که حرف بیان (مراد جهان بیانیه (دست رس وصف ترکیبیدر رسیدندن قدرت ووسعت معناسنه (زاد وبوم جمیع کلستان نسخه لرنده واوعطفله کلور اما سید علی زاده ونعمت الله واوسز ایراد ایلمشلر وهیچ بریسی تعرض ایلمامشدر که ترکیب اضافی میدر یاخود جمیدر وسائر لغتلرده بوم زمین وقرار کاهدر دیمشلر امازاده مستقلا معنی ویرمشلر لیکن اهالی عجم دیدیلرکه زاد وبوم عطف تفسیریدر امازادك بوندن غیری یرده بومعنایه دلالتی یوقدر والعلم عندالله تعالی (ناشناخت نامعلوم دیمکدر (محصول بیت) منعمك حالی مذکور کیدر اما اول کیمسه نك که جهان مرادینه الی ایرشمز یعنی قدرت ووسعتی یوقدر حاصلی فقیر ومفلسدر کندینك طوغدیغی وقوپدیغی یرده یعنی کندی شهرنده ومملکتنده غریب ومجهول ومنکوردر حاصلی انی کیمسه بیلمز ونام ونشانی اکلامز ❊ دوم عالمی که بمنطق شیرین وقوت فصاحت ومایهٔ بلاغت هرجاکه رود بخدمتش اقدام نمایند واکرام کنند ❊ دوم بش طائفه نك ایکنجیسی (عالمی یاحرف وحدت (که حرف بیان (باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (منطق شیرین بیانیه مصدر میمیدر نطق معناسنه یعنی تکلم (قوت فصاحت واولك تشدیدیله لامیه (مایهٔ بلاغتده بویلدر (بخدمتش باحرف صله (اقدام نمایند اقدام نمایندك مقدم مفعولیدر (محصول ترکیب) ایکنجیسی برعالمدر که شیرین تکلمله وفصاحت قوتیله وبلاغت سرمایه سیله هر یره که کیدر خدمتنه اقدام کوسترلر واکا اکرام ایدرلر ❊ قطعه ❊ وجود مردم دانا مثال زر طلاست ❊ که هرکجا که رود قدر وقیمتش دانند ❊ وجود مردم دانا لامیه وبیانیه در (مثال زر طلاست لامیه لردر راده تشدید ضرورت وزن ایچوندر (طلاطانك

ڪسریله یالدز التونیدر (که حرف رابط صفت (ما بعدی جائزدر که دانایه صفت اوله
وجائزدرکه زر طلایه (محصول بیت) مردم دانانك وجودی یالدز التونی کبیدرکه هر نره یه
کیدرسه قدر وقیمتنی بیلورلر یعنی خالص وصافی التون نیجه که هر یرده معزز ومکرم ایسه
اهل علمده انجلین معتبردر ❊ بزرك زادهٔ نادان بشهروا ماند ❊ که در دیار غریبش بهیچ نستانند ❊
بزرك زاده وصف ترکیبیدر اکابر زاده معناسنه نادانه اضافت بیانیه‌در (باحرف صله (شهروا
برلفظدر اما اصلنده مرکبدر شه لفظیله روا لفظندن (معلوم اوله که ازمنهٔ ماضیه‌ده بر پادشاه
کلمشدرکه کونه سکهٔ شاهی‌یی ضرب ایدوب التونی التون یرینه واقچه‌یی اقچه یرینه یوریدوب کندی
زد شراح جمیعا
حکم سلطنتنده خلق انکله معامله ایدوب بیع وشرا ایدرلر ایمش حتی بو زمانده برکیمسه‌نك ظلمندن
در شراح جمیعا
تعبیر ایللی اولسه‌لر مملکتده کون یوریدر دیرلر (پس شه شاهدن مخففدر وروا جائز معناسنه‌در
اول پادشاهده کورقضیه‌یی جائز کوردوکیچون اول کوندن اقچه والتونه شهروا دیدیلر پس شراحك
بونده انواع پریشان اقوالنه التفات اولنمسون که تقیدی تضییع اوقاتدر (ماند فعل مضارع مفرد غائبدر
مانیدندن بکزمك دیمکدر (ماندندن دینلر خطا ایلدیلر (که حرف رابط صفت (در حرف ظرف
(دیار غریب بیانیه (شین ضمیر شهروایه راجعدر (نستانند فعل نفی مستقبل جمع غائب
صاتون المازلر دیمکدر حاصلی اعتبار ایلمزلر (محصول بیت) جاهل اکابر زاده شهروایه بکزر که
آنی اول پادشاهك قلم روندن غیری دیارده هیچ المازلر ❊ سیوم خوبرویی که درون صاحب دلان
بمخالطت اومیل کند وصحبتش را غنیمت شناسند وخدمتش منت دانند که گفته اند کی جمال به
ازبسیاریٔ مال روی زیبا مرهم دلهای خسته است وکلید درهای بسته ❊ سیوم بش طائفه‌نك
اوچنجیسی (خوبرو وصف ترکیبیدر کوزل یوزلی معناسنه (یا حرف وحدت (که حرف رابط
صفت (درون صاحب دلان لامیه (صاحب دل سکون بایله اولنجه وصف ترکیبیدر اما کسر بایله
لامیه‌در (حاصلی بونك کبیلر ایکی وجهله اوقنور (والف ونون ادات جمعدر (باحرف صله
(مخالطت مفاعله بابندن مصدردر وتا اسلوب عجم اوزره مطول یازیلور وتلفظ اولنور (اختلاط
ومخالطه قریشمقدر (او یه اضافت لامیه‌در (میل کندك مفعول صریحی (بمخالطت غیرصریحی
وجملهٔ فعلیه خبریه‌تدادر که درونذ (محصول ترکیب) اوچنجیسی برخوب رویدر که صاحب دللرك
درونی انك اختلاطنه ویا انکله اختلاطه میل ایدر وصحبتنی یعنی مصاحبتنی غنیمت اکارلر وخدمتنی
ردسروری وشمعی
منت بیلورلر که اواولز دیمشلردر (اندکی جمال یاء مصدرله واضافتله ازاجق جمال (بسیاری مالده
بنه بویله دربعینه (حاصلی جمال آزلغی مالك چوقلوغندن یکدر زیرا روی زیبا خسته کوکللر مرهمیدر
و بغلو قپولر مفتاحی (کلیدی کاف عربك کسره‌سنه تخصیص ایدنلر خطا ایلمشلر زیرا فتحله افصحدر
❊قطعه❊ شاهد آنجا که رود عزت وحرمت بیند ❊ ور برانند بقهرش پدر ومادرخویش ❊ شاهد
یوزنك کبی یرلرده محبوب معناسنه‌در (وروا کردن مخففدر (بقهرش شین ضمیر معناده برانندده مقیددر
رد شمعی
(محصول بیت) محبوب اول یره که کیدر یعنی هر یره که کیدر عزت وحرمت کورر واکر انی
ردابن سید علی وسروری
کندینك اتاسی واناسی یانلرندن قهرایله سوررلرسه‌ده حاصلی کیم اولورسه اکا اتالق واناالق ایدر
ردسروری وشمعی
❊ پرطاوس دراوراق مصاحف دیدم ❊ کفتم این منزلت ازقدرتو می بینم بیش ❊ پر باء عجمله وتخفیف
رد ابن سید علی
را ایله لفظ مشترکدر قناد ایله یلك بیننده امابونده یلك مراد درقناددین خطا سویلدی زیرا
مصاحفه یلك قونور قناد قونمز و بونی هرکس بیلور (پرك راسنی تشدید ایله قید ایدنلر ضرورت
وزن ایچون دیو وزن طبعه مالك دکللر ایمش (دریرینه بریازانلر معنی جانبنه ناظر اولمازلر ایمش (اوراق
مصاحف لامیه مصاحف مصحفك جمعیدر (منزلت ناسی مرتبت ناسی کبی اسلوب عجم اوزره مطول
یازیلور ومطول تار کبی تلفظ اولنور (پس ضمیر خطاب اعتبار ایدن غفلت ایلمش (بیش باء عربیله

زياده معناسنه در (محصول بيت) طاوس يلكنى مصحفلرك اوراقى اراسنده كوردم (نتكـه عادتا اوغلانجقلرطاوس يلكنى مصحفلرك اوراقى اراسنـه قويغلردر (پس مصحفلرك ورقلرى اوزره طاوس قناديني كوردم ديني ابى كوره ممش (كور بجك ديدم بو مرتبه ومنزلى و بومقامى سنك قدركدن وحد كدن زياده كوريرم يعنى بومكرم ومعززمقام سنك لايقك دكلدر ❊ كفت خاموش كه هركس كه جالى دارد ❊ هركجاپاى نهددست ندارندش پيش ❊ خاموش فعل امر مفرد مخاطب اپسم اول ديمكدر (كه حرف تعليل (جمالى ياحرف تنكير (ندارندش شين ضمير معناده پيشه مقيدر پيشش تقديرنده (ندارند يرينه نون ايله بدارندبا ايله صحيح نسخه لره مخالف يازمشلر اكرچه تأو يلله معنى ويرمك قابلدر (محصول بيت) حضرت شيخ بيورر پرطاوسه بن بويله ديجه ديدى اپسم اول زيرا هركيمك كه جمالى وار هرزه يه كه اياق قور يعنى كيدر اوكينه الطو تمزلر يعنى انى كيمسه رد ومنع ايلمز بلكه هركس كل برى جانم ديرلر زيرا صاحب حسنه هركس طالبدر ❊ نظم ❊ چون در پسر موافقت ودلبرى بود ❊ انديشه نيست كر پدر ازوى برى بود ❊ جميع شراح بوابكى بيتى رباعى ديو يازمشلر حال بوكه رباعينك بحرى معين بحردر نهايتى بوده بحرهزج اقسامندندر يعنى بحر مضارع اخربدر و رباعى بحرينه قريبدرفقدبر (دلبرى ياحرف مصدر (برى بونده بيزار معناسنه در (محصول بيت)چون پسرده موافقت ودلبرلك اوله يعنى كوزل اوله واختلاطه لايق وقابل اوله غم يوقدر اكر باباسى اندن بيزار اولورسه ده زيرا هركس اكابابا اولور حاصلى هركيمسه انك كبى فرزنده جانم اوغل دير ❊ اوكوهرست كوصدف درميان مباش ❊ دريتيم راهمه كس مشترى بود ❊ اوضميرى بيت سابقده پسره راجعدر و مبتدادر (وكوهر خبرى (كو فعل امر مخاطبدر كه كويدندن كفتندن ديينلر خطا سويلدى (صدفدن مراد باباسيدر تشبيه طريقيله (مباش فعل نهى مفرد مخاطب اولمه ديمكدر (دريتيم شول انجويه ديرلركه برصدفده يالكز اوله اما انسانده يتيم باباسى اولميانه ديرلر وحيوانده اناسى اولميانه وجماداتده نظيرى اوليانه (محصول بيت) اول پسر كوهردر سويله صدف ارادة اولسون يعنى صدف مطلوب دكلدر كركز زيرا دريتيمه هركس مشترى اولور و يامشتريدر يعنى هيچ كيمسه دلبرى باباسيله استمز يالكز استر نتكه صبوحى بيورر (پدرراتابكى همراه آن شيرين پسر بينم (الهى باشد آن روز يكه اورابى پدر بينم ❊ چهارم خوش اوازى كه آب ازجريان ومرغ ازطيران بازدارد پس بوسيلت اين فضيلت دل مردمان صيد كند وارباب معنى بمنادمت اورغبت نمايند ❊ چهارم دردنجيسى بش طائفه نك (خوش اواز وصف تركيبى (وياحرف وحدت (كه حرف رابط صفت(جريان مصدردر جرى يجريدن يعنى ضرب بابنك ناقص يائيسندن آقمق معناسنه (طيرانده مصدردر طار يطيردن ضرب بابنك اجوف يائيسندن اوچمق ديمكدر (بازدارد آليقور يعنى مانع اولور باحرف مصاحبت (وسيلت شول نسنه دركه انكله غيره اواشيله يعنى غيره يقين اوله تاپى تطو يل اسلوب عجم اوزره در (فضيلت معرفتده ارتقلغه ديرلر وتابنه مذكوركيدر (دل مردمان لاميه (وكنـدك مفعول اولى (وصيد ثانيسى (ارباب ربك جميدر اصحاب معناسنه معنايه اضافتى لاميه در (باحرف صله (منادمت مفاعله بابندن مصدردر نديمك ديمكدر يعنى مصاحبت معناسنه در (اويه اضافتى لاميه در (رغبت نمايندن مفعول صريحى (وبمنادمت غيرصريحى (محصول تركيب) دوردنجيسى برخوش اوازدركه صويى اقمقدن وقوشى اوچمقدن منع ايليه حضرت داود پيغمبر عليه السلامك اوازى كبى پس بوفضيلتك وسيله سى وسببيله خلقك كوكلنى شكار ايدر وارباب معنى انك مصاحبتنه رغبت كوسترلر ❊ بيت ❊ سمعى الى حسن الاغانى ❊ من ذالذى جس المثانى ❊ سمع سينك فتحى وميمك سكونيله قولاق معناسنه در ياى متكلم ايله اضافت لاميه در وتقدير امرفوع مبتدا وجائزدركه سمعى

ردشمعى

رد ابن سيد على

ردشراح جميعا

رد ابن سيد على . رد سرورى

مطلب

سيدعلى زاده طريان يازمش وسرورى بويله يازديغنه اعتراض ايلمش ودعاكويه بويازيشى زياده ناپسندكلدى پس متعدد شرح وحنده مقيد اولدم كوردم فى الحقيقه جميع شرح وحنده رانك يا اوزره تقييد يله بولدم ليكن بنده بوخطايى سهوقلمرينه حمل ايدرم لامعى چلبينك نعت رسولده صلوا عليه فعل ماضيدر بيور ديغنى حمل ايلديكم كبى والا بونلرك كبى افنديلردن بويله خطاقصده مقارن اولمازفقدبر پس معترضك اعتراضى ياتعصب طريقيله اولوروياقصورفهمدن عفى عنه

سماعی واصغانی معناسنه اوله ایشتمك ودیكلمك دیمكدر (پس حرف جر مقدره متعلق اولمز (حسن صفت مشبهه در (اغانی یه اضافت صفتك موصوفنه اضافتیدر (اغانی جمع اغنیه غنا معناسنه در (پس اغنیه جمع غنادر دیین كندی زعمیله سویلمش (من اسم استفهام محلا مرفوع

اغنیه همزه نك ضمی وکسری ویانك تشدیدی وتخفیفیله تغنی اولنان برکونه نغمه در کذا فی اللغات (الطابع)

مبتدا (ذا اسم اشارت محلا مرفوع خبری (الذی اسم موصول (جس جمله فعل ماضی مفرد مذكر غائب یاپشدی دیمكدر مس كبی جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر الذینك والذی صله سیله محلا مرفوع صفت ذادر (المثانی جمع مثنادر ایكی تللی سازه دیرلرنتكه مثالث جمع مثلثدر كه اوچ تللی سازه دیرلر (مثانی جس نك مفعولیدر وسكون یاضرورت وزن ایچوندر (محصول بیت) بنم قولاغم كوزل غناره دریاخود بنم سماع واصغام كوزل آوازه مقیددر یعنی میلم كوزل آوازه در كیمدر شول كیمسه كه ایكی تللی سازچالر یعنی اكانه اعتبار مقصود بودركه كوزل اوازی سازه ترجیح ایدر حاصلی بنم میلم حسن صوته در سازه دكل علی الخصوص كه تللی ساز دیكلمك حرامدر مصراع ثانینك تحقیقنده مراد حسن صوتدر دیین بیتدن مرادی بیلمامش

ردشمی [3]

❊ قطعه ❊ چه خوش باشد اوازنرم وحزین ❊ بكوش حریفان مست صبوح ❊ اوازنرم بیسانیه (حزین اینجه ونازك معناسنه در (با حرف صله (كوش قولاق (حریف باده مصاحبی (الف ونون ادات جمعدر (كوش حریفان لامیه (مسته اضافت بیانیه (وصبوحه لامیه (صبوح مصدردر صباح وقتنده شراب ایچمكه دیرلر نتكه غبوق عكسنه دیرلر حاصلی فعول وزنی اوزره مصدرلردر (صبوح صباح وقتنده ایچلن شرابك اسمیدر دیین مخالف سویلمش (محصول بیت) نه خوش اولور یومشق اینجه اواز صبوح مستی اولان حریفلر قولغنه یعنی قولاقلرینه لطیف كلور

ردشمی

❊ به ازروی خوبست اواز خوش ❊ كه آن حظ نفسست واین قوت روح ❊ آن روی خوبه اشارتدر (واین آواز خوبه (محصول بیت) (روی خوبدن خوب اوازیكدر زیرا روی خوب حظ نفسدر (واواز خوب قوت روحدر حاصلی حضرت شیخ اواز خوبی روی خوبه ترجیح ایدر لیكن فیه مافیه ❊ پنجم پیشه وری كه بسعی بازو كفافی حاصل كنند تاآب روی ازبهر نان ریخته نشود چنانكه خردمندان كفته اند ❊ پنجم یعنی مذكور طائفه نك بشنجیسی (پیشه باء عجمیك كسریله صنعت دیمكدر (ورواوك فتحیله ادات نسبتدرلی معناسنه اوته یقالی در واوایله علی كل حال صنعتلی دیمكدر یعنی اهل صنعت (ویاحرف وحدت (كه حرف رابط صفت (باحرف مصاحبت (سعی بازو مصدرك فاعلنه اضافتیدر (كفافی یا حرف وحدت (تاحرف تعلیل (آب روی لامیه (بهر نانده بویله در (ریخته نشود دوكلمش اولمیه یعنی دوكلمیه (محصول تركیب) بشنجیسی براهل صنعتدر كه سعی بازوایله بر كفاف حاصل ایلیه تاكیم اتمك ایچون یوزصویی دوكلمیه حاصلی جره وكدیه یه محتاج اولمیه شویلكه عقلا دیمشلردر ❊ قطعه ❊ كر بغریبی رود ازشهر خویش ❊ سختی ومحنت نبرد پینه دوز ❊ باحرف صله (غریبی یاحرف وحدت (سختی یاحرف مصدر (پینه یمایه دیرلر (پینه دوز وصف تركیبیدر دوزیدندن رودك ونبردك تنازع طریقیله فاعلیدر لغت حسبنجه یامه دیكیجی دیمكدر اماعرفده اسكیجی یه دیرلر (محصول بیت) اكر غربلكه كیدرسه یعنی دیار غربته كندی شهرندن شدت ومحنت ایلتمز یعنی چكمز پینه دوز یعنی اسكیجیلك برجزئی صنعت ایكن انك اهلی

مطلب

هر نره یه وارسه اول صنعتله كچنور ❊ ورنخرابی فتد ازمملكت ❊ كرسنه خسبد ملك نیم روز ❊ ور واكردن مخففدر نتكه مكرر بیان اولندی (باحرف صله (خرابی یاحرف مصدر خرابلق مقابل معمورلقدر یعنی شنلك (فتدفاده كسروضم جائزدر اصلی افتددر همزه نك فتح وضمیله مصدری افتادن وافتیدن كلور همزه حذف اولنجق فاكسر وضمله مستعملدر فاحفظ (ازمملكت

قندومتعلقدر (کرسنه بو لفظ ایکی وجهله مستعملدر بریسی بونده کی کبی یعنی کافك ضمی ورانك سکونی وسینك کسریله وبریسی کافك ضمی ورانك کسری وسینك سکونیله فاحفظ (خسبد خانك ضمی وسینك سکونی وبانك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب یاتور واویور دیمکدر خسبیدندن ملك خسبدك وفقدك فاعلیدر تنازع طریقیله (نیم روزه اضافتی لامیه در (نیم روز ترکستانده برشهرك اسمیدر ملکی نیم روزه تخصیص یننه دوزه قافیه اولق ضرورتی ایچوندر والامذکور معناده هرملك بردر (محصول بیت) یننه دوزك حالی معلوم اما اکر کندی مملکت وسلطنتدن برخراب آباده دوشرسه نیم روز پادشاهیسه ده انده برکمالی وصنعتی اولمدیغی تقدیرجه آچ یاتور یعنی آچ قالور بونده مراد خرابلقدن کندی مملکتندن غیریدر والاحقیقتده خراب آبادده مکه یوللری کبی ذخیره سی اولمدیغی تقدیرجه هرکس آچ یاتور حاصلی مراد بر تمثیلدر والاحقیقتده بویله المق لازم دکل ❊ چنین صفتها که بیان کردم در سفر موجب جمعیت خاطرست وداعیهٔ طیب عیش اما آن که ازین جمله بی بهره است بخیال باطل درجهان برود ودیکر کس نام ونشانش نشنود ❊ چنین صفتها بونجلین صفتلر (که حرف رابط صفت (ویاحرف بیان (موجب جمعیت خاطر لامیه لردر سبب جمعیت خاطر دیمکدر (داعیه باعث دیمکدر (طیبه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (وعیشه اضافت صفتك موصوفنه در (بی بهره بی نصیب دیمکدر (باحرف مصاحبت (خیال باطل بیانیه (درحرف صله در بامعناسنه (جهان دنیا (دیکر دخی دیمکدر معناسنی دخی کیرودیین سوزی کیرودن اکلرایمش (محصول ترکیب) پدر دیر بونجلین صفتلرکه بیان ایلدم سفرده جمعیت خاطره سببدر وکوکچك دیرلکه باعثدر اما اول کیمسه که بوجهلردن یعنی مذکوربش طائفه دن اولمایوب جمیعسندن بی نصیب اوله سیاحت جهته باطل خیال وهم فاسدله کیدر دخی کیمسه نام ونشاننی ایشتمز یعنی نیجه اولدیغی کیمسه دویماز زیرا مشهور ونامدار کیمسه دکلدر که اندن خبر المق ممکن اوله ❊ قطعه ❊ هرآن که کردش کیتی بکین او برخاست ❊ بغیر مصلحتش رهبری کند ایام ❊ کردش اسم مصدردر کردیدندن دونش دیمکدر (کیتی یه اضافت لامیه در (کیتی کافك عجمك کسریله ویاء اصلیه ایله جهان دیمکدر (باحرف صله (وکین کاف عربك کسریله عداوت دیمکدر (اویه اضافت لامیه در (برخاست قالقدی یعنی قصد ایلدی (باحرف صله (وغیر بونده خلاف وعکس معناسنه در (مصلحته اضافتی لامیه در (رهبر قولاغوز وصف ترکیبیدر بریدندن یوله ایلتمك دیمکدر لازمی قولاغوزلقدر (رهبر کندك مفعول صریحی (وبغیر غیرصریحی (وایام فاعلی (محصول بیت) هراول کیمسه که عالمك تبدل وتغیری یعنی انقلاب احوال عالم انك عداوتنه قیام ایدوب قصد ایلدی ایام وروزکار انك مصلحتنك خلافنه وعکسنه اکاقولاغوزلق ایدر یعنی اکا مرادینك خلافنه دلالت ایدر ❊ کبوتری که دکر آشیان نخواهد دید ❊ قضاهمی بردش تابسوی دانه ودام ❊ کبوتر کوکرجین (ویاحرف وحدت (که حرف رابط صفت ویاحرف بیان (دکر دخی دیمکدر (آشیان یوه (نخواهد دیدن معناسنه کورمیسردر یعنی کورمك میسر اولمیسردر (قضا مبتدا (همی هاحرف تأکیدمی حرف استمرار (شین کبوتره راجعدر (تابونده الی معناسنه در (باحرف صله (سوی جانب دیمکدر (دانه یه اضافت لامیه در (دام بونده طوزاق معناسنه در (محصول بیت) برکبوترکه دخی آشیاننی کورمیسردر یعنی کورمك میسر ومقدر اولمیسردر قضای آسمانی انی دانه ودام جانبنه ایلدر یعنی شکار اولور حاصلی انی یاآوجی اولارویامرغ شکاری اولور ❊ پسر کفت ای پدر قول حکما راچه کونه مخالفت کنم که کفته اند رزق اکرچه

بعض اعجام دیدیکه نیم روز نصف دنیادن کنایه‌در زیرا شمس حداستوایه واردقده نصف دنیا مقدارنی قطع ایلمش اولور پس نیم روز بووجهله اضافت لامیه اولور

مـه

ردشمعی

مقسوم است باسباب حصول آن تعلق شرطست و بلا اگرچه مقدرست ازابواب دخول آن احتراز واجب ❊ باحرف صله (اسباب حصول آن لامیه لردر اسباب سببك جمعیدر تعلقدن مراد مباشرتدر (ابواب دخول آن لامیه لردر (محصول ترکیب) پسر باباسنك جوابنده دیدی حکمانك قوانه نوجهله مخالفت ایده‌کمکه دیمشلردر رزق اگرچه مقسومدر یعنی ازلده هر کسك رزقی تعیین اولمشدر لیکن انك حصولنك سببلرینه مباشرت شرطدر یعنی عقل مباشرت اقتضا ایدر بلاده اگرچه مقدر در اما اکا داخل اولدق ابواب واسبابندن احتراز واجبدر (قال الله تعالى ولا تلقوا بایدیکم الى التهلکة) حاصلی بونك کبیلر مقتضیات عقلدندر ❊ قطعه ❊ رزق اگرچندبی کمان برسد ❊ شرط عقلست جستن ازدرها ❊ اگرچند اگرچه که معناسنه مستعمل افظدر (پس اگر ادات شرط (وچندی کم خبریه معناسنه اعتبار ایدنلر چندان کبی بوفنه چندان وقوفلری یوغمش (محصول بیت) رزق اگرچه بی کمان وبی شك ایریشور یعنی مقدر اولان رزق البته هر حیوانه کلور و واصل اولور لیکن عقلك شرطیدر قپولردن استمك یعنی عقل رزقی اهل دنیادن رجا ایلمك اقتضا ایدر ❊ ورچه کس بی اجل نخواهد مرد ❊ تو مرو در دهان ازدرها ❊ مرو بونده مرود معناسنه‌در (مر ومیمك ورانك فتحه‌لریله کتمه دیمکدر فعل نهی مفرد مخاطبدر (در حرف صله در بامعناسنه (دهان ازدرها لامیه عربجه ازدرهایه ثعبان دیرلر (محصول بیت) دخی اگرچه که کیمسه اجل سزاولمیسردر یعنی کیمسه بی اجل اولمز اماسن ازدرها اغزینه کتمه یعنی هلاك اولاجق یره وارمه ❊ درین صورت که منم باپیل دمان بزنم وباشیرژیان پنجه در افکنم مصلحت آنست که سفر کنم که ازین پیش طاقت بی نوایی ندارم ❊ باحرف صله ویاحرف مصاحبت (پیل دمان بیانیه قوتلی وهیبتلی فیل (بزنم اور یرم ویا اورشورم جنك ایلمکه قادرم دیمکدر (یاحرف صله (شیر زیان بیانیه زیان یرتیجی حیواناتك صفتلرندندر کوکره‌مش وغضبه کلمش دیمکدر (که حرف تعلیل (ازین پیش بوندن زیاده دیمکدر یعنی شمدنکرو (طاقت بی نوایی لامیه‌در (بی نوایی بی قدرت و بی زاد معناسنه‌در (ویاحرف مصدر (محصول ترکیب) بوصورتده که منم یعنی بوقوت و زوروبومشت زنلك که بنده وار قوتلی وهیبتلی فیله کندمی اورورم یعنی اکا بی پروا مشت اورورم ویا انکله صواشه قادرم وشیر زیانه پنجه براغورم یعنی انکله پنجه طوتشماغه قادرم اگرچه اول پنجه اورمقده ماهردر پس مصلحت اولدرکه سفر ایدمکه بوندن ارتق نوا سزلغه طاقت کتورمم ❊ قطعه ❊ چون مرد درفتاد رجای ومقام خویش ❊ دیکرچه غم خورد همه آفاق جای اوست ❊ درحرف تأکید (فتاد فانك کسریله وضمیله دوشدی دیمکدر بونده آیرلدی معناسنه‌در (جای ومقام عطف تفسیری (خویشه اضافت لامیه (دیکر یایله دخی دیمکدر (آفاق بونده اطراف معناسنه‌در (جای او لامیه (محصول بیت) چونکه ار یعنی کشی کندی وطنندن ومقامندن دوشدی یعنی مفارقت ایدوب ایرلدی دخی نه غم ییرزیرا جمیع اطراف عالم انك مقام ومکانیدر ❊ شب هر توانکری بسرای همی رود ❊ درویش هرکجاکه شب آمد سرای اوست ❊ بسرایی باحرف صله (یاحرف وحدت (محصول بیت) کیجه هر برغنی برسرایه و براوه کیدر یعنی هر کس کندی اوینه کیدر اما درویش بی کس هر یرده که کیجه کلدی یعنی قرا کولق بصدی انك سراییدر حاصلی کیجه کندی‌یی زده دوترسه انده یاتور قالور یعنی جمیع عالم اکا نسبت برابردر ❊ این بکفت وهمت خواست و پدر را وداع کرد و روان شد ودر هنکام رفتن شنید ندش که می کفت ❊ (محصول ترکیب) بومذکور قطعه‌یی سویلدی وهمت دیلدی و باباسنه وداع ایلدی وکتدی کتمك وقتنده ایشتدیلرکه سویلرتی یعنی

درابن سید علی وسروری

بو بیتی اوقوردی ❊ بیت ❊ هنرور که بختش نباشد بکام ❊ بجایی رود کش نداند نام ❊ هنرور
اهل کمال دیمکدر هنرلی معناسنه پیشه ور کبی که سابقا کچدی (که حرف رابط صفت (بکام
مرادنجه دیمکدر (بجایی باحرف صله (یا حرف وحدت (رود فعل مضارع مفرد غائب
و یا فعل امر مفرد غائب (کش کافك فتحیله در زیرا ضمایرك ماقبلی بوداده مفتوح اولور
زدشعی
ضرورت وزن اولمایجه والا ساکنده اولور پس کسر کافله اوقویان خلاف قاعده اوزره
اوقورمش (که حرف رابط صفت ویاحرف تعلیل (وشین ضمیر هنروره راجعدر معناده نامه
مقیددر نامش تقدیرنده (محصول بیت) اهل هنرکه طالعی مرادنجه اولمیه یعنی اکا بخت ودولت
مساعده اولمیه بریره کیدر ویا بریره کتسونکه آدینی بیلمیه لر ویابیلمازلر حاصلی نام ونشانی اکلماز
وایشیدلمز یره کیدر یاخود برخلاف سمته کیدر که نام ونشانی چیقمیه ویا کتسونکه نام ونشانی
چیقمیه ❊ تابرسید بکنار آبیکه سنك ازصلابت او برسنك همی آمد واوازش بفرسنك همی رفت ❊
تاحرف انتها الی معناسنه (برسید فعل ماضی مفرد غائب یعنی ذهب الی ان وصل یاخود حتی وصل
(باحرف صله (کنارآب لامیه (ویاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (صلابت شدت یعنی
پکلك وقتیلق اویه اضافت لامیه در وضمیر آبه راجعدر (همی هاحرف تأکید (می آمد حکایت حال
ماضیدر (وآوازش ضمیری ینه آبه راجعدر (باحرف صله (فرسنك عربجه فرسخ دیدکلریدر که اون
ایکی بیك آدیم مقداری یره دیرلر (همی رفت حکایت حال ماضیدر کیدردی دیمکدر (محصول ترکیب)
مشت زن کتدی تابرصویه ایرشدیکه یعنی برصویك کنارنه که صلابت وشدتندن وحدت
جریانندن طاش طاش اوزره کلوردی یعنی اوکنه کلن طاشلری یوارلاردی تتکه پك اقارصولرك
مطلب
شانندندر وآوازی برساعت یره کیدردی یعنی خروشی وچغلدیسی برساعت مقداری یره کیدردی
❊بیت❊ سهمکین ابیکه مرغ آبی دروایمن نبودی ❊ کمترین موج آسیاسنك ازکنارش در ربودی ❊
تمکین ایا مثال اولمغه الویره مز
سهم فارسیده خوف معناسنه در (معلوم اوله که اخری میم اولان کلمه یه ادات نسبت داخل اولق
زیرا اصلی نمك در ونمكك
مراد اولسه اکثریا برکاف عجمله توسیط ایدرلر (غمکین ونمکین وشرمکین کبی اما مطرد دکل زیرا
آخری میم دکلدر مکر
غمینده دیرلر کافسز پس غمکین اصلنده غم آکیندر دیین سهو ایلش زیرا الف ممدوده نك
مرادی نم اوله لکن بونده ده
لغتلرنده حذفی جائزدکلدر علی الخصوص که سهمکینده اول ملاحظه غایتله فاسددر تأمل تدبر
التباس هجنتی واردر
سهمکین قورقنج دیمکدر (آبی یاحرف وحدت (که حرف بیان (مرغابی اوردکدر (ایمن امین
(للطابع)
معناسنه در (کمترین تر ادات تفضیل (یا ونون ادات نسبت (آسیاسنك دکرمان طاشی (در حرف
رددقایق الحقایق
تأکید (ربودی راده فتحه وضمه لغتدر (یاحرف حکایه (محصول بیت) برقورقنج صوایدیکه
اوردك ایچنده امین دکل ایدی یعنی اوردك که صوقوشیدر اول صویك صلابتندن وشدت
جریانندن ایچنده یوزمکه خوف ایدردی مبادا که صوطوپارلیه دیوالك کوچك موجی دکرمان
طاشنی کنارندن قاپوب کتوروردی حاصلی قره صوکبی ویاطونه کبی طاشدقلرنده شدت وصلابتله
اقردی ❊ کروهی مرد مانرادید که هریك بقراضهٔ در معبر نشسته و رخت سفر بسته
جوانرادست عطا بسته بود زبان ثنابرکشود چند انکه زاری کرد یاری نکردند وکفتند ❊
(کروهی کاف عجمك ضمیله ویاء وحدتله بربلوك (مرد مانرارا ادات مفعول (که حرف بیان
زدشعی
(باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (قراضه قافك ضمیله وتخفیف راایله التون اواغنه دیرلر که فارسیجه
ریزهٔ زرد دیمکله تعبیرایدرلر ظاهرا قبجه مراد در والا التون اواغی معاملاتده جاری دکلدر و اخرنده
یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل (همزه حرف وحدتدر دیین غلط سویلمش (معبر ساحل لغتنده
معبر کشتی کذرگاه دیمش یعنی کچید کمیسی که خلق صودن کچورر اسکدار قایقلری کبی اسم آلت
وزنی اوزره در واول کچدکلری یره معبردیرلر اسم مکان وزنی اوزره (دست عطا اضافت بیانیه در

ویرمك الی یعنی هیچ بر نسنه‌یه مالك دكل ایدیكه معبر اجرتنه ویره (زبان ثنابیانیه (یعنی
كمیجی یه دعا وثنا ایلدی (بر كشود اچدی یعنی ملاحی مدحه باشلدی (زاری یای اصلیه ایله
تضرع معناسنه‌در (یاء مصدر دین بودلی بیلمز ایمش (یاری یاحرف مصدر (محصول تركیب) ز دشمن وزی
مشت زن صو یك كنار ینه اریشدكده بر بلوك مردمی كوردیكه هر بریسی برقراضه سببیله یعنی
برقراضه اجرتیله معبرده اوتورمشلر ایدی وسفر اثوابنی باغلمشلر (مشت زنك عطا الی بغلو
ایدی یعنی اجرت كشتی‌یه ویرمكه نسنه‌یه مالك دكل ایدی ملاحه مدح وثنا ایلمكه باشلدی
اولقدركه فریاد وفغان ایلدی یارلق ویالواشلق ایلدیلر حاصلی مرحمت وشفقت ایلمدیلر
ودیدیلر ☼ بیت ☼ بی زر نتوانیكه كنی بركس زور ☼ ور زرداری بزور محتاج نه ☼ بی زر التونسز
(نتوانی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب قادر دكلسین دیمكدر (نهٔ یا ضمیر خطاب وهمزه حرف توسل
(محصول بیت) زرسز كیمسه‌یه زور ایلمكه قادر دكلسین امازرك وارایسه زوره محتاج دكلسین
حاصلی فوت وزورایله مراد حاصل اولماز لیكن زرك وارایسه ظلم وزوره محتاج دكلسین زیرا
زرایله جمیع مصالح حاصل اولور ☼ ملاح بی مروت از بخنده بر كردید وكفت ☼ (محصول تركیب)
ملاح بی مروت اندن خنده ایله یعنی كولمكله دوندی ودیدی یعنی مزه لنمك طریقیله بوكا توجه
ایلدی ودیدی ☼ بیت ☼ زر نداری نتوان رفت بزور از دریا ☼ زور ده مرده چه باشد زر یك مرده بیار ☼
زور ده مرده لامیه (وهاء رسمی مقدار معناسنی افاده ایدر یكساله ویكماهه كبی بریلاق وبر ایلق
دیمكدر (بونده ده برادملك دیمكدر یعنی برادم اجرتی مقداری واون ادم قوتی مقداری
(محصول بیت) اقچه یوقدر یعنی چونكی اقچك وپولك یوقدر دریادن زور ایله كتمك اولماز
اون كشی زوری مقداری نه اولور وبونده نه فائده ویر برادملك اقچه كتور یعنی برادمك اجرتی
مقداری اقچه‌وپر زیرا دریادن قوتله كچلمز معبرله كچلور دریا بیوردیغی مبالغه طریقیله درزیرا دریا
حای ولماز مكر كیم اسكار بوغازی كبی بریراوله وقتدیر ☼ جوانرا از ین طعنه دل بهم بر آمد
خواست كه ازو انتقام كشد كشتی رفته بود آواز دكه اكر بدین جامه كه پوشیده ام قانع شوی
دریغ نیست ملاح طمع كرد وكشتی را باز كردانید ☼ (جوانرا را ادات تخصیص (طعنه لغتنده
نیزه ایله اورمقدر (امابونده خاطره طوقنمقدر (بهم بر آمد یعنی محضور ومنقبض اولدی دیمكدر
(كردانید دوندردی دیمكدر (زیرا الف ونون ادات تعدیه‌در اصلی كردیدندرد ونمك دیمكدر
(محصول تركیب) جوانك ملاحك بوطعنه‌سندن كوكلی منكسر ومنقبض اولدی دیلدی كه
ملاحدن كین آله كشتی كتمش ایدی آواز ویردی كه اكر بوقفتانله كه كیمشم قانع اولورسك
دریغ دكلدر ملاح طمع ایلدی واشتی‌یی كرودوندردی ☼ بیت ☼ بدوزد شره دیدهٔ هوشمند ☼
درآرد طمع مرغ وماهی ببند ☼ باحرف تأكید (دوزد فعل مضارع مفرد غائبدر دوزیدندن دیكمك
دیمكدر دوختن دن دینلر زائد سو یلمشلر (شره شینك وزانك فتحه لریله غلبهٔ حرصه
دیرلر صفتی شره كلور فرق وزنی اوزره علم بابندن هاء اصلیه ایله اما فارسیده هاء رسمی شكلنده
اوقو قده جائز (بدوزدك فاعلیدر (دیدهٔ هوشمند لامیه (درحرف تأكید (آرد فعل مضارع
مفرد غائب (طمع فاعلی (مرغ مفعول صریحی (وماهی اكا معطوف (وبند غیرصریحی
(محصول بیت) عاقل كیمسه‌نك حرص كوزینی دیكر یعنی بغلر حاصلی كور ایدر طمع مرغ
وماهی‌یی بنده كتورر یعنی دوزاغه حاصلی طمع سببیله باغه كرفتار اولور ☼ چندان كه دست
جوان بریش وكریبان ملاح رسید اورا بخود در كشید وبی محابا فروكوفت یارش از كشتی ردابن سید علی رد ...
بدر آمد كه پشتی كند همچنان درشتی دید پشت بكر دانید مصلحت آن دیدند كه با او مصالحت كنند
وباجرت كشتی مسامحت نمایند ☼ چندان كه اولقدر كه (یعنی همانكه دیمكدر (دست جوان

لامیه جوانك انى دیمكدر (باحرف صله (ریش رانك كسریله بونده صقل دیمكدر (كریبان معطوفدر
ریشه (وملاحه اصافتلری لامیه در (دست مبتدا (رسید خبری (اورامِلاجی دیمكدر (بخود
باحرف صله كندی یه كشید چكدی دیمكدر (بی ادات سلب (محابا مفاعله بابندن مصدر دراصلی
محابا بادر تا اسلوب عجم اوزره حذف اولمشدر زیرا مفاعله نك ناقصندن تابی حذف ایلمك
قاعده لرندندر یعنی بی باك وبی پروا دیمكدر (بی میل وتوقف دیمك بولغته وقوفی یوغیمش (فرو رد سروری
بونده ادات تأكید در (كوفت كاف عربك ضمیله دوكدی یعنی ضرب شدیدله ضرب ایلدی (كه
حرف تعلیل (پشتی پشت باء عجمك ضمیله ارقه دیمكدر (یا حرف مصدر (مظاهرت معاونت
معناسنه در (همچنان ملاح كبی دیمكدر (درشتی درشت ایری دیمكدر عربجه خشن دیرلر
خانك فتحی وشینك كسریله (یاحرف مصدر مراد یا وزلق در حاصلی كتك (باوجوانله دیمكدر
باحرف مصاحبت (اجرت كشتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (مسامحت مفاعله بابندن مصدر در
لغتده مساهله در یعنی آسانلق امابونده سخا وجومردلك معناسنه در (پس مختار صحاحدن
المسامحة المساهلة وتسامحوا تساهلوادیین اجمال ایلمش (محصول تركیب) همان كه جوانك الی رد سروری
ملاحك صقالنه و بقاسنه ایرشدی انی كندینه چكدی و بی پروا وافرد وكدی یولداشی كیدن
كوردی بونی دوكدیكنی وكیدن طشره كالدی كه مظاهرت ومعاونت ایلیه مذكور كمیجی كبی كه
خشم وحدت كوردی پس ارقاسین چوردی یعنی فرار ایلدی ایعدی مصلحت انی كور دیلركه
انكله مصالحت ایده لروكمی تولونیله جومردلك ایده لروسخا كوستره لر ❊ مثنوی ❊ چو پرخاش بینی تحمل
بیار ❊ كه سهلی ببندد دركار زار ❊ پرخاش باء عجمك فتحی وضمیله ورانك سكونیله صواشدر
حرب معناسنه (كه حرف تعلیل (سهل سینك فتحیله وسكون هاایله آسان دیمكدر قولای
معناسنه (یاحر مصدر پس معنای سهولت دیمكدر (دركار زار لامیه دركار زار كاف عربله
حرب وجنك معناسنه در (محصول بیت) چونكه صواش وجنك كوره سین تحمل كتور یعنی
تحمل وصبر كتورزیرا سهولت ورفق جنك وحرب قپوسنی بغلر حاصلی ملایمت و یواشلق
جنك وجداله مانعدر ❊ اطافت كن انجاكه بینی ستیز ❊ نبرد قزنرم را تیغ تیز ❊ نبرد فعل
نفی مستقبل مفرد غائب (راده تشدید ضرورت وزن ایچوندر (قز قافك فتحی وتشدید زا ایله
عرب ابریشمه دیر مبالغه ایله اسم فاعلی قزاز كلور امابونده ضرورت وزن ایچون زا مخففدر
(نرمه اضافت بیانیه در (ورا ادات مفعولدر (نرم نونك فتحی ورانك سكونیله یومشق دیمكدر
(تیغ تیز بیانیه تیز تانك كسریله ایتی دیمكدر كسكین معناسنه (محصول بیت) لطافت
وملایمت ایله شول یرده كه ستیز وعناد كوره سین زیرا یومشق ابریشمی كسكین قلیج كسمز حاصلی
رفق وملایمت یومشق ایپك كبیدر وعناد وستیز كسكین قلیج كبیدر كه اكا كار ایلمز
❊ بشیرین زبانی ولطف وخوشی ❊ توانی كه پیلی بموبی كشی ❊ شیرین زبان وصف تركیبیدر
طاتلی دللی دیمكدر (و یاحرف مصدر در دل طاتلغیله دیمكدر (خوشی یاحرف مصدر
(توانی فعل مضارع مفرد مخاطب (كه حرف بیان (پیلی یاحرف وحدت (باحرف مصاحبت
(مویی یاحرف وحدت (كشی یاضمیر خطاب (یعنی كشی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
(محصول بیت) شیرین زبانلغله وملایمت وخوشلغله یعنی ایلكله قادرسین كه بر فیلی برقل ایله
چكوب یده سین یعنی رفق وملایمتله سكا انقیاد اولور بویله قوتلی و زورلی حیوان ایكن حاصلی
ملاح مدارا ایله مشت زنك پنجه سندن خلاص بولدی ❊ بعذر ماضی در قدمش افتادند و بوسهٔ
چند بنفاق برسر و ریش دادند و بكشتی درآوردند وروان شدند تا برسیدند بستونی كه
ازعمارت یونان درآب ایستاده بود ملاح كفت كشتی خللی هست یكی ازشماكه دلاور ترست

ومردانه تر وزورمند ترباید که برین ستون برود وریسمان کشتی بکیرد تاعمارت کنیم ❊ باحرف
مصاحبت سببیتی متضمن (عذر ماضی بیانیه (در حرف صله (قدمش شین جوانه راجعدر
(بوسهٔ یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل (باحرف مصاحبت (نفاق نونك کسریله مفاعله
بابنك مصدر ثانیسیدر (بکشتی باحرف صله (در آوردند ادخال ایلدیلر (روان شدند کتدیلر
دیمکدر (تاحرف انتهی (باحرف صله (ستون سینك وتانك ضمه‌لریله دیرك دیمکدر عربجه
عمود دیرلر (ویاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (عمارت یونان لامیه (یونان قرمان
ولایتنه دیرلر لیکن اول ولایتده مذکور صوکبی صو یوقدر مکر افلاطون بکاری دیدکاری
صواوله لیکن اول بیانه اقاز بلکه بر بیوك مغاره‌یه دوکلور حاصلی بو کتابك بوراسی شبهه‌دن
خالی دکلدر (ایستاده طورمش دیمکدر مراد دیکلوب طورمقدر (خللی یاحرف تنکیر
(که حرف رابط صفت (دلاور وصف ترکیبیدر آوریدندن بهادره دیرلر (وترادات تفضیل (باید
کرك دیمکدر (که حرف بیان (برین ستون بوستون اوزره دیمکدر (ریسمان کشتی لامیه
کمینك ایپی دیمکدر (تاحرف تعلیل (محصول ترکیب) کچن عذر سببیله یعنی بونی کشتی‌یه
الدیلوب طعن ایلدکاری سببیله اباغنه دوشدیلر و برنیجه بوسه نفاقله باشنه کوزینه ویردیلر
یعنی باشین ویوزین وکوزین اوپدیلر وکمی‌یه کتوردیلر یعنی کمی‌یه قویدیلر وروان اولوب
کتدیلر بردیرکه ایریشنجه که یونان بناسندن صوایچنده دیکلوب طورمش ایدی ملاح دیدی
کشتی‌یه خلل وضرر وار یعنی کمینك بوزغون یری وار که اصلاحه محتاجدر بکزسزدنکه بهادر
رکدر ومردانه‌رك وزورلی رکدر مرادی ملاحك بوسوزلریله جوانی مغرور ایلمکدر اولاکه
کندی‌یه حسن ظنله سوزیمی طوته پس کرکدرکه بوستون اوزره وارهٔ وکمینك ایپنی طوته
تاکیم کمی‌یی عمارت واصلاح ایده‌لم یعنی خلل وضرری دفع ایده‌لم ❊ جوان بغرور دلاوری که
درسر داشت ازخصم دل آزرده نیندیشید وقول حکما را کارنفرمود که کفته اند هر کرا رنجی
بدل رسانیدی اکر درعقب آن صد راحت برسانی از پاداش آن یك رنج ایمن مباش که پیکان
ازجراحت بدر آید وازار دردل بماند ❊ باحرف مصاحبت سببیتی متضمن (غرور دلاور لامیه
(یاحرف مصدر (که حرف رابط صفت (خصم دل آزرده بیانیه کوکلی انجنمش خصم
ویاکوکلنی انجتدیکی خصم (نیندیشید قایرمدی (یعنی باك وپرواچکمدی (کار نفرمود ایش
بیورمدی یعنی ایش ایدنمدی وعمله کتورمدی (که حرف بیان (هرکرا اادات تخصیص
هرکیمك دیمکدر (حرف رابط مقدردر یعنی که حرفی (رنجی یاحرف وحدت برالم دیمکدر
(بدل باحرف صله (رسانیدی فعل ماضی مفرد مخاطب (والف ونون ادات تعدیه
ایرشدردك دیمکدر (درحرف ظرف (عقب آن لامیه (عقب بونده ارد وصوك معناسنه‌در
(برسانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر (والف ونون بنه ادات تعدیه در فعل شرط واقعدر
ایرشدررسك دیمکدر (پاداش بانك عجمیله جزا وعوض معناسنه در آنه اضافتی لامیه در
(ایمن مباش جزاء شرط (که حرف تعلیل (پیکان پاوکاف عجمیله دمرنه دیرلر (جراحت جیمك
کسریله یاره‌یه دیرلر (بدر آید طشره کلور (یعنی چیقار (ازار الم دیمکدر برشین مقدردر
ازارش دیمکدر ضمیر پیکانه راجعدر (محصول ترکیب) جوان بهادرلق غروریله که
باشنده ایدی خصم دل آزرده‌دن ایمنمدی یعنی باك چکوب قایرمدی وقول حکمایی کار بیورمدی
یعنی سوزلرینی عمله کتورمدی که بیورمشلردر هر کیمك که کوکلنه برالم ایرشدردك ایسه اکر اول
المك اردنجه یوز راحت کوکلنه ایرشدررسك اول بررنجك جزا وعوضندن امین اولمه
زیرادمرن یاره‌دن چیقار اما رنج والم کوکلده قالور پس اندن حذر ایلمك کرك

ظاهر بودرکه بوحکایه
تصنیدر تحقیق دکلدر زیرا
ظاهر حاله مخالف یرلری
چوقدر فتدبر ❊
حضرت شیخ کعبهٔ نظرا
تصنیع مذکوردن ازاده
اولوب العهدة علی الزاوی
قاعده سنجه همان مسموعلرینی
نقلدن عبارت اولدیغندن
بشقه یونان قرمان ولایتنه
منحصر اولدیغی مسلم دکلدر
حاصلی حضرت شیخنه
اعتراض وارد اولماز
(للطابع)

❊ بيت ❊ چه خوش كفت بكتاش باخيلتاش ❊ چو دشمن خراشيدى ايمن مباش ❊ بكتاش
(باو كاف عربيله (باادات صله بكتاش (وخيلتاش شاهنامه ده مذكور اولان ايكى پهلوان دلاورك
اسميدر (چوادات تعليل (خراشيدى فعل ماضى مفرد مخاطب طرملادك ديمكدر انجمكدن
كنايتدر (محصول بيت) مصراع ثانى مقول بكتاشدر يعنى بكتاش خيلتاشه نه خوش
ديدى يعنى ايو ديدى چونكه دشمنى طرملادك انك مكرندن امين اولمه ❊ قطعه ❊ مشواين
كه تنك دل كردى ❊ چون زدستت دلى بتنك آيد ❊ مشوفعل نهى مفرد مخاطب اولمه ديمكدر
(كه حرف تعليل (تنك دل وصف تركيبيدر قياس تنكدل يازمق ايدى ليكن مبتدى يه
بواسهلدر (كردى كاف عجمك فتحيله فعل مضارع مفرد مخاطبدر اولورسين ديمكدر
(كرديدندن صيرورت معناسنه (دلى ياحرف وحدت (باحرف صله (تنك طار ديمكدر
اضطرابدن كنايتدر (محصول بيت) خطاب عام طريقيله بيورر امين اولمه كه تنكدل اولورسين
يعنى كوكلك طار اولور و بيحضور اولورسين چونكه الكدن بر كوكل طاراله يعنى
جونكه بركيمسه نك كوكلنى انجندك البته سنده انجنورسين (شراحك بعضيسى مصراع ثانى يى
جمله شرطيه واولى جزاسيه طوتمش و بعضيسى تعرض طريقيله جزامقدر در ديمش زيرا رد ابن سيد على وشرورى
جزا شرط اوزره مقدم اولماز ليكن ايكيسنك بيله چولفظنى ادات شرط طوتمقده سوزنده
نظر واردر زيرا چوو چون بونك كبى يرلرده ادات تعليلدر ادات شرط دكل وجزا شرط اوزره
مقدم اولمازدين خبط عشوى ايلمش زيرا عدم تقدم علماء نحو قتنده در اما اهل منطق واهل
فرس قتنده اول اعتبار يوقدر فتأمل ❊ سنك برپارهٔ حصار مزن ❊ كه بودكز حصار سنك
آيد ❊ سنك مزن فعلنك مقدم مفعول صريحى (برپاره غير صريحى (پاره هاء رسميله ردسرورى
حصار ديوارى پاره ده ديرلر (و بعض نسخه ده بارو دشمش (حصاره اضافت لاميه در
(مزن فعل نهى مفرد مخاطب اورمه ديمكدر (كه حرف تعليل (بود فعل مضارع مفرد
غائب اولور معناسنه (كزاصلى كه ازايدى (كه حرف بيان (سنك بودك فاعليدر
(محصول بيت) حصار ديوارينه طاش اورمه يعنى آتمه زيرا اولوركه حصاردنده طاش
كلور حاصلى سن طاش اتديغك يره جائزدركه اندن سكا طاش آتهلر بو بيتك معناسى بودر (پس
مصراع ثانينك معناسى جائزدركه حصار ديواردن طاش منقلع اوله يعنى قوپه وسنك
اوزريكه دوشه ديين تركيبه مخالف معنى ويرمش ❊ چندان كه مقود كشتى برساعد پيچيد ردسرورى
و بربالاى ستون رفت ملاح زمام از كفش در كسلانيدو كشتى براند بيچاره دراتحيران
بماند روزى دو بلا ومحنت ديد وسختى كشيد سيوم روزخوابش كريبان كرفت وبآب انداخت ❊
چندان كه اوقدر كه قلت مدتدن وقصر مكثدن كنايتدر همانكه ديمكدر (مقود لغتده
يولاردر (اما بونده كمى يدكلرى ايپ مراددر ريسمان كشتى ديمكدر (ساعد بلك معناسنه در
عربيده پيچيد بونده طولادى ديمكدر (بالا بونده اوست معناسنه در (زمام يعنى مقود (زمام
فارسى (ومقود عربيدر يولار معناسنه بونده يدك ايپى مراددر (كف عرب فانك تشديديله
اوقور اما عجم تخفيفله ال اياسنه ديرلر (در حرف تأكيد (كسلانيد كاف عجمك ضمى
وسينك فتحيله قردى معناسنه يعنى اوزدى ديمكدر بعضى نسخه ده (ربود وشمشدر
كسلانيد يرينه (كشتى براند كمى يى سوردى يعنى قرار ايلدى كتدى (بيچاره مشت زن
ستون اوزره متحير قالدى (خوابش (شين معناسده كريبانه مقيددر مجازا يقاسين
طوتدى يعنى غلبه ايلدى (باآب باحرف صله (انداخت اتدى ديمكدر (يعنى
دشوردى (محصول تركيب) همان كه مشت زن كمى ايپنى قولنه طولادى وديرك اوزرينه

وازدی مـلاح کشتی ایپنی النـدن چکـدی قردی ویاقا پدی اندن صکره اکلنـدی کمی بی
سوردی کندی (بیچـاره دیرك اوزره حـیران وسر کردان قالدی برایکی کون انده بلا و محنت
کوردی وزحمت وشـدت چکـدی اوچنجی کون اویقو بقـاسین طوتدی وصویه اتدی (یعنی
اویقو غلبـه ایدوب صویه دوشوردی ❁ بعـد ازشبان روزی بکـنار افتاد ازحیـاتش رمقی
مانده بود برك درختان خوردن کـرفت وبیخ کیاهان برآور دن تا اندکی قوت یافت سردر
بیابان نهـاد ورفت تاتشنه وکرسنه وبی طـاقت برسرچاهی رسیـد قومی رادید برو کردآمده
بودند وشربتی آب بپشیزی می اشامیدند جوانرا پشیز نبود آب طلب کـرد اباکردند دست
تعدی در ازکرد میسر نشـدنی چندرا فرو کوفت مردان غلبه کردند وبی محابا زدند ومجروح
کردند ❁ شبان روزی برکون برکیجه معناسنه در (حضرت شیخك بوسوزیده غریبدرکه یوز کچ
آدم برکون وبرکیجه دن صکره صویك کنارنه دوشمکـه دریاکرك دریاده ایسـه جریان اولماز
وحضرت شیخ ابتـداء کلامـده آبی شـدت جریانله وصف ایلمش ایدی (پس ایکی کـلامك
بینی تطبیق ایله ده صعوبت وار (واکر برکیمسـه دیرسه که دریاده ده جریان بولنور اسکـدار
بوغازی کبی جواب اولدر که شناوربونك کبی یرلری برساعتده کیچر برکون وبرکیجـه اکلنمز
(واکر دیرسـه که ستونده ودریاده مکث برکون وبرکیجـه اولسون (جواب اولدرکه بیـوز رمش
ایدی سیوم روز خوابش کـر یبـان کرفت دیو علی کل حال محل اضطرابدن خالی دکل
(رمق رانك ومیمك فتحه لریله جانك باقیسنه وصو کنه دیرلر (ویا حرف وحـدت ویاحرف تنکیر
(برك درختان لامیه (خوردن کرفت ییمکه باشلدی دیمکدر (بیخ کیاهان لامیه نبـاتات کوکنی
(براوردن یردن چیقـارمغه (حاصلی اغجلریبراغنی ونباتات کوکلرینی چقاروب ییمکه باشلـدی
(تا ادات تعلیل درحتی معناسنه (اندکی یاحرف وحدت برپاره دیمکدر (سردر بیابان نهـاد
باشنی بیابانه قودی یعنی باشنی الدی بیابانه دوشدی بوفقره نك اولنه برواوزیاده ایدوب وسردر
بیابان نهـاد دیین بیانه سویلمش (تا ادات غایتدر الی معنـاسنه (تشنه صوسز (کرسنه آچ
(بی طاقت زبون دیمکـدر (برحرف صله سرچاه لامیه قویی باشی دیمکدر (مراد صوقیوسی در
(قومی یاحرف وحدت (ورا ادات مفعول (براوضمیر چاهه راجعـدر (کردآمده کاف عجمك
کسری وسکون رائله جمع اولمش دیمکدر (شربتی یاحرف وحدت برایچم دیمکـدر (باحرف
مقـابله (پشیز پولدر یعنی منقر (یاحرف وحدت (می آشامیدند حکایت حال ماضی ایچرلردی
دیمکدر (ابا امتناع معنـاسنـه یعنی ایچمکه مانع اولدیلر (حاصلی پولسز ایچرمدیلر (دست
تعـدی لامیه درمجازا (دراز کرد اوزاتدی یعنی صویی قهرایله وزور ایله ایچمك استـدی
(میسرنشدیعنی غصبله ایچه مدی (تنی یاحرف وحدت (چندرا را ادات مفعول برنیچه شخصی
(فروکوفت محکم دوکدی دیمکدر (محصول ترکیب) ستونده صویه دوشدکدن صکره
برکون وبرکیجـه یوزه یوزه صویك کنـارنه دوشدی حیـاتنـدن بر رمق قالمش ایدی یعنی
زیاده ضعیف وزبون اولمش ایدی اغاچلریبراغنی ونباتات کوکنی چقـاروب ییمکه باشلدی تاکیم
برپاره قوت بولدی باشـینی الوب بیـابانه دوشوب کتدی حتی آچ وصوسز وبی طاقت برقویی
باشنه ایرشدی برطـائفه کوردی قویینك اوزرنده جمع اولمشلر برایچم صویی برمنقره ایچرلردی
جوانك منقری یوغیـدیکه ویروب صوایچیـدی صو دیلدیکه ایچمکه ابا ایلـدیلر یعنی ویرمکسزین
صوایچرمدیلر تعدی الن اوزادوب کوجله ایچمك استدی میسر اولمدی یعنی زورایله ایچه مدی
برنیچه کیمسـه یی محکم دوکـدی ملاحی دوکدکی کبی ارلر چوغیـدی قویی صـاحبلری
چوغیدی اوشدیلر وجونه غلبه ایلدیلر وبی باك وبی پروا جرینی دوکـدیلر ومجروح ایلدیلر

وقعـیره کوزه بواعتراضـده غریبـدر زیرا مشت زنك یوزکچ ایکن یتـا بلغله دریایه یاخود نهره دشوب سرسام اوله رق بحفظـه تعـالی چوق زمان صکره بلاشعور قره یه دوشمسی جائز وکثیـر الوقوعدر اشبوا احتماله کوره شـارح مرحومك جـمله اعتراضی قالقارفتدبر (للطابع) ردشمی

﴿ قطعه ﴾ پشه چو پرشد بزند پیل را ﴿ باهمه تندی وصلابت که اوست ﴾ پشه با بعجمك فتحیله سوری سكك شینده تشدید ضرورت وزن ایچوندر لغت تشدید ایله اولدیغی ظن ایلین وهم ایلمش (پر بونده چوق معناسنه در (بزند با حرف تأكید (زند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده پشه یه راجع ضمیر ومفعولی (پیل تندایتی دیمكدر یعنی یاوز (یا حرف مصدر بوقدر یاوزلغله دیمكدر (صلابت شدت معناسنه در جسامت وقوت وزوردن عبارتدر (كه حرف بیان (او ضمیر غائب فیله راجعدر وسین ونا ادات خبر (تندی یرینه مردی یازان نامی دلك ایلمش (محصول بیت) (سوری سكك كه چوق اولدی فیلی انجیدر یعنی صوقر والم ویرر فیل ایله پشه یی اشمارده جمع ایلد كاری آنكیچوندر كه فیل كبی خور طومی وار (وبریسی فیلك خورطو منه كنسه غایتده متألم اولوب زبون اولور (حاصلی اكثر زوالی پشه دندر دیرلر بوقدر تندلك وصلابتله كه فیلدر (یعنی بوقدر جسامت وصلابت صاحبیكن پشه نك چوقلو غندن عاجز وزبوندر ﴿ مورچكانرا چو بود اتفاق ﴿ شیرزیانرا بدرانند پوست ﴾ مورچكان مورچه نك جمعیدر (قیاس بونده چه ادات تصغیر اولقدر لیكن استعمالده مطلق قرنجه معناسنه در (را ادات تخصیصدر (شیرزیان بیانیه كوكرمش ارسلان دیمكدر (ورا ادات تخصیص (با حرف تأكید (درانند فعل مضارع جمع غائبدر یرتارلر معناسنه دالده فتح وكسر جائزدر فاعلی تحتنده مورچكانه راجع ضمیر ومفعولی پوستدر (محصول بیت) چونكه قرنجه لرك اتفاقی اوله یعنی كه اتفاق ایلیه لرقغان ارسلانك دریسنی یرتارلر یعنی ارسلان یرتجی حیوانلرك شاهی ایكن قرنجه چوقلو غندن عاجز وزبوندر حاصلی ارسلان قرنجه دن زیاده عاجزدر فیل پشه دن اولدیغی كبی قصه دن حصه بودر كه مشت زن بویله زورلی پهلوان ایكن كثرت ناسدن عاجز وزبوندر ایشتد یكك كبی ﴿ بحكم ضرورت خسته ومجروح درپی كاروان افتاد وبروقت شبانگاه برسیدند بمقامی كه ازدزدان در خطر بود كاروانیانرا دیدلرزه براندام افتاده ودل برهلاك نهاده گفت اندیشه مدارید كه یكی منم درین میان كه بپنجاه مرد راجواب دهم ودیگرجوانان هم یاری دهند مردمان رابلاف او دل قوی شد وبصحبت اوشادمان گشتند وبزاد وآبش دستگیری كردند جوان را آتش معده بالا گرفته بود لقمهٔ چند ازسر اشتها تناول كرد ودمی چند آب آشامید تادیو درونش بیار آمید وخوابش در ربود وبخفت ﴾ درپی كاروان لامیه كاروان اردنجه دیمكدر (شبانگاه اول كیجه دیمكدر (بمقامی با حرف صله (یا حرف وحدت (كه حرف بیان (با حرف رابط صفت (لرزه اسم مصدردر درتمه معناسنه (كه حرف تعلیل (یكی بونده بر دیمكدر (آتش معده لامیه (بالا گرفته بود قالقمش ایدی یعنی زیاده آچلغندن معده سی آتش اولمش ایدی بعض نسخه ده وعنان صبر وطاقت ازدست رفته بود دوشمش (ازسر اشتها اشتها جهتندن (تناول كرد اكل ایلدی دیمكدر (دمی چند آب برنیجه یودم صو دیمكدر (آشامید ایچدی تا حرف تعلیل (دیو درون بیانیه (بیار آمید فعل ماضی مفرد غائب ساكن اولدی دیمكدر (وخوابش در ربود وجوانی اویقو قابدی واویودی (محصول تركیب) بالضرورة جوان خسته ومجروح كاروان اردنجه كندی كیجه سی بر مقامه ایرشدیلر كه اول مقام حرامیلردن خوف اوزره ایدی یعنی قورقنج یر ایدی جوان كوردی كاروان خلقنك اندامنه لرزه دوشمش وكوكللرین هلاكه قومشلر یعنی هلاك اولملرینی مقرر بلمشلر جوان كاروانیلره دیدی اندیشه طوتمالك یعنی قایرمالك وپروا چكمالك كه بو ارادہ یعنی اراكزده برنم كه اللی اره جواب ویررم وغیری جوانلر دخی معاونت ایلسونلر (دهند بونده فعل امردر كاروان خلقنك كوكلی انك لافیله قوی اولدی وانك مصاحبتیله شادمان وخرم اولدیلر وآزق وصوایله دستگیرلك یعنی معاونت ایلدیلر (جوانك آتش معده سی قالقمش ایدی وعنان صبر وطاقتی الندن كتمشیدی اشتها جهتندن برنیجه لقمه تناول ایلدی وبرنیجه یودم صوایچدی

ردستوری

زدشمروری

تا کیم ایچریسی شیطانی ساکن اولدی (یعنی زیاده آچلغی کندی وشیطان نفسی راحت اولدی
وکندهیی اویقو قاپدی واو یودی ❁ پیرمردی پخته وجهان دیده درکار وان بود کفت ای یاران
من ازین بدرقهٔ شما اندیشناکم نه چنانکه ازدزدان نکه حکایت کنند که عربی را درمی چند
کرد آمده بودشب ازتشویش لوریان درخانه تنها خوابش نبردی یکی را از دوستان نزد خود برد
تاوحشت تنهایی بدیدار منصرف کرد اند شبی چند در صحبت او بود چندان که بردرمهاش
وقوف یافت ببرد وسفر کرد بامدادان عرب را دیدند عریان وکریان کفتند حال چیست مکرآن
درمهای ترادزد برد کفت لاوالله بدرقه برد ❁ پیرمردی یاحرف وحدت (پخته صفتی (جهان دیده
وصف ترکیبی جهان کورمش یعنی سیاح عالم اولمش (بدرقهٔ شما لامیه (بدرقه
لغنده اجرتله قولغوزلق ایلین وساعتجی وامین (ظاهر بونك کبی یرلرده امین وحافظ معناسنه در ردسر وری
بدرقه فارسیدر (دوندار معناسنه در دیین ایکی وجهله خطا ایلمش (بریسی فارسیدر دیدیکی
زیرا بونی عربی لغتلرده یازمشلر (بر خطاسیده دوندار دیدیکیدر که لغتلر بونی هیچ یازمشلر
(ولفظ دونداردهده خطا ایلمش که دمدار در میلهٔ دوندار دکلدر نونله عسکرك آردینه
عربیده ساقه دیرلر (نهایتی رومك عوامی تحریف ایدوب (دوندار دیرلر اندیشناکم
یرینه اندیشناکترم یازان ادات تفضیل ایله خطاسین اکلامز ایمش (چنانکه یرینه چند آنکه
یازمسیده جمیع نسخه لره مخالفدر (عرب یرینه اعراب یازمسیده نسخه لره مخالفدر (تشویش
اوریان لامیه (تشویش بوندهخوف معناسنه در (اوری ولولی عجمك قراجیسنه دیرلر (الف
ونونله جمع ایدوب اوریان ولولیان دیرلر (بعض نسخهده لوریان یرینه (دزدان دوشمش
(وبعض شراح بونسخهیی اتخاذ ایلمش وبعضیسی متونی عدم تتبعندن اکا اعتراض ایلمش
(لیکن اعتراضی زائددر زیرا اوری جنسی البته دزد اولوررومك چنکانی کبی (خوابش شین ردشمعی
عربه راجعدر (نبردی یاحرف حکایه (نزد خود لامیه کندینك قته دیمکدر (تاحرف تعلیل رد شمعی
(وحشت تنهایی لامیه دریالکزلق وحشتی دیمکدر (صحبت اوضمیر عربه راجعدر (چندان که ردشمعی
اولقدرکه یعنی همان که دیمکدر عدم تراخیدن عبارتدر (ببرد باء اولك کسری وثانینك ضمیله
ایلتدی دیمکدر عجمك روستاییلری ایکی بایی بیله ضم ایله اوقورلر (وانلره تابع اولنلر عجب
روستایی طبع ایمشلر (بامدادان ایرته (یعنی علی الصباح (عریان لفظنی ذکر ایلدیکی کریانله
تضمین مزدوج صنعتنی رعایت ایلمك ایچوندر والا برکیمسهنك اقچهسی کتمکله عریان اولمق وسرروری
لازم دکل (کریان صفت مشبهه در (کریدندن اغلغان دیمکدر (امامراد اغلا یجیدر باکی
معناسنه (مکر بونك کبی یرلرده کانه معناسنه والله بدرقه برد (بدرقه بونده امین وقولغوز
اولمغه قابلدر (یعنی وحشتی ازاله ایلمکه دلیل وهادی معناسنه (محصول ترکیب) پخته وجهاندیده
بر پیر کیمسه کار وانده بیله ایدی دیدی ای یاران بن بوسزك بدرقهکزدن قورقرم ردسر وری وشمعی
حرامیلردن قورقدیغم کبی دکل بلکه انلردن زیاده انجلین حکایت ایدرلر بر عربك
برقاچ اقچهسی جمع اولمش ایدی وکیجه لوریاندن خانهسنده یالکز عربی اویقو الماز دی
یعنی اوغری قورقوسندن اویقو اویومزدی دوستلرندن برینی کندیله خانهسنه
ایلتدی تاکیم یالکزلق وحشتنی انك دیداری سببیله ازاله ایلیه برنیچه کیجه عربك صحبتنده ردسروری و شمعی
اولدی همان که اقچهسنه وقوف بولدی یعنی اقچهسی نه یرده اولدیغنی بیلدی الدی کتوردی
و سفر ایلدی ایرتهسی عربی عریان وکریان کوردیلر دیدیلر حال ندر بوخسه اقچهکی
اوغریمی ایلتدی عرب دیدی لا والله بدرقه ایلتدی ❁ قطعه ❁ هرکز ایمن زمار ننشستم ❁
تا بدانستم پخته خصلت اوست ❁ تا ابتداء غایت ایچوندر زمانده مندکی عربیده

(وخصلت خوی معناسنه در (محصول بیت) هرکز یلاندن امین اوتورمدم یعنی اندن امین وغافل اولمدم اواوقتدن بری که بیلدم انك خوبنی وعادتنی حاصلی انك خباثتنی بیلدن بری اندن امن وفراغت اوزره اولمادم دیمکدر (ننشستم یرینه ننشینم کتورن فعل مضارع خطای فاحش ایلمش زیرا بدانستم فعل ماضیدر (وهرکز دخی قط معناسنه اداتدر وقط خود ماضی یه مخصوصدر مضارعده استعمالی لحندر وجمیع نسخه لر ماضی فعلیله مستعملدر علی کل حال بویله یازانلر معنایه وقوفلری یوغیمش ❊ زخم دندان دشمنی بترست ❊ که نماید بچشم مردم دوست ❊ زخم دندان دشمن لامیه لردر (یا حرف وحدت (بتر بدتر معناسنه لغتدر (که حرف رابط صفت (نماید فعل مضارع مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر (باحرف صله (چشم مردم لامیه (نمایدك بچشم مردم مفعول غیرصریحی در (ودوست صریحی وفاعلی دشمنه راجع تحتنده ضمیر (محصول بیت) بردشمنك زخم دندنی مارك زخم دندانندن بتردر که مردمك کوزینه دوست کورینور زیرا ماردن انسان البته حذرایدر امادشمن کاشحدن یعنی عداوتنی اخفا ایلیندن دکه وجهله احترازایلمز زیرا قلبنده اضمار ایلدوکی عداوته علمی واصل دکل معلوم اوله که بیتده مفضل مار ومفضل علیه عدوی کاشحدر لیکن شراح مفضل عدوی صریحی ومفضل علیه دشمن غیرصریحی طوتدیلر وخبط عشوی ایلدیلر بو ایکی بیت عربك ندرقه سنبه مناسب ذکر اولندی پس بنه پیرجهان دیده‌نك سوزینه کلدك اهل قافله یه دیدی ❊ چه دانید ای یاران من که این جوان هم از جمله دزدان باشد وبعیاری درمیان ما تعبیه شده تابوقت فرصت یاران راخبر کند پس مصلحت آن میبینم که مراورا خفته بکذاریم وبرانیم جوانانرا تدبیر پیر استوار آمد ومهابتی ازمشت زن در دل کرفتند رخت برداشتند وجوانرا خفته بکذاشتند انکاه خبر یافت که آفتاب بر کتفش تافت سربرآورد وکاروان رفته دید بسی بکردید وره بجایی نبرد تشنه وبی نوا روی برخاك ودل برهلاك نهاده میکفت ❊ یاحرف مصاحبت (عیار لغتده چوق کزیجی ذکی وزیرك کیمسه (وارسلانه عیار دیرلر صید آرامه ده چوق کزدیکیچون اما بونك کبی یرلرده چوق بیلور معناسنه در (یاحرف مصدر در (عیار عرفده معروفدر دیوابهام ایلین عیارلق ایلمش (تعبیه تفعیل بابندن مصدر در برنسنه برنسنه یه سکمك مثلا برنسنه نك برنسنه یه قفوسی سکمك کبی (بونده مراد ارالرینه کیرمکدر (تاحرف تعلیل (بوقت فرصت (باحرف ظرف واضافت لامیه (مراورا مربونك کبی یرلرده رانك معناسنی تأکید ایدر (خفته اویومش (بکذاریم فعل امر متکلم مع الغیر کذاریدندن ترك ایده‌لم ویاایده وز (وبرانیم سوره‌لم ویاسوره وز دیمکدر (مهابتی مهابت خوف (یاحرف وحدت نوعیه (برحرف استعلا (کتف کساف عربك فتحی وتانك کسریله یاغرین دیمکدر یعنی اوموزدن اشاغه کورکه دیرلر (تافت فعل ماضی مفرد غائب قیزدی دیمکدر لیکن آفتاب قیزمز بلکه قزدرر پس معنای لازمیسی ارقاسنی قزدردی دیمکدر (سربرآورد باشنی قالدردی (بسی بکردید چوق چکزندی یعنی اویودیغی یرده کزدی ودولاندی (ره بجایی نبرد یاحرف وحدت یولی بریره ایلتمدی یعنی بریول بولمدی (نهاده هاء رسمی بونده حرف ترتیبدر قویوب دیمکدر (محصول ترکیب) پیردیدی نه بیلور سزای بنم یولداشلرم مکه بوجوان جمله دزداندن اوله وعیارلغله بزم ارامزه کیرمش اوله تاکیم فرصت وقتنده یولداشلرینه خبر ایلیه پس مصلحت انی کوزورمکه انی اویومش ترك ایدوب کیده وز جوانلره پیرك تدبیری محکم کلدی ومشت زندن برنوع خوف اوکالرینه الدیلر یعنی اندن قورقدیلر اثوابلرین قالدردیلر یعنی یوکلتدیلر وبیچاره یی اویومش قودیلر اواوقت خبردار اولدیکه کونش

ردسروری ردشمعی

ردسروری

ردشمعی

ردشراح جمیعا

عیار شده ایله در (للطابع)

ردسروری

نسخهٔ شارحدن یازیلوب مأخذ طبع اولان نسخه‌ده ثاوا و ایله اوله جق اثواب سراپا عوامك تلفظ ایلدکلری وجهله اسباب یازلمش بو محلده تصحیح اولندیغی کبی جمله‌سی تصحیح اولنمشدر بعضیسی قالمش ایسه مطالعه ایدنلر تصحیح بیوره‌لر (للطابع)

ارقاسين قيزد ردي باشين قالدردي وكارواني كتمش كوردي او يوديغي صحراده چوق چكزندي كزندي وبر يره يول ايلده مدي يعني هيچ بر يره كيده جك يول بولمادي صوسز وآز قسز بوزيني خاكه وكوكلني هلاكه قويوب سويلردي يعني يوزين يره قويوب هلاكني مقرر بيلوب سويلردي بو عربي بيتي اوقوردي ❊ بيت ❊ من ذا يحدثني و زم العيس ❊ ماللغريب سوى الغريب انيس ❊ من اسم استفهام محلا مرفوع مبتدأ (ذا اسم موصولدر الذي معناسنه (يحدثني تفعيل بابندن فعل مضارع مفرد مذكر غائب فاعلي تحتنده ذايه راجع ضمير (ونون حرف وقايه (يا ضمير منصوب متصل مفعولي وجملهٔ فعليه نك اعرابدن محلي يوق صله سيدر اسم موصولك واسم موصول صله سيله اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدأدر وجملهٔ اسميه نك اعرابدن محلي يوق جملهٔ مستأنفه (واو حرف حال وحرف قد مضمر (زم فعل ماضي مفرد مذكر غائب مبني للمفعول ايكي معناسي وار بريسي زماملندي يعني باشنه يولار اورلدي يوله كتمك ايچون و بريسي يولده ايلري كتدي قائم مقام فاعل عيسدر عينك كسر يله كه جمع اعيسدر صاري يه مائل آق دوه لره ديرلر (ماليس معناسنه نفيدر (للغريب جار مع المجرور مقدم خبري (وانيس مؤخر اسمي (وسوى بونده سينك كسري و واوك فتحيله غير معناسنه در وتقدير اظرفيتله منصوب ومابعدي مستثنا لفظا مجرور مضاف اليه (محصول بيت) كيم اول كيمسه در يعني كيمدر اول كيمسه كه بنمله مصاحبت ومكالمه ايدز يعني بندن يالكزلق وحشتني ازاله ايدوب بني ايلين كيمدر حال بوكه دوه لرك يوله كتمك ايچون باشنه يولار طاقلدي يعني ايلري يوله كتدي و بن بيچاره تك وتنها قالدم پس غريبك غريبدن غيري انيس ومونسي يوق يعني غريبك اكلنجه سي ينه غريبدر ❊ بيت ❊ درشتي كند باغريبان كسي ❊ كه نابودهٔ باشد بغربت بسي ❊ درشت دالك ورانك ضمه لريله وشينك سكونيله ايري ديمكدر يومشق مقابلي عربجه خشن ديرلر خانك فتحي وشينك كسريله (با حرف صله (كسي يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (نابوده باشد اولمامش اوله ديمكدر (بغربت با حرف ظرف (بسي باء اصليه ايله چوق ديمكدر بسيار معناسنه (محصول بيت) غريبلره بر كيمسه خشونت وناسزالق ايدر يعني غلظت و يوغونلق ايدر كه غربتده چوق اولمش اوله يعني غريبلك چكمين غريبلره جور وجفا ايدر يوخسه جهانديده ايلمز ❊ اودرين سخن بود كه پادشاه زاده در پي صيدي ازلشكريان دور افتاده بود وبالاي سرش ايستاده اين سخن بشنيد ودر هيأتش نظر كرد صورت ظاهرش پاكيزه ديد وحالش پريشان پرسيدش كه ازكجايي وبدين جاي كه چه كونه افتادي برخي ازآنچه برسرش كذشته بود اعادت كرد ملك زاده رابروي رحم آمد خلعت ونعمت داد ومعتمدي همراه اوكرد تابشهر خويش بازآمد ❊ او درين سخن ضمير مشتزنه راجعدر (كه حرف بيان پادشاه زادهٔ يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل (پي صيد لاميه صيدك اردنجه ديمكدر (لشكري يا حرف نسبت والف ونون ادات جمع (بالاي سر لاميه باشي اوستنده ديمكدر بالا بونك كبي يرلرده اوست معناسنه در (ايستاده طورمش يعني قائم اولمش (هيأت بونده شكل معناسنه در (پاكيزه پاك معناسنه در (جاي جايكاهدن مخففدر محل ومكان معناسنه (برخي بعضي ديمكدر (كذشته بود كچمش ايدي يعني باشندن آشاغي (اعادت افعال بابندن مصدردر (تا اسلوب عجم اوزره مطول يازيلور (معتمد اسم مفعولدر افتعال بابندن اعتقاد اولنان كيمسه يه ديرلر (تا حرف تعليل (يا حرف انتها (با حرف صله (شهر خويش لاميه (محصول تركيب) مشت زن بوسوزده ايدي يعني مذكور بيتي اوقومده ايديكه بر پادشاه زاده برصيدك اردنجه لشكرندن يعني سپاهيلرندن ايراق دوشمشيدي وباشي اوزره طورمشيدي

عيس اعيسك جمعيدر بيض ابيضك جمعي اولديغي كبي تفصيله محتاج يردر ليكن ومقام محل استيفاسي دكلدر. منه

بواوقودیغی سوزی یعنی بیتی ایشتدی وشکل وصورتنه نظر ایلدی صورت ظاهر یی پاکیزه کوردی اماحالنی پریشان کوردی صوردیکه نه یردن سین و بومقامه نه وجهله دوشدك مشت زن دخی برمقدار اول نسنه دنکه باشندن کچمش ایدی یعنی سرکذشتنی اکا اعادت ایلدی یعنی تقریر ایلدی ملك زاده نك بوکا رحمی کلدی یعنی بیچاره یی اسرکدی خلعت ونعمت و یردی و برمعتمد کیمسه یی اکایولداش ایلدی تاکیم کندی شهرینه کیرو کلدی ❊ پدرش بدیدن اوشادمان شد وبرسلامت حالش شکر کفت شبانکه ازانچه برسر اورفته بود اذحالت کشتی وجور ملاح وروستاییان وغدر کاروانیان باپدر میکفت ❊ دیدن اومصدرك مفعولنه اضافتیدر (سلامت حال سلامت فاعلنه مضاف (شبانکه کیجه سی یعنی کلدیکی کونك کیجه سی (محصول ترکیب) پدری انی کورمکله شادمان اولدی حالنه شکرسویلدی کیجه سی اول نسنه دنکه باشندن کچمش ایدی کمی حالندن وملاح جفاسندن وروستاییلردن وکاروان غدرندن یعنی ترك وفاسندن باباسنه سویلدی ❊ پدر کفت ای پسر نکفتمت در وقت رفتن که تهی دستا نرادست دلیری بسته است و پنجهٔ شیری شکسته ❊ نکفتمت استفهام انکاریدر دیمدمی دیمکدر (وقت رفتن ظرفك مصدره اضافتیدر (که حرف رابط مقول قولدر (تهی دست وصف ترکیبیدر الی بوش دیمکدر صفر الید معناسنه (والف ونون ادات جمعدر (را ادات تخصیص (دست دلیری بیانیه (پنجهٔ شیر یده بویله در (محصول ترکیب) باباسی جوانك تقریرینی ایشیدنجه دیدی بن سکا دیمدمی کتمك وقتنده ای اوغلکه الی بوشلرك یعنی مفلسلرك بهادرلقلری الی بغلیدر وارسلانلق پنجه سی صنقدر حاصلی تهی دستلر هر وجهله وهر یرده عاجز وزبوندر ❊ بیت ❊ چه خوش کفت آن تهی دست سلحشور ❊ جوی زر بهتر از پنجاه من زور ❊ تهی دست سلحشور ایکی وصف ترکیبیدن مرکب اضافت بیانیه در (سلح سلاحدن مخففدر ضرورت وزن ایچون (شور بونده قارشدرمق معناسنه در یعنی آلات حربك کاه برینی اله آلوب او بیناروکاه برینی (جوی یا حرف وحدت (تقدیری مقدار جویدر (زر بونده التونه واقچه یه شاملدرز پراقچه یه ده زر دیرلر (پنجاه من اضافتسز (من اصلنده تشدید نونله در ضرورت وزن ایچون تخفیف قلندی بطمان دیمکدر (زور بونده قوت معناسنه در (محصول بیت) نه کوزل سویلدی اول الی بوش یعنی مفلس سلحشور دیدیکی مصراع ثانیه درکه برارپه جه زریکرکدر اللی بطمان قوتدن حاصلی اللی بطمان جه آغر نسنه قالدرمقدن ویایای چکمدن یکدر دیمکدر حاصلی زرله اولان مصلحت زور ایله اولماز ❊ پسر کفت ای پدر هرآینه تارنج نبری کنج برنداری وتاجاندرخطر ننهی بر دشمن ظفر نیابی وتادانه پریشان نکنی خرمن برنداری نبینی که باندك مایه رنجی که بردم جه مایه کنج آوردم ونیش که خوردم چه مایه نوش حاصل کردم ❊ باندك با حرف سبب (مایه سرمایه ومقدار معناسنه در (رنجی یا حرف وحدت (نیش آرینك وعقربك وغیرینك ایکنه سنه دیرلر (نیش بونده آری صوقندیسی معناسنه دردیین غیرمسموع برتازه ادا بیورمشدر (نوش بونده عسل معناسنه در (محصول ترکیب) پسر دیدی ای پدر مادامکه رنج والم چکمیه سین کنج قالدرمزسین یعنی حاصل ایده مزسین ومادامکه جانکی خوف وخطره قومیاسین دشمن اوزره ظفر بولمزسین ومادامکه دانه یعنی تخم پریشان ایدوب صاچمیه سین خرمن قالدرمزسین یعنی حاصل ایده مزسین کورمزمیسین ازاجق مایه رنج سببیله که ایلتدم یعنی چکدم نه مایه کنج کتوردم و برنیش ایله که یدم نه مقدار نوش حاصل ایلدم (مایه یی مابعدنه اضافت ایدنلر بیلمز ایمش ❊ بیت ❊ کرچه بیرون ز رزق نتوان خورد ❊ درطلب کاهلی نشاید کرد ❊ نتوان خورد ییمك اولماز (خورد بونده مصدر معناسنه در وضمه یه مائل فتحه ایله اوقنور بونك کبی یرلرده عدم امکان معناسنی ویرنه دخل ایلین عدم وقوفندندر (کاهلی کاف عربیله وفتح هائله سست واویه

ردشمعی

زدابن سیدعلی
ردسر و ری
ردسرودی

دیمکدر (ویاحرف مصدر (نشاید فعل نفی استقبال مفرد غائب لایق دکل دیمکدر (کرد بونده
کردن معناسنه در (محصول بیت) کرچه رزقدن طشره یمك اولماز یعنی زیاده‌یی بررزق که مقدر
اولمامش اوله انی یمك ممکن دکل لیکن زیاده طلبده اهمال وتکاسل ایلمك لایق دکل البته
تحصیلنده دست وپا اوروب طورمق کرك تك طورمق کرك * بیت * غواص اکراندیشه کند کام نهنك *
هرکز نکند درکرانمایه بچنك * غواص مبالغه ایله اسم فاعلدر صویه طالغج دیمکدر (اندیشه بونده
فکر معناسنه در (کام کاف عربیله بونده چکه معناسنه در (نهنك کاف عجمیله تمساحدرکه
نیل دکزنده چوق اولور معلوم اوله که نون ساکندن صکره طرفده واقع اولان کاف عجمیدر
فاحفظ (درکرانمایه بیانیه در (کرانمایه کاف عجمك کسریله آغربهالی دیمکدر (چنك بونده
آوج معناسنه‌در (محصول بیت) غواص اکر نهنك چکه‌سنی فکر ایدرسه یعنی انجو ایچون
طالدقده نهنك بنی قپار یوداردیوفکرایدرسه هرکز اغربهالی انجویی آوجنه کتورمز یعنی تمساح
قورقوسندن دریایه طالماز که الینه انجو کتوره ضرب مثلدر رومده (سرچه‌دن قورقن طاری
اکمز دیرلر * حکمت * اسیاسنك زیرین متحرك نیست لاجرم تحمل بار کران میکند *
اسیاسنك دکرمن طاشی (زیرینه اضافت بیانیه (یاونون ادات نسبتدر (لاجرم لامحالة ولا شبهة
دیمکدر (لاجرم بونده سبب معناسنه در دینی عجب بو بله دینك سببی ندر (بارکران بیانیه اغر
یوك دیمکدر (تحمل یوکه اضافتی مصدرك مفعولنه در (محصول ترکیب) دکرمنك الت طاشی
متحرك دکلدر پس شبهه یوقکه آغریوکه تحمل ایدرکه اوست طاشیدر * قطعه * چه خورد شیر
شرزه دربن غار * باز افتاده راچه قوت بود * چه خورد استفهام انکاریدر (شیر شرزه بیانیه
غضبدن دیش صریدن حیوانك صفتیدر یتیجیلر صفتلرندندر (بن غار لامیه‌در مغاره دبی دیمکدر
(بازافتاده بیانیه (ورا ادات تخصیص (چه قوت بوده استفهام انکاریدر (محصول بیت) مغزه
دینده شیر شرزه نه ییره‌یی غاردن چقوب صید ایلمیجك غارده اچلقدن اولور علی کل حال
معاش ایچون حرکت لازمدر دوشمش طغانکده ازیغی نه اولور یعنی مرضدن ویاپیرلکدن
دوشکون طغانك رزقی وازیغی نه اولور یعنی پرواز ایدوب شکار طیور ایلمیجه طوردیغی یرده
اکا قوت بولنماز بهر حال قزنن طیور مغه حرکت ضرور یدر * کرتو درخانه صید خواهی
کرد * دست وپایت چو عنکبوت بود * کرد بونده کردن معناسنه در (عنکبوت عربیدر
اورمجك معناسنه در (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر اکرسن حرکت ایلیوب خانه ده
صید وشکار ایلمك استرایسك الك واياغك عنكبوت کبی یریزه مقید اولوب بر مکس مقداری
نسنه ایله قناعت ایلمك کرکسین یعنی قوت لایموت اختیار ایدوب توکل وقناعت ایلمك کرك
* پدر کفت ای پسر درین نوبت فلك ترایاوری کرد واقبال رهبری تاکلت ازخار وخارت ازپای
بدر آمد وصاحب دولتی بتورسید وبر توبخشید وترحم کرد وکسر حال ترا بتفقدی جبر کرد وچنین
اتفاق نادر افتد وبرنادر حکم نتوان کرد * یاور واوك فتحیله یولداش ومعاون (ویاحرف
مصدر معاونت دیمکدر (اقبال بونده دولتدر رهبر وصف ترکیبیدر قولاغوز دیمکدر (ویاحرف
مصدر قولاغزلق دیمکدر (خارت ازپای تقدیری خار ازپایت در بوادا لرا ضطراب ومشقتدن
خلاص اولمق معناسنی ویرر حاصلی فقر وفلاکت وذات غربتدن قورتلدك (کسر حال
مصدرك مفعولنه اضافتیدر (وترایه لامیه (ورا ادات تخصیص (باحرف مصاحبت (تفقد
تفعل بابندن مصدر دربیتك ارامق معناسنه بونده یوقلمق معناسنه در (ویاحرف تنکیر جبر لغتده
برفانق نسنه‌یی سیکلمکدر (وسیکه جبیره دیرلر بونده فقردن غناویرمك معناسنه در (افتد بونده
واقع اولور معناسنه در (محصول ترکیب) جوان باباسنه مذکور احوال واقوالی بیان ایلدکدنصکره

مطلب

ردشمخی

باباسی دیدی ای اوغل بونوبتده فلك سكا معاونت ونصرت ودولت واقبال قوللغوزلق ایلدی
تاکیم کولك دبکندن ودیکن اياغكدن چيقدی وسكا بر صاحب دولت ایرشدی وسكا ترحم ایلدی
وسنك حالك صنغنی تفقدله جبر ایلدی یعنی مكسور وپریشان حالکی یوقلیوب اصلاح ایلدی
وبونك كبی اتفاق نادر واقع اولور ونادره حكم ایلك اولماز زیرا النادر كالمعدوم در ❊ بیت ❊
صیادنه هربار شغالی ببرد ❊ افتد كه یكی روزپلنكش بدرد ❊ صیاد مبالغه ایله اسم فاعلدر آوجی
(نه حرف نفی معناده (برد فعلنه مقیددر (بار بونده كره معناسنه در (شغال شینك فتحیله فارسیدر
چقال دیرلر (پس شغال عربیده دلكو وفارسیده چقال دیرلر دیین دلكولك ایلمشدر (یا حرف
وحدت ویا تنكیر (ببرد فعل مضارع مفرد غائب باء اولانك ضمه ایله قید ایلین روستا یلق ایلمش
(ببرد بونده آلورو آولار معناسنه دریعنی طوتار پس صیاد هر وقت صیدیرندن خانه سنه بر چقال رد شمعی
ایلتمز دیین قیاس ایله سویلمش (ببرد یرینه كیرد یازان قافیه یی ارادن كتورمش (افتد بونده واقع اولور ردسروری
معناسنه در (یكی بونده بك معناسنه در (بدرد فعل مضارع مفرد غائبدر یرتار معناسنه (بدرد یرینه ردشمعی
بخورد یازانلر تكلفه دوشمشلر (محصول بیت) صیاد هر كره چقال الماز یعنی آولامز حاصلی رد ابن سید علی
هر كره كه آوه وارر شكار الماز بلكه واقع اولور كه بر كون انی قپلان یرتار یعنی بر ایچی حیوانا تك زد ابن سید علی ردسروری
بریسی بر كون انی پاره لر ❊ تمثیل ❊ چنان كه یكی از ملوك پارس نكین كرنمایه در انكشتری
داشت باری بحكم تفرج باتنی چند از خاصان بمصلای شیراز بیرون رفت وفرمود تا انكشتری را
بر كنبد عضد نصب كردند تاهر كه تیر از حلقهٔ انكشتری بكذاراند خاتم اورا باشد اتفاق
چهارصد حكم انداز كه درخدمت او بودند بینداختند جمله خطا كردند مكر كودكی كه
بربام رباط ببازیچه ازهر طرف تیراندا ختی باد صبا تیراورا از حلقهٔ انكشتر بكذرانید انكشتری را
بوی ارزانی داشتند ونعمت بی قیاس دادندش پسر بعدازین تیروكمان را بسوخت كفتند
چرا چنین كردی كفت تار ونق اولین برجای بماند ❊ حضرت شیخ بوحكایه یی تمثیل طریقیله
ایراد ایلمش (نكین نونك وكاف عجمك كسریله یوزك قاشنه دیرلر (انكشتری همزه نك
فتحی وكاف عجمك ضمیله یوزكدر (باری بر كره (بحكم تفرج تفرج طریقیله (باحرف صله
مصلای شیراز لامیه در (مصلا شیرازك مشهور سیرنكاهیدر نته كه خواجه حافظ بیورر
(بیت) بده ساقی می باقی كه در جنت نخواهی یافت) (كنار آب ركن آباد وكلكشت مصلارا)
(تا حرف تعلیل (كنبد عضد لامیه مراد عضد الدوله در خلفاء عباسیه دن برینك وزیری
ایمش كه شیرازده متوفی اولمش پس كنبد دن مراد تربه سیدر (نصب كردند دكدیلر دیمكدر
(تا حرف تعلیل (حلقه حانك ولامك فتحه لریله انسانك غیریده وانسانده سكون لامله در
(انكشتری یه اضافت لامیه در (حكم انداز وصف تركیبیدر شول كیمسه یه دیرلر كه دعوی
ایلدیكی یره اوقی اوره البته (كه حرف رابط صفت (خدمت اولامیه (وضمیر ملك پارسه
راجعدر (مكر ادات استثنادر الامعناسنه (كودك اوغلانجق (یا حرف وحدت (كه
حرف رابط صفت (بام طام اوستی (رباط رانك كسریله كاروان سرای واضافت لامیه در
معلوم اوله كه عربستان وعجمستانك اولرینك اوستلری مسطح اولور یعنی اوستلری دوزدز
اكا بناء بربام رباط بیورمشدر (ببازیچه باحرف مصاحبت (وبازی باء اصلیه ایله اویونه رداین سید علی
دیرلر (چه فتح جیمله ادات تصغیر در اویونجغه یعنی حشر یلغله ببازیچه اوله كه حرفنی
یازوب وبام رباط اوله یازمینلر معناسی مستفیدن بی بهره ایمشلر (وایكی یرده بیله یازانده كذلك ردسروری وشمعی
(اندا ختی یا حرف حكایه بعض نسخه ده می انداخت واقعدر مآل بردر (باد صبا بیانیه صبا
قید اتفاقی واقع اولمش (بكذرانید فعل ماضی مفرد غائب (والف ونون ادات تعدیه در

کچوردی دیمکدر فاعلی بادر (بوی باحرف صله و وی ضمیر غائب کود که راجعدر (ارزانی باء اصلیه ایله لایق دیمکدر (داشتند طوتدیلر لایق طوتدیلر یعنی لایق کوردیلر (دادند فعل ماضی جمع غائب وسین ضمیر کود که راجعدر (رونق بونده اعتبار معناسنه‌در (محصول ترکیب) مشت زنه باباسی تمثیل طریقیله دیر ای پسر بوسنك قصه‌ك نادر واتفاقی برقصه‌در شو یله‌که پارس پادشاهلرندن برینك یوزیکنده آغر قیمتلی قاش وار ایدی برکره تفرج طریقیله خاصلردن برقاج کیمسه ایله شیرازك مصلاسنه طشره کتدی و بیوردیکه یوزیکی عضد الدوانك تربه‌سی اوزرینه دیکدیلر تاهر کیمسه‌که اوقونی یوزیکك حلقه‌سندن کچوررسه خاتم یعنی یوزك انك اوله اتفاق درتیوز حکم انداز پهلوانکه انك حذمتنده ایدیلر آتدیلر جمله خطا ایلدیلر هیچ بریسی اصابت ایلمدی الابر اوغلنجق که کاربان سرای طامی اوزره او یونجاغله هرجانبه اوق آتاردی نته‌که اوغلنجقلرك عادتیدر بادصبا انك اوقونی یوزیکك حلقه‌سندن کچوردی یوزیکی اکا و یرمکه لایق کوردیلر دخی بی قیاس نعمت و یردیلر کودك بوندنصکره اوقونی و یایینی آتشه یاقدی دیدیلرکه نیچون بو یله ایلدك دیدیکه تا اولکی اعتبار و رونق یرنده قالسون معلومدرکه پسر عاقل ایمشکه بوتدبیری ایلمشدر باباسی جوانه دیدیکه ای اوغل سنك حالکده بو یله براتفاقی قصه‌در شمدنکیرو دخی بیانه کیتمه‌که هر زمان وهریرده برشاه زاده موجود اولمازکه سکارعایت ایدوب بو یله اوبکه ارسال ایلیه ❊ قطعه ❊ که بود کز حکیم روشن رای ❊ برنیاید درست تدبیری ❊ روشن رای بیانیه‌در (روشن رای وصف ترکیبیدر روشن فکرلی دیمکدر حاصلی پاك فکرلی دیمکدر برنیاید کلمز (یعنی حاصل اولماز دیمکدر درست بونده صاغ وسالم دیمکدر یعنی نقصاندن وخطادن مصون (تدبیری یاحرف وحدت (محصول بیت) کاه واقع اولورکه حکیم پاك تدبیرو پاك رأیدن درست تدبیر چیقماز یعنی تدبیرنده سهو وخطا واقع اولور ❊ کاه نباشد که کودکی نادان ❊ بغلط برهدف زند تیری ❊ کودکی (یاحرف وحدت (یاحرف مصاحبت (غلط بونده سهو معناسنه‌در (هدف ها ودالك فتحه‌لر یله اوق نشانه دیرلر (تیری (یاحرف وحدت و یاحرف تنکیر (محصول بیت) کاه واقع اولورکه برنادان اوغلانجق یعنی استاده مقارن اولمقسزین وتعلم ایلمکسزین سهووخطا ایله نشانه اوق اورر دیمك استرکه بونك کبیلر اتفاقی ونادردر حیز اعتبارده دکلدر ❊ حکایت ❊ درویشی رادیدم در غاری نشسته ودر بروی خود ازجهان بسته وملوك وسلاطین رادرچشم همت اوشوکت نمانده ❊ غارمغاره (یاحرف وحدت (ودر بروی خودتقدیری ودراختلاط باخلق بروی خودبسته‌در (محصول ترکیب) بردرویشی کوردم برمغاره‌ده اوتورمش دخی خلقله اختلاط قپوسنی تمام جهاندن کندی یوزینه باغلمش یعنی هیچ برکیمسه ایله اهل دنیادن الفت ایلمزدی و پادشاهلرك وبکلرك انك همتی کوزنده شوکت وعظمتی قالمامشدی حاصلی نظرنده اهل دنیانك هیچ اعتباری یوق ایدی ❊ قطعه ❊ هرکه برخود در سؤال کشود ❊ تا بمیرد نیاز مند بود ❊ درسؤال بیانیه (تاحرف انتها (نیازمند محتاج دیمکدر (محصول بیت) هرکیمسه که کندی اوزرینه دیلنجیلك قپوسنی آچدی یعنی کدالکی عادت وخوی ایدندی اولنجه اول کیمسه محتاج ونیازمند اولور حاصلی احتیاجدن خلاص بولماز ❊ آز بکذار و پادشاهی کن ❊ کردن بی طمع بلند بود ❊ آز الف ممدوده ایله حرص معناسنه‌در (بکذار فعل امر مفرد مخاطبدر ترك ایله دیمکدر (کردن بی طمع بیانیه (بلند باده فتحه وضمه جائزدر (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر حرصی ترك ایله و پادشاهلق ایله یعنی دنیا بلاسندن آزاده وسالم اول زیرا طمعسز بیون بلند اولور یعنی احتیاج ایچون کیمسه یه تواضع ایدوب سر فرو ایلمز زیرا بی نیاز دائما سرفرازدر ❊ یکی از ملوك

باباسی دیدی ای اوغل بونو بتده فلك سكا معاونت ونصرت ویات واقبال قولاغوزلق ایلدی تاکیم کولك دیکندن ودیکن اباغکدن چیقدی وسکا بر صاحب ولت ارشدی وسکا ترحم ایلدی وسنك حالك صنغنی تفقدله جبر ایلدی یعنی مكسور وپریشان [illegible] اصلاح ایلدی وبونك کبی اتفاق نادر واقع اولور ونادره حكم ایلك اولماز زیرا [illegible] کالمعدوم در ❊ بیت ❊ صیادنه هربار شغالی ببرد ❊ افتد که یکی روز پلنکش بدرد ❊ [illegible] (نه حرف نفی معناده (بردفعلنه مقیددر (باربونده کره معناسنه در (شغال شینك فتحیله فارسیده چقاله دیرلر (پس شغال عربیده دلکو وفارسیده چقاله دیر دیین دلکولك ایلشدر (یاحرف وحدت ویاتنکیر (ببرد فعل مضارع مفرد غائب باء اولایی ضمیله قید ایلین روستا یلق ایلمش (ببرد بونده آلوروآولار معناسنه دربعنی طوتار پس صیاد هر [illegible] صیدبرندن خانه سنه بر چقال ایلتمزدیین قیاس ایله سویلمش (ببرد یرینه کیرد یازان قافیه یی اراد [illegible] (افتد بونده واقع اولور معناسنه در (یکی بونده بك معناسنه در (بدرد فعل مضارع [illegible] پرتار معناسنه (بدرد برینه بخورد یازانلر تکلفه دوشمشلر (محصول بیت) صیاد هر کره [illegible] آولامز حاصلی هر کره که آوه وارر شکار الماز بلکه واقع اولور که برکون [illegible] یعنی بر بیجی حیوانات بر ایسی برکون انی پاره لر ❊ تمثیل ❊ چنان که یکی ازملوك [illegible] در انکشتری داشت باری بحکم تفرج باتنی چند از خاصان [illegible] وفرمود تا انکشتری را بر کنبد عضد نصب کردند تاهر که تیر از حلقهٔ انکشتری [illegible] اورا بشد اتفاق چهارصد حكم انداز که درخدمت او بودند [illegible] کودکی که بربام رباط ببازیچه ازهر طرف تیر اندا ختی باد صبا [illegible] انکشتری را بوی ارزانی داشتند و نعمت بی قیاس دادند [illegible] بسوخت که نفتند چراچنین کردی گفت تارونق اولین برجای بماند ❊ [illegible] تمثیل طریقیله ایراد ایلمش (نکین نونك وکاف عجمك کسریله یوزك [illegible] دیرلر (انکشتری همزه نك فتحی وکاف عجمك ضمیله یوزکدر (باری برکره (بحکم تفرج [illegible] طریقیله (باحرف صله مصلای شیراز لامیه در (مصلا شیرازك مشهور سیرنکاهیدر نتکه خواجه حافظ بیور (بیت) بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت ([illegible] آباد وگلگشت مصلارا) (تاحرف تعلیل (کنبد عضد لامیه مراد عضد الدوله در [illegible] عباسیه دن برینك وزیری ایمش که شیرازده متوفی اولمش پس کنبد دن مراد تربه سی (نصب کردند دکدیلر دیمکدر (تاحرف تعلیل (حلقه حانك ولامك فتحه سیله [illegible] سکون ده له در (انکشتری یه اضافت لامیه در (حكم انداز وصف ترکیبی [illegible] دیرلر که دعوی ایلدیکی یره اوقی اوره البته (که حرف رابط صفت ([illegible] (وضمیر [illegible] راجعدر (مکرادات استثنادر الامعناسنه (کودك اوغلنجق (یاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (بام طام اوستی (رباط رانك کسریله [illegible] لامیه در معلوم اوله که عربستان وعجمستانك اولرینك اوستلری [illegible] اولور یعنی اوستلری دوزدر اکا بناء بربام رباط بیورمشدر (ببازیچه باحرف مصاحبت [illegible] اویونه دیرلر (چه فتح جیمله ادات تصغیر در اویونجغه یعنی [illegible] اولنه که حرفی یازوب وبام رباط اولنه یازمینلر معناسی مستقیمدن [illegible] یده یه یازانده کذلك (اندا ختی یاحرف حکایه بعض نسخه ده می انداخت واقع [illegible] در (باد صبا [illegible] قید اتفاقی واقع اولمش (بکذرانید فعل ماضی مفرد [illegible] ونون ادات تعدیه در

رد شمعی
ردسروری
ردشمعی
رد ابن سید علی
رد ابن سید علی ردسروری

رد ابن سید علی
ردسروری وشمعی

کچوردی دیمکدر فاعلی ... راجعدر
(ارزانی باء اصلیه ایله لایق ... ردیلر (دادند
فعل ماضی جمع غائب و ... رکودکه ر ... در (محصول ترکیب)
مشت زنه باباسی تمثیل ... له دیر ای پسر بو سنك قصدك نادر واتفاقی برقصه درشویلکه
پارس پادشاهلرندن برینك یو ... کنده آغر قیمتلی قاش وار ایدی برکره تفرج طریقیله خاصلردن
برقاچ کیمسه ایله شیراز ... سنه طشره کتدی و بیوردیکه یوز یکی عضد الدوانك تربه‌سی
اوزرینه دیکدیلر تا هر ... قونی یوزیکك حلقه‌سندن کچوررسه خاتم یعنی یوزك انك اوله
اتفاق درتیوز حکیم انداز ... انکه انك خدمتنده ایدیلر آتدیلر جمله خطا ایلدیلر هیچ بریسی
اصابت ایلمدی الابر ... کاربان سرای طاسی اوزره او یونجاغله هرجانبه اوق
آتاردی نتکه اوغلنجقلرك عادتیدر بادصبا انك اوقونی یوزیکك حلقه‌سندن کچوردی یوزیکی
اکا ویرمکه لایق کوردیلر دنی قیاس نعمت ویردیلر کودك بوندنصکره اوقونی ویاینی
آتشه یاقدی دیدیلرکه نیچون بویله ایلدك دیدیکه تا اولکی اعتبار ورونق یرنده قالسون
معلومدرکه ... شکه بوتدبیری ایلمشدر باباسی جوانه دیدیکه ای اوغل سنك
حالکده بویله براتفاقی قصه ... شمدنکیرو دخی بیانه کیتمه‌که هر زمان وهر یرده برشاه زاده
موجود اولمازکه ... دوب بویله اویکه ارسال ایلیه ❊ قطعه ❊ که بود کز حکیم روشن
رای ❊ برنیاید درست تدبیر ❊ روشن رای بیانیه در (روشن رای وصف ترکیبیدر روشن
فکرلی دیمکدر حاصل ... رلی دیمکدر برنیاید کلمز (یعنی حاصل اولماز دیمکدر درست بونده
صاغ وسالم دیمکدر ... دن وخطادن مصون (تدبیری یاحرف وحدت (محصول بیت) کاه
واقع اولورکه حکیم پاك تا ... رو پاك رأیدن درست تدبیر چیقماز یعنی تدبیرنده سهو وخطا واقع
اولور ❊ کاه نباشدکه ... دان ❊ بغلط برهدف زند تیری ❊ کودکی (یاحرف وحدت (یاحرف
مصاحبت (غلط بونده سهو ... معناسنه در (هدف ها ودالك فتحه‌لریله اوق نشانه‌نه دیرلر (تیری
(یاحرف وحدت ویاحرف ... کیر (محصول بیت) کاه واقع اولورکه برنادان اوغلانجق یعنی
استاده مقارن اولمقسزین ... علم ایلمکسزین سهو وخطا ایله نشانه اوق اورر دیمك استرکه بونك
کبیلر اتفاقی ونادردر ... اعتبارده دکلدر ❊ حکایت ❊ درویشی رادیدم در غاری نشسته
ودر بروی خود ازجهان ... وملوك وسلاطین رادرچشم همت اوشوکت نمانده ❊ غار مغاره
(یاحرف وحدت (ودر بروی ... ودتقدیری ودراختلاط باخلق بروی خودبسته در (محصول ترکیب)
بردرویشی کوردم بر ... وتورمش دخی خلقله اختلاط قپوسنی تمام جهاندن کندی
یوزینه باغلمش یعنی ... کیمسه ایله اهل دنیادن الفت ایلمزدی و پادشاهلرك وبکلرك انك
همتی کوزنده شوکت و ... المامشدی حاصلی نظرنده اهل دنیانك هیچ اعتباری یوق ایدی
❊ قطعه ❊ هرکه برخود ... ال کشود ❊ تا بمیرد نیاز مند بود ❊ درسؤال بیانیه (تاحرف
انتها (نیازمند محتاج ... ر (محصول بیت) هرکیمسه که کندی اوزرینه دیلنجیلك قپوسنی
آچدی یعنی کدالکی ... وی ایدندی اولنجه اول کیمسه محتاج ونیازمند اولور حاصلی
احتیاجدن خلاص ... آز بکذار و پادشاهی کن ❊ کردن بی طمع بلند بود ❊ آز الف
ممدوده ایله حرص ... بکذار فعل امر مفرد مخاطبدر ترك ایله دیمکدر (کردن بی طمع
بیانیه (بلند باده فتحه ... ا زدر (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر حرصی ترك
ایله و پادشاهلق ایله یعنی دنیا بلاسندن آزاده وسالم اول زیرا طمعسز بیون بلند اولور یعنی
احتیاج ایچون کیمسه ... اید وب سر فرو ایلمز زیرا بی نیاز دائما سرفراز در ❊ یکی از ملوك

ان طرف اشارت کرد بکرم اخلاق عزیزان انست که بانان ونمك باما موافقت کنند
شیخ رضاداد که اجابت دعوت سنتست دیکرروز ملك بعذر خدمتش رفت عابد برخاست
وملك رادر کنار کرفت وتلطف کرد چون ملك غائب شد یکی از اصحاب شیخ راپرسید که
چندین ملاطفهٔ پادشاه خلاف عادت بود درین چه حکمتست کفت نشنیده که کفته اند ❊
(محصول ترکیب) اول طرف پاشاهلرندن بریسی اشارت ایلدی که عزیزلك اخلاقی کرمندن
مرجو اولدرکه نان ونمکده بزمله موافقت ایلیه لر شیخ رضا ویردیکه اجابت دعوت سنتدر
دیو برکون دخی شیخك خدمتی عذری سببیله پادشاه یاننه واردی عابد قالقدی و پادشاهی
قوچدی وتلطف ورفق ایلدی چونکه پادشاه شیخك یانندن کتدی اصحابدن بریسی
شیخه سؤال ایلدی که پادشاهه بوقدر ملاطفت خلاف عادتکز ایدی بونده حکمت ندر شیخ
دیدی ایشتمدکمی که دیمشلردر ❊ بیت ❊ هرکرا برسماط بنشستی ❊ واجب آید بخدمتش
برخاست ❊ هرکرا را ادات تخصیص (بنشستی فعل ماضی مفرد مخاطب اوتردك دیمکدر (باحرف
صله (خدمتش شین ضمیر هرکراده کی که یه راجعدر (برخاست بونده مصدر معناسنه
(محصول بیت) هرکیمسه نك که سماطنده وسفره سنده اوتوردك یعنی نان ونمکنی یدك واجب
کلور خدمتنه قالقمق زیرا اوستکده حق ثابت اولمش اولور ❊ مثنوی ❊ کوش تواند که همه
عمروی ❊ نشنود آوازدف وچنك ونی ❊ عمروی لامیه در (وی واوك فتحیله ضمیر غائبدر کوشه
راجع (نشنود فعل نفی مستقبل مفرد غائب ایشتمز دیمکدر (آواز دف لامیه (محصول بیت)
قولاق قادردر کیم کندی بنك تمام عمرنده دف وچنك ونیك آوازینی ایشتمیه یعنی آلات لهوك
آوازلرنی قولاق ایشتمامك ایله هیچ نقصان کلمز ❊ دیده شکیبد ز تماشای باغ ❊ بی کل ونسرین
بسرارد دماغ ❊ شکیبد فعل مضارع مفرد غائب صبر ایدر دیمکدر (تماشای باغ مصدرك
مفعولنه اضافتیدر (نسرین (ونسترین (ونسترون واو ایله (ونسترن دالله (رومده
کل ناصری دیدکلری چیچکدر قفوسی خوب اولور (بسرارد بکچور وعمر کچورر (دماغ
فاعلیدر (دماغدن مراد مشامدر (محصول بیت) کوز باغ وراغی تماشا سنسز صبر ردشمعی
ایدر یعنی باغ وصحرا تماشاسنی ایلمسه صبر ایدر ونقصانده کورمز مشام و دماغده کل وسنبل
ونسرین قوقلمسه عمری حده وغایته ایلدر و بیقصور کچور (بسرارد یرینه بسر آید یازان
عندی یازمش ❊ کرنبود بالش آکنده پر ❊ خواب توان کرد حجرزیر سر ❊ بالش لامك کسریله
(بالین کذلك یصدغه دیرلر (آکنده الف ممدوده ایله وکاف عجمك فتحیله اسم مفعولدر آکندندن
برنسنه یی برنسنه یه طقماق (مثلا یصدغه ودوشکه یوك طقماق کبی (آکنده طیقلمش دیمکدر (پر باء ردسروری
عجمیله بونده مراد قوش تویدر (توان کرد ایلمك اولور دیمکدر (یعنی ممکن وقابلدر (پس امکان ایله
تعبیر ایلینه دخل ایلینی تقریب تعصب ایلمش (حجر مبتدأ (زیرسر خبری وجملهٔ اسمیه
حال واقع اولمش (محصول بیت) اکر قوش تویله طیقلمش وطولمش یصدق اولمزسه که اکابرك
دوشکاری ویصدقلری بویله اولور که رومده اکا پوپله دیرلر ایقو اویومق اولور باش آلتنده طاش
اولدیغی حالده (یعنی طاش یصد نوب اویقو اویومق اولور (حاصلی یصدقسز ودوشکسز زدشمعی
اویقو اویومق ممکندر (مصراع اولك معناسنی اکر قوش قنادیله طولمش یصدق اولیه دین
پرك معنالرینی احاطه ایلمدیکندن غیری پوپله نه ایله اولور بلمز ایمش ❊ ورنبود دلبر همخوابه پیش ❊
دست توان کرد در اغوش خویش ❊ ورمعروف (دلبر همخوابه بیانیه (همخوابه دوشکدشه دیرلر
یعنی بردوشکده بیله یاتانه هرکیم ایسه ارککدن ودیشیدن (پیش بونده قت معناسنه در (پیشی
بونده اولك معناسنه آلوب معناسنی اکر بردوشکده اوکنده بیله یاتور دلبر اولیه دیین دلبری چرکن ردشمعی

یاتورمش (دست مبتدأ (توان کرد خبری قادر درایلك (دراغوش کرد فعلنه مقید در زیرا
دراغوش کردن قوچمقدر (بونده کردمصدر معناسنه در خویشه اضافت مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (محصول بیت) واکرهم پسترد ابرقنکده اولمازایسه یعنی سنکله بردوشکده یاتوریانکده دابر
اولمازایسه ال کندیکی قوچمغه قادردر یعنی اللك سنی دراغوش ایلمکه قادردر (حاصلی سن سنی قوچمق
ممکندر (بونده توان ممکن معناسنه در (مصراع ثانینك ترکیبجه معناسنی الی ایتمك اولور کندی
قوچمکده دیین ترزیق معنی قوچمقده عجب هنری وار (والینی کندی قوجاغنده ایلك ممکندر
یعنی الینی قوچوب یاتمق دیین اثر نجه کتمش عفی الله عنهما ❊ وین شکم بی هنر پیچ پیچ ❊ صبرندارد
که بسازد بهیچ ❊ معلوم اوله که پیچ پیچ عبارتی اضداد دندر که هم مقام مدحده وهم مقام ذمده
مستعملدر (بونده مذموم معناسنه در مدح معناسنی متضمن (پیچ پیچ بوستانك بو بیتیدر
(بیت) (بدو کفت کای دلبر پیچ پیچ) (زیغماچه آورده کفت هیچ) (وذمی متضمن بو بیتیدر
(بیت) (ندیدم چنین پیچ پیچ کس) (مکن هیچ رحمت برین هیچ کس) (شکم بی هنر پیچ پیچ
بیانیه لردر (بسازد فعل مضارع مفرد غائبدر سازیدندن قناعت وموافقت معنالرنده مستعملدر
(محصول بیت) واما بو هنرسز مذموم شکم صبری یوقدر که هیچ ایله قانع اوله (البته ایچنه بر لقمه
کیرمك کرك (زیرا بدنك قیامی اکل وشرب ایله در آنسز اولماز البته (مصراع اولك معناسنی
ترکیبجه دولاشق بغرسقلر والمراد الامعاء دیین غریب بیانه کتمش ونامعقول یرلره دولاشمش (مسکین
بسازدی ساختن دن اشتقاق ایدنلر عجب ناسازلق ایلمشلر (مصراع ثانینك تحقیقنده فالمعنی
یاترکی دوزله هیچ ایله دیین هیچ نسنه یه مالك دکل ایمش فقیر ❊ باب چهارم در فوائد خاموشی
❊ حکایت ❊ یکی ازدوستان کفتم امتناع سخن کفتنم بعلت آن اختیار افتاده است که درغالب
اوقات درسخن نیك وبد اتفاق افتد و دیده دشمنان جز بر بدنمی آید کفت ای برادر دشمن آن به که
نیکی نبیند ❊ امتناع سخن کفتنم مصدرك مفعولنه اضافتیدر (کفتن مصدردر (میم متکلمه مضاف
(وسخن مقدم مفعولی ومجموعی مضاف الیه واقعدر (با حرف مصاحبت (وعلت سبب معناسنه در
آنه اضافت لامیه (بالاختیاره متعلق (امتناع مبتدأ (وافتاده است خبری جمله اسمیه مقول کفتم در
(که حرف بیان علت (غالب اکثر دیمکدر (واوقاته اضافت لامیه در (افتد واقع اولور دیمکدر
(واو حرف حال (دیده دشمنان لامیه (بر حرف استعلا (بدیرامز (نمی آید فعل نفی استقبال لغتده
کلمز دیمکدر امام راد دشمز دیمکدر (کفت مذکور دوست دیدی (آن به که اول یکدر که (نیکی یا حرف
مصدر (نبیند فعل نفی استقبال مفرد غائب دعاء علیه درایلك کورمیه دیمکدر (محصول ترکیب)
حضرت شیخ بیورر دوستلردن برینه دیدم سوزسویلمیه ابا ایلدیکم یعنی اکثر اوقات سوزسو یلیوب
خاموش اولدیغم اول سببله اختیار واقع اولمشدر که اکثر اوقاتده اتفاق سوزده ایی و یرامز
واقع اولور حال بو که دشمنلرك کوزی یرامزدن غیری یه دوشمز دیدی اول دوست ای برادر دشمن
اول یکدر که ایلك کورمیه ❊ بیت ❊ هنر بچشم عداوت بزرکتر عیبست ❊ کلست سعدی ودر چشم
دشمنان خارست ❊ هنر معروفدر که عربجه منقبت دیرلر میمك وقافك و بانك فتحه لریله
حاصلی عیبك مقابلیدر (با حرف صله (چشم عداوت بیانیه در مجازا (هنر مبتدأ (بزرکتر مبتداء ثانی
ترادات تفضیلدر اولورق دیمکدر (عیبست خبر مبتداء ثانی وثانی خبریله خبر اول وجمله اسمیه مستأنفه در
(کلست مقدم خبر وسعدی مؤخر مبتدأ (چشم دشمنان لامیه (وخار ظرفك فاعلیدر (محصول بیت)
عداوت کوزینه هنر اولورق عیبدر یعنی عدو کوزیله باقنه هنر اولو عیب کورینور سعدی
حضرتلری کلدر اما دشمنلرك کوزینه دیکندر یعنی عداوت کوزیله باقنك کوزینه دیکندر
❊ بیت ❊ واخو العداوة لایمر بصالح ❊ الاویلمزه بکذاب اشر ❊ واو حرف ابتدا واخ قرداشدر

ردسروری
ردشمعی
مطلب

ردسروری
رد ابن سید علی وسروزی
وسروری
٣ ظاهر بودر که بغرسقلر
انتقال پیچ پیچ عبارتلرندندر
منه

عداوته اضافتی لامیه در مجازا مراد صاحب عداوتدر وملازمی (لایم فعل نفی استقبال مفرد
مذکر غائبدر نصر بابنك مضا عفندن یچمزدیمکدر (بصالح لایم یه متعلقدر تقدیری بر رجل
صالح در موصوف ضرورت وزن ایچون ترك اولندی (اخ مبتدأ وجملهٔ فعلیه خبری وجملهٔ اسمیه
مستأنفه (الا حرف استثنا (واو حرف حال (یلمزه فاعلی تحتنده اخه راجع ضمیر ومفعولی صالحه
راجع ضمیر منصوب متصل (لمز لامك فتحی ومیمك سكونیله اصلنده كوز ایله اشارته دیرلر صكره
دل ایله طعن ودخل معناسنده استعمال ایلدیلر (بكذاب یلمزیه متعلق (اشر همزه نك فتحی وشینك
كسریله صفت مشبهه در علم بابندن اشر همزه نك وشینك فتحه لریله مصدریدر (محصول بیت)
عداوت قرداشی یعنی صاحبی بر صالح كیمسه دن مرور ایلمز الا كا طعن وتشنیع ایدر كذاب
اشر یعنی كه كذاب ومتكبر ومغرور در دیو صالحه كوردیكی یرده طعن ایدر حاصلی بر كیمسه نك كه
بر صالح كیمسه یه عداوت و بغضی اوله یانسدن بچر كجه اكا سوز آتار كه مرایسدر وخود بیندر
و بوندن غیری ✲ نور كیتی فروز چشمهٔ هور ✲ زشت باشد بچشم موشك كور ✲ نور كیتی بیانیه
كیتی فروز وصف تركیبیدر عالم یالكلاندریجی یعنی روشن ومنور ایدیجی دیمكدر (چشمهٔ هوره اضافتی
لامیه در وچشمهٔ هور بیانیه (هور هاء هوزایله آفتاب معناسنه در (باشد ادات زمانیه در است
معناسنه (با حرف صله (چشم موشك لامیه (كوره اضافتی بیانیه در (محصول بیت) كونش
چشمه سنك عالم یالكلاندریجی نوری یعنی آفتابك ضیاسی چركند رموشك كورك یعنی یراسه نك
كوزینه یعنی یراسه جنسی كونشده كورمز اول جهتدن كوزینه چركن كورینور دیو بیورمش
بعض نسخه ده زشت باشد برینه در نیاید واقعدر یعنی كوزینه كرمز حاصلی عینه المازدیمكدر
بونسخه بو مقامه اولكیدن انسبدر زیرا خفاش كونشده كورمكله كوزینه چركن كورنمك لازم
كلمز (كیتی فروزی وصف تركیبی اعتبار ایلمامك شبیره چشم اولمقدن كلور (وفروزی افروختن دن اخذ
ایلمك بصیرتسزلكدن كلور (وهور یرینه حور یازمق قوافیدن عدم اطلاعندندر ✲ حكایت ✲
بازركانی را هزار دینار خسارت افتاد پسرش را كفت نباید كه این سخن را باكسی درمیان نهی
كفت ای پدر فرمان تراست نكویم ولیكن مرا بر فائدهٔ این مطلع كرد آن مصلحت در نهان
داشتن چیست كفت تا مصیبت دو نشود یكی نقصان مایه ودیكر شماتت همسایه ✲ بزركانی
یا حرف وحدت (را ادات تخصیص (خسارت زیان (افتاد واقع اولدی دیمكدر (نباید فعل نفی
مستقبل مفرد غائب كركمز دیمكدر (كه حرف بیان (این سخن را را ادات مفعول (باكسی با حرف
مصاحبت و یا حرف وحدت (در حرف صله میان اورته واره (نهی فعل مضارع مفرد مخاطب
قویاسین یعنی اورته یه كتوروب سویلیه سین (تراست را ادات تخصیص (سین وتا ادات خبر سنكدر
دیمكدر (فائدهٔ این لامیه (كردان فعل امر مفرد مخاطبدر كردانیدندن صیرورت معناسنه ایله
دیمكدر یعنی بنی مطلع ایله دیمكدر (كه حرف بیان (تا حرف تعلیل (مایه سرمایه معناسنه در (شماتت
عدونك بلاسنه سویمكه دیرلر (همسایه یه اضافت لامیه در (محصول تركیب) بر بازركانك بیك آلتون
خسارتی واقع اولدی اوغلنه دیدیكم اولیا كه بو سوزی یعنی زیان صحبتی بركیمسه ایله اورته یه
قویاسین یعنی ارایه كتوروب سویلیه سین پسر دیدی ای پدر فرمان سنكدر امابنی بو فائده یه واقف
ومطلع ایله كه بو سری كزلی طوتمه ده مصلحت ندر پدر دیدی تا كیم مصیبت ایكی اولیه بری سرمایه
نقصانی و بریسی عدونك سوینوب كولمسی یعنی ایشیدوب دوشمنلر وحسودلر حظ ایلمسون ✲ بیت ✲
مكوی اندوه خویش با دشمنان ✲ كه لاحول كویند شادی كنان ✲ مكوی فعل نهی مفرد مخاطب (كویدندن
سویلمه دیمكدر (كفتن دن اخذ ایلین بلمزامش (انده فتح همزه ایله اندوهدن مخففدر غصه
معناسنه (خویش اضافت لامیه (بادشمنان با حرف صله (كه حرف تعلیل (لاحول كویندك

زدشمعی
رد ابن سیدی علی
در ابن سید علی وسرووری

ر دسروری

مقدم مفعوليدر (شادی ساویمزك (كنان صفت مشبهه در (شادی كن وصف تركيبيدر شادیلق
ايديجی (والف ونون ادات جمع ر وبو وصف تركيبی حالدر (كوينـدك فاعلندن كه دشمنانه
راجع ضميردر (محصول بيت) دشمنلره كندی غصه كی سويلمه زيرا لاحول ولاقوة ديه رك
سوينورلر ويا خسود لاحول ولاقوة ديرلر سويمزك يعنی ظاهرا بويله ديرلر آجيق شكليله
ردشمی
اما كوكللری مسرور اولور كتانی بونك كبی يرلرده اسم تفضيل ظن ايلين وهم ايلمش * حكايت *
جوانی خردمنـد كه ازفنون فضـايل حظی وافر داشت وطبعی نا در چنـدان كه در محافل
دانشمنـدان نشستی هيچ سخن نكفتی باری پدرش كفت ای پسر تونيز از انچه دانی چرا نكويی
كفت ترسم كه پرسنـدم ازانچـه ندانم وشرمساری برم * جوانی ياحرف وحدت خرد منـد
صفتی (كه حرف رابط صفت (فنون فضايل لاميه انواع فضائل ديمكدر (فضايل جمع فضيلتدر
علوم ده آرتقلغه ديرلر (حظ حصه ونصيب معناسنه در (باحرف تنكير (طبعی ياسيـده بويله در
(نا دربی مثل وبی مانند ديمكدر (محافل مجالس معناسنه در (واضافتی لاميه در (نشستی (ياحرف
حـكايه (نكفتی ياسيـده بويـله در (پرسـند فعـل مضـارع جمع غائب (وميم ضمير منصوب
متصل كنايتدر متكلمـدن (شرمساری ياحرف مصـدر (برم فعـل مضـارع متـكلم
وحده در (محصول تركيب) برعاقـل جوان كه انواع فضـائلدن وافر نسنـه يه مالك ايدی
وخوب وبی نظير طبعی وارايدی اولقدر كه دانشمندلر مجالسنده اوتوررد دی هيچ سوز سويلمزدی
بركره باباسی ديدی ای اوغل سنده بلديككدن نيچون سويلمزسين جوان ديدی باباسنه قورقرم كه بكا
بلديكمدن برنسنه صورالر وبلميم وشرمسارلق ايله ديم يعنی حجاب چكم * قطعه * آن شنيدی كه
صوفئی می كوفت * زير نعلين خويش ميخی چند * كه حرف بيـان (صوفئ ياحرف وحـدت
(می كوفت حكايت حال ماضی دوكردی (يعنی ميخـلردی (زير نعلين خويش لاميه لردر
(نعلين لامك فتحيله نعلك تثنيه سيدر (مراد تركيده نعلين ديد كاريدر بشمق دكلدر زيرا صوفيلرك
اكثر كيدكی بودر (ميخـدن مراد اكسردر كه نعلنـك التنه قاقرلر صيرلمسـون وآشنمسـون
ديو (پس نعلدن مراد پشمقـدر وميخـدن كـبكب دين معنـابی اياغه براقمشدر (ميخی
ياحرف وحـدت (محصول بيت) انی ايشتـدكمی كه برصوفی نعلنی التنه برقاچ ميخ قاقردی
ردشمی
يعنی محكم اولماغيچـون التنـه برقاچ اكسر ققاردی * آستينش كرفت سرهنكی * كه
بياندل برستورم بند * آستينك شين ضمير صوفی يه راجعدر (سرهنك چری باشی وچاوش
وبونلر كبيلره اطـلاق ايدرلر (ياحرف وحدت (كه حرف تعليل (بيـا فعل امر مفرد مخاطب
(نعل بونده آت نعليـدر (برحرف صـله در بامعنـاسنه حرف استعـلا طـوتوب معنـاسنی بيم
ستورم اوزره نعل بغـله ديين معنـابی يرامز بغلمش (بند فعل امر مفرد مخاطبـدر بنـديدندن
ردشمی
دراين سيد علی وسنز وری
بغله ديمكدر (بستن دن اخـذ ايدنلر باغلمه لوايش اشلمشلر (محصول بيت) برصوفی نعـلنی
التنه ميخ ققاركن يكينی برسرهنك طوتدی كه كل طوارمه نعل بغـله يعنی بنيدمی نعلله ديو آستينی
طـوتدی غرض بوكيم صوفی نعلينه اكسری قاقمسه سرهنـك اكا آت و يا قتر نعللكی
تكليف ايلمزدی بعضی نسخـه ده بوستانك بربيتی بونده يازمشلر * بيت * نكفتـه ندارد كسی
بانوكار * وليكن چو كفتی دليلش بيار * نكفتـه ناكفتـه معنـاسنه در يعنی سويلمـدك (حاصلی
سويلمامش ايكن ديمكدر (محصول بيت) سويلمامش ايكن كيمسه نك سنكله ايشی يوق يعنی مادام كه
دعـوای مردايدوب بن فـلانم ويافلان نسنه يی بيلورم ديمه سـين كيمسـه نك سنكله كـاری
و دعواسی اولماز اماچونكه ديدك يعنی بن فـلانم ويافلان ايشده ماهرم ديدك سويلديككه دليل
كتورتا كيم دعوی بی معنی اولماسون * حكايت * يكی راز علماء معتبر مناظره افتاد

بایکی ازملاحده وبا او بحجت برنیامد سپربینداخت وبرکشت کسی کفتش تو باچندین علم
وادب وفضل وحکمت بابی دینی برنیامدی کفت علم من قرآنست وحدیث وکفتار مشایخ واو
بدینها معتقد نیست ونمی شنود ومرا شنیدن کفر او بچه کار آید ❊ علماء معتبره بیانیه (مناظره بحث
دیمکدر (ملاحده جمع ملحددر که حشره ونشره قائل دکل (با اوملحدله برنیامد چیقشامدی یعنی
مقابله ومعارضه ایده مدی (سپرفلقان (بیندا خت اتدی قلقان اتمق عجزدن کنایتدر زیرا عرب
عدوسندن قیچسه جمیع اثوابنی بردبرد یبانه آتارجان قورتارمق ایچون واول سپرینی آتار پس
ارالرنده بوعبارت مقام عجزده مستعملدر (برکشت دوندی یعنی اعراض ایلدی برنیامدی
چیقشامدك یعنی مقابله ایده مدك (بدینها دال همزه دن مبدلدر باینها دیمکدر (نمی شنود دیکلمز
وقبول ایلمز دیمکدر نته که ترکیده سوز دکلدی یعنی اسلمدی وقبول ایلمدی دیمکدر (شنیدن کفراو
مصدرك مفعولنه اضافتیدر ولامیه (محصول ترکیب) معتبر علمادن برینك ملحدلردن بریله بحث وجدلی
واقع اولدی واول ملحد ایله حجت وبرهان ایله چیقشامدی یعنی مقابله ایده مدی عاقبت قالقانن
آتدی یعنی عاجز قالدی واعراض ایلدی برکیمسه عالمه دیدی سن بوقدر علم وفضله وحکمت
وادبله بردینسز ایله مقابله ایده مدك عالم دیدی بنم علمم قرآن شریف وحدیث نبوی وکفتار
مشایخدر اول ایسه بونلره معتقد دکلدر وقبول ایلمز وبنم نه ایشومه کلور آنك کفرینی ایشتمك
یعنی نه فائده ویرر ❊ بیت ❊ آنکس که بقرآن وخبر زو نرهی ❊ آنست جوابش که جوابش
ندهی ❊ آنست مقدم خبر جوابش مؤخر مبتدا (که حرف بیان (جوابش مبتدا (ندهی فعل نفی
مستقبل مفرد مخاطب ویرمیه سین دیمکدر خبر مبتدادر (محصول بیت) اول کیمسه که قرآن
وحدیث ایله اندن قورتلوب خلاص اولمزسین یعنی بویله قوی حجتلر ایله اکا ظفر بوله مزسین انك
جوابی اولدر که اکا هیچ جواب ویرمیه سین حاصلی انکله هیچ مکالمه ایلمیه سین ❊ حکایت ❊
جالینوس ابلهی رادید که دست درکریبان دانشمندی زده وبی حرمتی کرده ❊ بعض نسخه ده
زده بی حرمتی می کرد در بو تقدیرجه هاء رسمی حرف ترتب اولور اوروب حرمتسزلك ایلردی
دیمکدر ❊ کفت اکراین دانا بودی کار او باآن نادان بدین جایکه نرسیدی ❊ جالینوس برمشهور
حکیمك اسمیدر کریبان دانشمندی لامیه (ویاحرف وحدت کرده ایلمش دیمکدر بعض نسخه ده
می کرد دوشمش (جایکه جایکاهدن مخففدر مقام ومرتبه دیمکدر (نرسیدی یاحرف حکایه
ایرشمزدی دیمکدر (محصول ترکیب) جالینوس برابلهی کوردیکه بردانشمندك یقاسنه ال
اورمش وحرمتسزلك ایدردی جالینوس اکر بودانشمند دانا وعاقل اولایدی انك ایشی
برنادان ایله بومرتبه یه ایرشمزدی ❊ مثنوی ❊ دوعاقل رانباشد کین وپیکار ❊ نه دانایی ستیزد
باسبکسار ❊ دوعاقل را را ادات تخصیص (کین بغض دیمکدر (پیکار صواش (دانایی یاحرف
وحدت (سبکسار خفیف معناسنه در (محصول بیت) ایکی عاقلك بغض وصواشی اولماز
یعنی ایکی عاقل نه چکشور ونه صواشور نه برعاقل دانا بینی وخفیف کیمسنه ایله عناد ایدر
یعنی بردانا ایله برسبکسار نادان برخصوصده جمع اولسه لر دانا اول خفیفله عناد وجدال ایلمز
پیکار کاف فارسیله در دینی عجمیلك ایلمش مصراع اولك معناسنی ایکی عاقلك بیننده ز ذ ابن سید علی وشهروری
تباغض وحرب اولماز دیه نه اعراض ایلین کندی معترضدر سبکسارده سار کثرت افاده ایدر ردسروری
دیین سارسبز معناسی نه اولدیغنی بیلمز ایمش ❊ اکرنادان بوحشت سخت کوید ❊ خرد مندش ردسروری
بنرمی دل بجوید ❊ باحرف مصاحبت (وحشت بونده نفرت معناسنه در یعنی خشونت
ودرشتلق (باحرف مصاحبت (نرم نونك فتحی ورانك سکونیله یومشق دیمکدر وباحرف مصدر
(بجوید فعل مضارع مفرد غائبدر دیلر دیمکدر کوکل اله المقدن عبارتدر (محصول بیت) اکر

نادان وحشت وسرکشلکله پك سویلرسه یعنی ایری یارى سویلرسه خرد منـد آنك مـلایمت
واطـافیله کوکلنی اله الوریعنی تسلیٔ خاطر ایدر ❊ دو صـاحب دل نکهدارند مویی ❊ همید ون
سرکشی وآزرم جویی ❊ نکهدارند حفظ ایدرلر (مویی یاحرف وحدت (همیدون ادات تشبیه
همچنـان دیمکدر عربیده کذلك کبی انجلین معنـاسنه (سرکشی یاحرف وحـدت (واو حرف
عطف (آزرم الف ممدود ایله وزاء مفتـوح ایله وسکون را ایله حرمت معنـاسنه در اما بونده
واو مفتوح والف سـاکن اوقنـور ضرورت وزن ایچون (آزرم جـو وصف ترکیبی در حرمت
استیجی یعنی تعظیم وتکریم صـاحبی یعنی اهـل عرض و وقار (یاحرف وحـدت بوایکی یایی
حرف مصدر طوتنلر بو بیتك معنـاسنه واصل اولمـامشلر (محصول بیت) ایکی صـاحب دل
برقیلی رعایت ایدرلر یعنی برقیلجه ارالرنده شقـاق وخلاف اولمـاز بوسوز کال اتفـاق وعـدم
اختلافدن عبـارتدر بونجلین برسرکش وبرصـاحب حرمت برمویی رعایت ایدرلر یعنی ارالرنده
برقیلجه خلاف وشقاق اولماز زیرا دانا نادانایه مخالفت ایلمزکه ارالرنده اختلاف اوله بو بیتك تصویر
معنـاسنده شراحـك غریب تصرفلری وارذر کیم عقلا کولمکه لایقـدر ❊ وکراز هردو جانب
جاهلانند ❊ اکرز نجیر باشد بکسلانند ❊ بکسـلانند فعل مضـارع جمع غائب کسلا نیـدندن
الف ونون که ادات تعدیه در ضرورت وزن ایچون کلمشدر والا کسیختن وکسلیدن لازمله متعدی
بیننده مشترکدر پس کسیختن لازمـدر دیین اشتراك احوالندن آکاه دکل ایمش (محصول بیت)
ایکی صاحب دللك وبرسرکشله برعاقلك احوالی ذکر اولان کبیدر اما ایکی جانبدن بیله جاهللر ایسه
اکرزنجیراولورسه قیرارلر دکل که برمو حاصلی ایکی جانبـدن بیله جاهل ونادان ایسه شقـاقدن
خالی اولمـاز ❊ مثنوی ❊ یکی رازشت خویی داد دشنـام ❊ تحمل کرد وکفت ای نیك فرجام ❊
(محصول بیت) برنسـه برچرکین خویلی دشنـام ویردی یعنی سوکدی اوده تحمل ایلدی
ودیدی ای صولی خیر یعنی عاقبتی خـیر (نیـك فرجام وصف ترکیبیـدر عاقبتی خیرلی دیمکدر
❊ بترزانم که خواهی کفتن آنی ❊ که دانم عیب من چون من ندانی ❊ بترید تر معنـاسنه در (زانم
اصلنده ازانمدر (که حرف بیـان (خواهی فعـل مضارع مفرد مخاطب دیلرسین دیمکدر (آنی
آن اسم اشـارتدر ویا ضمیر خطـاب اولسـون دیمکدر (که حرف تعلیـل (عیب من لامیـه
(محصول بیت) اندن بترمکه سن بکا اولسـون دیسـنك کرك یعنی بکادیجککـدن بترم زیرا
بیلورمکه بنم عیبی بیلمزسین حاصلی بن کنـدی عیبمی سندن ایو بیلورم ❊ حکایت ❊ سحبان
وائل رادر فصـاحت بی نظیر نهـاده اند سـالی برسر جمعی سخن کفتی ولفظی رامکرر
نکردی واکر همـان معنی اتفـاق افتـادی بعبـارت دیکر کفتی واز جملهٔ اداب ندماء ملوك یکی
اینست ❊ سحبان سینـك فتحی وحاء مهمـله نك سکونیـله حضرت نبینك صلی الله علیه وسلم
مـداحلرندن صحـابه دن برفصیح وبلیغ شـاعر ایدی (وائل اسمنه اضـافتی لامیـه در (وائل
برقبیـله نك اسمیدر که ابن قاسط بن وهب بن افصی بن دعمیدر (را ادات مفعول (نهاده اند
قومشلردر یعنی تعیین ایلمشـلردر (سالی یاحرف وحدت (بر حرف ظرف (سر جمع لامیـه
جمعدن مراد مجلسدر یعنی صـدر مجلسده دیمکـدر (یاحرف وحدت (کفتی یاحرف حکایه
(لفظی یاحرف وحدت (را ادات مفعول (نکردی یاحرف حکایه (اکر همـان معنی نسخه لرك
بعضیسنـده معنی یرینـه لفظ واقع اولمش حاصلی متون بوخصوصده تعـارض ایلـدی پس
لفظ عبارتنی اختیار ایدەنه تعرض بی تقریبدر (افتادی یاحرف حکایه (جملهٔ آداب ندمای ملوك
لامیه لردر (محصول ترکیب) سحبـان وائلی فصـاحت وبلاغتـده بی نظـیر تعیین ایلمشلر یعنی
دیمشلر برییـل برمحفـل ومجلسك صـدرنده سـوز سویلسـه برلفظی مکرر ایلمزدی واکر همـان

رد شراحا جهیما

رد شراحا جهیما

رد سروری

رد سروری و زینی

اول لفظ ویا اول معنی بعینه اتفاق واقع اولیدی انی برغیری عبارتله سویلردی وادا ایدردی
وسلاطینک مصاحبلرینک جملهٔ آدابندن بریسی بودرکه مجلسده برسوزی تکرار سویلیه
❊ مثنوی ❊ سخن گرچه دلبند وشیرین بود ❊ سزاوار تصدیق وتحسین بود ❊ دلبند
وصف ترکیبیدر کوکل بغلیجی یعنی کوکلی کندی‌یه متعلق قلیجی (سزاوار لایق (محصول بیت)
سوز اگرچه کوکل آلیجی ولذیذده اولورسه تصدیق وتحسین مرتبه‌سنه لایقده اولورسه
گرچک اولوب کوزل اولقدر ❊ چو یکبار گفتی مگو باز پس ❊ که حلوا چو یکبار
خوردند بس ❊ بازه بس اتباع قبیلندندر (محصول بیت) بو بیت بیت اوله مقیددر یعنی
سوز هرنقدر ممدوح اولورسه‌ده چونکه برکره سویلدک برکره دخی سویله یعنی تکرار ایله
زیرا حلوایی چونکه برکره یدیلر یتر یعنی حلوا لذیذ وشیرین ایکن برکره که یندی کفایت ایدر
تکرار یمک لازم دکل ❊ حکایت ❊ یکی را از حکما شنیدم که می گفت هرگز کسی بجهل
خودا قرار نکند مگر آن کس که چون دیگری در سخن باشد هنوز تمام ناکرده او سخن آغاز کند ❊
(محصول ترکیب) حکمادن برینی ایشتدمکه سویلردی هرگز برکیمسه کندی جهلنه
اقرار ایلمز مگر اول کیمسه که چون غیری کیمسه سوزده اوله هنوز سوزینی تمام ایلمامش ایکن اول سوزه
باشلیه (مذکور متندن صکره برجهل خود اقرار کرده باشد یازان جهلنه اقرار ایلمش اولور
❊ مثنوی ❊ سخن را سرست ای خردمند وبن ❊ میاور سخن در میان سخن ❊ بن دیب وتمل
دیمکدر (محصول بیت) سوزک باشی وار ودیبی یعنی تملی حاصلی آخری وار واولی ایمدی
سوز اورته‌سنه سوز گتورمه یعنی برکیمسه سوزده ایکن سن سوزه باشلمه اول سوزینی تمام
ایتمینجه ❊ خداوند فرهنگ وتدبیر وهوش ❊ نگوید سخن تا نبیند خموش ❊ خداوند فرهنک
لامیه (فرهنک هنر (محصول بیت) هنر وتدبیر وعقل وادراک صاحبی سوز سویلمز مادام که
خموش کورمیه (یعنی ایسم کورمیه (حاصلی حضور مجلسده اولانی ساکت کورمینجه
عاقل وذکی سوز سویلمز ❊ حکایت ❊ تنی چند از بندکان سلطان محمود حسن میمندی را گفتند که
سلطان امروز تراچه گفت در فلان مصلحت گفت بر شما هم پوشیده نماند گفتند تو دستور مملکتی
آنچه با تو گوید بامثال ما گفتن روا ندارد گفت باعتماد آنکه داند که بکس نگویم پس چرامی پرسید ❊
سلطان محموددن مراد مشهور شاه محمود غزنویدرکه حسن میمندی ایکی میمک فتحه‌لریله آنک وزیری ایدی
ایاز ده آنک وزیری وهم محبوبی ایدی (دستور دالک وتانک ضمه‌لریله اصطلاحده وزیره دیرلر
(محصول ترکیب) (سلطان محمود غزنوی قوللرنده برقاچ شخص حسن میمندی‌یه دیدیلر که
سکا پادشاه فلان مصلحت خصوصنده نه دیدی حسن میمندی دیدی سزده گیزلی قالماز یعنی
سزه‌ده سویلر دیدیلر که سن مملکتک وزیری سین سکا دیدیکنی بزم کبی‌یه سویلمکه روا کورمز
حسن میمندی دیدی اول اعتماد ایله که بلور کیمسه‌یه دیمزم یعنی کیمسه‌یه دیمیه جکم بلور پس نیچون
صورر سز ❊ بیت ❊ نه هر سخن که بداند بگوید اهل شناخت ❊ بسر شاه سر خویشتن
نشاید باخت ❊ نه حرف نفی معناده گوید فعلنه مقیددر (که حرف رابط صفت (هر سخن بداندک
وبگویدک مقدم مفعوللریدر اشتراک اوزره (شناخت بونده اسم مصدر در علم معناسنه (پس
اهل شناخت اهل دانش دیمکدر (با حرف مصاحبت (سر شاه لامیه در (سر خویشتن ده بویله‌در
یاء بطنیله (باخت بونده باختن معناسنه در یعنی اوینامق متعدی معناسنه زیرا لغت مشترکدر
لازم ایله متعدی بیننده (محصول بیت) اویله دکلدر هر سوزی که بیلور آنی سویلر اهل دانش یعنی
هر بیلدیکنی سویلمز زیرا شاهک سریله یعنی سرینی افشاسیله کشی کندی باشین اوینامق
لایق دکل حاصلی پادشاهک امور سلطنته وتدبیر مملکته متعلق اسرارلرینی اظهار وافشا ایلمک

ز.د.شمعی

هلا كه سبيدر ❊ حكايت ❊ درعقد بيع سرايى متردد بودم جهودى كفت من ازكدايان قديم
اين محلتم وصف اين خانه چنان كه هست ازمن پرس بخر كه هيچ عيب ندارد كفتم بجز آن كه
تو همسايهٔ اوبى ❊ عقد بيع سرايى عقدك بيعه و بيعك سرايه اضافتلرى مصدرلرك مفعوللرينه
اضافتلرى قبيلندندر (عقد عينك فتحيله مصدردر بغلمق معناسنه و بيع كاه اولور اشترا معناسنه
مستعملدر حاصلى اضداددندر (يا حرف وحدت (جهود يهودى يه ديرلر (يا حرف وحدت
كدخدا اوسى وكوى اسى وسائر نسنه لرك صاحبلرينه ديرلر (قديمه اضافت بيانيه در و محله يه لاميه
(وصف اين خانه مصدرك مفعولنه در (بخر با حرف تأكيد (وخر خاء معجمه نك فتحى وكسريله
فعل امر مفرد مخاطب صاتون ال ديمكدر (همسايهٔ اوبى لاميه (يا ضمير خطاب (محصول تركيب)
براولك عقد شرا سنده متردد ايدم يعنى براو المق استردم برجهود ديدى بن بو محله نك قديمى
كدخدالرندنم بو اولك وصفنى شويله كه واردر بندن صور صاتون ال كه هيچ عيبى يوقدر ديدم اندن
غيرى كه سن انك قوكشوسيسن (يعنى سنك همسايه لكك مذكور خانه يه عيب عظيمدر (زيرا الجار
قبل الدار) رد ❊ قطعه ❊ (خانهٔ راكه چون تو همسايست ❊ ده درم سيم كم عيار ارزد ❊ خانهٔ يا حرف
وحدت (وهمزه حرف توسل (را حرف تخصيص (همزه يى حرف وحدت ديين وحدتى بلز ايمش
(كه حرف بيان (چون ادات تشبيه (همسايه ده هاء رسمى (وهمزهٔ مجتلبه لفظده وكتابتده
ترك اولنمق كرك (نتكه خمسهٔ نظامينك ليلى ومجنوننده واقعدر (بيت) در بند كشادن خزينم) ردشمی
(زسيم زكليد آبكينم) اصلنده خزينه ام وآبكينه ام در ضرورت وزن ايچون حذف وايصال اولدى
ليكن شراح جميعا بو حذف وايصاله اشارت ايلامشلر (ده درم اون اقچه (سيم كم عيار بيانيه
عيار عينك كسريله مفاعله بابنك مصدر ثانيسيدر بر نسنه نك وزننى بيلمكه ديرلر يعنى ثقلت وخفتنى
تشخيص ايلمكه كه تركيجه اكاداره ديرلر (ارزد فعل مضارع مفرد غائب دكر يعنى بهايه دكر ديمكدر
ارزيدندن (محصول بيت) حضرت شيخ جهوده خطاب ايدوب بيورر براولك كه سنك كبى
همسايه سى اوله عيارى اكسك اون درم كومشه دكر يعنى قالب كومشك اون اقچه سنه دكر
معلومدر كه كومش قالب اولنجه اقچه سيده قالب اولور پس اواون دغل اقچه يه دكرمش ❊ ليكن
اميد وار بايد بود ❊ كه پس ازمرك تو هزار ارزد ❊ اميد ميده تشديد ضرورت وزن ايچوندر (وار
بونده ادات نسبتدر لى معناسنه اميدلى ديمكدر (بود بونده بودن معناسنه در (كه حرف بيان (مرك
تو لاميه مرك كاف عجمله موت معناسنه در تونك ضمى اشباع اولنوب ضرورت وزن ايچون بر واو
متولد اولور يعنى واو رسمى واواصلى كبى اوقنور (محصول بيت) جهوده خطاب ايدوب بيورر اما
اميدلى اولمق كرك كه سنك مركدن صكره بيكه دكر ظاهر بيورديغى بيك درم كامل عيار مراددر
زيرا بيتده مقدارى مسكوت عنه در يعنى همسايه لكدن سنك كبى پليد وخبيث اكسك اولنجه بيك درم
سيم تمام عياره دكر ❊ حكايت ❊ يكى از شعرا پيش امير دزدان رفت وثنا كفت فرمود جامه اش
بستدند وزده بدر كردند سكان در قفاى او افتادند خواست تا سنكى بردارد زمين يخ بسته بود عاجز شد
كفت اين چه حرام زاده مردمانند كه سك را كشاده اند وسنك را بسته امير از غرفه بشنيد
وبخنديد وكفت اى حكيم ازمن چيزى بخواه كفت جامهٔ خودمى خواهم اكر انعام فرمايى ❊ پيش
امير دزدان لاميه در حراميلر بكى قتنه ديمكدر (تا حرف تعليل (بستدند با حرف تأكيد (ستدند
فعل ماضى جمع غائب الديلر ديمكدر (ده كسر دال ايله وهاء اصليه ايله كويدر قريه معناسنه
(سكان الف ونون ايله جمعلندى ذى حيات اولديغيچون (در حرف صله (قفا قافك فتحيله اكسه
ديمكدر فارسيجه حيره ديرلر حاء حطيله (تا حرف تعليل (يخ يانك فتحيله بوز ديمكدر (بسته ماضيدن
قسمدر بغلمش ديمكدر طوكمش معناسنه (يخ مبتدا (بسته بود خبرى (زمين مقدم مفعوليدر خبرك

(غرفه غينك ضمى ورانك سكونيله چارطاق معناسنه در (محصول تركيب) شعرادن برى حراميلر بكينك يانته واردى ودعا وثنا ايدى بك بيوردى تاكيم لباسنى آلديلر وكويدن طشره ايلديلر ايتلر ارديته دوشديلر ديلدى تا برطاش قالدره ايتلره آتمق ايچون طپراق طوكمش ايدى عاجز اولدى ايتلر هجو مندن ديدى بونه حرم زاده مى دملردركه ايتلرى آچشلر يعنى چوزمشلر وطاشلرى بغلمشلر اميردزد ان چرطاقدن ايشتدى وكولدى وديدى شاعره اى حكيم بندن بر نسنه ديله يعنى بندن بخشش ايسته شاعر ديدى كندى لباسم استرم اكر انعام بيوررسك يعنى بكا كندى لباسم ويررسك همان عين احساندر ❊ بيت ❊ اميد وار بود آدمى بخير كسان ❊ مرا بخير تو اميد نيست شرمرسان ❊ اميدوار تخفيف ميم ايله (باحرف صله (خير كسان لاميه در (مرا را حرف تخصيص (باحرف صله (خير تو لاميه (اميد تشديد ميم ايله شرمرسانك مقدم مفعوليدر (رسانيدندن فعل نهى مفرد مخاطب ايرشدرمه ديمكدر (الف ونون ادات تعديه در (محصول بيت) آدمى يعنى انسان كيمسه لر خيرينه يعنى احسانته اميد وار در حاصلى انسان خلقك خيرات ومبراتنه راجى در (امابنم سنك خيريكه اميدم يوقدر همان بكاشر ايرشدرمه حاصلى فائده وجا ايركدن كچدم همان بكا ضرر و زيانك طوقنمسون ❊ مصراع ❊ رضينا من نوالك بالرحيل ❊ فعل ماضى متكلم مع الغيردر علم بابندن (من اكا متعلق (نوال نونك فتحيله احسان وعطيه معناسنه در (كاف محلا مجرور مضاف اليهيدر نوالك (باحرف جر رضينايه متعلق (رحيل فعيل وزنى اوزره اسمدر كوچ يعنى سفره كتمك معناسنه مصدرى رحلت كلور نشدت وزنى اوزره حرف من بونده بدل معناسنه در (محصول مصراع) رضينا بالرحيل من نوالك يعنى سنك احسانكدن كتمكه راضى اولدق حاصلى سلامتله بوندن كتمك سندن بزه عظيم عطيه در (سالار دزدان را بر ورحمت آمد جامه اش بفرمود وقباپوستينى بروى مزيد كرد ودرمى چند بداد ❊ سالار هر نسنه نك اولوسنه ديرلر مثلا سپهسالار عسكرباشى يه وخوان سالار چاشنكيرباشى يه وقس عليه (دزدانه اضافتى لاميه در (را ادات تخصيص حراميلر اولوسنك ديمكدر (بروضمير شاعره راجعدر (قباپوستين تركيب مزجى كوركلى اوكى آچق قفتان ديمكدر (يا حرف وحدت بو تركيبى حرف عطفله ايراد ايدنلر استعمالرندن آكاه دكللر ايمش (مزيد مصدر ميميدر زياده معناسنه (محصول تركيب) دزدان اولوسنك اول شاعره مرحمتى كلدى پس لباسنى ويردى و بركوركلى فراجه اوزرينه زياده ايلدى و برنيجه اقچه ده ويردى ❊ حكايت ❊ منجمى بخانهٔ خود در آمد مردبيكانه را ديد بازن او بهم نشسته دشنام داد وسقط كفت فتنه و آشوب برخاست صاحب دلى برين واقف شد وكفت ❊ منجم اسم فاعلدر تفعيل بابندن (زمانى نيجه حصه ايدنه ديرلر نتكه احمد داعى عقود جواهرده نظم ايلمش (مصراع) منجم آنكه زمانى بچند پاره كند) ويا حرف وحدت (باحرف صله (خانهٔ خود لاميه (درآمد كيردى ديمكدر (مردبيكانه بيانيه (باحرف مصاحبت (زن او لاميه (بهم برى بريله (نشسته اوتورمش (سقط نامعقول كلماته ديرلر (فتنه دشنامه وسقطه مترتبدر (آشوب فتنه يه عطف تفسيردر (محصول تركيب) بر منجم كندى اوينه كيردى بيكانه ار كوردى عورتيله بيله اوتورمش حريفه سوكدى وسقط سويلدى پس فتنه وآشوب قالقدى حاصلى غوغا پيدا اولدى بر صاحب دلكه حضرت شيخ اولمق احتمالى واردر بو قصه يه واقف اولدى وديدى ❊ بيت ❊ تو براوج فلك چه دانى چيست ❊ چون ندانى كه در سراى تو كيست ❊ اوج بونده اوست معناسنه در همزه نك فتحيله فلكه اضافتى لاميه در (سراى بونك كبى يرلرده او معناسنه در يعنى خانه (محصول بيت) منجمه خطاب ايدوب ديرسن فلك اوزره بيلورسن نه وار چونكه بلمزسين كه سرايكده كيم وار يعنى اوكه سطح زمينده وشهركده ومحله كده اوله

رد ابن شيد على
ردسر ورى

وایچنده کیم اولدیغن بلمزسین پس فوق سماده واقع اولان کواکبك احوال واطوار بنی ودور وسیرینی نه بیلور سین ونه اکلرسین دیمکدر ❊ حکایت ❊ خطیبی کریه الصوت خـود را خوش اوازپنداشتی وفریادبی فائده برداشتی کفتی نعیب غراب البین در پردهٔ الحـان اوست یاآیت (ان انکر الاصوات لصوت الحمیر) درشان او ❊ خطیبی (یاحرف وحدت (کریه الصوت یعنی قبیح الصوت چرکین اوازلی دیمکدر (خوش اواز وصف ترکیبیدر کوزل اوازلی معناسنه (پنداشتی (یاحرف حکایه ظن ایدردی (فریا دبی فائده بیـانیه (برداشتی یاحرف حکایه قالـدیرردی یعنی فریاد ایدردی (کفتی دیبدك یعنی صوتنی ایشیدیدك دیبدك (نعیب نونك فتحی و عینك کسری وسکون یا ئله فعیل وزنی اوزره قرغه اوازی نعب ینعب نعباونعیبا ونعبابا وتنعابا فتح بابندن ضرب دنده مستعملدر قلتله حاصـلی قرغه اوازنه دیرلر (غراب البین الاجه قرغـه که عرب انکله تطیر وتشأم ایدر زیرا عربك عادتیدر قچنکیم اوندن سفره ویابرمهم مصلحته چیقسه اکربوقرغه یولده بولنوب صاغ جانبه اوچرسه مبارکدر دیو چکلوپ کید ر واکر صول جانبه اوچرسه نامبارکدر دیو دونر اونه کیدر (بین بانك فتحـیله اضـداد دندر وصـال وفراقده مستعملدر بونده فراق معناسنه درعبارت ظـاهردن مفهوم اولان شأمت اوازنده اوله (الحـان بونك کبی یرلرده اواز پردهسی معنـاسنه در (یاحرف عطف (آن حرفدرحروف مشبهه بالفعلدن (انکر اسم تفضیل چرکینرك دیمکدر (اصواته اضافتی لامیهدر (لام ادات تأکـید صوت الحمیر ترکیب اضافی لفظـا مرفوع خبران در (شان بونده حال معناسنه در (محصول ترکیب) کریه الصوت برخطیب کندینی خوش اوازظن ایدردی وبی فائده فریاد وفغـان قالدیرردی دیبدك که غراب البین اوازی انك الحانی پرده سنده دریعنی اوازی همـان غراب البین اوازیدر ودیبدك که مـذکور آیت انك شاننده نازلدر ❊ بیت ❊ اذانهق الخطیب ابوالفوارس ❊ له صوت یهد اصطخر فارس ❊ اذا ادات شرط (نهق فعل ماضی مفرد مذکر غائب حمـار آکردی دیمکدر (خطیب لفظا مرفوع فاعلی (ابوالفوارس لفظا مرفوع بدلدر خطیبدن (ویاعطف بیان اصلنده ابوالفوارس ارسلانه کنیهدر امابونده حمار مراددر (نهق قرینه سیله (له صوت جملهٔ اسمیه جواب اذادر (یهدفعل مضارع مفرد مذکر غائب ییقار دیمکدر جـملهٔ فعلیه صفت صوتدر (اصطخر فارس مملکتنده برمحکم حصارك اسمیدر یهدنك مفعول به صریحیدر فارسه اضافتی لامیه درسینلر ساکن اوقونمق کرك کیم ناموزون اولمیه (محصول بیت) چونکیم خطیب ابوالفوارس نهاق ایلیه یعنی حمـار کبی آکره انك برصوتی واردر کیم فارسـك اصطخر نام قلعـهسنی هدم ایدر یعنی ییقار زیرا اصوات شـدیدهنك هـدم بنیـانده تأثیر خاصی وارتکه شرح مواقفـده بحث اصواتده مذکوردر

❊ مردمان ده بعلت جاهی که داشت بلیتش می کشیدندواذیتش مصلحت نمی دیدندتایکی ازخطبای آن اقلیم که باوی عداوت نهانی داشت باری بپرسیدن اوآمده بو د کفت تراخوابی دیده ام خـیر باد کفت چـه دیدهٔ کفت چنان دیدم که ترا اواز خوش بو د ومردمان ازنفست در راحت بودند خطیب اندرین لختی بیند یشید و کفت چه مبارك خوابست که دیدی که مرابرعیب خویش مطلع کردانیـدی معلوم شد که اوازنا خوش دارم وخلق ازنفسم در رنجنـد توبه کردم ازین پس که نخـوانم مکربا آهستکی ❊ مردمان ده لامیـه (یاحرف مصـاحبت (علت جاه لامیـه (یعنی خطـابت منصبی علتیـله (یاحرف وحـدت (بلیت بلا معنـاسنـهدر (اذیت اول وزنده اذا معناسنه (تاحرف انتها (خطبا خطیبك جمعیدر (آن اقلیمه اضافتی لامیه د ر (که حرف رابط صفت (باوی یعنی خطیب مذکور ایله (عدوات نهـانی بیـانیه (خـواب بونده دوشدر آوازخویش بیانیه (نفست حرکاتله مراد کلامدر (لختی یاحرف وحدت برپاره دیمکدر (آوازناخوش

بيانيه (در حرف ظرف و يا حرف تأكيد (رنج اسمدر الم معناسنه ونون ودال ادات جمع رنجيده درلر ديمكدر (يار نجند فعل جمع مضارع غائب حرف تأكيد ايله در رنجيدا نجنورلر ديمك اوله (ليكن بوقول وهندن خالى دكلدر (مكر الا معناسنه در (محصول تركيب) كويك خلق برمنصب علتيله كه انك وار ايدى يعنى خطابت منصبى سببيله بلاسنى چكرلردى واذاسنى مصلحت كورمزلر ايدى تا اول اقليمك خطبا سندن برى كه انكله نهانى عداوتى وارايدى بركره انك زيارتنه كلوب انى صورمغه كلدى حاصلى حالن پرسش ايلكه كلمش ايدى كلن خطيب ديدى سكا بردوش كورمشم خيراوله ديدى نه كورمش سين ديدى شويله كوردم كه سنك خوب اوازك وارايمش وخلق نفسكدن راحتده ايمشلر خطيب بونده برپاره فكر ايلدى اندن صكره ديدى بونه مبارك دوشدر كه كوردك كه بنى كندى عيبمه مطلع ايلدك (معلوم اولدى كه آوازم ناخوشدر وخلق نفسمدن زحمتده درلر توبه ايلدمكه بوندن صكره خطبه اوقومیم الا يابجه يابجه ❊ قطعه ❊ از صحبت دوستان برنجم ❊ كا خلاق بدم حسن نمايند ❊ صحبت دوستان مصدرك مفعولنه ويا فاعلنه اضافتيدر (برنجم بو صيغه اسمه وفعله محتملدر اسم اولنجه با حرف ظرف اولور (معناسى المه وزحمتده يم ديمك اولور (فعل اولنجه با حرف استمرار اولور معناسى انجنورم ديمكدر ولكن وجهه (پس اسميتى قبول ايده نه دخل ايلين كندى مدخولدر مصراع ثانى مقام تعليلده در (كه حرف تعليل (اخلاق بد بيانيه (ميم ضمير معناده نماينده مقيددر (حسن سينك فتحيله كوزل ديمكدر (نمايند فعل مضارع جمع غائب كوستررلر ديمكدر متعديدر نمايدندن (محصول بيت) دوستلرك مصاحبتندن رنج والمده يم ويا انجنورم زيرا ايرامن اخلاقمى يعنى خويلريمى وعادتلريمى بكا كوزل كوستررلر ❊ عيبم هنر وكمال بينند ❊ خارم كل وياسمن نمايند ❊ (محصول بيت) عيبمى هنر وكمال كوررلر ويا كوستررلر ديكنى بكا كل وياسمن كوستررلر (يعنى بكا محبتلرندن چركين يرلريمى كوزل كوستررلر ❊ كو دشمن شوخ چشم چالاك ❊ تا عيب مرا بمن نمايند ❊ (كو كاف عربك ضميله ادات استفهامدر (دشمن شوخ چشم بيانيه در و چالاكه اضافتده بو يلدر (شوخ چشم وصف تركيبيدر كستاخ معناسنه (چالاك بونده بى پروادر (دشمنده اسم جنس ويا اسم جمع معنالرى ملحوظ اولمق كرك كه رديفده واقع اولان فعله مطابق وموافق اوله (تا حرف تعليل (عيب مرا لاميه در و نمايندك مفعول صريحى (بمن با حرف صله (و بمن مفعول غير صريحيدر (محصول بيت) قنى بى پروا كستاخ دشمن تاكيم بنم عيبمى بكا كوسترهلر يعنى حجاب ايليوب دلنه كلنى بى پروا سويليهلر ❊ حكايت ❊ يكى در مسجد سنجاريه بتطوع بانك نماز كفتى باوازى كه مستمعان را ازو نفرت بودى وصاحب مسجد اميرى بود عادل ونيكو سيرت نخواستش كه دل آزرده كردد كفت اى جوانمرد اين مسجد را مؤذنان قديمند كه هر يكى را پنج دينار ادرارست وترا ده مى دهم تا بجاى ديكر روى برين اتفاق افتاد و برفت بعد از مدتى پيش امير باز آمد وكفت اى خداوند برمن حيف كردى كه بده دينارم ازين بقعه روان كردى آنجا رفته كه ام بيست دينارم ميدهند كه جاى ديكر روم قبول نمى كنم امير بخنديد وكفت زينهار نستانى كه به پنجاه دينار هم راضى شوند ❊ مسجد سنجاريه تقديرى قصبهٔ سنجاريه در (سنجار سينك كسريله بغداد جانبنده موصله قريب بر كوزل قصبه در ليكن بوزمانده خرابه مشرف اولمشدر (تطوع تفعل بابندن مصدر در اجرتسز معناسنه (بانك نماز يعنى اذان (كفتى يعنى اوقوردى (باوازى با حرف مصاحبت (يا حرف وحدت (نخواستش فعل نفى ماضى فاعلى تحتنده مستتر اميره راجع (وشين ضمير منصوب متصل مذكور مؤذنه راجع (كفت اميرديدى (ادرار وظيفه معناسنه در (روى فعل مضارع مفرد مخاطبدر كيده سين ديمكدر (بقعه پارهٔ ارض معناسنه در

زدسروری

بيت جامى

ذوست عيبم ستر ايدر دشمن بنى
آكاه ايدر ❊ خوبدر يا نمده
احبابدن اعدى بنم ❊

اما بونده مراد مسجد مذکوردر (نستانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب المیه سین دیمکدر (محصول ترکیب) بریسی مسجد سنجاریه ده رایکان بلا اجرت اذان اوقوردی برآواز ایله که مستمع اولنلرك آوازندن نفرتی اولوردی یعنی اوا زندن نفرت ایدرلردی حال بوکه مسجدك صاحبی برعادل ونیکوخلق بربك ایدی دیلمزدیکه دل آزرده اوله بك دیدی ای جوانمرد بومسجدك قدیمی مؤذنلری وارکه هر بریسنك بش التون ادرادی یعنی وظیفه سی وار وسکا اون التون ویره یم تاکیم غیری یره کیده سین بوحال اوزره اتفاق واقع اولدی یعنی اون دیناری قبول ایلدی وکتدی برمدتدن صکره ینه بکك اوکنه کلدی ودیدی ای خداوند بکا حیف ایلدك که بوبقعه دن بنی غیری یره کوندردك اول یره که بوندن کتدم یکرمی التون ویررلر غیری یره کیدم اما قبول ایلمم بك کولدی ودیدی زینهار المیه سین که اللی دیناره راضی اولورلر ❊ بیت ❊ به تیشه کس نخراشد زروی خارا کل ❊ چنان که بانك درست تو میخراشد دل ❊ تیشه کسر وکلنك وچپه بونده چپه مراد در (نخراشد فعل نفی مستقبل مفرد غائب طرملامز وقازیمز بونده ایکیسنه ده مساغ وار (خارا بونده قره طاش معناسنه در (بانك درشت بیانیه (درشت دالك ورانك ضمه لریله ایری معناسنه در ملایم مقابلی (تو یه اضافتی لامیه در (میخراشد فعل مضارع مفرد غائب طرملار دیمکدر (محصول بیت) قره طاش یوزندن چپه ایله کیمسه پالچغی قازیمز وقاشیمز وطرملامز آنجلین که سنك ناساز ایری اوازك کوکلی طرملار حاصلی قره طاشك اوزره چپه حرکتندن واقع اولان قجر دی کوکلی انجلین طرملامزکه سنك بوغون وناهموار آوازك (میخراشدك فاعلی تحتنده بانکه راجع ضمیردر ومفعولی دلدر ❊ حکایت ❊ ناخوش آوازی ببانك بلند قرآن همی خواند صاحب دلی بروبگذشت وگفت ترا مشاهره چند ست گفت هیچ گفت پس این زحمت بخود چرامی دهی گفت از بهر خدا می خوانم گفت از بهر خدا مخوان ❊ مشاهره ماه بماه متعین اولان وظیفه یه دیرلر زیرا عربجه ماه شهردر (محصول ترکیب) برناخوش وناساز اوازلی کیمسه بلند اوازایله قرآن اوقوردی برصاحب دل اکثر احتمال حضرت شیخ کندیلری مراددر قاری ناسازك یانندن کچدی ودیدی سنك آیده وظیفك نقدردر دیدی هیچ دیدی پس بوزحمتی کندیکه نیچون ویررسین دیدی الله ایچون اوقورم دیدی الله ایچون اوقومه یعنی الله ایچون اولسون اوقومه یعنی اوقومك الله ایچون اولسون کلامده ایهام وار فتدبر ❊ کرتو قرآن بدین نمط خوانی ❊ ببری رونق مسلمانی ❊ نمط نونك ومیمك فتحه لریله اسلوب دیمکدر (خوانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بونك کبی فعللرك آخرنده یالریاء خطاب ایچوندر دیمك زائددر زیرا بونلرك افعالی خطاب ایچون اولدقلری یاء ضمیر اعتباریله در پس یایی افراد بالذکر ایلمك امر زائد اولور (ببری فعل مضارع مفرد مخاطبدر باء استقبالی ظرفاء عجم مکسور اوقور اما ر و ستایلر مضموم پس ضمه ایله اوقویانلر روستایلق ایدرلر (رونق حسن ولطافت معناسنه در (مسلمانی یه اضافت لامیه لردر (یا حرف مصدردر (محصول بیت) اکرسن قرآنی بواسلوب وطریق ایله اوقورسك مسلمانلق لطافت وصفاسنی ازاله ایدرسین حاصلی مسلمانلقده نام وناموس قومیوب هبایه ویررسین

❊ باب پنجم درعشق وجوانی ❊ بشنجی باب عشق وجوانلق بیاننده در

❊ حکایت ❊ حسن میمندی راگفتند سلطان محمود چندین بنده صاحب جمال دارد که هریك بدیع جهانند چه کونه است که باهیچ یك ازیشان میلی ومحبتی ندارد چنان که باایاز که اورا زیاده حسنی نیست گفت هرچه در دل فرود آید در دیده نکو نماید ❊ میمندی رارا ادات مفعول (بنده صاحب جمال بیانیه (که حرف رابط صفت (بدیع غریب وعجیب معناسنه در

ز دست روزی وشمی درشراح جیغتا

(جهانه اضافت لامیه در (باهیچ باحرف صله (میلی ومحبتی یالری حرف تنکیر (حسنی یاحرف
تنکیر (دردل در حرف صله (فرود آید کیره دیمکدر یعنی هرنسنه که کوکله کیره ومقبول خاطراوله
دیمکدر (در دیده در حرف صله دیده‌یه دیمکدر (نکوایو (نماید فعل مضارع مفرد غائب
مبنی للمفعول معناسنه کوز ینور دیمکدر (محصول ترکیب) سلطان محمودك وزیری حسن میمندی‌یه
سؤال ایلدیلرکه سلطان محمودك بوقدر بندهٔ صاحب جمالی وارکه هربری جهانك
بدیعه‌لریدریعنی هر بریسی یکتای عالمدر نیچوندرکه هیچ برینه انلردن ایازه اولان کبی میل
ومحبتی یوقدرکه انك ارتق حسنی یوقدر یعنی صاحب جمال دکل ایکن بوکا بوقدر انجذاب
وتوددندر میمندی دیدی هرنسنه که کوکله کیره وکوکل انی قبول ایلیه کوزه ایو کور ینور
ایمدی اولده پادشاهك کوکلنه کیرمشدرکه کوزینه شیرین کورینور (میلی ومحبتی وحسنی یالرینی رذشعی
وحدت ایچون اعتبار ایدنه اعتبار اولماز ☼ مثنوی ☼ هرکه سلطان مریداوباشد ☼ کرهمه بدکند
نکوباشد (محصول بیت) هرکیمسه‌یه که سلطان آنك مریدی اوله یعنی طالبی اوله‌اکر جمیع ایشلدیکی
ایشی یرامز ایسه‌ده اکا ایو اولوریعنی کوزینه کوزل کورینور بونظمك اولنده مثنوی برینه بیت یازانلر
هیچ تشخیصلری یوق ایمش ☼ وانکه راپادشه بیندازد ☼ کسش ازخیلی وخانه ننوازد ☼خیلی
فارسیده بولك وقبیله معناسنه در بعض نسخه‌ده خیلی خانه اضافتله واقعدر یعنی اوجاعتندن
دیمکدر (ننوازد فعل نفی مضارع مفرد غائب در نوازیدندن نواختندن دینلراحوال آشناقله اشنا زدابن سیدعلی رذشتروری / ردابن سید علی وسبر وری
دکلرایمش (محصول بیت) امااول کیمسه‌یی که‌پادشاه اتار یعنی رد ایدرانی اوجاعتندن وتوابعندن
کیمسه اوخشه‌مز یعنی رعایت ایلمز (حاصلی پادشاهك مردودی اولان تمام آدمیسنك مردودیدر
زیرا (الناس علی دین ملوکهم) در پس ناسك قبولی پادشاهك قبولنه موقوفدر ☼ قطعه ☼ کسی بدیدهٔ
انکار اکر نکاه کند ☼ نشان صورت یوسف دهد بنا خوبی ☼ کسی یاحرف وحدت (باحرف
مصاحبت (دیدهٔ انکار بیانیه در (نشان صورت یوسف لامیه لردر (باحرف مصاحبت (ناحرف
توصیف نفی (ویاحرف مصدر (محصول بیت) برکیمسه اکر انکار کوزیله نظر انلرسه یعنی
محبتله باقمسه وکوکل کوزیله التفات ایلمسه یوسفك صورتی نشانی بوقدر حسنله مشهور
ایکن ناخوبلغله یعنی حضرت یوسفك حسن برکمالنی چرکنلکله وصف ایدر دیمکدر (نشان
دهدك مقدم مفعول صریحیدر (بنا خوبی غیر صریحی ☼ وکر بچشم ارادت نکه کند دردیو ☼
فرشته ایش نماید بچشم کروبی ☼ واوحرف عطف (ادات شرط سابقه معطوف
(باحرف مصاحبت (چشم ارادت بیانیه (درحرف صله (دیو شیطانه دیرلر (فرشته‌های رسمیله
فارسیده ملکه دیرلر سروشده دیرلر (وهمزه حرف مجتلبه (یاحرف وحدت (شین ضمیر
نکه کندك فاعلی که کسی در اکا راجعدر (نماید فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول
معناسنه کورینور دیمکدر فاعلی دیوه راجع ضمیر در بچشم (باحرف صله شین سابق
معنی جهتنده چشمه مقیددر بچشمش تقدیرنده‌در (کروبی کافك فتحی وراء مشدده‌نك ضمیله
ملائکهٔ مقربین درشرح مواقفده تخفیف را ایله یازار پس بونده تشدید ضرورت وزن ایچوندر
وعوام دللرنده تحریفاتدندر فرشته‌یه صفتدر (محصول بیت) واکر مذکور کس چشم ارادت
ومحبتله دیوه نظر ایدرسه آنك چشمنه دیو فرشتهٔ کروبی کورینور حاصلی بربد شکل
شخصه عین مودت ومحبتله نظر ایلسك کوزوکه یوسف ثانی کورینور امابرخوب جماله
انکار نظریله نظر ایلسك کوزوکه اقبح ناس کورینور چشمی کروبی‌یه اضافت ایدنلر اغلاق
ایلمشلر ☼ حکایت ☼ کویند خواجهٔ رابندهٔ نادر الحسن بودو بااوبرسبیل مودت ودیانت
نظری داشت بایکی ازدوستان کفت دریغ اکر این بندهٔ باچنین حسن وشمائلی که دارد

زبان درازو بی ادب نبودی کفت ای برادر چون اقرار دوستی کردی توقع خدمت مدار عاشق ومعشوقی در میان آمد مالکی ومملوکی برخاست ❊ خواجه لفظ مشترکدر وزراده وبازرکانلرده وتعظیمی واجب اولانلرده مستعملدر (خواجهٔ و بندهٔ ده یالر حرف وحدتدر (وهمزه‌لر حرف توسط (همزه‌لری حرف وحدت طوتنلر فارسیدن خبردار دکللر ایمش (نادر الحسن بونده بی نظیر معناسنه‌در (نظری یاحرف تنکیر (حرف وحدت دیین اصابت ایلدی (بایکی باحرف صله (شمائل شمالك جمیدر شینك کسر یله خلق وخوی معناسنه (اما بونده مطلق جمالدن عبارتدر (که حرف رابط صفت (زبان دراز وصف ترکیبی در اوزن دیللی معناسنه (اقرار دوستی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (توقع خدمتده بویله در (عاشق ومعشوقی وما لکی ومملوکی یالری حرف مصدردر (محصول ترکیب) حکایت ایدرلر که برخواجه نك فائق جمال بر بنده سی وار ایدی واول بنده یه محبت ودیانت طریق اوزره نظری وار ایدی یعنی اکا نظری حقیقی ایدی نفسانی دکل ایدی خواجه بروجه شکایت دوستلردن بر بنده دیدی حیف اکر بواوغلان بو نجلین حسن وجمال ایله مالکدر زبان دراز و بی ادب اولمیدی اول دوست دیدی ای برادر چونکه دوستلق ومحبت اقرارینی ایلدك اندن خدمت وحرمت امیدینی دوتمه عاشقلق ومعشوقلق ارایه کلدی افندیلك وقوللق مرتبه‌لری قالقدی بلکه قضیه عکس اولدی نتکه قطعه نك بیتلرندن مفهومدر ❊ قطعه ❊ خواجه بابندهٔ پری رخسار ❊ چون در آید ببازی وخنده ❊ خواجه مبتدا و بیت ثانی خبری وبو بیت اکام هوندر (باحرف مصاحبت (بندهٔ پری رخسار بیانیه (پری رخسار وصف ترکیبی در پری یوزلی دیمکدر (ببازی با حرف صله (وبازی باء اصلیه ایله اویون معناسنه‌در (خنده اسم مصدر کولش وکولمه دیمکدر (محصول بیت) خواجه پری رخسار بنده‌سیله چونکه اویناغه وکولمکه کله یعنی مصاحب جانی منزلنه تنزیل ایلیه ❊ چه عجب کرچو خواجه نازکند ❊ وین کشد بارناز چون بنده ❊ بازکندك فاعلی بنده‌یه راجع ضمیردر (وین اشارتدر خواجه‌یه کشدك فاعلیده اکا راجع ضمیردر (بارناز بیانیه (محصول بیت) خواجه بنده‌سیله بلاتکلف اولنجه استفهام انکاری طریقیله بیورر نه عجب یعنی عجب دکلدر اکر بنده خواجه کبی فخر وناز ایدرسه و بو خواجه ناز یوکنی چکرسه بنده کبی یعنی بویله اولنجه قول افندیلك ایدرسه عجب دکل بعض نسخه‌ده بو بیت واقع اولمش ❊ بیت ❊ غلام آبکش باید وخشت زن ❊ بود بندهٔ نازنین مشت زن ❊ آبکش سقا دیمکدر وصف ترکیبیدر صو چکیجی معناسنه (خشت زنده وصف ترکیبیدر کرپیجی وکرمیدجی دیمکدر حاصلی خدمتکار دیمکدر (خشتك خاسنده کسر وضم جائزدر (لیکن بونده ضمیله‌در مشت زن‌ده وصف ترکیبیدر سابقا بیان اولنان کبی (محصول بیت) قول جنسی سقا وکرپیج وکرمیدجی کرك یعنی دلبر جنسی کرکمز یرا نازلی قول افندیسنه یومرق اور و بجی اولور یعنی افندیسنه حرمت ایده‌کن اولماز بو بیتی نثر شکلنده یازان او زاندن خبردار دکل ایمش ❊ حکایت ❊ پارسایی را دیدم بمحبت شخصی کرفتار ورازش از پرده برملا افتاده چندان که ملامت دیدی وغرامت کشیدی ترك تصابی نکردی وکفتی ❊ پارسایی را یا ادات وحدت (را ادات مفعول شخصی یاحرف وحدت (شیخ شخص تعبیرنده ایهام ایلمش فتدبر (ملامیك فتحیله ضد خلادر یعنی آشکاره اولمش (غرامت بونده عذاب والم معناسنه‌در (ترك تصابی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (تصابی اشتیاق ومحبت معناسنه‌در (نکردی (وکفتی یعنی عشق ومحبتی ترك ایلمزدی ودیر ایدی (یالر جمیعا حکایت افاده ایدر (محصول ترکیب)

رد ابن سید علی رد شمعی
رد شمعی

رد شمعی

برعابدی کوردم برکیمسه نك محبتنه کرفتار ومبتلا اولمش وراز محبت وعشقی کتمانه مالك اولما دیغندن ملامته دوشمش یعنی عالمه فاش اولمش اولقدر که سودیکندن ورقبادن ملامت وجفا کورردی وعذاب ومحنت چکردی تصابی وعشق جانانی ترك ایلزدی ودیر ایدی ❊ قطعه ❊ کوته نکنم زدا منت دست ❊ ورخود بزنی بتیغ تیزم ❊ کوته کوتاهدن مقصوردر قصه دیمکدر قصیر معناسنه (محصول بیت) ای دوست سنك دامنکدن المی کوتاه ایلم یعنی الم چکمم واکر خود بنی ایتی یعنی کسکین قلجله اوررسکده یعنی بنی تیغ تیز ایله پاره پاره ایدرسکده المی اتککدن وکوکلومی محبتکدن الما م ❊ بعد ازتو ملاذ وملجأم نیست ❊ هم درتو کریزم ار کریزم ❊ بعد ازتو سندن صکره وغیری دیمکدر (ملاذ وملجأ اسم مکانلردر صغینجق یر دیمکدر (درتو در حرف صله در با معناسنه در (کریزم فعل مضارع متکلم وحده قچارم دیمکدر (محصول بیت) ای جانان سندن صکره وسندن غیری پناهکاهم یوقدر بنه قهر وخشمکدن قچارسم سکا قچارم حاصلی دنیاده بنم سندن غیری کیمسه‌م یوقدر دیمکدر ❊ باری ملامتش کردم وکفتم عقل نفیست راچه شدکه نفس خسیس برو غالب آمد زمانی بفکرت فرو رفت وکفت ❊ باری یا حرف وحدت (عقل نفیس بیانیه نفس خسیسده بویله در نفیس ایو (وخسیس الجق دیمکدر (بفکرت (با حرف صله (فرو رفت طالدی دیمکدر (محصول ترکیب) برکره بن عابدی ملامت واوم ایلدم ودیدم ای شیخ سنك عقل نفیسکه نه اولدیکه نفس خسیسك اکا غالب کلدی برزمان فکره طالدی ودیدی ❊ قطعه ❊ هرکجا سلطان عشق آمد نماند ❊ قوت بازوی تقوی را محل ❊ سلطان عشق بیانیه عشقه سلطان دیرلر عقله غالب اولدیغیچون (قوت بازوی تقوی لامیه وبیانیه در (ورا ادات تخصیص (محل مکان معناسنه در (محصول بیت) هریره که عشق پادشاهی کلدی اندن تقوی بازوسنك قوتنه محل ومکان قالدی یعنی عشق وتقوی برمحلده جمع اولماز (پس عشق کلنجه تقوی قالقار نماندك فاعلی محلدر فتدبر ❊ پاك دامن چون زید بیچاره ❊ اوفتاده تا کریبان در وحل ❊ پاك دامن وصف ترکیبیدر طاهر الذیل دیمکدر یعنی معصیتدن بری (چون واو اصلیه ایله ادات استفهامدر کیف معناسنه (زید زانك کسری ویانك فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر زیدندن (زیستندن دینلر خطا ایلمشلر (دیرلك ایدر یعنی معاش ایدر (بیچارهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل حرف وحدت همزه‌در دیین زائد سویلمش (بیچاره زیدك فاعلیدر (اوفتاده واو ایله اصل اوزره صفت بیچاره‌در تقدیری بیچارهٔ که اوفتاده باشد حذف وایصال طریقیله ترك اولندی (تا حرف انتها (کریبان کاف عجمك ورانك کسره لریله یقه دیمکدر (درحرف الصاق (وحل واوك وحاء حطینك فتحه لریله صلق بالحق دیمکدر چامور وبتاق معناسنه (محصول بیت) عابد عاشق دیرکه بر بیچاره نیجه پاك دامن دیریله بیلورکه یقاسنه دك بتاغه وچاموره دوشمش اوله یعنی ارزوی طبع وهوای عشقه دوشن نیجه پرهیز ایدرب راه تقوایه واره بیلور ❊ حکایت ❊ یکی رادل ازدست رفته بود وترك جان کفته ومطمح نظر اوجای خطرناك وورطهٔ هلاك نه لقمهٔ که متصور شدی که بکام آید ویا مرغی که در دام افتد ❊ یکی را (را حرف تخصیص (دل ازدست رفته بود کوکل الدن کتمشدی یعنی عاشق اولمشیدی (ترك جان مصدرك مفعولنه اضافتیدر وکفته نك مقدم مفعولیدر جانك ترکنی سویلمشیدی دیمکدر (یا کوکلدن ویا دلدن (یاخود کفته مجازا کرده معناسنه اوله فتدبر (مطمح نظر لامیه در مطمح ایکی میمك فتحه لریله اسم مکاندر فتح باشندن مرتفع یر دیمکدر (پس مطمح نظر کشینك کوزی مرتفع یره دوشمکدن کنایتدر یعنی نظر

در شراح جمیعا ردشمی

ردشمعی
ردشراح جمیعا

دوشمجك یوكسك یر (جای خطرناك بیانیه (مطمح مبتدأ وجای خبری (خطرناك بونده خوفناك معناسنه در قورقاجق یر دیمكدر (ورطهٔ هلاك بیانیه در زیرا ورطه هلاك معناسنه در وجائزدركه ورطه كرد ابدن كنایت اوله كه تركیجه چورلتی وعربیجه دردور دیرلر (لقمهٔ یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه یه حرف وحدت دیین حرف وحدتی بلمز ایمش (كه حرف رابط صفت (متصور شدی یاحرف حكایه (كه حرف بیان (باحرف صله (كام كاف عربیه طماق وچكه معناسنه در مقصود دهاندر كاف عجمیله ضبط ایدنلر خطا ایلدیلر (مرغی یا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (دام دوزاق معناسنه در (محصول تركیب) برینك كوكلی الندن كتمش ایدی یعنی كوكلنی الدیروب عاشق اولمشیدی وجان تركینی سویلمشیدی یعنی راه جانانده هلاك اولور سم اولایم دیمشیدی زیرا سودیكی شاه زاده ایدی ومطمح نظری خطرناك وورطهٔ هلاك یوردیغی بوجهتدندر نه برلقمه ایدیكه متصور اولور دیكه اغزه كلور یعنی بونك اغزینه دوشر لقمه دكل ایدی دخی برمرغ دكل ایدیكه دوزاغه دوشمك ممكن ومتصور اولایدی حاصلی انجلین عالی جناب شاهزاده سومك بونك وظیفه سی دكل ایدی

﴿ بیت ﴾ چودرچشم شاهدنیاید زرت ﴾ زروخاك یكسان نماید برت ﴾ درچشم درحرف صله (شاهد بونده محبوب معناسنه در (نیایدكلمز یعنی كوزینه كورنمز (نماید فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه كورینوردیمكدر (بر بونده قت معناسنه درعربده عندكبی (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر چونكه التونك واقچه‌ك شاهد كوزینه كیرمز یعنی دلبركه مالكه اعتبار والتفات ایلمز زرایله خاك سنك قتكده برابر كورینور زیرا وسیلهٔ حصول مرام اولماز ﴾ یاران بنصیحتش كفتند كه ازین خیال محال تجنب كن كه خلقی هم بدین هوس كه تو داری اسیرند وپای درزنجیر بنالید وكفت ﴾ بنصیحتش یعنی بطریق نصیحت (خیال محال بیانیه (تجنب تفعل بابندن مصدردر تبعد واحتراز معناسنه (كه حرف تعلیل (خلقی یاحرف وحدت (هم حرف عطف (بدین باحرف صله (ودال همزه‌دن مبدلدر بعض نسخه‌ده هوس برینه كنه واقعدر كانه كه عالی جناب سومك كناهدر (كه حرف رابط صفت (محصول تركیب) عاشق بیچاره‌یه یارانی ودوستلری نصیحت طریقیله دیدیلركه بوخیال محالدن تبعد واحتراز ایله یعنی بوزائد افكار واوهامدن صقین كه سندن غیری نیجه خلق بوسودایه كه سنك وار یعنی سن كرفتار اولدیغك دردده كرفتار واسیرلردر واباقلری زنجیر عشقده ثابت وبرقرار حاصلی سندن غیری نیجه كیمسه بوشاهزادهٔ بزركوارك عشقنه كرفتار اولوب باشلرینه بلالر كلمش ومقصودلرینه وصول بولمامشلر پس بوهوسك تركی اولی واحرادر بونصیحتی ایشیدنجه ایكلدی ودیدی ﴾ قطعه ﴾ دوستان كو نصیحتم مكنید ﴾ كه مرا دیده برارادت اوست ﴾ دوستان منادی حرف ندا محذوف (كوفعل امر مفرد مخاطبدر خطاب عام طریقیله (مكنید فعل نهی جمع مخاطب ایلمك دیمكدر (كه حرف تعلیل (برارادت برحرف صله (محصول بیت) ای فلان دوستلره‌دی ای دوستلر بكا نصیحت ایلمك زیرا بنم كوكلم وكوزم اول جانانك ارادتنه‌در بكا هرنه دیلرسه ایلسون كرك لطفیله دیر كورسین كرك قهریله اولدرسین ارادت واختیارانكدر ﴾ جنك جویان بزور بنجه وكتف ﴾ دشمنان را كشند وخوبان دوست ﴾ جنك جو وصف تركیبیدر جوییدندن اغتده جنك دیلیجی معناسنه در (اما استعمالده بهادر وصواش ارینه دیرلر (والف ونون ادات جمعدر مبتدا (ومصراع ثانی خبر (باحرف مصاحبت (زور بنجه لامیه (كتف بونده كاف عربینك كسری وسكون تاایله یغرین معناسنه دركه فارسیجه شانه دیرلر (دشمنان كشندك مقدم مفعولی (را ادات مفعول (خوبان معطوفدر جنك جویانه

و مبتدأ (ودوست خبری (محصول بیت) بهادرلر پنجه قوتیله وشانه یعنی اوموز وبازو قوتیله
دشمنلری قتل ایدرلر وخوبلر دوستلرینی یعنی عاشقلرینی ❊ شرط مودت نباشد باندیشهٔ
جان دل ازمهرجانان برگرفتن ❊ شرط مودت لامیه (باحرف سبب (اندیشهٔ جان لامیه
خوف جان دیمکدر (دل برگرفتن مقدم مفعول صریحیدر (ازمهر جانان لامیه غیرصریحی
(برگرفتن قالدیرمق معناسنه در (اما محبتنی ترك ایلمك معناسنی کوکل یوقاری طوتن
دیبن فتی اشاغیدن طوتمش (محصول ترکیب) محبت شرطی دکلدر جان خوفیله
کوکلی جانان عشقندن قالدروب محبتندن فراغت ایلمك ❊ مثنوی ❊ توکه در بند
خویشتن باشی ❊ عشق بازی دروغ زن باشی ❊ بند خویشتن لامیه (عشق باز وصف
ترکیبی در محبوب دوست معناسنه اکثرماعون عشقلی معناسنده استعمال ایدرلر (یاضمیر
ردشمعی
عشقبازان اهل تقیدند واهل دل نیندورنه خوبان ازنیاز اهل دل غافل نیند.
خطابدر (دروغ زن وصف ترکیبی در (زنیدندن یلان اورجی دیمکدر یعنی یلانجی معلوم
اوله که بعض الفاظ زدن ایله و بونك مشتقاتیله مستعملدر مثلا خنده زدن و لاف زدن
ودروغ زدن و بونلردن غیری باشی فعل مضارع مفرد مخاطبدربیتك اولنده تومبتدأ و مابعدی
صفتی وایکی وصف ترکیبلر تکرار خبر قبیلندن (محصول بیت) سن که کندی قید کده
وهوا وهوسکده اوله سین یعنی مهر ومحبت جانانله تقید ایلیمه سین عشقبازسین امایلانجی سین
یعنی محبوب دوست مدعی (نسخه) سی سین عاشق دکل سین (عشق بازی یاسی حرف مصدراعتبار
ایدوب در عشقبازی تقدیر ایدن مقدر بدایمش (وحرف مصدر ظن ایدوب ترکیبجه
معناسی عشقبازلغی یلان اورجی اوله سین دیوب عشق بازی دروغ زنه معطوفدر
مطلب
دیبن معناده چرکین اوینامشدر (یانی حوف وحدت طوتوب معناسی یلانجی برعاشق
اواورسین یعنی یلانجی برعاشقسین دیبن بی نظیر بریلان سویلمش ❊ کرنشاید بدوست ره
بردن ❊ شرط یاریست درطلب مردن ❊ نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب عدم
امکاندن عبارتدر (بدوست باحرف صله (ره بردن یول ایلتمك یعنی واصل اولمق
ردابن سید علی
(ره بردنك مقدم مفعولیدر (شرط یاری لامیه (یاحرف مصدر (سین وتا ادات خبر
(محصول بیت) اکر دوسته یول ایلتمك یعنی واصل اولمق ممکن ومیسر دکل ایسه یارلق
ودوستلق شرطیدر طلبنده اولمك (یعنی وصال میسر دکل ایسه عشقله فراقنده
اولمك کرك حاصلی عاشقه لایق اولان آتش محبتله یانوب کل اولمق ومحبتنی ترك
ردسروری ردشمعی
ایلمامکدر ❊ رباعی ❊ خیزم چونماند بیش ازین تدبیرم ❊ خصم ارهمه شمشیرزند یاتیرم ❊
خیزم فعل مضارع متکلم وحده ویافعل امر متکلم وحده قالقارم ویاقالقایم (چوادات
تعلیل (نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر (پیش باء عربینك کسریله زیاده
معناسنه در (بونده غیر معناسنی متضمندر (زاین بیت ثانی یه اشارتدر (تدبیر نماندك فاعلی
(خصمدن جنس خصم (ویااسم جمع مرادر (وهمه اکا قیددر (شمشیره وتیره دکل بعضلر
ظن ایلدیکی کبی (یا حرف عطف (و تیر شمشیره معطوفدر (بعض نسخه ده باواقعدر
برنقطه ایله مع معناسنه تیر ایلك دیك اولور (میم معناده زند فعلنه مقیددر زندم تقدیرنده
(محصول بیت) قالقارم ویاقالقایم چونکه بوندن غیری تدبیر قالمدی کرکسه جمیع رقبا
وخصما بکا قلیج اورلر وکرکسه اوق ویابکا قلیجله اوق اورلر یعنی بنی قتل ایچون بکا سلاح
ردشمعی
اوشورهلر ❊ کردست رسد که استینش کیرم ❊ ورنه بروم برآستانش میرم ❊ کردست رسد اکر
ال ایریشورسه یعنی ممکن اولورسه (که حرف بیان (آستین کیرمك مقدم مفعولی وشین
ضمیرداله مذکور اولان جانانه راجعدر (کیرم فعل مضارع متکلم وحده در بونده طوتام دیمکدر

بوشرطیه نك جوابی محذوفدر فبها ونعمت دیجك یردر (ورنه والامعناسنه‌در (بروم فعل مضارع متكلم وحده در رویدندن (برحرف استعلا (آستان معروف (اوشین ینه جانانه راجعدر (میرم فعل مضارع متكلم وحده‌در میریدندن اولوردیمكدر (محصول بیت) قالقارم پس الم ایریشورسه كه یكنی طوتوب یاپشم یعنی جانانه‌واصل اولام فبهاونعمت والااولورم ایشكنده جان ویروب اولورم حاصلی یاروصالیله حیات بولورم ویافراقیله ممات ایكیسیده عاشقه نسبت سعادت در ❊ متعلقانش راكه نظردر كاراو بود وشفقت بروز كاراو پندش دادند و بندش نهادند سودی نداشت ❊ متعلقانش رارا ادات تخصیص متعلقلرینك دیمكدر (كه حرف رابط صفت (درحرف صله (كاراولامیه‌انك ایشنه یعنی‌له‌سنه‌ایدی (شفقت شین وفاوقافك فتحه‌لریله مرحمت دیمكدر (باحرف صله (روزكار اولامیه‌در احوال واطوار دیمكدر (پند باء عجمله نصیحت (و بند باء عربیله قیدوحبس دیمكدر (سودی یاحرف تنكیر (نداشت فعل نفی استقبال مفرد غائب طوتمدی یعنی ایلمدی (محصول تركیب) متعلقلرینك كه‌نظری انك ایشنه ایدی یعنی ایلیكنه وله‌سنه ایدی یعنی هر وجهله اوكدیغن استرلر ایدی واحوال واطوار نه شفقت ومرحمتلری وار ایدی بوكه پند ویردیلر واوستنه زنجیر وبوقاغی قودیلر یعنی اور دیلر فائده طوتمدی یعنی ویرمدی (نظر دركاراوبودك معناسنی انك ایشنده انلرك نظری وار ایدی یعنی انی كوروب كوزه‌درلر ایدی دینلره‌قصودجه بیان ایده ممشلر ❊ بیت ❊ دردا كه‌طبیب صبرمی فرماید ❊ وین نفس حریص را شكرمی باید ❊ صبر ایهام طریقیله مذكور در بری آرام وقرار معناسنه بریسیده برآجی اوت كه بعض جانمده شادروان اوزره سزنكون صارقیدرلر كه‌قورو میوب یشاورب طورر ایكن بونك اصلی بانك كسریله در (نفس حریص بیانیه (وراحرف صله (می باید فعل مضارع مفرد غائب كرك دیمكدر (محصول بیت) دردا وحسرتا كه طبیب عشق صبر بیورزاما بونفس حریصه شكر كرك یعنی احبا ودوستان محبت جانان تركنی بكا القا ایدرلر بوایسه زهرقاتل وسم هلاهل در نفس بوكه تحمل ایلز بلكه حالنه‌مناسب ملایم نسنه استر یعنی وصال جانان ❊ مثنوی ❊ آن شنیدی كه شاهدی بنهفت ❊ بادل ازدست رفته میگفت ❊ (آن شنیدی استفهامدر مخاطبدن (كه حرف بیان (شاهدی یاحرف وحدت (باحرف ظرف (ونهفت نونك وهانك ضمه لریله كیزلی دیمكدر مخفی معناسنه (باحرف صله (دل ازدست رفته كوكلی الندن كتمش (یعنی عاشق (رفته ده یاحرف وحدت وها حرف توسل ایكی بایله میگفته متعلقدر (محصول بیت) انی ایشتدك كه برمحبوب مخفی جه یعنی تنهاده كندینك كوكلی الندن كتمشنه یعنی عاشقنه سویلردی مقول قول كان بیتدر ❊ تاترا قدر خویشتن باشد ❊ پیش چشمت چه قدرمن باشد ❊ تاحرف توقیت (تراسنك دیمكدر تخصیص معناسنی افاده ایدر (پیش چشمت لامیه (محصول بیت) جانان بیچاره سنه دیرمادام كه سنك كندی قدرك اولور یعنی مادام كه سن كندی قدركله وشانكله مقید اوله سین سنك چشمك قتنده بنم نه قدرم ونه شانم اولور (حاصلی سن كندكله مقید اولیوب بلكه كوزك وكوكلك وظاهر وباطنك بنم محبت وعشقمله مقید اولمق كركسین كه سنك قتكده بنم مقدارم اوله ❊ پادشه زاده‌را كه مطمح نظر او بود خبر كردند كه جوانی برسراین میدان مداومت می نماید خوش طبع وشیرین زبان سخنهاء لطیف ونكتهاء غریب ازومیشنویم چنین معلوم میشود كه شوری درسر وسوزی در دل دارد كه شیدا صفت می نماید پسر دانست كه دل آویخته اوست واین گرد بلا انگیخته اومركب بجانب اوراند جوان چون دید كه شاهزاده بنزدیك او عزم آمدن دارد بگریست وبگفت ❊ (پادشه زاده را (را ادات مفعول كه حرف رابط صفت (مطمح نظر اولامیه لردر (عاشق جوانك بلندنظر كاهی معناسنه در (كه حرف بیان (جوانی

ردشمر وری وشعی

(یا حرف وحدت (مداومت ملازمت معناسنه (خوش طبع وشرین زبان وصف ترکیبیلر در (سخنهاء لطیف ونکتهاء غریب بیانیه لردر (شوری وسوزی یالری حرف وحدت (یاتنکیر (که حرف تعلیل (شیداصفت وصف ترکیبی (که حرف بیان (دل آویخته وصف ترکیبی در (واوضمیرینه اضافت لامیه در معنی شاه زاده نك دل آویخته سیدر یعنی کوکلی اکا متعلقدر (کرد بلا بیانیه کرد بلادن مراد عشق جواندر (ازکیختهٔ اولامیه یعنی شاه زاده نك قوپارلمشی در (مرکب راندك مقدم مفعول صریحیدر (بجانب غیرصریحی (واویه اضافت لامیه (اودن مرادجوان عاشقدر (راند فعل ماضی مفرد غائبدر سوردی معناسنه (عزم آمدن مصدرك مثلنه اضافتیدر کلمك نیتی دیمکدر (محصول ترکیب) (پادشاه زاده یه که جوانك بلند نظرکاهی ایدی یعنی منظورنظری ایدی خبر ایلدیلرو دیدیلر برجوان بومیدان اوجنده مداومت وملازمت کوستر ر خوش طبع وشیرین زبان لطیف سوزلر وغریب نکته لر اندن ایشیدیرز شویله معلومدرکه باشنده برشوری وسوداسی وکوکلنده برسوز وکدازی وار که شیدا صفت وعاشق کبی کورینور شهزاده بیلدیکه انك دل آویخته سیدر یعنی مبتلا وکرفتار یدر یعنی جوانك کوکلی اکامقیددر وبو بلا توزی انك قوپارلمشیدر یعنی بو بلا یی اول پیدا ایلمش در آتنی شاهزاده جوانك جانبنه سوردی جوان چون کور دیکه شاهزاده انك جانبنه یعنی یاننه کلمك قصدین طوتار یعنی ایلر اغلدی ودیدی

✽ بیت ✽ آن کس که مرابکشت بازآمد پیش ✽ ماناکه دلش بسوخت برکشتهٔ خویش ✽

(باز ادات تأکید در ویاکر ومعناسنه (پیش قت معناسنه در (ماناغریبده کانه معناسنه در بکزر دیمکدر (بر حرف صله بامعنا سنه (محصول بیت) اول کیمسه که بنی قتل ایلدی یانمه کلدی ویاکرویانمه کلدی بوکلیشندن بکزرکه مقتولنه یاندی ویاقلدی یعنی عاشق بیچاره سنه ترحم ایلدی ✽ چندان که ملاطفت کرد وپرسیدش که ازکجایی وچه نام داری وچه صنعت دانی جوان در قعر بحر مودت چنان غریق بود که مجال دم زدن نداشت ✽ غریق بونده فعیل مفعول معناسنه در یعنی غرق اولش حاصلی بوغلمش دیمکدر (محصول ترکیب) شاه زاده اولقدر که ملاطفت وملایمت ایلدی وصور دیکه نه یردن سین وناملك ندر ونه صنعت بیلورسین جوان محبت دریاسنك دیبنده شویله غرق اولمشیدیکه نفس اورمغه مجالی یوغیدی حاصلی هیچ تکلمه قدرتی یوغیدی ✽ بیت ✽ اکرخود هفت سبع از بر بخوانی ✽ چوآشفتی الف بی تی ندانی ✽ سبع سینك ضمیله بانك سکونیله یدیدن بره دیرلر (ثمن ثانك ضمی ومیمك سکونیله سکزدن بره دیرلر (وهفت سبع تمام مصحفدن کنایتدر زیرا حجاج ظالم زماننده قرآنی یدی اجزایه تقسیم ایلدیلر اندن صکره بردخی اوتوز اجزایه پس ناسك یدی مصحف دیدکلری اول یدی اجزانك مجموعندن عبارتدر شرعة الاسلامده یازمشدر که برکیمسه قرآنی بو یدی اجزا ترتیبی اوزره اوقوسه اندن صکره دعا ایلسه الله تعالی امریله دعاسی مقبول اولور جمعه کونی زدابن سید علی اولندن سورهٔ انعامه دك وسبت کونی سورهٔ انعامدن سورهٔ یونسه دك واحد کونی سورهٔ یونسدن سورهٔ طه یه دك واثنین کونی طه دن سورهٔ عنکبوته دك وثلثا کونی عنکبوتدن سورهٔ زمره دك وار بعا کونی سورهٔ زمردن سورهٔ واقعه یه دك وخمیس کونی واقعه دن آخره دك (آشفتی فعل ماضی مفرد مخاطب پریشان حال اولدك دیمکدر (بی تی یا ایله اسلوب عجمدر والف ایله باتا اسلوب عربدر (پس بی تی یا ایله غلط مشهور در دیین غلط سویلمش (محصول بیت) اکر سبع قرآن مطلب خود هفت سبعی یعنی تمام مصحف شریفی از براوقورسك یعنی حافظ قرآن اولورسك چونکه عشق آلفته سی وآشفته سی اولدك الفی وبایی وتایی بیلمزسك یعنی عشق دیوانه سی اولنجه هب بیلدیککی اونودرسین دیمکدر خطاب عموم اوزره در ✽ شاه زاده کفت که بامن سخن چرا

نكويى كه هم از حلقهٔ دز ويشانم بلكه حلقه بكوش ايشانم آنكه بقوت استيناس محبوب
ازميان تلاطم امواج محبت سر برآورد وكفت ✵ آنكه اندن صكره ديمكدر (باحرف سبب
(قوت استيناس محبوب لاميه لردر (استيناس استفعال بابندن مصدردر انس طلب ايلك
ديمكدر بونده مراد بقيلكدر (ميان تلاطم امواج محبت لاميه لردر (تلاطم تفاعل بابندن
مصدردر بربرينه طقوشمق امواج بربرينه طقوشدبغى كبى (سر برآورد باشين قالدردى
(محصول تركيب) شاهزاده جوانه ديدى بعله نيجون سويلمزسين كه بنده دزويشلر
حلقه سندنم يعنى انلردنم بلكه انلرك حلقه بكوش بنده سيم اندن صكره جوان محبوبك
قوت استيناسى سببيله محبت امواجى تلاطمى اورته سندن يعنى محبت درياسى امواجى طوقوشمسى
اراسندن كلام مجاز يدرتأمل وتدبر باشين قالدردى وديدى ✵ بيت ✵ عجبست باوجودت كه
وجود من بماند ✵ تو بكفتن اندر آيى ومرا سخن بماند ✵ (بكفتن باحرف صله وكفتن مصدردر
تكلم معناسنه (اندر بانك معناسنى تأكيد ايدر (آيى فعل مضارع مفرد مخاطبدر آيدندن
(بماند فعل مضارع مفرد غائب قاله ديمكدر ماندندن ماندندن ديينلر خطا ايلديلر
(محصول بيت) عجبدركه سنك وجودكله كه بنم وجودم قاله يعنى سنك قتكده بن محو اولورمكه
بندن اثر وجود قالمازسن تكلمه كله سين وبكا سوز قاله بو عجبدر (حاصلى سن تكلمه
كلدكدنصكره بنده سوز سويلمكه مجال قالمق عجبدر ✵ اين بكفت ونعرهٔ بزد وجان بحق
تسليم كرد ✵ نعرهٔ يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل (محصول تركيب) جوان بو بيتى
شو يلدى وبرنعره اوردى وجانى خدايه تسليم ايلدى رحمة الله عليه ✵ بيت ✵ عجب ازكشته
نباشد بدر خيمهٔ دوست ✵ عجب از زنده كه چون جان بدر آورد سليم ✵ (محصول بيت) دوستك
خيمه سى قپوسنده كشته اولندن عجب دكل يعنى اندهقتيل اولندن تعجب ايلك اولماز زيرا قتل يربدر
بلكه عجب زنده دندركه نيجه جانى اندن سليم چيقاردى حاصلى اول قتل يرندن جانى سلامتله
خلاص ايدوب قورتره اندهدر تعجب انده قتل اولانده دكلدر ✵ حكايت ✵ يكى از متعلمان جمال
بهجتى داشت ومعلم ازانجاكه حس بشر يتست باحسن بشرهٔ اوميلى داشت بمثابتى كه غالب اوقات
درين سخن بوديكه ✵ متعلم اوكرنيجى يه ديرلر (ومعلم اوكرديجى يه (بهجت بانك وميمك فتحه لريله
حسن وجمال معناسنه در (حس بشريت لاميه در حس بونده ادراك معناسنه در بشرك حسى
يعنى انسانك ادراكى (باحرف صله (حسن بشره لاميه (بشره بانك وشينك فتحه لريله انسان
دريسنك يوزينه ديرلر حسن بشره يه ميلى حس بشريته تخصيص ايلدى زيرا سائر حيواناتده
حسن بشره يه ميل اولمازديمشلر (باحرف ظرف (مثابه مرتبه ديمكدر وياحرف وحدت (كه حرف
بيان (محصول تركيب) متعلملردن برينك زياده حسن وجمالى وار ايدى ومعلمك اولمامدنيكه
حس بشريتدر يعنى مرتبهٔ بشريتدن انك حسن بشره سنه ميلى وار ايدى برمرتبه ده كه اكثر
اوقات بوسوزده ايديكه ✵ قطعه ✵ نه انچنان بتومشغولم اى بهشتى روى ✵ كه يادخويشتنم درضمير
مى آيد ✵ بهشتى روى وصف تركيبيدر اهل جنت يوزلى معناسنه (ياحرف نسبتدر (كه حرف
بيان (يادخويشتن لاميه كندى ياذم يعنى كندمى اكمق (ميم معنى جهتنده ضميره مقيددر
(ضمير بونده خاطر معناسنه در (محصول بيت) اى اهل جنت يوزلى سكا انجلين مشغول
دكلم كه كندمى اكمق خاطرمه كله يعنى سكا شويله مقيد ومشغولمكه كندمى فراموش ايتشم
✵ زديدنت نتوانم كه ديده بردوزم ✵ وكرمقابله بينم كه تيرمى آيد ✵ برحرف تأكيد (دوزم فعل
مضارع متكلم وحده ديكم ديمكدر كوزنى بومقدن كنايتدر (مقابله تقديرى ازمقابله در ضرورت
وزن ايچون حذف وايصال ايلدى (محصول بيت) سنى كورمدن كوزم ديكمكه ويومغه قادر

زد شراح جميعا

دكلم يعنى سكا باقمغه قادر دكلم واكر كور رسم كه قارشمدن اوق كلور حاصلى سندن كوز يمى بردم
ايرمغه قادر دكلم (دوزمى دزيدندن اشتقاق ايلك كرك (دوختندن اشتقاق ايدنلر خطا
ايلشلر ❁ بارى پسر كفت آنچنان كه در آداب درسم اجتهاد ميكنى در آداب نفسم هم نظرى
فرماى كه اكر در اخلاقم ناپسندى مى بينيكه مرا بر آن پسنديده نمايد برانم مطلع كردان
تا بتبديل آن مشغول شوم كفت اى پسر اين از ديكرى پرس كه آن نظر كه مرا باتست جز هنر
نمى بينم ❁ بارى ياحرف وحدت بركره ديمكدر (اجتهاد سعى وكوشش ديمكدر (نظرى
ياحرف وحدت (ناپسندى ياحرف وحدت (كردان فعل امر مفرد مخاطب (كردانيدندن تصغير
معناسنه ايله ديمكدر الف ونون ادات تعديه در (محصول تركيب) بركره اولان معلمه ديدى آنجلين كه
آداب درسمده سعى وكوشش ايدرسين آداب نفسمه ده بر نظر بيوزكه اكر اخلاقمده برنا معقول
كوررسك كه بكا اول معقول كورينور اول ناپسندك او زرينه يعنى اكابنى مطلع ايله تاكيم انك تبديلنه
مشغول اوله يم معلم ديدى اى اوغل بونى غيريدن صوركه اول نظر كه بنم سكا در سنده هنردن
غيرى نسنه كورمم ❁ قطعه ❁ چشم بدانديش كه بركنده باد ❁ عيب نمايد هنرش در نظر ❁
(كه بركنده باد جمله معترضه دعاء عليه در (كندن قازمق وقوپرمق ويولمق معناسنه در بونده
قوپرمقدن مراد چيقار مقدر چيقمش اولسون ديمكدر (هنرشك شينى معنا ده نظره مقيد در
(محصول بيت) عدونك كوزى كه چيقمش اولسون انك نظرنده هنر عيب كورينور زيرا چشم
عداوتله ناظردر ❁ ورهنرى دارى وهفتاد عيب ❁ دوست نبيند بجزان يك هنر ❁ ورواو بونك كبى
يرلرده استدراك معناسى افاده ايدر واما اكر تقديرنده در (هنرى ياحرف وحدت (محصول بيت)
بدانديشك حالى مذكور كبيدر اما اكر برهنرك وار ايسه ويتمش عيبك امدى دوست كورمز اول برهنردن
غيرينى زيرا چشمى مودتله ناظردر (بونده قطعه يرينه بيت يازانلر قطعه ايله بيتى فرق ايلمزلر ايمش
(بيت ثانينك اولنده وز يرينه واو ايله كر يازانلر كافه صحيح نسخه لره مخالف يازدقلرندن غيرى
معنى جهتنده وهن ووني وار ❁ حكايت ❁ شبى ياد دارم كه يار عزيزم ازدر درآمد چنان بى اختيار
ازجاى برآمدمكه چراغم باستين كشته شد ❁ (محصول تركيب) خاطرمده در كه بركيجه يار
عزيزم قپومدن ايچرى كردى حيرتمدن شويله بى اختيار يرمدن قالقدمكه يكمله چراغ سوينديى
❁ بيت ❁ سرى طيف من يجلو بطلعته الدجى ❁ شكفت آمد از بختم كه اين دولت از كجا ❁ سرى
فعل ماضى مفرد مذكر غائب كيجه كلدى ديمكدر (طيف طانك فتحيله خيال معناسنه در لفظا مرفوع
فاعل سرادر مضافدر (من موصوله (يجلو فعل مضارع مفرد مذكر غائبدر نصر بابنك ناقص
واويسندن يكشف ديمكدر آچار معناسنه فاعلى تحتنده منه راجع ضميردر جمله فعليه اعرابدن
محلى يوق صله سيدر اسم موصولك اسم موصول صله سيله اعرابدن محلا مجرور مضاف اليهيدر
طيفك (باحرف جر يجلو يه متعلق (طلعت يوز دروجه معناسنه ضمير مجرور منه راجعدر (دجى دالك
ضمى وجيمك فتحيله قرا كولغه ديرلر تقديرا منصوب مفعول يجلودر شكفت شينك وكاف عربينك
كسرى وضميله لغتدر عجب معناسنه (كه حرف بيان (محصول بيت) طلعتيله كيجه قرا كلغنى كشف
ايلينك كيجه خيالى كلدى كانه كه اول وقتده جانان كلديكنى استبعاد ايدر واتيانى خياله اسناد ايدر
طالعمدن بكا عجب كلديكه بو دولت قندن طلوع وظهور ايلدى يعنى جانانك بو وقتده كلديكنى
استبعاد واستغراب ايدر كانه سعادت غير مترقبه در بو بيت بحر طويلك ايكنجى ضربندندر وبونك
كبى شعره ملمع ديرلر وبو عربى مصراع حضرت شيخك بر عربى غزلندن بر بيتك مصراع اوليدر
ومصراع ثانيسى (وسائر ليل المقبلين صباح) ❁ بنشست وعتاب آغاز كرد كه مرا در حالكه ديدى چراغ را
بكشتى كفتم كمان بردمكه آفتاب برآمد ونيز ظريفان كفته اند ❁ (محصول تركيب) جانان اوتوردى

زداين سيد على وسرورى

زداين سيد على وسرورى

زداين سيد على وسرورى
وهن وونى ضعف معناسنه
درهربرى

وعتاب وخطاب ایلمکه باشلیوب فی الحال که بنی کوردك چراغی سو ندردك دیدی بن دیدم ای جانان ظن
رد سروری
ایلدم مکه افتاب طلوع ایلدی ودخی ظریفلر دیمشلر ❁ قطعه ❁ کر کرانی به پیش شمع آید ❁
خیزش اندر میان جمع بکش ❁ کرانی یا حرف وحدت بر شیٔ ثقیل دیمکدر پس زجل تقدیر
رد ابن سید علی و سروری
ایدن یعنی زجل ثقیل دیین وهم ایلمش (خیز فعل امر مفرد مخاطبدر خیزیدندن قالق دیمکدر
رد سروری
خاستیدن اخذ ایدنلر سهو ایلمشلر (شین ضمیر کرانه راجعدر ومعناده بکش فعلنه مقید در ضمیر
منصوب متصل معناسنه بو اعرابه ذاهب اولانی رد ایلین مردود ایمش (بکش فعل امر مفرد
مخاطبدر لغتده اولدر یعنی قتل ایله دیمکدر اما بونده مراد دفع ایله دیمکدر (محصول بیت) اکر
برثقیل شیٔ شمعك اوکنه کلوب ضیاسنه مانع اولورسه قالق اول شیٔ ثقیلی جماعت مجلسی
اورته سنده شمعك اوکندن دفع ایله یعنی کیدر ❁ ورشکر خنده ایست شیرین لب ❁ آستینش
بکیر وشمع بکش ❁ ورمقطوفدر واکر معناسنه (شکر خنده وصف ترکیبیدر طاتلی کولشلی دیمکدر (همزه
حرف مجتلبه ویا حرف وحدت (شیرین وصف ترکیبیدر شکر خنده یه صفت (محصول بیت)
واکر مذکور کران شکر خندهٔ شیرین لب ایسه آستینن طوت وشمعی سوندر زیرا بو آفتابدر
بو وار ایکن شمعه احتیاج اولماز ❁ حکایت ❁ یکی دوستی را مدتها ندیده بود کفت کجایی که
مشتاقیم کفت مشتاقی به که ملولی ❁ دوستی یا حرف وحدت (ورا ادات مفعول (مدتها ادات
جمعدر نیچه مدت دیمکدر (کفت یکی دیدی دوستنه (کجایی یا ضمیر خطاب (که حرف
بیان مشتاقیم یا ومیم ضمیر متکلم مع غیره در (کفت دوست دیدی (مشتاقی (یا حرف مصدر
(بهیك (که من تفضیلیه معناسنه در (ملولی یا حرف مصدر (محصول ترکیب) بریسی برسودیکنی نیچه
زمان کورمامش ایدی سودیکنه دیدی کوردیکی خیندهٔ قنده سنکه مشتاقیز یعنی سنی چوقدن
کورمدك اولده دیدی مشتاقلق یکدر ملوللقدن یعنی صیق کوروب اوصانوب ملول اولمقدن سیرك
کوروب مشتاق اولمق یکدر ❁ مثنوی ❁ دیرآمدی ای نکار سرمست ❁ زودت ندهیم دامن ازدست ❁
دیر کچ دیمکدر (نکار سرمست بیانیه سرمست لغتده باشی مست دیمکدر اما استعمالده بی پروا هوایی
معناسنه در (زود تیز دیمکدر مقابل دیردر (وتا ضمیر خطاب (ندهیم فعل نفی متکلم مستقبل مع غیره
ویرمزز یعنی صالی ویرمزز (محصول بیت) ای بی پروا هوایی نکار کچ کلدك پس بویله اولنجه
الدن اتککی تیز قویو یرمزز یعنی تیز کیتمکه مانع اولورز ❁ معشوقه که دیر دیر بیند ❁ آخر کم
رد سروری
ازآن که سیر بیند ❁ معشوقه ها علامت نقلدر عرضه ده وغیرده اولدیغی کبی یعنی عربیدن عجمی یه
نقلك علامتیدر (پس معشوقه اختیار ایلدیکی معشوق اوزره ضرورت وزن ایچوندر دیین
بو معنایه واصل دکل ایمش (که حرف رابط صفت (بیند فعل مضارع جمع غائبدر بینیدندن
کوررلر دیمکدر (آخر ادات تأکید وتقریردر زوفارسیدر عربی دکل (کم ازآن بو عبارت ادات
استفهامده مستعملدر اندن اکسکمی یعنی اندن قالورمی دیجك یردر (که حرف بیان (سیر
توق دیمکدر (محصول بیت) جانانی که کچ کچ کوررلر یعنی سیرك سیرك سیر ایدرلر اندن اکسکمیدر
واندن قالورمیکه توق کوررلر یعنی سیرك کوروب مشتاق اولمق صیق کوروب اوصانمقدن اکسکمی
واندن قالورمی دیمکدر (پس بو عبارتك معناسی اندنه کم میدر اخی دیین وآخراندن کم میدرکه
طوق کورهلر دیین زیاده ابهام ایلمشلر ❁ شکایت ❁ شاهدکه باررفیقان آید بجفا کردن آمدست
رد ابن سید علی و سروری
بحکم آنکه ازغیرت ومضادهٔ یاران خالی نباشد ❁ مضاده مفاعله بابندن مصدردر (نیچه
نسخه ده یاران لفظی موجود اولدیغیچون یازلدی بعض نسخه ده مضاده نك تاسی مطول
بوالدی علی کل حال یارانه مضافدر موجود اولدیغی یرده آن عبارتی ایراد ایلیوب وبحکم
رد ابن سید علی و سروری
میمی ساکن اوقیوب معناسنی البته دینلرك بو کتابه وقوفلری یوغیمش (محصول ترکیب)

دلبرکه رفیقلر یله کله جفا ایلمکه کلمشدر اول علتله که یارانك یعنی عشاقك غیرت و ضدیتندن
خالی اولمازبو کلامی حضرت شیخك جانانی کیجه تنها کلدیکنه کوره در فتدبر ❊ بیت ❊
اذاجئتنی فی رفقة لتزورنی ❊ وان جئت فی صلح فانت محارب ❊ اذا اسمدرظرف مستقبله شرطی
متضمن (جئت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب (و نون حرف وقایه (و یاضمیر منصوب متصل
کنایتدر متکلمدن (فی حرف جرما قبلنه متعلق (رفقة رانك ضمی و کسریله رفیقك جمیدر
یولداشلر دیمکدر (لتزورنی لام حرف جر جئت یه متعلق تزور فعل مضارع ان مقدر ایله
منصوب (و نون حرف وقایه و یا ضمیر متکلم (وان جئت بونك کبی یرلرده واو حرف عطفدر
خبری قننده ان لم تجیٔ وان جئتنی تقدیرنده اما جمهور قتنده حرف حالدر بونك کبی یرلرده
ان حرفنه معنای شرطیتدن منسلخ حرف وصل دیرلر (فی صلح ماقبلنه متعلقدر (فانت فاجواب
وجزایه داخل اولان حرفدر (انت ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا (محارب
اسم فاعلدر مفاعله بابندن لفظا مرفوع خبر مبتدا در وجملهٔ اسمیه اعرابدن محلی یوق
جواب اذادر (محصول بیت) جانانه خطاب بیورر قچان بکا رفیقلرك اراسنده یعنی انلرله بیله
کاسك بنی زیارت ایلمك ایچون صلحده ده کلورایسك یعنی مصالحه طریقنده ده کلورایسك
سن صواشجیسن زیرا انلرله بیله کلمك شقاق وخلاف عشاقه باعثدر ❊ قطعه ❊ یك نفس که
برآمیخت یار با اغیار ❊ بسی نماند که غیرت وجود من بکشد ❊ باحرف ظرف (و باحرف زائد
(یك نفس بردم و برساعت دیمکدر (که حرف بیان (بر حرف تأکید (آمیخت فعل ماضی
مفرد غائب قارشدی دیمکدر (یار فاعلیدر (باحرف مصاحبت (اغیار غیرك جمعیدر رقیبلر
مراددر (بسی یاء اصلیه ایله چوق دیمکدر (نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر
لیکن مقصود زمان استقبالدر (که حرف بیان (غیرت مبتدا (و جود من لامیه و مبتداء ثانی
(بکشد بانك کسریله فعل مضارع مفرد غائب خبر ثانی خبریله خبر اول (محصول بیت)
بردم و برساعتکه یار اغیار ایله مختلط اولدی چوق زمان قالمازکه غیرت بنم وجودمی قتل ایدر
یعنی هلاك ایدر ❊ بخنده کفت که من شمع جمم ای سعدی ❊ مرا ازآن چه که پروانه خویشتن
بکشد ❊ (شمع جمم لامیه یعنی بن جمیع عشاقك محبوبیم کیمسه یه مخصوص دکلم (محصول بیت) جانان
مذکور بیتك مضمونی بندن ایشیدیجك خنده ایله دیدی بن مجلس عشاقك شمعیم ای سعدی
یعنی سکا و غیره مخصوص دکلم بکا اندن نه ضرر ونه زیان مترتب اولور که پروانه کندینی
شمعه اوروب بال و پرینی یاقوب وجودینی هلاك ایلر یعنی بکا نسبت سن شمعه نسبت پروانه
کبی سین (بنم یوز بیك طالبم واردر عالمده بریده سعدیدر (بکشد باسنی ضمله قیدایدنلر روستاییلق
ایلمشلر ❊ حکایت ❊ یاد دارم که در پیشین من ودوستی چودومغزبادام در پوستی صحبت داشتیم
ناکاه اتفاق سفرافتاد پس ازمدتی که بازآمد عتاب آغاز کرد که درین مدت قاصدی نفرستادی
کفتم دریغ آمدم که دیدهٔ قاصد بجمال توروشن کردد و من محروم باشم ❊ (پیشین یا حرف نسبت
ونون حرف تأکید (دوستی و پوستی یالری حرف وحدتدر اتفاق سفر لامیه در (قاف سکونله
اوقنوردینی سهو ایلمش (قاصد بونده پیك معناسنه در (و یا حرف وحدت (نفرستادی
فعل نفی ماضی مفرد مخاطب کوندرمدك دیمکدر (محصول ترکیب) خاطرمده درکه اولکی ایامده
یعنی جوانلغم زماننده بن بردوستله یعنی محبوبله ایکی بادام ایچی کبی بربوستك ایچنده یعنی ایکی
بادام ایچی برقابقده نیجه که متحد وملاصق اولورسه برآنکه بویله ایدك کمال اتحاد واتفاقدن کنایتدر صحبت
طوتاردق دیمکدن غرض مصاحبدك دیمکدر ناکاه اتفاق سفر واقع اولدی برنیچه مدتدن صکره که
کیرو سفردن کلدی بکا عتاب وخطاب ایلمکه باشلادی که بو قدر مدتده بکا بر پیك ارسال ایلدك

زد ابن سید علی وسروری
فیه تأمل
للطابع
زدسروری

دیدمکه بکا حیف کلدی که قاصدك کوزی سنك جمالکله روشن اوله و بن محروم اولم ❊ قطعه ❊
یاردیرینه مراکو بزبان توبه مده ❊ که مرا توبه بشمشیر نخواهد بودن ❊ یاردیرینه بیانیه (دیرلغنده
چوقدن وکچ معناسنه در (ویاحرف نسبت (ونون وها حرف تأکید (کو فعل امر مفرد مخاطبدر دی
دیمکدر یاردیرینه مقدم مفعولیدر (وبعضیلر یاردیرینه منادادر وکوامر یله مخاطب اولدر
ومفعول محذوف جانا ندر (تقدیری ای یاردیرینه سویله جانانه (وبعضیلر دیدیلر که کو بونده
تأکید افاده ایدر انجق پس معنی آسان اولور تأمل تدر (که حرف تعلیل حاصلی مصراع ثانی
مقام تعلیلده در (محصول بیت) بر مخاطب تجرید ایدوب بیورر ای فلان یاردیرینه یه سویله بکا
زبانله توبه ویرمه بویله دیر (یاخود ای یاردیرینه سویله جانانه بکا زبانله توبه ویرمه ای جانان (یعنی
محبتمی ترك ایله دیمه کانه که قاصد ارسال ایلدیکچون جانان بکا طعن ایدر که بنی سومز سین یوخسه
برقاصد ارسال ایلردك دیو (یاخود معنی ای یاردیرینه بکا زبانله توبه ویرمه دیمك اوله یعنی قاصد
ارسال ایلدیکك ایچون بنی سومز سین دیمه کانه بویله دیدیکی جانانك ترك عشقنه توبه ویرمسیدر
(زیرا بکا شمشیر ایله توبه اولمیسردر (یعنی اوستمه شمشیر دوتسك بن سنك عشقکدن توبه ایلم
دیمکدر ظاهر بو بیتك سباق وسیاقه چوقلق مناسبتی کورنمز فتدبر ❊ رشکم آید که کسی سیرنظردر
تو کند ❊ بازکویم نه که کس سیرنخواهد بودن ❊ رشك بونده غیرت معناسنه درغبطه معناسنه اخذ
ایلاین مراد بیته واصل دکل ایمش (سیر لغتده توق دیمکدر اما بونك کبی یرلرده طویحه دیمکدر
(درتو درحرف صله (تومن (نه ادات اضراب در (سیرنظردر تو کنددن (وکه حرف تعلیل
(نخواهد بودن ایکی یرده بله اولمیسردر معناسنه در (محصول بیت) بکا غیرت کلور که برکیمسه
سکا طویحه نظر ایلیه یعنی سنی طویحه کوره بنه دیرمکه بویله دکل یعنی بکا حسد کلمز زیرا
کیمسه سنی طویحه کورمز یعنی سکا نقدر بقسه برکیمسه کورمدن طویمز (بو ایکی بیت اوانمده
قطعه یرینه بیت یازانلر سهو ایلمشلر (ومذه دهیدندن مشتقدر دادندن دینلر خطا ایلمشلر
زیرا دادندن ماضی ایله اسم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولمز (سیرنظر وصف ترکیبی دردیبن
بیتك معناسنه طویحه نظر صالمامش (نه که کس سیر یرینه که نه کس سیر بازان جمیع متونه مخالف
یازمش ❊ حکایت ❊ دانشمندی را دیدم بمحبت شخصی کرفتار وراضی از و بکفتار جور
فراوان بردی وتحمل بی کران کردی باری بطریق نصیحتش کفتم دانم که ترا در محبت این منظور
علتی نیست وبنای مودت برزلتی نه باوجود این معنی لایق قدر علما نباشد خود را متهم کردن وجور
بی ادبان بردن کفت ای یار دست عتاب از دامن روز کارم بدار که بارها درین مصلحت که تو کویی
اندیشه کردم صبر برجفای او سهلتر نماید که صبر از وو حکیمان کفته اند که دل برمجاهده نهادن آسان
ترست که چشم از مشاهده برکرفتن ❊ علتی وزلتی یالری حرف وحدت ویا حرف تنکیر (دست عتاب
(ودامن روزکار اضافتلری بیانیه لردر مجازا (بردار طوت یعنی چك (که حرف تعلیل (بارها کراتله
دیمکدر (که صبر ازو که من تفضیلیه معناسنه در که چشم که بنه من تفضیلیه معناسنه در
(محصول ترکیب) بر دانشمندی کوردم برشخصك محبتنه کرفتار یعنی مبتلا واندن بر کفتاره
راضی یعنی همان مصاحبتنه راضی وقانع غیری نسنه استمزدی چوق جور وجفا کوتورردی
یعنی چکردی ونهایتسز تحمل ایدردی برکره اکا نصیحت طریقیله دیدم بلورمکه سنك
بو منظورك محبتنده برعلتك وغرضك یوقدر وبناء مودتك برزلت نفسانی اوزره دکلدر بو معنی
وجود یله یعنی بونك برله که علما قدرینه لایق دکلدر کشی کندینی متهم ایلك واد بسزلر
جورینی چکمك دانشمند بو پندی ایشیدیجك دیدی ای یار عتاب الینی روزکارم اتکندن چك
یعنی عتابنی ترك ایله بنی آزار ایله زیرا کراتله بو مصلحتده که سن دیرسین فکر ایلدم لیکن

رد سروری

رد ابن سید علی وسروری

رد ابن سید علی وسروری

رد ابن سید علی وسروری

انك جفاسنه صبر آمهازق كورينور كه اندن ايسه يعنى انى ترك ايلك بلاسنه صبر ايلكدن
انك بلاسنه صبر ايلك آسانرقدر (وحكما ديمشلر در كوكلى مجاهدهٔ وزحمت عشقه قومق
قولا يرقدر چشمى مشاهدهٔ جمال جاناندن قالدرمقدن ❊ مثنوى ❊ آن كه بى او بسرنشايد برد ❊
كر جفايى كند ببايد برد ❊ بسر باحرف صله (نشايد لايق دكل يعنى ممكن دكل (برد
مصدر معناسنه در (ببايد كركدر ديمكدر بردن يعنى بردندن (محصول بيت) اول كيمسه كه
آنسز عمرى پايانه ايلتمك اولمز يعنى آنسز دير لمك وچكمك اولمازحاصلى آنسز اولمق
ممكن دكل اكر برجفا ايدرسه كوتورمك كرك (يعنى جورينه تحمل ايلك كرك ❊ هر كه دل پيش
دلبرى دارد ❊ ريش در دست ديكرى دارد (محصول بيت) هر كيمسه كه كوكلنى بردلبر
اوكنده وياقنده طوتر يعنى كوكلنى بردلبره ويرمشدر صقالن غيرينك النده طوتر حاصلى
هر كيم كه كوكلنى بردلبره ويرمشدر صقالن غيرينك النه ويرمشدر كه محبوبيدر بعض
نسخه ده بو بيت واقعدر اكرچه كه قافيه سى عيبليدر فتدبر ❊ آهويى پالهنك در كردن
❊ نتواند بخويشين رفتن ❊ آهويى ياحرف وحدت (پالهنك اصلنده پالاهنك ايدى چلبر
ويولار معناسنه (محصول بيت) كردننده پالهنك اولان آهو كندى اختيار يله استديكى
يره كتمكه قادر دكلدر قصه دن حصه بودر كه كردننده يولار اولان آهو نيجه كندى كندى يه
كوكلى استديكى يره كتمكه مالك دكل ايسه صقالى غيرى النده اولان كندى اختيار يله حركت
ايده مز ❊ روزى ازدست كفتمش زنهار ❊ چند ازان روز كردم استغفار ❊ روزى ياحرف
وحدت (دست كفتن بيانيهٔ سويلك الندن ديمكدر (يعنى نيچون سويلدم ديو (شين ضمير
دالده مركوز اولان جانانه راجعدر (زنهار مقول قولدر (چندك تقديرى چند بار در
(محصول بيت) بركون جانانه سنك الكدن زنهار يعنى امان ديديكمدن مكر بركون جانانه
امان الكدن ديمش ايمش اول كوندن برى نيچه كره بوسوزدن استغفار ايلدم يعنى نيچون
زدستيزه روى وشمى
جانانه امان الكدن ديدم ديو پشيمان اولدم (بعض نسخه ده (ازدست كفتمش) يرينه
(ازدوست كفتمش واقعدر (و بعض شارحلر اول نسخه يى اختيار ايلمشلر ليكن طبعنده ذره
زدان سيد على
مقدارى استقامتى اولان كيمسه بيلور كه اول نسخه فاسددر (و بعض نسخه ده ازدست كفتمش
واقعدر بوده اولكى كبيدر بعينه اختبار ده ❊ نكند دوست زينهار ازدوست ❊ دل نهادم
برآنچه خاطر اوست (محصول بيت) مآل استغفار بو بيتدر دوست دوستدن امان ايلمز
يعنى امان ديله مز حاصلى عاشق معشوقدن امان ديله مز ايمدى كوكلى قودم اول
نسنه يه كه دوستك خاطرى اكادر يعنى دوستك خاطرى هر نكه مراد ايدينورسه كوكلى
اكا بند ايلدم ❊ كر بلطفم بنزد خود خواند ❊ وربقهرم براند او داند ❊ جائزدر كه ايكى
شرطيه يه بيله بيتك آخرنده او داند جمله سى جواب اوله و جائزدر كه مصراع اولك جوابى
محذوف اوله فبهاو نعمت تقديرنده (محصول بيت) اكر جانان لطف واحسانيله بنى كندى
قتنه دعوت ايدرسه اول بيلور واكر بنىياندن قهر ايله سوررسه ينه اول بيلور اختيار انكدر

❊ حكايت ❊ در عنفوان جوانى چنانكه افتد ودانى با خوش پسرى سرى وسرى
داشتم بحكم آن كه خلقى داشت طيب الادا وخلق كالبدر اذابدا ❊ عنفوان عين مهمله نك
وفانك ضمه لريله اول معناسنه در (جوانى ياحرف مصدر (چنانكه افتد ودانى انجلين كه
واقع اولور وبلورسين (يعنى جوانلق ايامنده انسانك نيجه در لواحوالى اولور بو كلام
جملهٔ معترضه در (ياحرف مصاحبت (خوش پسر كوزل اوغلان (سر سودا
ومحبت (سرى ينه ياحرف وحدت (داشتم لغتده طوتردم ديمكدر اما استعمالده

برنسنه نك وارلغنـدن تعبير در مثـلاد اشتم بنم وار ايدى (ودارم بنم واروقس (حلـق حاء
حطينك فتحى وسكون لامله لغتده بوغز در كاو معنـا سنه اما بونده مراد اوازدر (وبا حرف
وحدت و ياحرف تنكير (طيب الاداخوش ادالى يعنى كوزل اوازى واداسى وار ايدى ديمكـدر
(وخلق براتمقدر مراد مصدر مبنى للمفعول در مخلوقيت ديمكدر (يعنى وجه حسنه مالك ايدى ديمكدر
(وبانه حرف وحدت ونه برداشت مقدر در اولكى قرينه سيله كالبدر اذابداقچنكم ظـاهراولسه يعنى
افق سمـادن وياميغدن پيدا اولسه حاصلى يوزى اون درت كيجه لك آى كبى ايدى كوزللكده
(محصول تركيب) جوا نلق اولنـده شويله كه واقع اولور وبـاوز شين يعنى آدم تازه لكنده
جوان شوملك مقرر ومعـين دربركوزل محبـوبله محبت وسر عشقم وار ايدى يعنى بركوزل دلبر
سوزدم اول بهـانه ايله كه كوزل نغمـه لى اوازى وار ايدى حاصلى خوش اواز ايدى ويوزى
كوزل ايدى بدر كبى كه افقدن وياميغدن طلوع ايلسه كانه كه محبتنه بو ايكى نسنه سبب اولمش ايمش
* بيت * آنكه نبات عارضش آب حيـات ميخورد * درشكرش نكه كند هركه نبـات ميخورد *
آنكه تقـديرى انكس كه ايدى ضرورت وزن ايچون وقرينـه قائم اولديغيچون حذف وايصال
اولدى (وكـلهٔ حرف ايكن اسم مقـامنه قائم اولدى (نبـات عارض لاميهٔ در نباتدن مراد خطيدر
سبز اولمق اعتبـاريله زيرا تازه صقـالـه خط سبز ديرلر تازه چمنه تشبيه طريقيـله پس مصراع
اولده نبـاتدن مراد برده بتن نبـاتدر ذيبين مذكور تشبيـه واستعـاره يى بلمز ايمش (عارض رانك
كمسر يله عربى صقالده استعمـال ايدر اما عجم رانك فتحيله صقـال بتن يره اطلاق ايدر) وشين
كه يه راجعـدر (خوش پسره ازجاع ايلين هركزمعنى جانبيله اشنا اق ايلمامش (معلوم اوله كه رد سرورى
فاعل وزنى اوزره اولان بعض الفـاظ عربده عجم تصرف ايدوب عين الفعلنى مفتـوح اوقورز
مثلا عارض وخاتم وكافر لفظلرينك غيننى مفتوح اوقور فاحفظ (آب حيـاتدن مراد عارضيدر رد سرورى
زيرا عارضى آبه تشبيه ايلمشلر اضافت لاميهٔ در (ميخورد ايچر ديمكدر (در حرف صله (وشكردن مطلب
مراد اب جاناندر تشبيه طريقيـله (وشين ضميـرى يئه سابق كبى كه يه راجعدر (نكه نكاهدن
مخففدر نظر معنا سنه (وكند لفظ مشتركدر فعل مضارع ايله فعل امر بيننده نظر ايلرو نظر
ايلسون معنا لرينه پس بو مقامى برينه تخصيص ايلينلر تخصيص بلامخصص ايتمشلر (نبات يعنى
شكـر (ميخورد اكل ايدر ديمكدر زيرا خوردن اكل وشرب بيننده مشتركدر (محصول بيت)
اول كيمسه كه انك نبات عارضى آب حيات ايچر انك شكرلبنه نظر ايلرو نظر ايلسون هر كيمسه كه
قنـد يريعنى شكر يين انك شكرلبنـه نظر ايلرو يا نظر ايلسـون زيرا اب ايله شكرك بينـنده رد ابن سيد على وسرورى
منـاسبت كلى وار * اتفاقا بخلاف طبع ازوحركتى ديدم كه نپسنديدم دامن اذو دركشيدم ومهرهٔ
مهرش در چيدم وكـفتم * مهرهٔ بونجق جنسـنه ديرلر (مهرهٔ اضافتى بيانيهٔ در اولكى ميمك ضمى
وثانيسى كسريله در محبت بونجغى ديمكدر (برحرف تأكيد (چيدم فعل ماضى متكلم وحده در
چيدندن ديوشردم محبت بونجغى ديوشرمكدن مراد قطع تعلق واختلاطدر (محصول تركيب)
اتفـاق طبعمه مخالف اندن برحركت كوردمكه بكنمدم اتكيم اندن چكدم يعنى مصاحبت ومخالطه يى
اندن كسدم ومحبتى بونجغنى ديردم وديوشردم وديدم * بيت * بروهرچه ميبا يدت پيش كير *
سرماندارى سر خويش كير * مى بايدت فعـل حال مفرد غائب (وتا ضمير خطـاب (سرما
لاميه در ياء بطنيه ايله برم سودامز وهوامز ديمكدر (ندارى اخباره وانشـايه تحملى وار طوتمز سين
ديجك اخبار اولور طوتمزايسك ديجك انشا اولور زيرا معناى شرطيى متضمن اولور (سر خويش
لاميه در كنـدى سودا وهواكى ديمكدر (كيرك مقدم مفعوليدر (سرماندار ينك مقـدم مفعولى
اولديغى كبى (محصول بيت) وار هر نكه سكا كر كسه اوككه طوت يعنى ديلد يكك نسنـه يه

مشغول اول بزم سودا وهوامز طوتمزایسك وطوتمز سك یعنی چونكه بزمله موافقت ومرافقتك
بوقدر و بزه متابعت ایدوب اویمز سین كنـدی هواوسوداكی طوت یعنی كندی شوناكه
مشغول اول وهواكه متـابعت ایله یعنی دیلدیكك ایله حاصلی شمـدن صكره بلدیككدن قالمه
(تمرمانداری نك معناسنی چون بامامرنداری دیین اداده مسامحه ایلمش (بزم باشمزی طوتمزسین
كنـدی باشكی طوت دیین معنا یی ایوطوتمامش (سرخویش كیرك معناسنی وارتنهاكیت دیین
بو معنا یی تنهساده ّتو بلمش * شنیده مش كه میرفت ومی كفت * یعنی بن وار بیلدیككدن قالمه
دیدیكمدن صكره ایشتدمكه كیدردی وسؤیلردی یعنی بو بیتی اوقو یوب كیدردی * بیت *
زد ابن سید علی وسروری
رد شمعی
رد سروری
شبپره كروصل آفتاب نخواهد * رونق بازار آفتاب نكاهد * شبپره یراسه كه عربجه خفاش دیرلر
خانك ضمیله (وصل آفتاب مصدرك مفعولنه اضافتیدر (رونق بازار آفتاب لامیه لردر (رونق
لغتده قلیجك وغیرینك صوینه دیرلر اما بونك كبی یرلرده لطافت وصفا مراددر (آفتابه بازارك
اضافتی مجازادر (نكاهد فعل نفی مستقبل كاهیدندن كاستن دن دینلرك فارسیده رونقلری بوغیمش
معناسنی اكسلمز دیمكدر (محصول بیت) یراسه اكر آفتابه واصل اولمق استمزسه یعنی آفتابدن
حظ ایلمزسه زیرایراسه كونشده كورمز اول جهتدن كونشی سومز پس انك سومدوكنـدن
آفتاب بازارینك رونق وصفاسی اكسلمز یعنی لطـافتنه نقصان كلمز * این بكفت وسفر كرد *
رد ابن سید علی
وپریشانیء اودزمن اثر كرد * یعنی مذكور جوان بو بیتی سؤیلدی (یعنی اوقودی وسفر ایلدی
یعنی مسافر اولدی وانك پریشانلغی بنده اثرایلدی یعنی فراقی بكاتأثیرایلدی * بیت * فقدت
زمان الوصل والمرء جاهل * بقـدر لذیذ العیش قبـل المصـائب * فقدت فعل ماضی متكلم
وحدهٔ ذریترم دیمكدر (زمان لفظا منصوب مفعول بهدر وصله اضافتی لامیهدر (واوحرف حال
(المرء لفظا مرفوع مبتدأ (جاهل لفظا مرفوع خبریدر (بقدر جار مع المجرور جاهله متعلقدر
(باتقویت ایچون كلمشدر (لذیذه اضافتی مصدرك مفعولنهدر (ولذیذك عیشه اضافتی صفتك
موصوفنهدر (جردقطیفه) قبیلندندر (قبل ظرف جاهلدر مصائبه اضافتی لامیهدر مصـائب
مصیبتك جمعیـدر (محصول بیت) وصل زمانی یترم حال بوكه كشی بلمجیدر (یعنی بلمز
لذیذ عیشك قدرینی مصیبتلردن اول (یعنی جانانله وصالده ایكن قدر وصلنی بیلمزدم شمدیكه فراقه
دوشدم وصالك لذیذدیر لكنك قدرینی بلدم بو بیت حضرت شیخك باقافیه سنده برغزلنـدن
بر بیتدر تمام غزلی یازمق جائز ایدی لیكن شرح اولنمجه صفـا ویرمدیكی ایچون ترك اولندی
* بیت * بازآی مرابكش كه پیشت مردن * خوشتر كه پس زتوزندكانی بردن * آی الف ممدود ایله
فعل امر مفرد مخاطبدر (آیدندن آمدندن دینلر فارسیله آشنا لقلری قلیل ایمش (كه حرف تعلیل
(خوشتر زیادات تفضیل در كهٔ من تفضیلیه معناسنهدر (زندكانی دیرلك دیمكدر (حیـات
معناسنه (بردن ایلتمك یعنی ایلمك بردن بزینه كردن یزانلرفن قافیهدن بی بهره ایمشلر (محصول بیت)
كبر و كل و بنی قتل ایله زیراسنك اوككده اولمك خوشر قدر سندن صكره یعنی سنك فراقكده
زد ابن سید علی وسروری
ذیرلك ایلتمكدن یعنی صاغ اولقدن حاصلی سنك قتكده مقتول اولمق سنسز حیاتده اولقـدن
خوشركدر * اما بشكر و منت باری پس ازمدتی بازآمدان حلق داودی متغیر شده وجمال یوسفی
زد ابن سید علی وسروری
بزبان آمده وبرسیب زنخدانش چوبه كردی نشسته ورونق بازار حسنش شكسته متوقع كه دركنارش
كیرم كناره كرفتم وكفتم * باریء اسم فاعلدر بریء یبری دن ضرب بابنك ناقص یائیسندن خالق
دیمكدر مراد خدادر (حلق داودی بیانیه ویاحرف نسبت (جمالی یوسفیده بویلهدر (سیب المهدر
عربیده تفاح دیرلر تانك ضمی وفانك تشدیدیله (زنخدانه اضافت بیانیهدر (زنخدان اككه دیرلر
عربجه ذقن دیرلر ذالك وقافك فتحه لریله (چوادات تشبیهدر (به كسر با ایله وهاء اصلیه ایله

ایوه دیمکدر ابی ده دیرلر وعربیده سفرجل دیرلر شعرا دلبرلرك اككنی ایوه به تشبیه ایدرلر (كرد توز درغبار معناسنه (یا حرف وحدت ویا حرف تنكیر (نشسته اوتورمش یعنی قونمش (رونق بازارحسن معلوم وشین مسافرجانانه راجعدر (شكسته صنمش یعنی كسر كلمش دیمكدر (متوقع تفعل بابندن اسم فاعلدر (كه حرف بیان (در حرف صله در با معناسنه (كنار دن مراد بونده قوجقدر وكناره دن مرادجانب در (محصول تركیب) اما اللهك شكر ومنتیله برمدتدن صكره كیروكلدی اول داودی آواز متغیراولمش ویوسفی جمال زبانه كلمش یعنی كوزللكی كتمش دخی سیب زنخدانده یعنی اككنده ایوه كبی توزاتورمش یعنی یوزینه ایوه تویی كبی خط كلمش وحسنی بازارینك رونق وصفاسی صنمش امیدوارکه اولكی كبی معانقه ایدوب انی درآغوش ایدم نتكه سفردن كلن كیمسه ایله تمانق ایدرلر امابن برجانبی طوتدم یعنی یان ویردم ودیدم ✿ قطعه ✿

آن روزكه خط شاهدت بود ✿ صاحب نظر ازنظر براندی ✿ آن روز یعنی آن وقت وزمان (كه حرف بیان (خط شاهد بیانیه یعنی خط محبوب ومقبول دیمكدر نوخط اولمقدن كنایتدر كه عرب اكا محشش دیر اسم مفعول صیغه‌سی اوزره وزمانمزده بونك كبی یه مزلف دیرلر (تا ضمیرخطابدر (صاحب نظر وصف تركیبیدر مردصاحب نظر تقدیرنده (ایكن سمت كلامده اضافته جائزدر براندی سوردك دیمكدر فعل ماضی مفرد مخاطب (محصول بیت) اول وقت كه محبوب ومقبول خطك وار ایدی یعنی نوخط ایدك عاشق صاحب نظری نظر كدن سوردك یعنی انی ترك ایدوب كیتدك دیمكدر (براندی یاسنی حرف حكایه اعتبار ایدن زیاده خطا ایلمش زیرابوتقدیرجه فعل مفرد غائب اولمق كرك بوایسه تزریق محض درقتدبر ✿ امروز بیامدی بصلحش ✿ كش فتحه وضمه برنشاندی ✿ (با حرف صله (صلحش اضافتی لامیه وشین صاحب نظره راجعدر (كش ضمیری خطه راجعدر كافی كسره ایله قید ایلین قاعدهٔ عجمدن بی بهره ایمش زیراضمایرك ما قبلی انلرده مفتوح اولور الاضرورت وزن ایچون ساكن ده اولور فاحفظ (فتحه دن مراد بیتدر وضمه دن سیوری صقالدر ایكن حضرت شیخك وبر سیب زنخدانش چوبه كردی نشسته بیور دیغنه مناقضدر فتأمل (برحرف تأكید (نشاندی فعل ماضی مفرد مخاطب (نشاندن قوندردك دیمكدر (فا ایله برفشاندی یازانلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر (محصول بیت) بوكون صاحب نظرك صلحنه كلدك یعنی انكله صلح ایلكه كلدك كه اول خط محبوبه فتحه وضمه اوتورتدك یعنی قوندردك (حاصلی نوخط ایكن صاحب نظره استغنا ایدردك شمدی كه ریش آوراولدك انكله صلحه طالب سین (ضمه دن مراد بیغی و فتحه دن غیر یسیدز دیین تشبیه دن هیچ خبری یو غیمش ✿ مثنوی ✿ تازه بهارا ورقت زردشد ✿ دیك منه كاتش ما سردشد ✿ تازه بهارا الف حرف ندا ای تازه بهارد یمكدر (ورقت زردشد (یعنی ورق كلزارحسنت زردشد تقدیرنده در (دیك دالك كسری وكاف عجمیله چوملك دیمكدر (منه فعل نهی مفرد مخاطب قومه (كه حرف تعلیل (آتش ما لامیه (سردشد صغوق اولدی یعنی صغودی (محصول بیت) ای تازه بهارحسنك كلزارینك ورقی صرردی یعنی چولمكنی یعنی بهار حسنك خزانه ایرشدی یعنی ریشك كلدی (پس محبت دیكنی ارآتش عشقمزه قومه یعنی یقلاشدرمه زیرا آتش عشقمز صغودی یعنی بزه معشوق ومحبوب اولمغی ترك ایله زیرا بزده سكا عشقدن ومحبتدن اثرقالمدی ✿ چند خرامی وتكبر كنی ✿ دولت پارینه تصور كنی ✿ دولت پارینه بیانیه كچن ییلك دولتی دیمكدر (پار بلدر (یا حرف نسبت (نون وها ادات تأكید (محصول بیت) نیچه برصالنورسین ونیچه برتكبر ایدرسین (یعنی نیچه بر بزه محبوبلق صتارسین كچن ییلك دولتنی نیچه برتصور ایدرسین (یعنی نیچه بر كندیكی محبوب

ردسروری
ردشعی
مطلب

ردسروری وشمعی
ردشمعی

فتحه ایله ضمه یی شارح مرحومك بیان ایتدیكی معنالرده مستعمل اولمق مقصودی اولان وجه شبهی پكده بیلمك لازم دكلدر لكن دقت اولنسه واقعا فتحه بیغه وضمه صقالدن ماعدا هرنقدر مستهجن ایسه ده غیری محلده بولنان شعرانه اطلاق اولنمق شاعرانه در فتدبر لطابع
نیچه بر نیچه بر
للطابع

ظن ایدرسین (یار یئــه بلدرکی دیمکــدر ❊ پیش کسی رو که طلب کارتست ❊ ناز بران کن که
خریدرتست ❊ طلبکا زکار کاف عجمله ادات فاعلدرینی معنــاسنه (بر حرف صــله (خریدار
وصف ترکیبی مراد مشتریدر (تو یه اضــافت لامیه‌در (محصول بیت) برکسه‌نك فتنــه‌وار که
سنك طلبکاردر یعنی سنی استیجید ر نازی وشیوه یی شول کیمسه یه ایله که سنــك مشتریکدر
(حاصلی عاشقــك اولنه نازوشیوه ایله که بزده سکا عاشق یوق ❊ قطعــه ❊ ســبزه درباغ
کفته اند خوشست ❊ داندان کس که این سخن کوید ❊ این سخن کویدك مقــدم مفعولیدر
(کویدك فاعلی تحتنده آن کسه راجع ضمیردر (محصول بیت) دیمشلردر که باغده سبزه
خوشــدر یعنی سبزه سز باغك صفاسی یوقدر اول کیمسه بلور که بوسوزی سویلر یعنی
سبزه در باغ خوشست دیین یعنی باغدن مرادی روی جاناندر وسبزه دن خطیــدر بیتــدن — زد ابن سید علی / زد سروری وشمعی
مقصودی بیت آتی بیــان ایدر ❊ یعنی ازروی دلبران خط سبز ❊ دل عشاق بیشترجوید ❊
یعنی بیت اولك فحواسین تفسیر ایدروا ضا فتلرلامیه‌لردر (وخط سبز بیانیه ومبتــدا ومصراع
ثانی خبری (دل عشاق جویدك مقــدم مفعولیــدر (جوید فعــل مضــارع مفرد غائب
بونده آکورمعنــاسنــه در فاعلی تحتنــده خط سبزه راجع ضمیــردر خط سبز جویدك مفعولی
(ازروی دلبران داندك مفعولیدر دیین زیاده پریشان سویلش (ودل عشاق بیشترجویدك
فاعلی وخط سبزه مفعولیــدر دینلر اثر نجــه کتمشلر (محصول بیت) سبزه در باغ خوشستك
معناسن بیــان ایدوب بیــورر یعنی دلــبرلرك یوزلــرنــدن خط سبز دل عشاقی زیاده رك آلور
(حضرت شیخك مذکور مضمونی ادعا ئیدر زیر اساده رو ایله خط آورجوان جذب قلوبده برابر — زد شراح جمیعا / مطلب
دکل قنده قالدی که زیاده رك اوله ❊ بوستــان تو کند نازاریست ❊ پس که برمیکنی ومیروید ❊ بوستان
تولامیه کندنا کاف عجمك فتحیله پراسادید کاری صــار مســاغه بکزر سبزه در عربجه کرا ث
دیرلر کافك ضمی ورانك تشدیدیله کندنا فارسیده وترکیده مشترك لفظدر بعضیلر افترا ایلمشلر
ترکیبی ذکر اولنــان کبی پراســادر زار لفظی مبــالغه وکثرت قصد ایلدکاری یرده استعمال
ایدرلر مثلا لاله زار وبنفشه‌زار وکلزاردیرلر (پس کند نازارکندنالك دیمکدر (یا حرف وحدت
(پس چوق دیمکدر (که حرف بیان (بر حرف تأکید (میکنی فعل مضارع مفرد مخاطب (کندندن — زد ابن سید علی وسروری / رد شمعی
کندندن دینلر بیلرلرایمش قازمق ویولمق وقوپرمق معنــالرنده مستعملدر (میروید فعل مضارع
مفرد غائبدر (رویدن بتمك معناسنه (رستن دن دیین خطا ایلش (محصول بیت) بو بیتك ابیات
سابقه ربطی یوقدر ابتداء کلام در یعنی بوستانك سنك بر کندنالکدر نقدر چوق که یولار وقوپاررسین
ینه بتر یعنی یولد قجه بتر هیچ بکلمز ایکی بیت سابقه بو بیتك هیچ مناسبتی یوقدر فتأمل ❊ قطعه ❊
تو یار برفته چوآهو ❊ امسال بیامدی چو بوزی ❊ معلوم اوله که بو قطعه متنلرده آز بولنور لیکن
شراح یاز دیغیچون بزده یازدق (یار یاء عجمله یلدر دیمکدر نتکه سابقا کچدی (برفته تا ضمیر — زد سروری وشمعی / مطلب
خطــاب (وهمزه حرف توسل همزه خطاب ایچوندر دیین قابل خطاب دکل ایلمش (چوادات
تشبیه (آهو معروف (امســال بو ییل (معلوم اوله که سال وروزوشبده ام کسر همزه ایله اسم
اشارتدر این معناسنه فاحفظ (بوز پارس دیدکاری حیواندر (یا حرف تنکیر حرف خطاب — زد شمعی
وحرف وحدت اعتبار ایدن معنی جانبنه ناظر دکل ایمش زیرا خطــاب ایچون اولان یاحرف اولماز
ضمیراولور که اقســام اسمدندر تأمل تدر (محصول بیت) سن کچن ییل یعنی بلدر بوندن آهو کبی مقبول
ومطبوع کتمش سین یعنی سنی کورن کیمسه بی اختیار سکا مائل وراغب اولوردی اما بو ییل پارس کبی
قلنوب کلدك که یوزنا که هیچ کیمسه بقمازحیوانات اراسنده بوزی اختیار ایلدیکی انکیچوندر که
چوالدزه قافیه اوله (معلوم اوله که رفته عبارتی اوزره بعضیلر بی فائده وبی نتیجه اولقدر اطناب کلام

واكثار مقل ايلمشلركه تقيدى صداع ايراث ايدر ❊ سعدى خط سبز دوست دارد ❊ نى هر الف
چوالدوزى ❊ سعدى مبتدا (خط سبز بيانيه ودارد ك مفعول اولى ودوست ثانيسى (دارد
فعل مضارع مفرد غائب خبر مبتدادر (نى ادات سلبدر نه كبى (الف چوالدوزاضافتى بيانيه در
همان چوالدز ديمكدر (محصول بيت) سعدى خط سبز سور يعنى تازه خط سور هرقلى چوالدز
كبى اولان صقاللى يى سومز (چوالدوزى ياسى حرف تنكيردر حرف وحدت دين بيلمز ايمش ❊ قطعه ❊
كر صبر كنى ور بكنى موى بنا كوش ❊ اين دولت ايام نكويى بسر آيد ❊ ور واكردن مخففدر
(بكنى فعل مضارع مفرد مخاطبدر (كنيدندن كنندن ديينلر خطا ايلمشلر (موى بنا كوش لاميه
بنا كوش قولاق توزينه ديرلر بونده موى بنا كوشدن غرض صقالدر (اين مابعدنه اشارتدر (دولت ايام
نكويى لاميه لردر (نكوييده يا حرف مصدردر مراد نكويدن كوزللكدر (بسر آيد غايته ونهايته
كلور يعنى نهايت بولوب تمام اولور (محصول بيت) اكر خطك كلديكنه صبر ايدوب طيانمزسك
واكر كلديكنه صبر ايليوب موى بنا كوشنى يولرسك حاصلى كركسه يول وكركسه يولمه بو كوزللك
ايامنك دولتى نهايت بولور يعنى تمام اولوب دوكنور اكثر نسخده بو بيت بويله واقعدر وبعضيسنده
مصراع اول بويله واقعدر (كرصبر كنى وبكنى موى بنا كوش) راسز واو عاطفه ايله (محصول
مصراع) اكر صبر ايلرسك وموى بنا كوشكى يولرسك يعنى موى بنا كوشك يولوب آجيسنه صبر
ايدرسك ديمكدر وبعض متنده بكنى برينه بايله نكنى واقعدر نوتله يولرسك ديمكدر پس نونك
قرينه سيله تقدير مصراع بويله اولور (اكر موى بنا كوش كنى وصبر كنى واكر نكنى) يعنى اكر
موى بنا كوشكى يولوب صبر ايدرسك واكر يولرسك آه (پس بو ايكى مصراعى بو منوال اوزره
شرح ايدنه اعتراض ايليوب وكندى بيتك معناسنك شرحنه هيچ بر وجهله متصدى
اولايان ظاهر بودركه بيتك معناسنه واصل اولمامش ❊ كردست بجان داشتمى همچو تو بر ريش ❊
نكذاشتمى تا بقيامت كه برآيد ❊ بجان باحرف صله (داشتمى يا حرف حكايت طوتايدم ديمكدر
(ريش صقلدر (نكذاشتمى فعل نفى مستقبل متكلم وحده (ويا حرف حكايت (تا حرف انتها
(محصول بيت) اكر بنم جانمه الم ايريشيدى سنك ريشكه يعنى سن ريشكه قادر اولماديغك كبى
بن جانمه قادر ومالك اولايدم قيامته دك قومزدم كه چيقه مصراع ثانينك معناسنى قومزايدمكه
قيامته دك كه جانم بوقارى كله اماسن قادرسين پس نه سببدن تراش ايتمزسين ديين مقصودينه واصل
اولمامش ❊ قطعه ❊ سؤال كردم وكفتم جمال روى ترا ❊ چه شد كه مورچه بر كرد ماه جوشيدست ❊
جمال روى ترا لاميه لردر (را حرف تخصيص مورچه دن بونده مراد قرنجه در تصغيرى دكلدر (كرد ماه
لاميه آى چوره سنده ديمكدر (جوشيده ماضيدن قسمدرهاء رسمى ضرورت وزن ايچون حذف
اولنمشدر (محصول بيت) جانانه سؤال ايلدم وديدم سنك رويك كوزللكنه نه اولديكه ماهك
چوره سنده قرنجه قينامش يعنى اطرافنده قرنجه اوشمش مراد يوزينه قرنجه آيغى كبى خط
كلديكيدر ❊ بخنده كفت ندانم چه بود رويم را ❊ مكر بماتم حسنم سياه پوشيدست ❊
بود بونده فعل ماضيدر شد معناسنه (زويم را را حرف صله (مكر كانه معناسنه در
(بماتم با حرف سبب حسنه اضافتى لاميه در (محصول بيت) بن جانانه مذكور
سؤالى ايدنجه خنده ايله ديدى بلم نه اولدى رويمه كانه حسنم ماتمى سببيله سياه كيمشدر
نتكه ماتمزده لرك عادتيدركه سياه لركيررلر مصيبت كونلرنده حضرت شيخك مذكور جوانه
زياده بحضورلغى واقع اولمشدركه آنك خصوصنده بوقدر تعريضات بيوردى
❊ حكايت ❊ يكى را از مستعربان بغداد پرسيدند كه ما تقول فى المرد كفت لاخير فيهم ما دام
احدهم لطيفا يتخاشن فاذا خشن يتلاطف يعنى تاخوب ولطيفند درشتى كنند وچون درشت

رد شمعى

رد ابن سيد على وسرورى

رد سرورى

رد شمعى

شوند تلف کنند ودوستی نمایند ❊ (مستعرب رانك كسريله استفعال بابندن اسم فاعلدر
(ومتعرب دخی رانك كسريله وتشديديله تفعل بابندن اسم فاعلدر خالص عرب اولميانلره
ديرلر (تركيبده اكالمزديرلر (بغداده اضافتی لاميه‌در (كه حرف بيان (ما اسم استفهام (تقول
فعل مضارع مفرد مذكر مخاطب در ديرسين ديمكدر (فی حرف جر تقول يه متعلق (مرد
ميمك ضمی ورانك سكونيله امردك جمعيدرعربيدرجرا حركت جمعی او اديغی كبی يوزنده قلی
اولميانه ديرلر نتكه جرد اجردك جمعی در بدننده قيل اولميانه ديرلر امابونده مراد ساده
زويانك يوزلريدر (لاحرف نفی حكم جنسدر (خيرفتح اوزره مبنی اسم مفردی (فيهم جار
ومجرورمحلا مرفوع خبری (ماحرف دوام مصدريه وظرفيه‌ده ديرلر (دام فعلدر افعال
ناقصه‌دن (احد لفظا مرفوع اسمی (هم ضميری مرده راجعدر (لطيفا لفظا منصوب
خبرمادامدر (يتخاشن تفاعل بابندن فعل مضارع مفرد مذكر غائب خشونت ايدر يعنی
غلظت ايدر زيرا خشن خانك فتحی وشينك كسريله ايری معناسنه‌در يومشق مقابلی (فاذا
ادآت شرط (خشن حسن بابندن فعل ماضی مفرد مذكر غائب (يتلاطف تفاعل بابندن فعل
مضارع مفرد مذكر غائب جملهٔ فعليه جواب شرط (مادام مابعديله مقام تعليلده واقعدر
(محصول تركيب) بغداد مستعربلرندن برينه صورديلركه امردلر حقنده نه ديرسين ديو
ايتدی انلرده خير يوق زيرا مادام كه بريسی انلردن خوب ولطيفدر خشونت وغلظت ايدر
فاما اير يلنوب صقاللاندقده ملايمت ايدوب دوستلق كوسترزلر وچون درشت شوندقولندن
صكره چنانكه بكاری نيايند قولنی زياده ايدوب معناسنی آنجلين كه برايشه يراميه‌له يعنی بوس
وكناره يراميه‌لردين زياده يرامز ايش ايشلمش ❊نظم❊ امردانكه كه خوب روی بود ❊ تلخ كفتار
وتندخوی بود ❊ خوب‌روی وصف تركيبيدر (تلخ كفتارده بويله‌در آجی سوزلی ديمكدر
(تندخويده بويله‌در ياوزخويلی ديمكدر (محصول بيت) امرد اول وقت كه خوب رويدر يعنی
لطيف وخوبدر حاصلی مادام كه دلبردر آجی سوزلی وياوز خويلی اولور يعنی سرد وسركش
اولور (بعض نسخه‌ده خوب وشيرينست واقعدر وشارحك بريسی آنی يازمش وديمش كه
بعض نسخه‌ده خوب روی بود دوشمش بوتقديرجه قطعه اولمز رباعی اولور ديمش مسكين
عربی فارسی تحصيلنده افنا ايلش دخی رباعی بحرنی اوكرنمامش (بونظمك اولنده رباعی
بازانلراوزان شعردن عجب بيكانه ايمشلر ❊ چون بريش آمد وبلعنت شد ❊ مردم آميز ومهر
جوی بود ❊ بريش باحرف صله صقله كله يعنی صقاللنه (وبلعنت باسيده حرف صله‌در
(شد رفت معناسنه‌در لعنته كتمك مقبول ومطبوع اولمقدن بعيد اولمقدر زيرا لعن بعد
معناسنه‌در ايراغ اولمق ديمكدر (مردم آميز وصف تركيبيدر آميزيدندن مردمه قريشيجی
اولور يعنی ناسله مختلط اولور (مهرجويده وصف تركيبيدر مهر ميمك كسريله محبت معناسنه‌در
(جوی جوييدندندر مهر طلب ايديجی اولور ديمكدر (يعنی هركسله مهربان ومشفق اولور
(محصول بيت) امرد ساده روی ايكن مذكوركبيدر اما جونكه صقله كله ودلبرلكدن
بعيد اوله يعنی كوزللكی كيده مردم آميز يعنی خلقله مختلط اولوز ومشفق ومهربان اولور
يعنی هركسه اظهار محبت ايدر ❊ حكايت ❊ يكی را ازعلما پرسيدندكه كسی باماروئی در
خلوت نشسته ودرها بسته ورقيبان خفته ونفس طالب وشهوت غالب چنانكه عرب
كويد التمريانع والناطور غيرمانع هيچ دانی كه بعلت پرهيز كاری ازو بسلامت بماند كفت
اكر ازماه روی بماند ازبدكويان نماند ❊ تمر خرما ومبتدا (يانع خبری ينع يمش
كويمكه يعنی بشمكه ديرلر (ناطور ونا طورباغبان معناسنه‌در ومبتدا (غيرمانع خبری

زدشمعی

زدشمعی
زد ابن سيد علی

(محصول ترکیب) علمادن برینه صوردیلر برکیسه برآی یوزلی کوزلله برخلوتده اوتورمش اوله وقپولر بغلو اوله رقیبلرده اویومش اوله ونفس طالب وشهوت غالب اوله نتکه عرب دیر خرما یتشمش یعنی کال بولمش باغبان ایسه مانع دکل هیچ بلورمیسین که پرهیز کارلق علت وقوتیله اول ماه رویدن سلامت ایله قالورمی جواب ویردی ودیدی اکر ماه رویدن سلامت ایله قالورسه بدکویلردن قالماز ✲ بیت ✲ وان سلم الانسان من سوء نفسه ✲ فمن سوء ظن المدعی لیس یسلم ✲ ان حرف شرط (سلم فعل ماضی مفرد مذکر غائب علم بابندن (الانسان لفظا مرفوع فاعلی من سلم یه متعلقدر (سوء مجرور درمن ایله یرامز دیمکدر (نفسه اضافتی لامیه در (وضمیر انسانه راجعدر (فمن سوء لیس یسلم یه متعلقدر (وفا ضرورت وزن ایچون لیس یسلم دن نقل اولنمشدر (سوء ظن المدعی لامیه لردر (لیس یسلم جواب شرطدر (محصول بیت) اکر انسان یرامز نفسندن سالم اولوب قورتیلور ایسه لیکن مدعینك سوء ظنندن سالم دکلدر یعنی انك دیلندن قورتلماز ✲ بیت ✲ شاید پس کار خویشتن بنشستن ✲ لیکن نتوان زبان مردم بستن ✲ شاید بونده ممکندر دیمك اولور (پس کار خویشتن لامیه در (زبان مردم لامیه در (محصول بیت) ممکندر کیمسه جمیع مناهی ونامشروع ایشلردن فارغ اولوب کندی ایشی اردنده اوتورمق یعنی سلامتله کندی حالنه مشغول اولمق لیکن خلقك دللرینی بغلمق ممکن دکل زیرا خلق هر کسك غیبتنی ایلر البته حتی انبیا واولیایه ودخی خدایه ده نیجه افترا ایدرلر ✲ حکایت ✲ طوطیئرا بازاغی درقفس کردند از قبح مشاهدهٔ اومجاهده می برد ومی کفت این چه طلعت مکروهست و هیئت ممقوت و منظر ملعون و شمائل ناموزون ویاغراب البین یالیت بینی و بینك بعد المشرقین ✲ طوطیئ یاء ثانی حرف وحدتدر (را ادات مفعول (همزه یی حرف وحدتدر دیین غلط سویلمش زیرا بونده همزه یوقدر واولدیغی تقدیرجه همزهٔ هرکز وحدت افاده ایلمز (باحرف مصاحبت (زاغی یاحرف وحدت (در حرف صله (قفس قوش حبس ایده جك نسنه عرب صادله وعجم سینله استعمال ایدر (قبح مشاهده مصدرلك مصدره اضافتیدر حاصلی لامیه (قبح قافك ضمیله نقیض حسندر چرکینلك معناسنه (مشاهده مفاعله بابندن مصدردر کورمك دیمکدر (مجاهده ده مصدر مفاعله در زحمت معناسنه (طلعت مکروه بیانیه (هیئت ممقوت بیانیه هیئت صورتدر (ممقوت مغضوب (منظر ملعونده بیانیه در منظر بونده روی معناسنه در (ملعون قبولدن بعید یعنی نامقبول (شمائل ناموزونده بیانیه در (شمائل جمع شمالدر اخلاق دیمکدر (یاغراب البین یاحرف ندا غراب البین خطیب حکایه سنده تفصیلی کچدی (یالیت یاحرف ندا منادی محذوفدر یعنی یاغراب البین تقدیر اولنور (لیت حرفدر حروف مشبهه دن (بینی خبری (بعد مؤخر اسمی (یاضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه (بینك ظرفیتله منصوبدر (کاف ضمیر مخاطب محلا مجرور مضاف الیه (بعد بانك ضمی وعینك سکونیله مصدردر ایراقلق معناسنه لفظا مجرور مضاف الیه بعددر (مراد بعد المشرق من المغربدر تغلیب طریقیله مشرقین دیمش یاخود مراد مشرق صیف ومشرق شتا اوله پس تغلیب اولمز یالیت بینی و بینك بعد المشرقین قرآندن مقتبسدر (محصول ترکیب) برطوطی یی برقرغه ایله قفسه حبس ایلدیلر طوطی قرغه نك قبح مشاهده سندن یعنی چرکین کورینشندن زحمت ایلدردی یعنی زحمت ومشقت چکردی ودیردی بونه مکروه یوزدر وصورت مغضوبدر یعنی شکلن کورن غضبه کلور دخی نه ملعون نظرکاه وسیرا نکاهدر ونه ناموزون اخلاق واطوار صاحبیدر یافراق قرغه سی نه اولیدی بنم ایله سنك ارامزده مشرقله مغرب ما بینی مقداری ایراقلق اولیدی یعنی نه اولیدی سنکله هرکز

زدشمی

بولشمیایدق ❊ قطعه ❊ علی الصباح بروی توهر که برخیزد ❊ صباح روزسلامت برومسا باشد ❊
بروی تولامیه‌در (صباح روزسلامت لامیه‌لردر (مسامیك فتحیله اخشام معناسنه در (محصول بیت)
صباح وقتنده هر کس که سنك یوزکله قالقه یعنی دوشکندن قالقدقده سنك یوزیکه ناظر
اولوب بقه سلامت کوننك صباحی اول کیمسه‌یه اخشام اولوز حاصلی کونی ماتم کونی کبی سیاه
اولور ❊ بداختری چوتودر صحبت تو بایستی ❊ ولی چنانکه تو یی درجهان کجا باشد ❊ بداختر
بدبخت دیمکدر (یاحرف وحدت (صحبت تولامیه (بایستی بایست بانك کسریله فعل ماضی
مفرد غائبدر (یاحرف حکایه (ولی ولیکن دن مقصوردر (که حرف بیان (تو یی یاء ثانی
ضمیر خطابدر (محصول بیت) سنك صحبتکده برسنك کبی بدبخت قاره صورتلی کرك ایدی اما
شویلکه سنسین یعنی سنجلین جهانده قنده اولور یعنی سکا بکزر بدشکل جهانده بولنماز
(بو بیتلرك اولنده قطعه یرینه یازانلر نادانلق کوسترمشلر ❊ عجبتر آن که غراب
از مجاورت طوطی بجان آمده بود ولاحول کنان از کردش کیتی همی نالید ودستهای تغابن
بریکدیکرهمی مالید ومیکفت این چه بخت نکو نست وطالع دون وایام بوقلون لایق قدرمن
آنستی که بازاغی بردیوار باغی خرامان همی رفتمی ❊ عجبتر ادات تفضیلدر (مجاورت مفاعله
بابندن مصدردر قومشیلق معناسنه بعض نسخه‌ده نقطه سز واقعدر محاورت مصاحبت
معناسنه بنه مفاعله مصدریدر (حول کنان لاحول ایدرك یعنی لاحول ولاقوة الا بالله العلی
العظیم دیه‌رك (کردش کیتی لامیه کردش اسم مصدردر دونش دیمکدر (کیتی جهان جهانك
دونشندن یعنی روزکارك تغیر وتبدلندن (دستهای تغابن بیانیه تغابن تفاعل بابندن مصدردر
زیان کورمك (بخت نکون بیانیه یعنی باشی آشغی طالع والحق بخت (روزکار بوقلون یعنی
درلو درلو رنکاره کیرن ایام زیرا بوقلون برقوماشدر که انواع الواندن کورینور حاصلی
متغیر ومتبدل ایام دیمکدر یعنی عالم هرکون برصورت کوستر (لایق قدر من لامیه‌لردر (آنستی
یاحرف حکایه (که حرف بیان (باحرف مصاحبت (زاغی یاحرف وحدت دیوار باغ لامیه
(یاحرف وحدت (خرامان صفت مشبهه صالنه‌رق دیمکدر (همی رفتمی نسخه‌لر جمیعا
بویله‌در لیکن قیاس همی رفتیم ایدی زیرا همی ویا ایکیسیده حکایت حال ماضی افاده ایدر
مکرکه یامحض تأکید ایچون کلمش اوله (یاحرف تمنی دردیبن عندی سویلمش فتأمل (محصول ترکیب)
عجبرك اولدر که غراب طوطینك مجاورتندن جاننددن بیزار اولمشیدی ولاحول دیه‌رك کردش
کیتیدن اینکلردی وزیان اللرینی بربریله اوار ایدی وشویلردیکه بونه بدبخت نکوندر یعنی باشی
اشاغه بختدر ونه طالع دوندر یعنی الحق طالعدر ونه ایام بوقلوندر یعنی نه متغیر ومتبدل احوال
روزکاردر بنم قدرمك لایق اول ایدیکه برزاغله برباغك دیواری اوزره صالنرق کیدیدم یعنی
سکه سکه کزیدم ❊ بیت ❊ پارسا رابس این قدر زندان ❊ که بوددر طویلهٔ رندان ❊ پارسا را
را ادات صله (پس یتر دیمکدر (طویلهٔ رندان لامیه طویله‌دن مراد دیزی وصیره معناسیدر بعض
نسخه‌ده در طویله یرینه هم طویله واقعدر (محصول بیت) عابده بومقدار زندان کافیدر که
رندلرله هم صحبت وهم مجلس اوله ویاصحبتلرنده مجلسلرنده اوله (رندی اکثر طائفهٔ مباحیلرده
استعمال ایدرلر اما اشعارده باده نوشلردن کنایت ایدرلر ❊ تاچه کناه کرده ام که روزکارم
بعقوبت آن درسلك صحبت چنین ابلهی خود رای وناجنس یافدرای بچنین بند بلا مبتلا
کرده است ❊ تابونك کبی یرلرده عجبا معناسنه‌دز (بعقوبت آن باحرف سبب واضافت لامیه‌در
(سلك دیزی ودیزی ایبلکی صحبته اضافت لامیه‌در چنینده بویله‌در (وطوطی یه اشارتدر
(ابلهی یاحرف وحدت (خود رای وصف ترکیبیدر کندی فکرلی یعنی کندی فکریله

ردّ سید علی و سروری

ردّ شمعی

عامل او لوب کیمسه‌نك فکر یله عامل اولمیانه دیرلر دیمکدر (نا حرف نفی (جنس معروف (یافه کلام لغو یعنی زاید سوز دیمکدر درای ده بو معنایه کلور ایکیسی ترکیب اولسه لر ینه کلام لغو معناسنه کلورلر نته‌که کمال اسمعیل بیورر (بیت) ز بس که می بکند اردتم ز غصه و رنج (بجان رسیدم از ین شاعران یافه درای) بوعبارت خورشید عبارتی کبیدر که خور و شید هر بریسی مستقلا کونشه اطلاق اولنور کن ایکیسنی ترکیب ایدوب ینه کونشه اطلاق ایدرلر فتدبر (پس ناجنس یافه درای بیانیه (بچنین باحرف صله (بند بلا بیانیه (محصول ترکیب) عجبانه کناه ایشلمشم که روزکار بنی انك عقوبتی سببیله بونجلین برخو درای وناجنس یافه درای ابلهك صحبتی سلککنده یعنی مجلسی دیزیسنده و صحبتی صراسنده بو نجلین بلا بندینه کرفتار ایلمشدر (درای بونده جرس معناسنه در یعنی دوه و قاتر چاکی دیین زائد سویلمشدر ❊ قطعه ❊

زد شهروزی

کس نیاید بپای دیواری ❊ که برآن صورتت نکار کنند ❊ باحرف صله (پای دیوار لامیه دیوار دیبی دیمکدر (و یا حرف وحدت (که حرف تعلیل (آن اسم اشارتدر دیواره (صورتت تاء ثانیه ضمیر خطابدر (نکار بونده نقش معناسنه در (کنند فعل مضارع جمع غائبدر (محصول بیت) بر کیمسه دیوار دیبنه کلمز که اول دیواره سنك شکل و صورتکی نقش ایده لر (یعنی زیاده بد شکل اولدیغك ایچون سنی بر برده کیمسه نقش ایلمز ❊ کر ترا در بهشت باشد جای ❊ دیکران دوزخ اختیار کنند ❊ (محصول بیت) اکر سنك یرك جنتده اولورسه یعنی مقامك فردوس برین اولورسه غیریلر دوزخ اختیار ایدرلر سندن زیاده نفرت ایلدکلرندن ❊ این مثل بدان آوردم تا بدانی که چندان که دانارا ازنادانی نفرتست صد چندان نادان را از دانا وحشتست ❊ مثل میمك وثانك فتحه لریله مثال معناسنه در (بدان باحرف سبب انکیچون دیمکدر (تا حرف تنبیه (بدانی فعل مضارع مفرد مخاطب بیله سین دیمکدر (که حرف بیان (محصول ترکیب) حضرت شیخ بیورر که طوطیله زاغ مثالنی انکیچون کتوردم تاکه بیله سین که اولقدر که دانانك ناداندن نفرت و بیزارلغی وار در یوز اولقدر نادانك داناددن وحشتی وتجنبی وار در ❊ قطعه ❊ زاهدی در سماع رندان بود ❊ زان میان کفت شاهد بلخی ❊ زاهدی یا حرف وحدت (سماع ساز اوازی وانسان نغماتی (رندانه اضافت لامیه‌در (شاهد بلخی بیانیه (محصول بیت) رندلر مجلسنده برزاهد وار ایدی یعنی صحبتلرینه داخل ایدی اول رندلر اراسندن بلخ شهرندن برمحبوب زاهده دیدی ❊ کرملولی زماترش منشین ❊ که توهم درمیان ماتلخی ❊ ملولی یاضمیر خطاب (منشین فعل نهی مفرد مخاطب (که حرف تعلیل (میان ما لامیه (تلخی یاضمیر خطاب (محصول بیت) شاهد بلخی زاهده دیدی اکر بزدن وسماعمزدن ملول ایسك ترش روومنقبض اوتورمه زیرا سنده بزم ارامزده آجی سین یعنی سن بزدن نقدر ملول ایسك بزسندن یوز اولقدر ملولز ❊ رباعی ❊ جمعی چو کل ولاله بهم پیوسته ❊ تو هیزم خشك درمیا نشان رسته ❊ (جمعی یاحرف وحدت برجماعت یعنی برقوم (بهم پیوسته بربنه اولاشمش وقرشمش (تو زاهده خطابدر (هیزم خشك بیانیه هیزم اودون وخشك قوری اودن دیمکدر (میا نشان میانك نونی ضرورت وزن ایچون ساکن قلندی قیاس مفتوح اولمقدر زیرا ضمایرك ماقبلی مفتوح اولور (رسته بتمش دیمکدر (خشك لفظندن و رسته دن یاء خطابلر حذف اولنمشدر اصلنده خشکی ورسته‌ئی در (محصول بیت) برجماعت کل ولاله کبی بری برینه قرشمش واولاشمش یعنی کمال اتحاد ایله متحد اولمشلر سن قوری اودنسین انلرك اراسنده بتمش ویابتشمش سین جمعی لفظنه هذه جماعة و بو برجماعتدر دیوتقدیر ایدنلر زائد ایلمشلر ❊ چون باد مخالف وچوسرما ناخوش ❊ چون برف نشسته وچون یخ بسته ❊ مخالف (و ناخوش (ونشسته عبارتلرینه بر یاء خطاب تقدیر

زد شرا جمیعا

اولنور كه حمل صحيح اوله (برف قار (يخ بوزديمكدر (و بسته بونده طوكمش معناسنه در (محصول بيت)
بو بيت تتمهٔ مقول شاهد بلخيدر اى زاهد سن بزم ارامزده بادكبى مخالفسين وصغوق كبى ناخوشسين
وقاركبى اوتور مشسين وقرارايلمش سين كه قالقمق بلمزسين و بوزكبى طوكمش سنكه چوزلمك بلمزسين
حاصلى ارامزده هيچ بر وجهله حظك يوقدر (بوايكى بيتك اولنده رباعى يرينه مثنوى يازانلر اوزان
شعرى عجب تتبع ايلمشلر ✽ حكايت ✽ رفيقى داشتم كه سالها باهم سفر كرده بوديم ونان ونمك خورده
وبى كران حقوق صحبت ثابت شده آخر بسبب نفعى اندك آزار خاطر من رواداشت ودوستى
سپرى شد وبا اين همه ازهر دو طرف دلبستگى حاصل بود بحكم آن كه شنيدم كه روزى دو بيت
از سخنان من در مجمعى همى كفتند ✽ (رفيق ونفعى يالرى حرف وحدت در (ودوستى ياسى
حرف مصدردر (سپرى سيننده ضمه وكسره جائز (باء عجميده فتحه وضمه ايله دوكمك معناسنه
سپرى شد دوكندى ديمكدر (دلبستگى ياحرف مصدر وكاف عجم هاء رسميدن بدل كلمشدر
دلبسته كوكلى بغلى وصف تركيبى اقسامندندر سخنان الف ونونله جمعى شاذ در مجمعى
ياحرف وحدت (همى كفتند سويلرلردى يعنى اوقورلردى (محصول تركيب) بر يولداشم وارايدى
بوبابده رفيق ايراد ايلديكندن ظاهردر كه محبوب ايمش (كه حرف رابط صفت (ييللرله بيله
سفر ايلمش ايدك توز واتمك يمش ايدك ونهايتسز حقوق صحبت ثابت اولمش ايدى آخرالامر
برازجق فائده سببيله بنم خاطرمى انجتمكى جائز طوتدى يعنى رواكوردى وارامزده اولان دوستلق
تمام اولدى وبونك برله يعنى دوستلق تمام اولمغله ينه ايكى جانبدن ارتباط قلب حاصل ايدى يعنى
بنندنده اندنده علاقهٔ قلب وارايدى اول سببله كه ايشتدم بركون بنم سوزلرمدن برمجلسده
بوايكى بيتى اوقورلر ايدى ✽ قطعه ✽ نكار من چو درآيد بخندهٔ نمكين ✽ نمك زياده كند بر جراحت
ريشان ✽ نكار من لاميه محبوب من ديمكدر (بخنده باحرف مصاحبت ويا حرف صله (نمكينه اضافى
بيانيه (ياحرف نسبت (نون حرف تأكيد وكاف عربيدر عجمى ديينلر زياده عجمبلك ايلمشلر (بر حرف
صله (جراحت جيمك كسريله ياره معناسنه در (ريشده ياره معناسنه در پس شئ نفسنه مضاف
اولمز ايمدى بر مضاف محذوفدر جراحت دلهاى ريشان در ياخود جراحت عاشقان دل ريشاندر
على كل حال حمل كلامه بر مساغ پيدا ايلمك كرك (ريشك الف ونون ايله جمع اولمسى شاذ در
(محصول بيت) بنم نكارم چو نكه خندهٔ نمكينله يعنى مقبول وشيرين خنده ايله وياخنده يه
كوله يارهلى يوز كارك يارهسنه توزى زياده ايدر يعنى توزسپوب يارهلرينى تازهلر حاصلى دل ريش
عشاقك يارهلرينى يكيلر يعنى محبتلرينى وشور وشغبلرينى زياده ايدر ديمكدر توز سپمكدن مراد
زياده اضطراب ويرمكدر (معلوم اوله كه نمكله ريش ذكرى اشعار عجمده چوق واقع اولور
بعض شراح جراحت دل ريشان تقدير ايلمش صحت معنى ايچون وبعضيسى تقديره احتياج يوق
زيرا ريش باش بارتدر ديمش پس ينه محذور باقى وزدلك هيچ فائدهسى اولمدى ✽ چه بودى ار سر
زلفش بدستم افتادى ✽ چو آستين كريمان بدست درويشان ✽ بودى ياحرف حكايه (اراكردن
مخففدر (سر زلف لاميه وضمير نكاره راجعدر (افتادى ياسيده حرف حكايه در (آستين
كريمان لاميهدر (باحرف صله (دست درويشان لاميه (محصول بيت) نه اوليدى
نكارك زلفى اوجى بنم اليمه دوشيدى كريملرك يكى درويشلر النه دوشديكى كبى حاصلى نه اوليدى
وصالنه دست رس بوليدم ديمكدر ✽ طائفه دوستان نه برلطف اين سخن بلكه بر حسن سيرت
خويش كواهى داده اندوهم دران ميان مبالغه كرده وبرفوت صحبت قديم تأسف خورده وبخطاى
خويش اعتراف نموده معلوم كرد مكه ازطرف اوهم رغبت هست اين بيتها فرستادم وصلح
كردم ✽ طائفهٔ دوستان بيانيه (طائفهٔ نك همزهسى وحدت ايچون طوتان ايكى وجهله

رد ابن سيد علي و سروري

رد ابن سيد علي و سروري

مطلب

رد سروري

خطـا ایلمش بر یسی اولدر که همزه انده اضـافت ایچوندر بر بسیده اولدر که وحدت ایچون
منصوص اولان یادر همزه دکلدر (نه بر لطف این سخن بیو ر دیفی تواضع و هضـم النفسـه
طریقیله در و الا کلامنده لطافت و صفا مقرردر (حسن سیرت بیـانیه (و خویشه اضافت
لامیه در (کواه کاف عجمك ضمیله شاهد معناسنه در (و یا حرف مصدر (فوت فانك فتحی وواوك
سکونیله مصدر در نصر بابنك اجوف واویسندن برنسنه یی کچمك معناسنه (صحبت‌ه اضافتی لامیه
(وقدیمه بیانیه (تأسف تفعل بابندن مصدر در غصه معناسنه (ازطرف اوهم رغبت هست)
(ازطرف اوهم عبارتندن مفهوم اولان اولدر که حضرت شیخدنده رغبت وارایمش (فرستادم
فعل ماضی متکلم وحده کوندردم دیمکدر (محصول ترکیب) دوستلر طائفه سی بو سوزك لطافت
وصفاسنه دکل بلکه کندیلرك حسن خلقنه شهادت و برمشلر اول رفیق انلرك ارالرنده دخی مدحده
مبالغه ایلمش وصحبت قدیمك فوتنه تأسف وغصه یمش و کندینك خطاسنه اعتراف کوسترمش
معلوم ایلدمکه انك جانبندنده بکا رغبت واردر بو کلیجك بیتلری کوندردم وصلح ایلدم ❊ قطعه ❊
نه مارا درمیـان عهد و فابود ❊ جفا کردی و بد مهری نمودی ❊ عهد وفا مصدرك مفعولنه — رد شراح جیما
اضافتیدر وفادارلغه عهد یعنی قول وقرار وفایی عهده عطف ایدنلر معنایه واصل دکللر ایمش
(بدمهر وصف ترکیبیدر الحق محبتلی دیمکدر و یا حرف مصدر (نمودی فعل ماضی مفرد مخاطب
کوستردك دیمکدر (محصول بیت) استفهام انکاری طریقیله بیوزر بزم سنکله ارامزده وفادارلغه
عهد مز یوقیدی یعنی وارایدی حاصلی بری برمزه وفادار اوله وزدیو عهد ایلمش ایدك جفا ایلدك
و محبت سزلك کوستردك یعنی ترك محبت ایلدك بعض نسخه‌ده مارا برینه یارا واقعدر ندا طریقیله
❊ بیکبار ازجهان دل درتو بستم ❊ ندانستم که بر کردی بزودی ❊ بیکبار کلیا و براوغوردن دیمکدر
(درتودر حرف صله (بر کردی بر حرف تأکید (کردی کاف عجمك فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطبدر
کردیدندن دونمك معناسنه یعنی رجوع ایلك (بزودی باحرف مصاحبت یا حرف مصدر تیز لکله
دیمکدر (محصول بیت) براوغوردن کوکلی تمام جهاندن سکا بغلادم بلمدم که تیزلکله بنم مهر و محبتمدن — زد سروری
دونوب رجوع ایلیجکك حاصلی سنك بو یله علی الفور بندن اعراض ایلیجکك بلمیم براوغوردن
سکا کوکلی بند ایلمزدم ❊ هنوزت کر سر صلحست بازآی ❊ کز ان محبو بتر باشی که بودی ❊
هنوزت تا ضمیر خطاب (سر سودا وهوا معناسنه در صلحه اضافت لامیه در (باز بونده کرو معناسنه در — زد سروری
(آی فعل امر مفرد مخاطبدر کل معناسنه بازآی کروکل معناسنه در ایکنجی کره کر وکل دیمك دکلدر
بعضیلر ظن ایلدیکی کبی (کزان که حرف تعلیل (ازان اشارتدر اولکی حاله (محبوبتر ادات
تفضیل محبوبرك دیمکدر (باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولا سین دیمکدر (که حرف بیـان
(بود جائز در که فعل ماضی مفرد مخاطب اوله وجائز درکه ادات زمانیه اوله (محصول بیت)
ای جانان الان اکر سنك صلحه سودا و هوسك وار ایسه یعنی صلحه میلك وار ایسه کر و کل یعنی
بزدن نفرت ایدوب قاچمه تاکیم محبوبرك اولا سین که اولده اولدك ایدی و یا که اولده ایدك
سر صلحك معنـاسنی اکر سنك صلح باشی وار ایسه دیین باشدن خطا ایلمش که اندن زیاده اولماز
❊ حکایت ❊ یکی رازنی صـاحب جمـال بود در کذشت و مادر زن پیر فرتوت بعلت
صداق درخانه متمکن بمـاند مرد از مجاورت او بجان رنجیدی و بحکم صداق از مجاورت او
چـاره ندیدی یکی ازین طائفه کفت چه کونه در فراق یار عزیز کفت نادیدن زن بر من چنان
دشوار نمی آید که دیدن مادر زن ❊ بعض نسخه‌ده زن صاحب جمال واقعدر اضافتله قیاسده
بویله اولمقدر (در کذشت کچدی یعنی فوت اولدی دیمکدر (مادرزن قین انا (پیر فرتوت
بیانیه وصفت مادرزن در (فرتوت بونامش دیمکدر (با حرف مصاحبت (علت صداق لامیه

صداق صادك فتحی و كسریله كابین دیمكدر بعض نسخه ده بعلت كابین واقعدر (محاورت
مصاحبت معناسنه در ومجاورت جیم ایله قوكشیلق دیمكدر (چاره درمان دیمكدر چاره لغتلرده
شایعدر دیین مقام بیانده ابهام ایلمش (یكی ازین طائفه یعنی اولیلردن بری (دوستلردن بری
دیین بیلزایمش (چه كونه یا ضمیر خطاب وهمزه حرف توسل (همزه خطاب ایچوندر دیین
قابل خطاب دكل ایمش (دشوار مشكل (محصول تركیب) برینك برصاحب جمال خاتونی
وارایدی فوت اولدی و بربونامش قین انا كابین علتیله یعنی سببیله اول كشینك خانه سنده متمكن
و ثابت قالدی كشی انك مصاحبتندن جانله رنجیده ایدی یعنی زیاده انجنوردی و كابین
سببیله بیله اولمه دن چاره كورمزدی یعنی مهرینی ادا ایده مدیكندن بالضروره بله اولمغه
اختیار ایدردی اولیلردن بریسی بركون دیدی یار عزیزك فراقنده نیجه سین اول كشی دیدی
خاتونمی كورمك بكا اولقدر كوج كلمزكه اناسنی كورمك یعنی اناسنی كورمك آنی كورمكدن
مشكل كلور یعنی فراق جانان بكا اولقدر دشوار كلمزكه مشاهدهٔ اغیار ❊ مثنوی ❊ كل بتاراج
رفت وخار بماند ❊ كنج برداشتند ومار بماند ❊ باحرف صله (وتاراج یغما (محصول بیت)
كل یغمایه كتدی یعنی كلی دیوشردیلر ودیكن یرنده قالدی كنجی یعنی دفینه یی قالدردیلر
ومار یرنده قالدی مشهوردركه دفینه یی قرق ییلدن صكره ییلان تصرف ایدر بوكلام اكا كوره در
❊ دیده برتاریك سنان دیدن ❊ خوشتر از روی دشمنان دیدن ❊ دیده دیدنك مقدم مفعول صریحیدر
و برتارك غیر صریحی (تاریك هرنسنه نك دپه سنه دیرلر سنانه اضافت لامیه در (محصول بیت)
كوزی دمرن اوجنده یعنی دپه سنده كورمك دشمنلر یوزینی كورمكدن خوشترقدر یعنی
یكركدر ❊ واجبست از هزار دوست برید ❊ تابكی دشمنت نباید دید ❊ برید مصدر معناسنه در
تا حرف تعلیل (دشمنت تا ضمیر خطاب (دید مصدر در دیدن معناسنه (محصول بیت) بیك
دوستدن كسلمك واجبدر بردشمنی كورمك ایچون حاصلی بیك دوستدن كچمك كرك تاكیم
بردشمنی كورمیه سین دیمكدر ❊ حكایت ❊ یاد دارم كه در ایام جوانی كذر داشتم بكویی
ونظر باماه رویی در تموزی كه حرورش آب دهانرا بخوشانیدی وسمومش مغز
استخوان بجوشانیدی از ضعف بشریت تاب آفتاب هجیر نیاوردم التجا بسایهٔ دیواری
كردم مترقب كه كسی زحمت حر تموز از من ببردآبی فرونشاند ناكاه از تاریكیٔ دهلیز خانهٔ
روشنایی دیدم یعنی جمالی كه زبان فصاحت از بیان صباحت او عاجز بماند چنانكه در شب
تاریك صبح برآید یاآب حیات از ظلمات بدرآید قدحی برف آب در دست وشكر دران ریخته
و بعرق برآمیخته ندانم كه بكلابش مطیب كرده یاقطرهٔ چند از كل رویش دران چكیده فی الجمله
شراب ازدست نكارینش بركرفتم وبخوردم وعمر كذشته ازسر كرفتم ❊ یاددارم خاطرمده در (كه حرف
بیان (ایام جوانی یا حرف مصدر (كذر داشتم كذر طوتردم یعنی كچردم (بكویی بازمعناسنه در
یاحرف وحدت (كوی كاف عربك ضمیله محله دیمكدر (باحرف صله (ماه روی وصف تركیبی
مقصود بودركه جوان ایكن دلبری محله سنه ملازمت ایدوب دوشد كیجه جانانی سیرایدرمش
(تموز تنور وزنی اوزره یازك اورته آیدركه اول آینك آدی حزیراندر واورطه آینك آدی تموز در
واوچنجینك آب دركه آغستوس درپس تموزی آغستوس ایله بیان ایلمین ییلك اون ایكی آینی بیلمزایمش
بعض نسخه ده ایام تموز واقعدر اضافتله (كه حرف رابط صفت (حرور كیجه ایله اسن اسیجق یل
شین ضمیر تموزه راجعدر (آب دهاندن مراد توكرك واغز یاریدر (بخوشانیدی یا حرف حكایه
قرودردی دیمكدر والف ونون ادات تعدیه در زیرا خوشیدن لازمدركه قورومق دیمكدر
بجوشانیدی یازوب نون وجیمله ونون نافیه نك فتحیله قید ایلمین ومحلك معناسنی صحیح ویره نك

زد سروری

زد شمعی

شارح مرحومك اشبوهمزه مادهسنده اولان اخطاری ارتق فتور ویردی شمعینك قولی ایسه قابل تأویلدر للطابع

ردشمعی

ا

رد ابن سید علی وسروری

قصدنی خدا بیلورانجق (سموم كوندزاسن اسیجق یلدزوشین یئه تموزه راجعدر (مغز استخوان
لامیه در مغز ایلك و بیلی (استخوان همزه نك وتانك ضمه لر یله وواورسمیله كمكدر (بجوشانیدی
بایئـه حرف تأكید (یاحرف حكایه قاینادردی دیمكدر الف و نون یئه ادات تعدیه در (ضعف
بشریت لامیه (تاب آفتاب هجیر لامیه لردر تاب بونده طـاقت دیمكدر (وهجیر غایتله اسیجق زمانك
كون اورته سنه یعنی نصف نهـاریـنه دیرلر نیـا وردم كتوز مدم یعنی زیاده اسیجغـه تحمل
كتوره مدم التجـا افتعال بابندن مصدر ذرصیغنمق معنـا سنه یاحرف صله (سـایهٔ دیوار لامیه
یاحرف وحدت بردیوار كو لكه سنه دیمكدر (مترقب تفعل بابندن اسم فاعلدر منتظر معناسنه
(كه حرف بیـان (كسی یاحرف وحدت (زحمت حر تموز لامیه در (تموز اسیجغیـنك زحمتنی
(ببرد آبی یاحرف مصـاحبت برد آب صغوق صو (یاحرف وحدت (فروادات تأكید (نشـاند
فعل مضـارع مفرد غائب سیو ندیره دیمكدر (زیرا نشـاندن مشترکدر اغچ دیكمكه سیوندرمك
بیئنده (ناكاه فجأة دیمكدر (تاریكی دهلیز خانهٔ لامیه لردر (تاریكی قراكلق (یاحرف مصدر رد شمعی
(همزه اضافت ایچون كلمشدر دیین افترا ایلمشدر كه بونده همزه یوقدر (دهلیز صوقق قپوسیله
اوقپوسنك ارالغنه دیرلر (خانهٔ یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسلدر (روشنـایی برآیدنلق یعنی
جمـالی (یاحرف وحدت بعض نسخه ده یعنی عبـارتی یوقدر (پس جمال بدلدر روشنایدن
(كه حرف زابط صفت زبان فصـاحت بیـانیه ذر (بیـان صباحتده بویله در (صباحت جمال
وحسن معناسنه ذر برآید طلوع ایلیه دیمكدر (بدر آید چیقه كلده دیمكدر (قدحی یاحرف وحدت رد ابن سید علی و سروری
(برف آب فانك سكونیله قارلی صو دیمكدر تركیب مزجی قبیلندندر (وصف تركیبی دیینلر خطا ایلمشلر
(مطیب اسم مفعولدر تفعیل بابندن كوزل قوقولی نسنه یاحرف عطف (قطرهٔ چند بیـانیه یاخود
اضافتنه حكم اولنمیه یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل اوله بواولی در اضـافتدن (چكیده
بونده طامزرمش معناسنه ذر (دست نكار بن بیانیه نكارین لغتده منقش دیمكدر پس حقیقتنه محمول
اواورسه شربتی كتورن نساء جنسی اولمق كرك واكر كوزل ومقبول الدن عبارت ایسه محبوب جنسی
اولمق ممكندر (بركرفتم قاوردادم یعنی الدم (بعض نسخه ده بستدم واقعدر فعل ماضی متكلم وحده
الدم دیمكدر (بخوردم بونده ایچدم دیمكدر (ازسر كرفتم باشدن طوتدم دیمكدر یعنی استیناف ایلدم
(محصول تركیب) یادمده در كیم جوانلق زمانـنده برمحله یه ملازمت ایدردم یعنی برمحله ده جوان
سوردم دخی محله سنه واروب انی سیر ایدردم یعنی جمـال پركمالنه نظر ایدردم برتموز آینده كه
انك جروری آب دهـانی كمال حرارتندن قوزو دردی وسمومی كوكك ایلمكنی زیاده اسیجغندن
قینادردی ضعف بشریتدن هجیر آفتابنه طـاقت كتوره مدم پس بردیوارك سایه سنه صغندم
یعنی پناه ایلدم مترقب ومنتظر اولدیغم حالده كه بركیمسه تموز حرارتنی وشدت زحمتنی بندن برصوقوق
صو یله سیو ندره یعنی ازاله ایلیه ناكاه براوك دهلیزی قراكلغندن برآیدنلق كوردم یعنی برجمال كه
زبان فصاحت انك كوزللكی وحسنی بیـانندن عاجزقالور شویله كه قراكلق كیجه ده صبح طلوع ایلیه
و یاآب حیات ظلماتدن چیقوب ظاهر اوله برقدح قارلی صوالنده واكاشكر دوكمش حاصلی قارلی شكر
شربتنـدن عبـارتدر وعرقله قارشدرمش یعنی كل صوینی قاتمش بلمزم كه شربتی نفس امرده
كلاب ایله می مطیب ایلمش یوخسه زمان اسیجغندن برنیچه قطره یوزی كلندنمی اكا طامزرمش ایدی
حاصل كلام شرابی انك دست نكار یدندن آلدم وایچدم وكچمش عمری ینه باشدن طوتدم یعنی
تازه عمر كسب ایلـدم ❊ بیت ❊ ظما بقلبی لایكاد یسیغه ❊ رشف الزلال واو شربت بحورا ❊
ظما الف مقصوره ایله عطش وزنی ومعنا سی اوزره (یاحرف ظرف مقدر حاصل كلمه سنه متعلق
(قلبی یاضمـیر متكلم متلـعـق اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتـدادر كه ظما در (وظمـا نكرهٔ

موصوفه در (تقدیری ظماً شدید در (لایکاد افعال مقاربه دندر قریب اولماز دیمکدر (یسیغ
فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر افعال بابندن (وضمیر مذکر ظمآنه راجعدر یزیله دیمکدر یعنی
تسکین ایدوب کیدرمز دیمکدر (رشف الزلال لامیه یعنی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (رشف
رانك فتحی وشینك سکونیله برنسنه یی صورمقدر (مثلا انجیروارمود صورمق کبی (رشف افظا مرفوع
یسیغ یه فاعلدر رشفی سر پندی ایله تفسیر ایلین رش ایله رشفی فرق ایلمزایمش (ولو ادات وصل
لایکادیه متصل (شربت فعل ماضی نفس متکلم وحده در علم بابندن (بحور جمع بحردر
دکزلر دیمکدر (محصول بیت) قلبمده برعظیم وشدید عطش یعنی تشنه‌لك حاصلدر انی
سیوندروب ازاله ایلمکه یعنی کسر ایلمکه قریب اولماز حاصلی اول عطشی بندن کیدرمك
ممکن دکل صافی صویی صوره‌صوره ایچمك صافی صودن دکزلری ده ایچسم عطشی کسر ایلمکه
رشفی تعیین ایلدزیرا صویی صوره‌صوره ایچمك صوسزلغی قاندراغندر نتکه ضرب مثلده واردر
الرشف انقع دیو یعنی صوره صوره ایچمك عطشی ارتق کسر ایدر دیمکدر ❋ قطعه ❋ خرم

زدشعی

آن فرخنده طالع راکه چشم ❋ برچنین روی اوفتد هر بامداد ❋ خرم خاء معجمه‌نك ضمیله وراء
مهمله‌نك فتحیله وتشدیدیله شاد یعنی شن دیمکدرکاه فرح فانك فتحی ورانك کسری ایله صفت مشبهه
معناسنده مستعملدر وکاه زینه اول منوال اوزره یعنی اراسته و پاك معناسنه (فرخنده فانك
وخانك فتحه‌لریله مبارك دیمکدر (طالعله وصف ترکیبیدر (خرم شاد معناسنه اولدیغی تقدیرجه
راحرف زائد اولور اما معناسی مصدریت مضمن اولسه راحرف تخصیص اولور (که حرف رابط
صفت (چشم مصراع ثانی یه مرهوندر تقدیری چشمش در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال
اولدی چشمك میمی ضرورت وزن ایچون تلفظ اولنماز دینلر زائد سویلشلر (اوفتدواویله دوشه

زد ابن سید علی وسروری

دیمکدر (بامداد بونده صباح معناسنه‌دز (محصول بیت) سعادت وسرور اول مبارك وقوتلی طالعلی
کیمسه‌نك درکه انك چشمی بونجلین رویه دوشر هر صباح (یعنی دولت وسرور هر صباح
یوزینی کورنکدر و یوزینه بقانکدر ❋ مست می بیدار کردد نیم شب ❋ مست ساقی روز محشر
بامداد ❋ مست می لامیه دز (بیدار باء عربینك کسریله اویانق دیمکدر (نیم شب اضافت فی معناسنه
نصف اللیلده دیمکدر (مست ساقیده لامیه‌دز (روز محشرده بویله‌در (بامداد ایرته
دیمکدر (محصول بیت) شرابك مستی یعنی خمردن سرخوش اولان نصف اللیلده بیدار
اولور یعنی هشیار اولور سرخوشلقدن آیلور اما ساقینك مستی محشر کوننده طکله یعنی

بخوارزم ترکستانده برشهر اسمیدر ❋

محشر کوننك صباحی آیلور ❋ حکایت ❋ سالی سلطان محمود خوارزم شاه با خطای برای
مصلحتی صلح اختیار کرد بجامع کاشغر در آمدم پسری دیدم درخوبی بغایت اعتدال ونهایت جمال
چنانکه در مثال اوکفتند ❋ سالی یاحرف وحدت (محمود خوارزم شاه بیانیه بواول سلطان
محموددر که هولاکو ایله محاربه ایدوب انده شهید اولدی (با حرف مع (خطادن مضاف محذوفدر
ملك خطا دیمکدر اول زمانده خطا وختن کافرستان ایدی (خطا فتح خا ایله‌در کسر خا ایله
خطادز (برای مصلحتی لامیه‌در برمصلحت ایچون دیمکدر بو کلام جواب سؤال مقدردر کانه
سؤال کلدی که اسلام پادشاهی نه ضرورت کافرله صلح اختیار ایلمك جوابی برای مصلحتدر
فقدبر صلح کردك مفعول اولی (اختیار ثانیسی اول زمانده حضرت شیخ سلطان محمودك
استادی ومصاحبی ایمش وبو شیخك سیاحتی زمانی ایمش (پس حضرت شیخی خطا پادشاهنه
ایلچیلك طریقیله ارسال ایدر (کاشغر ترکستان شهرلرندن برینك اسمیدرکه طائفهٔ نقشبندیه‌دن
حضرت سعد الدینك شهریدرکه حضرت مولانا جامی‌نك پیر ارشادیدر وقزلرینك برینی
حضرت ملایه ویرمش (وبرینی رشحات صاحبی صفی یه قدس الله ارواحهم (پسری یاحرف وحدت

یاحرف ظرف (غایت اعتدال ونهایت جمال لامیه‌لردر (محصول ترکیب) بریل سلطان محمود خوارزم شاه خطا مملکتنك پادشاهیله برمصلحت ایچون صلح اختیار ایلدی یعنی بنی خطابه ارسال ایلدی که ارالرینی اصلاح ایلیم (کاشغر شهرینك براولو جامعی واردرکه مشهور عالمدر اول شهره واروب قوندقده اول جامعنك سیرینه واروب کزدم بر پسر کوردم اول جامعده کوزللکده غایت اعتدالده ونهایت جمالده شویله که آنك مثالنده دیمشلردر ✻ نظم ✻ معلمت همه شوخی ودلبری آموخت ✻ جفا وناز وعتاب وستمکری آموخت ✻ معلم مبتدأ وتاء ضمیر معناده آموخته مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه (شوخ بونك کبی یرلرده اسیجق قنلی دیمکدر مطبوع معناسنه (یاحرف مصدر در (دلبری یاسیده بویله‌در (آموخت فعل ماضی مفرد غائب متعدی اوکرتدی دیمکدر خبر مبتدادر (عتاب مفاعله بابنك مصدر ثانیسی قاقق وازارلق معناسنه در (ستم سینك کسریله ظلم معناسنه در (کر ادات فاعلدر یجی معناسنه کاردم مخفف (یاحرف مصدر (آموخت عین اول (محصول بیت) معلمك سکا جمیعا شوخلق ودلبرلك اوکرتدی یعنی سکا همان بونلری اوقوتدی جفا دخی ناز دخی ظالملق اوکرتدی حاصلی درسك همان بونلری ایلدی (وجائزدرکه بوایکی فعل معناده استفهامی متضمن اوله (یعنی همان بونلریمی اوکرتدی هیچ بیچاره عاشقه مرحمت اوکرتمدیمی دیمك اوله ✻ من آدمی بچنین شکل وخوی وقدوروش ✻ ندیده‌ام مکر این شیوه از پری آموخت ✻ بونده آموخت فعل لازمدر وایکی سابقلر متعدی ایدی یعنی مشترکدر لازمله متعدی بیننده (روش اسم مصدردر یوریش معناسنه (مکر کانه معناسنه‌در (محصول بیت) شیخ حضرتلری

زد شراح جمیعاً

خطابدن غیبته التفات ایدوب بیوررلر بن نوع آدمی بونجلاین شکل وخوی وقد وروش واسلوب ایله کورمشم پس اکا نه بوناز وشیوه‌یی پریدن اوکرنمشدر یعنی آدمیده اولمایجه پریدن اوکرنمشدر پریلر اولنده نظم بریته رباعی یازانلر نظم عجمده عجب متصرفلردر ✻ مقدمهٔ نحو زمخشری دردست همی خواند ضرب زید عمرا وکان المتعدی عمرو ✻ کفتم ای پسر

انموذج همزه‌نك فتحی وضمی ایله لغتدر منه

خوارزم وخطا صلح کردند وزید وعمرورا همچنان خصومت باقیست بخندید ومولدم پرسید کفتم خاك شیراز کفت ازسخنان سعدی چه داری کفتم ✻ مقدمهٔ نحو لامیه‌در وزمخشری‌یه اضافت بویله در تقدیری محمود زمخشریدر (مقدمه‌دن مراد انموزجدر (زمخشر خوارزم نواحیسندن برکویك اسمیدرکه کشاف صاحبی اول کویدندر اسمی محموددر (وزمخشر زانك ومیمك فتحه‌لریله صفت نسبیدر (همی خواند اوقوردی دیمکدر (ضرب زید عمرا زید عمروی ضرب ایلدی (وکان المتعدی زید ومتعدی علیه عمرو یعنی اورلمش عمرو اولدی (عمرو را (را ادات تخصیص (همچنان آنجلاین دیمکدر (یعنی اولکی کبی (خصومت باقیست بوکلام استفهامی متضمندر خصومتی باقیمیدر دیمکدر (مولد اسم مکاندر مجلس کبی (چه داری‌نك وار دیمکدر (محصول ترکیب) مذکور پسرك زمخشری‌یه منسوب نحو مقدمه‌سی النده ایدی اوقوردی زید عمروی ضرب ایلدی حال بوکه زید متعدی ومضروب عمرو اولدی اندن بوترکیبی ایشدنجه دیدم ای پسر خوارزم وخطا صلح ایلدیلر وزید وعمرونك خصومتی عین اول باقیمیدر (پسر بوسوزدن کولدی ومولدم صوردی دیدم خاك شیرازدیدی سعدی سوزلرندن نك وار دیدم ✻ قطعه ✻ بلیت بنحوی یصول مغاضبا ✻ علی کزید فی مقابلة العمر ✻ بلیت فعل ماضی متکلم وحده مبنی للمفعول نصر بابنك ناقص واویسندن مبتلی اولدم دیمکدر (باحرف صله (بلیت‌یه متعلق (نحوی نونك فتحی وحانك سکونیله یاء نسبت ایله اسم منسوبدر (تقدیری بمحبوب نحوی دیمکدر (یصول فعل مضارع مفرد مذکر

غائب نصر بابنك اجوف واويسندن حمله وهجوم ايدرديمكدر فاعلی نحوی یه راجع تحتنده ضمیردر جملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مجرور صفت نحویدر (مغاضبا مفاعله بابندن اسم فاعلدر یصول فاعلندن حال اولمغله منصوب اولمش (علی جار ومجرور یصول یه یا مغاضبا کلمه سنه متعلقدر (کزید کاف اسمدر مثل معناسنه محلا منصوب مصدر محذوفه صفتدر تقدیری یصول صولة مثل صولة زید فی مقابلة العمرو (محصول بیت) برنحو اوقیجی محبوبه مبتلا اولدم که بکا حمله وهجوم ایدر غضبناك اولدیغی حالده یاخود بکا غضبلی اولدیغی حالده حمله وهجوم ایدر زیدك عمرو مقابله سنده حمله وهجومی کبی ✻ علی جر ذیل لیس یرفع رأسه ✻ وهل یستقیم الرفع من عامل الجر ✻علی حرف جر لفظ جر مجروردر علی ایله (وذیل اضافتله علی مجروریله محلا منصوب حالدر (لیس یرفع فاعلندن که نحویدر ضرورت وزن ایچون مقدم اولمشدر (رأس لفظا منصوب مفعول یرفعدر (وضمیرینه نحوی یه راجعدر (واو حرف ابتدا (هل حرف استفهام (یستقیم فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر استفعال بابندن (الرفع لفظا مرفوع فاعلیدر مراد اقسام اعرابدن اولان رفعدر ایهام طریقیله (من حرف جر یستقیم یه متعلق (عامل جراسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر بو مصراع استفهام انکاری طریقیله واقعدر وایهام لطیفی مشتملدر (محصول بیت) یعنی مذکور نحوی یورودکده باشنی قالدرمز اتکن چکیجی اولدیغی حالده یعنی کیمسه یه اعتبار والتفات ایلمز بلکه اکا برانه تکبر وناز وشیوه ایله اتکن چکرك سوروردك وسوركلیرك کیدر نتکه متکبر اولان محبوبلرك عادتیدر (معلوم اوله که اکابرناسك اتکلری یعنی لباسلری اوزون اولور زیرا اوزون لباس ایدنمکه قدرتلری وارد ر اما فقرانك اوزون اولماز قصه اولور زیرا اوزون بچمکه وسعتلری اولماز پس جر ذیل وسعتدن واکابرلکدن کنایتدر نتکه حضرت شیخ بوستانده بیورر (بیت) بساتلخ عیشان تلخی چشان) (که در خلد باشند دامن کشان) (وعامل جردن هرکز رفع مستقیم اولورمی یعنی رفع عملنی ایلین عوامل غیریدر وجر عملنی ایلین غیری پس عامل جاردن رفع عملی راست دکل بو کلام مصنف جانبندن نحوی جوان ایچون اعتذاردر یعنی اتکن چکرك تکبرانه نازوشیوه ایله یوریدکده باشین قالدروب کیمسه یه اعتبار والتفات ایلمدیکنه حاصلی عامل جار رافع اولماز ✻ لختی باندیشه فرو رفت وکفت غالب اشعار اودر ین زمین بزبان فارسیست اکر بکویی بفهم نزدیکتر باشد (کلم الناس علی قدر عقولهم) کفتم ✻ لخت بونده پاره معناسنده در (یا حرف وحدت برپاره دیمکدر (باحرف صله (اندیشه بونده فکر معناسنه در (فرورفت باتدی وطالدی معناسنه در (زیرا رفت فروایله مستعمل اولدقده بو معنایی متضمن اولور (غالب اشعار اولامیه لردر (غالب بونده اکثر معناسنه در (در ین زمین بو یرده یعنی دیارکاشغرده (اکر بکویی یعنی بخوانی (بفهم باحرف صله (کلم فعل امر مفرد مذکر مخاطب تفعیل بابندن سویله دیمکدر (الناس لفظا منصوب مفعولیدر (علی حرف جر کلم ه متعلق (قدر عقول مصدرك فاعلنه اضافتیدر وضمیره اضافت لامیه در (محصول ترکیب) بن بو ایکی عربی بیتی اوقوینجه برپاره فکره طالدی ودیدی سعدینك اکثر واغلب اشعاری بودیارده زبان فارسیله در اکر فارسی شعرینی اوقوسك فهمه یقین رق اولوردی نتکه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم بیورمش ناسه یعنی خلقه عقللری مقدارنجه سویله یعنی اکلدقلری سوزی سویله دیمکدر دیدم بنده ✻ مثنوی ✻ طبع تراتا هوس نحو شد ✻ صورت عقل ازدل ما محو شد ✻ طبع تو لامیه (را ادات تخصیص (تا حرف ابتدادر زمانده منذ کبی عربیده (هوس نحو مصدرك مفعولنه اضافتیدر (صورت عقل بیانیه (دل مالامیه (محو شد زیرا بو علم معقولاتدن دکلدر وسماعی مسائلی قیاسیسندن زیاده در وکثرتندن ضبط واحاطه سی حیز امتناعده در و بو علمده اقوال علماء نامعدود واختلافات

(مشایخ نامحدود بیور دیغی کلام مجازی اولمقده جائزیعنی حقیقی او لیوب ادعائی اوله فتدبر (پس درسی اغیار دن اوقودیغیچون صورت عقلمز محو اولدی دیدیلر مقامه مناسب علت سوق ایلمشلر (محصول بیت) ای جانان اول زماندن بری که سنك طبعكك نحو هوسی اولدی یعنی طبیعتك علم نحوه هوس ایدوب میل ایده لی بزم کوکلمزدن عقل صورتی محو اولدی یعنی کوکلمزدن عقل زائل اولدی زیرا مسائلی چوق و سن ایسه نازك مزاج حفظنده و ضبطنده زحمت چکرسین (پس سنی زیاده آجید یغمزدن لایعقل اولمشز ❊ ای دل عشاق بدام تو صید ❊ ما بتو مشغول و تو با عمرو وزید ❊ ای حرف ندا منادی محذوف ای جانان دیمکدر (دل عشاق لامیه ومقصود بالندا پس منادای محذوفه صفت طوتانلر بو استعمالدن ذره دکلو آکاه دکللر ایمش (با حرف صله (دام تو لامیه (صید بونده مصید معناسنه در یعنی مصدر مفعول معناسنه شکار دیمکدر (بتو با حرف صله و با حرف مصاحبت (با عمروك باسیده بویله در (محصول بیت) ای جانان عاشقك کوکلی سنك دوزاغکه شکار در یعنی عشاقك کوکللرینی هب ضبطکه آلمش سك بز سکا مشغولز و سن عمرو وزید ه یعنی بز سنکله مقیدز و سن اغیار ایله (مصراع ثانیده ایهام لطیف وارد ر تأمل تدر ❊ بامدادان که عزم سفر مصمم شد مکر کسی از کاروانیان گفته بودش که فلان سعدیست دیده م که دوان آمد و تلطف کرد و برواع تأسف خورد که چندین روز چرا نگفتی که منم تا شکر قدوم بزرکان را بخدمت میان بستمی ❊ بامدادان یعنی مصاحبت واقع اولان کونك ایرتسی ویا مطلق ایرته (که حرف رابط صفت (عزم سفر مصدرك مفعولنه اضافتیدر (مصمم تفعیل بابندن اسم مفعولدر مقرر دیمکدر (مکر کانه دیمکدر (از حرف تبیین (گفته بودش پسره دیمش ایمش دیمکدر (که حرف بیان (فلان یعنی سنکله دون مصاحبت ایلین سعدیدر دیو (دیده م کوردم (که حرف بیان (دوان صفت مشبهه در دویدندن یله رك دیمکدر (تلطف ملایمت دیمکدر (وداع واوك فتحیله بونده فراق مراد در (چندین روز بو قدر کون دیمکدر (چرا نیچون دیمکدر (نکفتی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب (که منم یعنی سعدی یم دیو (تا حرف تعلیل (شکر قدوم بزرکان لامیه لردر (ورا ادات تعلیل (بخدمت با حرف صله بستمی یا حرف حکایه (محصول ترکیب) ایرتسی که عزم سفر مقرر اولدی مکر کارواندن یعنی یولداشلریمزدن برکیمسه مذکور پسره دیمش ایمش بنم ایچون که ایشته بو سعدیدر کوردم یله رك یانمه کلدی وتلطف ایدوب ملایمت کوستردی و وداعه وفراقه تأسف یيوب غصه چکدیکه بو قدر کونده که بو شهرده اقامت ایدوب اکلندك نیچون دیمدك که بن سعدی یم تا کیم اولولرك کلمسی شکرانه سیچون خدمته بل بغلیدم (بستمی یاسنه حرف تمنیدر دیین تمنی معناسنی بیلمز ایمش (حضرت شیخك بامدادان بیوردیغیله چندین روز بیوردیغی بیننده ظاهرا منافات اکلنور تأمل تدر ❊ مصراع ❊ باوجودت زمن آواز نیامد که منم ❊ محصول مصراع سنك وجودکه بندن آواز کلمدیکه بن سعدی یم دییم حاصلی سنك قتکده عقلمی حیرت الدی شویله که کندیمی یتردکدن بنم دیمکه مالك اولمدم (بو مصراعك تعلیلنده زیرا یلدز محو اولور کونشك طلوعی قتنده دیین مناسبتسز سویلمش ❊ گفتا چه شود که درین بقعه چند روز برآسایی تا از خدمت مستفید شویم گفتم نتوانم بحکم این حکایت ❊ بقعه دن مراد شهر کاشغر در (بر حرف تأکید (آسایی فعل مضارع مفرد مخاطبدر راحت اوله سین یعنی دیکلنه سین (تا حرف تعلیل (از خدمت بعض نسخه ده بخدمت واقعدر مآل بردر (محصول ترکیب) پسر دیدی نه اولور که بو د یارده نیچه کون اسایش ایلسك تا کیم خدمت شریفکدن مستفید اولیدق بن دیدم قادر دکلم بو حکایه سببیله ❊ مثنوی ❊ بزرکی دیدم اندر کوهساری ❊ قناعت کرده از دنیا بغاری ❊ بزرکی یا حرف

رد شراح جمیعا

رد شمعی

رد سروری

وحدت (ودیدملک مقدم مفعولیدر (کوهساری طاغلق دیمکدر زیرا سار مبالغه افاده ایدر (بغاری
یا حرف ظرف (غار مغاره (یا حرف وحدت (محصول بیت) برطاغده براولو کیمسه کوردم
دنیا وما فیها سندن اعراض و فراغت ایدوب برمغاره ده قناعت ایدوب اوتورمش ❊ چرا کفتم
بشهر اندر نیایی ❊ که بار بند از دل برکشایی ❊ چرا کفتم تقدیری کفتم چرا در ضرورت
وزن ایچون قلب مکان ایلدی (بشهر باحرف صله (اندر آنی تأکید ایدر (بیایی فعل نفی
مستقبل مفرد مخاطب کلمزسین دیمکدر (که حرف تعلیل (باربند بیانیه در اکثر نسخ
بویله واقعدر واقل قلیلنده یاری یا ایله واقعدر و بو نکله فریفته اولوب معناسنی برکره
کوکلدن بندی چوزه سین یعنی غمی دفع ایده سین دیبن ایکی وجهله خطا ایلمش (باری یی کره
معناسنه اخذ ایلمشنده و بندی غم معناسنه بونده خود باردن مراد یوکدر و بنددن اکل و شرب رد شمعی
وسائر لوازم انسانیه در (و بند قید معناسنه اولدیغنه برکشایی دلیل واضحدر (بر حرف تأکید
(کشایی فعل مضارع مفرد مخاطب آچه سین دیمکدر (محصول بیت) دیدم شهره نیچون کلمزسین
تاکیم قید اخراجات یوکنی کوکلکدن آچه سین یعنی ازاله و دفع ایلیه سین ❊ بکفت انجا پری
رویان نغزند ❊ چوکل بسیار شد پیلان بلغزند ❊ پری روی وصف ترکیبیدر (الف ونون
ادات جمعدر (نغزند کوکجک یعنی ایو معناسنه بونده کوزللر مراددر (کل کاف عجمک کسریله
بالحق دیمکدر (بلغزند فعل مضارع جمع غائبدر قیارلر دیمکدر (محصول بیت) مغاره
نشینه نیچون شهره کلمزسین دیدیکده دیدی انده کوزل پری رولر واردر که بزی یولمزدن چیقاررلر
(مصراع ثانی مقام تعلیلده در یعنی چونکه بالحق چوق اوله فیللر البته قیار اشترکبی زیرا
نعلی اولمز یعنی هر نقدر که زاهد وعابد ایسه مده کوزللر چوق اولنجه بی اختیار کوکل میل ایدر
❊ این بکفتم و بوسه برسر وروی هم دیکر دادیم و وداع کردیم ❊ هم دیکر بری بر بیرک دیمکدر
بعض نسخه دیکر یرینه یکدیکر واقعدر مآل بردر (محصول ترکیب) بو بیتلری سویلدم یعنی
اوقودم و بری بربیرک باشنی و یوزینی اوپدک و وداع ایلدک یعنی ایریلشدق ❊ مثنوی ❊ بوسه دادن
بروی دوست چه سود ❊ هم دران لحظه کردنش پدرود ❊ لحظه بونده ساعت معناسنه در ز
(کردنش شین دوسته راجعدر پدرود باء عجمله استعمال ایدرعجم ورومیلر باء عربیله اسلک
معناسنه عربجه تحیت دیرلر (مثلا سفره کیدن کشی به سنی خدایه اصمرلدق دیمکه ویرنده قالنه
بویله دیوب شادواسن قال دیمکه پدرود دیرلر (محصول بیت) دوستک وجانانک رویینه بوسه و یرمک
یعنی کیده جک زمانده یوزینی اوپمک نه فائده وهم اول وقتده انی پدرود ایلمک یعنی اسنلمک نه فائده
زیرا تأثیر الم ومحنت فراق ینه باقیدر تحیت ودرود ایله مندفع اولماز ❊ سیب کویی وداع یاران کرد ❊
روی از ین نیمه سرخ وزان سوزرد ❊ (سیب سینک کسریله الماد ر (کویی کانه معناسنه در (وداع
تودیع معناسنه اسمدر سلام تسلیم معناسنه وکلام تکلیم معناسنه اولدیغی کبی (یارانه اضافتی
مصدرک مفعولنه اضافتیدر (روی تقدیری رویش در (از ین نیمه از ین سو دیمکدر (سرخ تقدیری
سرخست در (زان سو اول جانبدن (زرد یعنی زردست در (محصول بیت) الما کویا که یارانه رد ابن سید علی وسروری
تودیع ایلدی یعنی دوستلرندن مهجور ومفروق اولدی که یوزینک بوجانبی قزل واول جانبی
صاریدر یعنی فراق المندن نصفی زرد اولمش حاصلی آتش عشقله نصفی قزارمش والم ومحنت
فراقله نصفی صرارمش معلوم اوله که ازین و ازان بیننده تقابل اولدیغی بعضیلر یادکارندن رد سروری
ازین عبارتنی ادات تعلیل اعتبار ایلمشلر اجل معناسنه بونده سولفظنده نصف معناسنی ویرمک
مجازادر مثنوی برینه بوقطعه نک ابیاتی اولنده بیت یازان سهو ایلمش ❊ بیت ❊ ان لم امت
یوم الوداع تأسفا ❊ لاتحسبونی فی المودة منصفا ❊ ان حرف شرط (لم امت فعل جحد مطلق

متکلم وحده درمات یموت دن یعنی نصر بابك اجوف واویسندن اولمزسم دیمکدر (یوم ظرف زماندر وداعه اضافتی فی معناسنه در (وداع واوك فتحیله سابقا مذکور اولان کبیدر اماواوك کسریله مفاعله بابنك مصدر ثانیسیدر (تأسف تفعل بابندن مصدر در انتصابی تمییز لکله ویاحالیتله در متأسفا تقدیرنده (لاتحسبوا فعل نهی جمع مذکر مخاطب در علم بابندن نون حرف وقایه و یا ضمیر منصوب متصل مفعولی فی المودة جار ومجرور منصفه متعلقدر (منصف اسم فاعلدر افعال بابندن تحسبونك مفعول ثانیسیدر (محصول بیت) وداع جانان کوننده غم وغصه جهتندن اکر اولمزسم یعنی فراق جاناندن غمناك اولوب اولمزسم محبت ومودتده بنی منصف یعنی اهل انصاف حساب ایلك حاصلی بنی عاشق ظن ایلك وعشق جاناندن بکا صادق دیمك بو بیت حضرت شیخك برغزلینك مطلعیدر و ما بعدی (او قفت راحلتی بارض مودع) (و بکیت حتی ان بلات الموقفا) (من مات لاتبکوا علیه ترحما) (وابکوا لحی فاق المتأسفا ❊ حکایت ❊ خرقه پوشی در کاروان حجاز همراه ما بودیکی ازامراء عرب مر اوراصد دینار بخشیده بود تا نفقهٔ عیال کند ناکاه دزدان خفاجه بر کاروان زدند و پاك ببردند بازرکانان کریه وزاری کردن کرفتند وفریاد بی فائده خواندن ❊ خرقه پوشی وصف ترکیبیدر (یا حرف وحدت برخرقه کیجی یعنی بر فقیر (کاروان حجاز لامیه (حجاز دن مراد مکه در بوندن غیری بو کتابده برایکی یرده بو بله بیورمشدر (همراه ما لامید (امرا امیرك جمعیدر بك معناسنه عرب به اضافتی لامیدر مر بونك کبی یرلرده ادات مفعول اولان رایی تأکیدایدر (تا حرف تعلیل (نفقهٔ عیال لامیه در (عیال عینك کسریله جمع عیلدر عینك فتحی ویاء مشدده نك کسریله فقیر دیمکدر (دزدان خفاجه لامیه خفاجه حرامیلری دیمکدر خانك فتحی وجیم معجمه ایله بنی عامر دن برقبیله نك اسمیدر (پاك ببردند جمیع ما ملکنی آلدیلر هیچ نسنه قومدیلر دیمکدر (محصول ترکیب) برخرقه پوش فقیر کاروان حجازده بزه یولداش اولدی عرب بکلرندن بریسی بو فقیره یوز التون بغشلمش ایدی تا کیم اهل وعیاله نفقه ایلیه ناکاه خفاجه حرامیلری کاروانی اوردیلر یعنی قافله یی بصدیلر وجمیع ماملکنی الدیلر هیچ نسنه قومدیلر بازرکانلر کریه وزاری یعنی ناله وفغان ایلمکه باشلدیلر وبی فائده فریاد اوقومغه باشلدیلر یعنی ایلدیلر ❊ بیت ❊ کر تضرع کنی وکر فریاد ❊ دزد زر باز پس نخواهد داد ❊ تضرع تفعل بابندن مصدردر زار یلق ایلمك (دزد مبتدا (نخواهد داد خبری زر خبرك مفعولی (باز پس اصلنده بازو پس ایدی عطف تفسیری طریقیله صکره ترکیب ایدوب باز پس دیدیلر کرو معناسنه پس معناسنده کرو صکره دیین استعمال الدن آکاه دکل ایمش (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر اکر تضرع ایدرسك واکر فریاد حرامی التونی کرو ویرمیسردر ❊ مکر آن درویش که برقرار خود مانده بود وتغیردرو نیامده کفتم مکر آن معلوم ترا نبردند کفت بلی بردند ولیکن مرا با آن چندان الفتی نبود که بمفارقت آن خسته دل باشم ❊ (محصول ترکیب) جمیع اهل قافله فریاد وفغان ایلدیلر الا اول درویش که کندی قراری وثباتی اوزره قالمشیدی واکا هیچ وجهله تغیر کلامش ایدی دیدم مکر اول سنك معلومکی المدیلر اوله دیدی بلی الدیلر اما بنم اکا اولقدر الفت ومحبتم یوغیدی که انك مفارقتی سببیله خسته دل اولام ❊ بیت ❊ نباید بستن اندر چیز و کس دل ❊ که دل برداشتن کار بست مشکل ❊ نباید فعل نفی مستقبل کرکمز دیمکدر (اندر ادات صله (چیز اشیادن عبارتدر (وکس انساندن (که حرف تعلیل (کاری یا حرف وحدت (مشکل صفتدر (محصول بیت) نسنه یه وکیمسه یه کوکل بغلمق کرکمز یعنی برشیئه تعلق قلب جائز دکلدر زیرا اندن کوکل قالدرمق مشکل ایشدر (چیزی کسه اضافت ایلین سهو ایلمش ❊ کفتم موافق حال منست انچه تو کفتی که مرا در عهد جوانی باجوانی اتفاق مخالطت بود وصدق مودت

رد سروری وشمعی

رد ابن سید علی

بشابی که قبلهٔ چشمم جمال او بود وسود وسرمایهٔ عمرم وصال او) ❊ (محصول ترکیب) درویش
حالنی بیان ایدنجه بن درویشه دیدم اول نسنه یی که سن سویلدك بنم حالمه موافقدر که بنم جوانلق
زماننده برجوانله اتفاق اختلاطم وارایدی و صدق مودتم برمرتبه ده که کوزمك قبله سی انك
جمالی ایدی دخی عمرمك سود وسرمایه سی انك وصالی ❊ قطعه ❊ مکر ملائکه برآسمان وکرنه بشر ❊
بحسن صورت اودرزمی نخواهد بود ❊ کر بونك کبی برلرده ترجی معناسنی متضمن اولور (وکرنه
والا معناسنه در (بشر مصراع ثانی یه مرهوندر (بحسن مصاحبت وحسن صورت او
اضافتلری لامیه لردر زمی دن نون تأکید ضرورت قافیه ایچون حذف اولنمشدر زیرا زم صغوق
معناسنه در ویاحرف نسبت ولون حرف تأکید نسبت وارض بارد بالطبع اولدیغیچون اکا زمین
اسم ایلدیلر (محصول بیت) مکر آسمانده ملائکهٔ انك حسن صورتیله اوله والا یوزنده بشرانك
حسن صورتیله اولیسر دکلدر یعنی اکا مشابه و نظیر مکر فلکده ملك اوله یوخسه یریوزنده اکا
مشابه بشر اولمز ❊ بدوستی که حرامست بعداز وصحبت ❊ که هیچ نطفه چواوآدمی نخواهد بود ❊
بدوستی باحرف قسم (یا حرف وحدت ویاحرف مصدر (که حرف ربط صفت ویاحرف بیان
حرامست مقدم خبر (وصحبت مؤخر مبتدا (که حرف بیان (نطفه بونده ارك صویه دیرلر اما
منی اعمدر (محصول بیت) بر دوست حقیچون آنجلین دوست که اندن صکره برغیری دوستله صحبت
حرامدر یاخود دوستلق حقیچون که مذکور دوستدن صکره غیری دوستله صحبت حرامدر که
هیچ برآدم نطفه سی انك کبی آدمی اولمایسردر دوستی یاسی حرف مصدر اولنجه مصراع ثانیده کی
حرف تعلیل اولور غفلت اولنمیه ❊ ناکاه پای وجودش بکل اجل فرورفت ودود فراق ازدود مانش
برآمد روزها برسر خاکش مجاورت کردم وجملهٔ بیتها که درفراق او کفتم این بود ❊ (پای وجود
بیانیه باحرف صله (کل اجل ده بیانیه (فرورفت باتدی دیمکدر (دود فراق بیانیه (دودمان
قوم وقبیله دیمکدر (برحرف استعلا (سرخاك مقبره اوجی دیمکدر (مجاورت مفاعله بابندن مصدردر
قوکشیلق معناسنه اما بونده ملازمت ومداومت مراددر (جملهٔ بیتها الامیه دز (که حرف رابط صفت
(محصول ترکیب) ناکاه مذکور جوانك پای وجودی کل اجله باتدی وفراق تتونی قوم
وقبیله سندن قالقدی یعنی ماتمین چکدیلر بنده نیجه زمان مقبره سی باشی اوجنده مجاور
وملازم اولدم وانك فراقنده سویلدیکم ابیاتدن بونلر بعضیدر ❊ قطعه ❊ کاش کان روز که
در پای تو شد خار اجل ❊ دست کیتی بزدی تیغ هلاکم برسر ❊ (کاش کاشکی معناسنه در (که
حرف بیان (آن روز اول کون دیمکدر (که حرف رابط صفت (در حرف صله (پای تو لامیه
شد رفت معناسنه در (خار اجل بیانیه (دست کیتی لامیه در مجازا (بزدی حکایت حال
ماضی آوره ایدی دیمکدر (تیغ هلاك بیانیه در مجازا میم متکلم معناده سره مقیددر
(محصول بیت) کاشکی اول کون که سنك ایاغکه کیتدی یعنی باتدی اجل دیکنی دست
کیتی باشمه هلاك تیغنی اوره ایدی یعنی نه اولایدی سن اولدکده بنده هلاك اولوب کیدیدم
❊ تادرین روز جهان بی تو ندیدی چشمم ❊ این منم برسر خاك تو که خاکم برسر ❊ تا حرف
تعلیل (جهان ندیدینك مفعول صریحیدر (وبی تو غیر صریحی (چشم فاعلی (این بونده
اشته معناسنه اسم اشارتدر (برسر خاك تو لامیه لردر (که حرف تمنی (خاکم برسر میم متکلم
معناده سره مقیددر دعاء علیه در طپراق باشمه دیمکدر (محصول بیت) نوایدی بن هلاك
اولیدم تاکیم بوکونده جهانی سنسز کوزم کورمیدی اشته بنم سنك مقبرك اوجنده که
طپراق باشمه یعنی طبراق باشمه اولسون دیمکدر جهانده جانانسز قالدیغمه کندینه بد دعا
ایدر ❊ قطعه ❊ آنکه قرارش نکرفتی وخواب ❊ تا کل ونسرین نفشاندی نخست ❊ آنکه

اصلنده آنکس که‌در (کس حذف وایصال طریقیله حذف اولنوب که یرینه قائم اولوب حرفیتدن
اسمیته دوندی (قرارش مصدرك فاعلنه اضافتیدر (وضمیر که به راجعدر (حبیبه ارجاع
ایلینلر مذکور حذف وایصال احوالنی بیلازلر ایمش (نگرفتی یاحرف حکایه طوتمزدی دیمکدر
فاعلی تحتنده که‌یه راجعدر ضمیر ومفعولی قرار وخوابدر اما فاعلی تحتنده قراره راجع ضمیر
ومفعولی مذکورشین ضمیر طوتنلر عجب پریشان سویلمشلر (ظاهر بودرکه علوم غریبه‌ده
مطالعه‌لری بویله اولسه‌ کرك غرابت بونده‌درکه استقامت اوزره معنی ویره‌نك مرادنی
بعضیلر فهم ایده‌ میوب تعرض ایلمسی وار خواب قراره معطوفدر او یقو دیمکدر (تاحرف
توقیت (نفشاندی فعل نفی حکایت حال ماضی صاچمیدی (نخست اول (محصول بیت)
اول جانانکه قرار وخواب طوتمزدی یعنی قرار ایلازدی واویقو اویومزدی مادامکه اول
دوشکنه کل ونسرین صاچمینجه حاصلی دوشکنه کل ونسرین صاچمینجه یاتوب اویومزدی

زد شراح جمیعاً
که بهرحال بومقامده حبیبدر
فتدبر (للطابع)
زد سروری

﴿ کردش کیتی کل رویش بریخت ﴿ خار بنها برسر خاکش برست ﴿ کردش اسم مصدر
(کیتی به اضافتی لامیه‌در (کردشدن مراد تغیر وتبدلدر (کل روی بیانیه (خار بن دیکن
اوجاغی نتکه کل بن دیرلر کل اوجاغنه حاصلی شنلکدن وکورلکدن کنایتدر (والف ونون
ادات جمعدر شذوذ ابوندن ذیب مراد اولدقده بن مضاف ایدرلر و بن خار دیرلر پس بونده
دیکن دیبلری دینیلر اصطلاحدن آگاه دکللر ایمش (باحرف تأکید (رست رانك ضمیله
بتدی دیمکدر (محصول بیت) فراشنه کل ونسرین صاچمینجه اویو میانك شمدی کردش
کیتی وتغیر وتبدل احوال جهان کل کبی روینی دوکدی مقبره سی طپراغی اوزره قوجق قوجق
دیکنلر بتدی یعنی مقبره سنی دیکنلر قاپلدی ﴿ بعد از مفارقت او عزم کردم ونیت جزم که
بقیهٔ زندکانی فرش هوس در نوردم وکرد مجالست نکردم ﴿ مفارقت او مصدرك مفعولنه

زد شراح جمیعاً

ویا فاعلنه اضافتیدر (عزم قصد معناسنه (نیتده قصد معناسنه‌در (جزم بونده اسم
مفعول معناسنه‌در یعنی نیت مجزوم ومقرر دیمکدر (که حرف بیان بقیهٔ زندکانی لامیه (ویا
حرف مصدر (فرش هوس بیانیه (در حرف تأکید (نوردم فعل مضارع متکلم وحده دیرم
ودیوشدرم یعنی هوا وهوسی ترك ایدم دیمکدر (کرد مجالست لامیه‌در مجازا مجالست چوره‌سنده
دیمکدر (نکردم فعل نفی مستقبل چکزنیم دیمکدر (محصول ترکیب) مذکور جانانك مفارقت
ووفاتندن صکره عزم ایلدم ونیت جزم که عمرمك وحیاتمك بقیه‌سنده یعنی مادامکه زنده‌یم
فرش هوا وهوسی دورم یعنی ترك هوا وهوس ایدم ومجالست ومصاحبت اطرافنده وچوره‌سنده
چکزنیم یعنی شمدنکرو دلبرسومیم دیمکدر حاصلی عزلت وخلوت اختیار ایدم ﴿ قطعه ﴿
سود دریا نیك بودی کرنبودی بیم موج ﴿ صحبت کل خوش بدی کرنیستی تشویش خار ﴿
سود دریا لامیه (بودی یاحرف حکایه (بیم موج لامیه (صحبت کل مصدرك مفعولنه اضافتیدر
(بدی اصلنده بودی ایدی یاء حکایه ایله واو ضرورت وزن ایچون حذف اولندی (نیستی
یاحرف حکایه یوق ایمش‌سه ودکل ایمش‌سه دیمکدر (تشویش خار مصدرك فاعلنه اضافتیدر
(محصول بیت) دریانك فائده‌سی ایو اولوردی اکر موج قورقوسی اولمیدی کلك صحبتیده
خوش ایدی ویا خوش اولوردی اکر دیکن زحمتی وبلاسی اولمسه یعنی کوزللر ایله مصاحبت
ومخالطت لطیف ایدی اکر هجران المی وفراق بلاسی اولمسه ﴿ دوش چون طاوس می نازیدم
اندر باغ وصل ﴿ دیکر امروز از فراق یار می پیچم چومار ﴿ می نازیدم می ماضی اولنده حکایت
حال ماضی افاده ایدر نازانورم دیمکدر (باغ وصل بیانیه (محصول بیت) دون کیجه طاوس کبی
وصل باغنده کوه نوردم یعنی وصل جانان ایله تفاخر وناز ایدردم لکن بوکون یارك

فراقـدن مارکی بورواورو بوکاورم یعنی اضطراب و بی حضورلغمدن یلان کبی قیوریلورور
ودر یاورم ❁ حکایت ❁ یکی را ازملوك عرب حدیث لیلی ومجنون بکفتند وشورش حال او باکمال
فضل و بلاغت سردر بیابان نهاده است وزمام اختیار ازدست داده بفرمودش تاحاضرآوردند
ملامتش کردن کرفت کەدرشرف انسانی چه خلل دیدیکه خوی حیوانی کرفتی وترك عیش آدمی کفتی
مجنون بنالید وکفت ❁ عرب بکارندن بریسنه لیلی ومجنون قصه سنی سویلدیلر (شورش اسم مصدردر
قرش مورش معناسنه یعنی اختلاط حاله اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (او ضمیری مجنونه
راجعدر (که حرف بیان باحرف مصاحبت (کمال فضل مصدرك فاعلنه اضافتیدر
(بلاغت فضله معطوف (سرنهاده نك مفعول صریحی (در بیابان غیرصریحی (در حرف صله در
(زمام اختیار بیانیه (بفرمود فاعلی ملك عرب (وشین ضمیر مجنونه راجعدر ومعناده آوردنده
قیددر (ملامتش ضمیری مجنونه راجعدر (که حرف تعلیل (شرف انسانی بیانیه (که حرف
تعلیل (خوی حیوانی بیانیه (ترك عیش مصدرك مفعولنه اضافتیدر (آدمی یه اضافتی لامیه
(کفتی ترك لفظیله مستعمل اولیجق کردی معناسنه در (مجنون بوسوزلری ایشدیجك اینکلدی
ودیدی (محصول ترکیب) عرب پادشاهلرندن برینه لیلی ومجنون قصه سنی سویلدیلر ومجنون
حالنك قارشقلغی که کمال فضل وبلاغتله باشنی بیابانه قومش وزمام اختیارینی الدن ویرمش
پادشاه بیوردی تاکیم مجنونی احضار ایلدیلر مجنونی ملامت ایلمکه باشلادیکه شرف انسانیده
نه خلل ونقصان کوردك که حیوانلق خوین طوتدك وانسان دیرلکنی ترك ایلدك یعنی نوع انساندن
قاچوب طاغلره دوشدك مجنون اینکلدی ودیدی ❁ بیت ❁ ورب صدیق لامنی فی ودادها ❁
الم یرها یوما فتوضح لی عذری ❁ بو بیت حضرت شیخك برغزلندندر (پس مؤنث ضمیرلری
کندی حبیبه سنه راجعدر (لیلی یه ارجاع مجازیدر شویله معلوم اوله (رب بونده تکثیر افاده
ایدر حرفدر (صدیق دوست دیمکدر نیجه دوستلر دیمکدر (لام فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر لوم
ایلـدی یعنی قاقیدی وآزارادی (نون حرف وقایه یا ضمیر منصوب متصل مفعولی (فی حرف جر
لامه متعلق (وداد اراك فتحیله دوستلق دیمکدر (وضمیر مؤنث معهود برحبیبه یه راجعدر (الم برها
همزه حرف استفهام (لم یر فعل جحد مطلق مفرد مذکر غائب فاعلی تحتنده صدیقه راجع ضمیردر
وضمیر منصوب متصل معهود حبیبه یه راجعدر (یوما ظرف زمان ایامدن برکون دیمکدر (فتوضح
جواب استفهام ان مقدرله منصوب فان توضح تقدیرنده فاعلی تحتنده حبیبه یه راجع ضمیردر
افعال بابندن که اوضح یوضح در (لی جار ومجرور توضیح یه متعلق بنم ایچون یعنی بنم (مفعول غیر
صریحیدر توضح نك (وعذری عینك ضمیله تقدیرا منصوب مفعول صریحی (محصول بیت) نیچه
دوست بنی لوم وازار ایدراول جانانه نك محبتنده انی برکون کورمدیمی تاکیم بنم عذریمی ایضاح واظهار
ایلیه یعنی جانانی برکون کورمش ایمش سه بنی آزار ایلیوب عذریمی قبول ایدردی (بوغزلك مطلعی
(بیت) (اطلع شمس باب دارك ام بدر) (اقدك ام غصن من البان لا ادری ❁ قطعه ❁ کاش کانانکه
عیب من جستند ❁ رویت ای داستان بدیدندی ❁ (کانانکه حرف بیان ایکنجی که حرف رابط
صفت (عیب من لامیه (وجستندك مقدم مفعولی (رویت بدیدندینك مفعولیدر (محصول بیت)
کاشکی انلرکه سنك محبتکده بنم عیبم استدیلر یعنی عشقکده سنك بنی تعییب ایلدیلر ای دلستان یعنی
ای کوکل آلیجی جانان سنك یوزکی کوره لردی ❁ تابجای ترنج درنظرت ❁ بیخبردستها بریدندی ❁
تا حرف تعلیل (با حرف صله (جای ترنج لامیه بدل ترنج دیمکدر (درنظرت یعنی درحضورت
مصراع ثانی مقام حالده واقعدر (بدیدندی و بریدندی یالری حرف حکایه در (محصول بیت) ای
دلستان کاشکی بکاطعن ایدنلر یوزکی کوره لردی تاکیم سنك نظرکده وحضورکده سکا حیران

مطلب

اوادقلرندن كسندیلرندن بی خبر ایكن ترنج یرینه اللرین كسرلردی حضرت یوسفی كورن مصرك خاتونلری كبی نتكه آیت كریمه بیاننده كلجكدر ان شاء الله تعالى ❊ تاحقیقت معنی برصورت دعوی كواهی دادی ❊ تاحرف تعلیل (حقیقت معنی لامیه مراد حسن ایلادر (برحرف استعلا (صورت دعوی لامیه مراد دعوای عشق و محبت صادقدر (كواه كاف عجمك ضمیله و یاء اصلیه ایله شاهد دیمكدر طانق معناسنه (محصول تركیب) كاشكی ای داستان یوزكی كوره لردی تاكیم سنك حسن وجمالك بنم دعوای صدق وعشق ومحبتمه شهادت وبریدی حضرت یوسفك كمال جمالی زلیخانك افراط محبتنه شهادت و بردیكی كبی ❊ قال الله تعالى فذلكن الذی لمتننی فیه ❊ معلوم اوله وقتا كه زلیخا حضرت یوسفی افراط محبت ومودتله سودی ایسه وانواع حیله لر ایله وصالنه طالب اولدی ایسه مصرك خاتونلری بو حالی ایشتدیلر و تعییب ایلدیلر كه عزیزك خاتونی عبد كنعانی سنه عاشق اولمش دیو (پس وقتا كیم زلیخا بونلرك غیبت ومكرلرینی استماع ایلدیسه بونلری سراینه دعوت ایلدی (وحضرت یوسفی برحجره یه پنهان ایلدی و بونلر ایچون برعالی مجلس پیدا ایلدی (وكلدكلرنده هر برینه بر كسكن بچاق ایله بر ترنج وبردی كه صویك سزكله ترنج مرباسی تدارك ایده لم دیو (پس بونلر ترنجی صویاركن حضرت یوسفه چیق بونلره كورن دیدی (حضرت یوسف بونلره كورندكده كمال دهشت و حیرتلرندن ترنج یرینه اللرین طوغرادیلر (و حضرت یوسفك حسنی اكبار و استعظام ایلدیلر (و دیدیلر حاش لله بو بشر دكلدر بو دكلدر الا ملك كریمدر یعنی مكرم ومعزز فرشته در دیدیلر (اندن صكره زلیخا دیدی (فذلكن الذی لمتننی فیه) ذلك ایله حضرت یوسفه اشارتدر (وكن ایله خاتونلر مخاطبدر الذی اسم موصولدر (لمتن فعل ماضی جمع مؤنث مخاطبه در قلتن كبی (ونون مكسوره حرف وقایه در (یا ضمیر منصوب متصل متكلمدن كنایتدر فعلك مفعول صریحی در (فیه دضمیری حضرت یوسفه راجعدر و مضاف محذوفدر فی افتتانه دیمكدر (محصول تركیب) اشته بودر ای خاتونلر اول عبد كنعانی كه بنی لوم ایلدیكز انك محبتنده واكا مفتون اولدیغم ایچون واكر بوندن اول بونك جمال باكمالنی كوریدیكز بنی معذور طوتوب لوم ایلمز دیكز ❊ ملك رادر دل آمد كه جمال لیلی را مطالعه كند تا بداند كه چه صورتست كه موجب چندین فتنه است بفرمود طلب كردن در احیای عرب بكر دیدند و بدست آوردند و پیش ملك در صحن سراچه بداشتند ملك در هیئت او نظر كرد شخصی دید سیه فام ضعیف اندام در نظرش حقیر آمد بحكم آن كه كمترین خدام حرم او بجمال از و پیش بود و بزینت بیش مجنون بفراست دریافت و كفت ای ملك از دریچهٔ چشم مجنون بجمال لیلی نظر بایست كرد تا سر مشاهدهٔ او بر تو تجلی كند ❊ ملك را ادات تخصیص (در دل در حرف صله (تا حرف تعلیل (احیا حیك جمیدر قبیله معناسنه (بكردیدند فعل ماضی جمع غائب چكرندیلر یعنی ارادیلر (سراچه تصغیر سرای در (فام كونه دیمكدر یعنی رنك (كمترین خدام حرم او لامیه لردر (بجمال باحرف ظرف (باحرف مصاحبت (پیش پای عجمله ایلری دیمكدر (بعض نسخه ده در پیش واقعدر مآل بردر (بزینت بابنه سابق كبیدر بیش زیاده دیمكدر (دریچه تصغیر در در قپوجق معناسنه در (چشم مجنونه اضافت بیانیه (وبو لامیه (باحرف صله (جمال لیلی لامیه (بایست كرك دیمكدر (كرد مصدر معناسنه در (تاحرف تعلیل (سر مشاهدهٔ او لامیه لردر (تجلی تفعل بابندن مصدر در ظهور معناسنه (محصول تركیب) ملكك كوكلنه كلدی كه جمال لیلایی مطالعه ایلیه تا بله كه نه صورتدر كه بوقدر فتنه یه باعثدر طلب ایلكه بیوردی عرب قبائلنده دولاندیلر یعنی ارایوب اله كتوردیلر و پادشاهك اوكنده و قرشوسنده سرایجغك میداننده طورغوردیلر (پادشاه آنك هیئتنه

یعنی شکلنه نظر ایلدی قره یغز وضعیف اندام برشخص کوردی (یعنی ایلی بویله ایدی نظرنه حقیر کلدی یعنی حقیر کوردی اول سبیله که خرمنك خدامنك الك اکسکرکی کوزلکده اندن ایلری ایدی وزینت وزیورده اندن ارتق (مجنون ملکك لیلایی حقیر کوردیکنی فراستله اکلادی ودیدی ای ملك مجنونك کوزی پنجره سندن جمال لیلا یه بقمق کرك تاکیم انك مشاهده سنك حقیقتی ظهور ایدوب ظاهر اولیدی ❊ مثنوی ❊ ترا بردرد من رحمت نیاید ❊ رفیق من یکی هم درد باید ❊ (محصول بیت) سکا بنم دردمه رحمت کلمز یعنی سن بنی اسیر کزسین بنم رفیق ویارم برهمدرد کرکدر یعنی کندی حالمه موافق ومناسب براهل درد کرکدر ❊ که با وقصه می کویم شب وروز ❊ دوهیزم را بهم خوشتر بود سوز ❊ که حرف تعلیل (با حرف صله (هیزم اودن (بهم بری بریله (محصول بیت) بکا بنم کبی اهل درد کرك تاکیم اکا قصهٔ درد عشق ومودتی کیجه وکوندز سویلیم زیرا ایکی اودونك یانشی بر بریله خوشر قدر تنها برینك یانشندن یعنی کشی دردینی اهل درده سویلمك یکرکدر بی درده سویلمکدن ❊ نظم ❊ مامر من ذکر الحمی بمسمعی ❊ او سمعت ورق الحمی صاحت معی ❊ ما اسم موصولدر الذی معناسنه (مر فعل ماضی مفرد مذکر غائب نصر بابندن مضارعفندن مرور ایلدی یعنی کچدی دیمکدر جملهٔ فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر مالك وما صله سیله اعرابدن محلا مرفوع مبتدا (من حرف جر اسم موصولده اولان ابهامی بیان ایدر مر یه متعلقدر (ذکر لفظا مجرور من ایله مضاف اولمشدر حمایه (وحمی تقدیرا مجرور مضاف الیه در (وحمی حانك کسری ومیمك فتحیله چایر قوروسنه دیرلر (وکاه اولور که جانانه نك منزلنه حمی دیرلر آهو اولان حمایه تشبیه طریقیله (بمسمعی باحرف جر مر یه متعلق ومسمع میم اولك کسری وسکون سینله ومیم ثانینك فتحیله اسم آلت سمع در که مراد قولاق در ویاء متکلم ضمیر مجرور متصل محلا مجرور مضاف الیه (او حرف شرط (سمعت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه علم بابندن اعرابدن محلی یوق فعل شرط (ورق واوك ضمی ورانك سکونیله جمع ورقاء در حمر حمراء نك جمعی اولدیغی کبی طاغ کوکرجنی که جمیعی کوك رنکده اولور ترکیجه تحته کوکرجنی وهپال دیرلر لفظا مرفوع فاعلی سمعت در مضاف اولمشدر حمایه (صاحت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه در ضرب بابندن فاعلی تحتنده ورقه راجع ضمیر در جملهٔ فعلیه اعرابدن محلی یوق جواب اودز وجملهٔ شرط وجواب اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا در (صیحه صوتی قالدز مقدر یعنی آوازایله چاغرمقدر مع ظرفیتی لازم اسمدر مضافدر ضمیر متکلمه جار مجروریله اعرابدن محلا منصوب حالدر صاحت فاعلندن (محصول بیت) شول نسنه که بنم قولاغمدن کچدی منزل جانان ذکرندن یعنی منزل جاناندن بنم سمعمدن مرور ایلین خبرلر اکر اول نسنه یی یعنی اول مذکوری ورق حمی ایشدسیدی بنمله بله صیحه وفریاد ایدردی ذوق وصفادن لفظ حمی که منزل جاناندن عبارتدرانی تکرار ظاهرا ذکر ایلدیکی استلذاذ طریقیله در والا اضمار مقامی ایدی زیرا معرفه معرفه لکله اعادهٔ اولسه اکثر بودر که ثانی عین اول اوله (بیت) تالله یا ظبیات القاع قلن لنا) (الیلای منکن ام لیلی من البشر) ❊ یا معشر الخلان قولوا للمعافی ❊ لست تدری ما بقلب الموجع ❊ یا حرف ندا (معشر میمك وشینك فتحه لریله وعینك سکونیله اسم جمعدر قوم ورهط کبی لفظندن مفردی یوقدر بلوك دیمکدر (خلانه اضافت بیانیه در (خلان خانك ضمیله خلیلك جمعیدر دوستلر دیمکدر (قولوا فعل امر جمع مذکر مخاطب سویلك دیمکدر (للمعافی لام اول حرف جر قولوا یه متعلق وثانی حرف تعریف معافی مفاعله بابندن اسم مفعول مفرد مذکر غائبدر ناقص یائیدن (تقدیری رجل معافی دز یعنی عشق ودرد بلاسندن عافیت وسلامت بولمش کیمسه مراد در (معلوم اوله که مصراع اول

معانی نك الفی اوزره تمام اولور (فی مصراع ثانیك اولی وابتداسی اولور و بو اسلوب اشعار عربده
چوق واقعدر و بو اسلوبه مرهون دیرلر (بونك كبی اشعار مصراع یازلمز بلكه متصل
یازیلور فاحفظ ولا تغفل (لست افعال ناقصه دن مفرد مذكر مخاطب دكلسین دیمكدر (تدری
فعل مضارع مفرد مذكر مخاطب ضرب بابنك ناقصندن (لست تدری اكلر و بلور دكلسین
دیمكدر (ما اسم موصولدر الذی معناسنه (باحرف ظرف و باحرف الصاق (قلب معروف (موجع
اسم مفعولدر افعال بابندن یعنی مفرد مذكر غائب مثال واویدن (وجع واوك وجیمك فتحه لریله
آغری یه دیرلر موجعك جیمی تشدید ایله قید ایلین وجود شریف عجب وزن طبعه مالك ایمش
(محصول بیت) دوستلرز مرهسی عشق دردندن سلامت وعافیتده اولان كیمسه یه
سویلك سن بیلوز دكلسین یعنی بیلمزسین شول نسنه یی كه دردلی كوكلده در یعنی عشق
دردندن خبردار دكلسین دیمكدر تقدیری ماحصل فی قلب الموجع و یا ما التصق بقلب الموجع رد سروری
دیمكدر (موجعه عیندن صكره یا اثبات ایلین اشعار عرب املاسندن آگاه دكل ایمش ✲ نظم ✲
تن درستانرا نباشد درد ریش ✲ جز بهم دردی نكویم درد خویش ✲ (تن درست صاغ معناسنه در
زیرا تنی بتون دیمكدر (الف ونون ادات جمعدر (را حرف تخصیصدر (درد ریش لامیه یاره آغرسی رد شمعی
دیمكدر (بهم باحرف صله همدرد دیمكدر (درد خویش لامیه (محصول بیت)
صاغ اولان كیمسه لرك یاره آغریسی اولمز یعنی بی درد اولور پس كندی دردمی همدرد اولان
كیمسه دن غیری یه دیمزم ✲ كفتن از زنبور بی حاصل بود ✲ با یكی در عمر خود ناخورده نیش ✲
زنبور آری دیمكدر عربیدر فارسیده منج دیرلر میمك ضمیله (با حرف صله نیش بونده آری
ایكنه سیدر (محصول بیت) آریدن وایكنه سندن سوز سویلك بی فائده در بر كیمسه یه كه تمام عمرنده
آری ایكنه سی یمەمش اوله یعنی اهل درد اولمیان اهل دردك حالنی بیلمز ✲ تا ترا حالی نباشد همچو ما ✲ زد شمعی
حال ما باشد ترا افسانه پیش ✲ تا حرف توقیت در مادام معناسنه (ترا را حرف تخصیص (حالی یا حرف
تنكیر حرف وحدت دیین خطا ایلمش (حال ما) لامیه (محصول بیت) مادام كه سنك حالك بزم حالمز
كبی اولمیه بزم حالمز سنك قتكده افسانه اولور یعنی بی فائده حكایه وآورده اورده اولور ✲ سوزمن
با دیگری نسبت مكن ✲ او نمك بر دست ومن بر عضو ریش ✲ (محصول بیت) بنم سوزو كدازمی غیره
نسبت ایله یعنی بو سوز كه سنده وار غیریده ده واردر دیمه زیرا توز آنك یاره سز اوجنده در و بنم
یاره لی عضومده در حضرت شیخ مذكور ابیاتی مجنون جانبندن بیورز خطاب عام طریقیله مقصود
قصه دن حصه در فتدبر ✲ حكایت ✲ قاضی همدان را حكایت كنند كه با نعلبند پسری رد شمعی
سرخوش بود و نعل داش در آتش روزكاری در طلبش متلهف بود و پویان ومترصد وجویان
و برحسب واقعه كویان ✲ (قاضی همدان را لامیه (ورا ادات مفعول (امام یافعی تاریخنده یازمش
همدان هانك ومیمك وذال معجمه نك فتحه لریله دیار عجمده برشهردر اما هانك فتحی ومیمك سكونی
ودال مهمله ایله یمنده برقبیله نك اسمیدر بویله بیوزمش) لیكن مذكور همدان دال مهمله ایله
مشهوردر (قاضینك اضافتنده همزه اثبات ایلین املادن آگاه دكل ایمش (باحرف صله اعتبار
اولنورسه سرخوش مست معناسنه اولور اما حرف مصاحبت اعتبار اولنورسه باشی خوش
ایدی دیمك اولور (نعلبند پسری ده ایكی وجهه محتملدر نعلبند اوغلانی ونعلبند اوغلی دیمك اولور
(نعل داش بیانیه ولامیه در (در آتش بونده بر بو تقدیر اولنور بونده اصل بودر كه بر كیمسه یی
بر كیمسه یه مطیع ومنقاد ایلك مراد اولسه طالبك ومطلوبك اسمنی وسر یانجه برقاج اسمی استعماله
كلمامش برآت نعلنه یازوب آتشه براغورلر علی الفور تأثیر ایدر بونده استعاره طریقیله قاضینك
كوكلنه نعل اطلاق ایلمش آتش عشقه دوشوب باند یعنی‌چون (روزكاری یا حرف وحدت یعنی

برزمان (متلهف تفعل بابنـدن اسم فاعلدر متحسر معناسنه یعنی حسرتلی ایدی (بویان متلهفه معطوف صفت مشبهه در (پو یدندن یلکن دیمکـدر پویانی حال طوتنلر بی حال ایتشلر (مترصد مترقب معناسنه مترصد تفعل بابندن اسم فاعلدر یعنی اوغلانی کوزدیجی ایدی که نه حالده ونه کارده . در دیوتکه عشاقك عادتیدر معشوقله مقیداولمق (جویانده صفت مشبهه در جو یدندن جستن دن دینلر خطا ایتشلر (حسب حانك وسینك فتحه لریله مقـدار معناسنه در واقعه یه اضافت لامیه در (کویانده صفت مشبهه در کو یـدندن کفتن دن دینلر بیازلك

زد ابن سید علی وسیروری

ایتشلر (محصول ترکیب) قاضی همدانی حکایت ایدرلر حضرت شیخك بوسوزنده ایهـام ظاهردر یعنی محتملدر که همدان قاضیلرندن برقاضی اوله ویاشیخك زمانده اولان قاضی اوله که برنعلبند پسره عاشق ومست ایدی یعنی وصاله طالب ایدی وانك محبتندن نعل دلی آتشده ایدی برزمان انك طلبنده حسرتلی و پوینده ایدی ومترقب وجوینده ایدی ومقدار واقعه سنه وحسب حالنه نسبت

زدشراح جیما
زد سیروری وشمعی

کوینده یعنی جوانله سرکذشتنه کوره بورباعی یی اوقوردی ٭ رباعی ٭ درچشم من آمدان سهی سرو بلند ٭ بر بود دلم زدست ودرپای افکند ٭ (در حرف صله (چشم من لامیه (آمدبونده کوردی کوز ینه کلمکدن مرادانی کورمکدر (سهی سروه وقده صفت اوله کلمشدر (پس کاه مقدم اولوز موصوفدن وکاه مؤخر طغری سرو دیمکدر (بلنـد بانك فتحی وضمیله یوجه دیمکـدر (بر بود باحرف تأکید (ربودر انك فتحی وضمیله فعل ماضی مفرد غائب قابدی دیمکدر بونده را ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنور (دلم زدست تقدیری دلم زد ستم در (در پای درحرف صله افکند فعل ماضی مفرد غائب براقدی دیمکدر (محصول بیت) بنم کوز ومه دوش اولدی اول طغری بلنـد سرو یعنی اول سروکبی سهی قد و بلنـد قامت جانان حاصلی منظورم اولدی بویله اولنجه کوکلمی الدن قابدی واباغه براقدی یعنی دلمك قدرینی بلیوب اهانت وحقارت ایلدی ٭ این دیدهٔ شوخ می کشد دل بکمند ٭ خواهی که بکس دل ندهی دیده ببند ٭ دیدهٔ شوخ بیانیه کستاخ دیدهٔ دیمکدر کندی دیده سنه اشارت ایدر پس دیدهٔ شوخی مطبوع عبارتیله تفسیر ایدنلر

زد ابن سید علی
وسیروری

بونی محبوبه صفت ظن ایدوب خطا ایتشلر (دل میکشدك مفعول صریحی (وبکمند غیرصریحی خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معناء شرطی متضمن استرسك دیمکدر (که حرف بیان (بکس ندهی نك مفعول غیرصریحی ودل صریحی ببنـدك مقـدم مفعولی وجملهٔ فعلیـه جواب شرط (محصول بیت) بو بنم کستاخ کوزم کوکلی کشـد عشق ومحبته چکر یعنی کوز کورر وکوکل بی اختیار سور پس دیلرسك که کیمسه یه کوکل ویرمیه سین کوزوکی بغله یعنی کوزلره یا قدرمه که کوکل ساوب بلایه دوشمیه دیمکدر ببندك باء استقبالی مضموم اوقیانلر

زد ابن سید علی
وسیروری

روستا ییلق ایدرلر ٭ بیت ٭ ازیادتو غافل نتوانکرد بهیچم ٭ سرکوفته مارم نتوانم که بپیچم ٭ یادتو مصدرك مفعولنه اضافتیدر زیرا یاد ذکر معناسنه در (غافل نتوان کرد تقدیری نتوان غافل کرد در (کرد مصدر معناسنه در زیرا نتوان مضارعت معناسنی متضمندر (بهیچم باحرف مصاحبت هیچله دیمکدر (سرکوفته مارا صلنده مارسرکوفته ام دراضافت بیانیه تقدیریله زیرا سرکوفته وصف ترکیبیدر ضرورت وزن ایچون تأخیر قلندی (نتوانم قادر دکلم دیمکدر (که حرف بیان (بپیچم فعل استقبال متکلم وحده بور ولام و بکوکم دیمکدر یعنی کال در ذمدن و ز بو نلکمدن حرکته مالك دکلم دیمکـدر بعض نسخه ده نپیچم نون نافیه ایله واقعدر پس سرکوفته دن ازلمش مراد اولمز بلکه اورواش مراداولور یعنی باشنه اورلمش مارکبی مالك دکلم پیچ وتاب ایلمکه حاصلی اضطراب ایلمکه و بی حضورا ولمغه قادر دکلم دیمکدر (محصول بیت) ای جانان سنی اکمقدن هیچ برنسنه ایله بنی غافل ایلك ممکن دکل یعنی هیچ برنسنه سنی تذکر

ایلمکه مانع اولمز (مارسرکوفته ام یعنی باشی ازلش مارم قادر دکلم که پیچ وتاب اورام نتکه
صاغ اولان ییلان بور یلور و بوکیلور حاصلی درد عشقدن مقتول مارکبی حرکته مالك دکلم
(مصراع اولك معناسی سنی اکمکدن غافل ایلیی بیلمك اولماز بنی هیچ دیین مقصوده واصل
اولمامشدر (هیچ بهیچ باسنك زباده سنه قائل اولان اثرنجه کتمش ❊ شنیدم کدرکذری پیش
رد سروری
قاضی بازآمد برخی ازین معامله بکوشش رسید رنجیده دشنام بی تحاشی دادوسقط کفت وسنك
رد وشمعی
برداشت وهیچ از بی حرمتی فرونکذاشت قاضی بایکی ازعلماء معتبرکه همعنان او بود کفت ❊
کذرلغتده کچید معناسنه در امابونك کبی یرلرده یول مراددر (بازآمد باز بونده ادات تأکیددر
نتکه سابقا برقاچ یرده تنبیه اولمشدر (برخی بعض دیمکدر بعض نسخهده طرفی واقعدر مآل یردز
(معامله دن مراد سودیکی قصهسی اوله ویا اوقودیغی ابیات واشعار اوله (رنجیده هاء رسمی
بونك کبی یرلرده حرف ترتب اولور انجنوب دیمکدر (دشنام بی تحاشی بیانیهدر بی باك و بی پروا
دیمکدر (سقط یرامز ونامعقول سوز (برداشت قالدردی دیمکدر (حرمتی یا حرف مصدر
فرونکذاشت الحق قومدی یعنی قادر اولدیغی اهانتی اشاغه قومدی (بایکی با حرف صله
(علماء معتبر بیانیه (همعنان دیزکینه بیله کیدنه دیرلر بونده مراد مصاحبدر
(محصول ترکیب) ایشتدمکه پسر بریولده قاضینك اوکینه کلدی و برمقدار بوعشق
معامله سندن ویا اوقودیغی ابیات واشعاردن اوغلانك قولاغینه ایرشدی انجنوب قاضی یه
بی پرواسوکدی ونامعقول کلمات ایلدی وطاش قالدردیکه قاضی یی اوره یعنی طاشه چالندی
وهیچ حرمتسزلکدن اشاغه قومدی یعنی بولدیغی اهانتی ایلدی قاضی معتبر علمادن برینه که
رد سروری
کندیله دیزکین دش ایدی دیدی ❊ بیت ❊ آن شاهدی وخشم کرفتن بینش ❊ وآن عقده
برابروی ترش شیرین نش ❊ شاهدی یا حرف مصدر حرف وحدت دیین خطا سویلمش
(خشم کرفتن شاهدی یه معطوفدر وایکیسی بیله بینك مقدم مفعوللریدر (بین باء عربینك
کسریله فعل امر مفرد مخاطبدر بینیدندن وشین ضمیر پسره راجعدر (عقده لغتده دوکومه
دیرلر امابونده قاشده اولان بورشق مراددر (ابروی ترش بیانیه در (شیرین عقدیه صفتدر
رد سروری وشمعی
(وشین ضمیر بنه پسره راجعدر (محصول بیت) اول پسرك محبوبلغنی وخشم طوتمقلغنی
کورشیر ایله بوند مخاطب همعنان قاضیدر واول ترش شکل ابروسی اوزرنده عقدهٔ شیرینی
کور یعنی اول شیرین ومقبول قاشین چاتمسین کورسیر ایله (ابرو بی ترش مضاف قلبوب ترشی
عقده یه وشیرینی ابرویه صفت طوتوب نامطبوع ونامعقول تعقیداته ارتکاب ایدنلر غریب
ناساز وناهموار طبع صاحبلریمش العیاذ بالله تعالی ❊ در بلاد عرب کویند ضرب الحبیب زبیب ❊
ضرب الحبیب مصدرك فاعلنه اضافتیدر ومفعول متروکدر (حبیب فعیل وزننده مفعول معناسنه در
(زبیب رانك فتحی وبانك کسریله قوری اوزومه دیرلر (محصول ترکیب) قاضی مذکور بیتی
اوقودقدنصکره دیدی بلاد عربده سویلرلر محبوبك ضربی یعنی کوتکی عاشقه قوری
اوزمدر یعنی شیریندر دیمکدر ❊ بیت ❊ ازدست تومشت بردهان خوردن ❊ خوشترکه بدست
خویش نان خوردن ❊ بردهان برحرف صله (بدست خویش باحرف مصاحبت واضافت
لامیهدر (محصول بیت) سنك الکدن ای پسرآغزه یومرق یمك کشی کندی الیله اتمك یمکدن
خوشترقدر ❊ همانا که ازو قاحت او بوی سماحت می آید پادشاهان سخن بصلابت کویند
وباشندکه درنهان صلح جویند ❊ اندنصکره قاضی دیدی (همانا کانه دیمکدر (که حرف بیان
(وقاحت قلت حیا معناسنه (سماحت عطا واحسان معناسنه در (با حرف مصاحبت
صلابت شدت معناسنه در (پادشاهان مبتدا وما بعدی خبری (محصول ترکیب) بکزرکه

پسرك قات حیاسندن احسان قوقوسی كله یعنی بویله چبالمق ملایمته دلالت ایدر زیرا پادشاهلر
ظاهرا خصمه پك پك سویلرلر اما اولور كه كزلین صلح استرلر پس جائزدر كه پسر دخی
ظاهرا خلق یاننده سر كشلك كوستره اما تنهاسی ملایمت اوزره اوله ❊ بیت ❊ انكورنو
آورده ترش طعم بود ❊ روزی دوسه صبر كن كه شیرین كرد د ❊ انكورنو آورده بیانیه
(نوآورده طورفنده معناسنه در یعنی قورق كه بجم غوره دیر (ترش طعم وصف تركیبیدر
اكشی لذتلی معناسنه در (زیرا طعم طانك فتحیله لذت دیمكدر (روزی یاحرف وحدت
(محصول بیت) طورفنده كتورلمش اوزوم اكشی اولور برایكی اوچ كون صبرایله كه لذیذاوله
یعنی طاتلوانه ❊ این بكفت و بمسند قضا بازآمد تنی چنداز عدول كه ملازم او بودند زمین
خدمت ببوسیدند كه باجازت سخنی داریم در خدمت بكوییم اكرچه ترك ادبست و بزركان
كفته اند ❊ باحرف صله مسند قضا لامیه در محل حكم دیمكدر (بازادات تأكید (تنی یاحرف
وحدت (چند نیچه دیمكدر یعنی برنیچه شخص (عدول عینك و دالك ضمیله جمع عدلدر
عادل معناسنه (بعض نسخه ده عدول منزلی واقعدر تفعیل بابندن اسم مفعول یعنی
زد شیخی
پاك عادللر اسم فاعل طوتنلر بیلزایمش (كه حرف رابط صفت (ملازم او اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر (زمین خدمت بیانیه (كه حرف بیان (باجازت باحرف مصاحبت (سخنی
یاحرف وحدت (محصول تركیب) قاضی كچن نظم ونثرسوزلرینی سویلدكدن صكره
مسند حكم وقضایه كلدی برنیچه كیمسنه عادللردن كه آنك ملازملری ایدی تعظیم وتبجیل
طریقیله زمین خدمتی اوپدیلر یعنی قاضی یه تعظیم ایلدیلر كه برسوزمز وار درا جازتله
خدمتكزده سویلیه لم اكرچه ترك ادبدر رواولور دیمشلردر ❊ بیت ❊ نه در هرسخن
بحث كردن رواست ❊ خطا بربزركان كرفتن خطاست ❊ نه حرف نفی روایه مقیددر
(محصول بیت) هرسوزده بحث ایلمك روادكلدر اولر اوزره خطا طوتمق خطادر یعنی
هرسوزده كلمات ایلك جائزدكلدر واكابر اوزره قصور طوتمق قصوردندر ❊ اما بحكم آن كه
سوابق انعام خداوندی ملازم روزكاربندكانست مصلحتی كه بینند واعلام نكنند نوعی
ازخیانت باشد طریق صواب آنست كه پیرامن این طمع نكردی وفرش ولع درنوردی كه منصب
قضاپایكاهی منیعست تابكناهی شنیع ملوث نكردانی حریف اینست كه دیدی وحدیث این كه
شنیدی ❊ سوابق جمع سابقه در مبتدا (انعامه اضافت صفتك موصوفنه اضافتیدر تقدیری
انعامات سابقه در (وخداوندی یه بیانیه (ملازم خبرمبتدا (روزكاره اضافت اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر (وبندكانه لامیه (مصلحتی یاحرف وحدت (كه حرف رابط صفت (بینند فعل
مضارع جمع غائب كوررلر (نوعی یاحرف وحدت (طریق صواب بیانیه (پیرامن اطراف
(این طمعه اضافتی لامیه در (نكردی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب كردیدندن كاف عجمك
زد سیرنوردی
فتحیله دونمك معناسنه (نكردی دولانمیه سین دیمكدر (فرش ولع بیانیه (ولع واوك ولامك
فتحه لریله حرص معناسنه در (درحرف تأكید (نوردی نونك فتحی وضمیله فعل مضارع مفرد
مخاطب دوره سین ودیوشیره سین دیمكدر (كه حرف تعلیل (منصب قضا بیانیه (پایكاه بوننده
مرتبه دیمكدر (و یاحرف وحدت (منیع محكم دیمكدر (تاحرف تنبیه (بكناهی باحرف مصاحبت
و یاحرف وحدت (شنیع چركین (ملوث اسم مفعولدر بولاشق معناسنه (نكردانی فعل نفی
استقبال مفرد مخاطب ایلیه سین دیمكدر (نكردانی فعلنی نون یرینه میم یازوب فعل نهی ظن
ایدوب ای لاتجعله ملوثا بالذنب الشنیع دیدین فارسی بی غریب ملوث بیلورمش (محصول تركیب)
قاضی یه عدول دیركه اما اول سببله كه افندینك انعامات سابقه سی بنده لرك زمانه ملازمدر

يعنی بزسنك نعمتكله حاصل اولمشز تمام عمر بزده نعمتك بزه ملازم اولوب بزدن منفك اولمامشدر (ایدی بوبنده ز برمصلحتی كه كوره لر واعلام ایلیه لر خیانتدن برنوع اولور پس طریق صواب اولدر كه بوطمعك اطرافنده چكزنمیه شین وشدت حرص فرشنی دورب دیوشیره سین زیرا منصب قضابلند مرتبه در احتراز ایله بركناه شنیع ایله اول منصبی ملوث ایلیه سین حریف بودر كه كوردك یعنی نعلبند اوغلاننی كوردك نه ماهیتده ر وسوزی بودر كه ایشتدك كه سكا بوقدر ناسزا كلمات ایلدی ❁ مثنوی ❁ یكی كرده بی آب رو بی بسی ❁ چه غم دارد ازآب روی كسی ❁ (یكی بریسی ادات ربط ضرورت وزن ایچون حذف اولنمش تقدیری یكی كه كرده در بربسی كه ایلمش (بی ادات سلب جوامد (آب روی لامیه در یوزصوی یعنی عرض دیمكدر (یاحرف مصدر (بسی یاء اصلیه ایله چوق دیمكدر (آب روی كسی لامیه لردر (محصول بیت) بریسی كه چوق یوزسزلك ایلمش اوله نه غم طوتار كیمسه نك آب رویندن یعنی نه غمی ونه پرواسی وار كیمسه نك عرض اكسكلكندن ❁ بسا نام نیكوی پنجاه سال ❁ كه یك نام زشتش كند پایمال ❁ بسا بسی كبی چوق معناسنه در (نیكوی پنجاه سال لامیه لردر (كه حرف بیان (نام زشت بیانیه (وشین ضمیر نام نیكویه راجعدر (كند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده نام زشته راجع ضمیر ومفعول اولی نام نیكو وثانیسی پایمالدر (پایمال لغتده چینكدر اما بونك كبی یرلرده ضایع معناسنه در (محصول بیت) چوق واقع اولور اللی ییلده كسب اولان نام نیكوكه برچركین ادانی پایمال وضایع ایدر برآنده وبرساعتده ❁ قاضی را نصیحت یاران یكدل بسند آمد وبرحسن رأی وحفظ وفای ایشان آفرین كرد وكفت نظر عزیزان در مصلحت حال من عین صوابست ومسئله بی جواب ولیكن (محصول تركیب) قاضی یه صادق یارانك نصیحتی مقبول كلدی وانلرك حسن رأی وتدبیرنه وحفظ وفاسنه آفرین دیدی وایتدی عزیزلرك نظری بنم حالمه عین صوابدر ومسئله بی جواب ولیكن ❁ بیت ❁ واو ان حبا بالملام یزول ❁ لسمعت افكا یفتریه عذول ❁ واو حرف ابتدا (او حرف شرط (ان حرف ناصب ورافع (حبا حانك ضمیله لفظا منصوب اسم ان (باللام باحرف جر (ملام لوم معناسنه مجرور زبایله جار مجرور یله یزول یه متعلق (یزول فعل مضارع مفرد مذكر غائب كیدر دیمكدر جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر اندر وان اسمیله وخبریله اعرابدن محلی یوق جمله شرطیه مقامنده واقعدر (لسمعت فعل وفاعل اعرابدن محلی یوق جواب لو واقعدر (افكا لفظا منصوب مفعولی (یفتری فعل مضارع مفرد مذكر غائبدر افتعال بابنك ناقص یائیسندن وضمیر مذكر محلا منصوب مفعولی افكه راجع (عذول عینك فتحی وذال معجمه نك ضمیله مبالغه عاذلدر ملامت ایدیجی معناسنه لفظا مرفوع فاعل یفتریدر وجمله فعلیه اعرابدن محلا منصوب صفت افكادر (بعض نسخه ده عدول واقعدر عینك ودال مهمله نك ضمیله دخول وزنی اوزره عادل معناسنه عدلك جمعیدر سابقساتی جندان عدوله ده مناسبدر (محصول بیت) اكر محبت ملامت وازار ایله زائل اولوب كیدیدی البته بركون ایشیدردم بریلانكه انی عذول وباعدول افترا ایدر یعنی فلانك محبتی ملامت وازار ایله زائل اولوب كتدی دیو ایشیدردم ❁ بیت ❁ ملامت كن مرا چندان كه خواهی ❁ كه نتوان شستن اززنكی سیاهی ❁ كه حرف تعلیل (نتوان شستن یوق اولمز یعنی ممكن دكل (زنكی یاء نسبیله قره عربلرده مستعملدر زنك دیارینه منسوب دیمكدر (سیاهی یاحرف مصدردر (محصول بیت) عذوله خطاب ایدوب ذیر بنی ملامت ایله هرنقدر كه استرایسك فائده سی یوقكه بكا تأثیر ایلمز زیرا زنكیدن سیاهلغی یومغله كیدرمك اولمز یعنی بكا محبت جانانی ترك ایله دیمك سیاه عربدن قره لغی كیدرمك كبیدر ❁ این بكفت وكسانرا بتفحص حال

او برانکیخت ونعمت بی کران بر یخت که کفته اند هر کراز رد ترازوست زور در بازوست ✿ کسانرا
را ادات مفعول متعلقاتندن کیسه لری دیمکدر با حرف صله (تفحص تفعل بابندن مصدردر تجسس
دیمکدر حاله اضافتی مصدرک مفعولنه در (او یه لامیه یعنی حالنی یوقلمغه (برانکیخت بر حرف تأکید
(انکیخت فعل ماضی مفرد غائب حواله ومسلط ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) قاضی مذکور
بیلری دیدی ومتعلقاتندن بعض کیسه لری اوغلانك احوالی تجسسنه حواله ایلدیکه انی تخلیوب
قلبنی ملایم ایدوب قاضی یه مائل ایدەلر واوغلانك یوانه بی نهایت و بی پایان نعمت دوکدی زیرا
دیمشلردر که هر کیسه نك که التون ترازوسنده در زور بازوسنده در بوضرب مثلدر یعنی هر کیسه نك که
مالی چوق اوله شویلکه صایمغله اولیوب ترازو ایله طارتمغه محتاج اوله (زور بازوسنده در یعنی
هر نه کیم استرسه ال و یرر دیمکدر حاصلی مالك وفرتندن کنایتدر ✿ وانکه بر دنیا دست رس ندارد در همه
عالم کس ندارد ✿ دست رس وصف ترکیبیدر رسیدندن وسعت وقدرتدن عبارتدر (محصول ترکیب)
مالدار اوله نك حالی مذکور کبیدر اما اولکه انك دنیایه الی ایرشمز یعنی ماله مالك دکل تمام دنیاده
کیسه سی یوقدر یعنی مراداتنه ظفر بولمغه کیسه اکا معین ودستکیر اولماز ✿ بیت ✿ هر که زر دید
سر فرو آورد ✿ ور ترازوی آهنین دوشست ✿ هر که یعنی هر کس که حذف وایصال طریقیله که
اسم اولدی (فرودوفرود السز بر معنایه در آشاغه دیمکدر (آورد فعل ماضی مفرد مذکر غائب
کتوردی دیمکدر یعنی باشین اکدی حاصلی میل ایلدی دیمکدر (ترازوی آهنین اهن دمور
(یا حرف نسبت نون حرف تأکید (دوش قول معناسنه در یعنی ترازوقولی اموز معناسنه دیین زدشعی
حق اداده خطا ایلمش (محصول بیت) هر کیسه که التون کوردی اکا باشین اکدی یعنی بی اختیار
میل ایلدی کرکسه دمور قوللی ترازوایسه ده یعنی التونی ترازو ایله وزن ایدنجه کامل اولنجه وزندن
بر مقدار اغرجه کلور پس میزانك اول حالتنه سر فرو آوردیور مشدر حاصلی التونده بر مرتبه ده
قوت جاذبه واردر که انساندن غیری جماد ایله اکا میل ایدر (انوشروان مجلسنده بر کون حکما مطلب
ایتدیلر صابون غم دنیاده ندر کیمی دیدیکه منصبدر و کیمی دیدیکه کوزل یوزینه بقمقدر بزرجمهر
دیدی باده در جمیعسی بوکا قائل اولدیلر (انوشروان دیدی حقیقتده صابون غم التوندر که جمیعا
بونلر انکله حاصلدر جمیع حکما بوسوزه سر فرو ایلدیلر ✿ فی الجمله شبی خلوتی میسر شدوهم در آن
شب شحنه را خبر شد که قاضی همه شب شراب درسر وشاهد در بر ازتنعم نخفتی وبترنم کفتی ✿ فی الجمله
حاصل کلام (شبی وخلوتی یاری حرف وحدتدر وجائزدر خلوتی یاسی حرف تنکیر اوله فتأمل (شحنه
شینك فتحی وحالك سکونیله لغتده نائب دیمکدر (امابونده صوباشی مرادر را ادات صله (که حرف
بیان قاضی مبتدا (وشراب درسر وشاهد در بر حالیه لردر (بر بونده ایهام طریقیله ذکر اولمشدر
قید بر (ازتنعم نخفتی یه متعلق (یا حرف حکایه وجمله خبر مبتدادر (همه شب نخفتینك
وکفتینك ظرفیدر (بترنم کفتی یه متعلقدر (وازتنعم نخفتی یه معطوف (محصول ترکیب) حاصل
کلام بر کیجه جوان ایله خلوت میسر اولدی وهم اول کیجه صوباشی یه خبر اولدی که قاضی
بتون کیجه شراب باشنده یعنی سرخوش ودلبر سینه سنده ویاباننده تنعم وذوق وصفادن
اویومزدی ویا اویومدی وترنم ونغمات ایله سویلردی ویاسویلدی یعنی ایرلردی ✿ نظم ✿ امشب
مکر بوقت نمی خواند این خروس ✿ عشاق پس نکرده هنوز از کنار و بوس ✿ امشب بو کیجه (مکر
کانه (بوقت با حرف ظرف (نمی خواند فعل نفی استقبال مفرد غائب اوقومز (یعنی اوتمز زدشراح جمیعا
دیمکدر (حکایت حال ماضی معناسنی اخذ ایدنلر نه لفظدن خبردار ایمش ونه معنادن (خروس
لفظنی مفرد ایراد ایلك ضرورت وزن ایچوندر والا خروسان مقامی ایدی (یاخود جنس
خروس مرادر (عشاق مبتدا (پس نکرده خبری (پس باء عربله یتردیمکدر اکتفادن عبارتدر

پس بس نکرده نك معناسنی چوق ایلامش دیین چوق خطا ایلمش (نکرده ماضیدن قسمدر ایلامش دیمکدر (پس اسم مفعولدر دیین فاعلیت و مفعولیت معنالرینی تشخیص و تمیز ایلمز ایمش (هنوز الآن دیمکدر (کنار دن بونده آغوش مراددر (حاصلی پهلو دیمکدر (وبوس اسم مصدر در اوپمه معناسنه (محصول بیت) بو کیجه کانه وقتنده اوتمز بوخروس زیرا عشاق هنوز اکتفا ایلش کنار و بوس دن یعنی دلبری اوپمه دن وقوچمه دن طویمامش بعض نسخه ده بو وزنده وبو قافیه ده بر بیت واقع اولمش بونده ✻ رخسار یار در خم کیسوی تابدار ✻ چون کوی عاج درخم چوکان آبنوس ✻ رخسار یار لامیه در (در حرف ظرف (خم کیسوی تابدار لامیه وبیانیه در (تابدار وصف ترکیبی در (تاب بونده اسمدر بکلم معناسنه (ودار داریدن دن طونجی دیمکدر (تابونده تافتن دن مشتقدر دیین بوفنده تاب وتوانی یوغمش (جون ادات تشبیه (کوی عاج بیانیه (وعاج فیل کمکی (خم چوکان آبنوس لامیه وبیانیه در (چوکان جیم وکاف عجمیله اوجی اکری بجه عصادر که اکثر رهبانلریعنی کشیشلر استعمال ایدرلر وآت اوزرنده انکله طوب چلرلر عجم سپاهیلری جرید اویونی یرینه آتی اوینارلر تعریب ایدوب صولجان دیرلر صادك ولامك فتحه لریله (آبنوس بانك سکونیله آب ایله نوسدن مرکبدر (آب صو (ونوس سین مهمله ایله نوشدن مصحفدر (شین معجمه ایله وتصحیف ایلین قوم هنددر (زیرا شینی نقطه ایله انلرسین اوقورلر وبو اغاج هندك بلوطیدر که هند دریاسنده برزمان یاتمغله قرارر ونامی آبنوس اولور فاحفظ (محصول بیت) یارك رخساری یعنی یوزی کیسوی تابداره بوکلنده فیل کمکندن طوب کبیدر آبنوسدن چوکان بوکلنده تشبیه خاصدر مذکور بیتك قاضی قصه سنه مناسبتی یوقدر لیکن شراح شرح ایلدکلری ایچون شرح ایلدك ✻ بکدم که چشم فتنه بخفتست زینهار ✻ بیدار باش تا نرود عمر در فسوس ✻ چشم فتنه لامیه ذر مجازا (بخفتست اصلی بخفته است در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی بونده اویومش دیمکدر (زینهاریا ایله ادات تنبیه در (بیدار اسمدر اویانق معناسنه (باش فعل امر مفرد مخاطب بیدار اول دیمکدر (تاحرف تعلیل (نرود فعل نفی مستقبل مفرد غائب عمر فاعلی (درحرف صله (فسوس افسوسدن مخففدر بونده حیف معناسنه در (محصول بیت) بردم که فتنه کوزی اویومشدر یعنی بردم که عالم اغیاردن خالیدر زینهار صقین بیدار اول و اویقویی ترك ایله کیم عمر نازنین حیفه کتمیه یعنی ضایع یره صرف اولمیه ✻ تانشنوی زمسجد آذینه بانك صبح ✻ یاز در سرای اتابك غریو کوس ✻ تاحرف توقیت در مادام معناسنه (ونشنوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب مادام که ایشتمیه سین دیمکدر (مسجد آذینه جمعه مسجدی دیمکدر (زیرا اذینه دال ایله وذال ایله جمعه کوننه دیرلر (ذال ایله مشهوردر (اما دال ایله میرحسین معماینك آدینه معماسندن معلومدر (بانك صبح صباح اذانی اضافتی لامیه ذر (یاحرف عطف (در سرای اتابك لامیه لر در (غریو کوس لامیه در (غریو واو ایله اغلطدر (بونده فریاد وفغان مراد در (کوس سابقا مفصل بیان اولمشدر (محصول بیت) مادام که مسجد جمعه دن صباح اذانی ایشتمیه سین واتابك سراینك قاپوسندن کوسك ناله وافغانی ✻ لب ازلب چوچشم خروس ابلهی بود ✻ برداشتن بکفتن بیهوده خروس ✻ لب برداشتنك مفعول صریحی (وازلب غیر صریحی (چوچشم اضافتی بیانیه در (وخروسه لامیه (ابله افعل وزنی اوزره صفت مشبهه درا حمق معناسنه (ویاحرف مصدر ومبتدا (بود بانك ضمی و واوك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب خبر مبتدا در ابلهلك اولور (وجائز در که ادات زمانیه اوله (برداشتن بونده فاعلدر (بکفتن (باحرف مصاحبت برداشته متعلق بعض نسخه ده (بکفتن یرینه بکفته واقعدر

رد شمعی

رد سروری

رد سروری

مطلب

سوز معناسنه بیهوده یه اضافت بیانیه (و خروسه لامیه (از اب برینه برلب یازانلر معنایه واصل
ذکالر ایمش (محصول بیت) بو بیت بیت اوله مرتبطدر (ابی یعنی عاشق لبنی چشم خروس کبی
قزل و صافی اولان معشوق لبندن قالدرمق خروسك و قتسز اوتمه سیله ابلهلك اولوز
ویا ابلهلکدر حاصلی زائد یره خروس اوتمه سیله صباح اولدی دیو جانان صفاسندن فراغت
ایلمك ابلهلکدر ❊ قاضی درین حالت بود که یکی از متعلقان در آمد و گفت که خیز وتاپای داری
زد سروری وشمعی
کریز که حسودان برتودقی کرفته اند بلکه حق کفته اندتامکر این آتش فتنه که هنوز اندکست
باب تدبیری فرونشانیم مباداکه فرداچون بالاکیرد عالمی رافراکیرد قاضی بتبسم درونکه کردو کفت ❊
که حرف رابط مقول قول (خیز فعل امر مفرد مخاطب قالق دیمکدر خیزیدندن (خاستن دن
دینلر خطا ایلمشلر (تا حرف توقیت (پای داری اباغك وار یعنی قوت و قدرتك اولدقجه
(کریز فعل امر مفرد مخاطب قاچ دیمکدر (کریزیدندن کریختن دن دینلر بکلش قاچشلر
(که حرف تعلیل (دق غمز و نمیه دیمکدر (یا حرف وحدت و یا تنکیر (بل حرف اضراب
(حق یا حرف وحدت (تا حرف تعلیل (مکر حرف تمنی (آتش فتنه بیانیه در (که حرف بیان
زد ابن سید علی وسروری
(هنوز الآن دیمکدر (با حرف مصاحبت (آب تدبیر بیانیه (یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر
(فرو حرف تأکید (نشانیم فعل مضارع متکلم مع الغیر درسویندره لم دیمکدر (نشانیدندن که
زد ابن سید علی وسروری
لفظ مشترکدر آتش سویندرمکله برنسه یی نصب ایلمك یعنی بر مصلحت اوزره برکیمسه یی دیکمك
بننده (مبادا فعل نهی مفرد غائب اولمیه دیمکدر دعامراد در (که حرف بیان (فردایارین (چون
حرف تعلیل (بالا ارتفاع کیرد طوته ارتفاع طوته یعنی قالقه دیمکدر فاعلی آتش فتنه در
(عالمی یا حرف تنکیر (را ادات مفعول (قاضی مبتدا (بتبسم با حرف مصاحبت (نکه کرده
متعلقدر (تبسم تفعل بابندن مصدر درکولمسمك دیمکدر (در حرف صله (واو ضمیری قپودن
ایچری کلنه راجعدر (نکه کرد نظر ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) قاضی بو حالتده ایدی یعنی
یسرله بوس وکنارده ایدی که متعلقلرندن بریسی ایچری کیردی ودیدی که قالق واباغك اولدقجه
قاچ یعنی اباغك تحمل ایدوب قادر اولدقجه زیرا حسودلر سنك اوزریکه دق طوتمشلر یعنی
غمز ایلمشلر بلکه حق سویلمشلر تا اوله که بو آتش فتنه که ازاجقدر بر تدبیر صوبی ایله
سویندره وز او لمیه یارین چونکه مرتفع اولوب قالقه عالمی احاطه ایلیه قاضی تبسمله اکا نظر
ایلدی ودیدی ❊ قطعه پنجه در صید برده ضیغم را ❊ چه تفاوت کند که سك لاید ❊ صید بونده
مفعول معناسنه در یعنی مصید پنجه برده نك مفعول صریحی (و در صید غیر صریحی (در حرف
صله در (و برده ماضیدن قسمدر ایلتمش معناسنه (ضیغم ضادك وغینك فتحه لریله ارسلان دیمکدر
(را حرف صله و یا حرف تخصیص (لاید فعل مضارع مفرد غائب جاوقیرر دیمکدر (لاییدندن
ایت حاوقیرمق معناسنه (محصول بیت) پنجه سین صیده یعنی آوه ایلتمش یعنی باترمش ارسلانه
نه تفاوت ایدر که ایت حاوقیرر یعنی یاننه کاوب شکار بن الیماز دیمکدر یعنی اعدانك وحسادك
بکاضرری بوقدر همان جانان بنم اولسون دیمکدر (قونه دیرلرسه دیسونلر طوته کور یاراتکن
❊ روی در روی دوست کن بکذار ❊ تا عدو پشت دست میخاید ❊ روی کنك مفعول صریحی
(و در روی غیر صریحی (ودوست اضافتی لامیه در (بکذار فعل امر مفرد مخاطب قو یعنی اهمال
ایله (تا حرف تعلیل (عدو مبتدا (پشت دست لامیه ومفعول (میخاید فعل مضارع مفرد غائبدر
وخبر مبتدا (محصول بیت) خطاب عام طریقیله و یا کلن متعلقه بیورر که یوزوکی دوست
یوزینه ایله یعنی ابلبه وسینه سینه یه اول جانانله وقوطمه تاکیم عدو الی ارقاسنی چکنه عداوت
وحسدندن حاصلی سن جانانله صفاده اول وقو عدو وحسد آتشنه یانوب کول اولسون ❊ ملك راهم

درآن شب اکاهی دادند که در ملك توچنین منکری حادث شده است چه فرمایی کفت من اورا
ازجملهٔ فضلای عصر و یکانهٔ دهرمیدانم باشدکه معاندان درحق او بغرض خوض کرده
باشند این سخن در سمع قبول من نیاید مکرانکه که معاینه کردد که حکما کفته اند ❊ ملك پادشاه
ورا ادات مفعول (آکاهی یاحرف مصدر خبرداراق دیمکدر (که حرف بیان ملك تولامیه (منکری
اسم مفعولدر افعال بابندن یاحرف وحدت (حادث شده است پیدا اولمشدر (جملهٔ فضلاء عصر
لامیه‌لردر (یکانه‌یی فضلایه وجمله‌یه عطف ایلمك جائز یکانه فرید دیمکدر دهره اضافتی لامیه‌در
(باشدکه اولاکه یعنی احتمالدرکه (درحرف ظرف حق اولامیه (بغرض باحرف صله غرضله دیمکدر
(خوض شروع معناسنه‌در (سمع قبول من بیانیه ولامیه‌در (نیاید کلمز یعنی کیرمز دیمکدر (مکرالا
معناسنه‌در (که حرف تعلیل (محصول ترکیب) پادشاهه دخی اول کیجه خبرداراق ویردیلرکه سنك
مملکتکده شونجلاین برچرکین ایش ظاهر وهویدا اولمشدرنه بیوررسین پادشاه دیدی بن انی جملهٔ
فضلای عصردن یعنی زمانه فاضلارینك بریسین بیلورم وفرید دهرك بریسی یحتمل که معاندلر
وحسود وعدولرانك حقنده غرضه شروع ایلمش اوله‌لر بوسوز بنم سمع قبولمه کیرمز الا اول وقتکه
معاینه وآشکاره اوله زیرا حکما دیمشلردر ❊ بیت ❊ بتندی سبك دست بردن بتیغ ❊ بدندان بردپشت
دست دریغ ❊ باحرف مصاحبت (تند لفظ مشترکدر ترکیده ایتی کبی برسی کسکین معناسنه‌در
ونیسیده حدتلی یعنی یاوز معناسنه‌در (یاحرف مصدر بونده حدتله وتیزلکله دیمکدر (سبك
لغتده یکنی دیمکدر خفیف معناسنه امابونده فوری دیمکدر یعنی تأنیسز وفکر وفراستسز دیمکدر
(بردن مصدر ینه مرتبطدر (دست ده بویله‌در (باحرف صله بردنه متعلقدر (تیغ قلجدر سیف معناسنه
بدندان بردك مفعول غیرصریحی (وپشت صریحی (پشت دست دریغ بیانیه‌لردر (محصول بیت)
حدتله فوری ال قلجه ایلتمك یعنی ال صونمق حیف وپشمانلق الی ارقه‌سنی دیشنه ایلدر حاصلی

رد ابن سید علی وسروری

رد ابن سید علی وسروری

اول حالتی ایلمك حیفلنوب وپشیمان اولوب ال ارقاسنی دیشنه ایلدر اسناد مجازیدر رفتدر
بعض نسخه‌ده بردبرینه کرد واقعدر ایصررر دیمکدر یعنی بوحدت شبیله حیف دیو ال ارقاسن
ایصررر مصراع اولك معناسی درزمان دشواری وضجرت دست بتیغ بردن بشتاب واستعجال
دیمن معنایی دشوار ایلمش وصرپاغله الی یعنی ایلتمك قلجه دیمن معنایی صرب یره چکمش (وبرد
فعل مضارعدر بردندن دیدیلر صغرق سویلمشلر ❊ شنیدم که سحرکاهی ملك باتنی چنداز خاصان
بربالین قاضی رسید شمع رادید استاده وشاهد نشسته ومی ریخته وقدح شکسته وقاضی در
خواب مستی بی خبر ازملك هستی بلطفش بیدار کرد وکفت برخیز که آفتاب برآمد دریافت
حال چیست کفت ازکدام جانب برامد کفت ازجانب مشرق الحمد لله که هنوز در توبه بازست
بحکم این حدیث که (لایغلق باب التوبة علی العباد حتی تطلع الشمس من مغربها) کفت استغفرالله

وسروری

واتوب الیه ❊ سحرکاهی ایرته سحر وقتی (ملك پادشاه باحرف مصاحبت (تنی یاحرف وحدت
برنیجه تنله دیمکدر (برحرف صله (بالین قاضی لامیه یصدیغی اوجنه یعنی باشی اوجنه (ایستاده
واستاده تخفیف یاایله طورمش دیمکدر ماضیدن قسمدر اسم مفعول دیمن فاعلی مفعولدن فرق
ایلمزایمش (قاضی مبتدادر (خواب مستی مستلك اویقوسنده خبر مبتدادر (بیخبر ازملك هستی
خبر بعد الخبردر (یافت اکلدی حضرت شیخك بیخبر ازملك هستی دیدیکندن صکره (دریافت
بیوردیغی ترددن خالی دکل فتأمل (درتوبه لامیه‌در مجازا (باز بونده آچقدر مفتوح معناسنه
(بحکم این حدیث (باحرف مصاحبت واضافت لامیه‌در (حکم بونده سند وحجت معناسنه‌در
(که حرف بیان (لایغلق فعل نفی استقبال مفرد مذکر غائب مبنی للمفعول لایجعل مغلقا دیمکدر
(باب التوبة فاعل لایغلقدر ولامیه‌در مجازا (علی العباد لایغلق به متعلق (حتی تطلع ان مقدره

ایله منصوبدر الی ان تطلع دیمکدر (الشمس لفظ مرفوع فاعلی من مغربها تطلع یه متعلقدر (استغفر فعل مضارع متکلم وحده (الله لفظا منصوب مفعولی (واتوب استغفریه معطوف فعل مضارع متکلم وحدهٔ در نصر بابنك اجوف واویسندن (الیه اتوب یه معلقدر (محصول ترکیب) ایشتدم که اول صباح وقتنده پاشاه خواصندن برنیجه شخصله قاضینك باشی اوجنه ایرشدی یعنی کلدی شمعی کوردی یرنده طوروب ینارو دلبر مجلس کنارنده اوتورمش و باده دوکلمش وقدح صنمش یعنی بونلری بویله کوزدی وقاضی مستلك اویقوسنده وارلق عالندن بیخبرملك آنی اطفله بیدار ایلدی یعنی اویاردی ودیدی قالق که آفتاب طلوع ایلدی قاضی اکلادیکه حالندردیدی آفتاب نه جانبدن طلوع ایلدی پاشاه مشرق جانبندن دیدی قاضی دیدی الحمد الله که توبه قپوسی هنوز اچقدر بو حدیث شریف استدلا ایله که توبه قپوسی باغلنماز عباد اوزره شمس مغربدن طلوع ایدنجه اندن صکره قاضی دیدی ایلدیکم خطادن اللهدن مغفرت وعفو طلب ایدرم ودخی نامشروغ ونامعقول ایش اشلیم خدایه توبه ورجوع ایدرم یعنی جمیع نامشروع ایشلردن شمدنکرو فراغت ایده رم ✽ قطعه ✽ این دوچیزم برکناه انکیختند ✽ بخت نافرجام وعقل ناتمام ✽ چیزم میمی معناده کناهه مقید دّر (انکیختند فعل ماضی جمع غائب اغرا ایلدیلر یعنی قندردیلردیمکدر (بخت نافرجام بیانیه (ناحرف توصیف نفی (فرجام فانك فتحیله ایشك صوکی عاقبت کار معناسنه (محصول بیت) قاضی توبه واستغفار ایلدکدن صکره بوایکی بیتله اعتذار ایدرکه بوایکی نسنه بنی کناهه قندردیلر بریسی عاقبتسز یعنی ابترو ناقص طالعم وبریسیده ناتمام وناقص عقلم (مصراع ثانی مصراع اولی بیان ایدر حاصلی طالعمك وعقلمك قصوری بذ بنی معصیته اغرا واغوا ایدن ✽ کر کر فتارم کنی مستوجبم ✽ ور بخشی عفو بهتر زانتقام ✽ مستوجب استفعال بابندن اسم فاعلدر مستحق معناسنه (باحرف تأکید (بخشی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط واقعدر بغشلرسك دیمکدر (عفو مبتدا بهتر خبر (زانتقام بهتره متعلق جملهٔ اسمیه جواب شرطدر (محصول بیت) اکر بنی جرمم ایچون مؤاخذه ایدوب کرفتار عقوبت وعذاب ایدرسك لایق ومستحقم واکر رحیملق صفتیله متصف اولوب کناهمی وجرممی بغشلرایسك بهرحال عفو وغفران انتقام ایدوب عقوبت ایلمکدن یکرکدر ✽ ملك کفت توبه درین حالت که برهلاك خود اطلاع یافتی سودی ندارد قال الله تعالی فلم یك ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا ✽ یافتی فعل ماضی مفرد مخاطب (سودی یاحرف تنکیر یاء وحدت دیدیلر فکر سز سو یلمشلر (فا جواب شرطه داخل اولان فادر (لم یك اصلی یکون ایدی لم جازمه داخل اولغله التقاء ساکنین واقع اولدی واودن ونوندن واوحذف اولندی لم یکن قالدی صکره نون کثرت استعمال ایچون تخفیفا حذف اولندی جوازطریقیله لزوما دکل (ینفع فعل مضارع مفرد مذکر غائب (هم ضمیر منصوب متصل مفعولی (ایمان لفظا مرفوع فاعلی هم ضمیر مجرور متصل مضاف الیه (لما وقتا دیمکدر (رأوا فعل ماضی جمع مذکر غائب مهموز العین معتل اللام واو ضمیر سابقده مذکور کفاره راجعدر (بأس لفظا منصوب مفعولنا محلا مجرور مضاف الیدر (محصول ترکیب) پادشاه دیدی بو حالتده توبه که کندی هلاککه مطلع اولدك فائده ویرمز نتکه خدا بیورر مشرکاره ایمان کتورملك نفع ویرمز وقتاکه شدت عذابمزی کوردیلرسه یعنی ایمان یأس وخوف مقبول دکلدر سنده ای قاضی هلاك اولاجغك بلدك که توبه واستغفار ایلرسك ✽ قطعه ✽ چه سوداز دزدی آنکه توبه کردن ✽ که نتوانی کمند انداخت برکاخ ✽ دزدی یاحرف مصدر (که حرف بیان (نتوانی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب (کمند لفظ مشهوردر فارسیده وترکیده وترکیجه اوقرغ دیدیلر (کاخ کاف عربیله قصر درکوشك معناسنه (محصول بیت)

زده پیروری وشمعی

مطلب

اوغريلقدن نه فائده اول وقت توبه ايلك كه كوشك اوزره كند اتمغه قادر اوليه سين يعنى قصره چقماغه عدم قدر تكدن خرسزلقدن توبه ايلك نه فائده ايدى سنده اى قاضى عفو يمدن خلاص اوليه جغك بلورسين كه توبه ايدرسين ✱ بلند ازميوه كوكوتاه كن دست ✱ كه كوته خود ندارد دست بر شاخ ✱ بلند كونك مقدم مفعوليدر (ازميوه كاه كنه متعلقدر بر مخاطب مجرد ايدوب اكا خطاب ايدوب كودير يعنى بلنده سويله (كو بونده ادات تأكيد در دين زائد سويلمش (دست كنك مفعول اول صريحى (وكوتاه ثانيسى (وازميوه غير صريحى (كه حرف تعليل (كوتاه مبتدا (خود ادات تأكيد (ندارد فعل نفى مستقبل مفرد غائب فاعلى تحته كوتاهه راجع ضميردر (دست مفعول صريحى (بر شاخ غير صريحى وجملهٔ فعليه خبر مبتدادر (محصول بيت) بلند اولان كيمسه يه سويله اى مخاطب مجرد كه اليكى ميوه دن كوتاه ايله يعنى قصه ايله حاصلى الك چك اوزاتمه ميوه يه يعنى بوتنبيه بلند قامته لازمدر (كوتاه قداولانه لازم دكل زيرا كوتاه قامت خودداله وبداغه ال طوتماز يعنى ال ايرشدرمز كه اكه تنبيه لازم اوله ✱ ترا با وجود چنين منكرى كه ظاهر شد خلاص صورت نبندد اين بكفت وموكلان عقوبت در وى آويختند كفت مرا در خدمت سلطان يك سخن باقيست ملك پرسيد آن چيست كفت ✱ منكرى يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (خلاص ترافرينه سيله خلاص توتقديرنده در ومبتدادر (صورت نبندد خبرى ملحوظ ومتصور دكل ديمكدر (موكلان عقوبت لاميه (موكلانى جلاددن اعم طوتن زائد سويلمش (در حرف صله (وى ضميرى قاضى يه راجعدر (آويختند ياپشديلر ديمكدر (آويختند بر بنه آويخت يازان وفاعلنى پادشاهى طوتەنك غريب مطالعه سى وار ايمش (كفت قاضى (مرا بنم ديمكدر (محصول تركيب) سنك بو بحلاين برنا مشروغ ايشك وجوديله كه سندن ظاهر اولدى خلاصك صورت بغلاز يعنى خلاص اولق معقول دكلدر پادشاه بوسوزى سويلدى واشكنجه موكللرى يعنى جلادلر قاضى يه ياپشديلر قاضى ديدى بنم پادشاه خدمتنده برسوزم باقيدر يعنى برسوزم دخى وار ديمكدر پادشاه سوزديكه اول ندر قاضى ديدى ✱ قطعه ✱ باآستين ملالى كه برمن افشانى ✱ طمع مداركه ازدامنت بدارم دست ✱ با حرف مصاحبت سببيتى متضمن (طمع مداره متعلق (آستين ملال بيانيه (يا حرف وحدت ويا حرف تنكير حرف مصدر ديين يكلش سويلمش (كه حرف رابط صفت (افشانى فعل مضارع مفرد مخاطب سلكرسين اعراضدن كنايەدر (طمع مداركك مفعول صريحى وباآستين غير صريحى (مدار فعل نهى مفرد مخاطب داريدندن طوتمه ديمكدر (كه حرف بيان (ازدامنت بدارمك مفعول غير صريحى ودست صريحى (محصول بيت) برملال آستين سببيله ويا ملال آستينى سببيله كه بنم اوزريمه سالكرسين يعنى كه بندن اعراض ايدرسين طمع طوتمه يعنى اميد ايلمه كه دامنكدن الم طوتام يعنى اتككدن الم چكم ✱ اكر خلاص محالست ازين كنه كه مرا ✱ بدان كرم كه تودارى اميد وارى هست ✱ بدان با حرف صله (كه حرف رابط صفت (اميدوارى يا حرف مصدر (محصول بيت) اكر خلاص محال ايسه يعنى قورتلمق ممكن دكل ايسه بوكناهدن كه بنده در يعنى بنده اولان كناهدن خلاص جائز دكل ايسه اول كرمه كه سنك وار اميد ايلك واردر يعنى كرم ولطفكه اميد وارم اندن رجامى قطع ايلم ✱ ملك كفت اين لطيفه بديع آوردى واين نكته غريب كفتى وليكن محال عقلست وخلاف شرع كه ترا امروز فضل وبلاغت از چنگ عقوبت من برهاند مصلحت مى بينم كه ترا ازقلعه بشيب اندازم تاديكران عبرت كيرند كفت اى خداوند جهان پرورده نعمت اين خاندانم ونه تنها من اين كنه كرده ام ديكرى اندازتا من عبرت كيرم ملك ازين

رد سرورى

رد سرورى

رد سرورى

رد سرورى

سخن خنده آمد وبعفوازسر خطای اودر كذشت ومتعنتان راكه اشارت بكشتن اوكرده بودنده ❊ كفت ملك ديدى (لطيفه‌آو زدينك مفعو ل اولى (و بديع ثانيسى بديع عجيب ديمكدر (ونكته كفتينك مفعول اولى (وغريب ثانيسى غريب معناسنه در (لطيفه يى بديعه ونكته يى غريبه مضاف ايدن نه ملاحظه ايلدى مسكين (چنك عقوبت بيانيه (منه اضافت لاميه‌در (باحرف صله (و شيب نشيبدن مخفف لفظدر (شين نشيبدن مخفف اولديغى كبى آشغا وآلت

زده سروری

واست معنالرنده مستعمل لفظدركاه اولور كه اتباع ومزاوجه طريقيله تيب لفظنى بوكه عطف ايدوب شيب وتيب ديرلر عربيده حسن بسن وتركيده قزن قزن ديدكلرى كبى (پرورده نعمت اين خاندانم لاميه لر در (پرورده اسم مفعولدر سر سودا وجهت معناسنه در (خطا به اضافت لاميه در (متعنت تفعل بابندن اسم فاعلدر بركيمسه‌نك ذلتنى استمكه ديرلر (والف ونون ادات جمعدر (محصول تركيب) پادشاه ديدى بو لطيفه يى عجب كتوردك وبو نكته يى غريب سويلدك وليكن محال عقلدر وخلاف نقل كه سنى بو كون فضل و بلاغتم عقوبتم پنجه سندن قورتره يعنى خلاص ايليه مصلحت انى كورمكه سنى قلعه دن اشاغه خندقه اتام عبرت طوته‌لر يعنى تاكيم غيريلر عبرت الهلر قاضى بوسوزى ايشيدنجه ديدى اى جهانك پادشاهى بو خاندانك نعمتى پرورده سيم بو كناهى يالكز بن اشلامشم بندن غيريسنى آت تاكيم بن عبرت الام پادشاهى بو سوزدن خنده كلدى يعنى كولدى وعفوايله انك خطاسى سوداسندن كچدى وانك متعنتلرينه كه

ايكنجى قزن قاوك ضميله در
للطابع

بونك هلاكنه اشارت ايلمشلر ايدى ديدى ❊ بيت ❊ همه حال عيب خويشتنيد ❊ طعنه برعيب ديكران مزنيد ❊ حمالك عيبه اضافتى اسم فاعلك مفعو لنه اضافتيدر (خويشتنه لاميه در (طعنه هاء رسمى علامت نقلدر عرضه ومعشوقه كبى (عيب ديكران مصدرك مفعولنه اضافتيدر (مزنيد فعل نهى جمع مخاطبدر اورماك ديمكدر (محصول بيت) جميعكز كندى عيبكزك حماليسز يعنى هر بريكزده نيجه درلو عيوب واردر ايمدى غيريلرك عيوبنه طعنه ايلمك ❊ حكايت منظومه ❊ جوانى پاك باز و پاك رو بود ❊ كه با پاكيزه رويى دركرو بود ❊ جوانى ياحرف وحدت (پاك وصف تركيبيدر پاك نظرلى ديمكدر مصلح معناسنه (پاك روده وصف تركيبيدر پاك يوريشلو معناسنه مستقيم ديمكدر (كه حرف رابط صفت (باحرف صله (پاكيزه پاك معناسنه‌در (پاكيزه روى وصف تركيبيدركوزل يوزلى (ياحرف وحدت (در حرف ظرف (كرو كاف عجمك كسريله ورانك فتحيله رهن معناسنه‌در (محصول بيت) بر پاك باز

زدشمى

و پاك روجوان وارايدى يعنى صالح پاك دامن كه بر پاك رويه مرهون ايدى يعنى كرفتار ومبتلا ايدى (بعضيلر كرو يرينه كرو يازديلر كاف عربيك و رانك فتحلريله كشتى معناسنه ودريا عبارتنى بو كه قرينه طوتدى ليكن عربيده بو يله يرده واواعلال اولمامق خلاف قياسدر انكيچون مشهور لغتلرنده موجود دكل وفارسى لغتلرده كروقوغوق ديشه ديرلر يعنى ايچى بوش ديش كه قورت يمش اوله على كل حال عربى وفارسى لغتلرده موجود اولمايجق فرنكجه و يا اورمجه اولمق كرك ❊ چنين خواندم كه دردرياى اعظم ❊ بكردابى درافتادندباهم ❊ كه حرف بيان (باحرف صله (كرداب كاف عجمك كسريله صوچورانكى يعنى صوچور يلوب باتديغى بركه هلاك اولمق خوفى اوله عربجه دردوردير ياحرف وحدت (درحرف تأكيد (افتادند دوشديلر (باهم بيله (محصول بيت) حكايه‌لرده شويله اوقودم كه درياى اعظمده بركردابه دوشديلر ايكسى بيله (حضرت شيخ بو بيتده اجمال ايلمش (يعنى نيجه دوشدكلرى بيان اولنمدى ❊ چوملاح آمدش تادست كيرد ❊ مبادا كاندران حالت بميرد ❊ (ملاح كميجى (آمدش شين معناده دسته متعلقدر (دستش تقديرنده (تاحرف تعليل (مبادا فعل نهى غائب (كاندران كه حرف بيان (بميرد

تعجبا تفضيل واجبيدر
للطابع

فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده جوانه راجع ضمیردر (محصول بیت) چونکه ملاح کلدی
تا عاشق جوانك الین طوته اولیه کیم اول حالتده اوله دیو ✿ همی کفت ازمیان موج وتشویر ✿
مرا بکذار ودست یار من کیر ✿ همی ادات حکایه (میان موج لامیه دریاء بطنیله (تشویر
تانك فتحی وشینك سکونیله خجالت معناسنده در (تشویش معناسنده ده کلور (بعضیلر وجه عطف
تفسیری طوتدیلر (بکذار قو یعنی ترك ایله (دست یار من لامیه لردز (کیر فعل امر مفرد مخاطب
طوت دیمکدر (محصول بیت) جوان ملاحه موج وتشویر یعنی امواج ذریا اورته سنده سو یلردی
بنی قو ویارمك الین طوت یعنی انی خلاص ایله بن بوغیلورسم بوغلایم ✿ درین کفتن جهان
بروی برآشفت ✿ شنیدندش که جان میداد ومیکفت ✿ جهان مبتدا (وبرآشفت خبری (شنیدندش
شین جوان معهوده راجعدر (که حرف بیان (محصول بیت) بوسوزی سویلرکده جهان اوزرینه
پریشان یعنی قرش مورش اولدی اکا یقین اولان کیمسه لر انی ایشتدیلر که جان ویرردی
وسوز یلردی سو یلدیکی کلان بیتك مضمونیدر ✿ حدیث عشق ازان بطال منیوش ✿ که در سختی
کند یاری فراموش ✿ حدیث عشق لامیه (بطال بیکار دیمکدر یعنی دردعشقدن خالی (منیوش
فعل نهی مفرد مخاطب در (نیوشیدندن ایشتمك ودیکلمك معناسنه (که حرف رابط صفت (سختی
یا حرف مصدر (یاری یاسیده بویله در دوستلق معناسنه (فراموش اسم مصدر در اونتمه دیمکدر
(محصول بیت) عشق قصه سنی اول بطالدن دکله که شدت حالده یارلغی ودوستلغی فراموش ایلیه
اونوده ✿ چنین کردند یاران زندکانی ✿ زکار افتاده بشنو تا بدانی ✿ یاراندن مراد عشاقدر (زندکانی
یا حرف مصدر دیرلك دیمکدر (کار افتاده مجرب احوال دیمکدر یعنی باشنه ایش دوشمش
دیمکدر بو بیتك مصراع اولی ابیات سابقه یه ناظردر (ومصراع ثانیسی ابیات آتیه یه فتدبر
(محصول بیت) مذکور جوان کبی ایلدیلر یاران دیرلکی پس باشنه ایش دوشندن یعنی احوال
روزکاری تجربه ایلیندن ایشت مراد مجرب احوالدن حضرت شیخ کندیدر انك ایچون بیورر که
تا بله سین ✿ که سعدی راه ورسم عشقبازی ✿ چنان داند که در بغداد تازی ✿ که حرف بیان در
مصراع ثانی یی (سعدی مبتدا (رسم بونده عادت وقانون معناسنه در (عشقباز بونده عاشق
معناسنه در (یا حرف مصدر عاشقلق دیمکدر (مصراع ثانی خبر مبتدادر (که حرف بیان
تازی عربی دیمکدر عربی دل مراد در (بغداده تخصیص ایلمك وجهی بودر که کندی زماننده
بغدادلی عرب وعجم دیلنی فصیح سو یلرلردی اما بو زمانده ایکیسندنده بی بهره بر بلوك جهله در
(محصول بیت) سعدی عاشقلق راه ورسمنی آنجلین بیلور که بغدادده عربی دیلی یعنی اهل بغداد
لسان عربی ابو بیلدکلری کبی (سعدی عشقبازلق طریقنی انجلین ایو بیلور مصراع ثانینك زدشعی
معناسنی انجلین بیلور که بغدادده عربی بیلور یعنی شبهه سز بغدادده عرب وار ایدوکی بیلدیکی کبی
عشقبازلغك رسم وراهنی دخی انجلین بیلور دیین کیمسه هیچ نسنه بلمز ایمش ✿ دلارامی که داری
دل درو بند ✿ دکر چشم ازهمه عالم فرو بند ✿ بو بیت حقیقی یه ومجازی یه محتملدر (دلارام
وصف ترکیبید آرامیدندن دیکلمك یعنی راحت اولمق (یا حرف وحدت (که حرف رابط
صفت) (دلارام دار بنك مقدم مفعولیدر طوتارسین دیمکدر وآرلقدن تعبیردر (دل بندك
مفعول صریحی ودر غیر صریحی (او ضمیری دلارامه راجعدر (بند فعل امر مفرد مخاطب در زدشعی
(بندیدندن بغله دیمکدر (دکر دخی دیمکدر (چشم فرو بندك مفعول صریحی (ازهمه عالم غیر
صریحی فرو بندیوم دیمکدر (محصول بیت) بر دلارامك که وار کوکلکی اکا بغله یعنی اکا تعلیق ایله
دخی کوزوکی جمیع عالمدن یوم یعنی اندن غیری یه التفات ایلمه اکر ظاهر دلارامی در
واکر باطن (مصراع ثانینك معناسنی کرو دوکلی عالمدن چشمکی اشاغه بغله دیین معنایی

قتی بدباغلماش ❊ اکر لیلی و مجنون زنده کشتی ❊ حدیث عشق ازین دفتر نوشتی ❊ دفتردن
مراد کتاب کلستاندر (کشتی ونوشتی یالری حرف حکایه در (محصول بیت) اکر
لیلی ایله مجنون زنده اولایدی یعنی صاغ اولسه لردی عشق قصه سنی بو کتابدن یازارلردی
یعنی هر بریسی (حضرت شیخك بو سوزی بشنجی بابه نسبتدر که عشق بابیدر ❊ باب ششم
در ضعف و پیری ❊ حکایت ❊ باطائفهٔ دانشمندان در جامع دمشق بحثی همی کردم
ناکاه جوانی از در درآمد وکفت درمیان شما کسی هست که زبان فارسی داند اشارت
بمن کردند کفتم خیرست کفت پیری صد و پنجاه ساله درحالت نزعست و بزبان فارسی چیزی
می کوید و مفهوم ما نمی کردد اکر بکرم قدم رنجه شوی مزد یابی باشد که وصیتی کند چون
ببالینش فرارسیدم این میکفت ❊ باحرف مصاحبت (طائفهٔ دانشمندان بیانیه (طائفهٔ
همزه سی حرف وحدتدر دیین خطا سویلمش (بحثی یاحرف تنکیر (پیری یاحرف وحدت
(صد و پنجاه ساله یوزاللی یاشلی دیمکدر (حالت نزع لامیه (باحرف مصاحبت (زبان فارسی
بیانیه (چیزی یاحرف وحدت (واوحرف حال مفهوم ما لامیه (نمی کردد اولماز دیمکدر
نمی شود معناسنه (بکرم باحرف مصاحبت (قدم رنجه شوی الم و زحمت معناسنه در زدشمی
قدم زحمتنه کررسك دیمکدر ایاق یورمکدن کنایه در (مزد میمك ضمیله وزانك سکونیله
اجرت و کرا دیمکدر اما بونلك کی یرلرده ثواب معناسنه در (یابی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
یابیدندن بولمق معناسنه یافتندن دینلر خطا ایلدیلر (باشد که اولا که یعنی مرجودر که دیمکدر
(وصیتی یاحرف وحدت و یاحرف تنکیر (ببالینش باحرف صله یصدوغنه دیمکدر (فرا
حرف تأکید (رسیدم فعل ماضی متکلم وحده ایرشدم دیمکدر (این میکفت بو ایکی بیتی
اوقوردی (محصول ترکیب) دانشمند طائفه سیله بحث ایلرایدم جامع دمشقده یعنی بنی
امیه ده ناکاه برجوان قپودن ایچری کیردی ودیدی سزك اراکزده برکیمسه وار میدر عجم دیلنی
بیلور شیخ دیرکه بکا اشارت ایلدیلر یعنی ایشته بو بیلور دیدیلر بن دیدم خیر در جوان دیدی
یوز اللی یاشنده برپیر حالت نزعده در و فارسی دل ایله برنسنه سویلر حالبوکه بزا کلامنزا کرکرمله
قدم رنجه اولورسك یعنی زحمته کررسك ثواب بولورسین مرجودر که بر وصیت ایلیه مبادا
فوت اوله چونکه یصدیغنه یعنی باشی اوجنه ایرشدم بو ایکی بیتی اوقوردی ❊ قطعه ❊ دمی چند
کفتم برآرم بکام ❊ دریغا که بکرفت راه نفس ❊ دم نفس (یاحرف وحدت (چند نیجه دیمکدر
ضرورت وزن ایچون تقدیم وتأخیر قلنمشدر تقدیری کفتم دمی چند (برآرم چیقارم دیمکدر
(بکام باحرف صله و یاحرف مصاحبت کامه و یاکامله دیمکدر (کام کاف عربیله بونده ایهام
طریقیله مذکور در مراد ایله دماغ بیننده فتأمل (دریغا دالده کسره وضمه لغتدر (الف حرف
ندا یعنی حرف ندبه (بکرفت فعل ماضی مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه طوتلدی دیمکدر (راه
نفس لامیه (محصول بیت) دیدمکه برقاچ نفس مرادیجه کتورم یعنی چیقارم یاخود غرمه حاصلی ردشمی
برقاچ زمان یشایوب عمر سورم دریغ وحیف که نفس یولی طوتلدی چتمغه مجال قالدی حاصلی
اجل کلدی ایرشدی (مصراع اولك معناسنی ایتدمکه برقاچ نفس مرادمله یوقاری کتورم دیین
ادایی ایو کتورممش ❊ دریغا که برخوان الوان عمر ❊ دمی چند خوردیم وکفتند بس ❊ بعض نسخه ده
دمی خورده بودیم واقعدر (خوان الوان عمر بیانیه لردر (محصول بیت) حیفا که عمرك درلودرلو
نعمتی سفره سنده یعنی انواع نعم عمرده برنیجه نفس یدك و ایچدك و یتر یدیککز یدیلر حاصلی زدشمی
نفقه مز قطع ایلدیلر (خوان بونده سفره معناسنه در دیین کیجه یدیکن بیان مش ❊ معنای
این سخن باشامیان تعربی کفتم تعجب کردند از عمردراز وتأسف خوردن او برحیات دنیا کفتمش

چه کونهٔ در ین حالت کفت چه کویم ٭ (محصول ترکیب) بو سوزك یعنی بو ایکی بیتك معناسنی
شام قومنه عربجه سویلادم تعجب ایلدیلر انك اوزون عمرندن وحیات دنیایه تأسف وغصه
ییدیکنه دیدم نیجه سین بو حالتده دیدی نه دیه یم ٭ قطعه ٭ نه دیدهٔ که چه سختی همی
رسد بکسی ٭ که از دهانش بدر میکنند دندانی ٭ ندیدهٔ استفهام انکاری کورمش میسین
دیمکدر (که حرف بیان (بکسی با حرف صله و یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت
(دهانش نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنمق کرك (بدر طاشره دیمکدر (میکنند
کاف مضموم اوقنیجق کیونت معناسنه اولور ایدرلر دیمکدر یعنی طشره ایدرلر چیقارمقدن
عبارت اولور اما کاف مفتوح اوقنیجق قوپاررلر دیمکدر علی کل حال چیقارمقدن کنایتدر
(دندانی یا حرف وحدت (محصول بیت) کورمش میسین که نه شدت والم ایریشور شول
کیمسه یه که دهانندن بر دیشنی چیقاره لر یعنی بر دیشنی چیقارنجه نه قدر الم چکر (ندیدهٔ همزه سی زدشمی
خطاب ایچوندر دیین یاء خطابدن وهمزهٔ توسلدن آگاه دکل ایمش ٭ قیاس کن که چه حالش
بود در ان ساعت ٭ که از وجود عزیزش بدر رود جانی ٭ حالش ضمیری کسی یه راجعدر (وجود عزیز
بیانیه وشین یه سابق کبی (جانی یا حرف تنکیر (محصول بیت) قیاس ایله که حالی نه اولور اول زدشمی
ساعتده که وجود عزیزندن جانی چیقه کیده یعنی روحی بدنندن چیقه کیده مصراع ثانینك معناسی
که انك عزیز وجودندن بر جان طشره کیده دیین قتنده انسانده برقاچ جان وار ایمش کبی ٭ کفتم
تصور مرك از خیال بدر کن ووهم را برطبیعت مستولی مکردان که فیلسوفان کفته اند که مزاج
اکرچه مستقیم بود اعتماد بقارا نشاید ومرض اکرچه هائل بود دلالت کلی بر هلاك نکند اکر
فرمائی طبیبی را بخوانیم تا معالجه کند که به شوی کفت هیهات ٭ تصور مرك مصدرك مفعولنه
اضافتیدر مستولی غالب دیمکدر استفعال بابندن اسم فاعلدر (مکردان فعل نهی مفرد
مخاطب ایله دیمکدر (الف ونون ادات تعدیددر (که حرف تعلیل (فیلسوف فانك ولامك
فتحه لریله حکیم معناسنددر (که رابط مقول وقول (اعتماد بقا مصدرك مفعولنه اضافتیدر (را
ادات صله (هائل قورقنج (طبیبی یا حرف وحدت (را ادات مفعول (تا حرف تعلیل (هیهات
یعنی محالدر (محصول ترکیب) پیره دیدم که اولوم تصوری خیالکدن اخراج ایله ووهم وخوفی
طبیعتکه غالب ایله زیرا حکما دیمشلردر مزاج اکرچه مستقیم وقوی اولور بقایه اعتماد ایلمکه
لایق دکل ومرض اکرچه هائل ومخوف اولور اما هلاکه کلیا دلالت ایلمز اکر بیورز ایسك سکا
بر طبیب دعوت ایده لم تا کیم سکا معالجه ایلیه که ایو اولاسین یعنی صاغلهسین هیهات دیدی یعنی
بو محالدر ٭ مثنوی ٭ خواجه در بند نقش ایوانست ٭ خانه از پای بست ویرانست ٭ خواجه
وزراده وتعظیمی واجب اولان ارباب دولتده مستعملدر بونده مطلقا دولتلی مراددر (بند بونده
قید وهوس وارز ومعناسنه (نقش ایوان مصدرك مفعولنه اضافتیدر ایوان کسر همزه ایله
چارطاق قدر عربیدر اما عجم فتح همزه ایله اوقور (پای بست بای عربك فتحیله تمل معناسنه درکه
عربجه اساس دیرلر باء عجمیله اولسیده تجویز ایلین افترا ایلمش (ویران خراب دیمکدر (محصول بیت) زدشمی
خواجه قصرك نقشی قیدندهدر ایکن خانه تملدن خرابدر یعنی سن بنم ایچون طبیب تدارك ایلمهده سین
لیکن بناء وجود فنایه مشرفدر ٭ دست برهم زند طبیب ظریف ٭ چون خرف بیند اوفتاده
حریف ٭ دست زندك مفعول صریحی (و برهم غیر صریحی (وطبیب فاعلی (وظریفه اضافتی
بیانیه در (خرف خاء معجمه نك فتحی وراء مهمله نك کسریله صفت مشبهه در بونامش معناسنه خرف
بیندك مفعول ثانیسی واوفتاده واوایله اکاقیددر (وحریف یعنی شخص مفعول اولی (محصول بیت)
ظریف اولان طبیب الینی بر برینه اورر تأسف وتغابن طریقیله اما علاجه مباشر اولمز چونکه

حریف مریضی بوناмش ودوشمش کوره یعنی حالت نزعه قریب ومشرف علی الموت کوره زیرا بلور که
علاج پذیر اولیوب شیئی ضایع اولور ❊ پیرمردی ز نزع مینالید ❊ پیرزن صندلش همی مالید ❊ پیرمرد
مرد پیر تقدیرنده در برقوجه ارکشی (ز نزع بر مضاف مقدردر تلخئ نزع دیمکدر (مینالید حکایت
حال ماضی معناسنه ایکلردی دیمکدر زیرا جان آجیسی سائر آجیلره بکزه‌مز (پیره زن تقدیری پیره
زنیدر ضرورت وزن ایچون وقرینه قائم اولدیغیچون یاء وحدت ترك اولندی بونده برقوجه قری
دیمکدر زوجه‌سی وقز قرنداشی ومتعلقاتندن برقری اولمق جائزدر (صندل هند دیارندن کاور
برخوش قوقولی اغاجدر آنی دکرمنده ویادور پیله اون ایدرلر وانی کلابله خلط ایدوب دفع صداع
ایچون باشه سوررلر ودفع حرارت ایچون اللره واباقلره قورلر (شین ضمیر پیره راجعدر (همی مالید حکایت
حال ماضیدر اغنده اوغمق دیمکدر اما بونده سورتمك معناسنه در (محصول بیت) برپیرمرد نزع
آجیسندن ایکلردی وبر پیره زن اکا صندل سورردی ❊ چون مخبط شد اعتدال مزاج ❊ نه عزیمت
اثر کندنه علاج ❊ چون حرف تعلیل (مخبط تفعیل بابندن اسم مفعولدر لغتده دوشمش دیمکدر اما
بونده مختل معناسنه در (اعتدال مزاج مصدرك فاعلنه اضافتیدر (نه حرف نفیدر معناده کندە
مقیدر (عزیمت بردرزده برنسنه اوقویوب اوفورمکه دیرلر رقیه‌ده دیرلر رانك ضمی وقافك سکونیله
وفارسیجه افسون دیرلر (علاج مفاعله بابنك ایکنجی مصدریدر (عزیمته معطوف عزیمت مبتداء
اول واثر ثانی وثانی خبریله خبر اول تقدیری عزیمت اثر نکند در (محصول بیت) چونکه اعتدال مزاج
مختل اولدی یعنی مزاج اعتدالدن دوشدی اکانه افسون تأثیر ایدر ونه علاج ❊ حکایت ❊ پیری
حکایت کند که دختری خواسته بودم وحجره بکل آراسته وبخلوت با او نشسته ودیده ودل درو بسته
شبهای دراز نخفتمی وبذلها ولطیفها کفتمی تاباشد که وحشت نکیرد وموانست پذیرد از ان جمله شبی می
کفتم که بخت بلندت یار بود وچشم دولت بیدار که بصحبت پیری افتادی پخته وجهان دیده کرم
وسرد روزکار چشیده ونیك وبد ازموده حق صحبت بداند وشرط مودت بجای آرد مشفق
ومهربان خوش طبع وشیرین زبان ❊ دختر دالك ضمی وخاء معجمه‌نك سکونیله وتانك فتحیله
قیزه دیرلر (یا حرف وحدت (شبهای دراز بیانیه (نخفتمی نخفتم فعل نفی ماضی متکلم وحده
یاحرف حکایت بذله لطیفه دیمکدر (ها ادات جمعدر (لطیفها عطف تفسیری (کفتمی اعرابده
نخفتمی کبیدر (تا حرف تعلیل (بخت بلند بیانیه (وتا معناده یاره مقیدر (بود جائزدر که
فعل اوله وجائزدر که ادات زمانیه اوله یارك اولدی ویایارك ایدی دیمك اوله (چشم دولت بیدار
مذکور فقره‌یه معطوف (که حرف بیان (یا حرف تعلیل (با حرف صله (صحبت پیر مصدرك
مفعولنه ویافاعلنه اضافتیدر (یا حرف وحدت (جهان دیده وصف ترکیبیدر جهان
کورمش دیمکدر (مشفق افعال بابندن اسم فاعلدر (ومهربان عطف تفسیرلردر (یعنی
اسرکیجی معناسنه ومحبتلی (محصول ترکیب) بر پیر حکایت ایدر که برقز دیلدم یعنی برقز نکاح
ایلدم وکردك خانه‌می کل ایله اراسته وپیراسته ایلدم وخلوتده آنکله اوتوردم وکوزمی
کوکلمی اکا بغلندم یعنی اکا کوکل ویردم بونده کلنجه بر ربود تقدیر اولنوز اوزون کیجه‌لر
اویومزدم وبذله‌لر ولطیفه‌لر سویلردم که وحشت طوتمیه یعنی توحش ایلمیه وبنمله انس
وموانست قبول ایلیه (حاصلی بنمله الیشه ذکر ایلدیکم احوالك جمعندن بریسی بودر که برکیجه
سویلردم که بخت بلند یارك ایدی ویایارك اولدی وچشم دولتك بیدار ایدی ویابیدار اولدی که
برپیرك صحبتنه دوشدك پشمش وجهان کورمش وروزکارك اسیسنی وصووغنی طاتمش
وایو ویرامز ایشلر صنامش حق صحبتی بلور وشرط صحبت ومودتی یرینه کتورر ومرحمتلی
ومحبتلی خوش طبع وشیرین زبان ❊ مثنوی ❊ تاتوانم دلت بدست آرم ❊ ور بیازاریم نیازارم

پیره زن اولدقده نصکره اشبو احتمالات تکلفی یوانه صاپلماق شاعرانه در (للطابع)

تاحرف توقیت (توانم قادرم دیمکدر (بدست با حرف صله (آرم فعل مضارع متکلم
وحده کتورر م (رواکردن مخففدر (بیازاریم فعل مضارع مفرد مخاطب (میم ضمیر
منصوب متصل مفعولی یاء ضمیر (یعنی ضمیر خطاب مفتوح اوقمق کرك وزنه خلل کلیسه
واکر بنی انجیدرسك دیمکدر بونده متعدیدر (نیازارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده لازمله
متعدی بیننده مشترکدر یعنی انجیمم یاسنی انجیتمم دیمکدر (نیازارم دینلرنونك کسریله
نیاز کتوررم یعنی حاجت کتوررم معناسنه بیتی مردف ایدوب مقفا ایلمامشلر (محصول بیت)
مادام که قادرم کوکلکی اله کتورزرم (یعنی اله آلورم حاصلی المدن کلدکی دکلی کوکلکی
رعایت ایدرم (ویا ایدهیم واکر فرضا بنی انجیدرسکده انجیمم و یاسنی انجیتمم ❊ ورچه وطوطی
ردّ ابن سیّد علی وسروری
شکر بود خورشت ❊ جان شیرین فدای پرورشت ❊ بو شرطیه مذکور شرطیه یه معطوفدر
پس بونده وزیرنه کرذکر ایدنلرمتونه مخالف ذکر ایلمشلر (خورش لغتده اسم مصدر در
ردّ شراح جمعا
ینش معناسنه اما بونده طعام مراددر (جان شیرین بیانیه (فدای پرورشت مصدرك مفعولنه
اضافتیدر (پرورش اسم مصدر در بسلیش معناسنه مراد طعام در (محصول بیت) واکر
فرضا طوطی کبی شکر اولورسه طعامك جان شیرین سنك سکری غدا (زیکه فدا اولسون
(یاجانی سنك سکری طعاملریکه فدا ایدهیم (حاصلی سنی سکرله بسلیهیم ❊ نه کرفتار آمدی
بدست جوانی معجب وخیره رای سرتیز و سبك پای که هر دم هوایی پزد وهر لحظه رایی زند
وهر شب جایی خسبد وهررو زیاری کیرد ❊ پیرك دختره تتمهٔ قواندندر (جوانی یاحرف وحدت
(معجب افعال بابندن اسم فاعلدر متکبر دیمکدر (خیره رای وصف ترکیبی در ضعیف و زبون
فکرلی یعنی سفیه (سرتیز وصف ترکیبی در یینی معناسنه آغر باشلی مقابلی (سبك پایده
وصف ترکیبی در یینی آیقلی یعنی یلراوکز معناسنه (هوایی یاحرف وحدت پزد فعل مضارع مفرد
غائب باء عجمینك فتحیله (پزیدندن پختن دن دینلر خطا ایلمشلر پیشرز دیمکدر (رایی یاحرف وحدت
(زند فعل مضارع مفرد غائبدر زنیدندن اورر دیمکدر جایی یاحرف وحدت (خسبد خانك
ضمیله فعل مضارع مفرد غائب یاتور واویوز دیمکدر خسبیدندن (یاری یاحرف وحدت
(محصول ترکیب) قیزه دیرکه برمتکبر جوان النه کرفتار کلدك یعنی مبتلا اولدك سفیه و خفیف
و یلراو کزکه هر نفس برهواوهوس بشوره وهرساعت برفکر قوللند وهر کیجه بر یرده یاته وهر
کون برنکار طوته ❊ بیت وفاداری مدار از بلبلان چشم ❊ که هر دم بر کل دیکر سرایند ❊
ردّ سروری وشمعی
وفادار وصف ترکیبی در (یاحرف مصدر (مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر
(از بلبلان مداره متعلقدر (چشم مدارك مفعول صریح اولی در (ووفاداری ثانیسی (از بلبلان
غیرصریحی لیکن تقدیری چشم وفادار در (یعنی وفادارلق امیدنی طوتمه دیمکدر (که
حرف تعلیل (کلی یاحرف وحدت (دیکر غیری معناسنه در (سرایندسینك فتحی وکسریله فعل
مضارع جمع غائب ایرلرلر دیمکدر (محصول بیت) (بلبللردن وفادارلق امیدینی طوتمه یعنی
انلردن وفا کلمز زیراهر نفس وهر ساعت برغیری کل اوزره ایرلرلر یعنی بر یرده قرارلری یوقدر
جوانلرکده احوالی بویله درسابقا ذکر ایلدیکی کبی ❊ اماطائفهٔ پیران بعقل وادب زندکانی کنند نه
برمقتضای جهل جوانی ❊ طائفهٔ پیران بیانیه (زندکانی یاحرف مصدر دیرلك دیمکدر (مقتضای جهل
مصدر میمینك فاعلنه اضافتیدر (جوانی یاحرف مصدر واضافت بیانیه در (محصول ترکیب)
جوانلرك احوالنی بیان ایلدك اماطائفهٔ پیران عقل وادبله دیرلك ایدرلر جهل وجوانلق
مقتضاسی اوزره دکل بعض نسخه ده جوانی جهله عطف ایلمش ❊ بیت ❊ زخود بهتری جوی
وفرصت شمار ❊ که باچون خودی کم کنی روزکار ❊ بهتری یاحرف وحدت جوی وشمار

فعل امر مفرد مخاطبلردر (كه حرف تعليل (باحرف مصاحبت (چون ادات تشبيه (خودى
ياضمير خطاب (كم كاف عجمك ضميله ضايع معناسنه در (كم كىنك مفعول اول صريحى وروزكار
ثانيسى (ياچون خودى غيرصريحى (محصول بيت) خطاب عام طريقيله نصيحت ايدوب بيورر
كنـد كدن ايورك بركيمسه ارايوب بول وانى اراپوب بولمغى فرصت صاى يعنى براولو نعمت بيل
زيرا كندك كبيله روزكاركى يعنى احوال واوقات وايامكى ضايع ايدزسين(حاصلى كندكدن ايى
بركيمسه ايله صحبت ايله وانكله مصاحبتى غنيمت بيل (زيراكندك كبيله مصاحبت تضييع احوال
واوقات وايام واتلاف عمر بلا فائده در ❊ كفت چندان برين نمط بكفتم وكمان بردم كه داش درقيد
آمدوصيدمن شدناكاه نفسى سردازدل پردرد برآورد وكفت چندين سخن كه كفتى دن درترازوى
عقل من وزان آن يك سخن ندارد كه ازقابلهٔ خويش شنيده‌ام كه زن جوانرا اكرتيرى در پهلونشيند به
كه پيرى ❊ كفت پيرديدى (نمط نسق اسلوب وكونه معناسنه در (درقيددرحرف صله (قيددن
مراد بندر منه اضافت لاميه در (صيدمن مصدرك فاعلنه اضافتيدر (نفسى ياحرف وحدت
وزان مفاعله بابنك مصدر ثانيسيدر (قابله رومده آورده ديدكارى خاتوندر كه طوغان اوغلنجقلرك
كوبكن كسراكا ابه قادين ديرلر (بنكه دزديبين بكلش سويلمش (قابله برنه قبيله يازان صحيح متلره مخالف
يازمش (تيرى وپيرى يالرى حرف وحدتدر (پهلويان معناسنه دركه عربجه جنب ديرلر (محصول تركيب)
پيرديدى بواسلوب اوزره اولقدر سوز سويلدم وظن ايلدم كه كوكلى بنم قيديمه كلدى (يعنى
بكا مقيد اولدى وبنم صيدم اولدى (يعنى بكا شكار اولوب رام اولدى ناكاه دل پردردندن
برصوغق نفس كتوردى يعنى برآه چكدى وديدى بوقدر سوزكه سويلدك بنم عقلم ترازوسنده
اول برسوزك وزنن طوتماز يعنى اكا موازن دكل كه كندى ابه‌دن ايشتمشم كه تازه زنك اكر پهلوسنده
اوق اوتورسه يعنى يانه اوق باتوب طورسه يكدر يانده برپيراوتروب طورمقدن حاصلى پيرايله
همنشين وهم بستراولمقدن اوق يارەسنى چكمك يكدر ❊ نظم ❊ لما رأت بين يدى بعلها ❊ شيئا
كارخى شفة الصائم ❊ لما بولمايه وجوديه ديرلر مشايخ نحوك بعضيسى اسميتنه ذاهب اولدى
وبعضيسى حرفيتنه اسميتنه ذاهب اولانلر جمله يه اضافتى لازمدر ديديلر (حاصلى وقت معناسنى
متضمندر وقتا كه ديمكدر (رأت فعل ماضى مفرد مؤنث غائبه مهموز العين معتل اللام اصلنده
رأيت ايدى اعلال ايله رأت اولدى فعت وزنى اوزره وقتا كيم كورديسه (فاعلى پيرك زوجه سيدر
(بين ظروف مكانيه دندر مضاف اولمشدر (يدى لفظنك اصلى يدين در حالت رفعى يدان در
نصب وجرى يدين در نون اعراب بعله اضافتله ساقط اولمشدى نتكه نحو كتابلرنده مسطوردر
بونده معناسى اوكنده ديمكدر (بعل لفظا مجرور مضاف اليهدر زوجه بعل ديرلر بانك
فتحى وعينك سكونيله وزوجه يه بعله ديرلر وضمير تأنيث رأتك فاعلى اولان زوجه يه
راجع در (شيئا لفظا منصوب مفعول رأت در شيئادن مراد آلت پيردر (كارخى كاف
مثل معناسنه در (وارخى اسم تفضيلدر رخوه دن رانك فتحى وكسرى ايله يومشقلق
وكوشكلك معناسنه در بونده سسترك ديمكدر (شفة لفظا مجرور مضاف اليه ارخى در
(شفه دوداغه ديرلر صائمه اضافتى لاميه در (صائم اوروج طوتيجى كيمسه دروآنك دوداغى غايتله
كوشك اولاغندر اول جهتدن پيرك ذكرينى صائمك كوشكرك دوداغنه تشبيه
ايلمشدر (محصول بيت) وقتا كيم پيرك زوجه سى پيرك اوكنده يعنى زوجنك اوكنده برشئ
كورديسه يعنى ذكرينى كورديسه صائمك كوشكرك دوداغى كبى غايتله سست وزبون
كورديسه ❊ تقول هذا معه ميت ❊ وانما الرقية للنائم ❊ تقول جواب لمادرقياس قالت ديمك ايدى
ليكن مراد حكايت حال ماضى درسويلردى ديمكدر (وبعض كيمسه ديديكه لما مضارعى

ردشمعى
رد ابن سيد على وسرورى

مطلب

مطلب

رد ابن سيد على
رد شمعى

ماضی یه رد ایدر ان مصدر یه ماضی یی معنای استقبال ایله رد ایلدیکی کبی (پس تقول قالت معناسنه اولور بو یله دیدیکی زیاده خطا ایلمش (وهیچ بروجهله کندی یه دوشمز سوزدکلدر زیرا دیدیکی لما جازمه‌در بوخود لماء وجودیه‌در که اسم اولدیغی تقدیرجه جمله یه مضاف اولمقدر شرطی فتأمل (تقول فاعلی رأتك فاعلیدر (یعنی پیرك زوجه‌سی (هذا اسم اشارتدر مذکور شیئه محلا مرفوع مبتدا (ومیت خبری ومعه میته متعلق (وضمیرمذکر بعله راجعدر (واو حرف ابتدا (ان حرفدر حروف مشبهه بالفعل‌دن (وماحرف کافه که ان حرفنی عملدن کف ومنع ایدر (الرقیة رانك ضمی وقافك سکونیله مریض اوزره اوقیوب اوفورمکدر تاکیم افاقت بوله لفظا مرفوع مبتدا افسون دیمکدر سابقا بو معنایی عزیمتله تعبیر ایلمش ایدی (لیکن بونده مراد شیوه ونازدر (للنائم لام حرف جر بر مقدره متعلق (نائم اسم فاعلدر نومدن اویویان کیمسه یه دیرلر (بونده مراد جوانك ذکریدر جار ومجرور اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر وجملهٔ اسمیه اعرابدن محلی یوق جملهٔ مستأنفه (محصول بیت) وقتا که بعله پیر ذکرینی کوردیسه دیدی بو آلتی پیر کندیله بله میتدر یعنی نه کندیده حیات وارونه آلتده رقیه وافسون خود نائمه نافعدر یعنی غنج ودلال جوانك چکونی تحریك ایدر پیرك مرده ذکرنی تحریك ایلمز حاصلی جوانك چکونی شخص نائمه تشبیه ایلمش و پیرك شخص مرده یه ❊ زن کز بر مرد بی رضا برخیزد ❊ پس فتنه وجنك ازآن سرا برخیزد ❊ زن مبتدا (برخیزد خبری (ومابینلری خبره متعلق (کزاصلی که ازایدی ضرورت وزن ایچون حذف وایصال ایلدی (برمرد لامیه (بر بونده قت معناسنه‌در (بی رضا رضاسز دیمکدر (یعنی مجامعتسز (برخیزد قالقه (حاصلی دوشکدن موطوءیه قالقمیه (سرادن یا ضرورت وزن ایچون وقافیه ایچون ترك اولدی (محصول بیت) زن که اریننك یانندن یعنی دوشکندن رضاسز قالقه حاصلی موطوءه قالقمایه چوق فتنه وجنك اول اودن قالقار یعنی اچلغه وچپلاقلغه صبر ایدر اما کیجه دوشك خدمتی اولمامغه صبر ایلمز مصراع اولك معناسنی عورت که ز وجنك قتندن رضاسز واجازتسز قالقسار دیین اجازت عبارتندن معلومدرکه معنایی خلافنه صرف ایلمش اوله ❊پیری که زجای خویش نتواند خاست ❊ الابعصا کیش عصا برخیزد ❊پیری یاحرف وحدت (که حرف رابط صفت (جای خویش لامیه (خاست ماضی مصدر معناسنه‌در زیرا مضارعه مقارندر (الا ادات استثنادر نتواند خاست ترکیبندن (بعصا باحرف استعانت (کی قیچن دیمکدر (شین ضمیر پیره راجعدر (عصا برخیزد تقدیری عصایش کی برخیزد یعنی ضمیر معناده عصایه مقیددر (محصول بیت) بر پیر که کندی یرندن قالقمغه قادر اولمیه الاعصا ایله انك عصاسی یعنی ذکری قیچن قلقار حاصلی یرندن دکنکسز قالقمغه قادر اولمیانك دکنکی قلقماز ❊ فی الجملة امکان موافقت نبود و بمفارقت انجامید چون مدت عدت برآمد عقد نکاحش باجوانی بستند تند ترش روی تهی دست بدخوی جور وجفا می دید ورنج وعنا می کشید وشکر نعمت حق همچنان می کفت که الحمد لله که ازآن عذاب الیم برهیدم وبدین نعمت مقیم رسیدم ❊ فی الجمله حاصل کلام (امکان موافقت مصدرك فاعلنه اضافتیدر (نبود اولمدی (واو حرف عطف (با حرف مصاحبت (مفارقت مصدردر مفاعله بابندن آیریلشمق دیمکدر انجامید آخر اولدی یعنی آیریلشدق دیمکدر (مدت عدت لامیه (برآمد چیقدی (عقد نکاحش مصدرك مفعولنه اضافتیدر (وشینه اضافت لامیه‌در (با حرف صله (جوانی یاحرف وحدت (تندیاوز (ترش رویه اضافتی بیانیه اکشی صورتلی دیمکدر (تهی دست وصف ترکیبیدر صفرالید معناسنه (یعنی مفلس وفقیر (بدخویه اضافتی بیانیه‌در (بواوصاف صفت بعد الصفت واقعدر (میدید حکایت حال ماضیدر کورردی دیمکدر (میکشید ده بو یله‌در (شکر نعمت حق مصدرك

مفعوله اضافتی لامیه در (همچنان انجلین یعنی میکفت عبارتندنصکره حمد کبی دیمکدر (عذاب الیم بیانیه‌در مولم معناسنه (رهیدم فعل ماضی متکلم وحده قورتلدم دیمکدر (و بدین با حرف صله (نعمت مقیم یعنی نعمت ثابت (رسیدم ایرشدم حاصلی واصل اولدم (محصول ترکیب) حاصل کلام موافقت ایلمکه امکان اولدی زیرا الت مساعده ایلدی وکاریمز مفارقتله تمام اولدی یعنی اخرایریلشدق انجامیدك معناسنی ایرشدیلردیبین لغتده مخالف سویلش (چونکه مدت عدت چهدی یعنی تمام اولدی عقد نکاحنی برجوانه بغلدیلر یاوز اکشی صورتلی فقیر بدخوی اندن جور وجفا کوردی ورنج وعنا یعنی درد والم چکردی وخدانك نعمتنه بو نجلین شکرایدردی که الحمد لله که اول عذاب الیمدن خلاص بولدم و بو نعمت مقیمه ایرشدم دیو * بیت * با این همه جور وتند خویی * نازت بکشم که خوبرویی * تند خو وصف ترکیبیدر یاوزخویلی معناسنه (یا حرف مصدر (نازت تا ضمیر خطاب در بعض نسخه‌ده بارت دوشمش یعنی یوکك (خوبرو وصف ترکیبیدر یا ضمیر خطاب (محصول بیت) بو جمیع جور ایله و یاوز خویلولغله نازك چکرم زیرا کوزلسین یعنی کوزللکك ایچون هرنه بلاك وارایسه چکرم * قطعه * با تو مرا سوختن اندر عذاب * به که شدن با دیگری در بهشت * شدن صیرورت ایچوندر اولمق معناسنه (دیگری یا حرف وحدت (محصول بیت) قیز جوانه دیرکه بکا سنکله جهنمده یانمق یکرکدرکه غیرایله یعنی پیرایله جنتده اولمق یعنی پیرایله جنتده اولمقدن سنکله دوزخده اولمق یکدر * بوی پیاز از دهن خوب روی * نغزتر آید که گل از دست زشت * نغزکوکچك یعنی ایو (تر ادات تفضیل (محصول بیت) صوغان قوقوسی کوزلك اغزندن ایورك کاورکه کل چرکین الندن یعنی چرکین الندن کل قوقوسندن کوزل اغزندن صوغان قوقوسی یکرکدر بونده بعض شراح ایکی بیت ایراد ایلمش که متونده موجود دکل لیکن انلره تقلیدا ایراد ایلدك بزده * قطعه * روی زیبا وجامهٔ دیبا * عرق وعود ورنك وبوی وهوس * روی زیبا وجامهٔ دیبا بیانیه‌لردر دیبا شیب دیدکاری قماشدر (عرق گلاب (عود معروف خوش قوقولی اغاجدرکه هنددن کلور (رنکدن مراد خاتونلر استعمال ایلدکاری اقلق وقزللقدر (بوی کوزل قوقو (هوس بونلری ارزو ایلمك (محصول بیت) کوزل نقشلو یوز ودیبا وسراسر قماش قفتان گلاب وعود ورنك و بوی و بونلرك ارزوسی (بو بیت بیت ثانی‌یه مرهوندر * این همه زینت زنان باشد * مرد را کیر وخایه زینت بس * زینت زنان لامیه (باشد ادات زمانیه اولمق جائز وفعل مضارع مفرد غائب اولمق جائز (کیرچوك یعنی ذکر وخایه همسایه‌سی (بس یتردیمکدر (محصول بیت) بیت سابقده مذکور اولانلر جمیعا عورتلر زینتیدر اما اره کیر وخایه زینت یتر معلومدرکه بو ایکی بیت بوکتابدن دکلدر لیکن بعض جهله دخل ایلمسون دیو یازدق * حکایت * مهمان پیری بودم در دیار بکر که مال فراوان وفرزند خوبروی داشت شبی حکایت کرد که مرا در عمر خویش بجز این فرزند نبودست درختی درین وادی زیارتگاهست که مردمان بحاجت خواستن انجا روند شبها در پای آن درخت بحق نالیده ام تا مرا این فرزند بخشیده است شنیدم که پسر با رفیقان آهسته میکفت چه بودی که من آن درخت را بدانستمی که کجاست تا دعا کردمی که پدرم بمیرد * مهمان پیر لامیه (یا حرف وحدت (بودم حکایت حال ماضی (دیار بکر ودیار ربیعه بری برینه متصل مملکتلردر دیار بکرك تختی آمددرکه شیخ محمد آمدی حضرتلری مذکور آمد شهرندندر (وربیعه‌نك تختی موصلدرکه ابن خباز موصلی که قرآن شریفه معرب واسباب نزول یازمشدر اندندر (که حرف رابط صفت (مال فراوان بیانیه (فرزند خوبده بویله در (شبی یا حرف وحدت (حکایت کرد برکیجه حکایت ایلدی بو سوز اول معنایی کوسترکه حضرت شیخ بر زمان بو پیرك مهمانی اولمش اوله (که حرف رابط

زد بسر وروی وشمی

مقول وقول (مرارا ادات تخصیص (عمر خویش لامیه کندی عمر مده دیمکدر (بجز باحرف
زائد (درخت مبتدا (یا حرف وحدت (وادی دره (زیارتکاه هست خبر مبتدا در یعنی
مستجاب الدعوه برمقام (که حرف رابط صفت (مردمان مبتدا وروند خبری (و بحاجت خواستن
خبره متعلق (شبها کیجه‌لر مبتدا (ونالیده ام خبری (ودر پای آن درخت (و بحق باء صله ایله خبره
متعلق (تا حرف تعلیل (آهسته یابچه یابچه (میکفت حکایت حال ماضی (چه بودی ادات تمنی
نه اولیدی دیمکدر (بدانستمی حکایت حال ماضی بیلیدم دیمکدر (کردمی‌ده بو یله درایلیدم دیمکدر
(محصول ترکیب) حضرت شیخ بیورر که سیاحتم زماننده دیار بکرده بر پیره قونق اولدم که
وافر مالی وار ایدی وبر کوزل اوغلی بر کیجه حکایت ایلدی که بنم تمام عمر مده بو بر اوغلدن غیری
اولمامشدر (بو دره ده برزیارتکاه اغاج واردر که خلق حاجت دیلمکه که انده وارررلر نیجه
کیجه اول اغاجك دبنده حقه اغلیوب ایکلمشم که خدای تعالی بکا بو اوغولی باغشلامشدر
حضرت شیخ دیر که بابلسی بوسوزی سویلیجك ایشتدم که اوغلان یولداشلرینه آهسته سویلردی که
نه اولیدی اول اغاجی بن بیلیدم قنده در ودعا ایدیدم تابابام اولیدی ✽ حکمت ✽ خواجه شادی
کنان که فرزندم عاقلست و پسر طعنه زنان که پدرم فرتوت ✽ خواجه مبتدا (شادی کن وصف
ترکیبی (یا حرف مصدر (والف ونون مبالغه افاده ایدر یعنی شادیلق ایده کندر (حاصلی سوینکندر
خبر مبتدا واقعدر (که حرف تعلیل (فرزند مبتدا (عاقل خبر (و پسر مبتدا (و طعنه
زنان خبری شادی کنان کبی (که حرف تعلیل (پدرم مبتدا (وفرتوت خبری (محصول ترکیب)
خواجه شادیلق ایلیه کندر که فرزندم عاقلدر (و پسر طعنه اوراغندر که بابام فرتودر یعنی
بونامشدر (حاصلی پدرك حالی بو یله (و پسرك حالی بو یله ✽ قطعه ✽ سالها بر تو بکذرد که کذر ✽
نکنی سوی تربت پدرت ✽ سالها مبتدا (بر تو بکذرت اوستکدن مرور ایدر یعنی اوزرکدن کچر
خبر مبتدادر (که حرف بیان (کذر ذال معجمه ایله وکاف عجمك ضمیله اسم مصدردر کچمك واوغرامق
معناسنه (مصراع ثانی یه مرهوندر (نکنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب (سوی تربت اضافت لامیه
(و پدره کذلك (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر بیللر کچرسنك اوزرکدن که بابالک
مقبره سی جانبنه کذر و مرور ایلمزسین یعنی جاننه بردعا ایلمك ایچون و یا رنسنه اولشدرمك ایچون
قبرینه اوغرامزسین ✽ تو بجای پدرچه کردی خیر ✽ تاهمان چشم داری از پسرت ✽ باحرف صله
(جای پدر لامیه حق پدر دیمکدر (تا حتی معناسنه‌در (چشم امید ورجا معناسنه‌در (داریننك
مفعول صریحی (واز پسرت غیر صریحی (محصول بیت) ینه خطاب عام طریقیله بیورر
سن بابالك حقنده نه خیر ایلدك یعنی نه لطف واحسان ایلدك تاکیم همان اول احسانی اوغلکدن رجا
ایلیه سین (یعنی سن باباکه نیچه عمل ایلدکسه اوغلك سنك ایله همان اول عملی ایلسه کرکدر
ان خیرا فخیر وان شرا فشر ✽ حکایت ✽ روزی بغرور جوانی سخت رانده بودم وشبانکه بپای
کریوهٔ سست ماندهٔ پیرمردی ضعیف از پس کاروان همی آمد وکفت چه خسپی خیرنه جای
خفتنست کفتم چون روم که نه پای رفتنست کفت نشنیدهٔ که کفته اند رفتن ونشستن به که دویدن
کسستن ✽ سخت رانده بودم محکم سوردم ایدی یعنی یولده قتی یك کتدم ایدی (شبانکه
کیجه‌سی (باحرف ظرف (پای کریوه لامیه بونده دیب معناسنه در (کریوه کاف عجمك
وراءنك کسریله طاغ بلکینه دیرلر یا حرف وحدت (وهمزهٔ حرف توسل (سست بونده عاجز
وبی مجال معناسنه‌در (مانده قالمش ینه بر بودم مقدردر (خسپی فعل مضارع مخاطب بونده
یاتورسین دیمکدر (دویدن مصدردر یلمك معناسنه (کسستن کاف عجمك ضمی وکسریله وسینك
فتحی وکسریله بونده اوزلك معناسنه مصدردر (محصول ترکیب) برکون جوانلق غروریله

محکم کتمشیدم وکیجه سی بر بلك دیبنده عاجز وبی مجال قالشیدم بر ضعیف پیر کشی کاروان
اردندن کاوردی وبکا دیدی نه یاتورسین قالق یتاجق یردکل دیدم که نیجه کیدهیم که کیده جك
آیق یوق یعنی ایاقدن چیقدم دیدی ایشتمدکمی که عقلا دیمشلردر کتمك واوتورمق یعنی دیکلنی
دیکلنی کتمك یکدر یلوب اوزلمکدن (نشنیدهٔ ده اولان همزه خطاب ایچوندر دیبن قابل خطاب
دکل ایمش ✵ قطعه ✵ ای که مشتاق منزلی مشتاب ✵ پندمن کاربند وصبر آموز ✵ ای حرف ندا
منادی محذوف تقدیری ای آن کس که در حذف وایصال طریقیله که حرفیندن اسمیته نقل
اولندی نتکه مکرر بیان اولندی (مشتاق اسم فاعلدر افتعال بابندن (منزله اضافتی مفوله
اضافتیدر (یاضمیر خطاب (مشتاب فعل نهی مفرد مخاطب شتابیدندن ایومه دیمکدر زد شمعی
شتافتن دن اخذ ایلین خطا ایلمش (پندمن لامیه و پندك مفعول اولی (وکارثانیسی (وصبر
آموزك مقدم مفعولیدر (محصول بیت) ای شول کیمسه که منزلك مشتاقیسین ایومه یعنی
منزله که تیز ایرشمك دیلرسك عجله ایلمه بنم پندمله ایش بغله یعنی کار ایدن وصبر اوکرن (حاصلی زد سروری وشمعی
آهسته کیت یولده قالمیه سین (بند بستن دن امر حاضردر دیین اخذ اشتقاقده خطا ایلمش
(زیرا بند بندیدندن اخذ اولنور ✵ اسب تازی دوتك رود بشتاب ✵ اشتر آهسته میرود شب وروز ✵
(اسب تازی بیانیه (دوتك ایکی سکردم دیمکدر زیرا تك اسم مصدردر (تکیدندن یلمه معناسنه
(پس اصطلاحلرنده ایکی سکردم دیمکدر زیرا سکرتمکه تك دیرلر ترکیده حمله دیدکاری کبی (تانك زدشمعی
فتحی وکاف عربیله آتك صچرادیغی دیین ایو صچرا تمامش وعربی آت ایکی یلك کیدر سرعتله
یعنی برایکی قوشمغله یوریلور دیین خیلی یورلمش (منه سنده تازی عرب وتازی عربی آت دیدکدن
صکره تك بونده تکیدن معناسنه دربترکی یلك دیین ایکی یرده خبط عشوی ایلمش فتدبر (باحرف زد سروری
مصاحبت (شتاب اسم مصدر درایوی معناسنه (اسب تازی مبتدا (ودوتك مبتداء ثانی ورود خبر [زدشمعی
ثانی وثانی خبریله خبر اول (بعض نسخه ده رود یرینه دودوا قعدردالله یلردیمکدر دویدندن ردشمعی
تکیدن ایله مرادف اولور (اشتر مبتدا (آهسته مبتداء ثانی (میرود خبر ثانی وثانی خبریله خبر
اول (محصول بیت) عربی آت ایکی سکردم کیدر ایو یله اما اشتر کیجه وکوندز آهسته کیدر
قالمز (حاصلی اسب تازی برایکی منزل سکرتمکله یوریلور قالور اما دوه شب وروز آهسته
کیدوب قالمز قصه دن حصه بودر کیم یولده عجله ایله کتمامك کرك ✵ حکایت ✵ جوانی چست
ولطیف وخندان وشیرین زبان در حلقهٔ عشرت مابود که در داش ازهیچ نوعی غم نیامدی
ولب ازخنده فراهم نیاوردی روزکاری برآمد که اتفاق ملاقات نیفتاد بعد ازآن دیدمش
زن خواسته وفرزندان خاسته وبیخ نشاطش بریده وکل هوسش پژمرده پرسیدمش که این چه
حالتست کفت تا کودکان بیاوردم دیکر کودکی نکردم ✵ جوانی یاحرف وحدت (چست چاپك
وظریف معناسنه در (حلقهٔ عشرت مابینیه ولامیه در یعنی مجلسمزه داخل اولوب مصاحبمز
ایدی (که حرف رابط صفت (نوعی یاحرف وحدت (بعض نسخه ده ازهیچ نوع واقعدر
یاسبز (نیامدی یاحرف حکایه (فراهم بری برینه دیمکدر جمعدن عبارتدر (نیاوردی
یاحرف حکایتدر بربره کتورمزدی دیمکدر (که حرف بیان (اتفاق ملاقات مصدرك مصدره
اضافتیدر (بعد ازان مذکور روزکاره اشارتدر (زن خواسته اولنمش (فرزندان خاسته اولاد پیدا
وحاصل اولمش (بیخ نشاط بیانیه شنلك کوکی (کل هوسده بیانیه (پژمرده باء عجمك فتحیله
وراء عجمك سکونی ومیمك ضمیله صولمش دیمکدر تاحرف ابتدا درمنذ کبی زمانده (کودك
اوغلان (الف ونون ادات جمعدر (کودکی یاحرف مصدر (محصول ترکیب) چست ولطیف
وخندان وشیرین زبان یعنی طاتلی دیللی برجوان بزم مجلس عشرتمزده ایدی یعنی بزمله هم صحبت ایدی

شویله که کوکلنده هیچ بر نوعدن غم یوغیدی یعنی کوکلنه غم کلمزایدی و دوداغنی
کولمه‌دن جمع ایلمزایدی یعنی یومزدی بر روز کار کچدی که اتفاق انکله ملاقات واقع اولدی
اندن صکره انی کوردم اولنمش اوغلو قرپیدا وظاهر اولمش و شنلکی کولی کسلمش و کل
هوسی صولمش (حاصلی اولده اولان ذوق وشوق وصفاسی کتمش صوردم که بو نه حالتدر
دیدم دیدی اوغلانجقلر کتورلدن بری یعنی اولادصاحبی اولالی ارتق اوغلانجقلق ایلمدم
☼ بیت ☼ ماذا الصبا والشیب غیرلمتی ☼ وکفی بتغیر الزمان نذیرا ☼ ماذا ای شیٔ معناسنه
محلا مرفوع مبتدا (الصبا صادك کسریله جهله وهوا وهوسه میله دیرلر الف مقصوره ایله
اما صاد مفتوح اولنجه الف ممدوده در (واو حرف حال (الشیب پیرلکه دیرلر لفظا مرفوع
مبتدا (غیر فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر تفعیل بابندن (لمه لامك کسری و میمك تشدیدیله
اوموزلره اینن صاچه دیرلر ویا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه وجار مجروریله محلا منصوب
مفعول غیردر وجملهٔ فعلیه محلا مرفوع خبر مبتدادر وجملهٔ اسمیه‌نك محلی نصب در حالیت ایله
(کفی فعل ماضی مفرد مذکر غائب ضرب بابنك ناقص یائیسندن (بتغیر با حرف زائد فی الفاعل در
وجار مجروریله محلا مرفوع فاعل کفادر وتغیرك زمانه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (ونذیرا
تغیر الزمانی تمیزایدر انذار معناسنه (انذار اعلام در تخویفله (وکفی متعلقاتیله برقد تقدیریله محلا
منصوب حالدر (محصول بیت) ندر بو جهله وهوا وهوسه میل دخی آرزوی نفسانی‌یه رکون واحبابله
طرب و شوقه تهالك حال بوکه پیرلك که نذیر موت وسفیر فوت در صاچك اونی تبدیل و تغییر
ایلدی و بنی عمرمك آخری قریب اولمغله انذار وتخویف ایلدی یعنی موتك قربنه دلالت ایلمکله
حال بوکه صاچمك اونی زمانك تغییری بکا نذیر ومخوف یتر (حاصلی شعرمی زمانك تغییر ایلدیکی
کافی ایکن وموتمك قربیله نذیر ایکن پیرلك شعرمی اغارتمق نه بلادر ☼ بیت ☼ چون پیرشدی زکودکی
دست بدار ☼ بازی وظرافت بجوانان بکذار ☼ کودکی یا حرف مصدر (دست بدارك مفعول صریحی
وزکودکی غیر صریحی بداردار یدندن فعل امر مفرد مخاطبدر بونده طوتچك معناسنه در (بداری
داشتندن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر (بکذار فعل امر مفرد مخاطب قودیمکدر ترك وتسلیم ایله معناسنه
(محصول بیت) پیرلره خطاب عام طریقیله بیورر چونکه پیراولدك اوغلانلق هوسندن ال چك یعنی
رد ابن سید علی وسروری اول هوایی ترك ایله اویونی وظرافتی جوانلره قو یعنی انلره بغشله ☼ مثنوی ☼ طرب نوجوان زپیر
مجوی ☼ که دکر نایدآب رفته بجوی ☼ طرب نوجوان مصدرك فاعلنه اضافتیدر (که حرف تعلیل
(نایدا اصلی نیایدایدی ضرورت وزن ایچون همزه دن منقلب اولان یا حذف اولندی (بجوی
باحرف صله (مجوی فعل نهیدر جو یدندن جستندن دن یاکلش سویلمش (محصول بیت) تازه
جوانك شنلکنی وشادلغنی پیردن استمه یعنی پیرتازه جوان کبی اهل شوق وذوق اولمازز یرا ایرمقدن
رد ابن سید علی وسروری آقوب کیدن صو بر دخی ایرمغه کلمزایدی جوانلق کیتدکدن صکره بردخی کلمز ☼ زرع راچو
رسید وقت درو ☼ نخرامد چنانکه سبزهٔ نو ☼ زرع اکن (را حرف تخصیص (با حرف
مفعول (وقت درولامیه در بچم وقتی دیمکدر (درودالك کسری ورانك فتحیله اسم مصدر در
بچم معناسنه (درو یدندن (نخرامد فعل نفی استقبال مفرد غائب (سبزهٔ نو بیانیه نو بونده تازه
معناسنه‌در (محصول بیت) زرعك ویازرعه چونکه بچم وقتی ایرشدی یعنی بچلك زمانی اولدی
تازه سبزه کبی صالنمز پس پیردخی تازه جوان کبی شادان وخندان اولماز قصه دن مراد
حصه در ☼ قطعه ☼ دورجوانی بشداز دست من ☼ آه ودریغ آن زمن دل فروز ☼ دورجوانی
زمان جوانی (بشد برفت معناسنه در (زمن زانك و میمك فتحه‌لریله زمان معناسنه در (دلفروزه
اضافتی بیانیه در (دلفروز وصف ترکیبیدر فروز یدندن کوکل یالکلندریجی یعنی قلبی روشن

ایدیجی دیمکدر (محصول بیت) المدن جوانلق زمانی کتدی یعنی پیر اولدم آه ودریغ اول دلفروز ونورانی زمان حضرت شیخ کچمش جوانلق زمانته تأسف چکوب دریغ وحسرت ییر ❊ قوت سرپنجهٔ شیری برفت ❊ راضیم اکنون بپنیری چو یوز ❊ قوت سرپنجهٔ شیری لامیه و بیانیه در بپنیری باحرف صله (پنیر معروف (یوز پارس دیدکلری حیوان مفترسدر که پنیره زیاده مائلدر (محصول بیت) پیرلکدن شکوی ایدوب یورر ارسلانه منسوب سرپنجه قوتی کتدی یعنی جوانلق زوری کتدی قالمدی شمدی پیر اولوب دیشلرم قالمجق پارس کبی پنیره راضیم اولده قوری اولمامق شرطیله بو برقاج بیت که پیرلك احوالنده واقع اولمشدر سودی نامرادك تمام وصف حالیدر عفی عنه ❊ پیره زن موی سیه کرده بود ❊ کفتمش ای مامك دیرینه روز ❊ مامك مام مادر معناسنه در (وکاف ادات تصغیر (دیرینه روزه اضافتی بیانیه در (دیرینه روز وصف ترکیبیدر اسکی و چوق قدانکه کونلی دیمکدر زیرا دیرینه اسکی و چوق قدانکی دیمکدر (محصول بیت) بر پیر قاری صاچنی سیاه ایلشیدی یعنی بویامشیدی بن اکا دیدم ای چوق کونلی یاشلی انا جغم ❊ موی بتلبیس سیه کردکیر ❊ راست نخواهد شدن این پشت کوز ❊ بو بیت مقول قولك تتمه سیدر (پشت کوز بیانیه در کوز کاف عجمك ضمی وزاء عربله بوکری دیمکدر زاء عجمله دیدیلر بوابیاتك قافیه لرینه ناظر اولمامشلر (محصول بیت) پیره زنه دیدم مویکی تلبیس وحیله ایله سیاه ایلشسن یعنی بویامش فرض وقیاس ایله اما بوکلمش ارقه و منحنی قامت راست اولیسر دکلدر حاصلی صاچ قرار مغله بوکلمش ارقه طوغرلماز ❊ حکایت ❊ روزی بجهل جوانی بانك برمادر زدم دل آزرده بکنجی نشست کریان همی کفت مکر خردی فراموش کردی که درشتی میکنی ❊ بانك برمادر زدم یعنی انام اوزره بك چاغردم حاصلی اوستنه غضبله سوزاتدم (دل آزرده بکنجی نشست کوکلی اینجنوب بربوجاقده اوتوردی (آزرده ده هاء رسمی حرف ترتیبدر (کریان صفت مشبهه در اغلیارق دیمکدر (همی کفت سویلردی (محصول بیت) برکون جوانلق جهلیله انامك اوستنه بك چاغردم کوکلی اینجنوب بربوجاقده اوتوری اغلیارق سویلدیکی حالده کانه اوشقلغی اونتدك که خشونت وغلظت ایدزسین بکا ❊ قطعه ❊ چه خوش کفت زالی بفرزند خویش ❊ چو دیدش پلنك افکن و پیل تن ❊ زال قاری عجوزه معناسنه (باحرف صله فرزند خویش لامیه کندینك اوغلنه دیمکدر (پلنك افکن وصف ترکیبیدر (افکنیدندن پلنك براغیجی یعنی یقیجی حاصلی بهادر لقدن عبارتدر پیل تن ده فیل کوده لی یعنی زورلی دیمکدر (محصول بیت) برقاری کندی اوغلنه نه کوزل دیدی چونکه ارسلانلره وقپلانلره غالب وفیلی زورلی کوردی ❊ کراز عهد خوردیت یاد آمدی ❊ که بیچاره بودی در اغوش من ❊ عهد خردی لامیه (ویاء ساکنه حرف مصدر (وتا ضمیر خطاب (که حرف رابط صفتر (درحرف ظرف (آغوش قوجاق دیمکدر (محصول بیت) قاری فرزندینه دیرا کراو شقلق زمانی ووقتی یادیکه کلیدی یعنی کوجکلکك حاصلی خرده لکك اکایدك که بنم قوجاغمده بیچاره وبی تاب وتوان ایدك ❊ نکردی درین روز برمن جفا ❊ که توشیر مردی ومن پیره زن ❊ نکردی جواب شرط واقعدر وشرط وجوابی مقول قول زالدر (که حرف تعلیل (شیر مرد بهادر معناسنه ترکیده تحریف ایدوب شره مددیرلر (محصول بیت) اکرسن قوجاغمده ایکن عجزیکی وبیچاره لککی بلیدك بونده بنم اوزریمه جفا ایلمزدك یعنی بکا اذا وجفا ایلمزدك زیرا سن بهادر ارسین و بن قوجه قاری حاصلی اول حالی اکیدلك بکا رحم ایدردك ❊ حکایت ❊ توانکری بخیل را پسری رنجور بود نیك خواهانش کفتند مصلحت آنست که از بهر او ختم قرآن کنی و یا بذل قربان باشد که خدای تعالی شفا دهد لختی باندیشه فرورفت وکفت ختم مصحف بحضور اولیتر که کله دورست صاحب دلی

زدم حلیمی و نعمة الله

بشنيدو كفت ختمش بملت آن اختيار افتـاد كه قرآن برسر زبانست وزردر ميان جان ❊ ر نجور
مريض (نيك خواه وصف تركيبدر خواهيدندن ايلك ديلجى (والف ونون ادات جمع دوستلر
ديمكدر (ختم مصحف بحضور اوليتركه كلـه د وزست ختم مصحف مصدرك مفعولنه اضافتيدر
(باحرف ظرف (حضورده يعنى حاضر (كله كاف عجمك فتحيله سورى يعنى قويون سوزيسى
وغيريسى بعض يرده لام ضرورت وزن ايچون مشدد قانور (محصول تركيب) بر بخيل غنينك
اوغلى مريض ايدى يامريض اولدى دوستلر اكا ديديلر مصلحت اولدركه انكيچون ختم قرآن
ايليه سين و يابذل قربان اوله كه خداى تعـالى شفـا ويره بر زمان انديشه يه باتدى يعنى فكره
طالدى وديدى حضورده واقع اولان مصحفى ختم ايلك اولى در زيرا سورى ايرا قدر قويون
كچ كاوز برصـاحب دل بو مصاحبتى ايشتدى وديدى ختم قرآن اكا اول علتـله اختيار واقع
اولديكه قرآن دل اوجنده در واقچه و التون جان اورته سنده در (كله تشديد لامله قيد ايليلر
رد ابن سيد على وسرورى
زائد ايلشلر ❊ مثنوى ❊ در يغـا كردن طـاعت نهادن ❊ كرش همراه بودى دست دادن ❊
دريغا الف حرف ندبه مصراع ثانى يه مصروفدر (كردن طاعت بيـانيه در مجـازا (كردن
كاف عجمك فتحيله بويون ديمكدركه عرب جيددير (كرش ضمير كردن طـاعته راجعدر (همراه
بولداشدر قرين معنا سنه (بودى اوليدى (باحرف حكايه (دست دادن بيـانيه (محصول بيت)
حيفـاودريغا اكـر كردن طاعته كرم وسخـا الى همراه اوليدى يعنى كردن طاعتى قومغه
نه اوليدى اعطاواحسان الى قرين اوليدى حاصلى شويله كه عبـادت وطاعته سرفرو ايدوب
باش ايندوره لر حيف اكر صدقات وزكات وسخـا وكرم بوكه منضم اوليدى نه كوزل اولوردى
يعنى عبادت وطاعتى زياده مبرور و مقبول اولوردى حاصلى عبـادت وطاعته سخاوكرم قرين
اولمديغنه دريغ وحيف چكر (مصراع اولك معناسنى اى دريغ انك طـاعتى بوينى قومه سنه
ردشمعى
يعنى طاعتنه دينمعنا يه حيف ايلش (ومصراع ثانينك نتيجه سنده حيف انك طـاعتنه كه
زدشمعى
سخاسنز برعمله يرامز ديديكى اولكيدن دخى يرامز ❊ بدينارى چوخردركل بمـاند ❊ ورالحمدى
بخواهى صد بخواند ❊ باحرف مصـاحبت سببيتى متضمن (دينـار التـون (باحرف وحدت
(الحمدى باحرف وحدت (محصول بيت) بردينـار سببيله يعنى صدقه يه ويازكاته ويابرعطيه يه
برالتـون ويرمك تكليف اولنسه خر بالچقده قالديغى كبى قالور يعنى ويرمكده عجز چكر خر
بالچقـده قالمغى عجم چوق استعمـال ايدر زيرا مسكين بالچقـده باتنجه چيقمه ده زياده عاجزاولور
اكر برالحمد يعنى برسورهٔ فاتحه طلب ايلسك يوزاوقور بلكه دخى زياده زيرا جيـدن چقمـاز
دل اوجندن چيقار ❊ حكايت ❊ پير مردى را كفتند چرازن نمكنى كفت باپيره زنانم الفتى نباشد
كفتنـدزن جوان بخواه چون مكنت دارى كفت مرا كه پيرم باپيره زنانم الفت نبـاشد اورا كه
جوان باشد با من كه پيرم چون دوستى صورت بنـدد ❊ زن كردن اولنمك معنـاسنه در نتكه
ردشمعى
ديباجه ده كچديكه (مردبت بيـا زماى وآنكه زن كن) بيوزمشيدى (الفتى باحرف تنكير حرف
وخدت دينيلمز ايمش (بعض نسخه ده عيشى واقعدر ديرلك معنا سنه (باحرف تنكـير در
(مكنت قدرت معنـاسنه در (مرا زا حرف تخصيص بنم ديمكدر ادات مفعول اولمقـده جائز
(اورابو راده مذكور راكيد ر (چون وا واصليه ايله نيجه اولوركيف معناسنه (دوستى باحرف
مصدر (محصول تركيب) بر پيره ديديلر نيچون اولنمزسين پير ديدى قريلرله الفتم يوقدر وانلرله
عيش وزندكانه ايده مم ديديلرتازه زن دله چونكه جماعه مكنت وقدرتك وار در ديدى
بنم كه پيرم قريلرله الفتم اولميه ياخود بكاكه پيرم قريلرله عيش والفت اولميه انك كه
جوان اوله بغـله كه پيرم نيجه دوستلغى صورت بغلر ياخود اكاكه جواندر نيجه دوستلق

صورت بغلر (حاصلی پیر اهل انصاف ایمش که بویله جوابلر ویرمشدر ❊ بیت ❊
زور بایدنه زر که بانورا ❊ کزری ذوستر که ده من کوشت ❊ بانوخاتون دیمکدر (کزر کاف عجمك
فتحی وزای عربیله هاوچ معناسنه در (یا حرف وحدت (من بطمان دیمکدر (نون ضرورت
وزن ایچون تخفیف قلندی (کوشت کاف عجمك ضمیله ات دیمکدر لحم معناسنه (محصول بیت)
زور کرکدر زر کرکمز زیرا قادنجغه بر کزر سوکلی رکدر اون بطمان اتدن حاصلی آچ اولور چبلق
اولور اما کزر سنز اولمز بانلرنده مقبول اولان کبر سختندر اندن غیری نسنه دکل ❊ حکایت
منظومه ❊ شنیده ام که درین روزها کهن پیری ❊ خیال بست به پیرانه سر که کیرد جفت ❊
رد ابن سید علی وسروری
کهن کاف عربك ضمی وهانك فتحی وضمیله اسکی دیمکدر هانی ضمه یه تخصیص ایدنلر بی وجه
ایلمشلر (پیرانه سر پیرلك وقتنده دیمکدر استعمالرنده (جفت جیم عربك ضمی وفانك سکونیله
بونده زوجه مرادر زیرا طرفینه جفت دیرلر (محصول بیت) ایشتمشم که بوزمانده براسکی پیر
یعنی بر کوچکین قوجه خیال بغلدی پیرلك وقتنده که زوجه اله یعنی تأهل ایلیه حاصلی اولمك
خیالنی بغلدی بو قصه حضرت شیخك زماننده کندینك معلومی اولان قصه لردندر نتکه
بو نظمك آخرنده تصریح ایلر ❊ بخواست دخترکی خوبروی کوهرنام ❊ چودرج کوهرش ازچشم
مردمان بنهفت ❊ دخترکی کاف حرف تصغیر (یا حرف وحدت (خوبروی وصف ترکیبی
صفت دختر (کوهرنام اضافتی بیانیه در اولده وصف ترکیبی اقسامندندر (چوادات تشبیه (درج
دالك ضمی وزانك سکونیله جواهر حقه سنه دیرلر (کوهره اضافتی لامیه تعریب ایلدکلرنده
جوهر دیرلر (شین ضمیر دختره راجعدر (چشم مردمان لامیه (بنهفت باحرف ظرف (یا حرف
تأکید (ونهفت نونك وهانك ضمه لریله کیزلی دیمکدر بونده مراد مستوره لکدر (محصول بیت)
کوهر آدلی خوبروی برقیز جغز دیلدی حاصلی بر کوزل قزدیلدی جوهر حقه سی کبی اول قیز
مردم کوزندن مخفی ومستوره ایدی یاخود کندینك کوهری حقه سی کبی خلقك کوزندن مستوره
ایدی مصراع ثانینك معناسی فرنجی کبی مردمك کوزندن مخفی ایدی دیین قتی ایلری کتمش
❊ چنان که رسم عروسی بود تماشا بود ❊ ولی بحمله اول عصای شیخ بخفت ❊ عروسی یاء
نسبتله دوکونه دیرلر (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (وبود فعل ماضی مفرد غائب
رد ابن سید علی
اولدی دیمکدر (ولی ادات استدراك (باحرف ظرف (حمله اول بیانیه (عصای شیخ لامیه
(بخفت باحرف تأکید (خفت خانك ضمیله فعل ماضی مفرد غائب بونده یاتدی دیمکدر
(محصول بیت) انجلین که دوکونك عادت وقانونی اولور تماشا اولدی اما حمله اولده یعنی اول
سکردمده شیخك عصاسی یاتدی حاصلی آلتی ازالهٔ بکارت ایدهمدی یعنی درج عقیقی دلمده
دولت مساعد اولمدی (تماشا یرینه مهیا یازنلر جمیع متونه مخالف یازمشلر ❊ کمان کشید نزد
برهدف که نتوان دوخت ❊ مکر بسوزن پولاد جامهٔ هنکفت ❊ هدف هانك ودالك فتحه لریله
رد سروری وشمعی
اوق نشانه سنه دیرلر (دوخت مصدر معناسنه در (مکر الا معناسنه در (با حرف صله (سوزن
سینك ضمیله ایکنه یه دیرلر پولاده اضافت بیانیه در (پولاد باء عجمك ضمیله چلیك دموره دیرلر
(جامهٔ هنکفت بیانیه (هنکفت هانك فتحی وکاف عجمك ضمیله صیق طوقنمش نسنه (محصول بیت)
پیر کمانی چکدی اما نشانه اورامدی یعنی ازالهٔ بکارته مالك اولدی زیرا دیکمك اولماز مکر
پولاد ایکنه ایله صیق طوقنمش اسبابی حاصلی آلت مساعده ایده میجه ازالهٔ بکارت میسر
اولماز ❊ بدوستان کله آغاز کرد وحجت ساخت ❊ که خانمان من این شوخ دیده پاك برفت ❊
رد سروری
کله کاف عجمك کسریله شکایت معناسنه در (خانمان اوو بارق معناسنه در اما نعمة الله مال
وملك وطوار دیمش (پس مال ورزق دینه دخل ایدن زائد ایلمش حاصلی ترکیب اولوب

املا اولمق کرك (شوخ دیده کستاخ معناسنه در (پاك برفت سپردی یعنی هر نم وار ایدیسه
اتلاف ایلدی زیرا پاك بد دیرلر هر نبی وار ایسه الوب کوتورمکه یعنی برنده نسنه قومغه
(محصول بیت) پیر جحجاب ایلامك ایچون دوستلرینه شکایت ایلمکه باشلیوب حجت و دلیل
پیدا ایلدیکه بنم مال وما ملکمی بو کستاخ پاك سپردی نسنه قومادی کیمنی مهر معجلنه
و کیمنی دوکونه صرف ایدوب فقیر اولدم بوخود قیز دکل ایمش بن مغبون اولدم دیو اظهار
شکوی ایلدی (پاك برفتك معناسنی نم وارایسه اتاسی وانا سی اوینه ایلتدی دیین معنای
مرادی فتی بیانه ایلتمش ❊ میان شوهر و زن جنك و فتنه خاست چنان ❊ که سر بشحنه
رد شمعی
وقاضی کشید وسعدی کفت ❊ شوهر شینك فتحی وضمیله عورت اری (بشحنه باحرف صله
(خاستك فاعلی (جنك وفتنه یه راجع تحتنده ضمیر در علی سبیل البدل (سر بونده غایت ونهایت
معناسنه در تقدیری سرشد در (شین جنك وفتنه یه راجعدر طریق مذکور ایله (کشید فعل ماضی
مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه یه فاعلی مذکور کبیدر چکلدی یعنی منتهی اولدی دیمکدر
(وسعدی کفت مابعدنه مرهوندر (محصول بیت) ار و عورت اراسنده جنك و فتنه شویله
قالقدیکه اوجی یعنی اوته سی شحنه یه وقاضی یه منتهی اولدی یعنی دعوانك اوجی قاضی یه وصو
باشی یه چکلدی حاصلی دعوی ایله قاضی یه وصو باشی یه واردیلر ❊ پس از خلافت وشنعت کناه
دختر نیست ❊ ترا که دست بلرزد کهر چه دانی سفت ❊ خلافت تابونده اسلوب عجم اوزره
داخلدر زیرا بونك اصلی خلافدر که مفاعله بابنك مصدر ثانیسیدر (شنعت وشناعت چرکنلك
معناسنه در (ترا را حرف تخصیص سنك دیمکدر (بلرزد باء استمرار ایله فعل مضارع مفرد غائب
فاعلی تحتنده یده راجع ضمیردر (کهر سفتك مقدم مفعولیدر (وسفت سفتن معناسنه در (دانینك
مفعولیدر (دانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بلورسین یعنی نیه قادرسین دیمك اولور (محصول بیت)
سعدی دیدی بو قدر مخالفت و شناعتدن صکره دخترك کناهی یوقدر سنکدر زیرا سنك که
پیر لکدن الك دترر کهر دلمکی نه بلورسین یعنی قادر دکلسین دخترك نامی کهر اولدیغی جهتدن
بیتده ایهام ولطیفه وار فتدبر ❊ باب هفتم در تأثیر تربیت ❊ یکی از وزرا پسری
کودن داشت پیش یکی از دانشمندان فرستاد که یکی مراین را تربیتی کن مکر بی عاقل شود مدتی
تعلیمش کرد مؤثر نبود پیش پدرش کسی فرستاد که این عاقل نمی شود ومرا دیوانه کرد ❊ کودن
کاف عربك ودالك فتحه لریله عربیدر لغتده سمر آته دیرلر صکره غبی واحمق معنالرنده شایع
اولدی (تربیتی یا حرف تنکیر (مکرادات تمنی (مدتی یا حرف وحدت (محصول ترکیب) وزیرلردن
برینك براحمق اوغلی وار ایدی دانشمندلردن برینك قتنه کوندردیکه تربیه ایلیه اوله که عاقل
ودانا اوله برمدت بوکه تعلیم ایلدی مؤثر اولمدی باباسی قتنه برکیسه کوندر دیکه بو عاقل اولماز
وبنی دیوانه ایلدی حاصلی بو عاقل اولمدیغندن غیری بنیده دیوانه ایلدی ❊ قطعه ❊ چون بود اصل
جوهری قابل ❊ تربیت رادر واثر باشد ❊ اصل جوهر لامیه در (یا حرف وحدت (تربیت تفعیل
بابندن مصدردر تا باء مصدردن بدلدر (را حرف تخصیص (در حرف ظرف (او ضمیری اصل
جوهره راجعدر (محصول بیت) چونکه برجوهرك اصلی یعنی ذاتی قابل اوله تربیتك انده اثری
اولور یعنی تربیت انده مؤثر اولور ❊ هیچ صیقل نکو نداند کرد ❊ آهنی را که بدکهر باشد ❊ صیقل
صادك وقافك فتحه لریله ویانك سکونیله دموردن پاس اچیجی کیسه یعنی صانعك اسمیدر عجم
رد سروری
صانعندن صنعه نقل ایدوب استعمال ایدر دیین افترا ایلمش بلکه اسم آلتی که مصقله در انك معناسنه
استعمال ایدرلر (نداند بونك کبی یرلرده نتواند معناسنه در (وکرد کردن معناسنه در (آهن دمور
(یا حرف وحدت (را ادات مفعول (که حرف رابط صفت (کهر بونده اصل معناسنه در (محصول

بيت) هيچ براستاد صيقلی ايوايلمكه قادر دكلدر بردمريكه اصلی وذاتی يرامز اوله ❊ سك بدرياى
هفتكانه مشوى ❊ كه چوترشد پليدتر باشد ❊ سك مشو بك مفعول صريحى و بدريا غيرصريحى
هفتكانه يه اضافتی بيانيه در اصلده هفتكانه يديشر يديشر ديمكدر امابونده درياى هفتكانه دن
يدى دريامراد در پس يدى درلو دريا ايله تفسير ايدنلر تقشير ايلمشلر (مشوى فعل نهى مفرد
مخاطبدر (شو يدن دن شستن دن ديدنلر غلط سويلديلر (كه حرف تعليل (ترياش معناسنه در
(پليد باء عجمك فتحى ولامك كسريله مردار ديمكدر (تر ادات تفضيل (محصول بيت) كلبى پاك
اولسون ديويدى دكزله يومه زيرا چونكه ياش اولدى اولكيدن دخى مردار اولور ❊ خرعيسى
كرش بمكه برند ❊ چون بيايدهنوز خر باشد ❊ كرش ضميرخره راجعدر (محصول بيت) حضرت
عيسى عليه السلامك خرينى اكرفرضامكه يه ده ايلدوب كتوررلرسه چونكه مكه دن كله الان خردر
مكه يه واروب كلمك خرلكدن آنى اخراج ايلمز ❊ حكايت ❊ حكيمى پسران راپندهمى داد كه جانان
پدر هنرآموزيد كه دولت دنيا اعتمادرا نشايد وجاه از دروازه بدر نرود سيم وزر در محل
خطرست يادزد بيكبار ببرد ويا خواجه بتفاريق بخورد اما هنر چشمه زاينده است ودولت
پاينده واكر هنرمنداز دولت بيفتد غم نباشد كه هنر در نفس خود دولتست هنرمند هرجاكه
رود قدر بيند ودر صدر نشيند وبى هنر هرجا كه رود لقمه چيند و سختى بيند ❊ حكيمى
ياخرف وحدت (پسران را تقديرى پسرانش رادر (را ادات مفعول (كه حرف بيان (جانان
الف ونون ادات جمعدر (آموزيد فعل امر جمع مخاطب (كه حرف تعليل (ملك ميمك كسريله
اموال واثقال معناسنه در يعنى هركس مالك اولديغى نسنه اما ميمك ضميله مملكت وپادشاهلغه
ديرلر مصدر معناسنه (دولت دنيا لاميه (اعتماد را را ادات مفعول (نشايد فعل نفى استقبال
مفرد غائب لايق دكل ديمكدر (جاه منصب (دروازه شهر قپوسى كه سوقاق باشلرنده اولور كه
كوندز اچق طورر وكيجه ايله قپانور زيرا در قپو (وازباز معناسنه آچق ديمكدر (وهاء رسمى
ادات تخصيصدر اچق دوردبغيچون بوجنس قپويه كوچه بنده ديرلر سوقاق باشنى بغلاديغيچون
زيرا كوچه تصغير كودركه كوبدن مقصوردركه محله در سوقاق بغليجى ديمكدر (اعدى دزوازه
سوقاق وقلعه قپوسى ديين حقيقتن بيليوب غيريلره تقليد ايله سويلمش (سيم وزر در سفر
محل خطرست يعنى خوف محلنده (يادزد بيكبار ببرد ويا خواجه بتفاريق بخورد (بيكبار
براغوزدن ديمكدر (خواجه يعنى صاحب سيم وزر بتفاريق آزارآزار (چشمهٔ زاينده بيانيه
زايندن طوغورجى چشمه يعنى دائما كسلمز (دولت پاينده بيانيه پايند ثابت ديمكدر زيرا پايدن
كو يمكدر (لقمه چينه لقمه ديوشرر يعنى ديلنجيلك ايدر فعل مضارع مفرد غائبدر چينيدندن
چيدندن دكل بعضيلر ظن ايلديكى كبى (محصول تركيب) برحكيم اوغللرينه نصيحت ويردى كه
اى بابانك جانلرى هنر تحصيل ايلك زيرا دنيانك ملك ودولتى اعتماده لايق دكل وجاه ومنصب
شهر قپوسندن طشره سنكله كتمز يعنى غربته كتسك منصب سنكله بيله كتمز بلكه اولديغى يرده
قالور والتون واقچه سفرده خوف مقامنده دريا اوغريلر براوغوردن ايلدر وياصاحبى آزر آزر
ياب ياب ييرامما هنر دائما آقيجى بكاردركه هيچ كسلمز وثابت دولتدركه اوانجه سندن آيرلمز
هرقنده ايسك سنكله بيله در واكر اهل هنر دولتدن دوشرسه غم دكل زيرا هنر نفسنده دولتدر
اهل هنر هرقنده كيدر قدر وعزت وحرمت كورر وصدر مجلسده اوتورر حاصلی رعايت بولور
امابى هنر هر يره كيدر ديلنجيلك ايدر وروزكاردن شدت كورر ❊ بيت ❊ سختست پس ازجاه
تحكم بردن ❊ خوكرده بناز جور مردم بردن ❊ سختست مقدم خبر (بردن مؤخر مبتدا
(پس ازجاه خبرك ظرف زمانى (تحكم تفعل بابندن مصدر دربركيمسه نك حكمى التنده اولمق

زدشراح جميعا
زد ابن سيد علي وسروري

زد سروري وشمعي

زد شمعي

یعنی حکومتن چکمك پرده نك مفعولی (خوکرده مأنوس اولمش دیمکدر (بناز باحرف صله
باحرف مصاحبت نازه وناز ایله جورمردم لامیه (و پرده نك مفعولی (بردن مبتدأ ومقدر نخستست
خبری (محصول بیت) منصبدن صکره یعنی منصبدن آیرلدقدن صکره انك حکمنی وامرنی
کوتورمك قیدر یعنی مشکلدر ناز ونعمتده وباناز ونعمتله مأنوس اولان خلق جور وجفاسنی
کوتورمك شدید در حاصلی کوچدر ✿ قطعه وقتی افتد فتنهٔ در شام ✿ هرکس ازکوشهٔ
فرارفتند ✿ وقتی یاحرف وحدت (فتنهٔ یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل (در حرف صله
حرف ظرف اعتبار ایدن بیلز ایمش (کوشهٔ یاسیده حرف وحدت (وهمزه حرف توسل (فتنهٔ
وکوشهٔ همزه لرینی حرف وحدت دیین غریب افترا ایلمش (محصول بیت) بروقت شامه برفتنه
دوشدی پس هرکس که برکوشه دن کندیلر یعنی وطندن آیریلوب دیارغربته طاغلدیلر ✿ روستا
ردشمعی زادکان دانشمند ✿ بوزیری پادشا رفتند ✿ روستا کویدر قریه معناسنه (روستازادکان
ردشمعی کویده تولد ایلین اولاد (دانشمنده اضافتی بیانیه (بوزیری یاحرف صله (ویاء اولی حرف
مصدر (وثانی اضافت ایچون کلمشدرکه لامیه در (پادشاهدن ها ضرورت قافیه ایچون حذف
اولندی ضرورت وزن ایچون دیین خطا ایلدی (محصول بیت) کویك دانشمند اوغلانجقلری
یعنی اوقومش کویلیلر پادشاهك وزیرلکنه کتدیلر یعنی سلاطینه وزرا اولدیلر ✿ پسران وزیر
زد ابن سید علی ناقص عقل ✿ بکدایی بروستا رفتند ✿ پسران وزیر لامیه (ناقص عقل وصف ترکیبیدر
پسرانه صفتدر وزیره دکل (بکدایی باحرف صله یاحرف مصاحبت (یاحرف مصدر
(بروستا باحرف صله (محصول بیت) وزیرك ناقص عقل اولان اوغلانلری کدالغله کویه کتدیلر
یعنی شهرده دیلنجیلك ایلمك حجابندن روستالره جرارلق ایدرلردی زیرا اعتبار علم وکماله در
نسب وماله دکل ✿ بیت ✿ میراث پدرخواهی علم پدر آموز ✿ کین مال پدرخرج توان کردبده
روز ✿ میراث پدر لامیه (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معناسی شرطی متضمن (علم
پدر لامیه وآموزك مقدم مفعولیدر (آموز فعل امر مفرد مخاطب اوکرن دیمکدر (کین اصلنده
که این در که حرف تعلیل (واین اشارت قریبدر مال پدرکه لامیه در (وتوان کردك
مفعول اولی (وخرج ثانیسی (کرد مصدر معناسنه در (بده روز باحرف ظرف (ده روز
اون کون (محصول بیت) اکر بابالك میراثنی دیلرسك بابالك علمنی اوکرن یعنی بابالك منصبنی
دیلرسك بابالك هنرینی تحصیل ایله زیرا بومال پدری اون کونده خرج ایلك ممکندر اما هنر
یردو کنز مال در ✿ حکایت ✿ یکی از فضلا تعلیم ملك زاده کردی وضرب بی محابازدی وزجر
بی قیاس کردی پسرا زبی طاقتی شکایت پیش پدر برد وجامه ازتن دردمند برداشت پدررا
دل بهم برآمد استادرا بخواند وکفت بر پسران احادرعیت چندین جفاوتوبیخ روانمی داری که
پسرمرا سبب چیست کفت سخن باندیشه باید کفتن وحرکت پسندیده باید کردن همه خلق را
خاصه پادشاهان راکه هرچه بردست وزبان ملوك رفته شود هرآینه بافواه کفته شودوقول وفعل
عوام راچندان اعتبار نباشد ✿ تعلیم ملك زادهٔ مصدرك مفعولنه اضافتیدر (زادهٔ یاحرف وحدت
زدشمعی وهمزه حرف توسل (همزه حرف وحدت دیین زائد سویلمش (کردی یاحرف حکایت
(ضرب بی محابا بیانیه بی توقف وبی پروا دیمکدر (زدی یاحرف حکایت (زجربی قیاسی (زجر
تغنده سورمکدر اما بونك کبی یرلرده جور وجفا مراددر (کردی یاحرف حکایت (بی طاقتی
یاحرف مصدرتن دردمند بیانیه (بهم برآمد منقبض اولدی (احاد رعیت افراد رعیت
دیمکدر (پسرمرا لامیه بنم پسریمه دیمکدر (بعض نسخهده (فرزند مراواقعدر بونده برپسرمرا
بازان بوندن معلومدر فارسیده رسوخی (سخن باید کفتنك مفعول صریحی (وباندیشه غیرصریحی

بعض نسخه ده اندیشیده واقعدر وبعض نسخه ده باید کفت و باید کرد واقعدر (خاصه خصوصا
دیمکدر پادشاها نرا ادات مفعول (که حرف تعلیل هرآینه البته (بافواه باحرف ظرف (افواه
فمك جمیدر اغزلر دیمکدر (محصول ترکیب) فضلادن بریسی بر پادشاه زاده یی تعلیم ایدردی
وبی توقف و بی پروابوکا کوتك اورردی وزواسز جوروجفا ایدردی شاهزاده طاقتسز لکدن
باباسی قتنه شکایت ایلدی یعنی پدرینه اول بی رحم استادندن شکایت ایلدی (ومجروح
کوده سندن قفتانن چیقاروب چومق نشانلرین کوستردی باباسی بونك بوحالنی کورنجه منقبض
ومکدر اولدی (حاصلی غضبه کلدی استادی دعوت ایلدی ودیدی افراد رعیت اوغلانرینك
اوزرینه بوقدر جور وتو بیخی روا یعنی جائز طوتمزسین که بنم اوغلومه رواطوترسین سبب ندر
استاد دیدی سوزی فکرایله سو یلمك کرك وحرکتی مقبول ایلمك کرك جمیع خلقه خصوصا پادشاهلره
زیرا هرنسنه که ملوکك الندن ودیلندن صادراولور البته دیلرده سو یلنور یعنی خلق ارا سنده
شیوع بولوراما عوامك قول وفعلنه اعتبار یوقدر یعنی ملوکك اقوال وافعالی کبی معتبر دکلدر
☼ قطعه ☼ اکر صد نا پسند آید زدرویش ☼ رفیقا نش یکی ازصد ندانند ☼(محصول بیت) اکر
یوز قول وفعل نامقبول کلو رسه یعنی صادر اولورسه مردرویشدن یولداشلری یوزدن بریسنی
بلمزلر زیرا حیز اعتبارده اولنلردن دکلدر ☼ وکر یك نا پسند آید زسلطان ☼ زاقلیمی باقلیمی
رسانند ☼ (محصول بیت) اما اکر سلطاندن برقول وفعل ناپسند صادر اولورسه انی اقلیمدن اقلیمه
ایرشدیررلر یعنی مملکت مملکت یایلور کیدر ☼ پس درتهذیب اخلاق خداوندزادکان انبتهم الله
نباتا حسنا اجتهاد بیش ازان باید کرد که درحق عوام ☼ تهذیب تفعیل بابندن مصدر در تطهیر
معناسنه (اخلاقه اضافتی مصدرك مفعوله اضافتیدر (اخلاق خلقك جمیدر خانك ضمی
ولامك ضمی وسکونیله خوی وعادت معناسنه (خداوندزادکانه اضافتی لامیه در (انبت فعل ماضی
مفرد مذکر غائبدر افعال بابندن (انبات بتورمکدر (هم ضمیر منصوب متصل مفعول صریحیدر
انبت نك (وجلاله فاعلی (نباتا مفعول مطلق حسنا صفتی (اجتهاد افتعال بابندن مصدر در
سعی وکوشش معناسنه در (بیش باءعر بینك کسریله زیاده معناسنه در (محصول ترکیب) وقتا کیم
سلاطینك اقوال وافعالی عوامك اقوالی وافعالی کبی اولمدیسه پس پادشاهزاده لرك اخلاقنی پاك
ایلمکده الله تعالی انلری کوزل نبات بتورسین یعنی کوزل ومقبول نبات کبی مقبول عالم ایلسون
جمله معترضه دعائیه در پس بونلرك تهذیب اخلاقنده سعی وکوشش اندن زیاده ایلمك کرك که
عوام زاده لرك حقنده زیرا مقام اعتبارده بونلردر عوام زاده لر دکل ☼ قطعه ☼ هر که درخردیش
باداب نکنند ☼ در بزرکی فلاح ازو برخاست ☼ هر که یعنی هر کس که نتکه مکرر بیان اولندی (خردی
حرف مصدر وشین که یه راجعدر (بزرکی یا حرف مصدر اولوق وبیوکلك (فلاح اسمدر فوز ونجات
معناسنه (یعنی صلاح حال معناسنه ثلاثیدن فعلی مستعمل دکلدر افعال بابندن مستعملدر
مفلح دیرلر یوایشلی کشی یه (محصول بیت) هر کیمسه که خردهلکنده یعنی اوشاقلغنده انی تأدیب
ایلمزلر ایریلکنده و بیوکلکنده اندن فلاح قالقار (بونده ماضی مستقبل معناسنه در حاصلی
کوچجك ایکن مؤدب اولمیان بیوك اولنجه بی ادب اولور ☼ چوب ترراچنان که خواهی بپیچ ☼ زدمبروری
☼ نشود خشك جز باآتش راست ☼ چوب تر یاشیه چوب اغج (تریاش (بپیچ فعل امر مفرد مخاطبدر
پیچیدندن بوندن اکمك وبوکمك معناسنه در (نشود فعل نفی مستقبل مفرد غائب اولمز دیمکدر
خشك تقدیری چوب خشك در (باآتش باحرف مصاحبت (راست بونده طوغری معناسنه در
(چوبی عصا ایله بیان ایدن اغاجی بیلمزایمش (محصول بیت) یاش اغاجی آنجلین که دیلرسین اك وبوك
اما قوری اغاج آتشدن غیریله راست اولماز یعنی طوغر لماز ☼ بیت ☼ ان الغصون اذا قومتها

اعتدلت ❊ ولیس ینفعك التقویم بالخشب ❊ غصون غصنك جمعیدر دال و بوداق معناسنه (اذا
معنای شرطی متضمن اسم ظرف (قومت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب در تفعیل بابندن
مصدری تقویم کلور طوغرلتمق معناسنه (ها ضمیر منصوب متصل مفعول صریحی غصونه
راجعدر (اعتدلت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه در افتعال بابندن فاعلی تحتنده غصونه راجع
ضمیر (معتدل بونده مستوی ومستقیم معناسنه در همزه سی وصلله ساقط اولور (لیس اسمی
مقدر ضمیر شاندر لیس الحال والشان دیمکدر (ینفع فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر فتح بابندن
(کاف ضمیر منصوب متصل مفعول صریحی (التقویم لفظا مرفوع فاعلیدر وجملهٔ فعلیه
اعرابدن محلا منصوب خبر لیس در (بالخشب جار مجرور بله تقویمه متعلقدر (خشب خانك
وشینك ضمیله خشبدنك جمعیدر خانك وشینك فتحه لریله بونده قوری اغاچلر مراددر
(محصول بیت) تحقیق تازه بوداقلر وفدانلرقچن سن انلری طوغرلتمق مراد ایلسك طوغریلور
(اما حال وشان بودر که سکا فائده ویرمز قوری اغاچلری طوغرلتمغه سعی وکشش ایلك
نتکه بیوردی آتشدن غیریله راست اولمز ❊ ملك راحسن تدبیر ادیب وتقریر سخن او پسندیده
آمد خلعت ونعمت بخشید و پایکاهش از آنچه بود برتر کردانید ❊ (محصول ترکیب) پادشاهه
استادك حسن تدبیری وآنك سوز تقریر ایلمه سی مقبول کلدی خلعت ونعمت باغشلدی
ومرتبه ومنصبنی اولدوغندن یوجه‌رك ایلدی یعنی منصبنی زیاده ایلدی اولکیدن (معلوم
اولا که مذکور ادیبك فضلی وار ایمش اما تعلیمی یوغیمش والا اسلوب تعلیمه مالك اولان
شاکردی دوکمکه محتاج اولماز بلکه آزارلمغه بله محتاج اولماز دکل که دوکمکه زیرا حسن تعلیم
داد خداددر علمه وفضله نسبت دکلدر ❊ حکایت ❊ معلم کتابی ❊ اسم فاعلك ظرف مکاننه
اضافتیدر (معلم تفعیل بابندن اوکرنجی کیمسه (ومتعلم تفعل بابندن اوکرنجی کیمسه
بعض جهله معلم شاکردنه دیرلر تفعیل بابندن اسم مفعول صیغه سنی اوزره بوخود حیوانات
جنسنده مستعملدر انساننده استعمالی جائز دکلدر (نته که تعلیم متعلم بوکه قرینه در وفروغ
کتابلرنده کتاب صید ده کلب معلم بحثی خود مثبتدر فتدبر (کتاب کافك ضمی وتانك تشدیدیله
لفظ مشترکدر مفرد ایله جمع بیننده (مفرد اولنجه مکتب معناسنه در اما جمع اولنجه کاتبلر
رد سروری دیمکدر (بعض شراح مختار صحاحك کلامنی غلط چیقروب خطاء فاحش ایلمش دیمش که
بضم الکاف وتشدید التاء بمعنی الکتبة والکتاب والمکتب والمعنی علی الاول بالترکی بر یازیجیلر
معلمی (وعلی الثانی بر کتاب معلمی (وعلی الثالث بر مکتب معلمی ومختار صحاحك عبارتی
بودر الکتاب بالضم والتشدید الکتبة والکتاب ایضا والمکتب واحد انتهی تأمل تدبر (منه سنده
رد شمعی کتاب جمع کاتبدر اما بونده مکتب مراددر دیین جمعه حصر ایلدیکنده اظهار جهل ایلمش
پس معلوم اولدیکه کتاب مکتبله برمعنایه در (یا حرف وحدت (را ادات مفعول ❊ دیدم
در دیار مغرب ترش روی وتلخ کفتار وبدخوی ومردم آزار وکدا طبع وناپرهیز کار که عیش
مسلمانان بدیدن اوتبه کشتی وخواندن قرآنش دل مردم سیه کردی جمعی پسران پاکیزه
ودختران دوشیزه بدست جفای او کرفتار نه زهرهٔ خنده ونه یارای کفتار که عارض سیمین
یکی را طبانچه زدی وکاه ساق بلاورین دیکری راشکنجه کردی القصه شنیدم که طرفی از
خیانت او معلوم کردند بزدندش وبراندند ومکتب او را بمصلحی دادند پارسایی سلیم نیك
مردی حلیم که سخن جز بحکم ضرورت نکفتی وموجب آزار کس بر زبانش نرفتی کودکانرا
هیبت استاد نخستین از سر بدر رفت ومعلم دومین را اخلاق ملکی دیدند دیو یکدیکر شدند
وباعتماد حلم او ترك علم کردند ودر اغلب اوقات ببازیچه فراهم نشستندی ولوح درست ناکرده در سر

بكدكر شكستندى ❁ ترش روى وصف تركيبى در اكشى صورتلى ديمكدر (تلخ كفتار آجى سوزلى
ديمكدر (بدخوى ومردم آزارده بو يله در برامزخويلى آدم انجيدىجى ديمكدر (كدا طبع ديلنجى
طبيعتلى يعنى طمعكار (ناپرهيزكار (كار ادات فاعلدر پرهيزسز يعنى فاسق وفاجر (تبه تانك
وباء عربينك فتحه‌لرى وهاء اصليه ايله تباهدن مخفف فاسد ديمكدر (كشتى يا حرف حكايه
اولوردى ديمكدر (كردى ياسيده بو يله در رجحى (يا حرف وحدت بربلوك ديمكدر (پسران
پاكيزه بيانيه (پاكيزه پاك معناسنه‌در (دختران دوشيزه‌ده بيانيه‌در (دوشيزه قزاوغلان
معناسنه‌در باحرف صله (دست جفاى او بيانيه ولاميه‌در (كرفتار مبتلا ديمكدر زهره خنده
لاميه (زهره لغتده جكر يانده اولان اوده ديرلر اما اصطلاحده مجال وقدرت معناسنده مستعملدر
نتكه شاعر ديمش (بيت) زهره ندارم كه بوسم لبت ❁ تيروكمان دارد ابروى تو) خنده اسمدر
كولمه معناسنه (ياراى كفتار مصدرلك مفعولنه اضافتيدر زيرا يارا قدرت معناسنه اسمدر
مصدرى يارستن ويارستن كلور (كفتار كلاجى معناسنه‌در اما اصلنده وصف تركيبدر نهايتى
تركيب خفى قيلندر سوزكتوريجى معناسنه صكره نفس كلامه اطلاق ايلديلر (كه كاهدن
مخففدر (عارض سيمين بيانيه (عجم رايى مفتوح اوقور سابقا نتكه بيان اولندى (بونده عارضدن
مراد يوزدر (رخله تعبير ايده نه دخل ايدوب يوزلك ايكى يانيدر ديمن نه سويلديكن بلزايمش رد سرورى
(طپانچه پاء وجيم عجميلر ايله تركيجه شماز وسيلە ديرلر (ساق بلاورين بيانيه (بلاور بانك كسرى
ولام مفتوحك تشديديله‌در اصلنده اما عوام تحريف ايدوب لام مخففك ضميله استعمال ايدر
(ياحرف نسبت ونون حرف تأكيد ديكره اضافتى لاميه يا حرف وحدت (را حرف تخصيص
(طرفى ياحرف وحدت برمقدار ديمكدر (بمصلحى يا حرف صله (يا حرف وحدت افعال
بايندن اسم فاعلدر اهل صلاح ديمكدر (پارسايى بدادر مصلحدن (يا حرف وحدت (سليم
صفتى نيك مرد صفت بعد الصفة (يا حرف وحدت (حليم نيك مرده صفت (كه حرف
رابط صفت (باحرف مصاحبت (حكم امر معناسنه‌در يعنى شان وكار (موجب سبب معناسنه‌در
موجبك آزاره وآزارك كسه اضافتلرى لاميه‌لردر (كودكان را الف ونون ادات جمع ورا حرف
تخصيص (هيبت خوف معناسنه‌در (نخست نونك وخانك ضمه‌لريله وسينك سكونيله اول
ديمكدر (ياحرف نسبت (نون حرف تأكيد (دومين يا ونون سابق كبى (را حرف تخصيص
(اخلاق ملكى بيانيه ياحرف نسبت يا حرف صله (اعتماد حلم اومصدرك مفعولنه اضافتيدر
ولاميه (ترك علم ده مصدرك مفعولنه اضافتيدر (اغلب اوقات لاميه اكثر اوقات ديمكدر (باحرف
صله بازيچه اويجق (چه حرف تصغيردر (فراهم مجموع معناسنه‌در (لوح لامك فتحى وواوك
سكونيله تخته ديمكدر (عربك وعجمك اولادى قرآن شريفى تخته‌دن اوكرنورلر (درست ناكرده
يعنى انده يازيلانى تمام از برلمكسزين (درسر يكديكر در حرف صله (نشستندى و شكستندى
يالرى حرف حكايه‌در (محصول تركيب) برمكتب خانه معلمى كوردم ديار مغربده اكشى صورتلى
وآجى سوزلى وبرامزخويلى وآدم انجيديجى وديلنجى طبيعتلى اهل طمع وفاسق وفاجر كه مسلمانلرك
ديرلكى آنى كورمكله فاسد اولوردى وقرآن اوقوماسى خلقك كوكلنى قرآردردى
بربلوك پاك وپاكيزه اوغلنجقلر وبكر قزلر انك جفاسى الينه مبتلا انك خوف وخشيتندن نه كولمكه
مجاللرى ونه برى بريله سويلشمكه قدرتلرى وار ايدى كاه برينك عارض سيمينه طپانچه اورردى
وكاه برغيرينك ساق بلاورينى شكنجه‌يه يعنى فلقه‌يه چكردى قصه‌نك اوته‌سى بودركه برمقدار
خيانتندن معلوم ايلديلر انى دوكديلر ومكتبدن سورديلر ومكتبنى برصالح كيمسه‌يه ويرديلر
بر زاهد وعابد وسليم وبر ابو حليم كيمسه‌يه كه سوزى امر ضرورتسز سويلمزدى وديلندن

کیسه یی انجمك صادر اولمزدی بویله اولنجه اوغلانجقلرك اولکی استادك خوفی باشندن کندی
وایکنجی معلمك اخلاق ملکیه سنی کوزدیلر بری برینه شیطان اولدیلر وانك حلمنه اعتماد ایله علم
اوقومغی ترك ایلدیلر واکثر اوقاتده بربریله اویون اوینامغه او توررلردی واوحه لرینی تمام اوکر نوب
بیلمزدن اول بربرینك باشنه اوررلردی ❊ بیت ❊ استاد معلم چو بودکم آزار ❊ خرسك بازند کودکان
در بازار ❊ کم بونك کبی یرلرده ترك کلیدن عبارتدر پس کم ازار انجتمیجی دیمکدر (خرسك
خانك کسری وزانك سکونیله وسینك فتحیله اوزنجد اشك اوینه دیرلر و بعضیلر دیدیلر خرس
آیودر و کاف حرف تصغیر اسکی بسکی کبه لردن و کلمردن آیو شکلنده برصورت پیدا ایدرلر
و بزیسی اول صورته کروب انی اوینادر ر ومده رمضان کیجه لرنده خیال اوینا تدقلری کبی
ولکل وجهه (محصول بیت) استاد معلم چونکه کم آزار اوله یعنی حلیم و سلیم اوله او غلانجقلر
بازارده خرسك اوینونی اوینارلر بعض نسخه ده (استاد ومعلم دوشمش واوعطفله ❊ بعداز دو
هفته بردر آن مسجد کذر کردم معلم اولین رادیدم که دل خوش کرده بودند وبمقام خویش
بازآورده انصاف برنجیدم ولاحول کنان کفتم که ابلیس را دیکربار معلم ملائکه چرا کردند
پیرمردی جهان دیده بشنید و بخندید وکفت نشنیدهٔ که کفته اند ❊ بعض نسخه ده (دل بروخوش
کرده بودند واقعدر (انصاف بونك کبی یرلرده زیاده معناسنه در (لاحول ولاقوة الا بالله العلی
العظیم دیمکدر (محصول ترکیب) ایکی هفته دن صکره اول مسجدك قپوسنه کذر ایلدم کوردم
اولکی یاوز معلمك کوکلنی خوش ایلشلر وینه کندی مقامنه کتورمشلر الحق بو معنی ایچون
زیاده انجندم ولاحول دیه رك دیدم شیطانی ینه ملکاره نیچون معلم ایلدیلر بر پیرمرد جهان دیده
ایشتدی وکولدی ودیدی ایشتمامشمیسین که دیمشلردر (نشنیدهٔ ده همزه خطاب ایچوندر دیین رد شمعی
قابل خطاب دکلمش ❊ مثنوی ❊ پادشاهی پسر بمکتب داد ❊ لوح سیمینش برکنار نهاد ❊ لوح سیمین
بیانیه (لوح لغتده مطلق تخته در اما عرب وعجم اولادی اوستدن تعلم ایلدکاری تخته نك جنسنه
علم اولمشدر پس کومشدن اولسه اکا لوح دیرلر انکیچون لوح سیمین دیمشدر (معلوم اوله که
ابناء سلاطینك لوحی کومشدن اولوراما غایتله اینجه اولورمش (بونده سیمینك نون تأکیدی وشین
ضمیری ضرورت وزن ایچون ساکن اوقونمق کرك وضمیر پسره راجعدر (کنار یاندر اما بونده
مراد قولتقدر (محصول بیت) بر پادشاه اوغلنی مکتبه ویردی کومشدن بر لوح قولتوغنه قودی یعنی
اکا بر کومش لوح ویردی ❊ برسر لوح اونوشته بزر ❊ جور استاد به که مهر پدر ❊ سر لوح لامیه در
اویه اضافتده بویله در (نوشته واویله و بایله لغتدر جور استاد مصدرك فاعلنه اضافتیدر (مهر پدر
لامیه در مهر بونده محبت معناسنه در (محصول بیت) اول شاهزاده نك لوحی اوجنه آلتونله
یعنی آلتون صویله یازلمشیدی یازیلان بو مصراعدر که (استادك جور وجفاسی بابانك محبتندن
یکدر زیرا جور استاد علم وفضله ایرشدرر ومهر پدر جهله ❊ حکایت ❊ پارسازادهٔ را نعمت بی قیاس
از ترکهٔ عمان بدست افتاد فسق وفجور آغاز کرد ومبذری پیشه کرفت فی الجمله چیزی نماند از سائر
معاصی ومنکری که نکرد ومسکری که نخورد باری بنصیحتش کفتم ای فرزند دخل آب روانست رد شمعی
وعیش آسیای کردان یعنی خرج فراوان مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد ❊ پارسازادهٔ را یا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل ورا حرف تخصیص (همزه وحدت ایچوندر دیین خطا ایلمش (ترکه
تانك فتحی وراك کسریله متروك معناسنه در (طلبه لامك کسریله مطلوبه معناسنه اولدیغی کبی
آخرنده همزه اضافت ایچون کلمشدر (عمان عمك جمعیدر اسلوب عجم اوزره عربیده اعمام کلور
جمع قلت وزنی اوزره (مبذر تفعیل بابندن اسم فاعلدر مسرف دیمکدر (یا حرف مصدر
(سائر معاصی بیانیه (سائر جمیع دیمکدر (معاصی معصیتك جمعیدر کناه معناسنه (منکر اسم

مفعولدر افعال بابندن نامشروع معناسنه ویاحرف وحدت (مسکر افعال بابندن اسم فاعلدر
سکرویرن نسنه ویاحرف وحدت (بازی یاحرف وحدت برکره دیمکدر (بنصیحتش تقدیری
بطریق نصیحتدر (دخل دالك فتحی وخاء معجمه نك سكونيله خارجدن كلوب الكه كرن نسنه يه
دیرلر (آب روان آقان صو یعنی سریع الزوالدر (عیش یعنی ذوق وصفا (آسیای کردان بیانیه
آسیا و آسیاب بایله دکرمن دیمکدر کردان کاف بجمله صفت مشبهه در کردیدندن دونه کن
دیمکدر (خرج فراوان بیانیه (کسی یاحرف وحدت (وراحرف صله (دخل معین بیانیه
(محصول ترکیب) برعابدزاده نك عملرینك متروكاتندن نعمت بی قیاس و بیحد النه دوشدی
یعنی محنتسز ماله مالك اولدی فسق وفجوره باشلادی واسرافی کندی یه صنعت طوتندی
حاصل کلام هیچ برنسنه قالدی جمیع معاصیدن و برمنكر ونامشروع قالمدی كه ايلمدی يعنی
جمیع منکراتی ایشلادی و برسکر ویروب سرخوش ایدن نسنه قالمدی که ایچمدی
واستعمال ایلمدی حضرت شیخ بیورر برکره بن اکا نصیحت طریقیله دیدم ای اوغل دخل یعنی
بوالیکه کیرن نعمت بی کران آب رواندر یعنی اقارصو کبی اکلمز کچر کیدر و ذوق و صفا دونه کن
دکرمندر یعنی بولدیغن اوکیدر کیدر یعنی ییکه وایچمکه مال طیاتمز حاصلی چوق خرج برکیمسه یه
مسلمدر که دخل معینی اوله حاصلی معین کلوری اوله * قطعه * چو دخلت نیست خرج آهسته
ترکن * که میکویند ملاحان سرودی * که حرف تعلیل (سرود ایری معناسنه در یعنی ایرلادقلری
نسنه (و یاحرف وحدت (محصول بیت) پارسازاده یه خطاب ایدوب بیورر چونکه معین کلورك
یوقدر خرجی یاب یاپرك یعنی خرجی چوق ایلمه زیرا کمیجیلر برایری یعنی برشعر الرلرایری بیوردیغی
بیت ثانیدر * اکر باران بکوهستان نبارد * بسالی دجله کردد خشك رودی * باحرف صله
(کوهستان طاغلق (بسالی باحرف ظرف (یاحرف وحدت (دجله دالك کسری وجیم عربك
سکونیله بغداد ایرمغی (کردد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده مستتر دجله یه راجع ضمیر
(خشك قوری دیمکدر یابس معناسنه (رود دره یه دیرلر (یاحرف وحدت (محصول بیت)
اکر طاغلرده باران یاغمزسه بریلده دجله ایرمغی برقوری دره اولور یعنی بریابس چای اولور
حاصلی یغموردن معاونت اولمایجه دجله صویی اقوب ذوکنور پسره تمثیل طریقیله بیورر
سنکده چونکه معین کلورك یوقدرچوق خرج ایتمه الکده کی تیز دوکنور * عقل وادب پیش
کیر ولهو ولعب بکذار که چون نعمت سپری شود سختی بری و پشیمانی خوری پسر از لذت نای
و نوش این سخن در کوش نیاورد و برقول من اعتراض کرد وکفت راحت عاجل بتشویش محنت
آجل منغص کردن خلاف رأی خردمندانست * (لهو همتی لایق اولمیان نسنه یه صرف ایلمکه دیرلر
(لعب لامك فتحی وعینك کسریله وسکونیله ولامك کسری وعینك سکونیله لغتدر لعب فرح طلب
ایلمکدر حسن اولمیان نسنه ایله (که حرف تعلیل (سپری سینك و باء عجمك ضمه لریله دوکنمك
معناسنه در (پسر یعنی پارسازاده (نای لفظ مشترکدر بوغزله دودك بیننده بونده ایکیسنه ده مساغ
وار برینه قصر ایلین تقصیر ایلمش (نوش اسم مصدر در نوشیدندن ایچمه وایچکی معناسنه
(عاجل شمدی حاضر معناسنه در (وآجل الف ممدوده ایله حاضر اولمیوب کلجکه دیرلر (منغص
مکدر دیمکدر (محصول ترکیب) پسره دیدم عقل وادبی اوکه طوت یعنی عاقل ومؤدب اول لعب
ولهوی ترك ایله زیرا چونکه نعمت دوکنه شدت ایلدرسین یعنی چکرسین وپشیمانلق یرسین اوغلان
بوغز وایچکی لذتندن و یاساز وسوز وایچکی لذتندن حاصلی ییه وایچمه لذتندن بوسوزی قولاغنه
کتورمدی یعنی قولاغنه قویمدی و بنم سوزیمه اعتراض ایلدی ودیدی شمدی حاضر راحت و
حضوری کلجك محنتك تشویشیله مکدر ایلمك خلاف فکروتدبیر عقلادر * مثنوی خداوندان کام رد شمعی

ونیك بختی ❊ چراسختی برند از بیم سختی ❊ خداوند صاحب ومالك معناسنه در (الف ونون ادات
جمعدر (کامه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (واو حرف عطف (نیك بخت وصف ترکیبیدر
(یا حرف مصدر (چراجیمده فتح وکسر جائز در (سخت شدید معناسنه د ر (یا حرف مصدر
شدت دیمکدر (برند فعل مضارع جمع غائب ایلدرلر (بیم قورقو سختی یه اضافتی لامیه (محصول بیت)
اصحاب کام یعنی مراد واصحاب نیکبختی یعنی دولت نیچون شدت ایلدرلر یعنی چکرلر شدت
قورقوسندن یعنی بن براز زمان زحمت وشدت چکرم دیو قورقوسندن الان نیچون شدت چکرلر
حاصلی کلجك زمانده فقر واحتیاج چکرم خوفندن بالفعل نیچون متألم اولورلر ❊ بروشادی کن
ای یارد لفروز ❊ غم فردا نشاید خوردن امروز ❊ بر وفعل امر مفرد مخاطبدر رو یدندن کیت
دیمکدر رفتندن دینلر خطا ایلدیلر (بانی ضمه یه تخصیص ایلینلر روستایلق ایلمشلر (شادی یا
حرف مصدر (کن فعل امر مفرد مخاطبدر کنیدندن ایله دیمکدر (یارد لفروز بیانیه دلفروز داللك
کسری ولامك فتحی وفانك سکونیله وصف ترکیبیدر فروزیدندن که مخففدر افروز یدندن کوکل رد ابن سید علی وسروری
یاالکلندریجی یعنی روشن ایدیجی حاصلی منبر ور ایدیجی دیمکدر (غم فردا لامیه ایرته نك غمی
دیمکدر (محصول بیت) وارشلك ایله ای دلفروز یار یعنی بو کونی خوش کور ایرته نك غمی بو کون
یمك لایق دکلدر نتکه شاعر بیورر (بیت) غم ناآمده خوردن بنقدم رنجه می دارد) (همان بهتر که
بافردا کذارم کار فردارا ❊ فکیف مراکه در صدر مروت نشسته ام وعقد فتوت بسته وذکر
انعام در افواه عوام افتاده ❊ فکیف خصوصا دیمکدر ابیاتك مضموننددن مستثنا در (مرا بکا
دیمکدر (که حرف رابط صفت (صدر مروت لامیدر مجازا (عقد فتوتده بویله در (ذکر انعام مصدرك
مصدره اضافتیدر لامیه (انعام افعال بابندن مصدر در احسان معناسنه (افواه عوام لامیه
(محصول ترکیب) هرکسه مذکور مدعی ایله عامل اولمق لازم خصوصا بکا که صدر مروتده اوتورمشم
یعنی کرم واحسان باشنده وفتوت وجومردلك عقدینی بغلمشم یعنی سخا ولطف دوکومنی دوکمشم دخی
انعام واحسانم افواه عوامه دوشمشدر حاصلی جومردلکله مشهور عالم اولمشم ❊ مثنوی ❊ هرکه
علم شد بسخا وکرم ❊ بند نشاید که نهد بردرم ❊ علم بونده مشهور معناسنه در (درم داللك کسری
ورانك فتحیله اقچه معناسنه در عربجه درهم دیرلر داللك کسری وزانك سکونی وهانك فتحیله
(محصول بیت) هرکس که مشهور اولدی سخا وکرمله لایق دکلدر که اقچه سنه دوکوم دوکه یعنی
بذل ایلیوب صاقلیه وکرم واحسانی ترك ایلیه ❊ نام نکویی چو برون شد بکوی ❊ در نتوانی که
بندی بروی ❊ نام نکو بیانیه (یا حرف مصدر تقدیری نام نیکو یدت سنك آدك ایلکی معناسنه (برون
طشره دیمکدر ظرفا عجم بانك کسریله اوقور اماروستایلری ضمیله پس برون لفظنی بضمتین عبارتیله
قیدایلین روستایلق ایلمش (شد بونده رفت معناسنه در (بکوی باحرف صله در (در قپو تقدیری رد ابن سید علی وسروری
در احسان وکرمدر (نتوانی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب قادر دکلسین دیمکدر (که حرف
بیان (ببندی فعل مضارع مفرد مخاطب بونده بغلیه سین دیمکدر (بر روی باحرف صله
تقدیری بر رویدر (محصول بیت) چونکه سنك آدك ایلکی یعنی سخاو کرمك آدی محله دن
طشره چیقدی یعنی فاش اولدی لطف واحسان قپوسنی یوزکه بغلمغه قادر دکلسین حاصلی رد ابن سید علی
سخاو کرمی ترك ایده مزسین زیرا شهرت بند ایلمکه مانعدر (بونده دردن مراد درخانه در دیین رد سروری
بو بابده خطا ایلمش (بر ویك تقدیرینی بروی هیچ کس دیین معناء خطا بدن غفلت ایلش والمعنی رد سروری
بالترکی قپویی بغلیو بلمزسین یوزه دیین معنایی ابو بغلمامش ❊ دیدم که نصیحت نمی پذیرد ودم
کرم من در آهن سردا واثر نمی کند ترك مناصحت کردم وروی از مصاحبت او بکردانیدم
وبکنج سلامت بنشستم وقول حکمارا کار بستم که کفته اند (بلغ ما علیك فان لم یقبلوا فما

عليك ۞ (نمى پذيرد فعل نفى مستقبل مفرد غائب قبول ايلمز ديمكدر (دم كرم بيانيه ولاميه (در حرف صله (آهن سرد اوسابق كبى بيانيه ولاميه (ترك مناصحت مصدرك مصدره اضافتى لاميه در (مناصحت مفاعله بابنك مصدر اوليدر نصيحت معناسنه (بلغ فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر تفعيل بابندن ايرشدر ديمكدر (ماسم موصولدر الذى معناسنه (عليك جار مجرور يله مقدر ثبت يه متعلقدر و جملهٔ فعليه اعرابدن محلى يوق صلهٔ موصولدر موصول صله سيله اعرابدن محلا منصوب مفعول بلغ در (ان حرف شرط (ولم حرف جزم (يقبلوا فعل جحد مطلق علامت جزم نونك سقوطيدر (فما عليك ما اسم استفهام حرف نفى اولمقده جائز (عليك اولكى كبيدر (محصول تركيب) كوردم كه پسر نصيحت قبول ايلمز و بنم اسى نفسم انك صوق دمورينه اثر ايلمز يعنى دمور كبى شديد كوكلنه كار ايلمز اكا نصيحتى ترك ايلدم و مصاحبتندن يوزم دوندردم وكنج سلامتده اوتوردم و حكما قولنى ايش بغلدم يعنى كار ايدندم كه ديمشلردر سن سنك اوزريكه لازم اولان قولى ايصال ايله اكر قبول ايلمزلر سه سكا نسنه يوق ياخود سكا نه واراندن يعنى قبول ايلمدكلرندن سكا ضرر يوق زيرا ماعلى الرسول الا البلاغ در ۞ قطعه ۞ كرچه دانى كه نشنوند بكو ۞ هرچه ميدانى از نصيحت و پند ۞ نشنوند فعل نفى مستقبل جمع غائب بونده قبول ايلمزلر معناسنه در (محصول بيت) كرچه بلورسين كه سوزكى ديكلمزلر سن سويله هر نسنه يى كه بلورسين نصيحت و پنددن يعنى سكا لازم نصيحتدر كركسه قبول ايلسونلر كركسه قبول ايلمسونلر ۞ زود باشد كه خيره سر بينى ۞ بدو پاى او فتاده اندر بند ۞ خيره سر عاجز و زبون و سراسمه بينى نك مفعول اولى و مصراع ثانينك مضمونى مفعول ثانيسى (بدو پاى با حرف مصاحبت (او فتاده واوله اصل اوزره (اندز ادات صله (محصول بيت) تيز اولور كه نصيحت دكلمين سرسمى ايكى اياغيله دوزاغه دوشمش كورزسين يعنى بر مصيبته كرفتار كورزسين ۞ دست بر دست ميزند كه دريغ ۞ نشنيدم حديث دانشمند ۞ (محصول بيت) خيره سر النى النه اورر كه حيف دانشمندك سوزينى ايشتمدم ديو يعنى نادم و پشيمان اولوب نصيحت دكلمدوكنه حيف ير ۞ پس از مدتى آنچه انديشه كرده بودم از نكبت حالش بصورت بديدم كه پاره پاره برهم ميدوخت ولقمه لقمه همى اندوخت دلم از ضعف حالش بهم برآمد مروت نديدم درچنين حالت ريش درونش را بملامت خراشيدن و نمك پاشيدن بادل خود كفتم ۞ (محصول تركيب) بر مدتدن صكره شول نسنه يى كه اول فكر ايلمشيدم انك نكبت حالندن ظاهرا كوردم كه پاره پاره اوزره ديكردى ولقمه لقمه قزانوردى يعنى جر ايدردى كوكلم ضعف حالندن وزياده فقر وفناسندن مكدر ومنقبض اولدى بويله حالتده مروت كورمدم ريش درونى يعنى خاطرى پاره سنى حاصلى ريش دلنى ملامتله طرملبوب اوستنه توز صاچمق يعنى انى آرازلیوب كوكلنى مجروح ايلمكى مروت كورمدم كندى كوكلمه ديدم ۞ مثنوى ۞ حريف سفله در پايان مستى ۞ نينديشد ز روز تنكدستى ۞ حريف سفله بيانيه سينك كسرى وضميله لغتدر (در حرف ظرف (پايان مستى لاميه يا حرف مصدر (نينديشد فعل نفى مستقبل مفرد غائب (روز تنكدستى لاميه (يا حرف مصدر (محصول بيت) دنى يعنى الچق باده نوش مستلك نهايتنده حاصلى غايت سكرده ال طارلغندن وفقردن قايرمز يعنى صوكنى فكر ايدوب قايرمز حاصلى ال طارلغى كونى يادينه كلمز ۞ درخت اندر بهاران برفشاند ۞ زمستان لاجرم بى برك ماند ۞ درخت مبتدأ (اندر ادات ظرف (بهاران جمع بهاردر خلاف قياس اوزره (بر فتح با ايله يمشدر ميوه معناسنه (فشاند فعل مضارع مفرد غائب سلكر و صاچار معناسنه خبر مبتدادر (برفشاندك مقدم مفعوليدر (زمستان زاده فتح وكسر جائزدر قيش ديمكدر (لاجرم لاشبهة ولا محالة ديمكدر (برك يپراق وازق بونده

بپراق مراد در (ماند فعل مضارع مفرد غائب قالور (محصول بيت) ايام بهارده درخت بمشين
سالكر و دوكر قيشين شبهه سز بپراقسز قالور قصــه دن حصه بودركه پارسازاده اول زياده
حركت ايدوب آخرتهى دست قالدى شويله كه جره محتاج اولدى ❁ حكايت ❁ پاشاهى پسرى
باديبى داد وكفت اين فرزندست تربيتش چنان كه يكى از فرزندان خود سالى بر وسعى كرد
بجايى نرسيد وفرزندان اديب در فضل و بلاغت منتهى شدند ملك دانشمندرا مؤاخذه كرد
وكفت وعده راخلاف كردى وشرط وفابجانيـا وردى كفت اى ملك تربيت يكسانست
وليكن استعداد مختلف ❁ پادشاهى و پسرى يارى حرف وحدت (ياحرف صله (اديب مؤدب
معنانه در (ياحرف وحدت (محصول تركيب) بر پادشاه اوغلنى براستاد اديبه ويردى يعنى
برمعلمه ويردى وديدى بوسنك اوغلكدر بوكه كندى اوغللرك كبى تربيه و برمعلم بر بيل مقدارى
بوكه سعى وكوشش ايلدى يعنى تعليمنده تقصير ايلدى ايكن بر مرتبه يه واصل اولمدى حاصلى
هيچ برنسنه تحصيل ايده مدى و معلمك اوغللرى فضل و بلاغتده منتهى اولديلر پاشاه اديبى
مؤاخذه ايلدى كانه كنــاه ايلمش اوله پادشاهك اعتقادنجه زيرا مؤاخذه كناهكاره اولور ايكن
بونده مراد عتاب در و پادشاه ديدى اوغلمك تعليمنده خلف وعد ايلدك و شرط وفايى يرينه
كتورمدك كانه كه معلم ديمش ايمش كندى فرزندلرمدن اكا زياده سعى ايده يم وكندى
فرزندلرى كامل اولوب و شاهزاده كمالدن بى بهره اولديغنى ملك تعليمده تقصيره حمل ايدوب
اديبى مؤاخذه ايدوب عتاب وخطاب ايدرا ديب ديدى اى پادشاه تربيت برابردر ليكن استعداد
وقابليت مختلفدر ❁ قطعه ❁ كرچه سيم وزر زسنك آيدهمى ❁ درهمه سنكى نباشد زر و سيم ❁
زسنك ديديكى مجازا درزيرا سيم وزر طپراقدن چيقر ليكن طاشك اصلى طپراقدر ديمش اصحاب
علم طبيعى على الخصوص سيم وزرچيقن پراواق اواق طاش سز اولماز نتكه مشاهددر (آيدهمى
اصلنده همى آيد دز ضرورت وزن ايچون تقديم وتأخير اولدى (زروسيم راده تشديد ضرورت
وزن ايچوندر (محصول بيت) شاه زاده ايچون تمثيل بيوروب ديركه كرچه سيم وزرطاشدن چيقر
اماهر طاشده زروسيم اولماز واقعده بويله در ❁ برهمه عالم همى تابد سهيل ❁ جايى انبان مى كند
جايى اديم ❁ همى تابديلدرار يعنى پرتوصالر (سهيل سينك ضمى وهانك فتحى تصغير شكلى اوزره
بركوكب دركه ديار يمن اوزره طلوع ايدر خاصه سى بعض اشيايه قرمزيلق اويني و برمكدر
كره ارضك هر يرنده مرئى دكل يعنى هر يرده كورنمز پس مصنفك برهمه عالم همى تابد بيور ديغى
ادعايى در (جايى ياحرف وحدت (انبان طغارجق (اديم سختيان (محصول بيت) ينه تمثيل طريقيله
بيوركه سهيل يلدزى جميع عالمه پرتوصالر ايكن بر يرده طغارجق حاصل ايدر يعنى مشين
و بر يرده سختيان و بلغرى يعنى هرنسنه يه استعداده نسبت رنك و يرر يعنى فياضده بخل يوق
ليكن استعداد مختلفدر (ميكند بونده ميشود معنانه در دينن يتدن مقصوده واصل اولمامش در
❁ حكايت ❁ يكى راشنيدم از پيران مربى كه مريدى را مى كفت چندان كه تعلق خاطر آدمى زاد
بروزيست اكر بروزى ده بودى بمقام ازملائكه دركذشتى ❁ تعلق خاطر مصدرك ما علنه
اضافتيدر (وآدمى زاده اضافتى لاميه در (ياحرف صله روزى ياء اصليه ايله رزق معناسنه دز
اكر حرف شرط (ياحرف صله (روزى ده وصف تركيبيدر دهيدندن رزق ويريجى
ديمكدر بمقام باحرف ظرف وياحرف صله (محصول تركيب) پيران مربيدن بربنى ايشتدم كه
بر مريده سويلردى اولقدركه آدم اوغلنك خاطرينك رزقه تعلقى وار اكر رزق ويريجى
خدايه اوليدى مرتبه ومقامده ملائكه دن كچردى يعنى انلردن خدايه اقرب اولوردى
❁ قطعه ❁ فراموشت نكرد ايزد در آن حال ❁ كه بودى نطفه مدفون ومدهوش ❁ ايزدهرزنك

کسری و یانك سکونی وزای عربینك کسر یله تکری دیمکدر خدا معناسنه (که حرف رابط
صفت (بودی یاحرف حکایه (نطفهٔ مدفون بیانیه (ومدهوش معطوفدر مدفونه (نطفه
اتابلندن انار حمنه دوشن صو که ولداندن منعقد اولور (مدهوش لایعقل دیمکدر (محصول بیت)
یعنی سنی خد افراموش ایلمدی اول حالده که نطفهٔ مدفون ومدهوش ایدك یعنی انالك قرننده مدفون
لایعقل نطفه ایدك ❊ روانت داد وعقل وطبع وادراك ❊ جمال ونطق ورأی وفکرت وهوش ❊
روان بونده روح انسانیدر (محصول بیت) خدا سکا روح و یردی دخی عقل وطبع وادراك و جمال
یعنی حسن ونطق یعنی تکلم ورأی یعنی تدبیر وفکر (وهوش قافیهٔ ضرورتی ایچون کلمشدر والا
عقلاه اکتفا اولنور (فکرتك تاسی علامت نقلدر نتکه سابقا برایکی یرده مرور ایلدی پس نفس زدشعی
کلمه دندر دیین بونقلدن خبردار دکل ایمش ❊ ده انکشتت مرتب کرد بردست ❊ دو بازویت مرکب
ساخت بردوش ❊ (محصول بیت) سنك الکده اون بارمق مرتب ایلدی یعنی ایکی الکه اون بارمق
و یردی وایکی اوموزك اوزره ایکی بازو ترکیب ایلدی یعنی سکا ایکی قول و یردی ❊ کنون پنداری ای
ناچیز همت ❊ که خواهد کردنت روزی فراموش ❊ پنداری فعل مضارع مفرد مخاطب پنداریدندن
ضانمقدر ظن معناسنه معنای استفهامی متضمن (ناچیز همت همتسز دیمکدر (خواهد کردن
ایدیسر ذر دیمکدر (تا ضمیر خطاب (روزی یاحرف وحدت اعتبار اولنور سه برکون دیمکدر
اما یا نفس کلمه دن اعتبار اولنورسه رزق دیمك اولور پس تقدیر کلام (که خواهد روزیت کردن
فراموش) اولور والکل وجهه (محصول بیت) شمدی او یله می ظن ایدرسین ای بی همت که
سنی برکون اونیدیسردر و یا که سنك رزقکی اونیدیسر در حاصلی سکا بوقدر اشیا اعطا ایلین
هیچ برکون وظیفهٔ روزکی فراموش ایلمز ❊ حکایت ❊ اعرابی رادیدم که پسر خود را میکفت
یا بنی انك مسئول یوم القیمة ماذا اکتسبت ولا یقال بمن انتسبت یعنی تراخواهند پرسیدن که عملت
چیست ونکویند که پدرت کیست ❊ اعرابی را یاحرف وحدت (را ادات مفعول (یا حرف ندا
(بنی بانك ضمی ونون و یاء مشددك فتحه لر یله ابنی نك تصغیریدر اوغلجغم دیمکدر (ما اسم استفهام
(ذا اسم موصول ترکیبله براسم حکمنده قلنمشدر ای شیء معناسنه (اکتسبت نك مقدم مفعولیدر
اکتسبت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب کسب ایلدك یعنی قزاندك (بمن باحرف صله (من اسم
استفهام (انتسبت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب کیمه منسوب اولدك دیمکدر (عملت تاسی ضمیر
خطاب (پدرت تاسیده بو یله در (محصول ترکیب) براعرابی کوردمکه کندی اوغلنه سویلردی
ای بنم اوغلجغم تحقیق سن قیامت کوننده مسئول اسین یعنی صوریلورسین دنیاده نه کسب ایلدك وسکا
دینلمز کیمه منسوبسین یعنی سندن صور یلور که دنیاده خیرمی اشلدك شرمی و دینلمز که بابالك کیمدر
شریفمیدر خسیس میدر حاصلی کسبکدن مسئول اسین نسبکدن دکل ❊ قطعه ❊ جامهٔ کعبه را که
میپوشند ❊ اونه ازکرم پیله نامی شد ❊ جامهٔ یاحرف وحدت (همزه حرف توسل (کعبه را را
را ادات مفعول (که حرف رابط صفت (میپوشند فعل مضارع جمع غائب کیدیررلر واور ترلر دیمکدر
بعض نسخه ده می بوسند واقعدر باء عربیله و سین مهمله ایله بوس ایدرلر یعنی او پرلر دیمکدر
بو تقدیرجه جامه کعبه یه مضاف اولمق لازمدر (او ضمیری جامه یه راجعدر (نه حرف نفی معناده شده زردشعی
مقیددر (کرم پیله لامیه (کرم کاف عربك کسریله ورانك سکونیله قورت دیمکدر (پیله پاء عجمك
کسر یله ایپك قوردی دیمکدر (نامی یاحرف نسبتدر آدلی دیمکدر یعنی مشهور (نامی اسم فاعلدر نمودن
دیین بونی عربی ظن ایلمش (محصول بیت) برجامه یی که کعبه یه کیدیررلر یعنی انکله کعبه یی اورترلر
یاخود کعبه نك جامه سنی که او پرلر یعنی اکا تعظیم وتبجیل ایدرلر اول جامه ایپك قوردندن نامدار
ومشهور اولمدی والا ایپك قوردینه ده تعظیم ایدوب او پرلردی پس اعدی اصلی بودر که ❊ با عزیزی

نشست روزی چند ❊ لاجرم همچو او گرامی شد ❊ باحرف مصاحبت (عزیزی یاحرف وحدت
(روزی یاحرف وحدت (گرامی كاف عجمك كسری وضمیله و یاء اضافیه ایله عزیز معناسنه در گرامی
گرامه منسوبدر دیین خلاف سویلشدر (محصول بیت) بلكه جامهٔ كعبه برعزیز ایله اوتوردی
برنیچه كون یعنی كعبهٔ مكرمه یه مقارنت ایلدی پس شبهه یوق انك كبی عزیز اولدی یعنی
شرفی اندن كسب ایلدی ❊ حكایت ❊ در تصانیف حكما آورده اند كه كژدم را ولادت
معهود نیست چنانكه سائر حیوانات را بلكه احشای مادر را بخورند و شكمش رابدرند وراه
صحرا كیرند وآن پوستها كه در خانهٔ كژدم بیند اثر آنست باری این نكته راپیش بزركی همی گفتم
گفت دل من بصدق این حدیث گواهی میدهد وجز چنین نشاید بود كه درحالت خردی بامادر
و پدر چنین معامله كرده اند لاجرم در بزركی چنین مقبولند ومحبوب ❊ تصانیف تصنیفك جمعیدر
مصنف معناسنه (حكمایه اضافت لامیه در (آورده اند روایت ایلمشلر (كژدم كاف عربك فتحی
وزای عجمك سكونیله عقربه دیرلر (را حرف تخصیص (ولادت معهود بیانیه ولادت مصدردر
طوغمق معناسنه مراد بودر كه سائر حیواناتك كبی اناسی قرنندن ولادتی اولماز (احشا جمع حشاد
ایچریسی معناسنه بخورند جمع صیغه سنی ایرادایلدی زیرا برقرندن برقاچی چیقار (محصول تركیب)
حكما مصنفاتنده روایت ایلمشلردر كه عقربك سائر حیوانك كبی ولادتی معین دكلدر یعنی سائر حیوانات
كبی اناسی قرنندن تولد ایلمز بلكه انالرینك ایچریسنی یرلر وقرننی یرتارلر وصحرا یولنی طوتارلر
واول دریلر كه عقربك خانه سنده كوریلور بو ایلدكاری اوضاعك اثریدر بركره بونكته یی براولونك
قتنده سویلدم دیرشیخ دیدی كه بنم كوكلم بو سوزك كرچكلكنه شهادت ویرر و بوندن غیری
نسنه اولمق لایق دكل زیرا خردهلك حالتنده انایه و اتایه بویله معامله ایلدیلر یعنی انلرله بویله سوء
معامله ایلدكلری ایچون بلا شبهه بیوك كدهده بونجلین محبوبلر ومقبوللردكلاردر ❊ قطعه ❊ پسری را پدر
وصیت كرد ❊ كای جوانمرد یادگیر این پند ❊ پسری را یاحرف وحدت ورا ادات مفعول (پدر
تقدیری پدر شدر ضرورت وزن ایچون ضمیرتك اولندی كه حرف بیان (ای حرف نداجوانمرد
یكت ار وسخی آدم (یادگیر خاطر كده طوت یعنی ازبرله دیمكدر (این پند بیت آتینك مضمونه
اشارتدر (محصول بیت) باباسی براوغلنه وصیت ایلدیكه ای جوانمرد بوپندی ازبرله ❊ هركه
با اصل خود وفانكند ❊ نشود دوست روی ودولتمند ❊ باحرف صله (اصل خود لامیه (دوست
روی وصف تركیبیدر مقبول معناسنده مستعملدر (دولتمند مند ادات نسبتدر دولتلو دیمكدر (پس
دولتمند وصف تركیبیدر دینلر فارس میدان فرس دكللر ایمش (محصول بیت) هركسكه كندی
اصلنه وفا ایلمز یعنی لطف واحسان اوزره اولماز اول كیمسه مقبول ودولتلو اولمز یعنی دولت
وسعادت یوزین كورمز ❊ لطیفه ❊ كژدم را گفتند چرا بزمستان بیرون نمی آیی گفت بتابستانم چه
حرمتست كه بزمستان نیز بیایم ❊ (محصول تركیب) عقربه دیدیلر قشین نیچون طشره كلمزسین یعنی
چقمزسین دیدی یازین نه حرمتم وار كه قشین دخی طشره كلم ❊ حكایت ❊ فقیرهٔ درویشی
حامله بود مدت حملش بسر آمد درویش را درهمه عمر فرزند نیامده بود گفت اگر خدای عزوجل
مرا پسری دهد جزاین خرقه كه پوشیده ام هرچه ملك منست بذل درویشان كنم اتفاقا
زنش پسری آورد شادمانی كرد وسفرهٔ یاران بموجب شرط بنهاد پس از چند سال كه ازسفر
شام باز آمدم بمحلهٔ آن درویش بركذشتم وازكیفیت حالش پرسیدم گفتند بزندان شحنه دربندست
گفتم سبب چیست گفتند پسرش خمر خورده است وعربده كرده وخون یكی ریخته وازشهر
گریخته پدر را بعلت آن سلسله درنای وبندگران برپای نهاده اند گفتم این بلا را بدعا
خواسته است ❊ فقیرهٔ درویشی لامیه (همزه وحدت ایچوندر دیین ایكی جهتدن خطا ایلمش

زد ابن شید علی

زد ابن شید علی وسروزی

اولیکی اولدرکه وحدت ایچون منصوص اولان یادر همزه دکلدر ایکنجی اولدرکه وحدتنی قبول
ایلدیکمز تقدیرجه اضافتی مانع اولوزومعنی فاسد اولور (حامله وحامل کبی یوکلی عورته دیرلر
(حامل دیمین دیدیکه بوصفت زنانه مخصوصدرپس التباس لازم کلمز اماحامله دیمین بونی جاری
علی الفعل قیلدی جاری علی الفعلک معناسی اولدرکه صیغه یه کتوره له مثلا حملت تحمل فهی
حاملة دیرلر بواسلوبه مبنی علی الفعلده دیرلر (مرضع ومرضعه ده بوقبیلدندر فتدبر (جمیع شراح
بومقامدن اهمال ایله کچمشدر (وبعضیسی حامل یازمش لیکن جمیع متونه مخالف یازمش
(مدت حمل لامیه (بسر آمد نهایته کلدی یعنی وضع حمل وقتی کلدی بعض نسخه ده
رد شراح جمیعا
آمدرینه آورد واقعدرپس مدت مفعول صریحی اولور وبسر غیرصریحی (درویش را
رد سروری
راحرف تخصیص (پسری یاحرف وحدت (ملک میمک کسریله مالک اولدیغی اشیا
(ایثار درویشان مصدرک مفعولنه اضافتیدر بذل معناسنه (سفرهٔ یاران لامیه (باحرف
مصاحبت (موجب جیمک فتحیله مقتضا معناسنه در (شرطه اضافتی لامیه در (باحرف
ظرف (زندان شحنه لامیه در (درباءمتضمن اولدیغی معنای ظرفیتی تأکید ایدر نتکه مکرر مرور
ایلدی (عربده شرخوش صواشنه دیرلر (پدرش را شین پسره راجعدر (زاحرف تخصیص
(سلسله زنجیر (درحرف صله (نای بونده بوغز معناسنه در بعض نسخه ده نای یرینه کردن
واقعدر (محصول ترکیب) بر درویشک خاتونی یوکلیدی حمل مدتی نهایته واردی یعنی
وضع حملی قریب اولدی ودرویشک جمیع عمرنده هیچ فرزندی کلامش ایدی دیدی اکر
خدای تعالی بکا براوغل ویررسه بوکیدیکم خرقه دن غیری هرنه ملکم ایسه درویشلره بذل
ایده یین اتفاق غورتی اوغلان طغوردی شاد مانلق ایلدی وموجب شرطله درویشلره
سفره قوردی یعنی ضیافت ایلدی نیچه یلدنصکره که شام سفرندن کیرو کلدم اول درویشک
محله سنه اوغرادم وکیفیت حالندن سؤال ایلدم دیدیلرکه صوباشی زندانندهدر دیدم که سبب
ندر دیدیلرکه اوغلی خمر ایچمش وعربده ایلمش وبرینک قانن دوکمش یعنی برکیمسه قتل
ایلمش وشهردن قاچمش یعنی قصاص قورقوسندن باباسنک اول سببله زنجیر بوغزینه یعنی
بوینه وآغر بوقاغی اباغنه قومشلر دیدم که بو بلایی خدادن دعا ایله دیلمشدر ✽ قطعه ✽ زنان
بار دار ای مرد هشیار ✽ اکر وقت ولادت مار زایند ✽ زنان باردار بیانیه (باردار وصف
ترکیبیدر یوک طوتیجی دیمکدر یعنی یوکلی خاتونلر (مرد هشیار بیانیه اصلی هوشیار ایدی
مطلب
ضرورت وزن ایچون واو حذف اولندی معلوم اوله که عرب دیلندن غیری داده صفتله
موصوف بیننده مطابقت لازم دکل انکچون زنانه بار داری مفرد ایکن صفت قیلدی (پس
ضرورت شعر ایچون مفرد ایراد ایلدی دیین مخالف سویلدی واداسنده مسامحه وار درزیرا
رد ابن سید علی
ضرورت شعر ایچون دیمک ادا دکلدر ضرورت وزن ایچون دیرلر (وهشیار وصف ترکیبیدر
هوشله یاردن عقل کندی به یار دیمکدر (آیقده وعاقلده مستعمل لفظدر رامدی برینه قصر
ایلبنلر تقصیر ایلمشلر (وقت ولادت ظرف زمانک مصدره اضافتیدر (وزایندک مفعول
رد ابن سید علی وسروری
فیهیدر (مار مفعول بهی (زایند فعل مضارع جمع غائب طغورهلر دیمکدر (محصول بیت)
حبلی عورتلر ای مردهشیار اکر ولادت وقتنده ولدیرینه ییلان طغورسهلر ✽ ازان بهتر بنزدیک
خردمند ✽ که فرزندان ناهموار زایند ✽ ازان مصراع ثانینک مضموننه اشارتدر (که حرف
بیان (فرزندان ناهموار بیانیه (ناهموار ناموافق ونامساعد دیمکدر (زیرا هموار دوز دیمکدر
پس دوز اولمامق معناسنه عدم وفاق ومساعده لازمدر (فرزندان مفعول زایند در
(محصول بیت) خاتونلر ولادت وقتی مار طغورسهلر عاقل قتنده اندن یکرکدر که ناموافق اولاد طغورهلر

یعنی بدبخت و بدخوی اولاد طغو رمقدن زیرا بلانی تربیه ایدوب احوالنده مزحمت چکمزلر بلکه تولد ایلدیکی کبی قتل ایدرلر اما فرزندك آخری نیجه اولاجغن کیمسه بلمز و تربیه سنده نیجه زحمت ومشقت چکرلر صکره اقاربندن غیری اباعدینه ده نیجه درلو نکبتی ایریشور

❁ حکایت ❁ طفل بودم که بزرکی را پرسیدم از بلوغ کفت در مسطور آمده است که سه نشان دارد یکی پانزده سالکی ودوم احتلام وسوم آمدن موی زهار اما در حقیقت یك نشان دارد که در بند رضای حق جل وعلا بیش ازان باشد که در بند حظ نفس هرکه در واین صفت موجود نیست محققان بالغ نشمارندش ❁ که حرف بیان (بزرکی را یاحرف وحدت (را ادات مفعول (مسطور کتب اسم مفعول قائم مقام فاعله مضافدر (اصلی کتب مسطوره در (بعض نسخه ده در کتب مسطور ست واقعدر (پانزده باء عجمیله ونون وزانك سکونیله اون بش دیمکدر (سالکی یاحرف مصدر (کاف عجم هاء رسمیدن بدل حرف توسط (پس

زد ابن سید علی وسروزی

کی معنای مصدریت افاده ایدر ذیلر زائد سویلشلر (آمدن موی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (زهار اضافت لامیه در زانك فتحیله فاسق دیمکدر (در حرف ظرف (بند رضای حق لامیه لردر (بیش باء عربله زیاده معناسنه در (ازان بند حظ نفسه اشارتدر تقدیری نفس خوددر (محققان جمع محققدر اهل تحقیق دیمکدر (الف ونون ادات جمعدر اسلوب عجم اوزره (محصول ترکیب) طفل ایدیکه براولوبه صوردم احوال بلوغدن یعنی انسان نه وقت بالغ اولور ونشانی ندر دیدی که کتابلرده مسطوردرکه اوچ نشانی واردر بریسی اون بش یاشدر وایکنجیسی احتلامدر واوچنجیسی فاسق قلی کلکدر اما حقیقتده برنشانی واراولوراودر که خدای تعالینك رضاسی قیدنده اندن ارتق اوله که کندی حظ نفسی قیدندن یعنی کندی حظ نفسی قیدنده اولدیغندن خدانك رضاسی قیدنده ارتق اوله حاصلی هر وجهله خدای تعالینك

زدشمنی

رضاسنی کوزده ❁ قطعه ❁ بصورت آدمی شد قطرهٔ آب ❁ که چل روزش قرار اندر رحم ماند ❁ با حرف ظرف (قطرهٔ آب بیانیه در (همزه حرف وحدتدر دیین خطا سویلمش که وحدت ایچون منصوص اولان یادر همزه دکلدر (مصراعده تقدیم وتأخیر واردر تقدیری قطرهٔ آب بصورت آدمی شددر (که حرف تعلیل (چل چهلدن مخففدر قرق دیمکدر (روزش شین قطرهٔ آبه راجعدر (اما معناده قراره مقیددر (قرار بونده مستقر معناسنه در قرار ایدیجی دیمکدر (رحم رانك فتحی وحاء مهمله نك کسریله آنا قارننده اوغلان یتاغنه دیرلر (مانده بونده قالدی دیمکدر (محصول بیت) قطرهٔ آب یعنی نطفه صورتا ویا صورتده آدمی اولدی زیرا قرق کون مقداری انا رحمنده مستقر اولدی یعنی انده قرار ایلدی ❁ وکرچل ساله را عقل وادب نیست ❁ بتحقیقش نشاید آدمی خواند ❁ (ساله راهاء رسمی ایله مقدار افاده ایدر (را حرف تخصیص (بتحقیقش شین خواند فعلنه مقیددر وخواند خواندن معناسنه در (محصول بیت) اکر قرق یاشلینك عقل وادبی اولمزسه حقیقتده و یا حقیقتله اکا آدمی دیمك اولماز یعنی اهل تحقیق اکا انسان دیمز ❁ قطعه ❁ جوانمردی ولطفست آدمیت ❁ همین نقش هیولانی مپندار ❁ جوانمردی مقدم خبر یا حرف مصدر سخا وکرم دیمکدر (لطف معطوفدر اکا (آدمیت یاوتا ادات مصدردر اسلوب عرب اوزره انسانیت کبی مبتدادر خبر مقدمه (همین انجق دیمکدر

زد ابن سید علی وسروری

(نقش هیولانی بیانیه (هیولایی حقیقتله بلکه حکمت کتابلرینی کورمکه موقوفدر (اکثر متونده نونله واقعدر اما قیاس هیولایی دریا ایله (هیولی هر نسنه نك ماده سنه دیرلر نقش هیولانی هیزدن وکمالدن خالی نقش دیمکدر (مپندار فعل نهی مفرد مخاطبدر (پندار پنداریدن ظن ایله دیمکدر (پنداشتن دن دیین خطا سویلدی (محصول بیت) آدمیلك وجوانمردلك لطفدر یعنی لطیف کالدر همان نقش بی معنی یعنی

بی هنر و بی کمال دکلدر انجق ❊ هنر باید که صورت میتوان ساخت ❊ بایوانها در آز شنکرف وزنکار ❊ هنر مبتدأ (باید خبری که حرف تعلیل (صورت میتوان ساختك مقدم مفعولی (ساخت مصدر معناسنه در با حرف ظرف (ایوانها جمع ایواندر مراد چار طاقدر نتکه سابقا بیان اولندی (در بانك متضمن اولدیغی معنای ظرفیتی تأکید ایدر (دری بونده باب معناسنه اخذ ایلین بو بابده خطا ایلمش (شنکرف شینك کسری ونونك سکونی وکاف عجمك فتحی ورانك سکونیله زنجفر دیدکلری که قزل مرکب اندن اولور (زنکار زاء عجمك فتحی ونونك سکونیله قلم جنکار دیدکلری رنکدر (محصول بیت) هنر کرکدر که چار طاقلرده شنکرف وزنکاردن صورت دوزمك اولور یعنی صورت بی معنی یه اعتبار یوقدر حاصلی انسان صورتنده اولوب بی هنر اولمق نقش دیواره مشابه اولمقدر ❊ چو انسان را نباشد فضل واحسان ❊ چه فرق از آدمی تا نقش دیوار ❊ اکثر متون تا نقش واقعدر تا ایله انتهاء غایت ایچون (وازعبارتی بوکه قرینه در (محصول بیت) چونکه انسانك فضل واحسانی اولمیه نقشی دیوارده اولان آدمیدن فرقی ندر یعنی فرقی یوقدر حاصلی بی معرفت اولان انسان ایله نقش دیوار برابردر ❊ بدست آوردن دنیا هنر نیست ❊ یکی را کر توانی دل بدست آر ❊ بدست باحرف صله (آوردن دنیا مصدرك مفعولنه اضافتیدر (یکی را را حرف تخصیص دل آرك مفعول صریحی (وبدست غیر صریحی آر فعل امر مفرد مخاطبدر آز بدندن که مخففدر آور بدندن کتور دیمکدر (محصول بیت) دنیا اله کتورمك هنر دکلدر اکر قادر ایسك برینك کوکلنی اله کتور (یعنی کوکل اله المقدر هنر یوقسه مال واسباب دنیا دکلدر (دل بدست آور که حج اکبرست) بیتلرینی رباعی دیو یازانلر غریب بی دانش ایمش ❊ حکایت ❊ سالی نزاع درمیان پیادکان حجاج افتاد وداعی هم در آن سفر پیاده بود انصافدر سر وروی یکدیکر افتادیم وداد فسق وجدال بدادیم کجاوه نشینی را شنیدم که باعدیل خود همی کفت یا للعجب پیادهٔ عاج چون عرصهٔ شطرنج بسر میبرد فرزین میشود یعنی به ازان میشودکه بود و پیادکان حجاج عرصهٔ بادیه بسر بردند و بتر شدند ❊ سالی یا حرف وحدت (نزاع یعنی جدال (درحرف صله میان پیادکان حجاج لامیه لردر (داعی هم یعنی نفس شیخ (انصاف الحق دیمکدر مبالغه مراددر (در حرف صله (سر وروی یکدیکر افتادیم بری برینه دوشدك دیمکدر زیاده نزاع وجدالدن عبارتدر حاصلی محکم خصومت ایلدك (وداد فسق وجدال بدادیم فسق وجدال ایله عدالت ویردك یعنی فسق وجدالده قصور قومادق آیت کریمه یه تلمیح یورر که (فلا رفث ولا فسوق ولا جدال فی الحج) یعنی فسوق وجدال منهی ایکن بز رعایت ایده میوب حددن آشوردق (کجاوه نشین وصف ترکیبیدر (کجاوه کاف وجیم عربیلر ایله اوستی آچق محفه در که مصردن وشامدن حاجیلر اکا بنرلر اما هودج اوستی اورتولی یعنی مقبب محفه در که دوه اوزرینه قورلر انجق کعبه یه وارن بیلور باحرف صله (عدیل خود لامیه (عدیل فعیل فاعل معناسنه در ترکیجه دنکدش دیمکدر یعنی قرشوسنده محفه یه بنن کیمسه (یا للعجب فتح لام تعجبیه ایله دریا للماء کبی کاه اولور که لام مکسور اولور ومنادی محذوف اولمق اعتباریله تقدیری یاقوم ایتوا للعجب دیمك اولور وبونده یا صاح ایت للعجب دیمکدر لامك کسرینه قائل اولمین ظاهر بودر که کتب نحویه تتبع ایلمامشدر (پیادهٔ عاج شطرنج بیانیه ولامیه در عاج فیل کوکنه دیرلر (شطرنج شینك کسریله در صحیحی زیرا بر اسمی یعنی اسم اعجمی بی تعریب ایلدکلرنده عربیده وزندشلرینه الحاق ایدرلر یعنی وزندشلرینه رد ایدرلر عربیده لغت عربیده خود فعلل فانك فتحیله یوقدر اما کسریله وار جردحل کبی لفظی یورغون دوه یه دیرلر پس شطرنجی جردحله الحاق ایلدیلر اما کتب فارسیده بو اعتبار لازم دکل پس انکیچون فتح شینله مشهوردر اکثر متونده عاج لفظندن صکره شطرنج یوقدر همان عرصه دن صکره وار انجق (بسر باحرف صله بسردن نهایت وغایت مراددر

رد سروری

رد شمعی

رد سروری

رد شراح عجمیه

(برد فعل مضارع مفرد غائبدر بریدندن ایلدر دیمکدر بریدندن بانك ضمیله کسر دیمك دکلدر (عرصهٔ بادیه را لامیه (ورا ادات مفعول (محصول ترکیب) بریل حجاج پیاده‌لری اراسنه نزاع وجدال دوشدی بن دعاجیده اول سفرده پیاده ایدم الحق محکم بری بریمزه دوشدك وفسق وفجوره عدالت وردك یعنی فسق وجدالی کماله ایلتدك واجراسنده قصور قومەدق حاصلی فلا رفث ولافسوق آیت کریمه‌سنه تمام مخالفت ایلدك برکجاوه نشینی ایشتدمکه کندی عدیلنه سویلردی یاللعجب فیل کوکندن دوزوان پیاده چونکه شطرنج میدانی باشه ایلده فرزین اولور

رد شراح جمیعا

(شیخ بونی تفسیر ایدوب بیورر یعنی اول اولدیغندن یك اولور زیرا بواو بنده خصوصا فرنکیده فرزین رکن اعظمدر اما حجاج پیاده‌لری صحراء مکه میدانی غایته ایلتدیلر واولکیدن بتر اولدیلر

* قطعه * ازمن بکوی حاجی مردم کزای را * کو پوستین خلق بازارمی درد * بکوی باء تأکید ایله فعل امر مفرد مخاطبدر کو یبدندن سویله دیمکدر کفتندن دینلر خطا ایلدیلر (حاجی مردم کزای بیانیه (مردم کزای وصف ترکیبدر کزایدندن مردم دالایجی یعنی اصریجی دیمکدر کزیدندن اخذ ایدن احوال اشتقاقدن آکاه دکل ایمش (حاجی اصلنده حاججدر یعنی نصر بابنك مضاعفندن اسم فاعلدر اجتماع مثلین ثقیل اولدیغیچون مثلینك ثانیسنی یایه قلب ایلدیلر حاجی اولدی تقضی البازی کبی (کو اصلنده که اوایدی (که حرف رابط صفت (او ضمیر غائب حاجی‌یه راجعدر حذف وایصال طریقیله کو اولدی (پوستین لغتده معلومدرکه مربجه فروه‌دیرلر اما عجم بو یله یرلرده غیبت ومساویدن پوستین دیمکله کنایت ایدر مراد اذا وجفادر (خلقه اضافتی لامیه‌در (پوستین یرینه آستین یازانلر مذکور کنایه‌یی بیلمدکلرندن جمع نسخه مخالف یازمشلر (با حرف مصاحبت

رد ابن سید علی وسروری

رد سروری

(آزار الف ممدود ایله اسم مصدردر آزاریدندن انجتمه دیمکدر (می درد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده حاجی‌یه راجع ضمیردر دریدندن یرتمق معناسنه دالده فتح وکسر جائزدر (محصول بیت) بندن حاجی مردم کزایه یعنی مردم آزاره سویله انجلین حاجی که غیبت ومساوی سبیله خلقك عرضنی خرق وکسر ایدر یعنی خلقی آزار ایدر * حاجی تو نیستی شترست از برای آنك * بیچاره خار میخورد وبار می برد * برای ادات تعلیلدر اجل معناسنه (از برای آنك مصراع ثانی‌یه مرهوندر (بیچاره یعنی شتر باربونده یوك معناسنه در (خار میخورد وبارمی بردك مقدم مفعوللریدر (محصول بیت) ای مردم کزای سن دکلسین حاجی بلکه شتردر زیرا بیچاره شتر خاریر ویوك ایلدر یعنی یوك چکر سن ایسه اوزرینه یوکلنوب حضور ایدرسن لفظ بارده ایهام بیورمش تأمل تدر * حکایت * هندویی نفط اندازی همی آموخت حکیمی کفتش ترا که خانه نیینست بازی نه اینست * هندویی یا حرف وحدت (نفط انداز وصف ترکیبدر اندازیدندن (نفط نونك فتحی وکسریله وفانك سکونیله نفط یاغی که شیروانده کلور (یا حرف مصدر مرادقومبره اتیجیدر که حصارلردن وکمیلردن اتارلر (همی اموخت فعل لازمدر حکایت حال ماضی افاده ایدر اوکرنوردی دیمکدر (حکیمی یا حرف وحدت (خانه ایضا قتسز (نی قامشدر (یا حرف نسبت ونون حرف تأکید نسبت (یاونون ایکیسی بیله نسبت ایچوندر دینلر بیلمزلر ایمش (نیین لفظی ادات خبرله ترکیب ایلیوب همزهٔ مجتلبه ایله توسط ایدنلر املادن بی‌خبرلر ایمشلر (بازی او یون معناسنه‌در انده اولان یا خطاب ایچوندر دیین قابل خطاب دکل ایمش (نه ادات نفی (این اسم اشارتدر نفط اندازلغه (محصول ترکیب) بر هندو نفط اندازلق صنعتنی اوکرنوردی یعنی قومبره اتیجیلق فنی بر حکیم اکادیدی سنك که خانه‌ك یعنی اولك قامشدندر او یونك بودکلدر (شارحك بریسی خانهٔ نیین اولدرکه قمشدن یا پیله وبریسی بو ادایی بکنیوب سنك اولك قمشدندر دیمش حق الانصاف ماآل بردر

رد سروری وشمعی
رد ابن سید علی وسروری وزدشمعی

بکمدیکی بی تقریبیدر ❊ بیت ❊ تا ندانی که سخن عین صوابست مکوی ❊ وآنچه دانی که نه
نیکوش جوابست مکوی ❊ تاادات توقیت (ندانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب (که حرف بیان
(مکوی فعل نهی مفرد مخاطب سویله دیمکدر (مصراع ثانینک تقدیری وآنچه دانی که نه
نیکوست جوابش مکو (محصول بیت) مادامکه بیلیه سنکه سوز عین صوابدر اول سوزی سویله
واول سوزی که بیله سین که ایودکلدر اکا جواب سویله یعنی مقبول اولیان سوزک جوابیله مقید رد ابن سید علی
اولمه یعنی حکیمک هند ویه سویلدیکی سوز عین صوابدر ومسئله بی جواب حاصلی بیتدن رد سروری
نصیحت عام چیقار پس بو بیتک ماسبقه مناسبتی قلیلدر دیین مناسبتن بیلهمش (ومصراع
ثانینک معناسی زیرا حقه اصابت ایلزسین وعملک ضایع ایدرسین دیینده معنایه اصابت ایلمامش
واول نسنه یی که بیلورسین ایو ومعقول جواب دکلدر سویله دیین معقول جواب ایلمامش رد شمعی
❊ حکایت ❊ مردکی رادرد چشم خاست پیش بیطاری رفت که مرادواکن بیطار از آنچه
در چشم چهارپایان کردی در دیدهٔ کشید کور شد حکومت پیش داور بردند کفت برو هیچ
تاوان نیست اکر این خر نبودی پیش بیطار نرفتی مقصود ازین سخن آنست که هرکه ناآزموده را
کار بزرک فرماید با آن که ندامت بردبنزدیک خردمندان بخفت رأی منسوب کردد ❊ مردک
کاف عربی حرف تصغیر مراد تصغیر تحقیردر را حرف تخصیص (درد چشم کوز آغریسی
(خاست لغتده قالقدی دیمکدر اما مراد پیدا وحادث اولدی دیمکدر (بیطار باء عربیک فتحی
ویانک سکونیله نعلبند دیمکدر بیطرده لغتدر (که حرف بیان دوا علاج دیمکدر (از آنچه
اول نسنه دن یعنی اول اوتدن دیمکدر در حرف صله (چشم چهارپایان لامیه درت ایاقلی
حیوانات مراددر (کردی یا حرف حکایه دز حرف صله دیدهٔ اولامیه (حکومت حانک رد سروری
وکافک ضمهلریله خصومت دیمکدر (داور حاکمدر بونده قاضی مراددر (برو یعنی بز بیطار
(شارحک بریسی قاضی بیطاره خطابا بویله دیدی دیمش لیکن سهودر (تاوان اودکه دیرلرکه
عربیده ارش دیرلر (ناآزموده صنانمامش یعنی تجربه اولنمامش (ورا ادات مفعول (کار بزرک بیانیه
(فرمایدبیوره (محصول ترکیب) برارجککک یعنی برابلهک کوز اغریسی حادث اولدی بیطار قتنه
واردیکه بکاعلاج ایله دیو بیطار دخی اول نسنه دن یعنی اول اوتدنکه طوارلرک کوزلرینه ایدردی
یعنی قویاردی انک کوزینه چکدی کور اولدی حکومتی یعنی خصومتی قاضی اوکنه ایلتدیلر
طلب ارش ایچون قاضی دیدی نعلبندہ بوندن ارش لازم دکل زیرا اکر بومردک خر اولمیدی
بیطار قتنه کیتمزدی حضرت شیخ بیورر مقصود بوسوزدن اولدرکه هرکیمسه که مجرب وممتحن
اولمیان کیمسه یه اولو یعنی عظیم ایش بیوره انک برله که پشیمانلق ایلدر یعنی چکر عقلا قتنده
خفت رأیه منسوب وسخافت فکرله مذموم اولور ❊ قطعه ❊ ندهد هوشمند روشن رای ❊
بفرومایه کارهای خطیر ❊ ندهد فعل نفی مستقبل مفرد غائب (هوشمند روشن رای بیانیه
(روشن رای وصف ترکیبیدر آچیق فکرلی وکوزل تدبیرلی دیمکدر (با حرف صله (فرومایه الحق اصللی
دنی الاصل معناسنه (کارهای خطیر بیانیه عظیم ومخوف ایشلردیمکدر (محصول بیت) آچیق فکرلی
وکوزل تدبیرلی عاقل دنی الاصل اولانه عظیم ومخوف ایشلر ویرمز یعنی عظیم ایشلر بیورمز ندهدک رد ابن سید علی وسروری
کارهای خطیر مفعول صریحی (وبفرومایه غیر صریحی ❊ بوریاباف اکرچه بافندست ❊
نبرندش بکارگاه حریر ❊ بوریاباف وصف ترکیبیدر (بافیدندن بوریا طقویجی دیمکدر
بوریا سابقا بیان اولندی (بونده مراد حصیربافدر بافی بافتن دن اخذ ایدنلر سهو ایلمشلر رد ابن سید علی وسروری وشمعی
(بافندست هاء رسمی وهمزهٔ مجتلبه ضرورت وزن ایچون لفظا وکتابة ترک اولندی حذف وایصال
طریقیله کتابتده اثبات ایدنلر خطا ایلدیلر (نتکه سابقا ادله سیله بیان اولندی (نبرند فعل نفی مستقبل

جمع غائب وجائزدرکه فعل نهی غائب اوله شین ضمیر بو ریا بافه راجعدر (باحرف صله (کارگاه
وکارخانه برمعنایه درحریره اضافتی لامیه‌در (محصول بیت) حصیر طقو یجی اکرچه طقو یجیدر
یعنی اکاده طقو یجی دیرلرلیکن انی حریرکارخانه‌سنه ایپك ایشنی ایشلمکه ایلتمزلر و یاایلتمسونلرزیرا
اول کاره استعدادی یوقدرحاصلی هرکسه قابلیتنه کوره کارتکلیف اولنمق کرکدرکه آخرنده ندامت
وحسرت چکمیه ❊ حکایت ❊ یکی از بزرکان پسری شایسته داشت وفات یافت پرسیدندش که
برصندوق تربتش چه نویسیم کفت آیات کتاب مجیدراعزت وشرف بیش ازانست که برچنین جایها
نویسند که بروزکار سوده کردد وخلایق برو بکذرند وسکان بروشاشند اکر بضرورت چیزی
می نویسید این دوبیت کفایت می کند ❊ شایسته یانك فتحی وکسریله لایق معناسنه‌درمعقول ومقبول
دیمکدر (پرسیدند فعل مضارع جمع غائب صوردیلر دیمکدر شین ضمیر یکی یه راجعدر (که حرف بیان
(صندوق صادك فتحیله وضمیله مشهورترکیجه صاندق دیدکلریدرجمعی صناديق در تربته اضافتی لامیه‌در
وشین ضمیر پسره راجعدر (آیات کتاب مجید درلامیه و بیانیه دروراحرف تخصیص (که حرف تعلیل
(بروزکار با حرف مصاحبت زمانله دیمکدر (سوده کرد د سودن سورتمك وازمك (کرد د کاف
عجمك فتحیله پس سوده کردد از یاوروآشینور یعنی محواولور دیمکدرشراحك بریسی کرددی شود
معناسنه الوب محوشود دیمش (و بریسی بوکا افترا ایدوب محوشد دیدی دیمش (لیکن نسخه‌لری
تتبع ایلدك هیچ بریسنده شد بولنمدی جمیعا نسخه‌ده شود بولندی (پس معلوم اولدی که محض
رد سروری
افترا ایمش (شاشند ایکی شینله تبول ایدرلر فعل مضارع جمع غائبدر شین دن صکره سین ایله در
دیین خطا ایلمش (اکر بضرورت (باحرف مصاحبت (می نویسید فعل مضارع جمع مخاطب
فعل شرط واقعدر اکر بالضروری یازارسه کز دیمکدر (بوسوزانی کوسترر که نسنه یازمق لازم دکل
رد ابن سید علی
واکر ضروری ایسه (این دو بیت کفایت می کند بو ایکی بیت کفایت ایلر (محصول ترکیب)
اکابردن برینك معقول ومقبول اوغلی وارایدی وفات ایلدی بعض کیمسه‌لر صوردیلر که مقبره‌سی
صندوقنه نه یازالم دیو (دیدی کتاب مجیدك آیتلرینك عزت وشرفی اندن زیاده درکه بونجلاین یرلره
انلری یازالر زیرا مرورایامله محو اولور وخلق اوزرینی چکنزکچر وکلاب اوزرینه تبول ایدر
یعنی سکر (پس اکربرنسنه یازمق لازم ایسه بوایکی بیتی یازك یعنی بالضرورنسنه یازارسه کز
بوایکی بیت کفایت ایدر ❊ قطعه ❊ وه که هرکه که سبزه دربستان ❊ بدمیدی چه خوش شدی دل من ❊
وه واوك فتحی وهاء اصلیه ایله واه دن مخففدرکه استغراب وتحسر وتحزن وندامت مقامنده مستعمل
لفظدر بونی عربی ظن ایدوب اسماء افعالدن اولان واهادن مخفف اکلیوب که مقام تعجبده مستعمل
لفظدر وتحقیقی مختار صحاحه احاله ایلین کیمسه‌نك حقنده واه واه دیملیدر (که حرف بیان (هرکه
کاف عجمیله کاهدن مخففدر هروقت دیمکدر (که بنه حرف بیان (سبزه در بستان واوایله استعمال
ایدر عجم و واوسز عرب (باحرف تأکید (دمیدی یاحرف حکایه مصدری دمیدن کاوربتمك
و باورمك واوفورمك و یل اسمك و برنسنه طلوع ایلمك بونده بتردی دیمکدر (شدی یاسیده حرف
حکایه در (دل من لامیه (محصول بیت) واه که هروقت که بوستانده سبزه بتردی بنم حیاتمده
رد ابن سید علی
یعنی دیریکن نه خوش اولوردی بنم کوکلم یعنی زیاده مسرور اولوب کشت باغ وراغ ایدردم
حاصلی ایکی بیت وفات ایدن پسرك جانبندندر بدمیدی عبارتندن صکره یعنی اکر دربوستان
هرزمان سبزمن بدمیدی یعنی آن پسر من ظاهر شدی دینك جمیع غرابیندن بواداسی اغربدر
❊ بکذرای دوست تابوقت بهار ❊ سبزه بینی دمیده از کل من ❊ بکذر فعل امر مفرد مخاطب کچ
رد ابن سید علی
تاحرف تعلیل (بوقت باحرف ظرف بهاره اضافت لامیه (بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کوره‌سین
دیمکدر (دمیده ماضیدن قسم دریمش دیمکدر (محصول بیت) ای دوست قبریمه کذر ایله

يعنى اوغره تا كيم بهار وقتنده قيرم باچه‌لردن سبزه بتمش كوزه سين يعنى بن حيا تمده ايكن عالم سبزه زارنى سير ايلديكم كبى سن بنم تراعمدن بتن سبزه زارى سير ايله از بربنه بر بازنلرجمع نسخه‌لره مخالف يازمشلر ❊ حكايت ❊ پارسايى بريكى از خدا وندان نعمت كذر كرد ديد كه بندهٔ رادست و پاى استوار بسته عقوبت همى كرد كفت اى پسر همچو تو مخلوقى را خداى عز وجل اسير حكم تو كردانيده است وترا بروى فضيلت نهاده شكر نعمت حق تعالى بجاى آر وچندين جفا بروى روامدار نبايد كه فردا در قيامت اين بنده از تو به باشد وشرمسارى برى ❊ پارسايى ياحرف وحدت (بندهٔ را ياحرف وحدت (وهمزه حرف توسل (ورا ادات مفعول (استوار محكم ديمكدر (عقوبت اشكنجه ديمكدر (مخلوقى را ياحرف وحدت (ورا ادات مفعول (اسير حكم تولامه‌لردر (كردانيده كاف عجمك فتحيله ماضيدن قسمدر تصيير معناسنى افاده ايدر مخلوقى مفعول اولى (واسير مفعول ثانيسى (وفاعلى خدادر (ترا راحرف تخصيص سنك ديمكدر (بروى اول قولك اوزرينه (بجاى باحرف صله (آر فعل امر مفرد مخاطبدر (آريدندن كه مخففدر آوريدندن كتور ديمكدر را امر در آوردندن ديديلرسه وايلشلر (بروى قولك اوزرينه ديمكدر (نبايد فعل نفى مستقبل مفرد غائبدر (بايدندن (بايستن دن ديديلر خطا ايلديلر اوليا كه ديمكدر (كه حرف بيان (شرمسارى (ياحرف مصدر او تانغلق (برى ايلده سين (محصول تركيب) برعابد اصحاب نعمتدن برينك يانته اوغرادى كوردى كه برقولينك الين وايا غن محكم بغليوب شكنجه ايدر زاهد ديدى اى اوغل سنك كبى بر مخلوقى خداى تعالى سنك حكمكه وامركه اسير ايلمشدر وآنك اوزرينه سنك فضيلتك قومشدر يعنى سنى آنك اوزرينه سيد وحاكم قومشدر خدانك نعمتنه شكرى يرينه كتور وانك اوزرينه بوقدر جفايى رواوجائز كورمه اوليه كه يارين قيامت كوننده بو بنده سندن يك اوله واو تانغلق ايلده سين يعنى حجاب چكه سين ديمكدر ❊ مثنوى ❊ بر بنده مكير خشم بسيار ❊ جورش مكن ودلش ميازار ❊ مكير فعل نهى مفرد مخاطب طوتمه ديمكدر (خشم بسيار يبانيه (ومكيرك مفعول صريحى (وبر بنده غير صريحى (جورش مصدرك مفعولنه اضافتيدر (مكن فعل نهى مفرد مخاطب (جورش مقدم مفعولى (داش معطوفدر جورشه (ميازار فعل نهى مفرد مخاطبدر (آزاريدندن انجتمه ديمكدر دلش مقدم مفعولى (وضميرلر بنده‌يه راجعدر (محصول بيت) خطاب عام طريقيله بيوزر قولك اوزرينه چوق خشم طوتمه يعنى زياده غضب ايلمه اكا جور وجفا ايلمه وكوكلنى انجتمه (حاصلى قولك ايسه ده اكا ظلم ايلمه ❊ اوراتو بده درم خريدى ❊ آخرنه بقدرت آفريدى ❊ اورا را ادات مفعول (بده درم (باحرف مقابله كلام مجازيدر (خريدى خانك ورانك كسره‌لريله فعل ماضى مفرد مخاطب صاتون الدك ديمكدر (آخر ادات تأكيد (نه حرف نفى معناده آفريده‌يه مقيد (افريدى فعل ماضى مفرد مخاطب ياراتدك ديمكدر (محصول بيت) اول بنده‌يى سن اون اقچه‌يه الدك برمقدار مالدن كنايتدر ايكن سن انى قدرتكله خلق ايلمدك حاصلى قوللكدر مخلوقك دكلدر پس بوقدر جفايى اكا لايق كورمه ❊ اين حكم وغرور وخشم تاچند ❊ هست از تو بزركتر خداوند ❊ خشم خانك فتحيله اصحدر (تاحرف انتها ذر الى معناسنه (محصول بيت) بو حكم وغرور وغضب قچانه‌دك يعنى نيچه‌يه‌دك برسندن اولورق خداوند واردر يعنى سندن بيوك افندى تكريدر ❊ اى خواجهٔ ارسلان وآغوش ❊ فرمان ده خود مكن فراموش ❊ خواجه بونده افندى معناسنه در ارسلان وآغوشه اضافتى لاميه در بونلر برر قولدن كنايتدر رومده سياوش وفريدون كبى (فرمان ده وصف تركيبيدر بويرق ويريجى ديمكدر (دهيدندن معناسنى قوت دهندهٔ خود دين قتى تزيق سويلمش ❊ خوده اضافت اسم فاعلك

رد شراح جميعا

رد ابن سيد على وسرورى

رد ابن سيد على وسرورى

رد ابن سيد على

مفعولنه اضافتیدر (وفرمان ده مکنك مفعول اولی (وفراموش ثانیسی (محصول بیت) ای
ارسلان وآغوشك افندیسی کند که بو یرق و یریجی خدایی فراموش ایلمه یعنی سنی قوله
وخدمتکاره مالك ایلین خدایی اونتمه (پس قوللریکی رفقله طوت شدتله طوتمه ❊ درخبرست
از بیغمبرعلیه الصلوة والسلام که بزرکترحسرتی در روز قیامت آن باشد که بندهٔ صالح را ببهشت
برند وخداوند فاسق بدوزخ ❊ حسرتی (یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر (بندهٔ صالح
(وخداوند فاسق بیانیه‌لردر (محصول ترکیب) (حضرت پیغمبردن علیه الصلوة والسلام حدیث
شریفده وارد اولمشدرکه قیامت کوننده اولورق حسرت اولدرکه بندهٔ صالحی جنته (وخداوند
طالحی دوزخه ایلته‌لر یعنی قولی جنته کیده وافندیسی دوزخه ❊ قطعه ❊ برغلامی که طوع خدمت
تست ❊ خشم بی حد مران وطیره مکیر ❊ غلامی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت
(طوع طانك فتحیله مصدردر انقیاد معناسنه (خدمته اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (تست
لامیه (خشم بی حدبیانیه (ومرانك مفعول صریحی (وبرغلامی غیرصریحی (مرانفعل نهی مفرد
مخاطبدر راندن سورمه دیمکدر (طیره قافیتدر غضب معناسنه (خشمه معطوف (مکیرفعل
نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر (محصول بیت) برغلامك اوزرینه آنجلین غلام که سنك
خدمتکه مطیع ومنقاددر اول غلامه خشم بی حد سورمه واکا غضب طوتمه حاصلی برغلام که
خدمتکی طوع ورغبتله ایدر اکا حددن بیرون حشم سوروب اوستنه غضبلنوب جور وجفا اوزره
اولمه ❊ که فضیحت بود براوزشمار ❊ بنده ازاد وخواجه در زنجیر ❊ که حرف تعلیل (فضیحت
فانك فتحی وضادك کسریله رسوایلق دیمکدر (با حرف ظرف (زوشمار ظرف زمانك مصدره
اضافتیدر (محصول بیت) خدمتکه مطیع اولان قولك اوزرینه بحد غضب سورمه زیرا رسوالق
اولور وبارسوالقدر یوم حسابده یعنی حشر کوننده بنده آزاده اوله یعنی جنته لایق اوله وافندی
زنجیرده اوله یعنی درزخه مستحق اوله ❊ حکایت ❊ سالی ازبلخ باشامیان سفر بودراه ازحرامیان
برخطر جوانی بیدرقه همراه ما ٢ شد سپربازو چرخ انداز وسلحشور وبیش زورکه ده مرد ٢ من نسخه
توانا کمان اورازه کردندی وزور آوران روی زمین پشت اورا بزمین نیاوردندی اما متنعم بود وسایه
پرورد نه جهان دیده ونه سفر کرده رعد کوس دلاوران بکوش اونرسیده وبرق شمشیرسواران
ندیده ❊ سالی یا حرف وحدت (بلخ خراسان تواىعندن برعظیم شهرك اسمیدرکه حضرت
مولانانك پدری اول دیاردندر (باحرف صله درالی معناسنه (شامیان سرحد هندده برمملکتك اسمیدر رد شمعی
عربستانده شام کبی وروم ایلنده بوسنه کبی شامیان برینه همدان یازان احوال کاتبدن هیچ خبردار
دکل ایمش زیرا بلخدن همدانه دك صاف عجم درغیریسی دکلدر (سفر بود سفر اولدی یاسفرم
وارایدی (بود فعل ماضی اوله (یا ادات زمانیه (خطر بونده خوف معناسنه در وبربود مقدردر
(جوانی یاحرف وحدت (بدرقه باحرف مصاحبت تقدیری بطریق بدرقه در بدرقه اجرتله یعنی کرا رد سروری
ایله قلاوزلق ایلمکه دیرلر دحرج بابندن مصدردر (بدرقه یه حارس دیوب یعنی دونداریمکله تفسیر ردشمعی
ایلین زیاده تفسیرایلمش (ومقام بیانده بدرقه ایله دینی معناسین بیلمز ایمش (سپربازو وصف ترکیبیدر رد شراح جمیعا
بازیدن قلقان اوینادیجی دیمکدرکه براو یوند رسلحشورلر اراسنده یعنی برفندرشراح مستقلا
برفن اولدیغنی بلمکلرندن اهمالله کچمشلر (چرخ اندازوصف ترکیبیدر (اندازیدندن چرخ لفظ
مشترکدر بورایه مناسب برك بریایدرکه کریشی آلندقدن صکره ایکی باشی بربره کله زنبورك یانه ده
چرخ دیرلرکه رومده اکا زنبرك دیرلر وبونك اوقنه ناوك دیرلر کاف عربیله (پس چرخ اندازدن رد سروری وشمعی
مرادناوك اندازدرمجاز مرسل طریقیله یعنی ذکرمحل وارادهٔ حال دیمکدر (پس زنبرك آتیجی وچرخ
آتیجی دینلر مسامحه ایلمشلر (سلحشور عجم اصطلاحلرنده آلات حرب اوینادیجی یعنی قولنیجی

(بیش زور زیاده زورلی دیمکدر (ده اون (مرد توانا بیانیه دهه صفتدر کان او لامیه (زه
زاء عربك کسریله بونده بای کریشی مراددر (کردندی یاحکایت حال ماضی افاده ایدر بعض
نسخه ده نکردندی واقعدر ایدمزلردی دیمکدر (زور آور وصف ترکیبیدر زور کتور یجی یعنی
زورلی والف ونون ادات جمعدر (رویه ورویك زمینه اضافتلری لامیه لردر (پشت اولامیه (را
ادات مفعول (بزمین باحرف صله نیاوردندی فعل نفی ماضی جمع غائب (یاحرف حکایه بوفقره ده
درمصارعه عبارتنی ایراد ایلینلر جمیع نسخه لره مخالف ایراد ایلشلر (متنعم تفعل بابندن اسم فاعلدر
نعمت ایچنده بیومش ونعمته معتاد اولمش دیمکدر (سایهٔ پرورده کولکده بسلنمش یعنی شدت
وزحمت روزکار کورمش حاصلی اودن طشره چیقمامش (رعد کوس دلاوران لامیه لردر (رعد زدِ شراح جمیعا
رانك فتحی وعینك سکونیله کوك کورلمکدر بونده مراد مطلقا اوازدر کوسی سابقا بیان ایلشز بونده
دلاورلرك کوکسی صداسی مراددر رعددن دیبن بیانه صیده لمش (دلاوراندن مراد بهادر ارلردر
(بکوش او باحرف صله واضافت لامیه در (برق شمشیر سواران لامیه لردر (محصول ترکیب) بر ییل
بلخدن شامیانه سفرم واقع اولدی و یول حرامیلردن خطرده ایدی بر جوان قولاغزاق طریقیله زدِ شیمعی
بزه همراه اولدی بو جوان سپر باز وناوك انداز وسلحشور و بیش زور ایدیکه اون قوتلی
ارانك یاینه کریش کچوزردی یعنی اون زورلی آدم یاینی قورارده ی یا خود قورامزدی
و یر یوزینك زورلیلری ارقاسنی یره کتورهمزلردی حضرت شیخ جوانك خصوصنده
اغراق بیوردی اما بو جوان متنعم ایدی وسایه پرورده یعنی اناسی قویندن طشره چقمامش
حضور وصفاده بیومش نه جهان کورمش ونه سفر ایلمش بهادرلرك کوسی آوازی
قولاغنه ایرمش وآتلیلرك قلیجی یلدرامسنی کورمش ✵ بیت ✵ نیفتاده دردست دشمن اسیر ✵
بکردش نباریده باران تیر ✵ نیفتاده ماضیدن قسم همزه یایه قلب اولمش دوشمامش دیمکدر
(درحرف صله دست دشمن لامیه (اسیر نیفتاده نك مفعول صریحی (ودردست غیر صریحی
باحرف صله یاحرف ظرف (کرد کاف عجمك کسری و رانك سکونیله بونده اطراف دیمکدر
(شین ضمیر مذکور جوانه راجعدر (نباریده ماضیدن قسم فعل نفی مفرد غائب (باران فاعلی تیره
اضافتی بیانیه (محصول بیت) مذکور جوان دشمن النده اسیر واقع اولمامش حضرت شیخ
طرابلسده فرنکه اسیر اولدیغی کبی اطرافنه اوق یغموری یاغمامش حاصلی نه اسیر اولمش ونه صواش
کورمش ✵ اتفاق من واین جوان دربی هم دوان هران دیوار قدیم که پیش آمدی بقوت بازو
بیفکندی وهر درخت عظیم که دیدی بزور سرپنجه برکندی وتفاخر کنان کفتی ✵ درپی هم
بری بر یمزاردنجه (دوان صفت مشبهه دویدندن قوشارق دیمکدر (دیوار قدیم بیانیه (آمدی یاحرف
حکایه (بیفکندی یاحرف حکایه بیقردی دیمکدر (درخت عظیمده بیانیه در (که حرف رابط
صفت (دیدی یاحرف حکایه (برکندی کاف عربك فتحیله و یاء حکایه ایله قوپردی دیمکدر
(محصول ترکیب) اتفاق بن بو جوان ایله بری بر یمزاردنجه قوشار ایدك یعنی یلوب کیدرکن
هر اول اسکی دیوار که او کومزه کلوردی قوت بازو ایله ییقاردی وهر اولو اغاجیکه کورردی
زور سرپنجه ایله کوکندن قوپارردی وتفاخر ایدرك دیر ایدی ✵ بیت ✵ پیل کوتا کتف و بازوی
کردان ببند ✵ شیر کوتا کف وسر پنجهٔ مردان بیند ✵ پیل معروف (کو کاف عربك ضمیله قنی
دیمکدر عربیده این دیرلر (تا حرف تعلیل عربیده کی معناسنه (کتف کاف عربك فتحی وتانك
کسریله یاغرین معناسنه در فارسیجه شانه دیرلر (بازو قوللر آرشنده دیرلر همزه نك فتحی ورانك
کسریله (کردان کاف عجمك فتحیله صفت مشبهه در کردیدندن دونوکن دیمکدر مراد جسیملك
وچونکه لکدر زیرا فیلك الی صومدر یعنی سائر حیوانانك کبی دیزده اکلمز پس کردانلق صفتی بولنمز

بونی مصراع ثانی یه قافیه دوشورن قبله نسبت کتف وبازوی کردان مناسبتنی بیلز ایمش (کردان
رد سروری
کاف فارسیله صفتدر کردانیسدندن دیین بومدعاده خطا ایلش زیرا کردان لازمدر دونه کن
رد سروری
دیمکدر وکردانیدن متعدیدر دوندرمك دیمکدر (بازوی کردان اضافتی بیانیه دردونه کن بازو
دیمکدر بعضیلر کاف عجمك ضمیله اوقودیلر کردك جمعی یعنی بها درلر بویله اوقنجه هیچ تأویله
احتیاج اولمز زیرا حرف روی متحرك اولنجه حرف قیدك ماقبلنده اولان حرکت مختلف اولمق
كرد كافك ضمیله در للطابع
جائزدر بونده ایسه حرف روی دالدر ومتحرکدر وحرف قید رادر پس ما قبلنك حرکتی مختلف
اولمق جائزدر نتکه فن قافیه یه عالم اولان واقفدر نتکه حضرت مولاناجامی قافیه رساله سنده
ایراد بیورمشدر (رباعی) کرسوز توام یك نفس آهسته شود) (ازدوددلم راه نفس بسته شود)
(دردیده ازان آب همی کردانم) (تاهرچه نه نقش تست ازوشسته شود) بورباعیده سینك ماقبلی
رد سروری
ایکی یرده مفتوح وبر یرده مضموم واقعدر پس کاف عجمك ضمیله کردان اوقویانی رد ایلین
مردوددرهم لفظ جهتندن هم معنی جهتندن (کف آیه درکه غربجه راحه دیرلر (واوحرف
ردسروری
عطف سرپنجه پرمق اوجی پس کفی سرپنجه یه اضافت ایلین معنایه عالم دکل ایمش (مردانه
اضافتی لامیه در (مردان پرینه کردان یازان سرپنجه یی کردانه اضافت ایلدکدن صکره معنایی
رد سروری
بویله تصویر ایدب دیر (والمعنی بالترکی ارسلان قنی تاپنجه اوجی دوندریجی آیایی کوره
بوتصویرده اوچ خطاسی واردر بلکه زیاده الفاظ قافیه تصویرنده وکفی سرپنجه یه اضافتنده
وکردانی متعدی طوتمه سنده وسرپنجه یی اکا مضاف قیلوب دنوب مفعول به ایلمه سنده حاصلی
بومصورك معنادن هیچ وقوفی یوغیمش پس بویله کتابلره شرح یازمق نه زحمت ایدی بوشارحه
تابع اولوب الفاظ قافیه یی تبدیل ایلینده مناسبت بیلمز ایمش (محصول بیت) فیل قنی تاکیم
بهادرلرك یغریني وقولوني کوره یعنی بهادرلرك قوت وزوری نه مرتبه اولدیغنی کوره
زیرا بن انلرد نم یا ارسلان قنی تا شیرمردلرك کف وسرپنجه سنی کوره یعنی شیرك هنری
پنجه ده در اما شیرمردلره نسبت مغلوبدر هنری وارایسه کلسون بنمله پنجه طوتسون
کورسون که کف وسرپنجه نیجه اولور ❋ مادرین حالت بودیم که دوهندو از پس سنکی
سر برآوردند وقصد قتال ماکردند در دست یکی چوبی ودر بغل دیکری کلوخ کوبی جوانرا
کفتم چه پایی ❋ که حرف بیان (پس سنك لامیه (یا حرف وحدت (قصد قتال ما
مصدرك مصدره اضافتیدر ولامیه (چوبی یاحرف وحدت (درحرف ظرف (بغل بانك وغینك
فتحه لریله قولتق دیمکدر عرب ابط دیر (همزه نك وبانك کسره لریله (دیکره اضافتی لامیه در
(کلوخ کوب وصف ترکیبیدر (کوبیدندن کلوخ کاف عربك ولامك ضمه لریله کسك که تارلاده
رد سروری
اولور (کوبی کوفتن دن اخذ ایلین سهو ایلمش (کلوخ کوبك ایکی کافی بله وباسی فارسیلردر
رد ابن سید علی
دیین قتی خطا ایلمش (یاحرف وحدت پایی فعل مضارع مفرد مخاطب نه طورورسین دیمکدر
(محصول ترکیب) برجوان ایله بو حالتده ایکن ایکی هند وبرطاشك اردندن باش قالدردیلر
وبزم قتالمزه یعنی بزمله مقاتله یه قصد ایلدیلر برینك الندهبراغج وبرینك قولتوغنده برکسك
رد ابن سید علی وسروری
ازجك اوجی تو قتلی براغج جوانه دیدمکه اکا طورسین اشته ارلك دمیدر ❋ بیت ❋ بیارانجه داری
زمردی وزور ❋ که دشمن بپای خود آمد بکور ❋ بیارام در آریدندن آوردندن دیینلر غلط
سو یلشلر (داری فعل مضارع مفرد مخاطب (مردی یاحرف مصدر (که حرف تعلیل (دشمن
مبتدا یا حرف مصاحبت (آمده متعلق (پای خود لامیه (بکور باحرف صله آمده متعلق
جملۀ فعلیه خبر مبتدا در (بکورك تقدیری بکورش در (محصول بیت) جوانه دیدم کتور اول
نسنه یی که مالك سین ارلکدن وزوردن یعنی ارلك وبهادراق وقتیدر زیرا دشمن کندی اباغیله

قبرینه کلدی یعنی اوله جك پارار بکورش تقدیراینده دخل ایدن ذره مقداری معنایه دخولی
یوقدر ❊ تیروکمان راندیدم ازدست جوان افتادولرزه براستخوان ❊ استخواندنصکره برافتاد تقدیر
اولنور بوتقدیره قائل اولمیان سجمع احوالن بلمزایمش (محصول ترکیب) کوردم که جوانك اوق
ویای الندن دوشدی وکمکنه دترمه دوشدی یعنی خوفندن اندامنه لرزه دوشدی ❊ بیت ❊ رد سروری
نه هرکه موی شکافد بتیرجوشن خای ❊ بزورحمله ٔ جنك آوران بدارد پای ❊ نه حرف نفی معناده
مصراع ثانی یه مصروفدر (حاصلی بدارد فعلنه مقیددر (هرکه اصلنده هرکس که درتتکه
مکرر بیان اولندی (شکاف فعل مضارع مفردغائب یارر دیمکدر (موی مفعول صریحی (وبتیر
غیرصریحی (جوشن خای بیانیه (جوشن خای وصف ترکیبیدر خاییدندن جوشن چینیجی
(یعنی جوشن یرتیجی ودلیجی تیردیمکدر (با حرف مصاحبت (زورحمله ٔ جنك آوران لامیه لردر
(جنك آوروصف ترکیبیدر جنك کتوریجی (یعنی صواشیجی معناسنه بهادردن کنایه‌در (الف
ونون ادات جمعدر (بدارد فعل مضارع مفرد غائب (پای مفعول صریحی (وبزور غیرصریحی
(محصول بیت) اویله دکلدر هرکیمسه که جوشن چینیجی تیرایله قیل یاره یعنی استادتیراندازاوله
جنك آورلرك حمله سی زورینه ایاق طوته یعنی تحمل ایلیه یعنی استاد تیرانداز وسلحشور
صواش میداننده ثابت قدم اولوب پایدار اولماز ❊ چاره جزآن ندیدم که رخت و سلاح وجامه
رها کردیم وجان بسلامت بردیم (محصول ترکیب) اندن غیری چاره کورمدك که اسباب وسلاحی
ولباسی ترك ایادك وجانی سلامته ایلتدك یعنی مالمکمزی ویرمکله اولمکدن خلاص بولدق
❊ قطعه ❊ بکارهای کران مرد کار دیده فرست ❊ که شیرشرزه درارد بزیرخم کمند ❊ باحرف
صله (کارهای کران بیانیه (کران کاف عجمك کسریله اغر دیمکدر ثقیل معناسنه (امابونده
عظیم معناسنه در (مردکاردیده بیانیه ایش کورمش ار دیمکدر (فرستفانك وراءنك کسریله
وسینك سکونیله فعل امر مفرد مخاطبدر (فرستیدندن (فرستادندن دینلر غلط سویلمشلر
(که حرف تعلیل (شیرشرزه بیانیه شرزه یاوز لغندن دیش صریدن جانور (درحرف تأکید رد ابن سید علی وسروری
(آرد فعل مضارع مفرد غائب کتوره دیمکدر (باحرف صله (زیرخم کمند لامیه لردر (زیرالت
معناسنه در عربجه تحت دیرلر (خم خانك فتحیله بوکلدر (میمده تشدید ضرورت وزن ایچوندر
بونده حلقه ٔ کمند مراد در (محصول بیت) عظیم ایشلره ایش کورمش مجرب روزکار کیمسه
کوندر تاکیم شیرشرزه یعنی کوکرمش ارسلان کبی بهادر پهلوانلری کمندی حلقه سی التنه
کتوروب شکار ایلیه اول زمانده الات حربك بریسیده کمند ایمش حاصلی اواو مصلحتلره تجارب
کثیره ایله مجرب کیمسه کوندر کار کورممش نازموده کوندرمه خطاب عامدر ❊ جوان اکرچه قوی
بال وپیل تن باشد ❊ بجنك دشمنش ازهول بکسلد پیوند ❊ قوی بال وصف ترکیبیدر قوی حال
معناسنه در زیرا بال بونده حال وبوی وبوس معناسنه اولمغه محتملدر (قول اولمقده ممکندر بازو
معناسنه (امامهابت معناسنه نه عربی ونه فارسی لغتلرده وار (پیل تن وصف ترکیبیدر فیل جثه لی
دیمکدر معظم جسمدن عبارتدر (باحرف ظرف (جنك دشمن لامیه دروشین جوانه راجعدر (هول
هانك فتحیله خوف معناسنه در (باحرف تأکید (کسلد کاف عجمك ضمیله وکسریله وسین
ولامك فتحه‌لریله فعل مضارع مفرد غائبدر (کسلیدندن لازم ومتعدی کلور (بونده متعدیدر رد سروری وشمعی
(کسیختن دن اخذایدوب لازمدر دین ایکی قوانده بله خطا ایلمش (نتکیم تحقیق معنادن معلوم
اولیسردر (پیوند بونده آته اوردقلری پایوندر کوستك معناسنه (رومده اوزدی کوستکی دیدکاری
کبی قچمق مقامنده (انلرده بکسیخت پیوند (وبکسلد پیوند دیرلر (پس بونده پیوندی بند
معناسنه اخذ ایدوب اکله شرح ایلین زیاده فاسد شرح ایلمش زیرا انلراکی بند ایله تعبیرایدرلر رد سروری

(مثلا بندانکشتان دیرلر پرمقلرده اولان بوغملره (پیوندانکشتان دیمزلر سائر اعضاده‌ده تعبیر
بویله‌در (محصول بیت) جوان اکرچه قوی حاللی و بویلی بوسنلی ومحکم قوالی وقانلی اولور
وفیل کوده‌لی وجسامتلی یعنی مجسم وعظیم جثه‌لی اولور دشمن جنکنده اول جوان قورقودن
اوزر کوسنکی یعنی فرار ایدر قیچار (مصراع ثانینك ترکیبجه معناسی دشمن جنکنده انك قورقودن
اوز یلورآکی دیین معنانك بلن اوزمش الله رحمت ایلیه (مجموع بیتك معناسی جوان اکرچه مهابتلو
وقوتلو دخی ایری کوده‌لو اوله اول کیمسه دشمن جنکندن خوفندن پیوندی قرار اکر اباغنده
رد سروری
پیوند اولسه دیین عجبا اویورکنمی سویلدی بومعنایی عفی الله عنه ✿ نبرد پیش مصاف آزموده
معلومست ✿ چنسان که مسئلهٔ شرع پیش دانشمند ✿ نبردنونك وبانك فتحه‌لریله ورانك سکونیله
جنك دیمکدر صواش معناسنه مبتدادر (پیش مصاف ازموده تقدیری پیش مرد مصاف
رد شمعی
آزموده‌در (مصاف میمك ضمیله نبرد له مرادفدر (مصاف ازموده چنك صنامش یعنی جنکه
کرمش وچیقمش دیمکدر مجرب حروب معناسنه (معلومست خبر مبتدادر (مسئلهٔ شرع و پیش
دانشمند لامیه‌لردر (محصول بیت) صنامشك قتنده جنك یعنی صواش کورمش وصواشه
کرمش وچیقمش کیمسه قتنده حرب وقتنده جنك معلومدر شویله که مسئلهٔ شرع دانشمند قتنده
معلومدر یعنی اهلنه هرنسنه آساندر ✿ حکایت توانکر زادهٔ رادیدم برسر کور پدرش نسشته
وبادرویش بچهٔ مناظره در پیوسته که صندوق تربت پدرم سنکینست وکتابهٔ رنکین
وفرش رخام انداخته وخشت فیروزه در وساخته بکور پدرت چه ماند خشتی وفراهم اورده
فیروزه معرب پیروزه‌در للطابع
ومشتی دوخاك بران پاشیده درویش پسر این بشنید وکفت خاموش که تاپدرت زیرا ین سنك
کران برخود بجنبیده باشد پدرم بیهشت رسیده باشد درخبرست (موت الفقراء راحة ✿ توانکر زادهٔ
همزه‌سی وحدت ایچوندر دیین باوه سویلمش (بلکه یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل‌در
(را ادات مفعول (کورکاف عجمك ضمیله قبردر (سر کورلامیه قبراوجی دیمکدر (پدره اضافتینه
رد شمعی
لامیه‌در (شین توانکر زاده‌یه راجعدر باحرف مصاحبت (درویش بچه درویش یاور یسی یعنی
اوغلنجغی (بچهٔ یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل (بچه یرینه زاده یازانلر صحیح نسخه‌لره مخالف
یازمشلر (در حرف تأکید پیوسته اولشدرمش یعنی ایصال ایلمش (که حرف بیان (صندوق
صادك ضمیله فصیحدر مراد قبراوزره یاپدقلری صندقدر (تربته وتربتك پدره و پدرك میم
رد ابن سید علی وسروری
متکلمه اضافتلری لامیه‌لردر (سنکینست عبارتنی همزهٔ مجتلبه ایله یازانلر املادن آکاه دکللرایمش
(یاحرف نسبت (ونون حرف تأکیددر سنکه منسوب یعنی طاشدندر (کتابهٔ رنکین بیانیه (مراد
قبرطاشلرینه یازیلن نسنه‌در (فرش رخام بیانیه (رخام رانك ضمیله مرمره دیرلر (خشت کرپج
رد شراح جمیعا
(پیروزه‌یه اضافتی بیانیه (در حرف ظرف اوضمیری رخامه راجعدر مراد بودر که قبرینك
مرمری فیروزه ایله مرصعدر (وساخته بو که قرینه‌در (ایکن خشت عبارتنده مسامحه ایلمشدر
زیرا فیروزه خرده اولور (خشت اولمق مرتبه‌سنده ایری اولماز (بعض نسخه‌ده درو ساخته
یرینه درو برده واقعدر بنه مراد ترصیعدر (باحرف صله (کور پدرت لامیه (ماند فعل
مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده کور پدره راجع ضمیردر بکزر دیمکدر (مانیدندن مشتق
(مانستن‌دن دینلر سهو ایلمشلر (چه ماند استفهام انکاریدر یعنی بکزمز دیمکدر (خشتی یاحرف
وحدت (فراهم آورده بریره کتورلمش مشتی یاحرف وحدت (برو یعنی خشتك اوزرینه
(پاشیده اسم مفعولدر صاچلمش معناسنه (درویش زاده یعنی درویش بچه (خاموش فعل
رد ابن سید علی وسروری
امر مفرد مخاطب اسم دیمکدر که حرف تعلیل زیراین سنك کران لامیه و بیانیه‌در (کران اغر
معناسنه‌در (باحرف تأکید جنبیده اسم مفعولدر دپرنمش معناسنه (موت الفقراء مرفوع مبتدا

(فقرایه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (راحة لفظا مرفوع خبرمبتدادر (محصول ترکیب)
برتوانکر زاده یعنی برا کابرزاده کوردم که باباسنك قبری اوجنده اوتورمش و بردرویش زاده ایله
مناظره اولاشدرمش یعنی بحث ایدرکه بنم بابامك قبری صند وقی طاشدندر واوزرنده رنکین
وملون خط یازلمشدر یعنی تاریخ وفاتی وغیری نسنه‌سی التون صو یله یازلمشدرنتکه عادت مترفلر
بویله‌در واطرافنده مرمر فرش دوشنمش یعنی هجبا طاشلری والواح قبر پیروزه ایله مرصعدر
سنك بابالك قبرینه نه بکزر یعنی بکزمز برایکی کرپیج بر یره کتورلمش یعنی برایکی کرپیج چاتلمش
وبرایکی آوچ طپراق اوستنه صاچلمش یعنی برایکی آوچ طپراق اوستنه دوکلمش درویش
بچه بونك سوزینی ایشتدی ودیدی اپسم اول که تا سنك بابالك بوآغر طاشك التندن کندی
کندینه قلدامش اوله بنم بابام جنته واصل اولمش اولور زیرا حدیث شریفده بیورر که
فقرانك اولومی راحت وحضوردر زیرا برنسنه‌لری یوقدرکه انك حسرتیله کیده‌لر
* بیت * خرکه کمتر نهند بروی بار * به آسوده ترکند رفتار * که حرف رابط صفت (وی
ضمیری خره راجعدر (بار یوك با حرف ظرف (ره رانك فتحیله راهدن مخففدر (آسوده
دیکلنمش دیمکدر راحت معناسنه (تر ادات تفضیلدر آسوده‌رك دیمکدر یعنی حضورلیرك وراحتلیرك
(رفتار یوریش دیمکدر خر مبتدا (مصراع ثانی خبری (محصول بیت) خرکه اوزرینه
یوکی ازرق قویالر یعنی یوکی آزرق ویینی رك اوله یولده آسوده‌رك رفتار ایدر یعنی یینی رك
یورر حاصلی یوکی خفیف اولمغله کندی چویکرك یورر * قطعه * مرد درویش که بارستم فاقه
کشید * بدرمرك هما نا که سبکبار آید * مرد درویش بیانیه (که حرف رابط صفت (بارستم فاقه
لامیه وبیانیه‌در فقرظلمی یوکی دیمکدر (با حرف صله در مرك لامیه‌در مجازا (هما نا کأنه
معناسنه بکزر دیمکدر (که حرف بیان (سبکبار وصف ترکیبی اقسامندندر یینی یوکلی دیمکدر
زیرا سبك یینی دیمکدر باریوکدر (محصول بیت) مرد درویش که فقرك جوری وجفاسی یوکنی
دنیاده چکدی یعنی دنیاده فقر آتشنه یاندی ویاقلدی بکزرکه موت قپوسنه یینی یوکلی کله حاصلی
دنیاده متوغل دکلدرکه حساب وعذاب یوکلرینی چکوب کتوره نتکه شاعر بیورمشدر (مصراع
یا نمغه اودن هر کشی بوندن ایلدرلر * وآنکه درنعمت ودر راحت واشایش زیست * مردنش
زین همه شك نیست که دشوار اید (محصول بیت) اما اول کیمسه که نعمت وراحت وآسایشده
دیرلدی وکچندی اول کیمسه‌نك اولمسی بونلرك جمیعندن یعنی نعمت وراحت وآسایشدن شك
یوقدرکه مشکل کلور زیرا اوته‌سنك حالی معلوم دکلدر حاصلی موت الفقراء راحة * بهمه حال اسیری
که زبندی برهد * بهترش دان زامیری که کرفتار آید * اسیری یا حرف وحدت (که حرف رابط
صفت (بندی یاسیده حرف وحدتدر نسبت دیین خطا سویلمش (برهد فعل مضارع مفرد غائبدر
(رهیدندن قورتیله دیمکدر مضارعدر رهانیدندن دیین خطا ایلمش (بهترش شین اسیره راجعدر
(امیری یاسی حرف وحدت (کرفتار مبتلا دیمکدر (محصول بیت) جمیع احوالده براسیرکه بربنددن
خلاص بولوب قورتیله انی سن یکرك بیل بربکدن که بربنده کرفتار ومبتلا اوله حاصلی محبوس
بکدن حبسدن خلاص بولمش بنده یکرکدر * حکایت * بزرکی را پرسیدم ازمعنای این حدیث که
(اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك) کفت بحکم آن که هرآن دوشمنکه باوی احسان کنی دوست
کرددمکرنفس که چندان که مدارا بیش کنی مخالفت زیادت کند * (اعدی اسم تفضیلدر عدایعدودن
تجاوز معناسنه اظلم دیمکدر (عدو فعولدر فاعل معناسنه صدیقه مقابل انده مذکر ومؤنث برابردر
اسم جنسدر جمیع مقامده زیرا اسم تفضیل تعدد اقتضا ایدن شیئه مضاف اولور معرفه اولدقده
(اعدی تقدیرا مرفوع مبتدا (عدوك مضاف الیه نفسك لفظا مرفوع خبرمبتدادر مراد نفس اماره‌در

رد سروری
رد شمعی

(التی اسم موصول مفرد مؤنث محلامرفوع صفت نفسدر (بین مقدر ثبت ویاکانت فعلنه متعلق
مضاف اولمشدر جنبیك به که جنبك تثنیه سیدر حالت جرده (وجملهٔ ظرفیه نك اعرابدن
محلی یوق صله سیدر اسم موصولك (کف بزرك دیدی (بحکم آن که اول سببله که (محصول ترکیب)
حضرت شیخ بیورر براولیه بو حدیثك معناسندن سؤال ایلدم که سنك دشمنلر یکك دشمنزکی
وظالمزکی نفسكدرر که ایکی پهلوك بیننده در یعنی دائما سنکله اواوب وسندن برنفس منفك اولمیان
نفس اماره کدر دیدی اول سببله اعدای عدوکدر که هرآن اول برآخر دشمنه احسان ایلرسین سکا
دوست اولور الا نفس بویله دکل بلکه هرنقدر که مدارا ورفق اکه زیاده ایدرسین اول سکا مخالفتی
زیاده ایدر ❊ قطعه ❊ فرشته خوی شود آدمی بکم خوردن ❊ وکرخوری چو بهایم بیوفتی
چوجاد ❊ فرشته خوی وصف ترکیبیدر ملك خویلی وعادتلی دیمکدر (باحرف مصاحبت
(کم بونده آز معناسنه در (خوردن مصدردر اکل معناسنه قلت اکلله دیمکدر (بهایم بهیمه نك رد سروری
جمعیدر چارپا حیوانات معناسنه در (باحرف تأکید (یوفتی اصلی اوفتیدر با مقارنتیله همزه یایه
قلب اولمشدر نتکه سابقا بیان اولنمشدر فعل مضارع مفرد مخاطب در (اوفتیدندن دوشرسین
دیمکدر (اوفتادندن دیین خطا ایلمش (جماد جیمك فتحیله ازدیاداوزره اولمیان اشیاده مستعملدر
یعنی بیومیان وآرتمیان اشیاده (محصول بیت) آدمی قلت اکلله فرشته خویلی اولور (یعنی خلوق
وملایم اولور وعبادت وطاعته چابك اولور غائبدن مخاطبه التفات ایدوب بیورر واکر حیوانات کبی
چوق یرسك جماد کبی یقلوب دوشرسین نه عبادته مالك اولورسین ونه طاعته حاصلی قلت اکل
وشرب انسانی ملکیت صفتلرینه ایصال ایدر وکثرتی حیوانیت ❊ مراد هر که برآری مطیع
امر توشد ❊ خلاف نفس که کردن کشد چویافت مراد ❊ (مراد هر که بیانیه (مراد مفعول برآری در
(هرکه اصلنده هرکس که درکه حذف وایصال طریقیله که حرف ایکن اسم اولدی (بر حرف تأکید
(آری فعل مضارع مفرد مخاطبدر (آریدندن که مخففدر آوریدندن (مطیع امر اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر (وتو یه اضافت لامیه در (خلاف نفس مصدرك فاعلنه ویا مفعولنه اضافتیدر
(که حرف بیان (کردن کشد بیون چکر یعنی سرکشلك وعناد ایدر (محصول بیت) هر کیمسه نك وشمعی
که مرادینی حاصل ایلیه سین سنك امریکه مطیع اولور امانفس ظالم بونك خلافیجه در که کردن کش
ومعاند اولور چونکه مرادین بولدی یعنی هرنقدر که رعایت ایلسك مطیع فرمانك اولماز
بلکه طغیانی زیاده اولور (منه سنده خلاف نفسه مضاف دکلدر دیین عجب کج طبع ایمش رد شراح جمیعا
❊ جدال سعدی بامدعی در بیان توانکری ودرویشی ❊ یکی درصورت درویشان نه برسیرت ایشان
در محفلی ❊ محفلی نك ماقبلنه ومابعدنه دیدم عبارتنی زیاده ایدنلر زائد ایلمشلر ❊ نشسته وشنعتی
ذر پیوسته ودفتر شکایت باز کرده وذم توانکران آغاز سخن بدینجا رسانیده که درویشانرا دست رد شمعی
قدرت بسته است وتوانکران را پای ارادت شکسته ❊ محفل مجلس (یاحرف وحدت (شنعت
رسوایلق (یاحرف تنکیر حرف وحدت دیین اصابت ایلمامش (درحرف تأکید (پیوسته ماضیدن رد شمعی
قسم مفرد غائب اولاشدرمش یعنی مجلسه اضافت ایلمش حاصلی شنیع وفضیح کلمات ایلمکه
باشلمش (پس دخی برشنعته اولاشمش دیین خیلی شنعت ایلمش (اغازدن صکره برکرده مقدر در
(محصول ترکیب) بریعنی درویشلر صورتنده اما انلرك اخلاق وسیرتنده دکل برمجلسده اوتورمش
واوتوردیغی مجلسه شناعت وفضاحت ایصال ایلمش یعنی قبیح سوزلر سویلمکه باشلمش وشکایت
دفترینی اچمش یعنی شکایته باشلمش واغنیایی ذم ایلمکه اغاز ایلمش سوزی بومرتبه یه
ایرشدرمشکه فقرانك ودرویشانك دست قدرتی بغلیدر یعنی برنسنه یه مالك وقادر دکللر در
واغنیانك ارادتی ایاغی شکسته در یعنی درویشلره ارادت ومحبتلری یوقدر حاصلی فقرایه محبت

اوزره دکلردر شکسته دن صکره براست مقدر در ❁ بیت ❁ کریمان را بدست اندر درم
نیست ❁ درم داران عالم را کرم نیست ❁ کریمانرارا ادات تخصیص (بدست اندر یعنی اندردست
(اندر بانك معناسی ظرفیتی تأکیدایدر (درم داروصف ترکیبیدر مالدار معناسنه والف ونون ادات
جمعدر عالمه اضافتی لامیه در (راحرف تخصیص (محصول بیت) کریملرك النده درم یوق
یعنی کریم طبع اولنلرك سرمایهٔ کرمی یوق یعنی اقجه‌یه مالك دکللر وعالم درم دارلرینك کرمی یوق
یعنی ماله مالك اولنلرك کرمی یوق حاصلی کریملرك مالی یوق مالدارلرك کرمی یوق ❁ مرا که
پروردهٔ نعمت بزرکانم این سخن ناپسند آمد کفتم ای یار توانکران دخل مسکینانند وذخیرهٔ کوشه
نشینان ومقصد زایران وکهف مسافران ومحتمل بارکران از بهر راحت دیکران دست تناول بطعام
آنکه برند که متعلقان وزیر دستان بخورند وفضلهٔ مکارم ایشان باارامل وپیران واقارب وجیران
رسیده ❁ مرا بکاد یمکدر (را ادات مفعول (که حرف رابط صفت (پروردهٔ نعمت بزرکان لامیه‌لردر
اولولرك نعمتی پروردهسی یعنی بسلمشی (میم ضمیر متکلم (ناپسند نامعقول بعض نسخه‌ده سخت آمد
دیمش (توانکران مبتدا (دخل مسکینان لامیه وخبر مبتدا (دخل کشینك خارجدن ملکنه
داخل نسنه در اقچه وغیری نسنه (ذخیرهٔ کوشه نشینان لامیه در ذخله معطوف (ذخیره ازقدر
(مقصد زائران لامیه در مقصد اسم مکاندر ضرب بابندن (زائران زائرك جمعیدر زیارت ایدیجی
معناسنه (کهف مسافران لامیه کهف مغاره‌در بونده ملجاء مراد در صغناجق یردیمکدر (محتمل
بارکران لامیه وبیانیه در (بارکران آغر یوك دیمکدر (بهر راحت دیکران لامیه لر در غیریلرك
راحتیچون دیمکدر (دست تناول لامیه‌در مجازا طعام ییمك ایچون ال اوزاتمق (بطعام باحرف
صله (آنکه کاف عجمیله آنکاهدن مخففدر اول وقت دیمکدر (برند بانك ورانك فتحه‌لریله فعل مضارع
جمع غائبدر ایلدرلر یعنی صونارلر (که حرف بیان (زیردست رانك سکونیله وصف ترکیبی اقسامندندر
ال التنده اولنلر قول کبی وخدمتکار کبیلر (والف ونون ادات جمعدر (فضلهٔ مکارم ایشان
لامیه لر در (فضله زیاده ارتق معناسنه (مکارم مساجد کبی منتهای جموع وزنی اوزره در مفردی
مکرمت کلور ایکی میمك فتحی ورانك ضمیله ایله دیمکدر کرم واحسان معناسنه انلرك نعمتنك فضله‌سی
دیمکدر (با حرف صله (ارامل ارملك وارمله نك جمعیدر زوجه‌سی اولن یعنی وفات ایدن اره
ارمل دیرلر وزوجی وفات ایدن زنه ارمله دیرلر (اقارب منتهای جموعدن اکابر کبیدر یقین اولان خصملر
(اقارب جمع اقربا واقربا جمع قریب دیین احوال جوعی قیاسی ظن ایلمش (جیران جمع
جار در قوکشیلر دیمکدر (بعض شارح کلستانك نیجه لغتلرینی کاه فارسی عبارتیله شرح ایلروکاه
ترکی (غرابت بونده‌در که غیرینك ترکیله وفارسیله شرح ایلدیکنه دخل ایدر (محصول ترکیب) بکاکه
اولولرك نعمتی پرورده سیم بوکیسه نك سوزی نامقبول کلدی یعنی سوزینی بکنمدم دیدم ای یار
اغنیا مسکینك معینی یعنی کلوریدرو کوشه نشین اولان فقرانك ذخیره لریدر وزیارتجیلرك مقصدیدر
یعنی زائرلر انلرك انعام واحسانته قصد ایدوب واررلر ومسافرلرك صغناجق وقونجق یرلریدر
حاصلی مسافرخانه لریدر وغیریلرك راحتیچون آغر یوکه متحمللر در یعنی فقرا ومساکین حضور
وصفا سورمك ایچون زحمت اختیار ایدرلر اللرین طعامه اولوقت صونارلرکه متعلقلری واللری
التنده اولان قوللری وخدمتکارلری ییمك ییه‌لر وانلرك نعمتنك فضله‌سی یعنی زیاده‌سی طول
عورتلره وپیرلره وخصملره وقوکشولره ایرشمش اوله حاصلی بونلرك جمیعنه طعاملری واصل
اولمایجه کندیلری طعامه ال صونمازلر ❁ نظم ❁ توانکرانرا وقفست ونذر ومهمانی ❁ زکات
وفطره واعتاق وهدی وقربانی ❁ توانکرانرا حرف تخصیص (نذر آداق معناسنه در یعنی
برکیمسه برنسنه‌یی فقرایه ویاامیرلره ویا علمایه ادار (مهمانی یاحرف مصدر قونقلق دیمکدر

رد شمعی
رد سروری

(فطره رمضان بیرامنده فقرایه و یردکاری بغدای وسائرنسنه (اعتـاق افعال بابندن مصدردر قول ازاد ایلك (هدی هانك فتحیله ودالك سكونیله حرم شریفه اهدی اولنان طواردر قیون وصغر ودوه كبی نسنـه (قربانی یاحرف نسبت قربانه لایق طوارهرنه ایسـه (محصول بیت) اغنیـانك وقفی ونذری وقونقلغی وزكاتی وفطره سی وقول وجاریه ازاد ایلـه سی وهدیی

رد شراح جمیعا

وقربانی وار یعنی مذكورلرك جمیعنـه مالكلردر (معلوم اوله كه مصراع اول سكتـله اوقونور بو نظمهٔ رباعی دینلر زیاده خطا ایلدیلر ❁ توكی بدولت ایشان رسی كه نتوانی ❁ جزاین دو ركعت وآن هم بصد پریشانی ❁ (كی وقتدن سؤالدر استفهام انكاری طریقیله قچن دیمكدر (باحرف صله (دولت ایشان لامیه انلرك دولتنه دیمكدر (رسی فعل مضارع مفرد مخـاطب ایریشیرسین دیمكدر (كه حرف تعلیل (نتوانی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب قادردكلسین دیمكدر (دو ركعت اقل صلاتدن كنایتدر زیرا نماز ایكی ركعتدن اكسك اولماز (پریشانی یاحرف مصدر (محصول بیت) سن اغنیانك بوقدر خیراتیله دولتنه قچن واصل اولورسین كه قادر دكلسین بو ایكی ركعت نمازدن غیری یه آنیده یوز پریشانلغله زیرا فقر واحتیاجله صفای خاطر بولنماز صفای خاطر بولنمیجق صفای صلات بولنماز ❁ اگر قدرت جود است واگر قوت سجود توانگران رابه میسر می شود كه مال مزكی دارند وجامهٔ پاك وعرض مصون ودل فارغ وقوت طاعت در لقمهٔ لطیفست وصحت عبادت در كسوهٔ نظیف پیداست كه ازمعدهٔ خالی چه قوت آید وازدست تهی چه مروت وازپای بسته چه سیر آید وازشكم گرسنه چه خیر ❁ قدرت جود مصدرك مفعولنه اضافتیدر سخـایه قدرت دیمكدر (قوت سجودده بویله (كه حرف تعلیل (درمال مزكی بیانیه مزكی اسم مفعولدر تفعیل بابندن زكاتی چیقمش مال مطهر معناسنه (عرض مصون بیـانیه مصون اسم مفعولدر صان یصون دن یعنی نصر بابنك اجوف واو یسندن (قوت طاعت مصدرك مفعولنه اضـافتیدر ومبتدا (در حرف ظرف (لقمهٔ لطیف بیانیه وخبر مبتدا در صحت عبادت مصدرك فاعلنه اضافتیدر ومبتدا (در حرف ظرف (كسوهٔ نظیف بیانیه وخبر مبتدا در (پیداست مبتداء محذوفه خبردر تقدیری این معنی ویااین حال پیداست (كه حرف بیان (معدهٔ خالی بیانیه معده میمك فتحی وعینك كسریله ومیمك كسری وعینك سكونیله انسانده شردن یرینه در حیوانده شكم (گرسنه بیانیه در بعض نسخه ده شكم یرینه دست واقعدر بو تقدیرجه اضافت لامیه اولور آجلك الندن دیمكدر (محصول تركیب) اگر سخایه قدرت واگر سجوده یعنی عبادته قوت اغنیایه فقرادن یك میسر اولور زیرا مال مزكالری وار یعنی زكاتی ویرمكله مالاری پاك وطاهردر ولباسلری پاك وعرضلری جردن وفسق وفجوردن مصون ومحفوظدر وكوكللری تشویش نان وجامه دن فارغ وقوت طاعت لقمهٔ لطیفده در وصحت عبادت كسوهٔ نظیف وطاهرده در معلوم وظاهردر كه معدهٔ خالیدن نه قوت یعنی معده خالی اولیجق عبادت وطاعته مجال قالماز وبوش الدن نه مروت كلور وبغلوایاقدن نه سیر كلور یعنی وجه معاشله مقیداولان كیمسه سیره كیده مزز یرا انكله مقیددر واج قرندن وباج كیمسه نك الندن نه خیر كلور (جمیعا بونلر معدهٔ خالی یه معطوفدر استفهام انكاری طریقیله حاصلی هپ بونلر ظاهر وهو یدادر صحت عبادتی مبتدا وپیداست لفظنی خبر طوتوب معناسنی عبادتك صحتی پاك لباسده ظاهردر

رد شمعی

دیین عجب ناپاك سویلمش ❁ قطعه ❁ شب پراكنده خسبد آن كه پدید ❁ نبود وجه بامداد انش ❁ شب ظرف زمان (خسبد فعل مضارع مفرد غائب خسیدندنكه مشتركدر یاتمق واویومق بیننده (پراكنده باوكاف عجمك فتحه لریله طاغق دیمكدر پریشان معناسنه پركنده ده دیرلر (آن كه آن كس كه تقدیرنده در نتكه مكرر ذكر اولندی (پدید باء عجمك فتحیله اوقور عجم امارومیلر باء عربك

قتحیله مصراع ثانی‌یه مرهوندر آشکاره (نبود فعل نفی مستقبل اولمیه دیمکدر (وجه بامداد لامیه وجه بونده خرج معناسنه‌در (بامدادان و بامداد ایرته دیمکدر (شین مصراع اولده که‌یه راجعدر (محصول بیت) کیجه پریشان و بی حضور یاتور واویور اول کیمسه که انك آشکاره خرجلغی اولمیه ایرته خرجلغی یعنی ایرته خرجنه‌جغی اولمیان کیمسه کیجه تشو یشدن نه‌یته بیلورونه‌اویویه بیلور ❊ مور کرد آورد بتابستان ❊ تا فراغت بود زمستانش ❊ موز مبتدا (کرد آورد کاف عجمك کسریله بونده جمع معناسنه‌دز (آورد فعل مضارع مفرد غائب ایکیسنك ترکیبندن جمع ایلر معناسی چیقر خبر مبتدادر (با حرف ظرف (تابستان یاز معناسنه مستعملدر اصلنده تاب حرارت واسیجق معناسنه دروستان مدخولنك کثرتن افاده ایدر کلستان و بهارستان ونکارستان کبی پس اصل معناسی اسیلك دیمکدر اسماء منقوله دندر (تا حرف تعلیل فراغت مصدردر دلالت وزنی اوزره (زمستان قیشن فصلنه دیرلر (تابستان یاز فصلنه دیدکاری کبی اصلنده زم زانك فتحیله صغوغه دیرلر (وستان بنه سابق کبیدر پس اصل معناسی صغوقلق دیمکدر (زمستان فراغتك ظرف زمانیدر در زمستان تقدیرنده (شین معناده فراغته مقید در (محصول بیت) قرنجه یازین لوازمنی جمع ایدر تا کیم قیشن فراغتی اوله یعنی آسوده حال اولوب حضور ایلیه ❊ فراغت بافاقه نپیوندد وجمعیت درتنك دستی صورت نبندد یکی تحرمهٔ عشا بسته ودیکری منتظر عشا نبسته هرکز این بدان کی ماند ❊ فراغت مصدردر دلالت وزنی اوزره بونده مبتدادر (با حرف مصاحبت نپیوندده متعلق (فاقه فقر (نپیوندد فعل نفی مستقبل مفرد غائب خبر مبتدادر حاصل اولماز یعنی جمع اولماز (جمعیت مبتدا یعنی جمعیت خاطر (در حرف ظرف (تنك دست وصف ترکیبیدر یا حرف مصدر (نبندد خبر مبتدادر صورت مقدم مفعولی (تحرمه تفعیل بابندن مصدردر یاء مصدر حذف اولنوب بدلنه تاو یزلمشدر یانك وجودیله تایی جمع ایدنلر غالبا بو قاعده دن آکاه دکللر ایمش (عشایه کسر عینله اضافتی لامیه‌در (تحرمه تکبیرة الافتتاح و عشا بونده اخشام نمازیدر (منتظر عشا اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (عشا عینك فتحیله اخشام طعامی (این یعنی منتظر عشا (با حرف صله (آن یعنی صاحب تحریمه (ماند فعل مضارع مفرد غائب بکزر دیمکدر (محصول ترکیب) فراغت فقره متصل اولمز یعنی فقر ایله حاصل وجامع اولمز و جمعیت خاطر الطار لغنده صورت بغلمز یعنی ایکیسی بربرده جمع اولمز بریسی تکبیرة الافتتاحه ال بغلمش یعنی شروع ایلمش و بری عشایه منتظر اوتورمش یعنی اخشام طعامی‌نه‌یردن پیدا اولور دیو هر جانبه متوجه اوتورمش حاصلی غنی فراغت قلب ایله عبادت وطاعته شروع ایلمش اوله وفقیر نمازه شروع ایلیوب اخشام یمکی نه یردن کلور دیو منتظر اولمش اوله هیچ بو فقیر اول غنی‌یه بکزرمی استفهام انکاریدر یعنی بکزمز ❊ بیت ❊ خداوند روزی بحق مشتغل ❊ پراکنده روزی پراکنده دل ❊ خداوند روزی لامیه صاحب رزق دیمکدر مبتدا (بحق مشتغله متعلقدر (که خبر مبتدادر واسم فاعلدر افتعال بابندن (پراکنده مبتدا طاغق دیمکدر (روزی فاعلی پراکنده دل خبر مبتدا (ودل فاعلی (محصول بیت) رزق صاحبی اولان غنی حقه عبادت و طاعته صفای قلب ایله و فراغت خاطر ایله مشغولدر اما رزقی پریشان و پراکنده اولان فقیرك نه عبادتی عبادت و نه طاعتی طاعت اولور زیرا پراکنده دل و پریشان خاطر اولمغله صحت عبادت بولنمز ❊ پس عبادت اینان بمحل قبول نزد یکترست که جمعند وحاضر نه پریشان و پراکنده خاطر که اسباب معیشت ساخته وباوراد و عبادت پرداخته عرب کوید (اعوذ بالله من الفقر المکب ومجاورة من لا احب) ودر خبرست (الفقر سواد الوجه فی الدارین) کفتا نشنیده که پیغمبر علیه الصلوة والسلام کفت (الفقر فخری) کفتم خاموش که اشارت خواجهٔ عالم بفقر طائفه ایست که مردان میدان رضااند وتسلیم تیر قضانه اینان که خرقهٔ ابرار پوشند ولقمهٔ

ادرار فرشند ❊ پس بونده شرط محذوفك جوابنه داخل اولان فا معناسنه در (عبادت اینان
مصدرك فاعلنه اضافتیدر اغنیایه اشارتدر (بمحل قبول باحرف صله (نزدیکتره متعلقدر واضافت
بیانیه (عبادت مبتدا (نزدیکتر خبری (که حرف تعلیل (جمند یعنی اغنیا جمعی انلره اسناد مجازادر
قلبلری مجموع اولوب پریشان اولمدیغیچون (که حرف تعلیل (اسباب معیشت لامیه ومبتدا (ساختهٔ
خبری ماضیدن قسمدر وفاعلی اغنیادر پس اسم مفعول دیدن معلومدرکه اسم مفعول معناسنی
[رد سروری] ملاحظه ایلمزایمش (باوراد عبادت باحرف صله پرداخته یه متعلق واضافت بیانیه (پرداخته
ماضیدن قسم مفرد غائب فاعلی بنه اغنیادر (بوکاده اسم مفعول دیوب محله غیر مناسب نیجه دورلی
[رد سروری] معنالر ویرن عجب غافل وجود شریف ایمش طیب الله ثراه (پرداخته بونده مشتغل معناسنه در (فقر
معروف (مکب اسم فاعلدر افعال بابنك مضاعفندن لغت عربده نادر کلن افعالدندر که ثلاثیسی
متعدی وافعالی لازم کلور (کبیته فاکب دیرلر فلانی یوزی اوزره دوشردم اولده دوشدی دیمکدر
بوتقدیر اوزره مکب اولان فقیردر لیکن بونده فقره اسناداولدی مجازا بوصورتده مبالغه وارکه اکباب
فقیر فقرده برمرتبه یه واردی که اکباب کندیدن غیرینك صفتنه که فقردر اکابله عارض اولدی یعنی
کندیدن غیری فقری ایله یوزی اوزره دوشوردی وجائزدرکه اکباب ملازمت معناسنه اوله یعنی فقر
ملازم ومداومدن اللهم صغورم دیمك اوله ولکل وجهة (مجاورت مفاعله بابندن مصدردر جوارکبی
که مصدر ثانیسیدر (پس مجاورت جواردن مشتقدر دیمك همان مصدر مصدردن مشتقدر دیمکدر
بوایسه کلام لغو در فتدبر (منه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر من اسم موصولدر الذی
[رد ابن سید علی وسروری] معناسنه (لاحب اصلی لااحبه در (سجعی رعایت ایلمك ایچون ضمیر مفعول حذف اولندی (لاحب
فعل نفی استقبال نفس متکلم وحده در جملهٔ فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولك
(الفقر لفظا مرفوع مبتدا (سواد الوجه لفظا مرفوع خبری (سواد مصدردر قرالق معناسنه
بونك ثلاثیده فعلی مستعمل دکلدر (بلکه افعالده وافعیلالده مستعملدر سائر الوانکده حالی بویله در
(پس سواد الوجه یوز قرالغی دیمکدر (فی الدارین جار مجرور ایله سواده متعلقدر (نشنیدهٔ
[رد شمعی] همزه سنی خطاب ایچون طوتان قابل خطاب دکل ایمش (الفقر فخری جملهٔ اسمیه (بونده کفتك
مقول قولی واقع اولمش (الفقر مبتدا (فخری جار مجرور ایله تقدیرا مرفوع خبری یا ضمیر متکلمدر
(خاموش فعل امر مفرد مخاطب (خاموشیدندن (که حرف تعلیل (اشارت خواجه مصدرك فاعلنه
اضافتیدر (وعاله اضافت لامیه در (یاحرف صله (فقر طائفه لامیه (یاحرف وحدت (همزه
[رد شمعی] حرف توسل همزه یی حرف وحدت طوتان اسکی ضلالتی اوزره یوزیمش (که حرف رابط صفت
(مردان میدان رضا لامیه وبیانیه در (انداستك جمیدر (تسلیم مردانه معطوفدر میدانه عطف
[رد ابن سید علی] ایدن خطا ایلمش ورضایه عطف ایلین خبط عشوی ایلمش شویلکه هیچ ملاحظه یه مالك دکل ایمش
(تسلیمك تیره اضافتی مصدرك مفعولنه در (وتیرك قضایه بیانیه بعض نسخه ده سپر تیر قضا واقعدر یعنی
تسلیم یرینه سپر واقع اولمش قضادن صکره براندمقدر (نه حرف نفی (فقرا ینان لامیه وفقرطائفه دن
منفیدر (که حرف رابط صفت (خرقهٔ ابرار لامیه (وپوشندك مقدم مفعولیدر (ابرار برك وبابارك
جمیدر ایولر دیمکدر (پوشند فعل مضارع جمع غائبدر (لقمهٔ ادرار لامیه ادرار وظیفه دیمکدر فروشندك
مقدم مفعولیدر (فروشند فعل مضارع جمع غائبدر (فروشیدندن فروختندن دینلر خطا سویلمشلر
[رد ابن سید علی وسروری] (محصول ترکیب) وقتاکیم اغنیانك احوالی مذکور کبی اولدیسه بونلرك عبادتی محل قبوله یقیندر قدز
فقراعبادتندن زیرا جمع وحاضر دللردر یعنی تشویش وغصه لری یوقدر پریشان و پراکنده خاطر
دکللردر یعنی جمعیت خاطر وصفای قلبه مالکلردر زیرا اسباب معیشتلرین دوزمشلر واوراد وعبادته
مشغوللردر یعنی اغیاردن فارغ اولوب عبادته مشتغللردر عرب ذرکه اللهم التجالیدر بن یوزی اوزره

دوشن فقردن يعنی شول فقردن كه صاحبی انك شدت و زحمتندن يوزی اوزره دوشر يعنی خور
وحقير اولور دخی اللهم انجا ايدرين سومديكم كيمسه نك قوكشولغندن وحديث شريفده وارد
اولمشدر كه فقر ايكی عالمده يوز قرالغيدر درويشندن بو سوزلری ايشدنجه ديدی ايشتمامش ميسنكه
پيغمبر عليه الصلوة والسلام ديدی فقر بنم فخرمدر كه فقری كندی ذات شريفنه اضافت ايلدی
بن ديدم ايسم اولكه خواجهٔ عالمك الفقر فخری بيور ديغی برطائفه نك فقرينه اشارتدر كه رضا
ميدانك ارلريدر يعنی قضايه رضا كتورن مردلره وقضا وقدر تيرينه تسليم وسپر اولان درويشلره
اشارتدر بو طائفهٔ صعاليكك فقرينه اشارت دكلدر كه ايولك واولولك خرقه سنی كيرلر ووظيفه لقمه لربن
دنيايه طمعلرندن صتارلر حاصلی دنيايهٔ كمال حرصلرندن عيوب صتارلر * رباعی * ای طبل بلند بانك
در باطن هيچ * بی توشه چه تدبير كنی وقت بسيچ * ای حرف ندا (طبل مجازا منادی (بلند بانكه
اضافتی بيانيه بونده طبلدن مراد كنديني مدح ايله ده تصلف ايلين كيمسه در امالغتده طاوله ديرلر
(بلند بانك وصف تركيبيدر يوكسك آوازلی ديمكدر (وبونك در باطنه اضافتی بيانيه در (در باطنی
ماقبلنه عطف ايدنلر صحيح نسخه لره مخالف ايلمشلر (بانكدن صكره كه حرفنی ايراد ايدوب وباطنی رد ابن سيد علي وسروری
هيچه مضاف قيلوب معناسنی ای بلند آوازلی طبل كه باطنكده هيچ معرفت و فضلدن نسنه يوقدر
دیين هم و زنده وهم معناده خطا ايلمش فتأمل (بی توشه آزقسز (وقت بسيچ لاميه (بسيچ باوجيم رد شمعی
عجمله سفر حاضرلغنه ديرلر بعضلر باء عربيله اوقورلر (اما جيمك عربی اولمسنی تجويز ايلين قافيه
فندن اگاه دكل ايمش (محصول بيت) ای بلند آوازلی باطننده هيچ نسنه اولمين طبل ياخود ای
باطننده هيچ نسنه اولمين بلند اوازلی طبل توشه سز نه تدبير ايدرسين اخرت حاضرلغن كورمك رد سروری
وقتنده يعنی هركس اخرت اسبابن تدارك ايلدكده سن بوزرق ور يابوكيله نه تدبير ايدرسين * روی
طمع از خلق بپيچ ار مردی * تسبيح هزار دانه بر دست مپيچ * روی طمع لاميه درمجازا (بپيچ فعل
امر مفرد مخاطبدر پيچيدندن بونده دوندر ديمكدر (ار اكردن مخففدر (مردی ياحرف خطاب
(تسبيح هزار دانه بيانيه (ظاهر هزار دانه بيور ديغی ضرورت وزن ايچوندر والاعادتا صددنه
اولقدر (بر دست ال اوزرنده ديمكدر جميع متون بر دست واقعدر معناده انی اقتضا ايدر (پس
در دست يازان مخالف يازمش (مپيچ فعل نهی مفرد مخاطب دوندرمه ديمكدر يعنی چورمه
(محصول بيت) خلقدن طمع يوزينی دوندر اگر ار ايسك يعنی هيچ كيمسه دن برنسنه رجا ايلمه اگر رد شمعی
كرچكدن درويش ايسك بيك دانه لی تسبيحی الكه الوب چورمه حاصلی صوفيلق ودرويشلك تسبيح
چورمكله اولمز همز خلقدن طمع يوزين چوروب هيچ كيمسه دن نسنه اميد ايلمامكدر * درويش
بی معرفت نيارامد تا فقرش بكفر انجامد كه (كاد الفقر ان يكون كفرا) نشايد جز بوجود نعمت برهنهٔ
را پوشيدن يا در استخلاص گرفتاری كوشيدن ابنای جنس مارا بمرتبهٔ ايشانكه رساند و يد عليا
بيد سفلی چه ماند نه بينی كه حق جل وعلا در محكم تنزيل از نعمت اهل بهشت خبر می دهد كه
(اولئك لهم رزق معلوم فواكه وهم مكرمون فی جنات النعيم) تا بدانی كه مشغول كفاف از دولت عفاف
محرومست وملك فراغت زير نگين رزق معلوم * درويش بی معرفت بيانيه (نيارامد فعل نفی مستقبل
مفرد غائب آرام ايلمز يعنی ساكن اولوب تك طورمز (تا حتی معناسنه در (فقرش ضميری درويشه راجعدر
بكفر باحرف مصاحبت (انجامد آخر اولور يعنی فقری كفرله آخر اولور (ويا فقرانی كفرله اخر ايدر
يعنی ختم ايدر (حاصلی فقر آنی كفره ايرشدير (پس معناسنی فقری كفره ايرشيور ديين معنای
مطابقيسنی سويلامش (كه حرف تعليل (كاد فعلدر افعال مقاربه دن (الفقر لفظا مرفوع اسمی رد سروری
(ان يكون كفرا تاويل مفردده خبری (باحرف مصاحبت (وجود نعمت لاميه (برهنه بانك فتحی
وضميله و رانك فتحيله چبلاق ديمكدر عريان معناسنه (يا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل

(را ادات مفعول (پوشیدن لفظ مشترکدر کیمك واورتمك بیننده (بونده کیمك معناسی یاقشمز اورتمك معناسیده بویله (مگر پوشانیدن معناسنی تضمین ایده وز یعنی کیدرمك ویا اورتمکله کیدرمکدن تعبیر ایده وز (استخلاص گرفتاری مصدرك مفعولنه اضافتیدر (تخلیص گرفتار معناسنه (یا حرف وحدت ابنای جنس ما لامیه لردر را ادات مفعول (با حرف صله (مرتبهٔ ایشان لامیهدر انلرك مرتبه‌سنه دیمکدر (که اسمدر من استفهام معناسنه کیم دیمکدر (رساند رانك فتحیله ایرشدرر معناسنه‌در (ابنای جنس مفعول صریحی (و بمرتبه غیر صریحی (بعض نسخه‌ده که‌یزینه‌کی واقعدر بو تقدیرجه (رساندك فاعلی فقر اولور معنی دخی مستقیم وچسبان اولور تأمل تدر (یدعلیا بیانیه ید ال در دست معناسنه (علیا عینك ضمی ولامك سکونیله مؤنث اعلی‌ذر یوجه دیمکدر بلند معناسنه (مراد دست اعطادر یعنی ویریجی ال (با حرف صله ید سفلی سینك ضمی وفانك سکونیله اسفلك مؤنثیدر ینه بیانیه الت الی دست زیر معناسنه مراد فقیرك الیدرکه الیجی‌در (چه ادات استفهام ماندنونك فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر (مانیدندن بکزمك معناسنه (نبینی که فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن کورمزمیسین دیمکدر (که حرف بیان حق جل وعلا (ذر حرف ظرف (محکم تنزیل لامیه (محکمدن مراد ایکیدن خالی دکل یا کتب اصولده ذکر اولنان اوله یعنی تأویله محتاج اولمیان آیت ویا معنای لغویسی مراد اوله‌ولکل وجهه (نعمت اهل بهشت لامیه‌لردر خبرمیدهدك مفعول صریحی (وازنعمت غیرصریحی (اوائك محلا مرفوع مبتدا (لهم جار ومجروریله مقدر حصل یه متعلق (رزق لفظا مرفوع فاعل ظرفدر وجملهٔ ظرفیه خبر مبتدادر (معلوم صفت رزقدر فوا که رزقی تفسیر ایدر (بعضیلر عطف بیان رزقدر دیدیلر (وبعضیلر بدلدر اندن دیدیلر (فوا که فا کهه‌نك جمعیدر یعنی یمشلر (وهم مکرمون مبتدا وخبر جملهٔ اسمیه اعرابدن منصوب جملهٔ حالیه (فی جنات النعیم مکرمونه متعلقدر (نعیم نعمت معناسنه‌در تاحرف تنبیه بدانی فعل مضارع مفرد مخاطب (که حرف بیان (مشغول مشتغل معناسنه‌در (کفاف کاف عربك فتحیله رزق دیمکدر واضافت لامیه‌در (دولت عفافده بویله‌در عینك فتحیله (ملك فراغت بیانیه زر نکین رزق لامیه‌لردر (ومعاوضه اضافت بیانیه (نکین نونك وکاف عجمك کسریله یوزك قاشنه دیرلر وعربجه فص دیرلر فانك فتحی وصادك تشدیدیله (محصول ترکیب) معرفتسز درویش ارام وقرار ایلمز یعنی تك دورمز تافقری کفرله آخر اولور ویا کفره ایریشور ویا انی کفره ایرشدرر حاصلی معرفتسز درویشك اوته‌سی کفره چیقار زیرا حدیث شریفده بیورر فقر کفر اولمغه قریبدر یعنی کفره قریبدر حاصلی فقرنا اهل کیسه‌یی عصمتدن اخراج ایدوب کفره برابر ایشه ادخال ایدر نعمت دنیاوجودندن غیریله برچراغی کیدرمك قابل وممکن دکل ویا بر اسیری دشمن الندن ومحبوسی زنداندن تخلیص ایلمکه اندن غیریله ممکن اولمزوا کا سعی وکوشش آنسز لایق وسزاوار دکل بزم ابنای جنسمزی یعنی فقراء صوفیه‌یی انلرك مرتبه‌سنه فقر قیچن ایصال ایدر ویدعلیا یعنی اعطا واحسان ایدیجی ال ید سفلایه یعنی زکات وصدقات وحسنات وعطیات قبول ایدیجی اله نه بکزر یعنی بکزمز استفهام انکاریدر کورمزمیسنکه الله تعالی محکم تنزیلنده یعنی کلام مجیدنده اهل جنت نعمتندن خبر ویروب بیوررکه انلرك معلوم ومعین رزقلری واردرکه اول رزق میوه‌لردر واول اهل بهشت جنات نعیمده یعنی جنان نعمتلرنده مکرم ومعززلردر تابله‌سین که رزقه وکفافه مشغول ومقید اولان دولت عفافدن یعنی حرامدن پرهیز ایلمدن محرومدر وملك فراغت رزق معلومك نکینی التنده‌در یعنی هرکسك که رزق معلومی ونعمت معینی واردر صفای قلبه وفراغت خاطره مالکدر ❊ بیت ❊ تشنکارا نماید

اندر خواب ❊ همه عالم بچشم چشمهٔ آب ❊ تشنکان تشنه نك جمعيدر (را حرف تخصيص
(نمايد فعل مضارع مفرد غائب مبنى للمفعول معناسنه كورينوردیمكدر (اندر ادات ظرف (خواب
بونده دوش معناسنه در (همه عالم جميع عالم ديمكدر نمايدك نائب عن الفاعليدر (بچشم باء صله
ايله مفعول غير صريحى (وچشمهٔ آب اضافت بيانيه ايله صريحى (محصول بيت) تشنه لرك دوشده
كوزينه جميع عالم صوچشمه سى كورينور يعنى هركس اويانقلقده نكه فكر وملاحظه ايدرسه
او يوقده دوشنده آنى كورر حاصلى قصه دن حصه بودركه فقرى بى معرفتلرده فراغت بال
وصفاى درون اولماز زيرا كوكللرى فقرجهتندن هزار وسوسه ايله موسوسدر ❊ هركجا كه سختى
كشيدهٔ وتلخى چشيدهٔ رايبنى خود را بشره دركارهاى مخوف اندازدواز توابع آن نپرهيزدواز
عقوبت آخرت نهراسد وحلال ازحرام نشناسد ❊ سختى ياحرف مصدر (كشيدهٔ ياحرف وحدت
(وهمزه حرف توسل تلخى يا حرف مصدر (چشيدهٔ ياحرف وحدت همزه حرف توصل (را
ادات مفعول (بشره شره فتح شين وراوهاء اصليه ايله حرص معناسنه در (نهراسد فعل نفى
مستقبل مفرد غائب (محصول تركيب) هر يرده كه شدت چكمش واچيلق طاتمشى كوررسين كنديني
حرصله قورقنج ايشلره آتار وانك توابعندن صاقنمز وعقوبت آخرتدن قورقمز وحلالى حرامدن فرق ايده
بيلمز ❊ قطعه ❊ سكى راكر كلوخى برسرايد ❊ زشادى برجهد كين استخوانست ❊ سكى ياحرف
وحدت (را حرف تخصيص (كلوخ كاف عربك ضمى وفتحيله ولامك ضميله كسكه ديرلركه رد شمعی
تارلاده وغيرى يرده اولور (ياحرف وحدت برحرف استعلا (شادى يا حرف مصدر (برحرف
تأكيد(جهد جيم عربك وهانك فتحه لريله فعل مضارع مفرد غائب صچرار ديمكدر (جهدى
جهيدندن يعنى جيم عجمك ضميله اشتقاق ايدنلر تصرف جديد ايلمشلر(كين كه حرف تعليل
اين اسم اشارتدركلوخه و مبتدا استخوان خبرى (محصول بيت) بركلبك بركسك باشى اوزرينه
كلسه يعنى بركيمسه بركلبه بركسك اتسه واوستندن آشنه شاديلقدن صچراركه بواستخواندر
ديواستخوانه زياده تهالكندن قصه دن حصه بودركه زياده فقرواحتياجندن ياننده بركيمسه
جبنه ال اورسه ظن ايدركه كنديه برنسنه احسان ايدر ❊ وكرنعشى دوكس بردوش كيرند ❊
لئيم الطبع پندارد كه خوانست ❊ نعش نونك فتحى وعينك سكونيله قبره ميت كتوره جك صال مطلب
يعنى تابوت اكر ايچنده ميت اولورسه عرب اكا جنازه ديرجيمك كسريله (واكر ميت اولمايوب
خالى اولورسه اكا سرير ديرلر (ياحرف وحدت برحرف استعلا (دوش اوموز (كيرند فعل رد شراح جميعا
مضارع جمع غائب (معلوم اوله كه عرب ديلندن غيريده تثنيه وجمع صيغه ده مشتركدر (لئيم
الحق ديمكدر دنى الاصل وشحيح النفس معناسنه (طبعه اضافتى فعيلك فاعلنه اضافتيدر (پندارد
فعل مضارع مفرد غائب (پنداريدندن ظن ايدر ديمكدر (كه حرف بيان (خوان بونده سفره
معناسنه در (طعام ديدلر پندار يله سويلمشلر (محصول بيت) واكر ايكى كيمسه برنعشى اوموزينه
الوب كوتورسلر دنى الاصل وشحيح النفس ظن ايدركه سفره دركه ايچنده طعام وارلئيم الطبعى
كلبه تشبيه ايلدى طعامه زياده حرصندن مراد فقير بى معرفتدر ❊ اما صاحب دنيا بعين
عنايت حق ملحوظست و بحلال ازحرام محفوظ من هما ناكه تقرير اين سخن نكردم و برهان
بيان نياوردم انصاف ازتوتوقع دارم هركز ديدى كه دست دغابى بركتف بسته يابى نوايى باحداث
در زندان نشسته ياپردهٔ معصومى دريده ياكفى ازمعصم بريده الابعلت درويشى شيرمردان را نسخه
بحكم ضرورت درنقبها كرفته اندوكعبها سفته ومحتملست كه درويش را نفس اماره مطالبت
كند چون قوت احصانش نباشد بعصيان مبتلا كرددكه بطن وفرج توأمانند يعنى
دوفرزنديك شكمند مادامكه اين برجاست آن برپاست شنيدمكه درويشى را باحدث خبثى

زد سیروری

بکر فتدیان که شرمساری بردیم سنکساری بود کفت ای مسلمانان زن ندارم که زن کنم وقوت
ندارم که صبر کنم چه کنم لارهبانیة فی الاسلام ❊ صاحب دنیا اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
(یا حرف مصاحبت (عین عنایت بیانیه (حقه اضافت لامیه (ملحوظ منظور معناسنه در اصلده
لحظ کوز اوجیله بقمقدر (همانا بونده کانه معناسنه در لازمی فرض وقیاسدر (تقریر این سخن
مصدرك مفعولنه اضافتیدر (برهان دلیل معناسنه در بیانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
(انصاف دارمك مفعول اولی (وتوقع ثانیسی توقع بونده امید معناسنه در (هرکز بعض شراح
هیچ‌له بیان ایلمش (وبعضیسی دیمش هرکز لفظی بدیهیاتدندر بیانه احتیاجی یوقدر لیکن هرکز
عبارتی فارسیدر ترکیبه نسبت بیانه احتیاجی واردر کما لایخفی (دیدی فعل ماضی مفرد مخاطب
استفهامی متضمن (دست دغالامیه (دغا بر کیسه یه دیرلر که ظاهری باطننه اویمیه (حاصلی)
حیله بازوقالب ودغل معناسنده مستعملدر (یا حرف وحدت (بی نوایی یا حرف وحدت
(پردهٔ معصوم لامیه (تقدیری پردهٔ عرض معصومدر یعنی بر پاك و پرهیز کارك عرضی
پرده سی دیمکدر (دریده بونده اسم مفعولدر یرتلمش دیمکدر (کی یا حرف وحدت (معصم
میمك کسری وعینك سکونی وصادك فتحیله الده بلزك یرینه دیرلر (بریده بونده اسم
مفعولدر کسلمش معناسنه (الا ادات استثنا در مذکورلردن (با حرف مصاحبت
(علت در ویشی لامیه در یاء مصدریه ایله (شیر مردان ارسلان ارلر بهادردن کنایتدر
(نقب نونك فتحی وقافك سکونیله تحریف ایدوب لغم دیدیکلریدر (بونده مراد اوغریلق
ایچون دیوار دلمکدر (کعب طوپقدر (سفته سینك ضمی وفانك سکونیله ماضیدن قسمدر
(انده تقدیریله دلمشلر دیمکدر مراد بوقاغودن طوپوقلری مجروح اولمقدر (سفته اسم مفعولدر
دین مفعول فاعلدن فرق ایلمزایمش (درویش رانفس اماره (را حرف تخصیص واضافت
بیانیه در تقدیری امارة بالسوء در یرامزلغه امر ایدن نفس دیمکدر (قوت احسانِ مصدرك
مصدره اضافتیدر (وشینه لامیه (بعصیان یا حرف صله (که حرف تعلیل (بطن بانك فتحی
وطانك سکونیله قرن معناسنه در که فارسیجه شکم دیرلر (فرجدن مرادلرك وعورتك قبلیدر
یعنی اوکاری (توأمان تانك وهمزه‌نك فتحه‌لریله ایکز معناسنه در یعنی بر قرندن بردن طوغان ایکی
اوغلانه دیرلر فارسیجه همزاد دیرلر (شیخ شرح ایدوب یعنی بطن وفرج بر شکمك ایکی فرزندیدر
(این اسم اشارتدر بطنه وآن اشارتدر فرجه (درویشی را یا حرف وحدت (را حرف تخصیص
(یا حرف ظرف (حدث خبث بیانیه مردار حالده دیمکدر (مرادزنادر (باآن که انك بریله دیمکدر
عرب مع ذلك دیر (شرمسار صفت مشبهه در خجل معناسنه (یا حرف مصدر (بیم سنکسار لامیه
(یا حرف مصدر (زن کنم اولنم دیمکدر زیرا زن کردن اولنمك معناسنه در (ع) مردیت بیازمای
وانکه زن کن) رهبانیت رانك فتحیله وهسانك سکونیله مصدر در رهب یرهب دن یعنی علم
بابندن مصدری رهبت ده کلور رانك فتحی وهانك سکونیله (لارهبانیة فی الاسلام تلمیحدر
بر مطول حدیث شریفه که انده (لارهبانیة ولاتبتل فی الاسلام) واقعدر (یعنی دین اسلامده
افعال رهبان اولماز (یعنی صوم دایمی وکششلر یلا سین کیمك وات یعنی لحم یمك وبوندن
غیری نیجه احوال (تبتل تفعل بابندن مصدر در نکاحی ترك ایدوب نسادن کلیا منقطع اولمقدر
(محصول ترکیب) بی معرفت درویشك احوالی مذکور کبی در اما اصحاب دنیا یعنی اغنیا
خدانك عین عنایتیله منظورلردر (وحلال سببیله حرامدن محفوظلر کانه که بن بوسوزی تقریر ایلدم
وبیانمه برهان ودلیل کتوردم سندن انصاف امیدین طوتارم هرکز کوردکمی بر عیار وحیله
بازك الی اردینه بغلی اوله ویا بر بی نوازندانده اتورمش اوله یعنی زندانه کرمش اوله ویا بر معصومك

عرضی پرده سی یرتلمش اوله (وبابر ال آیه سی بلزك یرندن کسلمش اوله الا در و یشلك وفقیرلك علتی ایله
شیر مردلری و بهادرلری ضرورت فقر سببیله اوه کرمك ایچون دیوار دلمکده طوتوب ایاغنه
بو قاغی اوروب طو پقلرین مجروح ایلمشلر (حاصلی کرچکدن بهسا در ارلر فقر ضرورتیله
نا معقول ایشلره ارتکاب ایدوب باشلرینه بلالر کلمش (واحتمالدرکه در و یشك نفس اماره سی
مطالبه ایلیه (پس چونکه قوت احصانی یعنی صیانت نفسی او لمیه عصیانه مبتلا اولور (زیرا
بطن وفرج ایکزلردر یعنی بر قرندن طوغمش ایکی اوغو ادر مادامکه قرن یرنده در فرج ایاغ
اوزره در یعنی قرن طوق اولدقجه فرج حرکت ایدر (ایشتدم که بردرویشی برنامشروع ایشده
طوتدیلر (حاصلی زناده طوتدیلرانك برله که حجاب چکدی طاشلنمق قور قوسی اولدی (درویش
دیدی ای مسلمانلر اقیجه م یو قدر که اونم واول قدر قوتم یو قدر که صبر ایدم نیجه ایده یم دین
اسلامده رهبانیت اولماز یعنی کشیلر عادت وقانونی اولماز ❊ وازجملهٔ مواجب سکون و جمعیت

درون که خداوندان نعمت راست یکی آنست که هر شب صنمی در بر کیرند وهر روز جوانی
ازسر که صبح تابان از دست از صباحت او بردلست وسرو خرامان راپای خجالت در کل ❊

جملهٔ مواجب سکون لامیه لردر (مواجب جمع موجب در که مصدر میمیدر وجوب معناسنه
بونده مراد سببدر اسم مکان ظن ایدنلر ظن فاسد ایلمشلر ۲ (که حرف رابط صفت خداوندان
نعمت اصحاب نعمت دیمکدر (یعنی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی در (را حرف تخصیصدر
لام جاره معناسنه (یکی مبتدا (آنست خبری (که حرف بیان (صنمی یا حرف وحدت (بر بونده
سینه و پهلو معناسنه در (جوانی یا حرف مصدر (از سر باشدن دیمکدر استیناف معناسنه
(ینه کیرند مقدر در (که حرف رابط صفت (صبح تابان بیانیه (را حرف تخصیص
(صباحت جمال معناسنه در (اویه اضافتی لامیه در (دل بونده یورك معناسنه در (سرو خرامان
بیانیه (خرامان صفت مشبهه در صالنغان معناسنه (پای خجالت لامیه در مجازا (پای در کل
اولمق عجزدن ومغلوب لقدن کنایتدر (محصول ترکیب) جملهٔ اسباب سکون وجمعیت درونکه
نعمت صاحبلرینکدر یعنی انلره مخصوص صدر بریسی اولدر که هر کیجه بر صنمی پهلویه چکرلر
وهر کون باشدن یکیلك کسب ایدرلر یعنی کوزللرله یانوب قالقمغله تازه جوان اولورلر انجلین صنم
که صبح تابانك الی انك حسن وجمالندن یورکی اوزره در یعنی بوقدر حسن وجمال صاحبی ایکن
انك صباحتی رشك وحسدندن یورکی صبح پس النی یورکی اوزره طوتار نتکه یورکی صاانجیان
کیمسه بویله ایدر بونده دادن سینه یی مراد ایدنلر معنای مقصوده واصل اولمامشلر ۳ دخی اول صنمك
صباحتندن وخرامان قامتندن سرو خرامانك خجالت اباغی بالحقده در رشك وحسددن یعنی
انك قامتی کبی خرامان اولمدیغندن حجاب چکوب حیرتده قالمش ینه سجع رعایتی ایچون ادات خبر
یعنی سین وتا مقدر در ❊ بیت ❊ بخون عزیزان فرو برده چنك ❊ سرانکشتها کرده عناب رنك ❊
باحرف صله خون عزیزان لامیه (فرو برده ماضیدن قسمدر مفرد غائب فاعلی مذکور صنمه
راجع تحتنده ضمیر در (فرو برده اسم مفعول دیین فاعلی مفعولدن فرق ایلمز ایمش ٤ (چنك
مفعول صریحی وبخون غیر صریحی چنکدن مراد پنجه در پرمقلردر دیین خطا ایلمش ٥
(سرانکشتها رانك کسریله ٦ پرمقلر اوجی کرده نك مفعول اولی (عناب رنك وصف ترکیبی
ومفعول ثانیسی (عناب عینك ضمی ونونك تشدیدیله ایکده دیدکلری یمشدر فارسیجه سنجد
دیرلر (محصول بیت) عزیزلك یعنی عاشقلرك قاننه پنجه سنی باترمش یعنی نیجه عاشق قتل ایلمش
و پرمقلر اوجنی قیزاردوب اول قاندن عناب ۷ رنك ایلمش حاصلی پرمقلرینك اوجنك قزللغی
حنادن دکلدر بلکه قتل ایلدکلری عشاقك قانندن رنك آمیز اولمش ❊ محالست که باوجود

۲ رد شراح جمیعا
۳ رد ابن سید علی وسروری
٤ رد سروری
٥ رد سروری
٦ لکن ضرورت وزن ایچون بوراده سرك راسی ساکن اوقنور (للطابع)
٧ عناب مشهور میوه در وترکیده دخی عناب دیرلر شارح مرحومك ایکده ایله تفسیری یرنده دکلدر زیرا ایکده بشقه میوه در که عربیسی غینك ضمی وفتح با وسکون نون والفك مدیله غبیراء در فی الحقیقه بونك فارسیسی سنجد وعنابك تبرخوندر (للطابع)

حسن طلعت اوکرد مناهی کردند و یافصدتباهی کنند ☼ که حرف بیان یاحرف مصاحبت
(وجودِ حسن طلعت اولامیه لردر بونده طلعت یوز معناسنه در (کرد مناهی لامیه (کرد کاف
عجمك کسری ورانك سکونیله اطراف معناسنه‌در (مناهی منهینك جمیدر یعنی شرع شریف
نهی ایلدیکی معنالر حاصلی نامشروع ایشلر دیمکدر (کردند کاف عجمك فتحی ورانك سکونیله
فعل مضارع جمع غائبدر چکزینه‌لر یعنی طولانه‌لر دیمکدر (قصدتباهی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (تباه
تانك فتحیله فاسد دیمکدر (یا حرف مصدر فساد معناسنه (محصول ترکیب) محالدر که اول
صنمك حسن طلعتی وجودیله اغنیا نامشروع ایشلر اطرافنده چکزینه‌لر و یافساده قصد ایده‌لر
☼ بیت ☼ دلی که حور بهشتی ربود و یغما کرد ☼ کی التفات کند بر بتان یغمایی ☼ دلی یاحرف
وحدت (که حرف رابط صفت (حور بهشتی بیانیه (حور عربیده احورك وحوراءنك جمیدر
حر احمرك و حمراءنك جمعی اولدیغی کبی لیکن عجم حور لفظنی مقام مفردده استعمال ایدلر
(بهشتی یاحرف نسبت (ربود رانك فتحی وضمیله فعل ماضی مفرد غائبدر (دل ربودك
مفعولی ویغما کردك (بر حرف صله (بتان یغمایی بیانیه (یاحرف نسبت یغمایه منسوب بتلر
دیمکدر (محصول بیت) بر کوکلی جنت حوری قاپدی و یغما ایلدی یعنی بر کوکل که جنت
حورینه تعلق ایدوب اکا عاشق اولدی قچن التفات ایدر دنیانك یغماجی محبوبلرینه یعنی جنت
حوریسی کبی کوزلره مالك اولان کیمسه انلردن ادنالره قچن التفات ایدر بتان یغماییدن مراد
روسپو زنلر و مستعمل اوغلنلر دیدن قتی یاوه سویلمش ☼ بیت ☼ من کان بین یدیه ما اشتهی
رطب ☼ یغنیه ذاك عن رجم المناقید ☼ من اسم موصول (کان تامة (بین یدیه لامیه اوکنده
دیمکدر قدام معناسنه بو عبارتی بو معنایه استعمال ایدرلر (ما بونده مصدریهٔ حینیه در یعنی
دوام افاده ایدر (اشتهی افتعال بابندن فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر ناقص یائیدن فاعلی
تحتنده موصوله راجع ضمیردر (رطب رانك ضمی وطانك فتحیله لفظا مرفوع فاعل کان در
جملهٔ فعلیه اعرابدن محلی یوق صلهٔ موصولدر موصول صله سیله اعرابدن محلا مرفوع
مبتدا یعنی فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر ناقص یائیدن وضمیر بارز موصوله راجعدر
(ذلك لفظا مرفوع فاعل یغنیدر ورطبه اشارت وجملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر
مبتدادر که موصول صله سیله در (عن حرف جر یغنی فعلنه متعلق (رجم عناقید
مصدرك مفعولنه اضافتیدر رجم طاش آتمغه درلر (عناقید عنقودك جمعیدر لغتده اوزم
صلقمیدر اما بونده مراد خرما صلقمیدر (محصول بیت) بر کیمسه که اوکنده اشتها ایلدیکجه
تازه خرما اوله یعنی کوکلی استدکجه رطبه مالك اوله بوکا مالك اولمق یعنی رطبه اکا استغنا و یرر خرما
صلقمنه طاش اتمقدن حاصلی حاضر وار ایکن حاضر اولمینه سعی ایلمکه نه احتیاج مصراع اولك
معناسی شول کیمسه‌نك تازه خرما اشتها اتسه اول وقت اول نسنه آنك اوکنده اولسه دیین ومصراع
ثانیی بوکا کوره بیان ایلین معلوم مدرکه بیتك معناسنه واصل اولمامشدر ☼ اغلب تهی دستان
دامن عصمت بمعصیت الایند و کرسنکان نان ربایند ☼ اغلب اکثر دیمکدر (تهی دستانه اضافتی
لامیه‌در (تهی دست تانك فتحی وکسریله لغتدر وصف ترکیبی اقسامندندر الی بوش دیمکدر صفر
الید معناسنه (والف ونون ادات جمعدر (اغلب مبتدا (والایند خبری دامن مفعول صریحی
(و بمعصیت غیر صریحی (دامن عصمت بیانیه (عصمت پاکلك معناسنه در (باحرف
مصاحبت (معصیت کناه دیمکدر (الایند فعل مضارع جمع غائبدر (الایندن (و کرسنکان
کاف عجمك ضمی ورانك کسری وسینك سکونیله آچ کیمسه‌لر (کاه اولور که ضرورت وزن
ایچون را ساکن وسین مکسور اوقنور بونده مبتدا واقعدر (اصلنده مبتدا مقدر اغلب لفظیدر

ردشمعی
لکن اقتضای جزالت معنی شمعی مرحومك دیدیکیدر فتدبر للطابع

ردشمعی

ضرورت سزایکیسی دخی اقتدر للطابع

(فقرهٔ سابقه ده کبی (ربایند رانك فتحی وضمیله فعل مضارع جمع غائبدر (ربایندندن زبودندن دینلر خطا ایلمشلر (نان مقدم مفعولی (جملهٔ فعلیه خبر مبتدا در معناسی قپارلر دیمکدر (محصول ترکیب) تهی دستلرك یعنی فقرانك اکثری عصمت اتککنی معصیتله بولاشدیررلر یعنی کناه سببیله کندیلرینی رسوای ایدرلر وآچ اولنلرك اکثری اتمك قپارلر حاصلی بی عرض ووقار اولورلر ❊ بیت ❊ چون سك درنده کوشت یافت نپرسد ❊ کین شتر صالحست یاخر دجال ❊ سك درنده بیانیهٔ ودالده فتح وکسر جائزدر (رامفتوح وتشدید ضرورت وزن ایچوندر یرتیجی کلب دیمکدر (سك مبتدا (یافت خبری (کوشت کاف عجمك ضمیله ات دیمکدر لحم معناسنه (یافتك مقدم مفعولیدر بولدی دیمکدر (نپرسد فعل نفی مستقبل مفرد غائب صورمز دیمکدر (مصراع ثانی یه مرهوندر (کین اصلنده که این ایدی (که حرف بیان (واین اشاندر کوشته (شتر صالح لامیه (یاحرف عطف (خردجال لامیهٔ دجال مسیح کذاب دیدکاری لعینك اسمیدر (محصول بیت) چونکه یرتیجی کلب یعنی کلب عقورات بولدی صورمز که بوات شتر صالحك اتی میدر یوخسه خر دجالك اتی میدر یعنی حلال وحرام فرق ایلمز آچ اولان فقیرده بویله درکه ییجك بولنجه حلال وحرام دیمز البته بولدیغنی ییر ونفسی طغیان ایدنجه جماع حرامدن احتراز ایلمز ❊ بسیار مستوران بعلت درویشی درعین فساد افتاده اندوعرض ودین کرامی بباد زشت نامی داده اند ❊ مستوراندن مراد پرهیزکارلردر (دین کرامی بیانیه (بادزشت باحرف صله بادزشت نامی بیانیه (زشت نام وصف ترکیبیدر چرکین آدلی دیمکدر (باحرف مصدر (عرض داده اندك مقدم مفعول صریحیدر (وبباد غیر صریحی (محصول ترکیب) چوق مستورلر فقیراق علتیله محض فساده دوشمشلردر وعرض ودین شرفنی زشت ناملق یلنه ویرمشلردر یعنی حرامه ارتکاب ایلمك سببیله عرض ووقارینی هبایه ویرمشلر ❊ بیت ❊ باکرسنکی قوت پرهیز نماند ❊ افلاس عنان ازکف تقوی بستاند ❊ باحرف مصاحبت (کرسنه ضرورت وزن ایچون سابقا مذکور اولان کبیدر (وکاف عجم هاء رسیدن بدلدر (باحرف مصدر (قوت پرهیز مصدرك فاعلنه ویامفعولنه اضافتیدر (نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قالماز دیمکدر (افلاس مصدر در افعال بابندن مفلس وفقیر اولمق دیمکدر مبتدا واقعدر وبستاند خبری (عنان خبرك مفعول صریحی (وازکف غیرصریحی (کف تقوی لامیهٔ دز مجازا (بستاند فعل مستقبل مفرد غائب باء تأکید ایله آلور دیمکدر (محصول بیت) آچلغله قوت پرهیز قالماز یعنی آچلق پرهیزه مانعدر مفلسلك وفقیرلك تقوی الندن عنان اختیارنی آلور حاصلی فقر تقوایه مانعدر زیرا تقوی غناسز اولماز ❊ حالی که من این سخن بکفتم عنان طاقت درویش از دست تحمل برفت وتیغ زبان برکشید واسب فصاحت در میدان وقاحت جهانید وبرمن دوانید وکفت چندان مبالغه در وصف ایشان کردی وسخنهای پریشان کفتی که وهم تصور کند که زهر فاقه را تریاقند ویاکلید خزینهٔ ارزاق ❊ حالی دیمك فی الحال دیمکدر (که حرف بیان (عنان طاقت(درویش بیانیه ولامیهٔ در (دست تحمل بیانیه (تیغ زبانده بویله در (اسب فصاحت ومیدان وقاحت ده بویله در (فصاحت رسوایلق (وقاحت ادبسزلك (جهانید جیم عربك فتحیله فعل ماضی مفرد غائبدر (جهانیدندن صچراتدی دیمکدر (دوانید دال مهمله نك فتحیله فعل ماضی مفرد غائبدر (دوانیدندن یلدردی دیمکدر (زهر فاقه بیانیه (کلید خزینهٔ ارزاق لامیه لردر (کلیدك کاف عربك فتحیله مفتاح معناسنه در (محصول ترکیب) فی الحال که بن کچن سوزلری سویلدم درویشك طاقتی دیزکنی تحملی الندن کتدی یعنی سوزمه طاقت وتحمل کتورمدی واوزریمه دل قلجنی چکدی یعنی دیلمکه باشلدی ورسوایلق آتنی ادبسزلك میداننده صچراتدی یعنی رسوا یلغه

رد ابن شید علی ومستوری

وادبسز لكه باشلدی و بنم اوزرمه یلدردی و دیدی اغنیانك حقنده و وصفنده اولقدر
مبالغه ایلدك واولدكلی انلر ایچون پریشان سوزلر سویلدك كه قوت واهمه تصور ایلركه
فقر و فاقه زهرینه تریاقلردر و یافقرانك رزقلری خزینه سنك مفتاحیدرلر ❁ مشتی متكبر
و مغرور و معجب و نفور و مشتغل مال و نعمت و مفتتن جاه وثروت سخن نكویند الابسفاهت
و نظر نكنند الابكراهت علمارا بكدایی منسوب كنند و فقرارا به بی سر و پایی معیوب كردانند
بغرور مالی كه دارند و عزت جاهی كه پندارند برتر ازهمه نشینند و خود بهتر ازهمه بینند
نه آن در سر دارند كه بكسی سر بر دارند بیخبر از قول حكما كه كفته اند هر كه بطاعت از
دیكران كمست و بنعمت بیش بصورت توانكرست و بمعنی درویش ❁ مشتی مشت میمك ضمی
وشینك سكونیله بونده آوج معناسنه در قلتدن كنایتدر ومراد تحقیردر (یاحرف وحدت (معجب
اسم فاعلدر افعال بابندن متكبر و خود بین معناسنه (نفور فعول وزننده در فاعل معناسنه مبالغه
ایچون زیاده نفرت ایدیجی معناسنه (مشتغل مال اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر ماله مشغول
دیمكدر (مفتتن اسم مفعولدر افتعال بابندن جاهه اضافتی قائم مقام فاعلنه اضافتیدر مفتون جاه
دیمكدر (ثروت ثانك وواوك فتحه لری ورانك سكونیله غنا معناسنه در (سفاهت خفت معناسنه در
ردابن سید علی
مقابلی حلمدر (به بی سر و پایی باحرف مصاحبت حرف صله دیین غلط سویلمش (بی سر و پا
شول كیمسه یه دیرلر كه بی پرواكزوب هیچ بر كار وكسبله تقیدایلیه (كردانند بونده كنند معناسنه در
باحرف مصاحبت (غرور مال لامیه (یاحرف وحدت (كه حرف رابط صفت عزت جاه
غرور مال كبیدر (یاحرف وحدت كه ینه حرف صفت (نه آن در سر دارند یعنی باشلرنده آتی
طوتمزلر (حاصلی باشلرنده اول هواوسودا یوقدر دیمكدر (كه حرف بیان بكسی باحرف صله
(یاحرف وحدت (سر بردارندك مقدم مفعولیدر یعنی بر كیمسه یه التفات ایدوب باشین قالدرمزلر
حاصلی تكبر كوستررلر (محصول تركیب) اغنیا دیدیكك برآوج متكبر و مغرورلردر و خودبین
ونفورلر مال ونعمته مشتغل ومنصب ودولتك مفتونلری سوز سویلمزلر الاسفاهتله وفقرایه
نظر ایلمزلر الا كراهتله علمایی دیلنجیلكه منسوب ایدرلر یعنی علما كدالردر دیرلر (وفقرایی بی سر
و پالغله معیوب ایدرلر یعنی بربلوك باشی واایاغی بلورسز بی پرواو بی كاروكسب وایشسز
وكوچسز حریفلردر دیرلر برمال غروریله كه طوترلر یعنی كندیلرده اولان مالك غروری سببیله
و برمنصب عزتیله كه ظن ایدرلر یعنی منصبمز عزیز وشریفدر دیو ظنی سببیله مجلسده جمیع
باشدن یوقاری اوتورلر و كندیلرینی جمیعندن یكرك بلورلر (و باشلرنده اولان غرور وتكبر شول قدر كه
كیمسه یه باشلرین قالدروب التفات ایدرلر قول حكمادن بیخبرلردر كه دیمشلر كه هر كیمسه كه طاعتله
ویاطاعتده غیریلردن اكسكدر (ونعمتله ویانعمتده زیاده در صورتده غنیدر (امامعناده فقیردر
❁ بیت ❁ كربی هنر بمال كند كبر برحكیم ❁ كون خرش شمار اكر كاوعنبرست ❁ (بمال باحرف سبب
(كبر كافك كسریله تكبرلك معناسنه در (كون خرش لامیه لردر (كون كاف عربك ضمیله وواو
اصلیه ایله كوت دیمكدر دبز معناسنه كاه اولور كه واوی حذف ایدوب كن دیرلر (شین ضمیر
بی هنره راجعدر (شمار فعل امر مفرد مخاطب (كاوعنبر لامیه در بعضلر دیدیلر كه عنبر
دكز صغرندن حاصل اولور یعنی انك ترسندن پس بوسوزا كا كوره در (محصول بیت) اكر
هنرسز مال سببیله حكیم اوزره كبروغرور ایدرسه انی كون خرصای یعنی كون خرعد ایله اكر
كاوعنبر ایسه ده یعنی انی احقرناسدن عد ایله اشرافدن عد ایله ❁ كفتم مذمت ایشان وامداركه
خداوندان كرمند كفت خطا كفتی كه بنده درمند چه فائده كه ابرآذارند و بر كس نمی بارند وچشمه
آفتابند و بر كس نمی تابند و برمركب استطاعت سوارند ونمی رانند قدمی بهر خدانهند ودرمی

بی من واذی ندهند ومالی بمشقت فراهم آورند و بخست نکهدارند و بحسرت بکذارند وحکما
کفته اندسیم بخیل وقتی ازخاك برآید که وی بخاك رود ❊ ابرآذارلامیه (آذ ار وآذر الفله والفسز
وذال برینه زایله بونده مارت آیی مراددر (پس صوك کوزآیی دیین تاریخ جلالی یه نسبت سویلنش که
بونده اول مراد دکلدر (وتعمیم ایدوب بهارك صوك آیی وکوزك صوك آیی وقیش آیی دیین
اصابت ایلامش (نمی بارند بونده یغدرمزلر دیمکدر متعدی معناسنه یعنی یغمور یاغدرمزلر دیمکدر
مراد کیسه یه احسان ایلمزلر دیمکدر (نمی تابنده متعدیدر یعنی کیسه اوزره پرتوصالمازلر (مرکب
ردّ ابن سیّد علی رد سروری
استطاعت بیانیه (محصول ترکیب) دیدم که اغنیانك مذمتنی رواطوتمه زیرا کرم صاحبلریدر دیدی
خطا سویلدك که اقچه قوللریدر نه فائده که آذار بلوطیدرلر وکیسه اوزرینه یغمازلر وکونش
چشمه سیدرلر وکیسه اوزرینه ضیا و پرتوصالمزلر وقدرت مرکبنه سوارلردر آشوب کتمزلر
یعنی کیسه یه احسان ایلمزلر خدا ایچون برقدم قومزلر یعنی الله ایچون برآدم آدملامزلر و براقچه
کیسه یه منتسز واذاسز ویرمزلر و بیك مشقتله مالی جمع ایدرلر وخستله صاقلرلر وحسرتله
کیدوب یعنی اولوب مالی بونده قورلر وحکما دیمشلرمال بخیل اول وقت یردن چیقار که کندی یره کیرر
یعنی اولور ❊ بیت ❊ برنج وسعی کسی نعمتی بچنك آرد ❊ دیکرکس آیدبی رنج وسعی بردارد ❊ برنج
باحرف مصاحبت (کسی یاحرف وحدت (نعمتی یا سیده بویله در (بچنك باحرف صله در
(آرد فعل مضارع مفرد غائبدر آریدندن کتورردیمکدر (آید فعل مضارع مفرد غائب
کلور دیمکدر (بردارد قالدیرر دیمکدر (محصول بیت) رنج وسعیله یعنی زحمت ومشقتله
برکیسه برنعمتی اله کتورر واکا نصیب اولیوب غیری کیسه کلور ورنج وسعیسز یعنی زحمت
ومشقتسز قالدرر یعنی ورثه رنج وزحمتسز آلورلر ❊ کفتم بربخل خداوندان نعمت وقوف نیافتهٔ
الا بعلت کدایی ورنه هرکه طمع یکسونهد کریم و بخیلش یکسان نماید محك داند که زرچیست
وکدا داند که ممسك کیست کفت بتجربهٔ آن میکویم که متعلقان بردر بدارند وغلیظان شداد برکارند
تابارعزیزان ندهند ودست برسینهٔ صاحب تمیزان نهند وکویند که کس درسرای نیست و بحقیقت
راست کفته باشند ❊ برحرف استعلا (بخل خداوندان نعمت لامیه لردر (ورنه واکردن مخففدر
یوخسه دیمکدر (طمع نهدك مفعول اولی (ویکسوثانیسی (یکسان برابر دیمکدر (نماید فعل مضارع
مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر (محك میمك فتحی وکسریله اولمق جائزدر اسم
الت و یا اسم مکان اعتباریله (ممسك اسم فاعلدر افعال بابندن خسیس معناسنه (بتجربهٔ آن
باحرف مصاحبت واضافت لامیه در (غلیظان شداد بیانیه (شداد شدیدك جمعیدر محکم معناسنه
(برکارند کاف عجمك ضمیله نصب ایدرلر (تاحرف تعلیل (بارعزیزان لامیه (بار بونده اجازت
معناسنه در (صاحب تمیزان اضافتله وقطعله اوقومق جائز (سرای بونك کبی یرلرده خانه
شدّاد کتاب وزننده در للطابع
معناسنه در (محصول ترکیب) دیدمکه اصحاب نعمتك بخلنه وقوف بولمامش سن الا کدالق علتیله
والاهر کیسه که طمعی برجانبه قویه یعنی ترك طمع ایلیه کریم و بخیل اکا برابر کورینور محك بلورکه
کومش التون ندر (وکدا بلورکه ممسك کیمدر یعنی خسیسی کدا بلورکه انلره نسنه ویرمز
درویش دیدی اول تجربه ایله دیرمکه متعلقانی قپوده قورلر ومحکم غلیظلری قپولرنده نصب
ایدرلر یعنی قپوجی ایدرلر تاعلما وصلحایه اجازت ویرمیه لرکه ایچرو کروب بولوشه لر (وصاحب
تمیزك کوکسنه ال قویه لر ودیرلرکه اوده کیسه یوقدر دیوالیکن کرچك دیمش اولورلر ❊ بیت ❊
آن راکه عقل وهمت وتدبیر ورأی نیست ❊ خوش کفت پرده دار که کس درسرای نیست ❊
ان راراحرف تخصیص (پرده دار قپوجیدرکه عرب حاجب دیر (محصول بیت) اول کیسه نك که
عقل وهمت وتدبیر وفکری یوقدر کوزل دیدی پرده دار که اوده کیسه یوقدر یعنی بونك کبی

کیسه‌لر یوق مثابه سنده‌در ❊ کفتم بعذرآن که از دست متوقعان بجان آمده اندواز رقعهٔ کدایان
بفغان ومحال عقلست که اکرریك بیابان درشود چشم کدایان پرشود ❊ باحرف مصاحبت (عذرآن
لامیه‌در (که حرف بیان (دست متوقعان لامیه‌در (متوقع تفعل بابندن اسم فاعلدر امیدلی دیمکدر
والف ونون ادات جمعدر (رقعهٔ کدایان لامیه (بجان بفغان باری حرف صله‌در (محال عقل لامیه
(که حرف بیان (ریك بیابان لامیه ریك رانك کسری وکاف عجمله قم دیمکدر عرب رمل دیر رانك فتحی
ومیمك سکونیله رمال بوندندر (دردالك ضمی وزاء مشدد ایله انجو دیمکدر لیکن رابونده ساکن اوقنور
پرلفظنه موافق اولمغیچون (چشم کدایان لامیه (پرشود پراوله یعنی کوزلری طویه قناعتدن کنایتدر
(محصول ترکیب) بن درویشه دیدم متعلقان وغلاظ شدادی قپویه قودقلری انکیچوندر یعنی
اول عذر ایله درکه احسانلرینی امیدایدنلرك اللرندن جانه کلمشلر یعنی جاندن بیزار اولمشلر وجرار
رقعه سندن ناله وفغانه حاصلی دیلنجیلر اللرندن بیزار اولمشلر انکیچون قپولرینه آدم قورلر ومحال
عقلدرکه بیابانك قمی انجو اولسه کدالرك کوزی طویه یعنی اغنیا هرکون برخزینه اولشدرسه
بونلره قناعت کلمز ❊ بیت ❊ دیدهٔ اهل طمع بنعمت دنیا ❊ پرنشود همچنانکه چاه بشبنم ❊ دیدهٔ
اهل طمع لامیه‌لردر (واهلك اضافتی بطنیدر یعنی لامك کسره سنی اشباعله اوقومق کرك موزون
اوله (باحرف مصاحبت (نعمت دنیا لامیه‌در (نعمت تاسنك کسری اشباعله اوقونمق کرك
ناموزون اولمیه دینلر زیاده ناموزون سویلمشلر زیرا انی اشباعله اوقومق بیتی ناموزون ایدر
همچنانکه کافی ساکن اوقق کرك وزن ایچون دینلر اصلا اوزاندن خبرلری یوغیمش (چاه قویی
(باحرف مصاحبت (بشبنم چه معناسنه‌در کیم کیجه ایله یغارعر بجه ندی دیرلر (محصول بیت) اهل
طمعك دیده سی دنیا نعمتیله پراولمز یعنی طویمز چاه شبنمله پراولمدیغی کبی یعنی بو محال اولدیغی کبی
اول محالدر ❊ حاتم طایی که بیابان نشین بود اکر در شهر بودی ازجوش کدایان بی چاره کشتی
وجامه برتن او پاره ❊ (محصول ترکیب) حاتم طائی صحرانشین ایدی اکرشهرده اوایدی دیلنجیلر
کثرتندن بی چاره ومضطر اولوردی واوزرنده لباس فقیرلقدن پاره پاره اولوردی ❊ کفتا من
برحال ایشان رحمت میبرم کفتم نه برمال ایشان حسرت میخوری ❊ (محصول ترکیب) درویش
دیدی بن انلرك حالنه رحمت ایلدرم یعنی حاللرینه ترحم ایدرمکه نعمت دنیایه مالکلردر وثواب
کسب ایلمزلر بن دیدمکه اویله دکل بلکه انلرك مالنه حسرت یرسین یعنی حسرت چکرسین
❊ مادرین کفتار وهرد و بهم کرفتار هر بیدقی که براندی بدفع آن بکوشیدمی وهرشاهی که
بخواندی بفرزین بپوشیدمی تا نقدکیسهٔ همت همه درباخت وتیرجعبهٔ همه بینداخت ❊
بیدق شطرنج آلاتندن پیاده‌دن معربدر (یاحرف وحدت که حرف رابط صفت (براندی یاحرف
حکایه سورردی دیمکدر (باحرف صله دفع آن مصدرك مفعوله اضافتیدر (باحرف تأکید
(کوشیدمی یاحرف حکایه طور یشمردم یعنی سعی ایدردم (شاهی یاحرف وحدت مراد شاه دیمکدن
کشت دیمکدر شاهدن مراد بونده کشت کافك ضمیله عوام تحریف ایدوب کشت دیرلر کافك کسریله
دینن تحریف عوام ایلمشدر زیرا عجم کافك کسریله اوقور نتکه تتبع ایدنه معلومدر (که حرف
رابط صفت (باحرف مصاحبت (فرزین آلات شطرنجدن برمعروف آلتدر (بپوشیدمی یاحرف
حکایه بونده اورتردم دیمکدر (تاحتی معناسنده‌در نقدکیسهٔ همت لامیه وبیانیه‌در (درحرف
تأکید (باخت اویناندی دیمکدر یعنی کیسهٔ همتده نه وارایسه نسنه قومایوب دوکتدی (وتیرجعبهٔ
جعت لامیه وبیانیه‌در (جعبه تیرکش معناسنه‌در (محصول ترکیب) بزدرویشله بوکلماتده ایدك
وایکیمز بری بریمزله کرفتار یعنی قاورشمش ایدك هر بر بیدقیکه سورردی انك دفعنه سعی ایدردم
یعنی هر نه سوزکه سویلردی انی موجه جوابله رد ایدوب قارشیلردم وهر بارکه کشت شاه دیردی انی

رد سروری وشمعی

رد سروری وشمعی

فرز ينله سپر ايدردم يعنى كلامنه هر برحجت وبرهان كه سوق ايدردى انى قوى دليللرله منع ودفع ايدردم تاكيم جميع نقد كيسهٔ همتى دوكندى يعنى سويليجك سوزى قالمدى بلكه جميع مالملكنى يعنى بيلديكنى بالتمام اوبناتدى وافنا ايلدى وحجت تيركشنك اوقونى جمعا آتدى يعنى حجت ودليلى قالدى حاصلى بنمله حجتلشمكه مجالى قالمدى ❊ قطعه ❊ هان تاسپرنيفكنى ازحملهٔ فصيح ❊ كورا جز انت مبالغهٔ مستعار نيست ❊ هان ادات تنبيه‌در آكاه اول غافل اولمه معناسنه پس حاضر باش دين مسامحه ايلمش (تاادات تأكيدر بونك كبى يرلرده سپرقلقان ديمكدر نيفكنى فعل نفى مستقبل مفرد مخاطب براقيه‌سين ديمكدرسپرمفعول صريحى (وازحمله غيرصريحى (حملهٔ فصيح لاميه ويابيانيه فصيحك حمله سندن ويافصيح حمله دن (كورا اصلنده كه اورا ايدى حذف وايصال ايلديلر (مبالغهٔ مستعار بيانيه‌در (محصول بيت) آكاه اول غافل اولمه قلقانك براقيامين يعنى عجزكوسترميه‌سين سپر براقق عجزكوسترمكدن عبارتدر فصيح كيسه‌نك هجوم وحمله سندن يعنى فصاحتله تكلم ايليندن اوشمه زيرا انك اولمبالغهٔ مستعاردن غيرى نسنه‌سى يوقدر يعنى فصاحتله تكلمى طبيعى دكلدرنشانلمه طريقيله درحضرت شيخك خطاب عام طريقيله بنديدر فتدبر❊ دين ورزومعرفت كه سخندان سجع كوى ❊ بردر سلاح داردوكس در حصار نيست ❊ ورز واوك فتحى ورانك سكونيله فعل امرمفرد مخاطبدر (ورزيدن سعى ايلمك معناسنه (دين مقدم مفعولى (ومعرفت اكا معطوفدر (كه حرف تعليل (سخن دان سجع كوى بيانيه ايكى وصف تركيبيدن مركبدر (سخن دان سوزبليجى (سجع كوى سجع سويليجى يعنى مسجع سوزسويليجى ديمكدر (بردر برحرف صله قپوده ديمكدر (قپواوزره دين الحق سويلمش (سلاح سينك كسريله آلات حربدر (محصول بيت) دينه ومعرفته سعى وكوشش ايله زيرا سجع كوى سخندان قپوده سلاح طوتر اماحصارده كيمسه يوق يعنى سخندان سجع كوى شول حصاره بكزر كه قپوسنده آلت حرب اوله اماحصارده صواش ارى اولميه يعنى معرفتى كسبى دكلدر مستعاردر حاصلى همان نشانلمه‌در اوته‌سى يوقدراندن اوشمه يعنى قورقه زيرا شوندن بوندن ديرمه چاتمه سوزدر (بردر سلاح داردك معناسى قلعه قپوسنده سلاحى وار دين ابى سلاحداراق ايده‌ممش زيرا بوكلامدن مراد تشبيه‌در يعنى اغزانى نشانلمه اولانى ايچريسى خالى قپوسى سلاحلى حصاره بكزتمش ❊ عاقبة الامر دليلش نماند ذليلش كردم دست تعدى دراز كرد و بيهوده كفتن آغاز وسنت جاهلا نست كه چون بدليل از خصم فرو مانند سلسلهٔ خصومت بجنبانند چون آزر بت تراش كه بحجت باپسر برنيامد بجنك برخاست كه قال الله تعالى (لئن لم تنته لارجمنك) دشنا مم داد سقطش كفتم كريبانم دريد زنخدانش كرفتم ❊ دليلش ضمير درويشه راجعدر (ذليلش ضميريده يعنى ادلهٔ قويه اكاغالب اولمغله انى حقير وخوار ايلدم (دست تعدى لاميه درمجازا (تعدى تفعل بابندن مصدر دراللك كسرى يايى صيانت ايچوندرنتكه كتب صرفده مبيندر (درازكرد اوزاتدى ديمكدر يعنى بكالاوزاتدى (معناسى خصومته شروع ايلدى دين بدسويلمش (منه سنده تعدى تجاوز معناسه دراماخصومت معناسنه استعمال اولنور دين افترا ايلمش زيرا درازكرد بواستعماله مانعدر (بيهوده كفتن آغاز يعنى آغاز كرد ديمكدر بيهوده زايد وباطل معناسنه‌در (بعض شراح بالين تربت يحيى خكايه سنده دماغ بيهده بخت وخيال باطل بست بيور ديغنده بيهده هرزه وباطل معناسنه دردیمش (وبونده بيهوده هرزه معناسنه درديمش (زيراهرزه باطل معناسنه‌در (وبعض شارح هرزه‌نك معناسنه واصل اولديغندن حددن بيرون هرزه سوزلرسويلش نتكه دائما عادتى بويله‌در (سنت بونده سيرت وعادت معناسنه‌در (جاهلانه اضافتى لاميه‌در بعض نسخه ده واو يرينه كه سنت واقعدر واوحرف حال (وكه حرف تعليل اولوركه حرف بيان (وچون حرف تعليل (بدليل باحرف مصاحبت ويا حرف

رد ابن سيد على

رد شمعى

رد سرورى

رد شمعى

رد شمعى

رد سرورى

ظرف دليل ايله و يادايلدە ديمكدر (فروماند عاجز قالەلر معناسنەدرز براماندن قالمقدر وفروماندن
عاجز قالمقدر (سلسلهٔ خصومت بيانيهٔ در (بجنبانند دپرة درلر يعنى خصومت ايدرلر (چون
ادات تشبيه (آزرزای معجمه ايله وراء مهمله ابراهيم پيغمبرك عليه السلام اتاسينك آديدر (پوت تراشه
اضافتى بيانيه در (پوت تراش وصف تركيبيدر تراشيدندن پوت يونجى ديمكدر يعنى صنعتى
پوت تراشلق ايمش نتكه بعض توار يخده مثبتدر كه انك زماننده انك كبى پوت يونار يوغيدى اكر انسان
شكلنده واكر بعض حيوان شكلنده (كه حرف بيان (بحجت باحرف ظرف وياحرف مصاحبت
(باپسر باحرف مصاحبت تقديرى باپسرش درحذف ايصال ايلدى (برنيامد چيقيشامدى
يعنى حجنلشەمدى (حاصلى احتجاجده غلبه ايدەمدى جنكه قالقدى يعنى اوغليله جنكه
مباشر اولدى نتكه كلام شريفده بيورركه (اراغب انت عن آلهتى ياابراهيم ائن لم تنته لارجمنك
واهجرنى مليا) ٭ دشنام داد سقطش كفتم كربانم دريد زنخدانش كرفتم ٭ همزه حرف استفهام
راغب اسم فاعلدر علم بابندن عن حرفيله استعمال اولنسه اعراض معناسنەدر (انت ضميرمرفوع
منفصل محلا مرفوع فاعل راغب در (عن حرف جر راغبه متعلقـدر (آلهه الهك جمعـدر
بونده اصنام مرادَدر ياضمير متكلم محلا مجرور مضاف اليه در بنم معبودلرمدن ديمكدر (يا حرف ندا
(ابراهيم منادى (لئن لام حرف موطئهٔ قسم (ان حرف شرط (لم تنته فعل جحد مطلق
حرف شرط معناسنى استقباله نقل ايلمشدر (لئن لم تنته جملهٔ شرطيه (لارجمنك لام حرف جواب
قسم (ارجم فعل مضارع متكلم وحده در رجمدن بونده مرادشتم وذمدر شيطان رجيم بوندندر
يعنى لعنله مرمى معناسنه وبعضيلر ديديلر كه مراد رجمدن طاش اتمقدر زيرا رجمك معناسى
رمى بالرجام در ديمشلر رانك كسريله كه رجمه نك جمعيدر همزه وازه وزنى اوزرينه يعنى سنى
طاشلرله اوروزم ياالوله سين ويابندن قچاسين (ونون مثقله حرف تأكيد (وكاف ضمير منصوب
متصل مفعولى والله البته سنى رجم ايدرم ديمكدر (واهجرنى واوحرف استيناف اهجر فعل امر
مفرد مذكر مخاطبدر نصر بابندن ونون حرف وقايه وياضمير منصوب متصل مفعولى (بندن
آيرل ديمكدر واهجرمنى تقديرنده (مليـا زمانا طويلا ديمكدر ظرف زمانلغـله منصوبدر
(محصول تركيب) عاقبة الامر درّ ويشك اثبـات مدعا ايچون دليلى قالمدى آنى غلبهٔ سببيله
ذليل وحقير ايلدم تعدى الني بكا اوزاتدى يعنى بنى اوردى دخى باطل سويلمكه باشلدى وجاهللرك
رسم وعادتيدركه چون دليل ايله خصمدن عاجز قالوب زبون اوله لرخصومت زنجيرينى دپره درلر
يعنى خصومت ايلمكه باشلرلر آزرپوط تراش كبى كه احتجاجده اوغليله چيقشەمدى جنكه قالقدى
يعنى اوغليله صواشه باشلدى يعنى حضرت ابراهيم پوطه طاپمقدن نهى ايدوب خدانك عبادتنه
دعوت ايلديسه ديدى ياابراهيم سن بنم معبودلرمدن اعراضمى ايدرسين والله اكر بو اعراضدن
منتهى اولمزسك يعنى بوندن يغلنوب منتهى اولمزسك البته سنى رجم ايدرم يادل ايله ياطاشله
تاكيم ياالوله سين يا بندن قچاسين آيرل بندن و بنى ترك ايله نيجه زمان سنى كورميه يم ديدى درويش
بكا سوكدى بنده اكا نامعقول سويلدم اولده يقـامى يرتدى بنده صقالنه ياپشدم حاصلى
دوكشمكه باشلدق ٭ بيت ٭ او در من و من در و فتـاده ٭ خلق از پى مادوان و خندان ٭
ايكى يرده درحرفى ادات صله در فتاده اكثر نسخه ده هـاء رسميله واقعدر و بعضنده فتـاديم واقعدر
ليكن انلنده مراد بودر دوشدك ديمكدر (او مبتدا (فتـاده خبردر (خلق مبتدا (پى مالاميـهٔ
(دوان صفت مشبههٔ در (دويدندن يلك معناسنه وخندانه خنديدندن صفت مشبهه در
خبر بتـدأ مقـدر (شدند اواور (محصول بيت) اول در ويش بكا و بن اكا دوشدك يعنى
برى بريمزله چكشه وصواشه دوشدك خلق بزم ارد مزجه يلكن وكولكن اوديلر يعنى يلرك

وكوركك اردیمزه دو شدیلر ❊ انكشت تعجب جهانی ازكفت و شنید مابدندان ❊ انكشت تعجب
بیانیه و یالامیه درمجازا (جهانی یاحرف نسبت جهان خلقی دیمكدر (كفت وشنید اسم مصدردر
دیمك وایشتمك معناسنه (كفتن وشنیدن معناسنه مصدر در دیین خطا ایلمش (مابه اضافت
لامیه در (با حرف ظرف (دندان دیش دیمكدر (محصول بیت) جهان خلقنك تعجب برمغی
بزم دیمه مزدن وایشتمزدن دیشنده ایدی یعنی تعجب ایدوب برمقلرین اصررلر دی تنكه مقام
تعجبده عادتدر برمغی دیشه المق برمق اصیرمق معناسنه‌در ❊ القصه ❊ مرافعهٔ این سخن پیش قاضی
بردیم و بحكومت عدل راضی شدیم تاحاكم مسلمانان مصلحتی بجوید و در میان توانكران
و درویشان فرقی بكوید قاضی چون هیئت مابدید و منطق ما بشنید سر بجیب تفكر فرو برد

ردشمعی

وبعداز تأمل بسیار سر برآورد وكفت ای انكه توانكران را ثنا كفتی و بردر ویشان جفاروا داشتی
بدان كه هر جاكه كلست خارست و باخمر خمارست و برسر كنج مارو انجاكه در شهوارست نهنك
مردم خوارست لذت عیش دنیارا لدغهٔ اجل در پسست ونعیم بهشت رادیوار مكاره در پیش ❊
القصه محصل كلام (مرافعهٔ این سخن مصدرك مفعولنه اضافتیدر (و بردیمك مقدم مفعول اولی
(و پیش قاضی ثانیسی (مرافعه ایكی خصم دعوی ایله حاكم قته وارمغه دیرلر مفاعله بابندن
مصدر در (باحرف صله (حكومت مصدر درحكم معناسنه (عدله اضافتی لامیه در (وعدل بونده
عادل معناسنه در (بعضی نسخه‌ده قاضی عدل واقعدر راضی شدیمك مفعول صریحی (و بحكومت
غیرصریحی (تاحرف تعلیل (حاكم مسلمانان لامیه (مصلحتی بجویدك مقدم مفعولیدر (یا حرف
وحدت (درحرف ظرف (میان توانكران لامیه (در و یشان اكا معطوف (فرقی یاحرف وحدت
ویاحرف تنكیر (فرق بكویدك مفعول صریحی ودرمیان غیرصریحی (قاضی مبتدا (چون ادات
تعلیل (هیئت ما لامیه و بدیدك مقدم مفعولی (ومنطق ماده لامیه‌در (وبشنیدك مقدم مفعولیدر
(منطق مصدر میمیدر نطق معناسنه (بونده مراد حاصل بالمصدر دركه كلامدر (باحرف صله
(جیب تفكر لامیه درمجازا (سرفر و بردك مفعول صریحی (و بجیب غیرصریحی (وجملهٔ فعلیه
جواب تعلیلدر (وتعلیل جوابیله خبر مبتدادر فتدبر (فرو بونك كبی یرلرده تأكیدا فاده ایدر اكرچه
فی الجمله اشاغه اق معناسنه دلالت ایدر تامل (بسیار مصدرك فاعلنه اضافتیدر (سر برآوردك
مفعول بهی (و بعد مفعول فیهی (برآورد قالدردی دیمكدر (ای حرف ندا (آن كه تقدیری
(آن كس كه در (توانكران را كفتی نك مفعول اولی (وثنا ثانیسی و جفاداشتی نك مفعول
اول صریحی (وروا ثانیسی (بردرویشان غیرصریحی (داشتی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
(در شهوار بیانیه غایتله ایو وایری یعنی صافی وایری انجو یعنی بیوك شاهانه دیمكدر (حاصلی
پادشاهه لایق انجو (نهنك مردم خوار بیانیه (و نهنك تمساح دیمكدر كه نیل دكزنده
چوق اولورلیكن انجو اولان دكزده تمساح اولمقده نظر وار مكركیم كلام ادعائی اوله
(مردم خوار وصف تركیبیدر (لذت عیش دنیا لامیه لردر (راحرف تخصیص (لدغهٔ اجل
لامیه درمجازا (لدغه لامك فتحی و دالك سكونیله اصلنده عقرب صوقوندیسنه دیرلر پس
مصدر معناسنی و یرنلر اصابت ایلمشلر زیرا مصدری ادغ وتلداغ كلور (نعیم بهشت لامیه

رد ابن سید علی وسروری

(راحرف تخصیص (دیوار مكاره بیانیه (مكاره مكروهك جمعیدر بو كلام حدیث شریفه
تلمیحدر قال علیه الصلوة والسلام (حفت الجنة بالمكاره والنار بالشهوات) (حفت فعل ماضی

ردشمعی

مفرد مؤنث غائبه مبنی للمفعول قاپلندی دیمكدر احاطه دن عبارتدر تزیین اولندی دیین خطا
سویلمش یعنی جنت زحمت ومشقتله قاپلندی حاصلی جنته داخل اولمق استین تكالیف شرعیه‌یی
اختیار ایلمك كرك (محصول تركیب) حاصل كلام بو سوزك یعنی اغنیا ایله فقرا بیننی تشخیص

وتمییز ایلمك سوزینی قاضی قتنه ایلتدك یعنی بو مدعایی قاضی یه عرض ایلدك وقاضیٔ عادلك حكومتنه
راضی اولدق تاكیم مسلمانلرك حاكمی بر مصلحت ارایوب بوله واغنیا ایله فقرا بینده ، بر فرق تمییز
سویلیه قاضی چونكیم درویشله بزم هیئت وشكلمزی كوردی وكلامزی ایشتدی باشنی تفكر
یقاسنه ایلتدی وچوق فكردن صكره باشنی قالدردی ودیدی ای شول كیمسه كه اغنیایه ثنا
سویلدك یعنی دعا وثنالرینه مشغول سین ودرویشلره جفایی جائز كوردك یعنی درویشلری ذم
وقدح ایدرسین سن بیلكه هرنه یرده كل وار البته دكن وار وهر یرده كه خمر وار خمار وار یعنی البته
خمر خمار ویرر وهرنه یرده كه دفینه وار البته انی بكلر ماروار زیرا دفینه یی قرق ییلدن صكره
اژدر تصرف ایدر دیرلر وشول یرده كه در شهوار وار نهنك مردم خوار وار یعنی هرشیٔ ضدندن
خالی دكل دنیا دیرلكی لذتنك اجل صوقوندیسی اردنده ، یعنی حیاتدن صكره ممات ضرور یدر
وجنت نعمتلرینك دیوار مكاره اوكنده ده یعنی جنته داخل اولمغه اول نیجه زحمت ومشقت
چكمك كرك دیوار مكارهدن مراد موانع شدیده دیمكدر ❊ بیت ❊ جور دشمن چه كند كرنكشد
طالب دوست ❊ كنج ومار وكل وخار وغم وشادی بهمند ❊ مصراع اول قلب مجهولدر تقدیری طالب
دوست كرنكشد جور دشمن چه كند (نكشدك فاعلی طالب دوستدر (وجور دشمن مفعول (جور
دشمن لامیه (طالب دوست اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (بهمند نون ودال استك ادات جمعیدر
(محصول بیت) دوستك طالبی یعنی دوسته طالب اكر دشمنك جورینی چكمزسه نه ایلر یعنی
نیه قادردر والندن نه كلور البته چكمك لازمدر (مصراع ثانی مقام تعلیلدهدر زیرا دفینه ایله
ماربیلهدر وكل ایله خار بیلهدر وغم ایله شادیلق بیلهدر ❊ نظر نكنی در بستان كه بید مشكست
وچوب خشك همچنان درزمرهٔ توانكران شاكرند وكفور ودر حلقهٔ درویشان صابرند وضجور ❊
نكنی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن نظر ایلزمیسین دیمكدر (در حرف صله
(بستان عرب واوسز استعمال ایدر وعجم واوایله (كه حرف بیان (بیدمشك لامیهدر (بید
سكوت اغاجیدر عربجه خلاف دیرلر اما بیدمشك قواق جنسندن برنوع درکه کوزل قوقوسی
وار (چوب خشك بیانیهدر زمرهٔ توانكرانده بویله در (كفور فعول فاعل معناسنهدر كفران
نعمت معناسنه (در حرف ظرفدر ایكی یرده بیله (حلقهٔ درویشان بیانیه تفنن یوزوب انده
زمره دیدی وبونده حلقه (ضجورده فعول فاعل معناسنهدر مقابلی صبوردر ضجرتدن مشتق
كوكل طارلغی معناسنه (محصول تركیب) بستانه نظر ایلزمیسین كه انده بید مشكده وچوب
خشكده وار بونك كبی اغنیا بلوكنده شاكرده وار كفران نعمتده ، وحلقهٔ درویشانده
صبورده وار ضجورده ، یعنی فقره تحمل ایلیوب اظهار عجز وضجرت كوستررلر ❊ بیت ❊ اكر ژاله
هر قطرهٔ در شدی ❊ چو خرمهره بازار از و پرشدی ❊ ژاله بونده چه معناسنهدر كه كیجه یغار ردشمی
(قطرهٔ یا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر دیین غلط سویلمش
(در تخفیف را ایله درضرورت وزن وقافیه ایچون (چوادات تشبیه (خرمهره اشك
بونجغینه دیرلر (ازو اصلنده از او ایدی حذف وایصال ایله ازو اولدی (او ضمیری دره راجعدر
(محصول بیت) اكرچه نك هر برقطرهسی لؤلؤ اولیدی خرمهره كبی بازار اندن طوپطلو
اولوردی كثرتندن (قصهدن حصه بودر كیم نه هر برغنی سخی وشكریندر ونه هر
بی‌زر درویش اهل توكل وقناعتدر ❊ مقربان حضرت حق جل وعلا توانكرانند درویش
سیرت ودرویشانند توانكر همت مهین توانكران آنست كه غم درویشان بخورد وبهین
درویشان آن كه كم توانكران نكیرد قال الله تعالی (ومن یتوكل علی الله فهو حسبه) ❊ مقربان
حضرت حق لامیه وبیانیهدر ومبتدا (توانكران خبری (درویش سیرت وصف

تركيبي در (صفت توانكران (درويشانند توانكرانه معطوف (توانكر همت وصف تركيبي صفت درويشاندر (مهين توانكران لاميه در (مه ميمك كسرى وهاء اصليه ايله اولو ديمكدر بزرك معناسنه (يا حرف نسبت (نون حرف تأكيد اولويه منسوب ديمكدر معناى لازميسى اولورقدر بونده مبتدا واقعدر آنست خبرى (كه حرف بيان (غم درويشان لاميه ومبتدا (بخورد فعل مضارع مفرد غائب خبر مبتدادر درويشلرك غمين يه ديمكدر (وبهين درويشان لاميه (بهين مهينه معطوف (به بانك كسرى وهاء اصليه ايله يك ديمكدر (يا ونون سابق كبى (انكه تقديرى آنست كه در (كم توانكران لاميه در كم كاف عربينك ضمى وميم مشدد ايله عربيده زيك ديمكدر آستين معناسنه (غم درويشان بخوردك مقدم مفعولى اولديغى كبى (كم توانكران نكيردك مقدم مفعوليدر (بعض نسخه ده كم توانكران كيرد واقعدر (كم لغتده اكسك معناسنه در اما بونك كبى يرلرده تركدن كنايه در (معناسى اغنيايى ترك طوته يعنى اكابرى ترك ايليه حاصلى حطام دنيا ايچون انلره عرض حاجت واظهار عجز ايليه بلكه توكل وقناعتى پيشه ايدينه نتكه كلام شريف بيورر (من اسم شرط (يتوكل تفعل بابندن فعل مضارع مفرد مذكر غائب فعل شرط (على الله جار ومجرور فعل شرطه متعلقدر (فهو فا جواب شرطه داخلدر (هو ضمير مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا (حسبه لفظا مرفوع خبر مبتدا وجملهء اسميه جواب شرط (حسب حانك فتحى وسينك سكونيله اسماء افعالدندر كافى معناسنه (محصول تركيب) قاضى بيورر كه حضرت خدانك مقربلرى درويش سيرتلى اغنيادر واغنيا همتلو درويشلردر (حاصلى خدانك مقبوللرى ايكى طائفه در بريسى صورتا غنى وسيرتا درويش اولاندر (وبريسى صورتا درويش وسيرت وهمتده غنى اولندر (اغنيانك اولورغى اولدركه غم درويشانى يه يعنى انلرك رعايتيله مقيد اوله (ودرويشلرك ايى ركى اولدركه اغنيانك آستيننى ابرام والحاح ايله طوتميه يعنى انلردن برنسنه ديليه ويا اغنيايى كليا ترك ايليوب انلره عرض حاجت واظهار فقر ايليه (نتكه خدا بيورر هر كيمسه كه خدايه توكل ايليه الله تعالى اكا كافيدر غيره احتياج عرض ايتدرمز ❊ پس روى عتاب ازمن بدرويش كرد وكفت اى كه كفتى توانكران مشتغل مناهى اند ومست ملاهى نعم طائفهٔ چنين كه كفتى هستند قاصر همت وكافر نعمت ببرند وبنهند ونخورند وندهند اكر بمثل باران نبارد ويا جهان طوفان برآرد باعتماد مكنت خويش از محنت درويش نپرسند واز خداى تعالى نترسند وكويند ❊ پس اندن صكره ديمكدر (روى عتاب لاميه در مجازا (بدرويش با حرف صله اى كه تقديرى اى انكه در حذف وايصال واقع اولدى (مشتغل مناهى اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر مست ملاهى لاميه مباهى شريعت نهى ايلديكى اموردر (بعض نسخه ده مناهى برينه تباهى واقعدر باطل وفاسد ايشلر معناسنه (وملاهى لهوك جميدر بازى ديمكدر يعنى اويون (نعم نونك وعينك فتحه لريله حرف تصديقدر (طائفهٔ يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل وحدت ايچوندر ديين غلط سويلدى (قاصر همت (وكافر نعمت وصف تركيبلردر اضافتلرين بجو زايدنلر قاصر همتلر ايمش (ببرند فعل مضارع جمع غائب ايلدرلر يعنى مالى (بنهند دينه مذكور كبى قورلر يعنى صقلرلر ديمكدر (نخورند فعل نفى استقبال جمع غائب ييزلر ديمكدر بعض نسخه ده با ايله دوشمش بخورند كنديلرى يرلر معناسنه (ندهند سابق كبى ويرمزلر يعنى خيراته صرف ايلمزلر ديمكدر (بمثل مثلا معناسنه در (نبارد فعل نفى مستقبل مفرد غائب يغميه ديمكدر (جهان برآردك مقدم مفعولى (طوفان مبتدا برارد خبرى (طوفان چوق يغمور وچوق صوكه قابلدقى يرقوميه (برارد فعل مضارع مفرد غائب احاطه ايليه يعنى قپليه (با حرف مصاحبت (اعتماد مصدردر افتعال بابندن

ردشمعی
رد ابن سید علی
ردشمعی

طبـانمق وسو يكمك (مكنت قدرت معنـا سنه مصدر در (ليكن ثلاثيدن فعل مستعمل دكلدر
(خويش واورسيله كندى ديمكدر (اعتماد مكنت مصدرك مفعو لنه اضا فتيدر (و خويشه
اضـافت لاميه (محنت درويش لاميـه در (نپرسد فعل نفى استقبال جمع غائب صورمزلر
(نترسـند ده بويله درقورقمزلر (محصول تركيب) پس عتـاب يوزيني بنـدن درويشه
ايلـدى بو سوز اول معنـا يه اشارت ايدركه قاضى شيخى اغنيـا يى مطلقا درويشان اوزرينه
ترجيح ايلديكنه يعنى ايلديكيچون تخطئه ايلمش اوله فتدبر يعنى قاضى كلام عتاب آميزينى بندن
درويشه صرف ايلدى وديدى اى شول كيمسه كه ديدك اغنيا مشتغل مناهيلردر و مست ملاهى
يعنى لهوولعبك مستلريدر كرچك بونلردن برطائفه ديديككبيدرلر قاصرهمت وكفران نعمت يعنى
همتسز وكفران نعمت درلر مالى ايلدرلر خزينـه لرينه قورلر ييمزلر وخيراته صرف ايدوب
كيمسه يه ويرمزلر وياكنديلرى ييرلر اما كيمسه يه ويرمزلر اكر مثلا باران يغميوب عالم قحط اولسه
وسر بسرجهانى طوفان قابله سه كنديلرك قدرتلرينه اعتمادله درويشك محنت وعذابندن
صورمزلر وخدادن قورقمزلر وديرلر * بيت * كر از نيستى ديكرى شدهلاك * مرا هست
بطرازطوفان چه باك * نيستى ياحرف مصدر (ديكرى ياحرف وحدت (مرا بنم ديمكدر (راحرف
تخصيصدر (بط باك فتحيله قاز معنا سنه در راصلنده مشدد در ليكن عجم تخفيف ايدر (راحرف
تخصيص (با ادات مفعول قازك وقازه ديمكدر (باك باى عربيله صاقنمق وقايرمق ديمكدر كه
عربجه مبالات ديرلر (محصول بيت) مذكوراغنيادير كه اكر بوقلقدن برغيرى كيمسه هلاك اولديسه
بكانه واردرقازك طوفاندن نه باكى واردر زيرا غرق اولمز يعنى كنديلرك مالى ومالنه اعتماد ايدوب
بويله ديرلر اما فقراجانبنه نظر والتفاتلرى يوق * بيت * وراكبات نياقافى هوادجها * لم يلتفتن
الى من غاص فى الكثب * واوحرف رب در تقـديرى رب نساء راكبات راكبة نك جمعيدر
اسم فاعل جمع مؤنثدرموصوفه اعتماد ايلديكيچون عمل ايلمشدر نياق ناقه نك جمعيدر ديشى دوه لره
ديرلر لفظا منصوب مفعوليدر (راكبات فى هوادجها جارومجرورجمله ظرفيه حالدر (نياقدن كه
مفعول راكبـات در (هوادج هودجك جمعيدر برنوع محفه در كه دوه نك اوزرينه اورلر
انجق اوستى اورتلى اولورعورتلره مخصوصدر ارلر ايچنده اوتورامز مكه خلقى عرفاته چيقدقده قيزلر
وكلنلرى هودجلرله چيقـارحج ايلينلر بلور ضمير مؤنث راكباته راجعدر ايكى فصيح لغتك بريسى
اوزره يعنى هوادجها وهوادجهن لغتدرالنسـاء فعلت وفعلن كبى نهايتى بوندهها اولوز انجق
ضرورت وزن ايچون (لم يلتفتن فعـل جحد مطلق جمع مؤنث غائبه التفـات ايلديلر ديمكدر
جواب ربّ در (الى من غاص الى حرف جرفعل جحده متعلق (من محلا مجرور واسم موصول (غاص
فعل ماضى مفرد مذكر غائب اجوف واوى طالدى ديمكدر غوصدن مشتقدر اكثر صويه طالمقده
استعمال ايدرلر غواص بوندندر (فى الكثب فى غاص يه متعلقدر (كثب كافك وثاء مثلثك ضمه لريله
كثيبك جمعيدر سررسريرك جمعى اولديغى كبى قومك چوقلغنه ديرلر (محصول بيت) ناقه لره راكب
چوق نسا اول ناقه لر انلرك هودجلرى آلتنده اولدقلرى حالده اول نساء التفات ايلديلر قوملره
طالوب بتان كيمسه يه يعنى دوه لره بنن خاتونلر حاصلى دوه اوزره هودجلره راكب اولان خاتونلر
قومه بتاباتا كيدن پياده لره التفات ايلديلر ديمكدر بو بيت ماقبلنى توضيح وتنوير طريقيله كلمشدر
* بيت * دونان چوكليم خويش بيرون برند * كويند چه غم كر همه عالم مرند * دونان جمع دوندز
الف ونون ادات جمعدر (چو حرف تعليل (كليم خويش لاميه (و برندك مفعول اولى (بيرون
ثانيسى (كويند جواب تعليلدر (محصول بيت) الچقلر چونكه كندى كليمنى صودن قورتريلر
يعنى محنت وبلاى دنيـادن خلاص بولديلر ديرلر نه غم اكر جميع عالم اولديسه حاصلى همـان

کندی نفس خبیثنی تدارك ایدوب قایرر غیریله هیچ مقید اولمز اما ایلر کندی نفسنی قایردیغی کبی سائر خلقیده قایرز بلکه سائری نفسنه تقدیم ایدر نتکه کتابلرده بعض کیسه لردن نقل ایدرلر ❊ قومی برین صفت که بیان کردم وطائفهٔ دیکر خوان نعم نهاده وصلای کرم درداده ومیان بخدمت بسته وابروبتواضع کشاده طالب نامند ومغفرت وصاحب دنیا وآخرت ❊ قومی یاحرف وحدت (وطائفهٔ دیکر بیانیه (یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل (همزه حرف وحدت در دیین غلط سویلمش (خوان نعم لامیه در زیرا خوان سفره ونعم طعاملر معناسنه اکرچه نعم جمع نعمتدر وطعامدن اعم (خوانی طعام معناسنه اخذ ایلین یلکزامش (صلای کرم لامیه (در حرف تأکید (داده ویرمش یعنی احسان وکرمنی عام ایلمشلر وعلما وفقرانك خدمتنه بل بغلمشلر (ابرو همزه نك فتحی وبانك سکونی وواو اصلیه ایله قاش معناسنه در کشاده نك مفعول صریحی (وبتواضع غیر صریحی (طالب نام فاعلك مفعولنه اضافتیدر ونون ودال استك جمعیدر (محصول ترکیب) قاضی دیرکه برقوم بو صفت اوزره درکه بیان ایلدم وبرطائفه دخی نعمتلر سفره سنی قومش یعنی نعمت سفره سنی دوشه مش وکرم واحسان صلاسنی ویرمش یعنی کرم واحسانی تعمیم ایلمش وتواضعله قاشین اچمش یعنی کرمش یعنی یوزین وکوزین بوروشدروب اضطرابدن قاشین چاتمز بلکه لطف ایلکدن حظ ایلرایو نامك طالبلریدر یعنی ایلکله اکلمغه طالبلردر تاکیم ذکر خیر مغفرتلرینه سبب اوله وصاحب دنیا وآخرتدرلر یعنی هم دنیاده خیرایله مذکورلردر وهم آخرتده یعنی اولادلرندن صکره بنه خیرایله اکلورلر ❊ چون بندکان حضرت پادشاه عالم مؤید من عند الله مظفر ومنصور علی الاعداء مالك ازمة الانام حامی ثغور الاسلام وارث ملك سلیمان اعدل ملوك زمان مظفر الدین ابو بکر سعد ادام الله ایامه ونصر اعلامه ❊ ظاهر بودرکه بو القاب ذکر قاضی جانبندندر (چون ادات تشبیه (بندکان حضرت پادشاه لامیه لردر بندکاندن مراد پادشاه ملازمتنده اولان اکابردر عالمه اضافت لامیه در بعض نسخه ده عالم یرینه عادل واقعدر (مؤید تفعیل بابندن اسم مفعولدر محکم دیمکدر (من عند الله مؤیده متعلقدر (مظفرده تفعیل بابندن اسم مفعولدر بونده غالب معناسنه در (منصور معروف (علی الاعداء مظفر ومنصوره متعلقدر علی سبیل البدل (مالك ازمة الانام مالکك ازمه یه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (ازمه زمامك جمعیدر انامه اضافتی لامیه در (انام معرف باللام اولیجق ازمه یه تالازمدر اولمایجق لازم دکل فتدبر (زمام اویان دیزکنی (وانام خلق معناسنه در (حامی ثغور الاسلام لامیه لردر (حامی حافظ معناسنه در حمایتدن حامینك ثغوره اضافتی اسم فاعلك مفعولنه در ترکیب عربی اعتبار اولنسه حامینك یاسی ساکن تلفظ اولنور اما فارسی اعتبار اولنسه مکسور اوقونور (ثغور ثغرك جمعیدر زدشمندن خوف ایده جك یر دیمکدر (وارث ملك سلیمان سابقا ایکی قرینه کبیدر اضافتده واعرابده (اعدل ملوك الزمان لامیه لردر (عدل اسم تفضیل (مظفر الدین پادشاهلك لقبیدر وابو بکر کنیتی تقدیری ابو بکر بن سعد در (ادام فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر افعال بابندن مقام دعاده واقعدر (الله لفظا مرفوع فاعلی (وایام لفظا منصوب مفعولی (ونصر اعلامه بوده اعرابده قرینهٔ سابقه کبیدر (اعلام علمك جمعیدر سنجاقلر دیمکدر (محصول ترکیب) بو ذکر ایلدیکمز اصحاب خیرات اغنیا پادشاه زمانك بنده لری کبیدر یعنی پادشاه عالمك اعیان واکابری مذکور اغنیا کبی اصحاب لطف وکرمدرکه اول پادشاه مؤید من عند الله در دخی اعدا اوزرینه مظفر ومنصوردر جمیع خلقك زماملرینك یعنی امور انتظاملرینك مالکیدر یعنی جمیع خلایق اکا مطیعدر اسلام دربندلرینك حافظیدر یعنی دشمن کلجك یرلری حفظ ایدر سلیمان ملکنك یعنی تختنك وارثیدر نتکه دیباجه ده مفصل بیان اولندی ایدی زمان پادشاهلرینك عادلیدر مذکور القابله ملقب

زدشمنی

زدستیزوری

واوصافله موصوف مظفر الدين ابو بكر بن سعد در الله تعالى ايامنى دائم ايلسون يعنى عمرينى ودولت وسعادتنى باقى وثابت ايلسون وسنجاقلرينى منصور ومظفر ايلسون هرنه جانبه توجه ايدوب حركت ايدرسه ❊ قطعه ❊ پدر بجاى پسر هرگز اين كرم نكند ❊ كه دست جود تو با خاندان آدم كرد ❊ پدر مبتدا (با حرف صله (جاى بونك كبى يرلرده تحسين لفظ وتكميل وزن ايچون گاور وجائزدر حق معناسنه اوله (وپسره اضافتى لاميه اوله (نكندك بجاى پسر مفعول غير صريحيدر (واين كرم صريحى وجملهٔ فعليه خبر مبتدا در (كه حرف بيان ويا رابط صفت (دست جود تو لاميه در مجازا ومبتدا وتويه اضافتى لاميه در (با حرف صله (خاندان آدم لاميه در (وكردك مفعول غير صريحى وجملهٔ فعليه خبر مبتدا در (محصول بيت) اتا اوغوله هرگز بو كرمى ايلمز كه سنك جودك الى خاندان آدمه ايلدى يعنى اولاد وذريات آدمه سن ايلديككى لطف وكرمى كيمسه كندى اولادينه ايلمز ❊ خداى خواست كه بر عالمى ببخشايد ❊ ترا برحمت خود پادشاه عالم رد ❊ خداى مبتدا (خواست خبرى (كه حرف بيان (عالمى يا حرف تنكير (ويا حرف نسبت عالمه ويا عالمه منسوب اولنه ديمكدر (ببخشايد فعل مضارع مفرد غائبدر بخشايدندن اسركمك يعنى ترحم ايلمك ديمكدر (تراسنى ديمكدر (با حرف مصاحبت (رحمت خود لاميه (پادشاه عالمه لاميه در (تراكردك مفعول صريح اولى وپادشاه عالم ثانيسى وبرحمت غير صريحى (محصول بيت) الله تعالى دילديكه عالمه ويا اهل عالمه ترحم ايليه سنى كندى رحمتيله عالمه پادشاه ايلدى يعنى سنى خداى تعالى عالمه رحمت گوندردى حضرت محمد عليه الصلاة والسلامك امتنى رعايت ايليه سين حضرت محمد صلى الله عليه وسلمى ايكى عالمه رحمت گوندر ديكى كبى ❊ قاضى چون سخن بدين پايه رسانيد وازحد قياس ماسب مبالغه در گذرانيد بمقتضاى حكم قضا رضا داديم وازما مضى درگذشتيم وبعد ر ماجرى طريق مدارا گرفتيم وسر بتدارك برقدم يكديگر نهاديم وبوسه برسر وروى همديگر داديم وختم سخن بدين دو بيت بود ❊ قاضى مبتدا (چون ادات تعليل (سخن رسانيدك مفعول صريحى (وبدين پايه غير صريحى (پايه مرتبه ديمكدر (رسانيد فعل متعديدر ايرشدردى ديمكدر (حد قياس مالاميه لردر (وگذارانيدك مفعول غير صريحى (اسب مبالغه بيانيه ومفعول صريحى (در حرف تأكيد (گذرانيد فعل ماضى مفرد غائبدر (گذرانيدندن الف ونون ادات تعديه در گچوردى ديمكدر (با حرف صله (مقتضاى حكم قضا لاميه لردر (داديمك مفعول غير صريحى (ورضا صريحى (وجملهٔ فعليه جواب تعليل وجملهٔ تعليليه خبر مبتدادر (ما اسم موصول (مضى فعل ماضى مفرد مذكر غائب جملهٔ فعليه صلهٔ موصولدر (در حرف تأكيد (گذشتيم فعل ماضى متكلم مع الغير گچدك ديمكدر (با حرف مصاحبت (عذر ماجرى لاميه (وما موصول (جرى فعل ماضى مفرد مذكر غائب جارى اولدى يعنى مرور ايلدى ديمكدر (طريق مدارا لاميه اصلى مداراتدر ليكن عجم مفاعله بابنك ناقصندن تاء مصدرك حذفيله استعمال ايدر (سر نهاديمك مفعول صريحى (وبتدارك غير صريحى (برقدم يكديگرده بو يله در وقدم يكديگر لاميه در برى بريمزك قدمنه تداركله باشمز قودق (وبوسه داديمك مفعول صريحى (برسر وروى همديگر غير صريحى (ختم سخن لاميه در يعنى مصدرك مفعولنه اضافتيدر (محصول تركيب) قاضى سوزى چونكه بو مرتبه يه ايرشدردى وبزم حد قياسمزدن اسب مبالغه يى گچوردى حكم قضا مقتضاسنه رضا ويردك وما مضادن گچدك وماجرى عذريله يعنى ارامزده گچن جنك وجدال عذريله يعنى بوسببله مدارا طريقنى طوتدق وتداركله برى بريمزك اياغنه باشمز قودق يعنى احوالمزحد تعزيره وارمشيدى گچن غوغا ايچون پس مصالحه طريقين طوتدق قبل شرعدن بزه برنسنه توجه ايلسون ديو وبرى بريمزك روينه بوسه ويردك

راه مدارا نسخه

براشدی الك بوی، ود ال و بداغی فلكـدن كچدی حاصلی ثوابی عرش اعلایه واصل اولدی
❊ كرامیدواری كزو برخوری ❊ بمنت منه اره بر پای او ❊ امید وارامیدلی دیمكدر زیرا وارنسبت
معناسنی افاده ایدر میمده تشدید ضرورت وزن ایچوندر (یاضمیر خطاب (كز وتقدیری كه
ازودر (كه حرف بیان (واوضمیری درخت كرمه راجعدر (بر بونده حاصل ومیوه معناسنه‌در
(خوری فعل مضارع مفرد مخاطبدر یه‌سین دیمكدر (بمنت باحرف مصاحبت (منه فعل نهی
مفرد مخاطب نهیدندن نونك فتحی وكسریله نهادندن اخذایدنلر بیلمزلر ایمش (اره دستره در
تشدید ضرورت وزن ایچوندر (بر حرف استعلا (پای اولامیه ضمیر درخته راجعدر (اره منهك
مفعول صریحی وبرپای وبمنت غیر صریحلری (محصول بیت) اكر امیدلی ایسك كه مذكور
درختدن میوه‌سن وحاصلن یه سین منتله دیبنه دستره قومه یعنی ایلدیكك كرمی منت ایله‌كله
ضایع ایله حاصلی ایلدیكك احسانی من واذا ایله ابطال ایله (كما قال الله تعالی ولا تبطلوا صدقاتكم
بالمن والاذی) اره‌دن مراد منت در كه احسان وكرمك ثوابی ابطال ایدر بعض نسخه‌ده امیدواری
برینه واوله امید داری دوشمش داالله لیكن معنالر متقاربدر ❊ قطعه ❊ شكر خدای كن كه
موفق شدی بخیر ❊ زانعام وفضل اونه معطل كذاشتت ❊ شكر خدای مصدرك مفعولنه اضافتیدر
(كه حرف تعلیل (موفق اسم مفعولدر تفعیل بابندن توفیق وهدایت ویرلمش معناسنه (شدی
فعل ماضی مفرد مخاطب اولدك دیمكدر (بخیر باحرف مصاحبت یاحرف صله خیر ایله
ویاخیره دیمكدر (انعام فضل اولامیه در (نه حرف نفی معناده كذاشته مقید در نكذاشتت
تقدیرنده (محصول بیت) خدایه شكر ایله كه خیر ایله موفق اولدك ویاخیره توفیق وهدایت بولدك
خدای تعالی كندی انعام وفضلندن سنی معطل قومدی (یعنی لطف واحساندن سنی معطل
ترك ایلمدی ❊ منت منه كه خدمت سلطان همی كنی ❊ منت شناس ازو كه بخدمت بداشتت ❊
(كه حرف بیان (خدمت سلطان مصدرك مفعولنه اضافتیدر (شناس فعل امر مفرد مخاطب
(ازو ضمیری سلطانه راجعدر (بخدمت باحرف ظرف تقدیری بخدمتش در (محصول بیت)
منت قومه پادشاهه خدمت ایدرم دیو (بوندن مراد حق جل وعلادر یعنی حق تعالایه منت ایله سكا خدمت
وعبادت ایدرین دیو بلكه حق تعالی یه عبادتی كندیكه منت بیلكه سنی خدمتنده طوتدی یعنی سنی
عبادندن ایدندیكنی اندن منت بیل سنی عبد ایدنمسه نیجه ایدردك ❊ حكمت ❊ دوكس رنج
بیهوده بردند وسعی بی فائده كردند یكی آن كه اندوخت ونخورد دیكر آن كه آموخت ونكرد ❊
رنج بیهوده بیانیه (سعی بی فائده ده بویله در (اندوخت تقدیری مال اندوخت در
(آموخت تقدیری علم آموخت در (نكرد تقدیری عمل نكرد در (محصول تركیب) ایكی كیمسه
باطل وزائدیره رنج وزحمت ایلتدیلر (یعنی یوق یره امك چكدیلر وفائده سز یره سعی وكوشش
ایلدیلر (بریسی اولدر كه مالی قزاندی یمدی (وبریسی اولدر كه علم اوكرندی ومقتضای
علمله عمل ایلمدی ❊ مثنوی ❊ علم چندان كه بیشتر خوانی ❊ چون عمل در تونیست نادانی ❊
علم خواندنك مقدم مفعولی (محصول بیت) علمی نقدر كه زیاده رك اوقوسك چونكه سنده
عمل یوقدر نادان سین یعنی جاهل سین ❊ نه محقق بودنه دانشمند ❊ چار پایی برو كتابی چند ❊
محقق تفعل بابندن اسم فاعلدر مسائلی دلائل ایله اثبات ایدنه دیرلر حرف نفی معناده فعله
مقید در نبود تقدیرنده (چارپا دورت آیقلی حیوان نبودك فاعلیدر ویاحرف وحدت (بر وكتابی
یاحرف وحدت جمله ظرفیه صفت چارپادر چند نیجه دیمكدر (محصول بیت) محقق اولماز
دانشمند ده اولماز برحیوان كه اوزرنده برنیجه كتاب اوله یعنی اوستنده برنیجه كتاب یوكلو اولان چارپا
نه محقق اولور ونه دانشمند یعنی علمیله عامل اولمیان كیمسه برنیجه كتابی یوكلنمش حیواندر كه

زد ابن سید علی وسروری

كلام خداده واقعدر (كمثل الحمار يحمل اسفارا) اسفار سفرك جمعيدر كتاب معناسنه ✽ آن تهى مغز راچه علم وخبر ✽ كه بز وهيز مست وياد فتر ✽ تهى مغز وصف تركيبيدر عقلسز ديمكدر تاده فتح وكسر جائزدر (را ادات تخصيص (كه حرف بيان (هيزم هانك كسر يله وزانك ضميله اودن معناسنه در (دفتردن مراد كتابدر بونى قافيه ضرورتى ايچون اختيار ايلدى (محصول بيت) اول بيمسزك يعنى عقلسزك نه علم و خبرى وار يعنى علمى و خبرى يوقدر كه او زرنده اودنيدر يوقسه دفترمى حاصلى بريوكدر چكر اما بيلزكه يوكى ندر ✽ حكمت ✽ علم از بهردين پروردنست نه از بهردنيا خوردن ✽ (محصول تركيب) علم دينى تربيت وتقويت ايچوندر دنيايى ايچون دكلدر يعنى تحصيل دنيا ايچون ووسيلهٔ جاه ايچون دكلدر علم ✽ بيت ✽ هركه پرهيز وعلم و زهد فروخت ✽ خرمنى كرد كرد و پاك بسوخت ✽ (خرمنى يا حرف وحدت كرد كرد جمع ايلدى ديمكدر پاك بسوخت تمام ياقدى هيچ نسنه قومدى ديمكدر اراالرنده بو مستعملدر (محصول بيت) هركيمسه كه خلق عالمه پرهيز وعلم وزهد صاتدى يعنى بونلرى وسيلهٔ تحصيل مال وجاه ايلدى بر خرمن جمع ايلدى و پاك ياندى هيچ نسنه قومدى يعنى آخرته باعث مغفرت اولماز وفائده سى همان دنيايه در انجق ✽ حكمت ✽ عالم ناپرهيز كار كوريست مشعله دار يهدى ولايهتدى) عالم ناپرهيز كار بيانيه در (كار كاف عجمله ادات فاعلدر جى معناسنه (عالم مبتدا (كوريست خبرى (يا حرف وحدت (مشعله داروصف تركيبيدر (دار بدندن مشعله طوتيجى ديمكدر (يهدى فعل مضارع مفرد مذكر غائبدر ضرب بابنك ناقص يائيسندن ناسه يول كوسترر يعنى مطلوبه واصل اوله جق طريقى كوسترر (لايهتدى فعل نفى مستقبل مفرد مذكر غائبدر افتعال بابنك ناقص يائيسندن مهتدى اولماز يعنى كندى هدايت بولماز (محصول تركيب) پرهيز ايلمايجى عالم يعنى پرهيزسز اهل علم مشعله دار بركوردر يعنى اكا بكزر زيرا اول مشعله ايله خلقه يول كوسترر اما كندى انكله يول كورمز (حاصلى عالم غيرعاملدن بركيمسه علم كسب ايدوب عمل ايلسه مهتدى اولوز واعظ غيرمتعظ دنده بويله ناصح غيرمتنصح دنده ✽ بيت ✽ بى فائده هركه عمردرباخت چيزى نخريد زر بينداخت ✽ (عمردرباختك مقدم مفعوليدر (چيزى يا حرف وحدت زر بينداختك مقدم مفعوليدر (محصول بيت) هركيمسه كه فائده سز يره عمرين اويناتدى يعنى عبث يره صرف ايدوب ضايع ايلدى شول كيمسه يه بكزر كه هيچ برنسنه الدى واقچه والتونى بيانه آتدى يعنى نسنه صاتون المدى واقچه سنى طاغتدى وتلف ايلدى ✽ حكمت ✽ ملك ازخرد مندان جمال كيرد و دين از پرهيز كاران كمال يابد پادشاهان بنصيحت خرد مندان محتاج ترند كه خردمندان بتقرب پادشاهان ✽ (ملك ميمك كسريله ملكدن مراد مملكتدر (ديندن مراد دين اسلامدر (كمال يابد فعل مضارع مفرد غائبدر يابيدندن يافتندن دينن خطا ايلمش يانمزده واقع اولان متونده كمال يابد دوشمش اكرچه كه قياس مقدر كيرد اولمق ايدى پس يابدى يازانه اعتراض بى تقريبدر محتاجترند تر ادات تفضيل (وكه من تفضيليه معناسنه در (محصول تركيب) مملكت عقلادن جمال طوتار يعنى شول مملكت كه انده عقلا اوله كوزل اولور زيرا عقلا زينت عالمدر دين اسلام دخى پرهيز كارلردن كمال بولور يعنى دين اسلام اهل زهد وتقوادن كمال بولور زيرا هر ايشلرى شرعى اولور پادشاهلر عقلانك نصيحتنه محتاجركاردر عقلا پادشاهلرك تقربنه محتاج ايسه يعنى عقلا اولقدر سلاطينك تقربنه محتاج دكللردر كه سلاطين انلرك نصيحتنه محتاجلردر ✽ قطعه ✽ پندم اكر بشنوى اى پادشاه ✽ درهمه دفتربه ازين پند نيست ✽ پندم بعض نسخه ده پندى واقعدر ياء وحدتله اما پنديمسز وياسز يانمزده موجود اولان متونده يوقدر پس ميملى نسخه يى اختيار ايدنه اعتراض قلت تتبعدن كلور (دفتردن مراد كتابدر (محصول بيت) اى

ردابن شید علی رد سرورو ی

زد سروری

ای پادشاه اکر بنم پندمی ایشیدرسك جمیع کتابلرده بوندن ایو پند یوقدر اول پند بیت ثانیدر
* جز بخرد منـد مفرما عمل * کرچه عمل کار خرد منـد نیست * بخرد مند (با حرف صله
(مفرما فعل نهی مفرد مخاطبدر (فرما یدندن فرمودندن دین خطا ایلمش (محصول بیت)
ای پادشاه عاقلدن غیری یه عمل بیورمه اکرچه عمل عاقل ایشی دکل یعنی سن عملکی عاقلدن
غیری یه ویرمه اکرچه که عاقل اولان هر عملی قبول ایلمز * حکمت * سه چیز پایدار نماند مال
بی تجارت وعلم بی بحث وملك بی سیاست رحم آوردن بر بدان ستمست بر نیکان وعفو کردن ازظالمان
جورست بردرویشان * (محصول ترکیب) اوچ نسنه ثابت و پایدار قالماز (بریسی تجارتسز مال یعنی
مال که انکله تجارت اولنمیه یاپ یاپ خرجلنور کیدر ومذاکره سز علم ده فراموش اولور کیدر
وسیاستسز ملك و سلطنت دخی پایدار قالماز (زیرا بوسببله ظلمه طغیان ایدوب مملکت الدن کیدر
(نتکه سببنی کندی بیان ایدوب بیورر یرامزلره رحم کتورمك یعنی ترحم ایلمك ایولره ظلمدر
(وظالملردن ظلمی عفو ایلمك درویشلره یعنی فقرایه جور و جفادر پس ظلمله سلطنت قائم
اولماز (زیرا یرامزلر ایولره وظالملر فقرایه جفا ایدرلر پس بددعایه سبب اولور که سلطنت انکله ثابت
و پایدار اولماز * بیت * خبیث راجو تعهد کنی و بنوازی * بدولت تو کنه می کند بانبازی)
خبیث مردار دیمکدر (ورا ادات مفعول تعهد تفعل بابندن مصدر در تحفظ ورعایت معناسنه در
(بنوازی باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب اوخشایه سین دیمکدر (بدولت باحرف ظرف
و باحرف مصاحبت تو یه اضافت لامیه در (کنه می کندك مفعول صریحی (وانبازی غیر صریحی
باحرف مصاحبت (انباز اورتغه دیرلر شریك معناسنه (و یاحرف مصدر (محصول بیت) خبیثی
چونکه رعایت و حمایت ایلیوب اوخشیه سین سنك دولتکده و یادولتکله اورتقلغه کناه
ایلر یعنی سن اکا رعایت ایلدیکك سببله ظلمه رضا و یرمکدر (پس ظلمده انکله شریك
اولورسین * حکمت * بردوستیٔ پادشاهان اعتماد نتوان کرد و برآوازخوش کودکان غره نباید
بود که آن بخیالی متبدل شود واین بخوابی متغیر کردد * بر حرف استعلا (دوستی یاحرف
مصدر اضافت ایچون مکسور اوقنور واضافت لامیه در نتوان کردك (بر دوستی مفعول
غیر صریحی واعتماد صریحی (آوازخوش کودکان بیانیه ولامیه در (کودك ایکی کاف عربیدر
واو اکیسی مضموم و دال مفتوح اوغلنجق دیمکدر (الف و نون ادات جمعدر (غره غینك
کسریله ده لغت (اما بجم فتح غینله اوقور (غره نبایدك مفعول صریحی (و برآواز غیر صریحی
(کرد و بود مصدر معناسنه در (که حرف تعلیل (آن اسم اشارتدر دوستی یه (باحرف مصاحبت
(خیال بونده ظن ووهم معناسنه در (این اسم اشارتدر آوازه (باحرف سبب (خواب بونده
دوش دیمکدر مراد احتلامدر (محصول ترکیب) پادشاهلرك دوستلغنه اعتماد ایلمك اولماز
واوغلنجقلرك کوزل اوازینه مغرور اولمامق کرك (زیرا پادشاهلرك دوستلغی برخیال ایله متبدل
اولور یعنی برسوء ظنله دوستلغی بوزار واطفالك اوازی احتلام سببیله متغیر اولور * بیت *
معشوق هزار دوست رادل ندهی * ورمی دهی آن دل بجدایی بنهی * معشوق هزار دوست
بیانیه (هزار دوست وصف ترکیبی در بیك دوستلی یعنی بیك عاشقلی (را ادات مفعول (ندهی
نونك فتحی و دالك فتحی و کسریله وهانك کسریله فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب
و یرمیه سین دیمکدر (معشوق مفعول اولی ودل ثانیسی (ور واکردن مخففدر نتکه کراتله ذکر
اولدی (میدهی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرطدر (بجدایی باحرف صله (و یاحرف
مصدر (بنهی باحرف استقبال (نهی نونك فتحی و کسریله وهانك کسریله فعل مضارع
مفرد مخاطب قویاسین دیمکدر جواب شرط در (آن دل مفعول صریحی و بجدایی غیر صریحی

(محصول بیت) بنك دوستلی معشوقه کوکل و برمیه سین یعنی اکاعاشق اولیاسین واکر اکا کوکل
ویروب عاشق اولورسك اول کوکلی فراقه قورسین یعنی وصال میسر اولیوب فراق چکر (جدایی ده ردسروری
یای اول اشباعیدر دیین فاسد سویلمش که یاء اصلیه در (بنهی نك نو ننی کسره یه تخصیص رد ابن سید علی
ایلین بی وجه ایلمش ایکی مصراعك آخرنده یالر کسره نك اشباعندن حاصلدر دیین خطا رد ابن سید علی
ایلمش ❁ حکمت ❁ هرآن سری که دادی بادوست در میان منه چه دانی که وقتی دشمن کردد
وهر کزندی که توانی بدشمن مرسان باشد که وقتی دوست کردد رازی که خواهی نهان ماندباکسی
در میان منه اکرچه معتمد بود که هیچکس برسر توازتو مشفق تر نباشد ❁ سری یاحرف
وحدت (که حرف رابط صفت (باحرف مصاحبت دوستله دیمکدر (در میان در حرف صله
(منه قومه دوستله اورته یه قومه یعنی دوسته افشا ایله (وقتی یاحرف وحدت (کزندکاف
عجمك ضمی وزانك فتحی ونونك سکونیله ضرر معناسنه در (یاحرف وحدت (که حرف رابط
صفت توانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر (توانیدندن قادر سین دیمکدر (بدشمن باحرف صله
(مرسان فعل نهی مفرد مخاطب ایرشدرمه دیمکدر (الف ونون ادات تعدیه در (باشدکه اوله
که یعنی جائزکه دیمکدر (وقتی یاحرف وحدت (رازی یاحرف وحدت که حرف رابط صفت
(خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب دیلرسك دیمکدر نهان کزلی ماند فعل مضارع مفرد
غائب قاله دیمکدر (معتمد اسم مفعولدر افتعال بابندن اینانديغك کیمسه (که حرف تعلیل
(مشفق افعال بابندن اسم فاعلدر محبتلی وشفقتلی معناسنه وترادات تفضیلدر (محصول ترکیب)
هر براول سرکه واردر یعنی هر برسرك که وارانی دوستله اورته یه قومه یعنی انکله اول سری
سویلشوب اکا افشا ایله نه بیلورسین که بروقت دشمنك اوله یعنی اراکزه عداوت دوشه وخلقه
رازکی افشا ایلیه وهر برضرره که قادرسین دشمنکه ایرشدرمه جائزکه برزمان دوستك اوله
صکره اوتانمق لازم کلور برراز که کیزلی قالديغن دیلرایسك کیمسه ایله ارایه قومه انی یعنی ایکیکز
اراسنه کتوروب انی سویلشمك حاصلی انی کیمسه یه دیمه اکرچه اینانديغك کیمسه ایسه ده زیرا
هیچ کیمسه سنك سریکه سندن محبتلیرك ومشفقرق اولماز یعنی سن حفظ ایدهمیجه کندی
رازیکی غیریلر هیچ حفظ ایلمز زیرا کیمسه کیمسه نك سرینه خزینه دار اولماز ❁ قطعه ❁
خامشی به که ضمیر دل خویش ❁ باکسی کفتن وکفتن که مکوی ❁ (خاموشی وخموشی وخامشی
وخمشی یاء مصدریه ایله اسم اولق (ضمیر بونده سردر (دله وخویشه اضافتلر لامیه لردر (باحرف
صله (کسی یاحرف وحدت (کفتن مصدردر سویلمك معناسنه ایکی یرده بله (که حرف
بیان (مکوی فعل نهی مفرد مخاطب سویله دیمکدر (محصول بیت) اسم اولق یکدر کندی
کوکلك سرینی برکیمسه یه دیمکدن ودیمك که کیمسه یه سویله یعنی برکیمسه یه رازکی دیمکدن
وتنبیه ایلمکدن که بورازی کیمسه یه افشا ایله دیوامدی اسم اولوب رازکی کیمسه یه دیمك یکدر ❁ ای
سلیم آب زسرچشمه ببند ❁ که چو پرشد نتوان بستن جوی ❁ سلیم بونده ساده دل معناسنه در
یعنی بون (آب ببندك مفعول صریحی (وزسرچشمه غیرصریحی (سرچشمه رانك سکونیله
بکار باشی دیمکدر (ببند فعل امر مفرد مخاطبدر بغله دیمکدر (که حرف تعلیل (پرشد رد ابن سید علی
چوق اولدی دیمکدر یعنی چونکه چوغالدی ایرمق اولدی (نتوان بستن بغلمق اولماز (جوی ایرمق
بستنك مفعولنی اضافتله اوقعده جائز پس مصدر مفعولنه مضاف اولور (بوتقدیرجه شدك
فاعلی آبه راجع ضمیر اولور (پس جو یده شد ایله بستن تنازع ایلردیین معنای بیته واصل اولمامش
(محصول بیت) ای ساده دل آبی بکار باشندن سد ایله زیرا چوق اولوب ایرمق اولدی ایرمغی بغلمق
ممکن اولماز قصه دن حصه بودرکه سن سرك آبنی سرچشمهٔ دلکده بند ایدوب ایکی دوداغکدن

طشره‌آنی چیقرمه والاتمام عالمه منتشراولور ❊ بیت ❊ سخنی در نهان نباید گفت ❊ که بهر
انجمن نشاید گفت ❊ سخنی یا حرف وحدت (در حرف ظرف نهان گیزلی (گفت گفتن
معناسنه درایکی پرده بیله (که حرف رابط صفت (انجمن دیرنك دیمکدر مجمع معناسنه
(محصول بیت) برسوزی گیزلیده دیمك گرکمز که اول سوزی هرمجلسده سویلمك لایق دکل یعنی
برکلام که هرمجلسده انی آشکاره سویلمك لایق وجائز اولمیه اول کلامی خفیه یعنی مخفی دخی سویلمك
گرکمز ❊ حکمت ❊ دشمنی ضعیف که در طاعت آیدودوستی نماید مقصود وی جزان نیست که
دشمنی قوی گردد وگفته اند بردوستی دوستان اعتماد نیست تابتملق دشمنان چه رسد هرکه دشمن
کوچك راحقیر شمارد بدان ماند که آتش اندك رامهمل گذارد ❊ دشمنی یاحرف وحدت
(ضعیف صفت دشمندر (بعض نسخه ده دشمن ضعیف واقعدر اضافتله (که حرف بیان (یا
رابط صفت (درطاعت (در حرف صله (آیدکله دیمکدر (دوستی یاحرف وحدت (نماید
کوستره دیمکدر نمایدندن (بوفقره‌یی ماقبلنه عطف تفسیری حکمنده اعتبار ایدنك ملاحظه سی
یوغیمش (مقصود وی لامیه وی دشمنه راجعدر (دشمنی یاحرف مصدر (گرد دکاف عجمك فتحیله
فعل مضارع مفرد غائب گردیدندن بونده اوله دیمکدر (وگفت اند یعنی عقلا دیمشلردر (برحرف
صله (دوستی دوستان یاحرف مصدر واضافت لامیه در (تا ادات تعجب عجبا معناسنه
وبعضیلر دیدیلر (که حرف تنبیه در آگاه اول غافل اولمه معناسنه (یاحرف صله (تملق تفعل
بابندن مصدردر یالتقلنمق معناسنه (چه رسد تقدیری چه اعتماد رسد یعنی دشمنلرك تملقنه نه ردّ سروری
اعتماد ایریشور استفهام انکاریدر یعنی اعتماد ایرشمز حاصلی اعتماد بوقدر دیمکدر (معناسنی
دوشمنلرك تملقنه نه ایریشور یعنی اعتبار بوقدر دیین حق اداسی ایده‌ممش (هرکه یعنی
هرکس که (دشمن کوچك بیانیه (را ادات مفعول (شمارد لك مفعول اولی وحقیر ثانیسی ردّ شمعی
(شمارد فعل مضارع مفرد غائب در شماریدندن بونده صایه دیمکدر (بدان باحرف صله (وآن
اشارتدر برمقدره حال وقصه وقضیه وغیریلری (ماند فعل مضارع مفرد غائبدر مانیدندن
زیرا مانستن مانیدن وار وماندن مانیدن واراولکیلری بکزمك معناسنه در وثانیلری قالمق
وقومق معناسنه در فاحفظ پس بونکته‌ما نستندن مشتقدر ردینلر غلط سویلمشلر (که
حرف بیان (آتش اندك بیانیه (ورا ادات مفعول گذاردلك مفعول اولی (ومهمل ثانیسی
(گذارد کاف عجمك ضمیله ترك ایلیه یعنی اهمال ایده (محصول ترکیب) برضعیف دشمن که مطلب
طاعته کله یعنی سکا مطیع اوله ود وستلق کوستره انك مقصودی اندن غیری نسنه دکلدر الا ردّ شراح جمیعا
دشمنلك قوی ومستحکم اوله حاصلی دشمنلکنی زیاده ایلمك ایچوندر سکا مطیع اولوب محبت
کوستردیکی تاکیم فرصت ووقتنده ایشین ایشلیه وعقلا دیمشلردرکیم دوستلرك دوستلغنه
اعتماد بوقدر بادشمنلرك یالتقلماسنه نه اعتماد ایریشور یعنی اعتماد یوقدر هرکیمکه کوجك دشمنی
حقیر وضعیف عد ایلیه اکا بکزر که ازاجق آتشی مهمل ترك ایده یعنی ضررندن قورقوب
سیوندرمیه زیرا برقغلجمی برشهری یقار ❊ قطعه ❊ امروز بکش که میتوان کشت ❊ کاتش
چوبلند شدجهان سوخت ❊ بکش فعل امر مفرد مخاطبدر آتشده سیوندرمك معناسنده مستعملدر
وذی روح اولنده قتل معناسنه پس بکشك مفعولی آتش اعتبار اولورسه سیوندر دیمکدر ودشمن
اعتبار اولورسه قتل ایله دیمکدر (که حرف بیان (میتوان کشت کشتن تقدیرنده یعنی سیوندرمك
ویاقتل ایلمك ممکندر دیمکدر (مصراع ثانی ایکی وجهله بیله علت اولمغه قابلدر زیرا آتش دیمکدر ردّ سروری وشمعی
(بلندباده فتح وضم جائز در فتحه‌یی انکار ایدنلرك تدبعلری یوغیمش (جهان سوختك مقدم مفعولیدر
(محصول بیت) بوکون سیوندر ویا اولدرکه سیوندرمك واولدرمك ممکندر زیرا چونکه

آتش حقیقی ویاآتش دشمنی بلند اولدی یعنی چو غلدی و بیودی جهانی یاقدی وفنایه و یردی حاصلی فرصت ال و یرمشیکن مضرتك وضارتك ضرر ینی دفع ایلمك کرك زیرا بیو یوب ارتدقدن صکره عالمی فنا یه و یرر (بعض شراح مصراع ثانیده شدیرینه شود اولسه بیت موزون و مستقیم اولوردی دیمش پس بوندن معلومدر که موزونی وناموزونی تشخیص ایلمز ایمش یاکلستانه شرح

رد ابن سید علی

یازمغه نه زحمت ایدی (سوخت فعل ماضی مفرد غائب لازمله متعدی بیننده مشترك مستعملدر بونده متعدیدر (پس چوافظنی ادات شرط اکلیوب ماضی یه مستقبل معناسنی و یرنلر معنای

رد ابن سید علی وسروری

شرطی اکلمزلر ایمش * مکذار که زه کند کمانرا * دشمن چو بتیر میتوان دوخت * کمان کندك مفعول اولی (وزه ثانیسی (دشمن فاعلی و جمله مفعول مکذار درکه فعل نهی مفرد مخاطبدر (زه یای کریشی زه کند کمانرایایه کریش کچوره یعنی یابین قوره (بتیرتقدیری بتیر شددر ضمیر دشمنه راجعدر (دوختك دشمن مقدم مفعولیدر حاصلی متنازع فیه در (و بتیرمفعول غیرصریحیدر وبواعرابه منکر اولوب دشمنك مابعدی صفتیدر دیین معنی جانبیله آشنالغی یوغیمش (دوخت

رد سروری

فعل ماضی مفرد غائبدر دوختندن که مشترکدر در زیلر دیکمسیله برنسنه یی مخلامق بیننده بونده مراد مخلمقدر که ترکیده ده بومعنایه مستعملدر مثلا اوقیله مخلادی دیرلر (محصول بیت) قومه که دشمن یایینه کریش کچوره یعنی یابنی قوروب جنکه متهیء اوله چونکه انی اوقیله مخلمق یعنی اوقه دیکوب هلاك ایلمك ممکندر حاصلی دشمنه فرصت وامان و یرمك کرك * پند * سخن درمیان دودشمن چنان کوی که اکرد وست شوند شرم زده نباشی * شرم زده وصف ترکیبی اقسامندندر (شرم زده نباشی شرم زده اولمیه سین یعنی اوتانمیه سین (محصول ترکیب) ایکی دشمنك ارا سنده سوزی شویله سویله که اکر بری بریله دوست اولورلرسه اوتانمش اولمیه سین یعنی خجل و شرمنده اولمیه سین * مثنوی * میان دو کس جنك چون آتشست * سخن چین بدبخت هیزم کشست * میان دو کس لامیه وظرف مکان (و جنك مبتدأ ومابعدی خبری (آتش و کش عبارتلرینه سین وتایی املا ایلیوب همزه مجتلبه اثبات ایدنلر املا احوالندن

رد شراح جمیعا

آکاه دکللر ایمش (چون ادات تشبیه (سخن چین وصف ترکیبیدر (چینیدندن بحسب لغت سوز دیو شربجی دیمکدر اما غماز معناسنده مستعملدر (بدبخته اضافتی بیانیه در (هیزم کش وصف ترکیبیدر کشیدندن اودن چکیجی یعنی طاشیجی (سخن چین مبتدا (هیزم کش خبری (محصول بیت) ایکی کشینك اراسنده جنك آتش کبیدر اما بدبخت غماز اول آتشك اودونن طاشیجیدر حاصلی جنك آتشنی او قلیجیدر * کنند این وآن خوش دکر باره دل * وی اندر میان کور بخت وخجل * این وآن کنندك فاعلی (ودل مفعول اولی (وخوش ثانیسی (ودکر باره ظرف زمان (وی مبتدا (سخن چینه راجعدر (اندر میان ظرف مکان (کور بخت وصف ترکیبیدر (بدبخت ومکدر الحال دیمکدر (شوربختده دیرلر خبر مبتدادر (خجل شرمنده معناسنه در (محصول بیت) اول ایکی دشمن بر بریله کوکللرین خوش ایدرلر یعنی مصالحه ایدوب باریشیرلر اما سخن چین اورتاده خبیث طالع ومکدر حال شرمنده در همان غمازلغی کندی یه قالورانجق * میان دوتن آتش افروختن * نه عقلست خود در میان سوختن * میان دوتن لامیه (افروختنك ظرف مکانی (وآتش مفعول افروختن یالکاندرمق معناسنه در (خودسوختنك مقدم مفعولیدر متعدی اولنجه امالازم اولقده قابلدر تأمل ندر (ودر میان ظرف مکانی (محصول بیت ایکی تنك یعنی کیمسه نك اراسنده آتش عداوت یالکاندرمق مقتضای عقلدن دکلدر کندوینی اراده

ردسروری

یاقق بو بیت کانه که ماقبلنه نسبت مقام تعلیلده در یعنی ایکی کیمسه نك اراسنده غمازلق ایلمك کندینی شروفساد آتشنه یاقوب یاندرمقدر مذکور ایباتك اولنه قطعه یرینه بیت یازان غلط یازمش

❊ قطعه ❊ در سخن بادوستان آهسته باش ❊ تاندارد دشمن خونخواره کوش ❊ در حرف ظرف (با حرف مصاحبت دوستلرله دیمکدر (آهسته یاپ یاپ یعنی قتی قتی سویله کیمسه ایشتمسون (تا حرف تعلیل (ندارد فعل نفی مستقبل مفرد غائب (دشمن خون خواره بیانیه وفاعل ندارد (خونخواره وصف ترکیبدر قان ایچیجی معناسنه (و هاء رسمی حرف تخصیص (کوش کاف عجمك ضمیله قولاق دیمکدر قولاق طوتمقدن دیکلمك مراد در ترکیده ده دکله دیجك یرده قولاق طوت دیرلر (محصول بیت) سوزده یعنی سوز سویلدکده دوستلرله آهسته اول یعنی یك یك سویله تاکیم قان ایچیجی دشمن قولاق طوتوب دکلمسون زیرا سر یکه مطلع اولوب خلقه فاش ایدر ❊ پیش دیوار انچه کوبی هوش دار ❊ تانباشد درپس دیوار کوش ❊ پیش دیوار لامیه (هوش عقل واوص معناسنه در دارك مقدم مفعولیدر (ودار فعل امر مفرد مخاطبدر (دار یدندن اوصك طوت یعنی عقلك او یار حاصلی اگاه اول غافل اولمه دیمکدر (تا حرف تنبیه تاکیم دیمکدر (پس دیوار لامیه در (کوش فاعل نباشددر (محصول بیت) دیوار اوکنده اول نسنه یی که سویلرسین عقلك او یار یعنی عاقلانه دیرن تاکیم دیوارارندن قولاق اولمیه یعنی سوزك دکلراولمیه زیرا ازك فاش ایدر بعض نسخه ده هوش دار یرینه کوش دار واقعدر ❊ حکمت ❊ هرکه بادشمنان دوستان خود صلح کند سرآزار دوستان دارد ❊ با حرف مصاحبت (دشمنان ودوستان خود لامیه لردر (صلح کندك مفعول صریحی وبادشمنان غیرصریحی (که بونده اسمدر من شرطیه معناسنه (کند فعل شرط (ومصراع ثانی جوابی (سرآزاردوستان لامیه لردر (ودارك مقدم مفعولیدر (سر بونده سودا معناسنه در (وآزار اسم مصدردر انجتمك معناسنه (دوستانه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (محصول ترکیب) رد ابن سید علی وسروری
هر کیمسه که کندی دوستلرینك دشمنلری ایله صلح ایلیه یعنی انلرله دوستلق ایلیه دوستلرینی انجتمك سوداسین طوتار یعنی دوستلرینی بیحضور ایلمك مراد ایدر ❊ بیت ❊ بشوی ای خردمنداز آن دوست دست ❊ که بادشمنانت بود همنشست ❊ با حرف تأکید (شوی شینك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر (شو یدندن شستن دن دین سهو ایلمش (دست بشویك مفعول صریحی (وازان دوست غیرصریحی (که حرف رابط صفت (باحرف مصاحبت (دشمنانت تاضمیر خطابدر (هم نشست مجالسی ومخالطی دیمکدر (محصول بیت) ای خردمند اول دوستکدن الك بو یعنی اول دوستی ترك ایله که دشمنلر کله مصاحب ومجالس اوله ❊ حکمت ❊ چون در امضای کادی متردد باشی آن طرف اختیار کن که بی آزارتر براید ❊ امضا افعال بابندن مصدر در کچورمك معناسنه (کاره اضافتی مفعولنه در (ویا حرف وحدت (متردد تفعل بابندن اسم فاعل در (باشی فعل مضارع مفرد مخاطبدر باشیدندن متردد اوله سین یعنی ایده ممی ایتیه ممی دیو (ان طرف کنك مفعول اولی (واختیار ثانیسی (که حرف بیان (بی حرف سلب (ازار اسم مصدر (وترادات تفضیل (برآیدحاصل اوله دیمکدر (محصول ترکیب) رد ابن سید علی وسروری رد ابن سید علی
چونکه برایشی کچورمکده یعنی ایشلمکده متردد اولاسین حاصلی ایشلمك و ایشلمامك بیننده دغدغه لك اوله اول جانبی اختیار ایله که انجتمکسزرك وانجتمکسزرك حاصل اوله یعنی نه سن انجنه سین ونه کیمسه انجنه حاصلی زحمت اولمیان جانبی اختیار ایلمك کرك ❊ بیت ❊ بامردم سهل کوی دشوار مکوی ❊ باانکه درصلح زندجنك مجوی ❊ با حرف صله (و یاحرف مصاحبت (مردم سهل کوی بیانیه (مردم یرینه مردیزانلر صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر اومردك دالی سکون ایله درد یدکلری افحش خطالردندر (وکوی امر درکفتن مصدرندن دیدکلرنده ایکی خطا وار اول بو که کوی بونده فعل دکلدر اسمدر که سهلله ترکیب اولوب وصف ترکیبی اولمش وکوی فعل واقع اولدیغی یرده کفتن دن مشتق اولمز (کو یدندن مشتقدر علی کل حال بوشارحلر بو بیتك معناسنه واصل اولمامشلر

(پس سهل کوی وصف ترکیبدر ملایم ورفقله سویلیجی دیمکدر (دشوارچنك دیمکدر مشکل معناسنه (سهله مقابلدرکه قولای معناسنه‌در یعنی آسان (مکوی فعل نهی مفرد مخاطب (با حرف مصاحبت (آن اسم اشارت وکه اسمدر کیمسه معناسنه (در صلح لامیه وزندك مقدم مفعولی (جنك مجویك مقدم مفعولی (مجوی فعل نهی مفرد مخاطبدر جوییدندن (محصول بیت) سهل کوی مرد مه یعنی رفق وملایمتله سویلیجی کیمسه یه چنك یعنی کوج ویاوز سویلمه اول کیمسه ایله که صلح قپوسنی اورر یعنی قاقرچنك ایلك دیله یعنی صلحه مائل وراغب اولان کیمسه ایله صواشه مائل وراغب اولمه بلکه صلح اوزره اول انکله ❊ حکمت ❊ تا کار بزر برمی آید جان در خطر افکندن نشاید ❊ تابونده حرف توقیتدر (کار مبتدا برمی آید خبری حاصل اولوردیمکدر (بزرخبره متعلقدر درحرف صله (خطرخانك وطانك فتحه‌لریله خوف معناسنه‌در افکندنك مفعول غیرصریحی (وجان صریحی (محصول ترکیب) مادامکه ایش اقچه والتونله حاصل اولور کشی جاننی خوف وخطره براقق لایق دکل یعنی ضرری دفع ایلك ایچون مالی صرف ایلك لازمدر زیرا مشهور سوزدرکه مال بلایه قلقاندر ❊ بیت ❊ چودست ازهمه حیلتی درکسست ❊ حلالاست بردن بشمشیر دست ❊ دست مبتدا حیلتی یاحرف وحدت (درحرف تأکید (کسست کاف عجمك ضمی وکسری وسینٔ اولك فتحی وکسریله لغتدر (بونده سینده فتح لازمدر قافیه ضرورتیچون (اما کافده ایکی حرکه‌یله جائزدر فعل ماضی مفرد غائب مبنی للفعول معناسنه‌در خبر مبتدادرکسلدی واوزلدی دیمکدر (حلالاست مقدم خبر (بردن مؤخر مبتدا (ودست مفعول صریحی (وبشمشیر باء صله ایله غیرصریحی (محصول بیت) چونکه ال جمیع حیله‌لردن اوزلدی وکسلدی یعنی هیچ وجهله حیله‌یه مجال قالمیجق قلجه ال صونمق حلالدر زیرا اخر الحیل السیفدر ❊ پند ❊ برعجز دشمن زحمت مکنکه قادرشود برتو رحمت نکنند ❊ (محصول ترکیب) دشمنك عجزنه وزبونلغنه مرحمت ایله یعنی زبوندر دیواسرکه زیرا قادر اواورسه اول سنی اسرکمز بونثری نظم ظن ایدوب اوانده بیت یازان نثردن نظم فرق ایدردکل ایمش ❊ بیت ❊ دشمن چوبینی ناتوان لاف از بروت خود مزن ❊ مغزیست در هر استخوان
زدشمنی مردیست در هر پیرهن ❊ دشمن بینی‌نك مفعول اولی (وناتوان ثانیسی (بروت بانك ورانك ضمه‌لریله بیقدرکه عربجه شارب وسبلت دیرلر (مغزبینی وایلك معناسنه‌دیر (یاحرف وحدت (مردیست دریا حرف وحدت (پیرهن کوملك مصراع ثانی اوله نسبت حکم تعلیلده واقعدر (محصول بیت) چونکه دشمنکی ناتوان وضعیف کوره سین کندی بیغکدن لاف اورمه یعنی قوت وقدرتکه مغروراولوب بیغکی بوروب لاف اوروب اوکنمه زیرا هرکوکده ایلك وار وهرکوملکده اروار یعنی عالم خالی دکلدر هیچ سزمدیکك ن کاه اولورکه ارلکلر و بهادرلکلر کاورکه آدم حیران قالور نتکه ترکیده سزمدیکك طاش باش یاراردیرلر (مزن نهیدر زدندن دیین اصابت
زدسروری ایلمامش ❊ لطیفه ❊ هرکه بدیرابکشد خلق را از بلای او برهاند واورا ازعذاب خدای ❊ بدی باحرف وحدت (را ادات مفعول بکشدك مقدم مفعولیدر (خلق را را ادات مفعول (برهاندك مقدم مفعول صریحی (از بلای اولامیه‌ایله غیرصریحی (برهاند باء استقبال ایله فعل مضارع مفرد غائب قورتارر دیمکدر (الف ونون ادات تعدیه‌در اصلی رهیدندر صکره رهانیدن اورا معطوفدر خلق رایه (محصول ترکیب) هرکیمسه که بر یرامزی قتل ایدرسه خلق انك بلاسندن خلاص ایدروانی عذاب خدادن زیرا یشادقچه کناه کسب ایدرکه عذابه باعث اولور ❊ قطعه ❊ پسندیدست بخشایش ولیکن ❊ منه بر ریش خلق آزارمرهم ❊ پسندیدست باء عجمك فتحه‌یله اصلی پسندیده استدرهاء رسمیله وهمزهٔ مجتلبه ایله پس ضرورت وزن ایچون ایکسی بله کتابتدن

وتلفظدن ترك اولندی ایمدی ایکیسن بیله کتابتده اثبات ایدوب وصل همزه ایله دیدیلرغلط ایتمشلر
(بخشایش اسم مصدردر اسیرگیش معناسنه یعنی مرحمت (لیکن ادات استدراك (منه فعل نهی — رد ابن سید علی وسروری
مفرد مخاطبدر (نهیدندن قومه دیمکدر نهادندن دیین سهو ایتمش (ریش بونده یاره‌در (خلق
آزاره اضافتی بیانیه‌در (خلق آزار وصف ترکیبیدر آزار یدندن خلق انجیدیجی دیمکدر آزردندن — ردسروری
اخذ ایلین خطا ایتمش (مرهم یاره‌یه قودقلری نسنه‌دز معربدر (منهك مفعول صریحی (وبرزیش — رد ابن سید علی
غیرصریحی (محصول بیت) مرحمت مقبولدر ولیکن خلق انجیدیجینك یاره‌سنه مرهم اورمه یعنی
ظالمی اسیرگیوب دردینه درمان ایلمه حاصلی ظالمه رحم ایلمه ❊ ندانست آنکه رحمت کرد برمار ❊ که آن
ظلمست برفرزند آدم ❊ ندانست فعل نفی مفرد غائب بیلمدی دیمکدر وجائزدرکه استفهامی
متضمن اوله یعنی بیلمدیمی دیمك اوله (آن اسم اشارتدر که‌یه (که بونده اسم واقعدر کس معناسنه وان
ندانستك فاعلیدر (رحمت کردك مفعول صریحی وبرمار غیرصریحی که حرف بیان (آن اسم اشارتدر
رحمته ومبتدادر (وظلمست خبری بر حرف استعلا ظلمه متعلق (فرزند آدم لامیه (محصول بیت)
بیلمدی ویا بیلمدیمی اول کیمسه که ییلانه مرحمت ایدوب انی قتل ایلمدیکه اول مرحمت آدم اوغلارینه
ظلمدر زیرا فرصت بولدقده آدمی صوقار رحم ایلمز ایمدی اکا رحم ظلم صریحدر ❊ تحذیر ❊ نصیحت
ازدشمن پذیرفتن خطاست ولیکن شنیدن رواست تا بخلاف آن کار کنی وآن عین صوابست ❊
پذیرفتن باء عجمك فتحی وذال معجمه‌نك کسری وراءنك ضمیله قبول ایلمك معناسنه‌در بونده مبتدادر
(ونصیحت مفعول صریحی واز دشمن غیرصریحی (وخطاست خبری لیکن ادات استدراك
(شنیدن مبتدا رواست خبری جائز دیمکدر (تا حرف تعلیل بخلاف آن کنینك مفعول غیر
صریحی (وکار صریحی وآن اسم اشارتدر خلافه ومبتدا (عین صوابست بیانیه وخبر مبتدا
(محصول ترکیب) دشمندن نصیحت قبول ایلمك خطادر اما ایشتمك جائزدر تا کیم اول نصیحتك
خلافنجه ایش ایشلیه‌سن واول خلاف خود عین صوابدر ❊ مثنوی ❊ حذرکن زآنچه دشمن
کوید آن کن ❊ که بر زانو زنی دست تغابن ❊ که حرف تعلیل (بر حرف استعلا (زانونك ضمیله دیز
معناسنه‌در که عربجه رکبه دیرلر (زنی فعل مضارع مفرد مخاطب اورزسین دیمکدر (زنیدندن
دست تغابن لامیه‌در مجازا (زنینك مفعول صریحی (برزانو غیرصریحی (تغابن تفاعل بابندن مصدر
الدانمق معناسنه بونده مشارکت مراد دکلدر (محصول بیت) حذرایله اول نسنه دنکه دشمنك
سکا انی ایله دیه یعنی دشمنك سکا بیوردیغی نسنه‌دن حذرایله صقین انی ایشلمه زیرا تغابن وندامت
النی دیزیکه اوررسین یعنی انك سوزیله برایش ایسلرسك الدانوب پشیمان اولورسین نیچون دشمن
سوزیله عامل اولدم دیو ❊ کرت راهی نماید راست چون تیر ❊ ازو برکرد راه دست چپ کیر ❊ کرت
تا ضمیر خطاب (راهی یا حرف وحدت (نماید فعل مضارع مفرد غائب ضمیرتا مفعول اولی راه
ثانیسی (راست صفت راهدر (چون ادات تشبیه (ازو اصلی ازاودر ضمیر اوراهه راجعدر
بعض نسخه‌ده اوزینه آن واقعدر اسم اشارتدر راهه (بر حرف تأکید (کرد کاف عجمك
فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر کردیدندن دون دیمکدر ارجع معناسنه (راه دست چپ لامیه
وبیانیه‌در بونده چپ ذکری راست مناسبتیله‌در زیرا چپ صوله وراست صاغه دیرلر
راه کیرك مقدم مفعولی (محصول بیت) کرسکا دشمنك اوق کبی برطوغری یول کوسترسه البته اول
یولدن دون وصول ال یولنی طوت بوندن مراد بودرکه دیدیکنك خلافنی ایشله ❊ حکمت ❊
خشم بیش ازحد وحشت آرد ولطف بی وقت هیبت ببرد نه چندان درشتی کن که ازتو سیر کردند ونه — رد ابن سید علی وسروری
چندان نرمی که برتو دلیر شوند ❊ خشم بیش بیانیه ومبتدا اضافتی تجویز ایلینلر لذت کلامدن
بی ذوق ایمشلر (ازحد بیشه متعلقدر (وحشت بونده نفرت معناسنه‌در (آردك مقدم مفعولیدر

(وآرد خبر مبتدادر (لطف بی وقت ده بیانیه در ومبتدا (هیبت بیردك مقدم مفعولیدر
(بیرد خبر مبتدادر (درشتی درشت ایری دیمکدر غلیظ وخشن معناسنه (یا حرف
مصدر غلاظت و خشن معناسنه در (سیربونك کبی یرلرده اوصانمق ونفرت ایتمك
معناسنه در (کرندکاف عجمك فتحیله فعل مضارع جمع غائبدر اوله لر معناسنه کینونت
افاده ایدرسندن اوصانه لر دیمکدر (نرمی نرم یومشق یا حرف مصدر (دلیر بهادر
معناسنه در غلبه دن کنایتدر (محصول ترکیب) حددن زیاده غضب نفرت ووحشت
کتورر یعنی غضوب اولان کیمسه دن خلق نفرت ایدرلر کلب عقوردن نفرت کبی ووقتسز لطف
آدمك هیبتنی وصلابتنی ایلدر یعنی عزت وحرمتنی ضایع ایدر ایمدی نه اولقدر خشونت
وغلاظت ایله که سندن طویارلر یعنی اوصانوب نفرت ایدهلرونه اولقدر ملایمت ورفق ایله که
اوزریکه بهادر اولوب غالب اولالر حاصلی نه یاوز اول آصلا سین نه یواش اول باصلاسین
☼ مثنوی ☼ درشتی ونرمی بهم در بهست ☼ چو فاصد که جراح ومرهم نهست ☼ درشت ایری
دیمکدر یومشق مقابلی (یا حرف مصدر (نرمیده ده یا حرف مصدر در (بهم با حرف صله (وهم
ادات اجتماعدر همخانه وهمحجره وهمراه کبی بونده بری بریله دیمکدر (دربانك افاده ایلدیکی
معنایی تأکید ایدر (بهیك دیمکدر (فاصد اسم فاعلدر قان الیجی معناسنه مصدری فصدکاور
فانك فتحی وصادك سکونیله (که حرف بیان (جراح یاره اوران کیمسه بونده مراد طمری یاره لمکدر
(مرهم نه وصف ترکیبیدر نهیدندن مرهم قویجی دیمکدر (محصول بیت) خشونت
وملایمت بری بریله یعنی بیله اولمق یکدر نته که بیوردیغی کبی قان الیجی کبی که هم طمری یاره لر
وهم اوکلتمق ایچون یته مرهم قوریاره یه (بهم در بهك تقدیرینی در بهم بهست دیین تراکیب
فارسینك استعمالاتنه واصل دکل ایمش ☼ درشتی نکیرد خردمند پیش ☼ نه سستی که ناقص کند
قدر خویش ☼ درشتی نکیردك مقدم مفعولی (وخرد مند فاعلی (وپیش مفعول ثانیسی (نه سستی
یته سستی نکیردك مفعولیدر یعنی مقدر نکیردك تقدیری سستی هم نکیرد (که حرف تعلیل (یا
حرف بیان (قدر خویش لامیه وکندك مفعول اولی وناقص ثانیسی (محصول بیت) خرد مند
یعنی عاقل کیمسه خشونت وغلظتی اوکه طوتماز یعنی خشونت وغلظتله عاقل اولماز نه
حاصلی درشت خولغی عادت وپیش ایدنمز ملایمت وتواضعی دخی کار ایدنمز که کندی
قدرینی ناقص ایلیه یعنی زیاده رفق وملایمت آدمی خلق یانده بی قدر ایدر ☼ نه مر خویشتن را
فزونی نهد ☼ نه یکباره تن در مذلت دهد ☼ نه حرف نفی معناده نهده مقیددر ننهد تقدیرنده
(مرزانك معناسنی تأکید ایدر (خویشتن واورسمیله کندی دیمکدر (فزونی یا حرف مصدر در
(نه یته حرف نفی دهده مقیددر (یکباره برکره دن و براوغوردن دیمکدر (تن بونده وجود
معناسنه در (در حرف صله (مذلت لامك تشدیدیله مصدر میمیدر ذلت معناسنه (دهد فعل
مضارع مفرد غائبدر ویرر دیمکدر ایکی فعلك بیله فاعلی خرد منددر (محصول بیت) عاقل اولان
کندی یه ارتفلق قومز یعنی تعظم وتکبر ایدوب کندینی بیوك طوتمز حاصلی بیوکلنمز وبرکره دن وبر
اوغوردن کندی وجودینی ده مذلته ویرمز یعنی کندینه تحقیر ایتدیروب وجودینی ذات وهوانه
دشورمز حاصلی نه مقدارندن زیاده بیوکلنورونه کندینی ذلیل وحقیر طوتوب کوچکلنور حاصلی
کندینی ذاته دشوروب پایمال ایتدرمز ☼ مثنوی ☼ شبانی باپدر کفت ای خرد مند ☼ مرا تعلیم ده
پیرانه یك پند ☼ شبان شبانك ضمیله چوبان دیمکدر (یا حرف وحدت (باپدر یعنی باپدرش (ده دالك
کسریله وهاء اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطبدر دهیدندن ویر دیمکدر دادندن دیینلر سهو
ایلشلر (پیرانه هاء رسمی بونك کبی یرلرده تخصیص ولیاقت معناسنی افاده ایدر (محصول بیت)

زدشمی

نه

رد ابن سید علی وسروزی

برچوبان باباسنه دیدی ای خرد مند بکا پیرله لایق ومناسب بر پند و یریعنی بکا بر نصیحت ویر ❁ بکفتا نیك مردی کن نه چندان ❁ که کردد چیره کرك تیزدندان ❁ نیك مرد وصف ترکیبیدر (یاحرف مصدر (که حرف تعلیل (کردد فعل مضارع مفرد غائب اوله دیمکدر (چیره جیم عجمك کسریله غالب ویکین معناسنه در (کرك تیزدندان بیانیه تیزدندان وصف ترکیبیدر کسکین دیشلی دیمکدر (کرددك کرك اسمی وچیره خبریدر زیرا معنای صیرورتی متضمندر (محصول بیت) باباسی چوبانه دیدی نیك مردلك ایله یعنی رفق ولین اوزره اول اما اولقدر دکل که کسکین دیشلی قوردسکا غالب اوله وقیونلریکی هلاك ایلیه حاصلی اول دکلو ملایم اولمه که سکا ضرر مترتب اوله چوبانه لایق ومناسب پند بوقدر اولورانجق ❁ حکمت ❁ دوکس دشمن ملك ودینند پادشاه بی حلم وزاهد بی علم ❁ لف ونشر مرتب طریقیله (محصول ترکیب) ایکی کیمسه مملکت ودینك دشمنلریدر بریسی پادشاه بی حلم درکه غضبی سببیله خلق اندن نفرت ایدوب قچسار ومملکتی خالی قالور بریسیده زاهد بی علمدر که جهلی سببیله دیندار اولان امیلری طریق مستقیمدن اضلال ایدوب ضلالته دوشرر ❁ بیت ❁ برسر ملك مبادان ملك فرمان ده ❁ که خدارا نبود بندهٔ فرمان بردار ❁ (برحرف استعلا (سر ملك لامیه (مباد نهیله دعادر (آن تقدیری آن کس در (ملك فرمان ده بیانیه (فرمان ده وصف ترکیبیدر بویرق ویریجی معناسنه (که حرف رابط صفت (بندهٔ فرمان بردار بیانیه (فرمان بردار وصف ترکیبیدر بردار یدندن بویرق قالدریجی معنای لازمی بویرق طوتیجیدر (محصول بیت) مملکت اوزرینه اول کیمسه بویرق ویریجی پادشاه اولمسون که خدانك بویروغن طوتیجی قولی اولمیه یعنی امر ونهینه مطیع اولوب اکا امتثال ایلمیه وجائزدر آن اسم اشارتی ملك فرمان دهه اوله پس (محصول مصراع) مملکت اوزره اول فرمان ویریجی پادشاه ثابت وقائم اولمسون یعنی هالك وفانی اولسون آه حاصلی پادشاه ظالمه بددعادر ❁ حکمت ❁ پادشاه بایدکه تا بحدی بردشمنان خشم نراند که دوستانرا اعتماد نماند آتش خشم اول درخداوند افتد آنکه زبانه بخصم رسدیا نرسد ❁ باید فعل مضارع مفرد غائب کرك دیمکدر (که حرف بیان (تا حرف انتها (بحدی یاحرف صله (یاحرف وحدت (بردشمنان (برحرف استعلا وباحرف صله (خشم خانك فتحی وکسریله لغتدر (نراند فعل نفی مستقبل مفرد غائب فاعلی تحتنده پادشاهه راجع ضمیردر ومفعول صریحی خشم وغیر صریحی بردشمناندر وجملهٔ فعلیة خبر مبتدادر که پادشاهدر رانید ندن مشتقدر راندن دینلر سهو ایلمشلر (که حرف بیان (دوستانرا راحرف تخصیص (آتش خشم بیانیه بو کلام ماقبلنه نسبت حکم تعلیلنده واقعدر (در حرف صله خداوند خشم لامیه صاحب خشم دیمکدر (افتد همزه نك فتحی وضمیله فعل مضارع مفرد غائبدر فاعلی تحتنده آتش خشمه راجع ضمیردر دوشر دیمکدر (آنکه اندن صکره دیمکدر (زبانه زانك فتحی وضمیله آتش یالیکی (بخصم باحرف صله (رسد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده زبانه راجع ضمیردر (یاحرف عطف (نرسد فعل نفی مستقبل مفرد غائب فاعلی سابق کبیدر (محصول ترکیب) پادشاه کرکدر کیم دشمنلره برحدده و برمرتبه ده غضب سورمیه که دوستلرك اکا اعتمادی قالمیه زیرا جائزدر کیم دوستلر غضبندن خوف ایدوب کندویه ضرر ایرشدیرلر هیچ نسنه ایلمزلر سه ده نفرتلری مقرردر (زیرا خشم آتشی اول صاحبنی یاقراندن صکره یالیکی خصمه ایرشه ویا ایرشمیه حاصلی کندینه ضرری مقرردر پس خصمه ضرر یا ایلیه ویا ایلمیه ❁ مثنوی ❁ نشاید بنی آدم خاکزاده ❁ که در سر کند کبر وتندی وباد ❁ نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب عربیده لاینبغی معناسنه (بنی آدم لامیه اصلنده بنین ایدی اضافتله نون ساقط اولمشدر (خاکزاده اضافتی بیانیه در خاکزاد وصف ترکیبیدر بحسب اللغت طپراقدن طوغیجی دیمکدر لکن مراد خاکدن مخلوق

زد ابن سید علی وسروزی

اولاندر (كه حرف بيان (درحرف صله (حرف ظرف طوتن ايوطو تمامش (درسر كندك مفعول
غيرصريحى (وكبرمعطو فاتيله صريحى (تندابتى ديمكدر يعنى كسكين (يا حرف مصدرياوزاق
رد شمعی
وحدت ديمك اولور (بادبونده هوا معناسنه در كه خفتدن عبارتدر (محصول بيت) لايق دكلدر
خاكدن مخلوق اولان بنى آدم كه باشنه كبر وحدت وهوايى ايليه يعنى بونلرى باشنه قويه (حاصلى
بونلرله متصف اولمق لايق دكلدر ✲ تراباچنين كرمى وسركشى ✲ نپندارم ازخاك يارآتشى ✲
تراسنى ديمكدر (باحرف مصاحبت (چنين تشبيه معناسنى متضمن اسم اشارتدر (حاصلى ادات
تشبيه ايله اسم اشارتدن مركبدر بو نجلين ديمكدر (كرم اسيجق ديمكدر بونده تيز معناسنه در
(يا حرف مصدر مراد حدت و تيزلكدر (سركش وصف تركيبيدر (بحسب لغت باش
چكيجى ديمكدر كشيدندن مشتق امامعاند معناسنده مستعملدر (يا حرف مصدر معانداق ديمكدر
(نپندارم فعل نفى مستقبل متكلم وحده (مفعول صريحى ترا در وغير صريحلرى باچنين ايله
ازخاكدر (ياحرف عطفدر عربيده ام واوكبى آتشيده كى يا ضمير خطابدر (محصول بيت)
سنى بو حدت و سركشلكله ظن ايلمزمكه خاكدن سين بوخسه آتشدن سين يعنى يقينم وظنم
بو قدر كه بنى آدم كبى خاكدنمى خلق اولدك بوخسه شيطان لعين كبى آتشدنمى (حاصلى
بوايكى معنى بينده مترددم (بعض متونده مصراع ثانى نپندارم ازخاكى ازآتشى واقعدر
ايكى ياء خطابله (محصول مصراع) سنى خاكدن مخلوق اولديغك ظن ايلمزم بلكه عزازل
ملعون كبى ناردن مخلوقسين (دعا كويك قتنده اشبه واوجه متون بودر تأمل تدبر ✲ قطعه ✲
درخاك بيلقان برسيدم بعابدى ✲ كفتم مرا بتربيت ازجهل پاك كن ✲ در حرف ظرف (خاك
بيلقان لاميه بيلقان بانك فتحى وبانك سكونيله ولامك فتحيله بدخشان ولايتنده برناحيه نك
اسميدر (بعابدى باحرف صله (ويا حرف وحدت (كفتم تقديرى كفتمش درمرا وپاك كن فعلنك
رد ابن سید علی وسیروزی
مفعول صريحلريدر (وبتربيت ازجهل غيرصريحلرى (محصول بيت) بيلقان ولايتنده برعابده
ايرشدم دير حضرت شيخ يعنى سياحتلرم زماننده اكا واصل اولدم زيرا حضرت شيخك دنيايى
كزمكدن مرادى اهل اللهه وصولدر پس هر يرده كه برعزيز ايشتسه آنك جانبنه عزم ايدرمش
نتكه بعض حكايه‌لردن معلومدر اول عابده ديدم بنى تربيتكله جهلدن پاك ايله حاصلى بنى ارشاد ايله
✲ كفتا برو چوخاك تحمل كن اى فقيه ✲ ياهرچه خوانده در زيرخاك كن ✲ كفتا عابد ديدى
(برو باء مكسور اداة تأكيد در (بايى ضمله اوقيان زوستايلق ايدرمش (چو ادات تشبيه
فقيه دن بونده مراد عالمدر (ياهرچه يا حرف عطف (خوانده ماضيدن قسمدر (ويا ضمير
خطاب (وهمزه حرف توسل هرنكه اوقومشسك ديمكدر (در حرف تأكيد (زيرخاك لاميه
(زير زانك كسريله آلت معناسنه عربجه تحت ديرلر (محصول بيت) عابد ديدى اى فقيه
وار خاك كبى هرجفا وجوره تحمل ايله (زيرا علمك مقتضاسى تواضع وتحملدر كبر وغرور دكل
پس اكر سكا كبر وغرور علم تواضع وتحمله مانع اولورسه جميع اوقوديغكى يعنى تحصيل
ايلديككى خاك آلتنه ايله يعنى نسيا منسيا ترك ايله زيرا درويشلك وصوفيلق علم ومعرفت
وجوديله تحصيل اولماز بلكه يوقلق وفنا ايله كسب اولور انكيچون مشايخ علما ارشادنده
زحمت چكرلر زيرا عالم وهمدن خالى دكل پس عابدك مرادى بودركيم علم وكمال ايله تحمل وتواضع
ال ويررسه فبها ونعمت والا بونلر اسباب پندار در كه درويشلكه مانعدر پس بونلرى
فراموش اولمش منزلنه تنزيل ايدوب آسوده حال اول كه علم لدنى ميسر اوله حاصلى ياعلمله
تحمل وتواضع ايله ويا علمى ترك ايله مانع راه اولمسون ✲ مطايبه ✲ بدخوى دردست دشمنى
كرفتارست كه هركجا رود از چنك عقوبت اوخلاص نيابد ✲ بد خوى وصف تركيبدر

يارامز خويلى ديمكدر (در حرف صله دربا معناسنه (دست دشمن لاميه (و يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (هر كجا كه هرقنده كه ديمكدر (كه حرف بيان در (زود فعل مضارع مفرد غائب كيدر ديمكدر (چنك عقوبت بيانيه (او يه اضافت لاميه در (نيابد فعل نفى مستقبل مفرد غائب (محصول تركيب) بدخوى بر دشمن النه كرفتار دركه هر نره يه كيدرسه آنك عقوبتى پنچه سندن خلاص بولماز يعنى بدخو يلق اكه بر بلادركه قنده كيدرسه المدن خالى اولماز ❁ بيت ❁

اكر ز دست بلا بر فلك رود بدخوى ❁ ز دست خوى بدخويش در بلا باشد ❁ دست بلا لاميه در مجازا (بر فلك فلك اوزره ديمكدر (دست خوى بدخويش لاميه و بيانيه ولاميه در لف ونشر طريقيله (محصول بيت) اكر بلا الندن بدخوى فلك اوزره كيدرسه يعنى فلكه چيقرسه كنديك يارامز خويى الندن بلاده اولور يعنى كنديك يارامز خويى هر قنده كيدرسه كنديه قرين بدر ❁ پند ❁ چو بينى كه درسپاه دشمن تفرقه افتاد توجمع باش واكر جمع شوند از پريشانى انديشه كن ❁ كه حرف بيان (در حرف صله (سپاه دشمن لاميه (تفرقه تفعيل بابندن مصدر در ياء مصدريه سماعا حذف اولنوب بدلنه تاو يرلشدر طاغقلق ديمكدر (باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشيدندن جمع اول يعنى پريشان وبى حضور اوله (محصول تركيب) چونكه كوره سين كه دشمنك لشكرينه پريشانلق و پراكنده لك دوشدى سن جمع اول قورقمه واكر كوره سين كه جمع اولوب ديرنك ايدرلر پريشانلقدن انديشه ايله يعنى صقين دير نكلرى سنكيچون اولمسون ❁ قطعه ❁ برو با دوستان آسوده بنشين ❁ چو بينى در ميان دشمنان جنك ❁ برو بانك كسرى ورانك فتحيله فعل امر مفرد مخاطب كيت ديمكدر (بانك ضميله ديئلرز وستا بيلغه مائل ايمشلر (و برو رفتن مصدرندن مشتقدر ديئلر علم اشتقاقله اصلا منا سبتلرى يوغيمش (با حرف مصاحبت (آسوده بونده مستريح معناسنه در يعنى فارغ و راحت ديمكدر (محصول بيت) وار دوستلركله آسوده حال وفارغ البال اوتور يعنى حضور ايله چونكه دشمنلرك اراسنده جنك وجدال كوره سين ❁ وكر بينى كه با هم يك زبانند ❁ كمان را زه كن و بر باره برسنك ❁ باهم برى بريله ديمكدر (يك زبان زانك فتحى وضميله وصف تركيبيدر برديللى معناسنه يعنى متحد ومتفق (كمان را را ادات مفعول (زه كن زه كرش ديمكدر زانك كسرى وهاء اصليه ايله (كن كاف عربك ضميله ايله ديمكدر فعل امر مفرد مخاطبدر كنيدندن (كمان مفعول اولى وزه ثانيسى (بر حرف استعلا (باره هاء رسميله و بارو واوله حصار معناسنه در (وايكنجى بر فعل امر مفرد مخاطبدر بريدندن ايلت ديمكدر (سنك مفعول صريحى (و بر باره غير صريحى (محصول بيت) واكر دشمنلرك برى بريله يك دل و يكزبان كوره سين يعنى متفق فى الكلام ومتحد فى المرام كوره سين جنك ايچون يايكى قور وحصاره طاش ايلت يعنى سنكله جنكارينى مقرر بيلوب صواشه حاضر اول حصار اوزره طاش ايلت ديمكدن مرادى بودر كه دشمن حصاره يوريش ايلدكده اكا اتمغيچون طاش حاضرله (زيرا اول زمانده طوب وتوفنك بوغيمش اما اوق وسائر سلاحلر وارايمش (ديرلر كه طوب وتفنك درنيوز ييل انجق وارانكروسدن يعنى لهدن چيقالى والعهدة على الراوى ❁ تنبيه ❁

دشمن چو از همه حيلتى در ماند سلسلهء دوستى بجنباند پس انكه بدوستى كارها كند كه دشمن نتوان كرد ❁ حيلتى يا حرف تنكير (درماند فعل مضارع مفرد غائب فاعلى تحتنده ضمير دشمنه راجعدر فعل تعليل واقعدر (تقديرى چو در ماند از همه حيلتى در (سلسلهء دوستى بيانيه (يا حرف مصدر (بجنباند باء استقبال ايله فعل مضارع مفرد غائب فاعلى تحتنده دشمنه راجع ضميردر (جنبانيدندن دپره در ديمكدر يعنى دوستلق ومحبت اظهار ايدر جواب تعليلدر (وجملهء تعليليه خبر مبتدادر كه لفظ دشمندر (پس بونك كبى يرلرده مطلق عطف معناسنى افاده ايدر (آنكه

رد ابن سيد علي وسروري

رد ابن سيد علي وسروري

رد ابن سيد على وسرورى
رد ابن سيد على

اندنصكره ديمكدر (بدوستى باحرف مصاحبت (باحرف مصدر (كارهـا كندك مفعول صريحى (بدوستى غيرصريحى (كه حرف رابط صفت (دشمن مبتدا (نتوان كرد كردن معناسنه خبرى (محصول تركيب) دشمن چونكه حيله دن عاجز قاله دوستلق سلسله سنى ذپره در يعنى محبت ودوستلق اظهار ايدر واندن صكره دوستلق صورتيله ايشلر ايلر كه دشمن دفع ايلمكه قادر دكلدر ❋ بند ❋ سر مار بدست دشمن بكوب كه از احدى الحسنين خالى نباشد اكر اين غالب آمد مار كشتى واكر ان از دشمن رستى ❋ سر مار لاميه (باحرف مصاحبت (دست دشمن لاميه (بكوبك سر مار مفعـول صريحى (بدست دشمن غيرصريحى (باحرف تأكيد (كوب كاف عربك ضميله فعل امر مفرد مخاطبدر كوبيدن (كوفتن در دينلر خطا ايلشلر (كاف عجميله در دين غلط سويلمش (كه حرف تعليل (احدى همزه نك كسرى وحانك سكونى ودالك فتحيله احدك همزه نك وحانك فتحه لريله مؤنثيدر (حسنيين حانك ضمى وسينك سكونى ونونك فتحى وبانك اولكيده وثانيده سكونيله حسنى نك تثنيه سيدر كه احسنك مؤنثيدر (افضلك فضلى واعلى نك عليا مؤنثى اولديغى كبى موصوفى محذوفدر (تقديرى احدى الفائدتين الحسنيين ايكى كوكجك فائده نك بريسندن (خالى نباشد خالى اولماز ديمكدر (اين اسم اشارتدر دشمنه (كشتى فعل ماضى مفرد مخاطب ديه لدك يعنى قتل ايلدك ديمكدر (وآن اسم اشارتدر ماره (رستى رانك فتحيله فعل ماضى مفرد مخاطبدر (رستن دن قورتلدك ديمكدر (محصول تركيب) مارك كله سنى يعنى باشنى دشمن اليله دوك از يعنى دشمنكه انى اولدرد زيرا ايكى كوزل فائده نك برندن خالى اولماز سن اكر دشمن ماره غالب اولورسه مارى قتل ايلمش اولورسين (واكر مار دشمنكه غالب اولورسه دشمندن قورتلدك يعنى قورتلمش اولورسين ❋ بيت ❋ بروز معركه ايمن مشو كه خصم ضعيف ❋ كه مغز شير برارد چودل زجان برداشت ❋ باحرف ظرف روز معركه لاميه اسم مكاندر صواش يرينه ديرلر امابونده جنك مراددر (ايمن همزه نك وميمك كسره لريله امين معناسنه در (مشو ميمك وشينك فتحه لريله فعل نهى مفرد مخاطبدر شويدندن اولمه ديمكدر (خصم ضعيف بيانيه (كه حرف تعليل (مغز شير لاميه مغز بينى وايلك بونده باشك بينيسى مراددر (شير ارسلان (برآرد چيقارر (چو حرف تعليل (دل برداشتك مفعول صريحى وزجان غيرصريحى (برداشت فعل ماضى مفرد غائب قالدردى ديمكدر (محصول بيت) صواش كوننده خصم ضعيفدن امين اولمه زيرا ارسلانك بينى سين چيقارر جونكه ديلنى جاندن قالدردى يعنى خصم هرنقدر ضعيف اولورسه جاندن نااميد اولنجه ارسلانه حمله ايدوب آنى هلاك ايدر پس خصمك ضعفنه بقمق اولمازكه كاه اولوركه ضعيف اقويا ايشن ايشلرنتكه ملك زادۀ كوتاه وحقير حكايه سنده كچدى ❋ پند ❋ خبرى كه دانى كه دلى بيازارد توخاموش باش تادكرى بيارد ❋ خبرى ياحرف وحدت (كه حرف رابط صفت (دانى فعل مضارع مفرد مخاطب (كه حرف بيان (دلى ياحرف وحدت (بيازاردك مقدم مفعوليدر (تاحرف تعليل (ديكرى ياحرف وحدت (بياردك فاعلى تحتنده ديكره راجع ضميردر ومفعولى برمقدر خبر (محصول تركيب) برخبرى كه بلورسين كه بركوكل انجيدر يعنى اول خبرى سويلديكك تقديرجه بيله سين كه برخاطرا انجنوب پريشان اولور اول خبرى سن سويلمه ديمه تاكيم برغيرى كيمسه كتورب سويلسون ❋ بيت ❋ بلبلا مژدۀ بهار بيار ❋ خبر بد ببوم باز كذار ❋ بلبلا الف حرف ندا (مژدۀ بهار لاميه (خبر بد بيانيه (وكذارك مفعـول صريحيدر (ببوم غيرصريحى بازادات تأكيد كذار فعل امر مفرد مخاطب ترك ايله ديمكدر (محصول بيت) اى بلبل سن بهار مژده سين كتور زيرا سكا دوشن اولدر ويرامز خبرى بوم شومه ترك ايله كه بد خبرا كا لايقدر ❋ تحذير ❋ پادشاه را

برخیانت کسی واقف مکردان مکرانکه که برقبول کلی واثق باشی وکرنه درهلاك خودهمی کوشی ❊ (پادشاه را را ادات مفعول (بر حرف استعلا (خیانت کسی لامیه و یاحرف وحدت (مکردان فعل نهی مفرد مخاطبدر (کردانیدندن ایله دیمکدر اصلی کردیدندر اولمق معناسنه یعنی صیرورت معناسنه والف ونون ادات تعدیه در ایلمك معناسنه افاده ایدر (مکر ادات استثنا (آنکه اولوقت دیمکدر (که حرف بیان (قبول کلی بیانیه (واثق اسم فاعلدر معتمد معناسنه مصدری وثوق وثقة کلور عدة وزنی اوزره ترکیجه طیانجی معناسنه (باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اوله سین دیمکدر (وکرنه استثنادن مستثنادر یعنی واکر واثق کلی اولمزسك (همی کوشی همی بونده ادات استمراردر (محصول ترکیب) پادشاهی بر کیمسه نك خیانتنه واقف ایله یعنی اکا کیمسه نك خیانتنی اعلام ایله مکر که قبول کلی ومعتمد اولاسین یعنی سوزك انك قتنده مقبول ومسلم اولدیغن بله سین حاصلی مقبول معتبر بلردن اوله سین والاکندی هلاککه سعی و کوشش ایدرسین ❊ بیت ❊

پسیچ سخن کفتن انکاه کن ❊ که دانی که در کار کیرد سخن ❊ پسیچ سخن کفتن لامیه در پسیچ لغتده یول تدارکی و غیریسیدر امابونده تدارك معناسنه در (سخن کفتن سوز سو یلمك (که حرف بیان دانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر دانیدندن بیله سین دیمکدر (که حرف بیان (در ادات تأکید (کار کیرد تأثیرایلر دیمکد فاعلی سخندر (محصول بیت) سوزسویلمك فکرینی وتدارکنی اول وقت ایله که بیله سین که سوزك تأثیرایدر یعنی سوز وکلك نفوذی اولدیغنی بیلدکدن صکره سوز سویلمکه متهیء اول ❊ مطایبه ❊ هرکه نصیحت خود رأیی میکند اوخود بنصیحت کری محتاجست ❊ که بونده اسمدر کیم معناسنه (نصیحت خودرأی مصدرك مفعولنه اضافتیدر (خودرأی وصف ترکیبیدر کندی رأیله عامل اولوب غیرینك سوزینی دکلمیه خودرأی دیرلر وایکنجی یاحرف وحدت وضمیر غائب بیت اولنده که یه راجعدر خودادات تأکید (باحرف صله نصیحت کر کاف عجمك فتحیله نصیحتجی زیرا کرادات فاعلدر یجی معناسنه (یاحرف وحدت (محصول بیت) هرکس که برخودرأی و خود پسنده نصیحت ایدر اوکس برناصحه محتاجدر که اکا دیه نیچون خودرأیه پند ونصیحت ایدوب سوزجوهرینی ضایع ایدرسین اول بلورسنکه سوزك طوتماز پس اکا نصیحت جنوندن ناشیدر ❊ ملاطفه ❊ فریب دشمن مخور وغرور مداح مخر که آن دام زرق

نهاده است واین کام طمع کشاده احمق راستایش خوش آید چون لاشه که درکعبش دمی فربه نماید ❊ فریب فانك و زانك کسریله اسم مصدر در (فریبیدندن الدامه معناسنه (فریفتن دن دینلر خطا سویلمشلر (دشمنه اضافتی لامیه (مخور فعل نهی مفرد مخاطبدر (خوریدندن ییه دیمکدر خوردندن دیین غلط سویلمش (غرور مداح مصدرك فاعلنه اضافتیدر (مخرمیمك وحانك فتحه لریله فعل نهی مفرد مخاطبدر (خریدندن صاتون المه دیمکدر (فریب مبتدا ومخورخبری وغرورمبتدا ومخرخبری (که حرف تعلیل (آن اسم اشارتدر دشمنه و مبتدا (دام زرق بیانیه ویالامیه در مجاز اونهاده نك مقدم مفعولی ونهاده خبرمبتدا در (این اسم اشارتدر مداحه ومبتدا کام طمع ده بیانیه و یا لامیه در مجازا کاف عربیله در بونده اغز مراددر کاف فارسیله دینلر فاسد سویلمشلر کشاده نك مقدم مفعولیدر وکشاده خبرمبتدا در این اسم اشارتنی دشمنه وآن اسم اشارتنی مداحه صرف ایدنلر قریبی بعیددن تشخیص وتمیز ایلمزلر ایمش (احمق را خوش ایدك مقدم مفعولی (وستایش مبتدا واسم مصدر در ستاییدندن سینك کسریله اوکش دیمکدر ستودندن دینلر سهو ایلمشلر (خوش آید خبرمبتدادر چون ادات تشبیه لاشه میت دیمکدر ترکیده تحریف ایدوب لش دیرلر معناسی لاغردیین زیاده اغرسویلمش (که حرف بیاندر حرف صله (کعب کافك فتحی و عینك سکونیله طوپوق دیمکدر وشین لاشه یه راجعدر (دمی دالك

فتحی ومیمك كسریله فعل مضارع مفرد مخاطبدر (دمیدندن افورمك دیمكدر قصابلر قیونك بجاغندن اوفوردكاری كبی (درکمبش دمینك مقدم مفعولیدر (فربه فانك فتحی ویانك كسری ورانك سكونی وهاء اصلیه ایله سمز دیمكدر عز بجه سمین دیرلر مبتدا واقعدر (نماید خبری (محصول تركیب) فریب دشمنی بیمه یعنی آنك الدامسیله الدانمه ومداحك غرور وغفلتنی صاتون المه یعنی انك مدحیله مغرور اولمه زیرا اول دشمن زرق ومكروحیله طوزاغنی قورب سنی نفاقیله غافل قلمق استر (وبومداح طمع دهانی آچشدر ظرافتله سندن برنسنه المق استر حاصلی سنی مدح ایلمسی الله ایچون دكلدر بلكه سنی مدحله مغرور ایدوب سندن برجائزه المق استرتكه اكثر خلق بویله در اما سن احمق دوشمه زیرا احمق اولانه ستایش خوش كلور مذبوح كبیكه بجاغنه اوفورهسین سمز كور ینور اما سمز اولمز احمق انی سمز ظن ایدر اعمدی سنده برزاقك مدحیله مغرور اولوب شیشمه وقبارمه ❋ قطعه ❋ الا تانشنوی مدح سخن كوی ❋ كه اندك مایه نفعی ازتو دادر ❋ الاحرف تنبیه (تاحرف تعلیل (نشنوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر بونده مراد معنای نهی درایشتمه دیمكدر شنویدندن مشتق (مدح سخن كوی مصدرك فاعلنه اضافتیدر ونشنوینك مفعولی (سخن كوی وصف تركیبیدر سوز سویلیجینك مدحنی معناسنه در (كه حرف تعلیل (اندك آز یعنی قلیل دیمكدر (مایه بونك كبی یرلرده سرمایه ومقدار معناسنه در (نفعی یاحرف وحدت ویاحرف تنكیر (محصول بیت) آكاه اول غافل اولمه تاكیم مداحك مدحنی دكلیه سین یعنی مدحیله مغرور اولمیاسین زیراسندن ازاجق مقدار فائده طمع طوتار یعنی سنی مدح ایلمكدن طمعی سندن جزئی فائده در الله ایچون سنی مدح ایلمز ❋ اكرروزی مرادش برنیاری ❋ دوصد چندان عیوبت برشمارد ❋ روزی یا حرف وحدت (مرادش ضمیر سخن كویه راجعدر (برنیاری فعل مضارع مفرد مخاطبدر آریدندن كه مخففدر آوریدندن همزه یایه مبدل اولمشدر نتكه سابقا بیان اولمشدر فعل شرط واقعدر (دوصدا یكیوز دیمكدر (چندان اولقدر دیمكدر یعنی ایكیوز مدحی قدر دیمكدر (عیوب عیبك جمعیدر (تا ضمیر خطاب برحرف تاكید (شمارد فعل مضارع مفرد غائب عد ایدر دیمكدر جواب شرطدر وعیوب مقدم مفعولی (محصول بیت) اكر بركون مداحك مرادینی حاصل ایلمیه سین ایكیوز مدحی قدر عیبلریكی صیار یعنی سنی چوق چوق ذم ایدر ❋ تربیت ❋ متكلمی را تاكسی عیب نكیرد سخنش صلاح نپذیرد ❋ متكلم را را ادات مفعول (یا حرف تخصیص تا حرف توقیت (كسی یا حرف وحدت (سخنش شین متكلمه راجعدر (نپذیرد فعل نفی مستقبل مفرد غائب قبول ایلمز دیمكدر (محصول تركیب) متكلمك مادامكه بركیمسه عیبنی طوتمیه سوزی صلاح قبول ایلمز یعنی سوزی مقبول اولماز ❋ بیت ❋ مشوغره برحسن كفتار خویش ❋ بتحسین نادان وپندار خویش ❋ مشو فعل نهی مفرد مخاطب (غره مغرور معناسنه در (برحرف صله حسن كفتار خویش لامیه لردر (بتحسین با مشو غره یه متعلقدر نادانه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (پندار خویشده بویله در لیكن پندار اسم مصدردر مصدر دكلدر (محصول بیت) مغرور اولمه كندی حسن كفتاریكه یعنی كوزل سوزیكه نادانك تحسینی سببیله وكندی پندار كاه یعنی كندیكه حسن ظنكله كندیكه غرور ویرمه ❋ ملاطفه ❋ همه كس عقل خود بكمال نماید وفرزند خویش بجمال ❋ (محصول تركیب) جمیع كیمسه یه كندی عقلی كمال ایله كورینور وكندی اوغلی جمال ایله یعنی هر كس عقلنی كامل بیلور وفرزندنی صاحب جمال اكلر ❋ قطعه ❋ یكی جهود ومسلمان نزاع می كردند ❋ چنان كه خنده كرفت از حدیث ایشانم ❋ یك بر ویكی بریسی دیمكدر لیكن كاه اولور كه یكی یی یك معناسنده استعمال ایدرلر (خنده اسم مصدردر كولمه معناسنه (حدیث بونده سوز وقصه معناسنه در

(محصول بیت) برجهود ایله برمسلمان نزاع ایدرلردی شو یلکه بنی خنده طوتدی انلرك قصه سندن
❊ بطیره کفت مسلمان کراین قبالهٔ من ❊ درست نیست خدایا جهود میرانم ❊ باحرف مصاحبت
(طیره طانك کسریله غضب معناسنه در (قباله قافك فتحیله قاضی مکتوبنه دیرلر (قبالهٔ من
لامیه ومصراع ثانی یه مرهون (خدایا الف حرف ندا (میرانم فعل امر مفرد مخاطبدر میرانیدندن
اصلی مردن ومیریدندر اولمك معناسنه (والف ونون تعدیه ایله میرانیدن اولدی اولدورمك
معناسنه پس میرانم بنی اولدر دیمکدر (محصول بیت) غضبله مسلمان دیدی اکر بنم بوقباله م
کرچك دکل ایسه یا الله بنی جهود اولدر یعنی بنی جهود ختم ایله حاصلی جهود قوپایم
دیمکدر ❊ جهود کفت بتوریت میخورم سوکند ❊ اکرخلاف کنم همچو تومسلمانم ❊ بتوریت
باحرف صله یا تصرفات اعجامدندر موسی وعیسی کبی علیهما السلام (سوکند یمین معناسنه در
(محصول بیت) جهود دیدی توراته یمین ایچرم یعنی آند ایچرم اکر یمینده خلاف ایدرسم
سنك کبی مسلمانم یعنی سنك کبی مسلمان اولایم ❊ کراز بسیط زمین عقل منعدم کردد ❊ بخود
کمان نبرد هیچ کسکه نادانم ❊ بسیط زمین لامیه در روی زمین معناسنه (بخود باحرف صله
(محصول بیت) اکر یریوزندن عقل منعدم اولوب کتسه یعنی دنیاده نام ونشانی
قالماسه هیچ کیمسه کندی یه ظن ایلمز یعنی ایلمزکه بن نادانم دیو یعنی هرکس کندینی
عاقل ودانا اعتقاد ایدر ❊ مطایبه ❊ ده آدمی برسفره بخورند ودوسك برجیفهٔ بسر نبرند
حریص باجهانی کرسنه است وقانع بنانی سیر ❊ ده آدمی اون آدم دیمکدر (برسفرهٔ
یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل همزه یی حرف وحدت دیین خطا ایلش بعض نسخه ده
سفره یرینه خوانچه واقعدر ینه سفره معناسنه (جیفه مردار دیمکدر (یاحرف وحدت
(همزه حرف توسط (همزه حرف وحدتدر دیین اظهار جهل ایلش (بسر باحرف صله سر
بونك کبی یرلرده حد وغایت معناسنه در (نبرند فعل نفی مستقبل جمع غائب باشه ایلتمزلر یعنی جیفه
اوزره اکلی تکمیل ایدوب حدو پایانه ایلتمزلر حاصلی اتحاد وامتزاج ایلمزلر دیمکدر بعض نسخه ده
(جیفه یرینه مرداری واقعدر لیکن معنی بردر (حریص مبتدا (باحرف مصاحبت (باجهانی
تقدیری با ملك جهانیدر (یا حرف تنکیردر (حرف وحدت دیین استقامت معنادن خبردار
دکلدر (کرسنه خبر مبتدادر (قانع مبتدا (بنانی باحرف مصاحبت (یاحرف وحدت (سیرخبر
مبتدادر توق دیمکدر (محصول ترکیب) اون انسان برسفره اوزره اوتوروب ییك یرلر اما ایکی سك
برجیفه اوزره تتمیم وتکمیل اکل ایلمزلر بلکه غوغا ایدرلر یعنی خرلداشیرلر حریص اولان کیمسه
جهان ملکیله آجدر یعنی تمام دنیا ایله کندی یه قناعت کلمز اما قانع اولان کیمسه براتمکله توقدر یعنی
براتمك النه کردکدنصکره کیمسه یه عرض احتیاج و بیان حال ایلمز (باجهانی معناسنی بتون جهانه
دیین (و بنانی برنانه دیین معلومدرکه بانك معناسنی احاطه ایلمامشدر ❊ بیت ❊ رودهٔ تنك بیك نان
تهی پر کردد ❊ نعمت روی زمین پرنکند دیدهٔ تنك ❊ رودهٔ تنك بیانیه روده رانك ضمیله بغرسقدرکه
عربجه معاء دیرلر میمك کسریله (تنك تانك فتحی ونونك سکونیله وکاف عجمیله طار دیمکدرکه
عربجه ضیق دیرلر ضاد معجمه نك فتحی و یاء مشددنك کسریله (بیك باحرف مصاحبت (نان تهی
بیانیه تهی تانك فتح وکسریله وهانك کسریله لغتده بوش دیمکدر خالی معناسنه اما بونده نان تهیدن
مراد قاطقسز اتمکدر یعنی خبز بلا ادام (پر کردد پر اولور دیمکدر یعنی طویار (نعمت روی زمین لامیه لردر
(پرنکند پر ایلمز یعنی طویورمز (دیدهٔ تنك بیانیه (روده مبتدا (پر کردد خبری (بیك نان تهی خبره
متعلق (نعمت مبتدا (پرنکند خبری (دیدهٔ تنك مفعولی (محصول بیت) بوش بغرسق قاطقسز
براتمکله پر اولور یعنی طولار مراد طویمقدر امایریوزینك نعمتی طار کوزی یعنی آچ کوزی پر ایلمز یعنی

طو يورمز حاصلي زياده حرصدن كنايه‌در ❊ مثنوى ❊ پدرچون دور عمرش منقضى كشت ❊ مرا اين يك نصيحت كرد و بكذشت ❊ پدر مبتدا (چون ادات تعليل (دور عمر لاميه زمان عمرش ديمكدر (بو مصراع تقديم و تأخيره محمولدر تقديرى پدرم چون كشت منقضى دور عمرش در (پس كشت فعل تعليل مفرد غائب (ومنقضى اسم فاعلدر انفعال بابندن دو كندى ديمكدر (وكشتك اسمى ودور عمرده تنازع ايلديلر منقضى فاعليله وكشت خبرلكله (مرا بكا ديمكدر (كرد فعل ماضى مفرد غائب فاعلى تحتنده پدره راجع ضميردر (واين يك نصيحت مقدم مفعولى (بكذشت فعل ماضى مفرد غائب بنه فاعلى ضمير پدردر وجملهٔ فعليه معطوفدر جملهٔ فعليه‌يه كه جواب تعليلدر وجملهٔ تعليليه خبر مبتدا در (محصول بيت) پدرم چونكه زمان عمرى منقضى اولدى يعنى دوكندى بكا بو بر نصيحتى ايلدى وكتدى يعنى وفات ايلدى اول نصيحت بوندنصكره كلان ايكى بيتدر معلوم اوله كه بو ابيات ثلثه نك ما قبلنه تعلقى يوقدر ❊ كه شهوت آتشست ازوى بپرهيز ❊ بخود بر آتش دوزخ مكن تيز ❊ كه حرف بيان نصيحتدر (شهوت بونده زنادن وغيرى حرامدن حاصل اولان لذتدر مبتدادر (وآتش خبرى يا حرف تأكيد (پرهيز فعل امر مفرد مخاطبدر پرهيزيدندن عربجه احتما واتقاء ديرلر افتعال بابندن مصدردر (بخود با حرف صله و يا حرف مصاحبت كنديكه و يا كندى كله ديمكدر بر با متضمن اولديغى وافاده ايلديكى معنايى تأكيد ايدر نتكه سابقا (بروى زمين بر نشان نماند) ديو بيورمش ايدى (آتش دوزخ لاميه ومكنك مفعول اولى (وتيز مفعول ثانيسى (تيز كسكين و ياوز ديمكدر (محصول بيت) پدرك بكا نصيحتى بودركه شهوت آتشدر اندن پرهيز ايله كنديكه جهنم آتشنى ياوز ايلمه ياخود كندكله جهنم آتشنى تيز ايلمه يعنى كندكنى دوزخده آتمغله آتشى ياوزلاندرمه زيرا آتشه بر نسنه براقسك البته پارلار وعلى الخصوص كه يانمغه قابل نسنه اوله (تيزى بونده بر سبيل استعجال معناسنه اخذ ايلين غريب عجله ايلمش (وتيزى آتشه صفت ايدوب كنديكى آتش تيزه آتمه ديديكى خود عجايب عجيبه دندر وتوركجه معناسنى كندى اوزريكه جهنم اودنى تيز ايلمه دينلر ظاهر بودركه بايى حرف زائد طوتمشلر ياخود معنى بويله اوله كه كنديكى دوزخ آتشى اوزره تيز ايلمه ذيين تصرف خاص ايلمش ❊ در آن آتش ندارى طاقت سوز ❊ بصبر آبى برين آتش زن امروز ❊ درآن آتش يعنى در آتش دوزخ (طاقت سوز مصدرك مفعولنه اضافتيدر (سوزه يعنى يانمغه قدرت وطاقت طوتمزسين ديمكدر (بصبر با حرف مصاحبت (آبى يا حرف وحدت (بر حرف استعلا (واين آتشدن مراد آتش شهوتدر (زن فعل امر مفرد مخاطبدر (زنيدندن اور ديمكدر زدندن ذيدنلر سهو ايلمشلر (زننك آب مفعول صريحى وبصبر غير صريحى (برين آتشده بويله در (وامروز ظرف زمانى (محصول بيت) اول آتش دوزخك سوزو حرارتنه طاقت كتورمزسين بارى بوكون بو آتش شهوته صبر ايله صواور يعنى صبر صوينى اوزرينه سپ حاصلى صبر ايدوب ترك شهوت ايله صبر ايله صواور مقدن مقصود شهوت آتشنى سيوندرمكدر ❊ حكمت ❊ هر كه درحال توانايى نيكويى نكند در وقت ناتوانى سختى بيند ❊ حال توانايى لاميه (توانا صفت مشبهه در كوچلى وقدرتلى ديمكدر (ياء اولى اصلى (ياء ثانيه حرف مصدر در (نيكويى ياريده بويله در (نيكويى نكندك مقدم مفعوليدر (ودرحال ظرف زمان (ووقت ناتوانى لاميه (ناتوانى يا حرف مصدر كوجسزلك وقدرتسزلك وقتنده ديمكدر (سختى يا حرف مصدر (بيند فعل مضارع مفرد غائب در (بينيدندن كورر ديمكدر (سختى مقدم مفعولى (ودروقت ظرف زمانى (محصول تركيب) هر كيمكه قدرتى حالنده احسان وكرم ايلميه قدرتسزلك حالنده شدت كورر يعنى زحمت چكر ❊ بيت ❊ بد اختر تر از مردم آزار نيست ❊ كه روز مصيبت كسش يار نيست ❊ بد اختر وصف تركيبيدر بدبخت كبى (تر ادات تفضيل

زد ابن سيد على

زد ابن سيد على

رد سرورى وشمعى

زد شمعى

زد ابن سيد على وسرورى

(مردم آزار وصف ترکیبیدر ازاریدندن مردم انجیدیجی دیمکدر (که حرف تعلیل (روز مصیبت
لامیه (کسش ضمیر مردم آزاره راجعدر (محصول بیت) مردم آزاردن بدبخترك وبد طالعرك
کیمسه اولماز زیرا مصیبت و بلا کوننده اکا کیمسه یار دکلدر یعنی باشنه برحال کلدکده کیمسه
اکا یار اولمز ✼ حکمت ✼ جان در حمایت یکدمست ودنیا وجودی میان دوعدم ✼ دین بدنیا فروشان
خرند ✼ یوسف بفروشند تاچه خرند ✼ جاندن مراد روح وحیاتدر (در حرف ظرف (حمایت
یکدم لامیه (حمایت مصدردر حفظ معناسنه (دم نفس معناسنه (پس مادامکه نفس داخل
وخارج در دوحیات ثابت وقائمدر (نفس که منقطع اولدی حیات کیدوب ممات لازمدر
(پس حیات برنفسك حفظنده دیمکك معناسی بودر (وجودی یا حرف وحدت (میان دوعدم
لامیه در بریسی عدم سابقدر که اکا عدم قدیم دیرلر وبریسی عدم لاحقدر که اکا عدم حادث
دیرلر (باحرف مقابله دنیا فروش وصف ترکیبیدر فروشیدندن صاتمق معناسنه (خر معروفدر
حمار معناسنه (ونون ودال ادات خبر (استك جمعیدر والف ونون ادات جمعدر (فروشان ظاهر
دنیا ایله ترکیب اولمشدر (اما حقیقتده دینه قیددر (دین فروشان تقدیرنده (بفروشند فعل
مستقبل جمع غائب (یوسف مقدم مفعولی (تاچه تا عجبا دیمکدر (خرند خانك فتحی وکسریله ورانك
فتحیله فعل مضارع جمع غائبدر خریدندن (محصول ترکیب) حیات حیوانات برنفسك
حفظنده در ودنیا ایکی عدم بیننده بروجوددر یعنی موجود اولان اشیا عدمدن وجوده کلمشدر
وینه جمیعا عدمه رجوع ایدر امدی دینی دنیا یه صاتیجیلر حمارلردر یعنی حمار و بقر کبی بر اولك لایعقل
احمقلردر یوسفی صتانلر عجبا انك بهاسیله اندن یك نه آلورلر یعنی دینی دنیا یه صتانلر یوسفی برقاچ
کچمز اقچه یه صتانلر کبیدر ✼ الم اعهد الیکم یابنی آدم ان لا تعبدوا الشیطان ✼ همزه حرف
استفهام (الم اعهد فعل جحد مطلق عهد بونده وصیت معناسنه (الیکم فعل جحده متعلق
(یا حرف ندا (بنی اصلنده بنین ایدی اضافتله نون دوشدی ان لاتعبدوا تأویل مفردده فعل جحدك
محلا منصوب مفعولیدر نونك سقوطی علامت نصبدر (الشیطان لاتعبدوانك مفعولی (محصول آیت)
ای آدم اوغللری سزه وصیت ایلدممی شیطانه عبادت ایلمك دیو یعنی عبادته امر ایدیجی یعنی
خدایه عبادته وغیریدن نهی ایدیجی عقلی وسمعی دلیللر وحجتلر نصب ایلدممی استفهام انکار یدر
یعنی ایلدم دیمکدر عبادتی شیطانه تخصیص ایلدی زیرا کندی یه عبادته امر ایدیجی اول
ملعوندر ✼ بیت ✼ بقول دشمن پیمان دوست بشکستی ✼ ببین که از که بریدی و با که پیوستی ✼
باحرف مصاحبت (قول دشمن لامیه (پیمان دوستده بویله در و بشکستنك مقدم مفعولی
(بشکستی فعل ماضی مفرد مخاطب (ببین فعل امردر بینیدندن (که حرف بیان ایکنجی که اسمدر کیم
معناسنه (بریدی بانك ضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب مبنی للمفعول معناسنه کسلدك دیمکدر
(باحرف صله که ینه اسمدر کیم معناسنه پیوستی بای عجمك وواوك فتحی و یانك سکونیله فعل
ماضی مفرد مخاطب اولاشدك یعنی واصل اولدك دیمکدر (محصول بیت) دشمن قولیله دوستك
عهد وپیمانی صدك یعنی بوزدك کورکه کیمدن کسلدك وکیمه اولاشدك یعنی کورکه نیجه عالی کیمسه دن
آیرلدك ونیجه دنی کیمسه یه واصل اولدك حاصلی شیطانك اغواسیله خدانك عهد و پیماننی صدك
کورکه کیمدن منقطع اولدك وکیمه متصل اولدك ✼ حکمت ✼ شیطان بامخلصان برنمی آید وسلطان
بامفلسان ✼ شیطان مبتدا (باحرف مصاحبت مخلصان خدا دوستلری الف ونون ادات جمع
(برنمی آید چیقشامز (یعنی مخلصلری اضلال ایدهمز زیرا توجهلری دائما رب عزته درهوی وهوسه
دکلدر که شیطان انلره وسوسه و یرمکه قادر اوله (برنمی آید خبر مبتدادر (با مخلصان
اکا متعلق (سلطان بامفلسان ده بویله در یعنی پادشاه مفلسلرایله چیقشامز حاصلی انلردن

حق تخليص ايده من زيرا برنسنه يه مالك دكلدر كه انى الوب حقلشه فقرهٔ اولانك معناسنى شيطان مخلصلره موافق ومصاحب اولماز ديين معنا يى مقصوده موافق سويلمامش و فقرهٔ ثانيه نك معناسنى سلطانده مفلسلره موافق ومصاحب اولماز ديديكيده اولكيدن افحش واوحشدر ✽ مثنوى ✽ وامش مده آن كه بى نمازست ✽ ورخود دهنش زفاقه بازست ✽ وام بورج ديمكدر كه عربجه قرض ديرلر (شين ضمير اضمار قبل الذكر طريقيله كه يه راجعدر (مده ميمك فتحى و دالك كسرى و هاء اصليه ايله فعل نهى مفرد مخاطبدر خطاب عام طريقيله ويرمه ديمكدر دهيدندن (آن كه اول كيمسه كه ديمكدر (كه بونده اسمدر كيمسه معناسنه (ورخود واكرخوددن مخففدر (دهنش ضميرينه كه يه راجعدر (فاقه فقر ديمكدر (بازآچق معناسنه (محصول بيت) اودنج ويرمه اول كيمسه يه كه بى نمازدر يعنى تارك صلوتدر واكر فرضا آغزى فقردن اچيق ايسه‌ده يعنى اكرچه زياده فقير اولوب معاشنده متحير ايسه‌ده برمرتبه كه برنسنه بولمياسه اغزينه قويه‌جق واغزى آچلغندن آچق قالسه‌ده ✽ كو فرض خدا نمى كزارد ✽ ازقرض تو نيز غم ندارد ✽ كواصلنده كه او ايدى (كه حرف تعليل (واو ضميرى بى نماز اولان كه يه راجعدر (فرض خدا لاميه (نمى كزارد زايله ادا ايلمز ذال ايله يازانلر املادن اكاه دكللر ديمش (قرض تو لاميه (فرض وقرض بيننده صنعت تجنيس خط واردر (نيز حرف عطفدر دخى ديمكدر (محصول بيت) زيرا بى نماز خدانك فرضنى ادا ايلمز يعنى اوزرينه فرض اولانى ادا ايلمز سنك قرضكدنده غم طوتماز يعنى بورجنى ادا ايلمده بى پروادر كه هيچ اداسى خاطرينه كلمز ✽ حكمت ✽ هرچه زودبرايد ديرنپايد ✽ زودتيز ديمكدر (ديركچ (محصول تركيب) هرنسنه كه تيز حاصل اولور اول نسنه چوق زمان قالمز ✽ قطعه ✽ خاك مشرق شنيده ام كه كنند ✽ بچهل سال كاسهٔ چينى ✽ خاك مشرق لاميه وكنندك مقدم مفعولى (با حرف ظرف (چهل سال ظرف زمان (كاسهٔ چينى بيانيه وكنندك مفعول ثانيسى (محصول بيت) ايشتمشم كه خاك مشرقى قرق ييلده كاسهٔ چينى ايدرلر يعنى قرق ييلده فغفورى ايدرلر بعضيلر ديديلركه بونده خاكدن مراد مملكتدر خاك بيلقان ييورديغى كبى ودر بغداد بوكه قرينه‌در بويله اولنجه خاك كنندك ظرف مكانى اولور ومحصول بويله اولوركه ديار مشرقده مسموعدركه قرق ييلده كاسهٔ چينى ياپارلر واكل وجهه ✽ صد بروزى كنند در بغداد ✽ لاجرم قيمتش همى بينى ✽ صد يعنى يوز كاسه (بروزى با حرف ظرف وروز ظرف زمان (يا حرف وحدت كنندك صد كاسه مفعول صريحى (بروزى ظرف زمانى (در بغداد ظرف مكانى (لاجرم لاشك ولا محاله ديمكدر (محصول بيت) يوز كاسه ياپارلر بركونده بغدادده لاجرم قيمتنى كوريورسين يعنى چوق واچوزدر (قيمتش ضمير صد كاسهٔ بغداديه راجعدر كاسهٔ چينى يه ارجاع ايلين دور ودراز افكاره دوشمش ✽ قطعه ✽ مرغك از بيضه برون آيد وروزى طلبد ✽ وادمى بچه ندارد خبر ازعقل وتميز ✽ مرغك كاف حرف تصغير قوشجغز ديمكدر (بيضه بانك فتحيله بونده يمورطه ديمكدر (برون آيد چيقار ديمكدر (روزى رزق معناسنه‌در (طلبدك مقدم مفعوليدر (آدمى بچه آدم ياوريسى يعنى اوغلانجغى (ندارد خبر طوتماز يعنى بيخبردر تميزك اصلى تمييزدر (اما عجم يانك حذفيله استعمال ايدر (محصول بيت) قوشجغز يمورطه‌دن چقار همان رزق طلب ايدر يعنى يمورطه‌دن چقديغى كبى كزوب دانه ديوشرمكه باشلر اما آدمى زاده اناسندن طوغدقده عقل وتميزدن بيخبردر اغزينه مه ويررلرسه الور امر واكر ويرمزلرسه آچ قالور ✽ آنكه ناكاه كسى كشت بچيزى نرسيد ✽ وبين بتمكين وفضيلت بكذشت ازهمه چيز ✽ آن اسم اشارتدر مرغكه (كه حرف بيان (ناكاه بونده دفعة بلا تدريج ديمكدر (كسى يا حرف وحدت

زد شروروى
ردستروری
رد شراح جميعا
ردشمعى

بونده معنی چیزی اقتضا ایدردی لیکن وزن ضرورتندن کسی بیورمش (کشت فعل ماضی مفرد
غائب اولدی دیمکدر صار معناسنه (وین اشارتدر آدمی بچه یه (باحرف مصاحبت (و یاحرف
ظرف (تمکین قدرت معناسنه در (بکذشت فعل ماضی مفرد غائب کچدی یعنی تجاوز ایلدی
(همه چیز جمیع اشیادن عبارتدر (محصول بیت) اول مرغك كه بركره دن و براوغوردن نوعندن
فرد واحد کامل اولدی هیچ برمرتبه یه واصل اولمدی یعنی انسان کبی معزز ومکرم اولدی حاصلی
مقام عزت وکرامته واصل اولمدی اما آدمی زاده تمکین وتقوی و فضیلتله و یاتمکین وفضیلتده جمیع
مخلوقاتدن کچدی یعنی عزت وکرامتده جمیع اشیادن ایلری کتدی حاصلی تشریف ولقد کرمنا
بنی ادم) ایله مشرف اولدی یعنی هرنسنه که کچ اولور حاصلی کوزل اولور تیز حاصل اولاندن اعزواکرمدر
* ابکینه همه جاهست ازان قدرش نیست * لعل دسوار بدست ایدازانست عزیز * ابکینه الف
ممدوده وسکون باایله وکاف عجمك کسریله صرچه دیمکدر که عرب زجاج وقاروره دیر (همه جا
هر یرده دیمکدر (ازان ادات تعلیلدر انکیچون معناسنه (دشوار مشکل دیمکدر (بدست باحرف صله
(ازان ینه ادات تعلیلدر (محصول بیت) بو بیت ایکی سابق بیتی تنویر ایدر بیورر که صرچه هر یرده
واردر یعنی هر یرده بولنور هر یرده بولنور بیوردیغی کلام ادعائیدر حقیقی دکل انکیچون قدر وقیمتی
بو قدر یعنی کثیر الوجود اولدیغیچون ذی قیمت دکل اما لعل مشکل اله کلور یعنی تحصیلی کوچدر
انکیچون عزیز ومعتبردر * حکمت * کارها بصبر بر آید ومستعجل بسردر آید * (محصول ترکیب)
مصالح صبر ایله حاصل اولور یعنی هر ایش صبر وتأنیله ایو حاصل اولور ومستعجل یعنی ایو یجی
کیمسه ایومکله سوز وچر واوزیلور یعنی ییقلور وایشی ایلر وکلوب حاصل اولماز * مثنوی
بچشم خویش دیدم در بیابان * كه مرد آهسته بکذشت ازشتابان * باحرف مصاحبت (وچشم
خویش لامیه (كه حرف بیان (مرد آهسته قلبه محمولدر تقدیری آهسته رفتار مرددر و بعضیلر
دیدیلر اصلنده مرد آهسته رفتار ایدی اضافتله ضرورت وزن ایچون اضافتدن قطع اولنوب
همزه وصل ایله ساقط اولوب فتحه سی داله نقل اولنوب وصل ایله اوقنور (شتابان صفت مشبهه در
(شتابیدندن ایوه کن معناسنه (محصول بیت) کندی کوزمله کوردم كه بیابانده آهسته رفتار مرد
مردشتاباندن کچدی یعنی یوریمکده آهسته کیدن عجله ایله کیدنی سبق ایلدی یعنی منزله اندن
ایلری واصل اولدی * سمند باد پای ازتك فروماند * شتربان همچنان آهسته میراند * سمندسینك
ومیمك فتحه لریله صاری وقوله و یاغز آتده مستعمل لفظدر اشتراك طریقیله (بادپایه اضافتی
بیانیه در (بادپا بوکرك آت اصلنده وصف ترکیبیدر یل ایاقلی معناسنه (تك تانك فتحی وكاف عربیله اسم
مصدردر تکیدندن یلك معناسنه بونده یلمه دیمکدر (فروماند عاجز قالدی دیمکدر (شتربان
دوه جی دیمکدر (بان ادات فاعلدر جی معناسنه (همچنان اولکی کبی یعنی آهسته آهسته (میراند
سورردی یعنی قالمدی (محصول بیت) دیدی کیم بیاباندهسمند باد پا یلوب یورتمقدن عاجز قالدی اما
دوه جی آهسته آهسته دوه سنی سوروب کیدردی هیچ قالمدی یعنی بیابانده کندی کوزمله بویله
کوردم * مطایبه * نادان را به ازخاموشی نیست واکر این مصلحت بدانستی نادان نبودی *
(نادان را را حرف صله (خاموشی یا حرف مصدر (بدانستی ونبودی یالری حکایت ایچوندر
(محصول ترکیب) نادانه یعنی جاهله ایسم اولمقدن یك اولماز و اکر بو مصلحتی بیلیدی نادان
اولمزدی یعنی سکوت ایدوب خاموش اولمق کندی مقداری بیلمکدن ناشیدر بو ایسه نفس علم
ومعرفتدر * قطعه * چون نداری کمال وفضل آن به * کرزبان در دهن نکه داری * (محصول بیت)
خطاب عام طریقیله بیورر چونکه کمال وفضلك یوقدر اول یکدر که دیلکی اغزکده حفظ ایلیه سین
یعنی تکلم ایلیه سین * آدمی را زبان فضیحه کند * جوزبی مغز را سبکساری * فضیحه رسوا

دیمكدر ضرورت وزن ایچون تاهاء رسمی شكلنده اوقنور (جوز بی مغز بیانیه (جوزجیمك فتحیله
قوز معناسنه در ومغزدن مراد ایچیدر (ورا حرف صله در (محصول بیت) انسانی دلی رسوای ایدر
ایچسز قوزی یعنی ایچدن خالی اولان جوزی سبكسار اق یعنی خفتی رسوای ایدر حاصلی انسانی
دلی وجوزی خفتی رسوای وبی اعتبار ایدر زیرا جوزی الته الان خفتندن بلور ایچی
اولمدیغنی پس اعتبار ایلیوب بیانه آتار (جوزه ادات تشبیه تقدیر ایدنلر زائد ایلشلر
☼ قطعه ☼ خر را ابلهی تعلیم می داد ☼ برو بر صرف كرده عمر دائم ☼ خر برارا ادات مفعول
(ابلهی یا حرف وحدت می دادك مفعول اولی خر (وثانیسی تعلیم در (بروا صلنده براوایدی
زدشمر وزی وشمی
ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی (ایكنجی برادات تأكید در (كرده نك
عمر مفعول اول صریحی وصرف ثانیسی (برو مفعول غیر صریحی (دائم كرده یه قید در
(محصول بیت) برابله برخره تكلم تعلیم ایدردی یعنی انی نطقه كتورمكه قصد ایدردی دائم
وهر زمان انك اوزره یعنی تعلیمی اوزره عمرینی صرف ایلشیدی حاصلی دائما ایشی انك تعلیمنه
مصروف ایدی ☼ حكیمی كفتش ای نادان چه كوشی ☼ درین سودا بترس ازلوم لائم ☼ لوم لامك
فتحیله مصدر در لام یلومدن یعنی نصر بابنك اجوف واویسندن ازارلمق معناسنه (ولائم اسم
فاعلدر ازار لیجی دیمكدر (محصول بیت) برحكیم اول ابلهه دیدی ای نادان نه چالشورسین یعنی
نه زحمت چكرسین بوسوداده لائمك لومندن قورق (حاصلی اعتراض ایدن معترضدن صاقن
یعنی ملامت ایدیجیلرك ملامتندن احتراز ایله ☼ نیاموزد بهائم از تو كفتار ☼ تو خاموشی بیاموز
ازبهائم ☼ (محصول بیت) بو بیت تتمهٔ قول حكیمدر ابلهه دیركه حیوان سندن كفتار اوكرنمز یعنی
سندن تكلم اوكرنمز ☼ ایمدی سن حیواندن ایسم اولمغی اوكرن حاصلی اول سندن سوز اوكرنمك
احتمالی یوق باری سن اندن سكوت ایلمكی اوكرن ☼ مثنوی ☼ هركه تأمل نكند درجواب ☼
بیشتر آید سخنش ناصواب ☼ (محصول بیت) هركیمسه كه جوابده فكر وتأمل ایلیه ویا ایلمز یعنی
فكرسز برنسه یه جواب ویره اكثر سوزی ناصواب كلور یعنی خطا واقع اولور ☼ یا سخن
ارای چومردم بهوش ☼ یا بنشین همچو بهایم خموش ☼ یا حرف تردید (سخن ارایك مقدم مفعول
صریحی در (وبهوش غیر صریحی (آرای فعل امر مفرد مخاطبدر آرایدندن بزه مك یعنی زینت
ایلمك معناسنه (محصول بیت) یا سویلیجك سوزی عقل وفكر ایله برخوشجه بزه یعنی عاقلانه سویله
ویا حیوانات كبی ایسم اوتور یعنی سكوت ایله طمنه ☼ مطایبه ☼ هركه با داناتر ازخود بحث كند
تا بدانند كه داناست بدانند كه نادانست ☼ با حرف مصاحبت (داناتر داناعالم (تر ادات تفضیل در
تا حرف تعلیل (بدانند بله لر دیمكدر (كه حرف بیان (بدانند لفظ مشترك در مضارع علم امر غائب
بیلسه بیله لر ویا بلسونلر دیمكدر (محصول تركیب) بركیمسه كه كندیدن عالمرك بركیمسه ایله بحث
ایلرتا بله لر كه دانادر یعنی دیسونلر كه عالمدر دیو بیلور لر كه ویا بیلسونلر كه جاهلدر والا كندیدن
زدشمی
عالمركله بحث ایلمزدی ☼ بیت ☼ چون درآید به از تو بی بسخن ☼ كرچه به دانی اعتراض مكن ☼
(تو بی یای ثانی ضمیر خطابدر (بسخن بادرآیده متعلقدر وحرف مصاحبت حرف ظرف دیوب
معناسی چونكه سوزده بركیمسه سندن یك كله دیبن سوز سویلده ایو دكل ایمش (محصول بیت)
چونكه سندن ایو بركیمسه تكلمه ونطقه كله یعنی سوز سویلمكه باشلیه اكرچه اول سوزی اندن ایوده
بلورسك اعتراض ایله (زیرا جائزدركه اول سوزی بر وجهله توجیه ایلیه كه سنك بیلدیككدن
زدشمی
اشبه واوجه اوله ☼ لطیفه ☼ هركه با بدان نشیند نیكی نبیند ☼ (محصول تركیب) هر كیمسه كه
یرامزلرله اوتورر ایلك كورمز ☼ مثنوی ☼ كرنشیند فرشتهٔ با دبو ☼ وحشت آموزد وخیانت وریو ☼
(فرشتهٔ یا حرف وحدت (وهمزه حرف توسط (همزهٔ حرف وحدتدر دیین بیلمزایمش (آموزد

فعل مضارع مفرد غائب اوکرنور دیمکدر (ریورانك کسریله حیله ومکر معناسنه در کرنشیندا کر اوتوررسه
دیمکدر (محصول بیت) یعنی برفرشته دیوایله یعنی شیطان ایله اوتوررسه اول دیودن حیله وخیانت
ور یو اوکرنور اندن اوکرندیکی محض شردر هیچ خیر اوکرنمز ❊ بیت ❊ از بدان نیکوئی
نیاموزی ❊ نکند کرك پوستین دوزی ❊ پوستین دوز وصف ترکیبیدر دوز یدندن کورك
دیکیجی (یا حرف مصدر (حاصلی کورکجیلك دیمکدر (مصراع ثانی مقام تعلیلده در (محصول
بیت) خطاب عام طریقیله بیورر یرامزلردن ایلك اوکرنمزسین زیرا قورددن کورکجیلك کلمز
یعنی قورد کورکجیلك ایلمز زیرا طبیعتی یرتجیلق اوزره مجبولدر دیکیجیلك اوزه دکل حاصلی
قورددن پوستین دوزلك کلدیکی کبی یرامزلردن ایلك کلمز ❊ پند ❊ مردمان را عیب نهانی
آشکارا مکن که مر ایشان را رسواکنی وخود را بی اعتماد ❊ مردمان را را ادات تخصیص (عیب
نهانی بیانیه (آشکارا وآشکاره وآشکار بر معنایه در (که حرف تعلیل (مر حرف تأکید یعنی رانك
معناسنی تأکید ایدر (محصول ترکیب) مردمك کیزلی عیبنی آشکاره ایلمه زیرا انلری رسوای ایدرسین
وکندیکی اعتماد سز یعنی سکا هیچ برنسنه اینانمیوب سندن هرکس نفرت ایدر ❊ تشبیه ❊
هر که علم خواند وعمل نکرد بدان ماند که کاو راند وتخم نیفشاند ❊ بدان باحرف صله ودال
همزه دن مبدلدر بان تقدیرنده (ماند فعل مضارع مفرد غائبدر بکزر دیمکدر (مانیدندن مانستندن
دیین خطا ایلادی (که حرف بیان (کاو کاف عجمله صغر دیمکدر بقر معناسنه (راند فعل
ماضی مفرد غائب سوردی دیمکدر کاو مقدم مفعولی اوکوز سوردی دیمکدر مراد چفت سورمکدر (نیفشاند فعل نفی ماضی مفرد غائب صاچمدی دیمکدر تخم مقدم مفعولیدر
(محصول ترکیب) هرکیمسه که علم اوقودی یعنی تحصیل علم ایلدی وعلمله عمل ایلمدی اول
کیمسه یه بکزرکه چفت سوردی ودانه صاچدی یعنی اکین اکدی ❊ عبرت ❊ از تن بی دل
طاعت نیاید وپوست بی مغز بضاعت را نشاید ❊ تندن مراد شخصدر (وبی دلدن مراد
صاحب قلب اولمیاندر زیرا اهل الله اصحاب قلوب دیرلر مراد شول قلبدر که انده محبت خدا
ومیل آخرت اوله ایمدی بویله اولمیان شخصدن طاعت کلمز (پوست بی مغز بیانیه پوستدن
بونده مراد قابقدر که عربجه قشر دیرلر (مغزدن مراد ایچدر فندق وفستق وبادم ایچی کبی
(بضاعت سرمایه (محصول ترکیب) شخص بی قلبدن یعنی بی محبت حقدن ومیل آخرتدن
طاعت خدا کلمز یعنی صدقله طاعت وعبادت ایلمز بلکه ایلدیکی ریا ایله در ایچسز قابق کبی
بضاعت وسرمایه یه لایق دکلدر یعنی بیع وشرایه لایق اولماز حاصلی تن بی قلب قشر بی لبه
بکزرکه هیچ برنسنه یه یرامز ❊ تنبیه ❊ نه هرکه در مجادله چست در معامله درست ❊ نه حرف نفی
مجموع ترکیبه مصروفدر (محصول ترکیب) بویله دکلدرکه هرکیمسه که بحث وجدالده چست
وچابکدر معامله ده یعنی تقوی وصلاحده وخدا ایله معامله ده درستدر زیرا نیچه ابحاثوار در که
صلاح وتقواسی هیچ یوقدر (معلوم اوله که بو سجعده ادات خبر یعنی سین وتامقدر در چستست
ودرستست تقدیرنده در ❊ بیت ❊ بس قامت خوش که زیر چادر باشد ❊ چون بازکنی مادر
مادر باشد ❊ بس چوق دیمکدر (قامت خوش بیانیه (که حرف ربط صفت زیر چادر لامیه بونده
چادردن دالك فتحیله عورتلر بوزندیکی چارمراد در که دیار عربده اکثر عورتلر آنی استعمال ایدرلر
(بازکنی آچه سین دیمکدر (مادر مادر لامیه در معلوم اوله که چونده برضمیر غائب محذوفدر ضرورت
وزن ایچون چونش تقدیرنده (محصول بیت) چوق کوزل قامت که چار التنده اولور یعنی چار التنده
چوق قامت لطیف وموزون کورینور اما چونکه اول چاری اوستندن آچه سین وکوره سین اناك اناسی
اولور ویا اول چار صاحبنك اناسنك اناسی اولور یعنی صورتا کوزل کورینور اما حقیقتده بر یاشلی قاری

زد شمعی

اولور حاصلی ظاهره اعتبار یوق حکم باطنکدر ❊ حکمت ❊ اکر شبها همه قدر بودی پس
شب قدر بی قدر بودی ❊ ایکی بودی ده یاحرف حکایه در (محصول ترکیب) اکر کیجه لرجیعا
قدر کیجه سی اولیدی قدر کیجه سی بی قدر و بی اعتبار اولوردی بعض نسخه ده بی قدر یرینه
چه قدر واقعدر ❊ بیت ❊ کرسنك همه لعل بدخشان بودی ❊ پس قیمت لعل وسنك یکسان
بودی ❊ لعل بدخشان لامیه (بودی ده یاحرف حکایه در ایکی یرده بیله (محصول بیت)
اکر هر بر طاش لعل بدخشان اولیدی پس لعل و طاشك قیمتی یکسان اولوردی یعنی ایکیسنك
براولوردی قیمتی ایمدی قلیل الوجود اولانك اعتباری زیاده ایمش کثیر الوجود اولاندن ❊ حکمت ❊
نه هر که بصورت نیکوست سیرت زیبا دروست کار اندرون دارد نه پوست ❊ بصورت باحرف
ظرف (سیرت زیبا بیانیه سیرت خلق معناسنه در (زیبا صفت مشبهه در یاراشق و یاقشق دیمکدر
(دروست اصلنده در اوست اوضمیری که یه راجعدر (اندرون بونده قلب معناسنه در (پوستدن
مراد ظاهر حالدر (محصول ترکیب) بویله دکلدر که هر کیمکه صورتده ایودر سیرت زیبا انده در
یعنی هر کس که صورتده وسیماده ایو وکوزلدر اویله دکلدر که انده سیرت زیبا واخلاق حسنه
اوله بلکه بعضیسی بویله وبعضیسی خلافنجه در زیرا ایش قلبکدر پوستك دکلدر یعنی مصلحت
باطنکدر ظاهرك دکلدر حاصلی هر کسك باطننه نظر ایلك کرك ظاهرینه دکل ❊ قطعه ❊
توان شناخت بیك روز در شمائل مرد که تاکجاش رسیدست پایکاه علوم ❊ شناخت بونده
شناختن معناسنه در (شمائل مرد لامیه در اخلاق مرد دیمکدر مرهوندر (که حرف
بیان (تاحرف انتها (کجاش ضمیر مرده راجعدر (پایکاه پانك سکونیله مرتبه دیمکدر (علومه
اضافت لامیه در (محصول بیت) آدمك اخلاق واطوارندن قدرینی بر کونده بیلك ممکندر که نره دك
ایرشمشدر مرتبهٔ علومی یعنی اخلاق و اطوارندن کشینك مرتبه و مقام علومی نه حدده
واصلدر بیلك اولور ❊ ولی زباطنش ایمن مباش وغره مشو ❊ که خبث نفس نکردد بسالها
معلوم ❊ ولی ادات استدراك (باطنش ضمیری مرده راجعدر (که حرف تعلیل (خبث نفس لامیه
(محصول بیت) اما باطنندن امین ومغرور اوله زیرا خباثت نفس ییللرله معلوم اولمز ❊ تخویف ❊
هر که بابزرکان ستیزد خون خود ریزد ❊ (محصول ترکیب) هر کیمکه اکابرله لج و عناد ایلرسه
کندی قانی دوکر یعنی کندی کندینی هلاك ایدر زیرا اکابرله چیقشاماز ❊ قطعه ❊ خویشتن را
بزرك می بینی ❊ راست کفته‌اند یك دو بیند لوچ ❊ می بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کورر سین
دیمکدر (خویشتن مفعول اولی (بزرك ثانیسی (راست بونده کرچك معناسنه (بیند فعل
مضارع مفرد غائب کورر دیمکدر (بیندندن (یك مفعول اولی ودو ثانیسی (لوچ لامك ضمی
وجیم عربیله شاشی دیمکدر احول معناسنه (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر که کندیکی
بیوك کورر سین کرچك دیدیلر و یاد یمشلردر که شاشی بری ایکی کورر یعنی سن غرور وتکبرکدن
کندیکی اولو کوردکك شاشینك بری ایکی کوردیکی کبی فاسددر زیرا اونه سی یوقدر ❊ زود بینی شکسته
پیشانی ❊ تو که بازی بسرکنی باقوچ ❊ زود زانك ضمیله تیز دیمکدر ظرف زماندر (بینینك
شکسته مفعول اولی (و پیشانی ثانیسی بازی اویون دیمکدر (کنینك مفعول صریحی (و بسرله
باقوچ غیر صریحلری (قوچ لفظ مشترکدر ترکیله فارسی بیننده (محصول بیت) تیز زمان
آلنکی شکسته کورر سین سن که باشکله قوچله اویون اویناریسین یعنی کله کله قوچله طوقشورسین
ترکیده قوچ جیم عجمله در قافیه رعایتیچون بونده عربی اوقنور فقدبر ❊ پند ❊ پنجه باشیر ومشت
شمشیر کار خردمندان نیست ❊ معلوم اوله که بونك کبیلر برمقدرله ملحوظدر (باشیر باحرف
مصاحبت و باحرف صله (باشمشیر باحرف صله (محصول ترکیب) ارسلانله پنجه طوتشمق

و یا ارسلانه پنجه اورمق و یومروغی شمشیره اورمق عقلاء ایشی دکلدر زیرا انلر کندینی تهلکه یه
صالماز ومضرتدن احتراز ایدرلر ❊ بیت ❊ جنك وزورآوری مکن بامست ❊ پیش سرپنجه در بغل نه
دست ❊ زورآور وصف ترکیبیدر آور یدندن زور کتور یجی (یا حرف مصدر زورآورلك دیمکدر
(بامست با حرف مصاحبت (پیش سر پنجه لامیه (سرپنجه قوی وغالب معناسنه در (بغل بانك
وغین معجمه نك فتحه لریله قولتق دیمکدر (نه نونك کسری و هاء اصلیه ایله فعل امر مفرد
مخاطبدر (نهیدندن مستقبلاتنده نونك فتحیله مستعملدر (نه نهادندندر دینلرسهو ایلشلر (دست
مفعول صریحی (ودر بغل غیرصریحی (پیش ظرف مکانی (محصول بیت) مست ایله جنك
وزور کتور یجیلك ایلیه یعنی انکله محاربه و مقاتله ایدوب اکا قوت بازولی کوسترمه پس قوی زد ابن سید علی وسیر وزی
وغالب کیمسه نك او کنده الکی قولتوغکه قو یعنی انکله جنك وجدال ایدوب خصومت
کوسترمه ❊ تحذیر ❊ ضعیفی که باقوی دلاوری کند یار دشمنست در هلاك خویش ❊
ضعیفی یا حرف وحدت (که حرف بیان و یا حرف رابط صفت (با حرف مصاحبت (دلاور
وصف ترکیبیدر آوریدندن بهادر معناسنه در (یار دشمن لامیه (هلاك خویش ده بویله در
(محصول ترکیب) برضعیف که قویله برابر دلاورلك ایلیه واکا بهادرلق کوستره یعنی اکا بهادراق
صتا و کندینی اکا کوره دلیر طوته کندی هلاکنده دشمنك معین وناصر یدر ❊ قطعه ❊ سایه
پرورده راچه طاقت آن ❊ که رود بامبارزان بقتال ❊ سایه پرورده کولکه ده بسلنمش یعنی ناز ونعمت
ایچنده بیومش (را ادات تخصیص (طاقت آن لامیه در (که حرف بیان (با حرف مصاحبت
(مبارز بهادر دیمکدر (والف ونون ادات جمعدر (بقتال با حرف صله (قتال مفاعله بابنك مصدر
ثانیسیدر (بامبارزان رووده ده قتاله ده متعلق اولمق جائز (محصول بیت) سایه پرورده نك نه
قدرت وطاقتی اوله اول کیمسه یه که بهادرلرله جنکه ومقاتله یه واره ❊ سست باز و بجهل میفکند
پنجه بامرد آهنین چنکال ❊ سست بازو وصف ترکیبیدر بازوسی ضعیف کیمسه دیمکدر (بجهل
(با حرف مصاحبت (میفکند فعل مضارع مفرد غائب براغور دیمکدر (پنجه مفعول صریحی
(بجهل وبامرد غیرصریحلری (مرد آهنین چنکال بیانیه در (آهنین چنکال وصف ترکیبیدر
دمور رقینه لی یعنی پنجه لی دیمکدر (محصول بیت) ضعیف بازولی اولان کیمسه جهلیله دمور پنجه لی
اولان کیمسه یه پنجه براغور یعنی انکله پنجه طوتشور آهنین چنکال قوی بازولیدن کنایتدر ومحکم
پنجه لیدن عبارتدر ❊ تو بیخ ❊ هرکه نصیحت نشنود سر ملامت شنیدن دارد ❊ سر بونده سودا
وهوس معناسنه در (محصول ترکیب) هرکیمکه نصیحت دیکلمز یعنی قبول ایلمز ملامت ایشتمك
سوداسین طوتار حاصلی آزارلنمق سوداسین طوتار یعنی آزارلنمق استر ❊ بیت ❊ چون نیاید نصیحت
در کوش ❊ اکرت سرزنش کنم خاموش ❊ نصیحت در کوش تقدیری نصیحت در کوشت در
(اکرت سرزنش کنم تقدیری اکر سرزنش کنمت یا اکر سرزنشت کنم در (خاموش فعل
امر مفرد مخاطبدر اپسم اول دیمکدر (محصول بیت) چونکه نصیحت قولغکه کیرمز اکر بن زد شمعی
سکا تو بیخ وسرزنش ایدرسم اپسم اول ❊ لطیفه ❊ بی هنران هنرمندان را نتوانند دیدن همچون
سکان بازاری سك شکاری را بینند ومشغله برارند و پیش آمدن نیارند ❊ سکان بازاری بیانیه (سك
شکار یده بویله در (مشغله غوغا (برآرند قالدیررلر دیمکدر (نیارند فعل نفی مستقبل جمع غائبدر
یاریدندن قادر اولمازلر دیمکدر (برمصدری دخی یارستن در قدرت معناسنه (پس نیاردی
ارستندن اخذ ایدن سهو ایلمش (محصول ترکیب) هنرسزلر هنرلیلری کورمکه قادر اولمازلر
یعنی انلرله برابرلك ایده مزلر ومعارضه ومقابله قیله مزلر بازار ایتلری کبیکه آو ایتنی کوررلر وغوغا
وعوعو قالدیررلر یعنی غوغا ایدرلر وایلری کلمکه قادر اولمازلر ❊ تحذیر ❊ سفله چون بهتر با کسی

برنیاید بجنبش در بوستین افتد ٭ برنیاید چیقشامز یعنی مقابله ومعارضه ایده‌مز (محصول ترکیب) سفله کیمسه یعنی دنی وناکس چونکه هنرده وباهنزله برکیمسه ایله چیقشامز یعنی مقابله ومعارضه ایده‌مز خباثتله غیبتنه دوشر حاصلی اردنجه قدح ایلمکه باشلر ٭ بیت ٭ کند هرآینه غیبت حسود کوته دست ٭ که در مقابله کنکش بود زبان مقال ٭ هرآینه البته دیمکدر (غیبت غین معجمه‌نك کسری وبانك فتحیله برکیمسه‌نك اردنجه غائبانه سویلمکه دیرلر شول سوزی که ایشتدیکی تقدیرجه مغموم اوله اکر اول سویلدیکی سوز کرچکسه غیبت دیرلر واکر کذب ودروغ ایسه بهتان دیرلر (حسود کوته دست بیانیه‌در (کوته دست وصف ترکیبیدر قصه اللی دیمکدر نسنه‌یه قادر اولمیان کیمسه‌ده مستعملدر (که حرف تعلیل (کنك کاف اول عربی ومضمومدر کاف ثانی عجمی (معلوم اوله که نون ساکندن صکره آخرده کاف واقع اولسه البته عجمیدر فاحفظ (شین ضمیر حسوده راجعدر (امامعناده مقاله مقیددر (محصول بیت) حسود کوته دست یعنی عاجز بی قدرت البته غیبت ایدر حاصلی غیبتی قومازز یرا مقابله‌ده زبان مقالی کنك اولور یعنی دلی طوتلور نطقه قادر اولماز (کنك کاف عجمك ضمیله فصیحدر دیین خطا سویلمش ٭ شکایت ٭ اکرجور شکم نیستی هیچ مرغی در دام نیفتادی بلکه صیاد دام ننهادی ٭ جورشکم لامیه (نیستی یا حرف حکایه (مرغی یا حرف وحدت (درزدامدرحرف صله (نیفتادی یاحرف حکایه (صیاد مبالغه ایله اسم فاعلدر آوجی دیمکدر (ننهاد فعل نفی حال ماضی مفرد غائب (یاحرف حکایه (محصول ترکیب) کرجور شکم یوق ایمش سه یعنی آچلق بلاسی یوغیمش سه هیچ برمرغ دامه دوشمزدی بلکه آوجی دوزاق قورمزدی زیرا بوغزدردی اولمسه مرغ دامه وارمزدی

٭ عبرت ٭ حکیمان دیردیر خورند وعابدان نیم سیر وزاهدان تاسدرمق وجوانان تاطبق برکیرد وپیران تاعرق کنند اما قلندر آن چندآن که درمعده جای نفس نماند وبرسفره روزیء کس ٭ حکیملر کج کج یعنی سیرك یرلر تاکیم طعام هضم اوله (وعابدلر نیم سیر یعنی تمام طویمازلر (تاحرف انتها (سدرمق مصدرك مفعولنه اضافتیدر رمق سد دیمکدر رمق جانك صوکیدر (مراد اولمجك جه ییك یرلر دیمکدر (تاحرف انتها طبقدن مراد انجندن ییك یینن آلات صحن وتپسی وطاس کبی (برکیرند قالدیررلر دیمکدر (تاینه حرف انتها (عرق کنند ترلیه‌لر دیمکدر (معده میمك فتحی وعینك کسریله ومیمك کسری وعینك سکونیله انسانده حیوان جنسنك شیردنی یرنده مستعملدر یعنی تحریف ایدوب شیردن دیدکلریدر (جای نفس لامیه‌در (نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قالمیه دیمکدر (روزیء کس لامیه (محصول ترکیب) حکیملر سیرك ییك یرلر تاکیم ییدکاری هضم اوله وعابدلر یارم طیونجه یعنی تمام طوق اولنجه ییزلر وزاهدلر سدرمقجه یعنی جانی تنده حفظ ایلمك مقدارنجه حاصلی اولمجك جه وجوانلر اوکلرندن ظرف طعام قالقنجه یعنی ایجنده اولانی دوکدنجه وپیرلر ترلینجه اما قلندرلر اولقدر یرلر که معده‌ده نفسه یرقالمیه وسفره‌ده کیمسه‌نك رزقی ونفقه‌سی قالمینجه یعنی جوانلر طبقده ییك قالمانجه یرلر اما قلندرلر سفره‌ده اتمك دخی قالمانجه یرلر وجائزدر که خورند فعل امر غائب اوله یعنی هرطائفه مذکور اولان مقداری ینسونلر دیمك اوله ٭ بیت ٭ اسیر بند شکم را دوشب نکیرد خواب ٭ شبی معده‌ء سنکی شبی زدلتنکی ٭ اسیر بند شکم لامیه وبیانیه‌در (بند شکم مجازدر (را ادات تخصیص (نکیرد ك خواب فاعلی (واسیر بند شکم مقدم مفعولی (ودوشب ظرف زمانی (شبی یا حرف وحدت (معده میمك کسری وعینك سکونیله ذکر اولنان کبیدر (سنکی‌یه اضافتی بیانیه‌در (یاحرف نسبت طاشه منسوب معده‌دن یعنی زیاده طوقلقدن طاش کبی بکشمش معده‌دن دیمکدر (دلتنك وصف ترکیبیدر کوکلی طار (یاحرف مصدر کوکل طارلغی دیمکدر (محصول بیت) شکم قیدینه

مطلب

اردشیری

اسیر اولان کیمسه یی ایکی کیجه او یقوطومز یعنی ایکی کیجه او یقو او یوماز بر کیجه زیاده چوق یمك
ییمك ثقالتندن و بر کیجه طعام یعنی ییجك بولمدیغی اجلدن کوکلی طارلغندن ❊ وعظ ❊ مشورت
بازنان تباهست وسخاوت بامفسدان کناه ❊ (محصول ترکیب) زنلرله مشورت فاسددر ومفسدلره
سخاوت وکرم کناهدر زیرا فسادك ازدیادینه باعثدر ❊ بیت ❊ ترحم بر پلنك تیزدندان ❊ ستمکاری
بود بر کوسفندان ❊ پلنك تیزدندان بیانیه در (ستمکار ظالم دیمکدر (یا حرف مصدر (محصول بیت)
کسکین دیشلی قابلانه ترحم ایدوب انی اسرکمك ستمکارلق یعنی ظالملقدر قیونلره حاصلی ظالملره
مهر ومحبت مظلوملره جفا وظلم دیمکدر ❊ پند ❊ هر کراکه دشمن در پیشست اکر نکشد
دشمن خویشست ❊ (محصول ترکیب) هر کیمك که دشمن اوکنده در اکر آنی اولدرمزسه
کندی یه دشمندر زیرا دشمن فرصت بولنجه انی اولدرر ❊ بیت ❊ سنك دردست ومار برسر
سنك ❊ خیره رایی بود قیاس ودرنك ❊ خیره رأیی وصف ترکیبیدر الچق فکرلی دیمکدر (یا
حرف مصدردر زاحق وضعیف فکرلیك دیمکدر (درنك دالك فتحی وکسریله و رانك
فتحیله اکلنمك دیمکدر (محصول بیت) طاش الکده اوله ویلان برطاشك اوزرنده اوله احمق
فکرلیکدر تأخیر ودرنك یعنی اوراجمی واورماباجمی دیو تأخیر وتردد ایلمك فکرك فسادندندر
❊ وکروهی ازخردمندان بخلاف این مصلحت دیده اند وکفته اند که درکشتن بندیان تأمل
اولیترست بحکم آن که اختیار باقیست توان کشت وتوان هشت تا اکر بی تأمل کشته شود
محتملست که مصلحتی فوت شود که تدارك مثل آن ممتنع باشد ❊ کروهی یا حرف وحدت (کروه
کاف عجمك ورانك ضمه لریله بلوك معناسنه در (کشتن بندیان مصدرك مفعولنه اضافتیدر
(بندی بند باغ معناسنه در که عربجه قید دیرلر (یا حرف نسبت بنده منسوب دیمکدر یعنی
محبوس (الف ونون ادات جمعدر محبوسلر دیمکدر بعض نسخه ده بندکان واقعدر (کشت
کشتن وهشت هشتن معناسنه در صالیویرمك یعنی ترك ایلمك (تا حرف تعلیل (کشته شود
اسم مفعولدر مقتول اوله دیمکدر (محتمل اسم فاعلدر افتعال بابندن (که حرف بیان (مصلحتی یا
حرف وحدت (که حرف رابط صفت یا حرف بیان (تدارك مثل آن مصدرك مفعولنه
اضافتیدر ولامیه در (ممتنع اسم فاعلدر افتعال بابندن (محصول ترکیب) اما بر بلوك عقلادن
بونك خلافنی مصلحت کورمشلردر وديمشلر که محبوسلری قتل ایلمکده تأمل اولیرکدر یعنی قتلنده
عجله ایلمامك کرك اول سببله که اختیار باقیدر قتل ممکن وترك ایدوب آزاد ایلمك ممکن زیرا اکر
تأملسز قتل اولنور ایسه احتمالدر که بر مصلحت فوت اوله که اول مصلحت کبینك تداركی
ممتنع اوله یعنی قتل سببیله فوت اولنجه تداركی ممتنع اولور بهر حال ❊ مثنوی ❊ نیك سهلست
زنده بی جان کرد ❊ کشته را بازنده نتوان کرد ❊ نیك بونك کبی یرلرده محکم معناسنه در قتی
آساندر ذیمك اولور (زنده کردك مقدم مفعول صریحی (و بی جان غیر صریحی (وکرد کردن
معناسنه در (وکشته نتوان کردك مفعول اولی (وزنده مفعول ثانیسی (باز زمان معناسنی متضمندر
(محصول بیت) قتی قولایدر زندی بی جانسز ایلمك یعنی زنده نك جاننی الماق اما مقتولی ینه جانلی
ایلمك ممکن دکل ❊ شرط عقلست صبر تیرانداز ❊ که چو رفت از کمان نیاید باز ❊ شرط عقل
لامیه ومقدم خبر (وصبر تیرانداز مؤخر مبتدا ولامیه (وتیرانداز وصف ترکیبیدر انداز یدندن
انداختن دن دینلر سهو ایلمشلر (که حرف تعلیل (ازکمان رفته متعلقدر (نیاید فعل نفی مستقبل
مفرد غائب (باز ینه وکیرو دیمکدر (محصول بیت) شرط عقلدر تیراندازك صبری یعنی اوقی آتمازدن اول
دوشه جك یری ملاحظه ایلمك کرك زیرا چونکه اوق یایدن کندی یعنی چیقدی ینه عودت
ایلمز ❊ نصیحت ❊ حکیمی که باجهال در افتد باید که عزت توقع ندارد ❊ بعض نسخه ده توقع

زد ابن شید علی وسیروری

عزت واقعدر اضافتـله ❊ وجاهلی که بزبان آوری بر حکیمی غالب آید عجب نیست که سنکست
جوهری رامی شکند ❊ بر حکیم که جهـله ایله جمع اولوب مختلط اوله کرکدر که انلردن عزت
امید ایلیه و بر جاهل که تکلمله بر حکیمه که غالب اوله عجب دکلدر که طاشدر جوهری کسر ایدر
❊ بیت ❊ نه عجب کر فرورود نفسش ❊ عنـدلیبی غراب هم قفسش ❊ نه حرف نفی (فرورود
لغتده اشاغه کیده دیمکدر اما استعمالده باتمق معناسنه در نتکه ترکیده سسی باندی دیرلر (نفسش
شینی ضمیر اضمار قبل الذکر طریقیله عندلیبه راجعدر (عندلیب بلبله دیرلر (یا حرف وحدت
غراب مبتدا (هم قفس خبری وجمله صفت عندلیب در (قفسی عرب صادله استعمال ایدر
وعجم سینله (محصول بیت) نه عجب یعنی عجب دکل اکر نفسی بتارسه عندلیبک که غراب هم قفسی اوله
یعنی قفسدشی اوله (حاصلی غرابک آوازی عندلیبک اوازینی بصرسه عجب دکل ❊ بیت ❊
کر هنرمندز اوباش جفایی بیند ❊ تادل خویش نیازارد ودرهم نشود ❊ اوباش جمع صیغه سیله
مستعملدر اواندان معناسنه وبعضلر دیدیلر که مفردی بوش در قلب بعض طریقیله جمع اولدی
(جفایی یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر (تا حرف تنبیه دل خویش لامیه (ونیازاردک مقدم مفعولی
نیازارد لفظ مشترکدر فعل نفی مستقبل ایله نهی غائب بینده انجنمیه ویا انجنمسین دیمکدر (درهم
لغتده قرشمورش دیمکدر اما بونده بحضور معناسنه در (نشود ینه مشترکدر بحضور اولمیه
ویا اولمسون دیمکدر (محصول بیت) اکر هنرمند اراذل واسافلدن جفا کوررسه البته کندی
کوکلنی انجنمیه ویا انجنمسون وبحضور اولمیه ویا اولمسون ❊ سنك بدکوهر اکر کاسهٔ زرین شکند ❊
قیمت سنك نیفزاید وزر کم نشود ❊ سنك بدکوهر بیانیه (کاسهٔ زرین ده بویله در (زر التون
(یا حرف نسبت (ونون حرف تأکید (شکند فعل مضارع مفرد غائب فعل شرط واقعدر صیرسه
دیمکدر (قیمت سنك لامیه (نیفزاید فعل نفی مستقبل آرتمز یعنی زیاده اولماز (قیمت زر مبتدا ونشود
خبر مبتدا (کم خبر نشود در واسمی تحتنده قیمت زره راجع ضمیر در (محصول بیت) سنك بدکوهر
یعنی بداصل اکر التوندن کاسه یی صیرسه یعنی شکست ایدرسه اول سنکك قیمتی زیاده اولماز وکاسهٔ
مکسورك زری قیمتی اکسلمز (حاصلی کسر ایله جوهر ینه نقصان کلمز که قیمتدن قاله وقیمتنه نقصان
کله (بو بیت ضرب مثل حکمنده واقعدر زیاده شهرتندن ❊ لطیفه ❊ خردمندیرا که در زمرهٔ
اجلاف سخن صورت نبندد شکفت مدار که آواز بربط با غلبهٔ دهل برنیاید و بوی عبیر از کند سیر
فروماند ❊ خردمندیرا را حرف تخصیص (که حرف بیان زمره زانك ضمی ومیمك سکونیله بلوك
معناسنه در اجلافه اضافت بیانیه در (اجلاف جلفك جمعیدر غلیظ طبعلی یابس اولان کیمسه یه دیرلر
(سخن نبنددك مفعول اولی (صورت ثانیسی شکفت شینك وکافك ضمه لریله وکسره لریله عجب معناسنه
اسمدر کسره یه تخصیص ایدنلر بیلمزلر ایمش (مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر که حرف
تعلیل (آواز بربط لامیه بربط ایکی بانك فتحه لریله وسکون رایله قوپوزدر (با حرف مصاحبت غلبهٔ
دهل لامیه برنیاید چیقماز یعنی طاول یا نندہ اوازی ظاهر اولماز دهل دالك وهانك ضمه لریله طاول
معناسنه در ❊ بوی عبیر لامیه عبیر عینك فتحی وبانك کسریله کوزل قوقولی اون کبی برنسنه در (کند
سیرده لامیه در (کند کاف عجمك فتحی وسکون نوایله چرکین قوقویه دیرلر (سیر سینك کسریله
صرمساق معناسنه در (فروماند فعل مضارع مفرد غائب بونده مغلوب اولور دیمکدر
(محصول ترکیب) بر عاقلك که اجلاف وناسازلر اوکنده سوزی صورت بغلامز یعنی انلر اراسنده کی
سوزی رونق والتفات بولوب مسموع اولماز (عجب مدار یعنی عجب طوتمه زیرا قپوز آوازی طاول ایله
چیقماز (یعنی طاول یاننده اوازی ایشیدلمز وعبیر قوقوسی صرمساق قوقوسندن مغلوب اولور (یعنی
صرمساق قوقوسی عبیر قوقوسینی بصار (زیرا لطیف قوقونك خبیث قوقو یاننده ظهوری اولماز

رد شراح جمیعا

❁ مثنوی ❁ بلند آوازنادان کردن افراخت ❁ که دانارا بی شرمی بینداخت ❁ بلند آوازنادان بیانیه
ومبتدا کردن افراختك مقدم مفعولیدر (وافراخت فعل ماضی مفرد غائب یوجه لندی وقالدیردی
دیمکدر زیاده پك چاغرمقدن عبارتدر (جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (بلند آواز وصف ترکیبیدر
یوکسك آوازلی دیمکدر (بلند آوازی اضافتدن قطع ایدنلر اسلوب عجمه واصل دکللر ایمش (کردن
افراختك معناسنی اقدام وهجوم ایله تفسیر ایدنلر معنای مقصوده مخالف سویلمشلر (که حرف رابط
صفت (دانارا ادات مفعول (باحرف مصاحبت (بی شرمی یاحرف مصدر حیاسزلغله دیمکدر
(بینداخت لغتده آتدی دیمکدر (امابونده ناساز کلماتله بوکه غلبه ایلدی دیمکدر (بینداختك دانا
مفعول صریحی (وبی شرمی غیرصریحی (محصول بیت) یوکسك اوازلی برنادان بو بنی یوجلتدی
یعنی پك پك چاغردی شویله که بردانابی حیاسزلغله مغلوب ومقهور ایلدی زیرا جهله آدم اوززینه
پك چاغرمغی پرمعرفت اکلر ❁ نمی داند که آهنك حجازی ❁ فروماند زبانك طبل غازی ❁ نمی داند
فعل نفی مستقبل بیلمز دیمکدر (که حرف بیان آهنك بونده آواز معناسنه در حجازی یه اضافتی بیانیه
(معلوم اوله که علم انغامك اصولی دردتدر اولکیسی راستدر که جمیع نغماتك اصلیدر ایکنجیسی عراقدر
اوچنجیسی زیرافکنددر دردنجیسی اصفهاندر بودردتدن هر برینك ایکی فرعی واردر لیکن بزبونده
لازم اولانی بیان ایدرز انجق پس عراقك ایکی فرعی واربری مایاه وبری بوسلك در وهر ایکی
فرعدن مخرج اولان نغمه یه آوازه دیرلر پس مایاه وبوسلكك اوازه سی حجاز درفاحفظ (پس شراحك
حجاز اون ایکی مقامدن برمقامك اسمیدر دیدکلری باطل اادادر که محض جهلدن ناشیدر
وبعضیسی علم انغام یرینه علم موسیقی دیمش خطا ایلمش زیرا موسیقی صافی ترنماتدر غیری نسنه
دکلدر (آهنك حجازی مرهوندر (فروماند سابقا مذکور اولان کبیدر (بانك طبل غازی لامیه
وبیانیه در (طبل طاول معناسنه در (غازی لفظ مشترکدر اهل غزایه وجانبازه دیرلر لیکن طبل
غازی طاوله دیرلر طبل بازدن احترازایچون (پس بونده جانباز طاولی دیین خیلی پهلوانلق اظهار
ایلمش (محصول بیت) بلند آواز نادان بیلمز که آهنك حجازی یعنی آوازهٔ حجازی طاول آوازندن بتر
قالور یعنی انك یاننده ایشیدلمز زیرا طولك یاننده بوری وصورنای وزیل و بونلر کبیلر ایشیدیلور انجق
(نازك نغمه که انسان خنجره سندن پیدا اولور قنده ایشیدیلور ❁ حکمت ❁ جوهر اکر در
خلاب افتد همچنان نفیسست وغبار اکر برفلك رسد همنوز خسیس استعدادبی تربیت دریغست
وتربیت نامستعد ضایع خاکسترا کرچه نسب عالی دارد که آتش جوهر علویست ولیکن چون بنفس
خود هنری ندارد باخاك برابرست قیمت شکرنه ازینست که آن خاصیت ویست ❁ خلاب خانك فتحی
وکسر یله چرکاب معناسنه در همچنان کذلك معناسنه در یعنی دوشمزدن اولکی کبی (هنوز الآن
دیمکدر بعض نسخه ده همان واقعدر هنوز یرینه (استعدادبی تربیت بیانیه ومبتدا (ودریغست
خبری (وتربیت نامستعد مصدرك مفعولنه اضافتیدر ومبتدا وضایع خبری (خاکستر کول نسب عالی
بیانیه که حرف تعلیل آتش مبتدا جوهر علوی خبری باحرف ظرف (نفس خود بیانیه هنری
یاحرف وحدت ویاتنکیر (محصول ترکیب) جوهر اکر خلابه ده دوشرسه ینه نفیسدر یعنی ذاتنه
تغیرونقصان کلمز وغبار اکر فلکه ده ایریشورسه ینه همان خسیسدر یعنی مقام شریفه وصولی ایله
خساستدن چیقوب شریف اولماز تربیتسز قابلیتی ترك ظلم وحیفدر یعنی استعدادی اولان کیمسه یی تربیه
ایلیوب اهمال ایلمك ظلم وحیفدر ونا قابلی تربیه ایلمك ضایعدر کول اکرچه عالی نسب طوتار یعنی
نسبی عالیدر زیرا آتش جوهر علویدر زیرا عناصرك جمیعندن اعلادر اما کولك چون کندی نفسنده
جوهری یوقدر خاکله برابردر اندن چوق تفاوتی یوقدر شکرك قیمتی قمشدن دکلدر بلکه اول
قیمت واعتبار کندی خاصیت وخاصه سیدر ❁ مثنوی ❁ چو کنعان را طبیعت بی هنر بود ❁

ردّ شراح جمیعا
ردّ شراح جمیعا
ردّ شراح جمیعا
ردّ ابن سید علی
ردّ شمعی

بیمبرزادکی قدرش نیفزود ❊ کنعان حضرت نوح علیه السلامك کندینه عاصی اولان اوغلیدرکه
سائر مشرکلرله طوفانه غرق اولدی (را ادات تخصیص پیغامبر وپیغمبر و پیامبر وپیمبر هپ بر معنایه در
خبر ایلتیجی دیمکدر بر بریدندن (کاف عجم هاء رسیدن بدلدر (یا حرف مصدر (نیفزود فعل نفی ماضی
مفرد غائب افزودندن که لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده متعدیدر که قدر مفعولیدر (محصول
بیت) چونکه کنعانك خلقت وطبیعتی هنرسز ایدی پیغمبر اوغلی اولمق قدرینی ارترمدی بلکه سائر
مشرکینله بیله غرق اولدی (فکان من المغرقین) انك حقنده در ❊ هنر بنمای اگر داری نه گوهر ❊
گل ازخارست وابراهیم ازآزر ❊ هنر بنمانك مقدم مفعولیدر گوهردن مراد بونك کبی یرلرده اصلدرکه
نسبدر آزر حضرت ابراهیم علیه السلامك باباسیدرکه پوطلری یونار دی (محصول بیت) هنرگوستر اگر
وارایسه گوهر ونسب گوسترمه گورمزمیسین که گل دیکندن طوغر وپیدا اولور وابراهیم آزردن
پس اصله ونسبه اعتبار یوق بلکه ذاته وحسبه در ❊ لطیفه ❊ مشك آنست که ببوید نه آن که
عطار بگوید دانا چون طبلهٔ عطارست خاموش وهنرنمای ونادان چون طبل غازیست بلند
آواز ومیان تهی ❊ ببوید فعل مضارع مفرد غائب بوییدندن لازمله متعدی بیننده مشترکدر
بونده لازمدر قوقی ویره معناسنه (طبلهٔ عطار لامیه در طبلهٔ عطار اولدرکه عطار دیار عرب
وعجمده برطبله یه انواع عطراتی ترتیب ایدوب صتار اما رومده بواسلوب اولمز (هنرنمای وصف
ترکیبیدر نمایدندن هنر گوستریجی دیمکدر (بلند آواز وصف ترکیبیدر (میان تهی ده وصف
ترکیبیدر ایچی بوش دیمکدر (محصول ترکیب) مشك اولدرکه کندی قوقه یعنی قوقوسی
چیقه اول دکلدرکه یعنی عطار سویلیه عطارك تعریفیله اولان مشکه اعتبار یوقدر عالم
طبلهٔ عطار کبی ایصمدر وهنر گوستریجی یعنی تصلف ایلیوب اظهار هنر ایلمز اما نادان
طاول کبی بلند آواز وایچی بوشدر یعنی همان اوگمه سی وار انجق اما هنردن بی بهره در طبل
غازی یی جانباز طاولنه تخصیص ایلین طاول کبی میان تهی در ❊ قطعه ❊ عالم اندرمیان
جاهل را ❊ مثلی گفته اند صدیقان ❊ میان جاهل لامیه (جاهلدن مراد جنسیدر (را
معناده مالله قیددر عالم رامیان جاهلان تقدیرنده درمرهوندر (مثلی یا حرف وحدت (مراد مثلدن
تمثیلدر (صدیقان صدیقك جمعیدر صادك ودال مشددك کسره لریله صفت مشبهه در (محصول بیت)
جهله اراسنده عالمه برتمثیل سویلشلر صدیقلر اول تمثیل بیت ثانیدر ❊ شاهدی درمیان
کورانست ❊ مصحفی در میان زندیقان ❊ شاهدی یا حرف وحدت (مصحفده بویله در
(زندیقان زانك ودالك کسره لریله زندیقك جمعیدر ملحدان معناسنه یعنی حشر اجساده
قائل اولمیان ظالملر (محصول بیت) جاهللر اراسنده عالمك مثلی برمحبوبدر کورلر اراسنده
و برمصحفدر زندیقلر اراسنده یعنی بونلره بکزر عالم جهله ایچنده ❊ پند ❊ دوستی راکه بعمری فراچنك
آرندنشاید که بیکدم بیازارند ❊ دوستی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول (که حرف رابط صفت
(با حرف ظرف (وعمر بونك کبی یرلرده مدتدن عبارتدر (یا حرف وحدت برمدتده وبرزمانده
دیمکدر (فرا بونك کبی یرلرده ادات صله در (چنکدن مراد الدر (آرند فعل مضارع جمع غائبدر
(بیکدم با حرف ظرف (دم نفس وساعت معناسنه در وبردمده وبرساعتده دیمکدر (بیازارند
فعل مضارع جمع غائب انجیده لر دیمکدر (محصول ترکیب) بردوستی برمدتده اله کتوره لر یعنی
تحصیل ایده لر لایق دکلدرکیم آنی برنفسده انجیدوب بیحضور ایده لر ❊ بیت ❊ سنکی بچند
سال شود لعل پاره زنهار تابیك نفس نشکنی بسنك ❊ سنکی یا حرف وحدت (بچند سال با حرف
ظرف نیچه ییلده دیمکدر (شود فعل مضارع مفرد غائب فاعلی یعنی اسمی تحتنده سنکه راجع
ضمیردر (وخبری لعل پاره در (تقدیری پارهٔ لعلدر (زنهار ادات تنبیه (تا حرف تأکید (با حرف

ردشعی

زندیق مطولده بیان اولندیغی
اوزره صانع عالمی نافی وقاموس
بیانجه نور وظلمتك قدیم
اولملرینه قائل اولان وعلی
قول آخرته وربوبیته ایمانی
اولمیان دینسزلره وعند
البعض کفری کیزلیوب
صورتا ایمان واسلام اظهار
ایدن منافقه دینور (للطابع)

ظرف (يك نفس برنفسد ه ديمكد ر (شين لعل پاره يه را جعد ر (نشكنى فعل نفى مستقبل مفرد مخاطب صيغه سين ديمكدر يعنى كسر ايليه سين (محصول بيت) برطاش نيجه بيلده برلعل پاره سى اولور زنهار تابرنفسده انى طاشله كسر ايليه سين بو بيت كچن نثره تمام تنوير وتنظيردر ❊ تشبيه ❊ عقل در دست نفس چنان كرفتارست كه مرد عاجز در دست زن كربز ❊ دست نفس لاميه در مجازا (مرد عاجز بيانيه (زن كربزده بويله در (كربز كاف عجمك ضمى ورانك سكونى و بانك ضميله زورلى وقوتلى و زيرك ديمكدر (محصول تركيب) عقل نفسك النده آنجلين كرفتاردر كه عاجز ارقوتلى عورت النده ❊ بيت ❊ درخرمى برسرايى بيند ❊ كه بانك زن ازوى برآيد بلند ❊ درخرمى بيانيه در ياء بطنيله (برسرايى يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (بانك زن لاميه در عورت اوازى (وى ضمير غائبدر سرايه راجع (برآيد چيقار ديمكدر (محصول بيت) اول اوك اوزرينه شنلك وشاديلق قپوسنى بغله يعنى قپه اندن عورت اوازى يوكسك چيقه يعنى عورتك اوازينى طاشره ده اولان خلق ايشيده ❊ حكمت ❊ رأى بى قوت مكر وفسونست وقوت بى رأى جهل وجنون ❊ رأى فكر ديمكدر (بى قوته اضافتى بيانيه در يعنى بى قوت عقل مكروفسون عطف تفسير قبيلندندر زائد و بى فائده ديمكدر (قوت بى رأيده بيانيه در يعنى قوت عقل بى رأى وتدبير جهل وجنوندر (محصول تركيب) رأى ضعيف وبى قوت عقل بى فائده و بى نتيجه ايشدر وعقل بى رأى وتدبير صافى جهل وجنوندر حاصلى رأى وتدبيره عقل لازمدر وعقله رأى وتدبير لازمدر يعنى هر ايشده عقل ورأى ايله اولمق كرك ❊ بيت ❊ تميز بايد وتدبير وعقل انكه ملك ❊ كه ملك ودولت نادان سلاح جنك خداست ❊ تميز اصلى تميز در ياء اول اسلوب عجم اوزره ضرورت وزن ايچون حذف اولنمشدر (ملك لفظ مشتركدر مملكت وسلطنت يننده بونده ايكيسنده ده مساغ وار (كه حرف تعليل (دولت ملكه معطوف ونادانه مضا فدر لاميه ايله (سلاح جنك خدا لاميه لردر (محصول بيت) انسانه تميز وتدبير وعقل كرك اندنصكره مملكت وسلطنت زيرا نادانك ملكى ودولتى خدا ايله جنك ايلمكه برآلتدر يعنى خدانك امر ونهيينه مخالفت ايلمكه سببدر ❊ تربيت ❊ جوانمردى كه بخورد وبدهد به ازعابدى كه روزه دارد ونهد ❊ جوانمردى يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (عابدى يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (روزه داردك مقدم مفعولى اورج طوته ديمكدر (بنهد فعل مضارع مفرد غائب قويه ديمكدر يعنى صقليه وحفظ ايليه حاصلى ادخار وامساك ايليه (محصول تركيب) برسخى كيمسه كه يه وغيريه بذل ايليه يكدر شول عابددن كه صائم اوله وكندى ييميه وينه كندى ايچون حفظ ايليه ❊ مطايبه ❊ هركه ترك شهوت از بهر قبول خلق كرده است ازشهوت حلال در شهوت حرام افتاده است ❊ ترك شهوت مصدرك مفعولنه اضافتيدر شهوتدن مراد لذت دنيويه در (بهرادات تعليل (قبول خلق مصدرك فاعلنه اضافتيدر يعنى خلقك مقبولى اولمغيچون (شهوت حلال وشهوت حرام بيانيه لردر (محصول تركيب) هر كيمكه آرزو ولذت دنيايى خلقك قبوليچون ترك ايلمشدر يعنى پرهيزكار مرتاض اكلسونلر ديو لذائذ دنيادن كسلوب لذت حلالدن لذت حرامه دوشمشدر زيرا ايلديكى وضع ريا ايله در ريا ايسه اهل تحقيق قتنده شركدر العياذ بالله تعالى ❊ بيت ❊ عابد كه نه از بهر خدا كوشه نشيند ❊ بيچاره در آينهٔ تاريك چه بيند ❊ كه حرف بيان (نه حرف نفى معناده نشيننده مقيددر (كوشه نشيندك ظرف مكانى بردر تقديريله (از بهر خداده اكا متعلقدر (در حرف ظرف (آينهٔ تاريك بيانيه (چه ادات استفهام (بيند فعل مضارع مفرد غائب نه كورر ديمكدر استفهام انكارى طريقيله يعنى كورمز (عابد مبتدا ومابعدى صفتى (بيچاره مبتداء ثانى (وچه بيند خبر ثانى وثانى خبريله خبر اول بيچاره عابددن بدل اولمقده

جائزدر (محصول بیت) عابد که خدا ایچون کوشه ده اوتورمیه یعنی الله ایچون کوشه نشین اولمیه ریا ایچون اوله بیچاره عابد قراکاق آینه ده نه کورر یعنی آینهٔ قلبی که ریا ایله پاسلنمش اوله انده نور و فیض خدا عکس ایلز ※ لطیفه ※ اندك اندك خیلی شود و قطره قطره سیلی کرد د یعنی آنان که دست قدرت ندارند سنك خرد نکه دارند تا بوقت فرصت دمار از دماغ ظالم برارند ※ اندك اندك تأکید لفظی (خیلی یا حرف تنکیر بونده چوق دیمکدر (شود اولور دیمکدر (و قطره قطره بنه تأکید لفظی (سیلی یا حرف تنکیر (خیلی و سیلی یالر بنه حرف وحدت دیین لذت کلامدن بیخبر ایمش (کرد د فعل مضارع مفرد غائب شود کبی صیرورت معناسنی افاده ایدر اولور دیمکدر حضرت شیخ معنای مرادی یعنی ایله شرح ایدوب بیورر آنان آنك جمیدر انلر دیمکدر (که حرف رابط صفت (دست قدرت بیانیه (ندارند طوتمزلر یو قلقدن کنایه‌در (سنك خرد ترکیب مزجی در سنك زیره کبی طاش اوافی دیمکدر ترکیب اضافی ده اولمغه ده قابلدر (نکه دارند فعل امر جمع غائب حفظ ایلسونلر دیمکدر فعل مضارع عده اولمق ممکندر امکان بعید ایله (تا حرف تعلیل یا حرف ظرف (وقت فرصت لامیه (دمار دالك فتحی و کسر یله انتقام معناسنه‌در (دماغ دالك کسر یله بونده باشك بینسی مرادر (برآرند چیقاره‌لر دیمکدر (محصول ترکیب) ازاجق ازاجق برنسنه بری برینه منضم اولنجه چوق اولور مثلا صو قطره قطره بر یره جمع اولنجه سیل اولور بونك معناسی بودر که شونلرك که دست قدرتلری یوقدر یعنی برنسنه یه قادر دکللر سنك خرده یی حفظ ایدر و یا حفظ ایلسونلر تاکیم فرصت وقتنده ظالمك دماغندن انتقام حاصل ایده‌لر یعنی دماغنی چیقره‌لر حاصلی اندن انتقام اله‌لر یعنی انی هلاك ایده‌لر دیمکدر ※ بیت ※ وقطر علی قطر اذا اتفقت نهر ※ و نهر الی نهر اذا اجتمعت بحر ※ قطر لفظا مرفوع مبتدا علی قطر جار مجرور یله اتفقته متعلقدر (اتفقت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه‌در افتعال بابندن اصلی اوتفقت ایدی قبل تاء افتعال واو واقع اولدی تا حرفدر حروف مهموسه‌دن واو حرفدر حروف مجهوره‌دن بینهماده تنافر و تباعد واقع اولدیغیچون واوی تایه قلب ایدوب تایی تاده ادغام ایلدیلر اتفقت اولدی (نهر لفظا مرفوع خبر مبتدادر (ونهر لفظا مرفوع مبتدا (الی نهر الی اجتمعته متعلق اجتمعت انضمت معناسنی متضمن اولدیغیچون الی ایله تعدیه ایلدی (بحر لفظا مرفوع خبر مبتدادر (محصول بیت) طمله طمله اوزره قچن متفق اولسه ایرمق اولور یعنی قطرات بری بریله مجتمع اولسه نهر اولور ونهر نهر ایله مجتمع اولسه بحر اولور یعنی انهار بری برینه منضم اولسه بحر عظیم اولور ※ بیت ※ اندك اندك بهم شود بسیار ※ دانه دانست غله در انبار ※ دانستی هاء رسمی و همزهٔ مجتلبه ایله یازانلر املادن آکاه دکللر ایمش (محصول بیت) ازاجق ازاجق بری بریله جمع اولیجق چوق اولور کورمزمیسین که انبارده غله دانه دانه‌در یعنی دانه‌لر بری بریله جمع اولور انبار طوب طولو اولور (غله غینك فتحی ولامك تشدیدیله تورکجه تخل دیدکلریدر ※ حکمت ※ عالم را نشاید که سفاهت از عامی بحلم در کذراند که هر دو طرف را زیان دارد هیبت آن کم شود وجهل این مستحکم ※ عالم را را ادات مفعول (که حرف بیان (سفاهت مصدردر سفه‌دن یعنی حسن بابندن زیرا بو لغت ایکی بابدن مستعملدر علم وحسن علمدن مصدر سفه اما حسن دن سفاه وسفاهت کلور بونده حلمك نقیضی مرادر (عامی جاهل معناسنه‌در اصلنده میم مشدددر اما عجم تخفیف میمله اوقور (بحلم با حرف سبب (در حرف تأکید (کذراند فعل مضارع مفرد غائب کچوره دیمکدر یعنی حلم سببیله سفاهتنی ترك ایلیه حاصلی سفهتندن اغماض عین ایلیه (که حرف تعلیل (هر دو طرفدن مراد عالم وعامیدر (را ادات صله (هیبت آن لامیه اشارتدر عالمه (کم بونده ناقص معناسنه‌در (جهل این لامیه اشارتدر عامی یه (مستحکم محکم

زد شمعی

زد شراح جمیعا

مستحکم ده قیاس اسم فاعل وزنی اوزرینه کلمك ایدی زیرا استحکم فعل لازمدر اندن اسم مفعول کلزمکر که حرف جرایله لکن بونده کم کلمه‌سنه سجع موافق اولسون دیو اسم مفعول ایراد ایلمش فتدبر منه

يعنی قوی دیمکدر (محصول ترکیب) عالمه لایق دکلدر حلم سببیله عامیدن صادر اولان سفاهتی
اهمال ایدوب ترك ایلیه یعنی ایلدیکی سفاهتنه مقید اولمیوب ٩ دیمیه زیرا ایکی جانبه بیله زیان
ویرر عالمك هیبتنه نقصان ویرر و عامینك جهلی محکم اولور زیرا بونك اهمالیله اکا غرور
کلور که طغیاننه سبب اولور ❊ بیت ❊ چو با سفله کویی بلطف و خوشی ❊ فزون کرددش
کبر و کردن کشی ❊ چوادات تعلیل (با حرف صله (سفله الچق ودنی کیمسه (فزون افزوندن
مخففدر زیاده معناسنه اسمدر (کردد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (شین ضمیر معناده
کشی یه مقید در کشیش تقدیرنده (کردن کش معاند معناسنه در (محصول بیت) چونکه
الچغه یعنی دنی یه و سفیهه اطفله و ایلکله سوز سویلیه سنك کبری و عنادی زیاده اولور
یعنی وسوسه یه دوشر که بندن قورقدیغندن بکا ملایم سویلردیو ❊ موعظه ❊ معصیت
ازهر که صادر شود ناپسند ست واز علما ناپسند تر که علم سلاح جنك شیطانست وخداوند
سلاح را چون باسیری برند شرمساری بیشتر بود ❊ معصیت یعنی کناه وعصیان (ناپسند
نامقبول دیمکدر (زیرا خدایه خلاف وشیطانه طاعتدر (از علما اما علمادن (ناپسندتر
ونامقبولکدر (که حرف تعلیل (علم مبتدا (سلاح جنك شیطان لامیه لردر (وخبر مبتدا (واو
حرف حال (خداوند سلاح لامیه صاحب سلاح دیمکدر (را ادات مفعول (چون حرف
تعلیل (با حرف مصاحبت (اسیری یا حرف مصدر (برند فعل مضارع جمع غائب ایلدیلر دیمکدر
(خداوند مفعول صریحی (وباسیری غیر صریحی (شرمساری مبتدا (یا حرف مصدر (بیشتر بود
خبر مبتدا و جملهٔ اسمیه جواب تعلیل (محصول ترکیب) عصیان و کناه هر کیمدن که صادر
اولورسه نامقبولدر (اما علمادن نامقبولکدر (زیرا علم سلاح جنك شیطاندر یعنی شیطانله
جنك ایلمکه آلتدر سلاح صاحبنی چونکه اسیرلکله ایلدیلر خجالتی زیاده رك اولور ❊ مثنوی ❊
عامیٔ نادان پریشان روزکار ❊ به ز دانشمند ناپرهیزکار ❊ عامیٔ نادان بیانیه (پریشان روزکار
وصف ترکیبی وصفت عامی ومبتدا ومصراع ثانی خبری (دانشمند ناپرهیزکار بیانیه (محصول بیت)
احوالی واموری پریشان عامیٔ نادان پرهیزسز دانشمنددن یکدر یعنی بو صفتلی دانشمنددن
اول صفتلی عامی یکدر عامی یی جهل صفتندن تجرید ایلمك کرکدر کم نادانه اضافتی صحیح اوله یعنی
عوامدن برشخص معناسنه ❊ کان بنا بینایی از راه اوفتاد ❊ وین دو چشمش بود در چاه اوفتاد ❊
کان که حرف تعلیل آن اشارتدر عامی یه (با حرف مصاحبت نابینا نا ادات نفی بینا صفت مشبهه در
بینیدندن کورهکن دیمکدر (یا حرف مصدر نابینالغله دیمکدر (اوفتاد واوایله دوشدی دیمکدر (وین
اسم اشارتدر دانشمنده (محصول بیت) زیرا عامی نابینالغله یولدن دوشدی یعنی جهل ونادانلغله
ضلالته دوشدی اما دانشمندك ایکی کوزی وار ایکن چاه ضلالته دوشدی یعنی اول جهل ایله
ضلالته دوشدی وبو علمله عامل اولمدیغندن ❊ مطایبه ❊ هر که درزندکی نانش نخورند چون
بمیرد نامش نبرند ❊ (محصول ترکیب) هر کیمکه دیریلکنده وصاغلغنده یعنی حال حیاتنده
اتمکین یمزلر چونکیم اولور یعنی اولنجك آدنی ایلتمزلر یعنی اکمزلر ❊ حکمت ❊ یوسف علیه الصلاة
والسلام درخشك سالی مصر سیر نخوردی تا کرسنکان را فراموش نکند لذت انکور زن بیوه داند
نه خداوند میوه ❊ خشك سالی قوراقلق ییل (یا حرف مصدر مصره اضافتی لامیه در (تا حرف
تعلیل (زن بیوه طول عورت (محصول ترکیب) یوسف پیغمبر علیه الصلاة والسلام مصرك قوراقلق
ییلنده یعنی قحطلق ییلنده طوق اولمزدی یعنی طوینجه یمزدی تا کیم آچلری فراموش ایلمیه
بلکه کندینی انلردن ایلمکه قصد ایدردی آچلر حالنی بلمك ایچون (زیرا اوزمك لذتنی طول
عورت بلور که فقیر ومحتاجدر میوه صاحبی یعنی انکوراسی بیلمز (زیرا مراد ایلدکیجه

٩ (طیفه) نسخهٔ مستعمله در
(لالطابع)

آلوراكل ايدر ❊ مثنوى ❊ آن كه در راحت وتنعم زيست ❊ اوچه داند كه حال كرسنه چيست ❊
(تنعم تفعل بابندن مصدر در نعمت ايچنده اولمق (زيست فعل ماضى مفرد غائب دير لدى
ديمكدر (كه حرف بيان (حال كرسنه لاميه (محصول بيت) اول كيمسه كه نعمت وراحتده تعيش ايلدى
يعنى انده بيودى وكچندى اول كيمسه نه بيلور كه آجك حالى ندر (حاصلى آجك حالنى اول كيمسه
بيلوركه اچلق چكمش اوله ❊ حال در ماندكان كسى داند ❊ كه باحوال خود فروماند ❊ حال
درماندكان لاميه در (مانده عاجز كاف عجم حرف توسط والف ونون ادات جمع (كه حرف رابط صفت
(باحرف ظرف (احوال خود لاميه (فروادات تأكيددر اماماندله مستعمل اولسه عاجز معناسنى
افاده ايدر (ماند بونده فعل مضارع مفرد غائبدر مانيدندن قالمق معناسنه ماندندن ديينلر غلط
سو يلمشلر (محصول بيت) عاجزلرك حالنى بركيمسه بيلور كه كندى احوال واطوارنده عاجز قاله
رد ابن سيد على وسرورى
يعنى دورلى عجز چكن بيلور عاجزلرك حالنى ❊ قطعه ❊ اى كه برمركب تازنده سوارى هش دار ❊
كه خرخاركش مسكين دراب وكلست ❊ اى حرف ندامنادى محذوف تقديرى اى كسى كه
(مركب تازنده بيانيه يلبجى وسيردبجى بنيد ديمكدر يعنى چويك وچابك مركب (سوارى ياضمير
خطاب اتلى سين ديمكدر (هش دار هوشله فعل امر مفرد مخاطبدر اوصك طوت يعنى اوصلى اول
حاصلى عقلك اويار (كه حرف تعليل (خرخاركش لاميه ويابيانيه (خاركش وصف تركيبى در
ديكن چكيجى ديمكدر (مسكينه اضافت بيانيه در ياء بطنيله (خره خاركش صفت اول اولنجه
مسكين صفت ثانى اولور پس ايكى اضافت بله بيانيه اولور تأمل (محصول بيت) اى شول كيمسه كه
يلبجى مركب يعنى بنيد اوزره سوارسين عقلك باشيكه ديوشر يعنى جمع ايله وبيهوش
وغافل يوريمه (زيرا مسكين خار كشك خرى ويامسكين خاركش خرآب وكل اراسنده در يعنى
آب وچاموره باتمش قالمش چيقامز برمدد ايله باجقدن چيقسون (مسكين پرينه سوخته يازان وزنه
رد سرورى
خفت ويرمش (ليكن نسخه لره مخالف يازمش (وبالجمله ضرورت وزن ايچون مسكينك ياسى تلفظه
كلمز ❊ آتش ازخانهٔ همسايهٔ درويش مخواه ❊ كانچه بر روزن او مى كذرد دود دلست ❊ خانهٔ
همسايهٔ درويش لاميه وبيانيه در (همسايه قوكشى (ودرويشدن مراد فقيردر (آتش مخواهك
مفعول صريحى وازخانه غير صريحى (مخواه فعل نهى مفرد مخاطبدر (خواهيدندن ديله وايستمه
ديمكدر (كانچه كه حرف تعليل (آن اسم اشارتدرچه نك مضمونه (بروزن او بعض نسخه ده
ازروزن اوواقعدر معنى بردر (روزن رانك وزانك فتحه لريله وواوك سكونيله باجه وپنجره بونده مراد
اوجاقدر كه عجم بخارى ديراو ضميرى درويشه راجعدر (مى كذرد فعل مضارع مفرد غائب كچر ديمكدر
يعنى مرور ايلر (محصول بيت) فقيرقوكشينك خانه سندن آتش ايستمه زيرا اول نسنه كه انك باجه سندن
واوجاغندن چيقار كوكلى دوتونيدر يعنى دودآهيدر حاصلى فقرا قوكشيلرك احوالنه نظر ايلمكه
ترغيبدر (مخواه فعل نهى در (خواستن دن ديينلر سهو ايلمشلر ❊ وعظ ❊ درويش ضعيف حال
درتنكئ خشك سال مپرس كه چونى مكر بشرط آن كه مرهمى بر ريشش نهى ومعلومى در پيشش ❊
درويش ضعيف حال بيانيه ضعيف حال وصف تركيبى در (رادات مفعول (درحرف ظرف
رد ابن سيد على وسرورى
تنكئ خشك سال لاميه (تنكى ياحرف مصدر خشك سال تركيب مزجيدر قوراقلق ييل معناسنه
بنهى نسخه
اصلنده سال خشك ايدى اضافتله صكره تركيب مزجى ايلديلر (مپرس فعل نهى مفرد
مخاطبدر پرسيدندن صورمه ديمكدر (درويش مفعول صريحى ودرتنكى غير صريحى (كه حرف
بيان (چونى واواصليه وياء خطابله نيجه سين ديمكدر (مرهمى ياحرف وحدت (برحرف صله
(ريش بونده ياره معناسنه درويشين ضمير درويشه راجعدر (بنهى فعل مضارع مفرد مخاطب
قو ياسين ديمكدر (ومعلومى درپيشش بونك كبى يرلرده معلومدن مراد نقددر (محصول تركيب)

احوال واطواری ضعیف اولان درویشه یعنی فقیر قورا قلق وقحطلق یل طارلغنده صورمه که نیجه سین
وحالك ندر الاول شرطله که فقر وفاقه یاره سنه احسان وکرم مرهمنی قویاسین واوکنه برمقدار
نقد براغه سین حاصلی بونك کبی یلده الته برنسنه وبروب عطیه ایلمایجه ندر حالك درویش دیو
صورمیه سین ❊ قطعه ❊ خری که بینی و باری بکل درافتاده ❊ بدل برو شفقت کن ولی مرو
بسرش ❊ خری یا حرف وحدت (که حرف بیان ویا حرف رابط صفت (بینی فعل مضارع
مفرد مخاطب کورسین دیمکدر (بارخره معطوف (یا حرف وحدت (بکل با حرف صله
در حرف تأکید (افتاده دوشمش دیمکدر ماضیدن قسم (بدل با حرف مصاحبت دیل ایله
یعنی کوکل ایله (برواصلنده براوایدی (بر حرف صله ویا استعلا (شفقت شین وفا وقافك
فتحه لریله مرحمت دیمکدر اسرکمك معناسنه (کن کاف عربك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر
ایله معناسنه (ولی ادات استدراك (مزوفعل نهی مفرد مخاطبدر رویدندن کتمه دیمکدر (بسرش
با حرف صله وشین ضمیر خره راجعدر (محصول بیت) خری بریوکلی اشکی یعنی یوکیله بالچغه
دوشمش کوره سین کوکل ایله اکا شفقت ومرحمت ایله اما باشنه ویانه وارمه اکر بالچقدن
چیقرمغه قادر دکل ایسك (مرو برینه مزن یازان نسخه لره مخالف یازمش ❊ کنون که رفتی
وپرسیدیش که چون افتاده ❊ میان ببند چومردان بکیردم خرش ❊ کنون کاف عربك ونونك رد سروری
ضمه لریله اکنوندن مخففدر شمدی معناسنه (که حرف بیان (پرسیدی یا ضمیر خطاب (شینه
اتصال ضرورت وزن ایچون مفتوح قلنمشدر شین قرینه ایله صاحب خره راجعدر زیرا خر
وباری صاحبسز اولماز البته پس بوشین حرف زائددر دینلر زائد سویلمشلر (که حرف بیان
(چون جیم عجم وواو اصلیه ایله نیجه دیمکدر کیف معناسنه (میان بل معناسنه در که عرب اکا
وسط دیر (ببندك مقدم مفعو لیدر بیل بغلمقدن مراد حاضر لنمقدر (چوادات تشبیه رد شراح جمیعا
(مردان الف ونون ادات جمع ارلر دیمکدر (بکیر فعل امر مفرد مخاطبدر کیریدندن طوت دیمکدر
کرفتندن دینلر سهو ایلمشلر (دم خر لامیه ومفعول بکیردر (دم دالك ضمی وتشدید میمله قویرق
دیمکدر تشدید ضرورت وزن ایچوندر شین ینه صاحب خره راجعدر سابق کبی شعر ایچون
زائددر دینلر زائد سویلمشلر (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر شمدیکه واردك صاحبی رد ابن سید علی وسروری
صوز دلك که بالچغه نیجه و نوجهله دوشدی دیو بلکی بغله یعنی اتککی بیلکه بغله وخرینك رد شراح جمعا
قویرغنه یاپش بعض نسخه ده کوش خرش واقعدر ❊ وعظ ❊ دو چیز محال عقلست خوردن
بیش از رزق مقسوم ومردن پیش از وقت معلوم ❊ (محصول ترکیب) ایکی نسنه محال عقلدر
بریسی رزق مقدر ومقسومدن زیاده یمك وبریسی وقت معلومدن یعنی معیندن اول اولمك
کیمسه حاصلی ازلده مقدر اولندن زیاده یمز واجل کوننده اول کیمسه اولمز ❊ قطعه ❊ قضا دکر
نشود کر هزار ناله وآه ❊ بشکر یا بشکایت برآید از دهنی ❊ قضادن مراد حکم ازلیدر (دکر بونده
غیر معناسنه در یعنی تغییر وتبدیل اولمز (هزار ناله وآه مرهوندر (بشکر با حرف مصاحبت (یا
حرف عطفدر ام واو معناسنه (برآید چیقار دیمکدر (قضا مبتدا نشود خبری (هزار معدود ایله
مبتدا (برآید خبری ایکی باواز حرفی خبره متعلقدر (دهنی یا حرف وحدت (محصول بیت)
قضاوقدر خدا متغیر اولماز اکر بیك ناله وآه شکرله ویاشکایتله بردهندن چیقه یعنی بر کیمسه کندی
حالندن کرکسه شاکر اولسون وکر کسه شاکر اولماسون انکیچون حکم ازلی بوزلماز ❊ فرشتهٔ که
وکیلست برخزینهٔ باد ❊ چه غم خورد که بمیرد چراغ بیوه زنی ❊ فرشتهٔ یا حرف وحدت (وهمزه
حرف توسط همزه وحدت ایچوندر دیین غلط سویلمش (که حرف رابط صفت (وکیل موکل رد شمعی
معناسنه درکه مراد حضرت میکائیلدر (خزینهٔ باد لامیه (که حرف بیان (بمیرد فعل مضارع

رد پیروزی

مفرد غائب سیونه دیمکدر زیرا مردن لفظ مشترکدر اولمکله سیونمك بیننده (چراغ بیوه‌زن
لامیه (یا حرف وحدت بیوه‌زن یرینه پیره‌زن یازان صحیح نسخه‌لره مخالف یازمش (محصول بیت)
بر فرشته که باد خزینه سی اوزره و کیلدر نه غم ییر اکر بر طول عورتك چراغی سو ینورسه یعنی
انك چراغی سو یمکله کندی خدمتنی ترك ایلمز ❊ نصیحت ❊ ای طالب روزی بنشین که بخوری
وای مطلوب اجل مرو که جان نبری ❊ (محصول ترکیب) ای رزقه طالب اولان کیمسه اوتور که یه‌سین
یعنی رزق قنده ایسه ایاغکه کلور رانی سن ارامق لازم دکلدر وای اجلك مطلوبی اولان شخص
قاچمکه جان قورترمزسین زیرا اجل قنده ایسه سنی بولور کرکسه اوکوز بوینوزینه کیرسك
❊ قطعه ❊ جهد رزق ار کنی ور نکنی ❊ برساند خدای عزوجل ❊ جهد رزق مصدرك مفعوله
اضافتیدر رزقه سعی واجتهاد دیمکدر (محصول بیت) رزق ایچون سعی وجهد ایلر سکده
ایلمزسکده البته خدای عزوجل انی یتشدیرر هر قنده ایسه ❊ ور روی در دهان شیر و پلنك ❊
نخورندت مکر بروز اجل ❊ ور اصلنده واکر در (روی فعل مضارع مفرد مخاطب (در
حرف صله (دهان شیر لامیه (نخورندت فعل نفی مستقبل (تا ضمیر منصوب متصل
سنی ییمزلر دیمکدر (مکر ادات استثنا (با حرف ظرف (روز اجل لامیه (محصول بیت)
واکر شیر و پلنکك اغزینه وار رسك یعنی اغزلرینه کیررسك سنی ییمزلر مکر که اجل کوننده
یعنی اجل تقدیر اولان کونده یرلر ❊ حکمت ❊ بنا نهاده دست نرسد و چیزی که نهاده است هر جا که
هست برسد ❊ با حرف صله (نا حرف نفی قونلمامشه دیمکدر نرسدك مفعول غیر صریحیدر (چیزی
یا حرف وحدت (محصول ترکیب) ازلده تعیین اولمیوب قونلمامشه ال ایرشمز و برنسنه که ازلده
قونلوب تعیین اولنمشدر هر نه یرده که واردر ایریشور حاصلی مقدر اولان هر قنده ایسه صاحبنه
واصل اولور اما ازلده تعیین اولمیان بیك سعی و کوششله دخی اله کلمز ❊ بیت ❊ شنیدهٔ که سکندر
برفت تا ظلمات ❊ بچند محنت وخورد آنکه خورد آب حیات ❊ شنیدهٔ یا ضمیر خطاب (همزه
حرف توسل (که حرف بیان (تا حرف انتها (ظلمات جمع ظلمتدر قرانکولقلر دیمکدر اما اعجام اکثر
مفرد مقامنده استعمال ایدرلر (بچند محنت برفته متعلقدر (خورد بونده ایچدی دیمکدر
(محصول بیت) ایشتمش سنکه اسکندر ظلماته دك نیجه محنتله کتدی وآب حیاتی ایچن ایچدی یعنی
آب حیاتی حضرت خضر علیه السلام میسر اولدی اکا اولمدی ❊ حکمت ❊ صیادبی روزی
در دجله ماهی نکیرد و ماهی بی اجل در خشکی نمیرد ❊ صیادبی روزی بیانیه (دجله بغداد ایرمغی
(ماهی بی اجل بیانیه (خشکی یا حرف مصدر قوری یلق دیمکدر (نمیرد فعل نفی استقبال مفرد غائب اولمز
دیمکدر (محصول ترکیب) نصیبسز صیاد دجله ایرماغنده بالق طوتمز واجلسز بالق قاره‌ده اولمز
❊ بیت ❊ مسکین حریص در همه عالم همی دود ❊ او در قفای رزق واجل در قفای اوست ❊ همی دود
فعل مضارع مفرد غائب یلر و یوپر او ضمیری حریصه راجعدر (قفای رزق لامیه در قفای اوست ده
بویله در (محصول بیت) مسکین حریص جمیع عالمده یلر وقوشار یعنی اشاغه و یوقاری سکردر اول
رزق اردنجه یلر و قوشار و اجل انك اردنجه یلر بو اما اول حالدن غافل ❊ تشبیه ❊ توانکر فاسق

خرقهٔ
نسخه

کلوخ زراندود ست و درویش صالح شاهد خاك آلود این دلق موسیست مرقع وآن ریش فرعونست
مرصع ❊ شدت نیکان روی در فرج دارد و دولت بدان سر در نشیب ❊ توانکر فاسق بیانیه ومبتدا
(کلوخ زراندود بیانیه وخبر مبتدا زراندود وصف ترکیبیدر التونله صوانمش یعنی یالدزلنمش (کلوخ
کاف مربك ولامك ضمه‌لریله کسك دیمکدر (درویش صالح بیانیه ومبتدا شاهد خاك آلود بیانیه
وخبر مبتدا (وخاك آلود وصف ترکیبیدر طپراغه بولاشق دیمکدر (این اسم اشارتدر درویشه
ومبتدا (وخرقهٔ موسی لامیه وخبر مبتدا (مرقع یمانمش دیمکدر صفت خرقه در (ان اسم اشارتدر

(توانکر فاسقه ومبتدا (وریش فرعون لامیه وخبر مبتدا (مرصع اسم مفعولدر تفعیل بابندن
جواهرله طونانمش دیمکدر زیرا فرعونک صقالی جواهرله بزنمش ایدی نتکه مشهوردر (مرصع
جواهر اوتوردلمش کوشه والتونه دیرلر بونده ریشه صفتدر (شدت نیکان لامیه ومبتدا (روی داردك
مفعول صریحی (درفرج غیر صریحی وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (درفرج در حرف صله (فرج
فرح کبیدر لفظا ومعنی (دولت بدان لامیه ومبتدا (سر مقدر دارك مفعول صریحیدر (درنشیب
غیر صریحی وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر (نشیب انش معناسنه در (محصول ترکیب) فاسق غنی
التون یالدزلی کسکدر یعنی طیشی قلابلی وایچی وابلی (صالح درویش طپراغه بولاشق محبوبدر یعنی
توزلی دلبردر بو درویش صالح حضرت موسی نك عبالی خرقه سی کبیدر که بر پیغمبرك کسوه سی در
که عزت وشرفده بیت شریف اورتسی کبیدر واول فاسق غنی فرعونك مرصع صقالی کبیدر که کندی
کبی خبیثدر ایشه برایان همان جواهر یدر ایلرك شدت یوزیخی سلامته طوتار یعنی چکدکاری شدتك
توجهی سلامته درحاصلی شدتدن تیز خلاص بولورلر امابرامزلرك دولتی باشی اشاغه طوتاردیمکدن
مراد زوالی تیزدر حاصلی سریع الزوالدر ❊ قطعه ❊ هر کرا جاه ودولتست وبدان ❊ خاطر خسته در
نخواهدیافت ❊ هر کرا تقدیری هر کراکه در ضرروت وزن ایچون رابطه حذف اولندی (وبدان
واو حرف حال (باحرف سبب ودال همزه دن مبدلدر اصلی بان درمرهوندر (خاطر خسته
بیانیه ویا لامیه درمجروح خاطری ویامجروحك خاطرینی (درادات تأکیددر دال یرینه
واو یازوب وراوقیان زیاده ورو کتمشدر (باخت بونده باختن معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر
(خاطر خسته نخواهد یافتك مفعول صریحی (بدان غیر صریحی (محصول بیت) هر کیمك که منصب
ودولتی وار یعنی هر کیمکه صاحب جاه ودولتدر حال بوکه اول منصب ودولت سببیله برمجروح
خاطری ویامجروحك خاطرینی یعنی برشکسته دلی تدارك وتفقد ایلمیسر درحاصلی برکوکل
اله کتورمز وجائزدرکه بدانك باسی حرف ظرف اوله یعنی اول جاه ودولتده اولدوغی حینده
شکسته دللری رعایت ایلمیه دیمك اوله مجموع بیتك معناسی هر کیمك که منصبی ودولتی واردر لیکن
انکله خسته نك خاطرین اکر بولمق اسمیه دیین تصویر معناده عجب بی نظیر ایمش عفا الله عنه رد شمعی
❊ خبرش ده که هیچ دولت وجاه ❊ بسرای دیکر نخواهد یافت ❊ خبرش شین هر کراده کی
که یه راجعدر که معناء شرطی متضمندر پس بو بیت جواب شرط اولور (ده فعل امر مفرد
مخاطبدر خطاب عام طریقیله (دهیدندن دالك فتحی وکسریله خبر مقدم مفعولی (که حرف
بیان (هیچ دولت وجاه نخواهد یافتك مقدم مفعول صریحی وبسرای دیکر غیر صریحی (باحرف
ظرف واضافتی بیانیه در (محصول بیت) شکسته خاطری جبر ایلمین صاحب جاه ودولته خبر
ویرکه دار آخرتده هیچ دولت وجاه بولمیسر در یعنی دنیاده منصب ودولت سببیله نامرادلره
رعایت ایدوب خیرات ایلمین دار آخرتده هیچ منصب ومرتبه بولمز یعنی انده منظور نظر خدا
اولمز دیمکدر ❊ لطیفه ❊ حسود از نعمت حق بخیلست ومردم بی کناه را دشمن ❊ حسود
مبتدا (بخیل خبری (وازنعمت حق اضافتی لامیه ایله خبره متعلق (مردم بی کناه بیانیه ودشمنك
مقدم مفعولیدر (محصول بیت) حسود خدانك نعمتندن بخیلدر یعنی خدانك ویردوکی نعمته
بخل ایدوب محسوددن زوالن استر وکناه سز مردمه عدودر یعنی خدا محسوده نعمت ویردیکیچون
عداوت ایدر حال بوکه انك هیچ کناهی یوقدر زیرا نعمتی خدا کندی لطف واحسانیله ویردی رد شمعی
بواندن زور وقوتله المدی (مردم اسم جنسدر قلیله وکثیره شامل پس مردمی کشیله بیان ایلین
بومعنایه واصل دکل ایمش ❊ قطعه ❊ مردکی خشك مغزرا دیدم ❊ رفته در پوستین صاحب
جاه ❊ مردکی بونده کاف عربی تصغیر وتحقیر در ویاحرف وحدت بعض نسخه ده اضافتله

واقعدر یعنی بیانیه ایله (خشك مغز وصف ترکیبیدر قوری بینلی یعنی بی عقل ودانشکه بونده
مراد حسود در (را ادات مفعول (مردك دیدمك مقـدم مفعولیدر (وخشك مغزصفتی (رفته
دیدمك مفعول ثانیسی (در خرف صله (پوستین باء عجمك ضمیله وسینك سکونی وتانك کسریله
غیبت ومذمت معناسنه در (صاحبۀ وصاحبك جاهه اضافتی لامیه لردر (محصول ترکیب)
برعقلسز حسود ارجکزی کوردم صاحب منصبك مذمت وغیبتنه کتمش یعنی صاحب منصبی
غیبت ایدرکوردم ✿ کفتم ای خواجه کرتو بدبختی ✿ مردم نیك بخت راچه کناه ✿ بدبختی یاضمیر
خطاب (مردم نیك بخت بیانیه (راحرف تخصیص (محصول بیت) مردکه دیدم ای خواجه
اکر بدبخت ایسك یعنی طـالعك نحس ایسه نیك بخت مردمك نه کناهی وار سنـك بدبخت
رد سروری
اولدیغکدن دولت وزفعتی ویرن خدادر پس غیرینك نه کناهی وار (بونظمی نثرظن ایدوب قطعه
برینه حکمت یزان نظمی نثردن فرق ایلازایمش ✿قطعه ✿ الاتانخواهی بلا برحسود ✿ کدآن بخت
برکشته خود در بلا ست ✿ الاحرف تنبیـه (تاحرف تأکید (نخواهی فعل نفی مستقبـل مفرد
مخاطب دیلیه سین دیمکدر بلا مفعول صریحی (وبرحسود غیرصریحی (که حرف تعلیل (بخت
برکشته تانك سکونیله وصف ترکیبیدر (خود بونده جائزدرکه کندی معناسنه اوله وجائزدرکه تحسین
رد ابن سید علی وسروری
لفظ ایچون اوله (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر آگاه اول غافل اولمه تاکیم حسوده
بلا ومصیبت استمیـه سین زیرا اول برکشته طالع ومعکوس بخت کندی بلاده در یعنی حسد
بربلادرکه اول اکا کرفتاردر ✿ چه حاجت که باوی کنی دشمنی ✿ که اوراچنان دشمنی درقفاست ✿
(باوی باحرف صله وضمیر حسوده راجعدر (دشمنی یاحرف مصدر (که حرف تعلیل (اوراضمیر
ینه حسوده راجعـدر (راحرف تخصیص (چنان اشارتدر حسود دن مستفاد اولان حسده
(دشمنی یاحرف وحدت (محصول بیت) نه حاجت که حسوده دشمنلك ایلیه سین یعنی سن اکادشمنلك
ایلمکه احتیاج یوق زیرا کندینك حسدکبی دشمنی وارقفاسنده حاصلی هرقنده کیم کیدرسه حسدی
کندینه دشمندر (بونظمك اولنده قطعه برینه تشبیه وحکمت یزانلرنظمی ونثری بربیلورلر ایمش
✿تشبیه✿ تلمیذبی ارادت عاشق بی زراست وروندهٔ بی معرفت مرغ بی پروعالم بی عمل درخت بی بروزاهد
بی علم خانهٔ بی در ✿تلمیذ تانك ومیمك کسریله شاکرد معناسنه در بونده عامدرطالبه ومریده (ارادت
افعال بابندن مصدردرطلب ومحبت مراددر (تلمیذبی ارادت بیانیه ومبتدا عاشق بی زر بیانیه وخبر
مبتدا (روندهٔ بی معرفت بیانیه ومبتدا (مرغ بی پر ینه بویله خبری (رونده دن مراد سیاح عالمدر
(پر بونده قناد معناسنه بوندنصکره ایکی فقره نکـنده اعرابی بویله در (محصول ترکیب)
طلبسز واراد تسز شاکرد وطـالب اقچه سز عاشق کبیدرکه مراد ومقصودینه ظفر بولماز
وسیاح بی معرفت قنادسز قوش کبیدرکه اضطراب والمدن خالی اولماز وعملسز عالم یمشسز
اغاج کبیدرکه اندن انتفاع قابل دکلدر زیرا فیاض اولماز وزاهد جاهل قپوسز خانه در یعنی
کیمسه یی ارشاد ایلمکیچون اغزین آچوب سوز سویلمکه قادردکل دمبسته قالور خانهٔ بی درکبی
✿ نصیحت ✿ مراد از نزول قرآن تحصیل سیرت خوبست نه ترتیل سورهٔ مکتوب عامیٔ متعبد
فیض نسخه
پیاده رفته است وعالم متهاون سوار خفتـه عاصی که دست برداربه از عابدی که کبردر
سردارد ✿ نزول قرآن مصدرك فاعلنـه اضافتیدر تحصیـل سیرت مصدرك مفعولنـه
اضـافتیدر (وخوبه اضافت بیانیه در (ترتیل سورهٔ مکتوب اضافتیده سابق کبیدر
(ترتیل تفعیل بابندن مصدردرمراد تجوید ایله اوقومقدر (عامیٔ متعبد بیانیه ومبتدادر (پیادهٔ رفته
بیانیه وخبری عالم متهـاونده بیانیه ومبتدا (متهاون اسم فاعلدر تفاعل بابندن کاهل معناسنه
(سوار خفته بیانیه وخبر مبتدا یولده اویومش آتلی دیمکدر (عاصی یاحرف وحدت (که حرف

رابط صفت (دست بردارد ك مقدم مفعوليدر (عاصی مبتدا (ودست بردارد صفتی (به ازعابدی خبرمبتدا (با حرف و حدت (كه حرف رابط صفت كردارد ك مقدم مفعول صریحی (درس غیرصریحی (محصول تركیب) مراد نزول قرآندن تحصیل خلق خوب و سیرت محبوبدز تجوید سوره مكتوب دكلدر یعنی قرآنی تجوید و ترتیل ایله اوقومق دكلدر متعبد جاهل یوله دوشوب كیدن پیاده كبیدر كه یاپ یاپ منزله ایریشور و عالم كاهل یولده اویویب قالان اتلی كبیدر كه منزله مشكل ایریشور برعاصی كه تضرع و نیاز ایله خدایه ال قالدیروب كناه وجرمنه اعتراف ایدوب زاریلق ایلیه باشنده كبر وغرور اولان عابدن یكدر حاصلی كناهنه معترف عاصی عبادتیله مغرور عابد وزاهددن یكدر * بیت * سرهنك لطیف خوی دلدار * بهتر زفقیه مردم آزار * سرهنك لطیف خوی دلدار بیانیه لردر (لطیف خوی ودلدار وصف تركیبلردر لطیف خویلی وكوكل رعایت ایدیجی دیمكدر (سرهنك مبتدا (و بهتر خبر (فقیه مردم آزار بیانیه (مردم آزار وصف تركیبیدر آزار یدندن مردم انجدیجی دیمكدر (محصول بیت) كوكل اله آلیجی لطیف خویلی سرهنك یعنی سرعسكر مردم ازار فقیهدن یكدر حاصلی موذی فقیهدن ملایم و خوشخوی سرهنك یكدر * مطایبه * یكی راكفتند عالم بی عمل بچه ماند كفت بزنبور بی عسل * (محصول تركیب) بریسنه دیدیلر كه عملسز عالم نیه بكزر دیدی بالسز آریه بكزر (ماند فعل مضارع مفرد غائبدر ماندندن بكزمك معناسنه ماننددن دیین سهو

زد شمعی

ایلمش * بیت * زنبور درشت بی مروت راكوی * باری چوعسل نمی دهی نیش مزن * زنبور درشت بی مروت را لامیه لردر (زنبور مطلقا آریدر اماسیاق كلامدن مفهوم اولان بال آریسندن غیری اوله فقدر (درشت دالك ورانك ضمه لریله یومشق مقابلی ایری معناسنه در (نیشدن مراد بونده آری ایكنه سی در (مزنك مقدم مفعولیدر اورمه دیمكدر (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیوزز مروتسز خشن آریه سویله چونكه عسل ویرمزسین باری نیش اورمه یعنی آدم اوغلنی صوقه حاصلی چونكه فائده ك یوق باری زیانكده اولماسون (كوی امر حاضردر

زد بشراح جمیعا

كفتندن دینلر خطا سویلشلر * تشبیه * مردبی مروت زنست وزاهد باطمع رهزن * مرد بی مروت بیانیه ومبتدا (زن خبری (وزاهد باطمع بیانیه ومبتدا (رهزن وصف تركیبی خبری یول اوریجی دیمكدر یعنی حرامی زنیدندن (محصول تركیب) مروتسزار عورت كبیدر وطمعكار زاهد یول كسیجی كبیدر یعنی خلقك مالنی ریا ایله القدہ حرامی كبیدر كه خلقك مالنی رایكان آلور * قطعه * ای بناموس كرده جامه سپید * بهرپندار خلق ونامه سیاه * ای حرف ندا منادی محذوف (باحرف مصاحبت (ناموس بونده عرض وغیرت معناسنه در (كرده ایلمش دیمكدر ماضیدن قسمدر (جامه مفعول اول صریحی (وسپیدثانیسی (و بناموس غیرصریحی (بهرپندار خلق لامیه لردر و كرده یه مقید (نامه جامه یه معطوفدر واعرابی جامه سپید اعرابی كبیدر (نامه دن مراد دفتراعمالدر سپید وسفید برمعنایه در (محصول بیت) ای ناموس وغیرتله لباسنی بیاض ایلین خلقك حسن ظنی ایچون ونامهٔ عملنی كثرت ذنوبله سیاه ایلین یعنی ظاهرینی ریا ایله تزیین ایدوب باطننی كثرت ذنوبله تسوید ایلین كیمسه * دست كوتاه بایداز دنیا * آستین چه درازوچه كوتاه * (محصول بیت) دنیادن ال قصه كرك یعنی دنیادن النی چكمك كرك وقفتانك یكی اوزون اولمق نه وقصه اولمق نه یعنی لباسه اعتبار یوقدر اعمال صالحه وخلوص طویته در كركسه اطلس كی وكركسه عبا (زهد وتقوی قبا وعبا ایله دكلدر بلكه بیت پاك وقلب صافله در (چه لفظلرنده اولان كسره برمقدار اشباعله اوقنمق كركدر كیم وزنه نقصان كلیه (بعض نسخه ده چه یرینه خواه واقعدر (لیكن سرعتله اوقنق كركدر كیم موزون اوله

※ لطیفه ※ دو کس را حسرت از دل بدر نرود و پای تغابن از گل برنیاید تاجری کشتی شکسته وارثی باقلندران نشسته ※ پای تغابن بیانیه (تغابن تفاعل بابندن مصدردر الدانمق وزیان ایلمك (از گل تقدیری از گل ندامتدر (تاجری یا حرف وحدت (وارثی ده بویله در (باقلندران نشسته یه متعلق (محصول ترکیب) ایکی کیمسه نك کوکلندن حسرت طشره چیقماز وتغابن اباغی گل ندامتدن خارج اولماز یعنی چیقماز (بریسی کمیسی پاره لنمش بازرکان (و بریسی قلندرلر له اوتورب طورمش وارث یعنی کمی سفرینی اختیار ایلدیکیچون تاجر مادامکه صاغدر ندامت چکر وقلندرلرله اختلاط ایلین وارث مال موروثنی نیچون انلره بذل ایتدم دیو دائما پشیمانلق چکر یکی ودوم عبارتلرینی متن ظن ایدوب یازانلر سهو ایلمشلر ※ قطعه ※ پیش درویشان بود خونت مباح ※ کرنباشد در میان مالت سبیل ※ (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر درویشلر قتنده قانك وقتلك مباح وحلال اولور اکرمالك ارایرده سبیل اولمازسه یعنی انلره مالکی بذل ایلمزسك (زیرا درویشلرله اختلاط ایدن انلرك رنکنه کیرمك کرك (انلرایسه مالملکی درمیان ایدرلر یعنی بوکونم ایرتیه قالسون دیمزلر (پیش درویشانك معناسنی ظاهرا درویش اولنلرك قتنده دیین ظاهرا قیدی زائد واقع اولمش ※ یامرو بایاد ازرق پیرهن ※ یابکش برخانمان انکشت نیل ※ یابونده حرف تردیددر عربیده اما کبی کسر همزه ایله (مرو فعل نهی مفرد مخاطب کتمه دیمکدر (رویدندن با حرف مصاحبت (یار ازرق پیرهن بیانیه (ازرق پیرهن وصف ترکیبی در کوك کوملکلی دیمکدر زیرا ازرق کوك رنك معناسنه در (یا حرف عطف بکش فعل امر مفرد مخاطبدر (کشیدندن چك دیمکدر (برحرف استعلا (خانمان مال وملك معناسنه در ترکیبله اسم واحد قلنمشدر (حلیمی لغتنده اوبرق دیمش وبعض لغت اکا مساعددر وبعضیسی ماسبقه (انکشت نیل بیانیه در (زیرا انکشت بونده برمق معناسنه دکلدر بلکه چوید دانه سیدر (نیل نونك کسریله چوید دیمکدر بوشول قصه یه تلمیحدر که زمان سابقده برکیمسه نك اوندن برعزیز میت چیقسه سوقاق قپوسنك اوست یانی برمقدار چویدایله بویاردی اول اوماتم خانه اولدیغنه دلالت ایلمك ایچون کذلك حجه واران کیمسه قپوسنك اطرافنی کرجله آغردرلر حجه واردیغی اندن معلوم اولسون دیو الآن شامده وغیریسنده بو قاعده مستعملدر پس انکشت نیل چکمکدن مراد چویدایله رنکلمکدر بونده ایهام طریقیله مذکوردر (محصول بیت) یاکوك کوملکلی مصاحبله بوزومه یعنی اختلاط ایلمه ویا ایدرسك سنده اثواب واتقالکی چوید رنکنه چك یعنی انکله همرنك اول مراد بودرکه هرطائفه ایله که اختلاط ایدرسین انلرك رنکنه کیروب انلرله همرنك اولمایجه صفا بولمزسین (مجموع بیتك معناسنی یاخود کوك کوملکلی یارایله کتمه یعنی نامعقول یارایله باش قوشمه یاخود خانمانك اوزره چویدلی پارمغکی چك یعنی جمیع مالکدن امیدی قطع ایله دیین بیتك معناسنه انکشت نیل چکمش در تأمل تدر ※ یامکن باپیلبانان دوستی ※ یابناکن خانهٔ درخورد پیل ※ یابنه اما معناسنه در (مکن فعل نهی مفرد مخاطبدر (کنیدندن ایله دیمکدر (با حرف مصاحبت (پیلبان فیلجی دیمکدر (زیراپیل فیل دیمکدر بلکه فیل اندن معربدر (و بان ادات فاعلدرجی معناسنه والف ونون ادات جمع (دوستی یاء مصدرله مکننك مفعول صریحی وباپیلبانان غیر صریحی (یا حرف عطف بناکننك مفعول اول صریحی (خانه ثانیسی (یا حرف وحدت (همزه حرف توسل (درخورد پیل اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر (زیرا درخورد ودرخور داله ودالسز لایق معناسنه در بواوچ بیت بیله خطاب عام طریقیله واقعدر (محصول بیت) یافیلجیلرله دوستلق واختلاط ایلمه ویافیله لایق برخانه بنا ایله یانکه کلدکده انده یاته وقالقه (حاصلی مصاحبت ایلدیککك کیمسنك هرحالنه موافقت ومطابقت ایلمك کرك کیم امتزاج

[margin: رد شراح جمیعا]

[margin: رد شمعی]

[margin: رد شمعی]

ممکن اوله والا اختلاطی ترك ایلك کرك (حضرت شیخ خلقله اسلوب مصاحبتی تعلیم بیورر* بند *
خلعت سلطان اکرچه عزیزست جامهٔ خلقان خود ازان بعزت تروخوان بزرکان اکرچه
لذیذست خردهٔ انبان خود ازان بلذت تر * خلعت سلطان لامیه (جامهٔ خلقان خود بیانیه
ولامیه‌در (خلقان خانك ضمی وسکون لامله خلقك جمعیدر خانك ولامك فتحه‌لریله اسکی دیمکدر
کهنه معناسنه (خوان بزرکان لامیه نعمت بزرکان دیمکدر (خردهٔ انبان خود لامیه‌لردر ایکی
برده خود عبارتی کندی معناسنه‌در (که غائبه ومخاطبه ومتکلمه شاملدر پس متکلمه
تخصیص ایلین بلامخصص ایلمش (انبان طغارجق خردهٔ انبان طغارجق اواغی دیمکدر بوسوز
اکا کوره درکیم عرب وعجم فقراسی آزیغنی طغارجقده کتوررلر (بعزت تر و بلذت تربارلری رد شمعی
تخصیص ونسبت معناسنی افاده ایدر عزتلیرك ولذتلیرك دیمکدر (محصول ترکیب) پادشاه
خلعتی اکرچه عزیزدرلیکن کشینك کندی کهنه اباسلری اندن عزتلیرکدر زیرا بخشش
حجابدن خالی دکل واکابرك نعمتی اکرچه لذیذدر اما کشینك کندی طغارجغی خرده‌سی
اندن لذتلیرکدر زیرا بی منت وبی حجابدر اولکی فقره‌نك معناسنی لیکن کندی کهنه‌لرم اندن
عزتلیرکدر (وایکنجی فقره‌نك لیکن کندی طغارجغمك خرده‌سی اندن لذتلیرکدر دیین تصویر
کج معناده عجب بی نظیر ایمش عفا الله تعالی عنه * بیت * سرکه ازدست رنج خویش وتره* رد شمعی
بهتر ازنان دهخدا وبره * دست رنج ترکیب مزجی ال امکی دیمکدر (خویشه اضافت
لامیه‌در (تره سرکه‌یه معطوفدر معروف نباتدر (سرکه مبتدا وبهتر خبری (نان دهخدا
لامیه (دهخدا کوی امی یعنی صاحبی هرکیم ایسه کتخداسی وغیریسی کبی ترکیب مزجیدر
(اصلنده خدای ده ایدی اضافتله که ترکیب مزجیده قانون بودر (بره بانك فتحیله قوزی
دیمکدر نانه معطوفدر (محصول بیت) کشینك کندی کسبندن یعنی ال امکندن سرکه وتره
کوی کتخداسنك نان وبره سندن یکرکدر زیرا بی منت وبی حجابدر حاصلی کشی کندی ال امکیله
قانع اولق غیرینك مفت نعمتندن یکرکدر که منتدن خالی دکل * حکمت * خلاف راه صوابست
ونقض عهد اولی الالباب داروبکمان خوردن وراه نادیده بی کاروان رفتن * از امام مرشد رحمه الله تعالى
محمد غزالی پرسیدند که بدین منزلت در علوم چه کونه رسیدی کفت بدان چه که نسخة
هرچه ندانستم ازپرسیدن آن ننك نداشتم * خلاف راه صواب لامیه وبیانیه ومقدم خبر
(نقض عهد اولی الالباب لامیه‌لردر (خلافه معطوف (دارو خوردنك مقدم مفعول صریحی
(بکمان غیر صریحی (خوردن مؤخر مبتداء در (راه نادیده بیانیه وداروبه معطوف ورفتنك
مفعول صریحی وبی کاروان غیر صریحی امام مرشد بیانیه (محمد عطف بیان امام غزالی
صفت نسبیسی زانك تشدیدیله‌در نتکه حضرت مولانا جامی قدس سره سبحة الابرارده ایراد
بیورمش (مثنوی) تاکهان نیر اقبال بتافت) (زه سوی احمد غزالی یافت) (رشتهٔ عهد
بغزالی بست) (سراین رشته اش افتاد بدست) (بدین پاین دیمکدر نتکه مکرر بیان اولندی
(منزلت مرتبه دیمکدر بدان چه با آن چه دیمکدر (پرسیدن آن مصدرك مفعولنه اضافتیدر
(محصول ترکیب) صواب یولنك خلافیدر واصحاب عقولك نقض عهدیدر کمان ایله دوا ایچمك
وایچمك یعنی شبهه‌لی غیر مجرب دوا استعمال ایلك وکورلمامش یوله کاروانسز کتمك زیرا جائزدرکه
دار ومهلك اوله وضرر ایلیه وطریق مخالف بره چیقوب هلاکه مؤدی اوله وامام مرشد
محمد غزالیدن سؤال ایلدیلر علومده بومرتبه‌یه نیجه ایرشدك ونه ایله واصل اولدك دیدی
اول نسنه ایله که برنسنه‌یی که بلمدم انی صورمقدن عارطوتمدم یعنی عارلنمدم * قطعه * امید
عافیت آنکه بود موافق عقل * که نبض را بطبیعت شناس بنمایی * امید عافیت مصدرك

رد ابن سید علی

مفعوله اضافتیدر انکه اول وقت دیمکدر (موافق عقل اسم فاعلك مفعوله اضافتیدر (که حرف بیان (نبض لغتده حرکتدر امابونده طمرك صحرا معنی مراددر (را ادات مفعول (باحرف صله (طبیعت شناس وصف ترکیبیدر (شناسیدندن شناختندن دیین غلط سویلمش مراد طبیب حاذقدر (بنمایی فعل مضارع مفرد مخاطب کوستره سین دیمکدر (نمایدندن (محصول بیت) صحت وعافیت امید ایلمك اول وقت عقله موافق اولور که نبضکی حاذق طبیبه کوستره سین زیرا اهمال ایلمك عقله موافق دکل قصه دن حصه بودر که اهل علم واهل فضل اولق امیدی اول وقت عقله موافق ومطابق اولور که مشکلات وشبهاتکی اهلنه عرض ایلیکه طار ایلیه سین ❁ بپرس هرچه ندانی که ذل پرسیدن ❁ دلیل راه تو باشد بعزدانایی ❁ که حرف تعلیل (ذل پرسیدن مصدرك مصدره اضافتیدر (ذل ذالك ضمیله ولامك تشدیدیله حقارت معناسنه در مرهوندر (دلیل راه اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (تو یه اضافتی لامیه (باحرف صله (عزدانایی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (محصول بیت) هرنسنه یی که بیلمزسین صور زیرا صورمق ذلتی عالمك وداناالق عزت وشرفنه سکا یول قلاغوزی اولور یعنی اکرچه که سؤالده نوعا هوان وار لکن نهایتی عزت وحرمتدر ❁ حکمت ❁ هرانچه دانی که معلوم هرآینه تو خواهد شد بپرسیدن آن تعجیل مکن که حکمت راز یان دارد ❁ بعض نسخه ده حکمت یرینه هیبت واقعدر (محصول ترکیب) هراول نسنه یی که بیلورسین البته سنك معلومك اولسه در یعنی لابدسن انی بروجهله بیله جکسین انی سؤال ایلمکده استعجال ایلمه زیرا هیبت وحکمتکه زیان ویرر زیرا خفت عقل وفکر که حل اولنور ظاهر بودر که بیوردیغی بدیهیاتده اوله زیرا نظریاتده سؤال ضرور یدر اکرچه که نظریاته حل ایدوب ترك عجله یه وتأخیرك اولو یتنه حکم ایلمکده قابلدر نتکیم حضرت داود ایله لقمان قصه سنده مشهوردر ❁ قطعه ❁ چو لقمان دید کاندر دست داود ❁ همی آهن بمعجز موم کردد ❁ همی تقدیرده کردد فعلنه مقیددر (همی کردد دیمکدر اولور معناسنه (بمعجز باحرف مصاحبت (تاضمر ورت وزن ایچون حذف اولنمشدر (مومدن مراد بال مومیدر (محصول بیت) چونکه حضرت لقمان کوردی که حضرت داودك النده دمور قوت معجزه ایله موم یعنی بال مومی کبی یومشار والیله آلتمرززه اورار ❁ نپرسیدش چه می سازی که دانست ❁ که بی پرسیدنش معلوم کردد ❁ پرسیدش ضمیر مستتر لقمانه راجعدر ویازره داوده (که دانست مرهون (که حرف تعلیل (دانستك فاعلی تحتنده لقمانه راجع ضمیر (که حرف بیان (بی پرسیدنش ضمیر لقمانه راجعدر (محصول بیت) لقمان داوددن بوحالی کورنجه اکا صورمدیکه نه ایشلرسین زیرا بیلدیکه صورمقسزین اکا معلوم اولیسر در بوسوزك اصلی بودر که قاضی تفسیرنده بیورر شول یرده که خدلیورر (ولقد آتینا لقمان الحکمة) بیوز مشکه لقمانك جمله حکمتندر که حضرت داوده برای مصاحب اولدی واول طور میوب زره طوقوردی ولقمان هیچ سؤال ایلمزدیکه بو یاپدیغك ندر پس تمام یاپدقدنصکره حضرت داود کیدی ودیدی نه خوشجه صواش کوملکیدر پس لقمان دیدی (الصمت حکمة وقلیل فاعله) یعنی سکوت حکمتدر حال بوکه فاعلی آزدر وبعضیلر دیدیلر که بر ییل مقداری یانته کلوب کیدردی بوحالی بلمك ایچون اما سؤال ایلمزدی اوله که سؤالسز بیلم دیو وبعضیلر که دیدیلر بو مذکور قصه شول یرده در که سکوتدن ضرر مترتب اولمیه والا سؤال لازمدر ❁ ادب ❁ ازلوازم صحبت یکی آنست که جانه بپردازی یا باخانه خدای درسازی ❁ لوازم لازمك جمعیدر صحبته اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (صحبت مصاحبت معناسنه در (که حرف بیان (خانه پردازینك مقدم مفعولیدر (یاحرف تأکید (پردازی فعل مضارع مفرد مخاطبدر پرداز یدندن بوشالتمق معناسنه (پرداختندن دیین خطا سویلمش (پرداختن وپرداز یدن مشترکدر بوشالتمق ایله برنسنه یی دوزمك ویاپمق وتمام

رد ابن سید علی وسروری

ایلمك بیننده (یاحرف تردید یا برینه حرف تعلیل یعنی تا یازان اصلا معنایه وصولی یوغیمش یا بو یله کتابلره شرح یازمق نه زحمت ایدی (باحرف مصاحبت (خانه خدای صاحب خانه دیمکدر ترکیب مزجیدر اصلده خدای خانه ایدی اضافتله بو یله ترکیبلرده خدا صاحب معناسنه در ده خدا وکد خدا کبیدر (سازی فعل مضارع مفرد مخاطبدر سازیدندن موافقت ومطابقت ایلیه سین دیمکدر زیرا بو مصدر مشتقاتیله در حرفیله مستعمل اولنجه بو معنایی افاده ایدر فاحفظه (ساختندن مشتقدر دینلر غلط سو یلمشلر نتکه عادتلریدر (محصول ترکیب) خانه اسلوب مصاحبتك واختلاطك لوازمندن بریسی اولدر که اولدیغك اوایل اوی ایسه انی تخلیه ایلیه سین یعنی بو شالداسین کنایتدر اودن چیقماقدن (زیرا اودن چقمانجه او بوشالماز (یاخود صاحب خانه ایله امتزاج ایدوب اکا موافقت ایلیه سین حاصلی ایل اونده اولمدیغك تقدیرجه اواسی ایله موافقت وملاطفت اوزره اواق کرکسین (ویا اوندن چیقمق کرکسین که اراکزده برودت وکدورت واقع اولمیه (پردازی بی تمام اولمق معناسنه اخذایدن ناتمام ایمش (بو نده پردازیدندن مراد اغیاردن خالی قالمقدر دیبن ترکیبی راست معنادن خالی قلمشدر (خانه بردازینك معناسنی کیمسه نك خانه سنده اولماسین دیین یاوه سو یلمش ❊ قطعه ❊ حکایت برمزاج مستمع کوی ❊ اکردانی که دارد باتو میلی ❊ حکایت کو یك مفعول صریحی (و برمزاج غیرصریحی (مستمعه اضافت لامیه در (دارد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده مستمعه راجع ضمیردر (باتو باحرف صله (میلی یاحرف تنکیر (میل داردك مفعول صریحی (وباتو غیرصریحی (میلی یاسی حرف وحدت طوتن لذت کلامدن آگاه دکل ایمش (محصول بیت) حکایتی مستمعك مزاجنجه سو یله اکر بلورسك که سکا میلی وار وسوز یکه رغبتی زیرا بو تقدیرجه کلامك اصغا ایدر وسوزك ضایع اولماز ❊ هرآن عاقل که بامجنون نشیند ❊ نکو ید جز حدیث روی لیلی ❊ که حرف رابط صفت (بامجنون باحرف مصاحبت (نشیند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده عاقله راجع ضمیردر (نکو ید مشترکدر فعل مضارع ایله امر غائب بیننده سو یلمز یا سو یلمسون (جز غیرمعناسنه در (حدیث روی لیلی لامیه لردر (هرآن عاقل مبتدا (ونکو ید خبری (وما بعدی مقول قول (نکو یدی مضارعه تخصیص ایدنلر بلا مخصص ایلمشلر (محصول بیت) هر اول عاقل که مجنونله اوتوره یعنی مصاحبت ایلیه سو یلمز و یاسو یلمسون لیلینك رو یی قصه سندن غیری نسنه یعنی مصاحبتی حدیث روی لیلی اولسون حاصلی سوزی همان لیلی جانبندن اولسون زیرا مجنونك مقصودی اکا منحصردر ❊ مطایبه ❊ هرکه با بدان نشیند

اکرچه طبیعت ایشان نکیرد بطریق ایشان متهم کردد چنان که اکر شخصی بخرابات رود بنماز کزاردن منسوب شود بخمر خوردن ❊ بعض نسخه ده اکرچه یرینه اکر نیز واقعدر (و بطریق یرینه بفعل واقعدر ایشانه اضافت لامیه در (متهم افتعال بابندن اسم مفعولدر (شخصی یاحرف وحدت (بخرابات باحرف صله روده متعلق (بنمازده بو یله در (کزاردن ادا ایلمك دیمکدر (بخمرخوردن شوده متعلقدر (محصول ترکیب) هر کیمکه یرامزلرله اوتورر یعنی مصاحبت واختلاط ایدر اکرچه انلرك طبیعتلرین طوتمزسه یعنی انلرك خو یله خو یلنمزسه ده لیکن انلرك طریقیله متهم اولور حاصلی انلرك فعلنی اکا اسناد ایدرلر شو یله که برکیمسه اکرکه میخانه یه نماز قلمغه کیدرو یا کیدرسه انده وارمق سببیله شراب ایچمکه منسوب اولور ❊ مثنوی ❊ رقم برخود بنادانی کشیدی ❊ که نادان را بصحبت برکزیدی ❊ رقم رانك وقافك فتحه لریله خط معناسنه اسمدر (برحرف صله (بنادانی باحرف صله و یاحرف مصاحبت (یاحرف مصدر کندی نادانلغکه و یاکندکه نادانلغله (کشیدی چکدك یعنی نادانلغکه اقرار واعتراق ایلدك دیمکدر (که حرف تعلیل (نادان را (را ادات مفعول (بصحبت باحرف صله تقدیری بصحبت خود در (برحرف تأکید (کزیدی فعل ماضی

زد سیروری

زد ابن سید علی وسیروری

سید علی
زد سیروری
زد شمعی

زد سیروری وشمعی

زد سید علی وشمعی

(اوطورر) نسخه مستعمله در
(للطابع)

مفرد مخاطب اختیار ایلدك دیمكدر (نادان مفعول صریحی و بصحبت غیر صریحی (محصول بیت) كندی نادانلغكه رقم چكدك یعنی جهلكه اعتراف واقرار ایلدك زیرا نادانی مصاحبتكه اختیار ایلدك یعنی جاهل ایله صحبت ایلمك كشینك جهلنه دلیلدر ٭ طلب كردم ز دانایی یكی پند ٭ مرا گفتا كه با نادان مپیوند ٭ (محصول بیت) خلقله اختلاط ومصاحبت ایچون بر عالمدن بر نصیحت طلب ایلدم بكا دیدی كه جاهل ایله مختلط ومصاحب اولمه بیت آتی مقام تعلیلده واقعدر ٭ كه گر دانای عصری خر بباشی ٭ وگر نادانی ابلهتر بباشی ٭ دانای عصر لامیه (یا ضمیر خطاب (با حرف تأكید (باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسین دیمكدر (ابلهتر ابلهرك دیمكدر (محصول بیت) زیرا دانای عصر ایسك نادان ایله مصاحبت سببیله خر اولورسین واگر نادان ایسك ابلهرك اولورسین زیرا صحبت مؤثر در بیتده درت یرده یا ضمیر خطاب واقعدر ٭ عبرت ٭ حلم شتر چنانكه معلومست اگر طفلی مهارش گیرد وصد فرسنگ ببرد گردن از متابعت او نه بپیچد اما اگر دره هولناك پیش آید كه موجب هلاك باشد وطفل بنادانی آنجا خواهد رفتن زمام از كفش در گسلاند ودیگر مطاوعت نكند كه هنگام درشتی ملاطفت مذمومست وگفته اند كه دشمن بملاطفت دوست نگردد بلكه طمع زیاده كند ٭ حلم شتر لامیه (طفلی یا حرف وحدت (مهار میمك فتحیله یولار دیمكدر وشین شتره راجعدر (فرسنگ فارسی (وفرسخ عربیدر فارك فتحیله بر میل مقداری یره دیرلر وبعضیلر ثلث فرسنگ بر میلدر دیدیلر (بعضیلر درت بیك آدم ودرت یوز آدم دیمشلر (دره لفظ مشتركدر عجمله ترك بینده (یا حرف وحدت (همزه حرف توسل (هولناك صفت دره درقورقنج معناسنه (كه حرف رابط صفت (موجب هلاك اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (واو حرف حال (زمام در گسلاندك مفعول صریحی (از كفش غیر صریحی (شین طفله راجعدر در حرف تأكید (گسلاند كاف عجمك ضمی وكسریله لغتدر (گسلانیدن دن (گسلاندن دین خطا ایلمش (كه حرف تعلیل (هنگام درشتی لامیه هنگام وقت معناسنه در (درشتی یا حرف مصدر خشونت دیمكدر ملاطفت ملایمت دیمكدر (محصول تركیب (حضرت شیخ دوه نك حلمنی بیان ایدوب بیورر دوه نك حلمی شویله كه معلومدر اگر بر طفل یولارینی طوتسه ویوز فرسخ یره ایلتسه بوینی انك متابعتندن دوندرمز اما اگر اوكنه بر قورقنج دره گلسه كه سبب هلاك اولسه وطفل نادانلغله انده وارمق دیلسه دوه یولارینی الندن چكوب اوزر ومطاوعت ایلمز زیرا خشونت وقتنده ملایمت مذمومدر ودیمشلردر كه دشمن ملایمت سببیله دوست اولماز بلكه طمعی زیاده ایدر ٭ قطعه ٭ كسی كه لطف كند با تو خاك پایش باش ٭ وگر خلاف كند در دو چشمش آكن خاك ٭ آكن الف ممدود ایله وكاف عجمك فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر (آكندن دن برنسنه یی برنسنه یه طقمق وطولدرمق معناسنه (اكندن دینلر خطا ایلمشلر (خاك مفعول صریحی ودر چشم غیر صریحی وایكی شین كسی یه راجعدر (محصول بیت) بر كیمسه كه سكا لطف ایلیه انك خاكپایی اول واگر سكا خلاف ایدرسه ایكی گوزینه طپراق طولدر حاصلی سكا مخالف اولانه سن زیاده مخالف اول گوزینه طپراق طولدر مقصدن مراد اكا عداوت وبغض گوزیله بقمقدر حاصلی طپراق گوزینه دی ٭ سخن بلطف وكرم با درشت خوی مگوی ٭ كه زنگ خورده نگردد بنرم سوهان پاك ٭ با حرف صله (درشتخو وصف تركیبیدر غلیظ خویلو معناسنه ملایم خویلینك نقیضی یعنی غلیظ (مگوی فعل نهی سویله دیمكدر (كه حرف تعلیل (زنگ خورده وصف تركیبیدر پاس یمش دیمكدر (با حرف مصاحبت (نرم سوهان صفتك موصوفنه اضافتی قبیلندندر زیرا نرم یومشق دیمكدر كه عرب (ناعم دیر صفت مشبهه در (وسوهان سینك ضمیله اگه یه دیرلر

رد سروری

رد شراح جمیعا

اصلی سوهان نرم در یومشق اکه دیمکدر (نکردد لئ اسمی تحتنده (ژنك خورده یه راجع ضمیردر
وخبری پاکدر (نرم سوهان مفعول صریحی (محصول بیت) درشت خویلو یه وغلیظ طبیعتلی یه
سوزی لطف وکرمله سویله یعنی اکا سوزده ملایمت کوسترمه زیرا پاس یمش دمور یومشق اکه ایله
پاك اولماز مصراع ثانی مقام تعلیلده واقعدر ❊ ادب هرکه در میان سخن دیکران افتد
تامایهٔ فضلش بدانند پایهٔ جهلش بشناسند ❊ (محصول ترکیب) هر کیمکه غیر بلرك سوزی اراسنهٔ
دوشه یعنی سوزی اراسنه کیره تا کیم فضلنك مقدارینی بیله لر دیو جهلنك مرتبه سنی اکارلر
بواسلوب خلقك مصاحبتنده چوق واقع اولور اما اکثر ناس بونك قبحنی اکلامزلر ❊ قطعه ❊
ندهد مرد هوشمند جواب ❊ مکر آنکه کز و سؤال کنند ❊ مکر ادات استثنا (آن که اول وقت دیمکدر
(کزو اصلنده که ازاو ایدی حذف وایصال واقع اولمشدر (محصول بیت) اوصلو اولان کیمسنه
جواب ویرمز مکر اول وقت که اندن سؤال ایلیه لر یعنی عاقل کشیدن برنسنه یی صور مایجه جوابه
متصدی اولماز سکوت ایدر ❊ کرچه برحق بود مزاج سخن ❊ حمل دعویش بر محال کنند ❊ مزاج
سخن لامیهٔ دراصل سخن دیمکدر (تقدیری مزاج سخنش در شین ضرورت وزن ایچون حذف
اولندی (حمل دعویش مصدرك مفعوله اضافتیدر (دعویده واو مکسور ویاساکن اوقنو (شین
مردهوشمنده راجعدر بو بیت سابقه مقام تعلیلده واقعدر (محصول بیت) مردهوشمندانو کیچون
مسؤل اولمانجه جواب ویرمز زیرا سوزینك اصلی حق اوزره اولوب انده هیچ کذب وشبهه اولمازسه ده
سوزینی کذب ومحاله حمل ایدوب اینانمزلر پس سؤال اولنمایجه جوابه مبادرت ایلمز ❊ ادب ❊
ریشی درون جامه داشتم حضرت شیخ رحمه الله هرروز پرسیدی که ریشت چونست ونپرسیدی
که کجاست دانستم که ازآن احتراز می کند که ذکر هر عضوی روانباشد وخردمندان کفته اند
هر که سخن نسنجد ازجوابش برنجد ❊ ریش یاره (یا حرف وحدت (درون جامه لامیه
قفتانم ایچنده یعنی ستری لازم اولان یرمده برجبانم وارایدی (پرسیدی یا حرف حکایه صوردی
دیمکدر (که حرف بیان (ریشت تاضمیرخطاب بعض نسخه ده دملت واقعدر ریشت یرینه
دالك ضمی ومیمك ولامك فتحیله چبان دیمکدر (نسنجد فعل نفی مستقبل مفرد غائب طارتماز
یعنی میزان عقله اورماز (سخن مقدم مفعولیدر (محصول ترکیب) قفتانم ایچنده یعنی ستری
لازم اولان یرمده یارم وارایدی یعنی جبانم حضرت شیخ شهاب الدین سهروردی هرکون
صورر دیکه یارهك و یاچبانك نیجه در اما صورمزدیکه نه یرده در بیلدمکه اندن احتراز ایدرکه
هرعضوی که اکماق جائز دکلدر زیرا جائزدرکه ذکری قبیح اولان عضوده اوله وعقلا دیمشلردر
هر کیم که سویلدیکی سوزی میزان عقله ومعیار فکرله وزن ایلمز اول سوزك جوابندن زحمت
جکر یعنی بی حضور اولور زیرا سویلدیکی سوزینه کوره جواب ایشیدر ❊ قطعه ❊ تانیك
ندانی که سخن عین صوابست ❊ باید که بکفتن دهن ازهم نکشایی ❊ تا حرف توقیت (بکفتن
باحرف صله (ازهم بری برندن یعنی یومقدن (نکشایی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب (محصول بیت)
مادامکه ایو بیلمیه سین که سوز عین صوابدر یعنی کرچکدن صواب اولدیغنی بیلمینجه کرکدرکه
سویلمکه اغزیکی یومقدن آچمه سین حاصلی اغزیکی یوموق طوتوب عین صواب اولمیان
سوزی سویلیه سین که صوکی ندامتدر ❊ کرراست سخن کویی ودر بند بمانی ❊ به زان که
دروغت دهد از بند رهایی ❊ کرراست سخن کویی تقدیری کرسخن راست کویی در
ضرورت وزن ایچون تقدیم وتأخیر قلندی (دربند یعنی درحبس (بمانی فعل مضارع مفرد
مخاطبدر مانیدن قالور سك ویاقاله سن دیمکدر (دروغت تاء خطاب معناده دهده مقیددر
دهدت تقدیرنده (رهایی یاء ثانی حرف مصدر درقورتلق دیمکدر خلاص معناسنه (محصول بیت)

اكر سوزی كرچك سو يلرسك وزندانده قالورسك يعنی طوغری سو يلديككك ايچون حبسده قالورسك اندن يكدركه يلان سكا حبسدن خلاص ويره حضرت شيخك بوسوزی كشينك كندی ذاتنه راجع احوالنده در اما اغياره نسبت دروغ مصلحت آميزی راست فتنه انكيزدن اولی طوتمشدر پس بين الكلامين تناقض لازم كلمز تأمل تدر ❊ تشبيه ❊ دروغ كفتن بضربت لازب ماندكه اكرنيز جراحت درست شود نشان بماند چون برادران يوسف عليه الصلوة والسلام كه بدروغ موسوم شدند برراست كفتن ايشان نيز اعتماد نماند قال الله تعالى (بل سولت لكم انفسكم امرا فصبر جميل ❊ دروغ كفتنك مقوليدرو كفتن مبتدا وماند خبری (وبضربت لازب خبره متعلقدر واضافت بيانيه در (لزوب الصوق وثبوت معناسنه در يعنی ياپشمق وثابت اولمق (ماند فعل مضارع مفرد غائبدر مانيدندن بكزر ديمكدر مانستندن دينلر خطا ايلمشلر (كه حرف بيان (نيز حرف عطفده معناسنی افاده ايدر مثلا اكر جراحت درست ده اولورسه ديمكدر (نشان مبتدا (وبماند خبری و جملهٔ اسميه جواب شرطدر (ماند فعل مضارع مفرد غائب قالور ديمكدر مانيدندن ماندندن دينلر خبط عشوی ايلمشلر (چون ادات تشبيه (برادران يوسف عليه الصلوة والسلام لاميه (كه حرف بيان ويا حرف رابط صفت (موسوم مبتدا (وشدند خبری (وبدروغ موسومه متعلقدر نشانلنمش وعلامتلنمش ديمكدر جملهٔ اسميه صفت برادراندر (بر حرف صله (راست كفتنك مقولی وايشانه اضافتی مصدرك فاعلنه در (اعتماد مبتدا (نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی ديمكدر خبر مبتدا در (بر راست كفتن اعتماده متعلق (بو قصه نك اصلی بو دركيم يوسف عليه السلامك قرداشلری يوسفی باباسندن نيجه دزلو حيله ايله آلوب قيويه براقديلره كوملكنه برمقدار قان بولاشدرديلر واخشام بابالرينه اغليو اغليو كلديلر كه يوسفی قورت ييدی ديو حضرت يعقوب قوت معجزه ايله قوردلری جمع ايدوب يوسفمی قنقكز ييدی ديو سؤال ايدنجك جميعی يمين ايلديلر كه بزدن بو خطا صادر اولمدی ديو پس يعقوب عليه الصلوة والسلام بيلديكه بو خصوصده اوغللری كاذبلردر برغيری حال اولمشدر ايمدی مصردن كلوب اوغلك سرقه ايلدی ومصر پادشاهی بو جرم ايچون انی اليقودی ديجك يعقوب اينانمادی وديدی (بل سولت لكم انفسكم امرا الآية (محصول تركيب) يلان سويلمك ثابت بريه ويا ره يه بكزر كه جراحت اوكلورسه ده نشانی قالور يوسفك قرداشلری كبی كه يلانله نشانلنوب معلوم اولديلر كرچك سويدكلرينه ده اعتماد قالمدی زيرا مصردن كتور دكلری خبر كتدكلرك عملنه نسبت صحيح ايدی زيرا يوسفك ايلديكی حيله يی بيلمزلر دی ليكن چونكه يوسف خصوصنده كذب ايلمشلرايدی بابالری بو خبرلرينه اعتماد ايلمدی وديدی خبر ويرديككز كبی دكلدر اصل قصه بلكه بونده سزك برحيله كز وصنعكز وار در اندنصكره ديدی فصبر جميل تقديری فامری صبر جميلدر يعنی مبتدای محذوفه خبر اوله وياخود تقديری فصبر جميل اجمل يعنی صبر مبتدای موصوف واجمل خبری اوله ❊ قطعه ❊ كسی راكه عادت بود راستی ❊ خطا كركند دركزارند ازو ❊ كسی يا حرف وحدت (ورا حرف تخصيص (كه حرف بيان (راستی يا حرف مصدر طوغريلق وكرچكلك ديمكدر (دركزارند فعل مضارع جمع غائب ترك ايدرلر ديمكدر يعنی مؤاخذه ايلمزلر (زو اصلنده ازاو ايدی حذف وايصال ايلديلر ضمير كسی يه راجعدر (محصول بيت) بركيمسه نك كه عادتی وخويی كرچكلك وطوغريلق اوله اكر خطا ايدرسه اندن كچرلر يعنی خطاسنه اعتبار ايلميوب اغماض عين ايدرلر حاصلی خطاسنی صواب عد ايدرلر ❊ وكر نامور شد بناراستی ❊ دكر راست باورندارند ازو ❊ نامور نام اسمدر (وور واوك فتحيله ادات نسبت آدلی ديمكدر يعنی مشهور (يا حرف مصاحبت (ونا ادات توصيف نفی (ويا حرف مصدر

ذرشراخ جيغا

ذرشراح جيغا
مانستن مانيدن ندن بكرمك
وماندك مانيدندن قالق
وقومق معناسنه در مصحح

(ناراستی نقیض راستیدر مراد یلانجیلقدر (راست ندارندك مفعول اولی وبا و رنانیسی
باور واوك فتحیله اینانمقدر تصدیق معناسنه (محصول بیت) واکر بر کیمسه ناراستلغله نامدار
ومشهور اولدیسه دخی کرچکی وطوغری یی اندن اینانمزلر یعنی یلانجلغله شهرت
بولدقدن صکره کیمسه اندن کرچکی وطوغری یی تصدیق ایلمز (قطعه ❊ دروغی نکیزند — ردسروری وشمعی
صاحب دلان ❊ برآن کس که پیوسته کفتست راست ❊ دروغی یاحرف تنکیر (حرف وحدت
دینلر خطاسویلمشلر (نکیزندك مقدم مفعولیدر یعنی صریحی و برآن کس غیرصریحی (پیوسته
دائم دیمکدر (محصول بیت) صاحب دللر یلان طوتمامشلر شول کیمسه نك اوزرینه که دائما کرچك
سویله یی کلمشدر یعنی دائما کرچك وطوغری سویلینك کذبنی طوتمامشلرزیرا بونجلین کیمسه دن
کذب صادر اولمازمکر خطا ایله وخطایه ده اعتبار یوق ❊ وکر مشتهرشد بناراستی ❊ اکر راست
کوید توکویی خطاست ❊ مشتهر اسم فاعلدر افتعال بابندن حضرت شیخ تفنن قصد
ایدوب سابقده نامور و بونده مشتهر بیوردی برمعنایه اولدقلری ایچون (توکویی خطاب عامدر
(محصول بیت) واکر بر کیمسه ناراستلغله یعنی کذبله مشهور ونامدار اولسه کرچکده سویلرسه
خطادر یعنی یلاندر دیرسین ❊ مطایبه ❊ اجل کائنات ازروی ظاهر آدمیست واذل موجودات
سك وباتفاق سك حق شناس به از آدمی ناسپاس ❊ اجل لامك تشدیدیله اسم تفضیلدر
اعظم معناسنه (کائناته اضافتی لامیه در (ازروی ظاهر قیدی انکیچوندر که خدای تعالی انك حقنده (ولقد
کرمنابنی آدم) بیورمشدر لیکن حقیقتده جائزدر که خدانك قتنده بنی آدمدن اکرم واشرف
مخلوق اوله یاخود ده موجود اولان متونده هب بوقید موجوددر اما شراح بوقید یرینه باتفاق — رد شراح جمیعا
عبارتنی ایراد ایلمشلر وفیه نظر (اجل مبتدأ وآدمیست خبری (اذل ده لامك تشدیدیله اسم تفضیلدر
حقارت وهوان معناسنه (موجوداته اضافتی لامیه در (وازروی ظاهر قیدی بنه مقدردر زیرا
جائزدر که حقیقتده سکدن احقر مخلوق اوله سکسار وفاره وعقرب کبی (اذل مبتدأ وسك خبری (وباتفاق
یعنی باتفاق خردمندان (خردمندان عبارتنی متن ظن ایدوب یازانلر زائد یازرلر (سك حق شناس بیانیه — رد شراح جمیعا
حق شناس وصف ترکیبیدر بلیجی سك دیمکدر مبتدأدر (و به خبری (آدمی ناسپاس بیانیه انسان
غیرشاکر دیمکدر کفور معناسنه یعنی کفران نعمت (محصول ترکیب) کائناتك اجل واعظمی ظاهر
بوزندن آدمیدر واذل واحقر موجودات کلبدر واتفاق عقلا ایله کلب حق شناس انسان ناسپاسدن
یکدر زیرا کلبی دوکسك وقوغسك قپوکی قیوب کتمز اما انسان ادنی بها نه ایله الوب یوریر — رد شمعی
❊ قطعه ❊ سکی را لقمهٔ هرکز فراموش نکردد ❊ کر زنی صدنوبتش سنك ❊ سکی
یاحرف وحدت وراحرف تخصیص برسکك دیمکدر (لقمهٔ یاحرف وحدت ویاحرف تنکیر
(وهمزه حرف توسل (همزه حرف وحدتدر دیین خطا سویلمش (فراموش مرهوندر نکردد
تقدیری فراموش نکردد در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی (زنی فعل — رد ابن سید علی ردسروری
مضارع مفرد مخاطب اوررسك دیمکدر (نوبتش ضمیری سکه راجعدر زنینك سك مفعول
بهی وصد نوبت مفعول فیهی (محصول بیت) برسکك ویاسکك برلقمه یه فراموشی اولماز
یعنی ویردیککك لقمه یی اونتماز اکر یوزکره اکه طاش اوررسك یعنی یوز کره طاشله واغاجله
اوروب قوغسك قپوك قیوب کتمز (نکردد عبارتنی عنده عبارتیله قید ایدنلر زائد ایلمشلر (برکلبه — ردسروری
برلقمه هرکز فراموش اولماز دیین راحرف تخصیص اولدیغن بلمز ایمش که ترزیق سویلمش
❊ وکر عمری نوازی سفلهٔ را ❊ بکمتر چیزی آید باتو درجنك ❊ عمری یاحرف وحدت برزمان
دیمکدر (نوازی فعل مضارع مفرد مخاطب نوازیدندن اوخشیه سین یعنی رعایت ایلیه سین
(نواختن دن دیین خطا ایلمش (سفلهٔ یاحرف وحدتدر همزه یی حرف وحدتدر دیین

اسکی خطاسی اوزره مصر اولمش (را ادات مفعول برسفله یی دیمکدر (نوابنك مفعول بهیدر . و عمر مفعول فیهی (بکمـتر باحرف سبب (کمتر بونده آزرق یعنی جزؤی معناسنه در (چیزی یاحرف وحدت (اکثر نتونده یابو قدر (با تو باحرف مصاحبت (در حرف صله در بامعناسنه (محصول بیت) اما اکر برزمان براچقی رعایت ایدوب اوخشه‌مه سین آزرق نسنه سبیله یعنی جزؤی بهسانه ایله سنکله جنکه کلو رحاصلی ازاجق بهسانه ایله سنکله چکشور وصواشر یعنی ایلد بکك ایلدکی رعایت ایلمز ❊ لطیفـه ❊ ازنفس پرور هنروری نیاید وبی هنرسرو ریرا نشاید ❊ نفس پرور وصف ترکیبی درتن پرور کبی پرور یلدندن (هـنرور هنرلی دیمکـدر زیرا ورادات نسبتدر (یاحرف مصـدر (سرور باش اری یعنی رئیس القوم ویاحرف مصـدر وراحرف صله (محصول ترکـیب) نفس پرور دن یعنی نفسنی بسلمکله مقید اولان کیمسـه دن هنرورلك کلمز یعنی اهل هنر اولمـاز (وهنرسز کیمسه سرورلـکه ورئیس قوم اولمغـه لایق اولمـاز ❊ مثنوی ❊ مکن رحم برکاو بسیار خوار ❊ که بسیـار خسبست بسیـار خوار ❊ کاوبسیار خوار بیانیه در چوق ییجی صغر (بسیار خوار وصف ترکیبی در (خوار یدندن الف اصلیـه ایله لیکن الفـك حذفیله استعمالی زیاده اولدیغیچون چوق کیمسه الفی حرف زائد ظن ایدر (خوردن وخوریدن وخواریدن برمعنـایه مصدر لر در (بعض نسخه ده خوار یرینه بارکلور چوق یوکلی یعنی چوق یوك چکیجی بویله اولنجه قافیه مکرر اولمـاز (بونده خواری حقیر معنـاسنه اخذایدن بسیـار خوار ایمش (که حرف تعلیل (بسیـار خسب وصف ترکیبی در خسبیـدندن چوق اویویجی دیمکدر (بعض نسخه ده بسیـار خواب واقعـدر ینـه بومعنـایه (بسیـار خوار ده وصف ترکیبی در سـابق کبی ومؤخر مبتدا (وبسیـار خسب مقـدم خبر (پس بسیـار خواری بسیـار خسبه عطف ایدنلر مقصـود بیته واصل دکللر ایمش (وخواری خوردندن اخذایدن خطا ایلمش ❊ (محصول بیت) مرحمت ایله چوق ییك ییجی کاوه بونده کاودن مرادمردلـکولدر (یعنی چوق ییك ییجی شخص در تشـبیه طریقیله حقیقت کاو دکلدر فقـد بریعنی تن پرور اولان اکول کیمسنه یه رحم ایله یعنی انسـان منزلنده تنزیل ایدوب آنی اسر کمـه زیرا چوق ییجی وچوق یاتیجی وچوق اویویجیدر مصراع اولده بسیـار خوار کاوه صفت واقـع اولمش وثانیـده مبتـدا پس قافیه یه بوقدر تغـایر کفـایت ایدر تأمل تدر ❊ چوکاوارهمی بایدت فربهی ❊ چوخرتن بجور کسـان در دهی ❊ چوادات تشبیه (همی ادات مضـارعتدر (باید فعـل مضـارع مفرد غائب (تا ضمیر منصوب متصل مفعولی (وفربهی یاء مصدریه ایله فاعلی (فربه فانك فتحی ورانك سکونی وبانك کسری وهـاء اصلیه ایله سمز معناسنه در (چو بنه ادات تشبیه (تنـدن مراد کندی وجودیدر (باحرف صله (جور کسـان لامیه (در حرف تأکید (دهی دالك فتحی وکسریله وهـانك کسریله فعل مضـارع مفرد مخـاطبدر ویرسین دیمکـدرتن دهینك مقـدم مفعولیدر (محصول بیت) کاوکبی اکرسکا سمزلك کرکسـه یعنی کندیکی سمرتمك استرسـك خرکبی تنکی کیمسه لرجورینه ویرر سین حاصلی کندیکی سمرتمـك استرسـك خرکبی وجودیکی الك جور وجفـاسنه تسلیم ایلمك کرکسین کاو وخرایلـدیکی کبی (فربهی بایدك مفعو لیـدر دینلر مفعو لله فاعلی فرق ایدر دکللر ایمش ❊ تربیت ❊ درانجیـل آمده است که ای فرزند آدم اکـر توانکری دهمت ازمن مشتغـل شوی واکر درویش کنمت تنکدل نشینی پس حلاوت ذکرمن کجـا یابی وبعبادت من کی شتابی ❊ (محصول ترکیب) انجیلده کلمشدرکه ای آدم اوغلی اکرسکا غنـا ویررسم بندن امور دنیویه یه مشغول اولورسك واکرسنی فقیر ومحتاج ایدرسم تنکدل وغمناك اوطورر سین پس بنم ذکرم لذتنی قنده بولور سین

زدشمعی

رد شراح جمیعا

زدشمعی
دابن سید علی وشترووی

ونم عبادتمه قچن ایورسین (یعنی بنی قنده ذکر ایدرسین ونم قوللوغمی قچن ایدرسین
❊ قطعه ❊ که اندر نعمتی مغرور وغافل ❊ که اندر تنکدستی خسته وریش ❊ که کاهدن مخففدر
نعمتی یا ضمیر خطاب معناسنده مغرور غافله مصروفدر (اندر ادات ظرف (تنکدست وصف
ترکیبی در الی طار یعنی فقیر کیمسه (ویا حرف مصدر (وخسته وریشه یای ضمیر تقدیر اولنور
(محصول بیت) کاه نعمت وغناده مغرور وغافل سین (یعنی دنیا نعمتنه مشغول اولغله حقدن
ذاهل وغافل سین وکاه ال طار لغنده خسته ومجروح سین (یعنی افلاس وفقردن دل ریش
ومجروح خاطر سین ❊ چو در سرا وضرا حالت اینست ❊ ندانم کی بحق پردازی از خویش ❊
(سرا بونده سرور وحبور معناسنه در (ضرا غم وغصه معناسنه (پردازی فعل مضارع
مفرد مخاطب در (پردازیدن پرداختن دن دیین سهو ایلمش مشغول اولور سین معناسنه
(از خویش کند کدن (محصول بیت) چونکه حالت سرورده وغمده حالك بودر بیلمزم
کند کدن خدایه نوقت مشغول اولورسین ❊ عبرت ❊ ارادت بیچون یکی را از تخت شاهی زدسروری
فرود آرد ودیکری را در شکم ماهی نکهدارد ❊ ارادت بیچون لامیه بیچون بی کیف دیمکدر
(تخت شاهی بیانیه در (زیرا یا حرف نسبتدر حرف مصدر دینلر غلط سویلمش (فرود آرد بونده
ایندرر معناسنه در (دیکری یا حرف وحدت (را ادات مفعول (شکم ماهی لامیه ماهی بالقدر زدشمعی
بالغك قرننده دیمکدر (نکهدارد حفظ ایدر دیمکدر (محصول ترکیب) خدانك ارادتی بریسنی
تخت سلطنتدن اینذرر (یعنی پادشاهلغنی فراغت ایدوب درویش اولور (ابراهیم ادهم
(ویحیی بن معاذ که شیخ محیی الدین عربینك دایسیدر بونلر کبی به اشارتدر (زیرا جائزدر که
ادیان سابقه ده دخی نیچه بونلر کبی پادشاهلر تختلرین براقمش اوله لر و برغیریسنی بالق قرننده (یعنی
قورساغنده حفظ ایدر یعنی اولدرمز دیری طوتر یونس پیغمبر علیه السلام کبی ❊ بیت ❊ وقتست خوش
آن را که بود ذکر تو مونس ❊ ورخود بود اندر شکم حوت چو یونس ❊ وقتست بعض نسخه ده
وقتست واقعدر یای وحدتله خوش وقتك صفتیدر (آن را (را حرف تخصیص انکس را تقدیرنده در
(که حرف رابط صفت (ذکر تو مصدرك مفعولنه اضافتیدر (مونس اسم فاعلدر افعال بابندن
(وروا کردن مخففدر (خود ادات تأکید (شکم حوت لامیه حوت عربجه بالق دیمکدر یونس
بونده نونك کسریله در قافیه رعایتیچون (محصول بیت) اول کسك وقتی خوشدر که سنك
ذکرك اکا مونس اوله یعنی دائماسنی ذکر ایدنك وقتی وحالی خوشدر کرکسه بالق قورساغنده
اوله یونس علیه السلام کبی زیرا حضرت یونس علیه السلام بالق قرننده ذکر خدایی
هیچ ترك ایلمامشدر ❊ حکمت ❊ اکر تیغ قهر برکشد نبی وولی سر در کشد واکر غمزهٔ لطف بجنباند
بدان را بنیکان در رساند ❊ سر در کشد باشنی کیرو چکر یعنی خوف ایدوب سکز ونطقه قادر
اولماز (غمزهٔ لطف بیانیه یعنی لطف محض (بجنباند فعل مضارع مفرد غائب دپره ده دیمکدر
بدان بدك جمعیدر یرامزلر دیمکدر یعنی اشقیا (را ادات مفعول (با حرف صله (نیکان ایلر یعنی
سعدا (در حرف تأکید (رساند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی خدادر (محصول ترکیب) اکر
خدا قهر قلیجنی چکرسه یعنی اظهار جلال ایدرسه نبی وولی باشین کندویه چکوب سکر قورقوسندن
واکر لطف غمزه سین دپره درسه یعنی لطف اظهار ایدرسه شقیلری سعیدلره ایرشدرر یعنی
شقیلری سعیدلر مقامنه ایصال ایدر ❊ قطعه ❊ کر بمحشر خطاب قهر کند ❊ انبیا را چه جای
معذرتست ❊ خطاب قهر لامیه جای معذرت ده بویله در (معذرت مغفرت وزنی اوزره مصدردر
(محصول بیت) اکر خدای تعالی محشرده قهر ایله خطاب ایدوب اظهار غضب ایدرسه
انبیانك ویا انبیایه نه عذر یریدر یعنی انبیایه عذره مجال اولماز (ویا انبیانك اعتذاره مجالی اولماز

❊ پرده ازروی لطف کو بردار ❊ کاشقیارا امید مغفرتست ❊ روی لطف لامیه ذرمجـا زا (کو بونك کبی یرلرده تأکید افاده ایدر انجق اکرچه نوعا تکلفله معنی ویرمکده قابلدر (بردارفعل امر مفرد مخـاطب قالدر دیمکدر (که حرف تعلیل (اشقیاشقینك جمعیدر (را ادات تخصیص (امیدمغفرت مصدرك مصدره اضافتیدر (محصول بیت) خدایه خطاب ایدوب منـاجات ایدر (یارب لطف یوزندن پرده‌یی قالدر یعنی رفع حجاب ایدوب اظهار لطف ایله زیرا اشقیانك امیدی مغفرتی وار یعنی مغفرت وعفورجا ایدر حاصلی کناهکارلر غفران رجا ایدرلر اعدی اظهارلطف ایله محروم قالما سونلر رحمتکدن ❊ وعظ ❊ هرکه بتأدیب دنیی راه صواب نکـیرد بتعذیب عقبی کرفتارآیت قال الله تعالی (ولنذیقنهم من العذاب الادنی دون العذاب الاکبر ❊ هرکه اصلنده هرکس که در نتکه مکرر بیـان اولندی پس که اسمـدر کیم معناسنـه هرکه معنـای شرطی متضمندر (باحرف مصاحبت (تأدیب دنیی مصدرك فاعلنه اضـافتیدر (راه صواب بیانیه (ونکیردك مفعول صریحی (وبتأدیب غیرصریحی (باحرف مصاحبت (تعذیب عقبی مصدرك فاعلنه اضافتیدر (وآیدك مفعول غیرصریحی (وکرفتـا ر صریحی وجملهٔ فعلیه جواب شرط (عذاب ادنا دن غرض دنیا عذابیدر قتل واسیرلك وبونلردن غیری عذابلر اما مجـاهد دیدیکه عذاب قبردر (دون بونده قبل معناسنه در (عذاب اکبر عذاب آخرتدر (محصول ترکیب) هرکیمسه که دنیا تأدیبیله صواب یولنی طوتمازیعنی راه صوابه کتمز آخرت تعذیبینه کرفتار کلور یعنی آخرت عذابنی چکر نتکه خدا بیورر البته بزانلره دنیا عذابنی طاتدیرزز آخرت عذابندن اول یعنی هم دنیاده تعذیب ایدرزانلری وهم آخرتده آیت کریمه کفار حقنده در (دون لفظنی غیری عبارتله تفسیر ایدنلرلغته مخالف ایلمشلر ❊ بیت ❊ پندست خطاب مهتران آنکه بند ❊ چون پند دهند ونشنوی بندنهند ❊ پندست مقدم خبر (خطاب مهتران لامیه ومؤخر مبتدأ (آنکه بند یعنی اندنصکره قید وحبس دیمکدر (چون ادات تعلیل (پندهندك مقدم مفعولی (دهند فعل مضـارع جمع غائب ویرلر دیمکـدر (نشنوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ایشتمیه‌سین دیمکدر (بندنهندك مقدم مفعولی (نهند فعل مضارع جمع غائب قورلر دیمکدر (محصول بیت) اولولرك خطابی نصیحتـدر اندنصکره بنـددر یعنی حبس وقیددر چونکه نصیحت ویرلر وایشتمیـه‌سین ایـسکه وایاغکـه باغ قورلر حاصلی نصیحت پذیر اولمـایجه سنی حبس ایدرلر ❊ عبرت ❊ نیك بختـان بحکایات وامثال پیشینیان پند کیرند پیش ازآن که پسینیان بواقعهٔ ایشـان مثل زنند ❊ نیکبخت وصف ترکیبیدر ایو بختلی دیمکـدر یعنی سعادتلی (الف ونون ادات جمعدر (امثـال پیشینیـان لامیه (پیشـین یاحرف نسبت ونون حرف تأکید و یاء ثانی هاء رسمیـدن بدلدر اصلی پیشـینه‌در والف ونون ادات جمعدر پسینیـانده اعرابیده بویله در (باحرف مصاحبت (واقعهٔ ایشان لامیه (مثل زنندك مقدم مفعولیـدر (محصول بیت) مسعود بخت اولنلر کنـدیلردن اوکدین کلنلرك امثـال وحـکایاتیله نصیحت طوتارلر یعنی منتصح اولورلر اندن اول که کنـدیلردنصـکره کلنلر انلرك واقعه سیله مثل اوررلر حاصلی سعـادتلیلر کندیلردن اول کلن ایلرك امثال وحکایاتیله پند پذیر اولورلر کندیلردن صکره کلنلر کندیلرك احوال وواقعاتنی ضرب مثل ایلمزدن اول ❊ قطعه ❊ نرود مرغ سوی دانه فراز ❊ چون دکرمرغ بیند اندر بند ❊ نرود فعل نفی مستقبل مفرد غائب ومرغ فاعلی (سوی دانه لامیه جانب دانه دیمکـدر (فرازسویی تأکید ایدرفاده فتحه وکسره جائزدر (چون اداث تعلیل (دکرمرغ غیرمرغ دیمکدر (بیندك مقدم مفعول صریحی (واندر بند غیرصریحی (محصول بیت) مرغ دانه جانبنه وارماز یعنی دانه‌یه توجه ایلمز چون غیرمرغی بندده کوره یعنی دوزاغه طوتلمش کوره (فراز بونده قرب ومقـابله معنـاسنده در دینلر سهو ایلمشلر

زدسر وزی وشمی

زدسر وزی وشمی

❊پند گیر از مصائب دیگران ❊ تا نگیرند دیگران زتو پند ❊ (پند گیرك مقدم مفعولیدر (گیر فعل امر
مفرد مخاطبدر طوت معناسنه (مصائب مصیبتك جمعیدر (دیگرانه اضافت لامیه در (تا حرف
تعلیل ویا حرف دوام (نگیرند فعل نفی مستقبل جمع غائب طوتمیه‌لر (دیگران یا ایله دراصلی
اوزره (محصول بیت) خطاب عام طریقیله بیورر غیریلر مصیبتلرندن نصیحت طوت تاکیم
غیریلرسندن نصیحت طوتمیه‌لر یعنی خلق عالمه عبرت اولمزدن اول غیریلردن عبرت ال وانکله
متنصح اول ❊ حکمت ❊ آن راکه کوش ارادت گران آفریده اند چون کند که بشنود و آنراکه
بکمند سعادت کشیده اند چو کند که نرود ❊ آن را را حرف تخصیص (که حرف بیان
(کوش ارادت بیانیه (گران کاف عجمك کسریله اغر دیمکدر صمدن کنایتدر (آفریده اند
ماضیدن قسم جمع غائب یاراتمشلردر دیمکدر (چون واو اصلیه ایله نیجه دیمکدر کیف معناسنه
(بشنود فعل مضارع مفرد غائب (وآنراکه واول کیمسه‌یی که دیمکدر (با حرف صله (کمند
سعادت بیانیه (کشیده اند ماضیدن قسم جمع غائب چکمشلردر دیمکدر (محصول ترکیب) اول
کیمسه‌نك که ارادتی قولغنی آغر یعنی صاغر یراتمشلرد ر حق سوز قبول ایلمکه ارادت قولغنی
اغر خلق ایلمشلر حاصلی کوکلی قولغنی ارادتدن خالی خلق ایلمشلردر نیجه ایلرکه اشیده یعنی
نه چاره ایدرکه کلام خدا ورسولی اشیده بیله وقبول ایلیه واول کیمسه‌یی که سعادت کمندیله
چکمشلردر یعنی مسعود ونیکبخت خلق ایلمشلر نیجه ایدرکه چکدکاری یره کتمیه یعنی بالضروری
چکدکاری یره کیدر حاصلی برکیمسه‌یی که شقی خلق ایلمشلردر نه چاره ایدرکه مسعود ونیکبخت
اوله بیله و برکیمسه‌یی که مسعود ونیکبخت خلق ایلمشلر اوله نیجه شقی و بد بخت اوله نتکه (الشقی
شقی فی بطن امه والسعید سعید فی بطن امه) در ❊ قطعه ❊ شب تاریك دوستان خدای ❊
می بتابد چو روز رخشنده ❊ شب تاریك دوستان خدای بیانیه ولامیه‌لردر (شبی بونده ظرف
زمان اعتبار ایدوب قرا کولق کیجه‌ده دیین بلزایمش (می ادات استمرار (با حرف تأکید زدابن سید علی
(تابد فعل مضارع مفرد غائب پارلدیرار دیمکدر (جوادات تشبیه (روز رخشنده بیانیه درخشنده
اسم فاعل مفرد غائب اصلی درخشنده ایدی تخفیف ایدوب رخشنده دیدیلر (محصول بیت)
خدا دوستلرینك قراکلق کیجه‌سی روز رخشنده کبی پارلدیرار یعنی ضیا و یرر یعنی کیجه‌سی
وکوندزی برابردر نور وضیا ویرمده حاصلی کیجه‌سی کوندزی کبی نورانیدر ❊ وین سعادت
بزور بازو نیست ❊ تا نبخشد خدای بخشنده ❊ وین سعادت اشارتدر (شب تاریك روز روشن
کبی رخشان اولمسنده (با حرف مصاحبت (زور بازو لامیه‌در (تا حرف توقیت (نبخشد فعل نفی
استقبال مفرد غائب (خدای بخشنده فاعلیدر اضافت بیانیه ایله (بخشنده اسم فاعلدر بخشندندن
(محصول بیت) لیکن مذکور سعادت زور بازو وقوت پنجه ایله دکلدر ولا کثرت عبادت وطاعتله‌در
مادامکه محسن ومعطی خدای عزوجل بغشلمیه حاصلی عطیهٔ خدادر کسبی دکلدر ❊ رباعی ❊
از تو بکه نالم که دگر داور نیست ❊ وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست ❊ بونده رباعی یرینه زدابن سید علی وسروری
قطعه یازانلر عجب تشخیص صاحبی ایمشلر (تو یك ضمنی اشباعله اوقومق کرکدر کیم وزنه خلل
کلمیه (بکه با حرف صله وکه اسمدر کیم معناسنه (نالم فعل مضارع متکلم وحده‌در (که حرف
تعلیل (داور واوك فتحیله حاکم معناسنه‌در (دست تو لامیه (هیچ دست مبتدا (بالاتر نیست خبری
وزدست تو خبره متعلق (دستی بالایه مضاف ایدن فن فارسیده عجب ماهر ایمش (محصول بیت) رد شمعی
یارب سندن کیمه شکایت ایدوب ناله وزاری ایده‌یین که سندن غیری حاکم مطلق یوقدر وسنك
قدرتك الندن یوجه‌رك برال یوقدر یعنی سنك قدرتك الی جمیع اللردن اوستوندر زیرا قادر
مطلق سن سین نتکه بیورمش سین (ید الله فوق ایدیهم) ❊ آن را که تو رهبری کنی کم نشد ❊

وآن راكه تو كم كنی كسش رهبر نيست ✽ (محصول بيت) يارب او كيمسه يه كه سن دلالت وهدايت
ايدرسين اول ضال وكم اواز يعنی ضلالته دوشمز اما اول كيمسه يی كه سن كم ايدرسين يعنی
اضلال ايدرسين هيچ كيمسه اكا هادی ورهبر اولماز العياذ بالله تعالی ✽ عبرت ✽ كدای نيك
انجام به از بادشاه بدفرجام ✽ كدای نيك انجام بيانيه (پادشاه بد فرجامده بويله در (نيك انجام
و بد فرحام وصف تركيبيدر (انجام و فرجام عاقبت وصوك معناسنه در (محصول تركيب)
عاقبتی ايی يعنی خير كدا بادشاه بدفرجامدن يكدر يعنی عاقبتی شر اولان پادشاهدن يكدر ✽ بيت ✽
غمی كز پيش شادمانی بری ✽ به ازشادی پسش غم خوری ✽ غمی يا حرف وحدت (كز كه حرف
رابط صفت (پی باء عجمك فتحيله پس معناسنه در آردوصوك معناسنه (وشين غمه راجعدر
(شادمان وصف تركيبيدر مانيدندن بكرومك معناسنه صكره سرور معناسنه اسم اولدی آسمان
كبی كه وصف تركيبی ايكن فلكه اسم اولدی (يا حرف مصدر شادمانلق ديمكدر پس اوچ
لفظدن مركب اولدی (شاد كه صفت مشبهه در فرح معناسنه فانك فتحی ورانك كسريله
ومان كه مرخمدر ماندهدن ويای مصدردن فتأمل (شادیی يای اول حرف مصدر وثانی حرف
وحدت شادیی اولان يامصدريه در وهمزه اضافت ايچوندر دين سؤال اولنسه همزه قنده در
واضافت نيه در عجب نه جواب ويردی اوله (كز كه حرف رابط صفت (پسش شين شادی يه
راجعدر (محصول بيت) برغم كه انك اردنجه شاد مانلق وسرور چكه سين يعنی اردنجه   ردشمعی
شاذ وخرم اولور سين اول شادلق وسروردن يكدر كه اردنجه غم يرسين حاصلی صوكی سرور
اولان غصه يكدر صوكی غصه اولان سرور دن ✽ لطيفه ✽ زمين را ازآسمان نثارست
وآسمان را ازرمين غبار كل اناء يترشح بما فيه ✽ زمين را راحرف تخصيص ويا حرف صله در
بامعناسنه (نثار بونده صاچی معناسنه در يعنی اول نسنه كه صاچه لر اقچه وآلتون كبی اما بونده
باران مراد در (اناء همزه نك كسريله ظرف ديمكدر (يعنی يترشح فعل مضارع مفرد مذكر
غائبدر تفعل بابندن سيزر ديمكدر (بما باحرف مصاحبت ما اسم موصولدر الذی معناسنه در (فيه جار
ومجرور جمله ظرفيه اعرابدن محلی يوق صله موصولدر (محصول تركيب) زمينه آسماندن حاصلی
نثار باراندر وامازمينك آسماندن محصولی نثار باراندر اما آسمانه زميندن غبار ويا آسمانك
زميندن غبارفتد برظرف كنديك ايچنده اولاندن سيزر يعنی ايچنده نه وار ايسه طاشره سندن اول
سيزرواول چيقار ✽ بيت ✽ كرت خوی من آمد ناسزاوار ✽ توخوی نيك خويش ازدست مكذار ✽
كرت ضمير خطاب (خوی من لاميه (ناسزاوار ناموافق وغيرلايق (خوی نيك خويش بيانيه
ولاميه در (محصول بيت) اكر سكا بنم خويم وخصلتم ناموافق وناسزاوار كلديسه سن كندی
ايو خويكی وخلقكی الدن قومه يعنی ترك ايلمه ✽ ادب ✽ تعالی می بيند و می پوشد وهمسايه
نمی بيندومی خروشد ✽ می خروشد فعل مضارع مفرد غائبدر (خروشيدندن چوقرامق وكوكرمك
(مثلا چوملك وقزان وغيريسی چوقرادیغی كبی چوقرامق (بونده مراد كورلك حيقرمقدر
(محصول تركيب) خدای تعالی قوللرك عيوب وجرايمنی كورر وستر ايدر اما قوكشو كورمز
وحيقرر يعنی غائبانه نجه در او افترا ايدر ✽ بيت ✽ نعوذ بالله تعالی اكر خلق غيبدان بودی ✽
كسی بحال خود ازدست كس نياسودی ✽ غيبدان وصف تركيبی در غائب بيلجی ديمكدر
دانيدندن (دانستندن دين خطا ايلمش (باحرف ظرف (حال خود لاميه (نياسودی فعل نفی حكايت
حال ماضی ديكلنمزدی وراحت اولمزدی ديمكدر (محصول بيت) نعوذ بالله يعنی خدايه صغنورم   ردابن سيدعلی
خلقك شرندن اكر خلق عالم غيب بيلجی اوليدی يعنی احوال غيبدن خبردار اوليدی هيچ بر كيمسه
كندی حالنده كيمسه الندن اسايش وحضور ايلمزدی يعنی خلق بری برينك عيوبنه مطلع اوليدی

هیچ برکیمسه دنیاده خلقدن سالم زندکانی ایلمزدی (بحـال جودك معناسنی بسبب حال نفسه
دیین خطا دیمش ❊ مطایبه ❊ زرازمعدن بکان کندن بدرایت وازدست بخیل بجان کندن برنیاید ❊ رد ابن سید علی
معدن دالك کسری ایله اسم مکاندر ضرب بابندن (باحرف سبب (کاف کاف عربیله مرادف
معدن در (کندك قازیمقدر (بدرایت چیقـار دیمکـدر (زر مفعول صریحی (واز معدن غیر
صریحی (بکان کندنده اکا متعلقدر (دست بخیل لامیه (بجـان کندن بکان کندن کبیـدر
اعرابده (تقدیری بجان کندن بدر آید در بعض نسخه‌ده برنیاید واقعدر (جان کندن‌دن مراد
جان چکشمکدر یعنی بلا ومشقت چکمـك (محصول ترکیب) التون معدندن معدنی قازمغـله
چیقـار امابخیلك الندن جان چکشمکله چیقار یعنی چوق زحمت ومشقت چکمکله الندن چیقـار
حاصلی زیاده امسـاك ایلدیکندن دکه بلا ایله الندن الئمـاز پس برنیـایدك معنـاسی بو وجهله
راست کلور معـدندنصـکره کان ذکـری جانله قافیه‌ده مطـابق اولمغیچوندر وتفنن قصـد
ایچون وتکراردن احتراز ایچوندر (مصراع ثانی‌نك معنـاسی بخیلك الندن التون اولمکله چیقـار
دیین مقصود اولان معنـایی چیقـاره‌مش ❊ قطعه ❊ دونان نخورندو کوش دارند ❊ کویـنـد
امیدبه که خورده ❊ دون بونده حسیس وناکس معناسنه‌در (الف ونون ادات جمعدر (ونخورند
خبری (کوش داشتن ودارندن صقلیوب حفظ ایلمکدر (نخوردنك (وکـوش دارندك مفعولی ردشمعی
محذوف مالدر (امیـد به تقـدیر امیـد خوردن‌به‌در (که من تفضیلیه معنـاسنه در (خورده
تقـدیری خورده شده‌در (محصول بیت) بخیـل وخسیس اوانلرمالنی یمزلر وصاقلرلر دیرلر که
یمك امیـدی یکدر یمش اولمقدن یعنی یوب مفلس ومحتـاج اولمقـدن صاقلیوب هرقچن ایسه
یرم دیو امیدلمك یکـدر نتکه عرب دیر (المأمول خیر من المأکول) یعنی صاقلیوب امید لنمك
یمش اولمقدن یکدر ❊ روزی ببنی بکام دشمن ❊ زرمانده وخاکسـار مرده ❊ روزی یاحرف
وحدت (ببنی فعل مضـارع مفرد مخـاطب (باحرف مصـاحبت (کام دشمن لامیه در دشمنك
مرادنجه دیمکـدر مرهوندر (زر مبتدا (مانده فعل ماضیدن قسم مفرد غائب (خاکسـار
مرده زرمانده‌یه معطوفدر وایکسی بیـله ببنینك مفعول صریحلری (وبکام دشمن غیرصریحی
(خاکسـارلغتـده طپراقلق دیمکدر (اما استعمالده طپراقده یاتوب یوارلنن کیمسه یه‌دیرلر دیار
عربك مزبله لکـده یاتن عریان مجـانینی کبی بونده ده خاکسار ایله دیوانه‌دن تعبیر ایلمش
زیرا کشی کسب ایلدیکی مالی یمیوب صاقلمق جنوندن ناشیدر (خاکسـار رجل کثیر الترابدر که ردسروری
تراب درهم ودینارك اصلیدر دیین کیمسه‌نك طپراق باشنه معنی تصویریله معنـای بیتی اول بویله
تصویر ایدوب که والمعـنی روزی ببنی دشمن راز رمانده ومرده حال کونه بخـاك الوده تکرار
بر وجهله دخی تصویر ایدوب (روزی ببنی برمراد دشمش که زرش مانده بوارثان وتنش بخـاك
الوده مرده شده دیین معنـایی یعنی عجب تراب آلوده ایلمش عفی الله تعـالی عنه عن سیئـاته رد ابن سید علی
(پس محصول بیت) برکون کوررسین دشمنك مرادنجـه زر قالمش وخاکسار اواش یعنی مالن
قویوب کتمش مصراع اوالده سکت وار غفلت اولنماسین یعنی ببنی سکتله اوقونور ❊ ادب ❊ هرکه
بزیردستان نبخشاید بجور زبردستان کرفتار آید ❊ زبردست وصف ترکیبیدر (والف ونون ادات
جمعـدر کشینك الی التنده اولنلردن عبارتدر خدمه ورعایا کبی (نبخشـاید فعل نفی مستقبل مفرد
غائب ترحم ایلمز دیمکـدر (بجور باحرف صله (جور زیردستان لامیـه‌در (زیردست زیر
دستك نقیضیدر والف ونون ادات جمع اقویادن عبارتدر (محصول ترکیب) هرکیمکه الی التنده کیلره
وضعفـایه مرحمت ایلمز اقویانك جور وجفـاسنه کرفتـار کلور یعنی مبتلا اولور حاصلی
ضعفایه رحم ایلیـان اقویا قهرینه مبتـلا اولور ❊ مثنوی ❊ نه هر بازو که دروی قوتی هست ❊

* بردی عاجزان رابشکنند دست * قوتی یاحرف تنکیر بردی یاحرف مصاحبت (یاحرف
مصدر (عاجزان را (راحرف تخصیص (بشکنند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده بازویه
راجع ضمیر (وعاجزان مفعول اول صریحی وثانیسی دست (و بردی غیرصریحی (محصول بیت)
اویله دکلدر که بازوکه اندهقوت واردر یعنی قوتلیدر مزدلکله وزور ایله عاجزلرك النی صبر یعنی
شکست ایدر دکلدر حاصلی بو یله ایدرسه یاننده قالز دیمکدر بلکه خدا اندن انتقام الور
وکیسه حقنی کیسه ده قومز * ضعیفا نرامکن بردل کزندی * که درمانی بجوری زور مندی *
ضعیفان را راحرف تخصیص (کزند ضرر یاحرف تنکیر (که حرف تعلیل (دزمانی فعل
مضارع مفرد مخاطب عاجزقالورسین دیمکدرمانیدندن ماندندن دینلرخطا ایلمشلر (یاحرف ظرف
(جورزورمند لامیه (یاحرف وحدت (محصول بیت)ضعفانك کوکلنه کزندایله یعنی ضرر وزیان
ایرشدرمه زیرابرز ورمندك جوروجفاسنده عاجز قالورسین یعنی دست قهرینه کرفتار اولورسین
زیرا دنیا محل مکافاتدر (کاتدین تدان) در (کزندینك یاسنی حرف وحدت دیین سهو ایلمش زورمند
وصف ترکیبیدر دینلرخطای فاحش ایلمشلر * حکمت * عاقل چون خلاف در میان بیند بجهد
وچون صلح بیند انکر بنهد که انجاسلامت برکنارست وانجاحلاوت درمیان * بجهد فعل مضارع
مفرد غائب صیچرار دیمکدر یعنی صیچرا در معناسنه (حاصلی صاواور وارادهطوزمز
(انکر بنهد انکر قور یعنی قرار ایدر وثابت اولور (انکرکیلرده اولور اصلنده امابونك کبی
یرلرده تثبت وقرار مراد در (محصول ترکیب) عاقل اولان کشی چونکه اورته ده خلاف
کوره صیچرار انده طورمز (اماچونکه صلحی اراده کوزه ثابت اولوب قرار ایدر (زیرا انده
سلامت کنارده در و بونده حلاوت ولذت میانده (لف ونشرمرتبه رعایت ایلدی * حکمت *
مقامرا سه شش می بایدولیکن سه یك می آید * (مقامر مفاعله بابندن اسم فاعلدربونده مراد
اوجله نردوطاوله اوینایندر (سه شش اوچ کره آلتی دیمکدر (وسه یك اوچ کره بردیمکدر (ترکیبك
معناسی ظاهرا مذکور اولان کبیدر اما مراد سه وشش در وسه و یکدر فتأمل (محصول ترکیب)
مقامره سه شش کرکدر لیکن سه یك کلور (یعنی روزکار دائما کشینك مرادی اوزه اولماز * بیت *
هزار بار چرا کاه خوشتراز میدان * ولکن اسب ندارد بدست خویش عنان * بار بونده کره
معناسنه در (چراکاه اوتلق (زیرا چرا اسمدر اوتلمه معناسنه چریدندن (وکاه ظرف مکان
(محصول بیت) بیك کره اوتلق میداندن یکدر ولکن انك دیزکنی النده دکلدر که ایستدیکی
یرده اوله * تضرع * درویشی درمناجات میکفت یارب بربدان رحمت کن که برنیکان خود رحمت
کردهٔ که ایشانرانیك آفریدهٔ * درویشی یاحرف وحدت (میکفت می حرف حکایت (برحرف
صله در ایکی یردهبیله (معلوم اوله که غربیده رحمت علی حرفیله مستعمل اولدیغی کبی فارسیدهده
برحرفیله مستعملدر (بدان جمع بددر (ونیکان جمع نیك (خودادات تأکید (کردهٔ ماضیدن قسم
مفرد مخاطب (که حرف تعلیل آفریدهٔ ماضیدن قسم مفرد مخاطب یاراتمش سین دیمکدر
کردهٔده وآفریدهٔده همزهلر خطاب ایچوندر دیین معهود جهلی اوزره مصر اولمشدر
(محصول ترکیب) بر درویش مناجاتده سو یلردی یارب یارامزلره رحمت ایله که ایلره خود
رحمت ایلمش سین (زیرا انلری ایی یراتمش سین یعنی انلری ایی خلق ایلدیکك انلره رحمت ایلمکدر
* حکمت * اول کسی که علم برجامه وانکشتری در دست نهاد جمشید بود کفتندش چراهمه
زینت وآرایش بچپ داری وفضیلت راست راست کفت راست را زینت راستی تمامست * کسی
یاحرف وحدت (که حرف بیان (علم بونده قفتانه وضع ایلدکاری نشاندر که اولزمانده صاغ اومزدن
اشاغه کوکسی اوزره قفتانك ظاهرینه بعض شکوفه شکلنده و یابعض حیوانات شکلنده ایکدن

زدابن سیدعلی وسروری
رد ابن سید علی وسروری
زد ابن سیدعلی وسروری
مطلب
ردشمعی

پیدا ایدرلردی که اکا علم دیرلردی واول قفتـانه جامهٔ معلم نتکه سابقا مفصل بیـانـا واندی
(انکشتری همزه‌نك فتحی ونونك سکونی وکاف عجمك ضمی وشین معجمه‌نك سکونی وتانك فتحی
ورانك کسری ویاء اصلیه ایله یوزك معناسنه‌در (دردست در حرف صله در بامعناسنه اول کسی
مبتـدا (وجمشید بود خبری (جمشید جیمـك فتحی ومیمـك سکونیله قدیم پادشاهلردن براولو
پادشاهك اسمیدر (بچپ باحرف صله (وجیم وباعجمیلردر صول معناسنه‌در که عربیده یساردیرلر
یانك فتحیـله (واو حرف حال (فضیلت مبتدا (راست راست خبری اولکی راست برکلـه‌در
صاغ ال وصاغ جانب معناسنه که عربجـه یمین دیرلر وایکنجی (راست مرکبدر را ایله ادات
خبردن که سین وتادر معناسی راستکدر دیمك اولور (راست‌را را ادات صله راسته دیمکدر (زینت
راستی لامیه (ویاحرف مصدر (تمام بونده کافی معنـاسنه‌در (محصول ترکیب) اول برکیمسه که
قفتـانه علم واله یوزك قودی (یعنی پرمغه یوزك طاقدی جمشید در اکا دیدیلر که نیچون جمیع زینت
وآرایشی صول اله ویردك حال بوکه فضیلت صـاغ الکدر دیدی که صاغ اله راستلق زینتی
کافیدر (راستی عبارتنده ایهـام وار یعنی صاغلق وطوغریلق معناسی ❊ قطعه ❊ فریدون کفت
نقاشان چین‌را که ❊ پیرامون خرکاهش بدوزند ❊ فریدون باب اولك اولنده مفصل ذکری کچمشدر
(نقاشان چین لامیه (ورا ادات مفعول (که حرف رابط مقول قولدر (پیرآمون باء عجمك کسریله
اسمدر اطراف معناسنه (پیرامنده دیرلر (خرکاه خانك کسریله ورانك سکونیله قره اوکه کچه ایله
اورتلوردریم اویده دیرلر (حاصلی قبـه شکلی اولور (خرکاه بونده اوتاغ معنـاسنه‌در دیین
خرکاهی بتلرایمش (بدوزند فعل مضارع جمع غائب دیکه‌لر دیمکدر مفعولی یعنی دیکلیجك نسنه
بیت ثانیدر زیرا عادتدر اوتاغلرده وچادرزده رنك آمیز بزلردن بعض نسنـه کسوب دیکرلر مثلا
مبارك بادوسعادت بادعبارتلرینی کسوب دیکرلر (بومعنایه واصل اولمیان مصراع ثانینك معناسنی که
انك اوتاغنـك اطرافنی دیکه‌لر یعنی لازم اولان یری مرمت ایده‌لر دیین زیاده تزریق سویلمش
بدوزند فعل مضارعدر دوختن‌دن دینلر خطـا ایلمشلر ❊ بدان رانیك دا رای مردهشیـار ❊
که نیکان خود بزرك ونیك ر وزند ❊ بدان را زا ادات مفعول (وبدان دارك مفعول اولی (ونیك
مفعول ثانیسی (دار فعل امر مفرد مخاطبدر داریدندن طوت دیمکدر (که حرف تعلیل (خود
ادات تأکید (بزرك‌ونیك ر وزندتقدیری (بزرکندونیك‌رو زند اولوز وسعادتلیلردر دیمکـدر (پس
بزرکانند ونیك روزانند دیو تقدیر ایلمکه احتیاج یوقدر (محصول بیت) خرکاهك اطرافنه دیکیلجك
بو بیتدر که یرامزلری ایی طوت یعنی ایی رعایت ایله ای مرد هشیار زیرا ایلرخود اولورلر ونیك
بختـلردر (نیك روز دیمکـدن غرض صاحب سعـادتلر دیمکـدر حاصلی یرامزلری ایی رعایت
ایلمك کرك که ایلر رعایتی قلجیله الورلر که شانلری رعایت اقتضا ایدر (مجموع بیتك معناسنی یرامزلری
ایی طوت یعنی انلره ایی رعایت ایله ای عاقل کشی زیرا ایلر خود اولو لر وسعـادتلولردر سننك
دعاکه اصلا احتیاجلری یوقدر دیین بددعایه مستحق ایمش ❊ حکمت ❊ بزرکی را کفتند باچندین
فضیلت که دست راست دارد خاتم چرادر دست چپ میکنند کفت ندانی که همیشه اهل فضل
محروم باشد ❊ ندانی فعل مضـارع مفرد مخاطبدر استفهـام انکاری طریقیله (محصول ترکیب)
براولویه دیدیلر که بوقدر فضیلتله که صاغ الك واردر یعنی صاغ الکده پارمغی وارخاتمی نیچون صول اله
ایدرلر یعنی صول الك صرچه پرماغنه طاقارلر صاغ اله وصرچه پرماغنه طاقرلر دیدی بلزمیسین که
دائما اهل فضل زینت دنیادن محرومدر ❊ بیت ❊ آن که حظ آفر یدوروزی سخت ❊ بافضیلت همی
دهد یابخت ❊ حظ حانك فتحی وظانك تشدیدیله نصیب معناسنه‌در آفریدك مقدم مفعولیدر (روزی
یای اصلیه ایله رزق معناسنه‌در (سختك مقدم مفعولیدر (سخت فعل ماضی مفرد غائبدر (ساخت

زدشمی

زدشمی

زدابن سید علی وسروری

دابن سید علی وسروری

زدشمی
(ایو) نسخهٔ مستعمله در
(للطابع)

لفظندن مخفف یعنی ایلدی حاصلی یراتدی دیمکدر (محصول بیت) اول کیمسه که نصیب یراتدی ورزق پیدا ایلدی یعنی وجوده کتوردی آدمه بافضیلت و یرر وبابخت ودولت بعضی نسخده بخت برینه تخت واقعدر لطیفدر ❊ ملاطفه ❊ نصیحت پادشاهان مسلم کسی راست که بیم سر ندارد وامید زر ❊ (محصول ترکیب) پادشاهلره نصیحت ایلمك بر کیمسه یه مسلمدر که باش قورقوسی وامید زری اولمیه یعنی نه اولك خوفی اوله ونه دینار ودرم امیدی ❊ مثنوی ❊ موحد چه در پای ریزی زرش ❊ چه شمشیر هندی نهی برسرش ❊ موحد اسم فاعلدر تفعیل بابندن خدایی برلیجی توحید دندر (چه بونك کبی یرلرده مساوات معناسنی افاده ایدر (ریزی فعل مضارعدر (زیزیدندن دوککه سین دیمکدر (ریختندن دیدیلر خطا ایلدیلر (زرش شین معناده پایه مقیددر تقدیری

رد ابن شید علی ردسی وری

در پایش در (شمشیر هندی بیانیه (نهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر (نهیدندن نونك فتحی وکسریله قوموق معناسنه (محصول بیت) موحد اولان کیمسه یه نسبت ایاغنه التونله اقچه دوکسین نه و باشی اوزره قلج طوتاسین نه یعنی ایاغنه مال دوککله باشی اوزره قلج طوتمق برابردر نه اندن ساویور ونه بوندن برینور ❊ امید وهراسش نباشد زکس ❊ برینست بنیاد توحید وبس ❊ هراس هانك کسریله خوف معناسنه در یعنی قورقو (شین موحده راجعدر (برینست مقدم خبردر (بنیاد توحید لامیه ومبتدا (واو بس ایله بونك کبی یرلرده فقط معناسنه در (محصول بیت) موحدك کیمسه دن امید وهراسی اولماز یعنی نه کیمسه دن قورقوسی و پرواسی ونه کیمسه دن امید ورجاسی وار بنیاد توحید بونك اوزره در انجق یعنی نه کیمسه دن بیمی ونه کیمسه دن امیدی اوله ❊ لطیفه ❊ پادشاه از بهر دفع ستمکار انست وشحنه برای خون خواران وقاضی مصلحت جوی طرازان هرکز دوخصم بحق راضی پیش قاضی نروند ❊ دفع ستمکاران مصدرك مفعولنه اضافتیدر (شحنه صوباشی دیرلر (خون خوار وصف ترکیبیدر قان ایجیجی معناسنه (خوار یدندن والف ونون ادات جمع (مصلحت جوی وصف ترکیبیدر جویدندن طرارانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (پادشاه مبتدا ومابعدی خبری (وشحنه مبتدا ومابعدی خبری (وقاضی مبتدا (ومابعدی خبری طراریان کسیجی یه دیرلر (فارسیجه کیسه بردیرلر (محصول ترکیب) پادشاه ظالملرك ظلمنی دفع ایلمك ایچوندر وصوباشی قان ایجیجی ظالملر ایچوندر یعنی قانلیلرك واهل شر وفسادك خلقدن ضررینی دفع ایلمك ایچوندر وقاضی طرارلرك مصلحتنه متعلق احوالی کورمك ایچوندر یعنی شریعته متعلق اموری کورمك ایچوندر یعنی طراره نه لازمدر دیوشرعله کورمك ایچوندر هرکز حقه راضی ایکی خصم قاضی اوکنه کتمزلر زیرا هرکس حقنه راضی اولدقدنصکره خصومته احتیاج قالماز بعض نسخه ده هرکز دوخصم از پیش قاضی راضی نروند واقعدر (یعنی هرکز ایکی خصم قاضی قتندن راضی کتمزلر بلکه بریسی راضی کیدرسه بریسی ناراضی کیدر ❊ قطعه ❊ چوحق معاینه دانی که می باید داد ❊ باطف به که بجنك آوری ودلتنکی ❊ معاینه مفاعله بابندن مصدردر (که حرف بیان (می حرف استمرار (باحرف تأکید (باید فعل مضارع مفرد غائب کرك دیمکدر (باطف برمقدر دادن مصدر ینه متعلقدر (که من تفضیلیه معناسنه در (جنك آور وصف ترکیبیدر محارب یعنی صواشیجی معناسنه (ویاحرف مصدر (دلتنك ده وصف ترکیبیدر کوکلی طار معناسنه (ویاحرف مصدر کوکل طارلغی دیمکدر (محصول بیت) چونکه معاینه بیلور سین که اللك حقنی ویرمك کرکدر لطفله ویرمك یکدر که صواشیجی لغله وکوکل طارلغیله ویرمکدن ایسه حاصلی حقوق ناسی ملایمت ورفقله ادا ایلمك یکدر محاربه ومجادله ایله ادا ایلمکدن (دلتنکی جنکه عطف ایدوب وآوری اکا قیدطوتوب ای وبدلتنکی اوری اوری ده یای خطابله دیین زیاده باطل سویلمش وبزوجهله دخی معنی تصویر ایدوب بلطف دادن به که بجنك آوری دادی وبدلتنکی دادی

رد ابن سید علی

ایکی وصف ترکیبی یه داخل ایکی یاء مصدریه ایله دیین عجب قوی تزریق کوی ایمش
عفاالله تعالی عنه ❋ خراج اکر نکزارد کسی بطیبت نفس ❋ بقهر ازو بستانند مرد سرهنکی ❋
طیبت مصدر در طاب یطیب دن تطیابده کلورتانك فتحیله بونده ایلك معناسنه در (مرد سرهنکی
بیانیه در موصوف وصفتی ضرورت وزن وقافیه ایچون افراد ایلدی والا فعله نسبت جمع
مناسب ایدی (یعنی مردان سرهنکیان (محصول بیت) اکر بر کیمسه خراجی طیب نفس
وصفای خاطرله ادا ایلزسه مردسرهنکی اندن آنی قهرایله الور زیرا حق شر عیدر هیچ کیمسه
انی انکار ایلز ❋ مطایبه ❋ همه کس را دندان بترشی کند گردد وقاضی را بشیرینی ❋ (محصول ترکیب)
هرکسك دیشی اکشی نسنه ییمکله کند اولور یعنی قماشر اما قاضینك طاتلیله که هیچ نسنه کسمز
اولور ترشیده وشیرینده یالرنسبت ایچوندر ❋ بیت ❋ قاضی که برشوت بخورد پنج خیار ❋ ثابت کند
از بهر توده خربزه زار ❋ برشوت باحرف مصاحبت (وراده کسره وضمه جائزدر (خربزه زار
کلزار ولاله زار کبی در (یعنی قاون لق کثرتندن کنایةدر (حاصلی قاون بستانی دیمکدر
(محصول بیت) قاضی که رشوت طریقیله بش خیار اکل ایلیه سنکچون اون قاونلق ثابت
ایدوب مقر ایدر ❋ لطیفه ❋ قحبهٔ پیرازنا بکاری چه کند که توبه نکند وشحنهٔ معزول زمردم
آزاری ❋ نابکاری فاسق وفاجرده استعمال ایدرلر (یاحرف مصدر در (بونده مراد نابکاریدن
زنادر قرینه قیامیله (محصول ترکیب) پیرقحبه زنادن نه ایلیه که توبه ایلیه یعنی توبه ایلیوب
نیه قادردر زیرا یوزینه کیمسه باقمز توبه ایلیوب نیه مالکدر بالضرور توبه ایدر شحنهٔ معزولده
خلق ازارلقدن توبه ایلمسه نه ایلیه بیلور یعنی خلق انجیتمکه قادر دکلدر زیرا معزولدر پس
توبه ایلمسی ضروریدر ❋ بیت ❋ جوان کوشه نشین شیرمرد راه خداست ❋ که پیرخود نتواند
زکوشهٔ برخاست ❋ جوان کوشه نشین بیانیه در (کوشه نشین وصف ترکیبیدر کوشه ده
اوتوریجی دیمکدر (شیرمرد ترکیب مزجیدر (اصلی مرد شیر در اضافت بیانیه ایله اوسلان ار
یعنی ارسلان کبی ار حاصلی پهلوان وبهادر دیمکدر مصراع مبتدا وخبردن مرکبدر که
حرف تعلیل خود ادات تأکید (کوشهٔ ده یاحرف وحدت (وهمزه حرف توسل (همزه حرف
وحدتدر دیین اسکی خطاسی اوزره مصرا اولمش (برخاست برخاستن معناسنه در (محصول بیت)
کوشه نشین جوان خدا یولینك شیرمردیدر یعنی هوادن نچوب نفسنه غالب اولوب کوشه وعزلت
اختیار ایدن جوان کرچکدن اردر زیرا پیر خود برکوشه دن قیام ایلمکه قادر دکلدر پس
برکوشه ده اوتورماسی ضروریدر ❋ بیت ❋ جوان سخت می باید که از شهوت بپرهیزد
که پیرسست رغبت راخود آلت برنمی خیزد ❋ جوان سخت بیانیه (که حرف تعلیل (پیرسست
رغبت بیانیه (سست رغبت وصف ترکیبیدر رغبت میل معناسنه در (ورا حرف
تخصیص (نمی خیزد فعل نفی مستقبل مفرد غائب خیزیدندن قالقماز دیمکدر (محصول بیت)
محکم جوان کرکدر کیم شهوتدن پرهیز ایلیه یعنی نفسی وشهوتی غالب ایکن پرهیز ایلك هنردر
زیرا پیربی قدرت وطاقته پرهیز امر ضروریدر که آلتی مساعده ایلمز یعنی قالقماز که
برنامشروع ایشه مرتکب اوله ❋ حکمت ❋ حکیمی راپرسیدند که چندین درخت نامور که خدای
تعالی آفریده است بلند و برومند هیچ یکی را آزاد نخوانند مکرسرو راکه ثمره ندارد درین
چه حکمتست کفت هر یکی را دخلی معینست ووقتی معلوم که کاهی بوجود آن تازه است
وکاهی بعدم آن پژمرده وسرو را هیچ ازین چیزی نیست ودرهمه وقت تازه است واین صفت
آزادکانست ❋ درخت نامور بیانیه نامورناملی دیمکدر زیرا ورنسبت معناسنی افاده ایدر معناسی
لازمیسی مشهور ونامدار دیمکدر لازمیله تفسیرایده نه دخل ایدن کندی مدخولدر (برومند

زدشعی

وذسروری

بونده یمشلی دیمکدر زیرا بر یمشدر (ومند ادات نسبت دولتمنـد وحاجتمند کبی نهـایتی بر لفظیله
زدابن سید علی
واو سز استعمال معهود دکلدر یعنی برمند دیمزلر واو مبالغه ایچون زیاده اولندی دیبن عنـدی
سویلمش (بعض نسخه ده بلند برینه بارور واقعدر (یعنی بارور وبرومند دوشمش وجهدن خالی
دکل زیرا باراغاج حاصلنه دیرلر (وور ادات نسـبتدرلی معنـاسنه (که ثمره ندارد مقـام حالده
واقعدر حال بو که ثمره سی یوقدر دیمکدر (ثمره میوه معناسنه در بو که کانجه سؤالدر (و کفت
مابعدیله جواب (دخل بونده حاصلی معنا سنه در (ویاحرف وحدت ویاحرف تنکیر (هر درختی
دخل معین اثبات ایلمك مبالغه طریقیله در (زیرا هر بر درختك حاصلی اولماز قـدیر (وقتیده
بویله در (کاهی یاحرف وحدت (پژمرده بانك فتحی وزاء عجمك سکونی ومیمك ضمی وراء مهمله نك
سکونیله صولمش دیمکدر فعـل ماضیـدن قسمـدر (واین صفت آزاد کانست جمـلهٔ حالیه در
(محصول ترکیب) حکمـادن برینـه سؤال ایلدیلرکه بو قدر نامور ونامدار درخت که خـدای
تعـالی خلق ایلمشـدر بارور وبرومند هیچ برینـه آزاد دیمزلر الا سروه یمشی وحاصلی یوغیکن
بونده نه حکمتدر حکیم دیدیکه درختلرك هر برینك معین حاصلی ومعلوم وقتی واردر که کاهی
اول حاصل وجو دیله تازه در وکاهی عدمیـله پژمرده وسروك بونلردن هیچ نسنه سی یوقـدر
وجمع اوقاتده تازه درحال بو که بو حالت آزاده لر صفتیدر ✵ قطعه ✵ برآنچه می کذرد دل منه که
دجله بسی ✵ پس ازخلیفه بخواهـد کذشت در بغداد ✵ دل منهك مفعول صریحی (و بر آنچه
غیرصریحی (ومی کذرد آنچه نك صفتی (که حرف تعلیل (دجله بغداد ده شطك اسمیـدر یعنی
بغداد ایرمغنه غیری یرده شط دیرلر امابغدادده دجله دیرلر (بسی چوق زمان (دجله بسی مرهوندر
(پس ازخلیفه خلیفه دنصکره دیمکدر خلیفه دن بونده مراد مستعصم بالله در که آخر خلفای دولت
عباسیـه در که هولا کو آنی شهید ایلدکدنصکره دنیـادن خلافت کلیا مرفوع اولوب دور
سلاطین ظهور ایلدی یعنی هر یره پادشاهلر حکم ایلمکه باشلدی مثلا بغـدادده ابتداء سلاطین
ایلخـانیه حاکم اولدی اق قیـونلی زمانه دك اندنصکره قزلباش اندنصکره آل عثمـان آلهی
دولت وشوکتلری قیامته دك ممتد اولسون آمین (کذشت بونده کذشتن معنـاسنه در (در بغداد
ازبغداد تقدیرنده در (محصول بیت) اول نسنـه یه که کچر یعنی ثابت وباقی اولمیوب فانی اولان
نسنه یه کوکل بغلمه یعنی تعلیق قلب ایلمه زیرا دجله چوق زمان خلیفه مستعصمدنصکره بغداددن
کچیسر در یعنی فانی وکذران اولان اشیا آقر صو حکمنده در که تعلیق قلبه لایق دکل شراح بیتك
درشراح جیقما
تحقیقنده اهمال ایلشلر ظاهر مراده واصل اولمدقلرندن اهمال ایلشلر ✵ کرت زدست برآید چونخل
باش کریم ✵ ورت زدست نیـاید چوسرو باش آزاد ✵ کرت تاء خطاب معنـاده دستـه مقید در
زدست تقدیرنده در (نخل بونده خرما اغاجیدر (باش فعل امر مفرد مخاطب اول دیمکدر اسمی تحتنده
انت وخبری کریم لفظیدر مصراع ثانی اولکی کبیـدر اعرابده (محصول بیت) اکر الکدن کلورسه
خرما اغاجی کبی کریم اول خرما اغاجینك کرامتی اولدر که هریری ایشه یارقیونك یارادیغی کبی که
هریری برنسنـه یه کرکدر واکر خرما اغاجی کبی الکدن کریم اولمق کلمزسه باری سرو کبی آزاده
اول یعنی سرو بار وبردن آزاد اولدیغی کبی سنـده تعلق دنیـادن سالم اول حضور ایلیه سین
(سروکبی آزاد اول کیمسه یه جفا ایلمه دیبن معنـایه جفا ایلمش ✵ وعـظ ✵ دوکس
ردشمعی
مردند وتحسر بردند آن که داشت ونخـورد وآن که دانست ونکرد ✵ (محصول ترکیب) ایکی
کیمسـه اولدیـلر وتحسر ایلتـدیلر یعـنی حسرتله کتدیلر بری اولدر که ماله مالك اولدی
ویمدی وبری اولدر که علمه مالك اولدی وموجبیله عمـل ایلمدی ✵ قطعـه ✵ کس نبینـد
بخیل فاضـل را ✵ که نه درعیب کفتنش کوشـد ✵ بخیل فاضـل بیـانیه (ارادات مفعول

(كه حرف بيان (نه حرف نفى معناده كوشـده مقيد در پس فعل نفى مستقبل اولور (درعيب
در حرف صله (كفتنش شين ضمير بخيل فاضله راجعدر (محصول بيت) كيمسه فاضل بخيلى
كورمز كه انك عيبنى سو يلمكه طورشيه يعنى عيوبن تعديد ايلمكه سعى ايلر البته حاصلى فضل
بخل عيبنى ستر ايلمزهرنقدرفاضل ايسه ده ✵ وركريمى دوصد كنه دارد ✵ كرمش عيبها فروپوشد ✵
كريمى ياحرف وحدت (فرو ادات تأكيد (محصول بيت) اما اكر بر كريمك ايكيوز عيبى
وكناهى اولورسه كرمى واحسانى جميع عيوبنى ستر ايدر (✵ خاتمه الكتاب ✵ تمام شد كتاب كلستان
والله المستعان درين جمله چنسان كه رسم مؤلفا نست از شعر متقدمان بطريق استعاره تلفيق
نرفت ✵ والله مبتدا (المستعان اسم مفعولدر استفعال بابندن لفظا مرفوع خبر مبتدا در (معاونت
طلب اولنان كيمسه يه مستعان ديرلر بونده الله در (درين جمله يعنى جميع كتابده (بورايه كلنجه پس سكز
زد ابن سيد على وسرورى
بابه حصر ايدنلر معقول ايلمامشلر (رسم مؤلفان لاميه عادت مؤلفان ديمكدر (شعر متقدمان لاميه
(تلفيق تفعيل بابندن مصدردر برشيئى برنسنه يه ضم ايدوب برينه قاتمغه ديرلر (محصول تركيب) كتاب
كلستان تمام اولدى ومستعان الله تعالى در يعنى عون اندن مطلوبدر كتابده انك اعانتيله تمام
اولدى بو جميع كتابده انجلين كه مؤلفين متقدمينك عادتيدر يعنى قديم مؤلفينك قانونيدر شعراى
متقدمينك اشعارندن استعاره طريقيله تلفيق واقع اولدى يعنى سوزيمه كيمسه سوزينى قاتدم
غيريلر قاتديغى كبى بلكه بونده واقع اولان نظم ونثر هب بندر نتكه حريرى مقاماتنده بويله بيورمش
ومعشرات السحريه صاحبى بونلره تقليد ايلمش نتكه ديباجه سنده يازمش ✵ بيت ✵ كهن خرقهٔ
خويش پيراستن ✵ به ازجامهٔ عاريت خواستن ✵ كهن خرقهٔ خويش بيانيه ولاميه در (پيراستن بزهمك
وسلمك معناسنه در (جامهٔ عاريت بيانيه (محصول بيت) كشى كنديننك اسكى خرقه سنى يماوب
اصلاح ايلمسى جامهٔ عاريتى خلقدن استمكدن يكدر حاصلى كنديننك اسكى لباسنى يماوب كيمك
ايلك عاريت لباسنى كيمكدن يكدر (مصراع اولك معناسنى كندى كهنه خرقه م ايله بزنمك يعنى انى
كيمك ديوب وحاشيه ده بكهن خرقهٔ خويش تقديرنده در ديمك بيته زيا ده نامعقول وتزريق لباس
كيدرمكدر ✵ غالب كفتار سعدى طرب انكيز ست وطيبت آميز وكوته نظران رابدين علت زبان
طعن دراز كردد كه مغز دماغ بيهوده بردن ودود چراغ بى فائده خوردن كار خردمندان نيست وليكن
بررأى روشن صاحب دلان كه روى سخن در ايشا نست پوشيده نماند كه در موعظهاى شافى
عظه هاى
نسخه
درسلك عبارت كشيده است وداروى تلخ نصيحت بشهد ظرافت برآميخته تاطبع مخاطب ملول
نشود وزدولت قبول محروم نماند ✵ غالب كفتار سعدى لاميه لردر ومبتدا (طرب انكيز وصف
تركيبيدر وخبر مبتدا (انكيزيدندن قوپرمق وپيدا ايلك يعنى طرب قوپاريجى وپيدا ايديجى ديمكدر
(انكيختندن اخذ ايدنلر خطا ايلمشلر (وطيبت آميز وصف تركيبيدر (طيبت مصدر در طاب
يطيب دن ايولك وكوزللك معناسنه (آميزيدندن قرشدرمق معناسنه (اميختندن اخذ ايدنلر خطا
زدابن سيدعلى وسرورى
ردابن سيدعلى وسرورى
ايلمشلر (وكوته نظر بصيرتسز ديمكدر (والف ونون ادات جمعدر حاصلى وصف تركيبيدر
(را حرف تخصيص (بدين علت بوعلتله يعنى كفتار سعدى (طرب انكيز وطيبت آميز اولديغى
جهتدن بصيرتسزلرك زبان طعنى دراز اولور (كه حرف بيان (مغز دماغ بيهوده مغز
بونده بينى معناسنه دردماغ بونده بينى طوران يرمراد باشدر (مغز دماغ بيهوده لاميه وبيانيه در
(مغز بردنك مقدم مفعولى در باطل يره امك چكمـدن عبارتدر (دود چراغ بى فائده لاميه
وبيانيه در سابق كبى باطل يره تضييع اوقات ايلمكه ديرلر (دود خوردنك مقدم مفعولى در (رأى
روشن صاحب دلان بيانيه ولاميه در (كه حرف رابط صفت (روى سخن لاميه در مجازا (در ايشان
در حرف صله در بامعناسنه (پوشيده نماند مخفى قاليه ديمكدر (در موعظه هاى شافى بيانيه لردر

در

(در انجو (موعظه مصدر میمیدر وعظ معناسنه (هـا ادات جمع (درحرف صله (سلك عبارت بیـانیه (سـلك سینـك كسری ولامك سـكونیله دیزی ایپلكنـه دیرلر (داروی تلخ نصیحت بیـانیدرلر (باحرف مصـاحبت (شـهد ظرافت بیـانیه شـهد كومج بالنـه دیرلر (بوحرف تأكید (آمیخته ماضیدن قسم مفرد غائب قارشدرمش دیمكـدر (محصول تركیب) سعدینك اكثر كلمـاتی طرب انكیـز وطیبت آمیز دروبصیر تمیز لرك سعدینك كلامی بویله اولد یغی علتـله زبان طعنلری د راز اولور كه مغز دماغ بیهوده ایلمك ودود چراغ بی فائده ییك عقـلا ایشی دكلدر اما صـاحب دللرك رأی روشنه كه سـوزك ظـاهری وتوجهی انلره در مخفی قالمیـه كه شفـا ویریجی نصیحتلر انجوسنی سـلك عبـارته چكمشدر یعنی جوهر كبی كلمـاتی تركیب وترتیب ایلمشـدر دخی آجی نصیحت داروسنی شـهد ظرافتله قرشـدر مشـدر تاكیم مخـاطبك طبعی ملول اولمیـه ودولت قبـولدن محروم قالمیـه ❊ مثنوی ❊ مانصیحت بجـای خـود كردیم ❊ روزكاری درین بسر بردیم ❊ بجـای خـود تقـدیری بجـای خود شـدر ضرورت وزن ایچـون حذف وایصـال اولدی ضمیر نصیحتـه راجعـدر (روز كـاری یاحرف وحـدت (درین یعنی در نصیحت (بسر باحرف صـله جده وغایته دیمكـدر (بردیم ایلتـدك دیمكـدر (محصول بیت) بز نصیحتی محلنـده ایلدك برزمانی یعنی برمـدتی بونصیحتـده حـده وغایتـه ایلتـدك حاصـلی برمدت بوبابده عمر كچوردك ❊ كرنیاید بكوش رغبت كش ❊ بررسـولان پیام باشـد وبس ❊ نیـایدك فاعـلی نصیحتـدر (باحرف صـله (كوش رغبت كس بیـانیه ولامیـه در (كوش رغبتـدن مراد رغبتـله دیكلمكـدر (رسـول ایلچی وخـبرجی در یعـنی خبر ایلدوب كتوریجی یه دیرلر فعول بمعنی فاعلـدر (پیـام خبر در (بس انجق دیمكدر (محصـول بیت) اكر بنم نصیحتم كیمسه نك كوش رغبتنه كلزسـه یعنی كیمسـه رغبتـله ایشـیدوب دیكلمزسـه باكـه نسـنه لازم كلمز زیرا خـبرجیـلر اوزرینـه خـبر ویرمكـدر لازم اولان انجـق قبـول ایتدرمـك لازم دكل زیرا (وماعـلی الرسـول الاالبـلاغ) در یعـنی خبرجی اوزرینه واجب اولان همان ایصـال خبر در انجق طوتدرمق دكلـدر ❊ قطعـه ❊ یاناظرا فیـه سـل بالله مرحمة ❊ علی المصنف واسـتغفر لكاتبه ❊ یاحرف ندا (ناظرا منادای غیر مقصوده یعنی نكره (فیه ضمیر كتاب كلستانه راجعدر (سل سینك فتحی وسـكون لامله فعل امر مفرد مخـاطبدر سأل یسئل دن همزه سمـاعا حذف اولنمشدر اماسـال یسال دن اولنجه عین الفعلی قیاسـا حذف اولنمش اولور (بالله یامن معناسنه در بعض نسخه ده لله دوشمشـدر بنـه بومعنایه (مرحمة مفعول سلدر (علی المصنف سله ویامرحمته متعلقدر (واستغفر سله معطوفدر (لكاتبه استغفره متعلق (وضمیر كاتبه راجعـدر (محصول بیت) ای كتاب كلستـانه ناظر اولان یعنی مطالعه ایدن الله تعـالیدن مصنفه رحمت استه وكاتبنه غفران طلب ایله ❊ واطلب انفسك من خیر تریدبه ❊ من بعد ذلك غفرانا لصـاحبه ❊ واو حرف عطف (اطلب فعـل امر مفرد مخاطب طلب ایله دیمكدر (لنفسك اطلبه متعلقدر من خیرده (ترید فعل مضارع مفرد مذكـر مخـاطب (به بانقوبت عمل ایچون كلمشدر تقدیری تریده در (من بعد ذلك غفرانا برمقدر اطلبـك مفعول صریحیدر (ولصاحبه غیر صریحی (محصول بیت) دخی ای كلستانه ناظر اولان كیمسه دخی نفسكه استـدیكك خیری طلب ایله یعنی هرنه خیر كه مرادكدر انی خـدادن طلب ایله وبوسؤال وطلبـدن صكره صاحبنه ومالكنه غفران طلب ایله (معلوم اوله كه صحیح نسخه لرده بیت اولده سـل بالله دروبعضنده سل لله در (اماحرف جرسز سل الله هیچ برنده واقع دكل زیرا بویله اولنجـه ناموزون اولور كه بوبحر بسیط مثمندر كه او چنجی جزئی سالمـدر یعنی مستفعلن

ردّ شراح جمیعا
رحمة الله علیهم اجمعین
(للطابع)

ليكن شراح جميعا سل الله يازمشلرپس معلومدر كه اشعار عرب او زانسده قاصرلر ايمش .

تم الكتاب بعون الملك الوهاب

❊ تاريخ تأليف كتاب ❊

شودمكيم شرحه هاتف ديدى تمت (غد) ايدى صورر ايسك سال هجرت

صفر ماهينك اوچنجيدى روزى كه تكميلنى مولى قيلدى روزى .

مبارك اولسون اوقويوب يازانه

دخى سهو وخطاسينى دوزانه

تاريخ تأليف كلستان ٦٥٩

تاريخ تأليف شرحه غـــد ١٠٠٤

بحمده سبحانه وتعالى اشبوكتاب مستطاب جميل السبك وفصل الخطاب كه ❊ فريد عصر ظريف دهر بركزيدهٔ عارفان ❊ سرافراز كاملان ❊ المشتهر بين الامثال والآفاق ❊ صاحب طول الباع فى الفصاحة على الاطلاق ❊ الشيخ الكامل العارف ❊ المتبحر فى فنون العلوم والمعارف ❊ شرف الدين مصلح بن عبدالله السعدى الشيرازى ❊ قدس سره حضرتلرينك سلك سطوره كشيده ❊ بونجه عوارف ونصايحى عالم بطوندن مرآت ظهوره رسيده بيور ديغى كلستان نام كتاب لطائف عنوان اثرجليلك ❊ زبان عذب البيان فارسيدن لباس مليح تركى لسان اوزره مجملاتنى ايضاح ❊ ومعضلاتنى افصاح ارادهٔ خيريه سيله ❊ سودى نام فاضلك صرف نقدينهٔ همت ❊ و بذل مجهود سعى وغيرت بره ❊ صفحات صحائفه ترقيم ❊ وچهرهٔ بيضاء قرا طيسه ترسيم وتسطيره مسارعت بيورديغى ❊ شرح لطيف وبيان منيف ومجلهٔ بديعك طبع وتمثيلى ❊ يمن عصر السلطان ابن السلطان (السلطان عبدالعزيز خان حضرتلرينك) سايهٔ امن وايه سنده

❊ الحاج محرم افندى البوسنوى انال المولى مقاصده الدنيوى

والاخرويه‌نك مطبعه سنده ❊ بيك ايكيوز

طقسان برسنه سى شوال المكرمى

اواخرنده ختام پذير اولدى

تمت .